Cirkulär Nr 1 - 63

(1945-1964)

Riksbyrån för folkbokföringen,

Statistiska centralbyrån

med tillägg

Information från Centrala folkbokförings- och uppbördsnämnden

INLEDNING

TILL

Cirkulär / Riksbyrån för folkbokföringen, Statistiska centralbyrån. – Stockholm : Statistiska centralbyrån, 1945-1964.
1945-Augusti 1946, Cirkulär Nr 1-6, framställd av Folkbokföringsavdelningen, Kungl. Statistiska centralbyrån.
Täckningsår: 1945-1964.

Med tillägget:

Information från Centrala Folkbokförings- och Uppbördsnämnden / Centrala folkbokförings- och uppbördsnämnden. – [1964?]

Efterföljare i urval:

Meddelanden från Centrala folkbokförings- och uppbördsnämnden / Centrala folkbokförings- och uppbördsnämnden. – Solna : CFU, 1965-1971

RSV folkbokföring : handbok med anvisningar m.m. i folkbokföring för pastorsämbeten och lokala skattemundigheter / Sverige. Riksskatteverket. – Solna : Riksskatteverket, 1969. – 1 vol. (lösbl.), ändringsblad utk. t.o.m. 1989

Riksskatteverkets meddelanden : serie Ff / Riksskatteverket. – Stockholm : Riksskatteverket, 1975-1976.

Sammanställning av ett urval cirkulär:

Riksbyråns cirkulär rörande folkbokföringen 1947-1960 : jämte sakregister / Gunnar Forkman. – Stockholm : Diakonistyrelsen, 1961

Historisk översikt:

Den svenska folkbokföringens historia under tre sekler / Arvid Wannerdt. – Solna : Riksskatteverket, 1982. – Även publicerad elektroniskt på Skatteverkets webbplats www.skatteverket.se.

Cirkulär. År 1945 - 1964.
Digitaliserad av Statistiska centralbyrån (SCB) 2013

urn:nbn:se:scb-cirkular-1945-64

Innehållsförteckning

Cirkulär Nr 1 (oktober 1945) **1**
I. Fastighets betecknande i präglingsuppgifter och tilläggsuppgifter 1
II. Präglingsuppgifternas upprättande 2
III. Präglingsuppgifternas ordnande 2
IV. Präglingsuppgifternas insändande till länsstyrelsen i länet 3
V. Tilläggsuppgifternas upprättande 4
VI. Tilläggsuppgifternas ordnande och insändande till länsstyrelsen i länet 6
Bilaga till cirk nr 1 (okt. 1945) 1

Cirkulär Nr 2 (den 23 oktober 1945) **1**

Cirkulär Nr 3 (januari 1946)
I. Föreskrifter rörande upprättandet av präglingsuppgifter, avseende medlemmar av samma familj m.m. 1
II. Föreskrifter och anvisningar rörande tilläggsuppgifternas upprättande och avlämnande 3

Cirkulär Nr 4 (den 20 februari 1946) **1**

Kodförteckning upptagande municipalsamhällen, orter, områden **1**

Cirkulär Nr 5 (juni 1946) **1**
I. Erinringar angående tilläggsuppgifternas avlämnande 1
II. Erinringar beträffande präglingsuppgifternas avlämnande 3

Cirkulär Nr 6 (augusti 1946) **1**

Cirkulär Nr 7 (september 1946) **1**
Rättelse till Cirkulär nr 7 i
I. Bestämmelser rörande tillhandahållandet av tryckta mantalslängder vid mantalsskrivningen för år 1947 1
II. Den personella liggarens uppställning och text 3
III. Tidpunkt, till vilken uppgifterna i den personella liggaren hänföra sig 7
IV. Omfattning av mantalsskrivningsförrättarens kontroll av uppgiftsmaterialet i de tryckta stommarna 8
V. Verkställande av anteckningar om rättelser eller tillägg i de tryckta stommarna 11
Bilaga 1. Regler för ordnandet av präglingsuppgifterna för personer boende å en och samma fastighet 17
Bilaga 2. 19
Bilaga 3. i

Cirkulär Nr 8 (oktober 1946) **1**
I. Bestämmelser rörande skyldigheter att avlämna tilläggsuppgifter 1
II. Bestämmelser angående förskrivningarna 3
III. Bestämmelser angående pastors åligganden vid mantalsskrivningarna m.m. 4
IV. Meddelande angående viss ändring i formulären till tilläggsuppgifter 5

Cirkulär Nr 9 (januari 1947) **1**

Cirkulär Nr 10 (februari 1947) **1**
I. Angående kyrkobokföringen av invandrare 1

Cirkulär Nr 11 (februari 1947) **1**
Anvisningar till kyrkoböcker som föras enligt de vid 1946 års utgång gällande formulären 1
Allmänna anvisningar 1
Församlingsboken 2
Fastighetslängden 3
Inflyttningsboken 3
Minnesanteckningar rörande personer beträffande vilka pastor beslutat att de icke skola kyrkobokföras i församlingen 3
Utflyttningsboken 4
Födelse- och dopboken 4
Konfirmationsboken 4
Lysnings- och vigselboken 4
Död- och begravningsboken 5

Cirkulär Nr 12 (april 1947) **1**

Cirkulär Nr 13 (juni 1947) **1**
I. Huvudprinciper för uppläggningsarbetets ordnande 1
II. Personer, för vilka personakter komma att tillhandahållas pastor 3
III. Tryckningen och distributionen av personakter 4
IV. Behandlingen av till pastor inkomna avtrycksförsedda personakter 7
V. Upprättandet av personakter för dem som den 1 juli 1947 eller senare bliva kyrkobokförda såsom födda, till riket invandrade eller från bok över obefintliga överförda 14
VI. Upprättande av ledkort 16
VII. Anstånd med medborgarkortens och främlingskortens utfärdande 18
VIII. Pastors församlingsregister 19
Bilaga 1. Riksblanketten 21
Bilaga 2. Stockholmsblanketten. 22
Bilaga 3. Förkortningar av namn å Stockholms församlingar 23
Bilaga 4. 24

Cirkulär Nr 14 (juli 1947) **1**
I. Författningsändringar, avseende arbetet med personakternas upprättande 1
II. Församlingsregistret 5

Cirkulär Nr 15 (september 1947) **1**
I. Personaktens ifyllande 1
II. Rekvisition hos riksbyrån av personakt beträffande invandrare eller i bok över obefintliga upptagen person 4
III. Rekvisition hos pastor (i Stockholm och Göteborg hos annan vederbörande myndighet) av personakt för inflyttad person 7

Bilaga 1. 13
Bilaga 2. 15
Bilaga 3. 17
Bilaga 4. 19
Bilaga 5. 21
Bilaga 6. 23

Cirkulär Nr 16 (oktober 1947) **1**
I. Bestämmelser rörande tillhandahållandet av tryckta mantalslängder vid mantalsskrivningen för år 1948 1
II. Mantalslängdens uppställning 5
III. Tidpunkt till vilken uppgifterna i mantalslängden hänföra sig 9
IV. Omfattningen av mantalsskrivningsförrättarens kontroll av uppgiftsmaterialet i de tryckta stommarna till mantalslängden 9
V. Verkställande av anteckningar om rättelser och tillägg i de tryckta stommarna 13
Bilaga 17

Cirkulär Nr 17 (oktober 1947) **1**
I. Bestämmelser angående förskrivning 1
II. Bestämmelser angående antecknande av tiden för flyttning till ny bostad (faktiska flyttningsdagen) m.m. 7
III. Bestämmelser angående pastors åligganden vid mantalsskrivningen 9

Cirkulär Nr 18 (januari 1948) **1**
I. 1
II. Församlingsregistret 1
a. Den alfabetiska ordningsföljden 1
b. Hänvisningskort 3
c. Anteckningar å avtryckskorten i församlingsregistret 4
d. Insättning av nytt kort 5
e. Uttagning av kort 6
III. Avgångsregistret 7
a. Den alfabetiska ordningsföljden 7
b. Vilka kort ingå i registret? 7
c. Anteckningar å kortet i avgångsregistret 7
d. Insättning av kort 8
IV. Skåp och lådor för förvaring av församlingsregistret och avgångsregistret 8
Diverse föreskrifter och erinringar 9

Cirkulär Nr 19 (maj 1948) **1**
A. Att iakttagas av pastorsämbetena 2
B. Att iakttagas av länsbyråerna 2

Cirkulär Nr 20 (juli 1948) **1**
Rättelse till exempelbilagan, exempel 11. i
1 kap. Inledande översikt 1
2 kap. Allmänna anvisningar 2

A. Huvudprinciper 2
B. Översikt över aviseringsfallen och hur de skola betecknas 4
I. Blankett användes vid avisering till länsbyrån angående 4
II. Avtrycksort användes vid avisering till länsbyrån i följande fall 4
III. Tillägg om avisering till riksbyrån 5
C. Vem aviserar länsbyrån? 6
D. När ske r avisering till länsbyrån? 6
E. Hur sker avisering å avtryckskort? 7
3 kap. Närmare anvisningar rörande de särskilda aviseringsfallen 8
1. Levande fött barns födelse 8
2. Flyttning mellan församlingar inom riket 9
3. Efteranmälan eller ändring av förnamn 10
4. Domstols förklaring att barn saknar äktenskaplig börd 11
5. Adoption, adoptivförhållandes hävande 11
6. Vigsel 12
7. Äktenskapsskillnad, återgångsdom, ogiltighet av vigsel 13
8. Vigsels verkan å barns börd 13
9. Dödsfall 14
10. Civilståndsändring genom dödsfall 15
11. Flyttning inom församlingen 15
12. Invandring. Kyrkobokföring av obefintlig 16
13. Utvandring 16
14. Övriga aviseringsfall 17
4 kap. Registerföringen (tillägg till cirkulär nr 18) 17
I. Nya avtryckskort 17
II. Behandlingen av nya avtryckskort 18
III. Hänvisningskort 19
IV. Stolpar 21
V. Avgångsregistrets förande 21
Bilaga. Exempel till anvisningarna rörande avisering å avtryckskort i

Cirkulär Nr 21 (september 1948) **1**
I. Årets roteförteckningar och mantalsskrivningen 1
II. Roteförteckningarnas beskaffenhet och innehåll 4

Cirkulär Nr 22 (oktober 1948) **1**
I. Anmaningsförfarandet 2
II. Särskiljande av allmänna uppgifter och specialuppgifter 3
III. Uppdelning på grupper, undergrupper och avdelningar m.m. 5
Bilaga. Angående juridiska personer 1

Cirkulär Nr 23 (juni 1949). Fastighetsindelningen och dennas betydelse för folkbokföringen. Översikt. **1**
FASTIGHETSINDELNINGEN OCH FOLKBOKFÖRINGEN 2
Inledning 2
A. Landsbygden 3
I. Fastighetsindelningens uppkomst och utveckling 3

II. Fastighetsböcker enligt 1875 års lagstiftning 19
III. Jordregistret 21
IV. Jordens indelning i brukningsenheter 31
B. Städer och vissa samhällen å landet 32
I. Planläggning, fastighetsbildning, fastighetsbokföring m.m. 32
II. Fastighetsregistreringen 48
Sakregister 64
Bilaga. EXEMPEL MED KOMMENTARER 1
Förkortningar 2
Jordregister med tomtbok (ex. 1-31) 3
Fastighetsregister för stad (ex 32-56) 9
Kommentar till ovanstående exempel 14

Cirkulär Nr 24 (oktober 1949) **1**
I. Årets roteförteckningar och mantalsskrivningen 1
II. Roteförteckningarnas beskaffenhet och innehåll. Kort eller listor 3

Cirkulär Nr 25 (oktober 1949) **1**
Kap. 1. Redogörelse för mantalslängdens uppställning m.m. 1
Kap. 2. Upplysningar och anvisningar rörande de tryckta stommarnas innehåll samt stomgranskningens omfattning m.m. 2
Kap. 3. Upplysningar och anvisningar rörande anteckningarnas införande i stommarna 4
Kap. 4 Mantalsskrivningsförrättarnas underrättelseplikt 5
Kap. 5 Särskild förteckning över avlidna personer 8
Kap. 6 Tillhandahållande av tryckta stommar till taxeringslängder och debetsedlar under år 1949 8
Bilaga 1. Exempel å anteckningarna i stommarna samt plåtavtryckens text jämte förklarande text och anvisningar 10
Bilaga 2. 13

Cirkulär Nr 26 (december 1949) **1**

Cirkulär Nr 27 (april 1950) **1**
1 kap. Översikt 1
2 kap. Allmänna anvisningar
A. Huvudprinciper 3
B. Översikt över aviseringsfallen och hur de skola betecknas 5
C. Vem aviserar länsbyrån? 6
3 kap. Närmare anvisningar rörande de särskilda aviseringsfallen 7
1 a. Levande fött barns födelse 7
1 b. Dödfött barns födelse 9
6. Vigsel 9
9. Dödsfall 11
13. Övriga aviseringsfall 11
4 kap. Särskilda summariska uppgifter m.m. 12
5 kap. Angivande av dödsorsak och insändande av dödsbevis till centralbyrån 13

Bilaga. Exempel till anvisningarna rörande avisering å avtrycksort 15

Cirkulär Nr 28 (juni 1950) **1**
A. Förordningen 1
B. Kungörelsen 2
C. Tillägg angående kyrkobokföring å ålderdomshem 5

Cirkulär Nr 29 (augusti 1950) **1**
Innehållsförteckning 34
Instruktion för granskningsnämnd 1
1 kap. Folkbokföringsförfattningar. Bestämmelser om granskningsnämnder 1
2 kap. Skyldighet för fysisk person att lämna mantalsuppgifter 6
A. I hemkommunen (blankett 1) 6
B. I annan kommun än hemkommunen (blankett 2) 12
C. Huvudförteckning (blankett 3 eller kommunal blankett) 12
3 kap. Skyldighet för juridisk person att lämna mantalsuppgifter 13
A. I hemkommunen (blankett 1) 13
B. I annan kommun än hemkommunen (blankett 2) 14
4 kap. Mantalsskrivningsförandet och granskningsnämndernas verksamhet 15
5 kap. anvisningar till mantalsblanketterna
A. Allmänna upplysningar 22
B. Mantalsblankett 1 23
C. Blanketterna 2 och 3 29
6 kap. Upplysningar rörande exempelbilagan 30
Bilagor. 31

Cirkulär Nr 30 (januari 1951) **1**
1 kap. Översikt över författningar m.m. 1
2 kap. Förvärv av svenskt medborgarskap enligt MBL 1950 3
3 kap. Förlust av svenskt medborgarskap 8
Bilaga 1. Översikt över stater, enligt vilkas lagar faderns medborgarskap icke vid födelsen tillkommer barn, som är fött i Sverige i äktenskap med svensk kvinna 13
Bilaga 2. Utdrag ur betänkande (SOU 1949:45) med förslag till nya medborgarskapslagar för Danmark, Norge och Sverige 17

Cirkulär Nr 31 (juli 1951) **1**
I. Engångsuppgifterna 1
II. Den fortlöpande aviseringen 3

Cirkulär Nr 32 (december 1951) **1**
1 kap. Inledande anmärkningar 1
2 kap. Medlemskap i svenska kyrkan 2
A. Religionsfrihetslagens bestämmelser 2
B. Åtgärder 6
3 kap. rekvisition av personakt hos riksbyrån 8
4 kap. Anteckningar rörande dop 9
5 kap. Vigsel 11

6 kap. Jordfästning 13

Cirkulär Nr 33 (juni 1952) **1**
1. 27§ folkbokföringsförordningen 1
2. Rekvisition av personakter 3
3. Vissa påpekanden rörande prästbevis 3

Cirkulär Nr 34 (augusti 1952) **1**
1 kap. Nya bestämmelser om dödsbevis 1
2 kap. Ny lydelse av 27§ folkbokföringsförordningen 3
3 kap. Skyndsammare avisering till länsbyrå om barns födelse 6
4 kap. Blanketten till födelseavi 7
5 kap. Församlingsboken kol. 4 7
6 kap. Ny polsk medborgarskapslag 8

Cirkulär Nr 35 (mars 1953) **1**

Cirkulär Nr 36 (januari 1954) **1**

Cirkulär Nr 37 (februari 1954) **1**
Bilaga 1. 3
Bilaga 2. 4

Cirkulär Nr 38 (februari 1954) **1**

Cirkulär Nr 39 (april 1954) **1**

Cirkulär Nr 40 (december 1954) Angående viss psykiskt efterblivna **1**

Cirkulär Nr 41 (maj 1955) **1**
1 kap. Angående vissa psykiskt efterblivna 1
2 kap. Angående konfirmationsbetyg 4
3 kap. Tillägg till vissa beteckningar å avtryckskort 4

Cirkulär Nr 42 (sept. 1955) Angående årets mantalsblankett 1 R kol. 5 **1**

Cirkulär Nr 43 (april 1956) Avgångslängd **1**
Bilaga. 5

Cirkulär Nr 44 (maj 1956) **1**
Bil. 1. A. Fångvårdsanstalter B. Nykterhetsvårdens anstalter 3
Bil. 2. Särtryck ur Allmän hälso- och sjukvård 1954, tabell 25 (s. 129-134) 129

Cirkulär Nr 45 (augusti 1956) **1**
I. Nya författningar 1
II. Värnpliktsförhållanden 1
III. Sjömanshusförhållanden 3

Cirkulär Nr 46 (september 1956) **1**
Angående årets mantalsblankett 1 R kol. 5. 1

Bilaga. 3

Cirkulär Nr 47 (april 1957) **1**
Äktenskapsbetyg och vigselavi 1
Bilaga. 5

Cirkulär Nr 48 (maj 1957) Angående vissa förkortningar i de tryckande registren **1**

Cirkulär Nr 49 (juni 1957) Ändrade bestämmelser om avgångslängd **1**

Cirkulär Nr 50 (september 1957) Angående årets mantalsblankett 1 R kol. 5 **1**

Cirkulär Nr 51 (december. 1957) **1**
Angående 14§ 8 mom. Folkbokföringsförordningen 1
Angående ändring av förnamns stavning i kyrkobok 6

Cirkulär Nr 52 (juni 1958) **1**
1 kap. Vigsel efter lysning utom riket 1
2 kap. Anteckningar om fallandesot 3
3 kap. Död- och begravningsboken 7
4 kap. Äktenskapsskillnad i utlandet 9
5 kap. Utrikes födelseort men svensk födelsehemort 10

Cirkulär Nr 53 (juli 1958) Angående uppgifter om skolpliktiga barn **1**

Cirkulär Nr 54 (juni 1959) **1**
A. Angående vaccination 1
B. Angående barns börd i vissa fall 5

Cirkulär Nr 55 (februari 1960) **1**
I. Nytt formulär till utdrag av födelse- och dopbok 1
II. Avisering av utlännings födelse, vigsel eller dödsfall 2
Bilaga. 7

Cirkulär Nr 56 (december 1960) **1**
A. Kungörelsen om gravsättning och eldbegängelse m.m. (KGE) 1
B. Ändringar i kyrkobokföringskungörelsen 5
C. Formuläret till intyg för gravsättning (IG) eller gravsättning (IE) 7
D. formuläret till jordfästningsbevis 9
Bilaga 1. Intyg för gravsättning eller eldbegängelse 11
Bilaga 2. Jordfästningsbevis 12

Cirkulär Nr 57 (juni 1961) **1**
1 kap. Inledning 1
2 kap. Lagen om svenskt medborgarskap (MBL) 3
3 kap. Utländsk medborgarskapslagstiftning 9
4 kap. Avisering till länsbyrån i vissa fall av medborgarskapsändringar 30

Cirkulär Nr 57 a (april 1962) **1**

Cirkulär Nr 58 (november 1962) **1**
1 kap. Nytt formulär till personaktsrekvisition 1
2 kap. Svensk medborgares vigsel inför svensk beskickning i utlandet 3
Bilaga. 5

Cirkulär Nr 59 (augusti 1962) **1**
Innehållsförteckning 35
1 kap. Författningar m.m. 1
2 kap. Krigsförhållanden. Övergång till krigsbokföring 2
3 kap. Kyrkoböcker och register 6
4 kap. Anmälningar och underrättelser till kyrkobokföringen 11
5 kap. Allmänt om kyrkobokföringsförfarandet 13
6 kap. Arbetsschema 16
7 kap. Mantalsskrivning 32
8 kap. Förberedelser i fredstid 33
Bilaga. [i]

Cirkulär Nr 60 (mars 1963) **1**
Nytt formulär till flyttningsbetyg 1
Bilaga. 7

Cirkulär Nr 61 (mars 1963) **1**
Innehållsförteckning 20
1 kap. Observanda 1
2 kap. Äktenskapsskillnads styrkande 4
3 kap. Vissa frågor som behandlats vid 1962 års kyrkobokföringsinspektörsmöte 7
4 kap. Ett utlåtande av J.O. 9
5 kap. Minnesbok under krigsförhållanden 19

Cirkulär Nr 62 (december 1963) **1**
FÖRSTA AVDELNINGEN: allmän del 1
ANDRA AVDELNINGEN: namnlagen 10
TREDJE AVDELNINGEN 52
Bilaga 1. Exempel å kyrkoboksanteckningar enl. namnlagen 64
Innehållsförteckning 74
Bilaga 2. Exempel å anteckningar vid avisering med avtryckskort 79

Cirkulär Nr 63 (juni 1964) **1**

Information från Centrala Folkbokförings- och Uppbördsnämnden **1**

[Stockholm]

FP 54 Statist. Sv. Nedr.

KUNGL. STATISTISKA CENTRALBYRÅN

FOLKBOKFÖRINGSAVDELNINGEN

Cirkulär Nr 1 (oktober 1945)

Cirkulärskrivelse till vederbörande pastorsämbeten

med ytterligare och i vissa avseenden ändrade anvisningar angående upprättande av präglingsuppgifter och tilläggsuppgifter enligt kungörelsen den 29 juni 1945 (nr 554).

Statistiska centralbyrån får härmed i anslutning till sitt i juli 1945 utfärdade cirkulär rörande pastors åligganden enligt kungörelsen den 29 juni 1945 (nr 554) meddela följande **ytterligare och i vissa avseenden ändrade** (se här nedan under II: 7 samt V: 19, 20 och 21) **anvisningar** angående upprättande av präglingsuppgifter och tilläggsuppgifter.

I. Fastighets betecknande i präglingsuppgifter och tilläggsuppgifter.

1. Jämlikt 3 § kungörelsen skall pastor i såväl präglingsuppgift som tilläggsuppgift vid angivande av bostad principiellt beteckna fastigheten **på samma sätt som i mantalslängden.**

Någon **skyldighet** föreligger alltså **icke** för pastor att — såsom på vissa håll ifrågasatts — i fall, då mantalslängden saknar uppgift om fastighets registerbeteckning (beteckning enligt jordregister eller fastighetsregister, upprättat jämlikt de för stad meddelade bestämmelser) eller icke utvisar tillämplig registerbeteckning för bostad, söka på annat sätt inhämta uppgift därom. Givetvis är emellertid av värde, därest i dylika fall en komplettering av mantalslängden kan komma till stånd. Pastor bör fördenskull i dylika fall städse söka **samråd** med vederbörande mantalsskrivningsförrättare.

2. Centralbyrån vill i detta sammanhang erinra om vikten av, att pastor städse, så snart tvekan kan uppstå om fastigheternas eller bostädernas rätta betecknande enligt mantalslängden, söker samråd med vederbörande mantalsskrivningsförrättare, som i dylika fall är skyldig att tillhandagå pastor med de upplysningar, han kan lämna.

3. Ansökan om undantag från kungörelsens föreskrifter om sättet för fastighets betecknande (3 §) skall ingivas till statistiska centralbyrån och bör vara åtföljd av yttrande från vederbörande mantalsskrivningsförrättare.

Stat. cbn 1062/1945. 2.000 + 1.000 ex.

II. Präglingsuppgifternas upprättande.

4. Vid granskningen av det till länsstyrelsens i Örebro län folkbokföringsavdelning inkomna uppgiftsmaterialet har visat sig, att pastor i vissa fall glömt, att beträffande gift, frånskild, änka eller änkling i fält 1 resp. 2 å präglingsblanketten införa uppgift om år, dag och månad för äktenskaps ingående resp. upplösning. I fråga om man i värnpliktsåldern förekommer ofta, att pastor underlåtit att meddela uppgift om värnpliktsnummer eller frikallelse från värnpliktens fullgörande.

Centralbyrån vill med anledning härav erinra om **angelägenheten av att formulären till präglingsuppgifter bliva fullständigt ifyllda.**

5. Å präglingsuppgift avseende *gift person, vars make icke skall uppföras å präglingsuppgiften för den förstnämnde,* bör såvitt möjligt under rubriken »*Särskilda anteckningar*» uppgift införas om **andra makens fullständiga för- och efternamn samt födelsetid och kyrkobokföringsort.**

6. Under rubriken »Födelselän» skall för såväl utländsk undersåte som svensk medborgare, som är född utom riket, födelsestaten angivas genom förkortning enligt bilaga 2 till cirkuläret.

7. Enligt avd. E: 2 (s. 15) i centralbyråns ursprungliga cirkulär skall, därest person, för vilken präglingsuppgift blivit upprättad, *före* den dag, då församlingens präglingsuppgifter skola insändas till länsstyrelsen i länet, *avföres ur församlingsboken* såsom avliden, fält 9 å präglingsuppgiften överkorsas med rödpenna.

Med ändring av nämnda anvisning i cirkuläret föreskrives härmed, att *icke* fält 9 *utan* **det fält å blanketten, där personens namn och födelsetid m. m. finnas införda, d. v. s. något av fälten 1—8, skall överkorsas med rödpenna.**

8. I rutan för »Län» i präglingsuppgiftens övre högra hörn behöver *icke* införas uppgift om länsnamnet; i stället må där införas uppgift om blankettens ordningsnummer (jfr nedan under III: 12).

III. Präglingsuppgifternas ordnande.

9. Statistiska centralbyrån vill erinra om angelägenheten av att församlings präglingsuppgifter, då de inkomma till vederbörande länsstyrelse, äro uppordnade i noggrann överensstämmelse med därom givna föreskrifter samt försedda med löpande numrering. Präglingsuppgifterna för viss del av församlingen skola vara skilda från övriga präglingsuppgifter medelst mellanläggsblad (stödkort eller präglingsblankett), varå skall finnas anteckning om församlingsdelens benämning (jfr avd. B mom. 17 och avd. C mom. 25—27 i cirkuläret samt § 9 i kungörelsen).

10. Vid präglingsuppgifternas uppordnande bör följande uppmärksammas.

a) Präglingsuppgifterna skola, om församlingen är delad på flera län, tingslag, kommuner, taxeringsdistrikt eller valdistrikt, eller om i församlingen in-

går municipalsamhälle eller köping, som ej bildar egen kommun, städse uppordnas särskilt för varje sådan församlingsdel.

b) Inom varje sådan församlingsdel, som nyss nämnts, skola uppgifterna uppordnas i alfabetisk följd efter fastigheternas namn och under varje sådant namn i ordning efter fastigheternas nummer.

c) Uppgifterna för de å en och samma fastighet boende personerna skola ordnas alfabetiskt efter personernas efternamn eller, där flera personer äro upptagna å en och samma blankett, efter huvudmannens efternamn.

Till ledning vid uppgifternas ordnande skola tjäna föreskrifterna i härtill fogade bilaga.

d) **Observera att präglingsuppgift för barn, fött något av åren 1929—1932, såframt barnet är kyrkobokfört hos någon av föräldrarna eller hos adoptant, fosterfader eller fostermoder, oavsett barnets namn, skall sammanföras med präglingsuppgiften för den person, hos vilken barnet är kyrkobokfört** (jfr avd. C mom. 25 2 stycket i cirkuläret).

Lämpligt kan vara att sammanhäfta präglingsuppgiften för barn, som i föregående stycke nämnts, och präglingsuppgiften för den, hos vilken barnet är kyrkobokfört, med gem el. dyl. samt att — om barnet bär *annat* namn än denne — å barnets präglingsuppgift under rubriken »Särskilda anteckningar» införa uppgift om *fullständigt för- och efternamn* å den, hos vilken barnet är bokfört, samt om *barnets kön och familjeställning* (s = son, d = dotter, as = adoptivson o. s. v.).

11. S. k. hjälpblankett behöver *icke* upprättas, om detta icke är nödvändigt för iakttagandet av ev. fastställd indelning i taxeringsdistrikt eller valdistrikt eller eljest för präglingsuppgifternas behöriga uppordnande.

Upprättad hjälpblankett skall sedermera användas såsom präglingsuppgift. Å blanketten skola således ifyllas även fälten 1—8 eller något av dessa (jfr avd. C mom 24 i cirkuläret).

12. Vid präglingsuppgifternas numrering, vilken icke bör ske, förrän uppgifterna blivit slutgiltigt ordnade, få präglingsuppgifternas ordningsnummer införas i rutan för »Län» i blankettens övre högra hörn, därest denna icke tagits i anspråk för avsett ändamål (jfr ovan under II: 8).

13. Blanketterna för varje församlingsdel skola vara ordnade i *stigande* följd efter blanketternas ordningsnummer.

14. Ansökan om undantag från kungörelsens föreskrifter om präglingsuppgifternas ordnande (9 §) skall ingivas till statistiska centralbyrån och bör vara åtföljd av yttrande från vederbörande mantalsskrivningsförrättare.

IV. Präglingsuppgifternas insändande till länsstyrelsen i länet.

15. Före insändandet till länsstyrelsen skola präglingsuppgifterna fullständigas med anteckningar om kyrkobokföringsåtgärd, som blivit vidtagen efter präglingsuppgifternas upprättande och som är av beskaffenhet att böra anmälas till länsstyrelsen, på sätt därom särskilt är föreskrivet (jfr avd. C mom. 20 och avd. E: 2 i cirkuläret samt här nedan under V).

Präglingsuppgifterna böra med hänsyn härtill *icke* insändas till länsstyrelsen i länet *före* den därför fastställda dagen.

För att präglingsarbetet hos länsstyrelserna skall kunna slutföras inom föreskriven tid få präglingsuppgifterna *icke* heller insändas *senare* än å den fastställda dagen.

V. Tilläggsuppgifternas upprättande.

16. Tilläggsuppgifter skola principiellt upprättas *först från och med* den dag, då församlingens präglingsuppgifter skola insändas till länsstyrelsen i länet.

Före sistnämnda dag skall tilläggsuppgift upprättas endast i de fall, som finnas angivna i avd. D mom. 28 under I: 1 och II: 1 i cirkuläret, d. v. s. beträffande i församlingen från annan församling inom riket inflyttad person, för vilken präglingsuppgift skall upprättas av pastor i utflyttningsförsamlingen. I övriga fall skola motsvarande uppgifter, före den dag då församlingens präglingsuppgifter skola insändas till länsstyrelsen i länet, lämnas genom att å präglingsuppgiften, på sätt i avd. E: 2 i cirkuläret finnes närmare angivet, införa erforderlig rättelse, ändring eller tilläggsanteckning; dock att i de fall, som omförmäles i avd. D. mom. 28 under I: 2 a, b och 3 samt II: 2 a och b i cirkuläret (jfr även avd. C. mom. 18 under I: 2 och 3 samt II: 2), i stället skall upprättas präglingsuppgift, varvid i förekommande fall bestämmelserna om upprättande av gemensam blankett för äkta makar ävensom för barn, födda år 1933 eller senare, och för barnets föräldrar, adoptivföräldrar eller fosterföräldrar skola lända till efterrättelse (jfr avd. A mom. 2 i cirkuläret).

17. I fråga om skyldighet att upprätta tilläggsuppgift **gälla från och med den 2 december 1945 samma regler för pastor i församling inom Örebro län som för pastor i församling inom annat län.** Tilläggsuppgift skall således av pastor i församling inom Örebro län *icke* upprättas angående person, som efter den 1 december 1945 inskrives i församlingsboken såsom inflyttad från församling utom länet, *såvida icke* utflyttningsförsamlingen är belägen i Stockholms stad.

18. Anmälan om utflyttning ur församlingen får avfattas enligt *formulär 3* endast om anmälan avser person, som efter den 1 december 1945 eller — såvitt angår Örebro län — efter den 1 september 1945 *inflyttat* i församlingen från annan församling inom riket eller från utlandet. I alla övriga fall skall anmälan om utflyttning till annan församling inom riket avfattas enligt *formulär 2* (jfr avd. E: 3 i cirkuläret).

19. **Formulär 2** skall enligt avd. E: 3 i cirkuläret och de tryckta anvisningarna å blanketten komma till användning bl. a. för anmälan angående

inflyttning från utlandet eller från Stockholm;

överföring till församlingsboken från boken över obefintliga; samt

inflyttning i församling inom Örebro län från annan församling utom länet än församling inom Stockholm (endast under tiden till och med den 1 december 1945).

Statistiska centralbyrån får, med ändring av vad sålunda är föreskrivet, förordna, att anmälan, som nyss nämnts, i stället skall avfattas enligt nytt formulär (formulär 2 A), som senare kommer att tillställas vederbörande pastorsämbeten; dock att av pastor i församling inom Örebro län t. v. under tiden från och med erhållen del av denna skrivelse till och med den 1 december 1945 sådan anmälan skall lämnas å präglingsuppgiften formulär 1.

Å sådan anmälan enligt formulär 1, som av pastor i Örebro län, i enlighet med vad ovan föreskrivits, kan komma att lämnas, skola under rubriken »Särskilda anteckningar» införas följande uppgifter, nämligen:

å anmälan angående överföring till församlingsboken från boken över obefintliga, uppgift om att personen överförts till församlingsboken från boken över obefintliga samt om året för överföringen (t. ex. »från ob. 1945»);

å anmälan angående inflyttning från Stockholm eller i församling inom Örebro län från annan församling utom länet än församling inom Stockholm, uppgift om datum för inflyttningen samt om den församling och den stad eller det län, varifrån inflyttningen skett; samt

å anmälan om inflyttning från utlandet, uppgift om datum för inflyttningen och om den stat, från vilken inflyttningen skett.

Formulär 2 skall i enlighet härmed komma till användning allenast för anmälan angående:

uttagande av flyttningsbetyg till utlandet;

utflyttning till annan församling från församling, varest den flyttande varit kyrkobokförd sedan den 1 december 1945 eller, såvitt angår församling inom Örebro län, den 1 september 1945, (jfr ovan under 18); samt

överföring till boken över obefintliga eller upptagande i församlingsboken under annan bostad eller under rubriken »å församlingen skrivna».

20. Avser tilläggsuppgift enligt formulär 4 *efteranmälan av nyfödds namn,* skall förhållandet särskilt angivas under rubriken »Särskilda anteckningar» (t. ex. med orden »efteranmälan av namn»). Sådan anmälan skall i övrigt avfattas på samma sätt som anmälan om barns födelse och namn. **Där så lämpligen ske kan, bör dock pastor låta anstå med att till länsstyrelsen i länet anmäla barns födelse, intill dess att anmälan kan ske jämväl om barnets namn.**

21. Tilläggsuppgift enligt formulären 4 eller 5 eller enligt formulär 2, angående uttagande av flyttningsbetyg till utlandet, överföring till boken över obefintliga eller upptagande i församlingsboken under annan bostad eller under rubriken »å församlingen skrivna», skall avfattas enligt något av nämnda formulär, även om uppgiften avser person, som efter den 1 december 1945 eller — såvitt angår Örebro län — efter den 1 september 1945 inflyttat i församlingen från annan församling inom riket eller från utlandet.

Å sådan tilläggsuppgift bör i fall, som nyss nämnts, lämpligen under rubriken »Särskilda anteckningar» införas uppgift om datum för inflyttningen och om den församling samt det län inom riket resp. den stat, varifrån inflyttningen skett.

22. Glöm icke att å tilläggsuppgift enligt formulär 2 och 3 invid vederbörlig rubrik (»Dat. för flyttn. el. överför.» resp. »Dat. för inflyttn.») införa uppgift om år, dag och månad för inflyttningen i annan församling eller för uttagande av flyttningsbetyg till utlandet eller uppgift om år (ev. även dag och månad) för överföring till boken över obefintliga eller för upptagande i församlingsboken under annan bostad eller under rubriken å församlingen skrivna.

23. För varje vidtagen kyrkobokföringsåtgärd av beskaffenhet att böra anmälas till länsstyrelsen i länet skall särskild tilläggsuppgift avlämnas, även om de vidtagna åtgärderna ha avseende å en och samma person.

VI. Tilläggsuppgifternas ordnande och insändande till länsstyrelsen i länet.

24. **Tilläggsuppgifterna skola, innan de insändas till länsstyrelsen i länet — utan avseende å sin beskaffenhet — ordnas i alfabetisk följd efter personernas efternamn eller, där flera personer äro uppförda å samma tilläggsuppgift, efter huvudmannens efternamn. Vid lika efternamn bestämmes ordningsföljden av förnamnen.**

Uppgifter avseende en och samma person eller familj böra lämpligen hophäftas med gem el. dyl.

25. Tilläggsuppgifterna skola i regel upprättas fortlöpande, allteftersom kyrkobokföringsåtgärderna vidtagas.

Uppgifterna skola veckovis — exempelvis den första helgfria dagen i var vecka — insändas till länsstyrelsen i länet.

Tilläggsuppgift, avseende person, som överförts till boken över obefintliga eller i församlinsgboken upptagits under annan bostad eller under rubriken »å församlingen skrivna», skola dock under år 1945 insändas först sedan församlingsboken eller fastighetslängden rättats och fullständigats vid förskrivning.

Stockholm i oktober 1945.

KUNGL. STATISTISKA CENTRALBYRÅN.

Observera den ändrade föreskriften under V: 19 här ovan angående användningen av tilläggsuppgiften formulär 2, enligt vilken i vissa fall sådan tilläggsuppgift i stället skall avfattas å nytt formulär (formulär 2 A), som framdeles kommer att översändas (i Örebro län skall för sådan anmälan t. v. användas präglingsuppgiften formulär 1).

Kungl. Boktr. Sthlm 1945
454752

KUNGL. STATISTISKA CENTRALBYRÅN

FOLKBOKFÖRINGSAVDELNINGEN

Bilaga till cirk. nr 1 (okt. 1945).

Regler för ordnandet av präglingsuppgifterna för personer boende å en och samma fastighet.

1. För ordnandet av präglingsuppgifterna för personer, boende å en och samma fastighet, gäller såsom huvudregel att uppgifterna skola ordnas **alfabetiskt** efter personernas efternamn. Vid lika efternamn bestämmes ordningen efter förnamnen, samt vid lika för- och efternamn efter födelseår och -dag, på sådant sätt att den äldste placeras först inom varje sådan namngrupp.

2. Namn med prefixen *av (af), von, von der, van, van der* och dyl. placeras efter lika namn utan prefix.

Namn med prefixet *de (d'), de la, du* inplaceras dock på detta.

3. Ord, stavade med *w,* inplaceras som om de stavades med *v,* t. ex. Vinberg, Anton; Windrup, Erik; Vinell, Otto.

4. Tillnamn, vilka sluta på *-son, -sson, ssohn, -zon* och *-zohn,* inplaceras som om de alla slutade på *-sson* och i övrigt efter den stavningsform, som kan anses vanligast eller närmast motsvara svenskt språkbruk; så t. ex. föres

Carlsson under **Karlsson,**
Ericksson, Ericsson och Erixon under **Eriksson,**
Gustavsson under **Gustafsson,**
Henricsson under **Henriksson,**
Isaacsson, Isacksson och Isacsson under **Isaksson,**
Jacobsson under **Jakobsson,**
Jahnsson, Jaensson, Jahnson under **Jansson,**
Johnsson under **Jonsson,**
Josephsson under **Josefsson,**
Mathsson och Matsson under **Mattsson.**
Ohlsson under **Olsson.**
Pehrsson under **Persson,**
Petersson under **Pettersson,**
Påhlsson under **Pålsson,**
Svänsson under **Svensson.**

»Son-namn», som ha olika begynnelsebokstav, t. ex. *Filipsson* och *Philipsson,* etc. sammanföras dock *icke,* med vissa undantag såsom exempelvis *Carlsson, Karlsson, Iohnson* och *Johnson* (se ovan); icke heller sammanföras namn, om vilkas uttal tvekan kan råda, t. ex. *Paulsson* och *Pålsson, Pearsson* och *Persson, Jansson* och *Jeansson* etc.

Stat. cbn 1062/1945. 2.100 + 1.000 ex.

5. Sammanföring sker även i vissa fall av tillnamn, vilka sluta på någon av nedanstående *ändelser* men för övrigt äro lika:

-berg, -bergh, -bärg, -bärj m. fl.
-bäck, -beck
-dal, -dahl
-én, -éen, -een, éhn, ehn
-felt, -feldt, -fält, -fälth
-gren, -green, -grehn, -grén m. fl
-qvist, -kuist, kvist, -quist m. fl.
-löf, -löv, -löw
-man, -mann
-mark, -marck
-ros, -rohs, -roohs, -roos
-rot, root, -rooth, roth
-sen, -cen
-sén, -cén, -zén
-skog, -schog, -schoug, -skoog, -skoug m. fl.
-sköld, -schiöld, -schöld, -skiöld m. fl.
-stedt, -stett, -städt, -stätt
-sten, -steen, -stéen
-ström, -ströhm
-tén, teen, -theen, -théen, -thén m. fl.

6. Sammansatta ord, bestående av tvenne delar, förenade genom bindestreck, ordnas efter *första* sammansättningsdelen, t. ex.

Andersson, Östen
Andersson-Behle, Georg

I övriga fall sker ordnandet efter den mera sällsynta namnformen.

Kungl. Boktr. Sthlm 1945
454752

Omskrift aug. 46.

K U N G L. S T A T I S T I S K A C E N T R A L B Y R Å N

FOLKBOKFÖRINGSAVDELNINGEN

Cirkulär Nr 2 (den 23 oktober 1945)

Till samtliga länsstyrelser

angående indelningen i lokala taxeringsdistrikt och valdistrikt.

Statistiska centralbyrån vill med avseende å indelningen i lokala taxeringsdistrikt och valdistrikt fästa länsstyrelsernas uppmärksamhet å nedan berörda förhållanden, sammanhängande med uppläggandet av tryckande register över befolkningen å landskontorens folkbokföringsavdelningar.

Jämlikt 9 § 2 stycket kungl. kungörelsen den 29 juni 1945 (nr 554), angående vissa förberedande åtgärder för genomförande av en omorganisation av folkbokföringen, skola församlings präglingsuppgifter, innan de insändas till länsstyrelsen i länet, uppordnas fastighetsvis och efter personernas namn efter vissa närmare angivna grunder. Präglingsuppgifterna för församling, som omfattar flera lokala taxeringsdistrikt eller valdistrikt eller delar av flera sådana distrikt skola enligt andra stycket samma stadgande därvid ordnas särskilt för varje sådan del av församlingen, på sätt nyss är nämnt.

Präglingen av adressplåtar efter präglingsuppgifterna avses enligt föreskrifter, som äro gällande för Örebro län och torde komma att bliva gälland även inom övriga län, skola ske i den följd de olika uppgifterna emellan, vari dessa skola vara ordnade, då de inkomma till länsstyrelsen, varvid plåtarna automatiskt bliva ordnade i särskilda uppsamlingslådor i den nämnda ordningsföljden. Adressplåtarna för församling, som är uppdelad på flera lokala taxeringsdistrikt och valdistrikt komma alltså i regel att bliva uppordnade i särskilda avdelningar för ettvart sådant distrikt, varigenom arbetet med plåtarnas uttagande för tryckning av taxeringslängder (inkomstlängdernas A-längder) och röstlängder underlättas.

En förutsättning för att en sådan uppdelning av adressplåtarna på avdelningar efter taxeringsdistrikt och valdistrikt skall kunna ske, är emellertid, att indelningen i lokala taxeringsdistrikt och valdistrikt är så anordnad, att gränserna för de olika distrikten icke skära varandra. I den mån de olika distriktsindelningarna icke äro på dylikt sätt anordnade, försvåras eller omöjliggöres en uppdelning av adressplåtarna i avdelningar efter de olika distrikten och i den fastställda inbördes ordningsföljden inom varje sådan avdelning. Det framstår med hänsyn härtill ur folkbokföringssynpunkt såsom angeläget, att dylika oöverensstämmelser i indelningen i lokala taxerings- och valdistrikt, i den mån så är möjligt, efterhand utjämnas, så att skärningslinjer mellan gränserna för lokalt taxeringsdistrikt och valdistrikt undvikas, vilket i första hand måhända kan ske genom att jämka taxeringsdistriktens gränser efter valdistriktens.

Med hänsyn till angelägenheten av att länsstyrelsernas plåtkartotek över befolkningen redan under uppläggningstiden bliva ordnade på sådant sätt, att det kommande arbetet med tryckning av röstlängder och inkomstlängdernas A-längder i möjligaste mån underlättas, synes det önskvärt, därest ovan anförda synpunkter kunde beaktas redan vid fastställandet av indelningen i lokala taxeringsdistrikt för nästkommande taxeringsår.

Stockholm den 23 oktober 1945.

KUNGL. STATISTISKA CENTRALBYRÅN

KUNGL. STATISTISKA CENTRALBYRÅN

FOLKBOKFÖRINGSAVDELNINGEN

Cirkulär Nr 3 (januari 1946)

Cirkulärskrivelse till vederbörande pastorsämbeten

med vissa föreskrifter och anvisningar angående präglingsuppgifternas och tilläggsuppgifternas upprättande m. m.

I. Föreskrifter rörande upprättandet av präglingsuppgifter, avseende medlemmar av samma familj m. m.

1. Enligt statistiska centralbyråns i juli 1945 utfärdade cirkulär till vederbörande pastorsämbeten med anvisningar och närmare föreskrifter rörande pastors åligganden enligt kungl. kungörelsen den 29 juni 1945, nr 554, gälla i vissa hänseenden speciella föreskrifter rörande upprättandet och ordnandet av präglingsuppgifter för medlemmar av samma familj.

Sålunda skola äkta makar, som sammanbo, uppföras å gemensam präglingsblankett samt barn, födda år 1933 eller senare och kyrkobokförda hos någon av föräldrarna eller hos adoptant eller fosterfader eller fostermoder införas å samma blankett som den person, hos vilken barnet är kyrkobokfört. Beträffande sådant barn skall å präglingsuppgiften införas särskild beteckning till utmärkande av kön och familjeställning (jfr sid. 14 f i cirkuläret under rubriken »Kön»).

I övrigt får ej mer än en person upptagas å varje blankett.

Särskild präglingsuppgift skall alltså uppläggas för barn, som är fött år 1932 eller tidigare, även om barnet är kyrkobokfört hos någon av föräldrarna, eller hos adoptant eller fosterfader eller fostermoder (sid. 1 f i cirkuläret). Präglingsuppgift för barn, föll något av **åren 1929—1932,** skall dock, **såframt barnet är kyrkobokfört hos person, som nyss nämnts,** oavsett barnets namn, **sammanföras** med präglingsuppgiften för den person, hos vilken barnet är kyrkobokfört (sid. 11 mom. 25, andra stycket i cirkuläret). Skyldighet föreligger emellertid f. n. icke för pastor att å barnets präglingsuppgift införa beteckning, som utmärker familjesamhörighet.

Med stöd av 13 § i den nämnda kungörelsen föreskriver statistiska centralbyrån härmed — med ändring av tidigare givna bestämmelser, i den mån de äro häremot stridande — följande beträffande upprättandet av präglingsuppgift för barn, fött något av åren 1929—1932 och kyrkobokfört hos någon av föräldrarna eller hos adoptant, fosterfader eller fostermoder.

a) **Pastor i församling, vars präglingsuppgifter ännu icke blivit insända till länsstyrelsen i länet,** åligger att å präglingsuppgift för barn, som i föregående stycke sägs, införa uppgifter i följande hänseenden till betecknande av barnets familjesamhörighet, nämligen angående

barnets kön och familjeställning;

födelsetiden för familjens huvudman, d. v. s. för barnets fader, adoptivfader eller fosterfader eller — såvida barnet är kyrkobokfört hos henne — för barnets moder, adoptivmoder eller fostermoder; samt

Stat. cbn 1094/1946. 2.500 ex.

initialerna i huvudmannens förnamn; ävensom — därest barnet bär annat efternamn än huvudmannen — dennes efternamn.

b) **Barnets kön och familjeställning** angives genom lämplig förkortning i enlighet med, vad i statistiska centralbyråns förutnämnda cirkulär finnes angivet (t. ex. s = son, d = dotter, as = adoptivson, ad = adoptivdotter, fs = fosterson, fd = fosterdotter, ms = mannens son i föregående gifte el. utom äktenskap, md = mannens dotter i föregående gifte el. utom äktenskap, hs = hustruns son i föregående gifte el. utom äktenskap, hd = hustruns dotter i föregående gifte el. utom äktenskap; jfr sid. 14 f under rubriken »Kön» i cirkuläret).

c) **Födelsetiden för huvudmannen** utskrives med siffror och lämplig förkortning av årtalet, varvid dagens och månadens ordningstal **alltid** skola angivas med **två** siffror, t. ex. »01 11/02» för en person född 11 februari 1901.

d) Uppgifterna, vilka böra inskrivas i den ordningsföljd, vari de ovan äro uppräknade, skola införas i det fält å barnets präglingsuppgift, där övriga uppgifter rörande barnet återfinnas (lämpligen under rubriken »Länsstyrelsens anteckn.:» och omedelbart till höger om den där anbragta ruta, vilken innesluter den tryckta siffran »10» resp. »11». För anteckningarna kunna vid behov ev. tagas i anspråk jämväl de närmast efterföljande båda rutorna »Sjömanshus: namn, codenr» samt »Nr i sjöm.husreg.»). Kunna uppgifterna icke i sin helhet införas i nämnda fält (fält 1 resp. 2) må ytterligare disponeras jämväl fält 10 å präglingsuppgiften.

Anteckningarna kunna exempelvis givas följande lydelse för ett fosterbarn, fött år 1930, kyrkobokfört hos sina båda fosterföräldrar och bärande annat efternamn än fosterfadern, Måns Erik Person, född den 5 december 1903: »fs 03 05/12 M.E.Person.» Har barnet och fosterfadern samma efternamn antecknas t. ex. »fs 03 05/12 M. E».

2. Den omständigheten att enligt föreskrifterna för präglingsuppgifternas uppordnande icke präglingsuppgifterna för medlemmar av samma hushåll utan endast uppgifterna för medlemmar av samma familj skola föras samman till en grupp, oavsett familjemedlemmarnas namn, sammanhänger därmed, att övergången till framställande av mantalslängder m. m. på maskinell väg ansetts nödvändiggöra ett frångående av den hittillsvarande i såväl mantalslängd som församlingsbok tillämpade redovisningen av personerna å en och samma fastighet efter hushåll. Framdeles kommer alltså vid upprättande av mantalslängd principiellt gemensam redovisning att ske endast av vissa medlemmar av samma familj; annan familjemedlem, än ovan nämnts, eller hushållsmedlem, som icke tillhör familjen, kommer däremot principiellt att införas i längden på den plats, som bestämmes av personens efternamn vid ett alfabetiskt uppordnande av de å fastigheten boende personerna (eller »familjerna») efter namn.

Centralbyrån vill på förekommen anledning uttryckligen framhålla, att den ändrade metoden för personernas redovisning i mantalslängen **icke** är avsedd att föranleda till ett frångående jämväl i församlingsboken av den hittillsvarande redovisningen efter hushåll. Vid omskrivning av församlingsbok böra alltså medlemmar av samma hushåll — på samma sätt som hittills — föras samman till en gemensam grupp.

3. Centralbyrån vill i detta sammanhang fästa uppmärksamheten på, att genom lag den 22 juni 1945 (nr 503), angående ändring av barnavårdslagen (lagen den 6 juni 1924 om samhällets barnavård och ungdomsskydd), **genomförts viss ändring fr. o. m. den 1 januari 1946 beträffande fosterbarnsbegreppet.**

Med *fosterbarn* förstås enligt den nya lagen barn under sexton år, som *fostras i annat enskilt hem* än hos föräldrarna eller särskilt förordnad förmyndare, vilken har vårdnaden om barnet.

Å ena sidan har alltså genom ändringen skett en inskränkning i det förutvarande fosterbarnsbegreppet, i det att barn, som äro intagna i barnhem, icke vidare anses såsom fosterbarn; å andra sidan har begreppet fosterbarn utvidgats till att omfatta jämväl barn, som mottagas för fostran utan ersättning.

Barnavårdsnämnd äger vidare numera beträffande fosterbarn besluta, att barnet skall under viss tid, *högst två år efter uppnådda sexton års ålder*, stå under barnavårdsnämndens tillsyn, på sätt gäller om fosterbarn.

Det är givetvis önskvärt, om vid präglingsuppgifternas upprättande hänsyn härefter kan tagas till den ändrade innebörd, som sålunda givits åt fosterbarnsbegreppet. Nämnas må i detta sammanhang, att länsstyrelsernas tillsyn över fosterbarnsvården enligt den nya lagen skall utövas av särskilda barnavårdsassistenter hos länsstyrelserna.

II. Föreskrifter och anvisningar rörande tilläggsuppgifternas upprättande och avlämnande.

1. Från några länsstyrelsers folkbokföringsavdelningar har meddelats, att vid företagen granskning av inkomna tilläggsuppgifter framkommit, att skyldigheten att genom tilläggsuppgift anmäla flyttning mellan två församlingar inom riket i åtskilliga fall blivit felaktigt fullgjord. Statistiska centralbyrån vill med anledning härav i fråga om den nämnda uppgiftsskyldighetens fullgörande erinra om följande.

a) Då tilläggsuppgift skall lämnas angående flyttning mellan två församlingar, åligger uppgiftsskyldigheten regelmässigt pastor i **utflyttningsorten.** Endast om inflyttning skett **från Stockholms stad** skall tilläggsuppgift angående flyttningen upprättas och avlämnas av **pastor i inflyttningsorten.** I alla andra fall skall pastor i inflyttningsorten icke göra någon anmälan om flyttningen till länsstyrelsen i länet. Uppgiftsskyldigheten åligger icke både pastor i inflyttningsorten och pastor i utflyttningsorten.

b) Tilläggsuppgift angående utflyttning från en församling skall avfattas enligt **formulär 2,** såvida den flyttande varit kyrkobokförd i utflyttningsförsamlingen alltsedan den 1 december 1945 (i Örebro län den 1 september 1945) eller tidigare; i allmänhet skall formulär 2 alltså komma till användning för anmälan om utflyttning från församlingen i de fall, då pastor upprättat präglingsuppgiften beträffande den utflyttande personen. Har däremot den flyttande inflyttat i församlingen efter den 1 december (i Örebro län den 1 september) 1945 skall anmälan göras å tilläggsuppgift enligt **formulär 3;** formulär 3 kan alltså sägas vara avsedd att användas för att anmäla utflyttning från församlingen i de fall, då präglingsuppgiften beträffande den utflyttande personen upprättats av pastor i annan församling än utflyttningsförsamlingen.

Inflyttning från Stockholm skall anmälas å tilläggsuppgift enligt **formulär 2 A** (se i övrigt de tryckta anvisningarna å tilläggsblanketterna samt tidigare cirkulär i ämnet).

c) Å tilläggsuppgift enligt något av formulären 2, 2 A och 3 skall alltid under vederbörlig rubrik angivas **datum för flyttningen** (d. v. s. vid flyttning mellan två församlingar inflyttningsdagen), eller motsvarande uppgift. Det är av vikt, att uppgift därom icke uteglöms.

d) Anmälan till länsstyrelsen i länet om utflyttning från en församling skall i regel göras **å tilläggsuppgift** endast, såvida personen blivit avförd ur församlingsboken såsom utflyttad **samma dag,** som församlingens präglingsuppgifter skola avlämnas till länsstyrelsen i länet **eller senare.** Har per-

sonen redan **tidigare avförts ur församlingsboken,** skall **tilläggsuppgift icke upprättas,** utan erforderliga uppgifter om utflyttningen antecknas **på den flyttandes präglingsuppgift,** om denna skall upprättas av pastor i utflyttningsförsamlingen; i annat fall (d. v. s. om personen inflyttat i församlingen från annan församling än församling inom Stockholm) måste givetvis alltid tilläggsuppgift angående utflyttningen upprättas fastän personen blivit avförd ur församlingsboken redan innan församlingens präglingsuppgifter skola avlämnas till länsstyrelsen i länet.

På motsvarande sätt skall även i övriga fall göras noggrann åtskillnad mellan de fall, i vilka anmälan till länsstyrelsen i länet skall fullgöras genom att ändra eller fullständiga upprättad präglingsuppgift, eller genom att upprätta särskild tilläggsuppgift enligt något av formulären 2—5 (jfr sid. 9 mom. 18—23 samt sid. 12 mom. 28 i cirkuläret; jfr äv. sid. 4 mom. 16 i cirkulär Nr 1).

2. **Pastor erinras om angelägenheten av att senast före den 15 juni 1946 företaga en såvitt möjligt fullständig kontroll därav att tilläggsuppgift blivit avlåten till länsstyrelsen i länet i samtliga de fall, då sådan uppgift bort avlämnas.** Till möjliggörande av en sådan kontroll bör pastor, då tilläggsuppgift avlåtes angående förhållande, som antecknas i ministerialbok eller i inflyttningsbok eller utflyttningsbok, i denna *på lämpligt sätt utmärka, att tilläggsuppgift blivit avlåten* till länsstyrelsen i länet (jfr cirkuläret sid. 13 mom. 30).

3. Genom kungl. kungörelsen den 21 december 1945, nr 815, vilken trätt i kraft den 1 januari 1946, har stadgats skyldighet för den som under år 1946 **flyttar inom den församling, där han är kyrkobokförd,** att — om den nya bostaden är belägen å annan fastighet än den förutvarande eller, om vid flyttning inom samma fastighet, postadressen ändras — inom viss tid anmäla flyttningen hos pastor i församlingen.

Kungörelsen äger **icke** tillämpning i fråga om flyttningar inom Göteborg (och Stockholm).

Anteckning, som i anledning av sådan flyttningsanmälan, som nyss nämnts, jämlikt 2 § kungörelsen, införes i församlingsboken eller, där denna föres oberoende av bostad, i fastighetslängden, skall givetvis beaktas vid präglingsuppgifternas upprättande. Därest församlingens präglingsuppgifter redan blivit avlämnade, då sådan anteckning göres, skall pastor till länsstyrelsen i länet insända tilläggsuppgift enligt formulär 2 angående flyttningen.

Tilläggsuppgift angående flyttning, som under år 1946 ägt rum inom församling, skall **fortlöpande** — förslagsvis den första helgfria dagen i var vecka — **insändas till länsstyrelsen i länet;** med insändandet av sådan tilläggsuppgift får alltså — därest flyttningen vederbörligen anmälts till pastor — icke anstå, till dess församlingsboken eller fastighetslängden blivit rättad vid förskrivningen (jfr sid. 6 avd. VI i cirkulär Nr 1).

Vad ovan är sagt, skall i tillämpliga delar gälla jämväl beträffande Göteborgs stad, där flyttning inom församling, enligt vad därom särskilt är stadgat, anmäles till mantalskontoret i staden samt genom dess försorg till vederbörande pastorsämbete för anteckning i vederbörlig kyrkobok.

Stockholm den 30 januari 1946.

KUNGL. STATISTISKA CENTRALBYRÅN.

Kungl. Boktr. Sthlm 1946
460632

K U N G L. S T A T I S T I S K A C E N T R A L B Y R Å N

FOLKBOKFÖRINGSAVDELNINGEN

Cirkulär nr 4 (den 20 februari 1946).

Till samtliga länsstyrelser

angående iakttagande av indelningen i ortsgrupper vid präglingsuppgifternas uppordnande m.m.

Jämlikt den av socialstyrelsen i enlighet med 48 § mom. 1 kommunalskattelagen och Kungl. Maj:ts närmare bestämmelser i ämnet verkställda indelningen i ortsgrupper av samtliga orter i riket (socialstyrelsens kungörelse den 5 februari 1935, SFS nr 16) kan förekomma, att delar av samma kommun tillhöra olika ortsgrupper. I regel utgöras dylika "särorter" av municipalsamhällen men även andra orter med tätare bebyggelse kunna vara hänförda till särskild ortsgrupp (stationssamhällen, villastadssamhällen o.s.v.).

Därest sådan "särort", som nyss nämnts, icke utgöres av municipalsamhälle, taxeringsdistrikt, valdistrikt, köping, som ej bildar egen kommun, eller annan sådan församlingsdel, som omförmäles i 9 § andra stycket kungl. kungörelsen den 29 juni 1945, nr 554, angående vissa förberedande åtgärder för genomförande av en omorganisation av folkbokföringen, föreligger jämlikt sistnämnda författningsrum icke skyldighet för pastor att avlämna präglingsuppgifterna för "särorten" uppordnade särskilt för sig. Präglingsuppgifterna för exempelvis ett stationssamhälle eller villastadssamhälle eller ett med stad inkorporerat område, som hör till annan ortsgrupp än den övriga kommunen, kunna alltså enligt gällande bestämmelser komma att bliva uppordnade fastighetsvis efter bostadsfastigheternas registerbeteckningar gemensamt med präglingsuppgifterna för kommunen i övrigt. Emellertid skall jämlikt 20 § 4 mom. tredje stycket kungl. kungörelsen den 28 september 1928, nr 382, med vissa föreskrifter rörande taxe-

ringsförfarandet, därest kommun eller taxeringsdistrikt, som omfattar blott del av kommun, tillhör olika ortsgrupper, inkomstlängd, som hos lokal taxeringsnämnd föres för kommunen eller distriktet, uppdelas i särskilda avdelningar efter indelningen i ortsgrupper, så att skattskyldiga, som tillhöra samma ortsgrupp, sammanföras för sig utan sammanblandning med dem, som tillhöra annan ortsgrupp. På grund därav böra präglingsuppgifterna, vilkas inbördes ordningsföljd enligt de av Kungl. Maj:t genom beslut den 31 december 1945 meddelade bestämmelserna om upprättande av adressmaskinanläggningar för folkbokföringen vid länsstyrelserna, är bestämmande för uppordnandet av adressplåtarna över befolkningen, till underlättande av kommande arbete med tryckning av stomme till inkomstlängd bliva uppordnade i avdelningar i full överensstämmelse med gällande indelning i ortsgrupper.

Likaledes synes nödvändigt att, därest tomtindelning blivit fastställd samt särskild tomtbok av jordregistret upplagd för område, vilket icke upptager municipalsamhälle eller köping, som ej utgör egen kommun, präglingsuppgifterna ordnas särskilt för sådant område, likaväl som för municipalsamhälle eller köping, som ej utgör egen kommun.

Statistiska centralbyrån föreskriver med anledning därav med stöd av 13 § kungl. kungörelsen den 29 juni 1945, nr 554, det allmänna undantaget från bestämmelserna i 9 § andra stycket samma kungörelse, att - utöver vad där är stadgat - skall gälla, dels att, där församling eller sådan församlingsdel, som avses i 9 § andra stycket kungörelsen, tillhör olika ortsgrupper i beskattningsavseende, präglingsuppgifterna för församlingen eller församlingsdelen skola ordnas särskilt för ettvart av de områden, som sålunda hänförts till olika ortsgrupper, i den följd, som i första stycket av samma paragraf sägs; dels ock att - där inom församlingen finnes tomtindelat område, för vilket jordregister med tomtbok föres - präglingsuppgifterna jämväl för det området skola ordnas särskilt för sig, på

sätt nyss är nämnt.

Meddelande om de härmed givna föreskrifterna rörande präglingsuppgifternas uppordnande i avdelningar har av statistiska centralbyrån tillställts därav berörda pastorsämbeten i de församlingar, vilkas präglingsuppgifter icke redan skola vara avlämnade till länsstyrelsen i länet.

Statistiska centralbyrån får i anslutning härtill meddela följande tilläggsföreskrifter till instruktionen för uppläggningsarbetet vid länsstyrelsernas folkbokföringsavdelningar.

Beträffande redan inkomna ävensom framdeles inkommande präglingsuppgifter skall det åligga arbetsledare vid länsstyrelses folkbokföringsavdelning att tillse, att präglingsuppgifter för församling, tillhörande olika ortsgrupper eller omfattande område, för vilket föres jordregister med tomtbok, bliva på föreskrivet sätt uppordnade i avdelningar samt att vid uppgifternas färdigställande till prägling och vid präglingen av adressplåtarna i övrigt följande iakttages.

På präglingsuppgifterna för ort eller område, som nyss nämnts, (d.v.s "särort" eller område, för vilket föres jordregister med tomtbok), skall införas uppgift om ortens eller områdets benämning ävensom en kodebeteckning, motsvarande den beträffande municipalsamhällen tillämpade, i enlighet med härtill
./. fogade bilaga, utvisande de municipalsamhällen samt "särorter" och områden, för vilka föres jordregister med tomtbok, (andra än municipalsamhällen samt köpingar, som ej bilda egen kommun), vilka finnas inom resp. län. Bilagan skall ersätta tidigare översänd bilaga 3 (förteckning över municipalsamhällen) till instruktionen för uppläggningsarbetet vid länsstyrelsernas folkbokföringsavdelningar.

Då präglingsuppgifterna sedermera, enligt vad därom särskilt är föreskrivet, skola uppordnas kommunvis (jfr instruktionen beträffande uppläggningsarbetet sid. 3 f mom. 4 och 5), skola uppgifterna för municipalsamhälle, för sådan ort, som tillhör annan ortsgrupp än kommunen i övrigt, ävensom för område,

för vilket jordregister med tomtbok föres, placeras såsom särskilda avdelningar framför samtliga kommunens övriga präglingsuppgifter eller - där kommunen omfattar flera församlingar, taxeringsdistrikt eller valdistrikt - framför samtliga övriga uppgifter från den av de nämnda kommundelarna, som orten eller området hör till.

På adressplåt skall codebeteckning, som ovan nämnts, inpräglas å skaldelarna 44 och 45 på rad 5 eller, om flyttning skett, på rad 4; ortens eller områdets benämning skall icke inpräglas å plåten, såvida den icke ingår i bostadsadressen.

Därest präglingsuppgifterna för församling, tillhörande olika ortsgrupper eller för område, för vilket föres jordregister med tomtbok, redan blivit präglade, åligger det arbetsledaren jämväl att tillse, att på adressplåtarna för den ort, som tillhör annan ortsgrupp än församlingen i övrigt ävensom på plåtarna för det område, för vilket jordregister med tomtbok föres, i förekommande fall inpräglas vederbörlig codebeteckning för orten eller området samt att adressplåtarna för orten eller området bliva utsorterade och ordnade fastighetsvis särskilt för sig efter fastigheternas registerbeteckningar.

Till ledning för arbetet med präglingsuppgifternas uppordnande i avdelningar efter indelningen i ortsgrupper böra användas av länsstyrelsen senast utfärdade kungörelse angående taxeringsdistriktens tillhörighet till ortsgrupper samt mantalslängden beträffande den ifrågavarande kommunen; därest byggnadsplan är fastställd för ort tillhörande annan ortsgrupp än kommunen i övrigt, torde stundom kunna vara ändamålsenligt att hämta ledning jämväl av byggnadsplanen, för utsortering av präglingsuppgifterna för den nämnda orten. Beträffande område, för vilket föres jordregister med tomtbok torde ev. erforderliga upplysningar kunna erhållas från lantmäterikontoret i länet.

Därest samtliga fastigheter för område, för vilket jordregister med tomtbok föres, icke blivit överförda från jord-

registret till tomtboken, skola präglingsuppgifterna för området principiellt ordnas i två serier, avseende den ena fastigheter, införda i jordregistret och den andra fastigheter, införda i tomtboken.

Stockholm den 20 februari 1946.

KUNGL. STATISTISKA CENTRALBYRÅN.

K O D F Ö R T E C K N I N G

upptagande

1. municipalsamhällen; 2 orter - andra än municipalsamhällen - vilka tillhöra annan ortsgrupp i beskattningshänseende än kommunen och taxeringsdistriktet i övrigt ("särort"); samt 3. områden - andra än municipalsamhällen - för vilka jordregister med tomtbok upplagts ("tomtboksområden").

Län, municipalsamhälle, särort, tomtboksområde	Kod-beteckning	Församling	Kommun
Stockholms län			
1. Municipalsamhällen			
Bromsten	M 3	Spånga	Spånga
Dalarö	M	Dalarö	Dalarö
Duvbo	M 4	Spånga	Spånga
Flysta	M 1	Spånga	Spånga
Fullersta	M 4	Huddinge	Huddinge
Huddinge	M 3	Huddinge	Huddinge
Hörningsnäs	M 6	Huddinge	Huddinge
Igelsta	M	Östertälje	Östertälje
Järna	M	Överjärna	Överjärna
Rimbo	M	Rimbo	Rimbo
Rönninge	M	Salem	Salem
Segeltorp	M 2	Huddinge	Huddinge
Snättringe	M 1	Huddinge	Huddinge
Solhem	M 2	Spånga	Spånga
Stuvsta	M 5	Huddinge	Huddinge
Tumba	M 1	Tumba kbfd	Botkyrka
Täby	M 1	Täby	Täby
2. Särorter			
Björknäs	M	Boo	Boo
Granlidens förort	M	Tveta	Tveta

Handens och Vendelsö samhällen	H	Österhaninge	Österhaninge
Roslags-Näsby villa-samhälle	M 2 M 3	Täby	Täby
därav:			
Roslags-Näsby stations-samhälle (se under tomt-boksområden)	M 2		
villasamhället i övrigt	M 3		
Vårdbergstomterna, Sandtorp, Nickstatomterna	H	Österhaninge	Österhaninge

3. Tomtboksområden

Roslags-Näsby stationssamhälle	M 2	Täby	Täby
Stockholms travbana	M 5	Spånga	Spånga
Tomtberga tomtområde	H 7	Huddinge	Huddinge
Tumba skog	H 2	Tumba kbfd	Botkyrka
Ulriksdals järnvägshem	M 6	Spånga	Spånga
Åva tomtområde	M 4	Täby	Täby

Uppsala län

1. Municipalsamhälle.

Grillby	M	Villberga	Villberga

2. Särorter

Bålsta stationssamhälle	M	Yttergran	Yttergran
Gamla Uppsala by med Tunabergs egnahemsområde samt Nyby och Myrby	M	Gamla Uppsala	Gamla Uppsala
Gränby stadsplaneområde	H	Vaksala	Vaksala
Kungsängens stadsplaneområde (byggnadsplaneområde)	H	Stockholms-Näs	Stockholms-Näs

3. Tomtboksområde

Kungsängens byggnadsplaneområde	H	Stockholms-Näs	Stockholms-Näs

Södermanlands län

1. Municipalsamhällen

Flen	M	Flen	Flen
Gnesta	M	Frustuna	Frustuna
Oxelösund	M	Oxelösunds kbfd	Nikolai
Sparreholm	M	Hyltinge	Hyltinge
Valla	M 1	Sköldinge	Sköldinge
Vingåker	M	Västra Vingåker	Västra Vingåker

2. Särort

Sköldinge stations-samhälle med Kantorps gruvsamhälle	M 2	Sköldinge	Sköldinge

3. Tomtboksområden

Oppeby byggnadsplaneområde	M	Nikolai kbfd	Nikolai
Sundby	M	Strängnäs 1	Strängnäs lk

Östergötlands län

1. Municipalsamhällen

Borensberg	M	Brunneby	Brunneby
Boxholm	M	Ekeby södra kbfd	Ekeby
Kisa	M	Kisa	Kisa
Kolmården	M	Krokek	Krokek
Åtvidaberg	M	Åtvid	Åtvid
Ödeshög	M	Ödeshög	Ödeshög

2. Särort

Norrköpings stads landsbygdsområde	M	Östra Eneby S:t Johannes Borg	Norrköping

Jönköpings län

1. Municipalsamhällen

Anderstorp	M	Anderstorps kbfd	Anderstorp
Aneby	M	Bredestad Bälaryd	Bredestad Bälaryd
Forserum	M	Forserum	Forserum
Gislaved	M	Bäraryd	Bäraryd

Gyllenfors	M	Gyllenfors kbfd	Anderstorp
Skillingaryd	H	Tofteryd	Tofteryd
Sävsjö	M	Norra Ljunga Vallsjö	Norra Ljunga Vallsjö
Vaggeryd	H	Byarum	Byarum

2. Särorter

Hålan och Röret	H	Norrahammar	Norrahammars köp.
Hökhult (del av)	H	Barnarp	Barnarp
Jönköpings stads landsbygdsområde och Hovslätts fabriksområde	M	Ljungarum Kristina	Jönköping

Kronobergs län

1. Municipalsamhällen

Hohultslätt	M	Alghult	Alghult
Hovmantorp	H	Hovmantorp	Hovmantorp
Lenhovda	H	Lenhovda	Lenhovda
Lidhult	H	Lidhult	Lidhult
Ryd	H.	Almundsryd	Almundsryd
Strömsnäsbruk	H	Traryd	Traryd
Vislanda	H	Vislanda	Vislanda

2. Särort

f.d. Alvesta municipalsamhälle	H	Alvesta	Alvesta köp.

Kalmar län

1. Municipalsamhällen

Bergkvara	M	Söderåkra södra kbfd	Söderåkra
Gamleby	H	Gamleby	Gamleby (häri ingår Gamleby köp.)
Södra Vi	H	Södra Vi	Södra Vi
Torsås	M	Torsås	Torsås
Virserum	H	Virserum	Virserum

Gotlands län

1. Municipalsamhälle

Hemse	M	Hemse	Hemse

Blekinge län

1. Municipalsamhälle

Kristianopels köp.	M	Kristianopel	Kristianopel

2. Särort

Lyckeby samhälles sockendel	M	Augerum	Augerum

Kristianstads län

1. Municipalsamhällen

Baskemölla	M	Gladsax	Gladsax
Björnum	M	Norra Åkarp	Norra Åkarp
Borrby	M	Borrby	Borrby
Brantevik	M	Östra Höbbelöv Simris	Östra Höbbelöv Simris
Broby kyrkby	M	Östra Broby	Östra Broby
Glimåkra	M	Glimåkra	Glimåkra
Hästveda	M	Hästveda	Hästveda
Kivik	M 1	Södra Mellby Vitaby	Södra Mellby Vitaby
Knislinge	M	Knislinge	Knislinge
Kvidinge	M	Kvidinge	Kvidinge
Ljungbyhed	M	Riseberga	Riseberga
Löderup	M	Hörup Löderup	Hörup Löderup
Lönsboda	M	Örkened	Örkened
Perstorp	M	Perstorp	Perstorp
Skillinge	M	Östra Hoby	Östra Hoby
Skälderviken	M	Barkåkra	Barkåkra
Smedstorp	M	Smedstorp	Smedstorp
Sösdala	M	Norra Mellby	Norra Mellby
Tollarp	M	Västra Vram	Västra Vram
Torekov	M.	Torekov	Torekov

Tyringe	M	Finja Västra Torup	Finja Västra Torup
Vitemölla	M 2	Vitaby	Vitaby
Önnestad	M	Önnestad	Önnestad
Örkelljunga	M	Örkelljunga	Örkelljunga

2. Särort

Kärråkra	M	Vankiva	Vankiva

Malmöhus län

1. Municipalsamhällen

Anderslöv	M	Anderslöv	Anderslöv
Arild	M 1	Brunnby	Brunnby
Arlöv	M 1	Burlöv	Burlöv
Dalby	M	Dalby	Dalby
Furulund	M	Lackalänga	Lackalänga
Lomma	M	Lomma	Lomma
Löberöd	M	Hammarlunda Högseröd	Hammarlunda Högseröd
Lövestad	M	Lövestad	Lövestad
Mariehelm	M	Reslöv	Reslöv
Mölle	M 2	Brunnby	Brunnby
Röstånga	M	Röstånga	Röstånga
Sjöbo	M	Södra Åsum	Södra Åsum
Svalöv	M	Svalöv Felestad	Svalöv Felestad
Teckomatorp	M	Norra Skrävlinge	Norra Skrävlinge
Veberöd	M	Veberöd	Veberöd
Vellinge	M	Vellinge	Vellinge
Viken	M	Viken	Viken
Åkarp	M 2	Tottarp Burlöv	Tottarp Burlöv

Hallands län

1. Municipalsamhälle

Oskarström	M	Enslöv Slättåkra	Enslöv Slättåkra

Göteborgs och Bohus län

1. Municipalsamhällen

Asperö	M 1	Styrsö	Styrsö
Björneröd och Kroken	M	Skee	Skee
Bleket	M 1	Stenkyrka Rönnäng	Stenkyrka Rönnäng
Bovallstrand	M	Tossene	Tossene
Donsö	M 2	Styrsö	Styrsö
Edshultshall	M 1	Morlanda	Morlanda
Ellös	M 2	Morlanda	Morlanda
Fjällbacka	H	Fjällbacka kbfd	Kville
Gravarne och Bäckevik	M	Kungshamn	Kungshamn
Gullholmen	M	Gullholmen	Gullholmen
Hasselösund	H 1	Smögen	Smögen
Havstenssund	H	Grebbestads kbfd	Tanum
Hovenäset	H 1	Askum	Askum
Hunnebostrand	M 1	Hunnebostrand	Tossene
Hälleviksstrand	H 3	Morlanda	Morlanda
Hälsö	M 1	Öckerö	Öckerö
Hönö	M 2	Öckerö	Öckerö
Jonsered	H	Jonsereds kbfd	Partille
Kalvsund	M 3	Öckerö	Öckerö
Klädesholmen och Koholmen	M	Klädesholmen	Klädesholmen
Kyrkesund	H	Klövedal	Klövedal
Källö - Knipplan	H 4	Öckerö	Öckerö
Käringön	M	Käringön	Käringön
Malmön	H	Malmön	Malmön
Mollösund	H	Mollösund	Mollösund
Partille	M	Partille kbfd	Partille
Sannäs	H	Tanum	Tanum
Skärhamn	H 2	Stenkyrka	Stenkyrka
Smögen	M 2	Smögen	Smögen
Stenungsund	H	Norum	Norum
Stocken	M 4	Morlanda	Morlanda

Stora Dyrön	M 2	Rönnäng	Rönnäng
Styrsö	M 4	Styrsö	Styrsö
Sävedalen	M	Sävedalens kbfd	Partille
Tjörnekalv	M 3	Rönnäng	Rönnäng
Tången	M 2	Kungshamn	Kungshamn
Ulebergshamn	M 2	Hunnebostrand	Tossene
Vrångö	M 3	Styrsö	Styrsö
Väjern	M 2	Askum	Askum
Åstol	M 4	Rönnäng	Rönnäng
Östersidan	M	Skaftö	Skaftö

2. Särort

Ljungskile samhälle och Lyckorna	M	Ljung	Ljung

Älvsborgs län

1. Municipalsamhällen

Brålanda	M	Brålanda	Brålanda
Ed	M	Dals-Ed	Dals-Ed
Herrljunga	M	Tarsled Herrljunga	Tarsled Herrljunga
Kinna	M	Kinna	Kinna
Lilla Edet	M	Fuxerna	Fuxerna
Skene	M	Örby	Örby
Vårgårda	M	Algutstorp Kullings-Skövde	Algutstorp Kullings-Skövde

2. Särorter

Alafors fabriks-samhälle och Nols stations-samhälle	M	Starrkärr	Starrkärr
f.d. Vassända-Naglums kommun	M	Trollhättan **Vassända-Naglum**	Trollhättan **Vänersborg**

Skaraborgs län

1. Municipalsamhällen

Axvall	M	Norra Ving Skärv	Norra Ving Skärv
Floby	M	Sörby Floby	Sörby Floby

Gullspång	M	Amneh.rad	Amnehärad
Götene	M	Götene	Götene
Järpås	M	Järpås	Järpås
Kvänum	M	Kvänum	Kvänum
Lundsbrunn	M	Skälvum Ledsjö	Skälvum Ledsjö
Moholm	M 1	Hjälstad Mo Vad	Hjälstad Mo Vad
Mölltorp	M	Mölltorp	Mölltorp
Nossebro	M	Bäreberg Essunga	Bäreberg Essunga
Stenstorp	M	Stenstorp	Stenstorp
Tibro	M	Kyrkefalla	Kyrkefalla
Tidan	M 2	Vad Götlunda	Vad Götlunda
Vedum	M	Laske Vedum	Laske Vedum
2. Särort			
Tidans fabriks-område, Radbyn och Marieholm	M	Leksberg	Leksberg

Värmlands län

1. Municipalsamhällen

Charlottenberg	M	Eda norra kbfd	Eda
Deje	M	Nedre Ullerud	Nedre Ullerud
Grums	M	Grums	Grums
Hagfors	M	Hagfors	Norra Råda
Kil	M	Stora Kil	Stora Kil
Munkfors	M	Ransäter Munkfors	Ransäter Ransäter
Torsby	M	Fryksände	Fryksände
Åmotsfors	M	Eda södra kbfd	Eda

2. Särorter

f.d. Arvika lk	M	Arvika västra	Arvika
Björneborgs bruks-samhälle och station	M	Visnum	Visnum
Karlstads ytter-område	M	Karlstad	Karlstad
Molkoms samhälle	M	Nyed	Nyed

Örebro län

1. Municipalsamhällen

Fellingsbro	M	Fellingsbro	Fellingsbro
Fjugesta	M	Knista	Knista
Frövi	M	Nysby	Nysby
Grythyttan	M	Grythyttan	Grythyttan
Hällabrottet	M	Kumla	Kumla
Hullhyttan	M	Kvistbro	Kvistbro
Pålsboda	M	Sköllersta	Sköllersta
Vretstorp	M 1	Viby	Viby
Östansjö	M 2	Viby	Viby

Västmanlands län

1. Municipalsamhällen

Heby	M	Västerlövsta	Västerlövsta
Norberg	M	Norberg	Norberg

3. Tomtboksområde

Tillberga stations-samhälle	M	Hubbo	Hubbo

Kopparbergs län

1. Municipalsamhällen

Leksands Noret	M	Leksand	Leksand
Malung	M	Malung	Malung
Orsa	M	Orsa	Orsa
Rättvik	M	Rättvik	Rättvik
Vansbro	M	Vansbro kbfd	Järna

2. Särorter

Främby, Tiskeberget, Norslund, Johanne-lund, Erikslund	M	Stora Kopparbergs kbfd	Stora Kopparberg
Insjöns industriort	M	Ål	Ål

Gävleborgs län

1. Municipalsamhälle

Arbrå	M	Arbrå	Arbrå

2. Särort

Ockelbo stations-samhälle	H 1 M 2	Ockelbo	Ockelbo
därav:			
Ockelbo södra stads-planeområde (bygg-nadsplaneområde; se under tomtboksområde)	M 1		
Ockelbo norra stads-planeområde (bygg-nadsplaneområde)	H 2		

3. Tomtboksområde

Ockelbo södra stads-planeområde (bygg-nadsplaneområde)	H 1	Ockelbo	Ockelbo

Västernorrlands län

1. Municipalsamhällen

Alby	H	Borgsjö	Borgsjö
Bredbyn	H	Anundsjö kbfd	Anundsjö
Gångviken	H 1	Skön	Skön
Kramfors	H	Gudmundrå	Gudmundrå
Nyland	H	Ytterlännäs	Ytterlännäs
Skönsberg	H 2	Skön	Skön
Skönsmon	H 3	Skönsmon	Skön
Vivsta-Näs	H	Timrå	Timrå

2. Särorter

Långsele stations-samhälle	H	Långsele	Långsele
f.d. Sollefteå lk	M	Sollefteå	Sollefteå

Jämtlands län

1. Municipalsamhällen

Bräcke	H	Bräcke	Bräcke
Hammerdal	H	Hammerdal	Hammerdal
Hornsberg	H 1	Frösö	Frösö
Järpen	H	Undersåker	Undersåker
Strömsund	H 1	Ström	Ström

2. Småorter

Frösö sjukhusområde jämte den stadsplanelagda delen av Mällbyn, Hjälle och Östberg	H 2	Frösö	Frösö
Lungviks förort	H	Ås	Ås
Ulriksfors stations- och fabrikssamhälle	H 2	Ström	Ström

Västerbottens län

1. Municipalsamhällen

Backen	H 1	Umeå södra kbfd	Umeå lk
Bastuträsk	H	Bastuträsks kbfd	Norsjö
Bjurholm	H	Bjurholm	Bjurholm
Bureå	H 1	Bureå	Bureå
Burträsk	H	Burträsk	Burträsk
Byske	H	Byske	Byske
Dorotea	H	Dorotea kbfd	Dorotea
Granön	H 1	Degerfors kbfd	Degerfors
Holmsund	H 1	Holmsund	Holmsund
Hällnäs	H 2	Degerfors kbfd	Degerfors
Hörnefors	H	Hörnefors	Hörnefors
Jörn	H	Jörn	Jörn
Kåge	H	Kågedalen	Skellefteå lk
Lövånger	H	Lövånger	Lövånger
Malåträsk	H	Malå	Malå
Nordmaling	H 1	Nordmalings kbfd	Nordmaling
Norsjö	H	Norsjö kbfd	Norsjö
Obbola	H 2	Holmsund	Holmsund
Robertsfors	H 1	Robertsfors	Bygdeå
Rundvik	H 2	Nordmalings kbfd	Nordmaling
Skellefteå strand	H 1	Skellefteå 1	Skellefteå lk
Sorsele	H	Sorsele kbfd	Sorsele
Stensele	H 1	Stensele kbfd	Stensele
Storuman	H 2	Stensele kbfd	Stensele

Sunnanå	M 2	Skellefteå 1	Skellefteå lk
Teg	M 2	Umeå södra kbfd	Umeå lk
Vilhelmina	M	Vilhelmina kbfd	Vilhelmina
Vindeln	M 3	Degerfors kbfd	Degerfors
Vännäsby	M	Vännäs	Vännäs
Ånäset	M	Nysätra	Nysätra
Åsele	M	Åsele	Åsele

2. Särorter

Bolidens gruvsamhälle jämte Bjurlidens och Strömfors byar	M 3	Skellefteå 1	Skellefteå lk
Degerön med Örviken	M 2	Bureå	Bureå
Risön eller Nyhamn samt de utom Skelleftestrands m:e belägna delarna av Furunäs, Norön och Ytterursvik	M 4	Skellefteå 1	Skellefteå lk
Robertsfors bruksamhälle	M 2	Robertsfors	Bygdeå

Norrbottens län

1. Municipalsamhällen

Arvidsjaurs kyrkostad	M	Arvidsjaurs kbfd	Arvidsjaur
Gällivare kyrkostad	M 1	Gällivare kbfd	Gällivare
Kalix	M	Nederkalix	Nederkalix
Kiruna	M 1	Jukkasjärvi	Jukkasjärvi
Malmberget	M 1	Malmbergets kbfd	Gällivare
Älvsby	M	Älvsby	Älvsby

2. Särorter

Gällivare kyrkby utanför m:et	M 2	Gällivare kbfd	Gällivare
Jokkmokks kyrkby	M	Jokkmokks kbfd	Jokkmokk
Kiruna gruvsamhälle samt Tuolluvaara gruvsamhälle	M 2	Jukkasjärvi	Jukkasjärvi

Koskullskulles gruvsamhälle samt Malmbergets gruvsamhälle utanför m:et	M 2	Malmbergets kbfd	Gällivare
Pajala kyrkby	M	Pajala	Pajala
Porjus med Harsprånget	M	Porjus kbfd	Jokkmokk

3. Tomtboksområde

Gullträsks stationssamhälle	M	Edefors	Edefors

KUNGL. STATISTISKA CENTRALBYRÅN

FOLKBOKFÖRINGSAVDELNINGEN

Cirkulär Nr 5 (juni 1946)

Cirkulärskrivelse till vederbörande pastorsämbeten

med vissa erinringar beträffande skyldigheten att avlämna tilläggsuppgifter ävensom präglingsuppgifter jämlikt kungl. kungörelsen den 29 juni 1945 (nr 554).

I. Erinringar angående tilläggsuppgifternas avlämnande.

1) Arbetet vid länsstyrelsernas folkbokföringsavdelningar med upprättande av tryckplåtar över befolkningen inom resp. län på grundval av inkomna präglingsuppgifter (form. 1) närmar sig inom kort sitt slut.

Enligt den fastställda planen för uppläggningsarbetets genomförande skall därpå hos länsstyrelserna arbetet med de färdigställda **plåtregistrens aktualisering** omedelbart vidtaga på grundval av **de tilläggsuppgifter,** vilka pastor jämlikt 2 § kungl. kungörelsen den 29 juni 1945 (nr 554) har att avlämna till resp. länsstyrelser enligt fastställda formulär (form. 2, 2 A, 3, 4 och 5).

En ovillkorlig förutsättning för aktualiseringsarbetets behöriga genomförande är uppenbarligen att tilläggsuppgifter bliva avgivna i samtliga de fall, då så författningsenligt bör ske.

Till statistiska centralbyrån har emellertid från vissa länsstyrelsers folkbokföringsavdelningar inrapporterats, att tilläggsuppgifter hittills **icke alltid blivit avgivna** i samtliga de fall, då så bort ske, samt att tilläggsuppgifter i vissa fall **icke** enligt därför givna föreskrifter **avgivas fortlöpande,** alltefter-som kyrkobokföringsåtgärderna vidtagas.

Vid vissa inom ett län försöksvis företagna aktualiseringsåtgärder har även framkommit, att aktualiseringsförfarandet därstädes icke utan införskaffande i ett flertal fall av felande tilläggsuppgifter samt av kompletterande uppgifter till avlämnade tilläggsuppgifter kan behörigen genomföras.

Statistiska centralbyrån har med anledning härav velat fästa vederbörande pastorsämbetens uppmärksamhet på den utomordentliga vikten av att fullständiga tilläggsuppgifter utan särskild anmaning fortlöpande avgivas i samtliga de fall, då skyldighet därtill författningsenligt föreligger.

Uraktlåtenhet i sådant hänseende kan äventyra aktualiseringsförfarandets genomförande inom planenlig tid samt medföra att de tryckta stommar till mantalslängder, vilka skola tillhandahållas vederbörande mantalsskrivnings-

Stat. cbn 1108/1946. 2.200 ex.

förrättare vid höstens mantalsskrivningar bliva felaktiga eller icke hinna färdigställas i rätt tid, varigenom mantalsskrivningarna kunna komma att i hög grad försvåras. Centralbyrån vill i detta sammanhang erinra om att plåtregistren äro avsedda att redan under hösten användas även för tryckning av stommar till debetsedlar.

2) I anslutning härtill vill centralbyrån på förekommen anledning ytterligare erinra om följande beträffande tilläggsuppgifternas avlämnande.

a) **Tilläggsuppgifterna skola** enligt de närmare anvisningar, som av statistiska centralbyrån med stöd av 13 § i den nämnda kungörelsen meddelats vederbörande pastorsämbeten genom särskilda i juli och oktober 1945 samt januari 1946 utfärdade cirkulär (se sid 2, punkt 3, fjärde stycket i julicirkuläret, sid. 6 punkt 25 i oktobercirkuläret resp. sid. 4 punkt 3 i januaricirkuläret) **avlämnas veckovis, allteftersom kyrkobokföringsåtgärderna blivit vidtagna (den första helgfria dagen i var vecka).**

Centralbyrån vill särskilt fästa uppmärksamheten därå att **från och med den 1 januari 1946 även sådan flyttning, som ägt rum inom församlingen, skall anmälas till länsstyrelsen i länet inom en vecka efter det att anteckning om flyttningen blivit införd i församlingsboken.** (Jfr kungl. kungörelsen den 21 december 1945, nr 815, om skyldighet att anmäla flyttning inom församlingen, § 2).

b) **Tilläggsuppgifterna böra fullständigt ifyllas enligt formulären.**

Därvid skall bostadsfastigheten *alltid* betecknas med dess i de **rättade präglingsuppgifterna** angivna **registerbeteckning.** Pastor bör fördenskull noga tillse att, i de fall från länsstyrelsen i länet inkommit särskild förteckning, upptagande rättelser av de i präglingsuppgifterna antecknade fastighetsbeteckningarna, de sålunda vidtagna rättelserna blivit vederbörligen införda i församlingsboken för varje där angiven bostad samt att i fortsättningen de rättade beteckningarna komma till användning vid tilläggsuppgifts avlämnande.

c) Av vikt är att vid anmälan om flyttning **åtskillnad göres mellan formulären 2 och 3.**

Den principiella skillnaden i användningsområde mellan sistnämnda båda formulär torde kunna klargöras på följande sätt.

Anmälan om utflyttning från en församling till en annan församling inom riket skall avfattas enligt form. 2, därest utflyttningen skett från den församling, där präglingsuppgiften beträffande den utflyttade personen blivit upprättad; i alla andra fall (således så snart utflyttningen skett från en annan församling, till vilken den flyttande — direkt eller efter en mellanliggande flyttning — inflyttat från den församling, där präglingsuppgiften för honom blivit upprättad) skall form. 3 komma till användning.

d) **På tilläggsuppgift angående flyttning (form. 2, 2 A eller 3) skall alltid angivas inflyttningsdagen** (dagen för flyttningsbetygets **inlämnande** på pastorsexpeditionen i inflyttningsförsamlingen) *eller* motsvarande uppgift (dagen eller — där uppgift därom icke kan lämnas — året för överföring i kyrkobok etc.).

3) Enligt statistiska centralbyråns i juli 1945 utfärdade cirkulär till vederbörande pastorsämbeten, skall då tilläggsuppgift avlåtes angående förhållande, som antecknas i ministerialbok eller i inflyttningsbok eller utflyttningsbok, i denna på lämpligt sätt utmärkas att sådan uppgift blivit avlåten till länsstyrelsen i länet (sid. 13 punkt 30). Det åligger vidare pastor att **senast före den 15 juni 1946** med ledning av sålunda verkställda anteckningar ävensom förefintliga allegat till kyrkoböckerna, i den mån så ske kan, **kontrollera, huruvida tilläggsuppgift blivit avlåten i samtliga** de fall, då sådan uppgift bort lämnas, samt att, därest så befinnes i något avseende icke hava skett, ofördröjligen upprätta och till länsstyrelsen i länet insända vederbörlig tilläggsuppgift.

Statistiska centralbyrån får under erinran om vad sålunda är föreskrivet hemställa att — därest sådan kontroll icke redan skett — densamma måtte omedelbart verkställas samt att — i de fall tilläggsuppgift därvid befinnes icke ha avlämnats, ehuru så bort ske — felande tilläggsuppgifter måtte skyndsamt upprättas och översändas till länsstyrelsen i länet.

II. Erinringar beträffande präglingsuppgifternas avlämnande.

1) Vid vissa företagna kontrollundersökningar, avseende inkomna präglingsuppgifter (form. 1), har framkommit att i ett flertal församlingar **präglingsuppgifter icke blivit upprättade beträffande personer, som utflyttat från församlingen, innan församlingens präglingsuppgifter blivit avlämnade.**

Statistiska centralbyrån får med anledning härav hemställa, att pastorsämbete, som äger kännedom om eller har anledning antaga att präglingsuppgifter icke blivit upprättade och avlämnade för personer, som efter den 1 december 1945 eller — såvitt angår församling i Örebro län — efter den 1 september 1945 blivit avförda ur församlingsboken på den grund att de uttagit flyttningsbetyg till utlandet, utflyttat till annan församling inom riket, överförts till boken över obefintliga eller avlidit, ofördröjligen måtte föranstalta om upprättande samt insändande till länsstyrelsen i länet av präglingsuppgifter jämväl för dessa personer.

Underlåtenhet härutinnan kan försvåra aktualiseringsarbetets genomförande samt medföra att personer, som utflyttat till annan församling, icke bliva uppförda i stommen till de mantalslängder, vilka skola upprättas genom länsstyrelsernas försorg medelst de tryckande registren.

Föreligger **tveksamhet,** huru vid präglingsuppgifternas upprättande i förevarande avseende förfarits, bör pastorsämbetet omedelbart **hänvända sig till länsstyrelsen i länet, som i dylika fall på begäran har att — så snart så lämpligen ske kan — utlämna församlingens präglingsuppgifter till pastorsämbetet för kontroll och granskning samt i förekommande fall komplettering med felande präglingsuppgifter.**

Präglingsuppgifterna böra i dylikt fall skyndsamt och såvitt möjligt senast inom en vecka återställas till länsstyrelsen i länet, som har behov av uppgifterna för det förestående aktualiseringsarbetet.

Centralbyrån erinrar om att å präglingsuppgift, avseende person, som avförts ur församlingsboken, innan församlingens präglingsuppgifter blivit avlämnade, skall angivas jämväl

därest personen uttagit flyttningsbetyg till utlandet, det land till vilket flyttningsbetyget uttagits samt datum därför;

därest utflyttningen skett till annan församling inom riket, inflyttningsförsamlingen, bostadsfastigheten och postadressen där samt inflyttningsdagen;

därest personen överförts till boken över obefintliga, uppgift därom samt datum för överföringen; samt

om personen avlidit, uppgift därom jämte datum för dödsfallet (jfr kungl. kung. den 29 juni 1945, nr 554, § 5 sista stycket samt centralbyråns i juli 1945 utfärdade cirkulär sid. 9 f. punkt 18—20 samt sid. 15 f. avd. 2).

2) Centralbyrån vill i detta sammanhang meddela, att centralbyrån i syfte att erhålla viss kontroll å präglingsunderlagets beskaffenhet, innan tryckning av längder m. m. påbörjas, har för avsikt att föranstalta om att präglingsuppgifterna för vissa stickprovsvis utvalda församlingr genom resp. länsstyrelsers försorg bliva återsända till vederbörande pastorsämbeten för kollationering mot församlingsboken.

Centralbyrån får härmed hemställa, att de pastorsämbeten, som sålunda bliva utvalda, benäget ville medverka till den berörda kontrollens genomförande.

Kollationeringen bör framför allt omfatta kontroll av att präglingsuppgifter blivit avlämnade för samtliga de personer, som den 1 december 1945 eller — såvitt angår församling i Örebro län — den 1 september 1945 voro upptagna i församlingsboken.

Samtidigt erhålles möjlighet till förnyad kontroll av att bostadsfastigheternas registerbeteckningar blivit införda i församlingsboken i enlighet med de rättade präglingsuppgifterna.

Stockholm i juni 1946.

KUNGL. STATISTISKA CENTRALBYRÅN.

Kungl. Boktr. Stkm 1946
462350

KUNGL. STATISTISKA CENTRALBYRÅN

FOLKBOKFÖRINGSAVDELNINGEN

Cirkulär Nr 6 (augusti 1946)

Cirkulärskrivelse till vederbörande pastorsämbeten

med vissa upplysningar rörande förskrivningar och mantalsskrivningar under år 1946 m. m.

Jämlikt 6 § i kungl. förordningen den 28 juni 1946 (nr 470) om ikraftträdande av folkbokföringsförordningen gälla i vissa hänseenden särskilda bestämmelser med avseende å mantalsskrivningen för år 1947.

Statistiska centralbyrån har med anledning härav velat fästa vederbörande pastorsämbetens uppmärksamhet å följande.

Mantalsskrivningen för år 1947 skall äga rum under tiden mellan den 15 oktober och den 20 december 1946 men får på landsbygden icke påbörjas före den 15 november 1946.

Mantalsskrivningen förrättas av den lokala skattemyndigheten d. v. s. på landet av häradsskrivaren samt i stad med egen uppbördsförvaltning av kronokamreraren.

Förslag å tider och ställen för mantalsskrivningsförrättningarna skola av den lokala skattemyndigheten avlämnas till länsstyrelsen före den 15 augusti 1946 samt kungörelse angående de tider och ställen för mantalsskrivningsförrättningarna, vilka av länsstyrelsen utsättas, i stadgad ordning kungöras före den 15 september 1946.

Till ledning för mantalsskrivningen skola av länsstyrelsen tryckta stommar till mantalslängden tillhandahållas mantalsskrivningsförrättarna. Stommarna skola, sedan de i förekommande fall vid mantalsskrivningarna rättats och fullständigats, återställas till vederbörande länsstyrelse för att läggas till grund för erforderlig översyn och justering av de tryckande registren, varpå tryckning skall ske av mantalslängder, som i erforderligt antal exemplar skola tillställas vederbörande mantalsskrivningsförrättare senast den 15 februari 1947.

För att arbetet med de tryckande registrens justering samt med tryckningen av mantalslängderna skall inom behörig tid kunna slutföras, är det angeläget, att mantalsskrivningsförrättningarna åtminstone i vissa distrikt påbörjas, **så snart detta enligt gällande föreskrifter är medgivet och med hänsyn till den tid, som erfordras för förskrivningarna, kan ske,** samt i övrigt å sådana tider att **samtliga förrättningar kunna beräknas bliva slutförda i god tid före den 20 december (exempelvis den 10 eller 15 december).**

Genom skrivelse den 5 augusti 1946 till samtliga länsstyrelser har statistiska centralbyrån hemställt att länsstyrelserna, i den mån så lämpligen ske kunde, ville beakta nyss anförda synpunkter vid utsättandet av tider för mantalsskrivningarna. Såsom centralbyrån därvid anfört, torde även kunna förväntas, att mantalsskrivningsförrättningarna under innevarande år i åtskilliga fall kunna komma att kräva **avsevärt mera tid** än eljest brukat vara fallet, bl. a. av den anledningen att det torde bliva ofrånkomligt att därvid söka få till stånd **en noggrann kontroll av samtliga textuppgifter** i de tryckta stommarna till mantalslängder genom jämförelse med församlingsboken samt rättelse av ev. upptäckta felaktigheter i stommarna.

Stat. cbn 1120/1946. 2.000 ex.

Stommarna till mantalslängder måste vidare i vissa avseenden **aktualiseras** med hänsyn till förändringar, som inträffat efter den tidpunkt, till vilken präglingsunderlaget för personplåtarna hänför sig, såsom i fråga om distriktsindelning, pensionsförhållanden, **fastighetsbeteckningar och yrkesuppgifter.**

Vid mantalsskrivningen torde det ankomma på pastor att **anteckna de ändrade fastighetsbeteckningar,** varom upplysning vunnits, samt att antingen omedelbart eller, så snart lämpligen ske kan, **införa** de ändrade fastighetsbeteckningarna **i församlingsboken** vid vederbörlig där angiven bostad.

Till ledning vid årets mantalsskrivningar skola jämlikt 6 § 4) i förordningen den 28 juni 1946, nr 470, undantagslöst avgivas skriftliga uppgifter av envar uppgiftspliktig person enligt formulär, som fastställes av Kungl. Maj:t.

Uppgifterna skola avlämnas i stad eller köping den 5 oktober och på landet den 5 november 1946. Länsstyrelsen kan dock bestämma dels att uppgifterna i visst samhälle på landet skola avgivas redan i oktober 1946, dels ock att uppgifterna i visst mantalsskrivningsdistrikt skola avgivas å senare dag än nyss sagts.

Det torde vara avsett att mantalsuppgifterna i samband med årets förskrivningar skola **genom pastors försorg underkastas viss jämförelse med församlingsböckerna** samt sedermera läggas till grund för den ovan omförmälda aktualiseringen av de i stommarna till mantalslängderna förekommande yrkesuppgifterna.

De tider, som utsättas för mantalsskrivningarna, återverka givetvis på tiderna för förskrivningarna, vilka böra så bestämmas att å ena sidan mantalsuppgifterna därvid äro för pastor tillgängliga samt å andra sidan förskrivningarna hinna slutföras, innan mantalsskrivningsförrättningarna taga sin början. Med hänsyn härtill torde förskrivningarna på landet i allmänhet icke kunna påbörjas förrän efter den 5 november, medan i städerna förskrivningarna i regel torde kunna påbörjas efter den 8 oktober (jfr § 34, 1 kungl. förordningen den 3 december 1915, angående kyrkoböckers förande, samt 6 § 5) kungl. förordningen den 28 juni 1946, nr 470).

Lämpligt synes kunna vara, därest i viss utsträckning samråd kunde komma till stånd mellan pastor och vederbörande mantalsskrivningsförrättare angående tiderna för förskrivningar och mantalsskrivningsförrättningar.

Närmare bestämmelser angående årets förskrivningar och mantalsskrivningar torde komma att meddelas av Kungl. Maj:t.

Statistiska centralbyrån vill samtidigt härmed erinra om att jämlikt 5 § i kungl. förordningen den 28 juni 1946 (nr 470) kyrkobokföringsinspektörer komma att förordnas av Kungl. Maj:t för tiden från och med den 1 september 1946 till och med den 30 juni 1951 efter förslag av vederbörande domkapitel.

Särskilda instruktionskurser komma vidare att anordnas dels för kyrkobokföringsinspektörerna, dels ock genom dessas försorg i resp. stift för kyrkobokförarna inom stiftet. Närmare bestämmelser angående kursverksamheten och tiderna för densamma torde komma att senare meddelas av Kungl. Maj:t.

Stockholm den 6 augusti 1946.

KUNGL. STATISTISKA CENTRALBYRÅN.

Kungl. Boktr. Stkhm 1946
463060

RIKSBYRÅN FÖR FOLKBOKFÖRINGEN

Cirkulär Nr 7 (september 1946)

Cirkulärskrivelse till vederbörande lokala skattemyndigheter,

med anvisningar för tillämpningen av kungl. kungörelsen den 14 september 1946 (nr 600) med vissa bestämmelser angående mantalsskrivningen för år 1947.

Riksbyrån för folkbokföringen har med stöd av 15 § i kungl. kungörelsen den 14 september 1946 (nr 600), med vissa bestämmelser angående mantalsskrivningen för år 1947, utfärdat följande anvisningar för tillämpningen av sagda kungörelse.

I. Bestämmelser rörande tillhandahållandet av tryckta mantalslängder vid mantalsskrivningen för år 1947 (jfr 6, 9 och 13 §§ i kungörelsen).

Vid mantalsskrivningen för år 1947 skall mantalslängden för varje distrikt uppläggas i två delar, nämligen en **personell liggare** för redovisning av personerna samt en **fastighetsliggare** för redovisning av fastigheterna.

I distrikt, där hittills förekommit redovisning av rörelser, som inom distriktet bedrivas, skall denna redovisning ske i en **särskild avdelning** av den personella liggaren.

Stomme till mantalslängdens personella liggare — dock icke till sådan avdelning därav, som nyss nämnts — upprättas medelst avtryck av det hos länsbyrån i länet iordningställda tryckande registret över fysiska personer (jfr 46 § folkbokföringsförordningen).

Tryckt stomme till mantalslängdens personella liggare tillhandahålles mantalsskrivningsförrättare genom länsbyråns försorg i två exemplar senast en vecka före mantalsskrivningsförrättningens början.

Finner mantalsskrivningsförrättaren erforderligt att stomme upprättas för övriga delar av längden (fastighetsliggaren eller den särskilda avdelningen av den personella liggaren för redovisning av rörelse, som inom distriktet bedrives), har han att själv föranstalta därom.

Den slutliga mantalslängdens personella liggare tillhandahålles i de delar, som förut nämnts, vederbörande mantalsskrivningsförrättare genom länsbyråns försorg (jfr 54 § 1 mom. folkbokföringsförordningen).

Liggaren skall tryckas i **tre exemplar,** därav ett reservexemplar, avsett att efter justering på rekvisition utlämnas till vederbörande kommun såsom

Stat. cbn 1123 1946 4.000 ex.

avskrift av liggaren. Liggaren skall **senast den 15 februari 1947** av länsbyrån översändas till mantalsskrivningsförrättaren; med tryckningen och överlämnandet av ett exemplar — dock icke nyssnämnda reservexemplar — kan dock få anstå till efter den 15 februari 1947.

Övriga delar av mantalslängden (fastighetsliggaren och den särskilda avdelningen av den personella liggaren för redovisning av inom distriktet bedriven rörelse) har mantalsskrivningsförrättaren att själv låta upprätta i vederbörligt antal exemplar.

Fastighetsliggaren skall upprättas enligt det formulär till fastighetslängd, som av Kungl. Maj:t fastställes för 1947 års taxering. Senast den 25 mars nämnda år skall ett exemplar av fastighetsliggaren överlämnas till ordföranden i vederbörande lokala taxeringsnämnd.

Fastighetsliggaren kan således upprättas samtidigt med fastighetslängden för år 1947 och eventuellt såsom genomslagskopia av denna. Till möjliggörande av ett sådant förfarande äro i 8 § kungl. kungörelsen den 14 september 1946, nr 600, vissa bestämmelser meddelade, enligt vilka fastigheterna i fastighetsliggaren principiellt skola upptagas i enahanda ordning som i fastighetslängden. Mantalsskrivningsförrättare är vidare genom bestämmelse i 9 § nämnda kungörelse, såsom redan berörts, fritagen från skyldighet att upprätta stomme till fastighetsliggare för nämnda år, därest han icke själv finner detta vara erforderligt.

Stomme till fastighetsliggare må upprättas enligt formulär, som av vederbörande mantalsskrivningsförrättare utformas. Stomme kan även, om så finnes lämpligt, upprättas å blankett enligt gällande formulär till fastighetslängd (formulär nr 9) eller enligt det genom § 6 mom. 1 kungl. förordningen den 6 augusti 1894, angående mantalsskrivning, fastställda formuläret till mantalslängd (formulär nr 2). Sistnämnda blanketter kunna efter rekvisition erhållas hos statens reproduktionsanstalt, *Stockholm 6;* blanketter enligt formuläret till fastighetslängd kunna erhållas hos statskontoret, *Stockholm 2.* Vid rekvisition bör angivas blankettens beställningsnummer.

Därest stommar till fastighetsliggare för år 1947 upprättas och vederbörande länsbyrå beredes tillfälle att taga del därav, torde många gånger genomförandet av det på länsbyrån ankommande arbetet med upprättande av **tryckande register över fastigheterna** inom länet (fastighetsplåtar), avsedda för tryckning av stommar till debetsedlar för fastighetsskatt, samt till fastighetslängd m. m., kunna underlättas. För att så skall kunna ske, torde emellertid vara nödvändigt att i vissa delar beakta de särskilda anvisningar, som gälla för fastighetsplåtars upprättande. **Med hänsyn härtill synes önskvärt att i de fall, då mantalsskrivningsförrättare finner sig böra upprätta stomme till fastighetsliggare, samråd kommer till stånd med länsbyrån angående stommens upprättande.**

Den särskilda avdelningen av den personella liggaren för redovisning av rörelser, som inom distriktet bedrivas, skall upprättas enligt samma formulär, som gäller för övriga delar av den personella liggaren.

Angående upprättande av **fastighetsliggare** för mantalsskrivningsdistrikt,

som avses i kungl. kungörelsen den 22 juni 1923 (nr 258), med vissa särskilda bestämmelser i avseende å mantalsskrivning inom *Kopparbergs län*, gäller i stället för ovan anförda bestämmelser, vad därom är särskilt stadgat i sistnämnda kungörelse.

Med avseende å mantalsskrivningen i **Stockholm** och **Göteborg** för år 1947 gälla särskilda bestämmelser.

II. Den personella liggarens uppställning och text (jfr 7 § i kungörelsen samt kungörelsen den 29 juni 1945, nr 554, angående vissa förberedande åtgärder för genomförande av en omorganisation av folkbokföringen).

Stommarna till den personella liggaren samt den slutliga liggaren upprättas medelst fullständiga avtryck av plåtarna i det tryckande registret. Den personella liggarens uppställning och text äro således helt överensstämmande med uppställningen och texten av nämnda register.[1]

Det tryckande registret upptager en tryckplåt för varje person.

Plåtavtrycken äro i liggaren upptagna församlingsvis regelmässigt i ordning efter personernas bostad; församlingar eller delar därav tillhörande en och samma kommun, äro dock sammanförda kommunvis.

Liggaren är i övrigt i förekommande fall inom varje församling uppdelad i avdelningar bl. a. efter indelningen i lokala taxeringsdistrikt och valdistrikt; särskilda avdelningar utgöra i liggaren vidare varje municipalsamhälle, köping, som ej bildar egen kommun samt område, för vilket föres jordregister med tomtbok eller vilket tillhör annan ortsgrupp i beskattningsavseende än den övriga delen av församlingen.

Inom varje särskild avdelning av liggaren äro plåtavtrycken ordnade efter personernas bostad, d. v. s. principiellt i följd efter fastigheternas registerbeteckningar, eller — undantagsvis — alfabetiskt efter personernas namn (»å bokstav»).

Under varje fastighet äro personerna ordnade alfabetiskt efter personernas namn. De grunder, efter vilka det alfabetiska uppordnandet av personerna skett, framgå närmare av härtill fogade bilaga 1.

Hustru, som sammanbor med mannen samt barn, födda år 1929 eller senare och bosatta hos någon av föräldrarna eller hos adoptant, fosterfader eller fostermoder, äro dock i liggaren — utan avseende å namnen — upptagna omedelbart efter den person, hos vilken de äro bosatta. Där flera barn finnas, äro närmast efter föräldrarna (fosterföräldrarna, adoptivföräldrarna) upptagna först alla barn, födda år 1933 eller senare och därefter, barn födda något av åren 1929—1932; inom varje sådan grupp är först upptaget det äldsta, därpå det näst äldsta barnet o. s. v. För varje barn är **familjesamhörigheten** utmärkt genom en särskild beteckning (se sid. 5). **Annan**

[1] Närmare föreskrifter rörande de tryckande registren äro meddelade av Kungl. Maj:t genom beslut den 31 december 1945 samt den 14 september 1946.

familjemedlem än nyss nämnts, samt hushållsmedlem, som ej tillhör familjen, är upptagen i alfabetisk följd efter sitt namn å den fastighet, där han är kyrkobokförd.

Den som i församlingsboken är uppförd under rubriken »*å församlingen skrivna*» redovisas under särskild avdelning av den personella liggaren.

Bostadsfastigheternas upptagande i de tryckta stommarna i en strängt genomförd registernummerordning medför, att uppställningen av stommarna kommer att avvika från den uppställning, som på flera håll givits mantalslängderna för år 1946. Bl. a. förekommer således redovisning av byar icke i vidare mån än att fastigheter med ett och samma registernamn i stommarna äro sammanförda under detta namn (jordeboksbyar); där tidigare redovisning eljest skett av särskilda byar, återfinnas de till resp. byar hörande särskilda fastigheterna i de tryckta stommarna således i allmänhet i sin av fastigheternas registernamn bestämda ordningsföljd.

Dubbla fastighetsbeteckningar ha i regel icke upptagits å tryckplåtarna. Där tidigare tillämpats redovisning av fastigheterna inom visst område efter kvartersbeteckningar av icke officiell natur, äro dessa fastigheter i de tryckta stommarna således i allmänhet upptagna efter sina beteckningar enligt jordregistret; kvartersbeteckning, som nyss nämnts, återfinnes dock i vissa fall såsom del av personens postadress.

De å en och samma fastighet boende personerna förekomma vidare, såsom nämnts, i de tryckta stommarna icke redovisade efter *hushåll;* såsom skrivna hos annan person finnas i de tryckta stommarna upptagna endast sådana medlemmar av samma *familj,* som förut nämts.

De principer, efter vilka personernas redovisning sålunda skett, medföra att i flera fall bristande överensstämmelse uppkommit även mellan den tryckta stommen samt församlingsboken.

Ökade svårigheter torde på grund därav på många håll uppkomma att vid årets mantalsskrivningar genomföra jämförelsen mellan å ena sidan den tryckta stommen och 1946 års mantalslängd samt å andra sidan den tryckta stommen och församlingsboken.

Varje plåtavtryck upptager följande textuppgifter, nämligen

1. efternamn (för gift kvinna, änka eller frånskild hustru även flicknamn) och samtliga förnamn;
2. födelsetid (angiven med siffror i ordningsföljden år, månad, dag; endast de två sista siffrorna i födelseåret angivas);
3. civilstånd (g = gift, og = ogift, s = skild, ä = änkling eller änka); samt
4. födelseförsamling och beteckning för födelselän (länsbokstav enligt automobilregistret).

För den som *ej* är svensk medborgare skall därjämte finnas utsatt beteckning för nationaliteten (se de tryckta anvisningarna å omslaget till stommen).

Plåtavtryck för barn, fött år 1929 eller senare och bosatt hos någon av föräldrarna eller hos adoptant, fosterfader eller fostermoder, upptager därjämte särskild beteckning för **familjesamhörigheten,** omfattande dels beteckning för *familjeställning* (b = makarnas gemensamma barn, mb = mannens barn i föregående gifte eller utom äktenskap, hb = hustruns d:o, ab = adoptivbarn, fb = fosterbarn) i förening med uppgift om *födelsetiden* för familjens huvudman (födelsetiden angiven på förut beskrivet sätt), dels ock uppgift om *initialerna* i huvudmannens *förnamn* ävensom — där barnet bär annat efternamn än denne — uppgift om huvudmannens *efternamn.*

Avtryck för barn, fött år 1933 eller senare och bosatt hos någon av föräldrarna eller hos adoptant, fosterfader eller fostermoder innehåller icke några ytterligare uppgifter (s. k. ofullständigt plåtavtryck).

Annat plåtavtryck (s. k. fullständigt plåtavtryck) upptager därjämte följande uppgifter, nämligen

1. yrke eller titel;
2. kyrkobokföringsort (församling eller kyrkobokföringsdistrikt) jämte länsbokstav ävensom — om församlingen tillhör olika kommuner — beteckning för vederbörlig kommun (kodnummer);
3. kyrkobokföringsfastighet samt — såvida fastigheten är belägen inom municipalsamhälle, köping, som ej bildar egen kommun eller område, som tillhör annan ortsgrupp i beskattningsavseende än kyrkobokföringsorten i övrigt eller för vilket föres jordregister med tomtbok — beteckning för samhället, köpingen resp. området (kodbeteckning) eller — där personen i församlingsboken är uppförd under rubriken »å församlingen skrivna» — beteckningen »å förs»; samt
4. postadress (väg, gata, torg eller gränd jämte husnummer eller gård, by el. dyl. samt i förekommande fall postbox).

Framför kyrkobokföringsorten (namnet å församlingen, kyrkobokföringsdistriktet) finnes anbragt ett tvåsiffrigt tal, vilket utgöres — om personen var kyrkobokförd inom församlingen (kyrkobokföringsdistriktet) den 1 januari 1946 eller tidigare — av de två sista siffrorna i årtalet 1946 samt eljest av de två sista siffrorna i talet för det kalenderår (mantalsår), för vilket mantalsskrivning härnäst skall ske, efter det att personen inflyttat å den vid församlingsnamnet angivna fastigheten. Namn å församling (kyrkobokföringsdistrikt) där en person är mantalsskriven för visst mantalsår är alltså — i de fall kyrkobokföringsorten vid den för mantalsskrivningen bestämmande tidpunkten (den $^{1}/_{1}$ 1946 resp. $^{1}/_{11}$ 1946, 1947 o. s. v.) är överensstämmande med mantalsskrivningsorten för samma mantalsår — alltid föregånget av de två sista siffrorna i talet för mantalsåret. På samma sätt bör, för den händelse mantalsskrivningsorten icke sammanfaller med kyrkobokföringsorten, den förra utmärkas; vid mantalsskrivningsorten skall i dylika fall därjämte särskilt angivas att personen ej är där kyrkobokförd (»ej kyrk»).

Samtidigt kunna i ett plåtavtryck finnas angivna *högst två* kyrkobokföringsorter, varav den ena — därest mantalsskrivningen för år 1947 antages

redan ha ägt rum — alltid tillika utgör senaste mantalsskrivningsorten och den andra antingen nästföregående mantalsskrivningsort, utmärkt med ett tidigare mantalsår än det, för vilket mantalsskrivning senast skett eller ock — där personen efter den tidpunkt, som varit bestämmande för senaste mantalsskrivning avflyttat från den fastighet, varå han är mantalsskriven — senast kända kyrkobokföringsort. Mantalsskrivningsorten skall i sådana fall alltid vara utmärkt jämväl med asterisk.

Ett **fullständigt plåtavtryck** skall — utöver vad förut nämnts — upptaga följande uppgifter, nämligen

1. för värnpliktig hans registreringsnummer eller, där han är frikallad från värnpliktens fullgörande, uppgift därom (»frik»);
2. för den som är gift, tiden för äktenskapets ingående samt andra makens födelsetid;
3. för den som varit gift, tiden för äktenskapets upplösning;[1]
4. för den som åtnjuter folkpension, invalidunderstöd eller blindhetsersättning eller, utan att tidigare ha fått pensionsavgift sig påförd, befunnits varaktigt arbetsoförmögen, beteckning därför (P = folkpension eller invalidunderstöd, B = blindhetsersättning, I = varaktig arbetsoförmåga hos den, som tidigare ej fått pensionsavgift sig påförd); samt
5. för den som är inskriven å sjömanshus, sjömanshusets nummer (kodnummer; se de tryckta anvisningarna å omslaget till stommen) och den inskrivnes nummer i sjömanshusets register.

Kyrkobokföringsfastigheten är å tryckplåt — där så kunnat ske — i regel angiven med fastighetens registerbeteckning. I fall, då icke kunnat avgöras, vilken av flera registerfastigheter, som är kyrkobokföringsfastighet, är såsom sådan angiven **den av registerfastigheterna, vilken har det lägsta registernumret med tillägg av bokstäverna »mf» (m. fl.).**

Registerbeteckning för *tomt* upptager å tryckplåt *icke* ordet *kvarter* eller förkortning därav; kvarteret Dragonen tomt nr 2 är i enlighet härmed betecknat »*Dragonen 2*». **Stadsäga** betecknas **»Stg»**, således för stadsägan 347 »*Stg 347*». Bassiffrans exponent i registernumret för fastighet, som är upptagen i jordregistret, är å tryckplåt upptagen å samma rad som bassiffran och åtskild från denna genom kolon, således för jordregisterfastigheten Alen 1^5 »*Alen 1: 5*».

Föres för del av församling eller annat område, som i liggaren är upptaget såsom en särskild avdelning, fastighetsregister såsom för stad och för annan del jordregister, äro inom den särskilda avdelningen av liggaren de i fastighets- resp. jordregistret upptagna fastigheterna ordnade var för sig.

Inom område, för vilket föres fastighetsregister såsom för stad, äro i regel tomter och stadsägor ordnade särskilt för sig; undantagsvis äro dock stadsägor, som ingå i kvartersindelningen inordnade under kvartersnamnet (resp. kvartersnumret) och efter de i kvarteret ingående tomterna.

Beträffande de i liggaren förekommande förkortningarna och särskilda be-

[1] I regel kvarstår därjämte uppgiften om födelsetiden för den som vederbörande tidigare varit gift med

teckningarna hänvisas till de tryckta anvisningarna å omslaget till den personella liggaren.

Plåtavtryckets text och de olika textuppgifternas läge å avtryckets textyta åskådliggöras genom bifogade avbildningar jämte teckenförklaringar (bilaga 2).

III. Tidpunkt, till vilken uppgifterna i den personella liggaren hänföra sig (jfr 11 § 4 mom. samt 13 § 1 mom., andra och tredje stycket i kungörelsen samt kungl. kungörelsen den 29 juni 1945, nr 554).

De tryckande registren äro upprättade på grundval av uppgifter, vilka meddelats av vederbörande pastorsämbeten (präglingsuppgifter). Registren vidmakthållas fortlöpande i aktuellt skick med ledning av särskilda av resp. pastorsämbeten veckovis avlämnade uppgifter (tilläggsuppgifter).

De tryckta stommar till mantalslängdens personella liggare, vilka tillhandahållas mantalsskrivningsförrättarna, utvisa således **principiellt förhållandena sådana de äro den dag tryckning sker.**[1] **Personerna upptagas dock givetvis i stommarna alltid å de fastigheter där de äro kyrkobokförda den 1 november 1946 eller den tidigare dag, då tryckning av stommarna skett.** Person, som **efter** den 1 november 1946 utflyttat till annan kommun, kvarstår alltså alltid i stommen för den kommun, från vilken han utflyttat och upptages aldrig i stommen för den kommun, till vilken han utflyttat. **I stommarna upptagas vidare icke barn, födda efter den 1 november 1946, sådana från utlandet inflyttade eller från bok över obefintliga överförda personer, vilka flyttat till den uppgivna bostaden efter sagda dag, eller sådana personer, vilka före den 2 november 1946 avlidit, överförts till bok över obefintliga eller uttagit flyttningsbetyg till utlandet.** Motsvarande gäller om den slutliga liggaren, där annat icke föranledes av vederbörande mantalsskrivningsförrättares, länsbyrån vederbörligen delgivna beslut angående viss persons mantalsskrivning.[2]

I stomme till den personella liggaren och den slutliga liggaren finnes tryckningsdagen alltid angiven.

Mantalsskrivningsförrättaren skall med sin underskrift svara endast för att samtliga inom distriktet mantalsskrivna personer äro i liggaren upptörda samt där redovisade i vederbörlig ordning; han är också ansvarig för de rättelser eller tillägg, som av honom i liggaren antecknas.

För att de tryckta eller eljest av länsbyrån i liggaren införda uppgifterna överensstämma med vederbörliga uppgifter är däremot länsbyrån ensam ansvarig. Liggaren skall till bestyrkande av riktigheten av de däri införda

---

[1] Full överensstämmelse föreligger dock icke, enär dels aktualiseringen av de tryckande registren i regel icke kan föras fram ända till den dag, då tryckning skall påbörjas, dels ock en viss eftersläpning äger rum i den avisering, som ligger till grund för aktualiseringen. Uppgifterna i de tryckta stommarna avse därför i praktiken i allmänhet viss tidpunkt före tryckningsdagen.

[2] Närmare regler om registrens förande äro givna av Kungl. Maj:t genom de förutnämnda besluten av den 31 december 1945 samt den 14 september 1946.

tryckta uppgifterna förses med dagtecknad underskrift av länsbyrån, innan den översändes till mantalsskrivningsförrättaren.

Rörande alla de ändringar, vilka vidtagas i det tryckande registret under tiden från och med den dag, då tryckning skett av stommen till liggaren, till och med den dag, då den slutliga liggaren tryckts, kommer vederbörande mantalsskrivningsförrättare att hållas underrättad genom översändande av avtryck å särskilda kort av varje sålunda ändrad tryckplåt. Finner förrättningsmannen anledning till erinran mot sålunda vidtagen ändring, bör länsbyrån därom underrättas, vilket enklast kan ske genom återsändande av avtryckskortet försett med påtecknad uppgift om förrättningsmannens erinringar.

IV. Omfattningen av mantalsskrivningsförrättarens kontroll av uppgiftsmaterialet i de tryckta stommarna.

Oavsett vidtagna kontrollåtgärder måste med hänsyn till det starkt forcerade tempo, vari arbetet med de tryckande registrens upprättande bedrivits, räknas med att felaktigheter och ofullständigheter i åtskilliga avseenden kunna behäfta det till tryckplåtarna överförda uppgiftsmaterialet ävensom att uteslutningar och dubbelredovisningar därvid i viss utsträckning kunna ha ägt rum. Förekomsten av dylika felaktigheter och ofullständigheter i de tryckande registren har visserligen i många fall kunnat avhjälpas i samband med arbetet med registrens upprättande och fortlöpande aktualisering. Alltjämt måste dock räknas med att felaktigheter kvarstå i alltför stor omfattning.

Den fortlöpande aktualiseringen av plåtregistren har vidare icke kunnat omfatta de förändringar, vilka ägt rum i den den 1 januari 1946 bestående fastighetsindelningen. Bl. a. torde således beträffande nybildade fastigheter, varå personer inflyttat efter präglingsuppgifternas upprättande, saknas uppgift om fastigheternas beteckningar enligt vederbörligt jord- eller fastighetsregister. Speciellt beträffande personer, som efter den 1 januari 1946 inflyttat från Stockholms stad saknas vidare i allmänhet uppgift, huruvida personen åtnjuter folkpension, invalidunderstöd eller blindhetsersättning eller, utan att tidigare ha fått pensionsavgift sig påförd, befunnits varaktigt arbetsoförmögen. Uppgift saknas vidare i vissa fall om nästföregående mantalsskrivningsort. Av aktualiseringen har än vidare i regel icke omfattats de beteckningar för familjesamhörighet, vilka enligt vad förut nämnts, skola finnas angivna å tryckplåt för barn, fött år 1929 eller senare och kyrkobokfört hos någon av föräldrarna eller hos adoptant, fosterfader eller fostermoder; således har i allmänhet beteckning för familjesamhörighet icke kunnat anbringas å tryckplåt för sådant barn, där så bort ske på grund av flyttning, som ägt rum efter präglingsuppgifternas upprättande. Aktualisering har slutligen icke skett av de tryckande registrens uppgifter rörande yrke eller titel, varjämte uppgifterna rörande bostadsadress ej i städer och stadsliknande samhällen innefatta uppgift om antal trappor, bostadens belägenhet i gårdshus el. dyl.

Med anledning därav är i hög grad angeläget, att en **fullständig kontroll samt komplettering** kommer till stånd av uppgifterna i de tryckande registren, innan dessa tagas i anspråk för tryckning av den slutliga mantalslängden för år 1947.

Sådan kontroll skall jämlikt 6 § 7) i förordningen den 28 juni 1946 (nr 470), om ikraftträdande av folkbokföringsförordningen, jfrd med 50 § andra stycket sistnämnda förordning samt 11 § kungörelsen den 14 september 1946 (nr 600), med vissa bestämmelser angående mantalsskrivningen för år 1947, anordnas vid mantalsskrivningen för år 1947.

Kontrollen av de tryckande registren, vilken således innevarande år måste givas väsentligt större omfattning än som under följande år kan förväntas bliva påkallat, skall ske genom granskning samt i förekommande fall rättelse och fullständigande av de tryckta stommarna till mantalslängdens personella liggare.

För ändamålet skola vid mantalsskrivningsförrättningen samtliga tryckta uppgifter i stommen — oavsett om den person uppgifterna avse finnes böra mantalsskrivas inom distriktet eller icke — jämföras med församlingsboken samt mantalsuppgifterna.

Till grund för jämförelsen med den tryckta stommen skola vidare ligga mantalslängden för år 1946 samt de uppgifter, vilka, efter det nämnda längd upprättats, i föreskriven ordning meddelats förrättningsmannen angående fastigheter och fastighetsbeteckningar (utdrag ur jordregistret enligt formulär Ha eller ur fastighetsregistret) samt angående personer, vilka åtnjuta folkpension, invalidunderstöd eller blindhetsersättning eller vilka utan att tidigare ha fått pensionsavgifter sig påförda befunnits varaktigt oförmögna till arbete (uppgifter från vederbörande pensionsnämnds ordförande).

Jämförelsen av den tryckta stommen med sistnämnda handlingar bör — där så ske kan — verkställas redan innan mantalsskrivningsförrättningen för distriktet tager sin början, då svårigheter eljest torde kunna uppkomma att medhinna den nämnda jämförelsen.

Vid granskningen av den tryckta stommen böra, såvitt möjligt, *samtliga* uppgifter däri jämföras med motsvarande uppgifter i församlingsboken och mantalsuppgifterna. Jämförelsen bör således omfatta även sådana i stommen upptagna personer, som befinnas *icke* skola i distriktet mantalsskrivas.

Vid granskningen bör särskild uppmärksamhet ägnas de tryckta uppgifterna rörande personernas **namn och födelsetid, civilstånd, kyrkobokföringsort och -fastighet;** av vikt är vidare att kontroll i förekommande fall kommer till stånd jämväl av uppgifter angående **tid för äktenskaps ingående eller upplösning, nationalitet** samt **värnpliktsförhållanden.**

Såvitt möjligt skall med ledning av församlingsboken och mantalsuppgifterna översyn även ske av uppgifterna i den tryckta stommen om **yrke eller titel** samt om **postadress;** innehåller mantalsuppgift för stad eller stadsliknande samhälle upplysning om **antal trappor, bostads belägenhet i gårdshus eller gathus, ingång eller dylikt,** bör uppgift därom tillskrivas i den tryckta stommen.

Vid granskningen skall förrättningsmannen **rätta och fullständiga** den tryckta stommen. I samband därmed skall av förrättningsmannen **tillskrivas** person, som finnes böra i distriktet mantalsskrivas men ej är upptagen i den tryckta stommen, **uteslutas** person, som är upptagen däri, men finnes ej böra i distriktet mantalsskrivas samt **särskilt utmärkas** person, som finnes böra i stommen upptagas i annan ordning än som skett. **I stommen skall dock ej tillskrivas person, som icke skall inom distriktet mantalsskrivas. Ej heller skola i stommen rättelser eller tillägg införas beträffande person, som före den 2 november 1946 avlidit eller utflyttat till utlandet eller till Stockholm[1] eller överförts till boken över obefintliga. Personerna skola vidare givetvis i stommen alltid upptagas å de fastigheter, där de skola mantalsskrivas.**

Vid granskningen av de tryckta uppgifterna i stommen **skall i övrigt hänsyn principiellt alltid tagas till förhållandena vid tiden för mantalsskrivningen.** Så skall ske även i det fall, att förrättningen äger rum *efter* den 1 november 1946. Uppgifterna rörande de i den tryckta stommen upptagna personerna (t. ex. uppgifterna rörande civilstånd, postadress m. m.), skola således i dylika fall där så ske kan **genom rättelser och tillägg bringas till överensstämmelse med förhållandena den dag efter den 1 november 1946, då förrättningen äger rum.** Därvid skall, om personen flyttat efter den 1 november 1946 även angivas den nya kyrkobokföringsorten och bostadsfastigheten. Personen skall dock givetvis kvarstå i stommen å den fastighet, där han skall mantalsskrivas (jfr s. 7 och exempelsamlingen i bilaga 3).

Vid jämförelsen med 1946 års mantalslängd bör tillses, att de i den tryckta stommen upptagna fastigheterna äro **åsatta vederbörliga registerbeteckningar** samt att **föreskriven beteckning** finnes utsatt för varje person, som åtnjuter folkpension, invalidunderstöd eller blindhetsersättning eller, som utan att tidigare ha fått pensionsavgift sig påförd befunnits varaktigt oförmögen till arbete. Därvid böra beaktas även de uppgifter, som efter tiden för upprättandet av 1946 års mantalslängd i föreskriven ordning ingått till mantalsskrivningsförrättaren angående förhållanden, som nyss nämnts. Uppmärksamhet bör jämväl ägnas den tryckta stommens **uppdelning i avdelningar** efter den den 1 januari 1947 bestående kommun- och församlingsindelningen samt indelningen i valdistrikt, taxeringsdistrikt m. fl. områden.

Vid översynen av fastighetsbeteckningarna i den tryckta stommen bör tillses, att bostadsfastigheten, där så ske kan, är angiven med fastighetens beteckning enligt jordregister resp. fastighetsregister.

Därest bostadsfastighet i den tryckta stommen är angiven med fastighets registerbeteckning med tillägg av »mf» (med flera), bör, såvitt möjligt, med ledning av mantalsuppgifter och andra för förrättningsmannen tillgängliga handlingar eller de vid förrättningen närvarandes muntliga upplysningar, utredas vilken fastighet, som är den faktiska bostadsfastigheten samt uppgift om denna införas i stommen, varvid samtidigt beteckningen »mf» skall överstrykas.

[1] Stockholms stad är ur redovisningssynpunkt i förevarande avseende länsbyråerna emellan att jämställa med utlandet.

Det åligger **pastor eller hans ställföreträdare att efter förrättningsmannens anvisningar** antingen omedelbart i församlingsboken införa de ändrade fastighetsbeteckningar, varom upplysning vunnits, eller ock, i den mån så ej kan ske, göra anteckning därom för senare verkställighet (jfr 50 § andra stycket folkbokföringsförordningen).

Införes av förrättningsmannen efter förrättningens slut i den tryckta stommen beteckning för nybildad fastighet eller ändrad beteckning för fastighet, som är upptagen i stommen, bör han därom underrätta pastor, så att fastighetsbeteckningen av denne kan införas i församlingsboken.

Det åligger pastor att sedermera använda den ändrade fastighetsbeteckningen i de tilläggsuppgifter, vilka pastor jämlikt 10 § kungörelsen den 29 juni 1945 (nr 554) har att avlämna till länsbyrån i länet, och vilka ligga till grund för aktualiseringen av det tryckande registret.

Inom februari månads utgång skall av mantalsskrivningsförrättaren till vederbörande pastor överlämnas förteckning över dem, vilka skola överföras till bok över obefintliga.

V. Verkställande av anteckningar om rättelser eller tillägg i de tryckta stommarna (jfr 11 och 12 §§ i kungörelsen).

Anteckning om rättelse av eller tillägg till de tryckta uppgifterna i stommen skall **införas i stommens originalexemplar (första exemplaret)** på lämplig plats i eller invid det rum, där vederbörande är upptagen. Sådan anteckning kan lämpligen göras med blyerts- eller anilinpenna.

Rättelse av uppgift i den tryckta stommen bör i regel tillskrivas i den ruta, där personen är upptagen; rättelsen införes i så fall lämpligen invid den textuppgift, som skall rättas. Även tillägg till textuppgift bör såvitt möjligt införas i nämnda ruta. Där rutan för plåtavtrycket icke erbjuder tillräckligt utrymme för anteckning om rättelse eller tillägg, bör anteckningen i stället införas antingen i anteckningskolumnen invid plåtavtrycket eller ock i den ruta å uppslagets högersida, som har samma nummer som rutan för plåtavtrycket. **Rutorna å uppslagets högersida** böra dock, i den mån så är möjligt, **reserveras** för uppgifter endast om personer, som skola **tillskrivas** i längden.

Rättelse eller tillägg bör, såvitt möjligt, **alltid utskrivas på motsvarande sätt som de tryckta textuppgifterna i plåtavtrycket;** särskilt är önskvärt att civilstånd och barns familjesamhörighet betecknas på samma sätt som i den tryckta stommen, samt att födelsetid ävensom tid för äktenskaps ingående eller upplösning utskrives på enahanda sätt som i stommen (d. v. s. med siffror samt i ordningen år, månad, dag utan åtskiljande tecken); lämpligt är även att uppgift därom att någon åtnjuter folkpension, invalidunderstöd eller blindhetsersättning eller utan att tidigare ha påförts pensionsavgift befunnits varaktigt arbetsoförmögen, återgives med därför fastställd beteckning samt att invid församlingsnamn länet angives med vederbörlig länsbokstav och icke med länsnamnet. Annan uppgift, för vilken särskild beteckning finnes fastställd (förkortning eller kodnummer), såsom uppgift om

nationalitet, sjömanshus, eller — såvitt angår församling, som omfattar flera kommuner eller delar av sådana, eller vari ingår municipalsamhälle eller visst annat område — om kommunen, samhället eller området, kan dock återgivas i klartext, för vilket fall erforderlig översättning av uppgiften till den fastställda beteckningen får göras genom vederbörande folkbokföringsavdelning.

Det är av vikt att vid införande av rättelse eller tillägg i den tryckta stommen fullständiga uppgifter alltid lämnas i alla erforderliga hänseenden.

Särskilt bör uppmärksammas att för prägling av beteckning för familjesamhörighet erfordras uppgift såväl om barnets familjeställning som om födelsetid och förnamnsinitialer för den person, hos vilken barnet är bosatt, ävensom — där barnet bär annat efternamn än nämnda person — om dennes efternamn. Därest uppgifterna rörande barnet i stommen finnas upptagna närmast under uppgifterna för den person, hos vilken barnet är bosatt, torde dock i allmänhet vara tillräckligt att angiva endast beteckningen för barnets familjeställning (b, mb, hb, fb eller ab). I andra fall torde däremot fullständig beteckning för barnets familjesamhörighet böra tillföras eventuellt tillika med en hänvisning till numret å den ruta (resp. numret å den sida och ruta), som upptager plåtavtrycket för den person, hos vilken barnet är bosatt.

Sker ändring av civilstånd på grund av **vigsel** och äro båda makarna icke i stommen sammanförda till ett ställe, bör samtidigt med uppgiften om det ändrade civilståndet och om vigseldatum, såvitt möjligt, tillskrivas uppgift om andra makens födelsetid.

Ändras civilstånd på grund av **makes dödsfall** för den efterlevande maken, bör samtidigt med civilståndsändringen antecknas även datum för äktenskapets upplösning. Efterlämnade den avlidne barn, fött år 1929 eller senare, som kvarbor hos den efterlevande maken, föranledes därav ändring jämväl av beteckningen för barnets familjesamhörighet; den ändrade beteckningen behöver dock i dylikt fall icke nödvändigtvis införas i stommen, utan kan erforderlig rättelse ske vid vederbörande länsbyrå.

Upptager den tryckta stommen person, som **ej skall i distriktet mantalsskrivas,** skall det rum, där personen är upptagen överstrykas. Tillika skall antecknas anledningen till uteslutningen.

Därvid skall antecknas

för den som avlidit, uppgift därom samt om dödsdagen, t. ex. »död $^{20}/_{10}$»;

för den som utflyttat till utlandet eller till Stockholm, uppgift därom samt om datum för flyttningen, t. ex. »till utl. $^{20}/_{10}$» (utlandet), »till Sthlm $^{20}/_{10}$»;

för den som överförts till boken över obefintliga, uppgift därom, t. ex. »till ob» (*bok över obefintliga*); samt

för den som utflyttat till annan församling inom riket (dock ej församling inom Stockholm), uppgift om den församling och — såvida församlingen omfattar flera kommuner eller delar av sådana — den kommun, till vilken han flyttat, bostadsfastigheten och postadressen därstädes samt datum för flyttningen, t. ex. »till Botkyrka, Alby 1[1], Kungsägen, Box 15, **Knutby** $^{30}/_{10}$».

Är någon i den tryckta stommen upptagen **i annan ordning** än den, vari han bör finnas upptagen i den slutliga längden. skall detta särskilt utmärkas med angivande jämväl av var han bör upptagas i den slutliga längden.

Därvid bör antecknas

för den som flyttat från en fastighet till en annan inom samma församling eller överförts i församlingsboken från rubriken å församlingen skrivna, uppgift om den nya bostadsfastigheten och — där så ske kan — om datum för flyttningen eller överföringen samt — såvida postadressen blivit ändrad — uppgift om denna, t. ex. »till Alen 1[2], Knutby, **Långmon** $^{1}/_{10}$»;

för den som befinnes icke böra vara upptagen under viss fastighet, uppgift om den av rubrikerna »å kommunen skrivna» eller »utan känt hemvist», varunder personen skall upptagas i den slutliga längden, t. ex. »å kom.» (å kommunen skrivna) eller »utan hemv.» (utan känt hemvist);

för den som i den tryckta stommen är upptagen under rubriken »å förs.» (å församlingen skrivna), uppgift om den av rubrikerna »å kommunen skrivna» eller »utan känt hemvist», varunder han bör upptagas i den slutliga längden, t. ex. »å kom.» eller »utan hemv.»; samt

för den som ej är upptagen i föreskriven ordning efter bostadsfastighetens beteckning eller under denna efter sitt efternamn eller — utan avseende å sitt efternamn — närmast efter den person, hos vilken han skall mantalsskrivas, uppgift därom t. ex. »felpl.» (felplacerad).

Anteckning att någon icke skall mantalsskrivas i distriktet eller skall upptagas i annan ordning i den slutliga längden än som skett i stommen bör införas i anteckningskolumnen invid den ruta, där personen är upptagen. Anteckning om **flyttning eller överföring i församlingsboken** torde dock i allmänhet **enklast** kunna ske genom att i stället *i nämnda ruta* på lämplig plats **tillskriva** erforderliga uppgifter i anledning av flyttningen eller överföringen samt därvid även — därest plåtavtrycket redan innehåller **två** orts- och fastighetsuppgifter — överstryka den av dessa uppgifter, vilken icke vidare skall kvarstå å tryckplåten (jfr sid. 5 f samt exempelsamlingen i bilaga 3; å tryckplåten finnes endast plats för två ortsuppgifter); även mantalsår och postadress bör i förekommande fall tillskrivas jämte vederbörlig orts- och/eller fastighetsuppgift. Anteckning om **datum för flyttning eller överföring** torde dock även i dylikt fall böra införas i anteckningskolumnen.

Avser anteckning om flyttning person, som inflyttat i **municipalsamhälle** eller **köping, som ej bildar egen kommun,** bör alltid angivas även samhället eller köpingen. Omfattar församling, till vilken inflyttning skett **flera kommuner eller delar av sådana,** bör angivas jämväl den kommun, till vilken inflyttning skett.

Vid anteckning om flyttning bör hållas i minnet, att flyttningen kan föranleda att **beteckning för familjesamhörighet** bör tillskrivas för den flyttande eller att tryckt sådan beteckning bör utplånas eller ändras för den flyttande eller för någon, som före flyttningen varit hos honom bosatt.

Den som skall upptagas i annan ordning i den slutliga längden, torde i allmänhet **dessutom böra tillskrivas** å det ställe, där han bör upptagas i

den slutliga längden. Om så sker, bör det rum, vari han är upptagen i stommen, överstrykas.

I den tryckta stommen skall vidare **tillskrivas** varje person, som vid förrättningen mantalsskrives men ej är upptagen i stommen.

Beträffande envar, som tillskrives i stommen, skola fullständiga uppgifter antecknas i alla de hänseenden, varom den slutliga längden skall innehålla upplysning rörande honom, (jfr sid. 4 ff); dock att för gift kvinna, som sammanbor med mannen samt för barn fött år 1929 eller senare och bosatt hos någon av föräldrarna eller hos adoptant eller fosterfader eller fostermoder, anteckning *ej* behöver ske av **efternamn, som är gemensamt** samt att för den som är gift och sammanbor med andra maken, andra makens **födelsetid** ej behöver angivas; ej heller behöver **civilstånd** antecknas för barn, fött år 1933 eller senare och bosatt hos någon av föräldrarna eller hos adoptant, fosterfader eller fostermoder.

Dessutom skall för var och en, som tillskrives på grund av att ändring inträtt i fråga om hans bosättning eller kyrkobokföring, alltid angivas den ändring som förekommit.

Därvid angives

för den som inflyttat från utrikes ort, uppgift därom, t. ex. »från utl.»;

för den som återlämnat uttaget flyttningsbetyg till utlandet eller eljest befunnits vara fortfarande bosatt inom riket, oaktat sådant betyg uttagits, uppgift därom, t. ex. »ej utfl.»;

för den som inflyttat från annan församling inom riket (även från församling inom Stockholm), uppgift om den församling, från vilken inflyttning skett, t. ex. »från Södertälje»;

för den som överförts till församlingsboken från boken över obefintliga, uppgift därom, t. ex. »från ob»;

för den som i församlingsboken överförts från rubriken å församlingen skrivna, uppgift därom, t. ex. »från å förs.»;

för den som flyttat inom församligen eller i församlingsboken överförts till rubriken å församlingen skrivna, uppgift om den förutvarande bostadsfastigheten, t. ex. »från Alen 1^1»; samt

för barn, vars födelse ännu ej av pastor anmälts till länsbyrån, ordet »nyfödd».

För den som mantalsskrives utan att vara kyrkobokförd, antecknas därjämte »ej kyrk.».

Sker tillskrivning i den tryckta stommen av någon, som där blivit upptagen i annan ordning, än den i vilken han bör upptagas i den slutliga längden, må anteckning rörande honom göras mera kortfattad än av det ovan anförda följer. Tillräckligt torde i dylikt fall vara att angiva exempelvis endast personens namn jämte hänvisning till det ställe i stommen, där plåtavtrycket rörande honom är anbragt, t. ex. »Karl Erik Persson, hit från Alen 1^1» (eller från sid. 1 rum 2 el. dyl.). Tillskrift i någon form torde emellertid även i här avsedda fall alltid böra ske.

Upptager den tryckta stommen någon som vid mantalsskrivningsförrättningen befinnes ha *efter* den 1 november 1946 avlidit, utflyttat till utlandet

eller överförts till bok över obefintliga eller avflyttat till annan församling eller till annan fastighet inom församlingen eller överförts i församlingsboken till eller från rubriken å församlingen skrivna, skall detta **särskilt antecknas i stommen.** Sådan anteckning skall göras på motsvarande sätt, *som anteckning om dödsfall, flyttning eller överföring, som ägt rum före den 2 november 1946* (jfr sid. 12 ff); **dock att person, som flyttat (överförts) efter den 1 november 1946 givetvis aldrig skall på denna grund uteslutas ur stommen för det distrikt, där han skall mantalsskrivas och tillskrivas i stommen för annat distrikt eller eljest upptagas under annan fastighet i den tryckta stommen än den, där han skall mantalsskrivas.**

Sättet för verkställande av anteckning om rättelse eller tillägg, tillskrift eller uteslutning m. m. i den tryckta stommen åskådliggöres i härtill fogade exempelsamling (bilaga 3).

Stommens originalexemplar skall — vederbörligen rättat och fullständigat — insändas till länsbyrån *sist å femte dagen* efter mantalsskrivningsförrättningens slut.

Anstånd med originalexemplarets insändande kan, där av särskilda skäl så erfordras, medgivas av länsbyrån efter samråd med riksbyrån för folkbokföringen.

Beträffande **tillskrivna** eller **uteslutna personer** skola de anteckningar, som förrättningsmannen finner erforderliga för det fortsatta mantalsskrivningsförfarandet, överföras från stommens originalexemplar till avskriften därav (andra exemplaret).

I allmänhet torde dock vara lämpligt att till andra exemplaret överföra samtliga de anteckningar, som gjorts i originalexemplaret till avskriften, innan förrättningsmannen avhänder sig originalexemplaret. Hinder föreligger icke att, där så finnes lämpligen kunna ske, medelst genomslagskopiering samtidigt införa samtliga anteckningar om rättelser och tillägg i originalexemplaret och avskriften därav. Stommarnas båda exemplar komma till underlättande härav att från länsbyråerna tillhandahållas vederbörande mantalsskrivningsförrättare insatta i samma omslag med de båda likalydande bladen intill varandra samt med ett kopieringspapper inlagt i varje omslag.

I stommens andra exemplar skola sedermera införas de rättelser och tillägg, vilka kunna föranledas av följande handlingar, nämligen

besked inkomna i anledning av skriftväxling med annan mantalsskrivningsförrättare;

den särskilda längd, som pastor jämlikt C § 6) i förordningen, om ikraftträdande av folkbokföringsförordningen, har att avgiva rörande personer, vilka blivit mantalsskrivna vid förrättningen men icke avlämnat flyttningsbetyg; samt

de tilläggsuppgifter, vilka pastor jämlikt 5 § 2 mom. andra stycket i kungörelsen, med vissa bestämmelser rörande mantalsskrivningen för år 1947, har att avlämna beträffande envar, som under tiden mellan mantalsskrivningsförrättningen och årets slut blivit kyrkobokförd såsom inflyttad från

Stockholm eller från utlandet eller som under nämnda tid blivit överförd till församlingsboken från boken över obefintliga eller på grund av flyttning inom församlingen blivit bokförd under ny bostad, eller avförd ur församlingsboken såsom utflyttad till annan församling.

I tilläggsuppgift, som nyss nämnts, skall finnas införd anteckning, huruvida den flyttande personen var bosatt i den nya bostaden den 1 november 1946 eller först därefter flyttat till densamma. Anteckningen skall i tilläggsuppgiften vara avfattad — om flyttningen skett före den 2 november 1946 — på följande sätt: »Före $^{2}/_{11}$» samt — i annat fall — på följande sätt: »Efter $^{1}/_{11}$». Tilläggsuppgifterna avse att bereda förrättningsmannen tillfälle att bedöma, huruvida i de fall, då en flyttning eller överföring blivit kyrkobokförd först efter den 1 november, den flyttande likväl bör mantalsskrivas inom distriktet eller ej.

Anteckning om rättelse och tillägg i stommens andra exemplar, skall göras med **skrift i annan färg** än förut där införda anteckningar (t. ex. med rött bläck).

Sådana anteckningar skola i övrigt göras på enahanda sätt som de anteckningar, vilka skola införas i stommens originalexemplar.

Senast den 25 januari 1947 skall det andra exemplaret av stommen insändas till länsbyrån i länet (jfr 53 § 2 mom., sista stycket folkbokföringsförordningen).

Det är angeläget, att andra exemplaret av stommen insändes till länsbyrån redan före angivna sista dag i alla de fall, där så kan ske, därest arbetet med tryckningen av den slutliga längden skall kunna genomföras inom föreskriven tid.

Så snart ske kan efter det att andra exemplaret inkommit till länsbyrån, återställer länsbyrån till mantalsskrivningsförrättaren stommens originalexemplar. Andra exemplaret återställes i samband med översändandet av den slutliga längden.

De besked, vilka inkomma till mantalsskrivningsförrättaren i anledning av skriftväxling med annan mantalsskrivningsförrättare skola **efter hand, som de inkomma,** insändas till länsbyrån med påtecknad underrättelse om förrättningsmannens beslut i ärendet. Har denne eljest meddelat beslut rörande mantalsskrivningen, skall särskild underrättelse därom meddelas länsbyrån (jfr 53 § 2 mom. andra stycket folkbokföringsförordningen). Sådan underrättelse bör avlåtas till länsbyrån *omedelbart* efter beslutets meddelande.

Stockholm i september 1946.

RIKSBYRÅN FÖR FOLKBOKFÖRINGEN.

ERNST HÖIJER.

Cecil Hammarberg.

Tillhör Riksbyråns cirkulär nr 7
(sept. 1946)

Bilaga 1.

Regler för ordnandet av präglingsuppgifterna för personer boende å en och samma fastighet.

1. För ordnandet av präglingsuppgifterna för personer, boende å en och samma fastighet, gäller såsom huvudregel att uppgifterna skola ordnas **alfabetiskt** efter personernas efternamn. Vid lika efternamn bestämmes ordningen efter förnamnen, samt vid lika för- och efternamn efter födelseår och -dag, på sådant sätt att den äldste placeras först inom varje sådan namngrupp.

2. Namn med prefixen *av (af), von, von der, van, van der* och dyl. placeras efter lika namn utan prefix.
Namn med prefixet *de (d'), de la, du* inplaceras dock på detta.

3. Ord, stavade med *w,* inplaceras som om de stavades med *v,* t. ex. Vinberg, Anton; Windrup, Erik; Vinell, Otto.

4. Tillnamn, vilka sluta på *-son, -sson, -ssohn, -zon* och *-zohn,* inplaceras som om de alla slutade på *-sson* och i övrigt efter den stavningsform, som kan anses vanligast eller närmast motsvara svenskt språkbruk; så t. ex. föres
Carlsson under **Karlsson,**
Ericksson, Ericsson och Erixon under **Eriksson,**
Gustavsson under **Gustafsson,**
Henricsson under **Henriksson,**
Isaacsson, Isacksson och Isacsson under **Isaksson,**
Jacobsson under **Jakobsson,**
Jahnsson, Jaensson, Jahnson under **Jansson,**
Johnsson under **Jonsson,**
Josephsson under **Josefsson,**
Mathsson och Matsson under **Mattsson,**
Ohlsson under **Olsson,**
Pehrsson under **Persson,**
Petersson under **Pettersson,**
Påhlsson under **Pålsson,**
Svänsson under **Svensson.**
»Son-namn», som ha olika begynnelsebokstav, t. ex. *Filipsson* och *Philipsson,* etc. sammanföras dock *icke,* med vissa undantag såsom exempelvis *Carlsson, Karlsson, Iohnson och Johnson* (se ovan); icke heller sammanföras namn, om vilkas uttal tvekan kan råda, t. ex. *Paulsson* och *Pålsson, Pearsson* och *Persson, Jansson* och *Jeansson* etc.

5. Sammanföring sker även i vissa fall av tillnamn, vilka sluta på någon av nedanstående *ändelser* men för övrigt äro lika:

-berg, -bergh, -bärg, -bärj m. fl.
-bäck, -beck
-dal, -dahl
-én, éen, -een, éhn, ehn
-felt, -feldt, -fält, -fälth
-gren, -green, -grehn, -grén m. fl.
-qvist, -kuist, -kvist, -quist m fl.
-löf, -löv, -löw
-man, -mann
-mark, -marck
-ros, -rohs, -roohs, -roos
-rot, -root, -rooth, roth
-sen, -cen
-sén, -cén, -zén
-skog, -schog, -schoug, -skoog, -skoug m. fl.
-sköld, -schiöld, -schöld, -skiöld m. fl.
-stedt, -stett, -städt, -stätt
-sten, -steen, -stéen
-ström, -ströhm
-tén, teen, -theen, -théen, -thén m. fl.

6. Sammansatta ord, bestående av tvenne delar, förenade genom bindestreck, ordnas efter *första* sammansättningsdelen, t. ex.

Andersson, Östen
Andersson-Behle, Georg.

Bilaga 2.

Tillhör Riksbyråns cirkulär nr 7
(Sept. 1946)

Nedanstående plåtavtryck antagas ingå i mantalslängden för Kungsbacka stad för år 1947.

Ex 1. Avtryck av plåt för vuxen person.

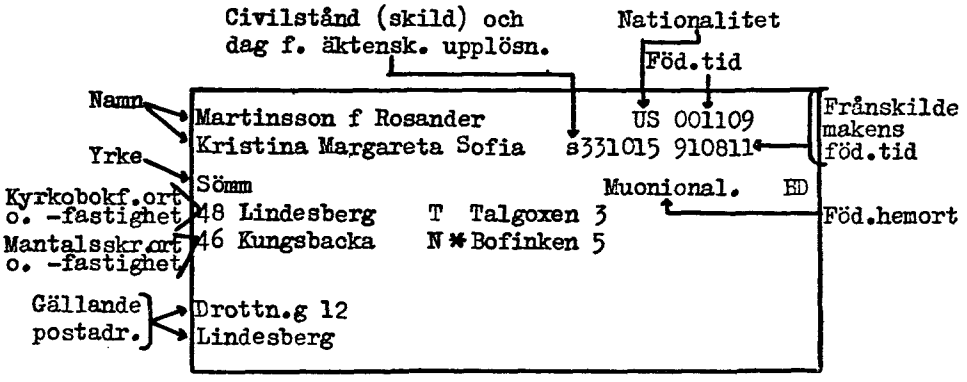

I ex. 1 förutsättes beträffande bosättningen att personen den $^{2}/_{11}$ 1946 eller senare flyttat från Kungsbacka, Kv. Bofinken 5, till Lindesberg, Kv. Talgoxen 3, samt att denne för år 1946 var mantalsskriven i Kungsbacka. På grund av att den faktiska bosättningen i Lindesberg skedde efter den $^{1}/_{11}$ 1946 blir personen mantalsskriven i Kungsbacka även för år 1947. I Lindesberg där personen är kyrkobokförd, blir personen mantalsskriven år 1948 om ytterligare flyttning ej sker.

Förmedelst asterisken, anbragt intill namnet å mantalsskrivningsfastigheten, kan man utan att avläsa årtalen invid församlingsnamnen (48 resp. 46) avgöra vilka uppgifter, som skola angiva mantalsskrivningsförhållandena för år 1947.

Postadressen är den efter flyttningen gällande.

Ex. 2. Avtryck av fullständig barnplåt (barn fött 1929—1932). (Barnet antages den $^{1}/_{11}$ 1946 sammanbo med i ex 1 angiven person.)

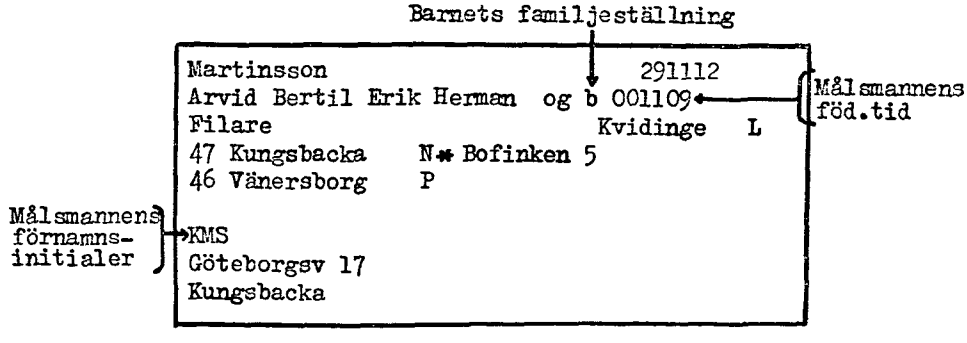

I ex. 2 förutsättes att personen den 1/11 1946 eller tidigare flyttat från Vänersborg till Kungsbacka, Kv. Bofinken 5, där han därefter är kyrkobokförd samt att han för år 1946 var mantalsskriven i Vänersborg. På grund av att flyttningen inträffade den 1/11 1946 eller tidigare blir kyrkobokföringsorten även mantalsskrivningsort för år 1947.

Postadressen är den efter flyttningen gällande.

Nedanstående plåtavtryck antagas ingå i mantalslängden för Kumla landskommun för år 1947.

Ex. 3. Plåt för vuxen person.

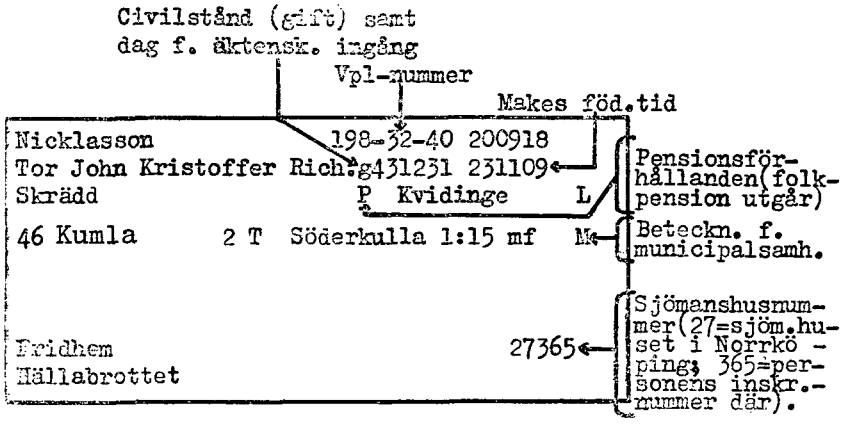

I ex. 3 förutsättes att personen för år 1946 var mantalsskriven i Kumla landskommun (= Kumla 2) och kyrkobokförd i Kumla församling samt att någon ändring ej skett vid mantalsskrivningen för år 1947.

Ex. 4. Ofullständig barnplåt (barn fött år 1933 eller senare). Barnet antages sammanbo med i ex. 3 angiven person.

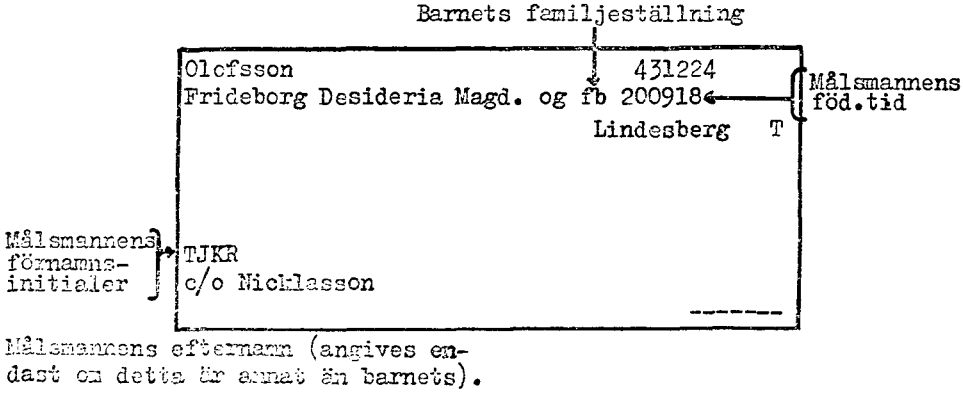

Kungl. Boktr. Stblm 1946
463685

Exempel

å

anteckningar om rättelser och tillägg i den tryckta stommen.

A. Exempel på stomme till mantalslängd med däri införda rättelser och tillägg (allmän exempelsamling)
B. Särskilda exempel å rättelser och tillägg till de tryckta uppgifterna om kyrkobokföringsort och bostadsfastighet i anledning av flyttning eller överföring
C. Allmänna anvisningar beträffande vissa slag av anteckningar.

Riksbyrån
för folkbokföringen

R ä t t e l s e till Riksbyråns cirkulär nr 7.

Bilaga 2. Sid. 19. I plåtavtrycket, ex. 2 strykes asterisken.

Bilaga 3 A. Uppslag 101 vänstra sidan, ruta 4.
För Johansson f Lundgren, Märta Elisabet angivet datum för äktenskapets ingående ändras från 420704 till 420407.

Uppslag 102, rutorna 11 – 14.
Moderns födelsetid i samhörighetsbeteckningen ändras från 100824 till 100804.

Stockholm den 14 oktober 1946.
Riksbyrån för folkbokföringen.

Nr.	Namn yrke eller titel kyrkobokf. ort kyrkobokf. fastighet bostadsadress	Födelsetid och födelsenr födelsehemort (ev. födelsecert) civilstånd värnpl. nr m. m.	Anteckningar
1	Socken : BJÖRKÖ-ARHOLMA Församl. : - - - Tax.distr. : - - - Valdistr. : V Ä S T R A - - - - - - - - - - - -		
2	Österberg Erik Albert f Mästerlots 46 Björkö-Arh. B Albertsro 1:1 Simpnäs Björkö	S 461118 780614 g081118 841003 P Vätö B	
3	Johansson Ivar Agaton Lantarb 46 Björkö-Arh. B ~~Bleckunge 1:2 mf~~ Edsvik Västra 1:6 ~~Bleckunge~~ ~~Björkö~~ Edsvik Väddöbacka	25-47-26 061213 g420407 200914 Gräsö B 3/10	
4	Johansson f Lundgren Märta Elisabet 46 Björkö-Arh. B ~~Bleckunge 1:2 mf~~ Edsvik Västra 1:6 ~~Bleckunge~~ ~~Björkö~~ Edsvik Väddöbacka	200914 g420704 061213 Gräsö B	
5	Johansson Bengt Roland ------ 1A	430515 og b 061213 Norrtälje B ------	
6	Johansson Ivar Börje ------ 1A	450521 og b 061213 Norrtälje B ------	
7	Lundgren Astrid Linnéa 46 Björkö-Arh. B Bleckunge 1:2 mf Bleckunge Björkö	240621 P og Gräsö B	
8	Lundgren Erik Berner Arr 48 Katterp N Lillmollan 3:18 46 Björkö-Arh. B Bleckunge 1:2 mf ~~Bleckunge~~ Solbacken ~~Björkö~~ Katterp	840303 g060324 800111 Gräsö B 2/11	
9	Lundgren f Nordin Katarina Charlotta 48 Katterp N Lillmollan 3:18 46 Björkö-Arh. B Bleckunge 1:2 mf ~~Bleckunge~~ Solbacken ~~Björkö~~ Katterp	800111 g060324 840303 Gräsö B	

Nr.	Namn yrke eller titel kyrkobokf. ort kyrkobokf. fastighet bostadsadress	Födelsetid och födelsenr födelsehemort (ev. födelsecert) civilstånd värnpl. nr m. m.	Anteckningar
10	Eriksson Bengt Randolf ~~Byggm.arb~~ Elektr 46 Björkö-Arh. B Bleckunge 1:7 Simpnäs Björkö	A. Allmän exempelsamling g 461004 331-47-40 201027 ~~og~~ 251217 Norrtälje B	husfru se num 10
11	Jansson Anna Signhild Eufemia og Hush 47 Nikolai T Hallen 3 46 Björkö-Arh. B ~~Bleckunge 1:7~~ Simpnäs Ltorg. 12 Björkö Örebro	980916 Katarina A	31/10
12	Johansson Solveig Linnéa Hembitr 46 Björkö-Arh. B Bleckunge 1:7 48 ~ " ~ Edsvik Östra 1:2 ~~Simpnäs~~ Bokholmen ~~Björkö~~ Väddö	270726 og Engelbrekt A	5/11
13	Andersson f Englund Anna Lovisa 46 Björkö-Arh. B Bleckunge 1:8 Kulla Björkö	670211 ä410505 - Vätö B	
14	Andersson Erik Gösta Arr 46 Björkö-Arh. B Edsvik Västra 1:7 ~~mf~~ Edsvik Väddöbacka	502-47-29 090707 g400817 190323 Väddö B	
15	Andersson f Sundberg Gertrud Linnéa 46 Björkö-Arh. B Edsvik Västra 1:7 ~~mf~~ Edsvik Väddöbacka	190323 g400817 090707 Ununge B	
16	Lindström Anna Adele Elisabet 46 Björkö-Arh. B Edsvik Västra 1:8 ~~mf~~ Edsvik Väddöbacka	891130 og P Vätö B	Död 461102
17	Lindström ~~Hemming~~ Karl Johan ~~Henning~~ Pensionatsäg 46 Björkö-Arh. B Edsvik Västra 1:8 ~~mf~~ Nyfödd: b Bengt Erik Edsvik Väddöbacka 461101 i Björkö-Ark.	920712 g341208 890126 Vätö B	fosterbarn
18	Lindström f Åkervall Johanna Sofia 46 Björkö-Arh. B Edsvik Västra 1:8 ~~mf~~ Edsvik Väddöbacka	090126 g341208 920712 Västervåla U	

Anteckningar	Anteckningar 101
1	10 1946 mtlskr i Piteå lk BD
	från Ljusterö B till Bleckunge 1:7
	Eriksson f Larsson 251217[1] i Norrtälje B
	Barbro Elisabet g 461004
1946 mtlskr i Edefors BD	b Sven Bertil 430621[1] i Guldsmedsh T
2 från Arboga s U till Albertsro 1:1	11
Brogren 628-52-26 061124[1] i Västervåle U	
Anders Fredrik g 351006	
Snick	
Simpnäs Björkö	
3 h f Pettersson 100315[1] i Nora U	12
Karin Elisabet	
b John Erik 401112[1] i Arboga s U	
fb Lisa Margareta 380918[1] i Sandviken X	
hb Johansson 290723[1] i Gustafs W	
4 Knut Josef og	13 från Bleckunge 1:2 mf till Edsvik Västra 1:6
Urmak.lärl	Johansson Ivar Agaton
	h f Lundgren Märta Elisabet
	b Bengt Roland, Ivar Börje

Anm. 1) födelsetid (år, mån, dag) och födelseförsamling.

Exemplen avse åskådliggöra anteckningar i anledning av	Uppslag nr	Rum i uppslagets vänstersida	Rum i uppslagets högersida
Flyttning inom församl.: före den 2/11	101	3—6	13
» » » efter » 1/11	»	12	
Utflyttning till annan församl.: före den 2/11	»	11	
» » » » efter » 1/11	»	8—9	
Inflyttning från annan församl.: före » 2/11	»		2—4
D:o i samband med giftermål	»		10
Överföring till boken över obefintliga	102	16	
» » rubriken å kommunen skrivna	»	17	
» » » utan känt hemvist	»	18	
Namnändring	»	1	
Ändring betr. civilstånd och datum för äktenskaps ingående eller upplösning	101	2	
	»	10	
	102	10	
Yrkesändring	101	10	
	102	6	
Ändring i pensionsförhållandena	101	2	
	»	7	
Inskrivning i sjömanshus	102	6	
Dödsfall: före den 2/11	102	9	
» efter » 1/11	101	16	
Födelse	101	17	
Ändring av samhörighetsbeteckning	102	11—14	
Rättelse av gift persons födelsetid	102	6—7	
» » förnamn	101	17	
» » postadress	102	5	
» » fastighetsbeteckning (strykning av mf och angivande av rätt bostadsfastighet)	101	14—18	
» » d:o samt omplacering av plåtavtryck	102	3—4	

Nr.	Namn, yrke eller titel, kyrkobokf. ort, kyrkobokf. fastighet, bostadsadress	Födelsetid och födelseort (ev. födelsehemort), civilstånd, värnpl. nr m. m.	Anteckningar
1	~~Pettersson~~ Väddön Lars Petter Valfrid f Skepp 46 Björkö-Arh. B Edsvik Västra 1:9 Edsvik Väddöbacka	630919 ä380609 - Väddö B	~~anmärkt~~
2	Österberg Emma Margareta f Hembitr 46 Björkö-Arh. B Edsvik Västra 1:10 Edsvik Väddöbacka	871114 og Vätö B	
3	Mattsson Olof Edvard f Sjökapt 46 Björkö-Arh. B Edsvik Västra 2:~~4 mf~~ 9 Hildalund Väddöbacka	700314 g990323 731003 Vätö B	ompl.
4	Mattsson f Pettersson Hilda Maria 46 Björkö-Arh. B Edsvik Västra 2:~~4 mf~~ 9 Hildalund Väddöbacka	731003 g990323 700314 Vätö B	
5	Olsson f Bergström Anna Elisabet f Folksk.lär 46 Björkö-Arh. B Edsvik Västra 2:8 ~~Edsvik~~ Storholmen Väddöbacka	930515 s260308 - Uppsala C	
6	Sundberg Karl Adrian ~~Fiskare~~ Maskinist 46 Björkö-Arh. B Edsvik Västra 2:17 mf Edsvik Väddöbacka	8 960206 g181228 950906 Ununge B Storholmens sjmk 343	Född 860206
7	Sundberg f Lundberg Hedvig Elisabet 46 Björkö-Arh. B Edsvik Västra 2:17 mf Edsvik Väddöbacka	8 950906 g181228 960206 Ununge B	
8	Sundberg Karl Sune Vägarb. 46 Björkö-Arh. B Edsvik Västra 2:17 mf Edsvik Väddöbacka	333-47-40 201221 og Ununge B	
9	Berg Ivar Sigfrid Arr 46 Björkö-Arh. B Edsvik Östra 1:1 Edsvik Väddöbacka	145-47-25 050204 g310207 100804 Rådmansö B	Död 461025

Nr.	Namn, yrke eller titel, kyrkobokf. ort, kyrkobokf. fastighet, bostadsadress	Födelsetid och födelseort (ev. födelsehemort), civilstånd, värnpl. nr m. m.	Anteckningar
10	Berg f Gustavsson ä 461025 Rut Margareta Eleonora ~~g310207~~ 46 Björkö-Arh. B Edsvik Östra 1:1 Edsvik Väddöbacka	100804 050204 Häverö B	
11	Berg Erik Holger ~~18~~ RME	330615 og b ~~050204~~ 100824 Norrtälje B	
12	Berg Folke Ivar ~~18~~ RME	350227 og b ~~050204~~ 100824 Väddö B	
13	Berg Arne Sivert ~~18~~ RME	400717 og b ~~050204~~ 100824 Norrtälje B	
14	Berg Elsa Ingegerd ~~18~~ RME Edsvik Väddöbacka	320418 og b ~~050204~~ 100824 Norrtälje B 46 Björkö-Arh. B Edsvik Östra 1:1	
15	Socken : BJÖRKÖ-ARHOLMA Församl. : - - - Tax.distr. : - - - Valdistr : V Ä S T R A Å förs : BJÖRKÖ-ARHOLMA		
16	Andersson Anna Katrina 46 Björkö-Arh. B Å förs	690117 og Vätö B	till ob
17	Bergvall Johan Arnold 46 Björkö-Arh. B Å förs Sanatoriet Norrtälje	890823 og I Vätö B å kom	
18	Bergvall Otto Herman 46 Björkö-Arh. B Å förs	980504 og P Vätö B utan hemvo	

B. Särskilda exempel å anteckningar om rättelser och tillägg beträffande de tryckta uppgifterna om kyrkobokföringsort och bostadsfastighet i anledning av flyttning eller överföring.

De olika exempelfallen	De tryckta uppgifterna i stommen angående kyrkobokföringsort och bostadsfastighet jämte senare införda rättelser och tillägg (Rättelserna och tilläggen angivna med kursiv stil)	Den tryckta stommens anteckn.-kol.	De tryckta uppgifterna i den slutliga längden angående kyrkobokföringsort och bostadsfastighet
Ex. 1—6. Från Torpa 1: 1 till Svensbo 3: 6 (inom Kils förs. och kommun av Örebro län)			
Ex. 1 o. 2: Flyttat den 1/10 1946	*Svensbo 3: 6* **Ex. 1:** 46 Kil T ~~Torpa 1: 1~~	*1/10*	46 Kil T Svensbo 3: 6
	Svensbo 3:6 **Ex. 2.**[1]) 47 Kil T ~~Torpa 1: 1~~ 46 Sandviken X	*1/10*	47 Kil T Svensbo 3: 6 46 Sandviken X
Ex. 3—6: Flyttat den 30/11 1946. Anm. I ex. 5 och 6 antages personen ha redan innan stommen trycktes flyttat en gång efter den 1/11 1946	**Ex. 3.** 46 Kil T Torpa 1: 1 *48 » Svensbo 3:6*	*30/11*	48 Kil T Svensbo 3: 6 [2]) 46 Kil T* Torpa 1: 1
	Ex. 4. 47 Kil T Torpa 1: 1 46 Sandviken X *48 Kil T Svensbo 3: 6*	*30/11*	47 Kil T* Torpa 1: 1 [2]) [3]) 48 Kil T Svensbo 3: 6 46 Sandviken X (tillskrivet för hand)
	Svensbo 3: 6 **Ex. 5.** 48 Kil T ~~Torpa 1: 1~~ 46 Kil T* Östby 2: 5	*30/11*	48 Kil T Svensbo 3: 6 [2]) 46 Kil T* Östby 2: 5
	Ex. 6. 47 Kil T* Bya 4: 1 48 Kil T ~~Torpa 1: 1~~ » *Svensbo 3: 6* 46 Sandviken X (tillskrivet för hand)	*30/11*	47 Kil T* Bya 4: 1 [2]) [3]) 48 Kil T Svensbo 3: 6 46 Sandviken X (tillskrivet för hand)
Ex. 7 o. 8: Från Torpa 1: 1 i Kils förs. och kommun av Örebro län till Al 2: 1 i Åseda köping i Åseda förs. av Kronobergs län (Åseda förs. omfattar Åseda köping och Åseda landskommun) den 1/10 1946	**Ex. 7.** *47 Åseda köp. G Al 2: 1* 46 Kil T ~~Torpa 1: 1~~	*1/10*	47 Åseda 1 G Al 2: 1 [4]) 46 Kil T
	Ex. 8. *Åseda köp. G Al 2: 1* 47 ~~Kil T Torpa 1: 1~~ 46 Hardemo T	*1/10*	47 Åseda 1 G Al 2: 1 [4]) 46 Hardemo T
Ex. 9 o. 10: Från samma fastighet (Torpa 1: 1) till Biet 3 i Maria förs. av Hälsingborgs stad den 30/11 1946. Anm. Ex. 7—10 kunna illustrera anteckning även om flyttning mellan olika kommuner av samma församling, dock att i dylikt fall församlingsnamnet givetvis blir oförändrat (kommunnamn skall alltså tillskrivas).	**Ex. 9.** *48 Maria M Biet 3* 46 Kil T Torpa 1: 1	*30/11*	48 Maria M Biet 3 [2]) [5]) 46 Kil T* Torpa 1: 1
	Ex. 10. *48 Maria M Biet 3* 47 Kil T Torpa 1: 1 46 Hardemo T	*30/11*	47 Kil T* Torpa 1: 1 [2]) [3]) [5]) 48 Maria M Biet 3 46 Hardemo T (tillskrivet för hand)

De olika exempelfallen	De tryckta uppgifterna i stommen angående kyrkobokföringsort och bostadsfastighet jämte senare införda rättelser och tillägg (Rättelserna och tilläggen angivna med kursiv stil)	Den tryckta stommens anteckn.-kol.	De tryckta uppgifterna i den slutliga längden angående kyrkobokföringsort och bostadsfastighet
Ex. 11. Till utlandet den 25/10 1946	47 Kil Torpa 1: 1 46 Hardemo T	*till utl. 25/10*	Plåten makuleras
Ex. 12. Till utlandet den 20/11 1946	47 Kil T Torpa 1: 1	*till utl. 20/11*	47 Kil T* Torpa 1: 1 461120 till utl.
Ex. 13. Till boken över obefintliga (överföringen antages ha skett före den 2/11 1946)	46 Hardemo T å förs	*till ob*	Plåten makuleras
Ex. 14. Till rubriken »å kommunen skrivna»	*å kom* 47 Kil T ~~Torpa 1: 1~~ 46 Hardemo T		47 Kil T å förs 46 Hardemo T
Ex. 15. Till rubriken »å församlingen skrivna» den 20/11 1946	*48 Kil T å förs* 46 Kil T Torpa 1: 1	*20/11*	48 Kil T å förs 46 Kil T* Torpa 1: 1
Ex. 16. Till rubriken »utan känt hemvist»	*47 Kil T utan hemv* 46 Kil T ~~Torpa 1: 1~~		47 Kil T å förs 46 Kil T

Anm. 1) Av uppgifterna i plåtavtrycket enligt exempel 2 kan man utläsa, att personen efter den 1 januari 1946 flyttat från Sandviken i Gävleborgs län till Kil T Torpa 1: 1, vilken senare uppgift, därest han icke såsom i exemplet förutsatts, på nytt flyttat före den 2 november 1946, skulle kommit att utvisa mantalsskrivningsförhållandena för år 1947. Uppgiften 46 Sandviken kvarstår å plåten för att angiva nästföregående mantalsskrivningsort.

2) För det fall att en person efter flyttning kyrkobokföres å annan fastighet än mantalsskrivningsfastigheten, präglas asterisk å plåten invid mantalsskrivningsorten, varigenom denna tydligt framträder, utan att årtalet behöver avläsas.

3) Efter den ändring av plåten, som åskådliggöres i exemplen 4, 6 och 10 innehåller plåten icke uppgift om föregående mantalsskrivningsort (= mantalsskrivningsorten för år 1946). Denna uppgift kommer t. v. att tillföras för hand i längderna genom länsbyråns försorg.

4) Därest inflyttningsförsamlingen är uppdelad på flera kommuner, antecknas kommunens namn. Om f ö r s a m l i n g e n icke blir entydigt bestämd därigenom, antecknas även församlingsnamnet. Å plåten präglas i sådana fall församlingens namn jämte en kodsiffra till utmärkande av kommunen. Åseda 1 i exemplen 7—8 betecknar sålunda Åseda köping.

5) Därest kommunen omfattar flera församlingar, antecknas församlingens namn. Om denna ej blir entydigt bestämd härigenom, antecknas även kommunens namn.

C. Särskilda anvisningar beträffande vissa slag av anteckningar.

I. **Anteckning om ändring av postadress och av samhörighetsbeteckning i samband med flyttning.**

a) Postadress (oavsett flyttningsdag)
b) Samhörighetsbeteckningar.

Ej gällande uppgifter strykas; nya tillföras invid de strukna uppgifterna.

Ändring av samhörighetsbeteckning skall exempelvis ske i följande fall:

1) Fadern flyttar, modern och barnen kvarbo — eller tvärtom;
2) Barnet flyttar till sina föräldrar, adoptivföräldrar eller fosterföräldrar;
3) Barnet flyttar från sina föräldrar, adoptivföräldrar eller fosterföräldrar men ej till person, med vilken samhörighet enligt ovan skall angivas.

1) flyttningen sker *före* den 2 november 1946.

Åtgärd: beträffande fallen 1 och 2 strykas förutvarande uppgifter om målsmans födelsetid, initialer och i förekommande fall efternamn på plåtavtrycket samt tillföras de nya uppgifterna därinvid. Sker ändring även i familjeställningen (b, fb, ab etc.) ändras beteckningen även för denna.

I fallet 3 strykas befintliga samhörighetsbeteckningar.

Uppgifter om församling, fastighet och postadress tillskrivas enligt vad ovan är angivet.

2) flyttningen sker *efter* den 1 november 1946.

Inga strykningar göras. De nya uppgifterna tillskrivas.

II. **Anteckning om ändring av namn, civilstånd, datum för äktenskaps ingående och upplösning, makes födelsetid, yrke, värnpliktsnummer, pensionsförhållanden, inskrivning å sjömanshus och av nationalitet (oavsett tidpunkten för ändringen).**

Ändrade uppgifter strykas och nya antecknas i plåtavtrycket på vederbörlig plats, så att intet missförstånd kan uppstå.

Beträffande de enskilda uppgifterna gäller följande:

Namnändring på grund av giftermål sker enklast genom att på lämplig plats tillföra det nya namnet, följt av bokstaven f (exempelvis Andersson f).

Civilstånd betecknas med og för ogift, g för gift, s för skild och ä för änka eller änkling.

Datum för äktenskaps ingående och andra makens födelsetid eller för äktenskaps upplösning angives i ordningen år, månad, dag.

Beteckning för yrke må förkortas enligt i huvudsak samma regler som i plåtavtrycken. Längre gående förkortningar böra *icke* användas.

Pensionsförhållanden betecknas enligt följande: P = folkpension med eller utan tilläggspension eller invalidunderstöd; I = avgiftsbefriad invalid utan pension; B = blindhetsersättning.

Sjömanshus betecknas med sitt namn åtföljt av beteckningen sjmh. För person som exempelvis inskrives i Norrköpings sjömanshus antecknas Norrköpings sjmh 145 (145 = personens nummer i sjömanshuset).

Nationalitet må angivas med fastställda förkortningar. Därest person, som i plåtavtrycket angives vara utländsk medborgare eller statslös, naturaliseras, strykes endast kodbeteckningen härför i plåtavtrycket. Datum för naturaliseringen bör angivas.

III. **Anteckning om dödsfall.**

a) dödsfall *före* den 2 november 1946. Plåtavtrycket korsas. I anteckningskolumnen skrives Död (eller †) jämte dödsdagen (år, månad, dag). Var den döde gift och efterlämnar make eller barn, som äro samhörighetsbetecknade med den döde, göras vederbörliga ändringar i plåtavtrycken för dessa (se ovan under II). Äldre uppgifter strykas.

b) dödsfall *efter* den 1 november 1946. Plåtavtrycket korsas ej. I plåtavtrycket för efterlevande ändras g + giftermålsdatum till ä + dödsdatum. Finnas barn, vilka äro samhörighetsbetecknade med den avlidne, sättas samhörighetsbeteckningarna inom parentes (få ej strykas) och nya tillföras.

IV. **Tillskrift av nyfödd.** Barnets förnamn, födelsetid, födelsehemort och län antecknas, såvitt möjligt, i själva plåtavtrycket för den person, med vilken barnet skall samhörighetsbetecknas. Därjämte angives barnets familjeställning (b, mb, hb) samt ordet »Nyfödd».

V. **Anteckning om rättelse av felaktig textuppgift.** Uppgifterna i plåtavtrycken kunna vara felaktiga antingen på grund av att grundmaterialet, efter vilket präglingen skett, varit felaktigt, eller ock genom felprägling (stavfel, datumfel m. m.). I sådana fall antecknas jämte det rättelse sker av plåttexten i anteckningskolumnen ordet »fel».

De rättelser och tillägg, som införas i den tryckta stommen böra göras på sådant sätt, att de tryckta uppgifterna alltjämt kunna läsas.

Vid ändring av släktnamn bör iakttagas att dubbelnamn såvitt möjligt icke bör komma till användning i andra fall än då personen uppenbarligen är berättigad att bära släktnamn av sådan typ.

Kungl. Boktr. Stbln 1946
463685

RIKSBYRÅN FÖR FOLKBOKFÖRINGEN

Cirkulär Nr 8 (oktober 1946)

Cirkulärskrivelse till vederbörande pastorsämbeten

med anvisningar för tillämpningen av 4 och 5 §§ kungl. kungörelsen den 14 september 1946 (nr 600), med vissa bestämmelser angående mantalsskrivningen för år 1947.

Riksbyrån för folkbokföringen har med stöd av 15 § i kungl. kungörelsen den 14 september 1946 (nr 600) med vissa bestämmelser angående mantalsskrivningen för år 1947 utfärdat följande anvisningar för tillämpningen av 4 och 5 §§ i sagda kungörelse.

I. Bestämmelser rörande skyldigheten att avlämna tilläggsuppgifter.

I 5 § 2 mom., första och andra stycket kungl. kungörelsen den 14 september 1946 (nr 600), har stadgats *utvidgning* i två avseenden (se nedan under a. och b.) av den pastor jämlikt 10 § kungl. kungörelsen den 29 juni 1945 (nr 554), åliggande *skyldigheten att avlämna tilläggsuppgifter.*

a. Vissa tilläggsuppgifter skola upprättas i två exemplar.

I vissa i kungörelsen närmare angivna fall skall **tilläggsuppgift upprättas i två exemplar,** av vilka **det ena** på vanligt sätt skall **insändas till länsstyrelsen** i länet, medan **det andra samtidigt** därmed skall **överlämnas till vederbörande lokala skattemyndighet** d. v. s. till mantalsskrivningsförrättaren (häradsskrivaren eller — såvitt angår magistratsstad med egen uppbördsförvaltning — kronokamreraren) i det distrikt församlingen tillhör.

1. Vilka tilläggsuppgifter avses?

Tilläggsuppgift skall upprättas i två exemplar angående **envar, som under tiden efter avslutandet av mantalsskrivningsförrättningen i det distrikt, församlingen tillhör, till och med den 31 december 1946 blivit:**

1) kyrkobokförd såsom inflyttad från utlandet eller från Stockholm;
2) överförd till församlingsboken från bok över obefintliga;
3) avförd ur församlingsboken såsom utflyttad till annan församling inom riket; eller
4) på grund av flyttning inom församlingen bokförd under ny bostad.

Skyldigheten att upprätta dubbla tilläggsuppgifter avser således de till-

Stat. obn 1124/1946, 3.000 + 1.000 ex.

läggsuppgifter, vilka f. n. skola upprättas enligt *formulär 2 A, 2 och 3,* dock att tilläggsuppgift angående flyttning till utlandet och överföring till bok över obefintliga icke behöver upprättas i två exemplar.

2. Under vilken tid gäller detta?

Skyldigheten är, såsom framgår av det redan sagda, begränsad till att avse kyrkobokföringsåtgärd, som vidtages under **tiden efter mantalsskrivningsförrättningens slut till och med utgången av år 1946.** Uppmärksammas bör att tiden räknas från förrättningen och ej från den 1 november. Tilläggsuppgifter skola sålunda upprättas i två exemplar även beträffande kyrkobokföringsåtgärder, vidtagna före den 1 november, därest förrättningen ägt rum före sagda dag.

Författningen förutsätter, att en genomgång av församlingsboken äger rum vid mantalsskrivningsförrättningen. Förrättningsmannen vinner därigenom kännedom om de kyrkobokföringsåtgärder som dittills vidtagits av pastor. Angående senare vidtagna åtgärder har enligt hittills gällande bestämmelser underrättelse meddelats mantalsskrivningsförrättaren genom s. k. tilläggsförteckningar och särskilda tilläggsförteckningar. Sådana förteckningar skola enligt kungörelsen 5 § 2 mom. tredje stycket *icke* upprättas vid årets mantalsskrivning. Som ersättning erhåller mantalsskrivningsförrättaren ett exemplar av ifrågavarande tilläggsuppgifter.

b. Vissa uppgifter skola lämnas angående tiden för flyttning till ny bostad.

Från och med i år gäller som regel, att envar skall mantalsskrivas där han är bosatt den 1 november och sålunda ej — såsom under tidigare år varit fallet — där han är bosatt vid årsskiftet. I princip skall sålunda den som flyttat den 1 november eller tidigare i mantalslängden upptagas under den nya bostaden, medan den som flyttat efter den 1 november skall upptagas under den förutvarande bostaden. Detsamma gäller i fråga om uppordnandet av det tryckande registret. Den dag som härvid är av betydelse är den **faktiska flyttningsdagen,** ej in- och utflyttningsdagen i kyrkobokföringsteknisk mening.

1. Anteckning i tilläggsuppgift.

I tilläggsuppgift angående person, som **under tiden mellan den 1 november 1946 och årets slut**

1) kyrkobokföres såsom inflyttad från utlandet eller från Stockholm;

2) överföres till församlingsboken från bok över obefintliga;

3) avföres ur församlingsboken såsom utflyttad till annan församling inom riket; eller

4) på grund av flyttning inom församlingen bokföres under ny bostad

skall därför enligt 5 § 2 mom. kungörelsen den 14 september 1946 (nr 600) göras följande anteckning, nämligen

a) om flyttningen ägt rum före den 2 november: »**Före** $^{2}/_{11}$; och

b) om flyttningen ägt rum efter den 1 november: »**Efter** $^{1}/_{11}$».

Uppmärksammas bör att den tid, under vilken sådan anteckning skall göras i tilläggsuppgift, ej helt sammanfaller med den tid, under vilken tilläggsuppgift skall upprättas i två exemplar. I fråga om skyldigheten att göra sådan anteckning är det i och för sig utan betydelse, huruvida kyrkobokföringsåtgärden ägt rum före eller efter mantalsskrivningsförrättningen; den avgörande tidpunkten är den 1 november. I de fall, då tilläggsuppgiften upprättas i två exemplar skall anteckningen givetvis göras i båda exemplaren.

Anteckningen avser att göra det möjligt för länsstyrelsen och mantalsskrivningsförrättaren att bedöma, huruvida flyttning eller överföring, som blivit kyrkobokförd efter den $^{1}/_{11}$ 1946, skall föranleda personens mantalsskrivande å den nya eller förutvarande bostaden.

2. Anteckning i församlingsbok och inflyttningsavis.

Till möjliggörande av uppgiftsskyldighetens fullgörande är i 5 § 1 mom ovannämnda kungörelse stadgad **skyldighet** för pastor att beträffande envar, som under tiden mellan den 1 november 1946 och årets slut kyrkobokföres såsom inflyttad från annan församling inom riket eller från utlandet eller som under nämnda tid överföres till församlingsboken från boken över obefintliga eller på grund av flyttning inom församlingen bokföres under ny bostad, **undersöka och i församlingsboken anteckna,** huruvida vederbörande var bosatt i den nya bostaden den 1 november 1946 eller först därefter flyttat till densamma.

Beträffande inflyttad person skall anteckningen införas **även å utfärdad avis om flyttningsbetygets inlämnande,** varigenom pastor i den församling, från vilken personen inflyttat, beredes möjlighet att införa motsvarande anteckning i sin församlingsbok samt i den tilläggsuppgift, som av honom författningsenligt skall upprättas angående flyttningen.

I församlingsboken skall anteckning, som nyss nämnts, införas beträffande utflyttad i kol. 16 eller 17 samt beträffande inflyttad i kol. 9 eller 10. För den som flyttat inom församlingen, skall motsvarande anteckning göras vid den nya bostaden i kol. 9 eller 10.

II. Bestämmelser angående förskrivningarna.

Enligt 4 § i kungörelsen skall *tid för förskrivning* (husförhör) så bestämmas att de i församlingen avlämnade *mantalsuppgifterna* vid förrättningen äro tillgängliga för pastor.

Mantalsuppgifterna skola av pastor vid förrättningen jämföras med församlingsboken ävensom — där denna föres oberoende av bostad — med fastighetslängden.

Pastor har i samband med den nämnda jämförelsen enligt samma författningsrum att i mantalsuppgifterna å därför avsedd plats (övre högra hörnet

av blankettens framsida) teckna *hänvisning till vederbörligt uppslag i församlingsboken* samt att å uppgiftsblanketterna införa **de rättelser och tillägg**, vartill jämförelsen giver anledning.

Lämpligt torde vara att pastor beträffande sättet för införande av rättelser och kompletteringar å mantalsuppgifterna söker **samråd** med vederbörande mantalsskrivningsförrättare.

Skyldigheten att införskaffa felande mantalsuppgifter åligger vederbörande mantalsskrivningsförrättare (jfr 6 § kungl. förordningen den 28 juni 1946, nr 470, om ikraftträdande av folkbokföringsförordningen, samt § 15 i kungl. förordningen den 6 augusti 1894 angående mantalsskrivning).

Mantalsuppgifterna böra, då de av pastor avlämnas till mantalsskrivningsförrättaren, vilket såvitt möjligt i allmänhet torde böra ske **i god tid före** förrättningen, vara ordnade efter församlingsboken. Uppgifter från fastighetsägare eller rörelseidkare, som icke äro bosatta inom församlingen, angående där innehavd fastighet eller bedriven rörelse, kunna — om så finnes lämpligt — ordnas särskilt för sig.

Pastor skall vid förskrivningen kontrollera att den honom åliggande skyldigheten att lämna tilläggsuppgifter blivit behörigen fullgjord. Därest så skulle befinnas icke vara fallet, bör pastor **ofördröjligen** insända felande tilläggsuppgift till länsstyrelsen.

Av synnerlig vikt är, att tilläggsuppgift utan dröjsmål upprättas och avlämnas beträffande varje sådan flyttning inom församlingen, vilken blivit av pastor känd och bokförd först i samband med förskrivningen.

Finnes vid den nämnda kontrollen, att *präglingsuppgift* i något fall icke avlämnats, ehuru så bort ske, skall pastor ombesörja att sådan uppgift skyndsamt tillställes länsstyrelsen.

Pastor bör även sedermera och speciellt under tiden för mantalsskrivningarna öva noggrann tillsyn däråt att tilläggsuppgifter regelbundet och **minst en gång varje vecka** insändas till länsstyrelsen i länet.

Finnes under veckan intet att rapportera, bör meddelande därom tillställas länsstyrelsen. Sådant meddelande kan avfattas å blankett till tilläggsuppgift (form. 2).

III. Bestämmelser angående pastors åligganden vid mantalsskrivningarna m. m.

Pastor skall vid mantalsskrivningen jämlikt 10 § tredje stycket i kungörelsen tillhandahålla **utflyttningsboken,** därest församlingsboken icke lämnar upplysning om bostad och postadress i inflyttningsorten för de ur församlingen utflyttade personerna.

Det åligger vidare pastor eller hans ställföreträdare **att** vid mantalsskrivningsförrättningen efter förrättningsmannens anvisningar **antingen omedelbart i församlingsboken införa de ändrade fastighetsbeteckningar,** varom

upplysning vunnits, **eller ock** — i den mån så ej kan ske — **göra anteckning därom för senare verkställighet.** De sålunda i församlingsboken införda ändrade fastighetsbeteckningarna skola sedan av pastor användas i **tilläggsuppgift,** som skall avlämnas till länsstyrelsen (jfr 50 § andra stycket folkbokföringsförordningen samt 4, 7 och 10 §§ i kungl. kungörelsen den 29 juni 1945, nr 554).

Pastor bör vid förrättningen även i övrigt **noga tillse att fastigheternas beteckningar enligt den tryckta stomme till mantalslängd, vilken medföres till förrättningen av förrättningsmannen, finnas vederbörligen införda i församlingsboken;** därest så skulle befinnas icke vara fallet bör pastor fullständiga församlingsboken med uppgift därom.

Pastor eller hans ombud skall å särskild längd, på sätt i § 8 mom. 5 mantalsskrivningsförordningen sägs — dock utan däri stadgat undantag — upptaga de personer, vilka blivit mantalsskrivna vid förrättningen men icke avlämnat flyttningsbetyg (jfr 6 § 6) i förordningen den 28 juni 1946, nr 470).

Genast efter förrättningen skall pastor, i den mån så ej redan skett, i den ordning 35 § kyrkobokföringsförordningen stadgar, anmana de i längden upptagna personerna att vederbörligen fullgöra sin skyldighet i berörda hänseende. Tilläggsuppgift angående person, som efter erhållen avis om flyttningsbetygets avlämnande inskrives i församlingsboken såsom utflyttad, bör skyndsamt insändas till länsstyrelsen i länet.

Tilläggsförteckning, varom förmäles i § 10 mom. 1 i mantalsskrivningsförordningen skall *ej* upprättas liksom ej heller sådan särskild tilläggsförteckning, varom är stadgat i kungl. kungörelsen den 6 december 1935 (nr 589) angående särskild tilläggsförteckning till mantalsskrivningarna. Tilläggsförteckningarna ersättas vid årets mantalsskrivningar närmast av de tilläggsuppgifter, vilka enligt vad förut är nämnt, under tiden efter mantalsskrivningsförrättningen till och med årets utgång skola tillställas vederbörande mantalsskrivningsförrättare.

Vad i 50 § folkbokföringsförordningen är stadgat om skyldighet att vid förrättningen efterfråga i bok över obefintliga kvarstående, äger icke tillämpning vid mantalsskrivningarna för år 1947.

Innan februari månads utgång skall mantalsskrivningsförrättaren till pastor överlämna förteckning över dem, vilka skola överföras till bok över obefintliga. **Med denna överföring skall sålunda anstå till dess pastor erhållit nämnda förteckning.** Tilläggsuppgifter angående de personer som i anledning därav överföras till nämnda bok böra utan dröjsmål avlämnas till länsstyrelsen i länet.

IV. Meddelande angående viss ändring i formulären till tilläggsuppgifter.

Ny upplaga av blanketter till tilläggsuppgiften *formulär 3* kommer icke att tryckas.

Sådan utflyttning till annan församling inom riket, vilken hittills bort redovisas enligt formulär 3, skall i stället redovisas enligt formulär 2.

I samband därmed har viss mindre omarbetning skett av formulär 2. Bl. a. har i formuläret upptagits särskilt fält för anteckning om, huruvida person, som flyttat, var bosatt i den nya bostaden den 1 november 1946 eller först därefter flyttat dit (fält 11). Därjämte har i fält 9 beretts utrymme för anteckning beträffande den som inflyttat i församlingen efter den 1 november 1946, om den församling, från vilken inflyttning skett.

Befintligt förråd av blanketter enligt hittills gällande formulär 2 må alltjämt användas.

För anmälan om flyttning skola hädanefter alltså brukas endast blanketterna **formulär 2 A** (inflyttning från utlandet eller från Stockholm ävensom överföring till församlingsboken från boken över obefintliga) samt **formulär 2** (utflyttning till annan församling inom riket, flyttning inom församlingen, flyttning till utlandet, överföring från församlingsboken till boken över obefintliga samt överföring i församlingsboken till eller från rubriken »å församlingen skrivna»).

I blankett enligt formulär 2 skall beträffande den som inflyttat i församlingen efter den 1 november 1946 alltid angivas även den församling, från vilken personen inflyttat. **I tilläggsuppgift enligt det äldre formuläret införes anteckning därom lämpligen under rubriken »Särskilda anteckningar» tillika med uppgift om inflyttningsdagen.** I det omarbetade formuläret finnes, såsom nämnts, särskild plats anvisad för de nämnda uppgifterna (fält 9, översta raden).

I tilläggsuppgift enligt formulär 2 A och formulär 2, äldre lydelsen, bör anteckning om, huruvida person, som flyttat var bosatt i den nya bostaden den 1 november 1946 eller först därefter flyttat till densamma, införas under rubriken »Särskilda anteckningar».

Stockholm i oktober 1946.

RIKSBYRÅN FÖR FOLKBOKFÖRINGEN.

ERNST HÖIJER.

Cecil Hammarberg.

Kungl. Boktr. Stockh. 1946
463733

KUNGL. STATISTISKA CENTRALBYRÅN

RIKSBYRÅN FÖR FOLKBOKFÖRINGEN

Cirkulär Nr 9 (januari 1947)

Cirkulärskrivelse till vederbörande pastorsämbeten

angående kyrkobokföringskungörelsens ikraftträdande m. m.

Enligt övergångsbestämmelserna till kyrkobokföringskungörelsen den 30 december 1946 är pastor befriad från skyldighet att upprätta personakter under första halvåret 1947. Pastor är således under samma tid *icke* skyldig att upprätta personakter vare sig för de personer, som den 1 januari 1947 voro kyrkobokförda inom församlingen eller för barn, vilka senare inskrivas i församlingsboken såsom nyfödda. Icke heller skall under denna tid rekvisition ske hos riksbyrån för folkbokföringen av personakt för person, som invandrat till riket eller från bok över obefintliga överförts till församlingsbok. Personakter för ovan nämnda personer skola i stället före den 1 juli 1947 upplåggas genom vederbörande länsbyråers försorg medelst avtryck av de s. k. personplåtar, vilka ingå i de hos länsbyråerna uppställda tryckande registren.

Vad sålunda är stadgat har enligt en särskild kungörelse av den 30 december 1946 avseende även å pastorsämbete i Göteborgs stad. Såvitt angår Stockholms stad, torde personakter på motsvarande sätt komma att upplåggas genom försorg av mantalskontoret i staden, som förfogar över särskilda tryckande register över stadens befolkning.

För de personakter, vilka skola upprättas med adressmaskintryck komma särskilda blanketter att fastställas.

Det åligger pastorsämbetena att tillhandahålla länsbyråerna för tryckningen erforderliga blanketter enligt nyssnämnda formulär. Blanketterna skola av pastorsämbetena tillhandahållas länsbyråerna i den ordning riksbyrån föreskriver.

Av de anförda bestämmelserna följer att den blankett för personakt, vartill formulär fastställts genom kyrkobokföringskungörelsen, icke skall komma till användning under första halvåret 1947. Dylika blanketter komma på grund därav till en början icke att tryckas.

Vad angår de för upprättande med adressmaskintryck avsedda särskilda blanketterna, bör pastor snarast till det förlag, pastor finner sig böra anlita, insända rekvisition å erforderligt antal blanketter. Därvid bör beaktas, att med adressmaskintryck skola upprättas personakter för alla i församlingen den 1 januari 1947 kyrkobokförda personer ävensom för alla under tiden

Stat. cbn 1131/1947, 2.100 ex.

den 2 januari—30 juni 1947 i församlingsboken inskrivna födda barn samt till riket invandrade eller från boken över obefintliga överförda personer. (Av tekniska skäl torde emellertid kunna bliva nödvändigt att vid tryckningen medtaga även personer, som den 1 november 1946 voro kyrkobokförda i församlingen men före den 1 januari 1947 avförts ur församlingsboken.)

På förlaget ankommer sedermera att till vederbörande länsbyrå inleverera rekvirerade blanketter.

Statistiska centralbyrån har med hänsyn till svårigheterna att i tid framskaffa erforderliga kvantiteter papper av föreskriven kvalitet (normalpapper av klass I med 110 grams vikt per kvadratmeter) inlett förhandlingar härom med ett antal olika förlag — Esselte AB (AB Hasse W. Tullberg), Diakonistyrelsens Bokförlag, AB Håkan Olssons Boktryckeri samt Landskommunernas Blankett- och Bokförlags AB — vilka förbundit sig att svara för beställning av erforderliga kvantiteter blankettpapper ävensom för tryckningen av behövliga antalet blanketter.

Ehuru pastor givetvis är oförhindrad att hänvända sig även till andra förlag, torde det vara tillrådligt, att hänvändelse sker till något av de ovan nämnda förlag, vilka redan vidtagit åtgärder för att säkra tillgången på blankettpapper. Härigenom vinnes även garantier för ett enhetligt utförande av samtliga blanketter, något som med hänsyn till att personakterna skola upprättas med adressmaskintryck, är av den största betydelse. Statistiska centralbyrån vill i anslutning härtill starkt understryka vikten av att, därest annat än ovan nämnt förlag anlitas, hänvändelse sker allenast till förlag, som kan förete blankettprov (s. k. revider), vilket av centralbyrån vederbörligen godkänts; endast på sådant sätt torde full garanti kunna erhållas för att i samtliga fall inlevererade blanketter erhålla sådant utförande att de kunna användas för adressmaskintryck samt i övrigt motsvara uppställda fordringar.

Centralbyrån vill i detta sammanhang framhålla, att blankettrekvisitioner, som från olika pastorsämbeten till äventyrs redan placerats hos något av de ovan omförmälda förlagen — om ock i den mån de innefatta beställning å ett större antal blanketter än som för adressmaskintryckningen av personakter erfordras — komma att av vederbörande förlag behandlas såsom om beställningen av det övertaliga antalet blanketter gällde den genom kyrkobokföringskungörelsen fastställda blanketten, avsedd för manuellt upprättande av personakter för tiden efter den 30 juni 1947.

Därest det av pastorsämbete rekvirerade antalet blanketter, avsedda för adressmaskintryckning, i något fall skulle visa sig otillräckligt, torde pastorsämbetet ha att emotse underrättelse därom antingen från statistiska centralbyrån eller från vederbörande länsbyrå. Det åligger i sådant fall pastor att utan dröjsmål ombesörja att erforderligt antal ytterligare blanketter tillhandahållas länsbyrån.

De med adressmaskintryck upprättade personakterna torde komma att innehålla tryckta uppgifter rörande personens fullständiga namn, yrke eller titel, födelsetid och nummer samt i förekommande fall värnpliktsnummer eller uppgift rörande frikallelse från värnpliktens fullgörande. Övriga upp-

gifter enligt formuläret ankommer det i dylikt fall på vederbörande pastorsämbete att låta manuellt införa å personakterna.

Pastor har bl. a. även att tillse att personakter erhållits för alla i församlingsboken den 1 januari 1947 upptagna personer samt att — därest personakt erhållits för person, som före sistnämnda dag avförts ur församlingsboken på grund av dödsfall, utvandring eller överföring till bok över obefintliga — låta makulera sådan personakt. Vid den nämnda kontrollen bör även tillses att personakter erhållits för dem som under tiden den 1 januari—30 juni 1947 inskrivits i församlingsboken såsom födda, invandrade till riket eller överförda från bok över obefintliga.

Granskning torde i första hand böra ske av personakter för personer, som efter den 1 januari 1947 avförts ur församlingsboken på grund av utflyttning till annan församling inom riket. Sistnämnda akter böra nämligen, så snart föreskriven komplettering skett, utan dröjsmål tillställas pastorsämbetet i inflyttningsorten. Sedan så skett samt medborgarkort genom länsbyråernas försorg blivit tryckta och tillställda alla i riket kyrkobokförda personer, som uppnått 15 års ålder, kan det nya flyttningsförfarandet med företeende av medborgarkort hos pastorsämbetet i inflyttningsorten samt rekvisition av den flyttandes personakt hos pastorsämbetet i utflyttningsorten träda i tillämpning, vilket enligt kyrkobokföringskungörelsen avses skola ske den 1 juli 1947. Under tiden skall flyttningsbetyg enligt hittills gällande formulär på vanligt sätt uttagas samt inlämnas på pastorsexpeditionen i inflyttningsorten, som har att å hittills brukad brevkortsblankett om flyttningen underrätta pastor i utflyttningsorten; rörande vilken dag, som är att anse såsom inflyttningsdag gälla bestämmelserna i 13 § 1 mom. fjärde stycket folkbokföringsförordningen.

Närmare anvisningar rörande de adressmaskintryckta personakternas komplettering komma senare att meddelas av statistiska centralbyrån.

De personakter, vilka avse den inom församlingen kyrkobokförda befolkningen, skola förvaras ordnade efter bostadsfastighet i särskilda pärmar av typ, som av statistiska centralbyrån godkänts; den nämnda kyrkoboken utgör församlingsliggaren.

Pärmar till församlingsliggare ha numera godkänts av statistiska centralbyrån. De godkända pärmarna äro av två slag, den ena i format 395 × 365 × 60 mm (höjd × bredd × tjocklek) samt den andra i format 395 × 250 × 60 mm. I pärmar av det större formatet avses personakterna skola insättas fiskfjällsformigt, varigenom texten å den översta raden av personakterna i ett upplägg, utvisande personernas namn, kommer att bliva fullt synlig, vilket torde giva denna typ av församlingsliggare en större grad av överskådlighet. Varje pärm kommer emellertid att rymma ett relativt mindre antal personakter (se nedan) och att betinga ett förhållandevis högre pris än pärmar av det mindre formatet, varför ur kostnadssynpunkt sistnämnda pärmar äro att förorda.

I pärmar av det mindre formatet avses personakterna skola förvaras i upplägg på vanligt sätt.

Godkännande å pärmar till församlingsliggare har tills vidare endast begärts och erhållits av Esselte AB, Vasagatan 16 (Viscard-Agrippa-pärmen) samt Åtvidabergs Industrier AB, Kungsträdgårdsgatan 20 (Planex-pärmen), båda i Stockholm.

De godkända pärmarnas rygg, låsmekanism, gångjärnsled mellan rygg och pärmsidor och kantskoningar runt pärmsidorna äro tillverkade av stål; ryggen är försedd med rygglöpskenor fastnitade inifrån så att inga genomgående hål finnas. Närmare beskrivningar å de godkända pärmarna jämte prisuppgifter torde komma att utsändas av resp. företag.

Då priser å de olika typerna av pärmar ännu icke av resp. företag fastställts, torde det vara tillrådligt att avvakta prisuppgifter från båda företagen, innan beställning sker.

Innan beställning sker, torde vidare samråd böra äga rum med vederbörande kyrkobokföringsinspektör angående den typ av pärmar, som lämpligen bör användas inom församlingen. Med hänsyn till de långa leveranstiderna är emellertid angeläget, att rekvisition av pärmar sker, så snart prisuppgifter föreligga. Till ledning för beräknande av erforderligt antal pärmar må nämnas, att varje pärm beräknas rymma, pärm av det mindre formatet högst ca 400 samt pärm av det större formatet högst ca 300 personakter och ledkort; till pärm av det större formatet höra särskilda stödblad. Personakten utföres i formatet A 4 (210 × 297 mm).

Personakterna för de å en och samma fastighet kyrkobokförda personerna skola i församlingsliggaren uppordnas efter ett särskilt s. k. ledkort för bostadsfastigheten i fråga. Ledkort skall föras enligt fastställt formulär och vara av färg, som av statistiska centralbyrån godkänts (färgämnet får icke inverka frätande å papperet; blanketten är arkivhandling). Där församlingsbok föres efter bostad eller särskild fastighetslängd föres, får ledkort dock upprättas oberoende av det fastställda formuläret; även sådant ledkort, som sist nämnts, skall dock hava samma format och färg som det vartill formulär fastställts.

Rekvisition av behövligt antal ledkort, angivande jämväl den typ av ledkort, som skall komma till användning, bör snarast insändas till vederbörligt förlag. Därest pastor i församling, där fastighetslängd föres, har för avsikt att, sedan församlingsliggare blivit upprättad, upphöra att föra sådan längd, bör rekvisitionen avse ledkort enligt det fastställda formuläret. Närmare anvisningar angående ledkortens upprättande torde senare komma att meddelas.

Statistiska centralbyrån vill slutligen upplysningsvis meddela, att jämlikt övergångsbestämmelserna till kyrkobokföringskungörelsen kyrkoböcker enligt äldre formulär fortfarande må föras under år 1947 och jämväl därefter, till dess de kyrkoböcker, som finnas i församlingen, blivit fullskrivna eller eljest behöva förnyas. Anvisningar för förandet av kyrkoböcker enligt äldre formu-

lär ankommer det enligt kungörelsen på statistiska centralbyrån att meddela. Intill dess sådana anvisningar hunnit av centralbyrån meddelas, må förut gällande regler för kyrkoböckers förande alltjämt lända till efterrättelse.

Pastor åligger att under år 1947 föra **utflyttningsbok.**

Statistiska centralbyrån har för avsikt att tillställa varje pastorsämbete ett exemplar av de nya formulären till kyrkoböcker, så snart avtryck därav kan erhållas (formulären finnas ej intagna i kungörelsen).

Nya formulär till prästbevis komma att fastställas av statistiska centralbyrån. Intill dess så skett, få enligt övergångsbestämmelse till kyrkobokföringskungörelsen hittills gällande formulär till prästbevis alltjämt användas (sålunda även för utvandringscertifikat formuläret till flytttningsbetyg till utlandet).

Det åligger enligt övergångsbestämmelserna till kyrkobokföringskungörelsen pastor, att, då pastor beslutat, att i församlingen kyrkobokföra någon, som **invandrat till riket** eller som **överförts från bok över obefintliga,** till statistiska centralbyrån insända **underrättelse** om den invandrades eller överfördes *namn, födelsetid och kyrkobokföringsfastighet.* Statistiska centralbyrån har jämlikt 23 § andra stycket folkbokföringsförordningen att med ledning av sådan underrättelse rörande *invandrad* person, som av pastor kyrkobokförts i församlingen, verkställa utredning om den invandrades nationalitet och om den tid han beräknas vistas i riket samt att, om centralbyrån finner att vistelsen bör betraktas såsom tillfällig, underrätta pastor härom för förnyad prövning av frågan, huruvida invandraren bör kyrkobokföras här i riket. Till underrättelse till centralbyrån rörande invandrad person skall pastor foga *de för pastor tillgängliga handlingar och uppgifter* rörande den invandrade, vilka äro *erforderliga* för centralbyråns nyss berörda prövning av den invandrades nationalitet och varaktigheten av hans vistelse här i riket, t. ex. flyttningsbetyg eller de motsvarande handlingar, vilka av den invandrade företetts för pastor. **Underrättelse till riksbyrån rörande invandrad eller från boken över obefintliga överförd person behöver tills vidare icke avfattas enligt särskilt formulär.**

Kyrkobokföringskungörelsen länder till efterrättelse från och med den 1 januari 1947. I den mån svårigheter möta att under tiden till den 1 februari 1947 tillämpa kungörelsen må enligt övergångsbestämmelserna anstånd därmed kunna äga rum, därvid pastor har att sörja för att alla erforderliga kompletterande åtgärder snarast möjligt bliva vidtagna.

Stockholm den 3 januari 1947.

KUNGL. STATISTISKA CENTRALBYRÅN

ERNST HÖIJER

Cecil Hammarberg

Kungl. Boktr. Stkhm 1947
470098

KUNGL. STATISTISKA CENTRALBYRÅN

RIKSBYRÅN FÖR FOLKBOKFÖRINGEN

Cirkulär Nr 10 (februari 1947)

Cirkulärskrivelse till vederbörande pastorsämbeten

angående invandrares kyrkobokföring här i riket m. m.

I det följande benämnes kungl. kungörelsen den 30 december 1946 (nr 797) med vissa provisoriska bestämmelser angående kyrkobokföringen i Göteborg, för korthetens skull Göteborgskungörelsen.

I. Angående kyrkobokföringen av invandrare.

Under tiden intill den 1 juli 1947 — d. v. s. innan rekvisitionsförfarandet beträffande personakter ännu trätt i kraft och personakter rörande den inom församlingen kyrkobokförda befolkningen tillställts pastor av vederbörande länsbyrå — åligger det, såsom framhållits i riksbyråns för folkbokföringen cirkulär nr 9, pastor att till riksbyrån i stället för rekvisition av personakter insända särskild underrättelse rörande invandrad person (jfr övergångsbestämmelserna till kyrkobokföringskungörelsen 2. första stycket, sista punkten samt till Göteborgskungörelsen, fjärde stycket).

Underrättelse rörande invandrad person skall lämnas å blankett, vartill formulär fastställts av riksbyrån. Ett antal sådana blanketter bifogas; ytterligare blanketter kunna erhållas efter rekvisition hos riksbyrån. Underrättelse skall upprättas i två exemplar. Å varje blankett upptages endast en person samt i förekommande fall honom åtföljande personer.

Underrättelse till riksbyrån skall lämnas endast beträffande invandrad person, som enligt av pastor meddelat beslut skall kyrkobokföras i församlingen (jfr 59 § 1 mom., andra stycket kyrkobokföringskungörelsen samt 3 § 2 mom., första stycket Göteborgskungörelsen).

Anmälan om invandring i riket skall enligt 23 § första stycket folkbokföringsförordningen göras hos pastor senast inom 14 dagar från den tidpunkt räknat, från vilken den invandrade är att anse såsom bosatt i riket. I Göteborg skall sådan anmälan jämlikt 1 § första stycket Göteborgskungörelsen göras hos den lokala skattemyndigheten (uppbördsverket) i staden.

Vid anmälan skall företes flyttningsbetyg, om sådant utfärdats å den utrikes orten, och eljest de motsvarande handlingar, vilka den invandrade kan anskaffa, såsom pass, födelseattest, dopattest, vigselattest el. dyl. (jfr 23 § första stycket folkbokföringsförordningen).

Stat. cbn 1141/1947, 2 100 + 500 ex.

Då någon hos pastor anmäler invandring, skall pastor göra sig noga underrättad om, huruvida vederbörande åtföljes av familj eller eljest av någon, som hör till samma hushåll (jfr 58 § kyrkobokföringskungörelsen). Pastor bör emellertid därjämte givetvis i första hand inhämta alla de upplysningar, som erfordras till ledning för den på pastor ankommande prövningen, huruvida den invandrade bör kyrkobokföras här i riket. Pastor torde för sådant ändamål bl. a. böra göra sig underrättad om, *huru länge vederbörande vistats här i riket, anledningen till vistelsen (tillträdande av arbetsanställning, öppnande av egen företagsverksamhet, tillfälligt besök hos anförvanter, turistresa, affärsresa, genomresa till annat land, flyktingskap o. s. v.) samt vistelsens beräknade varaktighet.* Av värde för bedömningen torde ofta vara att upplysning inhämtas, huruvida den invandrade *har kvar bostad eller anställning i hemlandet eller övergivit detta.* Framgår av företett pass att den tid, för vilken uppehållstillstånd beviljats, inom kort utlöper, bör vidare efterhöras, huruvida den invandrade *redan ingivit eller har för avsikt att ingiva ansökan om förlängt uppehållstillstånd.*

Samma utredning, som pastor enligt vad nyss anförts, har att verkställa bör i Göteborg verkställas genom den lokala skattemyndighetens försorg. Utredningens resultat bör, med bifogande av de för skattemyndigheten i ärendet tillgängliga handlingarna, skyndsamt delgivas vederbörande pastor.

Befinnes med ledning av de av pastor vid emottagandet av anmälan om invandring inhämtade upplysningarna rörande den invandrade *vistelsen* här i riket vara *tillfällig* och finner pastor invandraren på grund därav icke böra kyrkobokföras i riket, skall invandraren införas i de till inflyttningsboken hörande minnesanteckningar, vilka skola föras beträffande dem som ansetts icke böra i församlingen kyrkobokföras (jfr 10 § 1 mom. 4 folkbokföringsförordningen samt 18 § tredje stycket och 33 § kyrkobokföringskungörelsen). Därest så sker, skall riksbyrån **icke** tillställas någon underrättelse rörande den invandrade.

Frågan huruvida den som anmält sig ha inkommit från utrikes ort, skall kyrkobokföras i riket, får bedömas enligt reglerna i 13 och 14 §§ folkbokföringsförordningen.

Pastor är i sin prövning av frågan om invandrares kyrkobokföring icke bunden genom någon föreskrift, att vistelsen här i riket skall ha varit eller kunna beräknas bli av en viss angiven tids varaktighet; en sådan tidsbegränsning har — såvitt det gäller en bestämning av bosättningsbegreppet — ansetts icke böra uttryckligen stipuleras. Av de allmänna reglerna följer emellertid, att bostättning icke kan anses föreligga, med mindre vistelsen kan beräknas bli av viss tids längre varaktighet. Något allmänt uttalande rörande den varaktighet en vistelse bör äga för att icke anses såsom tillfällig, kan av nyss anförda skäl svårligen göras. Under alla förhållanden synes dock å ena sidan såsom regel böra undvikas att här i riket kyrkobokföra personer, vilka icke, efter det de inkommit till riket med rätt att här uppehålla sig under en tremånadersperiod, förklarat sig ha för avsikt att begära förlängt uppehållstillstånd för åtminstone ytterligare en sådan tidsperiod; särskilt synes detta

böra gälla i fråga om personer, som hit inkommit från de nordiska grannländerna. Å andra sidan synes anledning i allmänhet saknas att vägra här i riket kyrkobokföra, från utrikes ort inkomna personer, vilka vistats här under sex månader och erhållit förlängt uppehållstillstånd för tid därutöver, såvida icke särskilda omständigheter i det enskilda fallet föreligga, vilka medföra, att vistelsen det oaktat måste anses vara av tillfällig karaktär.

Underrättelse rörande invandrare, som enligt av pastor meddelat beslut, skall kyrkobokföras i församlingen, skall tillställas riksbyrån, så snart sådant beslut föreligger. Till underrättelsen skola fogas de för den på riksbyrån ankommande prövningen av invandrarens nationalitet och vistelsens varaktighet erforderliga handlingar, vilka äro för pastor tillgängliga. I allmänhet torde till underrättelsen böra fogas den eller de handingar, vilka för pastor företetts vid anmälan av invandringen, därest dessa utan olägenhet kunna undvaras, såsom flyttningsbetyg från den utrikes orten, pass, dopattest, vigselattest el. dyl. Skyldighet att bifoga sådana handlingar åligger jämväl pastor i *Göteborg,* om och i den mån de äro för honom tillgängliga. **Den lokala skattemyndigheten i staden bör med anledning därav såvitt möjligt till vederbörande pastor överlämna flyttningsbetyg, pass, dopattest eller de motsvarande handlingar, som hos skattemyndigheten företetts för den som invandrat till riket (jfr sid. 4 f.).**

Med ledning av inkomna underrättelser och vidfogade handlingar rörande invandrade personer har riksbyrån att verkställa utredning rörande den invandrades nationalitet och om den tid han kan beräknas komma att vistas i riket. Sådan utredning verkställes under medverkan av statens utlänningskommission. Riksbyrån meddelar, så snart vederbörlig utredning skett, pastor besked om resultatet av den verkställda utredningen. Därvid åligger det riksbyrån att — därest vistelsen finnes böra betraktas såsom tillfällig — underrätta pastor härom för förnyad prövning av frågan, huruvida invandraren bör kyrkobokföras här i riket (jfr 23 § andra stycket folkbokföringsförordningen).

Ett av pastor meddelat beslut, att en invandrare skall kyrkobokföras i församlingen, kan i enlighet med det ovan anförda bli föremål för omprövning på hemställan av riksbyrån. Med anledning därav torde vara mest praktiskt att pastor *icke i församlingsbok inför invandrare, innan besked i anledning av lämnad underrättelse rörande invandringen erhållits från riksbyrån.*

Däremot bör pastor i *inflyttningsboken* införa invandrad person, som enligt av pastor meddelat beslut skall kyrkobokföras i församlingen, redan *innan* besked om hans nationalitet och vistelsens beräknade längd erhållits från riksbyrån (jfr 18 § första stycket kyrkobokföringskungörelsen). Då besked från riksbyrån erhålles, bör i kol. 7 i inflyttningsboken (kol. 9 enligt äldre formulär) antecknas det uppslag i församlingsboken, varå personen skall kyrkobokföras; skall någon bokföras under rubrik å församlingen skrivna antecknas detta. I kol. 8 (resp. kol. 7) antecknas, då underrättelse rörande den invandrade tillställes riksbyrån bokstaven »U» jämte uppgift om det land, från vilket invandringen skett (jfr Anvisningar till kyrkoböckerna, Inflyttningsboken kol. 8). Föranleder inkommet besked från riksbyrån rörän-

de vistelsens längd, att pastor med ändring av tidigare meddelat beslut finner den invandrade ej böra här i riket kyrkobokföras, böra anteckningarna i inflyttningsboken rörande den invandrade överstrykas samt hänvisning till riksbyråns besked rörande den invandrade införas i kol. 11 (resp. kol. 10); samtidigt införes den invandrande i de till inflyttningsboken hörande minnesanteckningarna rörande personer, beträffande vilka pastor beslutat, att de icke skola kyrkobokföras i församlingen (jfr övergångsbestämmelserna till kyrkobokföringskungörelsen 1. tredje stycket samt Anvisningarna till kyrkoböckerna, Minnesanteckningarna rörande personer beträffande vilka pastor beslutat att de icke skola kyrkobokföras i församlingen, kol. 1).

Pastor torde emellertid författningsenligt vara oförhindrad att under tiden intill den 1 juli 1947 d. v. s. innan rekvisitionsförfarandet beträffande personakter ännu trätt i tillämpning — utan att avvakta riksbyråns besked i invandringsärendet — införa invandrare i församlingsbok, redan då pastor meddelar beslut att vederbörande skall kyrkobokföras i församlingen. Därest inkommande besked från riksbyrån skulle föranleda omprövning av frågan om invandrarens kyrkobokföring i församlingen och pastor därvid finna att denne icke bör bokföras i församlingen, äger pastor med stöd av 23 § andra stycket folkbokföringsförordningen avföra honom ur församlingsboken. Därvid bör i kol. 14 av församlingsboken antecknas dagen för pastors ändringsbeslut med hänvisning till riksbyråns besked i invandringsärendet samt till löpande årsnummer i de förenämnda minnesanteckningarna över personer, som pastor beslutat icke skola i församlingen kyrkobokföras. Så snart rekvisitionsförfarandet beträffande personakter den 1 juli 1947 träder i kraft, får invandrare dock enligt uttryckligt stadgande i 12 § folkbokföringsförordningen **icke** införas i församlingsbok, förrän personakt för honom erhållits från riksbyrån. Med hänsyn härtill **tillrådes pastor att förfara på motsvarande sätt redan under tiden före den 1 juli 1947 och alltså avvakta riksbyråns besked i invandringsärendet innan personen införes i församlingsboken.** Pastor i *Göteborg* bör — därest ett sådant förfaringssätt tillämpas — givetvis på samma sätt som övriga pastorsämbeten insända föreskriven *underrättelse* rörande invandraren till riksbyrån, då denne *införes i inflyttningsboken.*

Pastor bör, därest invandrare kyrkobokföres i församlingen, införa anteckning om den vidtagna kyrkobokföringsåtgärden i företett pass samt bestyrka anteckningen med pastorsämbetets sigill och egen namnteckning. Sådan anteckning göres endast första gången vederbörande efter invandringen här i riket kyrkobokföres men icke vid personens kyrkobokföring i församling inom riket, till vilken han därefter utflyttat. Genom införandet av sådan anteckning i passet beredes pastor i församling, till vilken invandraren senare inflyttar (i Stockholm mantalskontoret och i Göteborg den lokala skattemyndigheten) möjlighet att, därest vid anmälan av inflyttningen endast passet företes, kontrollera huruvida invandraren *tidigare varit kyrkobokförd här i riket,* vilket torde vara av betydelse särskilt under tiden intill dess riksbyrån genom inrättandet av föreskrivna kort- och personaktsregister erhållit möjlighet att medverka till förebyggandet av dubbelbokföring av invandrade per-

soner. Genom anteckningen i passet beredes vidare polismyndighet möjlighet att, då invandrare utreser ur riket, förvissa sig om, huruvida invandraren blivit kyrkobokförd här i riket och på grund därav är skyldig att vid utresan förete utvandringscertifikat, för vilket fall det åligger polismyndigheten att förse certifikatet med utvandringsbevis samt återställa detsamma till det pastorsämbete, som utfärdat certifikatet (jfr 24 § 2 mom. folkbokföringsförordningen).

Utvandringscertifikat får tillsvidare utfärdas enligt *formuläret för flyttningsbetyg till utlandet* (jfr övergångsbestämmelserna till kyrkobokföringskungörelsen 5. första punkten); lämpligen bör å sådant betyg den tryckta rubriken överstrykas och ersättas med beteckningen »Utvandringscertifikat».

Statistiska centralbyrån vill i detta sammanhang fästa uppmärksamheten på, att *polismyndighet* jämlikt 24 § 4 mom. första stycket folkbokföringsförordningen är pliktig att, om pastor det påfordrar, lämna honom nödigt *biträde* med att utreda, huruvida utvandring skett samt tid och ort för utresan, i sådana fall då utvandringscertifikat ej återlämnats eller försett med utvandringsbevis inkommit från polismyndigheten inom tre månader från den dag certifikatet utfärdades.

Av det ovan anförda torde framgå, att de **besked,** som av riksbyrån lämnas pastor i anledning av inkomna underrättelser rörande invandring i riket, **icke** innebära att genom riksbyråns försorg **verkställts utredning, huruvida invandraren tidigare blivit kyrkobokförd i församling här i riket.** I den mån uppgifter därom föreligga hos utlänningskommissionen, kommer dock i sådant besked att lämnas upplysning om ort inom riket, där invandraren tidigare uppehållit sig. Därest besked innehåller uppgift om förutvarande uppehållsort i riket för den invandrade personen, bör pastor *genom hänvändelse till pastor i den föregående uppehållsorten göra sig underrättad om att invandraren icke redan blivit där kyrkobokförd,* för vilket fall flyttningsbetyg bör därifrån rekvireras för invandraren.

Från och med den 1 juli 1947 skall underrättelse rörande invandrare icke vidare insändas till riksbyrån utan i stället rekvisition av personakt ske hos riksbyrån. Avgörande för frågan, huruvida underrättelse skall lämnas rörande invandring eller rekvisition av personakt ske, är *inflyttningsdagen.* Såsom inflyttningsdag räknas enligt 13 § 1 mom., fjärde stycket folkbokföringsförordningen den dag, då anmälan om invandring gjordes eller om pastor efter föreläggande, varom i 27 § samma förordning sägs, fattat beslut om invandrares kyrkobokföring utan att sådan anmälan skett, den dag beslutet meddelades.

Infaller inflyttningsdagen under tiden från och med den 1 januari till och med den 30 juni 1947, skall i enlighet med det nyss anförda alltså underrättelse rörande invandringen tillställas riksbyrån. Beträffande invandrare, som är att anse såsom inflyttad i församlingen efter den 30 juni 1947, skall däremot *icke* lämnas sådan underrättelse utan i stället rekvisition av personakt för invandraren ske hos riksbyrån.

II. Angående kyrkobokföringen (överföringen till församlingsbok) av obefintliga.

Jämlikt övergångsbestämmelserna till kyrkobokföringskungörelsen skall till riksbyrån under tiden intill den 1 juli 1947 av pastor insändas underrättelse rörande i obefintlighetsboken upptagen person, som enligt av pastor meddelat beslut skall kyrkobokföras i församlingen. Beträffande sådan person skall i underrättelsen lämnas uppgift om personens *namn, födelsetid och kyrkobokföringsfastighet*. Till sådan underrättelse finnes icke särskild blankett fastställd. Underrättelse rörande obefintlig må dock lämnas å blankett för underrättelse rörande invandrare, såvida å blanketten tydligt angives att underrättelsen avser i obefintlighetsboken upptagen person.

Underrättelsen föranleder icke till något besked från riksbyråns sida. Personen bör således överföras till församlingsboken utan att avvakta besked från riksbyrån.

Från och med den 1 juli 1947 skall sådan underrättelse — liksom underrättelse rörande invandrare — ersättas med rekvisition av personakt för den överförde; överföring till församlingsboken får därefter författningsenligt icke ske, förän personakt erhållits från riksbyrån.

III. Angående avlämnandet av tilläggsuppgifter.

Riksbyrån vill erinra om att tilläggsuppgifter tills vidare alltjämt skola avgivas till länsstyrelsen i länet i enlighet med bestämmelserna i kungl. kungörelsen den 29 juni 1945, nr 554.[1] Tilläggsuppgifterna skola enligt föreskrift i den nämnda kungörelsen avgivas **fortlöpande, alltefter som kyrkobokföringsåtgärderna vidtagas** och i enlighet med de av centralbyrån fastställda formulären. Enligt av riksbyrån genom cirkulär nr 8 meddelade anvisningar skola tilläggsuppgifter avlämnas **minst en gång varje vecka;** uppgifterna skola för sådant fall expedieras den första helgfria dagen i var vecka.

Har tilläggsuppgift avlämnats rörande invandring i riket och befinnes invandraren senare i anledning av från riksbyrån erhållet besked i invandringsärendet rätteligen icke bort kyrkobokföras i församlingen skall *särskild tilläggsuppgift* därom avlämnas. Sådan uppgift skall lämnas å tilläggsuppgift enligt formulär 2; under rubriken »Särskilda anteckningar» skall å uppgiften angivas anledningen till personens avförande från församlingsbok genom hänvisning till tillämpligt författningsrum i folkbokföringsförordningen, t. ex. »Fbf. 23 §». *Pastor tillrådes med hänsyn härtill att icke avlämna tilläggsuppgift rörande invandring, förrän riksbyråns besked i ärendet erhållits.*

[1] Beträffande skyldighet för pastor i Göteborg att avlämna tilläggsuppgift gäller — utöver eller i stället för bestämmelserna i kungörelsen — vad därom är särskilt föreskrivet av statistiska centralbyrån genom skrivelse till samtliga pastorsämbeten i staden den 18 oktober 1946.

I detta sammanhang erinras om att pastor, enligt övergångsbestämmelserna till kyrkobokföringskungörelsen, under tiden *intill den 1 juli 1947*, då flyttningsbetyg avlämnas för någon, beträffande vilken pastor beslutat, att han skall i församlingen kyrkobokföras, *därom skall underrätta* pastor i den församling, från vilken flyttningsbetyget utfärdats. **Under tiden intill sistnämnda dag skall alltså enligt berörda stadgande särskild underrättelse om inflyttning i församlingen, s. k. inflyttningsavis liksom hittills (jfr § 12. 4 i 1915 års kyrkobokföringsförordning) tillställas pastor i utflyttningsorten;** för ändamålet kunna lämpligen användas de *hittills brukade brevkortsblanketterna*. Sådan underrättelse rörande inflyttning skall lämnas även i fall, då flyttningsbetyg avlämnats för någon som enligt underrättelse från mantalsskrivningsförrättare blivit upptagen under rubriken utan känt hemvist i mantalslängden för församling, från vilken han sedan nästföregående mantalsskrivning utflyttat (jfr sist anförda stadgande samt 59 § 1 mom. tredje stycket kyrkobokföringskungörelsen).

Har den inflyttade i fall, som nyss nämnts, *icke* avlämnat flyttningsbetyg, åligger det pastor att *rekvirera* sådant betyg. Rekvisition av flyttningsbetyg kan tills vidare göras å sådan *brevkortsblankett*, som användes för underrättelse rörande inflyttning i församlingen; å blanketten bör då angivas, att densamma gäller rekvisition av flyttningsbetyg.

I **underrättelse** rörande inflyttning ävensom i **rekvisition** av flyttningsbetyg, **skall angivas inflyttningsdagen, samt den inflyttades kyrkobokföringsfastighet och postadress efter inflyttningen** (jfr övergångsbestämmelserna till kyrkobokföringskungörelsen 2., tredje punkten). Det torde observeras, att, därest rekvisition av flyttningsbetyg skett, särskild underrättelse rörande utflyttningen icke är att emotse; personen bör alltså, då flyttningsbetyget översändes till det rekvirerande pastorsämbetet, avföras ur församlingsboken med stöd av uppgifterna i rekvisitionen.

Enligt 14 § 5 mom. folkbokföringsförordningen, vilket stadgande länder till efterrättelse från och med den 1 januari 1947, skall den som för sig, hustru och minderårigt barn av fattigvårdssamhälle åtnjuter full försörjning enligt 1 § lagen den 14 juni 1918 om fattigvården, kyrkobokföras inom fattigvårdssamhället. Motsvarande skall enligt samma stadgande gälla beträffande den som enligt 22 eller 29 § barnavårdslagen den 6 juni 1924 för barn under 16 år åtnjuter sådan försörjning som nyss sagts.

Det anförda stadgandet gällde icke vid mantalsskrivningen för år 1947; på grund därav har i dylika fall mantalsskrivningsorten för år 1947 och kyrkoskrivningsorten den 1 november 1946 kommit att icke bliva sammanfallande. Då det för förandet av de tryckande registren hos länsbyråerna är angeläget, att dylika fall av bristande överensstämmelse mellan mantals- och kyrkoskrivningen snarast bliva avlägsnade, har riksbyrån genom skrivelse den 16 januari 1947 till samtliga länsstyrelser och den lokala skattemyndigheten i Göteborg, hemställt att särskilda förteckningar, upptagande sådana mantalsskrivningsfall, som nyss nämnts, skulle tillställas vederbörande pastorsämbeten under hänvisning till bestämmelserna i 14 § 5 mom. folkbokföringsförordningen.

Pastor, som emottager sådan förteckning, torde, så snart mantalslängden blivit justerad, föranstalta om personens kyrkobokföring i vederbörligt fattigvårdssamhälle samt därpå utan dröjsmål tillställa länsbyrån i länet vederbörlig tilläggsuppgift rörande den vidtagna kyrkobokföringsåtgärden; i sådan tilläggsuppgift bör under rubriken »Särskilda anteckningar» antecknas det med avseende å kyrkobokföringsåtgärden tillämpliga författningsrummet, t. ex. »Fbf 14: 5».

Riksbyrån vill ytterligare framhålla angelägenheten av att den allmänheten genom 21 § folkbokföringsförordningen ålagda skyldigheten att anmäla flyttning inom församling fullgöres inom föreskriven tid av 14 dagar samt att pastor, därest med den flyttandes överföring i församlingsboken finnes böra anstå till nästkommande förskrivning, anteckning om den anmälda flyttningen omedelbart göres i kol. 14 av nämnda bok (jfr Anvisningarna till kyrkoböckerna, Församlingsboken, kol. 1—3) och att tilläggsuppgift rörande flyttningen därpå utan dröjsmål tillställes länsbyrån. Centralbyrån vill i förevarande avseende erinra om den pastor genom 27 § folkbokföringsförordningen ålagda skyldigheten, att, då pastor finner anledning till antagande att en person flyttat inom församlingen utan att ha anmält flyttningen, oförd röjligen utfärda sådant föreläggande, som i sistnämnda författningsrum omförmäles. Anledning till sådant antagande torde pastor kunna erhålla genom sådan bostadsanmälan eller flyttningsanmälan från arbetsgivare, varom förmäles i 25 § 2 och 3 mom. folkbokföringsförordningen eller — därest roteombud finnes inom församlingen — genom anmälan från ombudet.

Stockholm i februari 1947.

KUNGL. STATISTISKA CENTRALBYRÅN

ERNST HÖIJER

Cecil Hammarberg.

Kungl. Boktr. Stbln 1947
471155

KUNGL. STATISTISKA CENTRALBYRÅN

RIKSBYRÅN FÖR FOLKBOKFÖRINGEN

Cirkulär Nr 11 (februari 1947)

Anvisningar

till kyrkoböcker som föras enligt de vid 1946 års utgång gällande formulären.

Riksbyrån för folkbokföringen har — med stöd av övergångsbestämmelserna till kyrkobokföringskungörelsen den 30 december 1946 (nr 801) — efter kyrkobokföringsinspektörernas hörande fastställt följande anvisningar att iakttagas vid förande av kyrkoböcker enligt de vid 1946 års utgång gällande formulären.

Allmänna anvisningar.

1. I det följande angives kolumn i kyrkobok enligt äldre formulär med halvfet stil (t. ex. **kol. 1**) och kolumn i kyrkobok enligt nytt formulär med kursiv stil (t. ex. *kol. 1*).

2. Då kyrkobokföringskungörelsens anvisningar skola tillämpas angives detta på följande sätt, t. ex. **kol. 2** = *kol. 4* vilket betyder, att vid anteckning i kol. 2 enligt det äldre formuläret tillämpas anvisningarna till kol. 4 i vederbörlig kyrkobok enligt det nya formuläret. I anslutning därtill angivas eventuella undantag, dock att

3. *såsom allmän regel* bör, där annat ej särskilt angives, iakttagas, att det skrivsätt, som hittills tillämpats i vederbörande kyrkbok, fortfarande användes, även om i anvisningarna enligt kyrkobokföringskungörelsen annat skrivsätt är påbjudet. I de fall då det t. ex. hittills varit tillåtet att för tidsangivelse använda skrivformen 47 $^{2}/_{6}$ (den 2 juni 1947) skall sålunda denna skrivform fortfarande användas, oaktat annan skrivform enligt kyrkobokföringskungörelsen skall tillämpas i kyrkobok som föres enligt nytt formulär. Vid angivande av församling och län tillämpas likaledes samma skrivsätt som hittills.

4. Då beträffande viss kolumn enligt det äldre formuläret kyrkobokföringskungörelsens anvisningar ej skola tillämpas utan anteckning skall ske enligt hittills gällande regler angives detta med orden »Såsom hittills», t. ex. **kol. 3—4. Såsom hittills.**

Stat. obn. 1144/1947. 2 100 ex.

Församlingsboken.

Numrering av banden. Där församlingsboken består av flera band och pagineringen ej är fortlöpande genom alla banden böra banden numreras till möjliggörande av en kortfattad beteckning för uppslag, t. ex. 87/122 (uppslag nr 122 i band 87).

Rubriken. Anteckningarna i rubriken till varje uppslag bibehållas oförändrade, såframt ej särskilda omständigheter föranleda ändring. Vid omskrivning av församlingsboken tillämpas det nya formuläret och de i kyrkobokföringskungörelsen givna anvisningarna till detta formulär. Omskrivningen bör därför anstå till dess erforderligt antal blanketter enligt sagda formulär kan erhållas. Riksbyrån tillråder, att, där så erfordras för möjliggörande av ett dylikt uppskov, anteckningarna å de mest belastade uppslagen fortsättas i ett för ändamålet upprättat tilläggsband. Endast undantagsvis och endast om omskrivningen sker under 1947 må äldre formulär användas. Denna utväg bör emellertid anlitas endast i yttersta nödfall och först sedan pastor erhållit kyrkobokföringsinspektörens medgivande därtill. Omskrives församlingsboken å äldre formulär skola i den nya boken med avseende å uppslagens rubriker tillämpas de i kyrkobokföringskungörelsen givna anvisningarna. Vidare iakttagas bestämmelserna i 8—11 §§ kyrkobokföringskungörelsen.

Kol. 1 = *kol. 1—3.* Såväl de för dessa kolumner gemensamma anvisningarna som de särskilda anvisningarna till var och en av nämnda kolumner tillämpas. Familjeställningen angives längst till vänster. Anteckningen *utr* jämte årtal göres i marginalen på samma sätt som hittills gällt om anteckning angående obefintlighet vid mantalsskrivning. I fråga om ordningen mellan efternamn och förnamn tillämpas det skrivsätt, som tidigare brukats i vederbörande församlingsbok.

Kol. 2 = *kol. 4.*

Kol. 3—4. Såsom hittills.

Kol. 3. Födelsenummer antecknas över årtalet och understrykes.

Kol. 5 = *kol. 7.* Se dock allmänna anvisningar punkt 3. Vid införing i denna kolumn beaktas stadgandet i övergångsbestämmelserna till kyrkobokföringskungörelsen, att vad i kungörelsen stadgas om födelsehemort skall i fråga om den som är född före den 1 januari 1947 tillämpas å födelseorten.

Kol. 6 = *kol. 8.*

Kol. 7 = *kol. 9.* Se dock allmänna anvisningar punkt 3.

Kol. 8 = *kol. 10.* Se dock allmänna anvisningar punkt 3.

Kol. 9—10 = *kol. 12—13.* Se dock allmänna anvisningar punkt 3.

Kol. 11—12 = *kol. 11.* Anteckning om dop skall ej göras i **kol. 11—12.** Anteckning i **kol. 11** sker enligt anvisningarna till *kol. 11 mellersta raden.* Anteckning i **kol. 12** göres enligt anvisningarna till *kol. 11 nedersta raden.*

Kol. 13 = *kol. 14 punkt 31.* Se dock allmänna anvisningar punkt 3. Där så finnes lämpligt må utrymmet i denna kolumn jämte utrymmet längst till vänster i **kol. 14** anlitas för anteckningar, varom förmäles i anvisningarna till *kol. 14* punkt 32.

Kol. 14 = *kol. 14*. I fråga om anvisningarna punkt 31 och punkt 32 se ovan **kol. 13.** Angående skrivsätt se allmänna anvisningar punkt 3.

Kol. 15. Såsom hittills.

Kol. 16—18 = *kol. 16—18*. Angående skrivsätt se dock allmänna anvisningar punkt 3. Anteckning om underrättelse till länsbyrå göres ovanför raden längst till höger i **kol. 16.**

Fastighetslängden.

Fastighetslängd, för vilken ej användes det i kyrkobokföringskungörelsen fastställda formuläret, må fortfarande föras på samma sätt som hittills.

Inflyttningsboken.

Kol. 1—3 = *kol. 1—3*. Angående skrivsätt se dock allmänna anvisningar punkt 3.

Kol. 4. Denna kolumn delas genom ett lodrätt streck c:a 12 mm från kolumnens vänstra begränsningslinje i två kolumner. I den vänstra av dessa kolumner göras jämlikt kyrkobokföringskungörelsens anvisningar till inflyttningsboken *kol. 9* anteckningar om uppslag i utflyttningsortens församlingsbok, varom anteckning alltså måste ske även i utfärdade flyttningsbetyg. I den högra av kolumnerna antecknas med användande av hittills brukligt skrivsätt dagen då rekvirerad personakt kommit pastor tillhanda.

Kol. 5—6 = *kol. 4—5*.

Kol. 7 = *kol. 8*. Angående skrivsätt se dock allmänna anvisningar punkt 3.

Kol. 8—9 = *kol. 6—7*.

Kol. 10 = *kol. 11*.

Minnesanteckningar rörande personer beträffande vilka pastor beslutat att de icke skola kyrkobokföras i församlingen.

Till dessa anteckningar anslås lämpligt antal blad i slutet av *inflyttningsboken* då denna föres enligt äldre formulär. Därvid antecknas å varje sida över ordet »Inflyttningsbok» ordet »*Minnesanteckningar*». Ordet »Inflyttningens» i rubriken till **kol. 1** och **2** överstrykes och däröver skrives ordet *Beslutets*.

Kol. 1—2 = *kol. 1—2*. Angående skrivsätt se dock allmänna anvisningar punkt 3.

Kol. 3 = *kol. 3—5*. Vid behov må även utrymmet i **kol. 4** anlitas.

Kol. 5—6 = *kol. 6—7*.

Kol. 7 = *kol. 8*. Rubriken ändras till *Nuvarande kyrkobokföringsort*. Denna ort antecknas med användande av hittills brukligt skrivsätt.

Kol. 8 = *kol. 9.* Rubriken ändras till *Ifrågasatt kyrkobokföringsfastighet.* Vid behov må för denna fastighets antecknande även utrymmet i **kol. 9** och **10** tagas i anspråk.

Under varje namn införas orden *Skäl för vägrad kyrkobokföring,* vilka ord understrykas. Anteckningarna om skälen må göras tvärs över kolumnerna.

Utflyttningsboken.

Kol. 1—2 = *kol. 1—2.* Den för båda kolumnerna gemensamma rubriken ändras till *Utflyttningens.* Angående skrivsätt se allmänna anvisningar punkt 3.

Kol. 3—4 = *kol. 3.* Den för båda kolumnerna gemensamma rubriken ändras till *Personakt avsänd.* Angående skrivsätt se allmänna anvisningar punkt 3.

Kol. 5 = *kol. 4.*

Kol. 7—8 = *kol. 5—6.*

Kol. 9—13. Såsom hittills.

Födelse- och dopboken.

Kol. 1—9 = *kol. 1—9.* Barns födelsenummer antecknas i kol. 2 å nedre raden. Anteckning om tid för moders vigsel göres enligt hittills gällande regler.

Kol. 10. Såsom hittills. Födelsenummer antecknas under den streckade linjen.

Kol. 11—14 = *kol. 12—15.*

Kol. 15. Såsom hittills.

Kol. 16—18 = *kol. 19—20.*

Kol. 19 = *kol. 21.*

Kol. 20. Såsom hittills.

Kol. 21 = *kol. 22.* Här antecknas födelseorten om denna är en annan än födelsehemorten.

Konfirmationsboken.

Anteckningar göras såsom hittills varit brukligt, dock att föräldrarnas namn ej behöva införas.

Lysnings- och vigselboken.

Kol. 1 = *kol. 1.*

Kol. 2. Såsom hittills.

Kol. 3 = *kol. 4.*

Kol. 4—6. Såsom hittills.

Kol. 7 = *kol. 8.*
Kol. 8 = *kol. 10.*
Kol. 9—13 = *kol. 11—14.* Rubriken till **kol. 9** ändras till *år och månad.*

Död- och begravningsboken.

Kol. 1 = *kol. 1.*
Kol. 2—3 = *kol. 2.*
Kol. 4—14 = *kol. 3—13.* Födelsenummer antecknas i kol. 8 under raden. Angående skrivsätt se allmänna anvisningar punkt 3.
Kol. 15. Rubriken ändras till »Uppslag i församlingsbok eller i bok över obefintliga».
Kol. 16—17 = *kol. 15—16.*
Kol. 19 = *kol. 17.*
Kol. 20—21. Såsom hittills. Nedsättande av aska antecknas å nedersta raden medelst bokstaven *N,* varjämte år (i förekommande fall) samt månad och dag angivas.
Kol. 22 = *kol. 22—23.*

Stockholm den 20 februari 1947.

Kungl. Statistiska Centralbyrån

ERNST HÖIJER

Alf Olsson

Kungl. Boktr. Stockholm 1947
470883

KUNGL. STATISTISKA CENTRALBYRÅN

RIKSBYRÅN FÖR FOLKBOKFÖRINGEN

Cirkulär Nr 12 (april 1947)

Cirkulärskrivelse till vederbörande pastorsämbeten

angående upprättande av registerkort över obefintliga.

Jämlikt 3 § förordningen den 28 juni 1946 (nr 470), om ikraftträdande av folkbokföringsförordningen, skall hos riksbyrån för folkbokföringen finnas ett kortregister över personer, upptagna i bok över obefintliga.

Genom kungörelse den 21 mars 1947, nr 97, varav här ett exemplar bifogas, ha bestämmelser meddelats angående upprättande av registerkorten för obefintliga. Enligt kungörelsen ankommer det på riksbyrån att meddela de närmare föreskrifter, som erfordras för tillämpningen av kungörelsen. Riksbyrån får med anledning därav meddela följande.

Registerkort skall enligt 2 § kungörelsen — med nedan angivna undantag — upprättas för följande personer, nämligen

1) för envar som *den 1 januari 1947* var bokförd såsom obefintlig; samt

2) för envar som *i samband med mantalsskrivningen för år 1947* blivit bokförd såsom obefintlig.

Från denna regel gälla följande undantag: registerkort skall *icke* upprättas för person, som vid tiden för registerkortens upprättande *icke vidare kvarstår bokförd såsom obefintlig* eller för person, som är *född år 1847 eller tidigare.*

Beträffande de personer, vilka i samband med mantalsskrivningen för år 1947 befunnits böra överföras till bok över obefintliga, skall pastor jämlikt 54 § folkbokföringsförordningen från vederbörande mantalsskrivningsförrättare ha, före utgången av februari 1947, emottagit särskild förteckning. Nämnda förteckning skall, sedan överföringen till bok över obefintliga verkställts — vilket skall ha skett inom en vecka från förteckningens emottagande — av pastor insändas till riksbyrån (jfr 16 § kyrkobokföringskungörelsen). Därest förteckningen ännu icke insänts till riksbyrån, bör detta ske snarast möjligt. För varje i förteckningen upptagen person skall, såsom av det anförda framgår, avlämnas särskilt registerkort, såvida vederbörande alltjämt kvarstår bokförd såsom obefintlig och icke är född år 1847 eller tidigare.

Formulär till registerkort har med stöd av 3 § kungörelsen fastställts av riksbyrån. *Blanketter enligt det fastställda formuläret erhållas efter särskild rekvisition kostnadsfritt från riksbyrån.* Ett begränsat antal blanketter ha samtidigt härmed tillställts vederbörande pastorsämbeten. Endast registerkort enligt fastställt formulär få komma till användning.

Stat. cbn 1148/1947, 2 500 ex.

Rörande varje person, för vilken registerkort skall upprättas, skola uppgifter lämnas i *samtliga* de hänseenden, som framgå av formuläret. Det är av vikt, att blanketterna ifyllas fullständigt och riktigt.

För gift kvinna, änka eller frånskild hustru skall, förutom hennes tillnamn såsom gift, angivas jämväl tillnamnet såsom ogift. Civilstånd angives med beteckningen: og = ogift; s = skild; ä = änkling el. änka; g = gift. I datum (födelsetid, datum för överföring till bok över obefintliga) utskrives årtalet med siffror, månaden med bokstäver (lämplig förkortning) samt dag med siffror. Därest månad och dag för överföring till bok över obefintliga ej kan angivas, streckas rutorna för dessa uppgifter. Födelseort angives enligt anteckning i boken över obefintliga (således den faktiska födelseorten och ej födelsehemorten). För den som är född utom riket, angives även födelsestaten; därvid angives staten lämpligen med sådan nationalitetsbeteckning, som i det följande omförmäles. Nationalitet utsättes endast för den som *ej* är svensk medborgare; nationaliteten angives lämpligen med samma beteckning som å tilläggsuppgiften formulär 2 A och präglingsuppgifterna (se bilaga 2 till statistiska centralbyråns cirkulär i juli 1945 med anvisningar och närmare föreskrifter rörande pastors åligganden enligt kungörelsen den 29 juni 1945, nr 554). Bokföringsort skall antecknas å varje registerkort; anteckningen införes under rubriken: »Församling o. län».

Blanketterna kunna utskrivas för hand eller med skrivmaskin. Därest blanketterna ifyllas manuellt, bör utskriften ske med bläck (ej anilin eller blyerts).

De utskrivna korten skola för varje församling *ordnas alfabetiskt efter personernas efternamn.* Uppordnandet bör ske enligt de regler, som givits för det alfabetiska ordnandet av präglingsuppgifterna (se bilagan till statistiska centralbyråns cirkulär nr 1). Vid lika efternamn bestämmes ordningen efter förnamnen.

De upprättade registerkorten skola *senast den 1 juni 1947* överlämnas till riksbyrån, ordnade på föreskrivet sätt. Korten skola åtföljas av uppgift om antalet upprättade och överlämnade kort.

För arbetet med registerkortens upprättande utgår — därest antalet upprättade kort uppgår till minst 250 — ersättning av statsmedel med 4 öre för varje upprättat kort. Uppgår antalet upprättade kort ej till 250, utgår icke ersättning av statsmedel.

Ersättningen utbetalas i förekommande fall av riksbyrån, sedan korten jämte uppgift om antalet upprättade kort inkommit till riksbyrån och korten efter granskning godkänts. Pastor bör i uppgiften om antalet upprättade kort — såvida ersättning skall utgå för bestyret med kortens upprättande — angiva ersättningens belopp.

Stockholm i april 1947.

KUNGL. STATISTISKA CENTRALBYRÅN

ERNST HÖIJER.

Cecil Hammarberg.

Kungl. Boktr. Stkhm 1947
471-173

KUNGL. STATISTISKA CENTRALBYRÅN

RIKSBYRÅN FÖR FOLKBOKFÖRINGEN

Cirkulär Nr 13 (juni 1947)

Cirkulärskrivelse till vederbörande pastorsämbeten

med anvisningar angående upprättandet av personakter.

Statistiska centralbyrån har i egenskap av riksbyrå för folkbokföringen med stöd av övergångsbestämmelse till kungörelsen den 30 december 1946 (nr 801) angående kyrkobokföringen i riket (kyrkobokföringskungörelsen) ävensom till kungörelsen samma dag (nr 797), med vissa provisoriska bestämmelser angående kyrkobokföringen i Göteborg (härefter benämnd Göteborgskungörelsen) meddelat följande

ANVISNINGAR

för personakters upprättande.

I. Huvudprinciperna för uppläggningsarbetets ordnande.

Jämlikt övergångsbestämmelser till kyrkobokföringskungörelsen skola personakter **icke upprättas under första halvåret 1947.** Avsikten med det nämnda stadgandet är, såsom framgår av statistiska centralbyråns cirkulär nr 9 (januari 1947), att förbereda arbetet med personakternas upprättande, genom att till den 1 juli 1947 **tillhandahålla pastor personakter, varå anbragts avtryck av vissa av textuppgifterna å de i länsbyråernas[1] tryckande register ingående personplåtarna.** På pastor skall därpå ankomma att — efter viss kontroll och i förekommande fall rättelse av det inkomna uppgiftsmaterialet — **fullborda personakternas upprättande** genom att komplettera desamma med vederbörliga uppgifter i de avseenden, vilka icke framgå av plåtavtrycken samt att av akterna **bilda den särskilda församlingsliggare,** som skall föras i varje församling. Vissa personakter skola dock — utan att ingå i församlingsliggaren — av pastor antingen makuleras eller ock till annat pastorsämbete eller till riksbyrån vidarebefordras.

Vad i kyrkobokföringskungörelsen finnes stadgat om rekvisition och om översändande av personakt, skall enligt övergångsbestämmelserna till sagda

[1] Med länsbyrå avses här och i det följande, förutom länsstyrelse, jämväl mantalskontoret i Stockholm samt den lokala skattemyndigheten — uppbördsverket — i Göteborg ävensom den lokala skattemyndigheten i Malmö; jfr sid. 4.

Stat. cbn 1193/1947 2 500 ex.

KUNGL. BIBLIOTEKET STOCKHOLM

kungörelse träda i tillämpning från och med **den 1 juli 1947.** (Rekvisition av personakt skall alltså ske hos **pastor** beträffande i församlingen kyrkobokförd person, som skall kyrkobokföras i annan församling, samt hos **riksbyrån** beträffande invandrad eller i bok över obefintliga upptagen person, **då beslutet** om vederbörandes kyrkobokföring meddelas **den 1 juli 1947 eller senare.**) Emellertid torde enligt numera föreliggande uppgifter till följd av rådande läge å pappersmarknaden leveranser av personaktsblanketter icke kunna i sin helhet fullgöras å sådan tid att personakter, försedda med avtryck från personplåtarna, kunna vara samtliga pastorsämbeten tillhanda den 1 juli 1947. Statistiska centralbyrån har med anledning därav i skrivelse den 29 maj 1947 hemställt att Kungl. Maj:t ville — med ändring av nyss berörda föreskrift i övergångsbestämmelserna till kyrkobokföringskungörelsen — förordna, att kungörelsens bestämmelser om **rekvisition hos pastor** av personakt för i församlingen kyrkobokförd person och om **översändande av sålunda rekvirerad personakt** i stället för den 1 juli 1947 skola träda i kraft först **den 1 september 1947.** Beträffande dem som under tiden **den 1 juli—31 augusti 1947** kyrkobokföras i församlingen såsom födda, till riket invandrade eller från bok över obefintliga överförda komma avtrycksförsedda personakter — enligt vad i centralbyråns berörda skrivelse föreslagits — **icke** att tillhandahållas pastor genom länsbyråernas försorg u t a n skola personakter för nämnda personer i sin helhet **upprättas** — såvitt angår födda — **av pastor** samt — såvitt angår invandrade eller i bok över obefintliga upptagna personer — **av riksbyrån.** Enär personakt för invandrad eller i bok över obefintliga upptagen person, som enligt av pastor den 1 juli 1947 eller senare meddelat beslut skall kyrkobokföras i församlingen, sålunda avses skola upprättas av riksbyrån, skall **uppskov med förfarandet med rekvisition av personakt hos riksbyrån enligt centralbyråns förslag icke äga rum;** rekvisition av personakt för invandrad eller i bok över obefintliga upptagen person skall alltså alltid **ofördröjligen ske,** då pastor **den 1 juli 1947 eller senare** meddelar beslut att kyrkobokföra vederbörande i församlingen. Intill dess Kungl. Maj:ts beslut i frågan meddelats, har man dock att räkna med att det i kyrkobokföringskungörelsen föreskrivna rekvisitionsförfarandet **även såvitt angår rekvisition av personakt hos pastor** i princip skall börja tillämpas den 1 juli 1947. De i det följande lämnade anvisningarna äro utformade med beaktande därav.

Vid den tidpunkt, då rekvisitionsförfarandet beträffande personakter, såvitt angår rekvisition *hos pastor,* skall träda i tillämpning — d. v. s. den 1 juli 1947 (ev. 1 september 1947) — böra avtrycksförsedda personakter, avseende alla inom en församling före den 1 juli 1947 kyrkobokförda personer vara överlämnade till vederbörande pastorsämbeten från länsbyråer och sådana pastorsämbeten, som haft att till annat pastorsämbete vidarebefordra från länsbyrå inkomna akter; **såvitt angår tiden före den 1 juli 1947** (ev. 1 september 1947) **skall översändande av personakt mellan pastorsämbeten i förekommande fall (d. v. s. av personakt för i en församling kyrkobokförd person, som enligt av vederbörande före den 1 juli — ev. 1 september**

— **1947 meddelat beslut skall kyrkobokföras i annan församling) ske utan särskild rekvisition, enligt vad i dessa anvisningar närmare angives.**

Till **pastor i Stockholm** sker översändande av personakt även under tiden före den 1 juli 1947 (ev. 1 september 1947) genom **förmedling av mantalskontoret i staden.** (Från och med sagda dag sker alltid översändande av personakt genom förmedling i Stockholm av mantalskontoret samt i Göteborg av uppbördsverket i staden; jfr nedan.)

II. Personer, för vilka personakter komma att tillhandahållas pastor.

Personakter skola författningsenligt upprättas dels före utgången av år 1949 för alla i riket den 1 januari 1947 i församlingsbok upptagna personer (jfr 3 § förordningen den 28 juni 1946, nr 470, om folkbokföringsförordningens ikraftträdande), dels ock successivt, allteftersom kyrkobokföring sker, för alla, vilka efter den 1 januari 1947 bliva i församlingsbok inskrivna såsom födda, till riket invandrade eller från bok över obefintliga överförda (jfr 11 § folkbokföringsförordningen och 59 § 1 mom. andra stycket kyrkobokföringskungörelsen). Personakternas upprättande ankommer enligt gällande bestämmelser å pastor, dock att riksbyrån har att — såvitt angår invandrad eller i bok över obefintliga upptagen person, beträffande vars kyrkobokföring i församling beslut meddelats den 1 juli 1947 eller senare — efter rekvisition av vederbörande pastor eller, vad beträffar Stockholm och Göteborg, mantalsintendenten resp. kronokamreraren i staden[1] — upprätta och till vederbörande (d. v. s. pastor eller, vad beträffar nyssberörda båda städer, till mantalsintendenten resp. kronokamreraren) översända personakt för den invandrade eller i bok över obefintliga upptagne personen.

Av tekniska skäl komma pastorsämbetena att av länsbyråerna tillhandahållas personakter, försedda med avtryck av de tryckande registrens personplåtar, för följande personer nämligen för

1) alla i riket för år 1947 **mantalsskrivna** (d. v. s. i princip alla i riket den 1 november 1946 kyrkobokförda) personer; samt

2) alla, vilka **utan att bliva mantalsskrivna för år 1947, före den 1 juli samma år kyrkobokförts såsom födda eller till riket invandrade eller från bok över obefintliga överförda.**

Av de pastor från länsbyrå tillställda personakterna komma på grund därav vissa att avse personer, beträffande vilka personakter författningsenligt **icke skola upprättas** — d. v. s. personer, vilka före den 1 januari 1947 avförts ur församlingsbok såsom avlidna eller utvandrade ur riket — samt andra att avse personer, beträffande vilka personakter författningsenligt skola upprättas antingen av **pastor i annan församling** — d. v. s. per-

[1] Jfr 3 § andra mom. Göteborgskungörelsen; i fråga om Stockholm gälla de närmare anvisningar, som meddelas av folkbokföringsdelegationen med stöd av 7 § kungörelsen den 30/1 1946, nr 796.

soner, vilka före den 1 januari 1947 blivit avförda ur församlingsboken såsom utflyttade till annan församling — eller ock av **riksbyrån** — d. v. s. personer, vilka enligt av pastor (i Stockholm av mantalsintendenten) från och med den 1 januari 1947 meddelat beslut skola i församlingen kyrkobokföras såsom invandrade till riket eller överförda från bok över obefintliga.

Det skall ankomma på pastor att allt efter omständigheterna antingen **makulera** eller ock — i förekommande fall efter föreskriven komplettering — till vederbörande pastorsämbete (eller, såvitt angår Stockholm, till mantalskontoret i staden) resp. till riksbyrån **vidarebefordra** sådana personakter som nyss nämnts (jfr sid. 7 f).

Bland de pastor tillställda personakterna kunna förekomma även akter avseende personer, vilka blivit för år 1947 **mantalsskrivna i församlingen utan att den 1 november 1946 vara eller senare där bliva kyrkobokförda**[1] eller vilka äro **dubbelskrivna;** dylika akter skola behandlas i särskild ordning (jfr sid. 8).

III. Tryckningen och distributionen av personakter.

Tryckning av personakter ombesörjes av mantalskontoret i Stockholm, uppbördsverket i Göteborg och den lokala skattemyndigheten i Malmö ävensom av samtliga länsstyrelser (i dessa anvisningar med en gemensam benämning kallade länsbyråer).

Varje sådan länsbyrå svarar för tryckning och distribution till olika pastorsämbeten av personakter dels för den inom länsbyråns område mantalsskrivna befolkningen dels för dem som — utan att mantalsskrivas — under tiden den 2 november 1946—den 30 juni 1947 blivit inom länsbyråns område kyrkobokförda såsom födda eller till riket invandrade eller från bok över obefintliga överförda; såvitt angår icke mantalsskriven person, som senare utflyttat till annan länsbyrås område, svarar i regel länsbyrån i inflyttningsorten för personaktens tryckning och översändande.

För tryckningen ha av statistiska centralbyrån fastställts vissa jämkningar i det genom 4 § kyrkobokföringskungörelsen fastställda formuläret till personakt (formulär nr 8). Särskilda formulär ha därvid av centralbyrån fastställts för mantalskontoret i Stockholm och för övriga länsbyråer (formulär nr 8 b resp. 8 a — passtryck). Sistnämnda båda formulär återfinnas avbildade i härtill fogade bilaga 1 och 2; i vart och ett av de båda bilagda formulären finnas å den för plåtavtrycket avsedda platsen införda uppgifter, vilka exemplifiera avtryck av textuppgifterna från personplåt, sådana dessa komma att te sig å resp. blanketter.

---

[1] Exempelvis personer, vilka — ehuru de efter flyttning blivit bosatta i församlingen före den $^{2}/_{11}$ 1946 — ännu ej avlämnat sina flyttningsbetyg eller vilka — ehuru bosatta i en församling — enligt de vid mantalsskrivningen för år 1947 gällande bestämmelserna i § 3 mom. 5 av 1894 års mantalsskrivningsförordning — matalsskrivits i en annan församling på grund av därifrån åtnjuten fattigvård (jfr 14 § 5 mom. folkbokföringsförordningen)

Skiljaktigheterna mellan det för mantalskontoret i Stockholm (»Stockholmsblanketten») och det för övriga länsbyråer (»riksblanketten») fastställda, jämkade formuläret till personakt äro betingade därav att olika adressmaskinsystem äro i bruk vid sagda länsbyråer.

De tryckta personakterna komma av varje länsbyrå att tillställas pastor i vederbörandes **mantalsskrivningsort** eller — såvitt angår personer, vilka utan att mantalsskrivas efter den 1 november 1946 blivit kyrkobokförda såsom födda till riket invandrade eller från bok över obefintliga överförda — **senast kända kyrkobokföringsort;** dock att personakt, avseende någon, som mantalsskrivits för år 1947 i annan församling än den, där han var kyrkobokförd *den 1 november 1946,* skall — försedd med anteckning om nämnda förhållande — tillställas pastor i vederbörandes *kyrkobokföringsort.* Personakt för mantalsskriven person kan alltså undantagsvis komma att tillställas pastor i annan församling än den där vederbörande är mantalsskriven samt från annan länsbyrå än den, inom vars område den emottagande församlingen är belägen.

Vidare kan personakt för den, som utan att mantalsskrivas efter den 1 november 1946 blivit kyrkobokförd såsom född, till riket invandrad eller från bok över obefintliga överförd, komma att tillställas annan pastor än den som rätteligen borde ha att svara för personaktens upprättande, nämligen i det fall att vederbörande efter den 1 januari 1947 avförts ur församlingsboken såsom utflyttad till annan församling. Utan hinder därav skall dock aktens upprättande fullbordas i den församling, till vilken akten av länsbyrån översänts, d. v. s. av pastor i den (för länsbyrån) senast kända kyrkobokföringsorten. Personakterna komma av länsbyråerna att tillställas varje församling successivt i ett antal olika omgångar.

I första omgången översändas i regel personakter endast för den inom församlingen mantalsskrivna befolkningen. Personakter för personer, vilka icke mantalsskrivits, översändas successivt, allteftersom akterna kunnat förses med plåtavtryck.

Personakterna komma av länsbyråerna i regel att försändas inställda i **särskilda förvaringslådor,** var och en rymmande omkring 500 personakter. Lådorna kunna av pastor användas för provisorisk **förvaring** av de erhållna personakterna, **intill dess pärmar till församlingsliggare** av typ, som av statistiska centralbyrån godkänts, **kunnat erhållas.** Kostnaderna för akternas emballering påföras av vederbörande förlag församlingarna i förhållande till antalet för resp. församlingar tryckta personakter; *församling som icke godtager den sålunda vidtagna anordningen torde därom underrätta riksbyrån sist före den 1 juli 1947.*

Personakterna för den mantalsskrivna befolkningen äro, då de översändas till pastor, **ordnade efter personernas mantalsskrivningsfastigheter i den ordning, vari dessa förekomma i mantalslängden.**

Anm. Omfattar församling flera kommuner, taxeringsdistrikt eller valdistrikt eller delar av flera län, tingslag, kommuner, taxeringsdistrikt eller valdistrikt eller ingår i församlingen municipalsamhälle eller köping, som ej bildar egen

kommun, äro personakterna, enligt gällande bestämmelser för uppställningen av mantalslängden, ordnade fastighetsvis inom varje sådan del av församlingen. Förekomma inom en församling eller sådan del därav, som nyss nämnts, såväl område, för vilket föres jordregister, som ock område, för vilket föres fastighetsregister enligt de för stad meddelade bestämmelser eller jordregister med särskild tomtbok, äro personakterna så ordnade att fastigheterna med jordregisterbeteckning och fastigheterna med beteckning enligt fastighetsregister enligt för stad meddelade bestämmelser eller enligt den särskilda tomtboken av jordregistret komma för sig i en följd; stadsägor äro vanligen upptagna efter samtliga fastigheter med registerbeteckning för tomt. — Inom varje fastighet äro personakterna ordnade i bokstavsföljd efter personernas efternamn på motsvarande sätt som i mantalslängden. Utan avseende å namnen är således personakt för hustru inordnad närmast efter mannens; personakterna för barn, adoptivbarn och fosterbarn äro, inbördes ordnade efter födelsetid, inordnade efter den för familjens huvudman upprättade personakten (jfr 12 § 3 mom. kyrkobokföringskungörelsen).

Mellan personakterna, vilka författningsenligt icke utvisa bostadsfastigheten, äro — i syfte att något underlätta akternas handhavande under den första tiden — **provisoriska ledkort, s. k. stolpar,** insatta till utmärkande dels i förekommande fall av olika delar av församlingen (tingslag, kommun, taxeringsdistrikt, valdistrikt, municipalsamhälle, köping, som ej utgör egen kommun, s. k. tomtboksområde m. m.), dels av fastigheter inom församlingen resp. församlingsdelen; ledkorten för fastigheterna äro, då annat förfaringssätt icke varit praktiskt möjligt att genomföra, mekaniskt inplacerade efter var fyrtionde eller femtionde personakt, oavsett vilken fastighet akten är inordnad under.

Ledkorten upptaga tryckt text, angivande benämningen å församlingsdel resp. fastighets beteckning (ledkort för fastighet upptager, förutom fastighets beteckning, jämväl vederbörandes namn, yrke, födelsehemort m. m.).

De å personakterna enligt **formulär 8 a** (»riksblanketten») anbragta avtrycken av personplåtarna innehålla följande textuppgifter, anbragta i anslutning till dels rubrikerna till rum 1, 2 och 5 å akterna, dels den å akterna, i det för plåtavtryck avsedda fältet, förekommande förtexten (jfr bilaga 1), nämligen å

rad 1: efternamn (för gift kvinna, änka eller frånskild hustru även flicknamn) samt födelsetid (angiven med tre siffergrupper var och en om två siffror, betecknande födelseår, -månad resp. -dag i nu angiven ordningsföljd; årtalet kan dock undantagsvis vara angivet med fyra siffror) jämte födelsenummer ävensom — för värnpliktig — inskrivningsnummer eller beteckning för frikallelse från värnpliktens fullgörande (»frik») samt — för utländsk undersåte — beteckning för nationaliteten (kodbeteckning enligt bilaga 2 till statistiska centralbyråns i juli 1945 utfärdade cirkulär, angående pastors åligganden enligt kungörelsen den 29 juni 1945, nr 554);

rad 2: förnamn; samt

rad 3: yrke eller titel (vanligen förkortad form) samt födelsehemort eller födelseort (i vissa fall med förkortning i huvudsak enligt bilaga 4 till sta-

tistiska centralbyråns nyssberörda cirkulär av juli 1945) jämte länsbokstav enligt bilregistret.

Personakterna enligt **formulär 8 b** (»Stockholmsblanketten») upptaga i huvudsak samma plåttext (jfr bilaga 2) som akterna enligt formulär 8 a (»riksblanketten»), dock *att* födelsetid jämte -nummer och nationalitet icke återfinnas å rad 1 utan å rad 3 resp. 5; *att* å rad 2 efter förnamnet finnes utsatt en beteckning för kön (M = man, K = kvinna); *att* inskrivningsnummer (rad 1) och födelsetid (rad 3) äro angivna med annat beteckningssätt än å »riksblanketten» (t. ex. 1676 45/38 resp. 19 apr. 1918—11); *att* rad 4 upptager datum för civilståndsändring (tid för äktenskaps ingående eller upplösning, utskriven med siffror samt i ordningen år, månad, dag och med två siffror i varje grupp); *att* födelseförsamling (rad 4), som är belägen i Stockholm, är angiven med speciell förkortning, enligt härtill fogade bilaga 3; *att* nationalitet (rad 5) vanligen är angiven utan förkortning men i vissa fall med speciell förkortning; *samt att* rad 6 upptager ett internt bokföringsnummer för mantalsskrivningsfastighet.

IV. Behandlingen av till pastor inkomna avtrycksförsedda personakter.

A. De olika typfallen.

Inkomna personakter, försedda med avtryck av de tryckande registrens personplåtar, skola undergå följande behandling.

1) Personakt för den som **före** den 1 januari 1947 blivit **avförd** ur församlingsboken såsom **avliden** eller **utvandrad** ur riket, skall **makuleras.**

2) Personakt för den som **före** den 1 januari 1947 blivit **avförd** ur församlingsboken såsom **utflyttad** till annan församling, skall **överlämnas** till pastor i den församling, till vilken utflyttningen skett eller — om utflyttningen skett till församling i Stockholm — till mantalskontoret i staden; arbetet med fullbordande av personakternas upprättande ankommer på pastor i sistnämnda församling.

3) Å personakt för den som i församlingen **var kyrkobokförd den 1 januari 1947 eller som senare där blivit kyrkobokförd såsom född, till riket invandrad eller från bok över obefintliga överförd** (här avses även sådan personakt för nyfödd, invandrad eller i bok över obefintliga upptagen person, som av länsbyrå tillställts pastor i församling, till vilken vederbörande utflyttat efter den 1 januari 1947; jfr sid. 5), skola avtrycken från personplåtens text **jämföras** med motsvarande anteckningar i församlingsboken samt — där så erfordras — rättas eller fullständigas. **Akternas upprättande** skall därpå av pastor **fullbordas** genom införande å akterna med ledning av församlingsboken av vederbörliga av plåtavtrycket icke framgående uppgifter enligt formuläret till personakt.

Med de sålunda fullständigt upprättade personakterna skall vidare förfaras enligt följande.

a) Personakt för den som den 1 januari 1947 eller senare blivit avförd ur församlingsboken såsom avliden eller utvandrad ur riket eller överförd till bok över obefintliga, skall **överlämnas till riksbyrån.**

Med överlämnande av personakt för avliden må anstå, intill dess sex månader förflutit från dödsdagen (jfr 55 § 2 mom. kyrkobokföringskungörelsen). Akt för utvandrad eller överförd skall överlämnas utan dröjsmål, sedan den blivit upprättad.

b) Till **riksbyrån** skall jämväl **insändas** personakt för envar som den 1 januari 1947 eller senare överförts till församlingsboken från bok över obefintliga eller som kyrkobokförts i församlingen såsom invandrad till riket; akten återställes av riksbyrån till pastor efter vidtagandet av vederbörliga på riksbyrån ankommande åtgärder (omfattande — såvitt angår invandrare — bl. a. jämförelse med obefintlighetsregistret). I rum 24 å sådan akt skall anteckning **icke** införas av pastor.

c) Personakt för den som — före den 1 juli 1947 (ev. 1 september 1947) — blivit avförd ur församlingsboken såsom utflyttad till annan församling, skall **utan särskild rekvisition överlämnas till pastor** i den församling, till vilken utflyttningen skett eller — om utflyttningen skett till församling i Stockholm — till **mantalskontoret** i staden.

4) Förekommer personakt för någon som **mantalsskrivits i församlingen utan att där vara kyrkobokförd den 1 november 1946**[1] och har han ej heller senare blivit där bokförd, skall pastor vidtaga på honom ankommande åtgärder för personens kyrkobokföring i orten, såvida personen alltjämt rätteligen bör vara där kyrkobokförd (jfr 14 § 5 mom. samt 27 § och 52 § andra stycket folkbokföringsförordningen). Finner pastor någon, för vilken personakt erhållits, vara **dubbelskriven,** skall pastor själv föranstalta om eller genom hänvändelse till vederbörlig myndighet söka åvägabringa rättelse i fråga om personens bokföring. Med personakten skall därpå allt efter omständigheterna i det enskilda fallet vidare förfaras enligt vad ovan är angivet.

B. **Avprickning i församlingsboken och infordrande av felande personakter.**

1. **Personakter, avseende mantalsskrivna personer.** Varje i församlingsboken upptagen person, beträffande vilken personakt erhållits, bör avprickas i nämnda bok (se vidare under 3 här nedan), således även person, vilken blivit avförd ur församlingsboken. Med ledning av den verkställda avprickningen bör **kontroll ske, huruvida personakter erhållits för samtliga i församlingsboken den 1 november 1946 eller senare bokförda personer, vilka mantalsskrivits i församlingen för år 1947.** Sådan avprickning och kontroll bör verkställas, *så snart ske kan,* efter det att personakterna kommit pastor tillhanda och, såvitt möjligt senast *före den 15 augusti 1947.*

---

[1] Jfr noten å sid. 4.

Anm. Vid bedömande av frågan, huruvida en i församlingsboken upptagen person, blivit mantalsskriven i församlingen för år 1947, skall — såvitt angår den som under tiden den 2 november—31 december 1946 inskrivits i församlingsboken såsom inflyttad från annan församling inom riket eller från utlandet eller överförts till församlingsboken från boken över obefintliga eller avförts ur församlingsboken såsom utflyttad till annan församling — beaktas den anteckning om vederbörandes bosättning (»Före $^{2}/_{11}$» resp. »efter $^{1}/_{11}$»), vilken jämlikt 5 § 1 mom. kungörelsen den 14 september 1946, nr 600, med vissa bestämmelser om mantalsskrivningen för år 1947, skall finnas införd i församlingsboken (i kol. 9 eller 10 resp. kol. 16 eller 17). Föreligger *tvekan* om vederbörandes mantalsskrivningsort, bör jämförelse ske med *mantalslängden* för församlingen.

Befinnes vid företagen kontroll, att personakt **icke** erhållits för i församlingsboken upptagen person, som mantalsskrivits i församlingen, skall pastor — såvida icke fråga är om någon, som före den 1 januari 1947 avförts ur församlingsboken såsom avliden eller utvandrad ur riket — ofördröjligen rekvirera personakt för honom hos vederbörande länsbyrå. Det åligger länsbyrån att i anledning av sådan rekvisition verkställa undersökning, om anledningen till att personakt icke blivit tillställd pastorsämbetet samt att skyndsamt delgiva pastor resultatet av denna undersökning ävensom att — om så bör ske — överlämna personakt, försedd med vederbörligt avtryck av personplåtens text.

2. **Personakter avseende icke mantalsskrivna ävensom från annan församling inflyttade personer.** På motsvarande sätt, som här ovan under 1. angivits, skall kontroll ske, att personakt erhållits för varje person, som **utan att mantalsskrivas i församlingen där blivit kyrkobokförd före den 1 juli 1947** (födda samt till riket invandrade och från bok över obefintliga överförda) och som **icke avförts ur församlingsboken** såsom utflyttade till annan församling (jfr sid. 5) eller — såvitt angår tiden före den 1 januari 1947 — såsom avlidna, eller utvandrade ur riket. Samtidigt skall kontroll ske att personakter erhållits jämväl för envar i församlingen **före den 1 juli 1947 från annan församling inflyttad person.** Sådan kontroll torde i regel **icke** med fördel kunna anordnas **före** den 15 juli 1947, enär länsbyråernas leveranser av personakter till samtliga församlingar eller beträffande samtliga i en församling ifrågakommande personer icke kunna beräknas vara i sin helhet slutförda före angivna tidpunkt; kontrollen skall dock — såvitt möjligt — alltid vara slutförd **senast före den 15 augusti 1947.**

Befinnes den 15 augusti 1947 personakt för någon, som före den 1 juli 1947 inskrivits i församlingsboken såsom **född, till riket invandrad eller från bok över obefintliga överförd,** icke ha kommit pastor till handa, skall pastor — såvida personen i fråga icke avförts ur församlingsboken såsom utflyttad till annan församling eller, före den 1 januari 1947, såsom avliden eller utvandrad ur riket — ofördröjligen **hos vederbörande länsbyrå rekvirera** sådan; finnes vid kontrollen pastor icke ha bekommit personakt för någon, som före den 1 juli 1947 (ev. 1 september 1947) inskrivits i församlingsboken såsom **inflyttad från annan församling,** skall pastor

ofördröjligen **rekvirera sådan hos pastor i den församling, från vilken inflyttningen skett,** såvida icke den inflyttade före den 1 januari 1947 avförts ur församlingsboken såsom avliden eller utvandrad. Det åligger pastor, som mottager sådan rekvisition, antingen — såvida personakt för den flyttande icke kommit honom till handa — att själv rekvirera personakt för denne hos vederbörande myndighet, eller ock — därest akten finnes för pastor tillgänglig — att vederbörligen fullständiga samt översända akten till pastor, som rekvirerat densamma; pastor i Stockholm skall dock överlämna den rekvirerade personakten — vederbörligen fullständigad — till mantalskontoret i staden, som har att skyndsamt vidarebefordra akten till vederbörande pastor.

3. **Gemensamma anvisningar.** Avprickning i församlingsbok bör ske *dels* vid kontroll att personakt inkommit i samtliga fall, där så vederbort, *dels ock* då personakt blivit upprättad för vederbörande.

Översändes personakt till annan myndighet (annat pastorsämbete eller riksbyrån), skall i församlingsboken å lämplig plats (kol. 14 eller 16 eller ev. å brädden av uppslaget) antecknas dagen för översändandet samt den myndighet, till vilken akten översänts (t. ex. »på 20/6» el. »Rbn 20/6»). **Det är lämpligt att dylika anteckningar göras även i fortsättningen, efter det att rekvisitionsförfarandet beträffande personakter trätt i tillämpning.**

Saknas personakt för någon, beträffande vilken sådan bort vara avlämnad, och är vederbörande avförd ur församlingsboken, bör i nämnda bok på lämpligt sätt utmärkas, att personakt för honom skall rekvireras (t. ex. genom antecknande av bokstäverna »Rkv» å brädden av uppslaget invid den rad, där personen är antecknad); då rekvisition senare avlåtes, bör dagen därför tillföras å samma plats. Sker eljest rekvisition av personakt, som bort vara avlämnad, böra motsvarande anteckningar införas i församlingsboken å lämplig plats.

Avprickning i församlingsboken kan lämpligen ske genom att å uppslagets vänstersida i marginalen invid personnamnet anbringa en bock (t. ex. vid första avprickningen en blå och vid andra avprickningen en röd bock). Avprickning och annan minnesanteckning göres lämpligen med bläck (ej blyerts).

Angående anordnandet av personaktsförsändelse finnas närmare anvisningar meddelade å sid. 17.

C. Personakter, vilka skola i första hand uttagas till behandling.

Det är av vikt, att samtliga personakter avseende den inom en församling kyrkobokförda befolkningen finnas tillgängliga hos pastor vid den tidpunkt — den 1 juli 1947 (ev. 1 september 1947) — då bestämmelserna i kyrkobokföringskungörelsen om rekvisition hos pastor av personakt och om översändande av sålunda rekvirerad personakt skola träda i tillämpning, så att sådan rekvisition utan omgång kan av pastor efterkommas.

Pastor skall på grund därav, då personakter inkomma från länsbyrå till

behandling i **första hand uttaga** personakter för dem som före den 1 juli 1947 (ev. 1 september 1947) blivit avförda ur församlingsboken såsom utflyttade till annan församling; sedan upprättandet av dessa akter blivit fullbordat, skall pastor utan dröjsmål **översända** desamma till pastor i den församling, till vilken utflyttningen skett eller, där utflyttningen skett till församling i Stockholm, till mantalskontoret i staden. Av vikt är även att till behandling **omedelbart uttagas** de personakter, vilka enligt vad förut nämnts, skola insändas till riksbyrån (d. v. s. personakter för invandrare, utvandrare samt till resp. från bok över obefintliga överförda personer, vilka den 1 januari 1947 eller senare blivit såsom sådana kyrkobokförda resp. ur församlingsbok avförda; med insändandet av personakter för under samma tid avlidna må under viss kortare tid anstå — jfr sid. 8); efter fullbordat upprättande skola sistnämnda personakter skyndsamt insändas till riksbyrån, som efter vidtagandet av de på riksbyrån ankommande åtgärderna har att till pastor eller — såvitt angår Stockholm — till mantalskontoret återställa de personakter, vilka avse till riket invandrade samt från bok över obefintliga överförda personer.

Det åligger sedermera pastor, att då någon, beträffande vilken avtrycksförsedd personakt erhållits, under tiden före den 1 juli 1947 (ev. 1 september 1947) avföres ur församlingsboken såsom utflyttad till annan församling inom riket, skyndsamt fullständiga akten samt utan särskild rekvisition översända densamma till pastor i den församling, till vilken utflyttningen skett eller, där utflyttningen skett till Stockholm, till mantalskontoret i staden. Likaså skall pastor, då avtrycksförsedd personakt inkommer från länsbyrå rörande någon till riket invandrad eller i bok över obefintliga upptagen person, som enligt av pastor den 1 januari 1947 eller senare meddelat beslut skall kyrkobokföras i församlingen eller från pastor eller länsbyrå rörande någon i församlingen kyrkobokförd person, som den 1 januari 1947 eller senare överförts till bok över obefintliga eller avförts ur församlingsboken såsom utvandrad till utrikes ort, utan dröjsmål fullborda upprättandet av de sålunda inkomna personakterna samt överlämna dem till riksbyrån (beträffande insändande till riksbyrån av personakter för dem som avlidit, jfr sid. 8).

Har pastor, då kyrkobokföringskungörelsens bestämmelser om rekvisition hos pastor av personakt och om översändande av sålunda rekvirerad personakt trätt i tillämpning, d. v. s. den 1 juli 1947 (ev. 1 september 1947), ännu icke bekommit avtrycksförsedd personakt för någon i församlingen före den 1 juli 1947 kyrkobokförd person, skall pastor — om **rekvisition enligt nämnda bestämmelser** av dennes personakt inkommer från pastor i annan församling eller från mantalskontoret i Stockholm eller uppbördsverket i Göteborg — **utan dröjsmål rekvirera personakten hos vederbörande länsbyrå** eller, därest personen i fråga inflyttat i församlingen från annan församling, till vilken personakten bort avlämnas av vederbörande länsbyrå, **hos pastor i sistnämnda församling;** för den som inflyttat från församling i *Stockholm,* skall rekvisitionen ställas till *mantalskontoret i staden.* Det ålig-

ger myndighet, som mottager sådan rekvisition att skyndsamt efterkomma densamma. Pastor skall före översändandet av rekvirerad personakt ha vederbörligen fullständigat densamma; finnes den rekvirerade akten icke för pastor tillgänglig, skall pastor genast rekvirera densamma hos vederbörande myndighet.

D. Personakter, med vilkas upprättande tills vidare må anstå.

Pastor är med de undantag, som i det föregående äro angivna (sid. 10 f) icke skyldig att slutföra arbetet med upprättande av personakter för **den i riket den 1 januari 1947 kyrkobokförda befolkningen** före utgången av år 1949.

Det torde emellertid vara förenat med avsevärda fördelar, därest den lättnad i arbetet med personakternas upprättande, vilken kunnat beredas pastor genom tillhandahållande av akter, delvis redan ifyllda med väsentliga data, kunde leda till ett snabbare fullbordande av det återstående arbetet med dessa akters upprättande. En sådan åtgärd torde i hög grad befordra enhetlighet och reda vid övergången till det nya bokföringssystemet ävensom medföra minskad risk för uteslutningar och felskrivningar vid överförandet av församlingsbokens anteckningar till personakterna. Det synes med hänsyn därtill vara att **förorda,** att arbetet med upprättande av personakter för **den i riket den 1 januari 1947 kyrkobokförda befolkningen icke utan tvingande skäl utsträckes över hela den författningsenligt medgivna tiden** utan i alla de fall, där så lämpligen kan ske, **slutföres i ett sammanhang och såvitt möjligt före mantalsskrivningen för år 1947.** I synnerhet i mindre och medelstora församlingar synes ett dylikt förfaringssätt böra kunna med fördel tillämpas.

Arbetet med kompletteringen av avtrycksförsedda personakter, avseende **personer, vilka utan att mantalsskrivas i församlingen där blivit under tiden den 2 januari—30 juni 1947 kyrkobokförda, skall** — där annat icke följer av vad ovan (sid. 10 f) är sagt — slutföras, **så snart ske kan,** efter det att akterna kommit pastor tillhanda och **såvitt möjligt senast före den 15 augusti 1947.**

E. Kompletteringen av inkomna, avtrycksförsedda personakter.

Vid de avtrycksförsedda personakternas komplettering skall följande iakttagas.

1) Personakt avseende någon, som före den 1 januari 1947 avförts ur församlingsboken såsom avliden eller utvandrad ur riket behöver **icke kompletteras** utan kan **omedelbart makuleras,** men skall avprickning ske i församlingsboken.

2) Kompletteringen av annan avtrycksförsedd personakt ankommer principiellt på **pastor i den församling, där personen var kyrkobokförd den 1**

januari 1947 eller — såvitt angår den som efter nämnda dag (men före den 1 juli 1947) blivit kyrkobokförd såsom född, till riket invandrad eller från bok över obefintliga överförd — på **pastor i den församling, till vilken personakten av länsbyrån överlämnats** (d. v. s. på pastor i vederbörandes senast kända kyrkobokföringsort; jfr sid. 5 o. 7); lämpligen bör dock å personakt, avseende någon som före den 1 januari 1947 avförts ur församlingsboken såsom inflyttad till annan församling, pastor — innan akten översändes för komplettering till pastor i sistnämnda församling — å rad 1 i rum 19 införa uppgift om namnet å den egna församlingen, samt uppslaget i därvarande församlingsbok ävensom — i förekommande fall, såvida uppgift därom finnes antecknad å det nämnda uppslaget — om dag för ev. inflyttning i den egna församlingen (jfr dock Anvisningar till kyrkoböckerna, intagna efter kyrkobokföringskungörelsen).

3) I övrigt skall följande iakttagas.

Den från personplåtarna å akterna avtryckta texten behöver icke omskrivas eller införas i vederbörliga rum å akterna i andra fall än nedan äro särskilt angivna.

a) Såvitt angår personernas **namn** samt **yrke eller titel** och — beträffande den som är värnpliktig — **inskrivningsnummer resp. beteckning för frikallelse från värnpliktens fullgörande (»frik»)** anses personakterna upprättade genom anbringande däråv av avtryck av personplåtens uppgifter därom, såvida uppgifterna i fråga vid företagen jämförelse befinnas överensstämmande med motsvarande anteckningar i församlingsboken.

Därest vid jämförelsen de från personplåten avtryckta uppgifterna befinnas i något avseende vara felaktiga eller ofullständiga, skola desamma vederbörligen rättas eller fullständigas.

Anteckning om rättelse eller tillägg införes lämpligen i omedelbar anslutning till det felaktiga eller ofullständiga textavtrycket, varvid samtidigt antingen den felaktiga uppgiften överstrykes eller ock särskilt utmärkes, var det gjorda tillägget skall införas. Där så finnes icke lämpligen kunna ske, med avseende å uppgift om namn eller yrke eller titel eller värnpliktsnummer, införas anteckningarna i stället i vederbörligt rum av akten (rum 1, 2, 5 eller 15), varvid tillses att namn blir fullständigt angivet; samtidigt överstrykas motsvarande uppgifter i plåtavtrycket.

Invid anteckning om rättelse eller tillägg skall den, som gör rättelsen eller tillägget, anteckna dagen därför samt sina initialer eller sin signatur.

b) **Födelsetid** skall alltid omskrivas och jämte födelsenummer införas i rum 4 av akten.

Födelsetiden skall därvid utskrivas, på sätt finnes angivet i de till kyrkobokföringskungörelsen fogade anvisningarna till kyrkoböcker (året angives med fyra siffror och månaden med bokstäver och lämplig förkortning).

c) **Födelsehemort** skall å de inkomna personakterna finnas angiven endast beträffande den som är född den 1 januari 1947 eller senare; för annan skall födelseort finnas angiven enligt församlingsboken (jfr övergångsbestämmelserna till kyrkobokföringskungörelsen).

Befinnes vid jämförelse med församlingsboken den avtryckta ortsuppgiften felaktig eller ofullständig och kan anteckning om rättelse eller tillägg icke lämpligen införas i omedelbar anslutning till avtrycket, skall uppgiften istället fullständigt omskrivas i rum 8 av akten.

Vid införande av anteckning i rum 8 av personakten skola beaktas de förutnämnda anvisningarna till kyrkoböckerna.

Föreligger icke anledning till anteckning i rum 8 skall — såvida vederbörandes födelseförsamling är belägen å landsbygden — å därför avsedd rad under den från personplåten avtryckta ortsuppgiften med vedertagen förkortning antecknas det län, där församlingen är belägen; är denna belägen i stad och finnes i staden mer än en församling, skall å sagda rad antecknas stadens namn. Upptager avtrycket den verkliga födelseorten (vilket — såsom av det ovan anförda framgår — alltid skall vara fallet utom beträffande dem som äro födda den 1 januari 1947 eller senare), skall tillika detta särskilt utmärkas genom understrykning av den inom parentes utsatta förkortningen för detta ord »(föd. ort)» invid avtrycket.

4) Beträffande personakternas upprättande gälla i övrigt förut berörda anvisningar till kyrkoböckerna, i vad dessa ha avseende å personakterna, ävensom vad i övergångsbestämmelserna till kyrkobokföringskungörelsen finnes därom stadgat (se under 2., tredje stycket av övergångsbestämmelserna).

5) Å personakt, avseende person, som kyrkobokförts i församlingen såsom till riket invandrad eller som överförts från bok över obefintliga, skall rum 24 **icke** ifyllas av pastor; i rum 7 bör uppgift om nation beträffande invandrare icke antecknas av pastor, med mindre uppgiften härrör från riksbyrån.

V. Upprättandet av personakter för dem som den 1 juli 1947 eller senare bliva kyrkobokförda såsom födda, till riket invandrade eller från bok över obefintliga överförda.

Då någon **den 1 juli 1947 eller senare** skall inskrivas i församlingsbok såsom **född,** skall pastor ofördröjligen för honom upprätta personakt (jfr 12 § folkbokföringsförordningen).

Beträffande den som enligt av **pastor den 1 juli 1947 eller senare** meddelat beslut skall i församlingen kyrkobokföras såsom **invandrad till riket eller överförd från bok över obefintliga** skall pastor jämlikt 59 § 1 mom. andra stycket kyrkobokföringskungörelsen, så snart beslutet meddelats, ofördröjligen upprätta samt till riksbyrån insända **rekvisition av personakt.** (I Stockholm och Göteborg skall sådan rekvisition verkställas av mantalsintendenten resp. kronokamreraren i staden; jfr 3 § 2 mom. Göteborgskungörelsen — för Stockholm gälla t. v. de anvisningar folkbokföringsdelegationen meddelar).

Rekvisition av personakt för invandrad eller i bok över obefintliga upptagen person skall avfattas å blankett, vartill formulär fastställes av riks-

byrån. Till rekvisitionen skola fogas de för pastor (i Stockholm för mantalskontoret och i Göteborg för uppbördsverket) tillgängliga handlingar, vilka äro erforderliga för att riksbyrån skall kunna upprätta personakt för vederbörande, såsom pass, flyttningsbetyg, födelseattest, dopattest, vigselattest el. dyl. (handlingarna behöva icke insändas i original, om bestyrkta avskrifter därav biläggas); beträffande den som är upptagen i bok över obefintliga, skall — där så erfordras — till rekvisitionen fogas fullständigt utdrag ur nämnda bok. Pastor äger — därest pastor så finner ändamålsenligt — till rekvisitionen foga personakt för vederbörande, upprättad av pastor med stöd av vederbörliga handlingar; dock att å sådan akt rum 24 *icke* må av pastor ifyllas samt att pastor icke därigenom fritages från skyldighet att bilägga de handlingar, vilka legat till grund för aktens upprättande, med mindre de i akten antecknade uppgifternas överensstämmelse med nämnda handlingar av honom i tjänsten bestyrkes genom namnunderskrift å den upprättade akten.

Blanketter till här avsedda rekvisitioner kunna beställas hos de förlag, vilka ombesörja tryckningen av personaktsblanketter; blankettkostnaden åvilar församlingen.

Personakt avseende någon som den 1 juli 1947 eller senare skall kyrkobokföras i en församling såsom född, till riket invandrad eller från bok över obefintliga överförd, skall upprättas å blankett enligt det **genom 4 § kyrkobokföringskungörelsen fastställda formuläret** (formulär nr 8). Ett antal blanketter enligt det nämnda formuläret komma att före ingången av juli månad tillställas vederbörande pastorsämbeten från det förlag, hos vilket pastor inlämnat rekvisition av personakter för församlingen. Något hinder föreligger dock icke att — därest hos viss länsbyrå skulle föreligga en restupplaga av blanketter enligt något av de av statistiska centralbyrån fastställda, jämkade formulären till personakter (formulär nr 8 a el. b.) — använda sådan blankett för upprättandet av personakt för person, som nyss nämnts. (Personakter försedda med avtryck av de tryckande registrens personplåtar komma alltså **icke** att tillhandahållas pastor beträffande dem som den 1 juli 1947 eller senare kyrkobokföras i församlingen såsom födda, till riket invandrade eller från bok över obefintliga överförda utan akter för dessa personer skola, såsom nämnts, i sin helhet upprättas, såvitt angår födda, av pastor samt såvitt angår invandrad eller i bok över obefintliga upptagen person av riksbyrån.)

Anm. För den händelse kyrkobokföringskungörelsens bestämmelser om rekvisition hos pastor av personakt, på sätt av statistiska centralbyrån föreslagits, komma att träda i tillämpning den 1 september 1947 i stället för den 1 juli s. å., har pastor att iakttaga, att — om någon som den 1 juli 1947 eller senare blivit kyrkobokförd i församlingen såsom född, till riket invandrad eller från bok över obefintliga överförd — *före den 1 september 1947* avföres ur församlingsboken såsom utflyttad till annan församling, den beträffande honom upprättade personakten *omedelbart och utan särskild*

rekvisition skall — efter vederbörlig komplettering — av pastor översändas till pastor i den församling, till vilken utflyttningen skett eller, om utflyttning skett till församling i Stockholm, till mantalskontoret i staden. Avföres person, som nyss nämnts, före den 1 september 1947 ur församlingsboken såsom avliden eller utvandrad eller överförd till bok över obefintliga, skall personakten för den avlidne, utvandrade eller överförde på vanligt sätt insändas till riksbyrån (jfr s. 8).

Då pastor upprättat personakt för nyfödd eller från riksbyrån mottagit av riksbyrån upprättad personakt för invandrad eller från bok över obefintliga överförd person, bör tills vidare avprickning ske i församlingsboken, på sätt förut är angivet; likaså bör i församlingsboken antecknas, då personakt för sådan person översändes till annan myndighet (jfr sid. 10).

Vid tillämpande av anvisningarna under avd. C (sid. 10 ff) skall iakttagas, *att* den där omförmälda *uttagningen av vissa från länsbyrå inkomna, avtrycksförsedda personakter till behandling i första hand* ävensom den *efterföljande successiva uttagningen av avtrycksförsedda personakter till omedelbar behandling* skall omfatta även alla akter, avseende personer, **vilka under tiden den 1 juli—31 augusti 1947** avförts ur församlingsboken (såsom utflyttade till annan församling, avlidna, utvandrade eller överförda till bok över obefintliga, *samt att* förfarandet med *vidaresändande till annat pastorsämbete* (resp. till mantalskontoret i Stockholm) *utan särskild rekvisition* av inkomna personakter, skall omfatta även alla dem som **under tiden den 1 juli—31 augusti 1947** avföras ur församlingsboken såsom **utflyttade** till annan församling.

VI. Upprättande av ledkort.

Ledkort till församlingsliggaren skola av pastor iordningställas, så snart ske kan, dels ett för varje bostadsfastighet, upptagande fastighetens beteckning, dels ett med rubriken »å församlingen skrivna».

Till ledkorten skola användas blanketter enligt formulär, som fastställts genom 4 § kyrkobokföringskungörelsen (formulär nr 9), såvida icke församlingsboken föres efter bostad eller särskild fastighetslängd föres och denna icke avses skola upphöra att föras, så snart församlingsliggaren blivit upprättad, då till ledkorten skall användas annan blankett. Särskilt formulär till sistnämnda blankett har icke fastställts; i allmänhet torde emellertid av olika förlag för dylikt ändamål komma att tillhandahållas blankett enligt ett »normalformulär», vilket efter förslag av riksbyrån är helt överensstämmande med det fastställda formuläret; blanketterna äro dock tillverkade av icke arkivvärdigt papper. Skyldighet föreligger icke för pastor att å blankett enligt »normalformuläret» införa annan uppgift än om fastighetens beteckning; där pastor önskar införa jämväl andra anteckningar, torde detta önskemål emellertid kunna tillgodoses inom ramen för »normalformuläret».

Bostad skall å ledkort angivas med samma beteckning för fastigheten eller fastighetsdelen som i mantalslängden för året; pastor i Göteborg åligger att, där fastighetsindelningen ändrats, angiva bostaden med beteckning enligt den ändrade indelningen (jfr 7 § i Göteborgskungörelsen). Förekommer därjämte annan benämning å fastigheten eller fastighetsdelen, må denna benämning tilläggas å ledkortet, om pastor så finner lämpligt (jfr 8 och 12 §§ kyrkobokföringskungörelsen samt Anvisningar till kyrkoböckerna).

Ledkorten skola, så snart de försetts med uppgift om fastighets beteckning, inplaceras mellan personakterna, på sätt närmare finnes angivet i 12 § 3 mom. kyrkobokföringskungörelsen.

I församling, där ledkort skola föras enligt det fastställda formuläret, föreligger författningsenligt icke skyldighet att börja föra ledkorten, förr än personakter föreligga upprättade för hela den i församlingen den 1 januari 1947 kyrkobokförda befolkningen. Det torde emellertid kunna vara ändamålsenligt att i dylik församling börja upprätta och föra ledkort successivt, allteftersom personakter bliva upprättade eller inkomma från annan församling samt att, då personakt för någon, som avförts ur församlingsboken, översändes till pastor i annan församling eller till riksbyrån, införa vederbörliga anteckningar därom å det upprättade ledkortet. Därest så sker, fritages emellertid pastor icke från skyldighet att fortsätta att föra fastighetslängd, förr än församlingsliggaren i dess helhet jämte ledkort finnes upprättad. Församlingsliggarens översiktlighet och användbarhet såsom kyrkobok under uppläggningstiden torde genom en dylik successiv uppläggning av ledkorten emellertid icke oväsentligt ökas. I annan församling än nyss nämnts, föreligger icke skyldighet att å ledkort införa annan uppgift än om fastighetens beteckning.

Det är för handhavandet av personakterna under uppläggningstiden av stor betydelse att personakterna för de å olika fastigheter kyrkobokförda personerna genast vid uppläggningsarbetets början särskiljas genom ledkort, utvisande resp. fastigheters beteckning. För den händelse blanketter till ledkort icke omedelbart kunna erhållas, bör pastor i avvaktan å leverans av beställda ledkort, genom provisoriska blanketter, s. k. stolpar el. liknande utmärka de olika fastigheterna, varigenom arbetet med personakters framtagande för komplettering eller annan åtgärd i hög grad underlättas.

Då personakt skall försändas, skall akten **på betryggande sätt emballeras.** För ändamålet böra användas kuvert i format C 4 (229 × 324 mm), vari inlägges en pappskiva. Flera akter kunna inneslutas i varje kuvert. Akterna böra i kuvertet placeras så att pappskivan kommer att skydda dem mot skada, då poststämpel anbringas å kuvertet; vid kuvertets tillslutande bör tillses att akterna icke beröras av kuvertets gummerade del. Akterna försändas såsom *vanligt tjänstebrev* med allmänna posten. (Försändelsen behöver således *icke* rekommenderas eller assureras.)

Kuvert jämte pappskivor tillhandahållas efter rekvisition av de förlag, vilka föra blanketter till personakter.

I sitt cirkulär nr 9 har statistiska centralbyrån uppmanat vederbörande

pastorsämbeten, att vid rekvisition hos blankettförlag av behövligt antal ledkort, angiva jämväl den typ av ledkort, som i församlingen skall komma till användning (sid. 4 i cirkuläret). Emellertid synes så i ett stort antal fall icke ha skett, liksom pastor även synes ha uraktlåtit att angiva det beräknade antalet behövliga blanketter. På grund därav har blankettupplagans storlek icke kunnat ens tillnärmelsevis beräknas och beställning av erforderliga kvantiteter papper icke kunnat ske. **Från vederbörande förlag har med anledning därav avlåtits en skrivelse till samtliga pastorsämbeten med hemställan om insändande av rekvisition av behövligt antal ledkort å en skrivelsen bifogad blankett; rekvisitionen bör insändas till centralbyrån.** Statistiska centralbyrån vill under hänvisning till rådande läge på pappersmarknaden anmoda samtliga pastorsämbeten att **skyndsamt ifylla och till centralbyrån inkomma med rekvisition enligt nämnda blankett,** vilken därpå av centralbyrån kommer att vidarebefordras till vederbörande.

Centralbyrån erinrar i detta sammanhang om att **antalet behövliga ledkort** torde kunna beräknas med ledning av församlingsboken eller fastighetslängden, där sådan föres. Enligt 4 § kungörelsen den 29 juni 1945 (nr 554), angående vissa förberedande åtgärder för genomförande av en omorganisation av folkbokföringen, skall pastor nämligen i nämnda bok eller längd före den 1 september 1945 för varje där angiven bostad ha infört fastighetens beteckning enligt mantalslängden för året; pastor skall vidare jämlikt 50 § andra stycket folkbokföringsförordningen vid mantalsskrivningen för år 1947 efter förrättningsmannens anvisningar ha i församlingsboken eller fastighetslängden infört de ändrade fastighetsbeteckningar, varom upplysning vunnits. En genomgång av församlingsboken eller fastighetslängden torde således kunna giva en tillförlitlig uppfattning av antalet behövliga ledkort.

VII. Anstånd med medborgarkortens och främlingskortens utfärdande.

Jämlikt 4 § förordningen den 28 juni 1946 (nr 470) om ikraftträdande av folkbokföringsförordningen, skola medborgarkort och främlingskort, varom i 20 § sistnämnda förordning förmäles, före den 1 juli 1947 vara tillställda envar, som jämlikt sagda paragraf skall inneha sådant kort, d. v. s. envar i riket kyrkobokförd person, som fyllt femton år.

Vid anmälan om flyttning till annan församling skall vidare enligt 21 § folkbokföringsordningen för den, som fyllt femton år, avlämnas medborgarkort eller, om sådant ej kan företes, flyttningsbetyg. **Intill dess medborgarkort blivit utdelade, skall alltså, liksom tidigare, flyttningsbetyg företes vid anmälan om flyttning till annan församling.**

Genom skrivelse till Konungen den 30 april 1947 har statistiska centralbyrån under hänvisning till svårigheterna att i tid framskaffa erforderliga kvantiteter papper **föreslagit att utfärdandet och utdelningen av medbor-**

garkort och främlingskort skall uppskjutas till år 1948. Därest centralbyråns berörda förslag bifalles, komma flyttningsbetyg att alltjämt få företes vid anmälan av flyttning, intill dess medborgarkorten blivit utdelade; en följd av ett dylikt uppskov med medborgarkortens utdelning blir även att **särskild blankett** kommer att tillsvidare erfordras för rekvisition av den inflyttades personakt hos pastor i den församling, från vilken inflyttningen skett (jfr övergångsbestämmelserna till kyrkobokföringskungörelsen under 2, andra punkten); blanketten kan samtidigt användas för rekvisition av flyttningsbetyg, där sådant icke av den flyttande avlämnas vid flyttningens anmälande. Närmare upplysningar härom komma att meddelas, så snart Kungl. Maj:ts beslut i frågan föreligger.

Centralbyrån vill i detta sammanhang erinra om **att — intill dess Kungl. Maj:t anorlunda förordnar — tilläggsuppgifter altjämt skola avgivas till vederbörande länsbyrå enligt gällande bestämmelser** (se kungörelsen den 29 juni 1945, nr 554, angående vissa förberedande åtgärder för genomförande av en omorganisation av folkbokföringen samt övergångsbestämmelserna till kyrkobokföringskungörelsen under 4); bestämmelserna i 40, 44, 46, 53, 56 och 61 §§, 62 § 4. samt 63 § kyrkobokföringskungörelsen äro således f. n. **icke** tillämpliga.

Tilläggsuppgifterna skola avlämnas fortlöpande allteftersom kyrkobokföringsåtgärderna vidtagas, lämpligen **varje dag;** det sagda har avseende även å tilläggsuppgifter angående **flyttning inom en församling.**

VIII. Pastors församlingsregister.

Pastorsämbetena komma innevarande år — troligen före utgången av augusti månad — att erhålla registerkort, försedda med avtryck av länsbyråernas tryckande register, till de församlingsregister, vilka omförmälas i 10 § 2 mom. folkbokföringsförordningen. En förutsättning för att registren skola planenligt kunna tillhandahållas pastor är emellertid att leveransen av erforderlig kartong till korten icke röner inflytande av det statliga beslaget å papper.

Registerkorten komma att utföras i format 105 × 120 mm. Plåtavtrycket avses skola placeras överst å varje blankett utmed dennas ena kortända, på sätt framgår av bilaga 4; linjeringen nedanför plåtavtrycket markerar plats för pastors anteckning rörande kyrkobokföringsåtgärd, varom pastor skall avisera länsbyrå i fall, då anteckningen icke kan utföras såsom rättelse eller tillägg till viss textuppgift i plåtavtrycket.

Enligt 30 § kyrkobokföringskungörelsen skall församlingsregistret föras alfabetiskt efter personernas efternamn. Registerkorten torde, åtminstone i huvudsak, komma att uppordnas på dylikt sätt genom länsbyråernas försorg, innan korten översändas till vederbörande pastorsämbeten.

Till förvaring av registerkorten torde det ur kostnadssynpunkt ställa sig förmånligast att använda kortlådor, vari korten uppställas vertikalt. Cen-

tralbyrån har inlett förhandlingar med vissa tillverkare av dylika kortlådor om tillverkning av sådana lådor av lämpliga standardtyper, vilket ur tillverkningssynpunkt torde ställa sig mest ekonomiskt. Resultatet av dessa förhandlingar komma att delgivas pastorsämbetena, så snart förhandlingarna slutförts. Centralbyrån vill emellertid framhålla, att det med hänsyn till rådande knapphet på material och arbetskraft kan befaras att en ev. upptagen tillverkning av kortlådor av standardformat icke kan slutföras å sådan tid att leverans kan ske, innan församlingsregistren kommit pastor tillhanda; det kan således f. n. icke uteslutas att provisoriska förvaringslådor (papplådor eller dylikt) måste anskaffas för församlingsregistren i avvaktan å leverans av standardlådor. Kostnaderna för förvaringslådorna åvila församlingen.

Beträffande registerkortens uppordnande och församlingsregistrens förande samt kortens användande för avisering till länsbyrå komma närmare anvisningar att meddelas senare av statistiska centralbyrån.

Kostnaderna för blanketter till personakter och för pärmar till församlingsliggare samt för arbetet med upprättandet av personakter böra enligt av statsmakterna vid 1945 års riksdag fattat principbeslut betraktas såsom en kostnad för kyrkobokföringen samt såsom sådan åvila församlingarna. Någon ersättning av statsmedel utgår således icke till kostnaderna för arbetet med upprättande av personakter. Det är emellerid angeläget, att pastor tillhandahålles all den skrivhjälp, som erfordras för personakternas behöriga upprättande. Skyldighet härtill är ålagd församlingarna genom 30 § folkbokföringsförordningen.

Stockholm den 4 juni 1947.

KUNGL. STATISTISKA CENTRALBYRÅN

JOHANNES SJÖSTRAND

Cecil Hammarberg

Tillhör Statistiska centralbyråns,
Riksbyråns för folkbokföringens
Cirkulär Nr 13 (juni 1947).

Bilaga 1 (»Riksblanketten»).

Formulär nr 8 a — passtryck

Personakt blad nr .....
Akten omfattar blad nr 1, ...

2) Efternamn
1) Förnamn

Nicklasson 198-32-40 200918-123 [1] Vernpl. [2] Nation. [3] Fod.-tid (år, mån, dag) och nr
Tor-John Kristoffer Rich.
Skrädd Umeå AC [4] Födelsehemort (fod.-ort)

5) Yrke

3) Kön
6) Vacc.
4) Födelsetid och nummer: år | månad | dag | nr

8) Födelsehemort (fod.-ort) (se ovan) | (se ovan) | län/stad
7) Stam. nation.
9) Lyte
10) Trosbekännelse
11) ..... av sv. kyrkan döpt F & DB
12) Konfirm. m. m.
13) Bord m. m.
14) Reg. å sjömansbus
15) Värnpl.

16) Föräldrar

	efternamn, förnamn och födelsehemort	födelsetid och nummer			
		år	mån.	dag	nr
Fader					
Moder					

17) Äktenskap

nr	ingånget			upplöst			makes efternamn, förnamn och födelsehemort	födelsetid och nummer			
	år	mån.	dag	år	mån.	dag		år	mån.	dag	nr
1											
2											
3											

18) Barn

kön	födelsetid och nummer				T. A.	namn (övre raden) och födelsehemort (undre raden)	den andras av föräldrarna namn	födelsetid och nummer			
	år	mån.	dag	nr				år	mån.	dag	nr

Bilaga 2 (»Stockholmsblanketten»).

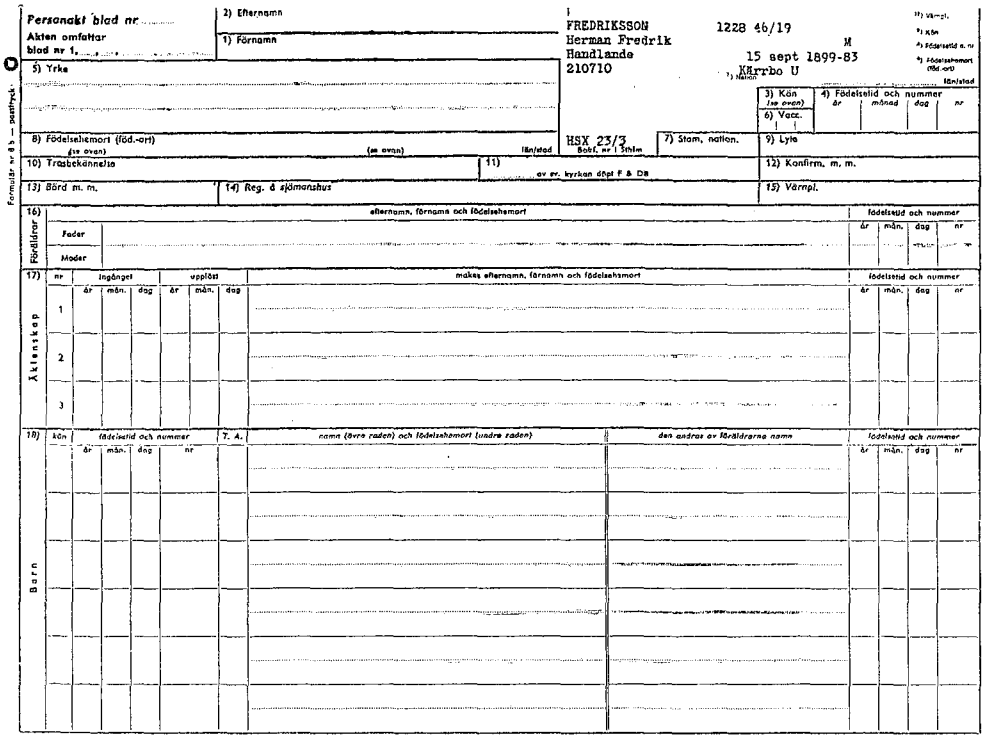

Tillhör Statistiska centralbyråns,
Riksbyråns för folkbokföringens
Cirkulär Nr 13 (juni 1947).

Bilaga 3.

Förkortningar av namn å Stockholms församlingar, brukade av mantalskontoret i staden till betecknande av födelsehemort å personplåt.

Nicolai	församling:	N	St
Klara	»	Kl	»
Jakobs	»	Ja	»
Johannes	»	Joh	»
Adolf Fredriks	»	AF	»
Gustav Vasa	»	GV	»
Matteus	»	Mat	»
Engelbrekts	»	Eb	»
Hedvig Eleonora	»	HE	»
Oskars	»	O	»
Maria	»	Mr	»
Högalids	»	Hö	»
Katarina	»	Kat	»
Sofia	»	So	»
Kungsholms	»	Kgh	»
S:t Görans	»	SG	»
Bromma	»	Bm	»
Brännkyrka	»	Bk	»
Enskede	»	En	»

Tillhör Statistiska centralbyråns,
Riksbyråns för folkbokföringens
Cirkulär Nr 13 (juni 1947).

Bilaga 4.

Eskeröd 580-5-24 040509-103
Albert Jean g310709 050531
Intend N Rörum M
48 Täby B Näsby 5:595
46 Danderyd 2 B *Talgoxen 1

Centrum Näsby 5:595
Näsby park
1
2
B 470506
3
6-12-2
4
5
6
7
8
9
10
11
12

Kungl. Boktr. Sthlm 1947
472086

FP54 / Statist. SN. Acta (Stockholm)

KUNGL. STATISTISKA CENTRALBYRÅN

RIKSBYRÅN FÖR FOLKBOKFÖRINGEN

Cirkulär Nr 14 (juli 1947)

Cirkulärskrivelse till vederbörande pastorsämbeten

angående visst uppskov med rekvisitionsförfarandet beträffande personakter m. m.

I. Författningsändringar, avseende arbetet med personakternas upprättande.

Ändringarnas allmänna innebörd. Genom kungörelsen den 6 juni 1947 (nr 260) har Kungl. Maj:t förordnat om ändring av övergångsbestämmelserna till kyrkobokföringskungörelsen den 30 december 1946 (nr 801). Därvid har bl. a. medgivits uppskov till den 1 september 1947 med det i kyrkobokföringskungörelsen stadgade rekvisitionsförfarandet beträffande personakter utom i vad avser personakt, som av riksbyrån upprättas för person, vilken efter den 30 juni 1947 överförts från bok över obefintliga eller blivit här i riket kyrkobokförd såsom invandrare. Vad sålunda förordnats, står i överenstämmelse med det förslag i ämnet, som framlagts av statistiska centralbyrån genom skrivelse till Konungen av den 29 maj 1947 (jfr statistiska centralbyråns cirkulär nr 13, sid. 2). Samtidigt har skett *dels* viss omredigering av det förutvarande andra stycket av punkt 2 av övergångsbestämmelserna till kyrkobokföringskungörelsen, i samband varmed ordningsföljden mellan de olika styckena delvis omkastats, *dels ock* viss ändring av föreskrifterna i förutvarande tredje stycket av punkt 2 rörande det fortsatta arbetet med personakternas upprättande (se vidare sid. 4 f). Genom kungörelse den 20 juni 1947 (nr 317) angående ändring i övergångsbestämmelserna till kungörelsen den 30 december 1946 (nr 797), med vissa provisoriska bestämmelser angående kyrkobokföringen i Göteborg, ha de förutnämnda bestämmelserna i kyrkobokföringskungörelsen om uppskov med rekvisitionsförfarandet beträffande personakter givits motsvarande tillämpning å kyrkobokföringen i Göteborg (beträffande Stockholm ha vissa häremot svarande bestämmelser givits genom kungörelse den 20 juni 1947, nr 316). Ett exemplar av kungörelsen den 6 juni 1947 (nr 260) bifogas.

Uppskov med rekvisitionsförfarandet beträffande personakter hos pastor. Pastor har efter vidtagandet av de ovan omförmälda författningsändringarna att vid tillämpandet av anvisningarna i statistiska centralbyråns cirkulär nr 13, rörande personakternas upprättande, iakttaga anmärkningen nederst å sid. 15 i cirkuläret. I enlighet därmed skall således bl. a. person-

Stat. cbn 1194/1947. 2 500 ex.

akt för person, som **före den 1 september 1947** utflyttat till annan församling, **utan särskild rekvisition** av pastor, så snart ske kan, vederbörligen kompletterad översändas till pastor i den församling, till vilken utflyttningen skett (eller, såvitt angår församling i Stockholm, till mantalsintendenten i staden). Dylika personakter skola följaktligen i första hand uttagas till komplettering. Personakter för **nyfödda,** som skola inskrivas i församlingsboken **den 1 juli 1947 eller senare,** skola i sin helhet **upprättas av pastor.** Till statistiska centralbyrån skola insändas personakter rörande avlidna, från riket utvandrade samt till bok över obefintliga överförda personer o. s. v.

Det bör noga observeras, att uppskovet med rekvisitionsförfarandet till den 1 september 1947 endast har avseende å personakt, som **enligt kyrkobokföringskungörelsens bestämmelser** skall rekvireras hos **pastor** (eller såvitt angår Stockholm och Göteborg hos mantalsintendenten resp. kronokamreraren i staden). Beträffande person, för vilken **personakt skall upprättas av riksbyrån (invandrad eller i bok över obefintliga upptagen person), skall rekvisition av personakt ske hos riksbyrån från och med den 1 juli 1947** (se vidare nedan).

Avgörande för frågan, huruvida rekvisition av personakt enligt kyrkobokföringskungörelsens bestämmelser skall ske eller icke, är huruvida pastor (i Stockholm mantalsintendenten) **meddelat beslut** om vederbörandes kyrkobokföring i församlingen (resp. staden) **före den 1 september** eller — såvitt angår invandrad eller i bok över obefintliga upptagen person — **den 1 juli 1947** eller **efter den 31 augusti resp. 30 juni 1947.**

Statistiska centralbyrån vill i detta sammanhang anmoda vederbörande pastorsämbeten att, därest vid granskningen av från länsbyrå inkomna avtrycksförsedda personakter felaktighet uppdagas i den från personplåtarna avtryckta texten, ofördröjligen anmäla detta förhållande till vederbörande länsbyrå i och för justering av den felaktiga plåttexten.

En viss ytterligare försening av blankettleveranserna till länsbyråerna har tyvärr inträffat. På grund därav kunna vissa församlingar icke påräkna att från vederbörande länsbyrå erhålla avtrycksförsedda personakter förrän under loppet av innevarande juli månad; till ett begränsat antal församlingar torde personakter kunna avlämnas först under första veckan av augusti. I regel torde genom länsbyråernas försorg adressmaskintryckningen av personakter så anordnats, att dessa leveransförseningar företrädesvis komma att drabba jämförelsevis mindre folkrika församlingar. Centralbyrån vill hemställa, att även i dessa församlingar alla personakter för personer, vilka före den 1 september 1947 utflyttat till annan församling, vederbörligen kompletterade, såvitt möjligt före den 15 augusti 1947 översändas till pastorsämbetet i den församling, till vilken utflyttning skett (resp. till mantalsintendenten i Stockholm), enär kontroll att personakt för inflyttade personer kommit pastor i inflyttningsförsamlingen tillhanda, såvitt möjligt, bör äga rum senast sistsagda dag (jfr cirkulär nr 13, sid. 9, sista stycket, sista punkten).

Rekvisition av personakt hos riksbyrån. Till riksbyrån ställd rekvisition av personakt skall upprättas i *två* exemplar å blankett, vartill formulär fastställts av riksbyrån. Under tiden intill dess nämnda blankett finnes att tillgå hos vederbörande förlag, må i stället användas den blankett, som f. n. brukas för anmälan till riksbyrån av invandring (jfr cirkulär nr 10, sid. 1, andra stycket).

Centralbyrån vill i detta sammanhang starkt understryka, att det är oundgängligen nödvändigt att **till sådan rekvisition alltid fogas pass, dopattest, vigselattest, flyttningsbetyg eller annan sådan handling, som skall ligga till grund för personaktens upprättande och av vederbörande företes vid anmälan** (jfr cirkulär nr 13, sid. 14 f). Då det i regel kommer att dröja viss tid, innan sådan handling kan av riksbyrån återställas, har i cirkulär nr 13 medgivits, att i stället för den företedda originalhandlingen till riksbyrån må insändas bestyrkt avskrift därav. Där så finnes mera ändamålsenligt, kan pastor (resp. i Göteborg kronokamreraren) insända med stöd av originalhandlingen upprättad personakt, såvida de i akten antecknade uppgifternas överensstämmelse med originalhandlingen av pastor i tjänsten bestyrkes; sådant bestyrkande må — utan hinder av vad i sådant avseende är föreskrivet i cirkulär nr 13 (sid. 15, första stycket, sista punkten) — göras å akten vidfogad missivskrivelse.

Företeende av flyttningsbetyg vid flyttningsanmälan m. m. Under tiden intill dess medborgarkort utfärdats, skall jämlikt 21 § tredje stycket folkbokföringsförordningen vid anmälan om inflyttning i församling företes flyttningsbetyg.

Före den 1 september 1947 skall jämlikt övergångsbestämmelserna till kyrkobokföringskungörelsen pastor i den församling, från vilken flyttningen skett, tillställas **särskild underrättelse** om flyttningsbetygets avlämnande eller — där flyttningsbetyg ej avlämnats — **särskild rekvisition** av sådant betyg. (Sker rekvisition av flyttningsbetyg, erfordras givetvis ej att därjämte lämnas särskild underrättelse om flyttningsbetygets mottagande.) Underrättelse eller rekvisition, som nyss nämnts, skall avfattas å blankett, vartill formulär fastställts av statistiska centralbyrån. Under tiden fr. o. m. den 1 september 1947 skall sistnämnda blankett i stället användas för rekvisition hos pastor (såvitt angår Stockholm och Göteborg, hos mantalsintendenten resp. kronokamreraren i staden) av personakt beträffande inflyttad person. Blanketten är närmast avpassad för sistnämnda ändamål. Där blanketten användes för underrättelse om flyttningsbetygs avlämnande eller för rekvisition av flyttningsbetyg, bör på grund därav detta tydligt angivas å blanketten (lämpligen sker detta genom att å blanketten i rubriken under punkt 5, som lyder: »Personakter för omstående personer rekvireras», stryka ordet »Personakter» och ovanför detta ord i stället införa ordet »Flyttningsbetyg», därvid i förekommande fall även ordet »rekvireras» strykes samt därovanför i stället antecknas orden »ha avlämnats»).

I underrättelse om flyttningsbetygs avlämnande och rekvisition av flyttningsbetyg skall jämlikt övergångsbestämmelserna till kyrkobokföringskun-

görelsen lämnas uppgift om inflyttningsdagen samt om vederbörandes kyrkobokföringsfastighet och postadress efter flyttningen. Enahanda uppgifter skola lämnas jämväl i rekvisition av personakt. I samband med mantalsskrivningen skall å rekvisitionsblanketten i särskild rubrik (punkt 2) genom understrykning av det tillämpliga angivas, huruvida vederbörande blivit bosatt i den nya bostaden **före den** $^{2}/_{11}$ eller **efter den** $^{1}/_{11}$. (Det är sålunda här den faktiska flyttningsdagen, som skall angivas, och ej in- och utflyttningsdagen i kyrkobokföringsavseende.) Anteckningen avser att tillskapa ett säkert underlag för de uppgifter, vilka länsbyrå och mantalsskrivningsförrättare i sådant avseende behöva för bedömande av vederbörandes mantalsskrivande å viss fastighet (jfr cirkulär nr 8, sid. 2 f). Närmare föreskrifter härom torde komma att meddelas av Kungl. Maj:t.

Blanketten kan beställas hos de förlag, som ombesörja tryckning av blanketter till kyrkoböcker.

Under tiden, intill dess blanketten finnes tillgänglig hos vederbörande förlag, må i stället användas **hittills brukad brevkortsblankett** för underrättelse om flyttningsbetygs avlämnande (s. k. inflyttningsavis enligt § 12 punkt 4 i 1915 års kyrkobokföringsförordning).

Sedan den av statistiska centralbyrån fastställda blanketten börjat användas för underrättelse om flyttningsbetygs avlämnande eller för rekvisition av flyttningsbetyg resp. av personakt, **äger pastor, som så önskar, efter det att vederbörliga kyrkobokföringsåtgärder i anledning av underrättelsen eller rekvisitionen vidtagits, insända densamma såsom tilläggsuppgift till länsstyrelsen i länet. Om så sker, erfordras icke avlämnande jämväl av tilläggsuppgift enligt formulär 2 angående flyttningen.**

Statistiska centralbyrån vill i detta sammanhang omnämna, att centralbyrån torde komma att inom kort fastställa nytt formulär till flyttningsbetyg, vilket dock icke torde komma att ersätta nuvarande formulär förr än tidigast fr. o. m. den 1 september 1947.

Det fortsatta arbetet med personakternas upprättande. Jämlikt övergångsbestämmelserna till kyrkobokföringskungörelsen i deras genom kungörelsen den 6 juni 1947 (nr 260) ändrade lydelse skall vid det fortsatta arbetet med upprättande av de personakter, vilka genom länsbyråernas försorg försetts med avtryck av det tryckande registrets personplåtar, i r u m 1 7 av personakten antecknas endast det vid aktens upprättande bestående äktenskapet, **därvid om detta upplösts och närmare upplysningar ej kunna lämnas med ledning av kyrkobokföringsortens församlingsbok, åtminstone skall angivas sättet för upplösningen i enlighet med vad anvisningarna till ifrågavarande rum därom innehålla.**

I enlighet därmed skall pastor alltid, därest ett äktenskap är upplöst genom ena makens död eller genom äktenskapsskillnad eller återgång av äktenskap och vederbörande icke efter äktenskapets upplösning ingått nytt äktenskap, i rum 17 anteckna **det upplösta äktenskapet** eller — där fullständiga uppgifter därom icke av pastor kunna lämnas med ledning av den egna församlingsboken — åtminstone i kolumnen för årtalet införa fastställd

beteckning för civilståndet (ä = änkling, änka; s = frånskild); har domstol förklarat vigseln ogiltig, bör, såvida fullständiga uppgifter ej kunna antecknas i rum 17, i nyssnämnda kolumn antecknas åtminstone uppgift om vigselns ogiltigförklarande (»ogill»).

Enligt övergångsbestämmelserna till kyrkobokföringskungörelsen skall rum 16 ifyllas endast för barn under femton år. I överensstämmelse härmed torde vara tillräckligt att i rum 18 införa uppgifter endast om barn i nyss angiven ålder (d. v. s. under 15 år), i den mån detta kan ske med ledning av kyrkobokföringsortens församlingsbok.

II. Församlingsregistret.

Registerkorten till pastors församlingsregister komma, sedan de försetts med avtryck av det tryckande registrets personplåtar, att genom länsbyråernas försorg i huvudsakliga delar uppordnas alfabetiskt efter personernas namn. Uppordnandet kommer i viss utsträckning att ske efter ett ljudenligt system, för vilket närmare redogörelse kommer att senare lämnas resp. pastorsämbeten. Kortregistren komma genom länsbyråernas försorg vidare att framföras så nära intill tidpunkten för registrens överlämnande, som det är praktiskt möjligt att göra med hjälp av det tryckande registret. Till väsentlig del komma de s. k. ändringskort, vilka sålunda fortlöpande tryckas genom länsbyråernas försorg att inordnas i det alfabetiskt (ljudenligt) uppsorterade kortmaterialet, varvid i förekommande fall tidigare tryckta, föråldrade kort samtidigt utsorteras och makuleras. Av praktiska skäl är det emellertid icke möjligt att verkställa insortering i det ursprungliga kortmaterialet av ändringskort tryckta efter en viss tidpunkt. Dylika ändringskort komma på grund därav att biläggas det övriga kortmaterialet i särskild bunt, försedd med anteckning om innehållet. Det får sedan ankomma å vederbörande pastorsämbete att i det övriga kortmaterialet inordna sistnämnda ändringskort, varvid i förekommande fall motsvarande äldre registerkort böra utsorteras och makuleras; såvitt gäller flyttning mellan två församlingar sker emellertid icke tryckning av dubbla ändringskort; endast **ett** ändringskort tryckes i dylika fall, vilket tillställes pastor i **inflyttningsförsamlingen** jämte övrigt för nämnda församling avsett kortmaterial. På grund därav kan förekomma, att det till viss församling översända, alfabetiskt (ljudenligt) uppsorterade kortmaterialet innehåller registerkort för personer, vilka utflyttat till annan församling. Det får ankomma å vederbörande pastorsämbete att verkställa utsortering av dylika registerkort samt makulering av desamma (ev. överföring till ett avgångsregister).

Det är angeläget att erhållna registerkort av pastor, så snart lämpligen kan ske, genomgås och jämföras med församlingsboken, därvid ev. uppdagade felaktigheter böra ofördröjligen anmälas till vederbörande länsbyrå för justering av det tryckande registret.

Ett uppordnande av registerkorten efter helt eller delvis annat alfabetiskt system än det av vederbörande länsbyrå tillämpade kan äga rum efter kortens emottagande, därest pastor så skulle finna lämpligt.

Ändringskort för det erhållna kortmaterialets vidmakthållande i aktuellt skick komma genom vederbörande länsbyråers försorg att tillställas resp. pastorsämbeten fortlöpande, så snart det ursprungliga kortmaterialet till pastor överlämnats. Kortregistren torde komma att börja översändas till olika pastorsämbeten först under augusti 1947; samtliga register beräknas levererade före ingången av oktober 1947.

Anvisningar rörande kortregistrets förande komma att senare meddelas av statistiska centralbyrån.

Stockholm den 3 juli 1947.

KUNGL. STATISTISKA CENTRALBYRÅN

ERNST HÖIJER

Cecil Hammarberg

Kungl. Bokt. Sthlm 1947
472488

FP 54 Statist. Sv. Acta (Stockholm)

KUNGL. STATISTISKA CENTRALBYRÅN

RIKSBYRÅN FÖR FOLKBOKFÖRINGEN

Cirkulär Nr 15 (september 1947)

Cirkulärskrivelse till vederbörande pastorsämbeten

med vissa anvisningar angående personaktens ifyllande samt rekvisitionsförfarandet beträffande personakter m. m.

I. Personaktens ifyllande.

Till statistiska centralbyrån inkomna personakter ävensom från olika håll ingångna meddelanden utvisa att blanketterna till personakter flerstädes av pastor ifyllas ofullständigt eller felaktigt. Centralbyrån har med anledning därav till pastors vägledning utarbetat vissa exempel å personakternas ifyllande, vilka finnas fogade härtill såsom bilaga 1—4.

Med anledning av de iakttagelser, som gjorts vid granskningen av hit inkomna personakter, har centralbyrån vidare funnit påkallat meddela följande erinringar beträffande personakternas ifyllande.

Försumma icke att å varje personakt, upptagande avtryck av personplåt, ifylla rum 3, **4**, 11, **19**, **24** och **25**; därjämte skall å varje personakt å därför avsedd plats (första, onumrerade rummet å bladets framsida samt nedre högra hörnet å bladets baksida) finnas angivet bladets nummer. Anteckningen är av betydelse för den händelse personakten för en person sedermera skulle komma att omfatta två eller flera blad, s. k. fortsättningsblad. Numren skola utvisa bladens ordningsnummer (första bladet nr 1, andra bladet nr 2 o. s. v.).

Det sagda innebär, att den från personplåten avtryckta uppgiften om personens **födelsetid och nummer** av pastor **alltid** skall inskrivas i **rum 4.** Därvid liksom i övrigt vid personaktens ifyllande skola noga iakttagas **dels** föreskrifterna i övergångsbestämmelserna till kyrkobokföringskungörelsen (senaste lydelsen, se kungörelsen den 6 juni 1947, nr 260) under punkt 2 **dels ock** de efter kyrkbokföringskungörelsen intagna »Anvisningar till kyrkoböckerna», i vad dessa ha avseende å personakterna (se även statistiska centralbyråns cirkulär nr 13, sid. 12 ff).

Plåtavtryckets uppgifter rörande personens förnamn och efternamn, yrke eller titel samt — beträffande svensk medborgare i värnpliktig ålder — inskrivningsnummer eller frikallelse från värnpliktens fullgörande, skola däremot *icke* omskrivas; dessa uppgifter skola alltså icke införas i rum 1, 2, 5 resp. 15. Motsvarande gäller uppgift om födelse(hem)orten, försåvitt ej namnet å denna i plåtavtrycket starkt förkortats, då uppgiften i regel bör omskrivas och införas i rum 8. (Förkortningar sådana som N = norra, S = södra, l = landsförsamling o. s. v. behöva dock ej föranleda omskrivning av ortsuppgiften.)

Stat. cbn. 1197/1947. 2.500 ex.

Under plåtavtryckets uppgift om födelse(hem)ort skall, därest såsom sådan är angiven landsförsamling, alltid på därför avsedd plats tillskrivas det län, där församlingen är belägen. Länet får *icke* angivas med *littera* enligt automobilregistret *utan* skall brukas **vedertagen förkortning (Upps., Söd. etc.).** Därest födelse(hem)orten är församling i stad, som omfattar jämväl annan församling, skall på förutnämnda plats i stället av pastor antecknas staden.

Län skall även annorstädes å personakten alltid angivas med vedertagen förkortning, *icke* med *littera* (se rum 16—19, 21 och 24; jfr även rum 20).

Därest födelseorten är belägen utom riket, skall under plåtavtryckets uppgift därom antecknas den stat, varest den angivna orten är belägen.

I övrigt skall iakttagas följande.

Rum 16. Här antecknas *icke* adoptivföräldrar eller fosterföräldrar *utan* de naturliga föräldrarna; därvid iakttages att fader till utomäktenskapligt barn får antecknas endast, om faderskapet är i laga ordning fastställt. Adoptivföräldrar antecknas i stället i rum 20 (jfr bilaga 1).

Rum 17. I detta rum behöver vid engångsuppläggningen av personakter beträffande den som ingått giftermål mer än en gång endast antecknas det senast ingångna äktenskapet, varvid detta, såvitt möjligt, bör inskrivas under sitt rätta ordningsnummer (nr 2 el. 3). Därest det senaste äktenskapet är upplöst och närmare upplysningar ej kunna lämnas med ledning av kyrkobokföringsortens församlingsbok, skall ovillkorligen angivas åtminstone **sättet för äktenskapets upplösning** i enlighet med anvisningarna till rum 17 (d. v. s. i kolumnen för år för äktenskapets upplösning bokstaven »ä» för änkling eller änka resp. »s» för frånskild).

Å personakten för den som avlidit behöver anteckning om äktenskapets upplösning genom dödsfallet, vilket senare skall antecknas i rum 21 och 22, givetvis icke införas i rum 17.

Rum 18. Barn antecknas endast i moderns personakt; dock antecknas barn utom äktenskap, som är trolovningsbarn eller enligt faderns förklaring har samma rätt till arv efter honom som barn av äktenskaplig börd, såväl i moderns som faderns personakt. Endast barn under femton år torde vid pågående uppläggningsarbete behöva här antecknas, därest vederbörligt uppslag av församlingsboken icke lämnar upplysning om samtliga barn; det är dock ej oriktigt, om här antecknas även de äldre barnen.

Fosterbarn eller styvbarn skola *icke* upptagas i fostermoderns resp. styvmoderns personakt (de upptagas i rum 18 i den naturliga moderns personakt). *Adoptivbarn* upptagas *icke* i detta rum *utan i rum 20 av adoptantens* (d. v. s. om barnet adopterats gemensamt av äkta makar i vardera makens) *personakt;* jfr bilaga 2 (dessutom antecknas adoptivbarn givetvis på vanligt sätt i rum 18 av den naturliga moderns personakt).

Rum 19. Har inflyttning i församlingen skett den 1 januari 1947 eller senare, skall inflyttningsdagen alltid vara angiven; har inflyttning i församlingen ägt rum före den 1 januari, bör inflyttningsdagen, såvitt möjligt angivas, dock att skyldighet därtill icke föreligger, därest sistsagda dag icke framgår av det uppslag i församlingsboken, där personen finnes uppförd.

Såsom **inflyttningsdag** angives **den dag, då inflyttningen anmälts** hos pastor i inflyttningsorten eller — därest pastor meddelat beslut om personens kyrkobokföring i församlingen utan att flyttningsanmälan skett (d. v. s. efter sådant föreläggande, som omförmäles i 27 § folkbokföringsförordningen) — **den dag, då det ifrågavarande beslutet meddelades** (se 13 § 1 mom. fjärde stycket folkbokföringsförordningen; jfr även detta cirkulär sid. 10, tredje stycket).

Jämte namn å landsförsamling antecknas länet, där församlingen är belägen, med vedertagen förkortning (*ej* littera enligt bilregistret). Beträffande församling i stad, omfattande jämväl annan församling, utsättes staden.

Uppslag i församlingsboken skall angivas i vederbörlig kolumn. *Sker senare flyttning till annan fastighet inom samma församling eller upptages personen eljest å annat uppslag i församlingsboken, skall det nya uppslaget icke införas i rum 19.*

För anteckningarna i detta rum ansvarar enligt anvisningarna i kyrkobokföringskungörelsen **pastor i inflyttningsorten.**

För varje anteckning om inflyttning får disponeras endast *en* rad.

Församlingsnamn bör icke utsättas med stämpel. Om så sker, skall tillses att endast stämpelfärg, som lämnar arkivvärdig skrift, kommer till användning (jfr nedan under Anm.).

Utvandring skall **icke** antecknas här utan i rum 23.

Rum 20. Här böra **icke** införas anteckningar om andra förhållanden än sådana, som omförmälas i anvisningarna till detta rum. Såsom exempel på anteckningar, som här **icke** böra göras, må nämnas anteckning beträffande invandrare rörande dagen för riksbyråns besked rörande invandrarens kyrkobokföring i församlingen, samt anteckning i personakt för gift person rörande andra makens vistelseort eller nationalitet.

Rum 21 och 22. Dessa rum skola alltid vara ifyllda å personakt för avliden person (beträffande dödförklarad skall rum 21 vara ifyllt). Allmän inrättning, varå dödsfall inträffat, bör, såvitt möjligt, alltid anges i rum 21, oavsett huruvida inrättningen är belägen inom eller utom hemorten. Dödsort bör anges i detta rum även om dödsfallet inträffat i den avlidnes förutvarande (i rum 19 angivna) kyrkobokföringsort.

Rum 23. Detta rum skall alltid vara ifyllt å personakt för den som utvandrat ur riket; jfr bilaga 3.

Rum 24. Initialer skola enligt anvisningarna till detta rum *utsättas av den präst, genom vars försorg bladet upprättats.* Initialerna *skola* av denne *egenhändigt* utskrivas.

Anm. Observera att i rum, som **icke skall** eller till följd av avsaknad av erforderliga uppgifter **icke kan** ifyllas av pastor, icke får införas streck, frågetecken el. dyl.; sådant rum skall lämnas blankt.

Anteckning skall göras så kortfattad och adekvat som möjligt; där särskilda anvisningar äro lämnade för anteckningarnas avfattande, skola dessa *noggrant* iakttagas.

Anteckning skall göras med skrivmaskin, eller, där så icke kan ske, med

bläck, därvid färgband eller bläck, som lämnar arkivvärdig skrift skall användas (anilinpenna får självfallet **icke** användas). I rum 24 må församlingsnamn utsättas med stämpel, såvida *stämpelfärg,* som lämnar *arkivvärdig* skrift användes. Uppgift om de slag av bläck, färgband och stämpelfärger, som godkänts för skrift å normalpapper såsom arkivvärdig, publiceras varje år i första numret av allmänna tidningarna; närmare upplysningar torde kunna erhållas efter hänvändelse till vederbörande kyrkobokföringsinspektör.

Å personakt, som, utan att vara försedd med avtryck av personplåt, skall av pastor upprättas, d. v. s. personakt för barn, fött den 1 juli 1947 eller senare, skola alltid rum 2—4, 8 och 13, 16 samt 19, 24 och 25 vara ifyllda; bladets nummer skall finnas utsatt å vederbörliga platser (jfr sid. 1, tredje stycket). Vidare iakttages, att rum 2 ifylles, så snart förnamn för barnet anmälts.

II. Rekvisition hos riksbyrån av personakt beträffande invandrare eller i bok över obefintliga upptagen person.

Rekvisition hos riksbyrån av personakt för invandrare skall numera ske i varje fall, då pastor beslutar att i församlingen kyrkobokföra invandrare.

Rekvisitionsförfarandet tillämpas, såsom framgår av övergångsbestämmelserna till kyrkobokföringskungörelsen från och med den 1 juli 1947, d. v. s. i de fall, då anmälan om invandringen gjorts hos pastor den 1 juli 1947 eller senare, eller — därest pastor utan att sådan anmälan skett, meddelat beslut om invandrares kyrkobokföring i församlingen (d. v. s. efter föreläggande, som avses i 27 § folkbokföringsförordningen) — i de fall, då pastors ifrågavarande beslut meddelats den 1 juli 1947 eller senare.

Beträffande den som är upptagen i bok över obefintliga, gälla i förevarande avseende samma regler angående rekvisition av personakt som beträffande invandrare.

Föreskrifterna i övergångsbestämmelserna till kyrkobokföringskungörelsen (punkt 2), om insändande till riksbyrån av underrättelse rörande pastors beslut om kyrkobokföring i församlingen av invandrare eller i bok över obefintliga upptagen person, ha således upphört att gälla med ingången av juli månad 1947.

Beträffande Stockholm och Göteborg gälla i förevarande avseende särskilda bestämmelser. Rekvisition hos riksbyrån av personakt ombesörjes där i Stockholm av mantalsintendenten (fr. o. m. den $^1/_1$ 1948 av mantalsdirektören; jfr sid. 7, tredje stycket) samt i Göteborg av kronokamreraren i staden.

I fråga om rekvisitionsförfarandet skall följande iakttagas.

Rekvisition skall upprättas å särskild blankett, vartill formulär fastställts av riksbyrån. Blanketten består av *två,* i de delar, som äro avsedda för pastors anteckningar, likalydande blad, vilka **båda** skola av pastor **fullständigt** ifyllas. Blanketten kan rekvireras hos något av de förlag, vilka tillhandahålla blanketter till kyrkoböcker.

Blankett för underrättelse om pastors beslut angående invandrares kyrkobokföring i församlingen (äldre formulär rubricerat: »Anmälan om invandring») bör i regel icke användas för rekvisition av personakt. Därest så undantagsvis sker, skall å blanketten tydligt angivas att fråga är om rekvisition av personakt. Rekvisitionen skall även i dylikt fall alltid upprättas och avlämnas i två exemplar.

Till riksbyrån inkomna rekvisitioner ha i ett stort antal fall icke avfattats enligt fastställt formulär eller avlämnats i endast ett exemplar. Därigenom har expedieringen av rekvirerade personakter i hög grad fördröjts. *Med anledning därav anmodas pastor att tillse att rekvisition alltid avfattas enligt vederbörligt formulär och att blankettens båda blad ifyllas.*

Till rekvisition av personakt för invandrare skola fogas antingen — i huvudskrift eller bestyrkt avskrift — de intyg och andra handlingar, vilka av invandraren företetts eller ock genom pastors försorg för invandraren med stöd av nämnda handlingar ävensom till pastor muntligen lämnade uppgifter, utom i vad avser rum 7 och 24, utskriven och till riktigheten genom pastors namnunderskrift bestyrkt personakt. Sådant bestyrkande kan ske *i den rekvisitionsblankett,* vartill personakten skall fogas (t. ex. under 5 »Särsk. anteckn.» jfr bilaga 5). **Centralbyrån vill rekommendera att pastor tillämpar sistnämnda förfaringssätt och alltså till rekvisitionen fogar en av pastor (utom i vad avser rum 7 och 24) ifylld personakt rörande invandraren, varigenom insändande till centralbyrån av företedda handlingar i original eller avskrift onödiggöres.** Centralbyrån vill emellertid på förekommen anledning fästa uppmärksamheten därå att insändande till riksbyrån av personakt beträffande invandrare *icke* fritager pastor från skyldighet att samtidigt avlämna rekvisition enligt fastställt formulär (obs. att personaktens riktighet skall *bestyrkas* genom pastors namnunderskrift å rekvisitionsblanketten).

Undantagsvis kan godtagas rekvisition, till vilken icke fogats personakt eller företedda handlingar (i huvudskrift eller avskrift). I så fall skall rekvisitionen till riktigheten bestyrkas genom pastors namnunderskrift (jfr bilaga 5) samt så avfattas att därav otvetydigt framgår, **vilka i rekvisitionen angivna data, som blivit för pastor styrkta genom »behöriga intyg och uppgifter av vederbörande».** Detta kan exempelvis ske så att under rubriken »Bifogade handl. (pass etc.)» angives den handling, som för pastor företetts, t. ex. *»Företett danskt, canadensiskt pass (resp. svenskt, danskt främlingspass) utfärdat 46 oktober 7» (eller »flyttningsattest utfärdad 46 oktober 7»)* samt under varje ifrågakommande rubrik, där anledning därtill föreligger, beträffande där intagen uppgift orden *»enl. muntlig uppgift».* **Det är av vikt att detta noga iakttages, enär eljest arbetet hos statistiska centralbyrån med personaktens utfärdande och expedierande kan fördröjas.** Framgå dessa förhållanden av rekvisitionen bifogad personakt eller annan handling, erfordras icke att dylika anteckningar göras i rekvisitionen; i sistnämnda fall kan dock vara lämpligt att särskilt utmärka de anteckningar, som grunda sig å muntliga uppgifter (jfr bilaga 6).

Finnes vederbörligen ifylld personakt *icke* fogad till rekvisitionshandlingen, bör pastor före rekvisitionens avlämnande noga tillse, att däri, såvitt möjligt, lämnats **fullständiga uppgifter rörande alla de förhållanden, varom den rekvirerade personakten skall innehålla upplysning.** I sådant avseende vill centralbyrån särskilt fästa uppmärksamheten därå, att i rekvisitionen skola lämnas uppgifter jämväl rörande invandrares **trosbekännelse, dop och** — såvida behörigen styrkta uppgifter därom föreligga beträffande minderårigt barn — **barnets äktenskapliga eller utomäktenskapliga börd** ävensom i förekommande fall rörande invandrares **konfirmation och nattvardsgång samt, därest konfirmation och nattvardsgång ägt rum inom annan evangelisk-luthersk kyrka än svenska kyrkan, uppgift om denna kyrka.**

Beträffande adoptivbarn skall, åtminstone där adoptionen grundar sig på svensk domstols beslut, uppgift lämnas förutom, såvitt möjligt, om de naturliga föräldrarna, om **adoptivföräldrarna** (namn, födelsetid, födelsenummer och födelseort) med angivande av **domstol,** som meddelat beslut i adoptionsärendet och **dagen för beslutet.** Pastor torde i sådant hänseende iakttaga anvisningarna till rum 20 av personakten (se Anvisningar till kyrkoböckerna, intagna efter kyrkobokföringskungörelsen samt bilaga 1).

Anteckning om trosbekännelse, dop, börd, konfirmation, nattvardsgång m. m. kan lämpligen införas **under punkt 5. Särsk. anteckn.** å rekvisitionsblanketten; finnes där icke tillräckligt utrymme kunna anteckningarna fortsättas å bladets baksida; jfr bilaga 5 och 6.

Till rekvisition av personakt för person, som är **upptagen i bok över obefintliga,** skall pastor foga **fullständigt utdrag ur nämnda bok** eller av **pastor med egen namnunderskrift till riktigheten bestyrkt personakt.** Bestyrkande av personaktens riktighet sker lämpligen å den personakten vidfogade rekvisitionsblanketten (jfr sid. 5 och bilaga 5). Därest vederbörande är upptagen i annan församlings bok över obefintliga, är dock tillräckligt, om pastor, i de fall, då förhållandet är för pastor känt, i rekvisitionen under punkt 5 »Särsk. anteckn.» inför uppgift därom, att personen är upptagen i bok över obefintliga samt den församling, där vederbörande är så bokförd. **Underrättelse till sistnämnda församling om personens kyrkobokföring å annan ort lämnas genom riksbyråns försorg.**

Tilläggsuppgift till länsbyrå angående invandrares eller i bok över obefintliga upptagen persons kyrkobokföring behöver *icke* vidare av pastor avlåtas. Erforderliga uppgifter därom komma att tillställas länsbyrån genom statistiska centralbyråns försorg genom översändande av det ena bladet av den inkomna rekvisitionsblanketten; däri införes genom centralbyråns försorg uppgift om fastställt födelsenummer. För att centralbyrån skall kunna lämna sådan underrättelse till länsbyrån är det nödvändigt att fält 3 samt i förekommande fall fält 5 vederbörligen ifyllas av pastor.

Beträffande rekvisitionsblankettens ifyllande torde viss ledning kunna hämtas av exemplen i bilaga 5 och 6. Den i anledning av rekvisitionen av riksbyrån upprättade personakten är återgiven i bilaga 1 (personakten antages efter upprättandet ha genom pastors försorg försetts med viss ytterligare anteckning).

III. Rekvisition hos pastor (i Stockholm och Göteborg hos annan vederbörande myndighet) av personakt för inflyttad person.

Kyrkobokföringskungörelsens bestämmelser om rekvisition och om översändande av personakter olika pastorsämbeten emellan beträffande inflyttade personer ha enligt övergångsbestämmelserna till nämnda kungörelse (i dessa bestämmelsers lydelse enligt kungörelsen den 6 juni 1947, nr 260) trätt i tillämpning **den 1 september 1947.** Detta innebär att rekvisition av personakt för en från en församling till en annan församling inom riket inflyttad person skall ske i de fall, då **anmälan om inflyttningen** gjorts hos pastor den 1 september 1947 eller senare eller — därest pastor meddelat beslut om den inflyttades kyrkobokföring i församlingen utan att flyttningen blivit hos pastor anmäld (d. v. s. efter föreläggande, som omförmäles i 27 § folkbokföringsförordningen) — i de fall, då **detta beslut** meddelats den 1 september 1947 eller senare.

Rekvisition av personakt skall från och med den 1 september 1947 ske även beträffande flyttning till eller från Stockholm och Göteborg.

I Stockholm skall emellertid rekvisition av personakt beträffande till staden inflyttad person verkställas tills vidare av mantalsintendenten i staden samt, sedan den beslutade omorganisationen av överståthållarämbetet ägt rum, av chefen för det kommunala verk (mantalsverket), som i samband därmed skall inrättas (mantalsdirektören). I Göteborg ankommer det på kronokamreraren i staden att rekvirera personakt för inflyttad person (beträffande flyttning mellan församlingar inom Göteborg se 3 § 1 mom. kungörelsen den $^{30}/_{12}$ 1946, nr 797).

Beträffande den som inflyttat *från* Stockholm eller Göteborg, skall rekvisition av personakt beträffande den inflyttade ske hos nyss angiven myndighet i staden.

I och med att det i kyrkobokföringskungörelsen stadgade rekvisitionsförfarandet beträffande personakter börjat tillämpas, bliva bestämmelserna i 12 § folkbokföringsförordningen omedelbart tillämpliga. **Den inflyttade får alltså icke införas i församlingsboken, förrän personakt för honom erhållits;** anteckning får icke heller införas i församlingsboken om förhållande, som beträffande den flyttande skall antecknas jämväl i personakt, med mindre anteckning därom förut är eller samtidigt blir gjord i personakten; jfr även bestämmelserna i 71 § kyrkobokföringskungörelsen angående utfärdande av prästbevis för den som blivit avförd ur församlingsboken.

Härav följer att pastor i utflyttningsorten icke skall avföra den flyttande ur församlingsboken eller anteckna honom i utflyttningsboken såsom utflyttad förrän rekvisition av personakt beträffande den flyttande inkommit. Stanna vederbörande pastorsämbeten i skiljaktiga meningar om personens rätta kyrkobokföringsort, äger pastor i utflyttningsorten vägra efterkomma rekvisitionen och skall vederbörande kyrkobokföringsinspektörs yttrande inhämtas samt frågan, om enighet likväl icke ernås, av pastor i inflyttningsorten underställas länsstyrelsen i länet (jfr 66 § 1 mom. 1. folkbok-

föringsförordningen samt 6 § kungörelsen den $^{30}/_{12}$ 1946, nr 796, enligt vilket sistnämnda stadgande, då inflyttning skett till Stockholm, frågan av mantalsintendenten — resp. fr. o. m. den $^{1}/_{1}$ 1948 av mantalsdirektören — skall underställas överståthållarämbetet).

Såsom av det anförda framgår skall från och med den 1 september 1947 icke vidare beträffande inflyttad person till pastor i utflyttningsorten översändas underrättelse om flyttningsbetygs avlämnande (s. k. inflyttningsavis; jfr övergångsbestämmelserna till kyrkobokföringskungörelsen i dessas lydelse enligt kungörelsen den 6 juni 1947, nr 260, punkt 2) utan rekvisition skall ske av den inflyttades personakt.

Det bör även uppmärksammas, att, därest den inflyttade vid flyttningens anmälande icke företer flyttningsbetyg, rekvisition av flyttningsbetyget hos pastor i utflyttningsorten *icke* vidare skall verkställas **av pastor** i inflyttningsorten, *utan* den inflyttade skall av pastor jämlikt 21 § sista stycket folkbokföringsförordningen **påminnas** om sin skyldighet härutinnan samt lämnas nödigt **rådrum** för skyldighetens fullgörande. Fullgöres skyldigheten ändå icke, skall pastor, i den ordning 63 § folkbokföringsförordningen stadgar, skriftligen anmana vederbörande att inom viss tid efter delfåendet av anmaningen fullgöra sin skyldighet att avlämna flyttningsbetyg. Anmaning skall enligt 63 § folkbokföringsförordningen, där ej omständigheterna till annat föranleda, översändas i rekommenderat brev. Anlitas polismyndighet i orten för delgivningen, är den polisman, som verkställer delgivningen, berättigad till viss ersättning av den försumlige (i Stockholm och Göteborg ombesörjas dessa åligganden av mantalsintendenten eller fr. o. m. den $^{1}/_{1}$ 1948 av mantalsdirektören resp. kronokamreraren i staden).

För pastors anmaning att avlämna flyttningsbetyg är särskild blankett **icke** fastställd.

Flyttningsbetyg skall av inflyttad person företes, intill dess att medborgarkort resp. främlingskort blivit utdelade till varje i riket kyrkobokförd person, som fyllt femton år, vilket enligt kungörelsen den 27 juni 1947, nr 311, angående uppskov med vissa bestämmelser i folkbokföringsförordningen, skall hava skett senast till den 1 juli 1948; därefter skall flyttningsbetyg avlämnas endast om medborgarkort undantagsvis ej kan företes (genom den nämnda kungörelsen har bl. a. även bestämts att roteförteckningar icke skola tillhandahållas roteombuden vid mantalsskrivningen för år 1948).

Till **begäran om utfående av flyttningsbetyg** får av den flyttande tills vidare användas blankett, vartill formulär fastställts genom 1915 års kyrkobokföringsförordning. Sådana blanketter skola finnas att tillgå på pastorsexpeditionen samt hos polismyndigheten i orten (jfr 22 § folkbokföringsförordningen).

Rekvisition av personakt skall ske med användande av blankett, vartill formulär fastställts av riksbyrån. Sådana blanketter kunna beställas hos något av de förlag, vilka tillhandahålla blanketter till kyrkoböcker.

Rekvisitionen kan av pastor i utflyttningsorten, sedan rekvisitionen efterkommits, insändas till länsbyrån i länet *såsom tilläggsuppgift angående flytt-*

ningen. Pastor anses därmed ha fullgjort den honom åliggande skyldigheten att tillställa länsbyrån tilläggsuppgift rörande flyttningen (jfr nedan).

Enligt övergångsbestämmelserna till kyrkobokföringskungörelsen skall pastor, **intill dess nytt formulär till flyttningsbetyg fastställts,** alltjämt använda sig av de genom 1915 års kyrkobokföringsförordning fastställda formulären till sådana betyg. Därvid bör iakttagas *att* å blankettens framsida överst till vänster i stället för utflyttningens nummer antecknas **utflyttningsfastighet och uppslag i församlingsboken;** *att* i flyttningsbetyg för äkta makar punkterna 6, 8—11 och 13 samt de tre sista kolumnerna i tabellen å blankettens baksida, avseende makarna eventuellt åtföljande, icke konfirmerade barn under 15 år (d. v. s. kolumnerna med rubriken »Födelseort», »Döpt», resp. »Vaccinerad») icke behöva ifyllas; *samt att* i annat flyttningsbetyg punkterna 8—11, 13 och 15 ävensom de tre sista kolumnerna i tabellen å blankettens baksida icke behöva ifyllas. Lämpligt kan vara att i flyttningsbetyg för varje däri upptagen person angiva dennes födelsenummer, vilket i så fall bör antecknas, såvitt angår den eller de personer, för vilka betyget utfärdats, å rad 7 omedelbart efter vederbörandes födelsetid, samt beträffande åtföljande barn i kolumnen för födelseort i tabellen å blankettens baksida. Därest detta icke iakttages, erhåller pastor i inflyttningsorten icke tillfälle att i rekvisitionen av personakt angiva den inflyttade personens födelsenummer.

Såsom formulär till flyttningsbetyg må enligt medgivande av statistiska centralbyrån tills vidare användas jämväl **det för rekvisition hos pastor av personakt fastställda formuläret.** I enlighet härmed äger pastor, som så önskar, tills vidare utfärda flyttningsbetyg å blankett till rekvisition hos pastor av personakt, dock att därvid skall iakttagas, att av pastor i utflyttningsorten skola ifyllas endast fälten 1 a (Efternamn), 1 b (Förnamn), 3 a (Utfl. fr.) ävensom — där så erfordras — fält 4 (Särsk. ant.). På lämplig plats å blanketten (t. ex. ovanför fält 5 eller i fält 4) bör därjämte av pastor i utflyttningsorten påstämplas eller tillskrivas orden »Utfärdat såsom flyttningsbetyg den ..... 194 . av .....». Vid betygets utfärdande utsättes datum därför samt namn och ämbetstitel för den präst, som utfärdar betyget.

Pastor i inflyttningsorten äger, sedan flyttningsbetyg av nyssnämnda slag till honom av den flyttande avlämnats, att använda detsamma för **rekvisition av personakt** beträffande den flyttande hos pastor i utflyttningsorten. För sådant ändamål skola av pastor i inflyttningsorten vederbörligen ifyllas fälten 2 (Infl. år, mån., dag), 3 b (Infl. till) och 5 (Personakt rekvireras) samt i förekommande fall fälten 3 c (Infl. hos) — fam. st. (för ensamt barn under 18 år) och 4 (Särsk. ant.). Därest fält 3 c ifylles, får blanketten *icke* försändas såsom öppet brev. **Pastor i utflyttningsorten** äger därpå, sedan rekvisitionen efterkommits, enligt vad förut angivits, insända rekvisitionen såsom **tilläggsuppgift angående flyttningen** till länsbyrån i länet. Därvid skall fält 6 å blanketten ifyllas. För rekvisition av personakt får däremot *icke* användas flyttningsbetyg å blankett enligt hittills gällande formulär.

Med hänsyn till den arbetsbesparing, som genom användande av en ge-

mensam handling såsom flyttningsbetyg, personaktsrekvisition och tilläggsuppgift, kan ernås under tiden, intill dess medborgarkort blivit utfärdade, vill centralbyrån starkt förorda ett dylikt förfaringssätt till allmän tillämpning hos pastorsämbeten och andra vederbörande myndigheter.

Anteckning om flyttningsbetygs utfärdande behöver icke vidare göras i utflyttningsbok, då betygets utfärdande i och för sig saknar betydelse i kyrkobokföringsavseende. Det torde emellertid ur rent expeditionella synpunkter kunna vara till fördel att icke desto mindre i utflyttningsboken, så länge sådan alltjämt föres, anteckna dagen för betygets utfärdande. I så fall införes den flyttande redan vid flyttningsbetygets utfärdande i utflyttningsboken, varvid dock kol. 2 och 3 (i äldre formulär kol. 2—4) ej ifyllas. Anteckning om dagen för flyttningsbetygets utfärdande kan lämpligen göras i *kol. 11* (i äldre formulär kol. 13) av utflyttningsboken; ev. kunna i stället minnesanteckningar föras å särskilt upprättad förteckning. I detta sammanhang erinras om anvisningarna till utflyttningsbok enligt äldre formulär i statistiska centralbyråns cirkulär nr 11, enligt vilka rubrikerna till kolumnerna 1, 2 (Flyttningsbetygs löpande årsnummer resp. dag och månad) samt 3, 4 (Utflyttningens år resp. dag och månad) i sådant formulär skola ändras till att avse *utflyttningens* löpande nummer samt dag och månad resp. år samt dag och månad för *rekvirerad personakts expedierande;* jfr även anvisningarna i nämnda cirkulär till inflyttningsbok, som föres enligt äldre formulär samt övergångsbestämmelserna till kyrkobokföringskungörelsen under punkt 1, sista stycket (kol. 4 av inflyttningsbok enligt äldre formulär skall delas i 2 kolumner; i den vänstra av dessa kolumner skall antecknas *uppslag i utflyttningsortens församlingsbok* och i den högra *dag då rekvirerad personakt kommit pastor tillhanda;* i slutet av inflyttningsboken skola anslås ett lämpligt antal sidor till *minnesanteckningar* rörande pastors beslut rörande personer, vilka pastor beslutat icke skola i församlingen kyrkobokföras).

Såsom inflyttningsdag antecknas den dag, då anmälan om inflyttning i församlingen gjorts hos pastor eller — därest pastor utan föregående flyttningsanmälan beslutat i församlingen kyrkobokföra någon — dagen för det ifrågavarande beslutet. Såsom utflyttningsdag antecknas inflyttningsdagen (jfr 13 § 1 mom. fjärde och femte stycket folkbokföringsförordningen). Om inflyttad person icke vid flyttningens anmälande företer flyttningsbetyg (medborgarkort, sedan sådana blivit utdelade) utan först senare efter påminnelse eller anmaning insänder denna handling, skall alltså såsom inflyttningsdag antecknas *den dag, då anmälan gjordes* och *icke* dagen för *flyttningsbetygets (medborgarkortets) avlämnande.*

Till följd av den försening, som ägt rum av leveranserna av blanketter till personakter med åtföljande förskjutningar i tidsschemat för personakternas upprättande, kan förväntas att rekvisitioner av personakter i viss utsträckning icke kunna med erforderlig grad av skyndsamhet efterkommas. Mottagaren av personaktsrekvisition bör i dylikt fall — såvitt möjligt — **underrätta rekvirenten om dröjsmålet samt den tid, inom vilken rekvisitionen beräknas kunna efterkommas.** Beror dröjsmålet därpå, att personakt beträffande

den flyttande icke ännu inkommit från annan församling, från vilken personen före den 1 september 1947 inflyttat till den församling, som emottagit personaktsrekvisitionen, åligger det pastor i sistnämnda församling att utan dröjsmål i sin tur rekvirera personakten från vederbörlig församling (resp. från mantalskontoret i Stockholm); i förevarande avseende hänvisas i övrigt till de närmare anvisningarna härutinnan i statistiska centralbyråns cirkulär nr 13, sid. 11 f. För sådan rekvisition som sist nämnts, bör **icke** användas den särskilt **fastställda blanketten** för det i kyrbokföringskungörelsen fastställda rekvisitionsförfarandet.

Med hänsyn till de olägenheter, som kunna vara förenade med en längre tids dröjsmål med efterkommandet av en rekvisition av personakt, böra i dylika fall städse **alla de åtgärder, som äro möjliga,** vidtagas för att påskynda översändandet av rekvirerade personakter. Under tiden intill dess rekvirerad personakt inkommit, torde prästbevis rörande den flyttande kunna utfärdas endast av pastor i den församling, från vilken vederbörande utflyttat; sedan vederbörande blivit avförd ur församlingsboken, får emellertid prästbevis grundat å nämnda bok jämlikt 71 § 1. kyrkobokföringskungörelsen utfärdas endast, om däri uttryckligen angives att beviset hänför sig till förfluten tid (tiden för hans avförande ur församlingsboken).

Nytt formulär till flyttningsbetyg kommer inom kort att fastställas av statistiska centralbyrån. Blankett enligt detta formulär är avsedd för kombinerad användning såsom flyttningsbetyg, personaktsrekvisition och underrättelse (tilläggsuppgift) till länsbyrå angående flyttning, intill dess medborgarkort (resp. främlingskort) blivit utfärdade. Blanketten torde inom de närmaste veckorna finnas att tillgå hos vederbörande förlag, då den motsvarande blanketten till rekvisition hos pastor av personakt icke vidare bör användas såsom *flyttningsbetyg*.

Samtidigt härmed översändes ett exemplar av mantalsskrivningskungörelsen den 25 augusti 1947, nr 654. Närmare anvisningar för kungörelsens tillämpande komma inom kort att meddelas av statistiska centralbyrån.

Enligt meddelande från vederbörande förlag finnes en icke obetydlig restupplaga av blanketter till personakter avsedda för personakter, varå genom länsbyrås försorg skola anbringas plåtavtryck (formulär nr 8 a eller b). Med hänsyn till rådande pappersbrist och knappheten i synnerhet på papper av den högvärdiga kvalitet, som skall användas till personaktsblanketter, måste det anses angeläget att denna restupplaga successivt tages i anspråk vid det fortsatta manuella upprättandet av personakter. Statistiska centralbyrån vill med anledning därav på förekommen anledning erinra om att centralbyrån ur anförda synpunkter genom cirkulär nr 13 (sid. 15, tredje stycket) ansett sig böra förklara pastor vara oförhindrad att använda blankett enligt något av de för plåtavtryck jämkade formulären (formulär nr 8 a och b) till personakt, som skall upprättas av pastor utan länsbyrås medverkan (personakt för barn, fött den 1 juli 1947 eller senare). Å sådan blankett bör personens

efternamn samt förnamn inskrivas i *rutan för plåtavtryckets anbringande;* uppgifterna böra på motsvarande sätt som å avtrycksförsedd personakt i denna ruta anbringas omedelbart invid och i jämnhöjd med skrivraden till rum 2 resp. 1 enligt följande exempel

2) Efternamn	Nicklasson
1) Förnamn	Tor John

Övriga uppgifter rörande personen införas i vederbörliga rum av blanketten på motsvarande sätt som å blankett enligt formulär 8 (således kön, födelsetid, födelsehemort, m. m. i rum 3, 4 resp. 8 etc.).

Stockholm i september 1947.

KUNGL. STATISTISKA CENTRALBYRÅN

IVAR UHNBOM

Cecil Hammarberg

Personakt blad nr 1
Akten omfattar blad nr 1, . . ,

1) Förnamn ~~Penti Juhani~~ Penti Johan Emil

2) Efternamn Johanason

Bilaga 1.

5) Yrke

3) Kön m

4) Födelsetid och nummer: år 1939 | månad apr | dag 3 | nr 931

6) Vacc. V | |

7) Stam, nation. finsk mb

8) Födelsehemort (fod.-ort) Tammerfors Finland

9) Lyte

10) Trosbekännelse

11) döpt

12) Konfirm. m. m.

13) Bord m. m. iä

14) Reg. å sjömanshus

15) Värnpl.

16) Föräldrar

	efternamn, förnamn och födelsehemort	födelsetid och nummer: år	mån.	dag	nr
Fader	Salminen, Sirkko Johannes, Helsingfors Finland	03	8	13	
Moder	Salminen, Kyllikki, f. Lahti, Tammerfors Finland	10	2	7	

17) Äktenskap

nr	ingånget: år	mån.	dag	upplöst: år	mån.	dag	makes efternamn, förnamn och födelsehemort	födelsetid och nummer: år	mån.	dag	nr
1											
2											
3											

18) Barn

kön	födelsetid och nummer: år	mån.	dag	nr	T. A.	namn (övre raden) och födelsehemort (undre raden)	den andras av föräldrarna namn	födelsetid och nummer: år	mån.	dag	nr

Bilaga 1, framsida.

19) Inflyttad (överförd)

nr	år	mån.	dag	till församling (bok över obefintliga)	uppslag	nr	år	mån.	dag	till församling (bok över obefintliga)	uppslag
1	47	8	1	Råneå nedre, Nb. (fr.Finland)	118	11					
2						12					
3						13					
4						14					
5						15					
6						16					
7						17					
8						18					
9						19					
10						20					

20) Anteckningar om adoptivföräldrar eller adoptivbarn, omyndigförklaring, lysning, äktenskapsbetyg m. m.

Adopt. av Johansson Oscar Emil f. 07 okt 11 nr 621 i Väse, Värml. o.h.h. Ellen Josefina, f. Andersson, 06 jan 3 nr 622 i Sunne, Värml. gm Råneå tingsl. Hrtts beslut 47 juli 7. 47 aug 27. Förmansändr. medg. av R 47 aug 5.

21) Död eller dödförklarad:	22) Dödsorsak:	23) Utvandrad:
	Attest utfärdad av	

24) Bladet upprättat 1947 aug 25 Riksbyrån/ W.W.

25) Initialer och efternamn: P.J.E. Johansson

Blad nr 1

Bilaga 1, baksida.

Personakt blad nr 1
Akten omfattar blad nr 1, ..., ..., ...

2) Efternamn: Jideberg
1) Förnamn:

Bilaga 2.
~~Nicklasson~~ 198-32-24 040918-853
Tor John Kristoffer Rich.
Skrädd Umeå AC

[1] Värnpl. [2] Nation. [3] Föd.-tid (år, mån, dag) och nr [4] Födelsehemort (fod.-ort) län/stad

5) Yrke:

3) Kön: m
6) Vacc.: V
4) Födelsetid och nummer: år 1904, månad sept, dag 18, nr 853

8) Födelsehemort (fod.-ort) (se ovan) (se ovan) län/stad
7) Stam. nation.
9) Lyte:
10) Trosbekännelse:
11) döpt ~~av svr kyrkan döpt r & DS~~
12) Konfirm. m. m.: k n
13) Bord m. m.: iä
14) Reg. å sjömanshus:
15) Värnpl.:

16) Föräldrar

	efternamn, förnamn och födelsehemort	födelsetid och nummer			
		år	mån.	dag	nr
Fader					
Moder					

17) Äktenskap

nr	ingånget år	ingånget mån.	ingånget dag	upplöst år	upplöst mån.	upplöst dag	makes efternamn, förnamn och födelsehemort	födelsetid och nummer år	mån.	dag	nr
1	K 28	4	19	B 47	6	10	Jideberg ~~Nicklasson,~~ Karin Margareta, f. Berggren Hede Jämtl.	06	4	12	826
2											
3											

18) Barn

kön	födelsetid och nummer år	mån.	dag	nr	T. A.	namn (övre raden) och födelsehemort (undre raden)	den andras av föräldrarna namn	födelsetid och nummer år	mån.	dag	nr

Bilaga 2, framsida.

19) Inflyttad (överförd)

nr	år	mån.	dag	till församling (bok över obefintliga)	uppslag	nr	år	mån.	dag	till församling (bok över obefintliga)	uppslag
1				Umeå	112	11					
2	47	4	1	Högsjö, Vrnl.	183	12					
3						13					
4						14					
5						15					
6						16					
7						17					
8						18					
9						19					
10						20					

20) Anteckningar om adoptivföräldrar eller adoptivbarn, omyndigförklaring, lysning, äktenskapsbetyg m. m.

47 apr 30. Nytt släktnamn godk. av R 47 apr 15. Äkt.skilln. gm Umeå Rrtts utslag 47 maj 12.
Adopterat Persson, Erik Algot, f. 45 jan 2 nr 781 i Sundsvall gm Umeå Rrtts beslut 47 sept 5.
~~Äkt.förb. 47 nov 10 f. lysn. i Äkt. i Sundsvall m. Persson, Kristina, servitris, Dragonen 7 ibm.~~

21) Död eller dödförklarad:
Död 1947 dec 1 i Östersund å lasarettet

22) Dödsorsak:
Krosskador, ådragna vid bilolycka.

Attest utfärdad av läkare

23) Utvandrad:

24) Bladet upprättat 1947 juli 5 av pä i Umeå/J. B.

25) Initialer och efternamn: T.J.K.R. ~~Nicklasson~~ Jideberg

Blad nr 1

Bilaga 2, baksida.

Personakt blad nr 1
Akten omfattar blad nr 1, ..., ..., ...

2) Efternamn: ~~Jideberg~~ Karlberg
1) Förnamn: ~~Nicklasson~~, f. Berggren Karin Margareta

Bilaga 3.

060412-826

Skrivbitr. Hede Z Jämtl.

5) Yrke

3) Kön	4) Födelsetid och nummer			
	år	månad	dag	nr
K	1906	apr	12	826

6) Vacc. V

8) Födelsehemort (föd.-ort) (se ovan) (se ovan) län/stat
7) Stam, nation.
9) Lyte
10) Trosbekännelse
11) döpt
12) Konfirm. m. m. k n
13) Bord m. m. iä
14) Reg. å sjömanshus
15) Värnpl

16) Föräldrar

	efternamn, förnamn och födelsehemort	födelsetid och nummer			
		år	mån.	dag	nr
Fader					
Moder					

17) Äktenskap

nr	ingånget år	ingånget mån.	ingånget dag	upplöst år	upplöst mån.	upplöst dag	makes efternamn, förnamn och födelsehemort	födelsetid år	mån.	dag	nr
1	K 28	4	19	s 47	6	10	Jideberg ~~Nicklasson~~, Tor John Kristoffer Richard Umeå	04	9	18	853
2	49	12	30				Karlberg, Anders Johan Tofta, Gotl.	99	2	7	321
3											

18) Barn

kön	födelsetid år	mån.	dag	nr	T. A.	namn (övre raden) och födelsehemort (undre raden)	den ändras av föräldrarna namn	födelsetid år	mån.	dag	nr
	32	11	21	856		Karin Solveig Umeå	se rum 17				
	35	3	17	857		Stig Kristoffer Umeå	se rum 17				
	41	8	14	855		John Bertil Umeå	se rum 17				
	50	3	1	101		Per Erik Södertälje	se rum 17 (nr 2)				

Bilaga 3, framsida.

19) Inflyttad (överförd)

nr	år	mån.	dag	till församling (bok över obefintliga)	uppslag	nr	år	mån.	dag	till församling (bok över obefintliga)	uppslag
1				Umeå	112	11					
2	47	4	1	Högsjö, Vrnl.	183	12					
3	49	8	12	Södertälje (från Norge)	1208	13					
4						14					
5						15					
6						16					
7						17					
8						18					
9						19					
10						20					

20) Anteckningar *om adoptivföräldrar eller adoptivbarn, omyndigförklaring, lysning, äktenskapsbevis m. m.*

47 apr 30. Nytt släktnamn godk. av R 47 apr 15. Äkt.skilln. gm Umeå Rrtts utslag 47 maj 12. Utv.cert. o. utv.bet. utf. 47 juni 5. ~~Södertälje L B 15/49, sista lysn.dag 49 dec 24.~~

21) Död eller dödförklarad:	22) Dödsorsak:	23) Utvandrad:
	Attest utfärdad av	1947 juli 2 Norge (utv.bev. 47 juni 30).

24) Bladet upprättat 1947 juli 5 av pä i Umeå/ *J. Z.*

25) Initialer och efternamn: K.M. f. Berggren ~~Nicklasson~~ ~~Lidberg~~ Karlberg Blad nr 1

Bilaga 3, baksida.

Personakt blad nr 1
Akten omfattar blad nr 1, ...

1) Förnamn Aron

2) Efternamn Mosesson

Bilaga 4.

5) Yrke

3) Kön m

4) Födelsetid och nummer

år	månad	dag	nr
1947	juli	12	271

6) Vacc. v

7) Stam, nation.

8) Födelsehemort (fod.-ort) Angelstad, Kron. län/~~stad~~

9) Lyte

10) Trosbekannelse mosaisk

11) icke ~~av sv. kyrkan döpt f. d. DD~~

12) Konfirm. m. m.

13) Bord m. m. iä

14) Reg. å sjömanshus

15) Värnpl.

16) Föräldrar

	efternamn, förnamn och födelsehemort	födelsetid och nummer			
		år	mån.	dag	nr
Fader	Mosesson, Abraham, Jönköping	07	jan	10	241
Moder	Mosesson, Rebecka, f. Molinsky, Huskvarna	12	juni	27	242

17) Äktenskap

nr	ingånget			upplöst			makes efternamn, förnamn och födelsehemort	födelsetid och nummer			
	år	mån.	dag	år	mån.	dag		år	mån.	dag	nr
1											
2											
3											

18) Barn

kön	födelsetid och nummer				T. A.	namn (övre raden) och födelsehemort (undre raden)	den andras av föräldrarna namn	födelsetid och nummer			
	år	mån.	dag	nr				år	mån.	dag	nr

Bilaga 4, framsida.

19) Inflyttad (överförd)

nr	år	mån.	dag	till församling (bok över obefintliga)	uppslag	nr	år	mån.	dag	till församling (bok över obefintliga)	uppslag
1				Angelstad Kron.	145	11					
2						12					
3						13					
4						14					
5						15					
6						16					
7						17					
8						18					
9						19					
10						20					

20) Anteckningar om adoptivföräldrar eller adoptivbarn, omyndigförklaring, lysning, äktenskapsbetyg m. m.

21) Död eller dödförklarad:	22) Dödsorsak:	23) Utvandrad:
	Attest utfärdad av	

24) Bladet upprättat 1947 juli 15 av pä i Angelstad, Kron. /T. E.

25) Initialer och efternamn: A. Mosesson

Blad nr 1

Bilaga 4, baksida.

Bilaga 5.

Rekvisition av personakt hos riksbyrån (att avgivas i två ex.)

för nedan angivna, till riket invandrade — i bok över obefintliga upptagna personer.

Bifogade handl. (pass etc.): Personakt.- Företett flyttningsbetyg utfärdat 47 juni 1 av pä i Tammerfors, Finland.

Avsikt med vistelsen och dess sannolika varaktighet: Adopterad, se personakten, rum 20.

Anm.:

Råneå den 4/8 1947 Pä i Råneå nedre kbfd/ 8-9
(rekvirerande myndigh. o. sign.)

Utlänningskommissionens yttrande:	Inrest den:	från (land):
Uppehållstillst. t. o. m. den:	Nationalitet:	Arb. anm. den:
av:		
Förutv. bostadsort i riket:		
	Sign.:	

Anm. Angående rätt att under vissa förutsättningar underlåta bifoga pass el. dyl. se omstående sida samt riksbyråns cirk. nr 13, sid. 18
Anteckning om posters beslut att kyrkobokföra invandrare skall i så fall av poster genast införas i passet.

Invandring — överföring fr. obef. bok. (det tillämpliga understrykes).

1. Efternamn:	Yrke:[1]	2. Dat. för infl. el. överföring: år	mån.	dag	Före [2]/[11] Efter [1]/[11]
Johansson		47	8	1	

Förnamn (för kv. som är el. varit gift även flicknamnet):	Kön:[2]	Civ.st.	Föd. ort (stat o. kommun el. dyl.):	Föd. år	mån.	dag	Föd. nr
Penti Juhani	m	og	Tammerfors, Finland	39	4	3	

3. Förs. o. länsbokst.:	4. Datum för äktensk. ingång:	år	mån.	dag	—
Råneå nedre Y					
Kyrkobokf. fastigh.: Alen 1[10]	äktensk. upplösn.:				—
Bost. adr. (gata-husnr, by, gård, postbox, etc.): Lisero Box 161	Infl. från (stat): Finland				
Adr. postanst.: Råneå	Municip., kommun om förs. är delad:	Nationalitet [3]: finsk			

5. Särsk. anteckn.: Se personakten.- Ansökan om förnamnsändring ingiven till R enl. uppgift.- Personaktens överensstämmelse med före-

[1]) Avser yrke för den i första förnamnsraden upptagna personen. Ev. yrkesuppgift för övriga personer antecknas efter förnamnet. [2]) För barn angives familjeställning (s, d, fs, fd, etc.). [3]) Därest flera personer av olika nationalitet upptagits på samma blankett, angives nationalitetsuppgifterna i fält 5.

vänd.

Bilaga 5, framsida

tedda handlingar och muntligen lämnade uppgifter bestyrkes. Råneå 4/8 1947.

A. Ehnberg
Kommunister

Bilaga 5, baksida.

Bilaga 6.

Rekvisition av personakt hos riksbyrån (att avgivas i två ex.)

för nedan angivna, till riket invandrade — i bok över obefintliga upptagna personer.

Bifogade handl. (pass etc.): Flyttningsbetyg av på i Tammerfors, Finland.

Avsikt med vistelsen och dess sannolika varaktighet:
Adopterad av lantbr. Johansson, Oscar Emil, f. 07 okt 11 nr 621 i Väse Värml. o.h.h. Ellen Josefina f. Andersson 06 jan 3 nr 622 i Sunne Värml. gm Råneå tingsl. Hrtts beslut

Anm.: 47 juli 7.

Råneå den 4/8 1947 På i Råneå nedre kbfd/ 8-9
(rekvirerande myndigh. o. sign.)

Utlänningskommissionens yttrande:	Inrest den:	från (land):
Uppehållstillst. t. o. m. den:	Nationalitet:	Arb. anm. den:

av:

Förutv. bosladsort i riket:

Sign.:

Anm. [illegible]

Invandring — överföring fr. obef. bok. (det tillämpliga understrykes).

1. Efternamn:			Yrke[1])	2. Dat. för inf. el. överföring: år	mån.	dag	Föra [illegible]
Johansson				47	8	1	
Förnamn (för kv. som är el. varit gift även flicknamnet):	Kön[2])	Civ. st.	Föd. ort (stad o. kommun el. dyl.):	Föd. år	mån.	dag	Föd. nr
Penti Juhani	m	og	Tammerfors, Finland	39	4	3	

3. Förs. o. länsbokst.: Råneå nedre Y	4. Datum för äktensk. ingång:	år	mån.	dag	—
Kyrkobokf. fastigh.: Alen 1[10]	äktensk. upplösn.:				—
Bost. adr. (gata-husnr, by, gård, postbox, etc.): Lisero Box 161	Inf. från (stat): Finland				
Adr. postanst.: Råneå — Municip., kommun om förs. är delad:	Nationalitet[3]): finsk				

5. Särsk. anteckn.:
Vacc. o. döpt (muntlig uppgift). Föräldrar Salminen, Sirkko Johannes f. 03 aug 13 o.h.h. Kyllikki f. Lahti

[1]) Avser yrke för den i första förnamnsraden upptagna personen. Ev. yrkesuppgift för övriga personer antecknas efter förnamnet. [2]) För barn angives familjeställning (s, d, fs, fd, etc.). [3]) Därest flera personer av olika nationalitet upptagits på samma blankett, angives nationalitetsuppgifterna [illegible]

Vänd.

Bilaga 6, framsida.

10. febr 7 (enl. domstolens beslut i adoptionsärendet).
Ansökan om förnamnsändring ingiven till R enl. uppgift.

Bilaga 6, baksida.

Kungl. Bokt. Sthlm 1947
473157

GÖTEBORGS STADSBIBLIOTEK

KUNGL. STATISTISKA CENTRALBYRÅN

RIKSBYRÅN FÖR FOLKBOKFÖRINGEN

Cirkulär Nr 16 (oktober 1947)

Cirkulärskrivelse till vederbörande lokala skattemyndigheter,

med anvisningar för tillämpningen av kungörelsen den 25 augusti 1947 (nr 654) med vissa bestämmelser angående mantalsskrivning (mantalsskrivningskungörelse).

Statistiska centralbyrån har i egenskap av riksbyrå för folkbokföringen med stöd av 30 § i kungörelsen den 25 augusti 1947 (nr 654) med vissa bestämmelser angående mantalsskrivning (mantalsskrivningskungörelse) utfärdat följande anvisningar för tillämpningen av sagda kungörelse med avseende å mantalsskrivningen för år **1948.**

I. Bestämmelser rörande tillhandahållandet av tryckta mantalslängder vid mantalsskrivningen för år 1948 (jfr 13—16 §§ samt 28 och 29 §§ ävensom punkt 5 av övergångsbestämmelserna till kungörelsen).

Mantalslängden skall fr. o. m. mantalsskrivningen för **år 1948** uppläggas i **tre delar,** *en* personell liggare samt *två* fastighetsliggare.

Av de båda fastighetsliggarna skall den ena upptaga skattepliktiga fastigheter och sådana byggnader, som avses i 5 § 4 mom. kommunalskattelagen, samt den andra övriga fastigheter.

Den personella liggaren skall fr. o. m. mantalsskrivningen för **år 1949** bestå av **tre avdelningar** i huvudsak motsvarande inkomstlängdens A-, B-, och C-längder (13 § 2 mom. andra stycket kungörelsen; jfr även 17 § 2 mom. kungörelsen den 31 januari 1947, nr 21), dock att i avdelningen A av den personella liggaren skola upptagas, förutom fysiska personer, oskifta dödsbon och familjestiftelser, även vanliga handelsbolag och kommanditbolag; övriga juridiska personer fördelas alltså på B- och C-avdelningarna. Där länsstyrelsen jämlikt 35 § 1 mom. sista stycket folkbokföringsförordningen föreskrivit, att i mantalslängden skola antecknas **rörelser,** som inom distriktet bedrivas, skola i den personella liggaren upptagas, förutom de mantalsskrivna personerna, jämväl rörelseidkarna.

Av den personella liggaren för **år 1948** upprättas **icke** B- och C-avdelningarna. *I avdelning A* upptagas *endast fysiska personer.* Mantalsskrivning av juridiska personer sker alltså icke för nämnda år.

Stat. cbn 1202/1947. 800 ex.

Till personell liggare för år 1948 (avdelning A) skall enligt av riksbyrån med stöd av 13 § 4 mom. kungörelsen meddelat beslut användas samma formulär, som gällde vid mantalsskrivningen för år 1947 (fastställt genom 6 § kungörelsen den 14 september 1946, nr 600).

Fastighetsliggare upprättas enligt formuläret till fastighetslängd för 1948 års taxering (formuläret är ännu icke fastställt). Beträffande sådant mantalsskrivningsdistrikt i Kopparbergs län, med avseende varå kungörelsen den 22 juni 1923, nr 258, äger tillämpning, skall dock fastighetsliggare upprättas enligt det särskilt fastställda formuläret därtill.

Stomme till mantalslängdens personella liggare för år 1948 (avdelning A) tryckes och tillhandahålles mantalsskrivningsförrättaren genom länsbyråns försorg i *två* exemplar senast en vecka före mantalsskrivningsförrättningens början. Sådan stomme upptager *icke* särskilda uppgifter om rörelseidkare. Där länsstyrelsen förordnat om särskild redovisning i mantalslängden för visst distrikt av rörelse, som bedrives inom distriktet, skall längden i denna del alltså upprättas av mantalsskrivningsförrättaren; rörelseidkarna skola därvid av denne uppföras *i en särskild avdelning* av den personella liggaren.

Stomme till mantalslängdens fastighetsliggare utgöres av sådan *fastighetsförteckning,* som omförmäles i 2 § av kungörelsen den 30 juni 1947 (nr 562), angående förande av vissa register hos lokal skattemyndighet. Dylika förteckningar (stommar till fastighetsliggare) skola i *ett* exemplar av länsstyrelserna tryckas och tillställas de lokala skattemyndigheterna, allt eftersom arbetet med upprättande av tryckande register över fastigheter fortskrider. Detta arbete skall bedrivas så, att det tryckande registret över fastigheter, såvitt möjligt den 1 mars 1948 är berett till tryckning av stommar till fastighetslängden för 1948 års taxering (mantalslängdens fastighetsliggare för år 1948).

Genom brev den 1 augusti 1947 har Kungl. Maj:t bemyndigat statistiska centralbyrån att — utan hinder av bestämmelserna i kungörelsen den 31 januari 1947 (nr 21) om ändring av kungörelsen den 28 september 1928 (nr 382) med vissa föreskrifter rörande taxeringsförfarandet, angående tryckning av stommar till fastighetslängder, samt i kungörelsen den 30 september 1946 (nr 890), med vissa föreskrifter angående tillämpningen av uppbördsförordningen den 31 december 1945 (nr 896), rörande tryckning av debiteringslängd, uppbördskort och debetsedlar avseende annan fastighetsskatt än tillkommande sådan skatt — där särskilda skäl därtill äro, medgiva *anstånd* tillsvidare med påbörjande av arbetet med upprättande av tryckande register över fastigheter för visst fögderi eller för viss magistratsstad med egen uppbördsförvaltning eller för viss del av fögderi eller sådan stad. Dylika anstånd ha i vissa fall meddelats av statistiska centralbyrån, varom vederbörande lokala skattemyndighet genom länsstyrelsens försorg underrättats.

Såvitt angår *Kopparbergs län,* upprättas enligt Kungl. Maj:ts beslut den 26 juli 1946, med undantag dock för Falu stad samt enstaka distrikt eller delar därav tillsvidare *icke* tryckande register för fastigheter.

Beträffande de områden, för vilka anstånd med de tryckande registrens

upprättande äger rum eller framdeles kan komma att medddelas, har den lokala skattemyndigheten jämlikt 29 § 2 mom. mantalsskrivningskungörelsen att ombesörja upprättande av mantalslängdens fastighetsliggare (stommen till fastighetslängden) för år 1948.

Förteckning över fastigheter (stomme till fastighetsliggare) torde av vederbörande länsstyrelser komma att tryckas och tillställas de lokala skattemyndigheterna under tiden fr. o. m. innevarande oktober månad. Det åligger den lokala skattemyndigheten att — så snart ske kan — **rätta och fullständiga samt till länsstyrelsen återställa** sålunda emottagen fastighetsförteckning i och för verkställande av vederbörliga ändringar i det tryckande registret. Om så erfordras, skall förteckningen upprepade gånger försändas mellan myndigheterna, därvid den lokala skattemyndigheten varje gång har att påföra förteckningen de ändringar i fastighetsförhållandena, varom myndigheten vunnit kännedom, sedan förteckningen förra gången återställdes till länsbyrån.

Till grund för förteckningens rättande och fullständigande skola ligga *dels* de uppgifter, vilka sedan stommen till fastighetslängden för 1947 års taxering upprättades, i föreskriven ordning meddelats förrättningsmannen angående fastigheter och fastighetsbeteckningar (utdrag ur jordregister enligt formulär Ha eller ur fastighetsregistret) samt angående fastigheternas ägare och innehavare (lagfartsförteckningar), *dels ock* de upplysningar och uppgifter angående fastigheterna och deras ägare eller innehavare, vilka framkomma vid mantalsskrivningen (jfr sid. 12 f).

Beträffande tiden för avlämnandet till lokal skattemyndighet från lantmäterikontoren av utdrag ur jordregistret (Ha-förteckningar) föreligger förslag att fr. o. m. november månad 1947 dylika förteckningar[1] skulle — liksom motsvarande utdrag ur fastighetsregister enligt de för stad meddelade bestämmelser — avlämnas månadsvis (den 15 i var månad) för närmast föregående månad i stället för, såsom f. n. sker halvårsvis. Beträffande ett tidigare avlämnande av lagfartsförteckningarna torde förslag komma att föreläggas 1948 års riksdag. Under tiden har statistiska centralbyrån i skrivelse den 17 september 1947 till samtliga inskrivningsdomare, varav avskrift överlämnats till de lokala skattemyndigheterna, hemställt att förteckningar över lagfarter, sökta under juli—september 1947 skulle avlämnas senast den 20 oktober 1947 samt därefter den 20 i envar av månaderna november och december 1947 samt januari 1948 beträffande de under den näst föregående månaden sökta lagfarterna, ävensom att förteckningarna skulle upprättas i form av avskrift av utfärdade lagfartsbevis.

Fastighetsförteckningarna (stommarna till fastighetsliggare) för år 1948 komma att tryckas å blanketter enligt det för fastighetslängderna för 1947 års taxering fastställda formuläret (fastställt genom 6 § kungörelsen den 14 september 1946, nr 600). För år 1949 torde särskilda formulär till fastighetsförteckningar (stommar till fastighetsliggare) komma att fastställas.

[1] I två exemplar, sockenvis ordnade, varav ett exemplar av mantalsskrivningsförrättaren skulle överlämnas till vederbörande pastorsämbete.

Den slutliga mantalslängdens **personella liggare** *för år 1948* (avdelning A utom i vad avser juridiska personer och sådan särskild avdelning för rörelseidkare, som i det föregående omförmälts) tryckes i *två* exemplar. Upprättandet av den personella liggarens särskilda avdelning för rörelseidkare, där sådan avdelning skall förekomma, ankommer på vederbörande mantalsskrivningsförrättare. På denne ankommer enligt 18 § 2 mom. i ovannämnda kungörelse den 31 januari 1947 (nr 21) jämväl, att i fastighetsliggaren (stommen till fastighetslängden) på föreskrivet sätt i förekommande fall verkställa sammanföring till ett ställe i liggaren (längden) av flera fastigheter, vilka ägas eller innehavas av en person, ävensom att, där brukare av fastighet eller innehavare av avsöndrad lägenhet i den tryckta liggaren på grund av punkt 2 i övergångsbestämmelserna till kommunalskattelagen uppförts såsom skyldig utgöra allmän kommunalskatt, i liggaren anmärka detta förhållande samt angiva jämväl ägarens eller i 13 § 2 mom. kommunalskattelagen avsedd innehavares namn. **Fastighetsliggaren för år 1948** tryckes i *tre* exemplar.

Mantalslängden skall av länsbyrån senast den 15 februari 1948 översändas till vederbörande mantalsskrivningsförrättare. Medhinnes ej tryckning av längden till nämnda tid, må dock anstånd därmed äga rum längst till den 15 mars 1948. Mantalsskrivningsförrättaren äger i sådant fall åtnjuta anstånd med justeringen av den personella liggaren till å fjortonde dagen efter den, då liggaren *underskrivits av länsbyrån* samt med justeringen av fastighetsliggaren till den 31 mars samma år. På framställning av mantalsskrivningsförrättare kan länsstyrelsen beträffande den personella liggaren medgiva ytterligare anstånd med justeringen, dock ej längre än till den 31 mars 1948.

I samband med tryckningen av mantalslängden skall länsbyrån, i den mån så kan ske, utöver det föreskrivna antalet exemplar, trycka det ytterligare antal, som med hänsyn till inkomna eller förutsedda beställningar av avskrifter eller eftertryck eller eljest finnes erforderligt. Kommun, som vill göra sådan beställning, har att därom göra anmälan hos den lokala skattemyndigheten eller länsbyrån före den 20 januari 1948. Beställning, som inkommit till lokal skattemyndighet, bör skyndsamt överlämnas till vederbörande länsbyrå.

Beträffande skillnaden mellan avskrift resp. eftertryck av mantalslängden erinras, att en *avskrift,* vilken ju alltid måste förete full överensstämmelse med originalhandlingen, kan framställas på maskinell väg endast i omedelbar anslutning till tryckningen av originalhandlingen. Sker tryckningen senare, medan ännu det tryckande registret har samma uppställning som mantalslängden, erhålles en handling, som ifråga om särskilda textuppgifter, såsom angående civilstånd, postadress m. m., avviker från originallängden; sådan handling har benämnts *eftertryck.*

Avskrift, eftertryck eller utdrag av mantalslängd, som rekvireras av kommun, för vilken längden är upprättad, är fri från stämpelavgift; däremot utgår expeditionslösen för sådan handling med visst belopp för ark. Beträffande avgifternas belopp hänvisas till kungörelserna den 26 juli 1947, n:ris 538 och

539. Med »ark» bör vid beräknande av lösen och stämpel förstås *två blad* enligt det för adressmaskintryck fastställda formuläret (vartdera bladet, upptagande på ena sidan högerdelen av ett uppslag och på andra sidan vänsterdelen av nästföljande uppslag), motsvarande enligt äldre formulär två hela uppslag. För avskrift, eftertryck eller utdrag av mantalslängd, som rekvireras av annan än kommun, som nyss nämnts, utgår såväl lösen som stämpel med visst belopp.

I fråga om mantalsskrivningen i Stockholm och Göteborg gälla särskilda bestämmelser (kungörelserna den 25 aug. 1947, nr 659 resp. 655).

II. Mantalslängdens uppställning (jfr 13—15 och 30 §§ i kungörelsen).

Mantalslängden för år 1948 samt stommen till densamma framställas (utom i vad avser den särskilda avdelningen för rörelseidkare) medelst avtryck av det tryckande registrets plåtar över fysiska personer och över fastigheter. Längdens uppställning och textuppgifter återgiva alltså det tryckande registrets uppställning och motsvarande text. Beträffande det tryckande registret gäller i sådant avseende i huvudsak följande.

Registret över fysiska personer. Beträffande de tryckande registren över fysiska personer hänvisas till redogörelsen för dessa registers uppställning och innehåll i statistiska centralbyråns i september 1946 utfärdade cirkulär till vederbörande lokala skattemyndigheter (cirkulär nr 7, sid. 3—7).

Registret över fastigheter. Tryckande register över fastigheter äro f. n. under upprättande vid flertalet länsbyråer.[1] Registren beräknas flerstädes kunna bliva i huvudsak eller helt färdigställda till årsskiftet 1947/48. Vid enstaka länsbyråer föreligga redan nu helt färdiga register över fastigheterna. För delar av vissa län torde de tryckande registren kunna färdigställas först under loppet av år 1948. Det ankommer beträffande dessa länsdelar på vederbörande lokala skattemyndigheter att ombesörja upprättandet av fastighetsliggaren (stommen till fastighetslängden) för år 1948.

De tryckande registren medgiva, såsom i annat sammanhang berörts, f. n. icke sammanförande på maskinell väg till ett ställe i fastighetslängd av en persons hela fastighetsinnehav. Dylik sammanföring skall i stället manuellt verkställas genom den lokala skattemyndighetens försorg; nämnda myndighet har jämväl att i vissa andra avseenden fullständiga fastighetslängden (jfr sid. 4). Försök påbörjas emellertid inom kort i vissa län (Stockholms, Kronobergs, Gotlands, Älvsborgs, Skaraborgs och Västernorrlands län) med sådan utbyggnad av de tryckande registren, varigenom behövligt sammanförande av en persons hela fastighetsinnehav till ett ställe i längden skall kunna ske på maskinell väg vid stomtryckning. Därest försöken giva tillfredsställande resultat, är avsett att verkställa liknande utbyggnad av samt-

[1] Bestämmelser angående registrens upprättande äro meddelade av Kungl. Maj:t genom beslut den 26 juli 1946.

liga hos länsbyråerna uppställda tryckande register över fastigheterna, såvitt möjligt under budgetåret 1948/49.

Upprättandet av det tryckande registret över fastigheter sker på grundval huvudsakligen av fastighetslängder och — där så erfordras — mantalslängder ävensom utdrag ur jordregister eller fastighetsregister. I registret sker redovisning jämväl av fastighet, som avses i 5 § 2 mom. kommunalskattelagen (skattefri kommunikationsanläggning).

Det tryckande registret upptar i regel en tryckplåt för varje redovisningsenhet.

Med *redovisningsenhet* förstås taxeringsenhet, varom förmäles i 8 § a)—c) i kommunalskattelagen *eller* fastighet eller fastighetsdel inom sådan taxeringsenhet, som avses i 8 § d)—e) samma lag, *d. v. s. i regel särskild registerfastighet eller viss del därav (del av fastighet som särskilt taxeras eller samtaxeras).*

I vissa fall kunna flera redovisningsenheter vara upptagna på en plåt. Sådant sammanförande å en plåt (s. k. samlingsplåt) kan förekomma beträffande fastigheter (resp. fastighetsdelar), vilka ägas eller innehavas av en och samma person, samt äro angivna med samma registernamn och med nummer i löpande följd (t. ex. Alen $1^{1—5}$).

Det tryckande registret över fastigheter är uppdelat på två register, *ett* över skattepliktiga fastigheter och sådana byggnader, som avses i 5 § 4 mom., kommunalskattelagen (registret över skattepliktiga fastigheter) samt *ett* över andra fastigheter (registret över skattefria fastigheter). Sistnämnda register omfattar jämväl sådana från skatteplikt undantagna fastigheter, som avses i 5 § 2 mom. kommunalskattelagen (skattefri kommunikationsanläggning).

Plåtarna (fastigheterna) upptagas i vartdera registret församlingsvis. Församlingar eller delar därav, tillhörande samma kommun eller taxeringsdistrikt upptagas dock alltid sammanförda kommun- resp. distriktsvis.

I *registret över skattepliktiga fastigheter*[1] förekomma plåtarna för församling (resp. kommundel därav), som omfattar delar av flera tingslag eller vari ingå municipalsamhälle, köping, som ej bildar egen kommun, eller annat administrativt område, inom vilket menighet äger utöva beskattningsrätt (t. ex. skoldistrikt), eller som tillhör olika ortsgrupper i beskattningsavseende, ordnade särskilt inom varje sådant område av församlingen (kommundelen).

Inom varje församling (kommundel av församling) eller område därav, som nyss nämnts, sker redovisning i registret över skattepliktiga fastigheter på *två avdelningar,* den ena upptagande fastigheter (el. byggnader), som ägas eller innehavas av andra än svenska aktiebolag, samt den andra svenska aktiebolags fastigheter (eller byggnader).

Fastighetsredovisning sker i övrigt inom vartdera registret efter fastigheternas registerbeteckningar. Områden, för vilka föras jordregister, fastighets-

[1] På motsvarande sätt torde f. n. — i överensstämmelse med äldre bestämmelser om fastighetslängdens uppställning — även registren över skattefria fastigheter i regel vara ordnade. Uppdelningen i avdelningar av dessa register torde alltså f. n. vara något längre driven än bestämmelserna i 15 § 1 mom. mantalsskrivningskungörelsen nödvändiggöra.

register enligt de för stad meddelade bestämmelser eller särskild tomtbok, redovisas därvid i särskilda grupper för sig.

Avtryck av plåt, upptagande endast en fastighet (redovisningsenhet), innehåller följande textuppgifter, nämligen

1. fastighetens registerbeteckning (präglad med versaler) ev. med tillägg av i orten bruklig benämning å fastigheten eller särskilt fastställt namn för tomt eller stadsäga (i regel utmärkt med asterisk);

2. beträffande del av fastighet, uppgift därom (t. ex. *av* 2^1 *el.* $^1/_8$ *av* 2^1);

3. beträffande byggnad å annans mark, uppgift därom *(hus å)*;

4. beträffande frälseränta samt i jord- eller fastighetsregistret särskilt upptaget fiskeri, beteckningen *frälser.* resp. *fiskeri* (det sistnämnda dock endast, såvida ordet ej ingår i registerbeteckningen för fiskeriet);

5. beträffande särskilt för sig redovisad del av registerfastighet, den ytterligare beteckning utöver fastigheternas registerbeteckning, vilken kan vara erforderlig för redovisningsenhetens (taxeringsenhetens) individualisering, såsom beteckning utvisande dess egenskap av *skogsmark, ängа* el. dyl.;

6. beträffande från skatteplikt undantagen fastighet, ev. uppgift om den omständighet, som grundar skattefrihet, såsom beteckning utvisande dess egenskap av *nationalpark, allmän plats (gatumark), skolhus, sockenstuga, bönhus, tingshus* etc.;

7. beträffande fastighet, som äges eller innehaves av flera personer, beteckning därför (*flä* = flera ägare);

8. beträffande brukare av fastighet eller innehavare av avsöndrad lägenhet, som jämlikt punkt 2 av övergångsbestämmelserna till kommunalskattelagen är skyldig utgöra allmän kommunalskatt för fastigheten, beteckning därför (*br* = brukare);

9. beträffande svenska aktiebolags fastigheter, beteckning för sådana fastigheter (*AB* = aktiebolag);

10. beträffande fastighet, som jämlikt 5 § 2 mom. kommunalskattelagen är undantagen från skatteplikt (skattefri kommunikationsanläggning), särskild beteckning för sådana fastigheter (*sfr* = skattefri).

11. beträffande fastighet, som jämlikt 5 § 1, 3 eller 5 mom. kommunalskattelagen, är undantagen från skatteplikt, särskild beteckning för sådana fastigheter[1] (*SFR* = skattefri);

12. beträffande nybildad fastighet eller avstyckat område, som skall sammanläggas med annat sådant område eller med registerfastighet, arealuppgift (arealen angiven i hektar, ar och kvadratmeter med bindestreck mellan de olika siffergrupperna och utmärkt med asterisk enligt följande, **300 — 45 — 5* för 300 har, 45 ar och 5 m²); *— 10 —50 för 10 ar 50 m²;

13. den skattskyldiges namn, yrke eller titel, bostadsadress samt adresspostanstalt;

14. Församling (kyrkobokföringsdistrikt) och där denna omfattar flera kommuner, taxeringsdistrikt eller delar därav, kommun eller taxeringsdist-

[1] Frihet från skatteplikt jämlikt 5 § 4 mom. kommunalskattelagen är icke särskilt utmärkt på plåten.

rikt, där fastigheten är belägen, ävensom — där i församlingen eller församlingsdelen ingår municipalsamhälle eller annat administrativt område, inom vilket beskattningsrätt utövas av menighet, områdets benämning eller särskilt fastställd beteckning därför (uppgifterna avtryckas *icke* i fastighetsliggaren);

15. kodbeteckning för fögderi eller magistratsstad med egen uppbördsförvaltning, där fastigheten är belägen, bestående av dels ett länsnummer dels ett fögderi- resp. stadsnummer (beteckningen avtryckes *ej* i fastighetsliggaren);

Avtryck av plåt, upptagande flera fastigheter (redovisningsenheter) innehåller samma textuppgifter som avtryck av annan plåt, dock att särskilt fastställt eller i orten brukligt namn å fastigheten icke är angivet samt att areal — där sådan skall finnas angiven — är utförd med ett sammanlagt uppgiftsbelopp för samtliga fastigheter.

Mantal eller annat skattetal framgår icke av plåtavtryck; icke heller innefattar avtrycket beteckning för fastighets karaktär av jordbruksfastighet eller annan fastighet eller uppgift om den kamerala enheten (hemman el. lägenhet) eller tilläggsbeteckning av betydelse huvudsakligen för bedömande av fastighets värde men icke för dess individualiserande.

Exempel å fastighetsplåts textuppgifter finnas intagna i bilaga härtill.

Registren över juridiska personer och rörelseidkare. Upprättandet av tryckande register över juridiska personer (inberäknat sådana, som skola redovisas i den personella liggarens avdelning A, d. v. s. oskifta dödsbon, familjestiftelser, handelsbolag och kommanditbolag) samt över fysiska och juridiska personer, vilka driva rörelse, som enligt av länsstyrelsen meddelat beslut skall särskilt redovisas i mantalslängden, har *icke* påbörjats. Bestämmelser om de nämnda registren och deras upprättande torde inom kort komma att meddelas av Kungl. Maj:t.

Såvitt angår juridiska personer, torde t. v. kunna ifrågakomma upprättande av tryckande register endast beträffande sådana juridiska personer, vilka finnas upptagna i taxeringslängd; i den mån upprättande redan nu kommer att ske av tryckande register över juridiska personer, måste en utbyggnad av dessa register således ske senare med avseende å de övriga juridiska personer, vilka jämlikt 35 § 1 mom. 2 folkbokföringsförordningen skola upptagas i mantalslängd.

I mantalslängden för år 1948 skola juridiska personer *icke* upptagas (jfr sid. 1).

I den mån särskild redovisning av rörelseidkare skall ske i mantalslängden för år 1948, ankommer det på vederbörande lokala skattemyndighet att ombesörja upprättandet av en särskild avdelning för rörelseidkare i den personella liggaren (jfr sid. 2).

III. Tidpunkt till vilken uppgifterna i mantalslängden hänföra sig (jfr 35 § 1 mom. 1 och 3 i folkbokföringsförordningen).

Vad angår *den personella liggaren (avdelning A) samt de tryckande registren över fysiska personer* hänvisas till framställningen å sid. 7 f. i statistiska centralbyråns cirkulär nr 7 (under avd. III i cirkuläret).

De tryckande registren över fastigheter upprättas, såsom i annat sammanhang berörts (jfr sid. 6), på grundval huvudsakligen av fastighetslängderna för år 1947. Uppgifterna i registren hänföra sig alltså principiellt till tiden för ingången av det löpande taxeringsåret eller *den 1 januari 1947*.

Innan tryckning av fastighetsliggaren för år 1948 kan ske, måste fastighetsregistren på grund därav framföras till att avse förhållandena *den 1 januari 1948*. För ändamålet erforderliga uppgifter skola tillhandahållas länsbyråerna av de lokala skattemyndigheterna genom återställande av de från länsbyråerna erhållna, förutnämnda tryckta fastighetsförteckningarna, vederbörligen rättade och fullständigade. Förteckningen skall, där så erfordras, försändas upprepade gånger mellan länsstyrelsen och den lokala skattemyndigheten. Den lokala skattemyndigheten åligger att — där för meddelande av ytterligare underrättelser — förnyad tillgång erfordras till fastighetsförteckningen, hos länsbyrån begära förteckningens skyndsamma översändande.

IV. Omfattningen av mantalsskrivningsförrättarens kontroll av uppgiftsmaterialet i de tryckta stommarna till mantalslängden.

Den personella liggaren (avdelning A). De tryckande registren över fysiska personer ha numera tagits i anspråk för tryckning av ett flertal längder och av debetsedlar ävensom av personakter till den nya kyrkoboken, församlingsliggaren, samt av avtryckskort till särskilda befolkningsregister hos olika myndigheter, bl. a. pastors församlingsregister och de lokala skattemyndigheternas register över fysiska personer. Sistnämnda kortregister torde i allmänhet numera ha kommit vederbörande myndigheter tillhanda.

De tryckande registrens textuppgifter ha i samband med sitt ianspråktagande för olika tryckningsarbeten kunnat göras till föremål för viss granskning och i förekommande fall justering. Registren torde på grund därav i allmänhet icke vara i behov av en så fullständig och noggrann kontroll i samband med mantalsskrivningen för år 1948, som den, varom enligt särskilda föreskrifter skulle föranstaltas vid mantalsskrivningen för år 1947.

Granskningen av plåtavtryckens textuppgifter torde i den tryckta stommen till mantalslängdens personella liggare (avdelning A) för år 1948 kunna i huvudsak begränsas till att avse uppgifterna om **fastigheternas registerbeteckningar** samt om **födelsenummer, yrke eller titel** och **postadress.** Beträffande stad eller stadsliknande samhälle, bör — om mantalsuppgifterna lämna upplysning därom — i stommen tillskrivas ev. felande uppgift om **antal**

trappor, bostads belägenhet i gårdshus eller gathus, ingång eller dylikt; felaktig sådan uppgift i stommen bör rättas eller fullständigas.

Med hänsyn till angelägenheten av tillförlitliga uppgifter i sådant avseende framför allt i röstlängden bör särskild uppmärksamhet ägnas uppgifterna i den tryckta stommen om personernas **nationalitet** och om inträffade förändringar i avseende därå, vilka kunna framgå av församlingsbok.

Beträffande uppgifterna i stommen angående åtnjutande av folkpension (annan än ålderspension) med eller utan tilläggspension eller av invalidunderstöd eller blindhetsersättning eller angående varaktig arbetsoförmåga hos någon, som tidigare icke fått sig pensionsavgift påförd, må anmärkas att de tryckande registrens uppgifter i sådant avseende under innevarande år underkastats särskild översyn med ledning av uppgifter, tillhandahållna av pensionsstyrelsen, samt därvid i förekommande fall vederbörligen rättats eller ändrats. I samband därmed ha de förut i registren tillämpade tre olika beteckningssätten för dessa befrielsegrunder från pensionsavgiftsplikt (P, B resp. I) å tryckplåtarna ersatts med *en* för samtliga nämnda tre befrielsegrunder *gemensam* beteckning (P).

En fullständigare och mera noggrann översyn av textuppgifterna i de tryckta stommarna än nyss angivits, är önskvärd framför allt beträffande däri upptagna personer, vilka antingen icke mantalsskrivits för år 1947 (d. v. s. barn födda efter den $^{1}/_{11}$ 1946 samt efter samma dag till riket invandrade eller från bok över obefintliga till församlingsbok överförda personer) eller ock för nämnda år mantalsskrivits i Stockholm. För sådan person upprättad plåt har icke undergått motsvarande kontroll som övriga i det tryckande registret ingående plåtar.

Vid översynen av fastigheternas registerbeteckningar bör eftersträvas att, där så ske kan, avlägsna ev. kvarstående fastighetsbeteckningar av typen »Alen 1[1] m f». Sådant beteckningssätt skall — såvitt möjligt — ersättas med tillförlitlig uppgift om registerbeteckningen för vederbörandes verkliga bostadsfastighet, därvid samtidigt bokstäverna »mf» skola överstrykas.

Vid granskningen av de tryckta stommarna bör, i den mån erforderliga uppgifter föreligga för ändamålet, noggrann uppmärksamhet ägnas *stommens uppdelning i avdelningar* efter den för mantalsåret 1948 gällande kommun- och församlingsindelningen samt indelningen i taxeringsdistrikt m. m.

De rättelser av den tryckta texten, vilka föranledas av granskningen, skola införas i stommen (jfr 18 § 4 mom. kungörelsen).

Ändrad fastighetsbeteckning skall av **pastor eller hans ställföreträdare efter mantalsskrivningsförrättarens anvisningar** antingen omedelbart vid förrättningen införas i församlingsboken eller ock — därest så icke kan ske — särskilt antecknas för senare verkställighet.

Det åligger pastor att vid mantalsskrivningen för år 1948 tillhandahålla församlingsboken samt boken över obefintliga. Dessutom skola tillhandahållas de *minnesanteckningar,* vilka av pastor skola föras dels beträffande personer, vilka pastor beslutat icke skola kyrkobokföras i församlingen, *dels ock* över föreläggande, varom förmäles i 27 § folkbokföringsförordningen;

därjämte skall tillhandahållas *inflyttningsboken eller utdrag därur*, såvitt angår personer, vilka enligt av pastor meddelade beslut skola kyrkobokföras i församlingen men beträffande vilka personakter ännu icke inkommit. Förstnämnda minnesanteckningar, vilka räknas såsom tillhörande inflyttningsboken, skola i församling, där inflyttningsboken föres enligt äldre formulär, finnas införda i slutet av nämnda bok; eljest skola de vara avfattade enligt särskilt för ändamålet fastställt formulär. *Utflyttningsbok* är pastor *icke* skyldig att tillhandahålla vid mantalsskrivningen för år 1948. Föres församlingsbok annorledes än efter bostad, skall jämväl fastighetslängden medföras.

Minnesanteckningarna rörande pastors beslut att vägra kyrkobokföra någon i församlingen ha avsetts skola för mantalsskrivningsförrättarna möjliggöra en *omprövning* av pastors nämnda beslut, vilka ansetts ej sällan röra fall av den tveksamma natur att de lämpligen böra särskilt prövas vid mantalsskrivningen.

Vad angår tillhandahållandet av *inflyttningsboken eller utdrag därur* beträffande personer, vilkas personakter, ehuru vederbörande enligt pastors beslut skola kyrkobokföras i församlingen, ännu icke inkommit till pastor, erinras om att sådan person jämlikt 12 § folkbokföringsförordningen *icke må finnas upptagen i församlingsboken*. I synnerhet vid mantalsskrivningen för år 1948 torde antalet fall, där personakter ännu icke kommit pastor tillhanda beträffande personer, vilka enligt pastors beslut skola kyrkobokföras i församlingen såsom inflyttade från annan församling inom riket eller såsom invandrade från utrikes ort, kunna komma att vara förhållandevis stort i vissa församlingar, beroende på vissa övergångssvårigheter i samband med ikraftträdandet av bestämmelserna rörande rekvisitionsförfarandet beträffande personakter.

Statistiska centralbyrån vill med anledning därav erinra om, att den som enligt pastors beslut skall kyrkobokföras i församlingen såsom inflyttad eller invandrad, **redan i och med pastors beslut i kyrkobokföringsfrågan är att anse såsom kyrkobokförd i församlingen,** från och med den dag, då anmälan om inflyttningen gjordes eller — där beslutet meddelats utan föregående flyttningsanmälan (d. v. s. efter föreläggande enligt 27 § folkbokföringsförordningen) — från och med beslutets dag. **Samtidigt anses personens kyrkobokföring i annan församling ha upphört** (13 § 1 mom. fjärde stycket folkbokföringsförordningen). **Personerna skola under tiden finnas införda endast i inflyttningsboken.**

Skulle i något fall pastor vägra att efterkomma emottagen rekvisition av personakt beträffande en till annan församling inflyttad person, skall frågan om vederbörandes kyrkobokföring av pastor i inflyttningsorten underställas länsstyrelsen (i Stockholm sker underställning av mantalsintendenten hos överståthållarämbetet). Med sådan vägran torde icke behöva räknas, då den inflyttade vid flyttningsanmälan företett flyttningsbetyg från pastor i utflyttningsorten.

Mantalsskrivningsförrättaren skall vid mantalsskrivningsförrättningen bl. a.

undersöka vilka personer, som skola avföras från bok över obefintliga. I samband därmed skall förrättningsmannen *efterfråga* de i boken över obefintliga kvarstående personer, vilkas vistelseort kan tänkas ha blivit känd (50 § folkbokföringsförordningen).

Vid mantalsskrivningen skola enligt 17 § kyrkobokföringskungörelsen den 30 december 1946 (nr 801) ur bok över obefintliga avföras bl. a. den, om vilken vid förrättningen vunnits säker upplysning, att han är stadigvarande bosatt å utrikes ort, samt den vilken under år 1947 skulle ha uppnått en ålder av 100 år och icke veterligen är i livet. **Det synes önskvärt att en såvitt möjligt fullständig kontroll av boken över obefintliga i förevarande avseenden kommer till stånd vid mantalsskrivningen för år 1948.**

Förrättningsmannen bör noga vaka över att personer, som mantalsskrivas i distriktet utan att vara där kyrkobokförda, *senare verkligen bliva kyrkobokförda i mantalsskrivningsorten, därest så alltjämt bör ske.* Sådan övervakning sker med ledning bl. a. av den särskilda längd, som av pastor jämlikt 23 § mantalsskrivningskungörelsen skall tillhandahållas förrättningsmannen (jfr sid. 15). Av vikt är vidare att *reglerna i 26 § samma kungörelse om skriftväxling* noga iakttagas av varje mantalsskrivningsförrättare.

Fastighetsliggaren. De tryckande registren över fastigheter tagas för första gången i anspråk i samband med mantalsskrivningen för år 1948. På grund därav är angeläget att, såvitt möjligt, en **fullständig och noggrann kontroll av registrens uppställning och samtliga textuppgifter** kommer till stånd vid mantalsskrivningen för nämnda år, så att ev. förefintliga felaktigheter och ofullständigheter i registren kunna avlägsnas, innan medelst registren tryckning skall ske av fastighetsliggarna för år 1948, vilka tillika skola utgöra stommar till fastighetslängderna vid taxeringarna samma år.

Registren avse, då de upprättats, förhållandena **den 1 januari 1947.** Det åligger vederbörande mantalsskrivningsförrättare att lämna länsbyråerna erforderliga uppgifter för de tryckande registrens **framförande till överensstämmelse med förhållandena den 1 januari 1948.** Bestämmelser därom äro givna under punkt 3 i övergångsbestämmelserna till kungörelsen den 30 juni 1947, nr 562, angående förande av vissa register hos lokal skattemyndighet. Genom dessa bestämmelser är stadgat, att de förutnämnda fastighetsförteckningarna (stommarna till fastighetsliggarna) för år 1948 av mantalsskrivningsförrättarna skola **rättas och fullständigas.**

Till grund för mantalsskrivningsförrättarnas granskning av fastighetsförteckningarna skola ligga de uppgifter, vilka med avseende å förhållandena efter den 31 december 1946 i föreskriven ordning meddelats dem dels från lantmäterikontoret i länet resp. registerförarna i fögderiets städer eller andra områden, för vilka föres fastighetsregister enligt de för stad meddelade bestämmelser, angående fastigheterna och deras fastighetsbeteckningar (utdrag ur jordregistret enligt formulär H-a eller ur fastighetsregistren), dels ock från inskrivningsdomarna angående beviljade lagfarter (lagfartsförteckningar). Vid granskningen böra vidare beaktas i mantalsuppgifter och huvudförteckningar förekommande uppgifter angående fast egendom samt de vid mantals-

skrivningsförrättningen i sådant avseende meddelade upplysningarna och företedda åtkomsthandlingarna.

För ernående av en fullständig kontroll av de tryckande registren bör, såvitt möjligt, även *jämförelse* av fastighetsförteckningarna verkställas *med fastighetsliggarna för år 1947.*

Förslag föreligger, såsom förut anmärkts (sid. 3), att de nödvändiga uppgifterna till mantalsskrivningsförrättarna ur jordregistret skola med början under november 1947 avlämnas månadsvis (den 15 i varje månad) för närmast föregående kalendermånad.

Granskningen av fastighetsförteckningarna bör, såvitt möjligt, omfatta *samtliga* uppgifter däri ävensom förteckningarnas *uppdelning i avdelningar* efter den för taxeringsåret gällande kommun- och församlingsindelningen samt indelningen i taxeringsdistrikt m. m. och *den ordning, vari fastigheterna där förekomma redovisade.*

Särskilt bör uppmärksamhet ägnas uppgifterna rörande *fastighetsbeteckningarna* samt de för fastigheterna såsom *skattskyldiga* uppförda personerna (namn, yrke eller titel och postadress). Av vikt är vidare, att en kontroll kommer till stånd i fråga om *fastighetsredovisningens fullständighet* samt fastigheternas *fördelning på skattepliktiga* och *från skatteplikt undantagna fastigheter.* Jämväl förefintligheten av erforderliga *tilläggsbeteckningar för fastigheternas individualiserande* bör, såvitt möjligt, noga kontrolleras.

Av granskningen föranledda rättelser och tillägg skola av förrättningsmannen antecknas i fastighetsförteckningen enligt anvisningarna under avd. V här nedan. Förteckningen skall därpå skyndsamt till länsstyrelsen återställas.

V. Verkställande av anteckningar om rättelser och tillägg i de tryckta stommarna (jfr 18 och 22 §§ i kungörelsen).

Mantalsskrivningskungörelsens bestämmelser om sättet för verkställande av anteckningar om rättelser och tillägg i de tryckta stommarna till den **personella liggarens avdelning A** (18 §) överensstämma — *frånsett vissa mindre* betydelsefulla justeringar — helt med de vid mantalsskrivningen för år 1947 gällande bestämmelserna därom (jfr 11 § kungörelsen den 14 september 1946, nr 600). **De närmare anvisningar rörande sättet för dessa anteckningars verkställande, vilka meddelats av statistiska centralbyrån i ämbetsverkets cirkulär nr 7 (sid. 11 ff.) ävensom exemplifieringen därav i bilaga 3 till cirkuläret kunna därför oförändrade gälla vid mantalsskrivningen för år 1948.** Beträffande de i kungörelsen vidtagna justeringarna torde dock följande böra beaktas.

Enligt de nya bestämmelserna (se 18 § 1 mom., tredje stycket kungörelsen) skall vid verkställande av anteckning rörande en persons upptagande i annan ordning i stommen, hänvisning göras antingen — såvida anteckningen skett så, att å det ställe, där personen är upptagen, angivits, var han bort upptagas — genom att hänvisning å sistnämnda ställe införes till det först-

nämnda, eller ock — därest anteckningen skett genom överstrykning av det rum, vari personen är upptagen och tillskrift av helt nya uppgifter å det ställe, där han bort upptagas — på det sättet, att hänvisning å vartdera stället införes till det andra. **Angående sättet för sådana hänvisningars verkställande torde i cirkulär nr 7 lämnade anvisningarna alltfort kunna gälla (jfr sid. 13 f. sista stycket samt sid. 14 näst sista stycket i cirkuläret),** dock att det rum, vari personen är upptagen, *icke* bör överstrykas, därest däri införes anteckning, var han rätteligen bort upptagas, utan endast för det fall att helt nya uppgifter rörande honom tillskrivas å sistnämnda ställe.

Vidare har den justeringen vidtagits genom de nya bestämmelserna (se 18 § 2 mom. andra stycket kungörelsen), att ur det förutvarande stadgandets exemplifiering av de slag av ändringar i fråga om en persons bosättning eller kyrkobokföring, vilka kunna föranleda hans tillskrivande i stommen (jfr 11 § 2 mom. andra stycket i kungörelsen den 14 september 1946, nr 600), uteslutits återlämnande av uttaget flyttningsbetyg till utlandet eller eljest vunnen kännedom om kvarstannande inom riket efter sådant betygs uttagande. Ändringen sammanhänger med de nya reglerna rörande utvandrares avförande ur församlingsbok (jfr 14 § 8 mom. tredje stycket samt 24 § folkbokföringsförordningen) innebärande, att *endast uttagande av utvandringscertifikat icke vidare föranleder vederbörandes avförande ur församlingsbok.* Sådant avförande får ske först sedan genom utvandringsbevis blivit styrkt, att vederbörande lämnat landet. Utvandringscertifikatets återställande (utan återknat utvandringsbevis) saknar sålunda i förevarande avseende betydelse, eftersom personen alltjämt kvarstår i församlingsboken. Anvisningarna på denna punkt i cirkuläret sakna följaktligen numera praktisk betydelse (se sid. 14, femte stycket, andra punkten i cirkuläret).

I anslutning till anvisningarna i cirkuläret rörande verkställande av anteckning beträffande flyttande person (sid. 12 och 13) och exemplifieringen därav (bilaga 3) bör framhållas, att med *datum för flyttning* där givetvis avses den **faktiska** flyttningsdagen och *icke* flyttningsdagen i kyrkobokföringsteknisk mening samt att den faktiska flyttningsdagen i stommarna bör angivas genom uppgiften »**Före** $^{2}/_{11}$» resp. »**Efter** $^{1}/_{11}$», ehuru i anvisningarna och exemplen nämnda tidpunkt blivit exakt angiven (den exakta tidpunkten torde i allmänhet icke vara för mantalsskrivningsförrättaren känd).

Tilläggsuppgifter avlämnas **icke** av pastor till mantalsskrivningsförrättaren vid mantalsskrivningen för år 1948. I stället skall av pastor lämnas **särskilda veckorapporter** enligt formulär, som fastställts av statistiska centralbyrån (jfr 24 § kungörelsen). Sådana rapporter skola lämnas angående de personer, vilka under tiden mellan mantalsskrivningsförrättningen och den 1 januari 1948 antingen kyrkobokförts såsom inflyttade från annat distrikt eller såsom invandrare eller såsom överförda från bok över obefintliga eller ock i församlingsboken antecknats såsom utflyttade till annat distrikt eller såsom utvandrare. Uppgifterna lämnas dock icke beträffande

personer, vilka faktiskt bosatt sig i distriktet (resp. det andra distriktet) eller lämnat landet *efter* den 1 november 1947 utan endast beträffande person, vars bosättning eller utvandring faktiskt skett *före* den 2 november 1947 (enligt anteckning i församlingsboken; jfr 11 § kungörelsen samt övergångsbestämmelserna till denna, punkt 3 andra stycket). De **avtryckskort**, vilka mantalsskrivningsförrättare erhålla från länsbyrån angående nyssberörda kyrkobokföringsåtgärder, kunna i här förevarande avseende jämväl tjäna till viss ledning och kontroll; av kortets uppgift om mantalsår, anbragt vid vederbörlig kyrkobokföringsort (jfr bilaga 3 till cirkulär nr 7) framgår, huruvida bosättning eller utflyttning bedömts ha ägt rum före den $^{2}/_{11}$ resp. efter den $^{1}/_{11}$ 1947.

Till kyrkobokföringsåtgärd, vidtagen efter den 31 december 1947, är mantalsskrivningsförrättare principiellt ej skyldig taga hänsyn, såvida ej yrkande därom hos honom framställes före den 20 januari 1948 eller vederbörande på grund av det bokförda förhållandet (flyttningen, överföringen) redan mantalsskrivits under den nya bostaden eller uteslutits från mantalsskrivning (jfr 25 § kungörelsen).

Särskild längd skall av pastor även till mantalsskrivningen för år 1948 upprättas och avlämnas beträffande de personer, vilka blivit mantalsskrivna vid förrättningen utan att vara kyrkobokförda i församlingen. Formulär till sådan längd har fastställts av statistiska centralbyrån.

Ovan omförmälda handlingar skola tillika med de besked, vilka inkomma till mantalsskrivningsförrättaren i anledning av skriftväxling med annan mantalsskrivningsförrättare, ligga till grund för de rättelser och tillägg, vilka skola införas i *andra exemplaret* av stommen till den personella liggaren.

Blanketter till veckorapporter och den särskilda längden skola på rekvisition kostnadsfritt tillhandahållas pastorsämbetena av mantalsskrivningsförrättare och länsstyrelser. Blanketterna tryckas och distribueras till länsstyrelserna efter rekvisition genom blankettkommissionens försorg.

I **fastighetsförteckningarna** (stommarna till fastighetsliggaren) böra anteckningar om rättelser och tillägg **i tillämpliga delar verkställas efter enahanda principer som i stommarna till den personella liggaren.** Rättelse av eller tillägg till textuppgift i den tryckta förteckningen bör alltså, såvitt möjligt, införas i det rum, där fastigheten är upptagen, varvid rättelse lämpligen införes invid den uppgift, som skall rättas, samt den felaktiga uppgiften överstrykes. Rättelse eller tillägg bör därvid, såvitt möjligt, utskrivas på motsvarande sätt som de tryckta textuppgifterna. Där så erfordras, bör **anledningen till ändringen angivas jämte erforderliga hänvisningar,** t. ex. »ny ägare»; »avstyckad från Alen 1^{1} och sammanlagd med Alen 5^{4} (se sid. 1 rum 4»).

Den **personella liggaren och fastighetsliggaren** skola, sedan de blivit tryckta, underskrivas av länsbyrån. Underskriften skall dagtecknas den dag, då liggaren avsändes till mantalsskrivningsförrättaren.

Länsbyrån ansvarar med sin underskrift för att de tryckta eller eljest av länsbyrån i liggaren införda uppgifterna överensstämma med den rättade och

kompletterade stommen eller grunda sig på underrättelser om inträffade förändringar, som inkommit från mantalsskrivningsförrättaren eller pastor.

Mantalsskrivningsförrättaren ansvarar med sin underskrift för att de mantalsskrivna personerna ävensom fastigheterna och i förekommande fall rörelserna inom distriktet blivit fullständigt och i riktig ordning redovisade. Förrättningsmannen är vidare ansvarig för de rättelser eller tillägg, som av honom antecknas i liggaren i samband med justeringen av denna.

Samtliga av mantalsskrivningsförrättaren i den slutliga liggaren vidtagna rättelser och tillägg skola införas — såvitt angår den personella liggaren — i ett exemplar av stommen till denna, samt — såvitt angår fastighetsliggaren — i fastighetsförteckningen (stommen till fastighetsliggaren). Den handling, vari rättelserna och tilläggen införts, skall *återställas till länsbyrån å sådan tid, att den är länsbyrån tillhanda senast den 15 april 1948;* den skall därvid vara åtföljd av förteckning å de uppslag och rum i stommen, där rättelserna och tilläggen blivit införda.

Försumma icke att underrätta länsbyråerna om mantalsskrivningsförrättarnas efter mantalsskrivningsförrättningen meddelade beslut angående mantalsskrivningen såväl **fortlöpande** som ock genom insändande av **andra exemplaret av stommen** till den personella liggaren. Den fortlöpande aviseringen till länsbyrån skall ske antingen genom **insändande av erhållna besked i skriftväxlingsärenden med påtecknade uppgifter om förrättningsmannens beslut i mantalsskrivningsfrågan** eller ock av **särskilda underrättelser om besluten.** Särskilda formulär finnas icke fastställda för sådana fortlöpande underrättelser till länsbyråerna.

Stockholm den 17 oktober 1947.

KUNGL. STATISTISKA CENTRALBYRÅN.

ERNST HÖIJER.

Cecil Hammarberg.

Bilaga.

Exempel på text i fastighetsplåt.

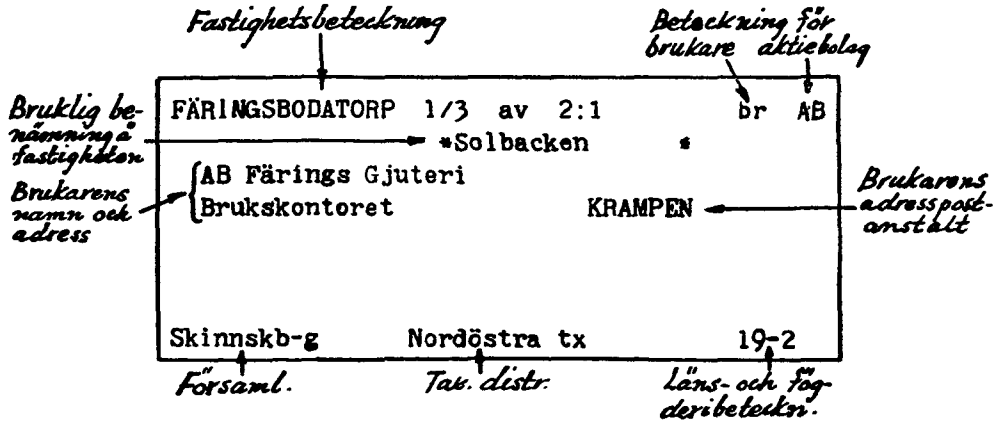

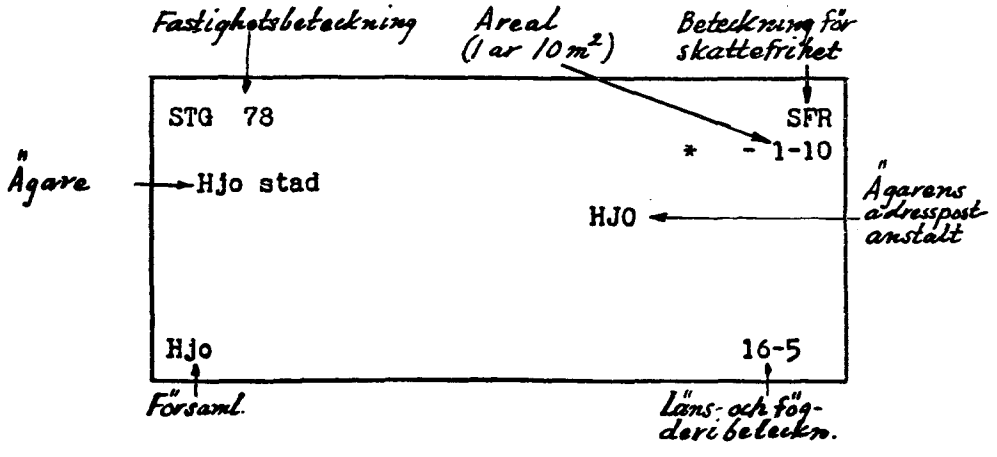

Anm. I fastighetsliggare och stomme till fastighetslängd medtagas de fyra första textraderna; å debetsedel och avtryckskort angives hela plåttexten.

Kungl. Boktr. Stbkm 1947
473549

KUNGL. STATISTISKA CENTRALBYRÅN

RIKSBYRÅN FÖR FOLKBOKFÖRINGEN

Cirkulär Nr 17 (oktober 1947)

Cirkulärskrivelse till vederbörande pastorsämbeten

med anvisningar för tillämpningen av 10, 11, 17, 23 och 24 §§ kungörelsen den 25 augusti 1947 (nr 654) med vissa bestämmelser angående mantalsskrivning (mantalsskrivningskungörelse).

Statistiska centralbyrån har i egenskap av riksbyrå för folkbokföringen med stöd av 30 § i kungörelsen den 25 augusti 1947 (nr 654) med vissa bestämmelser angående mantalsskrivning (mantalsskrivningskungörelse) utfärdat följande anvisningar för tillämpningen av 10, 11, 17, 23 och 24 §§ i sagda kungörelse med avseende å mantalsskrivningen för år 1948.

I. Bestämmelser angående förskrivning (8—10 §§ kungörelsen samt 45 § folkbokföringsförordningen).

Pastor skall i samband med förskrivningen *granska* samt *med församligsboken jämföra* de till honom avlämnade *mantalsuppgifterna för fysiska personer*. Det åligger därjämte pastor i den mån mantalsskrivningsförrättaren så påfordrar, att *å mantalsuppgifterna införa* de rättelser och kompletteringar, vartill granskningen giver anledning, ävensom hänvisning till uppslag i församlingsboken.

Pastor bör vid förskrivningen å särskild förteckning uppföra de i församlingen kyrkobokförda personer, för vilka mantalsuppgifter icke återfinnas å den fastighet, där de äro bokförda eller bland de uppgifter, som avlämnats direkt till pastor, roteombud eller särskilt insamlingsställe. Upplyses att någon flyttat till viss fastighet, undersökes, huruvida mantalsuppgift där blivit avlämnad. Sedan samtliga mantalsuppgifter genomgåtts, göras med ledning av förteckningen de ytterligare undersökningar, vartill omständigheterna föranleda (jfr sid. 5 f).

Befinnes vid granskningen uppgiftsskyldig ha underlåtit att lämna mantalsuppgift, skall pastor, så snart ske kan, lämna mantalsskrivningsförrättaren meddelande därom. Mantalsskrivningsförrättaren har därpå att ombesörja att den uppgiftspliktige avfordras felande uppgift (se 44 § folkbokföringsförordningen). Har den försumlige efter påminnelse från pastor avlämnat sin mantalsuppgift, behöver detta förfarande givetvis ej komma till användning.

För granskningen böra mantalsuppgifterna, där så icke redan skett, uppordnas efter församlingsboken.

Stat. cbn. 1203 1947. 3.000 ex.

Vid förskrivningen skall i församling, där *roteombud* finnes tillsatt, roteombudet närvara. Roteombuden förfoga innevarande år *icke* över särskilda roteförteckningar till ledning för uppdragets fullgörande.

Mantalsuppgifterna för fysiska personer skola av pastor överlämnas till mantalsskrivningsförrättaren, så snart ske kan och senast vid mantalsskrivningen.

Mantalsuppgifterna för juridiska personer skola — utan föregående granskning — av pastor överlämnas till mantalsskrivningsförrättaren, så snart ske kan. Angående tiden för mantalsuppgifternas avlämnande till mantalsskrivningsförrättaren torde samråd böra äga rum med denne.

Mantalsuppgifterna för fysiska personer, som icke äro bokförda i församlingsboken, skola i samband med förskrivningen jämföras med *inflyttningsboken jämte därtill hörande minnesanteckningar* över personer, beträffande vilka pastor beslutat att de icke skola kyrkobokföras i församlingen, ävensom — där anledning därtill föreligger — med pastors minnesanteckningar över förelägganden, varom förmäles i 27 § folkbokföringsförordningen.

Pastor bör vid jämförelsen med inflyttningsboken efterse, huruvida beträffande däri under året införd person, för vilken mantalsuppgift föreligger personakt — vederbörligen upprättad — efter rekvisition eller eljest från vederbörande myndighet inkommit samt, därest så skulle befinnas icke vara fallet, huruvida rekvisition, där så bort ske, vederbörligen avlåtits. Samtidigt bör pastor tillse, att alla de personer, för vilka personakter inkommit, blivit införda i församlingsboken. Har personaktsrekvisition icke avlåtits, ehuru så bort ske, skall rekvisition ofördröjligen upprättas och expedieras, därvid — såvitt angår rekvisition hos riksbyrån — vederbörliga handlingar skola fogas till rekvisitionen. Har personakt icke inkommit i fall, där sådan bort översändas *utan föregående rekvisition,* skall påminnelse om skyldigheten att översända personakten tillställas vederbörande myndighet. Har *rekvirerad* personakt ej inkommit och ger dröjsmålet anledning till antagande att förbiseende föreligger, bör påminnelse likaledes avlåtas.

I förevarande avseende erinras därom, att personakt skall vara översänd till pastor beträffande envar, som blivit kyrkobokförd såsom inflyttad i församlingen från annan församling inom riket efter den 1 november 1946. Personakten skall ha översänts — därest vederbörande (kyrkligt) inflyttat i församlingen under tiden *2 november 1946—31 augusti 1947* — utan särskild rekvisition samt — därest inflyttningen skett å senare dag — efter rekvisition i den ordning kyrkobokföringskungörelsen stadgar (jfr cirkulär nr 13, sid. 7, 11 samt 15 f). Beträffande den som kyrkobokförts såsom invandrad till riket eller överförd från bok över obefintliga under tiden efter den 1 januari 1947, skall personakt ha erhållits från riksbyrån — såvitt angår invandring eller överföring, som skett efter den 30 juni 1947, efter rekvisition i den ordning kyrkobokföringskungörelsen stadgar — samt, såvitt angår invandring eller överföring, som skett före den 1 juli 1947, efter överlämnande till riksbyrån av invandrarens eller den överfördes person-

akt, försedd med vederbörligt plåtavtryck. **Personerna skola i samtliga fall på vanligt sätt finnas införda i inflyttningsboken.**

Beträffande den som tillställts föreläggande enligt 27 § folkbokföringsförordningen, skall pastor — om så icke redan skett — skyndsamt **meddela beslut om hans kyrkobokföring.**

Finnes den, för vilken mantalsuppgift föreligger, upptagen i pastors minnesanteckningar över beslut om vägrad kyrkobokföring, bör pastor överväga, huruvida sådan ändring kan anses ha inträtt, att vederbörande numera bör kyrkobokföras i församlingen samt efter omständigheterna vidare förfara.

Det är av vikt, att inflyttningsboken samt pastors förenämnda minnesanteckningar över beslut om vägrad kyrkobokföring och förelägganden enligt 27 § äro *noggrant och fullständigt förda* enligt därför givna föreskrifter, enär nämnda handlingar eller vederbörligt utdrag ur inflyttningsboken skola ligga till grund för viss jämförelse med mantalsuppgifterna även vid mantalsskrivningsförrättningen. Vidkommande inflyttningsboken erinras om, att person, som blivit däri införd och således även kyrkobokförd såsom inflyttad i församlingen *efter den 31 augusti 1947*, icke må finnas upptagen i församlingsboken, med mindre personakt för honom inkommit, samt att vid mantalsskrivningen för år 1948 vissa övergångssvårigheter i samband med ikraftträdandet av kyrkobokföringskungörelsens bestämmelser om rekvisitionsförfarandet beträffande personakter kunna komma att göra sig märkbara. Sådan person finnes alltså bokförd endast i inflyttningsboken. **Inflyttningsboken bör därför i samband med förskrivningen noga genomgås, samt, där så erfordras, rättas och kompletteras beträffande dem för vilka personakter icke inkommit.**

Pastor tillrådes att under tiden före mantalsskrivningsförrättningen i sådana fall, då pastor vid rekvisition av personakter finner anledning räkna med att akterna ej hinna ankomma före nämnda förrättning, göra **något utförligare anteckningar i inflyttningsboken än kyrkobokföringskungörelsen föreskriver.** Sålunda bör pastor, då inflyttad åtföljes av familj, beträffande envar av de inflyttade personerna i nämnda bok anteckna vederbörandes namn, dock endast såvida inflyttningen prövas faktiskt (ej kyrkligt) ha ägt rum före den $^{2}/_{11}$ 1947. Vidare bör lämpligen i här avsedda fall beträffande envar inflyttad i inflyttningsboken antecknas hans födelsetid och nummer samt den fastighet, från vilken inflyttningen skett särskilt angivas. Med stöd av dessa anteckningar kan vid mantalsskrivningsförrättningen förrättningsmannen verkställa erforderliga anteckningar i stommen till mantalslängden beträffande de inflyttade personerna, därest dessa finnas böra i församlingen mantalsskrivas, utan hinder därav att vederbörande icke finnas införda i församlingsboken (därest de avlämnade flyttningsbetygen äro avfattade enligt *äldre formulär* och således *icke* få användas såsom personaktsrekvisitioner, kunna i stället jämte inflyttningsboken själva betygen medtagas till förrättningen; betyg vilka *skola* översändas såsom personaktsrekvisition måste *ofördröjligen* expedieras och få givetvis icke medföras till förrättningen).

Vad angår *minnesanteckningarna rörande pastors beslut om vägrad kyrkobokföring,* ha dessa beslut ansetts ofta kunna röra fall av sådan tveksam natur att de vid mantalsskrivningen böra göras till föremål för omprövning. Av vikt är därför att sistnämnda anteckningar äro noggrant förda och fullständigt ange skälen för pastors beslut.

Enligt vad statistiska centralbyrån erfarit har i vissa fall förekommit, att dubbla personakter blivit upprättade för en och samma person. Därvid har vanligen varit fråga om personer, som för år 1947 mantalsskrivits utan att samtidigt vara kyrkobokförda och för vilka personplåt till vederbörande länsbyrås tryckande register blivit upprättad till tryckningen av den slutliga mantalslängden för år 1947, varjämte vid tryckningen av personakter vederbörandes plåt blivit avtryckt å personakt, som tillställts vederbörande pastorsämbete. I samband med senare meddelat beslut om vederbörandes kyrkbokföring och avlåtande till länsbyrån av tilläggsuppgift därom, har ny plåt i vissa fall kommit att upprättas ävensom ny personakt, vilken senare avlämnats till pastor. Personen ifråga kan därvid ha blivit tilldelad två olika födelsenummer. Därest så är fallet, får icke någondera av personakterna av pastor makuleras utan skall förhållandet i stället skyndsamt anmälas till riksbyrån med bifogande av de upplysningar i ärendet, varöver pastor förfogar. På riksbyrån ankommer att besluta om erforderlig rättelse av födelsenumreringen samt föranstalta om vederbörandes underrättande om det fastställda födelsenumret för personen i fråga. Dubbla personakter torde även i andra fall stundom ha blivit upprättade. Statistiska centralbyrån vill med anledning därav anmoda vederbörande pastorsämbeten att — i den utsträckning så kan ske — i samband med förskrivningen ävensom det fortsatta arbetet med personakters komplettering och upprättande eller utväxlande hava uppmärksamheten riktad därå, att dubbla personakter i vissa fall kunna förekomma samt att, där sådana fall påträffas, föranstalta om erforderliga åtgärder till rättelse av det inträffade. Därvid bör observeras att *makulering* av personakt, som upprättats och påtecknats initialer, givetvis *icke* kan ifrågakomma.

Undantagsvis torde alltfort kunna förekomma att personer, som mantalsskrivits i församlingen för år 1947 utan att då vara där kyrkobokförda, icke heller senare blivit i församlingen kyrkobokförda, ehuru förutsättningarna därför alltjämt föreligga. Pastor bör, därest dylika fall, skulle uppdagas i samband med förskrivningen, *tillse att kyrkobokföringen bringas till överensstämmelse med mantalsskrivningen, såvida vederbörande alltjämt rätteligen bör kyrkobokföras i församlingen.* Statistiska centralbyrån erinrar i förevarande avseende om de i ämbetsverkets cirkulär nr 10 (februari 1947), sid 7 f, omförmälda *förteckningar,* upptagande vissa dylika mantalsskrivningsfall, vilka avsågos skola ligga till grund för kyrkobokföringens rättande till överensstämmelse med mantalsskrivningen (fall enligt 14 §, 5 mom. folkbokföringsförordningen).

I samband med förskrivning skall pastor noga genomgå församlingsboken och utflyttningsboken samt efterse, huruvida personakter blivit expedi-

erade för alla, som efter den 1 november 1946 utflyttat till annan församling inom riket. Befinnes så icke vara fallet, skall vederbörandes personakt ofördröjligen, efter föreskriven jämförelse med församlingsboken samt — i förekommande fall — komplettering eller rättelse, översändas till pastor eller annan vederbörande myndighet i inflyttningsorten.[1] Samtidigt skola vederbörliga *anteckningar om expedierandet* göras i utflyttningsboken kol. 3 (resp. i bok enligt äldre formulär kol. 3—4) eller — såvitt angår den som utflyttat före den 1 september 1947 (i sådana fall har personakten *icke rekvirerats* utan *underrättelse* lämnats om personens inflyttning i annan församling) — i församlingsboken (kol. 14 el. 16 el. å brädden av uppslaget; jfr cirkulär nr 13, sid. 10).

Inkommande rekvisitioner av personakter skola alltid och i synnerhet i samband med mantalsskrivningen ofördröjligen expedieras.

Observera att utflyttad person även efter den 31 augusti 1947 skall *avföras* ur församlingsbok, så snart kännedom vunnits om att han *är att anse* såsom kyrkobokförd i annan församling, *d. v. s. så snart rekvisition av hans personakt inkommit* (såvida icke pastorsämbetena stanna i skiljaktiga meningar om vederbörandes rätta kyrkobokföringsort, då frågan därom skall underställas länsstyrelsen i inflyttningslänet). **Dröjsmål med personakternas expedierande, sedan rekvisitioner inkommit, får icke föranleda att vederbörande anses kvarstå kyrkobokförd i utflyttningsorten.** Ett sådant betraktelsesätt kan föranleda att personen blir mantalsskriven å såväl utflyttningsorten som inflyttningsorten. Till förhindrande därav, bör vederbörande alltid genast avföras ur församlingsboken, så snart personaktsrekvisitionen inkommit. Därvid införas föreskrivna anteckningar i kol. 14, 16 och 17; samtidigt skall i rekvisitionen ev. förefintlig uppgift om den faktiska flyttningsdagen (före $^{2}/_{11}$ resp. efter $^{1}/_{11}$) antecknas i vederbörlig kolumn av församlingsboken (kol. 16). I samband därmed skola givetvis alltid vederbörliga anteckningar göras i utflyttningsboken. Med ledning av denna bok sker senare övervakning att personakten blir expedierad; därvid införes i kol. 3 (äldre formulär kol. 3, 4) månad och dag för aktens expedierande.

Underrättelse (tilläggsuppgift) angående utflyttning skall avlämnas till länsbyrån ofördröjligen, efter det att rekvisition av personakt beträffande den utflyttade kommit pastor tillhanda. Därest personakten icke kan omgående expedieras till myndighet, som rekvirerat densamma, bör underrättelsen om flyttningen icke desto mindre ofördröjligen avlåtas till länsbyrån, så snart rekvisitionen inkommit. Avses underrättelsen skola lämnas genom överlämnande till länsbyrån av inkommen personaktsrekvisition, vederbörligen fullständigad (jfr cirk. nr 15 sid. 8 o. 9), är pastor oförhindrad att avhända sig rekvisitionen till länsbyrån, så snart, på sätt nyss angivits, utflyttningen blivit antecknad i församlingsboken samt anteckning av den i rekvisitionen angivna faktiska flyttningsdagen (före $^{2}/_{11}$ resp. efter $^{1}/_{11}$), införts i församlingsboken.

Finner pastor anledning till antagande att en person flyttat till försam-

[1] Jfr cirkulär nr 13, sid. 9 f.

lingen, skall pastor, därest flyttningen ej anmälts, ofördröjligen meddela honom sådant **föreläggande, som avses i 27 § folkbokföringsförordningen.** Till sådant föreläggande finnes särskilt formulär fastställt av riksbyrån, vilket kan erhållas av de förlag, vilka tillhandahålla formulär till kyrkoböcker. Beträffande den som flyttat *inom församlingen,* behöver sådant föreläggande *ej* ha meddelats, därest av den flyttandes mantalsuppgift erforderliga upplysningar med tillförlitlighet och fullständighet kunna inhämtas. I församling där församlingsboken är uppställd efter personernas bostad, skola de under den gamla bostaden kvarstående personer, vilka tidigare under året *flyttat inom församlingen,* senast vid förskrivningen *överföras till den nya bostaden.*

Vinner pastor kännedom om, att någon i församlingsbok eller bok över obefintliga upptagen person vistas i annan församling under sådana förhållanden, att han bör där kyrkobokföras, skall underrättelse härom — såvitt möjligt med angivande av vederbörandes bostad — utan uppskov lämnas pastor i sistnämnda församling (jfr 26 § folkbokföringsförordningen).

Pastor bör vid mantalsuppgifternas jämförande med församlingsboken ägna särskild uppmärksamhet åt fastigheternas registerbeteckningar. **Rättelse eller fullständigande av registerbeteckningar i församlingsbok skall dock icke ske i samband med förskrivningen utan efter mantalsskrivningsförrättarens anvisningar vid mantalsskrivningen eller lämplig tidpunkt därefter.**

Önskvärt är att i samband med förskrivningen en **genomgång** äger rum av **boken över obefintliga.** Därvid skola jämlikt 17 § kyrkobokföringskungörelsen ur nämnda bok *avföras* den om vilken inkommit skriftlig anmälan, att han är stadigvarande bosatt å utrikes ort (sådan anmälan torde böra härröra från vederbörande själv eller honom åtföljande medlem av hans familj), eller anmälan att han kyrkobokförts i annan församling, avlidit eller dödförklarats ävensom den, som skall kyrkobokföras i församlingen. Pastor bör, såvitt möjligt, även till underlättande av den mantalsskrivningsförrättaren vid mantalsskrivningen åliggande undersökningen om vilka personer, som därvid skola avföras ur boken över obefintliga, *särskilt utmärka* ifrågakommande personer, d. v. s. dem som under förrättningsåret skulle ha uppnått *en ålder av 100 år och icke veterligen äro i livet* (vid förrättningen skall därjämte avföras den, om vilken säker upplysning därvid vinnes, att han är stadigvarande bosatt å utrikes ort).

Av synnerlig vikt är, att vid förskrivningen **en noggrann kontroll** kommer till stånd därav, **att tilläggsuppgifter eller motsvarande underrättelser blivit tillställda länsbyrån i länet** om vidtagna kyrkoboksanteckningar i samtliga de fall, där så bort ske, samt att — därest så undantagsvis skulle befinnas icke ha skett — den felande uppgiften ofördröjligen expedieras. Sådana uppgifter böra under tiden för mantalsskrivningen, såvitt möjligt, dagligen expedieras beträffande de under dagen verkställda anteckningar i kyrkobok, varom länsbyrå skall underrättas. I detta sammanhang erinras om nödvändigheten av att i sådana underrättelser **fullständigt och riktigt angiva bostadsfastighetens registerbeteckning.**

Förskrivning skall genom pastors försorg kungöras minst en vecka före förrättningen. Kungörelsen skall, där så erfordras — utöver det föreskrivna kungörandet i kyrkan (se 1 § lagen den 13 mars 1942, nr 117, med vissa bestämmelser om kungörandet i kyrka) — en gång införas i ortstidning, vari kommunens allmänna kungörelser bruka intagas, eller på annat lämpligt sätt bringas till allmänhetens kännedom. Kungörelsekostnaderna åvila församlingen. För församlingar, tillhörande samma mantalsskrivningsdistrikt, kan gemensam kungörelse utfärdas. Angående tid för förskrivning torde böra samrådas med tillsatt roteombud.

I kungörelse om förskrivning skall intagas underrättelse om den fastighetsägare (eller dennes ställföreträdare) jämlikt 41 § folkbokföringsförordningen åvilande skyldigheten, att — såvitt honom veterligen ändring inträtt i förhållande, varom uppgift lämnats i mantalsuppgift eller huvudförteckning, efter nämnda handlingars avlämnande för fastigheten — antingen personligen eller genom ombud närvara vid förskrivning eller ock till pastor ingiva uppgift om de inträffade förändringarna.

Kungörandet av tider och ställen för tillhandahållande av mantalsblanketter ankommer på vederbörande kommunala myndigheter.

II. Bestämmelser angående antecknande av tiden för flyttning till ny bostad (faktiska flyttningsdagen) m. m. (11 § kungörelsen samt övergångsbestämmelserna därtill punkt 3, andra stycket).

Det åligger pastor innevarande år — liksom under år 1946 — att underlätta mantalsskrivningsförrättarens bedömande av en persons **faktiska bosättning den 1 november förrättningsåret** (d. v. s. i detta fall år 1947) genom att beträffande dem som *under tiden den 1 november förrättningsåret och årets slut (1/11—31/12 1947)* antingen kyrkobokförts såsom inflyttade från annan församling eller såsom invandrare eller såsom överförda från bok över obefintliga eller ock på grund av flyttning inom församlingen bokförts under ny bostad, verkställa **undersökning**, huruvida flyttningen *faktiskt* (således ej i kyrkligt avseende) skett *före 1/11 eller efter 1/11*, samt införa **anteckning** därom i kyrkobok och annan handling. Bestämmelserna därom äro givna i 11 § mantalsskrivningskungörelsen (12 § gäller *ej* vid mantalsskrivningen för år 1948; jfr övergångsbestämmelserna till kungörelsen under 3, andra stycket).

Anteckning om den faktiska flyttningsdagen (före 2/11, efter 1/11) skall, såvitt angår mantalsskrivningen för år 1948, införas beträffande:

1. invandrare, från bok över obefintliga överförda samt från annan församling inom riket inflyttade personer: i **församlingsboken kol.** 12 (enligt äldre formulär kol. 9); i **inflyttningsboken kol.** 11 (enligt äldre formulär kol. 10); samt i **personaktsrekvisitionen**[1] beträffande den invandrade,

[1] Beträffande den som inflyttat från Stockholm, skall sådan anteckning göras i den *särskilda underrättelsen* (*tilläggsuppgiften*) till länsbyrån angående inflyttningen.

överförda eller inflyttade (i personakten skall anteckning *ej* göras i år); samt

2. flyttande inom församlingen: därest församlingsboken föres efter bostad, i nämnda boks kol. 12 (enligt äldre formulär kol. 9) **å det ställe, dit personen överförts; i annat fall antingen i församlingsboken kol. 14 framför däri antecknad uppgift om flyttningsåret** eller ock **på lämpligt ställe i fastighetslängden,** där sådan föres; samt **i underrättelse** (tilläggsuppgift) till länsbyrån angående flyttningen.

Beträffande den som under ovan nämnda tid ($^{1}/_{11}$—$^{31}/_{12}$ 1947) utflyttat till annan församling inom riket eller utvandrat ur riket, skall enahanda anteckning (före $^{2}/_{11}$, efter $^{1}/_{11}$) göras **i församlingsboken kol. 16 samt i underrättelse** (tilläggsuppgift) till länsbyrån angående utflyttningen eller utvandringen (till underrättelsen om utflyttning kan användas formulär till rekvisition hos pastor av personakt; jfr cirkulär nr 15, sid. 8 f.). Beträffande den som *utflyttat* till annan församling, göres anteckningen *med ledning av uppgift i inkommen rekvisition av personakt* beträffande den utflyttade.

Tilläggsuppgifter skola i år *icke* lämnas till de lokala skattemyndigheterna. I stället skola till dessa lämnas **veckorapporter** enligt av riksbyrån fastställt formulär.

Veckorapport till lokal skattemyndighet skall lämnas angående person, *som under tiden mellan mantalsskrivningen och utgången av år 1947:*

1. kyrkobokförts såsom inflyttad från annat distrikt eller såsom invandrad eller såsom överförd från bok över obefintliga, **såvida vederbörande bosatt sig i distriktet före** $^{2}/_{11}$;

2. i församlingsboken antecknats såsom utflyttad till annat distrikt eller såsom utvandrad, **såvida vederbörande bosatt sig i det andra distriktet eller lämnat landet före** $^{2}/_{11}$.

Har under veckan ej skett någon sådan kyrkobokföringsåtgärd, som ovan angivits, skall mantalsskrivningsförrättaren underrättas därom.

Veckorapport angående *inflyttning från annan församling* måste upprättas **med ledning av avlämnat flyttningsbetyg,** såvida icke vederbörandes personakt inkommer före utgången av den tid, inom vilken sådan rapport skall avlämnas (inom sex dagar efter utgången av den vecka varunder kyrkobokföring av den inflyttade skett; jfr 24 § i mantalsskrivningskungörelsen). Därest avlämnat flyttningsbetyg *icke* skall kvarligga å pastorsexpeditionen utan skall avlåtas såsom rekvisition av den inflyttades personakt (betyg enligt formuläret till personaktsrekvisition), måste den inflyttade således uppföras å veckoraporten **i samband med flyttningsbetygets avlämnande,** så att betyget utan dröjsmål kan expedieras såsom personaktsrekvisition. Även *invandrare* måste uppföras å veckorapport i samband med anmälan om invandringen med ledning av därvid företedda handlingar, enär personakten för vederbörande icke kan avvaktas; motsvarande gäller den som skall införas i församlingsbok och är upptagen i *annan* församlings *bok över obefintliga.*

Blanketter till veckorapporter erhållas kostnadsfritt på rekvisition hos

mantalsskrivningsförrättaren eller länsbyrån. Blanketterna äro av två slag, en större med plats för ett 40-tal införingar samt en mindre med plats för 7 dylika införingar.

III. Bestämmelser angående pastors åligganden vid mantalsskrivningen (17 § kungörelsen samt 50 § folkbokföringsförordningen).

Pastor skall vid mantalsskrivningen för år 1948 **tillhandahålla följande kyrkoböcker,** nämligen

1. församlingsboken jämte fastighetslängden, där sådan föres;
2. inflyttningsboken eller utdrag därur, såvitt angår i församlingen kyrkobokförda personer, för vilka personakter icke kommit pastor tillhanda;
3. till inflyttningsboken hörande minnesanteckningar rörande personer, vilka enligt pastors beslut icke skola kyrkobokföras i församlingen;
4. minnesanteckningar över förelägganden, varom förmäles i 27 § folkbokföringsförordningen; samt
5. boken över obefintliga.

Inflyttningsboken eller *utdrag* därur skall ligga till grund för jämförelse med mantalsuppgifterna samt de tryckta stommarna till mantalslängden, såvitt angår de i församlingen kyrkobokförda personer, beträffande vilka personakter icke inkommit och som på grund därav icke äro upptagna i församlingsboken.

Minnesanteckningarna rörande pastors beslut att en person icke skall kyrkobokföras i församlingen, avses skola möjliggöra för mantalsskrivningsförrättaren att företaga **omprövning** av dylika beslut i tveksamma fall med stöd av upplysningar, som efter meddelandet av pastors ifrågavarande beslut ev. kunna ha framkommit utöver vad tidigare varit känt.

Minnesanteckningarna över meddelade förelägganden enligt 27 § folkbokföringsförordningen avses bl. a. skola tjäna till upplysning om personer, vilkas bosättning kan antagas ha undergått ändring. Anteckningarna kunna i viss mån sägas komplettera inflyttningsboken (resp. utdraget därur).

Med ledning av *boken över obefintliga* skall mantalsskrivningsförrättaren vid mantalsskrivningen undersöka, vilka personer, som böra avföras från nämnda bok. Förrättningsmannen skall i samband därmed efterfråga de i boken över obefintliga kvarstående personer, vilkas vistelseort kan antagas ha blivit känd.

Rörande envar som vid mantalsskrivningen eller eljest avföres från bok över obefintliga, skall pastor skyndsamt underrätta riksbyrån.

Församlingsliggaren får — även om personakter skulle finnas upprättade för alla i församlingen kyrkobokförda personer — ej läggas till grund för mantalsskrivningen för år 1948. Där församlingsliggare finnes upprättad, kan emellertid vara praktiskt att — där så finnes lämpligen kunna ske — medföra denna till förrättningen jämte församlingsboken och jämsides med jämförelsen mellan de tryckta stommarna och församlingsboken, verkställa en genomgång av personakterna beträffande de motsvarande personerna. Därigenom erhålles dels viss samtidig kontroll av personaktbeståndet, dels

viss erfarenhet av församlingsliggarens handhavande vid mantalsskrivningsförrättning. Förfarandet torde dock förutsätta att någon finnes tillstädes vid förrättningen, som kan avdelas enbart för läsningen av personakterna (t. ex. roteombudet, där sådant finnes).

Pastor skall å **särskild längd** enligt fastställt formulär upptaga de personer, vilka vid förrättningen bliva mantalsskrivna utan att vara i distriktet kyrkobokförda. I längden skall jämväl antecknas de föreläggande, som jämlikt 50 § folkbokföringsförordningen utfärdas av förrättningsmannen. Längden skall den 10 januari 1948 av pastor överlämnas till mantalsskrivningsförrättaren försedd med anteckningar om, vilka däri upptagna personer, som blivit kyrkobokförda i distriktet. **Det är av vikt att pastor skyndsamt föranstaltar om kyrkobokföringens bringande till överensstämmelse med mantalsskrivningen i alla de fall, där så vederbör.**

Blanketter till den särskilda längden erhållas på rekvisition kostnadsfritt från mantalsskrivningsförrättaren eller länsbyrån i länet.

Pastor eller hans ställföreträdare skall vid mantalsskrivningen **efter förrättningsmannens anvisningar antingen omedelbart i församlingsboken införa de ändringar rörande fastighetsbeteckningar, varom upplysning vunnits, eller ock — i den mån så ej kan ske — göra anteckning därom för senare verkställighet.** Pastor bör vid förrättningen noga tillse att fastigheternas beteckningar enligt den tryckta stommen till mantalslängden, finnas vederbörligen införda i församlingsboken. Därest så skulle befinnas icke vara fallet, bör pastor fullständiga församlingsboken med uppgift därom.

Överföring till bok över obefintliga skall ske med ledning av förteckning, som från mantalsskrivningsförrättaren skall avlämnas inom utgången av februari 1948. Innan sådan förteckning erhållits, får överföring till nämnda bok icke ske.

På förekommen anledning meddelas, att **statistiska centralbyrån ombesörjer länsbyrås underrättande om invandrares kyrkobokföring eller persons överförande från bok över obefintliga till församlingsbok allenast i de fall, då rekvisition av personakt för vederbörande expedierats till centralbyrån efter den 1 oktober 1947. I övriga fall har vederbörande pastorsämbete att om invandringen eller överföringen till länsbyrån avlåta tilläggsuppgift.**

Samtidigt vill centralbyrån fästa uppmärksamheten därå, att en **felaktighet** insmugit sig *i bilaga 4 till cirkulär nr 15.* Den där avbildade personakten angiver i *rum 16* beträffande envar av barnets föräldrar felaktigt *födelsemånaden* med bokstäver i stället för såsom **rätteligen bort ske i detta rum med siffror** (jfr bilaga 1 till cirkuläret).

Stockholm den 18 oktober 1947.

KUNGL. STATISTISKA CENTRALBYRAN.

ERNST HÖIJER.

Cecil Hammarberg.

Kungl. Boktr. Stolm 1947
473573

GÖTEBORGS STADSBIBLIOTEK

⟨Stockholm. Riksbyrån för folkbokföringen⟩ Fol. 54 Statist. Sv. Arkiv

KUNGL. STATISTISKA CENTRALBYRÅN

RIKSBYRÅN FÖR FOLKBOKFÖRINGEN

Cirkulär Nr 18 (januari 1948)

Cirkulärskrivelse till vederbörande pastorsämbeten

med vissa anvisningar om församlingsregistrens och avgångsregistrens förande.

I.

Under första halvåret 1948 torde 40, 44, 46, 53, 56 och 61 §§ samt 62 § 4. och 63 § kyrkobokföringskungörelsen, vilkas tillämpning enligt kungörelsens övergångsbestämmelser punkt 4. uppskjutits, komma att träda i kraft och torde samtidigt kungörelsen den 29 juni 1945 (nr 554) angående vissa förberedande åtgärder för genomförande av en omorganisation av folkbokföringen upphävas. **Detta innebär bl. a. att tilläggsuppgiftsaviseringen i huvudsak ersättes med avisering till länsbyråerna å avtryckskort, hämtade ur församlingsregistret.**

Det är därför av största vikt, att församlingsregistren hos samtliga pastorsämbeten äro fullständiga och riktigt förda. Från och med år 1948 upphör utflyttningsboken att vara obligatorisk kyrkobok. Den skall ersättas av avgångsregistret, som sedermera skall avskrivas i en avgångslängd (se 10 § 2 mom. andra stycket folkbokföringsförordningen och 32 § kyrkobokföringskungörelsen). Det är därför nödvändigt att jämväl avgångsregistret från och med den 1 januari 1948 föres med största noggrannhet.

I 30 och 31 §§ kyrkobokföringskungörelsen meddelas utförliga föreskrifter om hur ifrågavarande register skola föras. Riksbyrån har ansett sig böra därutöver till pastorsämbetenas ledning meddela följande anvisningar i ämnet.[1]

Anmärkning. Riksbyrån har preliminärt tänkt sig, att det nya aviseringsförfarandet skall börja den 1 april 1948.

II.

Församlingsregistret.

a. Den alfabetiska ordningsföljden.

Enligt 30 § kyrkobokföringskungörelsen skola avtryckskorten i församlingsregistret vara ordnade i bokstavsföljd efter personernas efternamn. Författningen lämnar öppet och sålunda åt pastors fria val, huruvida korten skola vara ordnade i bokstavsföljd efter stavning eller efter uttal eller ock efter en kombination av båda principerna. Då det gäller mycket stora regis-

[1] Förslag till anvisningar för det nya aviseringsförfarandet har utarbetats. Innan dessa anvisningar utfärdas kommer förslaget att granskas av ett flertal prästmän, länsstyrelser m. fl.

Stat. cbn. 1204/1948. 2 500 ex.

ter har erfarenheten visat (se nedan) att en dylik kombination är nödvändig. I fråga om mindre register kan det dock visa sig mera praktiskt att närmare ansluta till stavningen. Till pastorsämbetena hava registren överlämnats uppordnade efter den nyssnämnda kombinationsmetoden. Varför detta varit nödvändigt framgår av följande redogörelse för arbetsgången vid registrens upprättande. Riksbyrån har i sitt cirkulär nr 14 (juli 1947) å s. 6 framhållit, att pastor äger omsortera registren efter annan alfabetisk uppordningsgrund än den av länsbyrån tillämpade. Riksbyrån vill i detta sammanhang understryka, vad å s. 5 i nämnda cirkulär sagts om insortering i registret av ändringskort.

För att nedbringa det mycket tidskrävande arbetet med tryckningen och sorteringen av länsbyråernas alfabetiska register, de lokala skattemyndigheternas befolkningsregister samt pastors församlingsregister har man förfarit på följande sätt.

För varje person trycktes ett sammanhängande tredelat kort, vars olika delar voro avsedda för nyssnämnda tre register. I den första sorteringsetappen sorterades de sammanhängande korten i en alfabetisk svit för hela länet. Därpå avskars den för länsbyrån avsedda delen. I andra etappen sorterades de två återstående sammanhängande korten på de lokala skattemyndigheterna, varefter det för dessa myndigheter avsedda kortet avskars. I sista etappen sorterades det återstående för pastor avsedda kortet på församling. Genom detta förfaringssätt kunde man tillgodogöra sig det mycket tidskrävande arbete, som nedlagts på sorteringen av länsbyråernas register, även för de lokala skattemyndigheternas och pastors register. En följd av detta tillvägagångssätt har emellertid blivit att de sorteringsprinciper, som tillämpades för länsbyråernas register, måste tillämpas även för de lokala skattemyndigheternas och pastors register.

Enär länsbyråernas register äro mycket stora och fallen av likalydande namn med olika stavning bli många har efter erfarenheter som vunnits på andra områden (exempelvis för register upplagda vid mantalskontoret i Stockholm, statens intressekontor, länsarbetsnämnderna m. fl.) den alfabetiska principen för uppordningen i vissa fall måst ersättas med den fonetiska. De lokala skattemyndigheternas och pastors register äro emellertid av sådan storleksordning, att behovet av att tillämpa den fonetiska principen blir mindre. I centralbyråns cirkulär nr 14 sid 6 första stycket av den 3 juli 1947 förutsättes därför att viss omsortering kan befinnas lämplig. Till pastors ledning för arbetet med iordningställandet av församlingsregistret meddelas härnedan några av de viktigare fonetiska regler som kommit till användning vid uppsorteringen av länsbyråernas register.

1. Namn med dubbel vokal eller dubbel konsonant behandlas såsom stavade med enkel bokstav (ex. Steen = Sten, Mattsson = Matson).
2. Stumt d och stumt h beaktas ej (ex. Feldt = Felt, Vahlin = Valin).
3. Oavsett namnets stavning betraktas
   a) *j-ljudet* såsom stavat med j (ex. Biörn = Björn, Göransson = Jöranson, Ljung = Jung),
   b) *k-ljudet* såsom stavat med k (ex. Crona = Krona, Scander = Skander),
   c) *s-ljudet* såsom stavat med s (ex. Ceder = Seder, Zet = Set),
   d) *sje-ljudet* såsom stavat med sj (ex. Siö = Sjö, Sköld, Skjöld, Skiöld, Schöld = Sjöld),
   e) *tje-ljudet* såsom stavat med tj (ex. Kärn = Tjern, Kjederkvist = Tjederkvist, Kjellander = Tjelander),

f) *v-ljudet* såsom stavat med v (ex. Löfgren = Lövgren, Elfving = Elving).

4. Ä-ljudet behandlas såsom stavat med e (ex. Väster=Vester).

Därjämte finnas smärre regler bl. a. beträffande vissa diftonger, ävensom vissa undantag från de ovan meddelade reglerna.

b. Hänvisningskort.

Församlingsregistret består av avtryckskort. I registret ingår emellertid även en annan typ av kort, benämnda **hänvisningskort.** Härom stadgas i 30 § kyrkobokföringskungörelsen:

För den, vars efternamn ändras, skall under det förutvarande efternamnet insättas ett hänvisningskort, upptagande, utom detta namn och personens initialer samt födelsetid och födelsenummer, anteckning om det nya namnet. Hänvisningskort upprättas av pastor. För sådant ändamål äger pastor från länsbyrån på rekvisition kostnadsfritt utbekomma erforderligt antal otryckta kort. Såsom hänvisningskort må, där så kan ske, äldre avtryckskort för personen användas. Å sådant kort skall — till förebyggande av att det kommer till användning vid avisering till länsbyrån — tydligt utmärkas, att senare upprättat kort finnes.

Då någons efternamn ändras efter den 1 januari 1948 skall pastor följaktligen upprätta hänvisningskort för vederbörande och insätta detta på den plats i registret som bestämmes av det *gamla* efternamnet. Sedan namnändringen registrerats i det tryckande registret hos länsbyrån erhåller pastor ett nytt avtryckskort för samma person, upptagande det nya efternamnet. Detta kort skall givetvis insättas i församlingsregistret på den plats som bestämmes av det *nya* namnet. Innan det nya kortet insättes skall pastor därå anteckna, att hänvisningskort finnes. **Detta sker genom att datum för kortets utfärdande understrykes** (se vidare härom nedan under c).

Under tiden till dess det nya aviseringsförfarandet börjat tillämpas rekommenderas följande förfaringssätt (anvisningar om hur man sedan skall förfara komma att lämnas i det blivande cirkuläret om aviseringsförfarandet).

1. Då tilläggsuppgift upprättas angående den händelse som föranlett namnändringen (vigseln, pastors eller centralbyråns beslut enligt släktnamnsförordningen e. dyl.) antecknas även det nya namnet över det gamla å personens avtryckskort i församlingsregistret.

Obs! Överkorsa därjämte avtryckskortets tryckta text i övrigt. Därigenom förebygges att kortet sedermera kommer till användning vid avisering till länsbyrån. **Detta är mycket viktigt.**

Detta kort utgör nu hänvisningskort.

Hänvisningskort kan även upprättas genom att pastor å en otryckt blankett till avtryckskort (sådana kunna rekvireras från länsbyrån) gör erforderliga anteckningar, t. ex.

Karlsson I T H 010912 — 153
Se Save.

Detta förfaringssätt måste givetvis användas om avtryckskort för personen av någon anledning ej finnes eller avtryckskortet skall användas för avisering till länsbyrån.

2. Insätt hänvisningskortet i registret under det gamla efternamnet.

3. Insätt samtidigt i registret under det nya efternamnet en kartongskiva av lämpligt format (»stolpe») med anteckning om personens namn och om att hänvisningskort finnes.

4. Tag bort »stolpen» då nytt avtryckskort för personen insättes i registret. Utvisar stolpen att hänvisningskort finnes, anteckna då detta på det nya avtryckskortet genom att stryka under datumsiffrorna (se nedan under c).

Anmärkningar. 1. Pastor är oförhindrad att till hänvisningskort använda annat kortmaterial än blanketter till avtryckskort, dock ej kartong av sämre kvalitet. Detta kan vara lämpligt om pastor önskar hava hänvisningskorten i annan färg än avtryckskorten. Sådant kortmaterial bekostas dock ej av statsverket.

2. Det torde få anses tillåtet att uppställa hänvisningskorten till församlingsregistret i en särskild avdelning och att dröja med att insortera de avgångnas hänvisningskort i avgångsregistret till dess räkning av församlingens folkmängd skett under det nya året. Därigenom vinnes, att hänvisningskorten ej störa räkningen. Å andra sidan medför detta förfaringssätt extra besvär vid eftersökning på det gamla efternamnet. Insorteringen av hänvisningskorten i avgångsregistret torde även bliva något besvärligare än om hänvisningskortet överföres i samband med att avgången registreras. Då har man personakten framme, ser därav det gamla efternamnet och kan med ledning därav framtaga hänvisningskortet.

Väljer emellertid pastor detta förfaringssätt torde det vara lämpligt att göra insorteringen av hänvisningskorten i samband med att avtryckskorten i avgångsregistrets avdelning för det förflutna året inordnas i den andra av de i 31 § 2 mom. kyrkobokföringskungörelsen omnämnda två avdelningarna. Man torde därvid få utgå från hänvisningskorten, se efter om bland de överförda avtryckskorten finnes kort för samma person och i dylikt fall överföra jämväl hänvisningskortet. Det kan möjligen i vissa fall underlätta arbetet, om hänvisningskorten först omsorteras på det nya efternamnet. Sedan de avgångnas hänvisningskort överförts ordnas de kvarblivna hänvisningskorten åter på det gamla namnet.

c. Anteckningar å avtryckskorten i församlingsregistret.

1. Enligt 30 § andra stycket kyrkobokföringskungörelsen är det med de undantag som nämnas under 2 och 3 här nedan förbjudet att göra anteckningar å avtryckskort som tillhör församlingsregistret.

2. Å avtryckskort skall antecknas uppslag i församlingsboken samt, om i registret finnes hänvisningskort för vederbörande, uppgift därom.

Å varje avtryckskort finnas till vänster mellan 5 och 6 cm från kortets överkant tryckta en länsbokstav (för Göteborgs stad Os, för Malmö stad Ms) och sex siffror, utvisande vilken länsbyrå som tryckt kortet samt år, månad och dag då tryckningen skett. Hänvisning till uppslag i församlingsboken antecknas lämpligen omedelbart till höger om dessa siffror. Finnes hänvisningskort utmärkes detta genom att siffrorna understrykas.

Å nytt kort som kommer från länsbyrån göras dessa anteckningar innan kortet insättes i registret.

Uppslag i församlingsboken skall antecknas jämväl å de avtryckskort som pastor erhållit från länsbyrån vid registrets upprättande. Författningen föreskriver ej inom vilken tid detta skall ske men torde få antagas avse, att arbetet skall vara slutfört inom rimlig tid. Riksbyrån förordar att varje pastorsämbete för sig upplägger en plan för arbetets bedrivande så att detta kan vara slutfört senast vid utgången av år 1949. Som en biprodukt kan detta arbete väntas medföra att registren bliva mera noggrant kontrollerade och ordnade. Det är därför till fördel om arbetet kan genomföras redan innan det nya aviseringsförfarandet sättes i gång. Åtminstone i mindre församlingar synes så kunna ske. Den lämpliga arbetsmetoden synes vara, att pastor följer församlingsboken uppslag för uppslag och därvid i registret uppsöker kortet för envar å uppslaget bokförd person. I samband med att uppslaget antecknas å kortet bör tillses, att personens födelsenummer finnes antecknat i församlingsboken. Är detta ej fallet och är personakt upprättad införes numret med ledning av kortet. Riksbyrån räknar med att pastorsämbetena som regel anteckna födelsenummer i församlingsboken i samband med att personakt upprättas eller inskrives. Det är dock intet hinder att göra dessa anteckningar med ledning av avtryckskorten men införingen bör i dylikt fall vid tillfälle kontrolleras mot personakten. Vid bristande överensstämmelse mellan personakt och avtryckskort äger personakten vitsord.

3. Då avtryckskort användes för **avisering till länsbyrån** skola därå göras anteckningar om de förhållanden, varom länsbyrån skall underrättas.

d. Insättning av nytt kort.

1. Då nytt avtryckskort ankommer från länsbyrån skall kortet **jämföras med församlingsboken.** Detta är nödvändigt redan därför att uppslag skall antecknas å kortet. Men jämförelsen har dessutom ett annat syfte. Enligt 30 § tredje stycket kyrkobokföringskungörelsen är nämligen pastor skyldig att tillse, att uppgifterna å kortet äro i överensstämmelse med församlingsboken. Är detta ej fallet skall kortets text enligt samma stadgande rättas och kortet återställas till länsbyrån för rättelse av personens plåt.

Vid jämförelsen bör vidare beaktas, huruvida personen är fortfarande kyrkobokförd i församlingen eller avförts från församlingsboken. I förra fallet skall det nya kortet insättas i **församlingsregistret** (därest det ej återsändes till länsbyrån för rättelse). I senare fallet skall kortet insättas i **avgångsregistret.**

I detta sammanhang må än en gång understrykas, vad å s. 5 i riksbyråns cirkulär nr 14 (juli 1947) sagts om insortering av ändringskort. Detta arbete bör vara slutfört vid utgången av mars månad 1948.

2. Sedan de ovannämnda åtgärderna vidtagits, insättes kortet i församlingsregistret eller, om så skall ske, i avgångsregistret. Finnes därvid i registret äldre kort för samma person skall det äldre kortet uttagas, där det ej kommer till användning såsom hänvisningskort. Se därvid alltid på kortets datering! Äro datumsiffrorna understrukna finnes hänvisningskort. **Understryk i sådana fall även datumsiffrorna på det nya kortet.** Uttaget kort må förstöras.

e. Uttagning av kort.

1. Församlingsregistret skall upptaga endast den i församlingen kyrkobokförda befolkningen. För varje person skall — frånsett hänvisningskort — finnas endast ett avtryckskort, nämligen det senast upprättade.

Därest pastor vet med sig, att registret hittills ej förts med noggrant iakttagande av dessa principer, skall pastor omsorgsfullt genomgå registret och utrensa alla kort som ej höra dit. Detta kan ske i samband med att uppslag i församlingsboken antecknas å korten. Skulle vid genomgången upptäckas, att registret innehåller kort för någon som under 1947 avförts från församlingsboken skall kortet uttagas och förstöras; avgångsregister för år 1947 behöver nämligen ej föras. Finnes kort för någon, som under år 1948 avförts ur församlingsboken, skall kortet överföras till avgångsregistret för år 1948, därest ej detta redan innehåller senare upprättat kort för samma person.

Vid genomgången skall vidare kontrolleras, att för en och samma person ej finnas dubbla kort i församlingsregistret. Finnas dubbla kort skall det **äldsta** utgallras. Vilket kort som är äldst framgår av kortets tryckningsdatum.

Därest dubbla kort finnas i registret, då det nya aviseringsförfarandet börjar, riskerar man lätt att det äldre kortet kommer till användning vid aviseringen i stället för det aktuella. Därav kunna missförstånd och fel uppkomma. Till dess utgallringen av dubblettkort fullständigt genomförts bör pastor därför, då kort uttages för att användas till avisering, undersöka att ej kort av senare datum finnes i registret för vederbörande.

Därest pastor ej vill hava registret ordnat efter de principer som länsbyrån iakttagit vid registrets sortering är det praktiskt att i samband med nyssnämnda genomgång verkställa en omsortering av korten.

2. Från och med den 1 januari 1948 iakttagas noggrant bestämmelserna om korts överförande till avgångsregistret. **Iakttag noggrant att kort för personer som avförts ur församlingsboken under år 1947 ej insättas i avgångsregistret.** Detta skall omfatta endast de under år 1948 avgångna.

3. Var noga med att **utgallra äldre avtryckskort, då nytt kort insättes för samma person.** Det kan vålla länsbyrån svårigheter om ett inaktuellt kort användes vid aviseringen.

4. Se alltid efter, då kort uttages ur registret, om å kortet finnes **anteckning om hänvisningskort.**

Hänvisningskortet skall kanske överföras till avgångsregistret. Enligt 31 § 1 mom. första stycket kyrkobokföringskungörelsen skall så ske, då avtryckskort för den person hänvisningskortet avser insättes i avgångsregistret.

III.

Avgångsregistret.

a. Den alfabetiska ordningsföljden.

Enligt 31 § 2 mom. kyrkobokföringskungörelsen skall avgångsregistret föras i två avdelningar, av vilka den ena skall innehålla korten för de under det löpande året avgångna och den andra skall upptaga övriga kort. **Under år 1948 har man endast en avdelning att röra sig med,** eftersom avgångsregister för år 1947 ej behöver föras. (Har pastor bildat avgångsregister för den del av år 1947 som återstår sedan länsbyrån till pastor överlämnat församlingsregistret, står det givetvis pastor fritt att behålla detta avgångsregister, men de däri ingående korten böra icke vare sig nu eller framdeles insorteras i det avgångsregister som föres från och med den 1 januari 1948.) Under år 1949 står avgångsregistret för år 1948 kvar orubbat och vid sidan därav föres avgångsregister för år 1949. Under år 1950 sammansorteras dessa båda register och föres vid sidan därav avgångsregister för år 1950.

Inom vardera avdelningen av avgångsregistret skola korten ordnas i bokstavsföljd efter personernas efternamn. Beträffande den alfabetiska ordningsföljden böra samma principer tillämpas som i församlingsregistret (se ovan II a).

b. Vilka kort ingå i avgångsregistret?

Avgångsregistret består av **avtryckskorten** för dem som

1. utflyttat till (och kyrkobokförts i) annan församling;
2. utvandrat;
3. avlidit; eller
4. överförts till boken över obefintliga.

Då i avgångsregistret insättes avtryckskort för person, för vilken hänvisningskort finnes i församlingsregistret, skall

5. hänvisningskortet överföras till avgångsregistret.

c. Anteckningar å korten i avgångsregistret.

Å avtryckskort i avgångsregistret **skall** — där ej förhållandet framgår redan av den tryckta texten — finnas antecknat:

1. för den som utflyttat till annan församling **utflyttningsdagen, den nya kyrkobokföringsorten** och **den nya kyrkobokföringsfastigheten;**

2. för den som utvandrat *utflyttningsdagen och det land till* vilket han utvandrat;

3. för den som avlidit **dödsdagen** (t. ex. † 490712); och

4. för den som överförts till boken över obefintliga **detta förhållande** och **överföringsdagen** (t. ex. ob 490302);

5. ***senast ifrågakommande uppslag i församlingsboken;*** *samt*

6. i förekommande fall att **hänvisningskort finnes** (kortets datering understrykes).

Å avtryckskort i avgångsregistret **må jämväl andra anteckningar göras.** Förbudet att göra anteckningar å korten i församlingsregistret sammanhänger *med att dessa kort kunna komma till användning* vid avisering till länsbyrån; andra anteckningar än de som höra till aviseringen skulle kunna föranleda missuppfattningar. **Avtryckskorten i avgångsregistret få däremot ej användas vid avisering.**

Anteckning om uppslag i församlingsboken och om hänvisningskort bör göras på *samma sätt som* å avtryckskort i *församlingsregistret.* Övriga anteckningar göras å nedre delen av kortet (under den tryckta texten).

d. Insättning av kort.

I. *Under tiden till det nya aviseringssystemet börjat tillämpas förfares på* följande sätt.

1. Den avgångnes avtryckskort framtages ur församlingsregistret och förses med de ovan under c. omnämnda anteckningarna.

2. Därest avtryckskortet upptager anteckning om hänvisningskort framtages även hänvisningskortet. Detta sker lämpligen med ledning av personakten i samband med att avgången registreras.

3. Avtryckskortet jämte — i förekommande fall hänvisningskortet — insättes i avgångsregistret.

II. **Sedan det nya aviseringssystemet börjat tillämpas** kan förfarandet gestalta sig olika i olika fall, beroende av om avtryckskortet i församlingsregistret kommer till användning vid aviseringen till länsbyrån eller icke. **Därför komma nya instruktioner i ämnet att lämnas i cirkuläret rörande aviseringsgången.**

IV.

Skåp och lådor för förvaring av församlingsregistret och avgångsregistret.

Statistiska centralbyrån har sökt kontakt med ett antal firmor rörande tillverkning av lämpliga kortfackskåp för förvaring av församlingsregistret. På grund av rådande materialbrist har intet av de tillfrågade företagen kunnat åtaga sig att i nämnvärd utsträckning tillverka sådana skåp av stål.

Specialgjorda skåp av trä tillverkas och försäljas av följande företag nämligen:

Esselte, Systemavdelningen, Stockholm C.

AB Svenska Kontorsmöbelindustrier (Aski) Brunkebergstorg 11, Stockholm.

AB Åtvidabergs Industrier, Stockholm 7.

De av Esselte tillverkade skåpen äro avsedda endast för församlingar med befolkning över 4 000 personer. De båda övriga företagen försälja skåp eller lådor lämpliga även för mindre församlingar.

Flertalet pastorsämbeten hava redan erhållit vissa upplysningar direkt från nämnda företag. För erhållande av ytterligare upplysningar rörande leveranstider, skåpens och lådornas utförande, priser m. m. torde hänvändelse göras direkt till dessa.

För ernående av rationella tillverkningsmetoder, varigenom leveranstiderna kunna avkortas äro företagen angelägna om att ev. beställningar snarast ingå så att serietillverkning av större antal skåp kan ske på en gång.

Diverse föreskrifter och erinringar:

1. **Å tilläggsuppgift till länsbyrån** bör personens födelsenummer antecknas å lämplig plats, t. ex. under rubriken »Särskilda anteckningar».

2. **Upptäckt av dubbla födelsenummer eller dubbla personakter** skall skyndsamt anmälas hos riksbyrån.

Anteckna i sådan anmälan **kyrkobokföringsorten**

a. den 1 november 1946 och

b. den 1 januari 1947.

Dessa uppgifter äro av betydelse för att riksbyrån skall kunna bedöma vilket födelsenummer som är gällande och vilket pastorsämbete som bör upprätta personakt för vederbörande.

3. **I personaktsrekvisitionerna hos riksbyrån** förekomma ej sällan mycket svårlästa handstilar.

Skriv rekvisitionerna med maskin eller textad skrift.

Detta skulle medföra en ej ringa arbetslättnad för riksbyrån.

Även för länsbyråerna skulle arbetslättnad uppkomma. Ena exemplaret av rekvisitionen går dit som tilläggsuppgift.

4. Enligt 54 § 2 mom. folkbokföringsförordningen skall mantalsskrivningsförrättaren till pastor före februari månads slut överlämna en **förteckning över dem som skola överföras till bok över obefintliga.** Därest så ej sker bör pastor påminna mantalsskrivningsförrättaren.

Överföringen skall enligt 16 § kyrkobokföringskungörelsen ske inom en vecka efter det förteckningen inkommit.

Därefter skall förteckningen jämte de överfördas personakter insändas till riksbyrån.

Däremot skall länsbyrån ej underrättas om vilka som överförts. Deras plåtar hava redan uttagits ur det tryckande registret. Skulle någon som är upptagen i förteckningen ej bliva överförd bör pastor däremot underrätta länsbyrån därom så att han åter kan bli upptagen i det tryckande registret. I förteckningen bör detta anmärkas.

5. Jämlikt 34 § och 55 § 1 mom. andra stycket kyrkobokföringskungörelsen skall underrättelse meddelas riksbyrån, då någon avföres ur boken över obefintliga på grund av dödsfall eller vid mantalsskrivning konstaterad bosättning å utrikes ort. Anteckning därom skall nämligen göras i vederbörandes personakt, vilken förvaras hos riksbyrån.

Riksbyrån hemställer att sådan underrättelse meddelas riksbyrån jämväl i fall, då den som av nämnda anledning avföres ur obefintlighetsboken, upptagits i boken före den 1 januari 1947. Personakt är visserligen ej då upprättad för honom, men han är upptagen i riksbyråns kortregister över obefintliga. För att kunna minska detta registers omfång har riksbyrån intresse av att erhålla dylika underrättelser.

Däremot behöver riksbyrån ej underrättelse om dem, som på grund av uppnådd ålder av 100 år avföras från boken över obefintliga.

6. På förekommen anledning vill riksbyrån erinra om att till anteckning i kyrkobok endast må användas bläck och stämpelfärger som blivit i vederbörlig ordning godkända såsom arkivvärdiga. Underrättelse om vilka slag av bläck och stämpelfärger som sålunda godkänts intages årligen i första numret av Post- och Inrikes Tidningar. Genom riksbyråns försorg kommer ett exemplar av detta tidningsnummer att tillställas kyrkobokföringsinspektörerna.

Stockholm den 12 januari 1948.

KUNGL. STATISTISKA CENTRALBYRÅN.

ERNST HÖIJER.

Alf Olsson.

Kungl. Boktr. Stockholm 1948
480091

GÖTEBORGS STADSBIBLIOTEK

KUNGL. STATISTISKA CENTRALBYRÅN

RIKSBYRÅN FÖR FOLKBOKFÖRINGEN

Cirkulär Nr 19 (maj 1948)

Cirkulärskrivelse till samtliga länsstyrelser, de lokala skattemyndigheterna i Göteborg och Malmö samt vederbörande pastorsämbeten, angående uppgifter om dödsfall.

Enligt 6 § Kungl. kungörelsen den 7 mars 1947 nr 73 skall länsbyrå inom sex dagar efter det anmälan om dödsfall från pastor inkommit till länsbyrån underrätta pensionsstyrelsen om dödsfallet. Har anmälningen inkommit till länsstyrelsen efter utgången av den kalendermånad, under vilken dödsfallet inträffat, bör underrättelse som nyss sagts ske inom tre dagar.

Genom Kungl. kungörelsen samma dag nr 75 har vidare förordnats, att förordningen den 16 november 1917 (nr 765) om avlämnande till pensionsstyrelsen av vissa uppgifter ur församlingarnas död- och begravningsböcker skulle upphöra att gälla med utgången av år 1947, dock att förordningen alltjämt skulle äga tillämpning i fråga om dödsfall som inträffat före nyssnämnda tidpunkt.

Beträffande dödsfall, som inträffat efter 1947 års utgång, är pensionsstyrelsen sålunda helt beroende av de uppgifter, som lämnas av länsbyråerna. Det är av synnerligen stor ekonomisk betydelse för statsverket, att aviseringen blir fullständig och sker med största möjliga snabbhet. Uteblir en uppgift eller lämnas den senare än som bort ske, kan detta medföra, att pension utbetalas oaktat pensionstagaren avlidit.

Pensionsstyrelsen har fäst statistiska centralbyråns uppmärksamhet på att antalet dit inkomna avtryckskort för personer, som avlidit under första kvartalet 1948, är avsevärt lägre än antalet avlidna under första kvartalet 1947 samt att en stor mängd folkpensionsanvisningar för personer, om vilkas död styrelsen ej underrättats, återkommit till styrelsen med anteckning om att pensionstagaren avlidit. Det kan befaras, att i många fall, då sådan anvisning utfärdats emedan styrelsen ej blivit underrättad om pensionstagarens död, anvisningen ej återsänts till pensionsstyrelsen utan utkvitterats. Statsverket kan därigenom lida betydande förluster.

Statistiska centralbyrån har från länsbyråerna infordrat de av pastorsämbetena dit insända uppgifterna för personer, som avlidit under första kvartalet 1948. De insända uppgifterna hava visat sig vara betydligt mindre till antalet än antalet avlidna under första kvartalet 1947 inom samma län. Detta torde ej kunna helt bero på minskad dödlighet.

Uppgifterna till pensionsstyrelsen äro resultatet av en samverkan mellan pastorsämbeten och länsbyråer. Centralbyrån har för närvarande ej material

Stat. cbn. 1211 1948. 2500 ex.

till bedömande av huruvida det brustit i det ena eller andra ledet av detta samarbete eller i båda leden. Det kan emellertid uppenbarligen ej få anstå med åtgärder för åvägabringande av rättelse, och det är därvid nödvändigt att påkalla samtliga vederbörande myndigheters medverkan.

Statistiska centralbyrån får därför — med stöd av 75 § kyrkobokföringskungörelsen, 13 § kungörelsen den 29 juni 1945 (nr 554) angående vissa förberedande åtgärder för genomförande av en omorganisation av folkbokföringen samt 8 § ovannämnda kungörelse den 7 mars 1947 nr 73 — anmoda pastorsämbetena och länsbyråerna att tillsvidare vidtaga följande åtgärder.

A. Att iakttagas av pastorsämbetena.

1. Beträffande varje dödsfall, som inskrivits i död- och begravningsboken för år 1948 såsom räknat till församlingen, skall pastor skyndsamt undersöka, huruvida i kol. 23 (äldre formulär kol. 22), enligt vad därom stadgats i kyrkobokföringskungörelsens anvisningar till nämnda bok, finnes antecknat, att uppgift rörande dödsfallet avsänts till länsbyrån.

Saknas anteckning därom skall sådan uppgift skyndsamt meddelas länsbyrån, såframt den döde var kyrkobokförd i församlingen.

2. Då dödsfall inskrives i död- och begravningsboken skall uppgift därom ofördröjligen meddelas länsbyrån, såframt den döde var kyrkobokförd i församlingen. Bokstaven L samt dagen för länsbyråns underrättande skola antecknas i boken då underrättelsen avsändes till länsbyrån.

3. Vid utgången av varje kalendermånad skall pastor med ledning av nyssnämnda anteckningar förvissa sig om att vederbörliga uppgifter rörande dödsfall, som under månaden inskrivits i död- och begravningsboken, meddelats länsbyrån ävensom, där i något fall så ej skulle hava skett, skyndsamt översända den felande uppgiften.

4. Inom en vecka efter utgången av varje kalenderkvartal skall pastor tillställa länsbyrån en skriftlig uppgift å antalet i församlingen kyrkobokförda personer, som avlidit under kvartalet och inskrivits i död- och begravningsboken. Har intet sådant dödsfall inskrivits skall uppgift därom lämnas.

5. Beträffande första kvartalet 1948 iakttages dessutom, att pastor skall så snart ske kan och senast den 15 juni 1948 meddela statistiska centralbyrån skriftlig uppgift å antalet i församlingen kyrkobokförda personer, som avlidit under första kvartalet 1948 och inskrivits i död- och begravningsboken.

B. Att iakttagas av länsbyråerna.

1. Länsbyrån skall förvissa sig om att samtliga inkomna uppgifter angående dödsfall under första kvartalet 1948 blivit insända till centralbyrån. Kvarligger uppgift avseende dödsfall under nämnda tid eller inkommer så-

dan uppgift från pastorsämbete eller annan länsbyrå, skall uppgiften skyndsamt insändas till centralbyrån, dock först sedan länsbyrån tillsett, att uppgiften blivit vederbörligen behandlad.

2. Då uppgifter inkomma från pastorsämbetena, skola uppgifterna angående dödsfall utsorteras redan vid ankomsten. Dessa uppgifter skola behandlas i förtur.

3. Över dödsfallsuppgifterna skall föras en särskild anteckningsbok, i vilken upplagts konton, ett för varje församling och ett gemensamt för dödsfallsuppgifter inkomna från annan länsbyrå. I sådant konto göras anteckningar om uppgifterna. Det torde vara tillräckligt att anteckna uppgiftens ankomstdag samt den dödes födelsetid. Om länsbyrån så finner erforderligt, kunna anteckningarna fullständigas med andra uppgifter, t. ex. om födelsenummer och dödsdag; anteckningarna böra dock ej göras vidlyftigare och mera tidsödande än ändamålet oundgängligen kräver. Kontona föras kvartalsvis efter dödsdag, så att den avlidne antecknas under det kvartal, då dödsfallet inträffat. Därest den dödes plåt finnes hos annan länsbyrå och tilläggsuppgiften därför översändes dit för behandling, antecknas därjämte den andra länsbyråns länsbokstav. Då avtryckskort sändes till pensionsstyrelsen skall kortet avprickas i kontot. Noggrant tillses, att avtryckskort tillställes pensionsstyrelsen inom föreskriven tid.

Enär antalet döda per 1 000 invånare ej uppgår till mer än i genomsnitt omkring 10 per år, d. v. s. mindre än en per månad, erfordras ett ganska litet utrymme för anteckningarna för varje församling. För en stor församling bör större utrymme reserveras för anteckningarna. Anteckningarna kunna föras i en mindre annotationsbok exempelvis på följande sätt.

Södra Sandby församling.

1/7	870107	
11/7	691203	BD (= vidaresänd till länsbyrån i Norrbottens län där plå-
3/8	941104	ten finnes)
4/9	681020	
15/9	720823	

3:e kv. 5 — 1 = 4 (antal från församlingen mottagna tilläggsuppg. = 5)

Från andra länsbyråer.

3/7	661224	X
24/7	770907	S
	o. s. v.	

— — — — — — —

3:e kv. S:a 43 st.

(Antal från andra länsbyråer mottagna tilläggsuppgifter = 43.)

Antal tilläggsuppgifter att insända till statistiska centralbyrån = 4 (Södra Sandby) + + + 43 (andra länsbyråer).

4. Kontona nedräknas kvartalsvis. Summan för varje församling skall stämma med pastors uppgift om antalet döda under kvartalet.

5. Inom en månad efter utgången av varje kalenderkvartal skola tilläggsuppgifterna rörande dödsfall under kvartalet — även de som inkommit från annan länsbyrå — insändas till centralbyrån. Antalet skall överensstämma med de sammanlagda kontosummorna — däri inräknade de uppgifter som mottagits från annan länsbyrå — minskade med antalet uppgifter som översänts till annan länsbyrå.

Pastorsämbetenas antalsuppgifter skola bifogas.

Stockholm den 10 maj 1948.

KUNGL. STATISTISKA CENTRALBYRÅN.

IVAR UHNBOM

Alf Olsson.

Kungl. Biblioteket Stockholm 1948
481713

GÖTEBORGS STADSBIBLIOTEK

KUNGL. STATISTISKA CENTRALBYRÅN

RIKSBYRÅN FÖR FOLKBOKFÖRINGEN

Cirkulär Nr 20 (juli 1948)

Cirkulärskrivelse till vederbörande pastorsämbeten

angående aviseringen till länsbyråerna.

1 kap. Inledande översikt.

Nya författningsbestämmelser. Kungl. Maj:t har förordnat, att 40, 44, 46, 53, 56 och 61 §§ samt 62 § 4. och 63 § kyrkobokföringskungörelsen den 30 december 1946 (nr 801), vilkas ikraftträdande uppskjutits genom övergångsbestämmelserna till kyrkobokföringskungörelsen, skola äga tillämpning från och med den 1 augusti 1948. Samtidigt har kungörelsen den 29 juni 1945 (nr 554) angående vissa förberedande åtgärder för genomförande av en omorganisation av folkbokföringen upphävts.

Nytt aviseringssätt. Med stöd av 75 § kyrkobokföringskungörelsen förordnar riksbyrån, att avisering till länsbyrå från och med den 1 augusti 1948 skall ske å *avtryckskort, hämtat ur församlingsregistret,* utom i följande fall:

1. Särskild blankett skall användas för uppgift om barns födelse och för uppgift om flyttning mellan församlingar.
2. Särskild blankett användes även för uppgift om annat förhållande, därest vederbörligt avtryckskort ej är tillgängligt för pastor då aviseringen skall ske. (Aviseringen får ej fördröjas genom att avtryckskortet ej kan återfinnas eller genom att nytt avtryckskort från länsbyrån inväntas.)

Pastorsämbete, som så önskar, äger redan före den 1 augusti 1948 börja använda avtryckskort vid aviseringen.

Uppskov med det nya aviseringssättet. Det nya aviseringsförfarandet förutsätter att församlingsregistret blivit vederbörligen ordnat (se anvisningar härom i riksbyråns cirkulär nr 18).

Pastorsämbete, som ännu ej fått församlingsregistret i ordning, äger till dess registret ordnats avisera å blankett i stället för å avtryckskort.

Pastorsämbete, som vill begagna sig av sådant uppskov, skall göra anmälan härom till kyrkobokföringsinspektören. Det åligger kyrkobokföringsinspektören att övervaka, att församlingsregistret så snart ske kan bringas i sådant skick att övergång till det nya aviseringsförfarandet kan äga rum.

Stat. cbn 1212 1948 3000 ex.

Blanketterna. Tillsvidare användas nu gällande blanketter till tilläggsuppgifter, där ej avtryckskort komma till användning.

Riksbyrån kommer att så snart som möjligt fastställa och tillhandahålla nya blanketter.

Uppgifter till befolkningstatistiken. Uppgifter till befolkningsstatistiken, avseende år 1948, skola lämnas i sedvanlig ordning enligt hittills gällande formulär.

Det är avsett att dessa uppgifter i framtiden skola ersättas med uppgifter, som antecknas å avtryckskorten eller de särskilda blanketterna i samband med aviseringen till länsbyråerna. Detta nya förfarande kommer att tillämpas tidigast från och med den 1 januari 1949. Särskilda bestämmelser därom böra avvaktas.

Anvisningar och exempel. I det följande lämnas anvisningar och råd rörande tillämpningen av det nya aviseringsförfarandet och angående församlings- och avgångsregistrens förande. *Paragrafhänvisningarna* avse kyrkobokföringskungörelsen, om ej annat sägs. *Läs ej endast anvisningarna utan även författningstexten!* De komplettera varandra.

Exempel lämnas i en härvid fogad bilaga.

Särskilda anvisningar för Göteborg. Inom den närmaste framtiden torde en Kungl. kungörelse om folkbokföringen i Göteborg vara att förvänta. Här meddelade anvisningar avse därför ej de särskilda förhållandena i denna stad. Särskilda anvisningar för Göteborg komma att meddelas, därest så erfordras, efter kungörelsens ikraftträdande.

2 kap. Allmänna anvisningar.

A. Huvudprinciper.

1. Då i det följande sägs att underrättelse skall meddelas *länsbyrån* avses alltid länsstyrelsen i det län den aviserande församlingen tillhör; dock avses beträffande församling i Göteborg eller Malmö den lokala skattemyndigheten i staden.

2. Då avtryckskort användes för aviseringen, skola de uppgifter som meddelas alltid antecknas å *kortets framsida,* d. v. s. den sida som upptar plåtavtrycket.

3. Förebilderna i exempelbilagan avse normalfall. Exempelsamlingen kunde utvidgas men bleve då mera tidsödande att använda. Det har därför ansetts lämpligt att stanna vid relativt få exempel, vilka må gälla som typfall. Variationer och specialfall behandlas analogt. Principerna äro enkla. Avtryckskortet betraktas som ett manuskript, vilket skall rättas och kompletteras. Om det jämföres med församlingsboken framgår vad som skall ändras eller läggas till. Ändringar och tillägg göras på ungefär samma sätt som i ett vanligt manuskript. Tekniken framgår av exemplen. Den torde vara lätt

att inlära. *Men lita ej för mycket på minnet. Tag alltid fram förebilden för typfallet. Fråga vid villrådighet länsbyrån eller kyrkobokföringsinspektören till råds.* Detta är i längden arbetsbesparande.

I de flesta fall göras ändringarna i den tryckta texten. I några fall skola dessutom uppgifter tillskrivas under texten. För närvarande torde dessa anteckningar bliva av så enkel beskaffenhet att de kunna göras utan stöd av formulär.

Annorlunda torde det dock komma att ställa sig beträffande vigslar och dödsfall sedan uppgifterna börjat utnyttjas för befolkningsstatistiken. Anteckningarna under texten bliva då flera. Riksbyrån har därför låtit utarbeta förslag till en stämpel, medelst vilken formulär för anteckningarna kan anbringas å avtryckskortet, då aviseringen avser vigsel eller dödsfall. Besked om hur denna stämpel skall anskaffas och användas kommer att meddelas, sedan det blivit avgjort, när det nya systemet för meddelande av uppgifter till befolkningsstatistiken skall träda i tillämpning.

4. *Observera* att endast kort som ingår i *församlingsregistret* får användas till avisering. *Korten i avgångsregistret få ej utnyttjas för detta ändamål.*

5. Då *blankett* användes för avisering till länsbyrå lämnas däri uppgifter på sätt som framgår av formuläret. Blankett till tilläggsuppgift ifylles på samma sätt som hittills.

6. *Å avtryckskort skall aviseringsfallets art alltid angivas med någon av de nedan fastställda beteckningarna.*

7. *Sammanträffande aviseringsfall.* Det kan inträffa att flera aviseringsfall som skola meddelas å avtryckskort och avse samma person föreligga samtidigt. Det är tillåtet och lämpligt att i sådan händelse sammanföra aviseringen om de olika fallen på personens avtryckskort. Man behöver alltså ej reservera avtryckskortet för det ena av fallen och avisera det andra på blankett. Om exempelvis en kvinna viges och i samband därmed flyttar till ny bostad inom samma församling, aviseras både hennes giftermål och hennes flyttning å hennes avtryckskort. Däremot får sådant, som avser hennes make — han flyttar exempelvis samman med henne till en för dem båda gemensam ny bostad inom församlingen — icke aviseras å hustruns avtryckskort. För mannen aviseras giftermålet och flyttningen å mannens kort.

Observera dock följande:

a. *Flyttning mellan församlingar inom riket aviseras alltid genom översändande av mottagen eller — vid flyttning mellan församlingar med gemensam pastor — av pastor för ändamålet särskilt utskriven blankett för rekvisition av personakt;* å sådan blankett får annat aviseringsfall ej antecknas, ej heller får flyttningen tillsammans med annat aviseringsfall meddelas länsbyrån å avtryckskort för vederbörande.

b. *Å avtryckskort för en person får ej antecknas aviseringsfall, som gäller annan person;* såsom nedan närmare beskrives aviseras dock flyttning inom församlingen och utvandring å huvudpersonens avtryckskort även såvitt angår vissa medföljande familjemedlemmar.

c. *Å blankett få ej sammanföras andra aviseringsfall än formuläret medger.*

d. Beteckning för vart och ett av de sammanträffande aviseringsfallen skall utsättas; t. ex. *Vigsel, Flyttning.*

B. Översikt över aviseringsfallen och hur de skola betecknas.

Översikten gäller i första hand endast de fall, varom uppgifter skola lämnas *länsbyrå.*

I ett *tillägg III* ges även en översikt över vissa fall, då uppgifter skola meddelas *riksbyrån.*

I. Blankett användes vid avisering till länsbyrån angående

1. levande fött[1] barns födelse (40 § 1 st); blankett till tilläggsuppgift användes till dess ny blankett fastställts;

2. flyttning till annan församling (61 § 1 mom.); mottagen eller — vid flyttning mellan församlingar med gemensam pastor — av pastor särskilt för ändamålet utskriven blankett för rekvisition av personakt översändes.

Observera! Pastor behöver fr. o. m. den 1 augusti 1948 ej avisera länsbyrån om inflyttning från Stockholm. Så länge 1945 års kungörelse (nr 554) gäller, skall däremot tilläggsuppgift avgivas.

Pastor behöver ej heller avisera länsbyrån om överföring till bok över obefintliga (ang. förteckning till riksbyrån se nedan under III).

II. Avtryckskort användes vid avisering till länsbyrån i följande fall.

Aviseringsfallets art antecknas alltid omedelbart över kortets tryckningsdatum, vilket återfinnes mellan 5 och 6 cm från kortets överkant och utgöres av en länsbokstav jämte sex siffror, t. ex. B 470506 (tryckt i Stockholms län den 6 maj 1947).

Därvid användas de beteckningar som angivas nedan i spalten till höger. Orden understrykas.

1. Efteranmälan eller ändring av förnamn sedan länsbyrån tidigare underrättats om födelsen (40 § 2 st)	Förnamn.
2. Domstols förklaring att barn saknar äktenskaplig börd (44 §)	Dom om börd.
3. Adoption (46 §)	Adoption.
4. Adoptivförhållandes hävande (46 §)	Hävd adoption.
5. Vigsel (53 § 1 st)	Vigsel.
6. Äktenskapsskillnad, återgångsdom (53 § 1 st)	Skilsmässa.
7. Ogiltighet av vigsel (53 § 1 st)	Ogilt. vigsel.
8. Vigsels verkan å barns börd (53 § 2 st)	Legitimering.
9. Dödsfall (56 § 1 mom.)	Dödsfall.

[1] Betr. dödfött barn se tillägget nedan om avisering till riksbyrån.

10.	Civilståndsändring genom dödsfall (56 § 2 mom.)	Änk.
11.	Flyttning inom församling (61 § 1 mom.)	Flyttning.
12.	Utvandring (61 § 1 mom.)	Utv. t.[1]
13.	Ändring av nationalitet (62 § 4.)	Nat.[2]
14.	Ändring av efternamn (63 §)	Efternamn.[2]
15.	Värnpliktsförhållanden (63 §)	Vpl.
16.	Inskrivning å sjömanshus eller avförande ur dess register (63 §)	Sjöm.
17.	Rättelse av fel	Rättelse.

III. Tillägg om avisering till riksbyrån.

1. *Mantalsskrivningsförrättarens förteckning över dem, som skola överföras till boken över obefintliga,* skall översändas till riksbyrån *jämte de överfördas personakter* (16 §). (De överfördas avtryckskort överföras från församlingsregistret till avgångsregistret med anteckning om överföringen).

2. *Dödas personakter* skola insändas till riksbyrån inom sex månader efter dödsfallet (55 § 2 mom.).

3. *Utvandrares personakter* skola ofördröjligen insändas till riksbyrån (60 § 2 mom.).

4. Har pastor mottagit anmälan eller underrättelse eller verkställt anteckning i kyrkobok om förhållande, som skall antecknas i personakt, och har den, i vars personakt anteckning skall ske, utvandrat, avlidit eller överförts till bok över obefintliga, skola erforderliga uppgifter för anteckningens verkställande meddelas riksbyrån (34 §). Detta innebär t. ex., att om emigrant eller obefintlig blir änkling eller änka uppgift därom skall meddelas riksbyrån. Ett annat exempel: uppgift om barns födelse skall meddelas riksbyrån, därest modern är upptagen i bok över obefintliga.

Sådan underrättelse behöver dock ej meddelas riksbyrån, därest vederbörande före den 1 januari 1947 utvandrat, avlidit eller överförts till bok över obefintliga; hos riksbyrån finnes då ej någon personakt att göra anteckning i. Därest någon, som före den 1 januari 1947 överförts till bok över obefintliga, avföres ur densamma på grund av dödsfall eller stadigvarande bosättning å utrikes ort, skall dock uppgift därom lämnas, så att han kan avföras ur riksbyråns kortregister över obefintliga.

5. *Dödfött barns födelse* skall aviseras riksbyrån av pastor i barnets födelsehemort (41 §). Lämpligen användes tillsvidare formuläret till prästbevis för meddelande av utdrag ur födelse- och dopboken. Dubbla uppgifter — jämlikt 34 § och 41 § — behöva ej insändas, utan det räcker — i händelse av dylikt sammanträffande av omständigheterna — med den uppgift som lämnas enligt 34 § (se ovan punkt 4.).

6. *Personakt för kyrkobokföring av invandrare eller person, som är upptagen i bok över obefintliga, rekvireras hos riksbyrån* (59 § 1 mom.). Därefter underrättar riksbyrån vederbörande länsbyrå (61 § 2 mom.).

7. Beträffande *utlänningar här i riket* skall riksbyrån medelst prästbevis underrättas om inträffande födelser, vigslar och dödsfall; detta gäller vare sig utlänningarna äro kyrkobokförda eller icke (73 §).

---

[1] D. v. s. »utvandrat till». Därjämte ant. det främmande landets namn.

[2] Beteckningen utsättes ej om ändringen följer av annat förhållande som samtidigt aviseras, t. ex. vigsel.

C. Vem aviserar länsbyrån?

a. Angående levande fött barns födelse: alltid pastor i barnets födelsehemort.

b. angående flyttning mellan församlingar och utvandring: pastor i utflyttningsorten;

c. angående invandring och överföring från bok över obefintliga: riksbyrån;

d. angående överföring till bok över obefintliga: avisering erfordras ej (länsbyrån har uttagit de obefintligas plåtar i samband med mantalsskrivningen); samt

e. i alla övriga fall: pastor i vederbörandes kyrkobokföringsort.

Vigsel, äktenskapsskillnad, äktenskaps återgång och ogiltighet av vigsel aviseras, om makarna äro kyrkobokförda i olika församlingar, av *både* pastor i mannens kyrkobokföringsort *och* pastor i kvinnans kyrkobokföringsort. Därvid använder förstnämnde pastor mannens och sistnämnde pastor kvinnans avtryckskort. Äro makarna kyrkobokförda i samma församling skall pastor därstädes avisera vigseln eller äktenskapets upplösning eller ogiltighet å såväl mannens som kvinnans avtryckskort.

I de aviseringsfall, för vilka ovan (B II) fastställts beteckningarna: Förnamn, Dom om börd, Adoption, Hävd adoption och Legitimering, åvilar aviseringsplikten pastor i barnets (adoptivbarnets) kyrkobokföringsort.

D. När sker avisering till länsbyrån?

a. Beträffande levande fött barns födelse sker avisering:

1. då förnamn för barnet inskrives i födelse- och dopboken,

2. — därest barnet avlider, flyttar till annan församling eller utvandrar innan det erhållit förnamn — då barnet avföres ur församlingsboken; dock

3. i varje fall senast inom en månad efter utgången av det kalenderkvartal under vilket barnet fötts. Inkommer anmälan om barnet födelse först senare, skall födelsen aviseras genast den anmälts.

Viktigt observandum! Alla *levande födda barn* skola aviseras till länsbyrån även om de avlida omedelbart efter födelsen. Uppgift om *dödfött* barn sändes till riksbyrån (ej till länsbyrån!) då födelsen inskrives i födelsehemorten.

Före utgången av envar av månaderna *januari, april, juli och oktober* skall pastor genomgå födelse- och dopboken och kontrollera anteckningarna i kol. 22 om underrättelser till länsbyrån. Saknas därvid sådan anteckning för något barn, som tillhör församlingen och som fötts under det sistförflutna kvartalet, skall pastor ofördröjligen underrätta länsbyrån om barnets födelse, *även om förnamn ännu ej inskrivits.*

b. Flyttning till annan församling ävensom utvandring aviseras till länsbyrån då personakten översändes till inflyttningsorten eller till riksbyrån.

c. Riksbyrån aviserar länsbyrån om invandring eller överföring från bok över obefintliga, då riksbyrån översänder rekvirerad personakt till pastor.

d. I alla övriga fall sker avisering till länsbyrån i samband med att det förhållande, som skall meddelas länsbyrån, antecknas i kyrkobokföringsortens kyrkoböcker (personakt och församlingsbok).

E. Hur sker avisering å avtryckskort?

I. Vilket avtryckskort användes?

Underrättelse meddelas länsbyrån

a. i de aviseringsfall, för vilka ovan (B II) fastställts beteckningarna: Förnamn, Dom om börd, Adoption, Hävd adoption och Legitimering å barnets (adoptivbarnets) avtryckskort;

b. i aviseringsfallen Vigsel, Skilsmässa och Ogilt. vigsel å *vardera makens* avtryckskort;

c. angående dödsfall å den dödes avtryckskort;

d. angående civilståndsändring genom dödsfall (Änk.) å änklingens eller änkans avtryckskort;

e. angående flyttning inom församlingen och angående utvandring (Flyttning, Utv.) å den flyttandes eller utvandrarens avtryckskort, dock skola avtryckskorten för honom *åtföljande hustru* eller *barn under 18 år* ej insändas utan dessa personer antecknas *å huvudpersonens avtryckskort;* samt

f. i återstående fall å avtryckskortet för den person aviseringen gäller.

Viktigt observandum.

Aviseringen skall ske å det avtryckskort för vederbörande som pastor *senast* erhållit. Skulle församlingsregistret innehålla mer än ett avtryckskort för vederbörande, därför att äldre kort av förbiseende ej utgallrats, skola kortens tryckningsdata jämföras, det äldre kortet utgallras och det senaste användas vid aviseringen.

II. Hur skriver man på avtryckskortet?

Varje personplåt är präglad efter ett fastställt schema. Detta betyder att varje uppgift ständigt återfinnes å samma plats å varje plåt och följaktligen å varje avtryckskort.

Uppgifter som föranleda ändring i den ifrågavarande plåtens text böra såvitt möjligt införas i den tryckta texten å avtryckskortet. Övriga uppgifter meddelas under den tryckta texten.

Till förklaring av det sagda må ett exempel anföras. Vid avisering om vigsel å kvinnans kort meddelas bl. a. att hon ändrat efternamn. Detta sker enklast genom att man på lämplig plats i den tryckta texten tillskriver det nya namnet, följt av bokstaven f (exempelvis Andersson f). Vidare överstrykes beteckningen og (ogift) och tillskrives g (gift) jämte vigseldatum och makens födelsetid och födelsenummer. Dessa uppgifter böra antecknas i den tryckta texten ungefärligen där de skola införas å plåten. För taxeringsändamål, kontrollslagning m. m. måste länsbyrån även erhålla uppgift om makens namn, kyrkobokföringsort och kyrkobokföringsfastighet. Dessa uppgifter antecknas däremot under den tryckta texten.

Länsbokstav skall alltid utsättas då namn å församling antecknas.

Försöksvis och tillsvidare medgives, att anteckningarna göras med blyerts och att radering får ske, dock försiktigt så att ej den tryckta texten skadas. Anilinpenna eller färgpenna må ej begagnas. Använd vanlig blyerts, dock ej för hård så att skriften blir svag. Skriv tydligt!

I nästföljande kapitel meddelas närmare anvisningar för de särskilda aviseringsfallen.

3 kap. Närmare anvisningar rörande de särskilda aviseringsfallen.

1. Levande fött barns födelse (40 § 1 st.)

(Uppgift om dödfött barn lämnas ej länsbyrån utan riksbyrån, se 41 § och ovan 2 kap. B III, tillsvidare å blankett till prästbevis för meddelande av utdrag ur födelseboken).

Blankett: Blankett till tilläggsuppgift användes till dess ny blankett fastställts av riksbyrån.

Blankettens ifyllande: Följ formuläret.

Vid användning av blankett till *tilläggsuppgift* iakttages särskilt följande:

a. Glöm ej att understryka ordet *födelse* överst å blanketten.

b. Har barnet avlidit, då födelsen aviseras, må uppgift om dödsfallet lämnas å samma blankett som uppgifterna om födelsen. Understryk i så fall även ordet *dödsfall* överst å blanketten. Anteckna i fält 4 ordet *död* eller ett kors samt dödsdagen.

c. Har barnet utflyttat till annan församling, då födelsen aviseras, antecknas i fält 4 *Utfl.* jämte utflyttningsdagen. *Därjämte översändes mottagen rekvisition av barnets personakt* (resp. tillses att barnet finnes upptaget å sådan rekvisition för den person barnet medföljer vid flyttningen).

d. I fält 1 a, rummet för födelseförsamling, angives *födelsehemorten.*

Särskilda observanda.

1. Avisering skall ske även om barnet avlidit omedelbart efter födelsen.

2. Avisering innan barnet fått förnamn (förtidsavisering) skall ske bl. a. om barnet *flyttar till annan församling* (se 2 kap. under D).

Förtidsavisering är däremot ej föreskriven om barnet *flyttar inom församlingen* innan det fått namn. Därav följer — fastän det ej sagts i författningen — att uppgift om nyfött barns flyttning inom församlingen ej behöver meddelas länsbyrån, så länge födelsen ej aviserats; länsbyrån har ej någon användning för sådan flyttningsuppgift.

3. Barn, fött före den 2 november, skall antecknas i stomme till mantalslängd, även om tiden ännu ej är inne för pastor att avisera födelsen.

Att sådan anteckning skett befriar dock ej pastor från aviseringsskyldighet.

2. Flyttning mellan församlingar inom riket (61 § 1 mom.).

Blankett: mottagen eller — vid flyttning mellan församlingar med gemensam pastor — av pastor för ändamålet särskilt utskriven blankett för rekvisition av personakt. (Den flyttandes avtryckskort får ej användas. Det överföres till avgångsregistret.)

Blankettens ifyllande: Jämför rekvisitionen med församlingsboken. Rätta och komplettera rekvisitionen. Följ därvid anvisningarna på blanketten.

Viktigt observandum. Enligt 11 § 1 mom. mantalsskrivningskungörelsen (SFS 1947: 654) skall pastor i *inflyttningsorten* under viss tid av året undersöka och i rekvisitionen anteckna, huruvida vederbörande var bosatt i församlingen den 1 november eller först därefter inflyttat (»Före $^{1}/_{11}$» eller »Efter $^{1}/_{11}$»). Enligt 11 § 3 mom. mantalsskrivningskungörelsen skall pastor i *utflyttningsorten* avskriva denna anteckning i sin församlingsbok kol. 16.

Enligt vad riksbyrån erfarit har det emellertid vid mantalsskrivningen för år 1948 i åtskilliga fall förekommit, att pastor i utflyttningsorten, som haft annan åsikt om tiden för bosättningen i inflyttningsorten än pastor därstädes, i sin församlingsbok infört en annan uppgift därom än den som stått i rekvisitionen och till och med ändrat anteckningen i rekvisitionen.

Detta förfaringssätt är oriktigt och olagligt och har medfört stora olägenheter vid mantalsskrivningen. Lagstiftaren har utgått ifrån att åsikterna om detta datum kunna vara olika i de båda församlingarna och för att undvika divergenser lagt avgörandet hos pastor i inflyttningsorten; det beslut denne kommit till skall antecknas lika i båda församlingarna. Om så ej sker kan den flyttande bliva dubbelt mantalsskriven eller helt utesluten från mantalsskrivning.

Vill pastor i utflyttningsorten göra gällande avvikande mening bör han i stället anmäla detta för mantalsskrivningsförrättaren, som har möjlighet att genom skriftväxling tillse att frågan blir utredd.

Angående inflyttning från Stockholm. Pastor i inflyttningsorten är som ovan nämnts fr. o. m. den 1 augusti 1948 befriad från att avisera länsbyrån om inflyttningen.

Hur blir i fortsättningen förfarandet vid flyttning från församling i Stockholm till församling utom Stockholm?

Den flyttande lämnar pastor i inflyttningsorten sitt flyttningsbetyg. Detta är sannolikt av den äldre typen, utfärdat enligt formulär som gällde före år 1947. I Stockholm förvara invånarna själva sina flyttningsbetyg; de äro ett slags medborgarkort. Förr skulle emellertid flyttningsbetyget för att gälla utom Stockholm vara utstämplat av pastor därstädes. Det behövs inte längre. Bestämmelserna därom äro upphävda genom den nya kungörelsen om folkbokföringen i Stockholm. *Pastor i inflyttningsorten får därför ej vägra mottaga ett flyttningsbetyg, som varit gällande i Stockholm, även om betyget är enligt äldre formulär och ej är utstämplat från Stockholm, ja inte ens om det är försett med påskrift eller tryck att det ej gäller utom Stockholm.* Detta är innebörden av de nya bestämmelserna.

Pastor i inflyttningsorten utskriver med ledning av flyttningsbetyget rekvisition av personakt för den flyttande eller envar av de flyttande. Använd det formulär som riksbyrån fastställt för rekvisition av personakt. Var särskilt noga med att kyrkobokföringsfastigheten i inflyttningsorten blir riktigt, fullständigt och tydligt angiven. Sänd rekvisitionen till *mantalsverket* i Stockholm (ej till pastor i någon av stadens församlingar). Bifoga gärna det mottagna flyttningsbetyget; detta är inte nödvändigt men kan ibland visa sig nyttigt.

Därmed har pastor i inflyttningsorten gjort sitt. Han har nu endast att vänta på den eller de personakter han rekvirerat.

Mantalsverket har att sörja för att pastor får de rekvirerade personakterna.

Mantalsverket meddelar länsbyrån i inflyttningsorten vederbörliga uppgifter för upprättande av plåt och erforderliga avtryckskort.

3. Efteranmälan eller ändring av förnamn (40 § 2 st.).

Aviseringsfallets beteckning (se 2 kap.): Förnamn.

Avtryckskort: den persons som fått namnet.

Anteckningar å kortet.

1. Skriv ordet Förnamn (understruket) över tryckningsdatum.

2. Anteckna det nya namnet *i den tryckta texten* på det ställe där det bör införas på plåten. Överstryk — vid namnändring — det namn som ändrats.

3. Angiv vederbörandes *kyrkobokföringsort* och *kyrkobokföringsfastighet*, om kortet saknar uppgifter därom (d. v. s. om kortet är tryckt med s. k. ofullständig barnplåt). Dessa uppgifter införas i den tryckta texten under förnamnen.

Anmärkningar om de aviseringsfall som här avses.

Är förnamn för barn inskrivet i födelse- och dopboken, då pastor underrättar länsbyrån om barnets födelse skall förnamnet angivas i uppgiften om barnets födelse och således ej aviseras särskilt.

I nu förevarande avdelning är det fråga om namn, som antecknas *sedan länsbyrån underrättats om födelsen,* samt om ändring av förnamn enligt riksbyråns beslut.

1. I vissa hithörande fall gäller sålunda aviseringen *en första namngivning;* födelsen har på grund av barnets flyttning eller i samband med kvartalsskifte anmälts till länsbyrån innan barnet fått namn.

2. I andra — och kanske flertalet — hithörande fall är det däremot fråga *om en andra namngivning,* nämligen *tillägg av namn i samband med dop.* Märk att samma regler gälla för aviseringen, även om den döpte är vuxen.

3. Som en tredje grupp hithörande fall böra här upptagas de nyss omnämnda *namnändringsfallen.* Även denna grupp kan omfatta såväl barn som vuxna.

4. Domstols förklaring att barn saknar äktenskaplig börd (44 §).

Aviseringsfallets beteckning (se 2 kap.): D o m o m b ö r d.

Avtryckskort: barnets.

Anteckningar å kortet.

1. Skriv orden D o m o m b ö r d (understrukna) över tryckningsdatum.

Jämför kortet med församlingsboken och se vad som ändrats. Lägg märke till att det ej är själva bördsförhållandet som är av intresse för länsbyrån. På personplåten registreras nämligen ej »iä» och »uä». Det som intresserar länsbyrån är verkningarna av att bördsförhållandet ändras, såsom i fråga om barnets efternamn, nationalitet, familjeställning och familjesamhörighet.

2. Har i församlingsboken anteckningen om *familjeställning* ändrats (t. ex. från »s» till »hs uä») ändras motsvarande anteckning å kortet (»b» till »hb»).

3. Har i församlingsboken antecknats annat *efternamn* för barnet, överstrykes å barnets avtryckskort det gamla efternamnet och tillskrives det nya.

4. Har i församlingsboken antecknats ändrad *nationalitet* göres motsvarande anteckning å barnets kort i den tryckta texten till vänster om födelsedata.

5. Angiv barnets *kyrkobokföringsort* och *kyrkobokföringsfastighet,* om kortet saknar uppgifter därom (d. v. s. om kortet är tryckt med s. k. ofullständig barnplåt). Dessa uppgifter införas i den tryckta texten under förnamnen.

5. Adoption, adoptivförhållandes hävande (46 §).

Aviseringsfallens beteckning (se 2 kap.): A d o p t i o n. H ä v d a d o p t i o n.

Avtryckskort: adoptivbarnets.

Anteckningar å kortet.

1. Skriv A d o p t i o n eller H ä v d a d o p t i o n (orden understrukna) över tryckningsdatum.

Jämför kortet med församlingsboken och se vad som ändrats.

2. Anteckning i k o l. 1 angående *familjeställning* (t. ex. ändring från »fd» till »add») föranleder motsvarande anteckning i kortets tryckta text (t. ex. »fb» ändras till »ab»).

3. Har barnets *efternamn* ändrats överstrykes å kortet det gamla efternamnet och tillskrives det nya.

4. Angiv barnets *kyrkobokföringsort* och *kyrkobokföringsfastighet,* om kortet saknar uppgift därom (d. v. s. om kortet är tryckt med s. k. ofullständig barnplåt). Dessa uppgifter införas i den tryckta texten under förnamnen.

6. Vigsel (53 § 1 st.).

Aviseringsfallets beteckning (se 2 kap.): V i g s e l.

Avtryckskort: både mannens och kvinnans. Äro makarna kyrkobokförda i olika församlingar aviserar pastor i vardera församlingen å avtryckskort för den av makarna som är där kyrkobokförd.

O b s! Legitimering av barn aviseras å *barnens* kort (se nedan under 8).

Anteckningar å kvinnans kort.

1. Skriv ordet V i g s e l (understruket) över tryckningsdatum.

2. Skriv »f» framför *flicknamnet* i den tryckta texten. Skulle flicknamnet — för änka eller frånskild — ej vara tryckt, tillskrives detta namn, föregånget av »f».

3. *Tillskriv i den tryckta texten mannens efternamn* (även om det är lika med flicknamnet). *Överstryk* — för änka eller frånskild — *förre mannens namn.* För omgift änka eller frånskild bör den nye mannens namn tillskrivas även om det är lika med den förre mannens. Pastor besparar sig därigenom en förfrågan från länsbyrån, som eljest kan tro att förbiseende föreligger.

4. *Överstryk nationalitetsbeteckningen* å första raden i den tryckta texten (står mellan efternamnet och födelsetiden), om kvinnan blivit svensk medborgare genom giftermålet. Har hennes nationalitet ändrats på annat sätt genom giftermålet antecknas den nya nationaliteten.

5. *Överstryk civilståndsbeteckningen* i den tryckta texten (»og», »ä» eller »s») och *tillskriv* i det tomma utrymmet efter förnamnen »g» jämte *vigseldatum* (månaden med bokstäver).

Om trycket innehåller civilståndsbeteckningen »ä» eller »s» *överstrykas jämväl de sex siffror* till höger därom, som angiva tiden för det förra äktenskapets upplösning.

6. Skriv mannens *födelsetid* och *födelsenummer* under motsvarande data för kvinnan i den tryckta texten. Saknas uppgift om födelsenumret skrives dock födelsetiden.

7. Skriv u n d e r d e n t r y c k t a t e x t e n:

a. mannens efternamn,

b. mannens förnamn samt

c. mannens kyrkobokföringsort och kyrkobokföringsfastighet.

8. Framdeles — tidigast fr. o. m. den 1 januari 1949 — skola ytterligare uppgifter lämnas å kvinnans kort till ledning för befolkningsstatistiken. Formulär för dessa uppgifter anbringas å kortet medelst en stämpel. Särskilda anvisningar därom komma att lämnas då frågan blir aktuell.

Anteckningar å mannens kort.

1. Skriv ordet V i g s e l (understruket) över tryckningsdatum.

2. *Överstryk civilståndsbeteckningen* i den tryckta texten (»og», »ä» eller »s») och *tillskriv* i det tomma utrymmet efter förnamnen »g» jämte *vigseldatum* (månaden med bokstäver).

Om trycket innehåller civilståndsbeteckningen »ä» eller »s» *överstrykas jämväl de sex siffror* till höger därom, som angiva tiden för det förra äktenskapets upplösning.

3. Skriv kvinnans *födelsetid* och *födelsenummer* under motsvarande data för mannen i den tryckta texten. Saknas uppgift om födelsenumret skrives dock födelsetiden.

4. Skriv u n d e r d e n t r y c k t a t e x t e n:

a. kvinnans efternamn före vigseln,

b. kvinnans förnamn samt

c. kvinnans kyrkobokföringsort och kyrkobokföringsfastighet.

Viktigt observandum. Avisera vigseln genast! Vänta ej på makarnas sammanflyttning! (Jfr 2 kap. A. 7.)

7. Äktenskapsskillnad, återgångsdom, ogiltighet av vigsel (53 § 1 st.).

Aviseringsfallens beteckning (se 2 kap.): S k i l s m ä s s a. O g i l t. v i g s e l.

Avtryckskort: både mannens och kvinnans. Äro makarna kyrkobokförda i olika församlingar aviserar pastor i vardera församlingen å avtryckskort för den av makarna som är där kyrkobokförd.

Anteckningar å kortet.

1. Skriv antingen S k i l s m ä s s a (vid äktenskapsskillnad eller återgång) eller O g i l t. v i g s e l (orden understrukna) över tryckningsdatum.

2. Stryk i den tryckta texten över *civilståndsbeteckningen* »g» och *giftermålsdatum.*

3. Tillskriv i den tryckta texten vid *skillnad* och vid *återgång* »s» jämte *skillnadsdatum,* d. v. s. det som är angivet i församlingsboken k o l. 1 0 nya formuläret, k o l. 8 gamla formuläret (skriv månaden med bokstäver).

4. Därest *kvinnans efternamn* ändrats, skall uppgiften om efternamn på hennes avtryckskort ändras.

5. Ogiltighetsförklaring av vigsel kan föranleda ändring av barns börd. Då detta fall måste bliva sällsynt har författningen ej någon föreskrift om att länsbyrån skall därom underrättas. Så bör dock ske. Tillämpa analogt föreskrifterna beträffande legitimering av barn genom vigsel.

8. Vigsels verkan å barns börd (53 § 2 st.).

Aviseringsfallets beteckning (se 2 kap.): L e g i t i m e r i n g.

Avtryckskort: barnets.

Anteckningar å kortet.

1. Skriv ordet L e g i t i m e r i n g (understruket) över tryckningsdatum.

Jämför kortet med församlingsboken och se vad som ändrats. Lägg märke till att det ej är själva bördsförhållandet som är av intresse för länsbyrån. På personplåten registreras nämligen ej »iä» och »uä». Det som intresserar länsbyrån är verkningarna av att bördsförhållandet ändras, såsom i fråga om barnets efternamn, nationalitet, familjeställning och familjesamhörighet.

2. Barnets *familjeställning* (beteckningen b, ab eller fb å avtryckskortet) torde ej ändras i och med föräldrarnas giftermål (frånsett att beteckningen uä strykes i församlingsboken k o l. 1).

Barnets familjesamhörighet (huvudpersonen) ändras ej heller i allmänhet i samband med *vigseln* utan först om barnet därefter *flyttar*. Det kan dock inträffa, nämligen om föräldrarna redan före vigseln äro kyrkobokförda såsom samboende och barnet är kyrkobokfört hos modern. I och med vigseln blir fadern huvudpersonen. Å barnets avtryckskort skola *moderns födelsetid, födelsenummer och initialer i detta fall överstrykas och faderns i stället tillskrivas.*

3. Har i församlingsboken antecknats *annat efternamn* för barnet, överstrykes å barnets avtryckskort det gamla efternamnet och tillskrives det nya.

4. Har i k o l. 14 (nya och gamla formuläret) antecknats ändrad *nationalitet* göres motsvarande anteckning å barnets kort i den tryckta texten till vänster om födelsedata.

5. Angiv barnets *kyrkobokföringsort* och *kyrkobokföringsfastighet,* om kortet saknar uppgift därom (d. v. s. om kortet är tryckt med s. k. ofullständig barnplåt). Dessa uppgifter införas i den tryckta texten under förnamnen.

9. Dödsfall (56 § 1 mom.).

Aviseringsfallets beteckning (se 2 kap.): D ö d s f a l l.

Avtryckskort: den dödes.

Anteckningar å kortet.

1. Skriv ordet D ö d s f a l l (understruket) över tryckningsdatum.
2. Anteckna *dödsdagen* under den tryckta texten.
3. Angiv den dödes *kyrkobokföringsort* och *kyrkobokföringsfastighet,* om kortet saknar uppgift därom (d. v. s. om kortet är tryckt med s. k. ofullständig barnplåt). Dessa uppgifter införas i den tryckta texten under förnamnen.
4. Framdeles — tidigast fr. o. m. den 1 januari 1949 — skola vissa ytterligare uppgifter lämnas till ledning för befolkningsstatistiken. Formulär för dessa uppgifter anbringas å kortet medelst en stämpel. Särskilda anvisningar därom komma att lämnas då frågan blir aktuell.

Viktiga observanda.

1. Avisera o f ö r d r ö j l i g e n. Angående vådorna av dröjsmål med aviseringen av dödsfall se riksbyråns cirkulär nr 19.

2. Observera att *länsbyrån* skall underrättas endast om den döde är kyrkobokförd i församlingen.

Däremot skall, beträffande död utlänning, jämlikt 73 § prästbevis sändas till *statistiska centralbyrån* även om utlänningen icke är kyrkobokförd i riket.

Sådant prästbevis skall sändas till centralbyrån vare sig länsbyrån underrättas om utlänningens dödsfall eller ej.

10. Civilståndsändring genom dödsfall (56 § 2 mom.).

Aviseringsfallets beteckning (se 2 kap.): Ä n k.

Avtryckskort: den efterlevande makens.

Anteckningar å kortet.

1. Skriv Ä n k. (understruket) över tryckningsdatum.

2. Stryk i den tryckta texten *civilståndsbeteckningen* »g» jämte *giftermålsdatum* (till höger om »g»).

Tillskriv i den tryckta texten »ä» jämte *dödsdagen* (månaden med bokstäver).

11. Flyttning inom församlingen (61 § 1 mom.).

Aviseringsfallets beteckning (se 2 kap.): F l y t t n i n g.

Avtryckskort: den flyttandes (huvudpersonens). Medföljande hustru eller barn (adoptivbarn, fosterbarn) under 15 år antecknas å huvudpersonens avtryckskort; deras kort kunna, om pastor så finner lämpligt, kvarstå i församlingsregistret med anteckning om den nya bostadsfastigheten till dess nya kort komma från länsbyrån.

Anteckningar å kortet.

1. Skriv ordet F l y t t n i n g (understruket) över tryckningsdatum.

2. Anteckna därjämte *flyttningsdagen* och i förekommande fall »*(före* $^{2}/_{11}$*)*» eller »*(efter* $^{1}/_{11}$*)*». Dessa data understrykas.

3. Stryk i den tryckta texten den gamla *kyrkobokföringsfastigheten* och skriv till den nya.

Är församlingen delad på olika *kommuner* eller finnes i församlingen *municipalsamhälle* och har flyttningen skett över gränsen till sådant område, angives i vilken församlingsdel den nya fastigheten är belägen. De av länsbyrån tillämpade kodbeteckningarna må användas (siffra för kommun, M för municipalsamhälle). Känner pastor ej till detta kodsystem bör pastor göra sig underrättad därom hos länsbyrån.

4. Ändra i förekommande fall den tryckta textens uppgift om *postadress*.

5. Om den flyttande åtföljes av hustru eller barn, adoptivbarn eller fosterbarn under 15 år antecknas under den tryckta texten »Åtföljes av» samt familjemedlemmarnas *förnamn, födelsetid* och *födelsenummer*.

6. Om barn under 18 år flyttar till annan familj ändras barnets kort därjämte med avseende å *familjeställning* och huvudpersonens *födelsetid, födelsenummer* och *initialer*.

7. Saknar det använda kortet tryckt uppgift om *kyrkobokföringsort* och *kyrkobokföringsfastighet* (d. v. s. kortet är tryckt med s. k. ofullständig barnplåt) tillskrivas dessa uppgifter i den tryckta texten under förnamnen. Den sålunda tillskrivna kyrkobokföringsfastigheten överstrykes därefter och den nya skrives över eller under.

Viktigt observandum. Enligt kyrkobokföringskungörelsens anvisningar till församlingsboken kol. 1—3 må den som flyttat inom församlingen, om pastor så finner lämpligt, kvarstå under den förra bostaden till nästkommande förskrivning, vid vilken han skall överföras till den nya bostaden; i sådant fall skall emellertid anteckning om flyttningen omedelbart göras i kol. 14. Pastor har bokfört flyttningen även om åtgärden tillsvidare inskränker sig till en sådan anteckning i kol. 14. Länsbyrån skall därför omedelbart underrättas. Det är fel att vänta därmed till förskrivningen. Sådant dröjsmål vållar att stommarna till mantalsskrivningen bliva felaktiga, varigenom såväl mantalsskrivningsförrättarens som länsbyråns arbete under denna bråda tid i hög grad försvåras.

12. Invandring. Kyrkobokföring av obefintlig. (59 § 1 mom. 2 st.; 61 § 2 mom.).

Riksbyrån aviserar länsbyrån.

Pastor i inflyttningsorten skall rekvirera den invandrades eller obefintliges personakt hos riksbyrån. Anvisningar om hur det skall ske har riksbyrån lämnat i cirkulär nr 15. Dessa anvisningar gälla fortfarande.

Kom ihåg att i rekvisitionen anteckna *kyrkobokföringsfastigheten*. Det glöms tyvärr ofta bort. Då kan ej riksbyrån fullgöra sin aviseringsplikt mot länsbyrån utan måste först förfråga sig hos pastor.

13. Utvandring (61 § 1 mom.).

Aviseringsfallets beteckning (se 2 kap.): Utv. t.

Avtryckskort: utvandrarens (huvudpersonens). Medföljande hustru eller barn (adoptivbarn, fosterbarn) under 15 år antecknas å huvudpersonens avtryckskort; deras kort överföras till avgångsregistret med anteckning om

utflyttningsdagen och det främmande landets namn, varjämte stolpe (se 4 kap. IV) insättes i avgångsregistret för huvudpersonen.[1]

Anteckningar å kortet.

1. Skriv Utv. t. (understruket) över tryckningsdatum jämte *det främmande landets namn* och *utflyttningsdagen* samt i förekommande fall »*(före* $^{8}/_{11}$*)*» eller »*(efter* $^{1}/_{11}$*)*».
2. Om utvandraren åtföljes av hustru och/eller barn, adoptivbarn eller fosterbarn under 15 år antecknas under den tryckta texten »Åtföljes av» samt dessa familjemedlemmars *förnamn, födelsetid* och *födelsenummer.*
3. Saknar det använda kortet tryckt uppgift om *kyrkobokföringsort* och *kyrkobokföringsfastighet* (d. v. s. kortet är tryckt med s. k. ofullständig barnplåt) tillskrivas dessa uppgifter i den tryckta texten under förnamnen.

14. Övriga aviseringsfall.

Aviseringsfallens beteckning (se 2 kap.): Nat., Efternamn, Vpl., Sjöm., Rättelse.

Avtryckskort: kortet för den person aviseringen gäller. Beträffande värnpliktsförhållanden äger länsbyrån medgiva, att aviseringen sker genom översändande av de återbekomna inskrivningskorten.

Anteckningar å kortet.

1. Skriv aviseringsfallets beteckning (se ovan) över tryckningsdatum.
2. Rätta eller tillskriv vederbörlig uppgift i den tryckta texten.

4 kap. Registerföringen (tillägg till cirkulär nr 18.)

Anvisningar angående registerföringen äro givna i riksbyråns cirkulär nr 18. Här nedan meddelas ytterligare anvisningar i ämnet.

I. Nya avtryckskort.

Länsbyrån tillställer pastor nytt avtryckskort, sedan personplåt för vederbörande upprättats eller ändrats, utom i följande fall:

1. För den som överförts till bok över obefintliga erhåller pastor ej nytt avtryckskort.

---

[1] Länsbyrån översänder nya kort ej blott för huvudpersonen utan även för familjemedlemmarna. Kontrollera fulltaligheten! Sätt in huvudpersonens kort i avgångsregistret med anteckning om det främmande landets namn och tag bort stolpen. Om jämväl familjemedlemmarnas nya kort insättas skola deras förut insatta kort uttagas. Om pastor emellertid föredrager att låta sistnämnda kort kvarstå, få givetvis ej de nya insättas i avgångsregistret utan böra de förstöras.

2. För den som flyttat till annan församling erhåller pastor i *utflyttningsorten* ej nytt avtryckskort. (Sådant kort tillställes däremot pastor i *inflyttningsorten.*)

Det ovan sagda gäller *vare sig pastor aviserat å avtryckskort eller å blankett.*

Pastor erhåller således nya avtryckskort även för dem som *avlidit* eller *utvandrat.*

Åtföljes flyttande eller utvandrare av familjemedlemmar erhåller pastor nya avtryckskort även för familjemedlemmarna.

Avliden persons avtryckskort innehåller i den tryckta texten ordet *Död* samt uppgift om *dödsdagen.*

Utvandrares kort innehåller i den tryckta texten orden *Till utlandet* samt uppgift om *utflyttningsdagen.*

II. Behandlingen av nya avtryckskort.

Nytt avtryckskort får ej obesett inordnas i församlingsregistret eller avgångsregistret. Följande åtgärder skola vidtagas.

1. Kortet jämföres med församlingsboken.

Innehåller kortet oriktig uppgift skall det återställas till länsbyrån med rättelse (30 § tredje stycket).

I annat fall antecknas å kortet *uppslag i församlingsboken* (30 § andra stycket och 31 § 1 mom. tredje stycket).

Med ledning av församlingsboken kontrolleras vidare beträffande *inflyttad, invandrare* och *utvandrare,* som åtföljts av familjemedlemmar, att avtryckskort erhållits för hela familjen.

Vidare undersökes huruvida kortet skall insättas i församlingsregistret eller avgångsregistret. Som regel framgår detta redan av kortet. Innehåller detta ordet *Död* eller orden *Till utlandet* skall kortet ingå i avgångsregistret.[1] Det kan emellertid undantagsvis inträffa fall, då nytt avtryckskort, som ankommer från länsbyrån, skall insättas i avgångsregistret fastän kortet ej innehåller nämnda ord. Det kan sålunda hända, att en persons avtryckskort använts för avisering om t. ex. namnändring och att personen hunnit utflytta innan pastor hunnit erhålla nytt kort för honom. Då utflyttningen registreras har pastor ej något avtryckskort att överföra till avgångsregistret. Då avtryckskort i anledning av namnändringen erhålles skall detta kort insättas i avgångsregistret, försett med vederbörliga anteckningar om flyttningen.

Å kort, som innehåller orden *Till utlandet,* antecknas över dessa ord det främmande landets namn.

Angående anteckning om att hänvisningskort finnes se nedan under III.

---

[1] Angående kort för vissa familjemedlemmar till utvandrare se dock under 3 kap. 13. ävensom not 1 därstädes.

2. Kortet insättes i vederbörligt register.

Om kortet insättes i *församlingsregistret* och detta innehåller äldre kort för samma person borttages det äldre kortet, vilket må förstöras.

Såvitt angår *avgångsregistret* kan pastor i allmänhet ej bli ställd inför frågan, huruvida ett redan däri befintligt kort skall borttagas och ersättas med nytt kort, som pastor erhållit från länsbyrån. Avlidnas och utvandrares[1] kort insändas till länsbyrån med uppgift om dödsfallet eller utvandringen och i avgångsregistret skola insättas de nya kort som erhållas från länsbyrån. Avtryckskorten för dem som flyttat till annan församling eller överförts till boken över obefintliga skola överföras från församlingsregistret till avgångsregistret, och länsbyrån skall ej översända nya kort för sådana personer. Emellertid kan det ej helt uteslutas att så understundom sker av misstag. Detta skall dock ej föranleda att det äldre kortet utbytes mot det nya. Det nya kortet må i dylikt fall förstöras.

I detta sammanhang må framhållas, att pastor som begagnar sig av det i 1 kap. medgivna uppskovet med tillämpningen av det nya aviseringsförfarandet, det oaktat kommer att erhålla nya avtryckskort från länsbyrån i samma utsträckning som övriga pastorsämbeten. Sådan pastor har möjlighet att till avgångsregistret överföra dödas och utvandrares kort från församlingsregistret och bör, om så sker, noga tillse, att ej för samma personer i avgångsregistret jämväl insättas kort, som erhållas från länsbyrån i anledning av dödsfallet eller utvandringen.

III. Hänvisningskort.

I cirkulär nr 18 lämnas vissa anvisningar till bestämmelserna i 30 och 31 §§ angående hänvisningskort. Dessa anvisningar voro avsedda för tiden till dess det nya aviseringsförfarandet börjat tillämpas. I och med att så sker ändras förutsättningarna i vissa hänseenden, och nya anvisningar lämnas därför i det följande.

Liksom i cirkulär nr 18 anvisas här två alternativ, av vilka det första innebär en striktare och det andra en friare tillämpning av bestämmelserna.

Alternativ 1.

Detta alternativ innebär att hänvisningskorten inordnas bland avtryckskorten i församlingsregistret.

1. Då ändring av efternamn aviseras länsbyrån upprättas *å särskild blankett* ett hänvisningskort, som inställes på det gamla namnets plats. Vederbörandes avtryckskort kan numera ej användas, då det skall insändas till länsbyrån med uppgift om ändringen.

---

[1] Angående kort för vissa familjemedlemmar till utvandrare se dock under 3 kap. 13. ävensom not 1 därstädes.

2. En *stolpe* insättes å det nya namnets plats. Å stolpen göres anteckning dels enligt IV nedan dels om att hänvisningskort finnes. Då det nya avtryckskortet inställes, uttages stolpen.

3. Å *personens nya avtryckskort* understrykes tryckningsdatum, innan kortet insättes i registret.

4. Vid *ny namnändring* upprättas nytt hänvisningskort på det senast burna efternamnet. Det äldre hänvisningskortet bibehålles därjämte.

5. Då *kort med understruket tryckningsdatum* uttages för att användas till aviser ing om annat förhållande än utvandring eller dödsfall, ersättes kortet med stolpe i församlingsregistret. Med stolpen förfares som under 2. sägs och med nytt avtryckskort förfares såsom under 3. sägs.

Då *kort med understruket tryckningsdatum* uttages för överföring till avgångsregistret eller användes för aviser ing om utvandring eller dödsfall uppletas samtidigt hänvisningskortet eller hänvisningskorten med ledning av personakten.

6. Med insortering av hänvisningskort bland avtryckskorten i avgångsregistret synes lämpligen böra anstå åtminstone till dess under 1949 den summariska folkmängdsredogörelsen upprättats. Tillsvidare förvaras de för sig. Där till hänvisningskort användas blanketter i särskild färg, synas de dock kunna omedelbart insättas i avgångsregistret.

Alternativ 2.

Detta alternativ innebär, att hänvisningskorten till församlingsregistret uppställas i en särskild avdelning och att det tillsvidare får anstå med deras insortering i avgångsregistret. Förslag har framkommit, att hänvisningskorten genast skulle insättas i avgångsregistret. I dettas avdelning för det löpande året blir det obekvämt att ha hänvisningskorten, i synnerhet som förslaget innebär att ej blott avgångnas utan även fortfarande kyrkobokförda personers hänvisningskort skulle insättas i avgångsregistret. Bättre vore det att insätta dem i avdelningen för tidigare år, sedan en dylik avdelning uppkommit. En föreskrift härom skulle emellertid i vartdera fallet avlägsna sig från författningens bestämmelser så långt, att den ej ligger inom området för riksbyråns befogenhet att meddela tillämpningsföreskrifter utan förutsätter författningsändring. I avbidan på en blivande översyn av bestämmelserna anser sig riksbyrån emellertid kunna lämna det medgivande, som ovan sagts vara innebörden av alternativ 2.

Detta alternativ medför att understrykning av tryckningsdatum på avtryckskort och upprättande av stolpar enbart för bevakning av hänvisningskort (jfr alternativ 1. punkterna 2, 3 och 5) ej erfordras.

IV. Stolpar.

Även om stolpar ej behövas för bevakningen av hänvisningskort, kunna sådana dock vara till nytta vid registerföringen i övrigt.

Stolpens uppgift är att markera att avtryckskort skall inställas och att underlätta kontrollen av att så sker. Den användes innan avtryckskort kommit eller då sådant kort borttagits för att återställas eller ersättas med nytt. Stolpe synes lämpligen böra insättas t. ex. för inflyttade genast då de införas i församlingsboken.

Å stolpen antecknas personens efternamn och de identifieringsuppgifter och data i övrigt (t. ex. datum för avtryckskorts avsändande till länsbyrån) som pastor finner erforderliga. I ej alltför stora församlingar torde det vara tillräckligt att anteckna det uppslag och den eller de rader i församlingsboken eller det nummer i annan kyrkobok, vari den person kortet avser finnes antecknad t. ex.: 365:12 (= uppslag 365 rad 12 i församlingsboken), † 14/48 (= nr 14 i dödb. för år 1948). Om korten för flera familjemedlemmar uttagits, kunna de markeras med en gemensam stolpe, om pastor så finner praktiskt.

Riksbyrån föreskriver ej att stolpar skola användas men råder därtill.

Särskilt rekommenderas att stolpar insättas i *avgångsregistret då pastor ej kan omedelbart dit insätta avtryckskort för person som flyttat till annan församling* utan måste avvakta sådant kort från länsbyrån. Detsamma gäller då pastor *aviserat utvandring å avtryckskort.* Därigenom vinnes ökad säkerhet för att avgångsregistret blir fullständigt med avseende å sådana avgångna, vilket är av särskild betydelse, därest ej utflyttningsbok föres. Med avseende å dem som avlidit och dem som överförts till bok över obefintliga torde avgångsregistrets fullständighet kunna kontrolleras med ledning av död- och begravningsboken och boken över obefintliga.

V. Avgångsregistrets förande.

Enligt 31 § 2 mom. skall avgångsregistret föras i två avdelningar, av vilka den ena skall innehålla korten för de under det löpande året avgångna och den andra skall upptaga övriga kort. Inom vardera avdelningen ordnas korten i bokstavsföljd efter personernas efternamn och inom efternamnen alfabetiskt efter förnamnen. Kort för icke namngivna barn sättas lämpligen sist under efternamnet.

Uttrycket *under det löpande året avgångna* kan möjligen efter årsskiftet föranleda någon tveksamhet. Meningen är, att, om någon dag under år 1948 antecknats såsom utflyttningsdag, dödsdag etc. i församlingsboken, vederbörande skall upptagas i avgångsregistret för år 1948, även om anteckningen eller insättningen av kortet faktiskt sker först efter årsskiftet.

Bestämmelsen att korten skola ordnas alfabetiskt gäller jämväl avdelningen för det löpande året. Det torde dock få anses tillåtet och kan vara lämpligt att korten i denna avdelning uppdelas i särskilda grupper efter de olika avgångskategorierna. Däremot skola korten i avdelningen för tidigare år ordnas alfabetiskt utan sådan uppdelning. Meningen är att den blivande avgångslängden skall upptaga personerna i genomgående alfabetisk följd.

Stockholm den 3 juli 1948.

Kungl. statistiska centralbyrån:
ERNST HÖIJER.

Alf Olsson.

Kungl. Boktr. Stkhm 1948
481982

Bilaga

EXEMPEL

TILL ANVISNINGARNA RÖRANDE AVISERING Å AVTRYCKSKORT

R Ä T T E L S E
till Riksbyråns cirkulär nr 20, exempelbilagan

I ex.11 står: Flyttning inom förs 49 nov etc

Skall vara : Flyttning 49 nov etc

Stockholm den 27 juli 1948
STATISTISKA CENTRALBYRÅN

Ex 1

Rosén 431015-103
Lars Gunnar og b 070222
Erik Solna B

Gunnelbo U Berga 1:4

AG

Förnamn
B 480708

Ex 2

Nilsson
~~Bäck~~ hb 350318-100
Lisa Margareta og ~~b~~ 090130
Maria Magd. A

Göhkem R Torpa 3:4

E

Dom om bord
B 480708

Ex 3

Karlsson
~~Enborg~~ ab 310616-127
Bror August ogfb 940904
S:t Göran A

46 Sorunda B Lövsta 1:18

IJ
c/o Karlsson Lövsta
Hemfosa

Adoption
B 480708

Ex 4

Landström 991029-127
Sixten Evert ~~og~~ 220219-126
Arr g 49 maj 14 Sorunda B

46 Sorunda B Österbo 3:9

Österbo
Hemfosa

Vigsel
B 480708

Qvist
Birgit Maria
Danderyd B Korpen 1

Ex 5

Landström
f Qvist 220219-126
Birgit Maria ~~og~~ 991029-127
g 49 maj 14 Sorunda B

46 Danderyd 1 B Korpen 1

Kungsg 7
Djursholm

Vigsel
B 480708

Landström
Sixten Evert
Sorunda B Österbo 3:9

Ex 6

Landström
~~Qvist~~ 440401-120
Emma Karolina ogfb 950429
Sorunda B

Växjö G Hörnet 4

BJL
c/o Jönsson

Legitimering
B 480708

Ex 7

Berntsson — s 49 maj 12 — 940904-127
Sven Ingvar — g~~170415~~ 940330
Lantarb — Sorunda B
47 Gustavsberg B Storgård 5:3
46 Sorunda B

Kullen
Gustavsberg

Skilsmässa
B 480708

Ex 8

Berntsson f Dahl — S 49 maj 12 — 940330-124
Ellen Ingeborg — g~~170415~~ 940904
Sorunda B

46 Sorunda B Solhem 3:24

Solhem
Hemfosa

Skilsmässa
B 480708

Ex 9

Ölund — 579-46-22 020819-123
John Harry — g291031 060418
Chauff — Nacka B

46 Sorunda B Skogstorp 1:4

Västergården
Hemfosa

Dödsfall
B 480708
† 49 maj 14

Ex 10

Ölund f Jansson — 060418-126
Alma Lovisa — g~~291031~~ 020819
ä 49 maj 14 Sorunda B

46 Sorunda B Skogstorp 1:4

Västergården
Hemfosa

dnk
B 480708

Ex 11

Bergström — 940202-125
Torsten Erik — g200915 950825
Hem.äg — Sorunda B
Tullbro 2:4
46 Sorunda B ~~Torpa 1:1~~

~~Torpa~~ Tullbro
Hemfosa

Flyttning anm före 49 nov 3 (före 7/11)
B. 480708
Följes av
Ellen Julia f Jansson — 950825-124
Bengt Vilhelm — 400908-127

Ex 12

Larsson — ES 130823-125
Emil Anders — g390827 180613
Ladug.förm — ES
47 Sorunda B Hagaberg 1:3
46 G Uppsala C

Sofiedal
Tumba

Utv. t. Danmark 49 maj 17
B. 480708
Följes av
Hilda f Destlom — 180619-130
Siri Hilda — 401117-122

Ex 13

Andersson FI 110130-930
Helga Lovisa g400227
Hembitr FI

48 Danderyd 1 B Hästen 5

Väringav 18
Djursholm 1

Sal
B 480708

Ex 14

Save
~~Svensson~~ 895-46-24 040807-125
Leif Harald Bertil g390113 130315
Grovarb Sorunda B

46 Sorunda B Brotorp 2:4

Brotorp
Hemfosa

Efternamn
B 480708

Ex 15

Save
~~Svensson~~ f Berg 130315-130
Henny Astrid Greta g390113 040807
RS B

46 Sorunda B Brotorp 2:4

Brotorp
Hemfosa

Efternamn
B 480708

Ex 16

Save
~~Svensson~~ 390630-121
Lars Bo og b 040807
Södertälj.s B

Sorunda B Brotorp 2:4
LHB

Efternamn
B 480708

Ex 17

Berger fsk 280623-121
Knut Oskar og
Smed Södertälj.1 B
47 G Uppsala C
48 Sorunda B Brobacken 1:1

Brobacken
Hemfosa

Vgl
B 480708

Ex 18

Bäck f Nilsson 330419 101205-102
Siv Anna g~~320318~~ 090130
Torsåker X

46 Danderyd 1 B Göken 10

Gökg 6
Djursholm 1

Rättelse
B 480708

STADSBIBLIOTEK

Kungl. Boktr. Stkhm 1948
481982

KUNGL. STATISTISKA CENTRALBYRÅN

RIKSBYRÅN FÖR FOLKBOKFÖRINGEN

Cirkulär Nr 21 (september 1948)

Cirkulärskrivelse till samtliga roteombud

angående roteförteckningar under år 1948.

Statistiska centralbyrån får härmed till roteombudens ledning meddela vissa upplysningar rörande de under år 1948 tillhandahållna roteförteckningarna och deras användande ävensom vissa råd och upplysningar rörande roteombudens befattning med mantalsskrivningen för år 1949, särskilt i fråga om juridiska personer.

I. Årets roteförteckningar och mantalsskrivningen.

Ombudsuppdraget. Roteombudens åligganden äro till sina huvuddrag bestämda genom 5 § folkbokföringsförordningen (SFS 1946 nr 469). Därjämte kan för roteombud gälla särskild instruktion, vilken för att vara gällande skall vara fastställd av länsstyrelsen. Till ledning för sådan instruktions utfärdande finnes särskild normalinstruktion fastställd av Kungl. Maj:t genom kungörelse den 13 juni 1947 (SFS nr 253). Vissa föreskrifter angående roteombudens åligganden finnas meddelade i 15 § andra stycket, 45 § sista stycket samt 49 § 2 mom. folkbokföringsförordningen.

Enligt normalinstruktionen böra roteombuden förskaffa sig noggrann kännedom om vad författningarna föreskriva angående folkbokföringen. Huvudförfattningarna utgöras av, förutom folkbokföringsförordningen och förordningen om dennas ikraftträdande (SFS 1946: 469 och 470), kyrkobokföringskungörelsen (SFS 1946: 801) samt mantalsskrivningskungörelsen (SFS 1947: 654). För de båda största städerna i riket gälla särskilda bestämmelser angående folkbokföringen, nämligen för Stockholm kungörelsen den 19 december 1947 (SFS nr 944) samt för Göteborg kungörelsen den 30 juni 1948 (SFS nr 621). Av särskild betydelse för roteombuden äro författningsföreskrifterna rörande den enskild person åliggande anmälnings- och uppgiftsplikten till folkbokföringen (kyrkobokföringen och mantalsskrivningen).

Roteförteckningen. Folkbokföringsförordningen stadgar bl. a. att roteombud till ledning vid uppdragets fullgörande i god tid före för-skrivningen skall erhålla **en av länsbyrån tryckt roteförteckning** upptagande *1) de fysiska* och *2) de juridiska personerna inom roten* samt *3) fastigheterna inom roten med deras ägare och innehavare.*

Under år **1948** skola emellertid enligt kungörelsen den 30 juni 1948 (SFS nr 582) roteförteckningar tillhandahållas roteombuden endast beträffande

Stat. cbn 1214/1948, 11 000 ex. + 1 000 ex.

fysiska personer; roteförteckningar beträffande *juridiska personer* samt *fastigheter* skola *icke under år 1948 upprättas.*

Roteförteckning skall enligt 5 § 1 mom. tredje stycket folkbokföringsförordningen bl. a. tjäna till **ledning vid uppordnandet** av de till roteombud avlämnade mantalsuppgifterna. Förteckningen skall även medföras till för-skrivning och mantalsskrivningsförrättning, vid vilka förrättningar roteombudet är skyldigt att närvara.

Mantalsuppgifterna. Till mantalsskrivningen för år 1949 skola enligt kungörelsen den 30 juni 1948 (SFS nr 581) mantalsuppgifter »i stadgad ordning» avlämnas jämväl av *juridiska personer;* någon mantalsskrivning av juridiska personer sker dock icke för år 1949 utan deras mantalsuppgifter skola tjäna till ledning vid upprättandet av tryckande register hos länsbyråerna.

Det sagda innebär att juridisk person liksom fysisk person under hösten skall lämna mantalsuppgift enligt reglerna i 38 § 1 och 2 mom. folkbokföringsförordningen. Den inskränkning i juridiska personers uppgiftsplikt, som förelåg vid mantalsskrivningen för år 1948, gäller alltså *icke* mantalsskrivningen för år *1949.*

För mantalsuppgifter finnas i år **tre** formulär.

Å **formulär 1** lämnar *fysisk person* uppgifter om sig och sin familj till mantalsskrivningen i *hemkommunen* (bosättningsorten) enligt *38 § 1 mom.* folkbokföringsförordningen.

Å **formulär 2** lämnar

a) *juridisk person* uppgifter om sig till mantalsskrivningen i *hemkommunen* (där styrelsen eller förvaltningen har sitt säte) enligt *38 § 1 mom.* folkbokföringsförordningen.

b) *fysisk person* eller *juridisk person,* som har fast egendom eller rörelse i *annan kommun* än hemkommunen, uppgifter därom till mantalsskrivningen i den kommun, där egendomen eller rörelsen finnes, enligt *38 § 2 mom.* folkbokföringsförordningen.

Å **formulär 3** lämnar fastighetsägare i stad och köping samt eljest i ort, beträffande vilken länsstyrelsen så förordnat, *huvudförteckning* för fastigheten enligt *40 §* folkbokföringsförordningen. Har kommunen fastställt eget formulär skall dock i stället användas *det kommunala formuläret.*

Vid fullgörande av sin skyldighet att ordna mantalsuppgifterna bör roteombud uppdela emottagna mantalsuppgifter i **två grupper,** omfattande den ena sådana, som lämnats av *fysiska* och den andra sådana, som avlämnats av *juridiska personer.* Inom vardera gruppen böra mantalsuppgifter angående fastighetsinnehav eller rörelse, om sådana uppgifter finnas, **skiljas ut** och sedan icke sammanblandas med de övriga mantalsuppgifterna. **Skyldigheten att ytterligare uppordna de erhållna uppgifterna med ledning av roteförteckningen för avlämnandet till pastor gäller i år endast mantalsuppgifterna enligt formulär 1.** Rörande det lämpligaste sättet för dessa uppgifters uppordnande med ledning av roteförteckningen bör roteombudet samråda med pastor.

Av den allmänna föreskriften i folkbokföringsförordningen om roteombuds åligganden (5 § 1 och 2 mom.) torde få anses följa att roteombud — åtminstone om mantalsuppgifterna för roten bliva avlämnade till honom och särskilt insamlingsställe således ej anordnats genom kommunens försorg — är skyldigt att **vaka även över att uppgiftsplikten till mantalsskriv-**

ningen fullgöres, såväl vad angår de fysiska som de juridiska personerna inom roten, ävensom att, där så erfordras, genom **råd och påminnelser** verka för att uppgiftsskyldigheten blir behörigen fullgjord. Roteombud är vidare skyldigt att **granska** de till honom avlämnade mantalsuppgifterna och att **förse dessa med de rättelser och kompletteringar,** som av ombudet kunna vidtagas. Mantalsuppgift, som rätteligen bort avlämnas i annan rote inom kommunen, bör överlämnas till roteombudet därstädes.

Då roteförteckningar för juridiska personer icke tillhandahållas i år, äro roteombuden vid fullgörandet av sina nyssberörda åligganden hänvisade till att utnyttja sin personliga kunskap om de inom roten befintliga juridiska personerna. Det måste därför anses vara av stort värde, att roteombuden — om och i den mån förhållandena det medgiva — söka förskaffa sig en noggrann kännedom om vilka juridiska personer, som finnas inom roten den 1 november 1948. Lämpligt torde vara, om minnesanteckningar däröver kunna upprättas och sedermera medföras till mantalsskrivningsförättningen. Samråd bör i dessa frågor, där så lämpligen kan ske, äga rum med mantalsskrivningsförrättaren.

De insamlade mantalsuppgifterna skola användas för upprättande av tryckplåtar, varmed mantalslängder, taxeringslängder, debetsedlar, roteförteckningar m. m. senare årligen skola tryckas; det är därför av synnerligt värde, om en medverkan från roteombudens sida i övervaknings- och granskningsavseende kan komma till stånd även i sådana fall, då mantalsuppgifterna ej lämnas till roteombudet utan till särskilt insamlingsställe; särskilt torde detta gälla å landsbygden. Roteombud är i vart fall såväl på landet som i stad alltid skyldigt, att, i den mån så kan ske, på begäran tillhandagå mantalsskrivningsförrättaren med upplysningar i dylika folkbokföringsärenden.

Vid granskning av mantalsuppgifterna bör särskild uppmärksamhet ägnas juridiska personers firma eller motsvarande benämning; där firma blivit registrerad, bör denna i mantalsuppgiften vara exakt angiven enligt den skedda registreringen. Det torde uppmärksammas att uppgiftsplikten omfattar icke allenast aktiebolag och ekonomiska föreningar utan även alla andra juridiska personer, således bl. a. även oskifta dödsbon, stiftelser och ideella föreningar av olika slag, såsom exempelvis idrottsföreningar.

Lämpligt torde kunna vara att av roteombud upprättas förteckning över de juridiska personer inom roten, vilka roteombudet anser ha försummat dem åliggande uppgiftsplikt till mantalsskrivningen. Förteckningen, om sådan upprättas, bör biläggas mantalsuppgifterna, då dessa avlämnas till pastor.

För-skrivningen och mantalsskrivningsförrättningen. Roteförteckningen skall enligt 45 § sista stycket och 49 § 2 mom. folkbokföringsförordningen medföras till för-skrivningen samt till mantalsskrivningsförrättningen.

För de vid sistnämnda förrättning meddelade beslut, vilka skola antecknas i roteförteckningen, finnes ledigt utrymme reserverat i förteckningen. Utrymmet är avsett att kunna användas även för anteckning om vidtagen kyrkobokföringsåtgärd eller annan *minnesanteckning,* vilken roteombudet finner lämplig, såsom angående av pastor begärd påminnelse om anmälningsskyldighet, verkställighet av sådan påminnelse etc. Utrymmets knapphet medger dock i allmänhet endast mera kortfattade anteckningar. Rörande vidtagen kyrkobokföringsåtgärd eller beslut i mantalsskrivningsfråga

kan därför ofta vara lämpligt att göra anteckning i form av rättelse (korrekturrättelse) i den tryckta texten i roteförteckningen. Rena minnesanteckningar torde stundom kunna föras fristående från roteförteckningen.

Behov av minnesanteckningar torde föreligga särskilt före för-skrivningen och mantalsskrivningsförrättningen samt under tiden intill den 20 januari mantalsåret, då mantalsskrivningsförrättarnas skriftväxling i allmänhet skall vara avslutad. Dessutom torde under hela året minnesanteckningar böra föras rörande inhämtade upplysningar till stöd för det samråd, som å regelbundna tider bör äga rum med pastor.

II. Roteförteckningarnas beskaffenhet och innehåll.

Kort eller listor. Roteförteckning utgöres i regel av en samling särskilda **kort,** s. k. rotekort (kartong i format 161×90 mm), ett för varje person inom roten. Korten äro hålslagna och hålen genomträdda med ett snöre, som sammanhåller korten till en bunt. Omfattar roten ett större antal personer, kan roteförteckningen bestå av två eller flera dylika kortbuntar. Varje bunt upptager såsom första kort ett försättsblad, varå är angivet församlingsnamn samt, om församlingen är delad i flera rotar, ett av länsstyrelsen bestämt ordningsnummer för den ifrågavarande roten. Efter det sista rotekortet är inlagd en skyddsskiva av styv kartong. I vissa fall utgöres roteförteckning dock av **listor,** vilka likaledes äro bundna; framför dessa är inlagt ett försättsblad med motsvarande text som försättsblad till rotekort. Varje rotelista upptager två spalter med nio personer vardera eller sammanlagt 18 personer. Roteförteckning i listform kan — även om församlingen omfattar flera rotar — upptaga församlingens **hela** befolkning. I dylika fall ankommer det på vederbörande roteombud, att i förteckningen särskilt utmärka (ev. överstryka) de personer, vilka **ej** tillhöra hans rote.

Text. Roteförteckningens text utgöres av **avtryck** av de i länsbyråns tryckande register ingående plåtarna för fysiska personer. Varje avtryck upptager plåtens fullständiga text.

Plåtarna äro i anseende till textuppgifternas fullständighet av två olika slag — *fullständiga resp. ofullständiga plåtar.* Ofullständig benämnes plåt för barn under 15 år, som är kyrkobokfört hos sina föräldrar (resp. hos fadern eller modern) eller hos adoptant eller fosterföräldrar (resp. hos fosterfader eller -moder). Annan plåt benämnes fullständig.

Ofullständig (barn-) plåt *saknar uppgift rörande bosättningsort och fastighet samt postadress;* dessa uppgifter — gemensamma för barnet och dess huvudman — äro återgivna endast å huvudmannens plåt. Sådana barn äro i roteförteckning, liksom i mantalslängd, upptagna närmast efter föräldrarna (adoptiv-, fosterföräldrarna) eller den av dessa, hos vilken barnet är boende; å roteförteckningen framgå alltså uppgifterna om barnets bosättning samt postadress av det omedelbart före barnets plåtavtryck förekommande avtrycket av huvudmannens plåt. Samhörigheten med huvudmannen är för barnet i roteförteckningen utmärkt genom särskild s. k. *samhörighetsbeteckning,* angivande bl. a. dels barnets familjeställning (b = makarnas gemensamma barn, mb = mannens barn i föregående gifte eller

utom äktenskap, hb = hustruns d:o., ab = adoptivbarn, fb = fosterbarn) i förening med uppgift om huvudmannens födelsetid jämte födelsenummer — dels ock (å annan rad) huvudmannens förnamnsinitialer. Plåt för barn i åldern 15—18 år, som är kyrkobokfört hos föräldrar, adoptant eller fosterföräldrar, s. k. *fullständig barnplåt,* upptager — förutom enahanda uppgifter som plåt för vuxen — även s. k. samhörighetsbeteckning. Sådant barn redovisas i roteförteckningen likaledes efter huvudmannen. Plåttexten är illustrerad genom avbildningar av olika plåtavtryck i bilaga härtill med teckenförklaringar.

Bosättningsorten är i plåtavtryck angiven med *församlingens namn.* Framför församlingsnamnet stå regelmässigt *två årtalssiffror* (slutsiffrorna i årtalet). Dessa siffror angiva år, då personen blivit eller, i vissa fall, beräknas bliva mantalsskriven i församlingen (mantalsår). En *siffra efter* församlingsnamnet betecknar, i de fall en församling omfattar två kommuner (eller delar av två kommuner), den kommun (kommundel), vari personens bostadsfastighet är belägen (t. ex, Bitterna 1 = Västerbitterna; Bitterna 2 = Österbitterna). *Bokstav* efter församlingsnamn betecknar län (efter bilregistret).

Fastighet är i regel angiven med beteckning enligt fastighets- eller jordregister.

Två rader äro reserverade för uppgifter om bosättningsort och fastighet (rad 4 och 5). Plåtavtryck kan alltså upptaga **två** bosättningsorter. Den ena av dessa är i så fall en föregående och den andra den nuvarande bosättningsorten. Schematiskt kan systemet för ortsangivningen åskådliggöras på följande sätt.

Såsom bosättningsort angives i regel personens **kyrkobokföringsort.** Äro **två** kyrkobokföringsorter angivna, utvisar det högsta årtalet vilken som är **senaste kyrkobokföringsort.**

Denna är tillika **senaste mantalsskrivningsort** utom i det fall att årtalet är högre än det löpande årets tal.

Om det högsta årtalet är högre än det löpande årets tal, är den därinvid angivna församlingen **senaste kyrkobokföringsort** och den andra församlingen **senaste mantalsskrivningsort.**

Om endast en församling är angiven, utgör denna både **senaste kyrkobokföringsort** och **senaste mantalsskrivningsort.**

Den senaste **kyrkobokföringsfastigheten,** d. v. s. den fastighet på vilken personen senast kyrkobokförts, återfinnes på samma rad i plåtavtrycket som senaste kyrkobokföringsorten.

I **1948 års roteförteckning** avläsas plåtavtrycken alltså på följande sätt.

Ex 1: 48 Botkyrka — Betyder (eftersom 1948 f. n. är det löpande mantalsåret), att Botkyrka är personens mantalsskrivningsort för mantalsåret 1948. Saknas annan ortsangivning, är Botkyrka tillika senaste i det tryckande registret registrerade kyrkobokföringsort. — **47 Botkyrka** anger — såvida ej tillika annan bosättningsort finnes angiven — att personen för år 1948 är mantalsskriven i Botkyrka och där var mantalsskriven även för år 1947 samt att han tillika f. n. är där kyrkobokförd.

Ex 2: 48 Grödinge
47 Botkyrka — Betyder: mantalsskriven för år 1948 i Grödinge, tillika f. n. där kyrkobokförd. Mantalsskriven i Botkyrka för år 1947.

Angiva siffrorna före församlingsnamnet ett mantalsår, som ännu icke ingått, utgör församlingen personens senaste registrerade kyrkobokföringsort och antages församlingen bliva hans mantalsskrivningsort för det angivna mantalsåret (se Ex 3 nedan).

Ex 3: 49 Grödinge

47 Botkyrka — Betyder: mantalsskriven för åren 1947 och 1948 i Botkyrka. Senast kyrkobokförd i Grödinge, där ev. mantalsskrivning kommer att ske för år 1949.

Ex 4: 48 Kungsbacka N Bofinken 5.

47 Vänersborg P — Betyder: Mantalsskriven för år 1948 i Kungsbacka (N = Hallands län), och senast kyrkobokförd där å fastigheten kvarteret Bofinken, tomt nr 5. För år 1947 mantalsskriven i Vänersborg (P = Älvsborgs län); fastighetsuppgiften är bortpräglad från plåten.

För den som i församlingsboken är upptagen under rubriken »å församlingen skrivna» anges detta i roteförteckningen med beteckningen »*å förs*». Sker mantalsskrivning »å kommunen» eller »utan känt hemvist» tillägges efter »å förs» beteckningen »*k*» resp. »*u h*».

Uppställning. Om en rote omfattar delar av olika tingslag, valdistrikt eller taxeringsdistrikt, är varje sådan del av roten i roteförteckningen redovisad såsom **en särskild avdelning** (detsamma gäller om i roten ev. skulle ingå en del av ett municipalsamhälle eller av ett annat administrativt område, inom vilket menighet äger utöva beskattningsrätt, t. ex. skoldistrikt, eller om roten skulle tillhöra olika ortsgrupper i beskattningsavseende). Inom roten eller den särskilda delen därav äro personerna **ordnade efter de fastigheter,** varå de äro boende, samt på varje fastighet **alfabetiskt efter personernas efternamn** på samma sätt som i mantalslängden. Fastigheterna äro inbördes i regel ordnade alfabetiskt efter registernamn (jordregister- eller kvartersnamn) samt i ordning efter sina nummer (jordregister- eller tomtnummer), t. ex. Alen 1^1, 1^2, 1^3, 2^1, 2^2, 2^3 etc. resp. Draken 2, 3, 4 etc.) Sammanboende medlemmar av samma familj äro — om de undantagsvis skulle bära olika efternamn — upptagna efter huvudmannen, oavsett sina efternamn (barn dock endast så länge de äro under 18 år). I vissa fall har på särskild framställning medgivande lämnats, att t. v. i det tryckande registret för en kommun få tillämpa annat beteckningssätt för eller annan ordningsföljd mellan fastigheterna; önskar roteombud, som erhåller dylik roteförteckning, närmare upplysningar angående fastigheternas beteckningssätt eller roteförteckningens uppställning, torde sådana kunna erhållas genom hänvändelse till pastor, mantalsskrivningsförrättare eller länsbyrå.

Roteförteckning upptager de personer, som vid tryckningstillfället voro registrerade i länsbyråns tryckande register såsom kyrkobokförda i roten med de personalia, som då voro för länsbyrån kända. **Angående senare i registren vidtagna registreringsåtgärder erhålla roteombuden icke underrättelse från länsbyrån;** i stället erhålles ny roteförteckning varje år. *Tryckningsdagen* finnes angiven å varje rotekort eller lista. De tryckande registren kunna emellertid av lätt insedda skäl icke vid ett visst givet tillfälle avspegla alla intill den dagen vidtagna kyrkobokföringsåtgärder; en viss intervall föreligger mellan kyrkobokföringsåtgärden

och registreringsåtgärden i det tryckande registret. I roteförteckning kan på grund därav exempelvis saknas en till roten inflyttad person eller finnas upptagen en från roten utflyttad person. Eftersom vidare kyrkobokföringen ej kan vara dagsaktuell, har man sålunda att räkna med *skiljaktigheter mellan roteförteckningen och de verkliga förhållandena.*

Genomgång av förteckningen. Det är av synnerligen stor betydelse för folkbokföringen att pastor med det snaraste får vetskap om förhållanden, som påkalla kyrkobokföringsåtgärder. Ju förr dessa åtgärder bliva vidtagna och införda i länsbyråns tryckande register, desto mera underlättas för-skrivningen och mantalsskrivningen.

Statistiska centralbyrån rekommenderar därför att varje roteombud *omedelbart genomser roteförteckningen och genast utan att vänta på förskrivningen meddelar pastor iakttagna skiljaktigheter mellan roteförteckningen och de verkliga förhållandena. Av särskilt stor vikt är att flyttningar snabbt komma till pastors kännedom.*

Dessa meddelanden böra om möjligt lämnas pastor vid personligt besök. Därvid torde roteombudet samtidigt kunna vinna upplysning om roteförteckningen skiljer sig från kyrkobokföringen. Ytterligare kontroll på roteförteckningen kan sedermera vinnas vid för-skrivningen och vid mantalsskrivningsförrättningen.

Statistiska centralbyrån tillråder, att roteombudet i roteförteckningen antecknar de rättelser, som föranledas av kontrollen. Förteckningens användbarhet ökas därigenom. I 49 § 2 mom. folkbokföringsförordningen är direkt föreskrivet, att besluten vid mantalsskrivningsförrättningen skola antecknas i förteckningen.

Personer, som vid kontrollen befinnas **avförda ur församlingsboken** (utvandrade, utflyttade, till bok över obefintliga överförda, avlidna eller dödförklarade), böra lämpligen **strykas** i roteförteckningen; ev. kan antecknas orsaken till strykningen t. ex. **»utflyttad 5/9, död 1/9».** Personer, som blivit **införda i församlingsboken** (födda, invandrade, inflyttade, från bok över obefintliga överförda), böra lämpligen **tillskrivas** i förteckningen; detta torde — om så finnes lämpligt — kunna ske i form av minnesanteckning å rotekort — lämpligen väljas något av de kort, mellan vilka det felande kortet eljest bort vara placerat — eller i vederbörlig rotelista.

Befinnes vid kontrollen plåtavtrycks textuppgift vara felaktig eller ofullständig, införes lämpligen **rättelse eller tillägg** i plåtavtrycket; roteombudet bör i dylikt fall underställa pastor frågan, huruvida rättelsen eller tillägget bör bringas till länsbyråns kännedom för motsvarande korrigering i det tryckande registret.

Befinnes rotekort vara *felplacerat* i roteförteckning bör kortet lämpligen uttagas och insättas å sin rätta plats samt korten åter bindas med snöre. I andra fall bör avtryckskort icke uttagas ur förteckningen. Är någon å rotelistan felplacerad, bör lämpligen å det rätta stället i listan tillskrivas en hänvisning till det ställe, där personen felaktigt blivit upptagen, t. ex. Karlsson, Per Johan se 1:a sid. rum 3.

Textuppgift i plåtavtryck bör icke ändras eller kompletteras, med mindre ändringen eller kompletteringen överensstämmer med anteckning i kyrkobok eller beslut vid mantalsskrivningen.

Viktigt observandum! Vid handhavandet av roteförteckningen skola roteombuden noggrant beakta, att förhållanden, varom de genom förteckningen vinna kunskap, ej genom deras förvållande komma till obehörigas kännedom.

Stockholm i september 1948.

KUNGL. STATISTISKA CENTRALBYRÅN.

ERNST HÖIJER.

Alf Olsson.

STATENS REPRODUKTIONSANSTALT
406048

STATENS GÖTEBORGS

KUNGL. STATISTISKA CENTRALBYRÅN

RIKSBYRÅN FÖR FOLKBOKFÖRINGEN

Cirkulär Nr 22 (oktober 1948)

Cirkulärskrivelse till samtliga lokala skattemyndigheter

med tillämpningsföreskrifter till kungörelsen den 30 juni 1948 (nr 581).

Översikt över arbetsmomenten. Mantalsskrivningsförrättarnas befattning med de uppgifter *enligt formulär 2,* vilka för juridiska och fysiska personer skola avlämnas till mantalsskrivningen för år 1949 — reglerad genom kungörelsen den 30 juni 1948, nr 581 — skall enligt nyssberörda kungörelse omfatta följande huvudmoment, nämligen

1. att vid underlåtenhet att fullgöra uppgiftsskyldigheten meddela anmaningar jämlikt 44 § folkbokföringsförordningen;

2. att särskilja mantalsuppgifter avlämnade i hemkommunen (enl. 38 § 1 mom. folkbokföringsförordningen) från sådana avlämnade i annan kommun (enl. 38 § 2 mom. samma förordning), i det följande för korthetens skull benämnda *allmänna uppgifter* resp. *specialuppgifter* (angående fastighetsinnehav eller rörelse utom hemkommunen);

3. att uppsortera de allmänna uppgifterna för juridiska personer i grupper och undergrupper samt inom resp. undergrupper i bokstavsföljd efter de juridiska personernas namn enligt de i kungörelsens 2 § sista stycket närmare angivna grunderna;

4. att särskilja specialuppgifter angående fastighetsinnehav från sådana *uppgifter angående rörelse inom mantalsskrivningsdistrikt, beträffande vilket länsstyrelsen meddelat förordnande att rörelser skola särskilt redovisas i distriktets mantalslängd;*

5. att uppsortera de sålunda uttagna specialuppgifterna angående *rörelse,* på motsvarande sätt som de allmänna uppgifterna samt

6. att till länsstyrelsen insända de vederbörligen uppordnade allmänna mantalsuppgifterna och de i punkt 5 omnämnda specialuppgifterna.

Granskning av materialet. För att ovannämnda arbetsuppgifter skola kunna fullgöras, torde det vara erforderligt att de inkomna uppgifterna underkastas en viss granskning. I övrigt ålägger författningen icke mantalsskrivningsförrättarna granskningsplikt. Om tid och arbetskraft räcka till, är det dock ur såväl allmänna som de lokala skattemyndigheternas egna synpunkter av värde, att mantalsskrivningsförrättarna ägna uppgiftsmaterialet en något mera ingående behandling än författningen nödvändiggör. Uppgifterna skola ligga till grund för prägling av plåtar hos länsbyråerna. Plåtarna och därmed även stommarna vid nästa års mantalsskriv-

Stat. cbn 1215/1948, 1000 ex.

ning bliva desto korrektare och lättare att arbeta med, ju mindre felaktigheter årets uppgiftsmaterial innehåller. Länsbyråernas behandling av materialet för att därav bereda präglingsmanuskript kan av naturliga skäl ej bli så ingående och fullständig att därigenom alla brister undanröjas.

I. Anmaningsförfarandet.

I den mån av jämförelse med 1948 års inkomstlängd, av huvudförteckning eller av upplysning från roteombud framgår, att mantalsuppgift ej avlämnats, bör den uppgiftspliktige anmanas att fullgöra sin uppgiftsplikt. Detsamma torde gälla, därest avlämnad mantalsuppgift ej är tillräckligt fullständig för att uppgiftsskyldigheten skall anses vederbörligen fullgjord.

Anmaning bör givetvis även meddelas därest mantalsskrivningsförrättaren på annat sätt äger eller vinner upplysning om underlåtenhet att fullgöra uppgiftsskyldigheten.

För behandlingen av mantalsuppgifterna enligt formulär 2 kunna mantalsskrivningsförrättarna enligt kungörelsen disponera tiden t. o. m. utgången av mars 1948. Någon författningsenlig skyldighet att verkställa granskning av dessa uppgifter vid själva förrättningen torde alltså icke föreligga och tiderna för mantalsskrivningarnas förrättande torde — då mantalsskrivning av juridiska personer icke skall ske för år 1949 — i allmänhet icke vara så tillmätta att de medgiva någon mera omfattande granskning av mantalsuppgifterna enliga formulär 2 vid förrättningen. Delvis är emellertid detta uppgiftsmaterial av den natur, att det vore av värde, om en genomgång därav kunde komma till stånd vid själva förrättningen och med anlitande av de i förrättningen deltagandes samlade orts- och personkännedom. Beträffande vissa grupper av juridiska personer — företrädesvis sådana som över huvud icke äro upptagna i inkomstlängden för år 1948 — står nämligen annat underlag i regel icke mantalsskrivningsförrättaren till buds för en kontroll, huruvida uppgiftsplikten blivit behörigen fullgjord eller ej; och även i vad gäller i inkomstlängden upptagna juridiska personer, kan en noggrann orts- och personkännedom vara av värde för kontroll att inträffade förändringar blivit vederbörligen angivna i föreskriven omfattning.

Det vill alltså synas, som om man genom att utnyttja den lokalkännedom, som finnes representerad vid mantalsskrivningsförrättningen, vid granskningen av det inkomna uppgiftsmaterialet skulle kunna tillskapa ett säkrare och bättre underlag såväl för mantalsskrivningsförrättarnas anmaningsförfarande som ock för den på länsbyråerna ankommande präglingen av plåtar till de tryckande registren över juridiska personer.

Statistiska centralbyrån har i anledning därav i syfte att underlätta mantalsskrivningsförrättarnas arbete, särskilt i vad det gäller befattningen med mantalsuppgifterna för juridiska personer, genom ett cirkulär (nr 21, september 1948) till samtliga roteombud framhållit lämpligheten bl. a. av att dessa sökte förskaffa sig en noggrann kännedom om vilka juridiska personer, som funnes inom roten samt i sådant avseende upprättade och till mantalsskrivningsförrättningen medförde särskilda minnesanteckningar ävensom av att roteombuden till mantalsuppgifterna, då dessa överlämnades till pastor, fogade en förteckning över de juridiska personer, vilka enligt deras förmenande försummat att fullgöra sin uppgiftsplikt. Vid avlämnan-

det till pastor borde enligt cirkuläret mantalsuppgifterna för fysiska och för juridiska personer vara uppdelade på olika buntar med specialuppgifterna (angående fastighetsinnehav eller rörelse) sammanförda för sig i vardera bunten. Roteombuden ha genom cirkuläret vidare erinrats om sin skyldighet att granska samt i förekommande fall rätta eller komplettera de emottagna mantalsuppgifterna och att på begäran tillhandagå mantalsskrivningsförrättaren med upplysningar i folkbokföringsärenden. Där roteombud ej finnes ankommer uppdelningen helt på mantalsskrivningsförrättaren.

Det nu beskrivna förfarandet innebär givetvis ej fullgod kontroll av att alla fullgöra sin uppgiftsplikt. Det torde kräva flera års bemödanden, innan redovisningen av de juridiska personerna blir fullständig. Av synnerlig vikt såväl i år som i fortsättningen är emellertid att det uppgiftsmaterial, som inkommer, blir av tillfredsställande beskaffenhet.

II. Särskiljande av allmänna uppgifter och specialuppgifter.

I samband med sorteringen torde det kunna vara lämpligt att å blanketterna anteckna den huvudgrupp, till vilken vederbörande skall hänföras (A, B_1, B_2, C). Arbetet förutsätter i första hand en granskning av uppgifterna under rubrikerna »Fullständigt namn», »Adress» och »Övriga upplysningar».

Fysisk person skall där hava angivit sitt eget namn (ej rörelsens firma) och sin egen adress i mantalsskrivningsorten (ej rörelsens adress).

För juridisk person skola där vara angivna den juridiska personens firma eller motsvarande benämning samt den juridiska personens adress i mantalsskrivningsorten.

Uppgifter om rörelsens art och adress skola vara angivna under rubriken »Uppgifter om rörelse».

Till juridiska personer räknas även vanliga handelsbolag och kommanditbolag.

Handelsbolags firma skall **som regel** innehålla **antingen** samtliga delägarnas tillnamn **eller** namnet å minst en av dem med ett tillägg som utvisar att flera bolagsmän finnas (Lag 13 juli 1887 § 9).

Emellertid må (11 § nämnda lag)

1. enskild näringsidkares sterbhusdelägare fortsätta hans rörelse under oförändrad firma;

2. enskild näringsidkares firma bibehållas oförändrad oaktat ny delägare inträder i rörelsen; samt

3. handelsbolags firma bibehållas oförändrad oaktat delägare utträder.

Handelsbolag kan således bedriva rörelse under enskild näringsidkares firma och vice versa.

Enskild näringsidkares firma skall innehålla ett tillnamn med eller utan förnamn.

Har vid rubriken »Fullständigt namn» angivits firmabeteckning av typen: Anderssons Livsmedel, Svensson & Co, Karlsson och Söner o. s. v. bör

därför alltid särskilt undersökas, huruvida uppgiften är avgiven av enskild näringsidkare eller av handelsbolag.

För **oskift dödsbo** skall den avlidnes dödsdag finnas utsatt; har ordet »dödsbo» ej utsatts av uppgiftslämnaren bör detta ord tillskrivas.

Uppgifter för juridiska personer, varå fastighetsinnehav eller rörelse *icke* redovisats, torde i regel utan vidare kunna räknas såsom avlämnade i mantalsskrivningskommunen samt föras till gruppen »Allmänna uppgifter»; därest undantagsvis den juridiska personens adressuppgift å dylik blankett anger adress inom *annat* mantalsskrivningsdistrikt torde komplettering av blanketten med uppgift om ev. fastighetsinnehav inom distriktet eller med uppgift om där bedriven rörelse böra införskaffas från vederbörande uppgiftslämnare. Ifråga om uppgifter, varå fastighetsinnehav eller rörelse särskilt redovisats, måste däremot alltid särskilt undersökas, huruvida såsom adress för den juridiska personen angivits adress inom mantalsskrivningsdistriktet; därest så skett, skola uppgifterna föras till gruppen »Allmänna uppgifter» och i motsatt fall till gruppen »Specialuppgifter».

Någon författningsenlig skyldighet att ingå i verklig sakprövning av frågan, vilken fastighet (resp. kommun), som bör anses såsom rätt mantalsskrivningsfastighet (resp. mantalsskrivningsort) för juridisk person enligt reglerna i 36 § folkbokföringsförordningen, torde icke föreligga. Det är dock för arbetet med uppläggningen av tryckplåtar av värde att om möjligt vid förrättningen en viss kontroll — i synnerhet, så vitt angår juridiska personer, vilka icke upptagas i taxeringslängd — kommer till stånd åtminstone av de lämnade *adressuppgifternas* riktighet i förevarande avseende.

Fastighet bör vara angiven med vederbörlig beteckning enligt fastighetsregistret i riket (jordregistret eller fastighetsregistret för stad). Därest så icke skett för *fysisk* person, bör rättelse såvitt möjligt alltid verkställas. Det är önskvärt, att även fastighetsuppgifterna för *juridiska* personer på dylikt sätt överses och i förekommande fall rättas. Då sistnämnda uppgifter icke torde komma att användas för präglingsändamål, lär någon skyldighet att tillföra registerbeteckning, där sådan saknas, dock icke föreligga i fråga om de juridiska personerna.

Vid granskningen av fastighetsuppgifterna torde kunna vara lämpligt, att — därest mantalsskrivningsdistriktet är delat på flera lokala taxeringsdistrikt eller valdistrikt eller tingslag eller tillhör olika ortsgrupper i beskattningsavseende — å blanketterna invid fastigheten anteckna det distrikt eller tingslag inom vilket fastigheten är belägen eller den ortsgrupp fastigheten tillhör; å blankett, som skall ingå i grupp B eller C antecknas dock icke valdistrikt eller ortsgrupp.

Föreligger för mantalsskrivningsdistriktet länsstyrelsens förordnande att all rörelse inom distriktet skall särskilt redovisas, utsorteras ur grupperna »Specialuppgifter» (för fysiska resp. juridiska personer) alla uppgifter, vilka *icke* särskilt redovisa rörelse. Sistnämnda uppgifter skola icke insändas till länsbyrån.

I samband med granskningen torde böra tillses att rätt formulär kommit till användning. Befinnes därvid uppgift förekomma för fysisk person angående rörelse inom hemkommunen, vilken felaktigt avfattats enligt formulär 2, torde densamma kunna kvarligga inom gruppen »Specialuppgifter» (för fysiska personer).

III. Uppdelningen på grupper, undergrupper och avdelningar m. m.

Uppdelningen verkställes enligt de närmare bestämmelserna i kungörelsen. Specialuppgifterna behöva icke ytterligare uppordnas, såvida icke förordnande föreligger om särskild redovisning av rörelse i distriktet.

Uppdelningen av materialet på A-, B- och C-grupper torde underlättas om till stöd därför användes inkomstlängden för år 1948; det bör dock observeras att inom B-gruppen uppgifterna skola ytterligare uppdelas på endast två avdelningar (jfr ovan).

I samband med uppdelningen av materialet bör detsamma underkastas viss ytterligare granskning. Det synes lämpligt att nämnda granskning sker med hjälp av inkomstlängden samt i mantalsskrivningsdistriktet, där roteombud finnes, med anlitande av roteombudens minnesanteckningar och lokalkännedom. Såvitt möjligt synes granskningen till denna del böra ske vid själva förrättningen.

Särskilt bör därvid uppmärksamhet ägnas uppgifterna om vederbörandes **mantalsskrivningsort** och **adress** i mantalsskrivningsorten samt **namn (firma).** Även bör tillses, att i förekommande fall vederbörliga uppgifter äro lämnade under rubriken **»Övriga upplysningar».** För *oskift dödsbo* skall under nämnda rubrik — såvida uppgift därom icke lämnats å annan plats (t. ex. under rubriken »Fullständigt namn») — finnas angiven dödsdagen (år, månad, dag); för *annan juridisk person,* som bildats (upphört) under året, tiden därför. För *utländsk* juridisk person bör nationaliteten vara angiven.

Innan uppgifterna insändas till länsbyrån bör å uppgift för *oskift dödsbo* antecknas, huruvida preliminär debitering (B-skatt) skett för år 1949; anteckningen kan givas formen: »deb» resp. »ej deb».

Uppgifter och kompletteringar vilka inkomma efter anmaningsförfarandet, böra insorteras i upgiftsmaterialet på vederbörlig plats.

Olika grupper, undergrupper och avdelningar, vari uppgifterna uppordnats, böra på lämpligt sätt särskiljas från varandra t. ex. genom omslag eller mellanläggsblad, varå antecknas gruppens eller avdelningens innehåll (t. ex. Allm. uppgifter; A socken, N:a vald., 1a tax.d., grupp A, B_1, B_2, C o. s. v.).

Uppgifterna böra, innan de insändas till länsbyrån, på betryggande sätt emballeras.

Stockholm den 19 oktober 1948.

KUNGL. STATISTISKA CENTRALBYRÅN

ERNST HÖIJER.

Alf Olsson.

STATENS REPRODUKTIONSANSTALT
406148

Angående juridiska personer.

I.

Liksom människor kunna vissa organisationer vara s. k. **rättssubjekt,** d. v. s. bärare av rättigheter och skyldigheter.

I sin egenskap av rättssubjekt benämnas människor **fysiska personer.** Rättssubjekt, som icke äro människor, kallas **juridiska personer.**

Uttrycket juridisk person är ursprungligen en vetenskaplig term, som dock kommit till användning även i lagstiftningen, t. ex. i skatteförfattningarna och folkbokföringsförfattningarna. Egenskapen av juridisk person anges vanligen i civillagstiftningen med samma ord som i t. ex. 2 § lagen om handelsbolag och enkla bolag: »Handelsbolag *kan förvärva rättigheter och ikläda sig skyldigheter samt inför domstol och annan myndighet söka, kära eller svara.*» Det är sålunda t. ex. aktiebolaget, icke aktieägarna, som äger bolagets tillgångar och ansvarar för bolagets skulder och som är part i rättegång rörande bolagets angelägenheter.

II.

De juridiska personerna äro av tre huvudtyper, nämligen **personsammanslutningar, anstalter** och **stiftelser.**

Med *stiftelse* förstås egendom, som anslagits att såsom självständig förmögenhet fortfarande tjäna ett bestämt ändamål. Populärt skulle saken kunna uttryckas så, att stiftelsen är en förmögenhet som äger sig själv; det finns ingen annan ägare men givetvis en styrelse eller något annat organ, som förvaltar förmögenheten.

Anstalten är en offentlig förvaltningsverksamhet, vilken så att säga personifierats och erkänts såsom juridisk person. Anstalten liknar stiftelsen men skiljer sig från denna därigenom att det väsentliga i anstalten är verksamheten, medan i stiftelsen den donerade förmögenheten är det väsentliga.

Det bör anmärkas att den terminologi som här använts ej är ensamrådande. Annat och växlande språkbruk förekommer. Anstalt benämnes stundom stiftelse, och stiftelse kallas ibland anstalt.

III.

Staten, landsting, kommuner och andra menigheter, de offentligrättsliga korporationerna samt bolag och föreningar äro *personsammanslutningar.*

Korporationen är en sammanslutning utan territoriellt underlag, vilken av staten — genom fastställelse av grundstadgar, auktorisering eller dylikt — erkänts såsom utövare av en offentlig förvaltningsfunktion och sålunda äger karaktär av offentligrättsligt subjekt. Korporationer äro t. ex. järnkontoret, hushållningssällskapen, studentnationerna vid universiteten m. fl.

Från korporationerna böra skiljas bl. a. riksdagen och dess kamrar och utskott, ämbetsverken samt de kommunala representationerna och styrelserna. Dessa äro visserligen personsammanslutningar och kallas understundom korporationer men de äro ej juridiska personer; de handla som organ för staten eller kommunen, som är den juridiska personen, liksom t. ex. aktiebolagets styrelse handlar för aktiebolaget utan att styrelsen är en juridisk person. De nyssnämnda organens verksamhet är endast en gren av statens eller kommunens förvaltning. Sålunda är t. ex. statens järnvägars verksamhet trots den självständighet med vilken den bedrives utan tvivel en gren av statens förvaltning.

Stundom uppträda korporationer i form av privaträttsliga juridiska personer. Såsom korporationer räknas exempelvis svenska jordbrukskreditkassan, centralkassor för jordbrukskredit och jordbrukskassor, vilka samtidigt äro ekonomiska föreningar.

Bolag bliva genom registrering hos offentlig myndighet juridiska personer. Därvid registreras även bolagets *firma,* d. v. s. det namn med vilket bolaget skall betecknas. *Aktiebolags* firma skall innehålla ordet »aktiebolag», *ömsesidigt försäkringsbolags* firma skall innehålla orden »ömsesidig» och »försäkring», *handelsbolags* firma skall innehålla namnet å minst en av bolagsmännen med tillägg, som antyder att flera bolagsmän finnas, och firma för *kommanditbolag,* d. v. s. handelsbolag med begränsad ansvarighet för en eller flera av bolagsmännen, skall innehålla ordet »kommanditbolag».

S. k. *enkla bolag, partrederier* och *gruvbolag* äro icke juridiska personer. Enkelt bolag kan dock genom att registreras förvandlas till handelsbolag och sålunda bliva juridisk person.

Ekonomiska föreningar bliva juridiska personer sedan de registrerats i föreningsregistret. *Firman* skall innehålla ordet »förening» samt antingen orden »utan personlig ansvarighet» (förkortas »u. p. a.») eller orden »med begränsad personlig ansvarighet» (förkortas »m. b. p. a.») *Bostadsrättsförenings* firma behöver dock ej innehålla nyssnämnda ord men skall innehålla ordet »bostadsrättsförening».

Sparbanker, föreningen för gemensamt lagenligt trafikförsäkringsansvar, understödsföreningar, sjukkassor, arbetslöshetskassor, hypoteksföreningar och *bostadskreditföreningar* torde vara att anse[1]) som ekonomiska föreningar men lyda ej under lagen om ekonomiska föreningar utan under särskild lagstiftning och återfinnas därför ej i föreningsregistret. De äro emellertid att anse som juridiska personer.

Ideella föreningar benämnas alla andra föreningar än ekonomiska föreningar, såsom religiösa föreningar, nykterhetsföreningar, välgörenhetsföreningar, sociala föreningar, politiska föreningar, föreningar för vårdande av yrkes-, företagare- eller löntagarintressen, idrottsföreningar m. fl.

Såsom framgår av vissa av exemplen behöver en ideell förenings syfte icke vara ideellt; föreningen kan liksom en ekonomisk förening avse att

[1]) Så dock ej i 20 § 4 mom. taxeringskungörelsen och 13 § 2 mom. mantalsskrivningskungörelsen. *Obs* att mantalsuppgifter för nämnda föreningar med undantag av sparbanker, hypoteksföreningar och bostadskreditföreningar därför torde böra sorteras på grupp C.

främja medlemmarnas ekonomiska intressen men skiljer sig från denna genom att *den icke idkar ekonomisk verksamhet.* En ideell förening kan ej registreras.

En ideell förening *anses som juridisk person om den antagit stadgar av ej alltför bristfällig beskaffenhet samt valt styrelse.*

Om åter en ideell förening saknar styrelse eller tillräckligt fullständiga stadgar är den *icke juridisk person,* något som är vanligt beträffande föreningar av enklare slag, såsom läsecirklar, syföreningar och många svagt organiserade sällskapsföreningar.

Stiftelse kan hava särskild styrelse. Ofta anförtros emellertid förvaltningen av stiftelseförmögenheten åt en statlig eller kommunal myndighet eller en annan juridisk person, t. ex. en redan bestående stiftelse. I bl. a. de sistnämnda fallen kallas stiftelsen understundom *fond.*

Det förekommer understundom att medel doneras för visst ändamål utan att avsikten är att medlen skola förvaltas såsom en självständig förmögenhet. Avsikten är tvärtom att medlen skola tillfalla det mottagande rättssubjektet såsom dess egendom för att användas till det bestämda ändamålet. En dylik s. k. *osjälvständig stiftelse* är icke juridisk person.

Anstalter äro t. ex. stadshypotekskassan, de enskilda högskolorna och akademierna samt sådana skolor, hospital och barmhärtighetsinrättningar som fortfarande hava egen rättssubjektivitet.

Vad ovan beträffande korporationerna sagts om nödvändigheten att skilja mellan sådana statens och kommunens organ, vilkas verksamhet endast är en gren av statens eller kommunens förvaltning, och verkliga rättssubjekt gäller även om anstalterna.

I många fall kan man komma i tvivelsmål. Dessa grunda sig ibland på historiska förhållanden. Äldre rätt räknade med självständiga rättssubjekt såsom förvaltningssubjekt i större utsträckning än man nuförtiden gör. Så t. ex. *hava skolor, hospital och barmhärtighetsinrättningar av olika slag i allmänhet förlorat den rättssubjektivitet de en gång ägt.* I andra fall har självständigheten bevarats, såsom fallet är t. ex. med allmänna barnhuset, vars reglemente uttryckligen förklarar, att barnhuset är en stiftelse. Universitetens ställning i förevarande hänseende är föremål för delade meningar.

Ägare av besparingsskogar, häradsallmänningar och andra likartade samfälligheter, som förvaltas självständigt för delägarnas gemensamma räkning, skola enligt 35 § 1 mom. folkbokföringsförordningen inbegripas under juridiska personer. Till »likartade samfälligheter» räknas *socken-allmänningar* men ej, enligt motiven till kommunalskattelagen, »vissa sammanslutningar enligt vattenlagen, vilka ej åsyfta förvärv av inkomster utan att för gemensam räkning omhänderhava driftsanordningar». *Bysamfälligheter* och *gemensamhetsfisken* äro icke juridiska personer i och för sig och kunna förmodligen ej heller räknas som »likartade samfälligheter».

Härovan hava nämnts åtskilliga exempel på juridiska personer. Ytterligare exempel finnas i 53 § 1 mom. *kommunalskattelagen.*

IV.

Enligt 38 § 1 mom. folkbokföringsförordningen skall envar juridisk person lämna mantalsuppgift i det distrikt, varest vederbörande skall mantalsskrivas. Detta torde böra tolkas så, att endast juridisk person som enligt 35 § samma förordning är mantalsskrivningspliktig skall lämna mantalsuppgift.

Med hänsyn härtill torde mantalsuppgift icke böra avfordras *utländsk juridisk person* med mindre denna enligt 1948 års taxeringslängd är skattskyldig här i riket.

Vidare gäller att *svenska staten* samt *landsting, kommuner och andra menigheter* icke mantalsskrivas utom där de skola upptagas i taxeringslängd för beskattning.

Med hänsyn till att bestämmelserna i sistnämnda fall äro svårtolkade synes försiktigheten vid författningens tillämpning bjuda, att sådana juridiska personer icke avfordras mantalsuppgifter utom i distrikt, där de skola avlämna självdeklaration till taxering.

Mantalsuppgift, som avgives i distrikt, där stat eller kommun (genom vederbörligt organ) skall lämna självdeklaration, torde böra *insorteras bland de allmänna mantalsuppgifterna enligt formulär 2.*

V.

Av den föregående framställningen framgår, att det särskilt beträffande ideella föreningar och stiftelser kan råda tvekan huruvida en juridisk person föreligger.

Gäller tveksamheten ett fall, då uppgift ej avlämnats, torde regeln »hellre fria än fälla» böra tillämpas och således anmaning ej ske.

Om åter tveksamheten angår ett fall, då mantalsuppgift frivilligt avlämnats, bör mantalsskrivningsförrättaren å mantalsblanketten anteckna t. ex. »J P?» men låta blanketten följa med de övriga till länsstyrelsen.

I de fall då mantalsskrivningsförrättaren kommit till övertygelse om att den uppgiftslämnande sammanslutningen icke är juridisk person bör mantalsuppgiften insändas till länsstyrelsen, försedd med anteckningen »Ej J P».

STATENS REPRODUKTIONSANSTALT
436144
GÖTEBORGS STADSBIBLIOTEK

KUNGL. STATISTISKA CENTRALBYRÅN

Riksbyrån för folkbokföringen

Cirkulär Nr 23 *(juni 1949)*

FASTIGHETSINDELNINGEN

OCH DENNAS BETYDELSE FÖR

FOLKBOKFÖRINGEN.

ÖVERSIKT

utarbetad av förre byråchefen i lantmäteristyrelsen

Gunnar Palm

i samråd med statistiska centralbyrån.

Stat. cbn 1218/1949. 3.400.

GÖTEBORGS UNIVERSITET

FASTIGHETSINDELNINGEN OCH FOLKBOKFÖRINGEN.

Inledning.

Enligt gällande bestämmelser skall folkbokföringen anslutas till den bestående fastighetsindelningen. Detta förutsätter att folkbokföringsmyndigheterna hållas underrättade om ej allenast den vid en viss tidpunkt bestående fastighetsindelningen utan även om de successivt skeende förändringarna däri. Fastighetsindelningen och den fortgående fastighetsbildningen registreras i de officiella fastighetsregistren nämligen jordregistret för landet samt fastighetsregistren för städer och vissa stadsliknande samhällen på landet. Jordregistret föres av överlantmätaren i vederbörande län och fastighetsregister för stad eller samhälle av särskild registerförare, som därtill förordnats av vederbörande länsstyrelse; dock är, om samhälle å landet förklarat sig icke vilja bekosta förandet av fastighetsregistret, överlantmätaren skyldig ombesörja registerföringen utan kostnad för samhället. Överlantmätarna och registerförarna ha fått sig ålagt att på visst sätt hålla folkbokföringsmyndigheterna underrättade om förändringarna i fastighetsindelningen m. m., och i detta hänseende ha förra året meddelats nya bestämmelser i jordregister- och fastighetsregisterförordningarna (SFS 1948: 206 och 207), vilka syfta till att dels förenkla och rationalisera underrättelsesystemen, dels ock göra underrättelserna mera lättfattliga för mottagarna än de förut föreskrivna underrättelserna visat sig vara.

Det är naturligtvis synnerligen önskvärt att mottagarna av berörda underrättelser besitta åtminstone vissa elementära förkunskaper rörande fastighetsbildningen såväl i gången tid som för närvarande, emedan det utan sådana ej gärna är möjligt att fullt förstå de skiftande företeelserna på fastighetsbildningens område. Dessa ha sin rot långt tillbaka i förhistorisk tid, vars mörker först våra dagars arkeologer och geologer lyckats i någon mån genomtränga, så att vi åtminstone kunna skönja huvuddragen av utvecklingens gång. Syftet med denna lilla skrift är dels att inledningsvis ge en antydan om de förhållanden, varur fastighetsindelningen i vårt land framgått, dels något närmare redogöra för den officiella och privata fastighetsindelningens tillblivelse samt fastighetsbildningens fortgång fram till vår egen tid, dels ock i korthet skildra hur fastigheterna registreras. Då såväl fastighetsbildningen som fastighetsregistreringen förete grundväsentliga skillnader på landsbygden och i städerna, komma dessa avsnitt av ämnet att behandlas vart för sig. Det säger sig självt att det icke kan bli fråga om någon fullständigare utläggning av det vidlyftiga ämnet. Det knappa utrymmet tvingar i och för sig till långt gående schematisering och begränsning till det väsentliga.

A. Landsbygden.

I. Fastighetsindelningens uppkomst och utveckling.

Enligt gällande rätt definieras fast egendom såsom jord med vad därtill hör. Den fasta egendomen är indelad i fastigheter. Fast egendom har funnits sedan urminnes tid, men densammas indelning i fullt individualiserade fastigheter är av ganska sent datum.

I nordeuropa kan den mänskliga odlingens utveckling icke följas bortom den nedisning av landet, som av hittills oförklarade orsaker ägt rum, och varigenom så gott som alla spår av tidigare liv bortsopats. Istäcket var av oerhörd tjocklek, och genom dess tyngd blev den underliggande jordytan intryckt. Då klimatet sedan förbättrades och istäcket efter hand avsmälte, minskades trycket, och landet höjde sig åter. Denna s. k. sekulära landhöjning pågår ännu i större delen av Sverige nämligen norrut från trakten av Kalmarsund, där landet befinner sig i jämvikt. Söder därom försiggår en sänkning av jordytan, men denna är så ytterst långsam att några praktiska problem för fastighetsbildningens vidkommande knappast därav förorsakas. I alla händelser kunna de i detta sammanhang lämnas åsido. Landhöjningen anses vara stadd i avtagande. För närvarande uppgår den i översta Norrland till 80 à 90 cm och i Stockholmstrakten till omkring hälften därav på hundra år. Genom landhöjningen omdanas alltjämt kustlinjen, sund gro igen, havsvikar avsnöras till insjöar, och nya öbildningar uppstå. Dessa ofta högst avsevärda förändringar kunna konstateras vid jämförelse mellan kartor från de senaste tre seklen. Vid långgrunda stränder äro sålunda konstaterbara förskjutningar utåt av strandlinjen upp till 500 à 1 000 meter icke ovanliga. En föreställning om landhöjningens verkningar på längre sikt bakåt i tiden kan man få genom följande data. Under den yngre stenåldern låg hela Stockholmstrakten under vatten, och sedan vikingatiden, d. v. s. under sista årtusendet, har samma trakt höjt sig omkring 4 meter.

Inlandsisen låg under avsmältningen icke orörlig utan påverkades av tyngdkraften, så att jättelika jöklar bildades, vilka under sin långsamma färd utför skrapade med sig ej blott alla lösa jordlager utan även mäktiga kalkstens- och skifferlager hörande till den siluriska formationen. Vid isens avsmältning avsatte sig allt detta hopsamlade material, och resultatet föreligger i huvudmassan av våra nuvarande lösa jordlager av olika slag.

Det säger sig självt att dessa väldiga, delvis alltjämt fortgående omdaningar av jordytan måste i mångfaldiga hänseenden inverka på de fastigheter, vari denna yta nu är indelad. Vid öppna havet äro såväl strandlinjen som den yttre gränsen för strandfastigheternas vattenområden — 180 meter från den punkt där stadigt djup av 2 meter vidtager — i regel underkastade ständiga förskjutningar. En strandfastighet med rätt till vattenområde utanför stranden har alltså ingen fast gräns utåt. Där landhöjningen är stor, kan sålunda en dylik fastighet av ringa djup inåt land från stranden räknat få sitt ägoområde fördubblat eller mångdubblat inom en jäm-

förelsevis kort tidrymd. I fastighetsregistren kunna dylika förhållanden ge upphov till mycket egendomliga bokföringsmässiga resultat. Från en äldre fastighet med angiven areal kan sålunda avsöndras eller avstyckas betydligt mer än hela denna areal, utan att stamfastigheten därigenom konsumeras. Den har kanske i verkligheten till och med större landareal än den hade från början.

Efter detta exempel på istidens fortbestående dynamiska inverkan på fastighetsindelningen samt fastighetsregistrens oförmåga att återspegla verkligheten återgå vi till förhållandena vid tiden för inlandsisens avsmältning.

Allteftersom inlandsisen under avsmältningen drog sig tillbaka och landet höjde sig ur havet återvände de levande organismerna, först de lägre och sedan de högre. Då förutsättningarna för mänskligt liv voro för handen, kommo även människorna och togo landet i besittning. När denna invandring tagit sin början veta vi ej, men det anses att den knappast kan ligga längre tillbaka i tiden än 10 000 år. Hur därvid tillgått är likaledes okänt. Gjorda fynd göra det emellertid sannolikt att de invandrande folkstammarna länge fört en nomadiserande tillvaro med fiske och jakt som huvudnäringar. Nomadlivet torde ha fortsatt även sedan boskapsskötsel och den primitiva form av jordbruk, som svedjebruket utgör, vunnit insteg. Först då ett verkligt jordbruk börjat idkas, har tvång till fast bosättning uppkommit. Med all sannolikhet har härvid företrädesvis tagits i anspråk mark, som lättast kunnat odlas till åker, och i vars närhet funnits tillgång till goda naturliga ängar för bärgning av vinterfoder åt kreaturen samt möjlighet till fiske och jakt. Vid havskusterna samt på slättbygderna i närheten av sjöar och vattendrag kunna alltså de äldsta fasta bosättningarna antagas ha ägt rum. Att märka är emellertid att i mellansverige de bördiga lerslätterna torde ha höjt sig ur havet först efter det de kringliggande högre belägna delarna av landet redan blivit befolkade. Sist har naturligtvis Norrland koloniserats.

Vad nybyggarna behövde var tomtplatser för uppförande av boningshus och ladugårdar m. m., åkerjord för sädesodlingen, ängar för bärgning av foder åt kreaturen samt skogsmark, där de kunde hämta byggnads- och stängselvirke samt ved ävensom beta sina husdjur. Tomterna, åkrarna och ängarna måste skyddas mot djur, vilda och tama. De blevo därför inhägnade, och dessa hägnader blevo de första äganderättsliga gränserna eller rågångarna. Jämte särskilda däri nedsatta gränsmärken — vanligen stenar — tjänade de såsom bevis för att innehavarna genom ockupation och odling av marken vunnit äganderätt till densamma. De voro emellertid länge ej några fasta ägogränser utan flyttades allteftersom odlingarna utvidgades. Dylika formlösa utvidgningar av inägoområdena på bekostnad av kringliggande allmänningsmark ha, om än i mindre omfattning, fortgått in i mycket sen tid.

Bosättningarna skedde dels så, att flera familjer slogo sig tillsammans i byar, dels ock i form av enstaka gårdar. Med hänsyn till den starka

sammanhållningen inom ätten i fornnordisk tid är det antagligt att det ofta var familjer tillhörande samma ätt som gemensamt grundlade större byar. Nämnda båda bosättningstyper voro dock ej konstanta, ty en by kunde genom att en person blev ägare till alla gårdarna förvandlas till en enstaka gård, och en enstaka gård kunde genom uppdelning i flera gårdar — vanligen mellan arvingar — förvandlas till en by. Slättbygderna med deras stora sammanhängande odlingsområden erbjödo de bästa förutsättningarna för bosättning i by, medan däremot skogsbygderna med deras oftast ganska begränsade odlingsområden lämpade sig bäst för enstaka bosättning.

Dessa ursprungliga bosättningar inneburo på visst sätt ett slags fastighetsbildning. Ägare var byalaget eller den enstaka nybyggaren. Den indelning av jorden i primära skifteslag, som haft och ännu har så stor betydelse för fastighetsbildningen, ansluter sig i huvudsak till de ursprungliga bosättningarna.

Sammanlevnaden i by krävde helt naturligt en viss organisation. Byns kärna utgjordes av hustomterna, vilka ordnades i rader eller på annat sätt. Om brukningsförhållandena i de äldsta byarna veta vi över huvud taget ingenting. Huruvida från början byns åker och äng brukats gemensamt, eller om något slags uppdelning av jorden mellan gårdarna — permanent eller temporär — förekommit är emellertid i förevarande sammanhang ej av större intresse. Ett faktum är att en mycket gammal skiftesform, kallad *hammarskifte*, förefunnits, om vilken dock ingenting annat är känt än namnet. Den skiftesmetod, om vilken vissa av landskapslagarna tala, och som anbefalles ännu i 1734 års lag, är *solskifte eller, som den senare kommit att kallas, tegskifte.*[1] Man antar att denna skiftesmetod praktiserats under en tidrymd av mer än femhundra år. Ännu i dag efterlevas ej så få tegskiften. Vid tegskifte å en by utlades först tomterna, och deras storlek bestämdes av byamålet, d. v. s. vars och ens andel i byn. Tomternas storlek blev sålunda för framtiden ett bevismedel, varigenom vid tvist byamålets storlek kunde styrkas. Därefter indelades åkerjorden och ängsmarken var för sig i mindre områden vart och ett av ungefär samma naturliga beskaffenhet och godhet, och varje sådant område eller teglag utskiftades sedan mellan gårdarna i långa smala tegar. Till en gård kunde höra ett mycket stort antal sådana tegar. Genom sekundära delningar uppkommo sedan ännu smalare tegar. En nödvändig förutsättning för denna skiftesmetod var, att alla tegarna inom ett sålunda skiftat teglag buro samma slags gröda, och att delägarna företogo de erforderliga jordbruksarbetena såsom sådd, skörd och plöjning samtidigt. Jordbruksarbetet blev på detta sätt i viss mån kollektivt, och arbetsförhållandena m. m. reglerades genom byordningar samt vid bystämmor fattade beslut. Sedan en by lagts i tegskifte, fick detta icke rivas upp utan samtliga delägares medgivande; dock kunde tingsrätten medge viss jämkning för undanröjande av påvisad orättvisa.

[1] Förhållandet mellan solskifte och tegskifte är ej fullt klart. Tegskifte finnes omnämnt i landskapsrätten samt i dokument från 1500- och 1600-talen, och det är icke uteslutet att tegskifte kan ha haft en något annan innebörd än solskifte.

Inom en tegskiftad by funnos alltså gårdar, till vilka hörde viss jord. Dessa gårdar voro dock ännu icke fastighetsindivider. Genom arv, köp och byte undergingo gårdarna ständiga förändringar. Gårdarna voro alltså snarare föränderliga äganderättsliga enheter. De äldsta skatterna voro ej knutna till jorden utan utgingo efter personell grund. Den personliga kraften ansågs länge som den förnämsta tillgången, och till denna anknöts därför beskattningen. Där ordet mantal först förekommer som kameral term, betecknar det antal beskattningsbara bönder. Så småningom utvecklade sig emellertid förhållandena därhän, att jorden blev den förnämsta förmögenheten, och det blev därför i längden ohållbart att vid beskattningen icke taga hänsyn till gårdarnas olika storlek och beskaffenhet. Man nödgades skilja mellan »fullsädes» och »halvsädes» bönder, fattiga och rika bönder o. s. v. För skatternas utgörande bildades skatteenheter — settingen var en sådan enhet — varvid viss hänsyn togs till de skattskyldigas större eller mindre jordinnehav. Vissa skatter fördelades efter jordtal, som skulle utgöra uttryck för skatteförmågan. Under senare delen av medeltiden anknöts sålunda beskattningen alltmer till jorden, men någon fast indelning av jorden i beskattningsenheter genomfördes icke. Detta skedde först vid nyare tidens början genom jordeböckernas upplåggande.

Ovan har i huvudsak talats endast om byalagens och de enstaka bosättningarnas inägojord. Huvudparten av landet upptogs emellertid i äldre tid av ändlösa skogsmarker med därinom förefintliga sjöar och vattendrag. Dessa utom hägnaderna belägna marker — utmarker — torde länge icke ha gjorts till föremål för någon territoriell ockupation utan endast till en del nyttjats av folket från närliggande bosättningar till husbehov för hämtning av byggnads- och stängselvirke, ved och löv ävensom till jakt och fiske. Allteftersom bosättningarna blevo tätare kommo emellertid deras intressen att kollidera. Sålunda uppstod behov av att avgränsa de olika intressesfärerna från varandra. Genom åsämjanden och domar bestämdes rågångar mellan bosättningarnas utmarksområden, först i närheten av inägorna och sedan allt längre bort. Sålunda ockuperades så småningom huvudparten av utmarkerna i Götaland och Svealand. Denna ockupation skedde icke efter något bestämt mönster, utan olika typer därav uppkommo, sannolikt betingade av olika lokala sedvänjor beträffande utmarkernas nyttjande. I somliga fall ha byalagen och de enstaka bosättningarna redan från början lagt beslag på var sina skogsmarker. I andra fall ha två eller flera byalag eller enstaka bosättningar gemensamt intagit ett skogsområde; de ha bildat ett *skogelag*. Stundom förekomma dessa båda typer blandade sålunda, att en by eller enstaka bosättning ej blott skaffat sig eget skogsområde utan därjämte ingått i skogelag med andra bosättningar. En särskild typ av skogelagsförhållande är det som uppkommit genom att, sedan en by kommit i besittning av eget skogsområde, en ny by efter erhållet lov anlagts på denna skogsmark. Den gamla byn kallas då *bolby* och den nya byn *avgärda by* (avgärdad från bolbyn). Enligt gällande bestämmelser skall vid skifte av sko-

gen avgärda byn däri njuta lott med hälften mot bolbyn. På samma sätt tillkommo enstaka *avgärda hemman.*

På många håll funnos emellertid så vidsträckta skogsmarker att efter det byalagen och de enstaka bosättningarna tagit för dem erforderliga skogsområden i besittning, större eller mindre skogsvidder återstodo. Till dessa ansågo sig de dåtida menigheterna — folklanden, häraderna och socknarna — ha äganderätt. Sålunda tillkommo *lands-, härads-* och *sockenallmänningar.* Med tillämpning av dåförtiden utomlands rådande feodala rättsgrundsatser framträdde från mitten av medeltiden konungamakten med anspråk på viss rätt till lands- och häradsallmänningarna. Kronan föranstaltade också om vidlyftiga rannsakningar rörande förefintligheten och omfattningen av allmänningar av olika slag. Kronan genomdrev i stort sett sina anspråk och disponerade i stor omfattning allmänningarna för olika ändamål, som ansågos gagneliga för landet såväl ur allmän näringspolitisk synpunkt som därför att kronan därigenom kunde bereda sig direkta inkomster. Sålunda upplåts mark för anläggande av nybyggen, som sedan skattlades. Från slutet av medeltiden fram till början av 1700-talet anslogos allmänningarna i växande omfattning till understöd åt bergverk och bruk (bergslags- och gruvallmänningar, rekognitionsskogar). Denna tid karakteriseras av ständiga strider mellan kronan, bönderna och bergverken om rätten att nyttja skogsallmänningarna, varvid bönderna ofta fingo sitta hårt emellan. Då senare mera liberala idéströmningar gjorde sig gällande, inverkade dessa även på kronans jordpolitik beträffande skogsallmänningarna. Det ansågs nu lämpligt att skogarna i största möjliga utsträckning kommo i privat ägo. Det medgavs sålunda att sockenallmänningarna uppdelades mellan hemmanen i socknarna. Många häradsallmänningar uppdelades mellan socknarna i häradet, varefter de sålunda tillkomna sockenallmänningarna delades mellan hemmanen inom socknarna. Åtskilliga härads- och sockenallmänningar finnas fortfarande kvar. Landsallmänningarna torde också ha disponerats för olika ändamål, eftersom numera ingen enda såsom allmänning finnes kvar. Av rekognitionsskogarna skattlades i början av 1800-talet de flesta till hemman och försåldes, i regel till brukens ägare.

Vid sidan av allmänningarna förefunnos redan under medeltiden s. k. *konungens parker,* vilka voro fridlysta såsom kronans oinskränkta tillhörighet. Även rörande förefintligheten och omfattningen av dessa anställde kronan vidlyftiga undersökningar, och fråga är väl om icke de gamla landsallmänningarnas totala försvinnande kan misstänkas till en del bero på att kronan lagt beslag på många av dessa såsom varande konungsparker.

I Norrland med dess oerhörda skogsvidder gick det i huvudsak till på annat sätt. I de äldre kulturbygderna, särskilt i kusttrakterna vid Bottniska viken, ägde nog i allmänhet rum en ockupation av skogsmark på ungefär samma sätt som i de sydligare delarna av landet, men kolonisationen av Norrland i övrigt har till huvudsaklig del skett i senare tid, då den fria ockupationsrätten ej längre existerade. Nybyggesväsendet har varit under-

kastat statlig reglering och likaså tilldelningen av skog till de i laga ordning tillkomna bosättningarna. Det senare skedde genom den så kallade *avvittringen*. Rättsgrunden för avvittringen var, att kronan presumerades vara ägare till all den skogsmark, som icke erfordrades för byar och enstaka hemman. De senare tilldelades därför skog efter viss av Kungl. Maj:t fastställd grund, och de därefter återstående områdena tillföllo kronan. Avvittringen påbörjades under 1700-talet och var ej färdig förr än ett stycke in på 1900-talet. Större delen av de kronan sålunda förbehållna områdena — *överloppsmarkerna* — förvaltas nu av domänstyrelsen såsom *kronoparker*.

I vissa trakter av Dalarna ägde avvittring rum i samband med de storskiften, som på statens bekostnad eller med bidrag av statsmedel företogos under 1800-talets lopp.

Å somliga trakter verkställdes avvittringen sålunda, att viss del av de byarna och hemmanen tillerkända skogsanslagen utlades i form av allmänningar. Dylika avvittringslagen tillhöriga allmänningar förekomma på sina håll i Kopparbergs län, där de kallas *besparingsskogar*, samt i Västerbottens och Norrbottens län. Dessa skogar kallas nu med ett gemensamt namn *allmänningsskogar* och äro föremål för särskild lagstiftning (lagen den 17 juni 1938 om allmänningsskogar i Norrland och Dalarna).

I Västerbottens och Norrbottens län har den egentliga avvittringen efterföljts av vissa kompletterande åtgärder. Sålunda ha genom s. k. *efteravvittring* utlagts områden för nybyggen, som efter vederbörligt tillstånd anlagts på kronan tillfallna överloppsmarker. Vidare har i vissa orter genom *tilläggsavvittring* och å andra trakter genom *ströängsindragning* åstadkommits en reglering i fråga om de s. k. *ströängar*, som vid avvittringen byar och hemman fått behålla inom kronoöverloppsmarker och kronoparker. En stor del av dessa ängar ha indragits till kronan mot vederlag i annan mark eller ersättning i pengar för uppodling inom bys eller hemmans eget område svarande mot avträdd ströäng. De indragna ströängarna ha förenats med vederbörande kronoparker.

Tegskiftet å en by behövde ej omfatta byns alla ägor. Sålunda lämnades nästan alltid byns utmark odelad. Många skogelag ha tegskiftats mellan däri delägande byar och enstaka bosättningar, vilka sålunda bekommit egen skog. Det är ofta svårt eller omöjligt att avgöra, huruvida en by eller ett enstaka hemman bekommit sin nu innehavda skogsmark genom ursprunglig ockupation eller genom tegskifte å ett skogelag.

Innan förhållandena inom byarna vidare skärskådas, bör omnämnas den viktiga händelse, som tillkomsten av *kronans jordebok* utgjorde. Då Gustav Vasa fattat riksstyret, blev en av hans viktigaste omsorger att skaffa kronan nödiga inkomster och bringa reda i de kaotiska beskattningsförhållandena. I det syftet beslöts på herremötet i Vadstena 1524 att en allmän jordebok skulle upprättas, vari skulle uppskrivas all kronans ränta och uppbörd samt huru många bönder, som funnos i varje län. Till en början anbefalldes fogdarna att var i sitt fögderi uppgöra register över kronans räntor och

andra förmåner ävensom över antalet bönder inom varje fögderi. Sedan konungen på detta sätt förskaffat sig tillförlitliga uppgifter om räntans storlek, skred han till åtgärder för åstadkommande av en rättvisare fördelning av utskylderna. I detta syfte utfärdades i början av 1540-talet föreskrifter om skattläggningars företagande. Ändamålet med dessa var, att varje gård skulle åsättas visst efter dess storlek och beskaffenhet lämpat jordtal, efter vilket jordräntan skulle beräknas. I den mån skattläggningarna fortskredo upprättades jordeböcker, vari gårdarna och av dem utgående ständiga utskylder förtecknades. Genom den fixering av skatteobjekten, som sålunda skedde, förlorade mantalet sin ursprungliga betydelse och övergick till jordtal, som på många håll kommo att gälla framför de äldre jordtalen. Fram till mitten av 1600-talet upptogos i jordeböckerna endast sådana fastigheter, av vilka kronan uppbar skatt eller avrad, men sedermera infördes efterhand i böckerna även alla andra fastigheter på landet. Icke alla fastigheter räknades såsom hemman. Mindre jordlägenheter skattlades visserligen såsom självständiga kamerala enheter men utan åsättande av mantal. De kallas vanligen *utjordar*. Såsom särskilda beskattningsobjekt upptogos även vissa lägenheter, till vilka ej hörde någon jord, såsom fisken, kvarnar och hamrar, sågar och andra vattenverk. Genom jordeböckerna åstadkoms en indelning av landets jord i kamerala enheter, som fick den allra största betydelse därför, att till följd av kronans fiskaliska intresse denna fastighetsindelning kom att för framtiden strängt upprätthållas och bli den stomme, till vilken även rättshandlingar rörande jord kunde knytas. Från början upprättades nya jordeböcker varje år men sedan med allt större mellanrum. Jordeböckerna fördes i tre exemplar nämligen ett av vederbörande häradsskrivare, ett i landskontoret och ett hos kammarkollegiet, under vars överinseende hela jordeboksväsendet stod. De sista jordeböckerna tillkommo på grund av föreskrift därom i en kungl. kungörelse den 11 maj 1855. Arbetet härmed pågick ett tjugotal år. Denna sista jordebok fick en avgörande betydelse för den rättsliga fastighetsindelningen genom att den lades till grund för såväl fastighetsböckerna som jordregistret. Innan sistnämnda båda registerverk närmare beröras och i samband därmed också jordebokens vidare öden skildras, torde det vara lämpligt att fortsätta redogörelsen för de olika slag av jorddelningar, som kunnat äga rum, och varigenom åstadkommits den fastighetsindelning, som det gällt att registrera i jordregistret.

Då jordeböckerna först upplades, voro byarna i allmänhet tegskiftade, och det ligger i sakens natur att ett visst samband måste ha funnits mellan de vid tegskiftena utbrutna ägolotterna och de i jordeboken upptagna kamerala enheterna. Något sådant samband har emellertid ej angivits i jordeboken. Tegskiftena förrättades på den tiden av jordägarna själva eller deras förtroendemän, och några handlingar rörande desamma torde endast i sällsynta undantagsfall ha upprättats. Mot slutet av 1600-talet blev det emellertid allt vanligare att lantmätarna, som dittills varit så gott som uteslutande

sysselsatta med rent statliga uppgifter, anlitades även för verkställande av tegskiften åt enskilda. I 1725 års lantmäteriinstruktion fingo lantmätarna sig ålagt att vara allmänheten behjälpliga med dylika delningar, och instruktionen innehåller åtskilliga bestämmelser rörande såväl det processuella som det tekniska förfarandet därvid. Av vikt ur förevarande synpunkt är särskilt att den i skiftet ingående jorden skulle kartläggas, att de nya ägogränserna skulle på marken utmärkas med råstenar eller andra råmärken, att i anslutning till kartan en beskrivning över delningen skulle upprättas, samt att delningen skulle överses vid det ordinarie tinget och fastställas av domaren, innan den blev gällande. Tegskiftet blev alltså liksom alla efterföljande av lantmätare förrättade laga jorddelningar en officiell förrättning, och skiftesakten, vilken skulle insändas till lantmäterikontoret i Stockholm (senare till provinslantmäterikontoren), blev en väl bevarad urkund, med ledning varav man alltid kunde vinna kännedom om hur skiftet verkställts. Att lantmätarna i allt större utsträckning fingo hand om skiftesväsendet torde ha i hög grad bidragit till att vid delningarna jordeboksenheterna i regel höllos isär. Att märka är att lantmäteriet dåförtiden sorterade under den centrala jordeboksmyndigheten eller kammarkollegiet.

Enligt 1734 års lag förblev sol- eller tegskiftet den lagliga delningsformen. Man hade emellertid redan vid den tiden ganska allmänt kommit till insikt om att ägornas uppdelning i en mängd smala tegar medförde stora olägenheter vid brukningen. Man ville ha färre och större skiften.

I detta syfte utkom 1749 en kungl. förordning, som anbefallde lantmätarna att söka vinna delägarnas medgivande till sådan delning. År 1757 utkom den första egentliga förordningen om *storskifte,* och denna efterföljdes av nya förordningar 1762, 1766 och 1783. Vad som möjliggjorde jordens läggande i större skiften var framför allt den nu införda ägograderingen, med vars hjälp en god äga av viss storlek kunde bytas mot en mindre god äga av större ytinnehåll. I syfte att vinna ännu större ägosammandragning utfärdades under början av 1800-talet flera förordningar om *enskifte,* vilka dock alla gällde endast beträffande vissa delar av riket. Hela Norrland var sålunda undantaget. Det visade sig emellertid mycket svårt att genomföra enskiften; i någon större omfattning lyckades det endast i Skåne. Genom 1827 års skiftesstadga påbjöds en ny skiftesform kallad *laga skifte.* Med avseende å det tillåtna antalet ägoskiften till en delägare kan laga skiftet anses vara en kompromiss mellan enskiftet och storskiftet. Skiftesstadgan av år 1866 innebar vidkommande laga skifte endast obetydliga ändringar i förhållande till 1827 års stadga. Den nu gällande jorddelningslagen av år 1926, vilken sedan den trädde i kraft den 1 januari 1928 redan undergått omfattande ändringar, innehåller däremot betydelsefulla nyheter, som i detta sammanhang äga intresse.

De tidigare skiftesformerna, d. v. s. tegskifte, storskifte, enskifte samt laga skifte enligt skiftesstadgorna, hade icke förgripit sig på den historiska skifteslagsindelningen i byar och enstaka hemman i vidare mån än att ägoutbyte mellan sådana skifteslag under vissa omständigheter kunnat äga rum

såväl såsom förberedelse till storskifte, enskifte eller laga skifte som ock vid fristående förrättning. Den primära historiska skifteslagsindelningen var den fasta stommen, som icke fick rubbas. Med *laga skifte enligt jorddelningslagen* förhåller det sig på annat sätt. Här ges den historiska skifteslagsindelningen i viss omfattning till spillo. Sålunda kan, där så anses lämpligt, ett skifteslag uppdelas i flera skifteslag samt flera skifteslag eller delar av sådana sammanföras till ett skifteslag. Tillstånd till skifte kan också medges under villkor att delägares andel i fastighet inom skifteslaget sammanlägges med fastighet utom detsamma. Denna utveckling är ganska naturlig. De gamla skifteslagsgränserna ha alltmer börjat uppfattas såsom hämmande skrankor för en efter nuvarande förhållanden lämpad fastighetsbildning. Sålunda ha genom den fria jorddelningsverksamheten och jordförvärvsrätten kunnat i mycket stor omfattning bildas brukningsenheter, som gripa över de primära skifteslagsgränserna. Den gamla byorganisationen har också på de flesta håll förfallit eller helt upphört att finnas till.

Även i ett annat hänseende, som angår fastighetsbildningen, infördes större frihet genom 1926 års lag än som tidigare rått. Det blev nämligen medgivet att för vinnande av lämpligare fastighetsarrondering i viss, ganska snävt begränsad omfattning byta jord mot pengar. Detta har sin särskilda betydelse, då det gäller att dela mark, som är samfälld för flera fastigheter. En fastighet kan då få avstå hela sin andel i den samfällda marken till en annan fastighet mot ersättning i pengar. I dylikt fall resulterar alltså skiftet i något som närmast kan betecknas som avstyckning av mark från en fastighet och denna marks sammanläggning med annan fastighet.

Härovan har nyss i förbigående berörts sammanläggning av fastigheter. Före tillkomsten av 1926 års lag om *sammanläggning av fastigheter å landet* hade ej funnits någon allmänt användbar utväg att åstadkomma sammanläggning av två eller flera fastigheter å landet. Behov av ett sammanläggningsinstitut hade dock länge förefunnits, och man hade till slut i ganska stor omfattning tillgripit den utvägen att vända sig till kammarkollegiet med begäran om sammanföring i jordeboken av två eller flera av samma person ägda jordeboksenheter till *en* jordeboksenhet. En dylik sammanföring fick till följd att i jordregistret motsvarande jordregisterenheter sammanslogos till en ny jordregisterenhet. Genom välvillig medverkan av kollegiet hade på detta sätt åstadkommits åtskilliga sammanläggningar, men det säger sig självt att den metoden hade mycket inskränkt användbarhet. Sammanläggningsinstitutet är enligt 1926 års lag konstruerat som ett ansökningsärende. Ansökan göres hos ägodelningsdomaren, som, om laga hinder ej möter, förordnar om sammanläggningen. Grundvillkoret för att sammanläggning skall kunna äga rum är, att de fastigheter eller delar eller andelar av sådana, som ingå däri, ägas av samma person och med samma rätt. Sedan tillkomma vissa villkor med avseende å skifteslags- och inteckningsförhållanden m. m., vilka genom lagändring 1947 blivit betydligt uppmjukade. Hela fastigheter kunna genom fristående sammanläggningsåtgärd förenas till en fastighet. I samband med laga skifte kunna under viss förut-

sättning även icke utbrutna kvotdelar av fastigheter ingå i sammanläggning, varigenom en ändamålsenlig fastighetsbildning vid skiftet i hög grad befordras. En nackdel härmed är dock att, sedan dylik sammanläggning ägt rum, densamma blir bestående även om skiftet av en eller annan anledning blir inställt. Sammanläggning kan också äga rum i samband med avstyckning på sätt närmare skall anges här nedan i samband med redogörelsen för detta jorddelningsinstitut.

Förutom skifte av olika slag ha av ålder funnits två andra jorddelningsformer kallade *hemmansklyvning* och *jordavsöndring*, båda från början ivrigt bekämpade av statsmakterna såvitt angår hemman av skatte natur, emedan de ansågos äventyra hemmanens förmåga att utgöra skatt till kronan. Hemmansklyvning var ingenting annat än ett sekundärt skifte, varigenom en tidigare utbruten hemmanslott uppdelades i mindre kvotdelslotter. Jordavsöndring innebar överlåtelse från en fastighet av visst till läge och gränser bestämt jordområde, vilket ej hade andel i stamfastighetens skattetal. Från 1400-talets till 1800-talets mitt utfärdades tid efter annan restriktiva men efter hand uppmjukade bestämmelser i fråga om hemmansklyvningarna, och under 1600- och 1700-talen var avsöndring från skattehemman helt förbjuden. Icke desto mindre pågick en livlig klyvningsverksamhet, och jordavsöndring ägde rum i ej ringa omfattning. Genom 1881 års förordning angående hemmansklyvning och jordavsöndring frigavs hemmansklyvningen fullständigt, och samma frihet blev rådande även enligt 1896 års lag om hemmansklyvning, ägostyckning och jordavsöndring. I och med ikraftträdandet av jorddelningslagen försvann ordet hemmansklyvning såsom jorddelningsrättslig term. Även delning av en vid tidigare skifte utbruten ägolott kallas enligt jorddelningslagen laga skifte.

Förbudet mot jordavsöndring uppmjukades under loppet av 1800-talet genom enskiftesförordningarna och åtskilliga senare författningar. Genom ovanberörda 1896 års lag blev avsöndringsrätten praktiskt taget fri inom en viss storleksgräns: en femtedel av stamfastighetens ägovidd. Under 1900-talets två första decennier infördes emellertid åter restriktioner beträffande Norrland samt några mellansvenska län. Rätten att avsöndra jord upphörde i och med jorddelningslagens ikraftträdande vid 1928 års ingång; dock kunna i fråga om tidigare skedda överlåtelser prövning och fastställelse äga rum i vanlig ordning. Med den regelrätta jordavsöndringen likställdes det fall att ägare av fastighet vid överlåtelse av denna förbehållit sig visst till läge och gränser bestämt område av fastighetens mark.

Vid jordavsöndring erfordrades ej någon medverkan av lantmätare för jordens avskiljande från stamfastigheten, utan avskiljandet ansågs åstadkommet redan genom överlåtelsen, som därför omedelbart kunde lagfaras. Enligt 1807 års enskiftesförordning, 1827 års förordning angående grunderna och villkoren för bl. a. jordavsöndring samt 1881 års förordning skulle avsöndrad lägenhet åsättas årlig avgäld till stamhemmanets ägare, och storleken av denna avgäld skulle prövas och fastställas av Konungens befallningshavande. Sådan prövning utgjorde emellertid ej villkor för lagfart.

Enligt 1896 års lag skulle även själva avsöndringen prövas och fastställas av länsstyrelsen, och samtidigt uppställdes sådan fastställelse såsom villkor för lagfart å avsöndring, som ägt rum efter lagens ikraftträdande. Enligt 1881 års förordning kunde avsöndring, som översteg den tillåtna storleken, få bibehållas, om den genom beslut av länsstyrelsen åsattes del av stamfastighetens mantal. Sådan *mantalssättning* kan ännu förekomma, om avsöndringen ägt rum före ikraftträdandet av 1896 års lag. Sistnämnda lag innehåller ej några bestämmelser rörande åsättande av avgäld eller mantalssättning, emedan förutsättningarna för dylika åtgärder bortfallit genom grundskatternas avskrivande enligt beslut vid 1892 års urtima riksdag. Den lättvindighet, som utmärker avsöndringsinstitutet, står i bjärt kontrast till det omständliga skiftes- och klyvningsförfarandet. I någon mån förbättrades saken så sent som 1918, i det att från och med detta år i avsöndringsärende har skolat företes karta över det avsöndrade området upprättad av i ägomätning kunnig person.

Jämsides med den genom officiella lantmäteriförrättningar bedrivna skiftes- och klyvningsverksamheten har ända till våra dagar praktiserats och praktiseras alltjämt det från tegskiftet nedärvda förfarandet, att jordägarna själva eller genom utsedda förtroendemän ombesörjt sina jorddelningar. Att helt byalag undergått sådan privat delning, vanligen kallad *sämjedelning*, hör väl till sällsyntheterna, men så mycket vanligare har varit att vid skifte å byalag utbrutna ägolotter sedermera sämjedelats. För dylika ägolotter samfällda jordområden ha också ofta delats sämjevis. Sämjedelning i ett sammanhang av flera genom laga delning utbrutna ägolotter på sådant sätt, att den legala delningen överkorsats, har även ägt rum här och var. Sämjedelningar förekomma överallt i landet men i mycket varierande grad. Å vissa orter äro de vanliga, ja till och med så vanliga, att den nuvarande äganderättsliga fasighetsindelningen i huvudsak grundar sig därpå. På andra orter äro de sällsynta. Det hör till undantagen att handlingar eller karta upprättats vid sämjedelning. Sådan delning kan därför vanligen konstateras endast genom undersökning på marken. Vad som möjliggjort sämjedelningarna är framför allt den omständigheten att lagfart kunnat erhållas å kvotdel av fastighet, t. ex. en arvslott, utan att kvotdelen dessförinnan blivit utbruten genom laga delning. Såväl i lagstiftningen som i rättspraxis ha sämjedelningarna tillerkänts mycket vittgående civilrättsliga verkningar, och särskilt gäller detta sådana delningar, som ägt rum före den 1 januari 1928, då jorddelningslagen trädde i kraft. I själva verket är det i fastighetsrättsligt hänseende mycket liten skillnad mellan en sådan sämjedelningslott och en ägolott, som utbrutits genom laga delning. Detta gäller dock ej om sådan privat delning, varvid flera genom legal delning utbrutna ägolotter behandlats såsom en delningsmassa. Rågångar eller andra i laga ordning tillkomna ägogränser kunna icke bringas att försvinna genom privat omdelning av något slag.[1]

[1] I städer och fastighetsregistersamhällen kunna dock i samband med upplåggande av fastighetsregister dylika »sämjedelningar» bli bestämmande för fastighetsindelningen, se sid. 53.

I detta sammanhang kunna lämpligen omnämnas två avarter av jordavsöndring, som utan stöd av lag men dock under viss medverkan av statliga myndigheter vunnit en utbredd tillämpning i vissa delar av landet, och som i rättspraxis godtagits såsom fastighetsbildande. Ägaren av en fastighet har till annan person överlåtit fastighetens andel i viss samfälld mark, och sålunda har bildats en så kallad *andelsfastighet*, som genom utbrytning kan förvandlas till en av visst jordområde bestående lägenhet. Dylika andelsfång ha dock i stor omfattning lagfarits utan föregående utbrytning. En annan typ, den så kallade *privata ägostyckningen*, har gått så till, att ägaren av ett hemman eller en hemmansdel till annan person överlåtit visst jordområde, som i överlåtelsehandlingen angivits skola motsvara visst skattetal. Ehuru det alltså egentligen varit fråga om överlåtelse av en arealfastighet, har lagfart meddelats å det beräknade skattetalet. Ofta har en dylik fastighet tillförsäkrats rätt till viss andel i samfälld mark samt i stamfastigheten tillkommande rättigheter av olika slag, t. ex. skogsfång och mulbete, och därigenom i än högre grad blivit ett mellanting mellan jordavsöndring och hemmansdel.

Slutligen kan nämnas att kronan många gånger ansett sig icke behöva följa de allmänna bestämmelserna om delning av jord. Sålunda har Kungl. Maj:t i många fall, utan att överlåtelse förelegat, beslutat om avsöndring av jord från publika hemman för vissa allmänna ändamål. Och de ovanberörda bestämmelserna i 1881 års förordning om *mantalssättning* av avsöndrad lägenhet, som överskrider den tillåtna storleken, ha av många länsstyrelser tillämpats sålunda, att kronan tillhöriga hemman utan föregående överlåtelser uppdelats i försäljningslotter, mellan vilka hemmanets mantal fördelats.

Sistnämnda olagliga delningsform liksom den förutnämnda »privata ägostyckningen» voro förelöpare till det legala delningsinstitutet *ägostyckning*, som tillkom genom 1896 års lag. Utan tvivel hade länge förelegat behov av att kunna uppdela en fastighet i till läge och gränser bestämda områden, mellan vilka fastighetens mantal eller annat åsatt skattetal fördelades. Detta kunde ske genom ägostyckning, för styckningslotterna kunde undantagas mark för gemensamt behov, varjämte det blev möjligt att träffa lämpliga bestämmelser rörande fastigheten tillkommande andel i samfälld mark ävensom andra rättigheter och förmåner. Ägostyckningslotterna voro alla likvärdiga fastigheter så till vida, att ingen av delfastigheterna hade karaktär av stamfastighet, såsom fallet var vid jordavsöndring. Ägostyckning skulle handläggas av lantmätare vid särskild förrättning, och i fråga om protokoll, karta, beskrivning, fastställelseprövning och förrättningsaktens förvaring gällde i huvudsak samma bestämmelser som beträffande laga skifte enligt skiftesstadgan. I och med jorddelningslagens ikraftträdande blev det slut på ägostyckningsförfarandet utom så till vida, att om dessförinnan till gränserna bestämd del av ett hemman överlåtits för att ägas såsom hemmansdel, sådan del fortfarande kan utbrytas genom ägostyckning.

Genom jorddelningslagen tillkom ett nytt jorddelningsinstitut, *avstyckning,* vilket avsågs skola ersätta såväl avsöndrings- som ägostyckningsinstituten. Avstyckningsinstitutet liknar avsöndringsinstitutet så till vida, att det alltid skall finnas något område av den styckade fastigheten kvar, vilket skall anses vara stamfastighet och bli bärare av hela skattetalet. Likheten med ägostyckningsinstitutet består däri, att avstyckningsåtgärden är konstruerad såsom lantmäteriförrättning, att mark kan undantagas för gemensamt behov, samt att med andelar i samfälligheter och andra rättigheter kan förfaras ungefär som vid ägostyckning. En nyhet i förhållande till båda är, att avstyckning kan medgivas under villkor att det avstyckade området eller stamfastigheten ingår i sammanläggning med annan fastighet, med för ändamålet avstyckad del av annan fastighet eller med efter sådan avstyckning återstående stamfastighet. Avstyckning, som icke är sålunda kombinerad med sammanläggning, skall, utom vad angår samhälle där den för städerna gällande ordning för bebyggande skall iakttagas och för vilket jordregister föres, fastställas av överlantmätaren. Anser denne hinder för fastställelse föreligga, hänskjutes frågan till ägodelningsrätten. Avstyckning, som är villkorad av sammanläggning, skall prövas och fastställas av ägodelningsdomaren, som då samtidigt meddelar beslut om sammanläggningen. Inom samhälle, som ovan sagts, skall avstyckningen prövas av länsstyrelsen, men då frågan om sammanläggningen skall prövas av ägodelningsdomaren har den anordningen måst vidtagas, att länsstyrelsen fastställer avstyckningen under villkor att sammanläggningen kommer till stånd. Någon ny fastighet bildas alltså icke förrän i det ögonblick sammanläggningen äger rum.

Även i samband med laga skifte enligt jorddelningslagen kan en *avstyckningsliknande åtgärd* äga rum. Åberopar delägare åtkomsthandling, som, vare sig mantal eller annat skattetal däri angivits, finnes böra så förstås, att genom åtkomsthandlingen upplåtits visst till gränserna bestämt område inom skifteslaget, och begär han att på grund av handlingen erhålla ägolott åt sig utlagd, så skall hans begäran bifallas, därest mot områdets avskiljande hinder icke finnes möta i vad i lagen stadgas angående avstyckning.

Jämförlig med avsöndring eller avstyckning är också sådant *tvångsvis avskiljande av del av fastighet, som ägt eller äger rum enligt bestämmelserna om expropriation eller äldre bestämmelser om ändring eller utrivning av vattenverk eller enligt vattenlagen.* Då expropriation eller inlösen av visst område fullbordats, är området utan särskild jorddelningsförrättning vederbörligen skilt från fastigheten. Först så sent som 1939 ha i expropriations- och vattenlagarna införts bestämmelser därom, att dylikt område skall av vederbörande lantmätare eller mätningsman kartläggas och till gränserna utmärkas på marken. Detta sker dock ej i form av förrättning utan endast som ett slags verkställighetsåtgärd, vilken ej kan överklagas. Hör till en fastighet såväl enskild mark som andel i vissa samfälligheter, och exproprieras eller inlöses hela den enskilda marken, blir den återstående stamfastigheten vad som här ovan betecknas såsom »andelsfastighet».

Vid sådant tvångsvis avhändande av mark, som sker enligt lagen om rätt i vissa fall för nyttjanderättshavare att inlösa under nyttjanderätt upplåtet område (ensittarlagen), förekommer också ofta att visst område av fastighet inlöses. Frågan om inlösen prövas vid lantmäteriförrättning, varvid området kartlägges och gränserna däromkring utmärkas, varefter, sedan löseskillingen nedsatts, frågan om avskiljandet göres till föremål för fastställelseprövning i huvudsaklig likhet med vad som sker vid avstyckning. Avser inlösen sådan del av fastighet, som enligt fastställd tomtindelning skall utgöra tomt eller del av tomt, anses dock området avstyckat genom tomtindelningen, varför i detta fall något avstyckningsmoment icke innefattas i inlösningsförrättningen.

Då vid *indelningsändring* del av fastighet överflyttats från en socken till annan eller från socken till stad, ha under tidernas lopp tillämpats olika metoder för åstadkommande av den delning av fastigheten, som därav föranletts. Genom medverkan av jordägarna har avskiljandet stundom kunnat åvägabringas genom ägostyckning eller jordavsöndring, men eljest ha andra utvägar måst tillgripas. Sålunda ha tidigare utan stöd av särskilda föreskrifter genom *skattläggningsåtgärd* skaffats underlag för beslut om överföringen i eller avförandet ur jordeboken, och genom sådant beslut har fastighetens delning efter den administrativa gränsen ansetts genomförd.

Frågan om fastighetsdelning av här berörd anledning blev särskilt aktuell i samband med upplåggandet av fastighetsregister för stad på grund av stadgandet i 7 kap. 17 § lagen om fastighetsbildning i stad (fastighetsbildningslagen) att, sedan sådant fastighetsregister upplagts för samhälle, fastighet eller i fastighetsindelning ej ingående område, som ingår i samhället, skall, där så ej förut skett, uteslutas ur jordeboken. Enligt en den 13 juli 1917 utfärdad kungörelse skulle sådan delning av jordeboksenhet verkställas genom en mycket summarisk administrativ åtgärd kallad *mantalssättning,* vartill efter förordnande förslag skulle uppgöras av lantmätare, och som skulle fastställas av länsstyrelsen. Man hade emellertid förbisett att, i fall då jordeboksenhet var uppdelad i flera fastigheter, delningen måste i första hand hänföra sig till fastigheterna, och för möjliggörande av detta utfärdades 1918 en kompletterande kungörelse, vilken emellertid även den reglerade saken på ett otillfredsställande sätt. Den 25 april 1924 utfärdades därför en ny fullständigare kungörelse i ämnet, och de tidigare kungörelserna upphävdes. Icke heller 1924 års bestämmelser blevo emellertid fullt ändamålsenliga, vartill kom, att för möjliggörande av delningsinstitutets användning även vid delning av fastighet i samband med indelningsändring mellan socknar, de härför erforderliga bestämmelserna ansågos böra ha civillags natur.

Så utkom slutligen den nu gällande *lagen den 25 april 1930 om delning av fastighet vid ändring i rikets indelning m. m.,* enligt vilken föreskrives en delningsåtgärd, som närmast liknar vanlig avstyckning och i likhet med förrättning enligt jorddelningslagen skall prövas och fastställas av ägodelningsdomaren. Vid denna lagstiftning liksom vid de därav föranledda änd-

ringarna i jordregisterförordningen anteciperades i själva verket jordeboksföringens avskaffande, varmed emellertid kom att dröja några år. Delningen skall på landet hänföra sig till den bestående fastighetsindelningen sådan den redovisas i vederbörande jordregister, men i ett avseende nödgades man göra undantag från denna regel, nämligen beträffande sämjedelade fastigheter. Såsom av efterföljande redogörelse för jordregistret framgår registreras icke sämjedelningarna i jordregistret, men att förbigå dem vid delning enligt 1930 års lag befanns omöjligt, emedan sådan delning vanligen gäller fastighet, som delas av gräns mellan jordregisterförordningens och 7 kap. fastighetsbildningslagens jämte fastighetsregisterförordningens tillämpningsområden och enligt då gällande bestämmelser alla sämjedelningslotter skulle upptagas såsom särskilda stadsägor i fastighetsregister för stad. Även den omständigheten att avstyckning enligt 19 kap. jorddelningslagen kan äga rum från sämjedelningslott, som utbrutits före 1928 års ingång, gjorde det nära nog nödvändigt att följa samma regel vid delning enligt 1930 års lag. Man bestämde sig därför för att i både 7 kap. fastighetsbildningslagen, fastighetsregisterförordningen och 1930 års lag sätta samma tidsgräns för sämjedelningarnas respekterande som i jorddelningslagen. I 1930 års lag har sålunda föreskrivits följande förfarande. Har jordregisterfastighet delats genom sämjedelning, som kommit till stånd före den 1 januari 1928, skall, därest icke samtliga delägare förklara sig nöjda med sämjedelningen och därom upprätta förening, föreläggande meddelas delägare, som önskar jämlikt 1 kap. 8 § jorddelningslagen erhålla skifte å fastigheten, att senast inom sex månader söka sådant skifte; och skall under tiden frågan om delning av fastigheten vila. Sökes ej skifte inom sålunda utsatt tid eller meddelas icke tillstånd därtill eller fullföljes icke sökt skifte, skall frågan om skifte anses förfallen. Kommer skifte ej till stånd, skall varje vid sämjedelningen utlagd ägolott vid förrättningen behandlas såsom en fastighet; och skall, sedan förrättningen fastställts, sämjedelningen ha samma verkan som laga skifte. Förrättningsmannen skall i enlighet med av lantmäteristyrelsen utfärdade föreskrifter utmärka sämjedelningen å karta samt upprätta beskrivning över den sämjedelade fastighetens samtliga ägor, och med ledning härav registreras sedan sämjedelningen i vederbörande jordregister.

Till följd av bristande eller olämpliga föreskrifter i de ovanberörda mantalssättningskungörelserna ha de i enlighet med dessa företagna mantalssättningarna i vissa fall kommit att verkställas på sådant sätt, att det befunnits nödvändigt att tillskapa medel för deras undanröjande genom beslut av Kungl. Maj:t och ersättande med ny fastighetsdelning enligt 1930 års lag. Bestämmelser i detta hänseende innehållas i en kungörelse den 5 maj 1939.

Av de många olägenheter, som förorsakats av de ifrågavarande mantalssättningarna, skall här nämnas blott det förhållandet, att på den vägen tillskapats ett mycket stort antal fastigheter, som bestå endast av andel för en eller flera fastigheter i samfälld mark och alltså tillhöra den kategori,

som här ovan betecknats såsom »andelsfastigheter». För att undgå sådan fastighetsbildning har i 1930 års lag vidtagits den anordningen, att om av fastighet alla dess enskilda ägor ligga på ena sidan om gränsen och på andra sidan är belägen samfälld mark, vari fastigheten äger del, någon delning av fastigheten ej skall äga rum. Sålunda har uppkommit det nu på många håll föreliggande förhållandet att en jordregisterfastighet har andel i samfälld mark inom stad eller fastighetsregistersamhälle och vice versa. Har ingen av de i samfälligheten delägande fastigheterna någon enskild mark på den sida om gränsen, där samfälligheten är belägen, får dock denna i dess helhet avstyckas till särskild fastighet.

I samband med vattenavledningsföretag har förekommit ett speciellt slag av jorddelning, vanligen kallat *utbrytning av båtnadsjord*. Jordägare, vars mark mot hans vilja indragits i dylikt företag, kunde enligt 1879 års lag om dikning och annan avledning av vatten avsäga sig båtnaden av företaget, och detta medförde för honom skyldighet att av sin mark till övriga delägare i företaget avstå så mycket som i värde svarade mot den båtnad marken vunnit genom företaget. Sådan utbrytning av båtnadsjord skedde genom lantmäteriförrättning, som i vanlig ordning prövades och fastställdes av ägodelningsrätten. Även enligt tidigare författningar i ämnet kunde under vissa förutsättningar sådan utbrytning förekomma. Det var länge ovisst vilken ställning dylik båtnadsjord intog i förhållande till den fastighet, varifrån utbrytningen skett. Somliga ansågo den böra jämställas med på vanligt sätt avsöndrad lägenhet, medan åter andra förmenade att genom utbrytningen uppkommit en för sig bestående fastighet, som ej vidare kameralt hörde ihop med den fastighet, från vilken den utbrutits. Bestämmelser i ämnet meddelades först i ett kungl. brev den 21 maj 1869 till kammarkollegiet, enligt vilket den utbrutna jorden skulle i jordeboken införas såsom för sig bestående lägenhet under frälsetitel. Utbrytning av båtnadsjord kan fortfarande äga rum, där förutsättningar därför föreligga enligt äldre författning. Enligt vattenlagen, som trädde i kraft den 1 januari 1919, kan avsägelse av båtnad av vattenavledningsföretag ej ifrågakomma.

20 kap. jorddelningslagen innehåller bestämmelser om vissa andra jorddelningsförrättningar än laga skifte och avstyckning, nämligen *gränsbestämning, ägoutbyte, utbrytning av servitut, avsättande av mark till gemensamhetsskog, bestämmande av vederlag till vid laga delning utbruten ägolott på grund därav att jord frånvunnits ägolotten av den anledningen, att jorden hör till annat skifteslag* samt *delning av fiske*. Förrättningar av dessa slag ha, med undantag för avsättande av mark till gemensamhetsskog, kunnat äga rum även enligt äldre lag och rättspraxis. På två undantag när kunna icke genom dessa förrättningar bildas fastigheter utan endast åstadkommas förändringar beträffande bestående fastigheters ägovälden. Ur ren fastighetsbildningssynpunkt äro därför endast dessa båda undantag av intresse.

Det första gäller utbrytning av servitut under vissa förutsättningar. Med utbrytning förstås att såsom vederlag för servitutsrätt, vilken skall upp-

höra, den härskande fastighetens ägare med äganderätt bekommer visst område av den tjänande fastighetens mark. Genom fastställelsen å utbrytningsförrättningen blir vederlagsmarken skild från den tjänande fastigheten. I fråga om det utbrutna områdets ställning i fastighetsbildningshänseende gäller enligt 1 kap. 21 § jorddelningslagen följande: Har servitutet varit gällande av ålder eller har det tillkommit i sammanhang med laga delning eller genom avtal i samband med tillkomsten av den fastighet, till vars förmån det gäller, skall vederlaget tilläggas denna fastighet såsom del av fastigheten. Har servitutet eljest tillkommit genom avtal, skall vederlaget utläggas såsom avstyckad ägovidd från den fastighet, varifrån vederlaget utbrutits. I sistnämnda fall *förvandlas alltså servitutsrätten till äganderätt till en nybildad arealfastighet.*

Det andra undantagsfallet är delning av fiske, likaledes under viss förutsättning. Föremål för sådan delning kan vara dels i jordeboken upptaget fiskeri, dels samfällt fiske, som tillkommit på det sätt, att vid skifte av vattentäckt område fisket däri med stöd av äldre bestämmelser ej intagits i delningen. Eftersom i förra fallet fisket, oaktat därtill ej hör någon jord, är en för sig bestående fastighet, *blir en delning av fiskerätten fastighetsbildande.* I senare fallet åter åstadkommes genom fiskedelningen endast en lokalisering till viss del av vattenområdet av den envar delägare tillkommande kvotdel av den samfällda fiskerätten i hela vattenområdet. (Om sådan fiskedelning göres ej anteckning i jordregistret.)

Förändringar i fastighetsindelningen ha tidigare i ej ringa omfattning åstadkommits även genom kammarkollegiets beslut i jordeboksärenden, men anledning saknas att i detta sammanhang vidare gå in härpå. Även vissa andra fastighetsbildande åtgärder skulle kunna uppräknas, men de äro icke av den betydelse att det innebär någon olägenhet att här förbigå dem. Utrymmet medger ej heller en skildring av de speciella jordförhållandena inom de på bekostnad eller med bidrag av statsmedel storskiftade delarna av Kopparbergs län eller i den s. k. Bergfrälsebygden vid Falun.

II. Fastighetsböcker enligt 1875 års lagstiftning.

I samband med redogörelsen för tillkomsten av kronans jordebok har antytts dennas stora betydelse även i det hänseendet, att det blev vanligt att rättshandlingar rörande jord anknötos till den i jordeboken redovisade kamerala fastighetsindelningen. I fångeshandlingar rörande jord begagnade man sig sålunda allmänt av de kamerala beteckningarna för identifiering av fastigheterna. Då fråga var om överlåtelse av viss andel av ett hemman, skedde detta merendels så, att man angav det mantal eller jordtal som svarade mot andelen. Sålde man exempelvis hälften av hemmanet Norrby nr 1 om $^1/_2$ mantal, betecknades försäljningsobjektet vanligen $^1/_4$ mantal Norrby nr 1. Detta medförde att även vid inskrivning i domböcker samt lagfarts- och inteckningsprotokoll (småprotokollen) samt vid meddelande av uppbud och fasta de kamerala beteckningarna kommo till användning.

Vid pantförskrivning av fast egendom och meddelande av inteckning förfors på samma sätt.

De år efter år i småprotokollen införda anteckningarna blevo till slut så svåröverskådliga, att det befanns nödvändigt att vidtaga åtgärder för åstadkommande av erforderlig överskådlighet. Detta skedde genom upplåggande och förande av *lagfarts- och inteckningsböcker för landet* i enlighet med lagfarts- och inteckningsförordningarna av år 1875 samt en samma år utfärdad kungörelse hur dessa böcker skola inrättas och föras. Huvudregeln var att i böckerna skulle anordnas ett upplägg för varje i jordeboken upptagen enhet, och sålunda kom inskrivningsväsendet att för framtiden ännu fastare knytas till den kamerala fastighetsindelningen. Anknytningen kunde dock icke göras fullständig, emedan det stundom ej kunde klarläggas till vilken eller vilka kamerala enheter eller delar av sådana en tidigare inskrivningsåtgärd hänförde sig. Osäkerhet i detta hänseende yppades även ej sällan i inskrivningsärenden efter det fastighetsböckerna upplagts.

Vad angår Kopparbergs län kunde fastighetsböckerna ej grundas på jordeboken, emedan man av skäl, som i detta sammanhang kunna förbigås, låtit jordeboken förfalla. I stället blev enligt en kungörelse 1887 huvudregeln den, att där storskifte eller laga skifte ägt rum ett upplägg gjordes för varje i delningsbeskrivningen såsom särskild åbolott upptagen fastighet.

Genom de sålunda tillkomna fastighetsböckerna, vilka egentligen ej voro annat än register till protokollen, vanns en viss reda och överskådlighet i inskrivningsväsendet, som förut saknats. Anordningen var emellertid endast en halvmesyr, varigenom mera omfattande åtgärder för fastighetsboksväsendets ordnande för någon tid kunde undanskjutas. Allt eftersom jordeboksenheternas uppdelning i äganderättsliga enheter genom arvskiften och överlåtelser samt legala och privata jorddelningar fortgick och antalet till inskrivning använda rum ökades, minskades överskådligheten, och systemets brister trädde allt klarare i dagen. Vad som framför allt fattades var en säker anknytning till den uppdelning av jordeboksenheterna, som åstadkommits genom de legala jorddelningarna. En viss anknytning hade väl vunnits genom angivande i fastighetsböckerna av littera eller andra beteckningar, som åsatts vid jorddelningar utbrutna ägolotter, men denna anknytning var endast sporadiskt förekommande och därjämte ej sällan osäker eller missvisande, enär den merendels grundade sig på kontrahenternas egna uppgifter i överlåtelsehandlingar och därtill kom, att något enhetligt beteckningssystem ej kommit till användning vid jorddelningsförrättningarna.

I fråga om de särskilda bestämmelser, som gälla beträffande lagfart av och inteckning i mark hörande till enskild järnväg ävensom inskrivning av och inteckning i tomträtt, hänvisas till de redogörelser härför som lämnas här nedan under avd. B.

III. Jordregistret.

I underdånig skrivelse den 3 maj 1904 framhöll lagberedningen att ett förändrat fastighetsbokssystem för landet vore av behovet påkallat. Målet angav beredningen sålunda: Åt fastighetsböckerna måste givas ökad specialisering, så att i regel varje särskild fastighet, vare sig den utgjorde en jordeboksenhet eller en från sådan enhet genom hemmansklyvning, ägostyckning eller jordavsöndring i behörig ordning avskild del, erhölle sitt särskilda upplägg, där de fastigheten rörande inskrivningar kunde upptagas utan sammanblandning med andra. Då så anordnade fastighetsböcker icke kunde grundas å den dåvarande jordeboken, måste ett för ändamålet användbart, fullt tillförlitligt underlag först tillskapas. Sedan en kommitté (jordregisterkommittén) verkställt utredning och avlämnat förslag till *förordning angående jordregister*, utfärdades denna förordning den 13 juni 1908. Som naturligt var blev det länslantmäterikontorens föreståndare — då kallade förste lantmätare och från 1921 överlantmätare — åt vilka arbetet med jordregistrets upplåggande och förande anförtroddes, och till deras hjälp anställdes en stor stab av lantmätare och skrivbiträden. Arbetet påbörjades 1909 och pågick över tjugo år. Lantmäteristyrelsen är den centrala jordregistermyndigheten.

Att i detta sammanhang ingå på några detaljer av det vidlyftiga arbetet med jordregistrets upplåggande medger icke utrymmet. Här skola endast i största möjliga korthet skisseras förutsättningarna och huvudgrunderna för registreringen samt antydas jordregistrets brister, i den mån dessa kunna anses vara av betydelse för folkbokföringen.

Det vid jordregistrets inrättande föreliggande sakläget framgår i huvudsak av det ovan anförda. Det förefanns, kan man säga, tre olika slag av fastighetsindelning: den kamerala i jordeboken, den inskrivningsrättsliga i fastighetsböckerna och den genom jorddelningsförrättningar av olika slag åstadkomna — den »jorddelningsrättsliga» skulle man kunna säga —, varöver någon förteckning icke fanns upprättad, men som kunde konstateras med ledning av de i lantmäterikontoren förvarade förrättningsakterna. Dessa indelningar lågo visserligen i olika plan men hade det gemensamt, att de två senare voro inriktade på anslutning till den första, något som också om än med många undantag åstadkommits. Det var därför naturligt att man valde den utvägen att i jordregistret göra ett upplägg för varje jordeboksenhet och på detta upplägg för »jordregisterenheten» i särskilda rum registrera de »jorddelningsrättsliga» fastigheter, som under utredningsarbetet kunde konstateras finnas inom enheten.

Förutom på utdrag ur jordeboken och därtill hörande förteckning över av vederbörande länsstyrelse fastställda avsöndrade lägenheter grundar sig jordregistret i huvudsak på det arkivmaterial, som finnes samlat i vederbörande läns lantmäterikontor d. v. s. konceptakter[1] rörande verkställda

[1] Enligt inom lantmäteriet bruklig terminologi kallas originalakten rörande en lantmäteriförrättning konceptakt.

lantmäteriförrättningar av olika slag ävensom från länsstyrelsen överlämnade avsöndringshandlingar. Vidare skulle vederbörande häradsskrivare till lantmäterikontoret överlämna en med ledning av taxeringslängderna upprättad fastighetsförteckning enligt formulär D, men denna förteckning har vanligen varit till endast ringa hjälp vid själva registreringsarbetet.

Systemet för registreringen är ganska enkelt. Jordregistret upplägges sockenvis. I överskriften till ett upplägg införes registerenhetens namn och nummer enligt jordeboken t. ex. Eka nr 2. Det må här inflickas, att om i en socken skulle finnas två jordeboksenheter med samma namn och nummer, den ena åsättes annan benämning. I rum 1 registreras enheten och åsättes registernumret 2^1, d. v. s. enhetens nummer försett med exponentsiffran 1. Har Eka 2^1 delats genom skifte av något slag i två delar, registreras dessa i rum 2 och 3 såsom resp. 2^2 och 2^3, varjämte rummet för den konsumerade fastigheten Eka 2^1 överlinjeras med rött. Har därefter från Eka 2^2 avsöndrats en lägenhet, registreras den i rum 4 såsom 2^4, och stamfastigheten får kvarstå i sitt rum endast med anteckning om den skedda avsöndringen.

Skifte och avsöndring ha här anförts såsom typiska representanter för två olika kategorier av jorddelningsåtgärder, vilka man ur registreringssynpunkt skulle kunna kalla »fastighetsdelande» och »fastighetsavstyckande». Till de fastighetsdelande hänföras skiften av alla slag, hemmansklyvning, ägostyckning och mantalssättning samt till de avstyckande: avsöndring, avstyckning, expropriation, inlösen enligt äldre bestämmelser om ändring eller utrivning av vattenverk eller enligt vattenlagen, inlösen enligt ensittarlagen, utbrytning av servitut samt delning enligt 1930 års lag om delning av fastighet vid ändring i rikets indelning m. m. Emellertid åstadkommer icke varje skifte av jord till en fastighet delning av fastigheten. Det är nämligen endast delning av fastighetens inägor, som har sådan verkan. Den för de avstyckande förrättningarna eller åtgärderna valda registreringsmetoden sammanhänger med den dominerande roll som mantalet spelade under grundskatternas tid, och som föranledde att avsöndrade och därmed jämförliga lägenheter, vilka icke voro bärare av mantal, betraktades såsom fastigheter av lägre klass och därför i åtskilliga hänseenden fingo intaga en särställning. Äldre lagfartspraxis och anordningen med det subsidiära inteckningsansvaret för lägenheter, som tillkommit genom avstyckande åtgärder, utgöra andra exempel härpå. Att vid registrering av förrättning eller åtgärd med avstyckande verkan stamfastigheten får behålla sin registerbeteckning oförändrad är måhända principiellt sett oegentligt, men detta system har i praktiken medfört så stora fördelar, att det icke torde kunna komma i fråga att avskaffa det. I fråga om registerfastighet, från vilken successiva avstyckningar ständigt äga rum, skulle stamfastigheten ofta få omregistreras under ny beteckning, om samma system som beträffande de fastighetsdelande förrättningarna eller åtgärderna skulle tillämpas. Därav skulle förorsakas stort slöseri med papper och tid samt en mycket besvärande osäkerhet beträffande dylika fastigheters gällande registerbeteckningar.

Vi återgå nu till det förberörda exemplet och omnämna huru ytterligare några typiska fastighetsbildningar skola registreras. Sker avstyckning från mark, som är samfälld för Eka 2^3 och 2^5, eller sammanläggas sistnämnda båda registerfastigheter, registreras den nybildade fastigheten i rum 5 såsom 2^5. I senare fallet försvinna 2^3 och 2^5, varför deras rum överlinjeras med rött. Bildas genom avstyckande förrättning eller åtgärd eller genom sammanläggning ny fastighet av mark, hörande till flera jordregisterenheter, överföres den nybildade fastigheten till särskilt upplägg samt åsättes eget namn och nummer, som införas i uppläggets överskrift, varefter fastigheten registreras i rum 1 med registernummer bestående av nyssnämnda nummer jämte exponentsiffran 1. På detta upplägg registreras sedan den fortsatta fastighetsbildningen inom den nya registerenheten på alldeles samma sätt som å uppläggen för ursprungliga jordregisterenheter.

Såsom ovan sagts kan sammanläggning kombineras med såväl laga skifte som avstyckning, och för registrering av sådan fastighetsbildning gälla särskilda regler, som här skola exemplifieras.

Vi antaga att alla på upplägget för Eka nr 2 registrerade fastigheter ingå i nytt laga skifte (omskifte) å Eka bys skifteslag, och att i samband därmed hälften av lägenheten Eka 2^4 sammanlagts med hälften av Eka 2^5. Den nybildade fastigheten registreras då omedelbart på grund av sammanläggningsbeslutet i rum 6 såsom 2^6, varjämte de återstående hälfterna av 2^4 och 2^5 registreras i rum 7 och 8 såsom resp. 2^7 och 2^8 med angivande av att de utgöra efter sammanläggningen återstående andelar med hälften av resp. Eka 2^4 och 2^5. Då 2^4 och 2^5 sålunda konsumerats, överlinjeras deras rum med rött. Sedan laga skiftet slutförts och fastställts, kompletteras registreringen av 2^6, 2^7 och 2^8 medelst införande av föreskrivna uppgifter från skifteshandlingarna om areal m. m. Inställes skiftet, blir sammanläggningen det oaktat bestående, och de tre fastigheterna komma då att förbli »andelsfastigheter» utan något enskilt ägoinnehav.

Avstyckas i stället visst område av Eka 2^4 för sammanläggning med hela Eka 2^5, och är ägodelningsdomaren fastställelsemyndighet, sker genom beslut av denne fastställelsen å avstyckningen och förordnandet om sammanläggningen i samma ögonblick. Det från 2^4 avstyckade området registreras därför icke såsom särskild fastighet utan överföres direkt till rummet för den genom sammanläggningen bildade fastigheten. Stamfastigheten 2^4 kvarstår i sitt rum på samma sätt som efter en fristående avstyckning, och rummet för den försvunna fastigheten Eka 2^5 överlinjeras med rött. Finner ägodelningsdomaren hinder för sammanläggningen föreligga, hänskjuter han frågan till ägodelningsrätten, som, om den är av samma mening, avslår ansökningen om sammanläggningen och undanröjer avstyckningsförrättningen, vilken alltså ej föranleder någon registreringsåtgärd. Är länsstyrelsen fastställelsemyndighet ställer sig saken annorlunda. Avstyckningen fastställes då under villkor att sammanläggningen kommer till stånd, och sådan villkorlig fastställelse föranleder endast en anteckning om förhållandet i vederbörande fastigheters rum i jordregistret. Meddelar sedan ägodelnings-

domaren förordnande om sammanläggningen, sker registreringen på samma sätt som i det nyss beskrivna fallet, varjämte anteckningarna om den villkorliga fastställelsen överlinjeras med rött såsom varande ej vidare aktuella. Finner ägodelningsdomaren hinder mot sammanläggningen föreligga, ankommer avgörandet på ägodelningsrätten, som, om den har samma mening, avslår ansökningen därom. Den av länsstyrelsen meddelade villkorliga fastställelsen å avstyckningen kan dock rätten icke undanröja. Fastställelsen kvarstår alltså, och det står jordägaren öppet att, sedan hindret mot sammanläggningen undanröjts, inkomma med ny ansökning om sammanläggning. Hindret kan emellertid vara av sådan art, att det ej går att undanröja. Frågan hur man i sådant fall skall kunna få den villkorliga fastställelsen undanröjd har icke reglerats i lagstiftningen och ej heller lösts i rättspraxis.

Mark hörande till enskild järnväg eller statens järnväg registreras på samma sätt som annan mark. Varje särskilt från fastighet avsöndrat, avstyckat eller exproprierat område redovisas alltså såsom särskild jordregisterfastighet. Detsamma gäller i fråga om mark inom jordregistersamhälle, som enligt fastställd stadsplan eller fastställd generalplan ingår i gata, torg, park eller annan allmän plats. Anledningen till här gjorda påpekanden är, att i fastighetsregister för stad dylik mark registreras på helt annat sätt.

Det sagda må vara nog för att ge en inblick i registreringssystemets huvudprinciper. De leda till att varje registrerad fastighet får sin individuella beteckning till skillnad från varje annan, och att registret ger en god bild av hur fastighetsbildningen successivt utvecklat sig fram till vår egen tid.

Sedan stomme till jordregister för en socken sålunda upplagts, följde vissa åtgärder för densammas granskning samt åstadkommande av den åsyftade förbindelsen mellan registret och fastighetsböckerna. Detta arbete ankom i huvudsak på domhavanden, som bl. a. granskade registret under jämförelse med fastighetsböckerna och därvid dels i dessa gjorde anteckningar med rött om fastigheternas registerbeteckningar, dels lämnade uppgift till förste lantmätaren om fastigheternas ägare och deras åtkomst ävensom om i fastighetsböckerna anträffade fastigheter, som ej återfunnits i registret. Huvudparten av de senare fastigheterna utgjordes vanligen av avsöndrade lägenheter, som lagfarits utan att dessförinnan ha blivit fastställda av länsstyrelsen, samt av områden som exproprierats eller inlösts enligt vattenlagen eller motsvarande äldre bestämmelser och sedermera lagfarits. Därefter verkställde förste lantmätaren de rättelser och kompletteringar i registret, som föranleddes av domhavandens anmärkningar och uppgifter. Förste lantmätaren företog också vissa åtgärder för åstadkommande av rättelse eller komplettering av under registreringsarbetet observerade felaktigheter eller ofullständigheter beträffande till honom överlämnade jordeboksutdrag och förteckningar över avsöndrade lägenheter, och den saken skall vidare avhandlas här nedan. Jordregistret utställdes i orten för granskning av ortsbefolkningen, varefter påvisade felaktigheter rättades. Slutligen blev, sedan den av häradsskrivaren för socknen upprättade fastighetsförteckningen en-

ligt formulär D av förste lantmätaren fullständigats genom införande, i den mån det varit möjligt, av gällande registerbeteckningar m. m., förteckningen översänd till häradsskrivaren tillika med uppgift å fastigheter, som i jordregistret införts och hade gällande registerbeteckningar men icke upptagits i nämnda förteckning. Det ankom sedan på häradsskrivaren att införa registerbeteckningarna i mantalslängden. Mantalslängderna voro emellertid ofta upprättade på sådant sätt, att stora svårigheter mötte mot deras anknytande till jordregistrets fastighetsindelning.

Av samma skäl, som föranlett att i Kopparbergs län fastighetsböckerna ej grundats på jordeboken, kunde ej heller för detta län upprättas ett på jordeboken baserat jordregister. Enligt kungl. förordningen den 25 april 1913 med särskilda bestämmelser i fråga om jordregister för Kopparbergs län och Hamra kapellag i Los socken av Gävleborgs län är liksom beträffande fastighetsböckerna huvudregeln den, att där storskifte eller laga skifte ägt rum ett upplägg skall göras för varje i delningsbeskrivningen såsom särskild åbolott upptagen fastighet. I övrigt skiljer sig icke jordregisterföringen i Kopparbergs län i här nämnvärd grad från den vanliga jordregisterföringen. Den fortsatta fastighetsbildningen inom en jordregisterenhet registreras sålunda på enhetens upplägg.

Sedan jordregistret för en socken upplagts, föres det efter i stort sett samma system, som tillämpats vid dess uppläggande. Genom meddelade bestämmelser är sörjt för att överlantmätaren hålles underrättad om allt, som har betydelse för registerföringen.

Jordregistret kan på grund av tillvägagångssättet vid dess uppläggande icke fylla några högt ställda anspråk på fullständighet, tillförlitlighet och ändamålsenlighet. Då det i många olika sammanhang visat sig, att önskvärd insikt härom icke är för handen vare sig hos allmänheten eller hos myndigheter och tjänstemän, torde det få anses angeläget att i detta sammanhang något närmare beröra den sidan av saken.

Jordregistrets tvångsanslutning till den kamerala indelningen medförde i vanliga fall påtagliga fördelar men också anmärkningsvärda olägenheter i alla de fall, då sammanhanget mellan jorddelningarna och den kamerala indelningen icke kunde utredas eller då, såsom ofta hände, en vid jorddelningsförrättning utbruten ägolott innefattade flera kamerala enheter eller andelar av sådana. För att kunna infogas i den kamerala ramen måste i sistnämnda fall ägolotten registreras såsom lika många fastigheter som de däri ingående kamerala enheterna med anteckning om att gemensam ägolott utlagts för dessa fastigheter. Varje sådan fastighet bestod alltså endast av andel i den gemensamma ägolotten; en högst opraktisk registrering alltså. Under vissa förutsättningar har dock dylik ägolott kunnat genom beslut av lantmäteristyrelsen överföras till särskilt upplägg. Jordeboken var ej heller någon ofelbar urkund utan tvärtom behäftad med mycket stora brister, som

nu återspeglas i jordregistret i den mån de icke blivit uppdagade och rättade i samband med jordregistrets upplåggande eller förande. Sålunda funnos i jordeböckerna upptagna fastigheter av olika slag, vilka icke voro att anse såsom för sig bestående fastigheter utan rätteligen ingingo i andra enheter, eller som på ett eller annat sätt försvunnit, medan däremot i jordeböckerna saknades åtskilliga fastigheter, vilka voro att anse såsom för sig bestående. Jordregisterarbetet föranledde sålunda en omfattande revision av jordeboken, vilken om än i mindre skala fortgick ända till 1936, då jordeboken upphörde att föras utom vad angår fiskerier, och jordregistret därigenom i huvudsak befriades från beroendet av densamma. Sin huvuduppgift hade jordeboken förlorat långt tidigare genom grundskatternas avskrivande, men den hade därefter haft en kvarstående uppgift i åtskilliga hänseenden såsom underlag för fastighetsböckerna och en slags stomme för jorddelningen ävensom anteckningsregister beträffande av kammarkollegiet meddelade beslut av olika slag bl. a. om fastigheters benämning och jordnatur. Även efter jordeboksföringens upphörande har emellertid utförts och pågår ännu under lantmäteristyrelsens ledning ett omfattande arbete med utmönstrande ur jordregistret av obefintliga f. d. jordeboksenheter och upptagande däri av för sig bestående fastigheter, som ej varit upptagna i jordeboken och därför ej blivit införda i jordregistret. En mycket betydelsefull upprensning har ägt rum i samband med upplåggandet av de nya, på jordregistret grundade fastighetsböckerna. Ännu är emellertid jordregistret behäftat med många fel och brister, som härleda sig från dess förutvarande beroende av jordeboken.

Av avsöndrade lägenheter upptagas i jordregistret endast sådana som fastställts eller å vilka lagfart meddelats, oaktat, såsom förut påvisats, en civilrättsligt giltig överlåtelse av visst jordområde av fastighet i och för sig haft avstyckande verkan. Särskilt å trakter, där inskrivningsväsendet råkat i olag, så att såsom regel lagfartsansökning måst förklaras vilande utan utsikt till att föreliggande hinder för lagfart skall kunna undanröjas inom överskådlig tid, finnas därför avsöndrade lägenheter i stort antal, som icke blivit registrerade. Erfarenheten visar också att avsöndring av jord ofta ägt rum utan att vederbörande brytt sig om att söka lagfart. Vidare kan nämnas, att det icke är ovanligt att avsöndring, varå fasta erhållits, ej varit föremål för lagfart efter det lagfartsboken upplagts och därför icke kommit med i domhavandens uppgift till lantmäterikontoret om lagfarna avsöndringar.

En annan, avsöndringarna närstående fastighetskategori, som i stor omfattning icke registrerats, utgöres av de ovanberörda genom »privat ägostyckning» tillkomna områdena. Genom att fång till sådan arealfastighet synnerligen ofta i lagfartsboken antecknats såsom överlåtelse av visst mantal eller annat skattetal, ha domhavandena, som vid sin granskning av jordregisterstommarna endast i undantagsfall företagit efterforskningar i lagfartsprotokollen, icke haft anledning eller möjlighet att underrätta lantmäterikontoren om förekomsten av dylik fastighetsbildning, som enlig gällande föreskrifter skall registreras i likhet med avsöndring.

Områden av fastigheter, som exproprierats eller inlösts enligt vattenlagen eller enligt äldre bestämmelser om ändring eller utrivning av vattenverk, ha i stor omfattning icke lagfarits och därför ej blivit registrerade i jordregistret.

Såsom förut nämnts ha sämjedelningar, som ägt rum före den 1 januari 1928, då jorddelningslagen trädde i kraft, i rättspraxis tillerkänts synnerligen omfattande civilrättsliga verkningar. Detta förhållande föranledde högsta domstolen att i sitt yttrande över förslaget till jordregisterförordning erinra därom, att dessa delningar borde göras till föremål för registrering. Så blev emellertid ej fallet, och i detta hänseende föreligger sålunda en omfattande lucka i fastighetsregistreringen. Å trakter, där den faktiskt föreliggande fastighetsindelningen till huvudsaklig del tillkommit genom sämjedelning, företer jordregistret en mycket verklighetsfrämmande bild av förhållandena på marken. Den mycket omfattande fastighetsbildning genom förrättningar eller åtgärder av avstyckande natur, som med stöd av lag eller rättspraxis skett i anslutning till de oregistrerade sämjedelningarna och som registrerats i jordregistret, hänger så att säga i luften.

Under de två sista seklen ha insjöar i stor omfattning blivit uttappade eller sänkta, varefter den uppkomna landvinningsmarken blivit skiftad mellan delägarna i företagen. Dessa ha ofta ej varit ägare av fastigheter, till vilka sjöarna hört, och även eljest ha delningarna skett på sådant sätt, att det ej varit möjligt att hänföra de utbrutna landvinningslotterna till en eller flera av de i jordregistret upptagna fastigheterna. Dessa förhållanden, som ofta vålla trassel i olika sammanhang, kvarstå i huvudsak ouppklarade.

Även många andra grupper av tvivelaktiga fastighetsbildningar skulle kunna uppräknas, men det sagda må vara nog för att visa att mycket ännu återstår av det utredningsarbete, som egentligen hade bort verkställas i samband med jordregistrets upplåggande, men som då undansköts med hänsyn till angelägenheten av att få jordregistret upplagt snarast möjligt.

Grundorsaken till att man nöjt sig med ett så ofullkomligt underlag för fastighetsboken som jordregistret är ligger däri, att man av kostnadsskäl ej kunde grunda jordregistret på en registerkarta och en ingående jordrannsakning. Med hänsyn till beskaffenheten av de svenska fastighetsförhållandena är det icke möjligt att utan båda dessa dyrbara och tidskrävande åtgärder åstadkomma ett tillförlitligt register över fastigheterna. Jordregistret kan dock genom ytterligare successiva rättelser och kompletteringar vinna avsevärt i tillförlitlighet och fullständighet.

Det har visat sig att det nu pågående arbetet med upprättandet genom flygfotografering av en ekonomisk karta över landet i skalan 1: 10 000 erbjuder goda möjligheter att korrigera och komplettera jordregistret. Denna karta kan också göra tjänst som ett slags surrogat för registerkarta, emedan fastigheternas gränser och registerbeteckningar finnas däråt utsatta i den omfattning skalan medger det. Även gränser för sämjedelningslotter ha inlagts, varför det kan tänkas att frågan om sämjedelningarnas registrering skulle kunna åtminstone delvis lösas med tillhjälp av den nya eko-

nomiska kartan. Den ifrågavarande kartläggningen har nu fortskridit så långt att Göteborgs och Bohus, Gotlands och Kalmar län äro färdiga, medan kartläggningsarbetena pågå i Östergötlands och Norrbottens län. I Göteborgs och Bohus län samt i Kalmar län ha försök gjorts att genom överlantmätarnas försorg hålla kartorna à jour med skeende förändringar i fastighetsindelningen m. m., och dessa försök ha utfallit mycket lovande. En undersökning i Göteborgs och Bohus län (vissa delar därav) har givit till resultat, att omkring 90 % av registerfastigheterna kunnat åskådliggöras å kartan. Det är uppenbart att icke minst folkbokföringsmyndigheterna komma att få stor nytta av dessa kartor. Avsaknaden av registerkarta har varit mest kännbar i fråga om tättbebyggda trakter. Överlantmätarna ha därför i den mån möjlighet därtill förefunnits sammanställt översiktskartor över dylika områden, och dessa kartor ha varit till stor nytta.

Något som ofta gjorts till föremål för en visserligen ej sällan i och för sig välbefogad men på samma gång oförstående kritik är *jordregistrets arealuppgifter*. Det ligger i sakens natur att dessa, då de grunda sig på uppgifter i de handlingar, som lagts till grund för registreringen, ej kunna vara tillförlitligare än källmaterialets uppgifter. Detta ofrånkomliga sakförhållande synes emellertid många ha svårt att förstå. En fordran att jordregistret skall hållas à jour med alla skeende arealförändringar är med hänsyn till registreringssystemet fullständigt orimlig. Däremot kan en hel del med fog erinras mot det sätt, varpå källmaterialets arealuppgifter begagnats vid angivande av fastigheters arealer i jordregistret. Några exempel härpå skola här anföras.

Ex. 1). En registerfastighet har fått sina ägor utbrutna vid tre särskilda förrättningar nämligen storskifte å huvudinägorna 1798, laga skifte å en ängstrakt 1830 samt laga skifte å skogsmarken med däråbelägna smärre odlingar 1864. I alla delningsbeskrivningarna redovisas marken uppdelad i de olika ägoslag, som förekomma i jordregistrets arealkolumner, nämligen tomter, åker o. d., äng, odlingsmark, avrösningsjord och impediment. I enlighet med gällande föreskrifter har i envar av dessa kolumner införts summan av resp. ägoslag enligt de tre beskrivningarna. Det är emellertid uppenbart att fastighetens ägovälde aldrig vid någon tidpunkt haft den ägosammansättning som jordregistret sålunda utvisar. Endast den angivna totalarealen är av något värde.

Ex. 2). Vid laga skifte å alla ägorna till en by, som ligger vid vatten, har det vattenområde, som enligt 12 kap. 4 § jordabalken tillkommer byn, ej kartlagts och ej heller på något sätt berörts i skifteshandlingarna. Enligt gällande rättspraxis skall vid sådant förhållande vattenområdet anses vara delat mellan de vid stranden utlagda ägolotterna med gränser dem emellan enligt reglerna i nyss åberopade lagrum. I jordregistret kommer emellertid icke till synes att något vattenområde tillhör sådan fastighet.

Ex. 3). För en avsöndrad lägenhet, som är belägen på ett hemmans skogsskifte, anges i jordregistret i enlighet med avsöndringshandlingarna en areal av 2,50 ha. Emellertid har avsöndringen i samband med en gränsrevision

inom skogsmarken förlorat 1 ha av detta område. Eftersom gränsbestämning ej registreras i jordregistret, kommer denna högst ansenliga arealförlust ej på något sätt till synes i registret.

Ex. 4). Från Aspa 1^3 om 20,45 ha har år 1900 avsöndrats en lägenhet Aspa 1^9 om 1,10 ha. Det oaktat kvarstår i jordregistret stamfastighetens areal oförändrad. Från en annan registerfastighet Aspa 1^5 om 10,30 ha har 1928 fastställts en avsöndring om 1,30 ha, registrerad som Aspa 1^{13}, och med föranledande därav har stamfastighetens areal i registret minskats till 9,00 ha. Samtidigt har fastställts ytterligare en avsöndring från Aspa 1^9 om 2,20 ha, registrerad som Aspa 1^{14}, utan att någon minskning i stamfastighetens areal registrerats. Dessa ganska förbryllande variationer i registreringen bero på en ändring i jordregisterförordningen, som trädde i kraft den 1 januari 1928. Enligt tidigare gällande bestämmelser skulle avsöndring av jord ej föranleda att stamfastighetens registrerade areal ändrades. Detta berodde huvudsakligen därpå att med hänsyn till det lösliga sätt, varpå avsöndringsinstitutet var konstruerat, man ej kunde sätta någon större lit till i avsöndringshandlingar förekommande arealuppgifter. Sedan genom jorddelningslagen och promulgationslagen till denna avsöndringsinstitutet ställts på avskrivning och ersatts med avstyckning, ansågs tiden vara inne att övergå till det principiellt riktigare systemet att vid avsöndring eller avstyckning av jord minska stamfastighetens areal med den avsöndrade eller avstyckade arealen, dock ej i det fall att tidigare från stamfastigheten skett avsöndring utan att den registrerade arealen minskats. Här anmärkta förhållande gör att man aldrig kan utan vidare ta för god en arealuppgift i jordregistret. Man måste alltid undersöka om från fastigheten skett avsöndring eller avstyckande åtgärd av något slag, varigenom stamfastighetens areal minskats utan att detta förhållande kommit till synes i registrets arealkolumn.

Ett annat förhållande, som i hög grad bidragit till försämring av jordregistrets arealuppgifter beträffande avrösningsjorden, är att enligt jorddelningslagen all mark, som enligt skiftesstadgan skulle redovisas för sig såsom impediment, skall hänföras till avrösningsjord.

Av det här anförda torde framgå, att jordregistrets arealuppgifter dölja många fallgropar, för vilka den icke initierade lätt kan falla offer, samt att därför dessa uppgifter böra begagnas med stor försiktighet.

Trots alla de fel och brister, som sålunda vidlåda jordregistret, har detsamma varit till ovärderlig nytta i allt som rör fastighetsväsendet. Det har blivit en fastighetsbildningens ryggrad, till vilken jorddelningsväsendet, inskrivningsväsendet, mantalslängderna och nu också folkbokföringen kunnat knytas. Förståelse för jordregistrets svagheter torde vara ägnad att både underlätta dess begagnande för dessa olika syften och minska riskerna därvid.

Vad angår jorddelningsväsendet så har detta genom därom i jordregisterförordningen och jorddelningslagen införda bestämmelser fått en fast anslutning till jordregistrets fastighetsindelning. Vid varje förrättning, som innefattar delning av jord, skall sålunda utdrag av jordregistret i erforder-

liga delar finnas tillgängligt. I sammanläggningsärenden, vilka obligatoriskt skola av inskrivningsdomaren remitteras till överlantmätaren för yttrande, svarar denne för att anknytningen till jordregistrets fastighetsindelning upprätthålles.

Vidkommande inskrivningsväsendet så ha i anslutning till jordregistrets fastighetsredovisning *nya fastighetsböcker* för landet upplagts i enlighet med en därom år 1932 utfärdad lag samt en samma år utfärdad kungörelse med närmare föreskrifter huru nya fastighetsböcker för landet skola inrättas och föras. I denna nya fastighetsbok, som är gemensam för lagfarter och inteckningar, upptages såsom regel varje i jordregistret upptagen fastighet på särskilt upplägg under sin åsatta registerbeteckning. Uppläggen äro indelade i tre avdelningar, en för anteckningar om fastigheten och därmed timade förändringar (fastighetsspalten), en för lagfarter (lagfartsspalten) och en för inteckningar samt andra inskrivningar (inteckningsspalten). Då ny jordregisterfastighet bildats, skall den i fastighetsboken överföras till nytt upplägg. Om alla förändringar i jordregistret, som haft betydelse för fastighetsbokföringen, ha inskrivningsdomarna hållits underrättade genom rapporter från överlantmätarna.

För mantalslängdernas hållande à jour med timade förändringar i fastighetsindelningen m. m. ha också häradsskrivarna erhållit erforderliga, på jordregistret baserade uppgifter från överlantmätarna.

Såsom i inledningen antytts ha i fråga om folkbokföringsmyndigheternas underrättande om timade förändringar i fastighetsindelningen m. m. meddelats nya bestämmelser, som trätt i kraft den 1 november 1948. Reformen innefattar även underrättelserna till inskrivningsdomarna. Enligt det nya systemet skall överlantmätaren varje månad senast den 15 tillställa häradsskrivaren uppgift enligt formulär Hb upptagande de fastigheter, som under nästföregående kalendermånad införts i eller uteslutits ur jordregistret, däri överförts från en socken till annan eller undergått förändring beträffande registerbeteckning eller särskilt fastställt namn. Uppgiften skall översändas i två exemplar, varav det ena snarast möjligt av häradsskrivaren skall tillställas vederbörande pastor. Uppgift varom här är fråga iordningställes samtidigt i ytterligare ett exemplar, avsett för vederbörande inskrivningsdomare. Till denne skola emellertid uppgifterna insändas så tätt, att varje uppgift kan vara honom tillhanda före den inskrivningsdag, som infaller näst efter det registreringen skett. Uppgifterna maskinskrivas successivt på kort i tre exemplar omedelbart efter det registrering ägt rum. Sedan sorteras och förvaras korten i särskilda askar eller boxar för att sammanhäftade i buntar å angivna tider tillställas vederbörande. Rörande kortens innehåll har en mycket detaljerad handledning givits i anvisningarna till formulär Hb (se SFS 1948: 206). Av dessas innehåll skall här beröras endast vad som föreskrivits i fråga om ifyllandet av den å kortet förefintliga arealkolumnen. Där skall för *fastighet, som nybildats eller nyupptagits i jordregistret,* antecknas den i jordregistret angivna arealen av fastighetens enskilda ägovälde. Därav följer att icke i något annat fall arealuppgifter skola

meddelas i uppgiften. Förändringar, som fastighets ägovidd kan ha undergått genom ägoutbyte, avstyckning o. d., skola alltså icke rapporteras.

Huru de sålunda till folkbokföringsmyndigheterna överlämnade uppgifterna skola av dem användas faller utom ramen för denna redogörelse.

Hittills har ingenting sagts om fastighetsregistreringen i de *samhällen på landet, där den för städerna gällande ordning för bebyggande skall iakttagas.* I samband med tillkomsten av lagen om fastighetsbildning i stad och i anslutning till stadgandet i lagens 7 kap. 17 § första stycket erhöll genom kungörelse den 12 maj 1917 jordregisterförordningens § 1, andra stycket sin nuvarande lydelse. Enligt denna skall det ankomma på Konungens särskilda förordnande, huruvida jordregisterförordningen eller de beträffande fastighetsregister för stad meddelade bestämmelser skola tillämpas. Enligt i denna ordning meddelade föreskrifter skulle vid 1946 års utgång föras fastighetsregister för 53 köpingar och 61 municipalsamhällen samt jordregister för övriga samhällen.

Beträffande jordregistersamhällen samt andra områden å landet, där tomtindelning finnes, innehåller § 37 jordregisterförordningen särskilda föreskrifter om upprättande av *tomtbok till jordregistret,* enligt vilka rättsligen bildade tomter skola från jordregistret överföras till tomtboken och där registreras på i huvudsak samma sätt som i tomtbok till fastighetsregister för stad samt över de allenast administrativt bildade tomterna skall föras en *tomtförteckning,* som, sedan tomtboken upplagts, i allt väsentligt motsvarar tomtbildningslängden till fastighetsregister för stad. Beträffande de för registrering av tomter gällande, ganska invecklade bestämmelserna hänvisas till nedanstående redogörelse för fastighetsregistreringen i städerna. Vad som däri i samband med redogörelsen för tomternas registrering säges om stadsägoboken skall i allt väsentligt tillämpas beträffande jordregistret.

Tomt, som blivit införd i tomtboken eller undergått förändring i fråga om beteckning i tomtboken, eller för vilken särskilt namn fastställts, skall upptagas i den uppgift enligt formulär Hb, som enligt vad ovan sagts skall senast den 15 i varje månad tillställas häradsskrivaren i två exemplar. Även i uppgiften till inskrivningsdomaren skall sådan tomt upptagas.

IV. Jordens indelning i brukningsenheter.

Såsom avslutning på redogörelsen för fastighetsindelningen på landsbygden torde böra sägas några ord även om jordens indelning i brukningsenheter. Denna indelning, som ur såväl privatekonomisk som nationalekonomisk synpunkt är den viktigaste, men som det oaktat egentligen först på sista tiden i samband med den stora frågan om jordbrukets och skogsbrukets rationalisering tilldragit sig allmännare uppmärksamhet, har gått sin egen väg, i stort sett utan ingrepp eller vägledning från det allmännas sida. Å många trakter är det vanligt, för att ej säga regel, att brukningsenheterna, eller vad man i dagligt tal kallar gårdarna, bestå av flera jordregisterfastig-

heter eller genom sämjedelning utbrutna delar av sådana. Man har köpt ihop flera fastigheter och därav bildat en gård, eller, vilket är vanligare, förstorat sin gård genom tillköp av nya fastigheter eller fastighetsdelar. Och den som ägt större egendomskomplex har kunnat efter behag indela den i brukningsdelar — ofta arrendelotter — utan hänsyn till förefintliga gränser mellan olika registerfastigheter. Kronans och trävarubolagens stora skogskomplex ha också kunnat indelas i lämpliga förvaltningsenheter utan hänsyn till därinom förefintliga fastighetsgränser. De ansträngningar som särskilt under de senare decennierna nedlagts på att vid jorddelningsförrättningar bilda i brukningshänseende lämpliga självständiga fastigheter, ha mycket ofta varit ganska meningslösa, emedan fastigheterna i verkligheten icke brukats för sig utan ingått i större brukningsenheter. Säkerligen skulle resultatet ha kunnat bli mycket bättre, om hänsyn fått tagas till sambruksförhållandet vid ägolotternas utformning. Jorddelningslagstiftningen har hittills blundat för det eljest allbekanta förhållandet, att jordregisterfastigheterna i stor omfattning icke utgöra brukningsenheter. Så kan naturligtvis icke få fortgå, och man torde kunna förvänta att vid den nu pågående, åt fastighetsbildningssakkunniga uppdragna revisionen av jorddelningslagstiftningen detta kinkiga problem skall kunna lösas på lämpligt sätt. Sker detta sålunda att de i en lämplig brukningsenhet ingående registerfastigheterna på legal väg sammanhållas utan att sammanläggas, tillskapas därmed ytterligare ett slags fastighetsindelning, som behöver registreras och kontrolleras, och till vilken de statliga rationaliseringsåtgärderna böra ansluta sig.

Det ligger i sakens natur att det inom gamla, av många registerfastigheter eller delar av sådana bestående brukningsenheter ofta möter svårighet att konstatera å vilken registerfastighet envar av gårdens folk är bosatt, ty vid sambruk utplånas vanligen gränsmarkeringarna, och minnet av hur fastighetsindelningen gestaltat sig försvinner också med tiden. Den nu så vanliga indelningen av jorden i brukningsenheter, som ej motsvara registerfastigheter, torde sålunda kunna vålla ganska betydande svårigheter för folkbokföringens anslutande till den i jordregistret redovisade fastighetsindelningen.

B. Städer och vissa samhällen å landet.

I. Planläggning, fastighetsbildning, fastighetsbokföring m. m.

De gamla städerna voro privilegierade säten för köpenskap, skeppsfart, hantverk och andra borgerliga näringar. Där goda förutsättningar för sådana näringars bedrivande funnits, ha städer uppstått. Nästan alla ligga de vid de enda dåtida kommunikationsleder, på vilka varor kunde i större mängd forslas, d. v. s. de yttre och inre vattenvägarna.

De svenska städerna ha emellertid mycket olika ålder och uppkomsthistoria. Till följd härav ha också fastighetsförhållandena från början ge-

staltat sig mycket olika i de särskilda städerna. Men allteftersom genom rikslagstiftning enhetliga bestämmelser blivit gällande har särpräglingen blivit mindre framträdande. Att redogöra för allt detta faller utanför ramen för denna kortfattade, huvudsakligen på den nuvarande fastighetsindelningen och förändringarna i denna inriktade skildring. Men i fråga om den allmänna utvecklingen kan dock en historisk redogörelse icke helt undvaras, emedan det gamla alltjämt i viss omfattning fortbestår och gällande bestämmelser böra ses mot bakgrund av de tidigare gällande.

I städer och samhällen är planväsendet så sammanvävt med fastighetsbildningsväsendet, att en skildring av det senare icke kan åstadkommas utan att också planväsendet i viss omfattning beröres. Även inskrivningsväsendet sammanhänger så nära med fastighetsbildningen och fastighetsregistreringen att icke heller detta kan lämnas åsido. Den följande redogörelsen kommer därför att i erforderlig omfattning beröra utvecklingen på alla dessa områden.

Till en början skola vissa begrepp, med vilka lagstiftningen på ifrågavarande område rör sig, definieras eller klarläggas.

Vid anläggningen liksom vid den fortsatta utbyggnaden av en stad har vanligen följts en *stadsplan* upptagande trafikleder och andra för stadsinvånarnas allmänna behov erforderliga områden, d. v. s. *gator, torg och andra allmänna platser,* ävensom de för reglerad bebyggelse avsedda områdena, d. v. s. *byggnadskvarteren.* Stadsplan, som tillkommit före ikraftträdandet av 1874 års byggnadsstadga, har icke behövt fastställas, men det förekommer ej sällan att sådan plan blivit fastställd av Kungl. Maj:t. Senare tillkommen stadsplan har alltid skolat fastställas. Icke fastställd stadsplan kallas *av ålder bestående stadsplan* till skillnad från *fastställd stadsplan.*

Byggnadskvarteren ha av ålder skolat indelas i *tomter,* och sådan indelning kallas *tomtindelning.* Före den ovannämnda byggnadsstadgans tillkomst funnos ej några allmänt gällande regler för hur tomtindelning skulle tillgå. Den saken reglerades av byggnadsordningarna för de särskilda städerna. I fråga om flertalet tomter i gamla städer vet man ej hur de ursprungligen bildats. I många fall har på stadsplanekartor jämväl funnits tomtindelning utmärkt, och den av Kungl. Maj:t meddelade fastställelsen har då ansetts gälla även tomtindelningen. Tomtindelning, som ägt rum före byggnadsstadgans ikraftträdande och som icke blivit fastställd av Kungl. Maj:t, kallas *av ålder bestående tomtindelning* till skillnad från *fastställd tomtindelning.*

Ända sedan medeltiden har förekommit att städer, kronan, kyrkan eller fromma stiftelser upplåtit tomter under ständig besittningsrätt mot erläggande av årlig avgift, kallad tomtlega eller tomtören. Dessa s. k. *ofria tomter* gingo i arv, och så småningom uppkom flerstädes den sedvänjan att vid överlåtelse av sådan tomt vanligt köpebrev utfärdades, som av borgmästare och råd bekräftades med ett slags fastebrev. Lagfartsförordningen av år 1875 innehåller uttrycklig bestämmelse därom, att förvärv av byggnad å

ofri grund skall lagfaras. Och enligt 5 § lagen den 24 maj 1895 angående vad till fast egendom är att hänföra anses byggnad å ofri tomt i stad i förening med sådan rätt till tomten, att den ej må av ägaren återtagas, så länge tomtören erläggas eller utan att lösen för byggnaden gives, såsom fast egendom.

I städerna förekommer även att upplåtelse på enahanda sätt ägt rum av mark, som icke är tomt i egentlig bemärkelse. Även sådan ofri grund torde vara att hänföra till fast egendom.

I äldre städer förekommer ej sällan *att med tomt är oskiljaktigt förenad mark utom det tomtindelade området.* Då donationsjord fördelades mellan tomterna och även eljest, då till stad hörande jord på sådant sätt skiftades, stadgades i regel att jorden icke finge skiljas från tomterna. I sådant fall är den till tomten hörande jorden adpertinens till tomten. Förvärv av tomten medför, även om ingenting därom nämnes i överlåtelsehandlingen, äganderätt till jordlotten. För upphävande av samhörigheten mellan tomt och därmed oskiljaktigt förenad jordlott erfordras tillstånd av Kungl. Maj:t, vare sig jorden har egenskap av donationsjord eller icke.

Även på annat sätt har uppkommit det förhållandet att till tomt hör jord, som icke ingår i tomtindelning. Tomt kan på ett eller annat sätt ha blivit delägare i samfälld mark, och vid delning av sådan mark kan tomten ha fått visst område därav åt sig utbrutet.

I fråga om skillnaden mellan *rättslig tomtindelning* och *administrativ tomtindelning* hänvisas till vad därom säges här nedan.

Alla stadsfastigheter, som icke äro *rättsligen bildade tomter,* kallas enligt fastighetsbildningslagen *stadsägor.* Tidigare ha använts många växlande beteckningar för sådana fastigheter. För enkelhetens skull kommer i det följande ordet stadsäga att begagnas även då fråga är om tiden före fastighetsbildningslagens tillkomst.

Den gällande fastighetsbildningslagstiftningen räknar med *en tredje kategori av mark nämligen sådan, som icke ingår i fastighetsindelning.* Hit hänföras dels markområden, som äro samfällda för fastigheter, dels ock vissa vägar, gator, torg, parker och andra allmänna platser ävensom sådana vattenområden, vilka icke veterligen höra till en eller flera fastigheter enskilt.

Hur det tillgått vid de gamla städernas anläggning, därom är vår kunskap mycket ofullständig. Deras planläggning och byggnadskvarterens indelning i tomter skedde i alla händelser ej efter några enhetliga, för hela riket gällande bestämmelser, ty sådana funnos länge icke. För genomförandet av planerna tillämpades ett slags expropriationsförfarande. Staden tog utan vidare den mark, som var behövlig för gator och andra allmänna platser, och gav i vederlag annan mark. Man skulle även kunna kalla detta förfarande tvångsägoutbyte. På samma sätt genomfördes tomtindelningar i fall då saken ej kunde ordnas på annat sätt.

Behovet av en reglering av städernas byggnadsväsende genom allmän för-

fattning hade redan tidigt gjort sig kännbart. Karl XI:s stora lagkommission hade därför utarbetat ett förslag till allmän byggnadsordning för städerna innehållande bestämmelser rörande såväl stadsplan som tomtindelning. Detta förslag blev visserligen av Konungen gillat och stadfäst 1694, men någon författning utfärdades aldrig. Ej heller i samband med tillkomsten av 1734 års lag kom någon allmän byggnadsordning till stånd. Enligt 29 kap. byggningabalken skulle Konungens befallningshavande med borgmästare och råd hava vård om stads byggnadsväsende, och skulle därom gälla vad särskilt vore stadgat. Härmed åsyftades de för de särskilda städerna gällande byggnadsordningarna.

Så fortgick det ända tills Kungl. Maj:t den 8 maj 1874 utfärdade en allmän *byggnadsstadga för rikets städer.* Enligt denna skulle i varje stad finnas en *byggnadsnämnd* och upprättas en *byggnadsordning.* Nämnden hade att leda och övervaka byggnadsväsendet och därvid bl. a. föranstalta om uppgörande av stadsplan och tomtindelning. *Stadsplan* skulle fastställas av Kungl. Maj:t; jämkning i sådan plan kunde fastställas av Konungens befallningshavande. *Tomtindelning* skulle fastställas av befallningshavanden, men i samband med fastställelse av stadsplan kunde även Konungen fastställa viss tomtindelning. Över varje tomt skulle upprättas karta med beskrivning.

I såväl äldre som nyare städer har före tillkomsten av fastighetsbildningslagen fastighetsbildningen å stadsägomarken i ganska stor omfattning skett genom samma jorddelningsinstitut som på landsbygden. I *storskifteS- och enskiftesförfattningarna* saknas direkt föreskrift om att dessa delningsinstitut fingo användas inom stad. Emellertid ha sådana skiften i ej obetydlig omfattning ägt rum inom städerna. Skiftesstadgorna av åren 1827 och 1866 innehöllo vissa särskilda bestämmelser angående deras tillämpning inom städerna, men i övrigt utfärdades under 1800-talet inga speciella föreskrifter med avseende å delning eller styckning av stadsägor m. m. Det antogs därför att de för landsbygden gällande bestämmelserna rörande *hemmansklyvning, gränsbestämning, ägoutbyte* och *servitutsutbrytning* voro tillämpliga även å stadsägojord. Även *ägostyckningar* ha i viss omfattning ägt rum i städerna. Däremot ansågs i allmänhet *avsöndringsinstitutet* för landet icke vara tillämpligt i stad. Ett svårt formellt hinder härför utgjorde den omständigheten, att av länsstyrelsen prövad avsöndring skulle antecknas i jordeboken men att detta icke kunde äga rum vid avsöndring från stadsäga, emedan städernas jord ej fanns upptagen i jordeboken. I stället utbildade sig i städerna ett *fullständigt oreglerat avstyckningsförfarande.* Man förvärvade visst till läge och gränser bestämt område av en stadsäga, fick lagfart å fånget, och därmed ansågs saken klar. Ibland upprättades karta över dylikt område, ibland icke. Det är på det sättet flertalet nu förefintliga äldre stadsägor bildats.

I fråga om städernas donationsjordar gällde särskilda regler. Det ålåg landshövdingarna att tillse att till städerna donerad jord kom till avsedd användning. Uti Kungl. Maj:ts resolution på städernas besvär den 7 juli

1752 och en den 20 december 1773 given förklaring till denna meddelades närmare bestämmelser huru genom landshövdingarnas och magistraternas försorg delning av donationsjord skulle tillgå.

I den ovanstående redogörelsen för förhållandena på landsbygden har i visst avseende redan berörts den mellanform mellan landsbygd och stad som *samhällen på landet* utgöra. Dessa samhällen skola nu något närmare skärskådas.

Ända sedan medeltiden ha i Sverige på landsbygden funnits ursprungligen under vissa städer lydande handelsplatser, kallade *köpingar*. Av dessa utvecklades åtskilliga till städer. De som fortbestodo utan att få stadsrättigheter frigjordes så småningom från beroendet av resp. städer och blevo nästan undantagslöst egna kommuner, särskilt sedan möjlighet härtill beretts genom stadgande därom i 1862 års förordning om kommunalstyrelse på landet. Alla senare nybildade köpingar ha gjorts till egna kommuner. Enligt stadgande i 86 § lagen den 6 juni 1930 om kommunalstyrelse på landet skall köping utgöra särskild kommun; dock att där köping, då lagen trädde i kraft, utgjorde kommun gemensamt med socken, inom vars område den var belägen, därvid skulle förbliva, intill dess annorlunda förordnats i enlighet med vad om ändring i kommunal indelning är särskilt föreskrivet.

Enligt § 50 i 1874 års byggnadsstadga skulle vad i stadgan var föreskrivet i fråga om stad i tillämpliga delar gälla även för köping; så ock för hamn, fiskeläge och annat ställe med större sammanträngd befolkning, då sådant av omständigheterna påkallades och Kungl. Maj:t därom förordnade. Motsvarande bestämmelser funnos meddelade även i brandstadgan, ordningsstadgan och hälsovårdsstadgan för rikets städer. Område, inom vilket enligt beslut av Kungl. Maj:t en eller flera av nämnda stadsstadgor skulle tillämpas, erhöll genom lagen den 27 maj 1898 angående tillägg till 1862 års förordning om kommunalstyrelse på landet officiellt benämningen *municipalsamhälle*. Sådant samhälle utgör en i vissa avseenden självständig kommunal enhet inom den borgerliga kommunen.

Inom köpingarna samt de municipalsamhällen, för vilka byggnadsstadgan förklarats skola gälla, funnos alltså byggnadsnämnder. Stadsplaner kunde upprättas, och inom planlagda områden kunde tomter bildas genom tomtindelning. I övrigt ägde jorddelning och annan fastighetsbildning rum enligt de för landsbygden gällande bestämmelser. Den till dessa samhällen hörande jorden kvarstod i jordeboken. Delades en jordeboksenhet eller en fastighet inom denna av samhällsgränsen, föranledde detta förhållande ej att jordeboksenheten eller fastigheten delades i kameralt eller fastighetsrättsligt hänseende.

Innan vi gå vidare i redogörelsen för planväsendet och fastighetsbildningen, kan det vara lämpligt att något tala om *inskrivningsförhållandena i städerna*, vilka strax efter tillkomsten av 1874 års byggnadsstadga undergingo en genomgripande förändring genom tillkomsten av 1875 års lagfarts- och

inteckningsförordningar samt kungörelsen den 14 september 1875 huru lagfarts- och inteckningsböcker skola inrättas och föras. Enligt sistnämnda kungörelse skola i stad med egen jurisdiktion lagfarts- och inteckningsärenden antecknas i en gemensam *fastighetsbok*, vari skall göras ett upplägg för varje särskild fastighet. För fastighet, som tillhör kommun, stat eller allmän inrättning, behöver dock ej göras upplägg förrän lagfarts- eller inteckningsärende rörande sådan fastighet förekommer. Till varje upplägg anslås erforderligt antal blad, vilka förses med överskrift och delas i tre spalter, den första för anteckning om fastighets natur och storlek, den andra för lagfarter och den tredje för inteckningar. För tomt skall i första spalten anges dess natur av fri eller ofri; gata eller allmän plats, invid vilken tomten är belägen, tomtens areal och dess sidors längd; när och av vem tomtindelning verkställts, som åberopats vid ansökan om lagfart å tomten, samt förändringar i tomtens areal. För stadsäga skall i första spalten anges dess areal och skeende förändringar däri.

Städernas fastighetsböcker blevo alltså från början fullt specialiserade till skillnad från lagfarts- och inteckningsböckerna på landet, vari, såsom ovan sagts, ett upplägg skulle göras för varje jordeboksenhet, oberoende av att sådan enhet i regel var uppdelad i flera fastigheter. Denna specialisering skulle även för framtiden bibehållas genom att, då fastighet delades eller område därifrån avstyckades, nytt upplägg skulle anordnas för varje sålunda tillkommen ny fastighet. I vissa fall skall dock enligt i samband med fastighetsbildningslagens tillkomst år 1917 införda undantagsbestämmelser avstyckat område tillsvidare kvarstå å upplägget för stamfastigheten. Dessa undantagsbestämmelser sammanhänga såsom av vad nedan anföres framgår med vissa bestämmelser rörande fastighetsregistreringen.

Denna fastighetsbokens specialisering har gjort att trots den oreda, som i brist på lämplig lagstiftning länge karakteriserat fastighetsbildningen i städerna, dock en viss ordning och överskådlighet kunnat upprätthållas även före fastighetsregistrens tillkomst. Något som också i väsentlig grad bidragit härtill har varit, att fastighetsredovisningen i fastighetsboken mycket ofta anslutits till någon över staden upprättad karta sålunda att i fastighetsboken angivits numren å de ägofigurer, som ingingo i fastigheterna. Dylika kartor, som sålunda i viss mån gjort tjänst som registerkartor, ha vanligen upprättats för helt andra ändamål såsom fördelning mellan fastigheterna av den s. k. salpetergärden eller av tionde eller dylikt.

Det må framhållas att 1875 års lagstiftning rörande fastighetsbokföringen i stad icke från början innehöll någon antydan om att i stad skulle finnas fast egendom, som ej ingick i fastighetsindelning, och som därför skulle i inskrivningshänseende behandlas på särskilt sätt. Bestämmelser i sådant hänseende tillkommo först 1917.

Genom kungl. förordningen den 15 oktober 1880, innefattande *särskilda föreskrifter angående lagfart, inteckning och utmätning av järnväg*, så ock i fråga om förvaltning av järnväg under konkurs, har stadgats att ärenden angående lagfart av och inteckning i enskild järnväg skola upptagas och

prövas i särskild ordning. I samband med tillkomsten av nya hovrätter ha de i förordningens 3 och 8 §§ intagna forumbestämmelserna i flera omgångar ändrats. Enligt lag den 17 juni 1943 gäller för närvarande följande. Ärenden angående lagfart av eller inteckning i enskild järnväg skola upptagas och prövas av inskrivningsdomaren i Stockholm, då järnvägen till större delen av sin sträckning ligger inom domsagor under Svea hovrätt eller hovrätterna för Nedre Norrland och Övre Norrland, av inskrivningsdomaren i Jönköping, då järnvägen till större delen av sin sträckning ligger inom domsagor under Göta hovrätt eller hovrätten för Västra Sverige, samt av inskrivningsdomaren i Kristianstad, då järnvägen till större delen ligger inom domsagor under hovrätten över Skåne och Blekinge.

Särskilda föreskrifter angående inrättande och förande av *fastighetsbok i fråga om enskilda järnvägar* ha meddelats i en kungörelse den 19 november 1880. Enligt denna skola lagfarts- och inteckningsärenden, som angå enskild järnväg, särskilt för sig upptagas i ett eller flera band av fastighetsboken. För varje järnväg, som enligt sagda förordning skall anses som en sammanhängande egendom, göres, då lagfarts- eller inteckningsärende rörande järnvägen först förekommer, i fastighetsboken ett upplägg. Överskrift till upplägget skall innehålla järnvägens namn. Till sådant upplägg anslagna blad skola uppdelas i tre spalter, en för anteckning om banans ändpunkter, den till järnvägen hörande jord och dess storlek samt de hemman, lägenheter eller tomter, varifrån den är tagen, jämte de underrätter, inom vilkas domsområden den är belägen, samt en lagfartsspalt och en inteckningsspalt. Avsikten med denna anordning är att i inskrivningshänseende sammanföra enskild järnvägs hela område till »en enda sammanhörande fast egendom», som endast i dess helhet får intecknas. Därmed har emellertid järnvägens hela område icke blivit en enda fastighet. Detta torde bäst framgå av det förut berörda förhållandet att i jordregistret järnvägslagfarten icke föranleder någon sammanföring av de i en järnväg ingående fastigheterna. I fastighetsregister för stad däremot skall, såsom av vad nedan anföres framgår, en sammanföring i fastighetsindelningshänseende av järnvägsmarken åvägabringas såtillvida, att järnvägens hela markinnehav inom staden skall indelas till *en* stadsäga.

Till inskrivningsväsendet är att hänföra även förandet av *tomträttsbok*, men det har ansetts lämpligt att låta vad som bör sägas om inskrivningen av tomträtt ingå i den redogörelse för sagda rättsinstitut, som skall lämnas här nedan.

Tillkomsten av 1874 års byggnadsstadga betecknade endast början av en mycket livlig lagstiftningsverksamhet på ifrågavarande område, vilken sammanhänger med städernas och samhällenas snabba tillväxt och som ännu icke visat någon tendens till avmattning. Den grund, som lagts genom byggnadsstadgan, kom emellertid att i huvudsak bestå. Stadgan har endast moderniserats och påbyggts. Vidare har fastighetsbildningen i städerna reglerats genom särskild lagstiftning. Då det av utrymmesskäl icke är möjligt att lämna någon utförligare redogörelse för dessa vidlyftiga, på varandra

inverkande lagstiftningsarbeten, har här valts den utvägen att först endast i korthet omnämna de särskilda lagarna och förordningarna och därefter gå direkt in på de detaljer, som kunna anses vara mest av intresse i förevarande sammanhang.

Efter mer än tjugoåriga förarbeten, varunder *lagen den 26 maj 1899 angående förändring av tomts område* blev till, utkom den 31 augusti 1907 *lagen angående stadsplan och tomtindelning,* som innehöll fullständigare och enhetligare bestämmelser på berörda områden än som funnits meddelade i byggnadsstadgan och de särskilda byggnadsordningarna, och varigenom stadsplaneväsendet fick sitt erforderliga civilrättsliga underlag.

Efter tioåriga förarbeten utfärdades den 12 maj 1917 dels *lagen om fastighetsbildning i stad* (fastighetsbildningslagen), dels ock *förordningen med närmare föreskrifter om fastighetsregister i stad* (fastighetsregisterförordningen). Enligt av riksdagen uttalad önskan hade i fastighetsbildningslagen sammanförts allt som kunde hänföras till stadsplanering, tomtindelning, fastighetsbildning och fastighetsregistrering i städerna och de stadsliknande samhällena på landet. Lagens 1 kap. motsvarade i huvudsak 1907 års lag om stadsplan och tomtindelning, vilken upphävdes.

Under 1900-talets två första decennier hade pågått arbeten för åstadkommande av en ny, mera tidsenlig byggnadsstadga för städerna. Dessa arbeten ledde emellertid ej till något definitivt resultat, emedan samtidigt uppkommit fråga om en mera genomgripande revision av den nyligen tillkomna stadsplanelagstiftningen. Sedan dessa frågor behandlats av två kommittéer, som avgivit betänkanden 1920 och 1928, resulterade de fortsatta arbetena i *stadsplanelagen den 29 maj 1931* och *byggnadsstadgan den 20 november 1931.* Stadsplanelagstiftningen utbröts alltså ur lagstiftningen angående fastighetsbildning i stad. Uti 1 kap. fastighetsbildningslagen kvarstå därefter endast vissa bestämmelser om stadsplans- och tomtindelnings inverkan på fastighetsindelningen.

Stadsplanelagstiftningen reviderades snart ånyo, vilket resulterade i de nu gällande författningarna på området nämligen *byggnadslagen av den 30 juni 1947* och den samma dag utfärdade *byggnadsstadgan.*

Sedan genom de ovanberörda lagarna av åren 1907, 1917, 1931 och 1947 de grundläggande stadsbyggnadsbestämmelserna fått civillags natur, har ej vidare kunnat förekomma att den gällande byggnadsstadgan genom förordnande av Konungen gjorts tillämplig för vissa områden å landet. Samtliga dessa lagar innehålla bestämmelser dels därom att vad som stadgats för stad skall äga motsvarande tillämpning för köping, dels ock därom att Konungen äger förordna att vad i lagen är stadgat för stad skall äga motsvarande tillämpning för tätare befolkad ort å landet. Sådan ort blir genom dylikt förordnande ett municipalsamhälle, där den för städerna gällande ordning för bebyggande — således även vad den lagen kompletterande byggnadsstadgan därom innehåller — skall iakttagas.

Byggnadslagen räknar liksom tidigare lagstiftning på området med tre olika kategorier av tätorter nämligen städer, vissa stadsliknande samhällen på landet samt tättbebyggda områden å landet i övrigt. För alla dessa kunna fastställas planer av fyra slag nämligen *generalplan, stadsplan, byggnadsplan* och *regionplan,* varjämte bebyggelsen kan regleras genom *utomplansbestämmelser.* I de inledande bestämmelserna till lagen angivas planväsendets och de nämnda institutens funktioner sålunda: Marks användning för bebyggelse skall i den omfattning som stadgas i lagen föregås av planläggning. Grunddragen för marks användning inom kommun eller samhälle angivas i generalplan. Närmare reglering av bebyggelsen sker genom stadsplan eller byggnadsplan. Byggnadsverksamheten inom område, som ej ingår i stadsplan eller byggnadsplan, regleras genom utomplansbestämmelser. För samordning av flera kommuners eller samhällens planläggning upprättas regionplan.

Regionplanen — för att nu börja med denna den minst detaljerade och förbindande planen — är en nyhet. Den skall komma till användning, när gemensam planläggning av markens användning erfordras för flera städer, samhällen eller landskommuner. Regionplanen skall huvudsakligen avse markens användning för viktigare trafikleder, flygplatser, områden för tätbebyggelse och fritidsområden. Regionplanen har ej tvingande rättsverkningar utan skall endast vara vägledande vid fortsatt planarbete för åstadkommande av generalplan, stadsplan, byggnadsplan eller utomplansbestämmelser. Någon omedelbar inverkan på den bestående fastighetsindelningen har regionplanen icke.

Generalplan skall, i den mån så erfordras, upprättas till ledning för framtida närmare planläggning av stads, samhälles eller områdes å landet i övrigt ordnande och bebyggande. I planen skola angivas grunddragen för markens användning för olika ändamål såsom tätbebyggelse, viktigare trafikleder och andra allmänna platser. Generalplanen är i och för sig ganska lösligt konstruerad men kan genom att den helt eller i vissa delar fastställes få vissa rättsverkningar, av vilka dock endast en har sådan inverkan å den bestående fastighetsindelningen, att den bör anmärkas i detta sammanhang. Härmed åsyftas det förhållandet att, enligt vad som framgår av nedanstående redogörelse för fastighetsregistreringen i städerna och de i registreringshänseende med dessa likställda samhällena å landet (fastighetsregistersamhällen), staden eller samhället tillhörig fastighet, som enligt planen ingår i gata, torg eller annan allmän plats, skall utgå ur fastighetsindelning. Stad, samhälle eller landskommun får också, oavsett vilket fastighetsregistreringssystem som tillämpas, rätt att lösa till sig mark varom här är fråga. Gatumark enligt fastställd generalplan blir alltså i nämnda hänseenden jämställd med gatumark enligt fastställd stadsplan. Det må emellertid framhållas att generalplan, till skillnad från stadsplan, icke har avstyckande verkan å rättsligen bestående tomt. Fastställelse å generalplan meddelas av Konungen vad angår stad eller samhälle samt av länsstyrelsen vad angår landet i övrigt.

Fastställd generalplan liknar i fråga om sina ovannämnda rättsverkningar mest den planform, *stomplan*, som infördes genom 1931 års stadsplanelag och som nu försvunnit. Stomplan kunde dock fastställas endast för stad eller samhälle, varjämte den huvudsakligen var inriktad på trafikflederna. Enligt stadgande i byggnadslagen skall beträffande stomplan, som fastställts före lagens ikraftträdande, gälla vad om fastställd generalplan är stadgat. Detta gäller även utom byggnadslagens område, varför uttrycket »fastställd generalplan», var det än förekommer i lagar och författningar, inbegriper jämväl fastställd stomplan.

Stadsplanen har enligt byggnadslagen i huvudsak samma innebörd och funktion som den haft enligt 1874 års byggnadsstadga och de tre tidigare lagarna av åren 1907, 1917 och 1931. Att stadsplan kan förekomma även å rena landsbygden, där tätbebyggelse uppkommit eller väntas uppstå, innebär en nyhet i förhållande till 1931 års lagstiftning, men denna anordning fanns tidigare enligt såväl 1907 års stadsplanelag som 1 kap. fastighetsbildningslagen. Denna s. k. »bondplan» hade emellertid mera begränsade rättsverkningar än stadsplan i egentlig mening. I stadsplanen skall enligt byggnadslagen skiljas mellan tre olika slag av mark nämligen 1) *byggnadskvarter, 2) gator, torg, parker och andra allmänna platser* samt 3) *specialområden*. Sistnämnda term är ny, men en reell motsvarighet till denna grupp av områden fanns redan i 1931 års stadsplanelag. Såsom exempel på specialområden uppräknas i lagen järnvägs- och andra särskilda trafikområden, skydds- eller säkerhetsområden för vissa anläggningar, hamnområden, idrottsområden, begravningsplatser och vattenområden. Att mark ingår i specialområde har ingen betydelse för den bestående fastighetsindelningen. Liksom tidigare har stadsplanen omedelbar inverkan på den bestående fastighetsindelningen i följande två hänseenden. Ingår fastighet, som äges av stad eller fastighetsregistersamhälle, i gata, torg, park eller annan allmän plats, skall fastigheten omedelbart utgå ur fastighetsindelning. Avskär kvartersgräns del av rättsligen bildad tomt, så är den utom kvarteret fallande delen av tomten under vissa förutsättningar, till vilka vi senare skola återkomma i samband med redogörelsen för fastighetsregistreringen, att anse såsom avstyckad från tomten. Det senare gäller oavsett vilket registreringssystem som tillämpas. Anmärkningsvärt är också att samhället ej tillhörig tomt, som i dess helhet ingår i gata, byter fastighetsnatur och blir stadsäga eller jordregisterfastighet.

En plan med namnet *byggnadsplan* infördes redan genom 1931 års stadsplanelag. Med densamma avsågs att den skulle utgöra en ersättning för den ovannämnda »bondplanen». 1931 års byggnadsplan liknade också »bondplanen» i det avseendet att för byggnadskvarter i sådan plan kunde fastställas tomtindelning. Vid utarbetandet av byggnadslagen ansågs det angeläget att tillskapa ett byggnadsplaneinstitut med vidsträcktare användning och delvis andra rättsverkningar, som skulle kunna ersätta också de avstyckningsplaner, vilka enligt såväl fastighetsbildningslagen som jorddelningslagen kunde av magistraten eller länstyrelsen godkännas att lända till

efterrättelse vid fastighetsbildning genom avstyckning enligt nämnda lagar. *Byggnadslagens byggnadsplan* har mera omfattande rättsverkningar än 1931 års plan med samma namn, särskilt vad angår möjligheter att ordna väg-, avlopps- och vattenledningsfrågor. Byggnadsplanen skall utmärka och till gränserna angiva de för olika ändamål avsedda områden, som ingå i planen, såsom byggnadsmark samt vägar och andra allmänna platser. Tomtindelning av byggnadsmark kan ej äga rum, utan meningen är att fastighetsbildningen skall ske genom avstyckning. Byggnadsplanen har ingen som helst direkt inverkan på den bestående fastighetsindelningen. Sådan plan fastställes av länsstyrelsen. *Fastställd byggnadsplan enligt 1931 års lag* länder även efter byggnadslagens ikraftträdande till efterrättelse, men någon tomtindelning av i sådan plan upptagen byggnadsmark kan ej vidare äga rum. Förefintlig fastställd tomtindelning gäller dock och kan under vissa förutsättningar ändras.

Även *godkända avstyckningsplaner,* av vilka det finns ett mycket stort antal, skola lända till efterrättelse på sätt om byggnadsplan är stadgat, varjämte medgivits att ändring av avstyckningsplan får verkställas på sätt förut skett.

Utomplansbestämmelser kunna icke på något sätt direkt inverka på den bestående fastighetsindelningen, varför de skulle kunna helt förbigås. Det må emellertid påpekas att namnet är i viss mån vilseledande, eftersom sådana bestämmelser kunna fastställas ej blott för icke planlagda områden utan även för områden, som ingå i regionplan, generalplan eller stomplan, oaktat i dessa planinstitut ingå bestämmelser med avseende å byggnadsverksamhetens ordnande. De till sådan plan hörande bestämmelser kunna alltså påbyggas genom bestämmelser, som icke höra till planen och alltså, ehuru icke territoriellt, falla utom planen.

Tomtindelningsinstitutet har i byggnadslagen och 1947 års byggnadsstadga bibehållits i huvudsak sådant det utformats i den tidigare lagstiftningen av åren 1907, 1917 och 1931. Byggnadskvarter skall indelas i tomter sålunda, att det kan ändamålsenligt bebyggas i överensstämmelse med stadsplanen. Tomtindelning har icke karaktär av förrättning, utan det åligger byggnadsnämnden att upprätta förslag till tomtindelning. Sådant förslag skall utmärkas å karta, som skall upptaga bl. a. gränser för fastigheter och i fastighetsindelning ej ingående områden, såvitt de beröras av tomtindelningen, ävensom varje vid tomtindelningen nybildad tomt med dess gränser och belägenhet i förhållande till de tomter och andra områden, som gränsa till tomten. Till kartan skall höra beskrivning utvisande för varje tomt storleken av vart och ett av de områden, av vilka tomten skall bildas, tomtens hela ytinnehåll och längden av dess särskilda sidor. För varje i tomtindelning ingående fastighet eller annat område skall dess beteckning i fastighetsregistret vara angiven å kartan och i beskrivningen. Uppgjort förslag till tomtindelning skall antagas av byggnadsnämnden och därefter fastställas av länsstyrelsen.

Tomtindelning skall i regel omfatta helt byggnadskvarter men kan, då skäl därtill äro, begränsas till del av kvarteret. Under vissa förutsättningar kan redan tomtindelat kvarter eller del därav undergå ny tomtindelning.

Fastställd tomtindelning har en mycket ingripande verkan på den inom kvarteret bestående fastighetsindelningen. Denna verkan är i vissa fall omedelbar men inträder i andra fall först under vissa förutsättningar. Innan dessa ganska invecklade förhållanden, som kunna sammanfattas under rubriken »den administrativa tomtindelningens rättsliga genomförande», närmare beröras, måste emellertid i korthet något sägas om tomtmätnings- och tomträttsinstituten.

I tomtindelning ingår icke att rättsgiltigt å marken utstaka och med gränsmärken utmärka nybildad tomts gränser, utan detta skall, sedan tomtindelningen fastställts, ske vid en särskild förrättning, kallad *tomtmätning*, varom stadgas i 2 kap. fastighetsbildningslagen. Vid denna förrättning skall också ske undersökning rörande och, vid tvist, bestämmande av de gamla fastighetsgränserna inom den nybildade tomtens område. Över tomten skall upprättas karta — vanligen kallad *»laga tomtkarta»* — jämte beskrivning, som i varje fall skall innehålla uppgift om gränsmärkenas beskaffenhet samt om tomtens ytinnehåll och längden av dess särskilda sidor. Skall tomt bildas av flera fastigheter eller i fastighetsindelning ej ingående områden eller delar av sådana, skall varje sådan fastighet eller område eller del till arealen angivas i beskrivningen. Tomtmätning förrättas av stadens eller samhällets mätningsman eller särskilt förordnad förrättningsman. Denne har att, innan förrättningen avslutas med besvärshänvisning till ägodelningsrätten, avge utlåtande rörande tomtgränsernas rätta sträckning. Godkännes utlåtandet av vederbörande jordägare, vinner det omedelbart laga kraft. I annat fall vinner tomtmätningen laga kraft, sedan besvärstiden gått till ända utan att besvär däröver anförts. Fastställelseprövning äger alltså ej rum.

Det händer stundom att tomtmätningshandlingarnas uppgifter å arealer och sidolängder mer eller mindre avvika från motsvarande uppgifter i tomtindelningshandlingarna. Det kan till och med inträffa exempelvis att ett obetydligare område av en fastighet, som enligt tomtindelningen skulle falla inom tomten, vid tomtmätningen befunnits ligga utom densamma. Dylika divergenser förekomma mest i fall då tomtindelningen är av äldre datum. I dylika fall äro, sedan tomtmätningen vunnit laga kraft, de därvid erhållna resultaten att anse såsom gällande.

Nära nog samtidigt med 1907 års stadsplanelag tillskapades genom lagen den 14 juni 1907 om nyttjanderätt till fast egendom en ny form av besittningsrätt, kallad *tomträtt*. Upplåtelsetiden får ej understiga tjugusex och ej överstiga etthundra år. Endast i laga ordning bildad tomt kan bli föremål för sådan rätt. Ursprungligen kunde tomträtt upplåtas endast av kronan, stad eller annan kommun, municipalsamhälle samt, efter av Kungl. Maj:t meddelat tillstånd, av fideikommiss eller annan stiftelse. Genom bestämmelser i lagen den 4 januari 1927 angående tillstånd till försäljning av

kyrklig jord i vissa fall samt till upplåtelse av sådan jord under tomträtt utsträcktes tomträttsinstitutets användning till kyrklig jord. Upplåtelse av tomträtt och inteckning i sådan rätt skall inskrivas i en av inskrivningsdomaren förd *tomträttsbok*, vilken är inrättad i nära överensstämmelse med fastighetsbok för stad.

Vi återgå nu till den ovanberörda frågan om *den administrativa tomtindelningens rättsliga genomförande*. Det blir därvid nödvändigt att behandla den äldre rättsutvecklingen endast antydningsvis och låta den mera detaljerade redogörelsen syssla med gällande bestämmelser i ämnet.

Konungens ekonomiska lagstiftningsmakt ansågs ända till mot slutet av 1800-talet vara betydligt mera omfattande än den är enligt senare och nu gängse rättsuppfattning. Denna förskjutning i rättsuppfattningen har satt många spår i lagstiftningen ej minst på fastighetsbildningens område. Vid författandet av 1874 års byggnadsstadga tänkte man sig antagligen, att stadgan skulle vara bindande även för de enskilda jordägarna, men när den sedan skulle tillämpas ansågs den icke kunna inskränka den enskildes frihet att nyttja sin egendom, utan stadgan betraktades såsom bindande endast för kommunalförvaltningarna. Erforderliga tvångsmedel för ett rättsligt genomförande i vissa fall av administrativ tomtindelning kommo därigenom att saknas. Denna brist har man senare sökt avhjälpa dels genom ovanberörda 1899 års lag angående förändring av tomts område, vilken var tillämplig endast i stad och ett municipalsamhälle, som sedan inkorporerats med stad, dels ock huvudsakligen genom de stadganden i ämnet, som inflöto i 3 kap. fastighetsbildningslagen och som år 1921 undergingo en betydelsefull omarbetning, i samband varmed kapitlets rubrik ändrades till: »Om sammanläggning av områden, som enligt fastställd tomtindelning utgöra tomt». Huvudsyftet med denna till ägodelningsrätten förlagda sammanläggningsprocedur är att förhindra bildandet av tomter, varav särskilda delar på olika sätt belastas av inteckningar eller andra gravationer, något som tidigare kunnat ske och förorsakat avsevärda olägenheter.

En redogörelse för hur enligt gällande lagstiftning en administrativ tomtindelning rättsligen genomföres kan icke åstadkommas utan att i viss mån föregripa den efterföljande redogörelsen för fastighetsregistreringen. För undvikande av upprepning skall därför redogörelsen här göras så fullständig med avseende å registreringsåtgärderna att endast en hänvisning till förevarande avsnitt blir erforderlig.[1]

I fall då enligt fastställd tomtindelning del av fastighet eller i fastighetsindelning icke ingående område skall utgöra eller ingå i nybildad tomt, har tomtindelningen avstyckande verkan, men denna inträder icke omedelbart utan först i den mån så erfordras för tomtindelningens rättsliga genomförande. Genomförandet av en dylik tomtindelning föregås i regel av att en person förvärvar det eller de områden, varav tomten skall bildas, och söker lagfart å fången. I denna situation skall tomten eller tomtdelen an-

[1] För den som icke närmare känner till fastighetsregistreringen torde det vara lämpligt att, innan han går vidare, läsa den redogörelse därför, som lämnas å sid. 48 och 49 här nedan.

ses vara genom tomtindelningen avstyckad från fastighet eller område, som tomten eller tomtdelen förut tillhört. För lagfart fordras i detta fall ej att den nybildade tomten undergått tomtmätning. Enligt gällande registreringsbestämmelser skola dylika områden, trots att de avstyckats och särskilt lagfarits, icke registreras såsom särskilda fastigheter, utan vid vederbörande fastighet eller i fastighetsindelning icke ingående område skall i fastighetsregistret eller i bihang B eller C samt i bihang A endast göras anteckning om förhållandet i avvaktan på nästa fas i tomtbildningens rättsliga genomförande. I överensstämmelse härmed skall också i fastighetsbokens lagfartsspalt vid den fastighet eller det område, varifrån området avstyckats, endast göras anteckning om den meddelade lagfarten. Nyssnämnda nästa fas består beträffande nybildad tomt, vari ingår område från endast en fastighet eller ett i fastighetsindelning ej ingående område, däri, att tomten på ägarens därom hos registerföraren framställda begäran upptages i tomtboken, samt beträffande nybildad tomt, vari ingå områden från flera fastigheter eller i fastighetsindelning ej ingående områden, däri att ägodelningsdomaren på ansökning av tomtens ägare jämlikt 3 kap. fastighetsbildningslagen medger områdenas sammanläggning till en tomt. I det sistnämnda fallet är tomten rättsligen bildad genom beslutet om sammanläggningen, oaktat tomten ännu ej införts i tomtboken. Upptagandet i tomtboken sker sedan på grund av den underrättelse om sammanläggningen, som ägodelningsdomaren har att lämna registerföraren. I båda de här nämnda fallen fordras att tomten undergått laga tomtmätning.

Emellertid kan i de två administrativa tomtbildningsfall, som behandlats i föregående stycke, inträffa, att alla de fastigheter eller i fastighetsindelning ej ingående områden, som beröras av tomtindelningen, ägas av samma person, och att denne själv föranstaltar om tomtbildningens rättsliga genomförande. Han har då endast att låta verkställa tomtmätning och därefter, i första fallet, hos registerföraren begära tomtens upptagande i tomtboken och, i andra fallet, hos ägodelningsdomaren göra ansökning om medgivande till sammanläggningen. I båda dessa situationer utlöses tomtindelningens avstyckande verkan; det senare fallet har dock icke direkt reglerats i lagstiftningen.

Slutligen återstår att behandla det enklaste fallet av alla eller då nybildad tomt motsvarar stadsäga. Det åligger då registerföraren att efter erhållen underrättelse om tomtindelningen omedelbart ex officio överföra fastigheten till tomtboken och där registrera den under åsatt beteckning. I detta fall erfordras icke att tomten undergått tomtmätning.

I fall då enligt vad ovan sagts tomts rättsliga bildande skall ske genom tomtens upptagande i tomtbok men sådan bok ännu icke blivit upplagd, får lagfart meddelas å *tomten* utan hinder därav att den ej införts i tomtbok. Genom sålunda meddelad lagfart anses tomten vara rättsligen bildad, och densamma skall därför, då tomtbok sedermera upplägges, upptagas i denna.

Tomträttsinstitutets förhållande till den administrativa och den rättsliga

tomtbildningen är ett ganska oklart spörsmål. Det torde emellertid numera allmänt anses att tomträtt kan avse endast rättsligen bildad tomt. Den som vill upplåta en tomt under tomträtt har därför att dessförinnan föranstalta om tomtens rättsliga bildande på sätt ovan sagts. I fall då detta skall ske genom tomtens upptagande i tomtbok, men sådan ännu icke blivit upplagd, utgör dock denna omständighet ej hinder för inskrivning av tomträtt. Tomten anses därmed vara rättsligen bildad och skall upptagas i tomtboken vid dennas upplåggande.

Mätningsväsendet i städer och stadsliknande samhällen, sådant det nu är organiserat, står sedan 1936 under lantmäteristyrelsens överinseende men lyder närmast under vederbörande byggnadsnämnd. Det verkställande organet är den av staden eller samhället antagne *mätningsmannen,* som har att handlägga förekommande *mätningsförrättningar.* Behörighet till befattning såsom mätningsman tillkommer den som avlagt lantmäteriexamen eller civilingenjörsexamen vid teknisk högskolas avdelning för väg- och vattenbyggnad och därjämte utövat viss praktisk verksamhet inom fastighetsbildningsväsendet. På ansökan av staden eller samhället kan också av länsstyrelsen förordnas särskild *förrättningsman för tomtmätning eller avstyckning.*

De mätningsförrättningar, som kunna äga rum enligt fastighetsbildningslagen, äro — förutom *tomtmätning* varom ovan talats — *laga skifte, ägoutbyte, gränsbestämning, utbrytning av skogsfångs- eller mulbetesservitut* samt *avstyckning* av område, som ej ingår i tomtindelning. Alla dessa institut ha i huvudsak samma funktioner som motsvarande jorddelningsinstitut enligt jorddelningslagen. Åtskilliga olikheter förekomma dock, men endast några få av dessa äro av den art, att de i detta sammanhang behöva beröras. 4 kap. fastighetsbildningslagen handlar om *sammanläggning av stadsägor,* vilket institut är konstruerat i nära överensstämmelse med sammanläggningsinstitutet för landet.

I fråga om ovan antydda olikheter m. m. må framhållas följande.

Rådhusrätt, där sådan finnes, är ägodelningsrätt i stad. Den lagfarne ledamot i rådhusrätten, som därtill är satt, är ägodelningsdomare. Stad, där rådhusrätt ej finnes, liksom samhälle å landet lyder under ägodelningsrätten i vederbörande domsaga.

Ägodelningsdomare eller ägodelningsrätt skall pröva och fastställa laga skifte, ägoutbyte och servitutsutbrytning ävensom sådan gränsbestämning, vilken enligt 2 kap. 13 § andra stycket fastighetsbildningslagen skall eller kan ske i den ordning, som stadgas i jorddelningslagen. Annan gränsbestämning enligt 2 kap. är ej underkastad fastställelseprövning, utan om sådan förrättning gäller vad ovan sagts angående tomtmätning. Avstyckning skall prövas och fastställas av magistraten, i Stockholm av överståthållarämbetet, i städer där magistrat ej finnes, av länsstyrelsen eller den Konungen därtill förordnar samt i fastighetsregistersamhällen av länsstyrelsen. Sammanläggningsärende prövas av ägodelningsdomare eller ägodelningsrätt.

Laga skifte kan normalt äga rum allenast för utbrytande av kvotdel av fastighet eller av område, som är samfällt för flera fastigheter. Konungen kan dock, där särskilda omständigheter sådant föranleda, medgiva omdelning av redan skiftad stadsjord och i samband därmed meddela särskilda föreskrifter beträffande handläggningen av förrättningen.

Sammanläggning enligt 4 kap. fastighetsbildningslagen kan icke äga rum innan fastighetsregister för staden eller samhället upplagts. Sådan sammanläggning kan icke kombineras med laga skifte eller avstyckning.

Det har länge ansetts önskvärt att vid jorddelning inom städernas och fastighetsregistersamhällenas landsbygdsbetonade områden kunna tillämpa den jordpolitiska kontroll, som jorddelningslagen och lagen om sammanläggning av fastigheter å landet ge möjlighet till. Detta önskemål har förverkligats genom lagen den 27 februari 1948 med särskilda bestämmelser om fastighetsbildning inom vissa områden av stad samt vissa i samband därmed företagna ändringar i fastighetsbildningslagen. Enligt den förstnämnda lagen kunna i fråga om dylikt område genom förordnande av Konungen fastighetsbildningslagens stadganden om avstyckning och sammanläggning i huvudsak sättas ur kraft och ersättas av motsvarande stadganden i jorddelningslagen och sammanläggningslagen. Inom område, beträffande vilket sådant förordnande meddelats, kan alltså förekomma både *avstyckning enligt 19 kap. jorddelningslagen* och *sammanläggning enligt lagen om sammanläggning av fastigheter å landet*, varjämte det blivit möjligt att *kombinera såväl avstyckning som laga skifte med sammanläggning.*

Ursprungligen kunde enligt 6 kap. fastighetsbildningslagen mark, som var tomtindelad, icke intagas i laga skifte och ej heller beröras av ägoutbyte. Dessa förbud ha sedermera i flera etapper uppmjukats. För närvarande gäller att stadsjord, som ingår i tomtindelning, ej må ingå i laga skifte i vidare mån än såvitt tomtindelningens genomförande därigenom främjas. Och i fråga om ägoutbyte gäller, att där bestående fastighetsindelning ej överensstämmer med gällande tomtindelning och sådan överensstämmelse utan någon delägares förfång skulle främjas genom ägoutbyte, sådan förrättning må äga rum. Denna vittgående uppmjukning av förbuden har medfört, att det numera icke är så ovanligt att, sedan tomtindelning ägt rum på grundval av den vid tiden för tomtindelningen bestående fastighetsindelningen, denna underliggande fastighetsindelning ändras genom ägoutbyte eller någon enstaka gång genom laga skifte. Det är uppenbart att i dylika fall markförvärv, som äro nödvändiga för tomtindelningens rättsliga genomförande, icke kunna anslutas till uppgifterna i tomtindelningshandlingarna utan i stället böra baseras på en efter ägoutbytet eller laga skiftet förrättad tomtmätning. Någon uttrycklig föreskrift härom har emellertid icke meddelats.

Förutom ovannämnda i fastighetsbildningslagen och jorddelningslagen upptagna förrättningar eller åtgärder kunna inom stad eller fastighetsregistersamhälle förekomma följande fastighetsbildande förrättningar eller åtgärder nämligen *inlösningsförrättning enligt ensittarlagen, förrättning enligt 1930 års lag om delning av fastighet vid ändring i rikets indelning,*

expropriation och *inlösen enligt vattenlagen.* I fråga om dessa även inom jorddelningslagens tillämpningsområde förekommande delningsinstitut är knappast något att tillägga utöver vad om dem sagts här ovan under avdelningen A.

Om jordförhållandena i städerna kunde mycket vara att tillägga, men av utrymmesskäl måste det förbigås. Vissa hithörande förhållanden, som äro av betydelse för fastighetsregistreringen, skola emellertid omnämnas i samband med redogörelsen för denna.

II. Fastighetsregistreringen.

År 1907 väcktes av lagberedningen fråga om åstadkommande av ett underlag för städernas fastighetsböcker svarande mot jordregistret för landet. Efter långvarigt kommittéarbete, som resulterade i dels de lagbestämmelser om *fastighetsregister för stad,* som innehållas i 7 kap. fastighetsbildningslagen, dels ock den därtill anslutna förordningen den 12 maj 1917 med närmare föreskrifter i samma ämne (fastighetsregisterförordningen), kunde detta lagberedningens önskemål förverkligas. De sålunda meddelade registreringsbestämmelserna äro synnerligen invecklade och svåröverskådliga. För att registreringssystemet skall kunna fullt förstås kräves ett ingående studium av registreringsbestämmelserna, men om något sådant kan naturligen här ej bli tal. För den mera ytliga orientering i ämnet, som här avses, torde följande redogörelse vara tillfyllest.

Fastighetsregisterarbetets centrala ledning utövades från början av en särskild kommission, kallad fastighetsregisterkommissionen. År 1936 övertogs denna uppgift av lantmäteristyrelsen, som då också blev tillsynsmyndighet över mätningsväsendet i städerna. *Den närmare tillsynen över fastighetsregistreringen* utövas i magistratsstäderna av magistraten och i övriga städer samt i fastighetsregistersamhällena å landet av länsstyrelsen.

Lagen utgår från förhållandena, sådana de gestalta sig i gamla städer. Det förutsättes att inom det stadsplanerade området finnes en bestämd indelning i rättsligen bestående tomter. Vad stadsägomarken beträffar förutsättes däremot att någon bestämd fastighetsindelning icke finnes, varför en sådan måste åstadkommas, innan fastighetsregistret kan upprättas. Förutom dessa två slag av fastigheter finnas, såsom förut nämnts, inom stad en hel del områden, som skola anses icke ingå i fastighetsindelning. Dessa områden indelas i två slag nämligen *dels* områden, som äro samfällda för flera fastigheter, *dels* områden, som ingå i vissa vägar, gator, torg eller andra allmänna platser samt sådana vattenområden, som ej veterligen höra till en eller flera fastigheter enskilt. Det är svårt att förstå varför områden, som äro samfällda för flera fastigheter, ansetts falla utanför fastighetsindelningen. Betraktelsesättet är en fiktion, som icke i något annat hänseende kan upprätthållas. Avstyckas samfälld mark, skall avstyckningen ske från de fastigheter, som äga del i samfälligheten. Skiftas sådan mark, skall den delas mellan de däri delägande fastigheterna. Vid överlåtelse, lag-

fart eller inteckning av fastighet, inbegripes dess andel i samfälld mark alltid under dessa åtgärder. Och exproprieras av stadsäga, som har andel i samfälld mark, hela stadsägans enskilda ägoområde, så utgöres stadsägan endast av dess andel i den samfällda marken. Saken har därför egentligen ingen reell betydelse, men man måste hålla i minnet, att då i fastighetsbildningslagen och fastighetsregisterförordningen och även här nedan talas om område, som icke ingår i fastighetsindelning, så inbegripes däri mark, som är samfälld för flera fastigheter.

De rättsligen bestående tomterna skola registreras i *tomtboken* och stadsägorna i *stadsägoboken*. Till det av dessa böcker bestående fastighetsregistret höra tre bihang A, B och C. I bihang B upptagas områden, som äro samfällda för flera fastigheter, och i bihang C »vägar, i den mån annorledes än med nyttjanderätt eller vägrätt åtkommits mark för desamma, ävensom gator, torg eller andra allmänna platser samt sådana vattenområden, som ej veterligen höra till en eller flera fastigheter enskilt». Vad som upptages i tomtboken och stadsägoboken samt bihangen B och C skall tillsammans täcka stadens hela område. I bihang A, kallad *tomtbildningslängden*, redovisas de allenast administrativt bildade tomterna, vilka alltså ännu icke utgöra fastigheter. Tomtbildningslängden innefattar alltså ej någon egentlig markredovisning utan utgör endast en beskrivning över de administrativa tomterna och deras beståndsdelar m. m. sådana de angivits i tomtindelningshandlingarna samt i handlingar rörande verkställda tomtmätningar.

Till fastighetsregistret skall höra en *registerkarta*, varå vissa förhållanden, som ha betydelse i registreringshänseende, skola finnas angivna.

Arbetet med fastighetsregistrets åstadkommande sönderfaller i två särskilda avdelningar nämligen *upprättandet av registerkartan och därtill hörande handlingar* samt *fastighetsregistrets upplåggande*. Upprättandet av registerkartan har karaktären av särskild förrättning, vilken verkställes av *förrättningsman*, som därtill särskilt förordnas av länsstyrelsen. För att kunna förordnas till förrättningsman fordras behörighet att innehava befattning såsom mätningsman i stad. Fastighetsregistrets förande, vartill även dess första upplåggande hänföres, ombesörjes av *registerföraren*, som också förordnas av länsstyrelsen. Några kompetensföreskrifter beträffande registerförare ha ej meddelats. I fråga om samhälle å landet gäller att, om samhället förklarat sig icke vilja bekosta registerföringen, det åligger överlantmätaren i länet att vara registerförare.

Innan förrättningsmannen börjar *arbetet med upprättandet av registerkartan* för en magistratsstad, överlämnas till honom av magistraten vissa förberedande längder nämligen dels en av byggnadsnämnden upprättad *förteckning över tomterna* i staden — både de rättsligen bestående och de endast administrativt bildade — dels ock en av vederbörande tjänsteman upprättad *förteckning över stadsägorna* efter senast upprättade fastighetstaxeringslängder. Dessa förteckningar skola vid överlämnandet vara granskade och kompletterade av inskrivningsdomaren. I sistnämnda förteckning

skall denne för varje fastighet, som kunnat identifieras, ange fastighetens beteckning enligt fastighetsboken, band och blad, varå fastigheten finnes däri upptagen, ägare enligt fastighetsboken samt dag, då lagfart för denne blivit sökt, jämte § i protokollet. Finnas i fastighetsboken fastigheter, som icke återfunnits i berörda förteckning, åligger det inskrivningsdomaren att upptaga dessa i en särskild längd, som också överlämnas till förrättningsmannen. Vidare erhåller denne vissa uppgifter angående staden rörande kartor och handlingar, som förvaras i stadens, länslantmäterikontorets och lantmäteristyrelsens arkiv ävensom hos enskilda personer.

Förrättningsmannens första åtgörande blir att hopsamla befintligt kartmaterial och att genom kopiering och transportering samt erforderliga kompletteringsmätningar söka sammanställa en registerkarta. Endast i fall, då i brist på kartmaterial registerkartan icke kan åstadkommas på detta sätt, får nymätning äga rum. Det är till och med tillåtet att, om karta över visst område saknas, endast ungefärligen utmärka detsamma på registerkartan. Angående beteckningar för gränslinjer m. m. å registerkarta finnas bindande föreskrifter ej meddelade. Emellertid har så gott som undantagslöst tillämpats det förslag till beteckningar å registerkarta för gränslinjer m. m., som finnes fogat vid fastighetsregisterförordningen.

Under genomgåendet av det merendels vidlyftiga materialet av kartor och handlingar samt med ledning av de till honom överlämnade ägoförteckningarna har förrättningsmannen att taga ståndpunkt till vad som enligt fastighetsbildningslagens och fastighetsregisterförordningens bestämmelser skall registreras såsom fastigheter, d. v. s. tomter och stadsägor, eller såsom icke i fastighetsindelning ingående mark upptagas i bihang B eller C till fastighetsregistret. Vidare måste utredas i vilken omfattning det föreligger icke rättsligen genomförd tomtindelning, vilken enligt vad ovan sagts skall redovisas i bihang A till fastighetsregistret eller den s. k. tomtbildningslängden.

I fråga om tomterna borde det egentligen vara ganska lätt för förrättningsmannen att åstadkomma en nöjaktig registrering. Det har emellertid visat sig att i mycket stor omfattning de från byggnadsnämnderna överlämnade tomtförteckningarna varit ofullständiga eller felaktiga i så hög grad, att nya förteckningar över de rättsligen bildade tomterna måst upprättas av förrättningsmännen. Ett särskilt formulär till sådan förteckning har därför fastställts. Vidare har man på många håll i städerna icke följt gällande föreskrifter med avseende å tomtbildningen. Såsom ett ytterlighetsfall kan nämnas, att det i början av 1920-talet uppdagades, att byggnadsnämnden i en mindre stad under landsrätt icke sedan tillkomsten av 1874 års byggnadsstadga i laga ordning behandlat ett enda tomtindelningsärende. Man hade i den staden helt enkelt efter gottfinnande sålt bitar av de från början mycket stora tomterna, lagfarit fången och bebyggt tomtdelarna såsom självständiga tomter. Såsom sådana hade också dylika tomtdelar upptagits i fastighetsböckerna. Under sådana omständigheter fanns det för förrättningsmannen ingenting annat att göra än att — må vara »olagligt» — också i den av honom upprättade tomtförteckningen upptaga alla

sådana tomtdelar såsom av ålder bestående tomter. Av liknande och andra orsaker har redovisningen av tomterna i ganska stor omfattning blivit en bedömningsfråga, ehuru något sådant icke varit i lagstiftningen avsett. I stort sett har man i dylikt fall strävat efter att vinna anslutning till vad man skulle kunna kalla den »inskrivningsrättsliga tomtindelningen».

Några enhetliga bestämmelser angående beteckningar å byggnadskvarter och tomter funnos från början icke meddelade i fastighetsregisterförordningen. Det visade sig emellertid snart, att allehanda olämpliga beteckningar kommit till användning, och förordningen kompletterades därför med bestämmelser i sagda hänseende. Byggnadskvarter skall betecknas med namn. Särskilda kvarter må, där så anses lämpligt, sammanföras till stadsdelar eller rotar, varvid stadsdelens eller rotens beteckning skall fogas till kvartersnamnet. Där det för orientering eller eljest finnes lämpligt, får jämväl numrering med arabiska siffror av kvarteren äga rum. Tomt skall betecknas med nummer, och numreringen skall ske i fortlöpande följd från och med 1 inom varje byggnadskvarter. Där inom kvarter förekomma såväl rättsligen bestående som endast administrativt bildade tomter, böra de förstnämnda numreras i följd från och med 1 och de senare i följd därefter. Det åligger byggnadsnämnden att i därför avsedd kolumn i förteckningen över tomterna införa förslag till författningsenliga tomtbeteckningar, där sådana icke förut finnas åsatta.

Å registerkartan skall stadsplanen utmärkas så till vida, att kartan skall upptaga gränser för byggnadskvarter, gator, torg, parker och andra allmänna platser samt specialområden. Å byggnadskvarteren skola namnen utsättas. Det har ännu icke i fastighetsregisterförordningen bestämts i vilken omfattning de genom byggnadslagen tillkomna nya planformerna skola utmärkas å registerkartan. Så mycket torde emellertid kunna anses vara tämligen självklart, att fastställd generalplan skall utmärkas å kartan. Enligt gällande bestämmelser skall så ske även beträffande stomplan och byggnadsplan och någon ändring i det hänseendet torde knappast komma i fråga.

De rättsligen bestående och de endast administrativt bildade tomterna utmärkas på kartan med olika gränsbeteckningar. Å kartan anbragt nummer å tomt skall understrykas till skillnad från nummer å stadsäga. Nummer å endast administrativt bildad tomt skall därjämte inneslutas inom parentes.

En specialsort av tomt är sådan, som ingår i järnvägsområde. Sådan tomt skall för att utmärka berörda förhållande å registerkartan upptagas med gränsbeteckning, som skiljer sig från andra tomters. Beträffande sådan tomt hänvisas i övrigt till vad här nedan kommer att sägas rörande registrering av järnvägsstadsäga.

Förrättningsmannen har att dels i vissa hänseenden komplettera den till honom överlämnade tomtförteckningen eller upprätta ny sådan förteckning över de rättsligen bildade tomterna dels ock upprätta tomtbildningslängd (bih. A till fastighetsregistret) över de allenast administrativt bildade tomterna. I tomtbildningslängden upptages varje tomt i sitt särskilda, med ord-

ningsnummer försedda rum, och i därför avsedda kolumner införas uppgifter om bl. a. när och av vilken myndighet tomtindelningen fastställts, tomtens areal och längden av dess sidor ävensom av vilka fastigheter eller fastighetsdelar eller i fastighetsindelning ej ingående områden eller delar av sådana tomten skall bildas. Tomtbildningslängden skall innehålla förslag till tomtbeteckningar samt i övrigt alla data, som erfordras vid tomternas införande i tomtbok. Registerbeteckning för tomt utgöres av tomtens beteckning fogad vid beteckning å byggnadskvarteret t. ex. tomten nr 3 i kvarteret Björken eller tomten nr 2 i kvarteret Fisken å Östermalm eller tomten nr 8 i 7:de kvarteret Grävlingen i 3:dje roten.

Vad angår stadsägorna har förrättningsmannen att med ledning av de till honom överlämnade förteckningarna samt tillgängliga handlingar och kartor ävensom genom undersökningar och mätningar å marken utröna och på registerkartan utmärka gränserna för de bestående fastigheterna. Fastighetsindelningen är väl i flertalet fall tämligen given, men stundom blir den i ganska stor utsträckning beroende på förrättningsmannens omdöme. I sistnämnda hänseende ha i praxis utbildat sig vissa regler, som visserligen kunna sägas ha ett allmänt stöd i lagstiftningen på området men i övrigt grunda sig på vad som erfarenheten visat vara lämpligt.

Område, som vid mätningsförrättning blivit utlagt såsom särskild fastighet eller som eljest i ägarens hand må anses såsom särskild fastighet, så ock varje stadsägoområde i övrigt skall i allmänhet registreras såsom stadsäga för sig. Tillhör sådant område flera, som var för sig äga viss å marken bestämd ägovidd — på grund av överlåtelsehandling eller sämjedelning, verkställd före 1928,[1] eller hävd — skall varje delägares lott anses såsom en stadsäga. Där av sådant område viss till gränserna bestämd del är särskilt intecknad eller särskilt häftar för fordran eller annan rättighet, skola sistnämnda del och återstoden av området var för sig utgöra stadsägor.

Där flera områden enligt handlingarna till mätningsförrättning höra till samma fastighet eller eljest av ålder ansetts tillhopa utgöra en fastighet, skola dessa områden upptagas såsom *en* stadsäga, så vitt de äro i en ägares hand och icke äro särskilt intecknade eller eljest häfta för fordran eller rättighet.

Områden hörande till enskild järnväg, å vilken lagfart i särskild ordning beviljats eller som tillhör staten, skola tillsammans utgöra *en* stadsäga, oavsett från vilka olika fastigheter de utbrutits och hur utbrytningen skett eller om de ligga åtskilda på marken. Ingår rättsligen bildad tomt i sådant område, skall den visserligen anses tillhöra järnvägsstadsägan och medräknas i dennas areal men ändock särskilt utmärkas å registerkartan och registreras i tomtboken i likhet med annan tomt; dock med angivande av att den ingår i järnvägsstadsägan. Här förekommer alltså till synes en dubbelregistrering av det i tomten ingående området. Anledningen till denna egendomliga anordning är, att man velat möjliggöra registrering på vanligt sätt av åtgärder, som kunna vidtagas i fråga om rättsligen bestående tomt, t. ex. tomtmätning, utan att därför behöva göra undantag från regeln att all i en järnväg

[1] Före den 1 juli 1930 gällde detta i fråga om sämjedelning oberoende av när den ägt rum.

ingående mark inom staden skall utgöra en fastighet. Tomt, varom här är fråga, är alltså trots dess registrering i likhet med andra tomter ej särskild fastighet, utan tomtens område ingår i järnvägsstadsägan.

Vad ovan sagts om äganderätt gäller även om ständig besittningsrätt. Områden som innehavas det ena med äganderätt, det andra med ständig besittningsrätt, eller av skilda ägare upplåtits under ständig besittningsrätt, få även om de ligga intill varandra och äro i en innehavares hand icke sammanföras till en stadsäga.

Vid tillämpningen av de först nämnda reglerna stöter man ofta på svårigheter. I ganska stor utsträckning förekommer att fastställda delningar ej blivit följda, i det att i somliga fall jordägarna i stället efterleva någon sämjevis verkställd delning och i andra fall överlåtelser av markområden ägt rum utan hänsyn till den genom den fastställda delningen åstadkomna fastighetsindelningen. Ofta förekommer också att gränser mellan i laga ordning utbrutna fastigheter ändrats genom sämjevis verkställda ägoutbyten. I dylika fall har förrättningsmannen att taga ståndpunkt till frågan om och i vilken utsträckning den fastställda delningen skall följas vid registreringen. I regel torde i dylika fall i enlighet med markägarnas önskan hävden på marken följas vid fastighetsindelningen. Har fastställd delning ej alls länt till efterrättelse, behöver hänsyn till densamma ej tagas vid registreringen.

I samband med registerkartans upprättande kan i viss omfattning ske sammanföring av fastigheter. Områden som ligga intill varandra och äro i en ägares hand bli, i den utsträckning inteckningS- och andra förhållanden det medgiva, sammanförda till en fastighet. Områden, som utbrutits vid fastställda mätningsförrättningar, få dock icke i denna ordning sammanföras. Även uppdelning av fastigheter har i ganska stor omfattning ägt rum. Har kronan, staden, allmän inrättning eller stiftelse, innan fastighetsindelningen blivit bestämd, gjort framställning om att något detsamma tillhörigt område måtte uppdelas i flera stadsägor, har tidigare sådan uppdelning kunnat ske, där ej området upplåtits under ständig besittningsrätt eller hör till järnväg. Genom en 1948 företagen ändring i registreringsbestämmelserna har sistberörda möjlighet till okontrollerad fastighetsdelning avskaffats.

Sedan förrättningsmannen verkställt erforderlig utredning angående stadsägorna, utmärkas gränserna för deras områden å registerkartan, varefter områdena numreras. Varje område åsättes särskilt nummer; dock skola områden hörande till järnväg upptagas med gemensam beteckning för varje järnväg, även om de ligga åtskilda på marken. Numreringen skall äga rum i löpande följd från och med 1 antingen för staden i dess helhet eller ock särskilt inom ägotrakter eller församlingar.

För samtliga stadsägoområden upprättas en ägoförteckning, vari för varje med särskilt nummer betecknat område i vederbörande kolumner antecknas allt sådant, varom stadsägoboken skall innehålla upplysning. För de i denna förteckning upptagna områden skall även upprättas ett särskilt *förslag till fastighetsindelning*. I detta sammanföras de stadsägoområden, som tillsammans utgöra en fastighet; övriga områden upptagas vart för sig. De i för-

slaget upptagna registerbeteckningarna å stadsägorna skola utgöras av vederbörande stadsägoområdens nummer, ett eller flera i förening. Den stadsäga, som utgöres av området nr 17, kommer alltså att heta stadsägan nr 17 och den stadsäga, till vilken höra fyra områden betecknade nr 19, 236, 759 och 936 skall betecknas stadsägan nr 19 + 236 + 759 + 936. Har numreringen skett ägotraktsvis eller stadsdelsvis, tillfogas ägotraktens eller stadsdelens namn t. ex. stadsägan nr 40 + 93 å Södermalm.

Till vad som sagts i nästföregående två stycken bör emellertid fogas den upplysningen, att man för att undgå alltför otympliga registerbeteckningar med tillsynsmyndigheternas goda minne på sina håll förfarit så, att, då en stadsäga består av flera områden, endast ett av dessa åsatts särskilt nummer, medan däremot de övriga områdena på registerkartan betecknats med samma nummer föregånget av ordet »Till». Ett visst stöd för detta utan tvivel mycket lämpliga förfarande har man ansett sig äga i stadgandet i 25 § andra stycket fastighetsregisterförordningen, enligt vilket i fall då genom utbrytning genom skifte av stadsägas andel i samfälld mark stadsägan utökas med ett eller flera områden, varje sådant område skall betecknas med stadsägans registerbeteckning, föregången av ordet »Till». Även i andra situationer, såsom då en stadsäga genom skedda avstyckningar sönderstyckats i två eller flera skilda områden, har samma metod allmänt tillämpats.

På registerkartan skola också finnas utmärkta ovanberörda, för flera fastigheter samfällda områden, vilka skola anses icke ingå i fastighetsindelning. Dessa områden skola å kartan betecknas med bokstäver ur lilla alfabetet, och under denna beteckning skola de också upptagas i förut berörda bihang B till fastighetsregistret med angivande av bl. a. vilka fastigheter som äga del i vart och ett av områdena samt vid vilken förrättning de undantagits för gemensamt behov eller lämnats oskiftade.

De områden å registerkartan, som därefter återstå, utgöras av dem som enligt vad ovan sagts skola upptagas i bihang C till fastighetsregistret, d. v. s. vägar, gator, torg och andra allmänna platser ävensom sådana vattenområden, som ej veterligen höra till en eller flera fastigheter enskilt. Såsom beteckning å kartan och i bihang C skola för dessa områden utsättas fastställd eller vedertagen benämning eller, om förrättningsmannen så finner lämpligt, även litterabeteckning ur lilla alfabetet. I sistnämnda fall skola områden, som upptagas i bihang B och C, littereras i samma bokstavsserie till förekommande av att samma littera kommer att finnas å mer än ett område.

Vad som i övrigt skall finnas utmärkt å registerkartan saknar intresse i detta sammanhang.

Sedan förrättningsmannen för upprättande av registerkartan sålunda fullbordat på honom ankommande arbeten, överlämnar han registerkartan jämte därtill hörande handlingar till magistraten. Magistraten låter dels infordra yttrande från den nämnd, som förvaltar stadens fastigheter, dels utfärda kungörelse om att registerkartan och handlingarna hållas tillgängliga för allmänheten å viss uppgiven plats under trettio dagar, samt att eventuella

anmärkningar ävensom framställningar om åsättande av särskilda namn å fastigheter skola göras hos magistraten inom den tiden. Sedan utställningstiden gått till ända, överlämnar magistraten samtliga handlingar i ärendet till inskrivningsdomaren. Denne åligger att särskilt undersöka, huruvida det upprättade förslaget till fastighetsindelning å stadsägorna överensstämmer med fastighetsbildningslagens bestämmelser, eller om eljest ur fastighetsbokssynpunkt något kan vara att erinra mot förslaget. Sedan inskrivningsdomaren avgivit yttrande i ärendet, meddelar magistraten beslut i fråga om bl. a. fastighetsindelningen å stadsägorna samt dessas registerbeteckningar, tomternas registerbeteckningar samt särskilda namn å fastigheter. Därefter överlämnas registerkartan jämte samtliga handlingar i ärendet till registerföraren.

Registerföraren ombesörjer *fastighetsregistrets första upplåggande*. Detta arbete är i huvudsak en verkställighetsåtgärd, som består i att anordna upplägg för byggnadskvarteren och de rättsligen bestående tomterna i tomtboken och för stadsägorna i stadsägoboken samt att å dessa upplägg göra vederbörliga införingar med ledning av registerkartan och de överlämnade handlingarna.

Varje uppslag (två i dagen liggande sidor) i *tomtboken* är genom avlinjering på tvären indelat i två avdelningar, en övre (avd. A) avsedd för införingar rörande kvarteret och en nedre (avd. B) avsedd för tomt inom kvarteret. Varje tomt inom kvarteret har sitt särskilda upplägg omfattande en sådan nedre avdelning. Såsom upplägg för kvarteret betraktas de övre avdelningarna tillsammantagna. Å sistnämnda upplägg införas i tidsföljd anteckningar om beslut, varigenom stadsplan (eller tomtindelad byggnadsplan enligt 1931 års stadsplanelag) eller tomtindelning, som rör kvarteret, blivit fastställd eller ändrad samt om byggnadsbestämmelser av olika slag m. m. Inom avdelningen B införes såsom överskrift för varje tomt dess registerbeteckning. Avdelningen är indelad i kolumner upptagande: 1) tiden, då den rättsligen gällande tomtindelningen fastställts; 2) myndighet, av vilken tomtindelningen blivit fastställd, samt aktens arkivnummer; 3) tiden då senaste tomtkarta upprättats, förrättningsmannens namn samt aktens arkivnummer; 4) tomtens areal; 5) längden av tomtens särskilda sidor; 6) tomtens beteckning i fastighetsboken eller tomträttsboken vid tiden för tomtbokens upplåggande; samt 7) särskilda anteckningar. I den sistnämnda kolumnen införas i förekommande fall anteckningar om bl. a. stadsplan, enligt vilken del av tomt skall läggas till gata o. d., andel i samfälld mark, samhörighet med stadsäga, som är förenad med tomten, ofri grund samt hänvisning till bihang A i fråga om ny tomtbildning, som berör tomten.

I *stadsägoboken* göres ett upplägg för varje *stadsägoenhet*. Uppläggen ordnas efter enheternas nummerföljd. Förekommer numrering församlings- eller ägotraktsvis, bestämmes ordningen mellan församlingarna eller ägotrakterna på sätt för varje stad prövas lämpligt. Till varje upplägg anslås såsom regel ett, eller, där livligare fastighetsbildning inom enheten är att förvänta, flera blad. Den fortsatta fastighetsbildningen inom enheten skall

nämligen i regel liksom i jordregistret registreras i särskilda rum å upplägget för enheten. Överskriften till ett uppläggs första blad skall angiva stadsägans registerbeteckning jämte vissa andra förhållanden. Är fastigheten ofri, skall sålunda detta utsättas i överskriften liksom vem grunden tillhör. Å efterföljande blad skall endast enhetens registerbeteckning utsättas i överskriften. Upplägget är indelat i kolumner. Kolumnerna äro avsedda för 1) rummets ordningsnummer; 2) förutvarande registerbeteckning; 3) gällande registerbeteckning; 4) fastställt namn; 5) ägovidd; 6), 7), 8) och 9) data rörande mätningsförrättning, som berört stadsäga, samt aktens arkivnummer; 10) stadsägans beteckning i fastighetsboken vid tiden för stadsägobokens upplåggande jämte hänvisning till band och blad i fastighetsboken; samt 11) särskilda anteckningar. I sistnämnda kolumn göras i förekommande fall anteckningar om bl. a. ofri grund, andel i samfälld mark, samhörighet med tomt, varmed stadsägan är förenad, samt hänvisning till bihang A i fråga om tomtindelning, som berör stadsägan. Stadsägoenheten upptages i rum 1, och de särskilda kolumnerna ifyllas med ledning av ägoförteckningen över stadsägorna, förslaget till fastighetsindelning samt magistratens beslut angående fastighetsindelning och registerbeteckningar m. m.

Till såväl tomtboken som stadsägoboken upprättas *register*.

Sedan registerföraren sålunda upplagt fastighetsregistret, har han att därom göra anmälan hos lantmäteristyrelsen, byggnadsstyrelsen, länsstyrelsen och magistraten, varjämte han samtidigt skall till envar av dessa myndigheter överlämna ett exemplar av registerkartan. Anser magistraten det nödigt, skall en kopia överlämnas även till inskrivningsdomaren. Beträffande stad under landsrätt skall så alltid ske.

Ägoförteckningarna över tomter och stadsägor, förslaget till fastighetsindelning m. m. skola, sedan de i vissa hänseenden fullständigats, av registerföraren överlämnas till inskrivningsdomaren, vilken det åligger att vid varje i fastighetsboken eller tomträttsboken upptagen fastighet med rött anmärka dess beteckning och areal enligt fastighetsregistret samt därefter till registerföraren återställa handlingarna. Registerbeteckningarna skola därefter av inskrivningsdomaren användas i alla officiella handlingar. Registerföraren skall vidare bereda byggnadsnämnden och den, som förrättar mantalsskrivning i staden, tillfälle att taga del, byggnadsnämnden av förteckningen över tomterna samt mantalsskrivningsförrättaren av samma förteckning, förslaget till fastighetsindelning å stadsägorna ävensom den ovanberörda av honom med ledning av fastighetstaxeringslängden upprättade förteckningen över stadsägorna, av registerföraren kompletterad med införda registerbeteckningar.

Upprättandet av registerkarta och uppläggandet av fastighetsregister för samhälle å landet tillgår på samma sätt som i stad, men vissa skiljaktigheter förefinnas givetvis. Vad ovan sagts om magistraten och mantalsskrivningsförrättaren i staden gäller sålunda om länsstyrelsen resp. häradsskrivaren,

och i fråga om samhälle, som förklarat sig icke vilja bekosta registerföringen, fullgör överlantmätaren registerförarens åligganden. I sistnämnda fall skall överlantmätaren till kommunalnämnden eller municipalnämnden i samhället överlämna ett fullständigt exemplar av såväl fastighetsregistret med tillhörande bihang som registerkartan. Den omständigheten att all samhällets mark finnes registrerad i jordregistret underlättar naturligtvis arbetet i hög grad och möjliggör vissa förenklingar i fråga om de förberedande arbetena.

Har för visst område av stad eller fastighetsregistersamhälle meddelats förordnande enligt lagen den 27 februari 1948 med särskilda bestämmelser om fastighetsbildning inom vissa områden av stad, medför detta *att vid fastighetsindelningen å stadsägomarken skola tillämpas särskilda bestämmelser.* I samband med tillkomsten av nämnda lag fogades nämligen till 7 kap. 9 § fastighetsbildningslagen ett nytt sjätte stycke, vari föreskrives följande. Har förordnande meddelats enligt 1948 års lag, skall inom det område förordnandet omfattar sådan indelning i stadsägor, som avses i paragrafen, verkställas i enlighet med den bestående fastighetsindelningen — d. v. s. jordregistrets fastighetsindelning — utom såtillvida att, där fastighet delats genom sämjedelning, som kommit till stånd före ingången av år 1928, eller eljest på grund av fång, som skett före nämnda tidpunkt, tillhör flera, vilka var för sig äga viss å marken bestämd ägovidd, varje sådan fastighetsdel skall upptagas såsom en stadsäga. Vad sålunda stadgats skall i fall, då fastighet är belägen delvis inom och delvis utom det område förordnandet omfattar, tillämpas beträffande fastigheten i dess helhet. Härigenom har man förhindrat sådana formlösa uppdelningar och sammanföringar av stadsägofastigheter, som enligt vad ovan sagts eljest i vissa fall kunnat äga rum i samband med registerkartas upprättande, och som enligt vad erfarenheten givit vid handen stundom lett till olämplig fastighetsbildning.

Sedan fastighetsregistret för en stad eller ett samhälle anmälts upplagt, skall all fastighetsbildning inom staden eller samhället ske i anslutning till den i fastighetsregistret redovisade fastighetsindelningen, och alla fastighetsbildande eller fastighetsförändrande åtgärder skola göras till föremål för registrering. Även detta *fortsatta förande av fastighetsregistret* åligger registerföraren, och genom meddelade bestämmelser är sörjt för att han från vederbörande myndigheter och tjänstemän eller i vissa fall från enskilda får de uppgifter och det material av handlingar och kartor, som erfordras för registerföringen. Det ankommer på registerföraren att åsätta nytillkomna stadsägor deras registerbeteckningar, men nytillkomna tomters registerbeteckningar åsättas av magistraten resp. länsstyrelsen.

Vidkommande först tomtboken, så har här ovan ganska utförligt redogjorts för såväl stadsplans och tomtindelnings inverkan på fastighetsindelningen som ock tomtbildnings rättsliga genomförande, vilket alltid sker genom eller resulterar i att tomten upptages i tomtboken. Med hänsyn här-

till synes någon ytterligare redogörelse för registreringen i dessa fall icke vara erforderlig. I stället skall här något talas om vad som i fastighetsbildningshänseende kan ske med en tomt, sedan den väl blivit rättsligen bildad och upptagen i tomtboken. Bäst torde förhållandena åskådliggöras genom ett konkret exempel, som inrymmer de vanligast förekommande situationerna.

Vi antaga alltså att inom kvarteret Lärkan finnes en rättsligen bildad, i enskild ägo varande tomt nr 5, som gränsar i norr till Storgatan, i öster till tomten nr 4, i söder till tomten nr 10 och i väster till tomten nr 6. Sistnämnda tomt gränsar i norr till Storgatan och i väster till Kungsgatan. Tomten nr 5 utgör 1 000 m². Nu inträffa följande händelser, vilka förorsaka bl. a. nedan nämnda registreringsåtgärder.

1) Ny stadsplan fastställes, enligt vilken Storgatan och Kungsgatan skola breddas genom mark från alla därtill gränsande tomter inom kvarteret Lärkan: Härav föranledes i fråga om tomten nr 5 endast en anteckning i tomtboken om att enligt den nya stadsplanen del av tomten skall läggas till Storgatan.

2) Sistnämnda del av tomten, som vid verkställd uppmätning befunnits utgöra 150 m², förvärvas av och lagfares för staden: På grund av inkommen anmälan härom överföres detta område från tomtens upplägg till Storgatans rum i bihang C, varjämte tomtens areal minskas till 850 m². Tomten nr 5 är nu en s. k. »resttomt», vilket i tomtboken skall utmärkas på visst sätt (röd klammer kring överskriften samt uppgifterna i kol. 1—3 rörande tomtindelningen). Även från tomterna nr 4 och 6 förvärvar staden den i de båda gatorna ingående marken, som avföres från tomternas upplägg till bihang C.

3) Inom kvarteret verkställes ny tomtindelning, enligt vilken en ny tomt nr 13 skall bildas av 750 m² av resttomten nr 5, 100 m² av resttomten nr 4 och 50 m² av tomten nr 10. Återstående 100 m² av resttomten nr 5 skall ingå i en nybildad tomt nr 14, vari även hela resttomten nr 6 ingår: De nybildade tomterna upptagas i tomtbildningslängden (bihang A), och hänvisningar dit göras i tomtboken vid de av den nya tomtindelningen berörda tomterna.

4) Ägaren av resttomten nr 5 förvärvar och erhåller lagfart å de 100 m² av resttomten nr 4, som skola ingå i nybildade tomten nr 13: Anteckning härom göres å upplägget för tomten nr 4 ävensom i tomtbildningslängden vid tomten nr 13.

5) Ägaren av resttomten nr 5 förvärvar de 50 m² av tomten nr 10, som skola ingå i tomten nr 13, samt föranstaltar om tomtmätning å sistnämnda tomt: Anteckning om tomtmätningen göres i tomtens rum i tomtbildningslängden.

6) Ägaren av resttomten nr 5 gör hos inskrivningsdomaren ansökan dels om lagfart å nyssnämnda 50 m² av resttomten nr 10, dels ock om sammanläggning av alla de i nybildade tomten nr 13 ingående områdena. Lagfarten beviljas och förordnande om sammanläggningen meddelas. Härav föranledas följande registreringsåtgärder: I tomtboken anordnas ett nytt upplägg

för tomten nr 13, och dit överföras de i denna nya tomt ingående områdena av tomterna nr 4, 5 och 10. Å upplägget för tomten nr 4 minskas tomtens registrerade areal med de 100 m², som överförts till upplägget för tomten nr 13, och anteckning om överföringen göres. Den förut gjorda anteckningen rörande överlåtelsen och lagfarten av samma 100 m² överlinjeras med rött. Å upplägget för tomten nr 10 minskas den registrerade arealen med de till upplägget för tomten nr 13 överförda 50 m², varjämte anteckning om överföringen göres. Å upplägget för tomten nr 5 minskas den registrerade arealen med de 750 m², som överförts till upplägget för tomten nr 13, och anteckning om överföringen göres. Å uppläggen för tomterna nr 4, 6 och 10 överlinjeras med rött hänvisningarna till det rum i tomtbildningslängden, vari tomten nr 13 finnes upptagen, varjämte även detta rum överlinjeras med rött, sedan anteckning gjorts om tomtens upptagande i tomtboken.

7) Ägaren av resttomten nr 6 förvärvar hela resttomten nr 5, som nu utgör endast 100 m², föranstaltar om tomtmätning av nybildade tomten nr 14, söker hos inskrivningsdomaren lagfart å tomten nr 5 och begär samtidigt att tomterna nr 5 och 6 skola sammanläggas till nya tomten nr 14. Lagfarten beviljas och medgivande till den nya tomtbildningen lämnas: I tomtboken anordnas ett nytt upplägg för tomten nr 14, och till detta överföras resttomterna nr 5 och 6. Anteckning om överföringen göres å uppläggen för sistnämnda tomter, och uppläggen överkorsas med rött. Sedan i tomtbildningslängden vid tomten nr 14 anteckning gjorts om tomtens upptagande i tomtboken, överlinjeras rummet med rött.

Härmed är alltså den ursprungliga tomten nr 5 i dess helhet konsumerad.

Stadsägobokens förande ställer sig betydligt enklare och liknar i hög grad förandet av jordregister. Även här kan man skilja mellan »fastighetsdelande» och »fastighetsavstyckande» förrättningar och åtgärder, och dessa äro i huvudsak av enahanda slag som inom jordregisterförordningens tillämpningsområde. Även i fråga om sammanläggnings registrering råder god överensstämmelse. Fastighetsbildning inom en stadsägoenhet registreras i regel å enhetens upplägg; bildas fastighet av mark från flera enheter, skall den upptagas på särskilt upplägg. Med hänsyn till denna långtgående överensstämmelse med jordregisterföringen kan det knappast vara behövligt att här lämna någon vidare redogörelse beträffande förandet av stadsägoboken utom såtillvida, att vissa skiljaktigheter böra påpekas. Den mest markanta av dessa gäller registerbeteckningarna.

I motsats till jordregistret har fastighetsregistret ganska otympliga registerbeteckningar för stadsägorna, särskilt i fall då stadsäga består av flera områden. Såsom förut sagts skall i sistnämnda fall registerbeteckningen bli alla områdenas nummer i förening, t. ex. 73 + 96 + 158 + 169 + 367 + 518 + 1023. Redan detta är avskräckande. Men värre blir det då en sådan stadsäga blir föremål för delning, avstyckning eller sammanläggning. De ursprungliga, i 17 § fastighetsregisterförordningen införda bestämmelserna i detta hänseende visade sig efter några års tillämpning leda till full-

ständigt orimliga konsekvenser, varför vissa förenklingar genomfördes 1924. Genom dessa förenklingar bröts emellertid systemet sönder. Det är därför numera för den oinvigde ganska svårt att förstå, varför beteckningen i det ena fallet blivit en och i det andra, till synes fullt analoga fallet, en annan. Detta beror vanligen på att i flera fall medgivits en viss valfrihet, som ytterligare trasslar till det hela. Då det på grund härav är omöjligt att åstadkomma någon på samma gång kort och korrekt redogörelse för registerbeteckningarna, har det ansetts lämpligt att här inskränka redogörelsen till fall, som äro så enkla, att några avvikelser från det ursprungliga systemet icke äro av nöden, samt i övrigt hänvisa till de utförliga stadgandena i 17 § fastighetsregisterförordningen. Det torde för övrigt icke vara så nödvändigt för folkbokföringsmyndigheterna att vara fullt insatta i detta invecklade beteckningssystem.

Vi välja som exempel den av två områden bestående stadsägoenheten 8 + 25. Skiftas stadsägan i två lotter på sådant sätt, att mark av båda områdena ingår i vardera lotten, betecknas lotterna 8 + 25 A och 8 + 25 B samt registreras å enhetens upplägg. Utgöres däremot ena lotten av området 8 och andra lotten av området 25, erhålla lotterna beteckningarna 8 resp. 25 och registreras på var sitt särskilda upplägg alldeles som om de från början varit skilda enheter. Avstyckas från stadsägan 8 + 25 mark, som utgör del av området 8 eller 25, betecknas det avstyckade området 8 A resp. 25 A. Avstyckas området 8 i dess helhet, betecknas det nr 8 och överföres till särskilt upplägg. Samtidigt utgår nr 8 ur stamfastighetens registerbeteckning, som alltså blir endast nr 25. Detta utmärkes genom att i uppläggets överskrift nr 8 sättes inom röd klammer. Har från stadsägan 8 + 25 först avstyckats 8 A och 8 B, och avstyckas därefter återstoden av området nr 8, skall det sist avstyckade området betecknas nr 8 och överföras till särskilt upplägg tillsammans med de tidigare avstyckningarna 8 A och 8 B. På detta upplägg skola envar av de tre fastigheterna upptagas i sitt särskilda rum. Även i detta fall utgår nr 8 ur stamfastighetens registerbeteckning. Littereringen sker i fortlöpande följd inom hela upplägget utan hänsyn till littera, som kan vara åsatt den fastighet som delas eller varifrån avstyckning sker. Avstyckas t. ex. från stadsägan 8 + 25 A ett område, så åsättes detta stamfastighetens nummer jämte närmast lediga nummer i serien t. ex. 8 + 25 BK. Sammanläggas stadsägorna 8 + 25 AD och 8 + 25 BL skall den genom sammanläggningen bildade fastigheten betecknas 8 + 25 med tillägg av närmast lediga litterabeteckning i serien t. ex. 8 + 25 CX.

Avstyckas område av mark, som är samfälld för flera stadsägoenheter eller delar av sådana, betecknas den avstyckade stadsägan, som skall upptagas å särskilt upplägg i stadsägoboken, med närmast lediga stadsägonummer. Samma beteckningssätt användes då stadsägoenhet eller del därav sammanlägges med annan stadsägoenhet eller del därav; dock får, då hela enheter sammanläggas, den nya fastigheten betecknas med enheternas beteckning i förening.

Avstyckas område för att läggas till gata, torg eller annan allmän plats,

och kan överföring till bihang C omedelbart äga rum (staden äger och har sökt lagfart å området), skall området icke åsättas egen registerbeteckning och i vanlig ordning registreras i stadsägoboken utan direkt överföras från stamfastighetens rum till nämnda bihang.

Beträffande järnvägsstadsäga råder ett särskilt förhållande. I sådan skola efter hand utan något sammanläggningsförfarande »inmatas» registerfastigheter, varmed järnvägsområdet utökas. Förutsättningen härför är, beträffande staten tillhörig järnväg, att fastigheten förvärvats av staten, samt, beträffande enskild järnväg, att lagfart i särskild ordning beviljats å fång till fastigheten. Sådana stadsägor skola alltså under angivna förutsättningar överföras från sitt eget upplägg eller rum till resp. järnvägsstadsägas upplägg och rum såsom en tillökning till denna. Fastighet, som förvärvats av enskild järnväg men lagfarits i vanlig ordning, skall däremot icke överföras till järnvägsstadsägans upplägg utan registreras i vanlig ordning.

Områden, som upptagas i bihang B till fastighetsregistret, kunna bli föremål för samma fastighetsdelande eller fastighetsavstyckande förrättningar och åtgärder som en stadsäga. Delas ett samfällt område mellan däri delägande stadsägor, överföres den i de särskilda ägolotterna ingående marken till vederbörande stadsägors upplägg och rum. Har tomt andel i sådan skiftad samfällighet, skall den för tomten utbrutna ägolotten registreras såsom ny stadsäga med anteckning om dess samhörighet med tomten. Å tomtens upplägg göres motsvarande anteckning om samhörigheten med stadsägan. Sådan stadsäga åsättes närmast lediga registernummer. I bihang B överlinjeras den delade samfällighetens rum med rött, sedan erforderliga hänvisningar gjorts beträffande överföringarna. Avstyckas del av i bihang B upptaget område, blir registreringen beroende av om alla delägande fastigheter tillhöra samma stadsägoenhet, eller om olika enheter eller tomter ha del i den samfällda marken. I förstnämnda fall skall det avstyckade området i vanlig ordning registreras såsom stadsäga å enhetens upplägg; i senare fallet skall den i stadsägoboken upptagas å nytt upplägg. Område i bihang B kan också helt eller delvis ingå i sammanläggning för bildande av tomt. Undantages vid skifte nytt område för delägarnas gemensamma behov, skall det upptagas i bihang B och betecknas med närmast lediga littera i den för bihangen B och C gemensamma serien.

I bihang C upptaget område kan beröras av avstyckande förrättningar och åtgärder av allehanda slag men däremot icke delas genom skifte. Det kan också helt eller delvis ingå i sammanläggning för bildande av tomt. Magistraten äger besluta att i bihang C upptaget område skall överföras till stadsägoboken. Nytillkomna, staden tillhöriga fastigheter eller avstyckade delar av sådana, som enligt fastställd stadsplan eller fastställd generalplan skola ingå i gator, torg och andra allmänna platser, överföras efter hand till vederbörande rum i bihang C.

Registerkartan skall av registerföraren hållas à jour med timade förändringar i fråga om fastighetsindelningen, fastigheters beteckning, planer, som skola utmärkas å kartan, m. m. Detta sker sålunda att utgående detal-

jer bortraderas och nytillkommande detaljer inritas. Även å de hos lantmäteristyrelsen och byggnadsstyrelsen förvarade exemplaren skola timade förändringar på enahanda sätt införas. Till ledning härför åligger registerföraren att före den 1 juni varje år till nämnda myndigheter insända utdrag av registerkartan upptagande de under nästföregående år inträffade förändringarna.

Där fastighetsregistret föres av överlantmätaren, skall såsom ovan sagts ett exemplar av registret med bihangen A, B och C samt registerkartan förvaras hos kommunalnämnden eller municipalnämnden i samhället. I detta exemplar av registerverket skola timade förändringar av överlantmätaren införas och utmärkas en gång om året.

På grundval av fastighetsregistret ha nya fastighetsböcker enligt ovanberörda 1932 års lag upplagts för fastighetsregistersamhällena å landet. Efter förordnande av Kungl. Maj:t ha sådana nya fastighetsböcker upplagts också för åtskilliga städer.

Av den ovanstående redogörelsen för fastighetsregistreringen torde omedelbart framgå, att den fastighetsindelning å stadsägomarken, som därvid sker, är betydligt mera verklighetstrogen än jordregistrets fastighetsindelning, som varit alltför hårt bunden vid den gamla kamerala fastighetsindelningen och ej heller kunnat grundas på ordentlig jordrannsakning och registerkarta. De betydande luckor i fastighetsredovisningen, som jordregistret påvisats lida av, ha ej någon motsvarighet i fastighetsregistret i vidare mån än att staden eller samhället tillhörig mark, som ingår i gator, torg, parker och andra allmänna platser uteslutits ur fastighetsindelning, vilket visat sig medföra olägenheter för både fastighetsbildnings- och inskrivningsväsendet och säkerligen också torde komma att förorsaka en del besvärligheter för folkbokföringen. Det sistnämnda må här belysas med ett exempel. Har beträffande ett kvarter, inom vilket finnas rättsligen bildade tomter, stadsplanen ändrats sålunda att hel sådan tomt skall läggas till gata, torg eller annan allmän plats, och äges tomten av staden, så skall tomten anses vara utesluten ur fastighetsindelning samt upptagas i bihang C såsom del av vederbörande gata, torg eller annan allmän plats. Är tomten bebyggd, kunna alltså de i huset boende personerna icke hänföras till någon fastighet, utan måste anges vara boende å vederbörande gata, torg eller allmänna plats, något som onekligen ter sig ganska egendomligt. Samma situation kan uppkomma, om endast den del av tomten, varå huset är beläget, enligt den nya stadsplanen skall ingå i gatan, torget eller den allmänna platsen. Såsom förut sagts skall nämligen i en sådan situation tomtdelen anses vara genom fastställelsen å stadsplanen avstyckad från tomten och utesluten ur fastighetsindelning. Skär den nya kvartersgränsen över huset, kan det bli kinkigt nog att avgöra å vilken fastighet eller å vilket område envar av de i huset boende personerna skall anses vara bosatt, särskilt som kvartersgränsens nya sträckning endast i något sällsynt undantagsfall torde finnas utmärkt

på marken. Sistnämnda förhållande beror därpå att i dylikt fall stadsplanen har avstyckande verkan utan att den sålunda på papperet tillkomna nya ägogränsen behöver utmärkas på marken.

I detta sammanhang må påpekas en egendomlig situation, som ofta uppkommer vid tomtindelning. Om enligt fastställd tomtindelning visst område av stadsäga skall ingå i nybildad tomt och detta område blivit för sig överlåtet och lagfaret, skall, såsom förut sagts, det oaktat området icke registreras såsom särskild fastighet, utan om förhållandet skall endast göras anteckning dels vid stadsägan i stadsägoboken och dels vid den under bildning varande tomten i tomtbildningslängden. I själva verket har emellertid härigenom åstadkommits ett avskiljande av området till något, som i äganderättsligt hänseende är och i inskrivningsrättsligt hänseende måste behandlas såsom särskild fastighet. Därför skall också enligt gällande bestämmelser registerföraren i uppgift enligt formulär 14 lämna folkbokföringsmyndigheterna underrättelse om dylik förstucken fastighetsbildning, som i avvaktan på tomtbildningens rättsliga genomförande icke skall registreras på annat sätt än nyss sagts. Dylikt område, som ju kan vara bebyggt med bostadshus, har ej någon egen registerbeteckning och måste därför i stället individualiseras genom något slags beskrivning. Detta synes kunna lämpligen ske t. ex. sålunda: »52 m² av stadsägan 79 + 93, som enligt ⁹/₈ 1945 fastställd tomtindelning skall ingå i tomten nr. 3 i kv. Skytten, och varå lagfart meddelats ⁷/₈ 1948.» Förfaller sedermera tomtindelningen, innan den blivit rättsligen genomförd, skall enligt gällande bestämmelser området ifråga registreras såsom särskild stadsäga, och underrättelse härom kommer då folkbokföringsmyndigheterna tillhanda i vanlig ordning. Motsvarande situation kan uppkomma beträffande del av tomt eller i bihang B eller C redovisat område, vilken enligt fastställd tomtindelning skall ingå i nybildad tomt.

Såsom nämnts i inledningen ha i frågan om folkbokföringsmyndigheternas underrättande om inträffade förändringar i fastighetsindelningen m. m. meddelats nya bestämmelser, som trätt i kraft den 1 november 1948. Denna reform gäller även sättet för inskrivningsdomarnas underrättande om dylika förändringar. Enligt de nya föreskrifterna skola uppgifter varom här är fråga meddelas å blankett enligt formulär 14, vilken är indelad och skall användas på alldeles samma sätt som förut angivits i fråga om formulär Hb till jordregisterförordningen (se SFS 1948: 207). Även formuläret 14 har försetts med mycket detaljerade anvisningar, till vilka här endast hänvisas.

För att underlätta tolkningen av de uppgifter enligt formulären Hb och 14 angående förändringar i fastighetsindelningen m. m., som från överlantmätarna och fastighetsregisterförarna inkomma till folkbokföringsmyndigheterna, fogas härvid en samling exempel på dylika uppgifter jämte kommentar.

SAKREGISTER.

Förkortningar.

ADL Lagen om delning av fastighet vid ändring i rikets indelning m. m.
BL Byggnadslagen.
BS Byggnadsstadga.
FBL Lagen om fastighetsbildning i stad.
JDL Lagen om delning av jord å landet.
SLL Lagen om sammanläggning av fastigheter å landet.
V Vattenlagen.

Siffrorna hänvisa till sida, om ej annat angives.

Allmänningar, lands-, härads- och sockenallm., 7; bergslags- och gruvallm., 7; besparingsskogar, 8; allmänningsskogar, 8.

Andelsfastighet, bildad genom: privat delning, 14; expropriation, 15; inlösen enl. V eller äldre best. om ändring eller utrivning av vattenverk, 15; mantalssättning, 17; sammanläggning i samband med laga skifte, som icke fullföljes, 23; sättet för registrering i jordregistret av för flera kamerala enheter gemensam ägolott, 25.

Avgärda by eller hemman, 6.

Avstyckning enl. ADL, 16; uppgift om enl. form. Hb, se Bil. kort 24.

Avstyckning enl. JDL, enl. 19 kap., 15; enl. 13 kap. 11 §, 15; verkan av villkorlig fastställelse å, 23; kan förekomma i stad, 47; uppgift om enl. form. Hb, se Bil. kort 1—4, 9, 12.

Avstyckning enl. 5 kap. FBL, 46; uppgift om enl. form. 14, se Bil. kort 35—37, 42.

Avstyckningsförfarande i stad, var tidigare oreglerat, 35.

Avstyckningsplan, gäller som byggnadsplan, 42.

Avsöndring, 12; ej alltid registrerad i jordregistret, 26; förekomst i stad, 35; uppgift om enl. form. Hb, se Bil. kort 6.

Avvittring, 8; efteravvittring, tilläggsavvittring och ströängsindragning, 8.

Besparingsskogar, se **Allmänningar.**

Bihang A till fastighetsregister, se **Tomtbildningslängd.**

Bihang B till fastighetsregister, se **Samfälld mark för flera fastigheter.**

Bihang C till fastighetsregister, se **Gator, torg, parker och andra allmänna platser** samt **Vattenområde i stad** och **Vägmark i stad;** förändringar betr. mark, som upptages i bih. C, 61.

Bosättningsformer, by och enstaka gård, 4.

Brukningsenheter, jordens indelning i, 31.

By, en form av bosättning, 4; äldre brukningsförhållanden i, 5.

Byggnadskvarter, i stadsplan, 33; dess indelning i tomter, 33; enl. BL, 40; beteckning å, 51.

Byggnadsnämnd, 35.

Byggnadsordning, 35.

Byggnadsplan, 40, 41; dess utmärkande å registerkarta, 51.

Byggnadsstadga, 1874 års, 35; 1931 års och 1947 års, 39.

Båtnadsjord, utbrytning av, 18.

Donationsjord, i stad, 35.

Ekonomiska kartan, kan vara till hjälp vid jordregistrets komplettering och vid folkbokföringen, 27.

Ensittarförrättning, avstyckning genom, 16; uppgift om i form Hb resp. 14, se Bil. kort 5, 48.

Enskifte, 10; i stad, 35.

Enstaka hemman, en bosättningsform, 4.

Expropriation, av del av fastighet, 15; kan förorsaka uppkomst av andelsfastighet, 15; många expr. områden ej registrerade i jordregistret, 27; i stad, 48; uppgift om i form. Hb resp. 14, se Bil. kort 7, 40.

Fast egendom, definition, 3; dess indelning i fastigheter, 3.

Fastighetsbildning i stad, lagstiftning om, 35, 39.

Fastighetsböcker, för landet enl. 1875 års lagstiftning, 19; särbestämmelser för: Kopparbergs län, 20, och järnvägsmark, 20, 37; för landet enl. 1932 års lag, 30; för städerna enl. 1875 års lagstiftning, 36; fastigheters registerbeteckningar m. m. anmärkas i 24, 56; för fastighetsregistersamhällen och vissa städer enl. 1932 års lagstiftning, 62.

Fastighetsindelning i stad, mark som ej ingår däri, 34, 37, 48; å stadsägomark, 52—54 samt vissa särbestämmelser, 59.

Fastighetsindelningen på landet, dess uppkomst och utveckling, 3.

Fastighetsregisterkommissionen, 48.

Fastighetsregistreringen i samhälle på landet, ordningen för bestämmes av Konungen, 31; fastighetsregister för, 56.

Fastighetsregistreringen i stad, lagstiftning angående, 39, 48; tillsynsmyndigheter, 48; brister hos fastighetsregistren, 62; uppgifter enl. form. 14 se Bil. kort 32—56.

Fiske, delning av enl. JDL, 18; fiskedelning i vissa fall fastighetsbildande, 19.

Folkbokföringen, skall anslutas till fastighetsindelningen, 2; uppgift enl. formulär Hb till häradsskrivare och pastorsämbeten om ändringar beträffande fastighetsindelningen m. m. i jordregistret, 2, 30, 31, 63 samt Bil. kort 1—31; bebott hus å mark, som ej ingår i fastighetsindelning, 62; uppgift enl. form. 14 till mantalsskrivningsförrättare och pastorsämbeten om ändringar beträffande fastighetsindelningen m. m. i fastighetsregistret, 2, 63 samt Bil. kort 32—56.

Förste lantmätaren, se **Överlantmätaren.**

Gator, torg, parker och andra allmänna platser, i stadsplan och fastställd generalplan, 33, 41; utmärkande å registerkarta och redovisning i fastighetsregister, 47, 54, 61 samt Bil. kort 46.

Gemensamhetsskog, bildande av, 18.

Generalplan, 40; dess utmärkande å registerkarta, 51.

Gräns för strandäganderätt i havet, 3.

Gränsbestämning, enl. JDL, 18; enl. FBL, 46; se även **Tomtmätning.**

Gård, 5, 31.

Hemmansklyvning, 12; i stad, 35.

Häradsskrivare, medverkar vid upplåggande av jordregister, 22; inför registerbeteckningar i mantalslängden, 25; erhåller från överlantm. uppgift enl. form. Hb, 30 och från registerförare uppgift enl. form. 14, 63.

Indelningsändring, därav föranledd fastighetsdelning, 16; exempel på se Bil. kort 22—25, 52—54.

Inlösen enl. ensittarlagen, av del av fastighet, 16, 47, Bil. kort 5, 48.

Inlösen enl. V samt enl. äldre best. om ändring eller utrivning av vattenverk, av del av fastighet, 15; kan förorsaka uppkomsten av andelsfastighet, 15; inlösta områden ej alltid upptagna i jordregistret, 27.

Inskrivningsdomaren (domhavanden), hans befattning med jordregistret, 24; erhåller från överlantmätaren uppgifter enl. form. Hb om registrerade ändringar i fastighetsindelningen m. m., 30; hans befattning med fastighetsregister, 54; får i vissa fall kopia av registerkarta, 55; får av registerföraren uppgifter enl. form. 14 om ändringar i fastighetsindelningen m. m., 63.

Istiden, inlandsisens inverkan på jordytan, landsänkning och landhöjning, 3.

Jord, se **Fast egendom.**

Jordavsöndring, se **Avsöndring.**

Jordeboken, dess tillkomst, 8; utgör grundval för fastighetsböcker enl. 1875 års lagstiftning, 19, 20, ävensom för jordregistret, 21, 24; dess brister, 25; har upphört att föras utom betr. fiskerier, 26; dess kvarstående uppgifter, 26.

Jordnatur, 26.

Jordregistersamhälle, 31.

Jordregistret, folkbokföringens anslutning till jordregistrets fastighetsindelning, 2; dess tillkomst, 21; upplägges och föres av överlantmätaren (förste lantmätaren) under överinseende av lantmäteristyrelsen, 21; grundas på jordeboken samt handlingar rörande fastighetsbildande förrättningar och åtgärder, systemet för registreringen, registerbeteckningar, 21—22; registreringsexempel 22—24; dess granskning och

komplettering, 24; registerbeteckningarnas införande i fastighetsböcker och mantalslängder, 24, 25; särbestämmelser för Kopparbergs län, 25; dess fortsatta förande, 25; dess brister, 25—29; utgör grundval för de nya fastighetsböckerna enl. 1932 års lag, 30; uppgifter till inskrivningsdomare och häradsskrivare enl. form. Hb, 30 samt Bil. kort 1—31.

Jordtal, 6, 9.

Järnvägsmark, särbestämmelser rörande lagfart och inteckning, 37; registrering i jordregistret, 24, 38 och i fastighetsregistret, 38, 51, 52, 61; uppgift enl. form. 14 se Bil. kort 47.

Kammarkollegiet, *den centrala jordeboksmyndigheten,* 9.

Konungens parker, 7.

Kopparbergs län, speciella jordförhållanden därstädes, 19; fastighetsböcker för, 20; jordregister för, 25.

Köping, uppkomsten av, 36.

Laga skifte, 10, 11; i stad, 35; enl. FBL, 46; uppgift om enl. form. Hb och 14, se Bil. kort 10—15, 50, 51.

Lagstiftning ang. planväsende, fastighetsbildning och fastighetsregistrering, 34, 38.

Landhöjningen och landsänkningen, se **Istiden.**

Landvinningsmark, skiften å sådan mark och svårigheter vid deras registrering, 27.

Lantmäteristyrelsen, har överinseendet över jordregistret, 21 och fastighetsregistret, 48.

Länsstyrelsen, fastställer tomtindelning, 35; fastställer i vissa fall avstyckning enl. JDL, 15, 47 och enl. FBL, 46; är i städer under landsrätt och i fastighetsregistersamhällen närmaste tillsynsmyndighet över fastighetsregistreringen, 48, samt fastställer fastighetsindelning och registerbeteckningar, 56.

Magistraten, fastställer avstyckning enl. FBL, 46; är närmaste tillsynsmyndighet över fastighetsregistreringen, 48; fastställer fastighetsindelning och registerbeteckningar, 55.

Mantal, 6, 9.

Mantalslängd, däri införas gällande registerbeteckningar, och mantalsskrivningsförrättarna skola hållas underrättade om dessa: jordregistret, 25, 30; fastighetsregistret, 56, 63.

Mantalsskrivningsförrättare i stad, skall beredas tillfälle taga del av vissa fastighetsregisterhandlingar, 56; får uppgift enl. form. 14 betr. ändringar i fastighetsindelningen m. m., 63.

Mantalssättning, av avsöndrad lägenhet, 13; oegentlig sådan åtgärd, 14; enl. 1917 och 1924 års kungörelser, 16; upphävande av enl. 1939 års kungörelse, 17; därigenom kan bildas andelsfastighet, 17.

Municipalsamhälle, uppkomsten av, 36.

Mätningsväsendet i städer och vissa samhällen å landet, 46.

Ockupation, av landet efter inlandsisens avsmältning, 4.

Pastor, erhåller uppgifter enl. form. Hb (jordregistret) och form. 14 (fastighetsregistret) om ändringar i fastighetsindelningen m. m., 30, 63.

Pengar, får vid jorddelningsförrättningar ges i byte mot jord, 11.

Planväsendet, lagstiftning angående, 34, 38—42.

Privata jorddelningar, se **Andelsfastighet, Privat ägostyckning** och **Sämjedelning.**

Privat ägostyckning, 14; dess registrering i jordregistret, 26.

Regionplan, 40.

Registerbeteckningar, å jordregisterfastigheter, 22; å tomter, 51; å stadsägor, 54, 59—61; vem åsätter registerbeteckningar i fastighetsregistret, 55, 57.

Registerföraren, upplägger och för fastighetsregistret, 49, 55, 57; åsätter i samband med registrets förande registerbeteckningar å nytillkomna stadsägor, 57.

Registerkarta till fastighetsregister, 49—54; kopia av till vissa myndigheter, 56, 57; förändringars utmärkande därå, 61.

Rekognitionsskogar, 7.

Rågångar, se **Ägogränser.**

Samfälld mark i stad, dess registrering i bih. B till fastighetsregistret, 49; dess beteckning, 54; förändringar betr. sådan mark och deras registrering, 60, 61.

Sammanläggning enl. SLL, 11; kan äga rum även i stad, 47; uppgift om enl. form. Hb, se Bil. kort 4, 13, 14, 16.
Sammanläggning för bildande av tomt (3 kap. FBL), 44; uppgift om enl. form. Hb resp. 14, se Bil. kort 28, 34.
Sammanläggning för bildande av stadsäga (4 kap. FBL), 46, 47; uppgift om enl. form 14, se Bil. kort 38, 39.
Servitutsutbrytning, enl. JDL, 18; är fastighetsbildande i vissa fall, 19; i stad, 35; enl. FBL, 46; uppgift om enl. form. Hb resp. 14, se Bil. kort 8, 49.
Skattläggning, 6, 8, 16.
Skifte, se **Hammarskifte, Tegskifte, Storskifte, Enskifte, Laga skifte** och **Hemmansklyvning.**
Skifteslagsindelningen, den primära, möjligheter att rubba den, 10.
Skogelag, 6, 8.
Skogsmark, ockupation m. m. av, 6.
Solskifte, se **Tegskifte.**
Specialområde, i stadsplan, 41.
Stad, uppkomsten av, 32.
Stadsplan, innebörd, av ålder bestående eller fastställd, 33; dess genomförande: i äldre tid, 34; enl. 1874 års BS, 35; enl. BL, 40; dess inverkan på fastighetsindelningen, 41; dess utmärkande å registerkarta, 51; uppgift enl. form. 14 om avstyckning genom stadsplan, se Bil. kort 41.
Stadsäga, begreppet stadsäga, 34; ofri grund, 34; dess utmärkande å registerkarta och fastighetsindelningen av stadsägomarken, 52—54; registerbeteckningar, 53, 54, 59—61; bildas, då *tomtindelning, som haft avstyckande* verkan, förfaller, 63, samt då tomt, som ej äges av staden eller samhället, genom stadsplansändring faller helt inom gatumark, 41.
Stadsägobok, avsedd för stadsägorna, 49; hur boken är inrättad, 55; register till, 56; dess förande, 59.
Stomplan, 41, 51.
Storskifte, 10, 35.
Strandlinjerna vid havet, äro underkastade förskjutningar, 3.
Ströängsindragning, se **Avvittring.**
Ständig besittningsrätt, 53.
Sämjedelning, 13; legalisering och registrering av i jordregistret, 17; registreras eljest ej i jordregistret, 27; före 1928 verkställd registreras i fastighetsregister, 52 och upptages på den nya ekonomiska kartan, 27.

Tegskifte, 5; å skogelag, 8; lantmätarnas befattning med, 9; laga delningsform enl. 1734 års lag, 10.
Tomt, endast administrativt bildad, se **Tomtindelning, fastställd men ej rättsligen genomförd, Tomtbildningslängd, Tomtförteckning till jordregister** och **Tomtbildnings rättsliga genomförande.**
Tomt, rättsligen bildad, dess upptagande i uppgift enl. form Hb, 31; av ålder bestående tomtindelning, 33; ofri tomt, 33; med tomt förenad mark utom det tomtindelade området, 34; 1899 års tomtförändringslag, 39; registreras i tomtboken, 49; olagliga tomtbildningars registrering, 50; registerbeteckningar å tomter, 51; som ingår i järnvägsstadsäga, 52; ex. på förändringar betr. tomter och dessas registrering, 58—59; kan förvandlas till jordregisterfastighet eller stadsäga, om den uteslutes ur tomtindelning, 41, se Bil. kort 31, 45.
Tomtbildnings rättsliga genomförande, uppgift därom enl. form. Hb och 14, se Bil. kort 26—28, 32—34; se i övrigt **Tomtindelning, fastställd men ej rättsligen genomförd.**
Tomtbildningslängd, däri upptagas tomter, som endast äro administrativt bildade, 49; upprättande av, 51; förande av, 58—59.
Tomtbok i stad, däri upptagas endast rättsligen bildade tomter, 49; hur boken är inrättad, 55; register till, 56; förande av, 57—59.
Tomtbok till jordregister, 31.
Tomtförteckning till jordregister, 31.
Tomtindelning, fastställd men ej rättsligen genomförd, verkar avstyckande vid inlösen enligt ensittarlagen, 16; enl. 1874 års BS, 35; enl. BL, 42; dess rättsliga genomförande, 44; tomtindelad marks intagande i laga skifte och ägoutbyte, 47; dess utmärkande å registerkarta, 51; dess redovisning i tomtbildningslängden, 51; av tomtindelning och lagfart förorsakad ofullgången fastighetsbildning, varom folkbokföringsmyndigheterna skola underrättas, 63 och Bil. kort 29, 43; verkan å dylik ofullgången

fastighetsbildning av att tomtindelningen förfaller, 63 och Bil. kort 30, 44.
Tomtkarta, enl. 1874 års BS, 35; »laga tomtkarta» enl. 2 kap. FBL, 43.
Tomtmätning, 43, 45.
Tomträtt, 38, 43; förhållande till administrativ och rättslig tomtindelning, 45.
Tomträttsbok, 38, 44.

Utjord, 9.
Utomplansbestämmelser, 42.

Vattenområde i stad, som ej veterligen tillhör en eller flera fastigheter enskilt, ingår ej i fastighetsindelning utan registreras i bih. C till fastighetsregistret, 54.
Vederlagsförrättning, 18.
Vägmark i stad, utmärkande å registerkarta och redovisning i bih. C till fastighetsregistret av viss sådan mark, 48, 54.

Äganderätt till jord, förvärvad genom ockupation och odling, 4.
Ägogränser, hur de från början tillkommit mellan olika bosättningar, 4.
Ägostyckning, 14, 35.
Ägoutbyte, enl. JDL, 18; i stad enl. skiftesstadgorna, 35 och enl. FBL, 46.

Överlantmätaren, upplägger och för jordregister, 2, 21, 25 samt i vissa fall också fastighetsregister, 2, 62.

Stockholm 1949. Kungl. Boktr. P. A. Norstedt & Söner 483720

KUNGL. STATISTISKA CENTRALBYRÅN

Riksbyrån för folkbokföringen

Bilaga till cirkulär Nr 23 *(juni 1949)*

EXEMPEL MED KOMMENTARER TILL FASTIGHETSINDELNINGEN OCH DENNAS BETYDELSE FÖR FOLKBOKFÖRINGEN,

utarbetade av förre byråchefen i lantmäteristyrelsen

Gunnar Palm

i samråd med statistiska centralbyrån.

Stat. cbn 1218/1949. 3.400 ex.

FÖRKORTNINGAR.

adf	förrättning enligt närmast härefter angivna lag
ADL	lagen om delning av fastighet vid ändring i rikets indelning m. m. (administrativa delningslagen)
avf	avförd
avs	avsöndring
avst	avstyckning
ben	benämning
ensf	förrättning enligt ensittarlagen
expr	expropriation
f	fastställd
fast	fastighet
FBL	lagen om fastighetsbildning i stad (fastighetsbildningslagen)
FRF	fastighetsregisterförordningen
förr	förrättning
förs	församling
gb	gränsbestämning
ha	hektar
HD	högsta domstolen
HovR	hovrätten
HR	häradsrätten
ID	inskrivningsdomaren
inf	införd
inl V	inlösen enligt vattenlagen
JDL	jorddelningslagen
jr	jordregistret
JRF	jordregisterförordningen
jrs	jordregistersocken
k	köping
KB	Konungens befallningshavande
KM	Kungl. Maj:t
kv	kvarter
lf	lagfart, lagfaren
lkv	lagakraftvunnen
lmst	lantmäteristyrelsen
ls	laga skifte
m	meter
m^2	kvadratmeter
mag	magistraten
me	municipalsamhälle
mtl	mantal
o	och
omr	område
paä	på ansökan av ägaren (införande av tomt i tomtbok)
rbet	registerbeteckning
reg	registrerad
RegR	regeringsrätten
rf	registerföraren
RR	rådhusrätten
s	stad
samf	samfälld
serv utbr	servitutsutbrytning
sl	sammanläggning
SLL	lagen om sammanläggning av fastigheter å landet (sammanläggningslagen)
spl	stadsplan
ss	såsom
stg	stadsäga
stgb	stadsägoboken
t	tomt, rättsligen bestående
ta	» , administrativt bildad
tb	tomtbok
ti	tomtindelning
tm	tomtmätning
tmf	tomtmätningsförrättare
to	område, för vilket föres tomtbok till jordregistret (tomtboksområde)
uppl	upplägg
ÄD	ägodelningsdomaren
ÄR	ägodelningsrätten
äu	ägoutbyte
ölm	överlantmätaren

Jordregister med tomtbok. *Formulär H b.*

1)

1	2	3	4	5	6 [1]
Karby 8[5] Sven Skog	3 150 m²	avst f 4/11 48	del av Karby 8[2]		Bilsta jrs

2)

1	2	3	4	5	6
Mora 6[4] Per Gran	2 540 m²	avst f 4/11 48	del av 3/8 mtl av Mora 6[2] om 3/4 mtl	ägare av stamfastigheten: Per Olsson	Bilsta jrs

3)

1	2	3	4	5	6
Sjöatorp 1[1] Signe Säll	3·4600 ha	avst f 21/10 48	del av samf mark till Brånsta 1[2]—1[6], 2[2]—2[6], 3[1], 4[2]		Bilsta jrs

4)

1	2	3	4	5	6
Långö 1[42] Karl Ferm	4 835 m²	avst o sl 28/9 48	hela Långö 1[16] 580 m² av Långö 1[28]		Bilsta jrs

5)

1	2	3	4	5	6
Boda 4[6] Kristina Edfors	7 180 m²	ensf f 24/9 48	del av Boda 4[3]	brukligt namn: Solbacka	Bilsta jrs

Jordregister med tomtbok. *Formulär H b.*

6)

1	2	3	4	5	6
Bergnäs 4[2]	833 m²	avs lf [10]/₃ 1846	del av Bergnäs 4[1]		Bilsta jrs anmäld å F-förteckn [29]/₁₀ 48

7)

1	2	3	4	5	6
Tallvik 6[14] Svenska staten	132 m²	expr fullb [9]/₈ 48	del av Tallvik 6[13]		Bilsta jrs

8)

1	2	3	4	5	6
Edlunda 1[9] Sten Vikland	5·7340 ha	serv utbr f [24]/₉ 48	del av Edlunda 1[2]		Bilsta jrs

9)

1	2	3	4	5	6
Långvik 1[66] Per Olsson	7 160 m²	ls utbr enl 13: 11 JDL f [24]/₉ 48	del av Långvik 1[11]		Bilsta jrs

10)

1	2	3	4	5	6
Långvik 1[67] Betty Carlstedt	37·6230 ha	ls f [24]/₉ 48	5/336 mtl av Långvik 1[11] om 5/168 mtl		Bilsta jrs jfr Långvik 1[68]

11)

1	2	3	4	5	6
Långvik 1[68] Sigrid Jansson	36·1690 ha	ls f [24]/₉ 48	5/336 mtl av Långvik 1[11] om 5/168 mtl		Bilsta jrs jfr Långvik 1[67] o 1[69]

Jordregister med tomtbok. *Formulär H b.*

12)

1	2	3	4	5	6
Långvik 1^{69} Anna Lehman	1 035 m²	ls utbr enl 13: 11 JDL f $^{24}/_{9}$ 48	del av 5/336 mtl av Långvik 1^{11}, efter utbr reg som 1^{88}		Bilsta jrs

13)

1	2	3	4	5	6
Löka 1^{44}		sl under ls $^{16}/_{9}$ 48	1/3 mtl Löka 1^{4} 3/32 » av Löka 1^{16} s:a 41/96 mtl	jfr Löka 1^{45}, ägare vid sl: Oskar Berg, arealuppgift lämnas efter f ls	Bilsta jrs

14)

1	2	3	4	5	6
Löka 1^{45}		sl under ls $^{16}/_{9}$ 48	efter motstående sl återstående 9/32 mtl av Löka 1^{16}	jfr Löka 1^{44} arealuppgift lämnas efter f ls	Bilsta jrs

15)

1	2	3	4	5	6
Löka 1^{45} Edvin Bank	26·4530 ha	ls f $^{3}/_{5}$ 49		arealuppgift	Bilsta jrs

16)

1	2	3	4	5	6
Brolid 3^{20}	128·62 ha	sl $^{16}/_{9}$ 48	1/4 mtl Brolid 3^{2} 1/3 » Brolid 3^{3} Brolid 3^{18} s:a 7/12 mtl		Bilsta jrs

17)

1	2	3	4	5	6
Prästängen 1[1]					Bilsta jrs
				förut ej reg omr, inf i jr enl lmsts besl 14/10 48. Jordnatur: krono under allmän disposition. Uppgift om areal saknas	

18)

1	2	3	4	5	6
Berga 6[1]					Bilsta jrs
				avf ur jr ss obefintlig enl lmsts besl 14/10 48	

19)

1	2	3	4	5	6
Åby 1[11]			identisk med Åby 5[1]		Bilsta jrs
				avf ur jr enl lmsts besl 14/10 48	

20)

1	2	3	4	5	6
Bergsliden 5[2]					Bilsta jrs
				särskilt namn: Ljunghusen ölms besl 2/11 48	

21)

1	2	3	4	5	6
Gladstorp 1[1]			identisk med Snusketorp 1[1]		Bilsta jrs
				ben ändrad genom lmsts besl 14/10 48	

22)

1	2	3	4	5	6
Prästbacken 1^{3}					Bilsta jrs
				enl KM:s förordn $^{8}/_{3}$ 47 överfl fr Bilsta jrs till Borums jrs fr o m $^{1}/_{1}$ 48. I Borums jrs reg ss Prästbacken 1^{3}	

23)

1	2	3	4	5	6
Prästbacken 1^{3}			identisk med Prästbacken 1^{3} avf ur jr för Bilsta jrs		Borums jrs
				enl KM:s förordn $^{8}/_{3}$ 47 överfl till Borums jrs fr Bilsta jrs fr o m $^{1}/_{1}$ 48	

24)

1	2	3	4	5	6
Prästbacken 1^{12} Erik Sand	32·5630 ha	adf f $^{15}/_{8}$ 48	del av Prästbacken 1^{7}		Bilsta jrs
				enl KM:s förordn $^{8}/_{3}$ 47 överfl fr Bilsta jrs till Borums jrs fr o m $^{1}/_{1}$ 48. I Borums jrs reg ss Prästbacken 1^{3}	

25)

1	2	3	4	5	6
Prästbacken 1^{3}			identisk med Prästbacken 1^{12} avf ur jr för Bilsta jrs		Borums jrs
				enl KM:s förordn $^{8}/_{3}$ 47 överfl till Borums jrs fr Bilsta jrs fr o m $^{1}/_{1}$ 48	

26)

1	2	3	4	5	6
t nr 6 kv Boken	830 m^{2}	ti f $^{15}/_{8}$ 48 t inf i tb $^{1}/_{10}$ 48	t motsv Aspa 1^{8}		Bilsta jrs Valsta me

27)

1	2	3	4	5	6
t nr 5 kv Eken	998·6 m²	tm avsl ²⁶/₈ 48 t inf i tb paä ¹/₁₀ 48	998·6 m² av Boda 2⁶		Bilsta jrs Valsta me
				sidol mot Gränsv. 37·46 m » t nr 6 28·32 » » » » 2 34·55 » » » » 4 28·66 » tmf S Skog	

28)

1	2	3	4	5	6
t nr 2 kv Eken	1 006·7 m²	tm avsl ¹⁹/₈ 48 sl ²³/₉ 48	848·1 m² av Boda 2⁶ 158·6 » » » 3²		Bilsta jrs Valsta me
				sidol mot Götav. 34·62 m » t nr 3 28·03 » » » » 5 34·55 » » » » 6 o 1 30·14 » tmf S Skog återstående 18 m² av Boda 2⁶ utgöres av gatumark	

29)

1	2	3	4	5	6
Genom ti avst omr av i kol 4 angiven fast	374·2 m²	ti f ⁷/₈ 45 tm avsl ²/₉ 47 lf ²²/₉ 48	del av Aspa 1⁴ som enl ti ingår i ta nr 2 kv Boken		Bilsta jrs Valsta me
				areal enl tm	

30)

1	2	3	4	5	6
Aspa 1¹⁴	148·6 m²	ti f ²/₄ 48 lf ¹¹/₈ 48	del av Aspa 1⁴ som enl ti ingår i ta nr 4 kv Rönnen		Bilsta jrs Valsta me
				ny ti inom kv Rönnen f ¹⁹/₉ 48 varigenom ti f ²/₄ 48 förfallit	

31)

1	2	3	4	5	6
Aspa 1¹⁵	748·6 m²	spl f ¹²/₉ 48	motsv t nr 7 kv Eken		Bilsta jrs Valsta me
				ingår i Stortorget	

Fastighetsregister för stad. *Formulär 14.*

32)

1	2	3	4	5	6
t nr 12 kv Asken	705·9 m²	ti f 14/11 48 t inf i tb 2/12 48	t motsv stg nr 768 A		Gustavshamns s Haga förs

33)

1	2	3	4	5	6
t nr 7 kv Delfinen	847·3 m²	tm avsl 3/11 48 t inf i tb paä 28/11 48	847·3 m² av stg nr 768	sidol mot t nr 4 38·00 m » » » 8 40·00 » » » » 10 37·00 » » Kungsg. 41·00 » tmf Erik Ågren	Gustavshamns s Haga förs

34)

1	2	3	4	5	6
t nr 2 kv Delfinen	680·5 m²	tm avsl 16/7 48 sl 8/11 48	399·0 m² av stg nr 563 + 564 + 565 + + 1083 + 3983 127·9 m² av t nr 1 kv Delfinen 153·6 m² av omr litt öa i bih B, samf för stg 716 + 719, 9374, 9375, 9376, 9377	sidol mot t nr 1 22·33 m » » » 3 31·75 » » Bang. 20·00 » » Beridare-bansg. 32·63 » tmf Erik Ågren	Gustavshamns s Haga förs

35)

1	2	3	4	5	6
stg nr 1459 AE Per Ek	1 587·4 m²	avst f 3/11 48	del av stg nr 1459	brukligt namn: Ekstorpet	Gustavshamns s Kungsholms förs

36)

1	2	3	4	5	6
stg nr 1058 Elsa Norling	382·0 m²	avst f 3/11 48	hela omr 1058 av stg nr 917 + 918 + + 1058 + 1060	bet å stamfast efter avst: stg nr 917 + 918 + 1060	Gustavshamns s Haga förs

Fastighetsregister för stad. *Formulär 14.*

	1	2	3	4	5	6
37)	stg nr 4051 Johan Hansson	976·5 m²	avst f $^{8}/_{12}$ 48	hela omr litt z i bih B, samf för stg nr 458, 783, 916 + 919 + 2743		Gustavshamns s Haga förs

	1	2	3	4	5	6
38)	stg nr 313 D	962·5 m²	sl besl $^{8}/_{12}$ 48	hela stg nr 313 B » » » 313 C		Gustavshamns s Johannes förs

	1	2	3	4	5	6
39)	stg nr 4052	937·7 m²	sl besl $^{8}/_{12}$ 48	hela stg nr 312 » » » 313 A » » » 610 K		Gustavshamns s Johannes förs

	1	2	3	4	5	6
40)	stg nr 924 C Staden	579·9 m²	expr fullb $^{16}/_{12}$ 48	del av stg nr 924	av stg nr 924 återstår endast andel i vissa samf ägor	Gustavshamns s Kungsholms förs

	1	2	3	4	5	6
41)	gnm spl avst omr av i kol 4 angiven fast, nu ing i omr litt ob i bih C, Oxtorget	253·5 m²	spl f $^{18}/_{12}$ 48	del av t nr 7 kv Oxen tillhörig staden		Gustavshamns s Maria förs

Fastighetsregister för stad. *Formulär 14.*

42)

1	2	3	4	5	6
omr motsv i kol 4 angiven del av fast, nu ing i omr litt oz i bih C kallat Bergsgränd Staden	1983·7 m²	avst f $^{18}/_{12}$ 48	del av stg nr 795 A	sedan staden $^{29}/_{1}$ 49 erh lf å omr, har det överförts till bih C	Gustavshamns s Maria förs

43)

1	2	3	4	5	6
gnm ti avst omr av i kol 4 angiven fast	263·0 m²	ti f $^{4}/_{11}$ 48 lf $^{30}/_{12}$ 48	del av stg nr 1058 som enl ti ingår i ta nr 7 i kv Liljan		Gustavshamns s Haga förs

44)

1	2	3	4	5	6
stg nr 1058 A	263·0 m²	ti f $^{4}/_{11}$ 48 lf $^{30}/_{12}$ 48	del av stg nr 1058 som enl ti ingår i ta nr 7 kv Liljan	ny ti inom kv Liljan f $^{27}/_{1}$ 49 varigenom ti f $^{4}/_{11}$ 48 förfallit	Gustavshamns s Haga förs

45)

1	2	3	4	5	6
stg nr 4053	768·0 m²	spl f $^{5}/_{2}$ 49	motsv t nr 8 kv Oxen		Gustavshamns s Haga förs

46)

1	2	3	4	5	6
stg nr 4054	2837·0 m²	mag besl $^{5}/_{3}$ 49	hela omr litt bc i bih C		Gustavshamns s Maria förs

47)

1	2	3	4	5	6
stg nr 681		överf $^{15}/_{3}$ 49	hela stg nr 1009		Gustavshamns s Johannes förs
				enär staten $^{6}/_{2}$ 49 erh lf å stg nr 1009 har den överf till järnvägsstg nr 681	

48)

1	2	3	4	5	6
stg nr 143 E Erik Persson	798·0 m²	ensf f $^{15}/_{3}$ 49	del av stg nr 143		Gustavshamns s Johannes förs
				brukligt namn: Solhem	

49)

1	2	3	4	5	6
stg nr 211 A Per Hedin	2152·0 m²	serv utbr f $^{28}/_{3}$ 49	del av stg nr 211		Gustavshamns s Johannes förs
				utbr av mulbetesserv till förmån för stg nr 212. Enl besl av lmst $^{10}/_{4}$ 49 *reg som särsk stg*	

50)

1	2	3	4	5	6
stg nr 235 A Jöns Persson	42925·0 m²	ls f $^{28}/_{3}$ 49	2/224 mtl av stg nr 235 + 236 + 244 + + 257 om 9/224 mtl		Gustavshamns s Johannes förs
				stg nr 235 + 236 + 244 + + 257 delad i 235 A o 235 B. Den delade stadsägan utgår alltså	

51)

1	2	3	4	5	6
stg nr 235 B Per Jönsson	69113·0 m²	ls f $^{28}/_{3}$ 49	7/224 mtl av stg nr 235 + 236 + 244 + + 257 om 9/224 mtl		Gustavshamns s Johannes förs
				stg nr 235 + 236 + 244 + + 257 delad i 235 A o 235 B. Den delade stadsägan utgår alltså	

52)

1	2	3	4	5	6
stg nr 1148 i Gamla staden	8369·0 m²		motsv stg nr 368 A i i S:t Petri förs.		Gustavshamns s Haga förs
				enl KMs förordn $^{5}/_{3}$ 49 överfl från S:t Petri förs till Haga förs fr o m $^{1}/_{1}$ 50	

53)

1	2	3	4	5	6
stg nr 368 A S:t Petri förs					Gustavshamns s S:t Petri förs
				enl KMs förordn $^{5}/_{3}$ 49 överfl från S:t Petri förs till Haga förs fr o m $^{1}/_{1}$ 50. I sistnämnda förs reg ss stg nr 1148 i Gamla staden	

54)

1	2	3	4	5	6
stg nr 509					Gustavshamns s Haga förs
				enl KMs förordn $^{5}/_{3}$ 49 överfl från Gustavshamns s till Eka jrs fr o m $^{1}/_{1}$ 50. Utgår ur fastighetsregistret	

55)

1	2	3	4	5	6
stg nr 4055					Gustavshamns s Haga förs
				uteglömt omr reg $^{6}/_{1}$ 50 efter föreskr av lmst $^{28}/_{12}$ 49. Uppgift om areal saknas	

56)

1	2	3	4	5	6
stg nr 78					Gustavshamns s Haga förs
				enl besl $^{16}/_{12}$ 49 av lmst utesl ur fastighetsregistret som obefintlig	

Kommentar till ovanstående exempel.

Jordregister och därtill hörande tomtbok, ex. 1)—31).

1) Från Karby 8^{2} har genom 4/11 1948 fastställd förrättning avstyckats en ägovidd av 3 150 m², vilken registrerats såsom Karby 8^{5}.

2) Från en vid sämjedelning av Mora 6^{1} om $^{3}/_{4}$ mtl utbruten lott om $^{3}/_{8}$ mtl har genom 4/11 1948 fastställd förrättning avstyckats en ägovidd av 2 540 m², vilken registrerats såsom Mora 6^{4}. Angivandet i kol. 5 av stamfastighetsägarens namn har skett för att underlätta identifieringen av sämjedelningslotten.

3) Från Bränsta 1^{2}—1^{6}, 2^{2}—2^{4}, 3^{1} och 4^{8} har genom 21/10 1948 fastställd förrättning avstyckats en ägovidd av 3,46 ha, utgörande del av samfälld mark till sagda stamfastigheter. Den avstyckade fastigheten har i jordregistret överförts till särskilt upplägg såsom Sjöatorp 1^{1}.

4) Genom 28/9 1948 fastställd avstyckning och samma dag meddelat beslut om sammanläggning har ett område om 580 m² avstyckats från Långö 1^{38} och sammanlagts med hela Långö 1^{16} till en ny fastighet, vilken registrerats såsom Långö 1^{42}.

5) Genom 24/9 1948 fastställd förrättning enligt lagen om rätt i vissa fall för nyttjanderättshavare att inlösa under nyttjanderätt upplåtet område (ensittarlagen) har från Boda 4^{3} avskilts ett inlöst område om 7 180 m², och detta område har registrerats såsom Boda 4^{6}.

6) Sedan inskrivningsdomaren å förteckning enligt formulär F 29/10 1948 hos överlantmätaren anmält förekomsten av en i jordregistret icke upptagen lägenhet, som med en uppgiven areal av 5,5 kappland (= 833 m²) avsöndrats från Bergnäs 4^{1}, och varå fasta erhållits 10/3 1846, har denna lägenhet registrerats såsom Bergnäs 4^{2}.

7) Genom 9/8 1948 fullbordad expropriation har från Tallvik 6^{12} avskilts ett område om 132 m², vilket registrerats såsom Tallvik 6^{14}.

8) Genom 24/9 1948 fastställd förrättning har från Edlunda 1^{2} såsom vederlag för servitut, vilket tillkommit genom särskilt avtal utan samband med tillkomsten av den fastighet, till vars förmån det gällt, utbrutits en ägovidd av 5,7340 ha, vilken registrerats såsom Edlunda 1^{9}.

9) Vid laga skifte, vari Långvik 1^{11} ingått, har anmälts, att från sagda fastighet överlåtits visst till läge och gränser bestämt område, som ännu icke i vederbörlig ordning avstyckats. Med stöd av 13 kap. 11 § jorddelningslagen har detta område avstyckats i samband med skiftet, och i skifteshandlingarna har det redovisats med en areal av 7 160 m². Sedan skiftet fastställts 24/9 1948, har området registrerats såsom Långvik 1^{66}.

10—12) Långvik 1^{11} om $^{5}/_{168}$ mtl har undergått laga skifte, som fastställts 24/9 1948. Före skiftet har fastigheten varit genom sämjedelning delad i två lotter om vardera $^{5}/_{336}$ mtl, och från en av dessa lotter har överlåtits ett till läge och gränser bestämt område, vilket ännu icke avstyckats, då laga skiftet ägde rum. Vid laga skiftet ha utlagts lotter svarande mot de båda sämjedelningslotterna, och i samband därmed har med tillämpning av 13 kap. 11 § jorddelningslagen den berörda lägenheten avskilts från vederbörande stamfastighet. De utbrutna hemmanslotterna ha registrerats såsom Långvik 1^{67} och Långvik 1^{68}, av vilka den senare motsvarar den sämjedelningslott, från vilken överlåtelsen av lägenheten ägt rum. Lägenheten, som i skifteshandlingarna redovisats med en areal av 1 035 m², har registrerats såsom Långvik 1^{69}.

13—15) Under pågående laga skifte ha genom ägodelningsdomarens beslut 16/9 1948 hela Löka 1^{4} om $^{1}/_{3}$ mtl och $^{3}/_{32}$ mtl av Löka 1^{16} om $^{3}/_{8}$ mtl sammanlagts, varefter den sålunda nybildade fastigheten om $^{41}/_{96}$ mtl registrerats såsom Löka 1^{44}. Återstående $^{9}/_{32}$ mtl av Löka 1^{16}, som ej ingått i sammanläggning, har registrerats såsom Löka 1^{46}. Sedan laga skiftet fastställts 3/5 1949, har överlantmätaren översänt kompletterande uppgifter beträffande fastigheternas arealer enligt skiftes-handlingarna, av vilka uppgifter emellertid endast den som gäller Löka 1^{45} medtagits bland exemplen.

16) Här exemplifieras sammanläggning av två mantalsatta fastigheter med en lägenhet.

17) Det förutsättes att lantmäteristyrelsen vid verkställd undersökning funnit, att det område, som enligt styrelsens beslut införts i jordregistret såsom Prästängen 1^{1}, icke ingår i någon annan registrerad fastighet och därför bör registreras såsom en för sig bestående fastighet.

18—21) tarva ingen kommentar.

22 o. 23) utgöra exempel på dubbel underrättelse i fall då hel fastighet överflyttats från en socken till en annan.

24 o. 25) Sedan Kungl. Maj:t 8/3 1947 förordnat att visst område av Prästbacken 1^{7} skall fr. o. m. $^{1}/_{1}$ 1948 överflyttas från Bilsta jordregistersocken till Borums jordregistersocken, har genom 15/9 1948 fastställd förrättning enligt lagen om delning av fastighet vid ändring i rikets indelning m. m. det överflyttade området om 32,5630 ha avstyckats och därefter å stamfastighetens upplägg registrerats såsom Prästbacken 1^{12}. Lägenheten har därefter omedelbart avförts från jordregistret för Bilsta jordregistersocken och registrerats i jordregistret för Borums jordregistersocken såsom Prästbacken 1^{3} å upplägget för en nybildad jordregisterenhet Prästbacken nr 1, vilken innefattar, förutom Prästbacken 1^{3}, åtskilliga andra överflyttade och avskilda delar av fastigheter inom jordregisterenheten Prästbacken nr 1 i Bilsta jordregistersocken.

26) Den 15/8 1948 har fastställts en tomtindelning inom kvarteret Boken i Valsta municipalsamhälle, enligt vilken tomten nr 6 skall motsvara jordregisterfastigheten Aspa 1^{8} om 830 m^{2}. Sedan överlantmätaren erhållit underrättelse härom, har han 1/10 1948 i enlighet med gällande bestämmelser ex officio avfört Aspa 1^{8} ur jordregistret och upptagit dess ägoområde i tomtboken såsom tomten nr 6 i kvarteret Boken.

27) Enligt gällande tomtindelning skall tomten nr 5 i kvarteret Eken bildas av 998,6 m^{2} av jordregisterfastigheten Boda 2^{6}. Sedan tomtmätning ägt rum och avslutats 26/8 1948, har på begäran av ägaren den berörda tomten upptagits i tomtboken och i samband därmed har det i tomten ingående området avförts ur jordregistret.

28) Enligt gällande tomtindelning skall tomten nr 2 i kvarteret Eken bildas av 848,1 m^{2} av Boda 2^{6} och 158,6 m^{2} av Boda 3^{2}. Sedan tomtmätning ägt rum och avslutats 19/5 1948 samt beslut om sammanläggning meddelats 22/9 1948, har tomten i fråga upptagits i tomtboken, och i samband därmed ha de däri ingående områdena avförts ur jordregistret.

29) Enligt 7/8 1945 fastställd tomtindelning skall tomten nr 2 i kvarteret Boken bildas av bl. a. 374,2 m^{2} av Aspa 1^{6}. Sedan tomtmätning ägt rum och avslutats 3/9 1947, har berörda område förvärvats av en person, som erhållit lagfart å fånget 22/9 1948. Enligt gällande bestämmelser skall visserligen detta område icke registreras såsom särskild fastighet, men då den i allt fall i såväl äganderättsligt som inskrivningsrättsligt hänseende är att betrakta såsom en särskild enhet, har underrättelse ansetts böra avlåtas om denna till följd av gällande registreringsbestämmelser i viss mån ofullgångna fastighetsbildning.

30) Detta exempel är analogt med det nästföregående, men här har tillkommit den omständigheten att den tomtindelning, varigenom det förvärvade området

avstyckats, förfallit genom att ny tomtindelning fastställts för kvarteret. Av sistberörda anledning har det från Aspa 1^{4} förvärvade och lagfarna området om 148,6 m² registrerats å upplägget för Aspa nr 1 såsom en särskild jordregisterfastighet Aspa 1^{14}.

31) Enligt 13/9 1948 fastställd ny stadsplan skall hela den av Valsta municipalsamhälle ägda tomten nr 7 i kvarteret Eken utgå ur tomtindelning och ingå i Stortorget. Med anledning härav har tomten avförts ur tomtboken, och dess område om 748,6 m² har i stället upptagits i jordregistret såsom Aspa 1^{15}.

Fastighetsregister för stad, ex. 32)—56):

32) och 33) motsvara resp. 26) och 27) härovan endast med den skillnaden, att här är fråga om tomtbildning å stadsägomark.

34) Enligt gällande tomtindelning har tomten nr 2 i kvarteret Delfinen skolat bildas av del av en stadsäga, del av en tomt samt del av ett i bihang B till fastighetsregistret upptaget, med litt. öa betecknat område, som är samfällt för fem stadsägor. Sedan tomtmätning ägt rum och därefter beslut om sammanläggning meddelats, har tomten införts i tomtboken.

35) Sedan genom 3/11 1948 fastställd förrättning från stadsägan nr 1459 avstyckas en ägovidd av 1 587,4 m², har den genom avstyckningen bildade fastigheten i stadsägoboken registrerats under beteckningen nr 1459 AE.

36) Sedan genom 3/11 1948 fastställd förrättning från stadsägan nr 917 + 918 + 1058 + 1060 avstyckats hela det med nr 1058 betecknade området om 382,0 m², har den genom avstyckningen bildade fastigheten registrerats såsom ny stadsägoenhet under beteckningen nr 1058. I rapporten (kol. 5) har upplysts om att till följd av avstyckningen nr 1058 utgått ur samfastighetens registerbeteckning.

37) Genom 6/12 1948 fastställd förrättning har från de tre stadsägorna 458, 783 och 916 + 919 + 2743 avstyckats ett för dessa gemensamt markområde om 976,5 m², vilket i bihang B till fastighetsregistret och å registerkartan betecknats med litt. z. Den genom avstyckningen bildade fastigheten har i stadsägoboken registrerats såsom ny stadsägoenhet under beteckningen nr 4051.

38) Hela stadsägorna nr 313 B och 313 C ha genom beslut 8/12 1948 sammanlagts till en ny stadsäga, vilken registrerats å upplägget för stadsägoenheten nr 313 under beteckningen nr 313 D.

39) Tre hela stadsägor, betecknade nr 312, 313 A och 610 K, ha genom beslut 8/12 1948 blivit sammanlagda till en stadsäga, vilken registrerats såsom ny stadsägoenhet under beteckningen nr 4052.

40) Sedan genom 16/12 1948 fullbordad expropriation från stadsägan nr 924 avskilts ett område om 579,9 m², har detta område registrerats såsom stadsägan nr 924 C.

41) Enligt ny stadsplan, fastställd 18/12 1948, skall del av staden tillhöriga tomten nr 7 i kvarteret Oxen utgå ur tomtindelning och i stället ingå i Oxtorget. Då stadsplanen i detta fall har omedelbart avstyckande verkan, har den sålunda avstyckade delen om 253,5 m² överförts från tomtens upplägg i tomtboken till det rum i bihang C till fastighetsregistret, vari Oxtorget upptagits under beteckningen litt. ob. Området i fråga har därmed utgått ur fastighetsindelning.

42) Enligt gällande stadsplan skall en del av stadsägan nr 795 A ingå i Bergsgränd, som på registerkartan och i bihang C till fastighetsregistret betecknats med litt. oz. Sedan staden förvärvat detta område om 1 983,7 m², har området avstyckats genom 18/12 1948 fastställd förrättning, och efter det staden 29/1 1949 erhållit lagfart å fånget, har området överförts från stadsägans rum i stadsägoboken till Bergsgränds rum i bihang C. Området har därmed utgått ur fastighetsindelning.

43) och 44) Dessa exempel äro analoga med 29) och 30) här ovan utom så tillvida, att någon tomtmätning icke ägt rum, vilket förhållande emellertid är utan betydelse, eftersom tomtmätning i detta fall ej utgör villkor för lagfart.

45) Enligt 8/2 1949 fastställd ny stadsplan skall tomten nr 8 i kvarteret Oxen uteslutas ur tomtindelning men ej ingå i gata, torg eller annan allmän plats. Med anledning härav har tomten överförts från tomtboken till stadsägoboken, där det tomten motsvarande området om 768,0 m² registrerats såsom ny stadsägoenhet under beteckningen nr 4053.

46) I bihang C till fastighetsregistret har funnits upptagen en med litt. bc betecknad, staden tillhörig väg. Genom tillkomsten av nya trafikleder har denna väg blivit obehövlig för trafikändamål, och magistraten har därför genom beslut 5/3 1949 förordnat, att vägen skall överföras från bihang C till stadsägoboken och där upptagas såsom en ny stadsägoenhet. Denna har erhållit beteckningen nr 4054.

47) All statens järnvägar tillhörig mark inom staden har i enlighet med gällande bestämmelser indelats till en enda med nr 681 betecknad stadsäga. Sedan statens järnvägar för utvidgning av sitt trafikområde inköpt hela stadsägan nr 1009 och 6/2 1949 erhållit lagfart å fånget, har stadsägan överförts från sitt upplägg till upplägget för järnvägsstadsägan nr 681 såsom en tillökning till denna. Stadsägan nr 1009 har därmed försvunnit såsom självständig fastighet.

48) och 49) äro analoga med resp. 5) och 8) här ovan endast med den skillnaden att här är fråga om stadsägomark.

50) och 51) Stadsägan nr 235 + 236 + 244 + 257 om $^{9}/_{224}$ mtl har genom 28/3 1949 fastställt laga skifte delats i två lotter om resp. $^{2}/_{224}$ mtl och $^{7}/_{224}$ mtl, vilka registrerats såsom resp. nr 235 A och 235 B. Vid åsättande av registerbeteckningarna har registerföraren begagnat sig av den i fastighetsregisterförordningen medgivna möjligheten att beteckna skifteslotterna med endast ett av de i den odelade fastighetens registerbeteckning ingående numren jämte tillägg av littera ur stora alfabetet.

52) och 53) äro analoga med resp. 22) och 23) här ovan.

54), 55) och 56) torde vara fullt förståeliga utan kommentarer.

Kungl. Boktr. Stkm 1949

2—483720. Bil.

KUNGL. STATISTISKA CENTRALBYRÅN

RIKSBYRÅN FÖR FOLKBOKFÖRINGEN

Cirkulär Nr 24 (oktober 1949)

Cirkulärskrivelse till samtliga roteombud

med vissa ändringar och tillägg till de i cirkulär nr 21 (september 1948) meddelade upplysningarna.

Med anledning av ny lagstiftning m. m. får statistiska centralbyrån härmed i anslutning till sitt cirkulär nr 21 (september 1948) till samtliga roteombud meddela ytterligare eller ändrade upplysningar i följande hänseenden.

I. Årets roteförteckningar och mantalsskrivningen.

Roteförteckningen. Kungl. Maj:t har genom kungörelse den 30 juni 1949 (svensk författningssamling nr 439) förordnat att roteförteckningar ej heller under år 1949 skola upprättas över fastigheter och juridiska personer.

Mantalsuppgifterna. Liksom i fjol finnas i år förutom huvudförteckningsblanketten (blankett 3) — två mantalsblanketter en större, som kallas blankett 1, och en mindre, som kallas blankett 2.

Blankett 1 användes för uppgifter till mantalsskrivningen i *hemkommunen.*

Blankett 2 användes för uppgifter till mantalsskrivningen i *annan kommun* angående fast egendom eller rörelse därstädes.

I fjol var blankett 1 reserverad för *fysiska personer.* Inga *juridiska personer* skulle lämna uppgifter på blankett 1. De skulle endast använda blankett 2.

I år har detta ändrats.

Båda blanketterna användas i år lika av både fysiska och juridiska personer.

Ingen — vare sig fysisk eller juridisk person — skall alltså i år lämna annan mantalsuppgift i *hemkommunen* än på blankett 1.

Ej heller skall någon — vare sig fysisk eller juridisk person — som har fastighet eller rörelse i *annan kommun* därstädes lämna uppgifter därom på blankett 1, men väl däremot på blankett 2.

Alltså gäller

blankett 1 i hemkommunen,

blankett 2 i annan kommun än hemkommunen.

(Ett undantag från denna regel, som berör Stockholm, behöver ej omnämnas här.)

Centralbyrån vill vidare fästa uppmärksamheten på en annan ändring, som gäller juridiska personers skyldighet att lämna mantalsuppgifter. I fjol skulle som bekant *alla* juridiska personer lämna mantalsuppgifter.

Stat. cbn 1219/1949. 12000 ex.

Även detta har ändrats, men märk väl bara i fråga om skyldigheten att lämna mantalsuppgifter i hemkommunen, alltså på blankett 1.

Enligt Kungl. kungörelsen 18 juni 1949 (svensk författningssamling nr 413) skola sådana mantalsuppgifter lämnas av

a) oskifta dödsbon och familjestiftelser;

b) svenska aktiebolag och svenska försäkringsanstalter, som icke äro aktiebolag; samt

c) svenska ekonomiska föreningar, sparbanker, hypoteksföreningar och bostadskreditföreningar.

Andra juridiska personer, t. ex. handelsbolag, ideella föreningar, äro som regel *befriade* från att lämna mantalsuppgifter i *hemkommunen,* alltså på blankett 1.

Men i vissa fall är även sådan juridisk person skyldig att lämna mantalsuppgift i hemkommunen, alltså på blankett 1.

Detta gäller om densamma
antingen upptagits i inkomst- eller förmögenhetslängd för år 1949,
eller under år 1949 sysselsatt eller kommer att sysselsätta arbetare
eller ock äger, besitter eller brukar fast egendom i hemkommunen.

Som ovan nämnts gäller inskränkningen bara uppgifter på blankett 1, alltså uppgifter som skola lämnas till mantalsskrivningen i hemkommunen.

Däremot skola uppgifter på blankett 2 lämnas av alla sådana juridiska personer, som ha uppgifter att lämna på denna blankett, nämligen uppgifter om fast egendom eller rörelse i annan kommun än hemkommunen.

Det kan alltså inträffa att en juridisk person inte lämnar mantalsuppgift (på blankett 1) i hemkommunen men likväl lämnar mantalsuppgift (på blankett 2) i annan kommun, där densamma har fast egendom eller rörelse.

Följande exempel åskådliggör detta.

Södra länsdelens hembygdsförening har sin styrelse i kommunen A. Föreningen är ej taxerad, den har inga arbetare anställda och har ingen fastighet i A. Den skall inte lämna mantalsuppgift (på blankett 1) i A, som är dess hemkommun. Men den har en fastighet i B kommun. Därför skall den lämna mantalsuppgift (på blankett 2) i B angående denna fastighet.

Anvisningar härom finnas tryckta på baksidan av blankett 1.

Sedan roteombudet granskat, rättat och kompletterat de inkomna mantalsuppgifterna skola dessa ordnas. Vid granskningen av mantalsuppgifter på blankett 1 bör särskilt tillses, *att ej både fält B och fält C äro ifyllda.*

I rubriken till fält B föreskrives nämligen, att på samma blankettexemplar ej får lämnas mantalsuppgift för både juridisk person och för fysiska personer.

Om ej häradsskrivaren eller kronokamreraren bestämmer annat, synes det lämpligt att i första hand ordna mantalsuppgifterna i fyra buntar på följande sätt:

Bunt 1: uppgifter på blankett 1 för fysiska personer
Bunt 2: uppgifter på blankett 1 för juridiska personer
Bunt 3: uppgifter på blankett 2 för fysiska personer
Bunt 4: uppgifter på blankett 2 för juridiska personer.

Därefter ordnas bunt 1 på vanligt sätt med ledning av roteförteckningen och efter samråd med pastor.

Häradsskrivaren eller kronokamreraren bör rådfrågas, huruvida han önskar en ytterligare uppdelning av blanketterna i buntarna 2, 3 och 4 och hur blanketterna i så fall skola ordnas. Detta torde bland annat bli beroende på antalet blanketter i varje bunt; antalet blir säkerligen i somliga rotar ganska litet.

II. Roteförteckningarnas beskaffenhet och innehåll. Kort eller listor.

Liksom i fjol kommer en del roteombud att erhålla roteförteckningen i listform, medan andra få den i form av ett kortregister.

Årets kort hava något mindre format än fjolårets.

Text. Vad som sagts i fjolårets cirkulär gäller fortfarande.

En ändring är dock att omnämna.

Från och med år 1949 kommer fastighetsuppgiften invid den i avtrycken angivna föregående bosättningsorten att kvarstå. Texten kan i anledning därav exempelvis vara

50 **Kungsbacka N Bofinken 5**
47 **Vänersborg P Korpen 1**

vilket anger att personen är mantalsskriven för åren 1947—1949 i Vänersborg, senast å fastigheten Korpen 1 samt att han senast är kyrkobokförd i Kungsbacka å fastigheten Bofinken 5 där ev. mantalsskrivning kommer att ske för år 1950.

Uppställning. Tryckningsdag anges allenast å roteförteckningens försättsblad (ej å de enskilda korten eller listbladen).

Viktigt observandum: Vid handhavandet av roteförteckningen skola roteombuden noggrant beakta, att förhållanden, varom de genom förteckningen vinna kunskap, ej genom deras förvållande komma till obehörigas kännedom.

Roteförteckning bör därför förvaras så att den ej åtkommes av obehöriga.

Detta gäller ej bara 1949 års roteförteckning utan även 1948 års roteförteckning.

Statistiska centralbyrån kommer att hos Kungl. Maj:t hemställa, att äldre roteförteckning må förstöras.

Stockholm den 6 oktober 1949.

KUNGL. STATISTISKA CENTRALBYRÅN

ERNST HÖIJER.

Alf Olsson.

STATENS REPRODUKTIONSANSTALT
406849

KUNGL. STATISTISKA CENTRALBYRÅN

RIKSBYRÅN FÖR FOLKBOKFÖRINGEN

Cirkulär Nr 25 (oktober 1949)

Cirkulärskrivelse till vederbörande lokala skattemyndigheter,

med vissa upplysningar och anvisningar angående mantalsskrivningen för år 1950 av juridiska personer.

För *år 1950* skall mantalsskrivning äga rum av *juridiska personer.*

I avseende å denna mantalsskrivning gälla i vissa hänseenden beträffande juridiska personer *särskilda bestämmelser;* dessa innefatta *undantag* från dels folkbokföringsförordningens bestämmelser angående bl. a. mantalsskrivningens omfattning (35 § 1 mom. 2), personernas mantalsskrivande å viss fastighet m. m. (36 § 2 mom. andra stycket) samt uppgiftsskyldighet till mantalsskrivningen (38 § 1 mom. första stycket) dels ock mantalsskrivningskungörelsens bestämmelser angående mantalslängdens personella liggare och stommar till denna (13 o. 14 §§).

Undantagsbestämmelserna innehållas i ett antal under innevarande år utkomna författningar: Kungörelserna den 18 juni 1949, nr 413, samt den 22 september 1949, n:ris 508—509 (såvitt angår Göteborgs stad, finnas vissa undantagsbestämmelser från kungörelsen den 30 juni 1948, nr 621, meddelade i en kungörelse den 22 september 1949, nr 510).

Riksbyrån för folkbokföringen får härmed dels meddela en redogörelse för uppställningen av mantalslängdens personella liggare för år 1950 enligt de nya författningsbestämmelserna (Kap. 1) ävensom i anslutning därtill vissa upplysningar rörande de tryckta stommarna till liggaren (Kap. 2), dels ock med stöd av 30 § mantalsskrivningskungörelsen samt 4 § kungörelsen den 22 september 1949, nr 509, meddela vissa tillämpningsföreskrifter och anvisningar angående stommarnas behandling och insändande till länsbyråerna m. m. (Kap. 3—5). Vissa upplysningar lämnas därjämte angående länsbyråernas tillhandahållande av stommar till taxeringslängder och debetsedlar (Kap. 6).

Kap. 1. Redogörelse för mantalslängdens uppställning m. m.

Stommarna skola för år 1950 (1 § Kung. 1949: 413) upptaga följande juridiska personer,

avdelning A: oskifta dödsbon och familjestiftelser;

Stat. cbn 1221/1949. 600 ex.

avdelning B, första gruppen (B1): svenska aktiebolag och svenska försäkringsanstalter, som icke äro aktiebolag, samt i inkomst- eller förmögenhetslängd för år 1949 upptagna, utländska juridiska personer, vilka icke skola upptagas i avdelning A av liggaren; andra gruppen (B 2): svenska ekonomiska föreningar, sparbanker, hypoteksföreningar och bostadskreditföreningar; samt

avdelning C: andra juridiska personer i den mån de äro upptagna i inkomst- eller förmögenhetslängd för år 1949; därvid inbegripas jämlikt 35 § 1 mom. 2 folkbokföringsförordningen under »andra juridiska personer» där omförmälda samfälligheter ävensom svenska staten samt landsting, kommuner och andra menigheter.

Handelsbolag och kommanditbolag skola, såsom härav framgår, icke mantalsskrivas för år 1950 och av ideella föreningar mantalsskrivas endast sådana, som enligt vad ovan sagts, finnas upptagna i inkomst- eller förmögenhetslängden för år 1949.

I **A-liggaren** äro de juridiska personerna upptagna **i slutet av varje avdelning** av liggaren **efter** de där införda fysiska personerna, således exempelvis i slutet av avdelning för municipalsamhälle resp. för kommundel utanför municipalsamhälle (1 § andra stycket, 2 § Kung. 1949: 509). Detsamma gäller varje annan i A-liggaren förekommande områdesavdelning än avdelning för valdistrikt, såsom avdelning för församling, lokalt taxeringsdistrikt eller ortsgrupp, som omförmäles i 48 § 1 mom. kommunalskattelagen (skattegrupp).

Omfattar en församling flera valdistrikt, äro de juridiska personerna i A-liggaren utan fördelning på valdistrikten upptagna **efter det sista valdistriktet** inom församlingen (resp. församlingsdelen).

B- och C-liggaren upptaga särskilda avdelningar endast för kommun samt sådan kommundel, som utgöres av församling eller av municipalsamhälle eller annat dylikt administrativt område eller del av församling eller tingslag (1 o. 2 §§ Kung. 1949: 509).

Juridisk person skall för år 1950 *icke* mantalsskrivas **på fastighet** eller under rubrik **»å kommunen skrivna»** (Kung. 1949: 508). De skola på grund därav i stället inom varje avdelning eller grupp av vederbörande liggare vara uppförda **alfabetiskt efter namnen** (firma eller motsvarande benämning; 2 § Kung. 1949: 509).

Kap. 2. Upplysningar och anvisningar rörande de tryckta stommarnas innehåll samt stomgranskningens omfattning m. m.

Stomme till B- och C-liggaren tillställes mantalsskrivningsförrättare, liksom stommen till A-liggaren, jämlikt 16 § 1 mom. mantalsskrivningskungörelsen, senast en vecka före förrättningens början i två exemplar. Av de båda exemplaren skola — vederbörligen rättade och kompletterade — det

ena (»första exemplaret»), såvida ej anstånd utverkas hos länsbyrån, dit återställas sist å fjortonde dagen efter förrättningens slut, samt det andra exemplaret, så snart samtliga frågor rörande mantalsskrivningen i distriktet blivit avgjorda och senast den 25 januari 1950 (21 § mantalsskrivningskungörelsen samt 53 § 2 mom. tredje stycket folkbokföringsförordningen).

Det är emellertid önskvärt att B- och C-stommens första exemplar, om så kan ske, återsändes till länsbyrån *samtidigt* med *A*-stommens första exemplar, d. v. s. sist å *femte* dagen efter förrättningens slut. Något hinder kan vidare icke anses föreligga mot att på sätt f. n. praktiseras beträffande A-stommen, vid den tid då stommarnas *andra exemplar* skola insändas till länsbyrån i stället för andra exemplaret ånyo insända stommarnas första exemplar.

Mantalsskrivningsförrättaren svarar icke blott för att de juridiska personer, vilka skola i distriktet mantalsskrivas, bliva fullständigt och i riktig ordning redovisade i vederbörlig liggare; han är ock skyldig att i stommen införa de rättelser av den tryckta texten, vartill anledning förekommer (19 § 1 mom. 28 § 3 mom. mantalsskrivningskungörelsen).

Beträffande omfattningen av den granskning, som lokal skattemyndighet har att verkställa av stommarna, torde följande upplysningar rörande stommarnas innehåll samt i anslutning därtill meddelade anvisningar kunna vara i vissa avseenden vägledande.

Den tryckta texten i stommarna grundar sig i huvudsak på de för vederbörande till mantalsskrivningen för år 1949 avlämnade uppgifterna, vilka jämlikt 2 § kungörelsen den 30 juni 1948, nr 581, efter viss granskning och uppordning av de lokala skattemyndigheterna våren 1949 överlämnades till resp. länsbyråer.

Uppgiftsmaterialet har hos länsbyråerna i samband med uppgifternas överförande till de tryckande registren underkastats viss ytterligare kontroll.

Firma för svenskt aktiebolag har därvid i förekommande fall rättats till överensstämmelse med dess i aktiebolagsregistret registrerade firma; i mindre mån gäller motsvarande om svenska ekonomiska föreningars firma.

I övrigt har i allmänhet viss kontroll av firma skett mot tillgängliga kalendrar (Svenska Aktiebolag, Svensk Industrikalender, Svensk Handelskalender m. fl.).

I synnerhet beträffande ideella föreningar har dock såsom regel uppgifterna till mantalsskrivningen för år 1949 oförändrade införts i det tryckande registret, där icke jämförelse med inkomstlängd i särskilda fall till annat föranlett.

Beträffande aktiebolag och förening kommer viss fortlöpande kontroll genom länsbyråernas försorg att, såvitt angår firma och förvaltnings säte, anordnas mot de i Allmänna tidningarna kungjorda anmälningarna till aktiebolagsregistret resp. mot föreningsregistren. Förandet av de tryckande registren blir på grund därav i dessa avseenden icke uteslutande beroende av de mantalsskrivningskyldigas uppgiftsplikt till mantalsskrivningen, utan viss kontroll på uppgiftspliktens fullgörande kommer genom länsbyråerna

att äga rum; sådan kontroll torde f. n. icke kunna anses åligga lokal skattemyndighet.

Stommarna torde i viss utsträckning upptaga svenska aktiebolag och ekonomiska föreningar, vilka upphört före den $^{2}/_{11}$ 1948. Det synes nämligen förekomma att bolag eller förening, som blivit upplöst, på grund av försummad anmälning därom till aktiebolags- resp. föreningsregistret, kommit att i registret kvarstå. Författningsenligt torde utan hinder därav sådan juridisk person kunna uteslutas ur stommen, därest vid mantalsskrivningen finnes annorledes *styrkt* att den juridiska personen *upphört*. Svårighet torde emellertid i praktiken kunna uppkomma att i avsaknad av anmälan till vederbörligt register på annat sätt konstatera att den juridiska personen jämlikt gällade lagstiftning på området är att anse såsom upplöst.

Inländska juridiska personer, vilka upphört efter den $^{1}/_{11}$ 1948, äro det oaktat genomgående medtagna i den personella liggaren.

Beträffande frågan om skyldighet att i mantalslängden för år 1950 medtaga dylika juridiska personer synes följande tolkning kunna rekommenderas. Enär regeln om fortsatt mantalsskrivning ett år av sådan person, vilken regel visserligen efter sina ordalag icke kan anses omedelbart tillämplig med avseende å mantalsskrivningen för år 1950 (jfr 35 § 1 mom. 2 o. 37 § 2 mom. folkbokföringsförordningen), är föranledd av taxeringshänsyn och en analog tillämpning av regeln vid mantalsskrivningen för år 1950 torde få anses befogad enligt grunderna för dessa stadganden, synas dessa personer dock böra medtagas i mantalslängden för år 1950, därest de äro av beskaffenhet att eljest ha bort där upptagas.

Vad angår C-liggaren, kan inträffa att ideell förening felaktigt finnes där upptagen, fastän densamma icke är upptagen i inkomst- eller förmögenhetslängd för år 1949; kontroll har nämligen i dessa fall icke alltid kunnat ske mot förmögenhetslängd eller senaste inkomstlängd. Konstateras så vara förhållandet, skall personen i fråga givetvis uteslutas ur stommen; för ändamålet bör jämförelse äga rum mot inkomstlängden eller förmögenhetslängden för år 1949.

Kap. 3. Upplysningar och anvisningar rörande anteckningarnas införande i stommarna.

Sättet för tillskrift i, uteslutande ur samt upptagande å annan plats i den tryckta stommen regleras beträffande juridisk person genom 19 § mantalsskrivningskungörelsen, vari hänvisas till bestämmelserna i förevarande avseende beträffande fysiska personer i 18 § 1 mom. samma kungörelse. Sistnämnda stadgandes tillämplighet med avseende å juridiska personer lider emellertid, såvitt angår mantalsskrivningen för år 1950, viss inskränkning genom den förut anförda föreskriften i kungörelsen den 22 september 1949, nr 508, att juridisk person för detta år icke skall mantalsskrivas på fastighet eller under rubrik »å kommunen skrivna». Vad i 18 § 1 mom. mantalsskrivningskungörelsen är stadgat angående persons uppfö-

rande under viss fastighet resp. omförmälda rubrik, gäller således icke i fråga om juridisk person; i stället skall sådan person tillskrivas inom vederbörlig avdelning och grupp av A-, B- resp. C-liggaren i bokstavsföljd efter personernas namn.

Uteslutande ur stommen skall enligt 18 § 1 mom. andra stycket mantalsskrivningskungörelsen ske genom **överstrykning** av det rum där personen är upptagen.

Upptagande på annan plats sker enligt tredje stycket av samma moment

antingen så att å det ställe, där personen är upptagen, antecknas var han rätteligen bort upptagas och å sistberörda plats antecknas hänvisning till det förstnämnda;

eller ock så att det rum, vari personen är upptagen, överstrykes och att personen tillskrives å sin nya plats i stommen, varjämte å vartdera stället hänvisning antecknas till det andra.

Anteckning om tillskrift skall enligt 19 § 2 mom. mantalsskrivningskungörelsen i stommen innehålla uppgift om

1. firma eller motsvarande benämning;
2. postadress; samt dessutom
3. för utländsk juridisk person nationalitet; och
4. för oskift dödsbo — såvida den **avlidne** för förrättningsåret är mantalsskriven inom annat distrikt — detta distrikt (mantalsskrivningsfastigheten behöver *ej* nu angivas); jfr kap. 5.

Både vid tillskrift och överstrykning av rum skall enligt anförda författningsrum antecknas — i senare fallet invid den överstrukna rutan — **anledningen** till tillskrivningen resp. överstrykningen samt — om så erfordras och upplysning därom föreligger — **tiden** då detta förhållande inträtt; beträffande avliden skall därvid angivas den avlidnes dödsdag.

Författningsstadgandet gör i detta avseende icke åtskillnad mellan överstrykning av rum på grund av den däri upptagna personens uteslutning ur resp. upptagande på annan plats i stommen.

Riksbyrån rekommenderar att vid fall av persons upptagande å annan plats i stommen tillämpas det anteckningssystem, som framgår av härtill fogade bilaga 1. (Ex. 4.)

Vid överstrykning, som föranledes därav att personen funnits skola i annat distrikt mantalsskrivas, skall jämlikt 19 § 3 mom. mantalsskrivningskungörelsen — utöver vad förut nämnts — invid det överstrukna rummet antecknas jämväl detta distrikt och personens postadress därstädes.

Anteckningarna böra utföras på sätt bilagda exempel utvisa (bilaga 1); exemplen utvisa även plåtarnas text och dennas placering å plåtavtrycket.

Kap. 4. Mantalsskrivningsförrättarnas underrättelseplikt.

Föreskriften om mantalsskrivningsförrättares skyldighet att beträffande i stomme till mantalslängd tillskriven eller utesluten juridisk person i stommen angiva anledningen till den vidtagna åtgärden, förutsätter tillförlitlig utredning därom vid mantalsskrivningen.

För den förevarande orsaksangivningen är emellertid mantalsskrivningsförrättaren f. n. i huvudsak hänvisad till innehållet i de avlämnade mantalsuppgifterna eller de uppgifter vilka kunna lämnas av de i förrättningen deltagande eller därvid tillstädeskomna personerna; möjligen kan därutöver genom tillämpande av det i 44 § folkbokföringsförordningen stadgade anmaningsförfarandet visst ytterligare uppgiftsmaterial bliva att tillgå. Däremot förfogar mantalsskrivningsförrättaren, såsom förut omnämnts, icke över särskilt kontrollunderlag beträffande juridisk persons mantalsskrivning.

En viss ofullständighet torde på grund därav kunna komma att vidlåda det uppgiftsmaterial, varå förrättningsmannens beslut angående juridisk persons mantalsskrivning skall grundas. Av särskild betydelse torde detta kunna bliva beträffande sådana juridiska personer, vilkas förvaltning ändrat säte efter den $^{1}/_{11}$ 1948, eftersom dessa — ehuru mantalsskrivning av juridiska personer icke ägt rum för år 1949 — likväl i de tryckta stommarna faktiskt äro upptagna å de orter, varest de avlämnat mantalsuppgifter för nämnda år.

Beträffande dessa fall måste ett skriftväxlingsförfarande jämlikt 52 § folkbokföringsförordningen komma till stånd. Mantalsskrivningskungörelsen saknar emellertid särskilda skriftväxlingsregler beträffande juridiska personer. Viss tveksamhet torde på grund därav kunna uppkomma rörande den utsträckning, vari skriftväxling bör äga rum i frågor rörande juridiska personers mantalsskrivning.

Föreligger beträffande juridisk person på grund av ändring i förvaltningens säte mantalsuppgift för år 1950 å annan ort än den där mantalsuppgift avlämnats för år 1949, torde, såvida förrättningsmannen skulle — därest han finner personen böra å förstnämnda ort mantalsskrivas — utan att underrätta förrättningsmannen å den andra orten, upptaga personen i mantalslängden för år 1950, risk kunna uppkomma för att personen blir dubbelskriven. Detta sammanhänger dock icke närmast därmed att den förutnämnda s. k. uteslutningsregeln i 37 § 2 mom. folkbokföringsförordningen — såsom avseende förrättningsår, för vilket mantalsskrivning ägt rum — icke kan efter sina ordalag anses äga omedelbar tillämplighet med avseende å mantalsskrivningen för år 1950; en analog tillämpning av stadgandet med avseende å denna mantalsskrivning torde nämligen, såsom förut nämnts, få anses befogad. Även om på grund därav — på sätt av folkbokföringskommittén synes hava ifrågasatts — ett utredningsinitiativ skulle få anses åvila den förrättningsman, som vill verkställa uteslutning ur stomme till mantalslängden för år 1950, torde dock bristfälligheten i tillgängligt uppgiftsmaterial kunna medföra att förrättningsmannen själv saknar möjlighet att taga sådant initiativ utan är beroende av underrättelse från förrättningsmannen i det distrikt, där mantalsuppgift för år 1950 avlämnats. Underrättelseplikten synes på grund därav böra vara ömsesidig.

Därest den juridiska personen av förrättningsmannen i stället skulle befinnas böra bliva mantalsskriven i annat distrikt än det, där mantalsuppgift

för år 1950 blivit avlämnad, åligger det denne enligt 27 § mantalsskrivningskungörelsen att översända uppgiften till förrättningsmannen i det distrikt, där personen finnes böra mantalsskrivas. Är personen tillika upptagen i stommen för den ort, där mantalsuppgiften avlämnats, kvarstår för personens uteslutande ur stommen behov av underrättelse rörande personens upptagande i mantalslängden för den andra orten, och är han upptagen i stommen för det distrikt, till vilket mantalsuppgiften översändes, synes det oaktat en ömsesidig underrättelseplikt böra föreligga; överlämnas mantalsuppgiften till ett tredje distrikt, torde ett vidgat behov av skriftväxling kunna uppkomma.

En sammanfattning av det anförda ger följande resultat.

Till förebyggande av att någon blir obehörigen utesluten från mantalsskrivningen eller mantalsskriven på mer än ett ställe synes nödvändigt att

dels ett skriftväxlingsförfarande jämlikt 52 § folkbokföringsförordningen alltid kommer till stånd vid mantalsskrivningen för år 1950 beträffande varje juridisk person, vars förvaltning befinnes ha ändrat säte efter den $^{1}/_{11}$ 1948;

dels ock krav upprätthålles däråt att uteslutande ur stomme av sådan juridisk person icke sker med mindre det styrkes att personen i fråga blivit upptagen i annat distrikts mantalslängd.

I enlighet härmed bör förrättningsman å ort där mantalsuppgift avlämnats beträffande juridisk person, vars förvaltning ändrat säte efter den $^{1}/_{11}$ 1948, om personens upptagande i mantalslängden därstädes underrätta förrättningsmannen å den ort, där uppgift för personen lämnats till mantalsskrivningen för år 1949; denne bör därpå ha att avföra personen ur stommen med anteckning om anledningen därtill.

Föreligger beträffande juridisk person, som är upptagen i stomme till mantalslängd, uppgift därom att förvaltningen ändrat säte efter den $^{1}/_{11}$ 1948, bör förrättningsmannen — utan att avvakta underrättelse från förrättningsmannen å den ort, där mantalsuppgift för personen på grund av ändringen i förvaltningens säte kan ha blivit avlämnad — om denna ort är för honom känd eller kan utrönas, skyndsamt om den inträffade ändringen underrätta förrättningsmannen därstädes och begära upplysning, huruvida personen kommer att där bli upptagen i mantalslängd.

Uppkommer vid skriftväxling, som här avses, skiljaktiga meningar mellan mantalsskrivningsförrättarna bör underställning jämlikt 66 § 1 mom. 2 folkbokföringsförordningen äga rum.

Underrättelse till mantalsskrivningsförrättare med avseende å mantalsskrivningen för år 1950 torde avfattas enligt bilagda formulär (bilaga 2).

B e s k e d i skriftväxlingsärende, med åtecknad underrättelse om mantalsskrivningsförrättarens beslut i ärendet, ävensom s ä r s k i l d u n d e r r ä t t e l s e rörande eljest meddelat beslut angående mantalsskrivningen skola fortlöpande insändas till länsbyrån (53 § 2 mom. folkbokföringsförordningen).

Kap. 5. Särskild förteckning över avlidna personer.

De tryckta stommarna till avdelning A av mantalslängdens personella liggare upptaga endast dödsbon, för vilka uppgift lämnats till mantalsskrivningen för år 1949, således efter personer avlidna före den $^{2}/_{11}$ 1948.

Det ankommer på den lokala skattemyndigheten att med ledning av de till mantalsskrivningen för år 1950 avlämnade uppgifterna i stommarna tillskriva oskifta dödsbon efter personer, vilka avlidit under tiden den 2 november 1948—1 november 1949.

Till underlättande av arbetet därmed tillställes lokal skattemyndighet, samtidigt med stommarnas överlämnande, i två exemplar förteckning över personer avlidna under angiven tid.

Tillskrift av oskift dödsbo må i stället för i vederbörande stomme göras å nyssberörda förteckning; enklast sker detta genom förbockning.

Förteckningens ena exemplar torde vederbörligen rättat och kompletterat återställas till länsbyrån samtidigt med första exemplaret av A-stommen.

Angående dödsfall, som registrerats i det tryckande registret, efter förteckningens översändande till lokala skattemyndigheten, lämnas myndigheten underrättelse genom särskild tilläggsförteckning eller genom avtryckskort.

Tilläggsförteckning eller avtryckskort, som nyss nämnts, skall — efter vederbörlig rättelse och komplettering — återställas till länsbyrån senast i samband med insändandet av andra exemplaret av stommen till A-liggaren.

Kap. 6. Tillhandahållande av tryckta stommar till taxeringslängder och debetsedlar under år 1949.

Genom särskilda övergångsbestämmelser till kungörelserna den 31 januari 1947, nr 21, och den 9 januari 1948, nr 14, ha länsbyråerna fritagits från skyldighet att tillhandahålla taxeringsnämnds ordförande och lokal skattemyndighet tryckta stommar till avdelningarna B och C av inkomstlängderna för åren 1947 och 1948 ävensom att i A-längden för samma år ha upptagit juridiska personer. Motsvarande uttryckliga författningsföreskrifter saknas visserligen beträffande inkomstlängderna för senare år. Av det av Kungl. Maj:t genom beslut den 30 juni 1948 meddelade anståndet till tid efter den 1 april 1949 med upprättandet av tryckande register över juridiska personer, torde emellertid följa befrielse från skyldighet, jämväl vad beträffar den nämnda inkomstlängden, att däri upptaga juridiska personer. Vad angår inkomstlängden för år 1950, vilken skall tillhandahållas vederbörande senast den 31 januari 1950, torde skyldighet principiellt få anses åligga länsbyrån att ombesörja tillhandahållandet av tryckta stommar till B- och C-längderna, men icke att i A-längden införa juridiska personer.

Tryckning av stommar till dessa längder ävensom av häremot svarande debiteringslängder torde emellertid av praktiska skäl kunna ske först under januari 1950.

Vad angår debetsedlar för preliminär och slutlig skatt, saknas, såvitt angår juridiska personer, uttrycklig författningsföreskrift, varigenom länsbyrån är ålagd tillhandahålla lokal skattemyndighet stommar därtill (jfr 11 § kungörelsen den 30 december 1946, nr 890). Emellertid torde beträffande länsbyrås skyldighet härutinnan motsvarande få anses gälla som beträffande juridiska personers upptagande i inkomstlängd.

Debetsedlar avseende preliminär skatt för år 1950 torde således, så snart ske kan, efter det mantalsskrivningsförrättning för vederbörlig kommun eller kommundel avslutats, såvitt angår juridiska personer, komma att tillställas lokal skattemyndighet; därvid bör givetvis det tryckande registret först ha korrigerats efter anteckningarna i återkomna stomexemplar. Vad angår debetsedlar, avseende slutlig skatt, torde tillhandahållande av sådana åt lokal skattemyndighet till taxeringen under år 1950 av praktiska skäl icke numera kunna ifrågakomma.

Stockholm i oktober 1949.

KUNGL. STATISTISKA CENTRALBYRÅN.

ERNST HÖIJER.

Cecil Hammarberg.

Bilaga 1.

Exempel

å anteckningar i stommarna samt plåtavtryckens text jämte förklarande text och anvisningar.

Allmänna anvisningar:

Tillskrift sker å vederbörligt uppslags högersida; uppgifterna införas i samma ordning och med samma beteckningssätt som i plåtavtrycken. *Fullständiga* uppgifter lämnas. — Skall den juridiska personen upptagas exempelvis i municipalsamhälle eller kommundel av församling eller annan sådan församlingsdel, är icke tillräckligt att ange församlingen; *dessutom* måste anges *municipalsamhället* resp. *kommunen* etc.

Beträffande **tillskriven** och **utesluten** juridisk person skall alltid anges *orsaken* till tillskriften resp. uteslutningen; dessutom bör lämpligen anges även den *upplysningskälla,* varå orsaksangivningen är grundad (t. ex. mantalsuppgift, skriftväxlingsbesked, posttidningen o. dyl.).

Rättelse sker genom överstrykning av felaktig uppgift och tillskrift därinvid av den nya uppgiften.

De exemplifierade anteckningsfallen äro:

Uteslutning	Ex 1
Tillskrift	Ex 2 o. 3
Upptagande å annat ställe (omplacering)	Ex 4.

Rättelse har ej exemplifierats.

För orsaksangivningen använda förkortningar:

Uteslutningsfall	u	= upphörd före $^{2}/_{11}$ 1948
	eif 49	= ej upptagen i inkomst- eller förmögenhetslängd för år 1949
Tillskriftsfall	ny	= bildad efter $^{1}/_{11}$ 1948 men före $^{2}/_{11}$ 1949
	i 49	= upptagen i inkomst- eller förmögenhetslängden för år 1949
	el. f 49	
Omplaceringsfall	omplac	= felplacerad i det tryckande registret
Uteslutnings-,tillskrifts- el. omplaceringsfall	ä	= förvaltningen ändrat säte efter $^{1}/_{11}$ 1948 men före $^{2}/_{11}$ 49;

För angivande av upplysningskälla, varå orsaksangivningen grundats, använda förkortningar

pt = posttidningen
mu = mantalsuppgift
skr = skriftväxling.

Exempel:

Uppslagets vänstra sida Plåtens text (fetstil) samt ändringsanteckning (kursiv stil)	Uppslagets högra sida (ändringsanteckningar med kursiv stil)
Ex 1.	**Uteslutning**
AB Västerås Vedaffär **50 Västerås U** **Målarg. 32** **Västerås** *u enl. pt*	
Ex 2.	**Tillskrift**
	Fastighetsföreningen Flottaren 1 upa *50 Umeå AC Teg m:e* *Box 2080* *Teg* *ny enl. pt och mu*
Ex 3.	*Kungsörs Missionsförsamling* *50 Kung Karl U landskomm.* *Björkv. 9* *Kungsör* *enl. mu; i 49*
Ex 4.	**Omplacering**
Vansbro Idrottsförening C **50 Järna W M** *Omplac till Vansbro m:e s. 12.*	I uppslaget för Vansbro m:e antecknas: *»Vansbro Idrottsförening se s. 9.»*

Förklarande text.

Ex 1. — Upphörd juridisk person.

1) Rutan med textuppgifterna överstrykes med lodlinje.
2) Antecknas i rutan:
   a) anledningen till överstrykningen: u = upphörd före 2/11 1948;
   b) upplysningskällan, t. ex. pt = posttidningen.

Är anledningen till uteslutningen *ändring av förvaltningens säte* bliva anteckningarna i Ex 1 i stället följande

1. rutan överstrykes med lodlinje;
2. överstrykas i rutan textuppgifterna, Västerås U, Målarg. 32 och Västerås;
3. *införas därinvid å resp. rader de nya uppgifterna (t. ex. Södertälje B, Drottningg. 10, Södertälje);*
4. antecknas a) anledningen till uteslutningen: ä = ändrat säte före 2/11; samt b) upplysningskällan t. ex. skr = skriftväxling.

Ex 2. — Tillskrift av nybildad juridisk person.

Å uppslagets högersida införas — förutom fullständiga textuppgifter såsom i plåtavtrycken — även a) orsaken till tillskriften: ny = *bildad efter 1/11 48 men före 2/11 1949;* samt b) upplysningskällan: pt och mu = posttidningen och mantalsuppgift.

Är anledningen till tillskriften *ändring av förvaltningens säte* utbytes anteckningen under a) i Ex 2 mot *ä* = ändrat säte före 2/11; övriga anteckningar bliva lika som i Ex 2. Dessutom tillkommer anteckning om **församling, ur vars stomme uteslutning skett;** i Ex 1 (analogiskt) således: från Västerås U.

Ex 3. — Tillskrift av juridisk person, som upptagits i stomme till inkomstlängden för år 1949.

Införas i huvudsak samma anteckningar som i Ex 2; såsom orsak till tillskriften angives: *i 49* = upptagen i inkomstlängden för år 1949.

Ex 4. — Omplacering på grund av fel i tryckande registret. (Personen antages felaktigt upptagen i kommundelen utanför municipalsamhället.)

Införes i den ruta, där personen är upptagen, det ställe, där personen rätteligen skall upptagas tillika med orden: **omplac. till.** Tillskrives å högersidan av uppslaget för det nya stället **personens firma** jämte **hänvisning till det förra stället.**

Bilaga 2.

Till .....

.....

.....

Meddelande angående uteslutning i mantalslängd av juridisk person.

Personens namn: .....

Uteslutes i: .....

Säte den 1/11 1949: .....

Övriga upplysningar: .....

.....

..... den .....

.....

(mantalsskrivningsförrättares underskrift)

Svar: Upptages här

Upptages icke här av följande skäl: .....

.....

.....

..... den .....

.....

(mantalsskrivningsförrättares underskrift)

Formulär till skriftväxlingsblankett: uteslutning i mantalslängd av juridisk person.
(Sändes i två exemplar, varav ett återställes med erforderligt besked. Enär antalet skriftväxlingsfall torde bliva synnerligen ringa, tillhandahålles icke tryckt blankett).

Bilaga 2 (forts.)

Till .....

.....

.....

Meddelande angående upptagande i mantalslängd av juridisk person.

Personens namn: .....

Upptages i: .....

Bör uteslutas i: .....

Övriga upplysningar: .....

.....

.....

.....

(mantalsskrivningsförrättares underskrift)

Svar: Uteslutes här

Uteslutes icke av följande skäl: .....

.....

.....

.....

.....

(mantalsskrivningsförrättares underskrift)

Formulär till skriftväxlingsblankett: upptagande i mantalslängd av juridisk person.

(Sändes i två exemplar, varav ett återställes med erforderligt besked. Enär antalet skriftväxlingsfall torde bliva synnerligen ringa, tillhandahålles icke tryckt blankett.)

Kungl. Boktr. Stockholm 1949
493681

KUNGL. STATISTISKA CENTRALBYRÅN

RIKSBYRÅN FÖR FOLKBOKFÖRINGEN

Cirkulär Nr 26 (december 1949)

Cirkulärskrivelse till vederbörande pastorsämbeten

angående nya blanketter för uppgifter om födelse m. m.

Enligt statistiska centralbyråns cirkulär nr 20 (juli 1948) skall vid avisering till länsbyrå i stället för avtryckskort ur församlingsregistret användas särskild blankett dels för uppgift om barns födelse, dels för uppgift om annat förhållande, såvida vederbörligt avtryckskort ej är tillgängligt för pastor, då aviseringen skall ske (sid. 1). Tills vidare användes för dessa ändamål blankett till tilläggsuppgift. Enligt vad som i cirkuläret uttalades (sid. 2), skulle emellertid nya blanketter så snart som möjligt av statistiska centralbyrån fastställas och tillhandahållas pastorsämbetena.

I fråga om uppgifterna till statistiska centralbyrån för befolkningsstatistiken har dels i nyssnämnda, dels i ett senare cirkulär meddelats, att dessa uppgifter med avseende å åren 1948 och 1949 skulle lämnas i sedvanlig ordning enligt hittills gällande formulär, men att det vore avsett att ifrågavarande uppgifter framdeles skulle av pastor lämnas i samband med aviseringen till länsbyråerna å de därvid använda avtryckskorten eller särskilda blanketterna samt att bestämmelser i ämnet voro att förvänta. I cirkulär nr 20 (sid. 5) har än vidare bestämts, att uppgift till centralbyrån om dödfött barn tills vidare skulle lämnas å blankett till prästbevis för meddelande av utdrag ur födelseboken.

Statistiska centralbyrån har i dagarna fastställt ny blankett för uppgift till länsbyrå och till riksbyrån om barns födelse; ett antal exemplar överlämnas samtidigt härmed till pastorsämbetet.

Blanketten är avsedd att användas för avi dels till länsbyrå om levande fött barns födelse dels ock till riksbyrån om dödfött barns födelse.

Blanketten skall omedelbart ersätta hittills brukad blankett till tilläggsuppgift resp. — såvitt angår dödfött barns födelse — till prästbevis för utdrag ur födelseboken.

Angående den nya blankettens ifyllande finnas anvisningar meddelade å dess baksida. Särskilt torde iakttagas att av de överst å blanketten angivna olika alternativen rörande huvudman, börd m. m. det *tillämpliga* alternativet skall utmärkas genom *kryss i motsvarande kryssruta*. Centralbyrån vill understryka vikten av att i synnerhet under den första övergångstiden men även framgent anvisningarna för blankettens ifyllande noga iakttagas.

Blanketten upptager rubriker och utrymmen bl. a. även för behövliga befolkningsstatistiska data rörande barns födelse. Centralbyrån får härom framhålla följande.

Stat.cbn 1222/1949. 2400 ex. SRA 570849

De nya blanketternas utsläppande medför tills vidare ingen ändring i skyldigheten att lämna befolkningsstatistiska uppgifter enligt hittills gällande formulär; såvitt angår riksbyråns underrättande om dödfött barns födelse, skall dock den nya blanketten ersätta den hittills brukade. Blankett, som skall användas för sådan underrättelse, måste på grund därav alltid fullständigt ifyllas. Vad däremot angår uppgift till länsbyrån rörande levande fött barns födelse, föreligger icke skyldighet att å blanketten införa även de rent befolkningsstatistiska data, så länge skyldighet kvarstår att insända samma uppgifter direkt till riksbyrån enligt hittills gällande formulär. Centralbyrån vill emellertid rekommendera att icke desto mindre redan nu även de befolkningsstatistiska uppgifterna införas å blanketten.

Särskild blankett, kallad hjälpblankett, att användas för uppgift till länsbyrå i stället för avtryckskort, då vederbörligt sådant saknas vid aviseringstillfället, har ävenledes av centralbyrån numera fastställts.

Det olinjerade utrymmet i fält 2 av denna blankett är avsett för uppgifter till befolkningsstatistiken angående *vigsel* eller *dödsfall*. Sådana uppgifter skola tills vidare *icke* lämnas å blanketten.

Till avi rörande *flyttning inom församling,* bör dock — då avtryckskort för vederbörande ej finnes — i stället för den nya hjälpblanketten lämpligen användas *brevkortsblankett till personaktsrekvisition,* varvid fälten 5 och 6 i blanketten överkorsas (ev. kan användas motsvarande del av blanketten till flyttningsbetyg, däri i så fall dessutom ordet »Flyttning» ovanför fält 1 a understrykes).

I övrigt sker ifyllandet av hjälpblanketten enligt blankettens rubriker samt anvisningarna och exemplen i cirkulär 20.

Ett antal hjälpblanketter bifogas.

Eventuellt befintlig restupplaga av tilläggsuppgifter torde makuleras.

Centralbyrån vill slutligen meddela att centralbyrån i skrivelse den 25 oktober 1949 till Konungen föreslagit, att den hittillsvarande ordningen för lämnande av uppgifter till befolkningsstatistiken om födelser, vigslar och dödsfall skall upphöra att gälla med utgången av år 1949.

Förslaget har numera vunnit Kungl. Maj:ts bifall och särskilda författningsföreskrifter i ämnet äro inom den närmaste tiden att förvänta. På grund därav skola de för befolkningsstatistiken behövliga uppgifterna, såvitt angår födelser, vigslar och dödsfall inträffade efter den 31 december 1949, lämnas enligt det nya systemet. Behövliga befolkningsstatistiska data skola alltså från och med den 1 januari 1950 införas å avi till länsbyrån angående födelse (levande fött barn), vigsel och dödsfall. Närmare anvisningar härom komma i dagarna att lämnas av centralbyrån.

Stockholm i december 1949.

KUNGL. STATISTISKA CENTRALBYRÅN.

JOHANNES SJÖSTRAND.

Cecil Hammarberg.

(Stockholm. Riksbyrån för folkbokföringen) FP54 Statist. Ö. Arkiv

KUNGL. STATISTISKA CENTRALBYRÅN

RIKSBYRÅN FÖR FOLKBOKFÖRINGEN

Cirkulär Nr 27 (april 1950)

Cirkulärskrivelse till pastorsämbetena i riket
med undantag av Stockholms stad i anledning av ny författning angående befolkningsstatistiken.

1 kap. Översikt.

Nya författningsbestämmelser. Kungl. Maj:t har genom kungörelse den 16 december 1949 (nr 702) meddelat nya bestämmelser angående *befolkningsstatistiken*. I samband därmed hava 1859 års kungörelse i samma ämne och åtskilliga till denna anknutna särskilda bestämmelser upphävts. Här nedan lämnas en sammanfattning av kungörelsens huvudsakliga innehåll.

Den årliga summariska redogörelsen för folkmängden har bibehållits. I detta cirkulär meddelas ej anvisningar om hur denna redogörelse skall lämnas. Sådana anvisningar komma att tryckas på blanketten.

Utdrag ur födelse-, vigsel- och dödböckerna skola ej vidare lämnas.

I stället skall statistiska centralbyrån utnyttja de underrättelser, som pastorsämbetena meddela länsbyråerna om inträffade födelser, vigslar och dödsfall. Länsbyråerna äro därför skyldiga att före utgången av varje kalendermånad till centralbyrån överlämna de under nästföregående kalendermånad inkomna underrättelserna angående födelser, vigslar och dödsfall.

Särskilda summariska uppgifter från pastorsämbetena angående verkställda inskrivningar i födelse-, vigsel- och dödböckerna kunna vidare erfordras till kontroll av uppgiftsmaterialets fullständighet. Bemyndigande har i författningen givits centralbyrån att förordna härom. Angående sådant förordnande se 4 kap. nedan.

Dödsbevis skola — utom i Göteborg — ej längre överlämnas till hälsovårds- eller kommunalnämnden. Stadgandet härom i kungörelsen den 16 december 1910 (nr 139) gäller icke längre. I stället gäller enligt 6 § i 1949 års kungörelse följande.

a) Pastor i församling utom Göteborg skall före utgången av varje kalendermånad till statistiska centralbyrån insända de dödsbevis, som inkommit till honom under den nästföregående kalendermånaden.

Stat. cbn 1223. 1950. 3 000 ex.

b) I Göteborg skola dödsbevisen för varje vecka å första helgfria dagen i nästföljande vecka överlämnas till hälsovårdsnämnden, som har att inom fjorton dagar därefter överlämna dödsbevisen till centralbyrån.

Uppgift från polismyndighet om dödsorsak skall likaledes insändas till centralbyrån. Angående insändandet gäller detsamma som beträffande dödsbevis.

Närmare anvisningar för tillämpningen av dessa bestämmelser meddelas i 5 kap. nedan.

Beträffande kungörelsens innehåll i övrigt hänvisas till författningen (SFS 1949: 702).

Ändrade anvisningar. Med stöd av 75 § kyrkobokföringskungörelsen förordnar statistiska centralbyrån, att *för underrättelse till länsbyrå angående barns födelse, vigsel och dödsfall skola iakttagas anvisningarna i 3 kap. här nedan.* Motsvarande anvisningar i 3 kap. 1, 6 och 9 i cirkuläret nr 20 (juli 1948) skola ej vidare äga tillämpning. Vidare förordnas om visst tillägg till anvisningarna i nyssnämnda cirkulär under 2 kap. B II och 3 kap. 14. (»ej *ob*»).

Blanketterna. 1. För avisering till länsbyrå användas *avtryckskort* i de fall, som angivits i cirkulär nr 20.

2. Saknas avtryckskort användes den av ämbetsverket fastställda *hjälpblanketten nr 715.* Se härom riksbyråns cirkulär nr 26. *Observera* dock vad däri sägs om lämpligheten av att för avi om flyttning inom församlingen i stället använda brevkortsblankett för personaktsrekvisition.

Hjälpblanketten får icke användas för annat ändamål än avisering till länsbyrå, då avtryckskort saknas.

3. Såsom *födelseavi* användes den av ämbetsverket fastställda blanketten nr 714. Se härom nyssnämnda cirkulär nr 26.

Närmare anvisningar om blanketternas användning meddelas nedan i 2 och 3 kap.

Pastorsämbete, som har kvar restupplaga av blanketter till tilläggsuppgifter, erinras om föreskriften i cirkulär nr 26 att dessa blanketter skola makuleras. De få ej längre användas vid avisering.

4. De för uppgifter till befolkningsstatistiken hittills begagnade *blanketterna till utdrag ur födelse-, vigsel- och dödböckerna skola ej längre användas.*

Anvisningar och exempel m. m. De här nedan lämnade föreskrifterna och anvisningarna gälla även för pastorsämbetena i Göteborg.

Paragrafhänvisningarna avse kyrkobokföringskungörelsen, om ej annat sägs.

Kungörelsen den 16 december 1949 (nr 702) med vissa bestämmelser angående befolkningsstatistiken anges med *förkortningen Stk* (statistikkungörelsen).

Läs ej endast anvisningarna utan även författningstexten! De kompletera varandra.

Exempel lämnas i en härvid fogad bilaga.

Upphävda äldre cirkulär. Härigenom upphävas *dels* chefens för statistiska centralbyrån cirkulär den 30 september 1911 (SFS nr 57 bih.) angående de årliga uppgifterna till rikets befolkningsstatistik *dels ock* statistiska centralbyråns cirkulär den 10 december 1936 (SFS nr 597) med ändring i vissa delar av nyssnämnda cirkulär.

2 kap. Allmänna anvisningar.

Detta kapitel innehåller tillägg till anvisningarna under 2 kap. i cirkuläret nr 20.

A. Huvudprinciper.

Reformens innebörd. Omläggningen av befolkningsstatistiken innebär följande:

1. Folkmängdsstatistiken grundas på summariska årsredogörelser från pastorsämbetena.

2. Statistiken över födda, vigda och döda grundas i huvudsak på pastorsämbetenas underrättelser till länsbyråerna, vilka insända uppgiftsmaterialet till centralbyrån. Pastor måste därför i underrättelserna anteckna vissa uppgifter utöver dem, som erfordras för länsbyråernas verksamhet.

3. Dödsorsaksstatistiken grundas i den mån så kan ske direkt på de dödsbevis, som pastorsämbetena — i Göteborg hälsovårdsnämnden — skola insända till centralbyrån. Detta är en reform, som icke är enbart beroende av den nu beslutade omläggningen av befolkningsstatistiken. En ytterligare utveckling på detta område torde vara att förutse.

I dödsfallsavi skall därför antecknas dödsorsak endast i de fall, då dödsbevis ej är att påräkna.

4. Pastor är befriad från att avgiva utdrag ur födelse-, vigsel- och dödböckerna till ledning för befolkningsstatistiken. Pastor skall ej översända dödboksutdrag till provinsialläkare eller extra provinsialläkare för granskning. Ej heller skall pastor till läkare översända dödsfallsavi, avsedd för länsbyrån, för granskning av därå antecknad dödsorsak. Sådan granskning skall numera komma till stånd på centralbyråns föranstaltande.

Viktiga observanda. Avisera punktligt! Avisera fullständigt! Se till att

varje avi innehåller alla erforderliga uppgifter! Förbise ej aviseringen till riksbyrån om dödfött barns födelse (41 §)!

Befolkningsstatistikens säkerhet beror härav. Noggrannhet sparar tid och besvär, genom att korrespondens om försummade, ofullständiga eller oriktiga uppgifter ej behöver ske.

Centralbyrån räknar dock ej med att systemet skall fungera fullt oklanderligt redan från början. En rutin måste inövas. Därför erfordras tillsvidare vissa kontrollåtgärder (se 4 kap.) och sannolikt till en början även åtskillig korrespondens. Vunna erfarenheter om dödsfallsaviseringen, sedan cirkuläret nr 19 utfärdats, giva goda löften för framtiden.

Stämplar. I cirkuläret nr 20 sid. 3 meddelades, att riksbyrån låtit utarbeta förslag till en stämpel, medelst vilken formulär för anteckningarna skulle kunna anbringas å avtryckskort, då aviseringen avsåge vigsel eller dödsfall. På grund av ändrade förutsättningar anser ämbetsverket numera, att avtryckskort, å vilka meddelas underrättelse om dödsfall, ej behöva förses med dylikt formulär. För aviseringen om vigsel har ämbetsverket däremot fastställt här nedan intagna stämpelformulär att anbringas å vigselavin för *kvinnan*.

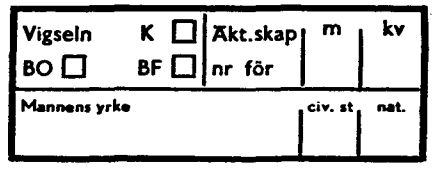

Att formulär medelst stämpel anbringas å avtryckskortet torde underlätta pastors arbete med aviseringen. Genom den enhetlighet i sättet för uppgifternas meddelande, som sålunda vinnes, underlättas även i betydande grad den massbearbetning, som utnyttjandet av uppgiftsmaterialet innebär hos centralbyrån. *Centralbyrån rekommenderar därför att pastorsämbetena anskaffa och använda den ifrågavarande stämpeln.* I 3 kap. meddelas dock även föreskrifter om hur uppgifterna skola lämnas av pastorsämbeten, vilka icke önska använda stämpeln.

Beställning av stämpel kan göras hos tillverkare enligt pastors eget val. Därest pastor så önskar kan beställning göras genom centralbyrån, som översänder rekvisitionen till tillverkare, med vilken centralbyrån avtalat omgående leverans och ett pris av kr 2: 50 för varje levererad stämpel jämte porto 70 öre.

Beställning bör ske å härvid fogad brevkortsblankett.

Pastor, som anlitar annan tillverkare, anmodas att övervaka, att stämpelns textplatta utföres i alla avseenden (såsom format, stilsort, linjering, skrivutrymme m. m.) lika med avbildningen.

Blanketten till födelseavi (nr 714). Med hänsyn till förekommande oriktig användning av denna blankett påpekas följande:

1. Blanketten får icke användas för underrättelse om senare anmält namn.

Sådan underrättelse skall meddelas å avtryckskort för barnet (se cirkulär nr 20 s. 10).

2. Blanketten får endast användas vid avisering om barns födelse till länsbyrån eller, om barnet är dödfött, till riksbyrån.

Vid denna avisering antecknas å blanketten de förnamn som då äro anmälda för barnet.

3. Saknas avtryckskort för barnet skall underrättelse om senare anmält namn meddelas å hjälpblanketten (nr 715).

Blanketten till födelseavi användes aldrig i stället för avtryckskort eller hjälpblankett.

Hjälpblanketten (nr 715). Som redan omnämnts skall denna blankett användas i stället för avtryckskort, då sådant saknas.

Principen för blankettens ifyllande är därför följande:

I fält 1 införas uppgifter, som motsvara avtryckskortets tryckta text.

I fält 2 antecknas de ändringar av texten i fält 1, som föranledas av aviseringsfallet, och de uppgifter i övrigt, som å avtryckskortet skulle hava införts under den tryckta texten.

Därvid införas uppgifter till befolkningsstatistiken i den olinjerade delen av fältet.

Viktiga observanda.

1. Hjälpblanketten får icke användas, då avtryckskort finnes.
2. Hjälpblanketten får icke användas i stället för blanketten till födelseavi (nr 714).
3. Hjälpblanketten gäller icke som formulär till prästbevis och får därför icke användas för sådant intyg beträffande utlänningar, som jämlikt 73 § skall insändas till riksbyrån.
4. Hjälpblanketten får icke användas för rekvisition av personakt vare sig hos annat pastorsämbete eller hos riksbyrån.

B. Översikt över aviseringsfallen och hur de skola betecknas.

Till den i cirkuläret nr 20 under denna rubrik intagna förteckningen över aviseringsfall göres följande tillägg, därvid, liksom i cirkuläret nr 20, aviseringsfallets beteckning anges till höger:

18. Meddelande om underlåten överföring till boken över obefintliga. — Ej ob.

Motivering. Överföring till boken över obefintliga skall ske med ledning

av förteckning, som mantalsskrivningsförrättaren överlämnar inom februari månads utgång (16 §).

För den som är upptagen på förteckningen finnes ej längre personplåt i länsbyråns tryckande register.

Dennes vistelseort kan emellertid hava blivit känd, då pastor mottager förteckningen.

Pastor underlåter därför att överföra honom.

Anteckning härom skall göras på förteckningen, innan denna insändes till riksbyrån.

Hans avtryckskort skall därjämte översändas till länsbyrån med anteckningen »Ej ob.», så att han åter får en personplåt i det tryckande registret.

Viktigt observandum! Med anledning av iakttagen villrådighet om kyrkobokföringskungörelsens rätta tolkning *föreskriver riksbyrån för folkbokföringen med stöd av 75 §:*

För den, som överföres till bok över obefintliga, skall såsom överföringsdag antecknas *den dag då överföringen faktiskt sker.*

Exempel: En person har vid mantalsskrivningsförrättning den 22 november 1949 befunnits alltjämt sakna känt hemvist och har av mantalsskrivningsförrättaren upptagits å förteckning över dem som skola överföras till bok över obefintliga.

Pastor verkställer överföringen den 6 mars 1950.

Såsom överföringsdag antecknas den 6 mars 1950 (sålunda ej den 22 november 1949 ej heller t. ex. den 1 november 1949).

C. Vem aviserar länsbyrån?

I cirkuläret nr 20 har under denna rubrik föreskrivits att *vigsel* (samt äktenskapsskillnad, äktenskaps återgång och ogiltighet av vigsel) skall aviseras:

1. om makarna äro kyrkobokförda i olika församlingar, av *både* pastor i mannens kyrkobokföringsort *och* pastor i kvinnans kyrkobokföringsort; samt

2. om makarna äro kyrkobokförda i samma församling, å *både* mannens *och* kvinnans avtryckskort.

Denna föreskrift har emellertid ej alltid vederbörligen efterföljts.

Med anledning härav bringas föreskriften i erinran. *Det är för befolkningsstatistiken av synnerligen stor betydelse att föreskriften noggrant iakttages.* Centralbyrån måste kunna räkna med att erhålla uppgift om varje vigsel på såväl mannens som kvinnans avtryckskort.

D. När sker avisering till länsbyrån?

Av vad härom anförts i cirkuläret nr 20 återgivas följande anvisningar, därför att det är *av synnerlig betydelse för befolkningsstatistiken* att de iakttagas.

Beträffande levande fött barns födelse sker avisering:

1. då förnamn för barnet inskrives i födelse- och dopboken,
2. — därest barnet avlider, flyttar till annan församling eller utvandrar innan det erhållit förnamn — då barnet avföres ur församlingsboken; dock
3. i varje fall senast inom en månad efter utgången av det kalenderkvartal under vilket barnet fötts. Inkommer anmälan om barnets födelse först senare, skall födelsen aviseras genast den anmälts.

Viktigt observandum! Alla *levande födda barn* skola aviseras till länsbyrån även om de avlida omedelbart efter födelsen. Uppgift om *dödfött* barn sändes till riksbyrån (ej till länsbyrån!) då födelsen inskrives i födelsehemorten.

Före utgången av envar av månaderna *januari, april, juli* och *oktober* skall pastor genomgå födelse- och dopboken och kontrollera anteckningarna i kol. 22 om underrättelser till länsbyrån. Saknas därvid sådan anteckning för något barn, som tillhör församlingen och som fötts under det sistförflutna kvartalet, skall pastor ofördröjligen underrätta länsbyrån om barnets födelse, *även om förnamn ännu ej inskrivits.*

Att pastor samtidigt skall räkna de till församlingen räknade födelser, vilka inskrivits i boken, se därom 4 kap.

3 kap. Närmare anvisningar rörande de särskilda aviseringsfallen.

I stället för anvisningarna i 3 kap. avdelningarna 1, 6, 9 och 14 i cirkuläret nr 20 skall följande iakttagas.

1 a. Levande fött barns födelse (40 § 1 st.).

(Uppgift om dödfött barn lämnas ej länsbyrån utan riksbyrån, se 41 § och nedan 1 b.)

Blankett: Födelseavi nr 714.

Blankettens ifyllande: Följ formuläret och däråt tryckta anvisningar. Iakttag därvid särskilt följande:

a. Uppmärksamhet bör ägnas anvisningarna å födelseavins baksida rörande *redovisning av flerbörd,* vari ingå såväl levande födda som dödfödda. Regeln vid avisering till länsbyrå är, att i flerbörder ingående *levande födda* upptagas i fält 1, medan dödfödda omnämnas i fält 4. Vid avisering till *riksbyrån* (se 1 b nedan) gäller den motsatta regeln. Detta är nödvändigt

för den statistiska redovisningen av flerbörderna med avseende å börd (tvillingar, trillingar etc.), kön och liv (levande födda, dödfödda).

b. Har barnet avlidit, då födelsen aviseras, må uppgift om dödsfallet lämnas å samma blankett som uppgifterna om födelsen. Anteckna i fält 4 ordet *död* eller ett kors samt dödsdagen.

c. Har barnet utflyttat till annan församling, då födelsen aviseras, antecknas i fält 4 *Utfl.* jämte utflyttningsdagen. *Därjämte översändes mottagen rekvisition av barnets personakt* (resp. tillses att barnet finnes upptaget å sådan rekvisition för den person barnet medföljer vid flyttningen).

d. Ordningsnummer för barn antecknas endast för barn i äktenskap, ingånget år 1950 eller senare. För barn utom äktenskap antecknas ej ordningsnummer. Tillvaron av sådant barn påverkar ej heller ordningsnumret för barn i äktenskap; har en kvinna t. ex. ett barn utom äktenskap med annan man än maken och ett barn i äktenskapet angives 1. såsom det sistnämnda barnets ordningsnummer. Legitimerat barn medräknas däremot vid bestämmande av ordningsnummer för senare fött barn i äktenskapet.

Uppgift om barns ordningsnummer lämnas med ledning av rum 18 i moderns personakt. Annan efterforskning för att bestämma numret är pastor ej pliktig företaga.

Där ordningsnummer ej angives ifylles rutan med ett vågrätt streck.

e. Moderns yrke antecknas ej.

Särskilda observanda.

1. Avisering skall ske även om barnet avlidit omedelbart efter födelsen.

Av särskild anledning må framhållas, att det för befolkningsstatistiken kan medföra allvarliga olägenheter vid beräkning av spädbarnsdödligheten, om pastor underlåter att till länsbyrån anmäla födelsen av levande fött barn, som avlidit, då födelseavin skall ifyllas. Det är i angivna avseende en angelägenhet av största vikt, att gällande bestämmelser dit om avisering noga iakttagas.

2. Avisering innan barnet fått förnamn (förtidsavisering) skall ske bl. a. om barnet *flyttar till annan församling* (se 2 kap. under D).

Förtidsavisering är däremot ej föreskriven om barnet *flyttar inom församlingen* innan det fått namn. Därav följer — fastän det ej sagts i författningen — att uppgift om nyfött barns flyttning inom församlingen ej behöver meddelas länsbyrån, så länge födelsen ej aviserats; länsbyrån har ej någon användning för sådan flyttningsuppgift.

3. Barn, fött före den 2 november, skall antecknas i stomme till mantalslängd, även om tiden ännu ej är inne för pastor att avisera födelsen.

Att sådan anteckning skett befriar dock ej pastor från aviseringsskyldighet.

1 b. Dödfött barns födelse (41 §).

Blankett: Födelseavi nr 714.

Aviserande pastorsämbete: pastor i barnets födelsehemort.

Avin sändes till: riksbyrån (ej länsbyrån).

Blankettens ifyllande: Följ formuläret och därå tryckta anvisningar.

Med hänsyn till att dödfödselfrekvensens utveckling och samband med andra faktorer såsom moderns ålder och barnets nummer i ordningen tillmätes ett betydande medicinskt och demografiskt intresse, är det för den statistiska analysen på detta område ett oeftergivligt villkor, att det föreliggande uppgiftsmaterialet i form av anmälningar till riksbyrån rörande dödfödslar är fullständigt i alla avseenden.

Observera särskilt. Därest avin jämlikt 34 § insändes jämväl för anteckning i moderns personakt, torde pastor benäget fästa riksbyråns uppmärksamhet på detta genom att i fält 4. anteckna »34 §».

6. Vigsel (53 § 1 st.).

Aviseringsfallets beteckning (se 2 kap.): Vigsel.

Avtryckskort: *både* mannens *och* kvinnans. Äro makarna kyrkobokförda i olika församlingar aviserar pastor i vardera församlingen å avtryckskort för den av makarna som är där kyrkobokförd.

Obs! Legitimering av barn aviseras å barnens kort (se under 8).

Anteckningar å kvinnans kort (anvisningarna äro desamma som i cirkulär nr 20 utom under punkt 8).

1. Skriv ordet Vigsel (understruket) över tryckningsdatum.
2. Skriv »f» framför *flicknamnet* i den tryckta texten. Skulle flicknamnet — för änka eller frånskild — ej vara tryckt, tillskrives detta namn, föregånget av »f».
3. *Tillskriv i den tryckta texten mannens efternamn* (även om det är lika med flicknamnet). *Överstryk* — för änka eller frånskild — *förre mannens namn.* För omgift änka eller frånskild bör den nye mannens namn tillskrivas även om det är lika med den förre mannens. Pastor besparar sig därigenom en förfrågan från länsbyrån, som eljest kan tro att förbiseende föreligger.
4. *Överstryk nationalitetsbeteckningen* å första raden i den tryckta texten (står mellan efternamnet och födelsetiden), om kvinnan blivit svensk medborgare genom giftermålet. Har hennes nationalitet ändrats på annat sätt genom giftermålet antecknas den nya nationaliteten.
5. *Överstryk civilståndsbeteckningen* i den tryckta texten (»og», »ä» eller »s») och tillskriv i det tomma utrymmet efter förnamnen »g» *jämte vigseldatum* (månaden med bokstäver).

Om trycket innehåller civilståndsbeteckningen »ä» eller »s» överstrykas jämväl de sex siffror till höger därom, som angiva tiden för det förra äktenskapets upplösning.

6. Skriv mannens födelsetid och födelsenummer under motsvarande data för kvinnan i den tryckta texten. Saknas uppgift om födelsenumret skrives dock födelsetiden.

7. Skriv under den tryckta texten:

a. mannens efternamn,
b. mannens förnamn samt
c. mannens kyrkobokföringsort och kyrkobokföringsfastighet.

8. För befolkningsstatistiken antecknas vidare under den tryckta texten:

d. mannens yrke,
e. mannens civilstånd (og, ä eller s),
f. mannens nationalitet, om främmande,
g. vigselns karaktär (K, BO eller BF) samt
h. äktenskapets nummer i ordningen för vardera maken.

Säkrast och lättast göras dessa anteckningar om den i detta cirkulär rekommenderade stämpeln användes för att anbringa formulär å avtryckskort eller hjälpblankett.

Då stämpelformulär användes angives *vigselns karaktär* med kryss i vederbörlig ruta samt *äktenskapets nummer i ordningen* med en siffra i vederbörlig kolumn.

Om stämpelformulär ej användes, angives *vigselns karaktär* med ovan angiven förkortning och *äktenskapets nummer i ordningen* sålunda t. ex. M1, K2 (första äktenskapet för mannen, andra för kvinnan).

Nationalitetsbeteckningen angives med samma förkortning som i plåtavtryck.

Anteckningar å mannens kort (anvisningarna äro desamma som i cirkulär nr 20).

1. Skriv ordet Vigsel (understruket) över tryckningsdatum.

2. Överstryk civilståndsbeteckningen i den tryckta texten (»og», »ä» eller »s») och tillskriv i det tomma utrymmet efter förnamnen »g» jämte vigseldatum (månaden med bokstäver).

Om trycket innehåller civilståndsbeteckningen »ä» eller »s» överstrykas jämväl de sex siffror till höger därom, som angiva tiden för det förra äktenskapets upplösning.

3. Skriv kvinnans födelsetid och födelsenummer under motsvarande data för mannen i den tryckta texten. Saknas uppgift om födelsenumret skrives dock födelsetiden.

4. Skriv under den tryckta texten:
a. kvinnans efternamn före vigseln,
b. kvinnans förnamn samt
c. kvinnans kyrkobokföringsort och kyrkobokföringsfastighet.

Viktigt observandum. Avisera vigseln genast! Vänta ej på makarnas sammanflyttning! (Jfr 2 kap. A. 7.)

9. Dödsfall (56 § 1 mom.)

(anvisningarna äro desamma som i cirkulär nr 20 utom under punkt 4.)

Aviseringsfallets beteckning (se 2 kap. i cirkulär nr 20): Dödsfall.

Avtryckskort: den dödes.

Anteckningar å kortet.

1. Skriv *ordet* Dödsfall (understruket) över tryckningsdatum.
2. Anteckna *dödsdagen* under den tryckta texten.
3. Angiv den dödes *kyrkobokföringsort* och *kyrkobokföringsfastighet,* om kortet saknar uppgift därom (d. v. s. om kortet är tryckt med s. k. ofullständig barnplåt). Dessa uppgifter införas i den tryckta texten under förnamnen.
4. Angiv *dödsorsak,* om ej dödsbevis med säkerhet kan påräknas. Följ därvid kyrkobokföringskungörelsens anvisningar till död- och begravningsboken kol. 15. Observera särskilt vad där sägs om beskrivning av våldsamt dödssätt. Utsätt *rådfrågad läkares namn* i förekommande fall. *Läs de närmare anvisningarna i 5 kap.*

Angiv *börd* (iä, uä) för avlidet *barn* under 2 år.

Viktiga observanda.

1. Avisera ofördröjligen. Angående vådorna av dröjsmål med aviseringen av dödsfall se riksbyråns cirkulär nr 19.
2. Observera att *länsbyrån* skall underrättas endast om den döde är kyrkobokförd i församlingen.

Däremot skall beträffande död utlänning, jämlikt 73 § prästbevis sändas till *statistiska centralbyrån,* även om utlänningen icke är kyrkobokförd i riket.

Sådant prästbevis skall sändas till centralbyrån vare sig länsbyrån underrättas om utlänningens dödsfall eller ej.

14. Övriga aviseringsfall.

(anvisningarna äro desamma som i cirkulär nr 20 med tillägg av beteckningen Ej ob).

Aviseringsfallens beteckning (se 2 kap. ovan och i cirkulär nr 20): Nat., Efternamn, Vpl., Sjöm., Rättelse, Ej Ob.

Avtryckskort: Kortet för den person aviseringen gäller. Beträffande värnpliktsförhållanden äger länsbyrån medgiva, att aviseringen sker genom översändande av de återbekomna inskrivningskorten.

Anteckningar å kortet.

1. Skriv aviseringsfallets beteckning (se ovan) över tryckningsdatum.

2. Rätta eller tillskriv vederbörlig uppgift i den tryckta texten.

4 kap. Särskilda summariska uppgifter m. m.

Dödsfall. Angående summariska uppgifter om dödsfall skola föreskrifterna i cirkuläret nr 19 alltjämt iakttagas tills vidare.

Dessa uppgifter skola tillställas länsbyråerna. De äro i första hand avsedda att bereda trygghet i fråga om skyndsamhet och fullständighet i aviseringen av dödsfall till pensionsstyrelsen.

Födelser. Angående antalsräkning av födelser och uppgifter därom, vilka skola *tillställas statistiska centralbyrån (ej länsbyråerna),* förordnas med stöd av 5 § Stk som följer.

1. Antalsräkningen skall ske i samband med den i 2 kap. D föreskrivna kvartalsgenomgången av födelseboken. Den bör göras i slutet av vederbörande kvartalsmånad. Dagen är valfri. Endast levande födda, vilkas födelse räknats till församlingen, medtagas.

2. Innan räkningen påbörjas utsättes vid *den för dagen sista inskrivningen* i födelseboken ett *blyertsmärke.* Dylik markering erfordras dock ej vid räkning, som sker under *januari* månad; detta sammanhänger med att födelseboken föres för kalenderår.

3. I *april* börjar räkningen med inskrivningen nr 1 i födelseboken för året. *Under övriga kvartalsmånader* (juli, oktober och januari) börjar räkningen med inskrivningen näst efter den, som blyertsmarkerats under den nästföregående kvartalsmånaden.

Vid varje räkningstillfälle framföres räkningen *till och med* den sist blyertsmärkta inskrivningen, i *januari* dock till och med den för dagen sista inskrivningen i sistförflutna årets födelsebok.

I huvudsak sker sålunda räkningen från blyertsmärke till blyertsmärke.

4. Inom dessa gränser nedsummeras ettorna i kolumnerna 4 och 5 i födelseboken. Den sålunda erhållna summan fördelas på kvartal efter födelsetid. Det torde kunna antagas, att såsom en huvuddel i summan ingå födelser, som ägt rum under *sistförflutna* kvartalet. *Därutöver* kunna ingå:

i *aprilsumman* födelser under april;
i *julisumman* födelser under 1 kvartalet och under juli;
i *oktobersumman* födelser under 1—2 kvartalen och under oktober; samt
i *januarisumman* födelser under 1—3 kvartalen sistförflutna året, men

däremot ej under januari, eftersom inskrivningarna i det nya årets födelsebok räknas först i april.

Vid genomgången av födelseboken synas lämpligen dessa födelser under annat kvartal än det sistförflutna böra särskilt antecknas med fördelning på kvartal efter födelsetiden. Då deras summa frångrages summan av ettorna i kol 4 och 5 erhålles antalet födelser under sistförflutna kvartalet.

5. De genom antalsräkningen erhållna siffrorna införas — fördelade på kvartal efter födelsetiden — å en brevkortsblankett, som centralbyrån tillhandahåller. *Den ifyllda blanketten insändes till centralbyrån före vederbörande kvartalsmånads utgång.*

Lämpligen ifylles ytterligare en sådan blankett som pastor förvarar.

Inga antalsuppgifter om vigslar. Genom att vigsel alltid skall aviseras länsbyrå på *både* mannens *och* kvinnans avtryckskort och genom att centralbyrån erhåller båda korten från länsbyrån föreligger en möjlighet för centralbyrån att vinna en viss kontroll över att vigslar bliva fullständigt aviserade.

Denna kontrollmöjlighet kan givetvis ej anses såsom fullt uttömmande. Centralbyrån har emellertid ansett sig våga räkna med att pastorsämbetena allmänt vinnlägga sig om stor noggrannhet, då det gäller att fullgöra avisering i detta hänseende, och har därför icke för närvarande velat utnyttja sin befogenhet enligt 5 § Stk att jämväl beträffande vigslar kräva summariska uppgifter av pastorsämbetena.

5 kap. Angivande av dödsorsak och insändande av dödsbevis till centralbyrån.

Orienterande anmärkningar. Bestämmelser om företeende av dödsbevis äro givna i 19 § folkbokföringsförordningen.

1. Där definieras dödsbeviset såsom ett *intyg om dödsorsaken.* Det torde därför ej få anses såsom ett för inskrivning av dödsfallet nödvändigt *bevis om att dödsfallet inträffat.*

Att *inskrivning av dödsorsak* skall grundas å dödsbevis, där sådant föreligger, är stadgat i anvisningarna till personakten rum 22 och till död- och begravningsboken kol. 15. I vilka fall företeende av dödsbevis är obligatoriskt stadgas i 19 § 1 mom. folkbokföringsförordningen.

Däremot torde pastor jämlikt 18 § folkbokföringsförordningen och 5 § 1 mom. kyrkobokföringskungörelsen *i regel* äga *inskriva själva dödsfallet* omedelbart på grund av de anhörigas uppgifter vid anmälan av dödsfallet. Undantagsvis kan erfordras ytterligare utredning om dödsfallets verklighet eller den dödes identitet. För normala fall gäller emellertid enligt 5 § 3 kyrkobokföringskungörelsen, att dödsfall skall inskrivas *ofördröjligen,* sedan det enligt 5 § 1 på nyssnämnt sätt blivit för pastor styrkt.

Att dödsfall där så kan ske inskrives och aviseras utan dröjsmål är av synnerligen stor betydelse för särskilt pensionsstyrelsens verksamhet.

2. Företeende av dödsbevis är enligt 19 § 1 mom. folkbokföringsförordningen obligatoriskt, om dödsfallet inträffat i ort som där närmare angives. Detta gäller dock endast, därest särskilda omständigheter icke göra det omöjligt.

Om åter dödsfallet inträffat i annan ort än ovan sagts, *bör* enligt författningen *såvitt möjligt* företes dödsbevis. Detta är en rekommendation, ej ett åläggande. Pastor kan uppmana den enskilde att förete sådant bevis, dock ej såsom en skyldighet.

När skall dödsorsak antecknas i dödsfallsavi? Av det ovan anförda torde framgå, att i varje församling kunna inträffa fall, då dödsorsak måste antecknas i dödsfallsavi. Sådana fall böra dock enligt sakens natur bliva relativt sällsynta i de församlingar, som tillhöra de i författningsrummet angivna tätorterna.

Pastor bör, då dödsfall anmäles, genom frågor förvissa sig om huruvida dödsbevis är att förvänta. I tveksamma fall bör sannolik dödsorsak enligt inhämtade upplysningar för säkerhets skull antecknas i dödboken och i dödsfallsavin. Från de i 54 § kyrkobokföringskungörelsen angivna inrättningarna torde pastor i allmänhet kunna påräkna dödsbevis.

Av synnerlig vikt är att aviseringen ej i något fall fördröjes genom väntan på dödsbevis.

Insändande av dödsbevis. För pastorsämbetena i allmänhet gäller, att pastorsämbetena skola före utgången av varje kalendermånad till centralbyrån översända under nästföregående kalendermånad inkomma dödsbevis. Pastor i Göteborg skall dock för varje vecka å första helgfria dagen i nästföljande vecka överlämna dödsbevisen till hälsovårdsnämnden.

Vad här sagts om pastor äger motsvarande tillämpning beträffande föreståndare för församling av främmande trosbekännare.

Då pastor antecknar dödsbeviset i dödboken böra samtidigt därå förekommande uppgifter om namn och födelsetid granskas och i förekommande fall rättas. Därjämte antecknas å beviset den dödes födelsenummer.

Beträffande *uppgift om dödsorsak från polismyndighet* gäller detsamma som angående dödsbevis.

Stockholm den 6 april 1950.

Kungl. statistiska centralbyrån:
KARIN KOCK.

Alf Olsson. *Henrik Geschwind.*

Bilaga

EXEMPEL

TILL ANVISNINGARNA RÖRANDE AVISERING Å AVTRYCKSKORT

Anmärkning

Exemplens nummer svara mot numreringen i exempelsamlingen till cirkuläret nr 20.

Ex 5. Vigsel, kvinnans kort.

Om stämpel ej användes antecknas

K M1 K1 }
Arr og }

Landström
Qvist 220219-126
Birgit Maria ~~og~~ 991029-127
g50 maj 14 Sorunda B

46 Danderyd 1 B Korpen 1

Kungsg 7
Djursholm
Vigsel
B 480708
Landström
Sieten Evert
Sorunda B Österbo 3:9

Vigseln	K ☒	Äkt.skap	m	kv
BO ☐	BF ☐	nr för	/	/
Mannens yrke		civ st		nat.
Arr		og		

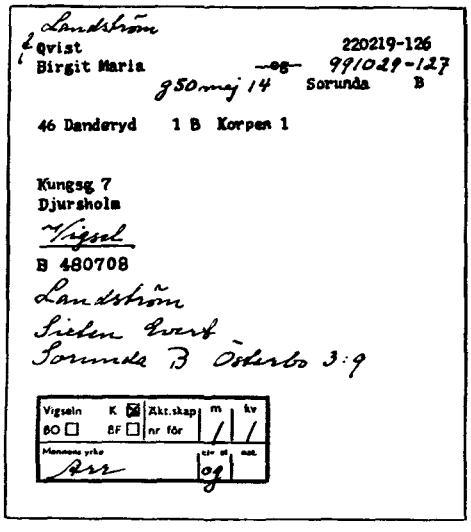

Observera! Vigseln skall aviseras även på mannens kort. Följ därvid ex 4 i cirk nr 20 (oförändrat).

Ex 9 a. Dödsfall, ej dödsbevis.

Gustafsson 385-43-32 121207-123
Karl Evert g440729 160824
Bag Runtuna D
50 Sorunda B Söderby Övre 1:19
46 Nynäshamn B Järnvägen 8

Över Söderby
Hemfosa
Dödsfall
B 500405
† 50 april 11
Krosskada genom arbetsmaskin
Dr J. Persson

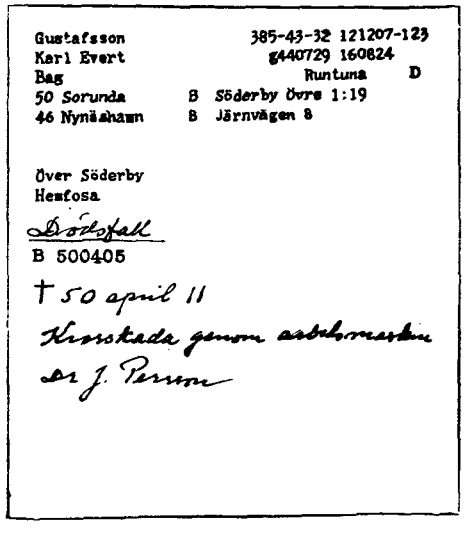

Ex 9 b. Dödsfall, barn under 2 år, dödsbevis.

Johansson 491103-120
Siri Christina Karin og b 010510
Engelbrekt A

48 Danderyd 1 B Fröja 8

SVY
Sveav 16
Djursholm 1
Dödsfall
B 500405
† 50 april 10
i ä

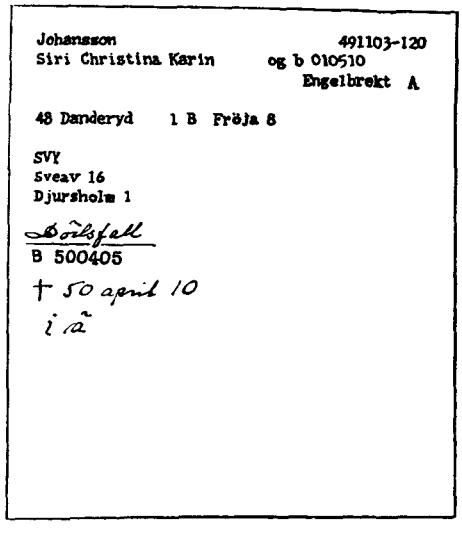

Om den döde är under 2 år ant. »iä» eller »uä» under dödsorsaken.

Observera! Ex 9 i cirk nr 20 illustrerar numera fall, då den döde är över 2 år och dödsbevis är att påräkna.

STATENS REPRODUKTIONSANSTALT
168850
STADSBIBLIOTEK

KUNGL. STATISTISKA CENTRALBYRÅN

RIKSBYRÅN FÖR FOLKBOKFÖRINGEN

Cirkulär Nr 28 (juni 1950)

Cirkulär till pastorsämbetena och de lokala skattemyndigheterna i riket samt mantalsverket i Stockholm angående vissa åtgärder i anledning av att 14 § 5 mom. folkbokföringsförordningen upphört att gälla.

Kungl. Maj:t har *dels* den 24 februari 1950 utfärdat förordning (nr 41) om upphävande av 14 § 5 mom. folkbokföringsförordningen den 28 juni 1946 (nr 469 *dels ock* den 16 juni 1950 utfärdat kungörelse (nr 330) med vissa bestämmelser i anledning av upphävandet av 14 § 5 mom. folkbokföringsförordningen den 28 juni 1946 (nr 469).

Jämlikt 8 § kungörelsen meddelar riksbyrån för folkbokföringen följande anvisningar för tillämpningen av vad sålunda föreskrivits.

Vad i anvisningarna sägs om pastor skall äga motsvarande tillämpning beträffande mantalsverket i Stockholm och den lokala skattemyndigheten i Göteborg.

A. Förordningen.

Huvudsaklig innebörd. Den så kallade *fattigvårdsregeln — 14 § 5 mom. folkbokföringsförordningen* — har upphört att gälla med utgången av mars 1950.

Den skall dock äga giltighet med avseende å mantalsskrivning för år 1950 eller tidigare år.

I fråga om *kyrkobokföringen* innebär detta, med omedelbar verkan, att

1. vid bestämmande av rätt kyrkobokföringsort skall hänsyn ej längre tagas till försörjning som det upphävda stadgandet avser; samt att

2. åtgärder skola vidtagas till rättelse av kyrkobokföring, som på grund av att stadgandet upphävts icke längre är författningsenlig.

Däremot upphör stadgandet att gälla till bestämmande av rätt mantalsskrivningsort först från och med *mantalsskrivningen för år 1951.*

Den som mantalsskrivits med stöd av det ifrågavarande stadgandet för år 1950 eller tidigare år kan sålunda ej vinna ändring häri genom att åberopa att stadgandet upphört att gälla.

Stat. cbn 1228 1950 3 000 ex.

Ur författningsmotiven. I propositionen nr 37 till årets riksdag har uttalats, att fattigvårdsregeln är helt utan betydelse för spörsmålet om förvärv av hemortsrätt enligt lagen om fattigvården.

I sådana fall, där kommun är skyldig att deltaga i kostnaderna för sociala förmåner och denna bidragsskyldighet är beroende av huruvida den till förmånerna berättigade är mantalsskriven i kommunerna eller icke, kan fattigvårdsregelns upphävande komma att medföra, att bidragsskyldigheten övergår på annan kommun. I propositionen har uttalats, att en dylik överflyttning torde vara av mycket begränsad ekonomisk räckvidd för kommunerna. Vad särskilt angår bidrag till kostnaden för folkpensioneringen har påpekats, att om kommun i visst fall lämnar sådant bidrag utgår folkpension av sådan storleksordning, att full försörjning genom fattigvården i regel icke kan anses föreligga; i dylika fall utövar fattigvårdsregeln icke något inflytande på mantalsskrivningen.

Det har ansetts att författningsändringen borde träda i kraft den 1 april 1950. I propositionen har uttalats, att de erforderliga ändringarna i fråga om kyrkobokföringen såvitt möjligt borde genomföras av kyrkobokföringsmyndigheterna själva utan medverkan av de personer som beröras av författningsändringen.

B. Kungörelsen.

Tillämpningsområdet m. m. Kungörelsen gäller endast i fråga om genomförandet av sådan ändring av kyrkobokföringsort, som föranledes av att 14 § 5 mom. folkbokföringsförordningen upphört att gälla. Har t. ex. försörjning, som avses i denna bestämmelse, ägt rum men upphört, innan bestämmelsen upphävdes, föreligger ett fall utanför kungörelsens tillämpningsområde. Ändring av kyrkobokföringsort föranledes i detta fall av nyssnämnda faktiska omständighet men icke av författningsändringen. I fråga om genomförande av ändring, som ej faller inom kungörelsens tillämpningsområde, torde 26 § folkbokföringsförordningen äga tillämpning.

Detta författningsrum överensstämmer med 2 § kungörelsen i fråga om den närmaste åtgärden, nämligen att pastor i den ifrågasatta nya kyrkobokföringsorten skall underrättas. Enligt 26 § folkbokföringsförordningen skall nyssnämnda pastor underrättas »för den åtgärd, som i 27 § omförmäles». Föreläggande, som avses i sistnämnda paragraf, torde däremot enligt kungörelsen kunna ifrågakomma endast såsom en åtgärd i sista hand, eftersom de av författningsändringen föranledda ändringarna i kyrkobokföringen enligt författningsmotiven såvitt möjligt skola genomföras utan de därav berörda personernas medverkan. För ett sådant genomförande erfordras bl. a. den i 2 § kungörelsen föreskrivna undersökningen. Någon motsvarighet till denna undersökning stadgar ej 26 § folkbokföringsförordningen ehuru det torde få anses att densamma utgår från att pastor så mycket som förhållandena medge följer ändringarna i församlingens

befolkning. Där föreskrives ej heller, som i 3 § kungörelsen, vidarebefordran i vissa fall av mottagen underrättelse. Sådana fall, som skola handläggas enligt 26 § folkbokföringsförordningen, kunna framkomma som en biprodukt av den i 2 § kungörelsen föreskrivna undersökningen. I fråga om dennas omfattning och inriktning gäller dock, att den skall avse att utröna vilka personer som beröras av författningsändringen.

Undersökningen enligt 2 § kungörelsen. De personer, som undersökningen gäller, äro att söka bland dem som äro kyrkobokförda i församlingen men hava annan vistelseort. Som regel böra de i församlingsboken vara antecknade under rubriken *å församlingen skrivna* och i mantalslängden vara antecknade under rubriken *å kommunen skrivna*. Den författningsmässiga grunden till deras bokföring torde mera sällan vara antecknad i dessa handlingar. Undersökningen torde därför ske enklast genom lämpligt samarbete med vederbörande socialregisterförare. Ur socialregistret kan i allmänhet erhållas upplysning om försörjning, vistelseort och adress. Blir det vid undersökningen konstaterat, *att* en person åtnjuter försörjning på sätt som anges i 14 § 5 folkbokföringsförordningen *och att* han vistas i annan församling, kan pastor i allmänhet anse, att denna församling blivit vederbörandes rätta kyrkobokföringsort till följd av att nyssnämnda stadgande upphört att gälla.

Emellertid bör därvid särskilt uppmärksammas, att *bosättningsort* och *vistelseort* enligt 13 § folkbokföringsförordningen ej alltid sammanfalla. Huruvida vistelsen utgör bosättning har pastor i vistelseorten ofta lättare att bedöma. Avsänd underrättelse kan därför tänkas återkomma med anmärkning, att vederbörande visserligen vistas men ej kan anses bosatt i den ifrågasatta nya kyrkobokföringsorten. Det är dock av värde att pastor därstädes beretts tillfälle att taga ståndpunkt till frågan.

Vidare bör ej förbises, att även annan bestämmelse om rätt kyrkobokföringsort kan vara tillämplig på det aktuella fallet än 13 § och 14 § 5 mom. folkbokföringsförordningen. Särskilt med 14 § 6 mom. samma förordning kan konkurrens äga rum. Försörjning, som avses i 14 § 5 mom., meddelas ej sällan genom intagning å inrättning eller anstalt, som omförmäles i 14 § 6 mom. I dylika fall kan det inträffa, att fattigvårdsregelns upphävande icke medför ändring i den intagnes kyrkobokföringsort. Emellertid gäller enligt 14 § 6 mom. folkbokföringsförordningen hinder mot ändring av kyrkobokföringsorten för intagen person endast »såvitt icke under tiden sådana förhållanden inträffa, att han på grund därav bort, därest han ej varit intagen å inrättningen eller anstalten, annorstädes kyrkobokföras». Därest sådana förhållanden vid undersökningen befinnas hava inträffat efter intagningen, kan ett sådant fall föreligga, att den församling, som förhållandena utvisa, blivit rätt kyrkobokföringsort för den intagne till följd av att 14 § 5 mom. upphört att gälla.

Till förtydligande av det sagda må följande exempel anföras. En man är bosatt i församlingen A men fortfarande jämte sin hustru kyrkobokförd i församlingen B — som tillhör annat fattigvårdssamhälle — därför att fattigvårdssamhället sedan lång tid bekostar hustruns vård å sinnessjukhus, beläget i församlingen C. Genom fattigvårdsregelns upphävande upphör hindret för mannen att kyrkobokföras i A. Mannen flyttade till A, sedan hustrun intagits på sinnessjukhuset. Huruvida hustrun skall kyrkobokföras i A eller kvarstå i B beror av om hon skulle hava åtföljt eller icke åtföljt mannen vid flyttningen, därest hon icke varit intagen på sinnessjukhuset.

Särskilda anmärkningar. I *2 § andra stycket* kungörelsen omförmäld underrättelse kan, om så finnes lämpligt, meddelas å den för rekvisition av personakt avsedda delen av blankett till flyttningsbetyg. Därvid bör å blanketten genom särskild anteckning, t. ex. »14 § 5», utmärkas att den innehåller sådan underrättelse.

Bestämmelserna i *3 § 1 mom. kungörelsen* innebära, att vad i allmänhet gäller om förfarandet i anledning av anmälan om flyttning skall äga motsvarande tillämpning och sålunda bland annat, att den dag då underrättelsen ankommit till pastor skall anses såsom *inflyttningsdag,* därest pastor beslutar att vederbörande skall kyrkobokföras i församlingen. Att beslut, varigenom kyrkobokföring vägras, skall införas i de till inflyttningsboken hörande minnesanteckningarna, framgår även av vad i *3 § 2 mom.* sägs.

Det i kungörelsen föreskrivna officialförfarandet har vunnit sin naturliga avslutning, om det lett till rekvisition av personakt. Därest avsänd underrättelse återkommer till pastor i kyrkobokföringsorten utan att hava föranlett sådant resultat, har pastor att pröva de uppgivna skälen, varför vederbörande ansetts icke kunna kyrkobokföras i annan församling. Anser pastor därvid, att så bort ske, har pastor att taga initiativ till det i 66 § 1 mom. 1. folkbokföringsförordningen stadgade förfarandet. I annat fall äger pastor enligt *4 §* låta med vidare åtgärder bero i avbidan på mantalsskrivning för år 1951. Detta gäller bl. a. då vederbörandes vistelseort icke kunnat fastställas; vinnes före mantalsskrivningen kännedom om vistelseorten, t. ex. genom försörjningstagarens egna åtgöranden, äger pastor dock ej dröja med att vidtaga därav föranledda åtgärder.

Vid bedömande av fråga om rätt kyrkobokföringsort bör pastor enligt *6 §* i tveksamma fall rådgöra med vederbörande lokala skattemyndighet. Detta stadgande motiveras av angelägenheten att undvika upprepad ändring av kyrkobokföringen på grund av meningsskiljaktighet mlelan de båda myndigheterna. Det bör framhållas, att här avses icke blott pastor i den aktuella kyrkobokföringsorten utan även pastor i ifrågasatt ny kyrkobokföringsort, d. v. s. pastor, till vilken underrättelse i ärendet avsänts eller vidarebefordrats.

Underrättelse jämlikt *5 §* kungörelsen till den vars kyrkobokföringsort ändrats kan avfattas på exempelvis följande sätt.

Till N. N.

Sedan 14 § 5 mom. folkbokföringsförordningen upphävts har Ni jämte ..... på grund därav kyrkobokförts i X församling (kyrkobokföringsdistrikt), vilket härmed meddelas.

C. Tillägg angående kyrkobokföring å ålderdomshem.

Frågan om rätta kyrkobokföringen och mantalsskrivningen av personer som intagits på ålderdomshem synes hava föranlett stor tvekan i rättstillämpningen. Riksbyrån är nu i tillfälle att redogöra för ett rättsfall som angår denna fråga.

Kungl. Maj:ts och Rikets Kammarrätt har den 23 maj 1950 givit utslag på besvär av Vilhelmina landskommun angående vissa personers rätta mantalsskrivningsort för år 1949.

Ett flertal personer blevo för år 1949 mantalsskrivna i Vilhelmina socken under rubriken å kommunen.

Med förmälan att dessa personer voro intagna å ett socknen tillhörigt, i Vilhelmina köping beläget ålderdomshem (fastigheten Bergbacka 1^5) samt att dem tillkommande folkpension täckte fastställd vårdavgift, yrkade Vilhelmina landskommun, att mantalsskrivningen i socknen måtte undanröjas och att samma personer måtte i stället mantalsskrivas i Vilhelmina köping för år 1949.

Sedan vederbörande länsstyrelse lämnat detta yrkande utan bifall, fullföljde Vilhelmina landskommun sin talan hos Kungl. Kammarrätten, som i sitt förevarande utslag uttalade följande:

Som ovannämnda personer med hänsyn till vad i målet blivit upplyst få anses hava vid ingången av november månad 1948 varit bosatta i Vilhelmina köping å fastigheten Bergbacka 1^5, finner Kungl. Kammarrätten jämlikt bestämmelserna i 36 § 1 mom. första stycket folkbokföringsförordningen jämfört med 13 § 1 mom. samma förordning skäligt att, med ändring av länsstyrelsens utslag, förklara att bemälda personer skolat för år 1949 mantalsskrivas i Vilhelmina köping å nämnda fastighet.

Stockholm den 27 juni 1950.

Kungl. statistiska centralbyrån:

KARIN KOCK.

Alf Olsson.

STATENS REPRODUKTIONSANSTALT
291750

KUNGL. STATISTISKA CENTRALBYRÅN
RIKSBYRÅN FÖR FOLKBOKFÖRINGEN
Cirkulär Nr 29 (augusti 1950)

Instruktion för granskningsnämnd

jämlikt 4 § 2 mom. förordningen den 2 juni 1950 (nr 256) med särskilda bestämmelser rörande mantalsskrivningen för år 1951 i anledning av folkräkningen den 31 december 1950.

Kungl. Maj:t och riksdagen hava beslutat, att allmän *folkräkning* skall äga rum den 31 december 1950. Folkräkningen kommer till en del att hämta sitt material från de mantalsuppgifter, som avlämnas år 1950 till ledning vid mantalsskrivningen för år 1951.

Kungl. Maj:t har vidare beslutat, att en *företagsräkning* skall förberedas. Mantalsuppgifterna komma att utnyttjas även i detta syfte.

I anledning härav hava vissa författningar utfärdats, vilka skola tillämpas jämte eller i stället för vad som eljest gäller om mantalsskrivning. Dessa författningar, vilka gälla endast beträffande mantalsskrivningen för år 1951, innehålla bland annat att *granskningsnämnder* skola biträda vid mantalsskrivningen.

Statistiska centralbyrån har ålagts att utfärda *instruktion för granskningsnämnd med närmare anvisningar angående nämndens arbetsuppgifter.*

1 kap. Folkbokföringsförfattningar. Bestämmelser om granskningsnämnder.

Översikt över författningarna. I denna instruktion användas i stället för författningarnas långa officiella namn de *kortare beteckningar* som nedan angivas med kursiv stil. Inom parentes anges den årgång och, efter kolon, det nummer av Svensk författningssamling, som innehåller författningen.

Följande författningar innehålla *de i allmänhet gällande bestämmelserna* om mantalsskrivning, nämligen

1. *folkbokföringsförordningen* = Kungl. Maj:ts folkbokföringsförordning den 28 juni 1946 (1946: 469) och

Stat. cbn 1223. 1950. 16 000 ex.

2. *mantalsskrivningskungörelsen* = Kungl. Maj:ts kungörelse den 25 augusti 1947 med vissa bestämmelser angående mantalsskrivning (mantalsskrivningskungörelse); (1947: 654).

Följande författningar innehålla *särbestämmelser om mantalsskrivningen för år 1951* med hänsyn till 1950 års folkräkning, nämligen

3. *folkräkningsförordningen* = Kungl. Maj:ts förordning den 2 juni 1950 med särskilda bestämmelser rörande mantalsskrivningen för år 1951 i anledning av folkräkningen den 31 december 1950 (1950: 256) och

4. *folkräkningskungörelsen* = Kungl. Maj:ts kungörelse den 29 juni 1950 med vissa ytterligare bestämmelser rörande mantalsskrivningen för år 1951 i anledning av folkräkningen den 31 december 1950 (1950: 482).

Dessutom gäller vid mantalsskrivningen för år 1951

5. *kungörelsen om mantalsskrivning av juridiska personer* =Kungl. Maj:ts kungörelse den 29 juni 1950 med vissa bestämmelser angående mantalsskrivning av juridiska personer för år 1951, m. m. (1950: 435).

Granskningsnämndernas ledamöter böra förskaffa sig noggrann kännedom om innehållet i dessa författningar. Den sistnämnda kungörelsen (5) är visserligen icke utfärdad med hänsyn till folkräkningen men är ändå av betydelse för granskningsnämnderna, då dessa skola taga befattning även med mantalsuppgifter, som lämnas av juridiska personer.

I Stockholm och Göteborg skola granskningsnämnder ej finnas. Särskilda kungörelser gälla angående folkbokföringen i dessa städer (för Stockholm 1947: 944 och för Göteborg 1948: 621). Angående mantalsskrivningen av juridiska personer i Göteborg för år 1951 gäller dessutom en kungörelse den 29 juni 1950 (1950: 436).

Bestämmelser om *kyrkobokföringen* finnas i folkbokföringsförordningen och i kyrkobokföringskungörelsen den 30 december 1946 (1946: 801) samt därjämte i kungörelserna angående folkbokföringen i Stockholm och Göteborg (1947: 944 och 1948: 621).

Varför behövas granskningsnämnder? Mantalsuppgifter lämnas varje år till ledning för mantalsskrivningen. Mantalsuppgifterna granskas därvid av pastor och mantalsskrivningsförrättare och av roteombud, där sådana finnas.

Detta är tillräckligt vanliga år. Men då, såsom i år, folkräkning skall ske på grundval av mantalsuppgifterna, blir granskningen mera betungande och mera betydelsefull. Folkräkningen skall inte bara visa hur många människor som finnas i landet. Den skall med siffror belysa en mångfald förhållanden i samhällslivet till ledning för rikets styrelse, för reformer och välfärdsanordningar till allas bästa, såsom planläggning av skolväsen, ålderdomsvård och kommunikationer, åtgärder mot arbetslöshet m. m. Därför måste flera uppgifter inhämtas på mantalsblanketterna än som er-

fordras enbart för mantalsskrivningen. Det blir alltså mera att granska. Det blir vidare av särskild betydelse att granskningen göres med största noggrannhet. Ett nödvändigt villkor för att folkräkningens resultat skola bliva rättvisande och sålunda fylla sitt samhällsviktiga ändamål är nämligen, att de grundläggande uppgifterna på mantalsblanketterna bliva riktiga, fullständiga, tillräckligt detaljerade samt tydligt skrivna, allt i enlighet med anvisningarna på blanketterna. Detta syfte vinnes emellertid ej enbart genom granskning. Minst lika viktigt är att allmänheten får en lätt tillgänglig hjälp att lämna riktiga uppgifter; slutresultatet blir säkrare och granskningsarbetet lättare genom att sådan handledning lämnas dem som äro i behov därav.

Granskningsnämnden har sålunda fått sig anförtrott *ett viktigt led i folkräkningsarbetet*. Institutionen är icke ny. Granskningsnämnder hava funnits även vid tidigare folkräkningar. Genom att utföra sitt arbete väl medverka granskningsnämnderna till att göra det allmännas utgifter för folkräkningen fruktbärande.

Även med hänsyn till den *företagsräkning* som nu förberedes blir granskningsnämndernas arbete av stor betydelse. De företagareförteckningar som skola ligga till grund för insamlandet av uppgifterna till räkningen komma nämligen att främst baseras på mantalsuppgifterna. Av synnerlig vikt är därför, att uppgifterna rörande framför allt individualyrke, arbetsgivares namn och adress, orten för bedriven rörelse, antal arbetsställen etc. bliva tydliga och fullständiga.

Översikt över granskningsnämndens arbetsuppgifter. Huvudpunkterna på arbetsprogrammet framgå av det redan anförda. I 2 § 1 mom. folkräkningsförordningen sammanfattas granskningsnämndens åligganden så att nämnden »har till uppgift att biträda vid upprättandet och insamlingen av mantalsuppgifterna samt svara för att erforderlig granskning och rättelse av uppgifterna kommer till stånd». I anslutning till denna mera allmänt hållna bestämmelse uppräknar förordningen i 4 § 1 mom. de viktigaste arbetsuppgifterna.

Enligt detta stadgande åligger det granskningsnämnd särskilt:

att biträda med utlämnandet av uppgiftsblanketter samt tillse, att uppgifterna avgivas enligt vederbörligt formulär,

att såvitt möjligt föranstalta därom, att skrivhjälpsexpeditioner (insamlingsställen) till erforderligt antal anordnas inom kommunen, att å tider, som på lämpligt sätt kungjorts, tillhandagå allmänheten vid uppgiftspliktens fullgörande samt att även eljest biträda vid formulärens ifyllande och underlätta insamlingen av uppgifterna,

att genom noggrann granskning av de avgivna uppgifterna och jämförelse med annat tillgängligt uppgiftsmaterial, bland annat församlings-

boken och församlingsliggaren, varur pastor tillhandahåller nämnden för sådant ändamål erforderliga upplysningar, verkställa en översyn av uppgifterna,

att därest vid granskningen felaktigheter och ofullständigheter i uppgifterna påträffas, föranstalta om erforderlig rättelse eller komplettering och därvid, om anmaning jämlikt 44 § folkbokföringsförordningen erfordras, skyndsamt hos mantalsskrivningsförrättaren utverka att sådan åtgärd vidtages,

att med de uppgifter, varöver nämnden förfogar, vid för-skrivning och mantalsskrivning tillhandagå pastor och mantalsskrivningsförrättare samt

att överlämna mantalsuppgifterna, vederbörligen granskade och ordnade, till mantalsskrivningsförrättaren å tid som denne bestämmer.

Granskningsnämndens ledamöter. Enligt 2 § 2 mom. folkräkningsförordningen skall granskningsnämnd bestå av följande ledamöter, nämligen

a) pastor i envar till kommunen hörande församling eller annan av pastor utsedd präst i församlingen,

b) mantalsskrivningsförrättaren eller ett av honom utsett ombud samt

c) kommunala ledamöter till antal som länsstyrelsen bestämmer.

Såsom kommunala ledamöter skola i nämnden ingå de i 2 kap. folkbokföringsförordningen omförmälda roteombuden, där sådana finnas, samt så många av deras ersättare som må erfordras för att granskningsnämnden skall bliva fulltalig. Därest antalet kommunala ledamöter överstiger antalet roteombud och deras ersättare, skola återstående ledamöter utses genom val. På sistnämnda sätt utses ock kommunala ledamöter i granskningsnämnd för kommun, där roteombud ej finnas.

Den myndighet som utövar kommunens beslutanderätt utser till ordförande i nämnden en ledamot, som är väl förtrogen med kyrklig eller civil folkbokföring. Ordföranden har att *sammankalla* nämnden och att *leda* nämndens arbete.

Mantalsskrivningsförrättare har att tillhandagå nämnden med råd och anvisningar samt äger, även om han icke själv är ledamot av nämnden, rätt att deltaga i nämndens sammanträden.

Granskningsnämndens arbetssätt. Enligt 5 § folkräkningsförordningen äger granskningsnämnden uppdraga åt särskilda ledamöter av nämnden att inom kommunen i dess helhet eller inom distrikt som nämnden bestämmer, fullgöra sådant nämnden åvilande arbete, som icke kräver gemensam handläggning.

Vilka arbetsuppgifter som skola anses kräva gemensam handläggning är en fråga som nämnden äger besluta om. Vid sitt första sammanträde, vilket bör hållas så tidigt som möjligt, bör nämnden upptaga denna fråga. Vid

detta sammanträde böra även upptagas frågor om arbetsfördelning mellan ledamöterna, om bestämmande av granskningsdistrikt och om planläggning av arbetet. Av synnerlig vikt är vidare, att nämnden på ett tidigt stadium träder i förbindelse med de kommunala myndigheterna, där skrivhjälpsexpeditioner skola inrättas eller andra särskilda anstalter skola vidtagas för utlämning av mantalsblanketter, allmänhetens handledande och mantalsuppgifternas insamlande.

En förberedande åtgärd av stor betydelse är, att granskningsnämndens ledamöter på ett tidigt stadium göra sig väl förtrogna med bestämmelserna rörande mantalsskrivningen samt noga taga del av formulären till mantalsuppgifterna, de till dessa lämnade anvisningarna och exemplen samt innehållet i denna instruktion. Skulle därvid i något avseende oklarhet eller tveksamhet råda beträffande tolkningen av dessa anvisningar, bör statistiska centralbyrån tillskrivas för inhämtande av förtydligande uppgifter.

Det bör icke överlämnas enbart åt varje ledamots eget initiativ att förskaffa sig sådan kännedom. *Ledamöterna böra sammankallas och instrueras.*

Särskilda bestämmelser beträffande granskningsnämnd i vilken roteombud äro ledamöter. I det föregående har nämnts, att granskningsnämnden i anslutning till arbetsfördelningen mellan ledamöterna äger indela kommunen i granskningsdistrikt. En begränsning i denna befogenhet innebär bestämmelsen i 5 § folkräkningsförordningen, att för ledamot, som är roteombud, skall sådant distrikt vara roten.

Vidare stadgas, att roteombud skall såsom ledamot i nämnden fullgöra de arbetsuppgifter, som ankomma på honom jämlikt 5 § folkbokföringsförordningen och däri omförmäld instruktion. Dessa arbetsuppgifter sammanfalla, såvitt nu är i fråga, i huvudsak med dem som pålagts granskningsnämnderna. Roteombud har dock ej skyldighet enligt folkbokföringsförordningen att bistå allmänheten med ifyllande av mantalsblanketter med mindre bestämmelse meddelats därom i en av länsstyrelsen fastställd instruktion. Bland annat i detta hänseende har emellertid granskningsnämnden fått befogenhet att tilldela roteombudet arbetsuppgifter utöver dem som eljest åligga honom. Slutligen stadgas, att om roteombud är i behov av biträde för arbetet bör annan ledamot i nämnden förordnas att lämna sådant biträde. Då roten ej får delas, innebär detta att arbetsfördelningen måste ske efter annan grund, t. ex. så att den biträdande ledamoten fullgör sitt arbete under roteombudets överinseende.

Avvikelser från bestämmelserna. Skulle beträffande viss kommun eller del därav avvikelse erfordras från bestämmelse i folkräkningsförordningen, äger länsstyrelsen enligt 6 § folkräkningsförordningen förordna därom ef-

ter statistiska centralbyråns hörande samt meddela de ytterligare föreskrifter som i samband därmed må finnas erforderliga.

Därest sådan särskilt meddelad föreskrift på någon punkt avviker från vad som sägs i denna instruktion skall den särskilda föreskriften gälla. Instruktionen utgår från författningsbestämmelserna.

Ersättning åt ledamöter. Någon ersättning av *statsmedel* utgår icke till granskningsnämndens ledamöter för det arbete, som enligt förordningen åvilar dem. I den proposition till årets riksdag, vari förslaget till folkräkningsförordning framlades, uttalade föredragande departementschefen, att det borde ankomma på vederbörande *kommun* att lämna den gottgörelse till nämndledamöterna, som anses skälig. Det synes statistiska centralbyrån skäligt, att i de kommuner, där arbetet kan väntas bliva mera betungande, åtminstone den av kommunen utsedde ordföranden ävensom den eller de av ledamöterna, vilka inom nämnden anförtrotts särskilda utrednings- eller verkställighetsuppdrag, erhålla viss gottgörelse av kommunen för detta arbete. Jämväl kostnader för skrivmaterialier, postporton och dylika utgifter böra bestridas av kommunen. Behovet av tillförlitliga uppgifter om befolkningens sammansättning torde icke minst framträda i samband med behandlingen av olika kommunala angelägenheter, och revisionen av uppgifterna kan sålunda anses vara av kommunalt intresse.

2 kap. Skyldighet för fysisk person att lämna mantalsuppgifter

A. I hemkommunen (blankett 1).

Vad är stadgat? De i allmänhet gällande bestämmelserna i 38 § 1 mom. folkbokföringsförordningen hava med hänsyn till folkräkningen ersatts med följande bestämmelser i folkräkningsförordningen.

1 §.

1 mom. I stället för vad i 38 § 1 mom. första stycket folkbokföringsförordningen den 28 juni 1946 (nr 469) stadgas om uppgiftsskyldighet för fysisk person skall vid mantalsskrivningen för år 1951 gälla vad här nedan i 2—4 mom. föreskrives.

2 mom. Envar fysisk person, som ej enligt 3 mom. skall upptagas i annans mantalsuppgift, skall lämna skriftlig uppgift till mantalsskrivningen i det distrikt, varest vederbörande skall mantalsskrivas.

3 mom. Envar fysisk person, som har hushåll, skall i sin mantalsuppgift upptaga jämväl sådan hos honom bosatt familjemedlem eller hushållstjänare eller annan inneboende, som åtnjuter sin huvudsakliga kost hos honom och som icke jämte annan sådan inneboende utgör egen familj.

4 mom. Den som äger eller brukar fastighet eller äger eller är redare i fartyg eller som i rörelse eller för fastighets skötsel regelbundet eller tillfälligt sysselsätter arbetare är skyldig att lämna skriftlig uppgift till mantalsskrivningen, även om han enligt 3 mom. skall upptagas i annans mantalsuppgift.

Innehållet i detta författningsrum har med något ändrad uppställning och formulering återgivits på mantalsblankett 1 dels i de allmänna anvisningarna dels under rubriken till avd. C. Det är lämpligt att jämföra dessa formuleringar med författningstexten; därigenom underlättas förståelsen.

I detta sammanhang böra även återgivas bestämmelserna i 3 § 2 mom. punkterna 8 och 9 mantalsskrivningskungörelsen (senaste lydelse se 1948: 637; samma bestämmelser återfinnas under punkterna 12 och 13 i författningsrummet enligt dess ursprungliga lydelse i 1947: 654).

Där stadgas, att mantalsuppgiften i förekommande fall skall utvisa:

8. de hos uppgiftslämnaren bosatta personer, vilka äro skyldiga att lämna egna mantalsuppgifter;

9. de personer, vilka uppehålla sig hos uppgiftslämnaren vid den tid uppgiften avlämnas men icke böra inom distriktet mantalsskrivas, så ock anledningen till deras vistelse hos uppgiftslämnaren och det distrikt, inom vilket de böra mantalsskrivas, samt deras bostad därstädes.

I mantalsuppgiften skola dessa personer antecknas i avd. E.

I 1 § folkräkningsförordningen stadgas bland annat att man skall upptaga vissa personer i sin mantalsuppgift. Ordet »upptaga» betyder i detta sammanhang »lämna mantalsuppgift för — — — — — genom att upptaga». Den som har hushåll skall lämna mantalsuppgifter även för sina hushållsmedlemmar genom att upptaga dem i sin mantalsuppgift, alltså icke genom att fylla i en särskild blankett för var och en.

Att *upptagas* i annans mantalsuppgift betyder därför *som regel* att *befrias från skyldighet att själv lämna mantalsuppgift;* angående undantag från denna regel se dock 1 § 4 mom. folkräkningsförordningen.

De uppgifter om personer, som skola lämnas enligt 3 § 2 mom. punkterna 8. och 9. mantalsskrivningskungörelsen, tjäna däremot endast vissa kontrolländamål. Uppgifterna hava ej karaktären av mantalsuppgifter för dessa personer och ha ej den verkan, att dessa personer befrias från skyldighet att själva lämna mantalsuppgifter. Till markering av skillnaden använda anvisningarna på mantalsblanketten det uttryckssättet, att dessa personer skola *antecknas* i avdelning E. Däremot sägs om hushållsmedlemmarna, att de skola *upptagas* i avdelning C (i vissa fall även i avdelning D).

Skillnaden markeras sålunda även genom att olika avdelningar inrättats för dem som skola *upptagas* och för dem som skola *antecknas*. Lägg märke till att avd. E skall innehålla mindre fullständiga uppgifter än avd. C—D. Uppgifterna i avd. E kunna därför icke ersätta självständiga mantalsuppgifter.

Hemkommunen. Enligt 1 § 2 mom. folkräkningsförordningen skall fysisk person lämna skriftlig uppgift till mantalsskrivningen i det **distrikt,** varest vederbörande skall **mantalsskrivas.** Detta distrikt kallas på mantalsblanketterna *hemkommunen.* Med detta ord har även givits uttryck åt en annan bestämmelse — 36 § 1 mom. jämfört med 13 § 1 mom. folkbokföringsförordningen — nämligen att *envar som regel skall mantalsskrivas där han är bosatt.* De undantag från denna regel, som finnas stadgade i 14 § folkbokföringsförordningen, beröra icke det stora flertalet uppgiftslämnare; och det har därför ansetts olämpligt att komplicera anvisningarna på blanketten med en redogörelse för dessa undantag.

Av dessa undantag gäller ej längre det i 14 § 5 mom. folkbokföringsförordningen stadgade s. k. fattigvårdsbandet, d. v. s. den regel som medförde att vissa fattigvårdstagare skulle mantalsskrivas inom fattigvårdssamhället, var de än bodde.

Av övriga undantag torde det i 14 § 6 mom. folkbokföringsförordningen stadgade hava det största intresset för granskningsnämnderna. Detta stadgande har följande lydelse:

6 mom. Intages någon å sjukvårdsinrättning eller å förbättrings-, uppfostrings-, tvångsarbets- eller straffanstalt medför detta ej förändring i avseende å hans kyrkobokföring, såvida icke under tiden sådana förhållanden inträffa, att han på grund därav bort, därest han ej varit intagen å inrättningen eller anstalten, annorstädes kyrkobokföras. I fråga om kyrkobokföring av den som villkorligt eller på prov frigivits eller utskrivits från fångvårdsanstalt skall under prövotiden så anses som vore han fortfarande intagen å anstalten.

Detta stadgande, vilket liksom övriga bestämmelser i 13 och 14 §§ folkbokföringsförordningen närmast avser kyrkobokföringen men på grund av bestämmelserna i 36 § folkbokföringsförordningen även gäller mantalsskrivningen, torde som regel medföra, att den intagne kvarskrives i den församling och kommun, där han var skriven vid intagningen. Orden »såvida icke under tiden sådana förhållanden inträffa» etc. innebära dock en möjlighet till ändring av kyrkobokförings- och mantalsskrivningsorten; ett vanligt fall torde vara, att den intagne anses följa med familjen om denna flyttar.

Pastor och mantalsskrivningsförrättare kunna i allmänhet meddela granskningsnämnderna praktiska exempel ur sin erfarenhet till ledning för tolkningen av bestämmelserna.

Till de uppräknade anstalterna och inrättningarna höra ej *ålderdomshem.* Genom utslag den 23 maj 1950 har Kammarrätten förklarat, att vissa personer, som voro intagna på ett ålderdomshem, skulle mantalsskrivas på den fastighet där ålderdomshemmet är beläget, enär de finge anses bosatta där. En närmare redogörelse för detta utslag är intagen i riksbyråns cir-

kulär nr 28, som tillställts pastorsämbetena och de lokala skattemyndigheterna.

I allmänhet torde det icke medföra några svårigheter för vare sig uppgiftslämnarna eller granskningsnämnderna att bedöma var en person skall anses *bosatt*. Till ledning för bedömandet innehåller emellertid folkbokföringsförordningen vissa bestämmelser. Enligt 13 § 2 mom. folkbokföringsförordningen gäller som huvudregel, att en person skall anses *bosatt* där han *regelmässigt vistas* eller, då ombyte av bostad skett, kan antagas komma att regelmässigt vistas *under nattvilan* eller motsvarande vila (dygnsvilan).

Bosättning och *vistelse* sammanfalla alltså som regel; *dock ej alltid.*

I 13 § 3—8 mom. folkbokföringsförordningen meddelas vissa tilläggsbestämmelser till denna regel, vilka innebära att även andra omständigheter tillmätas betydelse vid avgörandet. Bland sådana omständigheter må nämnas *familjebandet*. En man, som för sitt arbete måste vistas och kanske även hava särskild bostad i annan kommun än den, där hans familj är bosatt, anses det oaktat bosatt hos familjen, om han uppehåller familjebandet genom att regelbundet besöka familjen (3 mom.). Hänsyn till *bl. a. familjebandet* torde även hava föranlett, att vistelse vid läroanstalt för erhållande av undervisning icke ansetts böra i och för sig betraktas som bosättning (5 mom.); även under t. ex. skolgång eller universitetsstudier på annan ort än där föräldrahemmet är beläget anses barnen bosatta i föräldrahemmet, såvida ej särskilda omständigheter föranleda till annat. Vidare lämnas anvisningar om hur *vistelse av tillfällig beskaffenhet* å annan ort än bosättningsorten skall bedömas (4 mom.), hur bosättningsspörsmålet skall bedömas beträffande personer, vilkas *yrke* är sådant, att de icke kunna regelmässigt tillbringa sin dygnsvila på en fastighet (7 mom.), hur fall av *dubbel bosättning* skola betraktas (6 mom.) och var personer tillhörande *den nomadiserande lappbefolkningen* skola anses bosatta (8 mom.).

Granskningsnämnden bör rådgöra med pastor och mantalsskrivningsförrättare angående tillämpningen av dessa bestämmelser.

Vem skall upptagas i annans mantalsuppgift (i avd. C)? Härom stadgas i 1 § 3 mom. folkräkningsförordningen (se ovan).

a. Stadgandet gäller endast medlemmar av *fysisk persons* hushåll. Detta är i stadgandet utmärkt med orden »fysisk person, som har hushåll».

En liknande gemenskap i fråga om bostad och kost som den, vilken utmärker de *enskilda hushållen,* kan förena personal och eventuellt även intagna å vissa anstalter. Man kan sålunda även tala om *anstaltshushåll.*

För anstaltshushåll lämnas icke gemensam mantalsuppgift. Anstaltshushållets medlemmar hava att själva lämna mantalsuppgifter enligt samma bestämmelser som gälla för andra fysiska personer. Såsom exempel må anföras, att granskningsnämnderna icke böra godtaga att från anstalt till

mantalsskrivningen överlämnas en förteckning å där bosatt personal i stället för mantalsuppgifter, avgivna av de anställda själva. I detta sammanhang må såsom *en viktig arbetsuppgift för granskningsnämnderna* framhållas, att såväl anstalternas personal som sådana där intagna personer, vilka skola lämna egna mantalsuppgifter, böra erhålla erforderlig hjälp med blanketternas ifyllande och avlämnande.

b. De personer, som skola upptagas i annans mantalsuppgift, skola vara *bosatta* hos denne och hava sin *huvudsakliga kost* hos honom. Å mantalsblanketten benämnas dessa personer uppgiftslämnarens *hushållsmedlemmar.*

Angående ordet »bosatta» hänvisas till den redogörelse som ovan lämnats under rubriken *hemkommunen.*

Huruvida bostaden och kosten tillhandahålles mot *ersättning* eller *gratis* saknar betydelse i detta avseende. Däremot är det av vikt att den inneboende har sin *huvudsakliga kost* hos bostadsupplåtaren; det är ej tillräckligt med t. ex. endast ett morgonmål.

c. Från den under b. härovan angivna regeln, att den som har hushåll skall upptaga sina hushållsmedlemmar i sin mantalsuppgift, gäller det undantaget, att *om två eller flera av hushållsmedlemmarna utgöra egen familj,* dessa *icke* skola upptagas i hushållsföreståndarens mantalsuppgift.

Detta innebär med andra ord, att författningen beträffande skyldigheten att lämna mantalsuppgift likställer sådan *inneboende familj* med ett självständigt hushåll.

Begreppet *familj* bör anses hava samma betydelse som i 38 § 1 mom. folkbokföringsförordningen. Lagstiftarens mening klargöres kortast så att, om en hushållsmedlem är make, fader, moder, adoptant, fosterfader eller fostermoder till annan hushållsmedlem, skola de genom sådant familjeband förenade hushållsmedlemmarna icke upptagas i hushållsföreståndarens mantalsuppgift utan i särskild mantalsuppgift, som lämnas av den inneboende familjens *huvudperson.*

Särskilt bör understrykas, att det här icke är fråga om familjesamhörighet med hushållsföreståndaren utan mellan hushållsmedlemmar inbördes. Om t. ex. fadern tillhör sonens hushåll skall fadern upptagas i sonens mantalsuppgift. Om åter båda föräldrarna tillhöra sonens hushåll, skola föräldrarna icke upptagas i sonens mantalsuppgift utan i särskild mantalsuppgift, som fadern lämnar för båda föräldrarna. Dessa utgöra inneboende familj. Syskon utgöra ej egen familj. Den som har hushåll skall därför i sin mantalsuppgift upptaga sina — eller hustruns — syskon, om dessa äro bosatta hos honom och hava sin huvudsakliga kost hos honom. Förhållandet ändras emellertid, om även syskonens föräldrar eller en av dem tillhöra hushållet; då utgöra syskonen jämte föräldrarna eller den av dessa, som tillhör hushållet, en inneboende familj, för vilken särskild mantalsuppgift skall lämnas.

En ogift moder och hennes barn utgöra enligt det ovan sagda en familj. Om hon och barnet äro bosatta hos hennes föräldrar och hava sin huvudsakliga kost hos dessa, innebär emellertid detta ej alltid, att den ogifta modern och barnet böra anses såsom inneboende familj. Det är nämligen ej ovanligt i dylika fall, att föräldrarna mer eller mindre underförstått upptagit barnet såsom sitt fosterbarn och sålunda i sin familj. Bl. a. med hänsyn till detta förhållande böra granskningsnämnderna iakttaga stor försiktighet med att infordra rättelse av en mantalsuppgift på den grund, att däri upptagits både en ogift dotter och hennes barn.

d. Den som upptagits i annans mantalsuppgift är som regel befriad från att själv lämna mantalsuppgift. Bestämmelserna i 1 § 4 mom. folkräkningsförordningen innebära *ett undantag från denna regel.* Även om där avsedd person såsom hushållsmedlem upptagits i annans mantalsuppgift, skall han själv lämna mantalsuppgift. Enligt 3 § folkräkningskungörelsen behöva emellertid i sådan särskild mantalsuppgift icke lämnas alla de detaljuppgifter, vartill formuläret föranleder (jämför anvisningarna på blankett 1: kol. 3 samt 7—19 ifyllas icke).

Då granskningsnämnd mottager en sådan särskild mantalsuppgift är det av synnerlig vikt att *tillse, att uppgiftslämnaren är upptagen även på mantalsuppgiften för det hushåll han tillhör* med de fullständigare uppgifter om honom som där skola lämnas.

I fråga om stadgandets tillämpning må i övrigt anmärkas, att icke envar hushållsmedlem, som idkar rörelse, är skyldig att lämna särskild mantalsuppgift, utan endast den som i rörelsen regelbundet eller tillfälligt sysselsätter arbetare. Beträffande vad som i detta sammanhang förstås med arbetare hänvisas till avd. F å mantalsblankett 1 och där givna anvisningar.

Slutligen bör observeras, att hushållsmedlem som här avses skall i hushållsföreståndarens mantalsuppgift icke blott upptagas i avd. C utan även antecknas i avd. E.

Vem skall antecknas i annans mantalsuppgift (i avd. E)?

Här må först hänvisas till de i början av detta kapitel återgivna bestämmelserna i 3 § 2 mom. punkterna 8. och 9. mantalsskrivningskungörelsen. Såsom av dessa bestämmelser framgår är det frågan om två skilda kategorier av personer.

a. Enligt punkt 8. skola antecknas de hos uppgiftslämnaren bosatta personer, vilka äro *skyldiga att lämna egna mantalsuppgifter.*

Dessa äro

1. hushållsmedlem, som jämlikt 1 § 4 mom. folkräkningsförordningen är skyldig att själv lämna mantalsuppgift;

2. inneboende familjs huvudperson (men ej övriga medlemmar av den inneboende familjen); samt

3. inneboende, som icke åtnjuter sin huvudsakliga kost hos uppgiftslämnaren.

b. Enligt punkt 9. skola vidare antecknas *de personer, vilka uppehålla sig hos uppgiftslämnaren vid den tid uppgiften lämnas men icke böra inom distriktet mantalsskrivas.*

Det är här fråga om personer, som äro bosatta i annan kommun än uppgiftslämnaren men mer eller mindre tillfälligt vistas hos denne.

B. I annan kommun än hemkommunen (blankett 2).

1. Inledningsvis må anmärkas att *uppgift om fastighetsinnehav i hemkommunen* lämnas å blankett 1 (i avd. A).

Å blankett 1 (avd. D) lämnas vidare *uppgifter om rörelse,* vare sig rörelse bedrives i hemkommunen eller i annan kommun.

2. I 38 § 2 mom. folkbokföringsförordningen stadgas följande:

Fysisk eller juridisk person, som äger, besitter eller brukar fast egendom eller idkar rörelse inom annat distrikt än det, varest vederbörande skall mantalsskrivas, åligger att jämväl till mantalsskrivningen i förstnämnda distrikt avlämna uppgift enligt fastställt formulär angående egendomen eller rörelsen med därtill hörande personal.

Den som mantalsskrives i kommunen A och innehar fastighet eller rörelse i kommunerna B, C och D skall sålunda lämna uppgifter å blankett 2 till mantalsskrivningen i envar av kommunerna B, C och D.

Observera. Att mantalsuppgift lämnas å blankett 2 i annan kommun än hemkommunen medför ej befrielse från skyldighet att jämväl lämna mantalsuppgift å blankett 1 i hemkommunen.

3. Av 2 § mantalsskrivningskungörelsen följer, att *endast en* mantalsuppgift å blankett 2 skall lämnas i varje kommun, även om uppgiftslämnaren där innehar flera fastigheter eller driver rörelse på flera fastigheter. Allt innehav av fastighet och rörelse i kommunen redovisas i denna mantalsuppgift.

4. Angående vissa avvikande bestämmelser beträffande Stockholm och Göteborg hänvisas till anvisningarna på blankett 2.

C. Huvudförteckning (blankett 3 eller kommunal blankett).

Följande utdrag av 40 § folkbokföringsförordningen torde innefatta tillräckliga upplysningar i förevarande hänseende.

40 §.

I stad och köping samt eljest i ort, beträffande vilken länsstyrelsen så förordnar, åligger det fastighetsägare eller den i hans ställe är att enligt fastställt formulär uppgöra och tillsammans med de jämlikt 43 § 1 mom. å fastigheten insamlade mantalsuppgifterna överlämna en huvudförteckning, upptagande dels de personer, till vilka han inom fastigheten upplåtit lägenhet, dels ock icke upplåtna lägenheter inom fastigheten. Å huvudförteckningen skall tecknas en skriftlig försäkran att ej andra personer än de å förteckningen och mantalsuppgifterna upptagna äro med hans vetskap boende inom fastigheten.

— —

Där för lokala ändamål så erfordras äger vederbörande kommun besluta, att å huvudförteckning skola lämnas jämväl andra uppgifter än som i föregående stycke avses. I dylikt fall fastställer kommunen särskilt formulär till huvudförteckning att tillämpas inom kommunen; formuläret skall vara så inrättat att, såvitt angår mantalsskrivningen, samma uppgifter inhämtas som enligt det av riksbyrån fastställda formuläret.

3 kap. Skyldighet för juridisk person att lämna mantalsuppgifter

A. I hemkommunen (blankett 1).

Vad förstås med juridisk person? I de allmänna anvisningarna på mantalsblankett 1 har angivits, jämte några exempel, att juridiska personer äro vissa sammanslutningar, anstalter och stiftelser. Vad som utmärker en juridisk person brukar i lagarna uttryckas så att den »kan förvärva rättigheter och ikläda sig skyldigheter samt inför domstol och annan myndighet söka, kära eller svara». Det är sålunda t. ex. aktiebolaget, icke aktieägarna, som äger bolagets tillgångar och ansvarar för bolagets skulder och som är part i rättegång rörande bolagets angelägenheter. Eftersom aktiebolaget, som ju är en sammanslutning av flera personer, sålunda *juridiskt* uppträder som en enda *person,* är det förståeligt, varför man betecknar det som en *juridisk person.*

Icke alla sammanslutningar, anstalter och stiftelser äro juridiska personer. Att här dra den rätta gränsen är ofta svårt. Dessa bedömningssvårigheter äro emellertid för granskningsnämnderna i stor utsträckning undanröjda genom det sätt, på vilket kungörelsen om mantalsskrivning av juridiska personer bestämmer uppgiftsskyldigheten.

Vilka juridiska personer skola lämna mantalsuppgift i hemkommunen? Den nyssnämnda kungörelsens bestämmelser härom äro återgivna i de allmänna anvisningarna på mantalsblankett 1.

a. Vad som menas med oskift dödsbo torde kunna förutsättas som bekant. Familjestiftelser hava vanligen namn vari orden familj och stiftelse eller fond ingå.

b. Aktiebolags firma — d. v. s. det namn varmed bolaget betecknar sig — skall innehålla ordet aktiebolag. Med svenska försäkringsanstalter, som icke äro aktiebolag, torde avses de s. k. ömsesidiga försäkringsbolagen. Deras firma skall innehålla orden ömsesidig och försäkring.

c. Ekonomisk förenings firma skall innehålla ordet förening samt antingen orden utan personlig ansvarighet (u. p. a.) eller orden med begränsad personlig ansvarighet (m. b. p. a.). I sparbanks firma ingår ordet sparbank. Hypoteksföreningar och bostadskreditföreningar torde likaledes igenkännas genom namnen.

d. Därest annan sammanslutning, anstalt eller stiftelse än de ovan uppräknade

antingen upptagits i inkomst- eller förmögenhetslängd för år 1950

eller under år 1950 sysselsatt eller kommer att sysselsätta arbetare (angående vad som i detta sammanhang förstås med arbetare se anvisningarna till avd. F å blankett 1)

eller ock äger, besitter eller brukar fast egendom i hemkommunen

torde man i allmänhet kunna utgå från att densamma är juridisk person och därför skyldig att lämna mantalsuppgift å blankett 1.

Skulle å andra sidan icke någon av dessa tre förutsättningar föreligga, föreligger ej heller uppgiftsskyldighet.

Under den tid granskningsnämnderna arbeta innehar kommunen ett exemplar av inkomstlängden. Vilka som äro upptagna i förmögenhetslängden bör efterhöras hos den lokala skattemyndigheten.

Beträffande *Stockholm* gälla särskilda bestämmelser. Alla juridiska personer i Stockholm skola mantalsskrivas och lämna mantalsuppgifter.

Hemkommunen. Hemkommunen för *oskift dödsbo* är den avlidnes kyrkobokföringsort vid dödsfallet.

Hemkommunen för *annan juridisk person* är den kommun, där vederbörande styrelse eller förvaltning den 1 november 1950 har sitt säte eller där syssloman eller ombud vid nämnda tid är bosatt (36 § 1 mom. folkbokföringsförordningen).

B. I annan kommun än hemkommunen (blankett 2).

Huvudförteckning (blankett 3 eller kommunal blankett).

I dessa hänseenden gälla samma bestämmelser för fysiska och juridiska personer. Här kan sålunda hänvisas till vad därom anförts i 2 kap.

4 kap. Mantalsskrivningsförfarandet och granskningsnämndernas verksamhet

Översikt över förfarandet. Mantalsskrivning förrättas varje år för det nästkommande året. *Mantalsskrivningsdistrikt* är kommunen. *Mantalsskrivningsförrättare* är den lokala skattemyndigheten, d. v. s. i fögderi häradsskrivaren och i stad med egen uppbördsförvaltning kronokamreraren. Länsstyrelsen äger emellertid förordna särskild mantalsskrivningsförrättare för ett eller flera distrikt inom fögderi. För varje kommun upprättas *mantalslängd*. I mantalslängdens *fastighetsliggare* redovisas fastigheterna med deras ägare, i mantalslängdens *personella liggare* de fysiska och juridiska personerna fördelade på avdelningar, benämnda A, B och C, av vilka avdelning A upptager fysiska personer, oskifta dödsbon och familjestiftelser, avdelning B innehåller aktiebolag, ekonomiska föreningar och vissa andra juridiska personer samt avdelning C upptager övriga juridiska personer.

Den *allmänna gången vid en mantalsskrivning* är i korta punkter följande.

1. Riksbyrån för folkbokföringen fastställer formulär till mantalsblanketter.

2. Statskontoret låter trycka blanketterna och distribuera dem till magistrater, kommunalborgmästare och kommunalnämnder för utdelning till allmänheten.

3. Länsstyrelserna kungöra tider och ställen för mantalsskrivningsförrättningarna och tillhandahålla förrättningsmännen adressmaskintryckta stommar till mantalslängder.

4. Pastorsämbetena kungöra tider och ställen för de s. k. för-skrivningarna.

5. Mantalsuppgifterna insamlas.

6. För-skrivningar hållas och därvid rättas kyrkoböckerna med ledning av bl. a. mantalsuppgifterna.

7. Mantalsskrivningsförrättningar äga rum, och därvid rättas och fullständigas stommarna till mantalslängder med ledning av bl. a. mantalsuppgifterna och den kyrkobok, som benämnes församlingsliggare.

8. Genom skriftväxling med varandra söka mantalsskrivningsförrättarna förebygga, att personer bliva dubbelskrivna eller obehörigen uteslutna från mantalsskrivning. I samband därmed införas de ytterligare rättelser i stommarna, som skriftväxlingen föranleder.

9. Länsstyrelserna rätta sina tryckande register efter stommarna och trycka mantalslängder.

10. Mantalslängderna justeras och underskrivas av de lokala skattemyndigheterna. Därmed är mantalsskrivningsförfarandet avslutat.

Granskningsnämndernas arbetsuppgifter omfatta ej samtliga led i mantalsskrivningsförfarandet. Å andra sidan hava granskningsnämnderna vid sidan av mantalsskrivningsförfarandet arbetsuppgifter, vilka innebära att nämnderna *förbereda* sin medverkan vid mantalsskrivningen genom att konstituera sig, fastställa arbetsfördelning mellan ledamöter, bestämma om kommunens indelning i granskningsdistrikt, samråda med de kommunala myndigheterna om inrättande av skrivhjälpsexpeditioner eller vidtagande av andra anstalter för att underlätta distributionen av blanketter, allmänhetens handledande och uppgifternas insamlande, samt genom att överhuvudtaget planlägga och organisera arbetet samt instruera ledamöterna o. s. v. Beträffande dessa *förberedande åtgärder* hänvisas till framställningen i 1 kap.

Distributionen av blanketterna. Blanketterna skola enligt 6 § mantalsskrivningskungörelsen *kostnadsfritt* på lämpliga platser tillhandahållas de uppgiftspliktiga genom magistratens, kommunalborgmästarens eller kommunalnämndens försorg. Dessa myndigheter hava vidare att på lämpligt sätt bringa till allmänhetens kännedom var blanketterna tillhandahållas. Granskningsnämnderna hava att lämna de kommunala myndigheterna erforderligt biträde i deras uppgift att för de uppgiftspliktiga underlätta anskaffningen av blanketter. Ett tillräckligt antal distributionsställen bör anordnas och, där så prövas lämpligt, kombineras med skrivhjälpsexpeditioner till allmänhetens hjälp vid blanketternas ifyllande. Det bör i detta sammanhang erinras om att roteombud enligt 5 § folkbokföringsförordningen har att tillhandahålla mantalsblanketter, där ej kommunen vidtagit särskilda anordningar för ändamålet.

Såsom redan nämnts låter statskontoret — på statsverkets bekostnad — trycka blanketterna och fördela dem på kommunerna. Fördelningen sker genom länsstyrelsernas förmedling. Det sagda gäller dock icke *blanketter till huvudförteckning enligt av kommunen fastställt formulär*. Sådana blanketter skola enligt 40 § folkbokföringsförordningen tillhandahållas genom kommunens försorg och på kommunens bekostnad.

Granskningsnämnden bör förvissa sig om att erhållna blankettupplagor äro tillräckliga och med uppmärksamhet följa blankettåtgången samt vid förutsedd eller uppkommen brist skyndsamt underrätta vederbörande myndighet om behovet av ytterligare blanketter.

Av stor betydelse är att granskningsnämnden kraftigt medverkar till att förebygga slöseri med blanketter. De upplysningar om de olika blanketternas användning som intagits i de allmänna anvisningarna på mantalsblankett 1 böra framhållas och förklaras för allmänheten. Det stora flertalet uppgiftslämnare har ej behov av blanketterna 2 och 3.

I detta sammanhang bör erinras om att enligt 2 § mantalsskrivningskungörelsen mantalsuppgift skall avlämnas *endast i ett exemplar*. Detsamma gäller enligt 4 § samma kungörelse beträffande huvudförteckning, där ej Kungl. Maj:t för visst distrikt annorlunda förordnat; något sådant förordnande har, såvitt till statistiska centralbyråns kännedom kommit, icke meddelats.

Granskningsnämnden har vidare att tillse att de blanketter som komma till användning äro i överensstämmelse med vederbörligt formulär. Detta gäller närmast de blanketter som på enskilt initiativ tillhandahållas genom försäljning. Vidare bör tillses, att eventuella restupplagor av blanketterna 1 och 2 från föregående år ej utlämnas. Formulären till dessa blanketter hava ändrats; formuläret till blankett 3 är däremot detsamma som fjolårets.

Allmänhetens handledande. Råd och hjälp vid mantalsuppgifternas avgivande kan lämnas allmänheten under växlande former. Här må endast framhållas de fördelar, som såväl för allmänheten som för granskningsnämnden i dess arbete att åstadkomma reda och sammanhang i förrättningens olika detaljer äro förknippade med att i enlighet med författningens anvisningar skrivhjälpsexpeditioner anordnas i tillräckligt antal. Dessa expeditioner böra som regel kunna på en gång tjänstgöra såsom *distributionsställen* vid utlämnandet av blanketter, *rådfrågningsbyråer och skrivhjälpsexpeditioner* vid blanketternas ifyllande samt såsom *insamlingsställen* vid blanketternas avlämnande. Tiderna för öppethållandet av dessa expeditioner böra kungöras på sådant sätt, att de komma till allmän kännedom. Ortspressen torde också i många fall kunna anlitas såsom förmedlare av upplysningar rörande uppgiftsskyldigheten och det sätt, varpå uppgifterna skola meddelas.

Vid den handledning, som lämnas för att underlätta uppgiftslämnarnas arbete, bör granskningsnämnden fästa allmänhetens uppmärksamhet på vikten av att fullständiga och riktiga uppgifter lämnas. Den betydelse detta har för, frånsett mantalsskrivningen, folkräkningen och företagsräkningen bör med skärpa framhållas.

Handledningen bör i främsta rummet ta sikte på att för allmänheten klargöra, vilka personer som äro skyldiga att lämna mantalsuppgift, innebörden av de å formulären framställda frågorna samt sättet för deras besvarande.

Beträffande uppgiftsskyldigheten har redogörelse lämnats i 2 och 3 kap. härovan. Sättet för blanketternas ifyllande behandlas i 5 kap. i den mån anvisningarna på blanketterna ej ansetts tillfyllest.

I undantagsfall torde kunna förekomma, att granskningsnämnd blir nödsakad att på grundval av inhämtade upplysningar eller sin kännedom om

förhållandena ifylla vederbörande blanketter för annans räkning, nämligen i sådana fall, då den uppgiftsskyldige till följd av sjukdom, avlägsen boplats el. dyl. är urståndsatt att eller endast med svårighet kan avlämna uppgift.

Tidpunkten för mantalsuppgifternas avlämnande är enligt 43 § folkbokföringsförordningen som regel i stad eller köping den 5 oktober och på landet den 6 november. Länsstyrelserna äga emellertid viss befogenhet att bestämma andra tider. Granskningsnämnden bör göra sig underrättad om vad sålunda kan hava blivit bestämt för kommunen.

Mantalsuppgifternas insamlande. Å den i författningen stadgade eller av länsstyrelsen bestämda dagen skola de *uppgiftspliktiga* avlämna sina mantalsuppgifter till vederbörande fastighetsägare eller hans ställföreträdare. Enligt 38 § 1 mom. folkbokföringsförordningen åligger det *hushållsföreståndare* att tillse, att uppgifter avlämnas för samtliga till hushållet hörande eller eljest hos honom inneboende personer samt att såvitt möjligt föranstalta om rättelse eller fullständigande av uppenbart oriktig eller ofullständig uppgift.

Enligt 43 § 1 mom. folkbokföringsförordningen åligger det *fastighetsägaren eller hans ställföreträdare* att insamla ej blott mantalsuppgifterna å blankett 1 för de fysiska och juridiska personerna inom fastigheten utan även de mantalsuppgifter å blankett 2 som angå fastigheten eller därå bedriven rörelse. Han har därvid att tillse, att uppgifter avlämnas av samtliga uppgiftsskyldiga inom fastigheten samt att såvitt möjligt föranstalta om rättelse eller fullständigande av uppenbart oriktig eller ofullständig uppgift; har uppgift avlämnats i slutet konvolut — vilket är medgivet enligt 38 § 3 mom. folkbokföringsförordningen om konvolutet förses med anteckning om namn å den eller de personer uppgiften avser — skall dock sistnämnda skyldighet avse endast anteckningarna å konvolutet.

Inom två dagar efter det uppgifterna sålunda insamlats skola de överlämnas till vederbörande roteombud eller, om roteombud ej finnes, till pastor eller ock till särskilt insamlingsställe, där sådant finnes anordnat.

Beträffande insamlingsställen hänvisas till vad ovan anförts under rubriken allmänhetens handledande.

Granskningsnämnd torde äga besluta att även annan ledamot än roteombud skall vara skyldig att mottaga mantalsuppgifter.

Enligt 9 § mantalsskrivningskungörelsen skall den som förestår insamlingsställe överlämna de insamlade mantalsuppgifterna till pastor. I 1 § 2 mom. folkräkningskungörelsen stadgas emellertid, att härutinnan i stället skall gälla vad granskningsnämnden beslutar. Granskningsnämnden kan

sålunda till exempel, om granskningsarbetet fördelats mellan ledamöterna, bestämma, att föreståndaren för insamlingsstället skall tilldela varje ledamot de uppgifter denne har att granska.

Däremot bör granskningsnämnden icke utom i undantagsfall medgiva, att uppgiftspliktig med förbigående av vederbörande fastighetsägare eller hans ställföreträdare avlämnar mantalsuppgifterna direkt till insamlingsställe eller ledamot. Fastighetsägarens medverkan är enligt författningen en av de första kontrollerna av att uppgiftsskyldigheten vederbörligen fullgöres och medför även den fördelen, att mantalsuppgifterna redan från början inkomma ordnade efter fastigheter, en ordning som har stor betydelse för både granskningsnämndernas och folkbokföringsmyndigheternas arbete med mantalsuppgifterna.

Där skrivhjälpsexpeditioner inrättats bör därför personalen instrueras om att den, som å expeditionen fått hjälp med sin mantalsuppgift, skall anvisas att avlämna densamma hos fastighetsägaren eller — i förekommande fall — hos hushållsföreståndaren.

I detta sammanhang bör emellertid erinras om att den som av någon anledning icke kan avlämna sin mantalsuppgift till fastighetsägare i de allmänna anvisningarna på mantalsblankett 1 tillråtts att tillställa granskningsnämnd eller insamlingsställe den mantalsuppgift han upprättat.

Granskningsarbetet. 1. Redan i samband med mantalsuppgifternas insamlande bör i görligaste mån tillses, att alla fastighetsägare eller deras ställföreträdare inom vederbörlig tid inkomma med de mantalsuppgifter, som skola av dem avgivas eller insamlas. Det är en för såväl mantalsskrivningen som folkräkningen och företagsräkningen *viktig angelägenhet, att mantalsuppgifter avlämnas av eller för alla,* som skola mantalsskrivas i kommunen eller där redovisa innehav av fast egendom eller rörelse, d. v. s. att varje uppgiftspliktig fysisk eller juridisk person avger sådan uppgift och att mantalsuppgift för fysisk person som har hushåll omfattar jämväl alla de hushållsmedlemmar som skola upptagas i mantalsuppgiften; granskningsnämnderna böra *under hela tiden granskningsarbetet pågår* hava sin uppmärksamhet riktad på denna angelägenhet och undan för undan vidtaga erforderliga åtgärder. En genomgång av uppgiftsmaterialet ur denna synpunkt bör ske, och felande uppgifter böra därvid införskaffas. För upptäckten av sådana brister i materialet har — förutom ledamöternas egen orts- och personkännedom — en jämförelse med annat tillgängligt uppgiftsmaterial stor betydelse. Såsom jämförelsematerial kunna telefonkataloger, adresskalendrar och andra dylika publikationer vara av värde icke minst när det gäller juridiska personer; men framför allt bör en jämförelse av mantalsuppgifterna för fysiska personer med församlingsboken eller församlingsliggaren äga rum. Det är av vikt att granskningsnämnden med pastor

avtalar när och hur uppgifter ur dessa kyrkoböcker skola tillhandahållas. Det bör i detta sammanhang framhållas, att 13 § lagen den 28 maj 1937 om inskränkningar i rätten att utbekomma allmänna handlingar icke utgör hinder för granskningsnämnd eller ledamot av nämnden att i och för utövningen av det offentliga uppdrag som är nämnden och ledamöterna anförtrott erhålla del av vad kyrkoböckerna innehålla, i den mån omständigheterna så påkalla. Granskningsnämnderna och deras ledamöter böra iakttaga den strängaste *tystlåtenhet* i fråga om upplysningar, som de på detta eller annat sätt i samband med uppdragets fullgörande kunna erhålla.

2. Granskningsarbetet inskränker sig emellertid icke till en kontroll av att mantalsuppgifter avlämnats av och för alla. Granskningsnämnden har vidare den maktpåliggande arbetsuppgiften *att överse mantalsuppgifterna i alla deras övriga detaljer* och sålunda noga tillse, *att* kolumnerna äro vederbörligen ifyllda, *att* uppgifterna hava avgivits i överensstämmelse med anvisningarna på blanketterna och i denna instruktion, *samt att* de i övrigt äro riktiga, tillräckligt detaljerade och tydligt skrivna.

3. När underlåtenhet att lämna mantalsuppgift konstateras eller ofullständigheter eller felaktigheter påträffas skall granskningsnämnden *föranstalta om erforderlig rättelse eller komplettering,* t. ex. genom att påminna den försumlige, genom att själv upprätta, korrigera eller komplettera mantalsuppgift eller genom att hos mantalsskrivningsförrättaren skyndsamt *utverka anmaning* jämlikt 44 § folkbokföringsförordningen.

I sistnämnda författningsrum stadgas, att om mantalsuppgift eller huvudförteckning ej inom föreskriven tid avlämnats eller om avlämnad sådan handling är ofullständig, bör den försumlige, om han finnes inom orten, av mantalsskrivningsförrättaren skriftligen anmanas att inom viss tid efter delfåendet vederbörligen fullgöra sin skyldighet. Finnes den försumlige ej inom orten har mantalsskrivningsförrättaren möjlighet att vända sig till länsstyrelsen med hemställan om biträde för skyldighetens utkrävande. Anmaningen är en kraftigare påminnelse om uppgiftsskyldigheten än granskningsnämnden äger göra; anmaningen kan nämligen, om den ej efterkommes, fullföljas genom att länsstyrelsen förelägger och utdömer vite.

Granskningsnämnd kan ej utfärda anmaning; detta är en mantalsskrivningsförrättarens ämbetsåtgärd. Däremot kan granskningsnämnden påminna den, som försummat sig, om vad han är skyldig att iakttaga. Vanligen sker detta enklast och snabbast genom en muntlig tillsägelse, t. ex. per telefon. Den som ej kan nås på detta sätt kan tillskrivas, om granskningsnämnden så finner lämpligt. Ett sådant brev bör *frankeras* och befordras med posten. *Granskningsnämnden torde ej äga anlita polismyndighet för delgivningen.*

Frågor om vidtagande av här ovan omförmälda åtgärder höra ej med nödvändighet till nämndens gemensamma handläggning. Därest granskningsarbetet fördelas mellan ledamöterna bör emellertid för dessa påpekas, att mantalsuppgift, som saknas hos en ledamot, kan finnas hos annan ledamot. Det är även ur andra synpunkter nödvändigt, att ledamöterna erinras om att de böra stå i kontakt med varandra vid granskningsarbetets fullgörande.

Därest granskningsnämnd eller ledamot upprättar mantalsuppgift för annan eller inför rättelser eller tillägg i annans mantalsuppgift, bör i uppgiften tydligt utmärkas, att åtgärden vidtagits av nämnden eller ledamoten.

4. Ett viktigt led i granskningsarbetet är vidare att *mantalsuppgifterna ordnas* efter bestämda grunder. Detta är en förutsättning för att granskningen skall kunna bedrivas tillräckligt planmässigt. Detta är vidare nödvändigt för att mantalsuppgifterna utan större omgång skola kunna jämföras med kyrkoböcker och stommar till mantalslängder. Angående det lämpligaste sättet för mantalsuppgifternas ordnande bör granskningsnämnden begära instruktioner av pastor och mantalsskrivningsförrättaren.

5. Angående granskningsnämndens skyldighet att *biträda vid för-skrivning* och *mantalsskrivningsförrättning* hänvisas till översikten över nämndens arbetsuppgifter i 1 kap. Då det stadgats, att granskningsnämnden skall tillhandagå pastor och mantalsskrivningsförrättaren med de uppgifter, varöver nämnden förfogar, innebär detta icke endast att de insamlade mantalsuppgifterna skola tillhandahållas, utan även att ledamöterna skola ställa sin orts- och personkännedom till förfogande. Granskningsnämnden bör rådgöra med de båda nyssnämnda folkbokföringsmyndigheterna angående det lämpligaste sättet för denna medverkan vid de båda förrättningarna.

6. Såsom ett sista led i sitt arbete har granskningsnämnden att *överlämna mantalsuppgifterna,* vederbörligen granskade och ordnade, till mantalsskrivningsförrättaren å tid som denne bestämmer.

Detta innebär bl. a. att granskningsnämnden äger återfå mantalsuppgifterna från pastor, sedan denne utnyttjat dem vid för-skrivningen. Vidare bör uppmärksammas, att mantalsskrivningsförrättaren äger bestämma tiden för uppgifternas överlämnande till honom så, att granskningsnämnden kan få behålla dem även någon tid efter mantalsskrivningsförrättningen.

Det sistnämnda har särskild betydelse, då förrättningen infaller relativt snart efter det mantalsuppgifterna skola vara insamlade. Därest granskningsnämnden vid sådant förhållande finner sig hava alltför kort tid till förfogande för granskningsarbetet, kan granskningsnämnden sålunda, med pastors och mantalsskrivningsförrättarens medgivande, uppdela arbetet i etapper, så att nämnden i första hand ägnar sin uppmärksamhet åt sådana uppgifter å blanketterna, som särskilt hava betydelse vid för-skrivningen

och mantalsskrivningen, och därefter mera i detalj granskar de särskilt för folkräkningen och företagsräkningen infordrade uppgifterna. Angående sättet för en sådan uppdelning av arbetet, vilken icke bör företagas utan tvingande skäl, har granskningsnämnden att rådgöra med pastor och mantalsskrivningsförrättaren. Vid bedömandet kan en jämförelse mellan årets och fjolårets mantalsblanketter giva viss ledning.

5 kap. Anvisningar till mantalsblanketterna

A. Allmänna upplysningar.

Skrivutrymmet. Blanketternas storlek och skrivutrymmets fördelning under olika rubriker har av lätt insedda skäl måst avpassas efter det genomsnittliga behovet. En och annan uppgiftslämnare kan därför finna sig nödsakad att, då det för vissa anteckningar anslagna utrymmet är otillräckligt, anlita annat ledigt skrivutrymme på samma blankett eller fortsätta på ny blankett. Då så skett, böra granskningsnämnderna noga övervaka, att erforderliga hänvisningar gjorts eller göras från det ena stället till det andra, från den ena blanketten till den andra. Den förstnämnda metoden — att fortsätta på annat ställe å samma blankett — bör ej få komma till användning i sådan utsträckning att mantalsuppgiften alltför mycket förlorar i överskådlighet. Därest flera blanketter komma till användning, måste genom erforderliga anteckningar sörjas för att de lätt kunna åter sammanparas, om de komma isär. Det är lämpligt, att de hopfästas, men ingen sammanfästningsanordning som här kan ifrågakomma medför full säkerhet; blanketterna kunna t. ex. sönderslitas intill fästanordningen. I fråga om användningen av s. k. gem bör särskilt påpekas, att dessa hava en benägenhet att vid buntning av blanketter gripa över även andra blanketter än de som skola sammanhållas.

Det är emellertid icke alltid nödvändigt, att bilaga till mantalsuppgift avfattas å mantalsblankett. Såsom exempel må nämnas, att under avdelning A. på mantalsblankett 1 endast anslagits två rader åt de uppgifter om fastighetsinnehav som där skola meddelas. Om någon har ett stort antal fastigheter bör det kunna tillåtas honom att — i stället för att ifylla ett stort antal blanketter — bifoga en på annat sätt upprättad förteckning över fastigheterna. Det kan även tänkas, att t. ex. en juridisk person, som driver rörelse i ett stort antal kommuner, finner det arbetsbesparande att upprätta en förteckning, som bilägges mantalsuppgiften i hemkommunen och i stencilerade exemplar överlämnas till mantalsskrivningen i de andra kommunerna jämte eller i stället för ifyllda blanketter enligt de för ändamålet fastställda formulären. Granskningsnämnden bör dock underställa mantals-

skrivningsförrättaren, huruvida en dylik av praktiska skäl föranledd avvikelse från det författningsenliga förfaringssättet skall kunna godtagas. En förutsättning för att så skall kunna ske är städse, att uppgifterna äro tillräckligt fullständiga och tydliga.

Vilken dag skall mantalsuppgift avse? Se de allmänna anvisningarna på blankett 1! Dagen är som regel den 1 november 1950. Den som lämnar mantalsuppgift t. ex. den 15 november skall alltså hänföra uppgifterna till nyssnämnda dag. I vissa kommuner skola emellertid mantalsuppgifter lämnas redan i oktober. Beträffande sådana mantalsuppgifter har stadgats, att de skola avse den dag då de avlämnas.

Detta gäller vid varje mantalsskrivning. I år kräves emellertid en särskilt strikt tillämpning av ifrågavarande bestämmelser med hänsyn till folkräkningen.

Folkräkningen avser att ge ett tvärsnitt genom befolkningen *vid en viss tidpunkt*. Alla uppgifter i t. ex. avd. C och D å blankett 1 skola därför för varje person avse en och samma dag. Som närmare framhålles i det följande, anges alltså den familjeställning, det yrke, den arbetsgivare, den arbetsplats o. s. v. som vederbörande har just den dag, som samtliga övriga uppgifter på mantalsblanketten hänföra sig till, även om han under andra delar av året haft verksamhet av annat slag, annan familjeställning o. s. v. Enda undantaget från denna regel utgöres av det fall då en person av någon *tillfällig* anledning icke utför något arbete den dag uppgiften avser, men eljest regelmässigt utför sådant arbete. Som framgår av anvisningarna till kol. 6 skall i detta (men endast i detta) fall det yrke anges, som han eljest utövar.

B. Mantalsblankett 1.

Avdelning A. I denna avdelning lämnar *fysisk person* uppgifter om sin bosättning och *juridisk person* motsvarande uppgifter.

Vidare uppgives fastighetsinnehav i hemkommunen m. m.

Fastigheterna skola angivas med sina officiella beteckningar enligt fastighetsregister eller jordregister; t. ex. Oxen 7 (d. v. s. tomten nr 7 i kvarteret Oxen), stadsäga 398, Berga 1^{27}. Det sistnämnda exemplet visar typen för en jordregisterbeteckning. Så betecknas i allmänhet fastigheter på landet. Av tekniska skäl har det varit nödvändigt att i mantalslängderna förändra beteckningssättet till typen Berga 1:27.

Avdelning B. Mantalsuppgift för juridisk person lämnas genom att denna avdelning ifylles. Därjämte ifylles avd. A och, i förekommande fall, avd. F, men icke avd. C—E.

Med hänsyn till erfarenheter från föregående mantalsskrivning bör här särskilt understrykas den å blanketten meddelade föreskriften, att *på samma blankettexemplar får ej lämnas mantalsuppgift både för fysisk och juridisk person.*

Avdelningarna C och D. I avd. C har med hänsyn till att av tekniska skäl endast knapphändigt utrymme kunnat beredas för vissa kolumner, genom inrutning två rader reserverats för varje person, för att därigenom fullständiga och tydliga uppgifter skola kunna införas. Där en rad är tillräcklig för ändamålet (exempelvis för minderåriga m. fl.), möter givetvis icke hinder att oberoende av den nämnda inrutningen redovisa en person på varje rad. Därest till följd av hushållsmedlemmarnas antal utrymmet å en blankett skulle bliva för knappt, bör för den fortsatta redovisningen ytterligare en blankett användas varvid tydligt bör angivas, att fråga är om tilläggsredovisning.

I fråga om innehållet i de särskilda kolumnerna i avd. C och D böra granskningsnämndens ledamöter noga uppmärksamma såväl anvisningarna på blanketten som följande särskilda upplysningar. Jämför exemplen nederst på blanketten samt bilaga till denna instruktion.

Kol. 3. *Familje- och hushållsställning.* Kol. 3 skall ifyllas för samtliga de personer, som äro upptagna på blanketten, således ej blott för familjemedlemmar och övriga anhöriga. De beteckningar, som kunna ifrågakomma för sådana hushållsmedlemmar, som icke räkna släktskap med familjen, äro *ak* för hushållerskor, hembiträden, barnsköterskor och dylika i hushållet anställda personer ävensom sådana jordbruksarbetare, butiksbiträden m. fl., som tillhöra arbetsgivarens hushåll, samt *inack* för övriga.

Innebörden av begreppet medhjälpande familjemedlem (mhj) förklaras i anvisningarna till kol. 6.

Kol. 6—10, 14—19. *Yrke, näringsgren m. m.* Uppgifterna i kol. 6 måste avfattas så att det tydligt framgår för varje person om han eller hon utövar något förvärvsarbete, d. v. s. ett arbete, som dels är av sådan natur, att dess utövare kan påräkna inkomst därav, och dels av sådan omfattning, att det upptar minst hälften av en normalarbetsdag. Om detta är fallet, skall en specificerad yrkesuppgift lämnas i kol. 6. (Se anvisningarna i det följande samt de allmänna anvisningarna på mantalsblanketten.) Därjämte skola kol. 7—9 ifyllas för anställda, om anställningen utgör deras huvudsysselsättning (för medhjälpande familjemedlemmar är det dock icke nödvändigt att ifylla kol. 7—9). För dem som arbeta för egen räkning med eller utan lejd hjälp ifyllas däremot kol. 14—19 samt i fråga om jordbrukare även kol. 10, vare sig deras verksamhet utgör huvud- eller bisysselsättning.

För anställda företagsledare, t. ex. disponenter, som uppbära lön från företaget, ifyllas kol. 7—9, ej kol. 14—19. Det företag där de äro anställda, ifyller ej kol. 14—19 utan i stället avd. B på ett annat ex. av denna blankett.

För personer som ha en viss anställning som *huvudsysselsättning* men därjämte som *bisysselsättning* bedriva jordbruk, rörelse eller dylik verksamhet, som ej utgör anställning hos annan, ifyllas såväl kol. 7—9 (10) som kol. 14—19; för personer som bedriva jordbruk, rörelse etc. som huvudyrke och ha anställning som biyrke skola däremot kol. 7—9 icke ifyllas. Biyrket redovisas alltså icke i detta fall. För personer, som icke utöva förvärvsarbete skola varken kol. 7—10 eller kol. 14—19 ifyllas.

Hur skall yrke anges? Såsom framgår av de allmänna anvisningarna på mantalsblanketten skall i kol. 6 uppgift lämnas om *yrke eller befattning* för var och en, som har *förvärvsverksamhet till huvudsysselsättning*. Jämväl medhjälpande familjemedlem skall i denna kolumn redovisa sitt individualyrke (sin individuella sysselsättning). Yrkesuppgiften skall vara så beskaffad, att den lämnar en tydlig beskrivning på yrket eller sysselsättningen, och till följd härav få titlar såsom nämndeman, kyrkovärd, fil. kand. etc. eller obestämda benämningar såsom husägare, lägenhetsägare, fru, hemmason, hemmadotter, änka el. dyl. *ej* användas. (Se i övrigt de allmänna anvisningarna på mantalsblanketten.) För företagare inom jordbruk bör anges, om de äro ägare eller arrendatorer, och beteckningen lantbrukare är därför icke tillräcklig. För specialarbetare inom jordbruk, industri m. m. bör vedertagen fackbeteckning användas. Detta har stor betydelse, eftersom man med hjälp av folkräkningen vill kunna redovisa, hur många personer som tillhöra olika individualyrken. Om för exempelvis en del svetsare, spinneriarbetare eller stenografer de mera obestämda yrkesbeteckningarna metallarbetare, textilarbetare, kontorist användas i kol. 6, komma dessa personer icke med i det redovisade antalet utövare av dessa individualyrken, varför detta blir för lågt. Statistiska centralbyrån har icke möjlighet att kontrollera, om alla personer med en viss yrkesspecialitet fått rätt beteckning i kol. 6, utan detta måste kontrolleras av granskningsnämnden, som har lokal- och personkännedom, och som i tveksamma fall bör samråda med uppgiftslämnaren. Kol. 6.

Särskild uppmärksamhet bör ägnas beteckningarna för dels de s. k. *medhjälpande familjemedlemmarna,* dels de kvinnliga familjemedlemmar, som böra erhålla beteckningen *hemgöromål*. Såsom *medhjälpande familjemedlem* räknas sådan familjemedlem, vars huvudsakliga sysselsättning består i att han eller hon *regelbundet* biträder familjeföreståndaren i dennes yrke. (Såsom familjeföreståndare räknas därvid den familjemedlem, som i första hand sörjer för familjens uppehälle.) Såsom medhjälpande familjemedlemmar kunna räknas icke blott andre maken samt i rätt upp- och

nedstigande led närskylda utan också andra personer, som ingå i hushållsgemenskapen och räkna släktskap med familjen, t. ex. mannens eller hustruns bror eller syster m. fl. En hemmansägarson eller -dotter, som regelbundet biträder fadern i *dennes* arbete, d. v. s. jordbruksarbetet, en dotter till en advokat, som är denne behjälplig med kontorsarbetet på hans kontor, en hustru, vars *huvudsakliga* sysselsättning är att i egenskap av butiksbiträde omhänderha försäljningen i makens affär etc., räknas såsom medhjälpande familjemedlemmar. Som tidigare framhållits, skall för dessa familjemedlemmar beteckningen mhj utsättas i kol. 3 efter beteckningen för familjeställning. Därjämte skall i kol. 6 utsättas en beteckning för den medhjälpande familjemedlemmens individuella yrke eller särskilda sysselsättning inom den av familjeföreståndaren bedrivna verksamheten.

Familjemedlemmar, som huvudsakligen äro sysselsatta med *hushållsarbete* i det egna hemmet räknas däremot icke som medhjälpande. För dem utsättes *hemgöromål* i kol. 6, oavsett om de ägna sig åt olika slag av husliga sysslor eller åt exempelvis barnavård. Observera, att beteckningen hemgöromål icke skall användas för dem som utöva husligt arbete hos andra än anhöriga. För dem utsättes vederbörlig yrkesbeteckning, t. ex. hembiträde, varjämte arbetsgivarens namn och näringsfång samt arbetsplatsens belägenhet angivas i kol. 7—9. — För en hemmansägares hustru eller dotter, vars arbetstid är delad mellan jordbruksarbete och hemgöromål, utsättes hemgöromål i kol. 6, om detta arbete upptar större delen av hennes tid, men om jordbruksarbetet överväger, utsättes mhj i kol. 3 och en beteckning för det arbete hon utför (exempelvis »sköter mjölkningen») i kol. 6.

För vem anges utan yrke eller f. d. yrke? Observeras bör, att för den som av tillfällig anledning, exempelvis kortvarig sjukdom, icke utövar sitt yrke vid folkräkningstidpunkten det yrke, som han eljest utövar, skall anges i kol. 6; uppgifterna i kol. 7—9 (10) och 14—19 böra givetvis korrespondera mot uppgiften i kol. 6. För den som på grund av kronisk sjukdom m. m. icke utövar något yrke, antecknas däremot *utan yrke*. F. d. yrke anges endast för den som på grund av *åldersskäl* icke längre utövar sitt yrke, men ej för den som i relativt unga år upphört med yrkesverksamheten.

Kol. 7—9. *Uppgifter rörande anställda.* Granskningsnämnden bör noga tillse, att de uppgifter om anställningen, som lämnas i kol. 7—9, gälla den yrkesverksamhet, som redovisats i kol. 6. Uppgifter om arbetsgivare skola lämnas även för den som har ett tillfälligt arbetsuppehåll (se anvisningarna till kol. 6) vid den tidpunkt, som uppgifterna på mantalsblanketten avse. Därvid anges den arbetsgivare, som motsvarar det i kol. 6 angivna yrket.

Observera, att i övrigt uppgifterna om arbetsgivare och arbetsplats i kol. 7—9 skola hänföra sig till den dag mantalsuppgiften avser, vilket gäl-

ler även för personer med växlande anställningar. Beteckningen »olika arbetsgivare» får därför icke användas i kol. 7.

Kol. 7. Uppgifterna i kol. 7 måste vara tydliga och fullständiga, så att statistiska centralbyrån kan återfinna arbetsgivaren, företaget eller institutionen i sina på förhand uppgjorda förteckningar, vilka innehålla åtskilliga uppgifter utöver vad som kan inhämtas vid mantalsskrivningen. Att uppgifterna om såväl namn som adress äro omsorgsfullt ifyllda är nödvändigt även av den orsaken att vissa arbetsgivaruppgifter i kol. 7 skola utnyttjas för de företagarförteckningar, som skola läggas till grund för den företagsräkning, som för närvarande förberedes. Förkortningar av firmanamn o. dyl. böra sålunda undvikas, utom för några av de största, över hela riket verksamma företagen (exempelvis Asea). Adressen bör vara tydlig. Detta gäller icke minst för jordbruksbefolkningen, som vid folkräkningen skall grupperas efter storleken av de gårdar, där arbetet bedrives den dag uppgiften lämnas. Detta sker beträffande företagarna med ledning av de uppgifter angående åkerarealen, som skola ifyllas i kol. 10 för envar som äger eller brukar jord. För att jordbruksarbetarna skola kunna grupperas på samma sätt som företagarna erfordras att uppgiften om arbetsgivarens namn och adress är så tydlig, att han utan svårighet kan återfinnas i materialet. Postadressen ger i sådana fall sällan tillräcklig vägledning. Det är därför önskvärt att gårdens namn, jordregisternummer eller dylikt utsättes.

Uppgifterna i kol. 8 böra liksom uppgifterna i kol. 6 vara så preciserade som det överhuvudtaget är möjligt. Med ledning av dessa uppgifter får man kännedom om hur många personer, som äro sysselsatta inom en viss *näringsgren,* t. ex. cykelreparationsverkstäder, möbelfabriker eller fruktaffärer eller ett visst slag av institutioner, t. ex. sjukhus. Då det gäller de i handeln sysselsatta, måste i kol. 8 (liksom beträffande företagarna i kol. 15) anges dels branschen, t. ex. pappersvaror, elektriska artiklar, skodon, dels huruvida verksamheten bedrives som parti- eller detaljhandel. För en person som t. ex. arbetar i ett med brödförsäljning förenat bageri måste av uppgifterna såväl i kol. 8 som i kol. 6 tydligt framgå, vilken av dessa verksamhetsgrenar, han arbetar i. Om han den dag uppgiften avser arbetar både i bageriet och butiken, anges den av verksamhetsgrenarna, där han varit sysselsatt största delen av dagen. Särskilt stora svårigheter bereda sådana industriföretag, som på en och samma plats bedriva tillverkningar av olika slag. För att kunna veta, hur många arbetare det finns inom exempelvis pappersmasseindustrien är det icke tillräckligt att känna till hela antalet arbetare vid sulfit- och sulfatfabriker o. dyl. Om en fabrik bedriver såväl sulfit- som sulfitsprittillverkning eller i nära samband med en sulfit- eller sulfatfabrik har ett pappersbruk, är det nödvändigt att veta, vilka personer, som äro sysselsatta i den ena eller andra tillverkningen (grenen av företaget). Detta skall därför anges i kol. 8, även om det i vissa fall

kan anses framgå av yrkesbeteckningen i kol. 6. (Observera, att uttrycket pappersarbetare i sådana fall kan ge anledning till missförstånd. Det bör därför icke användas i kol. 6.)

Uppgifterna i kol. 7—8 böra avfattas så att de även möjliggöra, att *befattningar i statlig, kommunal och enskild tjänst* kunna åtskiljas. För en lärare anges skolan, där han är anställd, för en pastor, en missionär etc. om han arbetar inom svenska kyrkan eller annat trossamfund, för en skogsarbetare om avverkningen bedrives av domänstyrelsen, stiftsnämnd, annan samfällighet eller enskild företagare (vilkens namn därvid bör anges), o. s. v. För vissa befattningshavare, t. ex. en provinsialläkare, en folkskollärare, en postassistent m. fl. är yrkesbeteckningen sådan, att uppgifter i kol. 7—8 kunna förefalla överflödiga, men såsom regel måste fordran upprätthållas på att specificerade uppgifter om anställningen lämnas. För att en fördelning av de anställda skall kunna verkställas i enlighet med de för yrkesstatistiken uppställda principerna, är det nämligen vid bearbetningen av uppgifterna som regel nödvändigt att identifiera arbetsstället, och denna identifiering försvåras, om icke fullständiga uppgifter inflyta i kol. 7—8.

Kol. 9. Uppgifterna i kol. 9 böra avse den *kommun,* där arbetsplatsen är belägen, ej postadressen, vilken i regel framgår av kol. 7. Uppgiften skall avse det i kol. 7—8 angivna arbetsstället.

Kol. 10. *Åkerareal.* Granskningsnämnden bör tillse, att åkerarealen uppgives i hektar, ej i tunnland.

Kol. 14. *Uppgifter rörande företagare m. fl.* Uppgifterna i avd. D utgöra fortsättning av uppgifterna i avd. C. Efternamn och begynnelsebokstäverna i samtliga förnamn behöva utsättas i kol. 14, så att det tydligt framgår, vilken eller vilka av de i avd. C upptagna personerna, som dessa uppgifter i avd. D avse.

Kol. 15. *Verksamhetens art.* Uppgifterna om verksamhetens art motsvara de uppgifter, som lämnas i kol. 8 för anställda. Även i kol. 15 är det av vikt, att uppgifterna äro så detaljerade som möjligt. För den, som driver flera olika företag, skall varje företag uppföras på särskild rad, vare sig dessa företag drivas i olika kommuner eller på olika platser inom samma kommun. För den, som bedriver ett företag, som inom samma lokalt avgränsade område omfattar flera verksamhetsgrenar (t. ex. bageri med brödbutik och kaférörelse) anges samtliga verksamhetsgrenar i kol. 15.

Kol. 16. *Antalet anställda.* Uppgifterna skola avse antalet anställda den dag uppgiften avser och icke medeltal för året. Medhjälpande familjemedlemmar skola icke medräknas, och ej heller hembiträden, barnsköterskor o. dyl. Om ett hembiträde i ett lanthushåll den dag uppgiften lämnas arbetar både i hushållet och exempelvis i ladugården, skall hon redovisas i kol. 16 endast

om den sistnämnda verksamheten upptog större delen av hennes arbetstid den dagen.

Observera att antalet anställda enligt kol. 16 icke alltid överensstämmer med antalet helårsanställda personer i uppgifterna till olycksfallsförsäkringen under avd. F. I exemplet i bilagan till denna instruktion har sålunda hembiträdet redovisats under F men ej i kol. 16. Vissa kategorier av medhjälpande familjemedlemmar skola redovisas under F (se anvisningarna på blanketten). Om någon av de personer, som icke äro helårsanställda (kol. för övrig arbetskraft i avd. F) sysselsättes i uppgiftslämnarens verksamhet den dag, till vilken övriga uppgifter i avd. C och D hänföra sig, skall han redovisas i kol. 16, men annars icke. I kol. 16 redovisas även arbetskraft, som sysselsättes inom annan kommun. Sådan arbetskraft skall under F redovisas på särskild blankett. Observera även, att uppgifterna under F endast avse den av *uppgiftslämnaren* sysselsatta arbetskraften. Jämför anvisningarna till avd. F.

Uppgifter om rörelse m. m. Med hänsyn till att, som i det föregående nämnts, vissa företagarförteckningar skola upprättas som grund för den företagsräkning, som håller på att förberedas, är det av stor vikt att uppgifterna i kol. 17—19 om firma, eventuella delägare, adresser etc. äro tydliga och uttömmande. Granskningsnämnden bör tillse, att personer som äro verksamma i s. k. enkla bolag icke var för sig lämna motstridiga uppgifter om en och samma rörelse. Kol. 17—19.

Avdelning E. Angående vilka personer som skola här antecknas hänvisas till 2 kap. Vidare erinras om vad i 4 kap. (mantalsuppgifternas insamlande) sagts om hushållsföreståndares skyldighet att tillse bl. a. att hos honom bosatta personer i förekommande fall lämna egen mantalsuppgift. Sådan uppgift skall bifogas hushållsföreståndarens mantalsuppgift.

Avdelning F. Av synnerlig vikt att påpeka beträffande denna avdelning är, att envar, som har att där lämna uppgifter, skall göra detta i *egen mantalsuppgift*. Hushållsföreståndare får sålunda icke där upptaga anställda, för vilka hushållsmedlem är arbetsgivare.

C. Blanketterna 2 och 3.

Angående användningen av dessa blanketter hänvisas till 2 och 3 kap. Beträffande blanketternas ifyllande hänvisas till därå meddelade anvisningar.

6 kap. Upplysningar rörande exempelbilagan

Nederst på mantalsblanketten har till allmänhetens ledning lämnats exempel på hur kol. 1—10 och 14—19 på blanketten skola ifyllas. Detta exempel avser ett hushåll, som är bosatt på *landsbygden* i närheten av en tätort, där vissa av hushållets medlemmar arbeta. I den till denna instruktion fogade bilagan återges ett exempel på hur hela blanketten skall ifyllas för ett hushåll med delvis annan sammansättning, som är bosatt i *stad*. Båda exemplen äro helt och hållet fingerade.

Det hushåll, som avses i bilagan, har följande sammansättning. (Exemplet avser icke något typiskt hushåll utan har valts för att belysa ett flertal av de lämnade anvisningarna.)

Åkeriägaren Erik Hugo Ekström äger och bebor fastigheten Fasanen 2 med adress Bergsgatan 3 i Österstad, i vilken fastighet även hans åkerirörelse är inrymd. Fastigheten innehåller ett antal hyreslägenheter. Han äger dessutom en annan fastighet i staden, betecknad stadsäga 456.

Hushållet består av elva personer, nämligen Ekström själv, hans hustru, dennas mor, fyra vuxna barn, av vilka en dotter är gift, denna dotters make och son, ett hembiträde och en inackorderad skolflicka. Alla utom skolflickan skola mantalsskrivas å fastigheten. Svärsonen skall dock lämna egen mantalsuppgift för sig, sin hustru (Erik Hugo Ekströms dotter) och sin son. Varken svärsonen, dennes familj eller skolflickan skola sålunda upptagas under avd. C och D i Erik Hugo Ekströms mantalsuppgift, men svärsonen och skolflickan skola antecknas under E.

Fru Ekström ägnar sig uteslutande åt det egna hemmets skötsel. Sonen Anders Erik är lastbilschaufför i faderns åkeri. Han är med andra ord medhjälpande familjemedlem. Även svärsonen Gustav Johan Pettersson arbetar i åkeriet, ehuru icke som chaufför utan som åkeriarbetare. Även han är sålunda medhjälpande familjemedlem, vilket är viktigt att observera, eftersom detta, som närmare angives i det följande, inverkar på uppgifterna under D och F på Erik Hugo Ekströms blankett.

Sonen Bertil Erik Gösta är automatsvarvare i en mekanisk verkstad. Dessutom äger han en inom staden belägen mindre jordbruksfastighet omfattande 3 hektar åker. Han är upptagen på faderns mantalsblankett men måste dessutom lämna egen mantalsuppgift, eftersom han äger fastighet, och antecknas därför även under E på faderns blankett. På sin egen blankett behöver han inte fylla i vare sig kol. 3 eller kol. 7—19, eftersom dessa uppgifter ifyllts på faderns blankett. Han sysselsätter vissa delar av året en man för att sköta jordbruksarbetet och redovisar denna arbetskraft under F på sin egen blankett; denne arbetade i hans tjänst även den dag

uppgiften avser, och redovisas därför i kol. 16 på raden för B. E. G. Ekströms namn i E. H. Ekströms blankett.

Dottern Anna-Brita Berg, som är frånskild och den 7 augusti inflyttade från Bangatan 4 i Göteborg, är sömnadslärarinna vid Österstads lärlings- och yrkesskolor, vilket är hennes huvudyrke. Hon syr dessutom klänningar på beställning men har icke något biträde i sin syateljé och behöver icke lämna egen mantalsuppgift. Hennes anställning redovisas på faderns blankett i kol. 7—9 och hennes rörelse i kol. 14—19.

Den gifta dottern och hennes make och son upptas endast på makens, d. v. s. G. J. Petterssons blankett.

E. H. Ekström har i sitt åkeri till medhjälpare dels sonen och svärsonen, dels en anställd chaufför. Endast den sistnämnde redovisas i kol. 16. Under avd. F redovisas däremot som arbetskraft i åkeriet 2 män, nämligen en chaufför och svärsonen, som är åkeriarbetare. Sonen medräknas ej här. Jämför de på blanketten återgivna anvisningarna till avd. F, enligt vilka bl. a. barn som äro medhjälpande familjemedlemmar endast redovisas om de icke bo hemma, medan vissa andra kategorier, bl. a. mågar, alltid skola redovisas här, då de mot ersättning utföra arbete åt uppgiftslämnaren.

Skötseln av E. H. Ekströms båda fastigheter kräver en arbetskraft, som är sysselsatt något mer än halva dagarna under eldningssäsongen. Denne man, en gårdskarl, arbetade större delen av den dag, då E. H. Ekström lämnade sin mantalsuppgift och skall därför redovisas såväl under D (kol. 16) som under F. Hembiträdet redovisas däremot endast i avd. F.

Bilagan avser den mantalsblankett, som ifylles av E. H. Ekström. Till de uppgifter, som skola lämnas av B. E. G. Ekström och G. J. Pettersson torde exempel icke behöva bifogas här.

Stockholm i augusti 1950.

Kungl. statistiska centralbyrån.

KARIN KOCK.

Ivar Uhnbom. *Alf Olsson.*

MANTALSUPPGIFT i hemkommunen avlämnad år 1950

Blanketten tillhandahålles gratis.

Å denna blankett lämnas mantalsuppgift
för fysisk person där han är bosatt (alla människor äro fysiska personer)
för oskift dödsbo där den döde var kyrkobokförd vid dödsfallet
för annan juridisk person (bolag, förening etc.) där styrelsen har säte.
} Orten o. fastigheten anges i avd. A.

På samma blankettexemplar får ej lämnas mantalsuppgift både för fysisk och juridisk person.
Mantalsuppgift skall avse förhållandena den 1 nov. 1950 eller, om uppgift lämnas tidigare, den dag uppgiften lämnas.

A. Ifylles vare sig uppgiften avser fysisk eller juridisk person

Stad, köping, municipalsamhälle, socken	Församling	Bostadsfastighet: kvarter o. tomter el. stadsäga o. nr; hemman el. lägenhet (namn o. nr enligt jordregistret)	
Österstad	Matteus	Fasanen 2	
Bostadsadress (gata o. nr el. annan adr.)	**Antal trappor**	**Adresspostanstalt**	**Postbox**
Berggatan 3	1	Österstad	345
I min hemkommun äger jag följande fastigheter/lägenheter (avser även medlem av bostadsförening)		**Uthyrares namn om bostaden ej är hyrd direkt av fastighetsägaren**	
Fasanen 2; Stadsäga 456		—	

Obs. Uppgift om fastighet i annan kommun skall lämnas å blankett 2 i den andra kommunen (dock icke om fastigheten är belägen i Stockholm eller Göteborg). I stad och köping samt i annan ort, där länsstyrelsen så förordnat, skall huvudförteckning lämnas för varje fastighet; härför användes blankett 3, om ej kommunen fastställt egen blankett.

B. Ifylles endast för juridisk person.

Är utrymmet för litet, fortsätt under avd C.

Firma eller motsvarande benämning enligt registreringsbevis eller stadgar; för oskift dödsbo den avlidnes fullständiga namn och dödsdag		Kommun där rörelse bedrives	Antal arb.ställen Se allm. anv.	Kommun där rörelse bedrives	Antal arb.ställen Se allm. anv.
Nybildad under året? När?	Upphörd under året? När?				
Utländsk nationalitet	Har styrelsens säte ändrats under året? Varifrån? När?				
Bedrives rörelse angives dess art (även för binäring till jordbruk)					
Rörelsens adress samt eventuella delägares namn o. adress					

C. Uppgifter om fysiska personer: den uppgiftsskyldige och hans hushållsmedlemmar (=hos honom bosatta personer, som ha sin huvudsakliga kost hos honom)

Om två eller flera av hushållsmedlemmarna tillsammans utgöra egen familj, upptagas dessa dock ej i hushållsföreståndarens mantalsuppgift utan i mantalsuppgift, som lämnas av den inneboende familjens huvudperson. Huvudpersonen antecknas därjämte under E i hushållsföreståndarens mantalsuppgift.

Den som är bosatt hos uppgiftslämnaren utan att ha sin huvudsakliga kost hos denne antecknas under E och lämnar dessutom egen mantalsuppgift.

Hushållsmedlem som uppgivits här nedan lämnar dessutom egen mantalsuppgift om han
äger eller brukar fastighet,
äger eller är redare i fartyg eller
regelbundet eller tillfälligt sysselsätter arbetare i rörelse eller för fastighets skötsel.
Den som lämnar sådan uppgift skall använda blankett 1 men behöver ej i den egna blanketten ifylla kol. 3 samt 7—19.

I kol. 3 användes såsom beteckning för familje- och hushållsställning följande förkortningar: hustru = h; barn = b; fosterbarn = fb; adoptivbarn = ab; barnbarn = bb; mannens eller hustruns far eller mor = f; övriga anhöriga såsom mannens bror, hustruns syster o. s. v. = ö; inackordering = inack; anställd med kost hos arbetsgivaren = ak.

För medhjälpande familjemedlem utsättes i kol. 3, utöver familjebeteckning enligt ovan, beteckningen mhj. (För gift kvinna, som biträder mannen i hans yrke, utsättes således i kol. 3 h, mhj.) Se exemplen nedan.

Såsom medhjälpande räknas sådan familjemedlem eller annan anhörig t. ex. (familjeföreståndarens hustru, hemmavarande barn över 15 år, far, syster, bror, måg, svärfar etc.), som mera regelbundet biträder familjeföreståndaren i dennes yrke.

Kol. 5: Civilstånd ogift = og, gift = g, änkl. el. änka = ä, frånskild = s

Kol. 6: Yrke m. m. För person, född 1935 el. tidigare, skall alltid denna kol. ifyllas. För barn, födda 1936 el. senare, ifylles kol. 6 endast om de utöva något yrke. För förvärvsverksam person (även medhjälp. fam.-medlem): huvudyrke, befattning el. tysselsättning. För f. d. yrkesutövare: det förvärvande yrket föregånget av f. d. För änka, som icke utövar el. utövat något yrke, den avlidne makens yrke med tillägg av änka. För hustru el. annan familjemedlem, som ägnar sin huvudsakliga tid åt hushållsarbete i hemmet: hemgöromål. För studerande: studerande. Se vidare de allmänna anvisningarna samt exemplen nedan.

Kol. 7—9 ifylles för personer med anställning såsom huvudsysselsättning. Uppgifterna skola svara emot det i kol. 6 angivna yrket. För medhjälpande familjemedlem behöva dock kol. 7—9 ej ifyllas. Se vidare de allmänna anvisningarna samt exemplen nedan.

Kol. 7: Arbetsgivarens (företagets, institutionens) fullständiga namn och adress. Även för sådana yrkesutövare som jordbruksarbetare och hembiträden m. fl. skall arbetsgivarens namn anges.

Kol. 8: Arbetsgivarens yrke eller näringsgång resp. företagets, institutionens art

Kol. 9: Kommun där arbetsplatsen är belägen. För sådana yrkesutövare som sjömän, handelsresande, vissa trafikjänstemän och liknande sättes i denna kol. ett streck.

Kol. 10: Åkerareal (hektar). Ifylles för envar som äger el. brukar jordbruksfastighet. Om någon äger el. brukar flera sådana fastigheter anges den sammanlagda åkerarealen. Om flera personer tillsammans äga el. bruka jordbruksfastighet, uppges för var och en av dem hela arealen

Kol. 11: Inflyttningsdag under året

Kol. 12: Mantalsskrivningsadr. vid förra mantalsskrivningen (Samma adress som nu = S; om förändring skett, anges landskommun och fastighet resp. stad och gatuadress vid förra mantalsskrivningen)

Kol. 13: Övriga anteckningar. Främmande nationalitet, kyrkoskrivning i icke territoriell församling etc.

Efternamn (för gift kvinna, änka eller frånskild anges även efternamn såsom ogift) Kol. 1	Samtliga förnamn Kol. 2	Familje- och hushållsställning Kol. 3	Födelsedatum år Kol. 4	mån.	dag	Civilstånd Kol. 5	Yrke m. m. Kol. 6	Kol. 7	Kol. 8	Kol. 9	Kol. 10	Kol. 11	Kol. 12	Kol. 13
Ekström	Erik Hugo		1885	dec.	5	g	Åkeriägare	—	—	—	—	—	S	—
» f. Lind	Brita Kristina	h	1889	juli	8	g	Hemgöromål	—	—	—	—	—	S	—
»	Anders Erik	b, mhj	1911	jan.	15	og	Lastbilschaufför	—	—	—	—	—	S	—
»	Bertil Erik Gösta	b	1913	nov.	7	og	Automatsvarvare	Janssons mek. verkstad, Ryvägen 2 Österstad	Tillverkn. av lantbruksmaskiner	Österstad	3	—	S	—
Berg, f. Ekström	Anna-Brita	b	1916	apr.	5	s	Sömnadslärarinna	Österstads lärlings- och yrkesskolor, Ryvägen 5		Österstad	—	7/8	Bangatan 4 Göteborg	—
Lind, f. Jansson	Johanna Sofia	f	1869	febr.	3	ä	Hemmansägaränka	—	—	—	—	—	S	—
Andersen	Helene	ak	1925	mars	17	og	Hembiträde	E.H. Ekström, Bergg. 3 Österstad	Åkeriägare	Österstad	—	—	S	Dansk

Exempel till avd. C, kol. 1—10

Kol. 1	Kol. 2	Kol. 3	Kol. 4			Kol. 5	Kol. 6	Kol. 7	Kol. 8	Kol. 9	Kol. 10
Andersson	Karl Gustav	—	88	febr.	19	g	Hemmansägare	—	—	—	32
» f. Svensson	Anna Elisabet	h, mhj	96	okt.	11	g	Sköter mjölkningen	—	—	—	—
»	Karl Erik	b, mhj	18	mars	3	og	Jordbruksarbetare	—	—	—	—
»	Eva Elisabet	b	22	dec.	27	og	Hemgöromål	—	—	—	—
Svensson	Gustav Evald	ö	98	maj	30	og	Byggnadssnickare	Karl Filip Lundström, Syrvägen 3, Ed	Byggmästare	Ed	2
»	Birgit Rose Karoline	ö	01	sept.	13	og	Butiksbiträde	AB Lindbergs Eftr., Agatan 2, Bro	Färghandel, detalj	Bro	—
Jansson	Jens Peder	ak	26	apr.	21	og	Traktorskötare	Karl Gustav Andersson, Berga, Bro	Hemmansägare	Bro	—
Köch, f. Berg	Ingrid Elsa Sofia	inack.	14	nov.	1	s	Bageriidkare	—	—	—	—

Exempel till avd. D, kol. 14—19

Kol. 14	Kol. 15	Kol. 16	Kol. 17	Kol. 18	Kol. 19
Andersson, K. G.	Jordbruk Såg	1 2	— Ekeby såg, Ekvägen 2, Ed Delägare: Birger Andersson, Ekvägen 2, Ed	— Ed	— 1
Andersson, K. E.	Cykelrep.-verkst.	0		Bro	1
Svensson, G. E.	Jordbruk	0		—	—
Köch, f. Berg, I. E. S.	Bageri- och kaférörelse	över 3	Köchs Bagerier	Bro, Ed	2, 1

D. Fortsättning av avd. C Ifylles för envar uppgiftslämnare eller hushållsmedlem, vilken såsom huvudyrke eller biyrke brukar egen eller annans jordbruksfastighet eller eljest utövar yrkesverksamhet, som ej utgör anställning hos annan, d. v. s. för alla som utöva självständig yrkesverksamhet (rörelse m. m.), oavsett om denna är huvudsysselsättning eller bisysselsättning.

	Kol. 15—16 ifylles för alla i kol. 14 upptagna personer		Kol. 17—19 ifylles för dem, som idka rörelse (även såsom binäring till jordbr).		
Efternamn enligt kol. 1 Förnamnsinitialer enligt kol. 2	Verksamhetens art (t. ex. jordbruk, pälsdjursskötsel, fiske, mekanisk verkstad, trävaruhandel, droskrörelse, läkarpraktik, etc.). För handelsrörelse anges förutom bransch även huruvida rörelsen utgör parti- el. detaljhandel (t. ex. partihandel med frukt)	Antal anställda med minst halv normal arbetsdag. Saknas anställda sättes 0; uppgår antalet till över 5 sättes „över 5". Medhjälpande familjemedlem ävensom hushållsanställd medräknas ej. Se vidare de allmänna anvisningarna	Firmabeteckning Rörelsens adr. Övriga delägares namn och adress	Kommun där rörelsen bedrives	Antal arbetsställen inom varje kommun Se allm. anvisn.
Kol. 14	Kol. 15	Kol. 16	Kol. 17	Kol. 18	Kol. 19
Ekström, E.H.	Lastbilsåkeri	1	Nya Åkeriet,		
			Bergsg. 3 Östersted	Östersted	1
	Förvaltn. av egna				
	fastigheter	1	-	-	-
Ekström, B.E.G.	Jordbruk	1	-	-	-
Berg. f. Ekström A-M.	Klänningssömnad	0		Östersted	1

E. 1. Hos uppgiftslämnaren bosatta personer som skola lämna egna mantalsuppgifter. Deras mantalsuppgifter bifogas.
2. Personer som vistas hos uppgiftslämnaren men äro bosatta i annan kommun än denna.

Efternamn	Samtliga förnamn	Huvudyrke	Uppgift bifogas. Svar: ja el. nej	Mantalsskrivningsadress samt anledningen till vistelsen (antecknas endast för den, som är bosatt i annan kommun).
Ekström	Bertil Erik Göta	Automatevarvare	Ja	
Pettersson	Gustav Johan	Åkeriarb.	Ja	
Berggren	Kerstin Birgitta	Studerande	Nej	Gärla Edsbyn; vistas i Östersted för studier

F. Uppgift om anlitad arbetskraft jämlikt olycksfallsförsäkringslagen. Dessa uppgifter lämnas endast för uppgiftslämnaren själv. Har annan hushållsmedlem anlitat arbetskraft under året skall denne lämna egen uppgift. **Ifylles även av juridisk person.**

Har Ni anlitat arbetskraft inom kommunen under innevarande år? Ja Nej. Verksamhetens art

Lastbilsåkeri; förvaltn. av egna fastigheter

Om svaret är ja och Ni anlitat mindre än 5 personer under hela året, skall Ni lämna uppgift om deras sysselsättning här nedan. Denna uppgift skall avse hela året och således även återstoden fram till 31/12.

Arbetskraft, som under året sysselsatts inom annan kommun, bör icke här upptagas, enär den skall redovisas i den andra kommunen.

a. Personer, som sysselsatts hela året med full daglig arbetstid [1]			b. Övrig arbetskraft		
Sysselsättning t. ex. jordbruksarbete, hushållsarbete, lastbilschaufför, möbelsnickeri, kontorsarbete. Olika slags arbeten upptagas på skilda rader	Antal personer: manliga	Antal personer: kvinnliga	Sysselsättning t. ex. jordbruksarbete, skogsavverkning, sågning, körning (mila eller vgn), husreparationer, städhjälp. Olika slags arbeten upptagas på skilda rader	Antal dagsverken: manliga	Antal dagsverken: kvinnliga
Lastbilschaufför	1		Gårdskarl	150	
Åkeriarbetare	1				
Hembiträde		1			

[1] Helårsanställd person, som icke haft full daglig arbetstid, t. ex. gårdskarl, portvakt, städerska, upptages under b även om vederbörande arbetat dagligen, varvid arbetstiden först omräknas till 8-timmarsdagsverken.

Att de å blanketten lämnade uppgifterna äro med verkligheten överensstämmande betygar

Östersted den 4 oktober 1950

E.H. Ekström — uppgiftslämnarens underskrift

Östersted 136 — tel.-nr

Uppgifter jämlikt olycksfallsförsäkringslagen

Uppgiftsskyldighet föreligger även för den som har sina arbetstagare försäkrade hos enskilt försäkringsföretag.

Uppgifterna för den återstående tiden till årets slut må vara ungefärliga. Därest rörelse upphört eller överlåtits under året, skola uppgifter ändock lämnas för den tid rörelsen bedrivits.

I regel skola redovisas alla fast eller tillfälligt anställda personer (även i kortvariga eller tillfälliga arbetsföretag), vilka under året mot tidlön eller ackordsersättning utfört arbete för arbetsgivarens räkning, samt oavlönade personer, som för yrkesutbildning deltagit i arbetet. Såsom avlöning räknas icke blott kontant lön utan även naturaförmåner (bostad, kost o. d.). Har överenskommelse träffats om arbetsbyte, anses arbete mot avlöning föreligga.

Delägare i handelsbolag, som deltager i arbetet för bolagets räkning, skall medtagas i uppgiften och redovisas skild från övrig arbetskraft.

Även arbetsgivares syskon, måg, sonhustru, barnbarn, icke adopterade fosterbarn samt icke hemmavarande barn, som mot avlöning utföra arbete för hans räkning, äro att anse såsom arbetare i förhållande till honom och skola sålunda medräknas i uppgifterna.

Undantagna äro: a) om arbetet utföres för allenast en arbetsgivares räkning, dennes make och hemmavarande barn eller adoptivbarn och föräldrar eller adoptivföräldrar (utföres arbetet för makars gemensamma räkning, anses de i förevarande hänseende såsom allenast en arbetsgivare); b) hemarbetare d. v. s. person, som utför arbetet i sitt hem eller å arbetsställe, som av honom bestämmes.

Allmänna anvisningar

Vilken blankett skall användas?

Blankett 1 (denna blankett) användes för uppgifter till mantalsskrivningen i ***hemkommunen.***

Blankett 2 (en mindre blankett) användes för uppgifter till mantalsskrivningen i ***annan kommun,*** om man där innehar fastighet eller rörelse — i Stockholm dessutom för uppgift om rörelse eller lägenhet, som man innehar i annan fastighet än mantalsskrivningsfastigheten.

Angående fastighetsinnehav i Stockholm eller Göteborg lämnas ej uppgift å blankett 2 utan endast huvudförteckning.

Blankett 3 användes — om ej kommunen fastställt egen blankett — till ***huvudförteckning,*** som lämnas för fastighet i stad och köping samt i annan ort där länsstyrelsen så förordnat.

Samtliga blanketter gälla för både fysiska och juridiska personer.
Alla människor äro fysiska personer.
Juridiska personer äro vissa sammanslutningar, anstalter och stiftelser, t. ex. oskifta dödsbon, handelsbolag, aktiebolag, ekonomiska föreningar samt ideella föreningar, då de sistnämnda hava styrelse och stadgar av viss fullständighet.

Var avlämnas mantalsuppgifterna?

Mantalsuppgift å blankett 1 skall lämnas till ägaren av den fastighet där man bor eller till hans ställföreträdare.

Mantalsuppgift å blankett 2 lämnas i den kommun, där den uppgivna fastigheten, rörelsen eller lägenheten finnes, till vederbörande fastighetsägare eller hans ställföreträdare.

Om man av någon anledning ej kan avlämna sin mantalsuppgift till fastighetsägare, kan uppgiften lämpligen tillställas granskningsnämnden i kommunen eller särskilt insamlingsställe, där sådant finnes anordnat.

Vem skall lämna mantalsuppgift på blankett 1 (denna blankett)?

Fysiska personer.

1 Den som har hushåll skall i sin mantalsuppgift upptaga jämväl sådan hos honom bosatt familjemedlem, hushållstjänare eller annan inneboende, som åtnjuter sin huvudsakliga kost hos honom. Om två eller flera av dessa personer utgöra egen familj (t. ex. en son samt sonens hustru och barn) skola desse dock upptagas i särskild mantalsuppgift, som lämnas av den inneboende familjens huvudperson (i det anförda exemplet av sonen).

2 Den som ej skall upptagas i annans mantalsuppgift skall lämna egen mantalsuppgift, sålunda inneboende familjs huvudperson (se ovan), annan som är bosatt hos hushållsföreståndaren men ej åtnjuter sin huvudsakliga kost hos denne, samt ensamstående person.

3 *Den som upptages i annans mantalsuppgift skall därjämte lämna* egen mantalsuppgift, om han äger eller brukar fastighet; eller äger eller är redare i fartyg; eller regelbundet eller tillfälligt sysselsätter arbetare i rörelse eller för fastighets skötsel. Därvid användes denna blankett, men kol. 3 samt 7—19 ifyllas icke.

Särskilt observeras! I avd. E på denna blankett skola bl. a. antecknas de hos uppgiftslämnaren bosatta personer, vilka skola lämna egna mantalsuppgifter (se 1—3 ovan).

Juridiska personer med säte i Stockholm.

Alla juridiska personer med säte i Stockholm skola lämna mantalsuppgifter.

Juridiska personer med säte i annan kommun än Stockholm.

Mantalsuppgifter skola lämnas av
a oskifta dödsbon och familjestiftelser
b *svenska aktiebolag och svenska försäkringsanstalter, som icke* äro aktiebolag
c svenska ekonomiska föreningar, sparbanker, hypoteksföreningar och bostadskreditföreningar; samt
d annan juridisk person (t. ex. handelsbolag, ideell förening) därest densamma antingen upptagits i inkomst- eller förmögenhetslängd för år 1950 (som regel den som haft att år 1950 avgiva självdeklaration för inkomst eller förmögenhet);
eller under år 1950 sysselsatt eller kommer att sysselsätta arbetare (d. v. s. sådan arbetskraft som omfattas av den obligatoriska försäkringen enligt olycksfallsförsäkringslagen);
eller ock äger, besitter eller brukar fast egendom i hemkommunen.

Vilken dag skall mantalsuppgiften avse?

Mantalsuppgiften skall utvisa, hur det förhåller sig den 1 november 1950. Mantalsuppgift, som avlämnas tidigare, skall dock utvisa förhållandena den dag uppgiften avlämnas. Uppgifterna till olycksfallsförsäkringen (avd. F å denna blankett) skola avse hela året 1950.

Anvisningar till kol. 6 (i avd. C).

För vem skall anges yrke? Yrke anges för envar, som den dag mantalsuppgiften avser utför inkomstgivande arbete i sådan omfattning som motsvarar större delen av en normalarbetsdag. För den som av tillfällig anledning icke utför sådant arbete den dagen men eljest regelmässigt utövar ett yrke, anges dock detta yrke. Såsom exempel på sådan tillfällig anledning må nämnas kortvarig sjukdom, kortvarig arbetslöshet, semester och dylikt.

Vilka uppgifter skola lämnas då yrke ej skall anges? För den som av ålderskäl icke längre utövar något yrke anges f. d. yrke, t. ex. f. d. kvarnarbetare. För änka, som icke utövar eller utövat något yrke, anges den avlidne mannens yrke med tillägg av -änka, t. ex. snickeriarbetaränka.

För hustru eller annan anhörig som mera regelbundet biträder *hushållsföreståndaren i hans yrke och som därför betecknas med* «mhj» i kol. 3, anges — där ej yrke skall utsättas — vad hon eller han sysselsätter sig med (t. ex. hjälper till i affären, för räkenskaperna, sköter mjölkningen etc.)

För hustru eller annan kvinnlig anhörig till hushållsföreståndaren som huvudsakligen ägnar sig åt husligt arbete i det egna hemmet, utsättes hemgöromål. (För annan kvinna, som utför sådant arbete, anges däremot yrke, t. ex. hushållerska, hembiträde).

Observera, att för gift kvinna, som ägnar sin huvudsakliga tid åt husligt arbete i hemmet, utsättes hemgöromål. Har hon annan sysselsättning under minst hälften av en normalarbetsdag, angives dock denna sysselsättning.

För den som för sin utbildning huvudsakligen ägnar sig åt studier utsättes studerande. Yrkesutbildning i övrigt anges med yrkesbeteckning med tillägg av -lärling, -elev eller dylikt (t. ex. guldsmedslärling, sjuksköterskeelev).

För övriga utsättes utan yrke; så t. ex. för den som på grund av lyte, kronisk sjukdom eller annan orsak icke alls eller endast obetydligt kan bedriva yrkesverksamhet, likaså den som lever av eget kapital, livränta eller dylikt.

Hur skall yrke anges? Yrket skall angivas så noggrant som möjligt t. ex. gravplåtslagare, verktygsfilare, byggnadssnickare, hemmansägare, arrendator, traktorskötare, stenograf, tandläkare etc.). Titlar, som ej angiva yrket, få ej användas och ej heller obestämda beteckningar såsom fabriksarbetare, metallarbetare, tjänsteman, köpman, jordbrukare, lantbrukare, lägenhetsägare el. dyl.

För den som är verksam i flera yrken anges endast huvudyrket.

Företagar- och arbetarställning i hantverksnäringarna skiljes åt genom att till yrkesbeteckningen läggas beteckningen mästare resp. arbetare (t. ex. snickarmästare resp. snickeriarbetare).

Yrkesbeteckningen förman får endast användas för den, som leder, fördelar och kontrollerar arbete, vilket utföres av honom underställd personal, och som icke annat än tillfälligtvis själv deltager i arbetet.

Anvisningar till kol. 7—9 (i avd. C) och 16 (i avd. D).

Uppgifterna om arbetsgivare och arbetsplats i kol. 7—9 skola hänföra sig till den dag mantalsuppgiften avser, vilket gäller även för personer med växlande anställningar. (Beteckningen «olika arbetsgivare» får därför icke användas i kol. 7). Även uppgifterna i kol. 16 skola avse nämnda tidpunkt och icke medeltal för året.

Uppgifterna i kol. 8 skola, i de fall där arbetsgivaren bedriver verksamhet av olika art, ange verksamhetsgrenen. För exempelvis en ingenjör hos någon av statens järnvägars verkstäder anges verkstadens benämning och adress, ej endast statens järnvägar. För anställda inom handel anges förutom branschen även huruvida rörelsen utgör parti- eller detaljhandel (t. ex. manufakturhandel, detalj).

Anvisningar till avd. B och kol. 18—19 (i avd. D).

Såsom arbetsställe räknas i regel varje i lokalt hänseende fristående och avskild verksamhet (driftsenhet), t. ex. gruva, fabriksanläggning, verkstad, butik, restaurang, kafé, biograf o. d. Om någon idkar flera sådana lokalt skilda verksamheter på samma ort eller verksamhet på skilda orter, räknas alltså varje sådan verksamhet som ett särskilt arbetsställe.

Rörelse, som bedrives såsom binäring till jordbruk eller till annan verksamhet, t. ex. kvarn, såg, åkeri etc., upptages såsom särskilt arbetsställe.

Verksamhet, som icke kan anses lokaliserad till bestämda arbetsställen utan bedrives inom större område eller å växlande platser, exempelvis byggnads-, installations- och anläggningsverksamhet, ambulerande handel, transportverksamhet m. m. räknas såsom ett arbetsställe på den ort, där företagaren är mantalsskriven. Filialer eller lokala förvaltningsenheter med särskild personal å annan ort betraktas dock som skilda arbetsställen.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Sid.

Kap. 1. Folkbokföringsförfattningar. Bestämmelser om granskningsnämnder 1
Översikt över författningarna ... 1
Varför behövas granskningsnämnder? ... 2
Översikt över granskningsnämndens arbetsuppgifter ... 3
Granskningsnämndens ledamöter ... 4
Granskningsnämndens arbetssätt ... 4
Särskilda bestämmelser beträffande granskningsnämnd i vilken roteombud äro ledamöter ... 5
Avvikelser från bestämmelserna ... 5
Ersättning åt ledamöter ... 6

Kap. 2. Skyldighet för fysisk person att lämna mantalsuppgifter ... 6
A. I hemkommunen (blankett 1) ... 6
Vad är stadgat? ... 6
Hemkommunen ... 8
Vem skall upptagas i annans mantalsuppgift (i avd. C)? ... 9
Vem skall antecknas i annans mantalsuppgift (i avd. E)? .. 11
B. I annan kommun än hemkommunen (blankett 2) ... 12
C. Huvudförteckning (blankett 3 eller kommunal blankett) 12

Kap. 3. Skyldighet för juridisk person att lämna mantalsuppgifter ... 13
A. I hemkommunen (blankett 1) ... 13
Vad förstås med juridisk person? ... 13
kommunen? ... 13
Hemkommunen ... 14
B. I annan kommun än hemkommunen (blankett 2) ... 14
Huvudförteckning (blankett 3 eller kommunal blankett) 14

Kap 4. Mantalsskrivningsförfarandet och granskningsnämndernas verksamhet ... 15
Översikt över förfarandet ... 15
Distributionen av blanketterna ... 16
Allmänhetens handledande ... 17
Tidpunkten för mantalsuppgifternas avlämnande ... 18
Mantalsuppgifternas insamlande ... 18
Granskningsarbetet ... 19

Kap. 5. Anvisningar till mantalsblanketterna ... 22
A. Allmänna upplysningar ... 22
Skrivutrymmet ... 22
Vilken dag skall mantalsuppgift avse? ... 23
B. Mantalsblankett 1 ... 23
Avdelning A ... 23
Avdelning B ... 23
Avdelningarna C och D ... 24
Familje- och hushållsställning ... 24
Yrke, näringsgren m. m. ... 24
Hur skall yrke anges? ... 25
För vem anges utan yrke eller f. d. yrke? ... 26
Uppgifter rörande anställda ... 26
Åkerareal ... 28
Uppgifter rörande företagare m. fl. ... 28
Verksamhetens art ... 28
Antalet anställda ... 28
Uppgifter om rörelse m. m. ... 29
Avdelning E ... 29
Avdelning F ... 29
C. Blanketterna 2 och 3 ... 29

Kap. 6. Upplysningar rörande exempelbilagan ... 30

STATENS REPRODUKTIONSANSTALT
354450

KUNGL. STATISTISKA CENTRALBYRÅN

RIKSBYRÅN FÖR FOLKBOKFÖRINGEN

Cirkulär Nr 30 (januari 1951)

Cirkulär till pastorsämbetena, mantalsverket i Stockholm och den lokala skattemyndigheten i Göteborg angående ny lagstiftning om svenskt medborgarskap.

1 kap. Översikt över författningar m. m.

Nya författningar. 1. *Lagen den 22 juni 1950 (nr 382) om svenskt medborgarskap* träder i kraft den 1 januari 1951 och upphäver *lagen den 23 maj 1924 (nr 130)* om förvärvande och förlust av svenskt medborgarskap, *dock med undantag av 13 § första stycket (se 15 § i 1950 års lag).*

Genom särskilda *följdförfattningar* till den nya lagen, givna den 24 november 1950 (nr 614—617), har Kungl. Maj:t

2. meddelat *tillämpningsföreskrifter* (nr 614);

3. förordnat om ändring av 62 § *kyrkobokföringskungörelsen* samt av anvisningarna till kol. 14 församlingsboken punkt 27. (nr 615);

4. föreskrivit att i formuläret till *äktenskapscertifikat* (se SFS 1915: 482) det stycke, som börjar med orden »Ingår svensk man» skall uteslutas (nr 616); samt

5. föreskrivit att punkten 9 skall uteslutas i det vid kungörelsen den 21 augusti 1924 (nr 423) angående anmälan om återvinnande av svenskt medborgarskap fogade formuläret A (nr 617).

Vidare har Kungl. Maj:t

6. genom kungörelse den 22 december 1950 (nr 664) — efter avtal med Danmark och Norge — förordnat om tillämpning av 10 § i 1950 års lag såvitt angår dessa stater.

Stat. cbn 1233 1951. 3 000 ex.

Förkortade beteckningssätt. I detta cirkulär betecknas

1. lagen den 22 juni 1950 (nr 382) med MBL 1950
2. lagen den 23 maj 1924 (nr 130) med MBL 1924
3. följdförfattning med årgång och nummer i Svensk författningssamling, t. ex. 1950: 614.

Det huvudsakliga innehållet i MBL 1950. Följande redogörelse avser att giva en överblick men gör ej anspråk på fullständighet. För mera ingående kännedom hänvisas till lagtexten.

Den nya medborgarskapslagen — vilken bygger på ett av delegerade för Sverige, Danmark och Norge gemensamt utarbetat betänkande — vilar i stor utsträckning på samma principer som den förut gällande lagen i ämnet, men innehåller några principiellt betydelsefulla avvikelser. De till sina verkningar mest omfattande angå den gifta kvinnans ställning. Under det att gift kvinna förut i stort sett följt sin man i medborgarskapshänseende tillerkänner den nya lagen den gifta kvinnan en fullt självständig ställning. Utländsk kvinnas äktenskap med svensk man har ingen annan inverkan på kvinnans medborgarrättsliga ställning än att det väsentligt underlättar hennes upptagande till svensk medborgare genom naturalisation. Svensk kvinna, som blir utländsk medborgare genom äktenskap med utländsk man, behåller sitt svenska medborgarskap, även om hon tar hemvist i mannens hemland. Beträffande barnens ställning intar den nya lagen i stort sett samma ståndpunkt som förut gällande lag. I vissa undantagsfall skall dock barn i äktenskap förvärva svenskt medborgarskap genom födseln, ehuru endast modern är svensk medborgare. Vidare har den åldersgräns, vid vilken barn upphöra att behandlas som bipersoner vid föräldrarnas förvärv av medborgarskap, sänkts från 21 till 18 år. En annan principiell nyhet är, att Kungl. Maj:t äger att efter avtal med annat nordiskt land sätta i kraft vissa bestämmelser om mera förmånlig behandling av de avtalsslutande ländernas medborgare.

Bland övriga mera betydande avvikelser från förut gällande rätt må följande nämnas. Två stadganden i den äldre lagen, enligt vilka förvärv av svenskt medborgarskap inträder automatiskt, ha ersatts med bestämmelser om förvärv genom anmälan. Detta gäller förvärv genom födsel i Sverige i förening med oavbrutet hemvist här intill viss ålder samt återvinning av tidigare innehaft svenskt medborgarskap. Kungl. Maj:ts befogenhet att medge eftergift från de allmänna naturalisationsvillkoren har utvidgats.

Lagen träder i kraft den 1 januari 1951. Enligt en särskild övergångsbestämmelse (18 §) skall kvinna, som jämlikt äldre lag förlorat svenskt medborgarskap till följd av giftermål eller mannens förvärv av utländskt medborgarskap, vara berättigad att på anmälan inom fem år efter lagens ikraftträdande återfå svenskt medborgarskap.

Särskilda påpekanden. Under en övergångstid kan vanan vid de äldre bestämmelserna förleda till fel i kyrkobokföringen, där de nya bestämmelserna äro avvikande. Av det ovan sagda må därför följande särskilt understrykas.

1. *Utländsk kvinna,* som efter år 1950 ingår äktenskap med svensk man, *förvärvar icke* svenskt medborgarskap genom giftermålet (jämför 3 § MBL 1924).

2. *Blir utländsk man svensk medborgare* efter år 1950 *medför detta icke svenskt medborgarskap för hans hustru* (jämför 6 § MBL 1924).

3. *Barn som fyllt 18 år* kunna *icke* efter år 1950 förvärva svenskt medborgarskap *genom legitimation eller såsom bipersoner vid föräldrarnas förvärv* (2, 5 och 6 §§ MBL 1950; jämför 3 och 6 §§ MBL 1924).

Fortfarande tillämpning av MBL 1924. Den nya lagen rubbar icke förvärv eller förlust av svenskt medborgarskap, som *fullbordats* före dess ikraftträdande. Särskilt under år 1951 men även framgent kan sålunda förvärv eller förlust av svenskt medborgarskap komma att antecknas i kyrkobok med stöd av MBL 1924, om nämligen förvärvet eller förlusten inträtt före den 1 januari 1951. Om t. ex. en utländsk kvinna år 1950 gift sig med svensk man, skall hon antecknas som svensk medborgare, även om pastor först år 1951 får kännedom om vigseln. Om vidare t. ex. en man enligt 4 § MBL 1924 återvunnit svenskt medborgarskap och det år 1951 för pastor styrkes, att hans utländska hustru — under äktenskapets bestånd — tagit hemvist här i riket *före* den 1 januari 1951, skall även hustrun antecknas såsom svensk. Annorlunda däremot, om hon tagit hemvist här först år 1951; då har hon icke hunnit förvärva svenskt medborgarskap enligt 6 § MBL 1924, och MBL 1950 saknar motsvarande bestämmelse. I den mån ej särskilda övergångsbestämmelser meddelats lärer den som vid nya lagens ikraftträdande är svensk medborgare behålla sitt svenska medborgarskap, intill dess sedermera någon omständighet inträffar som enligt nya lagen utgör förlustgrund. Om en person, som tidigare förvärvat medborgarskap i annat land men icke där tagit hemvist och därför behållit sitt svenska medborgarskap, efter nya lagens ikraftträdande tar hemvist i det land där han blivit medborgare, torde förlust av svenskt medborgarskap icke inträda, även om förvärvet av utländskt medborgarskap skett under sådana omständigheter, som enligt 7 § punkt 1 eller 2 MBL 1950 medföra förlust av medborgarskap.

2 kap. Förvärv av svenskt medborgarskap enligt MBL 1950.

Översikt över de olika slagen av förvärv. Paragrafhänvisningarna avse MBL 1950, där ej annat angives. Vissa förvärv skola i kyrkobok regelmässigt antecknas enligt avisering; beträffande dessa angives här den aviserande myndigheten men upptages ej någon närmare redogörelse för bestämmelserna därom.

Förvärvsgrund	Aviserande myndighet
Födelse: 1 § jfr 10 § a. Jämför 1 § MBL 1924.	—
Enligt 16 § (vissa barn).	—
Legitimation: 2 §. Jämför 3 § 2 st. MBL 1924.	—
Increscens: 3 § jfr 10 § a—b. Jämför 2 § MBL 1924.	Länsstyrelsen 2 § 1950: 614.
Återvinning: 4 §, 10 § c, 18 §. Jämför 4 § MBL 1924.	Länsstyrelsen 2 § 1950: 614.
Återvinning: 13 § 1 st. MBL 1924. Detta stadgande gäller alltjämt enligt 15 § MBL 1950.	—
Naturalisation: 6 §. a. Utan villkor. b. På visst villkor. Jämför 5 § MBL 1924.	a. Justitiedepartementet. b. Länsstyrelsen, sedan villkoret fullgjorts. 5 § 1950: 614.
Såsom biperson (barn) 5 §. Jämför 6 § MBL 1924.	Se nedan

Förvärv vid födelsen. (1 §). Fortfarande gäller att *svensk mans barn i äktenskap* och *svensk kvinnas barn utom äktenskap* bliva svenska medborgare vid födelsen, oavsett i vilket land denna skett, samt att *hittebarn* som anträffas här i riket tillsvidare anses som svensk medborgare.

Såsom en nyhet tillkommer (1 § 2) att *barn i äktenskap* under följande förutsättningar förvärva svenskt medborgarskap vid födelsen, ehuru fadern icke är svensk.

1. *Modern skall vara svensk medborgare.*
2. *Barnet skall vara fött i Sverige, Danmark eller Norge* (se 1 § 2, 10 § a och kungörelsen 1950: 664).

Här avses den *faktiska födelseorten,* ej födelsehemorten.

Tillsvidare är födelseort i Finland eller Island icke likställd med svensk födelseort. Detta kommer att bliva fallet, därest avtal därom träffas med dessa stater. Dylikt avtal kommer att av Kungl. Maj:t kungöras på samma sätt som avtalet med Danmark och Norge (se 1950: 664).

3. Det förhållandet skall föreligga att antingen

a. fadern ej har medborgarskap i någon stat eller

b. barnet icke vid födelsen förvärvar faderns medborgarskap.

Under remissbehandlingen av det betänkande, som låg till grund för MBL 1950, framfördes den meningen att bestämmelsen borde utsträckas att omfatta även sådana fall, då faderns medborgarskap är ovisst eller okänt. Denna mening vann dock icke bifall vid lagstiftningen.

I dylika fall blir sålunda även barnets medborgarskap ovisst eller okänt.

Då det för anteckning om barns medborgarskap gäller att pröva, *huruvida fadern äger medborgarskap i viss stat eller saknar medborgarskap i varje stat,* synes pastor som regel med stöd av 5 § 1. kyrkobokföringskungörelsen kunna utgå från vad därom antecknats i kyrkobok utom då pastor har anledning antaga att detta är felaktigt.

Enligt 62 § 2. kyrkobokföringskungörelsen gäller vidare, att pastor *äger* inhämta riksbyråns yttrande i nationalitetsfrågor, då tvekan yppas. Bestämmelser om *skyldighet* att i vissa fall inhämta sådant yttrande, innan barn med stöd av förevarande stadgande antecknas som svensk medborgare, hava varit föreslagna men *hava icke av Kungl. Maj:t meddelats.*

Vad nu sagts om prövningen av faderns nationalitetsförhållanden äger motsvarighet i fråga om prövningen av att modern är svensk medborgare.

Observera! Främlingspass utfärdas av utlänningskommissionen *icke blott för statslös person utan även för medborgare i viss stat,* vilken saknar möjlighet att anskaffa hemlandspass eller dylik handling, t. ex. på grund av att han är politisk flykting eller därför att hemlandet här saknar diplomatisk eller konsulär representation (8 § jfr 7 § utlänningskungörelsen den 15 juni 1945).

I detta sammanhang må vidare anmärkas, att stadgandet i 62 § 1. kyrkobokföringskungörelsen om hänvisning att hos Konungen söka förklaring om innehav av svenskt medborgarskap gäller med endast en redaktionell ändring, som föranletts av att MBL 1924 ersatts av MBL 1950.

Till ledning för prövningen av den ovan under 3 b. omnämnda *förutsättningen, att barnet* (då fadern icke är statslös utan medborgare i främmande stat) *icke vid födelsen förvärvar faderns medborgarskap* hänvisas till den vid detta cirkulär fogade bilagan nr 1.

I detta sammanhang bör anmärkas, att 1 § 2. MBL 1950 icke torde vara tillämplig på utländska diplomaters barn.

Nu ifrågavarande bestämmelse äger icke tillämpning i fråga om barn, som fötts före den 1 januari 1951. Beträffande sådana barn bör emellertid 16 § MBL 1950 iakttagas.

Förvärv enligt 16 § MBL 1950. Den i det föregående kommenterade bestämmelsen, enligt vilken barn i äktenskap undantagsvis blir svensk medborgare vid födelsen, ehuru av föräldrarna endast modern är sådan medborgare, har i 16 § MBL 1950 en motsvarighet beträffande barn som fötts före lagens ikraftträdande. Barn som avses i 16 § blir svensk medborgare vid lagens ikraftträdande. Det bör uppmärksammas att förutsättningarna för förvärv enligt 16 § icke äro helt desamma som enligt 1 § 2.

För att *barn i äktenskap* skall bliva svensk medborgare enligt 16 § gälla följande förutsättningar:

1. *Modern skall hava varit svensk vid barnets födelse.*
2. *Barnet skall vara fött i Sverige.* Här avses den *verkliga* födelseorten. Födelseort i annat nordiskt land likställes *icke* med svensk födelseort.
3. *Barnet skall vara fött något av åren 1933—1950.*
4. *Barnet skall vara statslöst alltsedan födelsen.* Barn, som visserligen är statslöst vid lagens ikraftträdande den 1 januari 1951 men tidigare varit medborgare i någon stat, förvärvar icke svenskt medborgarskap enligt denna paragraf.

Angående *nationalitetsprövningen* hänvisas till vad därom sagts i det föregående. Anmärkas bör, att personakten för statslöst barn icke alltid lämnar tillförlitlig upplysning om att barnet varit statslöst under hela tiden tillbaka till födelsen. Detta bör visserligen vara fallet, om barnet är fött vid sådan tid, att personakten upprättats av pastor i samband med barnets födelse, och akten ej sedan omskrivits, men personakter för äldre barn utvisa ej ändringar som kunna hava skett under tiden mellan barnets födelse och personaktens upprättande. Såvitt möjligt bör nationalitetsanteckning för barn kontrolleras genom jämförelse med vad som i sådant hänseende antecknats beträffande föräldrarna.

Enligt anvisningarna till församlingsboken kol. 14 punkt 27 skall förvärv av svenskt medborgarskap där antecknas i vissa fall efter erhållen del av beslut och eljest »*då sådant av vederbörande styrkes eller pastor eljest erhåller tillförlitlig kännedom därom*». Det sist sagda gäller beträffande förvärv enligt 16 § MBL 1950.

Då församlingens egna kyrkoböcker innehålla tillräckliga och tillförlitliga upplysningar angående samtliga förutsättningar för att förvärv skall hava ägt rum genom lagens ikraftträdande, torde pastor få anses hava erhållit tillförlitlig kännedom om dessa förvärv inom tid som erfordras för genomgång av kyrkoböckerna. En sådan genomgång bör göras så snart ske kan och därvid böra de förvärv, som då finnas styrkta, antecknas.

Övriga barn kvarstå såsom statslösa, till dess förvärv av svenskt medborgarskap styrkes eller pastor eljest erhåller tillförlitlig kännedom därom. Skyldighet att själv genom utredning förskaffa sig sådan kännedom har ej genom något uttryckligt stadgande ålagts pastor. I ansvaret för kyrkobokföringen torde dock få anses ligga en viss skyldighet att verka för att kyrkoböckerna innehålla riktiga anteckningar. Enklare åtgärder i utredningssyfte synas därför icke böra underlåtas. I fråga om den enskildes medverkan till dylik utredning bygger författningen uppenbarligen på frivillighetens grund (»då sådant av vederbörande styrkes»).

Legitimation (2 §). För att barn utom äktenskap skall bliva svensk medborgare genom föräldrarnas äktenskap gäller som tidigare att barnet skall vara ogift. *Åldersgränsen har däremot sänkts till 18 år.* Med hänsyn till iakttagna missförstånd vid tillämpningen av MBL 1924 framhålles att förvärvet endast omfattar makarnas gemensamma barn, ej hustruns barn i tidigare äktenskap eller hennes barn utom äktenskap med annan man.

Observera! Adoption medför lika litet som enligt MBL 1924 förvärv av svenskt medborgarskap.

Förvärv såsom biperson. Enligt 6 och 7 §§ MBL 1924 medförde förvärv av svenskt medborgarskap under vissa förutsättningar sådant medborgarskap även för den förvärvandes hustru eller barn såsom s. k. bipersoner till den förvärvande.

Enligt MBL 1950 förvärvar hustru icke längre svenskt medborgarskap såsom biperson.

Angående barns förvärv såsom bipersoner stadgas i 5 och 6 §§ MBL 1950.

Beträffande tillämpningen av 5 § erhåller pastor utom i ett sannolikt sällsynt undantagsfall (se 15 § andra stycket MBL 1950) hjälp av länsstyrelsen.

Förvärv enligt 5 § inträder nämligen — utom i undantagsfallet — alltid i anslutning till ett förvärv enligt 3, 4 eller 10 § varom länsstyrelsen meddelar beslut. Om detta beslut underrättar länsstyrelsen pastor. Beslutet omfattar ej barnen men *i underrättelsen skall angivas, vilka barn, såvitt av handlingarna kan bedömas, enligt länsstyrelsens mening omfattas av förvärvet* (se 2 § 1950: 614 och 2 § 1950: 664).

Enligt 6 § sista stycket MBL 1950 bestämmer Konungen, huruvida naturalisation skall omfatta även sökandens barn. Detta kommer att framgå av den underrättelse om naturalisationen som pastor erhåller.

Naturalisation. Härom underrättas pastor genom justitiedepartementets eller länsstyrelsens försorg.

Det lär ha förekommit, att den som naturaliserats på villkor att han styrkte förlust av utländskt medborgarskap uppvisat Kungl. Maj:ts beslut hos pastor och blivit antecknad som svensk medborgare, ehuru villkoret ej fullgjorts.

Med hänsyn härtill har numera i anvisningarna till församlingsboken kol. 14 (se 1950: 615) uttryckligen stadgats, att anteckning om naturalisation, som meddelats under villkor, icke må göras, förrän pastor erhållit del av *bevis* att villkoret fullgjorts. Sådant bevis skall vara meddelat av länsstyrelse. Det tecknas dels å sökandens exemplar av Kungl. Maj:ts beslut dels ock å en avskrift därav, som länsstyrelsen tillställer pastor (se 5 § 1950: 614).

3 kap. Förlust av svenskt medborgarskap.

Sådan förlust inträder

A. genom vissa förvärv av utländskt medborgarskap (7 §)
B. genom s. k. *preskription* vid födelse i utlandet och vistelse där till fyllda 22 år (8 § jämför 19 §)
C. genom Kungl. Maj:ts beslut om befrielse (9 §).

A. Vid förvärv av utländskt medborgarskap.

Förlusten inträder *omedelbart,* ej såsom tidigare först vid hemvisttagande i det nya hemlandet; *se dock 7 § 4.*

Ej alla förvärv av utländskt medborgarskap medföra förlust av det svenska, utan endast förvärv på något av följande sätt:

a. efter ansökan eller uttryckligt samtycke;
b. genom inträde i allmän tjänst i annan stat;
c. såsom biperson i vissa fall; samt
d. vid legitimation.

a. *Huvudregeln* i den nya lagen är, att förvärv av utländskt medborgarskap medför förlust av det svenska *endast när förvärvet sker efter ansökan eller uttryckligt samtycke.* (7 § 1.)

Bestämmelsen är tillämplig *ej blott* på ansökan eller samtycke, som är lagstadgad förutsättning för förvärv av utländskt medborgarskap, *utan även* i förekommande fall på ansökan eller samtycke, som icke kräves enligt lag men likväl tillmätes betydelse i den utländska statens praxis (enligt uttalande av första lagutskottet). Hänsyn skall tagas endast till ansökan eller samtycke, som varit ägnat att inverka på förvärvet. Vid ett automatiskt förvärv, t. ex. genom giftermål, saknar ett samtycke till förvärvet uppenbarligen betydelse. »Föreligger tvekan, synes det riktigast att icke låta

ansökningen eller samtycket medföra förlust av det svenska medborgarskapet» (första lagutskottet). Samtycket skall vara uttryckligt. Ett tyst samtycke, t. ex. genom underlåtenhet att avgiva viljeförklaring, som skulle hava hindrat ett eljest automatiskt inträdande förvärv av utländskt medborgarskap, medför ej förlust av svenskt medborgarskap. Såsom exempel må nämnas att enligt *fransk rätt* en dylik före giftermål avgiven förklaring hindrar ett eljest automatiskt förvärv av franskt medborgarskap genom giftermålet för kvinnan.

För *barn* avgives ansökan eller samtycke av den som enligt allmänna rättsregler äger handla på barnets vägnar.

Vid stadgandets tillämpning har man sålunda att skilja mellan, å ena sidan, *automatiska* förvärv av utländskt medborgarskap, vilka *icke* medföra förlust av det svenska, och, å andra sidan, *förvärv efter ansökan eller uttryckligt samtycke,* vilka medföra sådan förlust. Stadgandets syfte är att förhindra, att någon mot sin vilja förlorar sitt svenska medborgarskap.

Såsom exempel på »ansökan eller uttryckligt samtycke» må nämnas ansökan om naturalisation, samtycke därtill då sådant fordras av någon som vid naturalisationen behandlas såsom biperson, anmälan såsom enligt 3, 4 och 10 §§ MBL 1950, åtgärd för vinnande av registrering, (se t. ex. bilaga 1, anmärkningar, och bilaga 2, Storbritannien), genom vilken förvärv inträder, o. s. v.

Vad angår automatiska förvärv är det icke möjligt att om något förvärvssätt säga att det enligt alla länders lagstiftning är genomgående automatiskt verkande.

Såsom framgår av bilaga 1 till detta cirkulär medför *födelse* utanför statens territorium i vissa fall icke förvärv av medborgarskap i staten. I en del av dessa fall inträder dock sådant förvärv efter viss åtgärd för registrering. *Därvid förloras det svenska medborgarskap barnet kan hava förvärvat enligt 1 § 2. MBL 1950.*

Vid anteckning i kyrkobok om *giftermål mellan svensk kvinna och utländsk man* torde pastor sällan komma att omedelbart ställas inför frågan om förlust av kvinnans svenska medborgarskap. Sådan förlust inträder nämligen icke, om hon automatiskt genom giftermålet blir medborgare i mannens hemland, och i andra fall uppkommer frågan först då det kommer till pastors kännedom att hon förvärvat det utländska medborgarskapet på annat sätt, som innebär att hon ansökt om eller uttryckligen samtyckt till förvärvet. I det förstnämnda fallet erhåller hon dubbelt medborgarskap.

Betänkandet (SOU 1949: 45) innehåller en — här i bilaga 2 avtryckt — sammanställning av ett antal främmande länders lagstiftning rörande gift kvinnas medborgarskap. Med ledning därav kunna beträffande nedannämnda stater följande upplysningar lämnas.

Genom giftermål med medborgare i staten blir kvinnan *automatiskt* medborgare i Belgien, Finland, Frankrike (utom i vissa undantagsfall), Island, Italien, Nederländerna (revision av lagstiftningen är föremål för utredning), Polen, Schweiz, Spanien, Tyskland (såvitt känt är även inom östzonen), Ungern och Österrike.

Ansökan eller uttryckligt samtycke kräves i Amerikas förenta stater, Canada, *Danmark,** Jugoslavien, *Norge,** Rumänien, Storbritannien med Nordirland och kolonierna samt Tjeckoslovakien (se närmare bilaga 2).

Svensk kvinna, vars man förvärvar utländskt medborgarskap och som därvid *automatiskt* förvärvar samma medborgarskap, förlorar icke sitt svenska medborgarskap.

Angående verkan av *barns förvärv av utländskt medborgarskap såsom bipersoner* eller genom *legitimation* se nedan under c. och d. samt 7 § 3. och 4.

Huvudregeln i 7 § 1. MBL 1950 är sålunda att *endast* förvärv av utländskt medborgarskap, som skett efter ansökan eller uttryckligt samtycke, medför förlust av svenskt medborgarskap.

Undantag från denna regel gälla enligt 7 § 2—4.

b. Förvärv av utländskt medborgarskap genom inträde i allmän tjänst i annan stat medför förlust av svenskt medborgarskap (7 § 2.). Här avses icke blott statstjänst utan även kommunaltjänst, tjänst hos offentligrättslig korporation o. s. v.

Observera förutsättningen: förvärv av utländskt medborgarskap. Har pastor endast upplysning om att någon vistas utrikes i allmän tjänst men ej upplysning att han förvärvat utländskt medborgarskap får förlust av svenskt medborgarskap icke antecknas.

c. Förvärv av utländskt medborgarskap för barn såsom biperson till en av föräldrarna (7 § 3.) medför förlust av svenskt medborgarskap för barnet under vissa villkor. Den av föräldrarna, som barnet följer, benämnes för korthetens skull här nedan *ledaren.*

Villkoren för barnets förlust av svenskt medborgarskap äro följande:

1. *Ledaren* skall hava förvärvat det utländska medborgarskapet efter ansökan eller uttryckligt samtycke eller genom att inträda i allmän tjänst i annan stat och sålunda enligt 7 § 1. eller 2. förlorat svenskt medborgarskap.

*) Enligt ny lag, lika med MBL 1950 (ej redovisad i bilaga 2).

2. *Ledaren* skall hava vårdnaden om barnet. Hava *båda* föräldrarna vårdnaden gäller såsom villkor, att den andra antingen icke är svensk medborgare eller ock samtidigt förlorar detta medborgarskap.
3. *Barnet* skall vara ogift.
4. *Barnet* skall vara under 18 år.

d. Förvärv av utländskt medborgarskap genom legitimation (7 § 4.). Det är här fråga om ett utom äktenskap fött barn till svensk kvinna och utländsk man. Barnet skall vara ogift och under 18 år då föräldrarna gifta sig. Har barnet icke hemvist i riket inträder då omedelbart förlust av svenskt medborgarskap för barnet, eljest först då barnet flyttar ur riket. Är barnet vid utflyttningen fyllda 18 år eller har det då ej kvar sitt utländska medborgarskap inträder icke förlust av det svenska. Avgörande torde vara den faktiska utflyttningsdagen, ej den dag då barnet avföres ur församlingsboken.

B. Förlust av svenskt medborgarskap genom s. k. preskription (8 §).

Endast undantagsvis torde den, som förlorar svenskt medborgarskap enligt detta stadgande, vara kyrkobokförd i riket.

1. Enligt 8 § första stycket förlorar svensk medborgare, som är född utom riket samt aldrig här haft hemvist och ej heller uppehållit sig här under förhållanden som tyda på samhörighet med Sverige, sitt svenska medborgarskap när han fyller 22 år. På dessförinnan gjord ansökan må dock Konungen medgiva att medborgarskapet bibehålles (dispens).

I motsats till 9 § MBL 1924 gäller stadgandet även kvinna, som är eller varit gift, om de i 8 § MBL 1950 stadgade förutsättningarna föreligga beträffande henne själv. Den äldre lagens bestämmelse om hustrus förlust av medborgarskap såsom biperson till mannen har utgått i enlighet med den nu genomförda principen om gift kvinnas självständighet.

Kvinna, som är född något av åren 1929—1931 och som är gift, frånskild eller änka då hon fyller 22 år förlorar dock enligt 19 § icke svenskt medborgarskap förrän den 31 december 1953. Genom att före 1953 års utgång här taga hemvist eller uppehålla sig under förhållanden som tyda på samhörighet med Sverige eller ock söka dispens kan hon undgå förlusten.

2. Enligt 8 § andra stycket medför förlust, som ovan nämnts, förlust av svenskt medborgarskap även för vederbörandes barn, som förvärvat medborgarskapet till följd av att denne varit svensk medborgare.

3. Liksom hittills skall förlust av det svenska medborgarskapet inträda, även om vederbörande blir statslös.

Återvinning av förlorat medborgarskap kan ej ske såsom enligt 4 § MBL 1924. Naturalisation kan emellertid ske.

C. Förlust genom Kungl. Maj:ts beslut (9 §).

Konungen kan på ansökan befria den som är eller önskar bliva utländsk medborgare från hans svenska medborgarskap.

Justitiedepartementet underrättar pastor om beslutet.

Detta kan vara villkorligt. Om vederbörande ej redan är utländsk medborgare inträder nämligen befrielsen först om han inom viss, i beslutet angiven tid förvärvar medborgarskap i annan stat.

Enligt anvisningarna till församlingsboken kol. 14 (se 1950: 615) skall beslutet dock genast antecknas. Därvid skall villkoret angivas. Först sedan det styrkts att villkoret *inom angiven tid* blivit uppfyllt må antecknas, att vederbörande ej längre är svensk medborgare. Det är ej ålagt någon myndighet att underrätta pastor härom utan styrkandet torde ankomma på vederbörande själv. Visar det sig därvid, att han blivit utländsk medborgare efter den i Kungl. Maj:ts beslut angivna tiden, skall pastor anteckna dubbelt medborgarskap. I dylikt fall bör pastor uppmana vederbörande att på nytt hos Konungen söka befrielse från det svenska medborgarskapet.

Stockholm den 19 januari 1951.

Kungl. statistiska centralbyrån:

KARIN KOCK.

Alf Olsson.

STADSBIBLIOTEKET

Översikt

över stater, enligt vilkas lagar faderns medborgarskap icke vid födelsen tillkommer barn, som är fött i Sverige i äktenskap med svensk kvinna.

Amerikas förenta stater.

Undantag: under förutsättning att fadern före barnets födelse varit bosatt i Förenta staterna minst 10 år, därav minst 5 efter fyllda 16 år, förvärvar barnet amerikanskt medborgarskap vid födelsen.

Argentina.

Undantag: under förutsättning att barnet fötts på argentinsk beskickning eller på argentinskt krigsfartyg, förvärvar barnet argentinskt medborgarskap vid födelsen.

Australiska statsförbundet.

Anmärkning: om födelsen inom viss tid registreras vid australiensiskt konsulat, anses barnet som australiensisk medborgare.

Bolivia.

Anmärkning: genom inskrivning vid boliviansk konsulat förvärvar barnet boliviansk medborgarskap.

Brasilien.

Undantag: under förutsättning att fadern vistas här i sin regerings tjänst, förvärvar barnet brasilianskt medborgarskap vid födelsen.

Ceylon.

Anmärkning: om födelsen inom viss tid registreras på visst sätt, anses barnet vara ceylonesisk medborgare.

Chile.

Undantag: under förutsättning att fadern vistas här i sin regerings tjänst, förvärvar barnet chilenskt medborgarskap vid födelsen.

Colombia.

Costarica.

Anmärkning: genom registrering i civilregistret får barnet costaricanskt medborgarskap.

Ecuador.

Indien.

Anmärkning: genom registrering hos indisk beskickning eller konsulat förvärvar barnet under vissa förutsättningar indiskt medborgarskap.

Irland.

Undantag: då fadern är född i Irland, förvärvar barnet irländskt medborgarskap vid födelsen.

Anmärkning: om födelsen registreras hos irländsk beskickning eller konsulat, förvärvar barnet irländskt medborgarskap.

Nicaragua.

Undantag: under förutsättning att fadern vistas här i sin regerings tjänst, förvärvar barnet nicaraguanskt medborgarskap vid födelsen.

Nya Zeeland.

Anmärkning: vad nedan sägs om Storbritannien äger motsvarande tillämpning å Nya Zeeland.

Panama.

Peru.

Anmärkning: barnet förvärvar peruanskt medborgarskap, när det inskrives i civilregistret eller hos peruanskt konsulat.

Portugal.

Undantag: under förutsättning att fadern vistas här i sin regerings tjänst, förvärvar barnet portugisiskt medborgarskap vid födelsen.

Anmärkning: barnet förvärvar portugisiskt medborgarskap genom inskrivning hos portugisiskt konsulat.

Storbritannien med Nordirland och kolonier.

(Dominions räknas ej hit.)

Anmärkning: när fadern är född i Storbritannien med Nordirland och kolonier, eller är i sin regerings tjänst, blir barnet automatiskt brittisk medborgare. Detsamma gäller i vissa andra fall. Reglerna härom äro alltför komplicerade för att kunna återges här. Pastor bör därför anteckna barn i äktenskap mellan brittisk man och svensk kvinna som svensk medborgare endast om vederbörande genom intyg från brittiskt konsulat eller annan brittisk myndighet styrker, att barnet icke erhållit brittiskt medborgarskap.

Sydafrikanska unionen:

Anmärkning: under vissa förutsättningar förvärvar barnet faderns medborgarskap genom registrering av födelsen hos konsulat eller annan behörig myndighet.

Södra Rhodesia.

Anmärkning: under vissa förutsättningar förvärvar barnet faderns medborgarskap genom registrering av födelsen hos konsulat eller annan behörig myndighet.

Tjeckoslovakien.

Anmärkning: fadern kan inom ett år från barnets födelse hos vederbörande kretsnationalutskott ansöka om att barnet förklaras vara tjeckoslovakisk medborgare.

Uruguay.

Beträffande under rubriken »Anmärkning» angivna fall, må anmärkas att, då i Sverige fött barn till utländsk fader genom registrering i viss ordning erhåller dennes medborgarskap, barnet synes regelmässigt jämlikt 7 § 1. MBL 1950 förlora det svenska medborgarskap, som barnet förvärvat enligt 1 § 2. MBL 1950 (cirk. s. 9). Utredning huruvida registrering ägt rum torde icke av pastor behöva verkställas ex officio. Det är dock lämpligt, att pastor vid anmälan från föräldrarna om barnets födelse frågar, huruvida registrering av barnet skett å vederbörande utländska konsulat eller beskickning. Av sådan myndighet utfärdat intyg, att barnet registrerats såsom medborgare i faderns hemland, bör godtagas såsom förutsättning för förlust av det svenska medborgarskapet, ävensom den omständigheten, att barnet upptagits i faderns utländska pass såsom medborgare i dennes hemland.

Utdrag ur betänkande (SOU 1949: 45) **med förslag till nya medborgarskapslagar för Danmark, Norge och Sverige.**

Om nu gällande rätt i ett antal främmande länder vilja de delegerade meddela följande upplysningar:

Amerikas förenta stater: Den tidigare omnämnda lagen av år 1922 är nu avlöst av »Nationality Act of 1940», som bibehållit principen att äktenskap i och för sig icke medför någon ändring av en kvinnas medborgarskap. Både män och kvinnor erhålla emellertid, om de äro gifta med en amerikansk medborgare, dels vissa formella lättnader i fråga om naturalisation och dels den lindringen i de materiella villkoren, att naturalisation kan erhållas redan efter tre års vistelse i Förenta staterna, under det att minimitiden eljest är fem år. En förutsättning för naturalisation i såväl dessa som andra fall är, att vederbörande invandrat på lagligt sätt. En amerikansk kvinna, som gifter sig med en utlänning, förlorar ej sitt amerikanska medborgarskap, även om hon genom äktenskapets ingående blir medborgare i mannens hemland. Det må dock erinras om de allmänna bestämmelserna om förlust av medborgarskap, enligt vilka en amerikansk medborgare mister sitt medborgarskap, exempelvis genom att deltaga i politiska val i ett främmande land. Den som på egen ansökan upptages till medborgare i ett annat land förlorar därigenom sitt amerikanska medborgarskap.

Belgien. Enligt medborgarskapslagen den 14 december 1932 förvärvar utländsk kvinna som gifter sig med en belgisk man, belgiskt medborgarskap. Hon kan dock inom sex månader avsäga sig det belgiska medborgarskapet genom att avge en förklaring därom, såframt hon kan visa att hon är utländsk medborgare eller genom förklaringen återvinner utländskt medborgarskap. Belgisk kvinna, som gifter sig med utlänning, förlorar sitt belgiska medborgarskap, om hon enligt vederbörande utländska lag förvärvar mannens medborgarskap. Kvinna, som icke blivit belgisk medborgare genom äktenskap, kan dock behålla sitt belgiska medborgarskap genom att inom sex månader avge en förklaring därom. Motsvarande gäller beträffande belgisk kvinna vars man frivilligt förvärvar utländskt medborgarskap.

Canada. Enligt »Canadian Citizenship Act» av år 1946 förvärvar utländsk kvinna, som gifter sig med en kanadensare, icke därigenom kanadensiskt medborgarskap. Hon kan emellertid naturaliseras efter endast ett års vistelse i landet. Kanadensiskt medborgarskap förloras av den som genom annan frivillig handling än giftermål blir medborgare i annan stat. Kanadensisk medborgare, som genom äktenskap förvärvat medborgarskap i annan stat, äger avsäga sig sitt kanadensiska medborgarskap.*)

*) *Danmark* och *Norge* hava nya lagar, lika med MBL 1950.

Finland. Enligt lagen den 9 maj 1941 om förvärvande och förlust av finskt medborgarskap förvärvar utländsk kvinna, som gifter sig med finsk man, finskt medborgarskap på grund av äktenskapet. Finsk medborgare, som på ansökan blir medborgare i annat land, förlorar ovillkorligen sitt finska medborgarskap. Förvärvar finsk medborgare på annat sätt — t. ex. genom giftermål — utländskt medborgarskap medför detta förlust av det finska medborgarskapet, om vederbörande har sitt egentliga bo och hemvist utom Finland; den som är bosatt i Finland förlorar däremot sitt finska medborgarskap först genom att flytta ur landet.

Frankrike. »Code de la nationalité française» den 19 oktober 1945 stadgar, att utländsk kvinna, som gifter sig med fransk medborgare, utom i vissa undantagsfall förvärvar franskt medborgarskap genom äktenskapets ingående. En kvinna, som enligt sitt hemlands lag kan behålla sitt medborgarskap, har emellertid möjlighet att undgå förvärv av franskt medborgarskap genom att före äktenskapets ingående avge en förklaring. Regeringen kan inom sex månader från äktenskapets ingående vägra kvinnan franskt medborgarskap; i dylikt fall skall det anses, som om hon aldrig varit fransk medborgare. En fransk kvinna, som gifter sig med utländsk medborgare, behåller sitt franska medborgarskap, med mindre hon före äktenskapets ingående uttryckligen förklarar att hon avstår därifrån. En sådan förklaring är giltig endast under förusättning att hon enligt lagstiftningen i mannens hemland förvärvar eller kan förvärva medborgarskap genom äktenskapet. Myndig fransk kvinna, som frivilligt förvärvar utländskt medborgarskap, förlorar sitt franska medborgarskap.

Island. De i medborgarskapslagen av den 15 juni 1926 upptagna bestämmelserna om gift kvinnas medborgarrättsliga ställning överensstämma helt med den danska lagens stadganden i ämnet.*)

Italien. Enligt medborgarskapslagen den 13 juni 1912 förvärvar utländsk kvinna, som gifter sig med en italiensk man, italienskt medborgarskap. Italiensk kvinna, som gifter sig med en utlänning, förlorar sitt italienska medborgarskap, om hon genom giftermålet förvärvar mannens medborgarskap.

Jugoslavien. Enligt lag den 12 juni 1946 förvärvar utländsk kvinna, som gifter sig med en jugoslav, icke därigenom jugoslaviskt medborgarskap. Däremot får hon — liksom en utländsk man som är gift med en jugoslavisk kvinna — vissa lättnader i fråga om naturalisationsvillkoren. Jugoslavisk kvinna, som gifter sig med en utlänning, behåller sitt jugoslaviska medborgarskap, även om hon genom äktenskapet blir medborgare i mannens hemland.

Nederländerna. Huvudregeln i medborgarskapslagen den 12 december 1892 är, att gift kvinna under äktenskapet följer sin man i medborgarskapshänseende. Enligt en år 1936 genomförd ändring i lagen behåller emellertid nederländsk kvinna, vilkens man blir naturaliserad i ett annat land eller som gifter sig med en utlänning, sitt nederländska medborgarskap, såframt hon icke genom mannens naturalisation resp. vid äktenskapets ingående förvärvat och ej heller kunnat förvärva utländskt medborgarskap. Frågan om revision av medborgarskapslagstiftningen är för närvarande föremål för utredning.

Polen. Enligt lagen den 20 januari 1920 angående polskt medborgarskap förvärvar utländsk kvinna polskt medborgarskap genom giftermål med polsk medborgare. Polsk kvinnas ingående av äktenskap med utlänning medför icke i och

*) Här avses dansk MBL 1925, ej dansk MBL 1950.

för sig förlust av polskt medborgarskap, men om hon genom äktenskapet förvärvar utländskt medborgarskap, förlorar hon sitt polska medborgarskap.

Rumänien. Enligt den rumänska medborgarskapslagen av den 6 juli 1948 förvärvar utländsk kvinna, som gifter sig med en rumänsk man icke därigenom rumänskt medborgarskap. För naturalisation av sådan kvinna — eller av utländsk man som är gift med rumänsk kvinna — uppställes inget annat villkor än avsägelse av det tidigare medborgarskapet. Rumänsk kvinna, som gifter sig med en utlänning, förlorar icke därigenom sitt rumänska medborgarskap. Som en allmän regel fastslås i lagens inledande artiklar att ingen rumänsk medborgare kan förvärva medborgarskap i annat land eller åtnjuta de förmåner ett sådant medborgarskap medför utan tillstånd av justitieministeriet. I enlighet härmed medför förvärv av utländskt medborgarskap — genom äktenskap eller på annat sätt — förlust av rumänskt medborgarskap endast om förvärvet skett med justitieministeriets tillstånd.

Schweiz. Enligt grundlagen av år 1874 och civillagen av år 1907 förvärvar hustru genom giftermålet mannens medborgarskap. Jämlikt en förordning av förbundsrådet den 11 november 1941 kan emellertid ett på detta sätt förvärvat medborgarskap förklaras ogiltigt inom fem år från äktenskapets ingående, såframt äktenskapet uppenbarligen haft ett kringgående av medborgarskapslagstiftningen till ändamål. För det fall att en schweizisk kvinna gifter sig med en utlänning gäller enligt samma förordning som huvudregel, att kvinnan förlorar sitt schweiziska medborgarskap. Hon behåller dock detta, om hon eljest oundvikligen skulle bli statslös. Sådant fall anses ej föreligga, när hon underlåtit att avge förklaring eller ansökan, som enligt mannens hemlands lag skulle möjliggjort för henne att vid äktenskapets ingående förvärva mannens medborgarskap. Undantagsvis kan dispens beviljas från dessa bestämmelser om förlust av medborgarskap.

Sovjetunionen. Enligt medborgarskapslagen den 19 augusti 1938 medför en manlig eller kvinnlig sovjetmedborgares äktenskap med en person, som icke är medborgare i Sovjetunionen, ingen ändring av medborgarskapet. Genom en den 15 februari 1947 utfärdad lag ha emellertid äktenskap mellan sovjetmedborgare och utlänningar förbjudits.

Spanien. Genom den republikanska konstitutionen av år 1931 tillerkändes den gifta kvinnan en självständig ställning på medborgarskapsrättens område. Franco-Spanien har emellertid genom ett dekret den 24 maj 1938 åter satt i kraft artikel 22 i 1889 års civillag, vari stadgas att den gifta kvinnan följer mannens nationalitet.

Storbritannien. Enligt den intill den 1 januari 1949 gällande lagstiftningen skulle en brittisk medborgares hustru anses som brittisk medborgare och en utlännings hustru som utländsk medborgare; dock förlorade en brittisk kvinna icke sitt brittiska medborgarskap genom äktenskap med en utlänning, med mindre hon genom äktenskapet förvärvade mannens medborgarskap. Genom »British Nationality Act, 1948», vilken lag trädde i kraft den 1 januari 1949, har emellertid genomförts en radikal omgestaltning av den gifta kvinnans medborgarrättsliga ställning. Lagen gäller för Storbritannien, Nordirland och kolonierna; då i det följande talas om Storbritannien inbegripas däri även Nordirland och kolonierna. Utländsk kvinna, som gifter sig med en medborgare i Storbritannien, blir icke därigenom automatiskt medborgare i Storbritannien utan måste i viss ordning anhålla om att bli registrerad som sådan. Enlig regeringsförslaget skulle en dylik anhållan prövas diskretionärt, men enligt lagen har kvinnan rätt att bli registrerad som medborgare, om hon avlägger trohetsed och icke tidigare avsagt sig eller berövats med-

borgarskap i Storbritannien. Kvinna, som är medborgare i Storbritannien, förlorar icke sitt medborgarskap genom at gifta sig med en utlänning. Om hon genom äktenskapet förvärvar medborgarskap i mannens hemland, har hon liksom varje annan person med dubbelt medborgarskap full frihet att i viss ordning avsäga sig sitt medborgarskap i Storbritannien. Enligt övergångsbestämmelserna till den nya lagen återvinnes medborgarskap automatiskt av kvinna, som på grund av förut gällande bestämmelser förlorat medborgarskap genom giftermål eller under äktenskapets bestånd. För medborgare i dominions gälla vissa särskilda bestämmelser.

Tjeckoslovakien. Enligt lagen den 13 juli 1949 angående förvärvande och förlust av tjeckoslovakiskt medborgarskap förvärvar utländsk kvinna genom giftermål med tjeckoslovakisk man dennes medborgarskap, därest vederbörande kretsnationalutskott bifaller en av kvinnan gjord ansökan därom. Sådan ansökan skall göras senast sex månader efter äktenskapets ingående. Tjeckoslovakisk kvinna, som genom giftermål med utlänning förvärvar dennes medborgarskap, förlorar sitt tjeckoslovakiska medborgarskap, såvida icke kretsnationalutskottet bifaller en av kvinnan senast sex månader efter äktenskapets ingående gjord ansökan att behålla detsamma.

Tyskland. Enligt »Reichs- und Staatsangehörigkeitsgesetz» den 22 juli 1913 förvärvar utländsk kvinna tyskt medborgarskap genom giftermål med en tysk man och förlorar tysk kvinna genom giftermål med utlänning sitt tyska medborgarskap. Den innevarande år antagna provisoriska Bonnförfattningen innehåller emellertid ett stadgande, enligt vilket förlust av tyskt medborgarskap mot vederbörandes vilja kan inträda endast om han icke därigenom blir statslös. Såvitt är känt har någon ändring i medborgarskapslagen icke skett, men i författningen sägs, att bestämmelsen i fråga är bindande såsom omedelbart gällande rätt. Härav synes följa att en kvinna, som gifter sig med en utlänning utan att därigenom förvärva mannens medborgarskap, hädanefter kommer att behålla sitt tyska medborgarskap. Bonnförfattningens giltighetsområde är emellertid de facto inskränkt till de av de västallierade besatta delarna av Tyskland. Såvitt är känt gälla bestämmelserna i 1913 års lag alltjämt i östzonen.

Ungern. Lagen den 24 december 1948 om ungerskt medborgarskap står kvar på den äldre ståndpunkten i fråga om den gifta kvinnans medborgarrättsliga ställning. Sålunda förvärvar utländsk kvinna, som gifter sig med en ungersk man, ungerskt medborgarskap. Å andra sidan förlorar ungersk kvinna, som gifter sig med en utlänning, sitt ungerska medborgarskap utom i det fallet att hon icke förvärvar mannens medborgarskap genom giftermålet.

Österrike. Enligt medborgarskapslagen den 10 juli 1945 förvärvar utländsk kvinna genom giftermål med en österrikisk man dennes medborgarskap. Österrikisk kvinna, som gifter sig med en utlänning, förlorar sitt österrikiska medborgarskap, såframt det visas att hon genom giftermålet förvärvat mannens medborgarskap. Enligt en tilläggslag den 9 juni 1949 kan emellertid medgivande lämnas till att hon även i sådant fall får behålla det österrikiska medborgarskapet, om vägande skäl tala därför.

STADSBIBLIOTEK

KUNGL. STATISTISKA CENTRALBYRÅN

RIKSBYRÅN FÖR FOLKBOKFÖRINGEN

Cirkulär Nr 31 (juli 1951)

Cirkulär till samtliga pastorsämbeten i riket
med undantag av Stockholm angående ny uppgiftsplikt till länsbyråerna för folkbokföringen.

Genom en kungörelse den 29 juni 1951, nr 537, har viss uppgiftsplikt införts gentemot länsbyråerna för folkbokföringen beträffande **främmande trosbekännare.**

Följande uppgifter skola lämnas;

1. *senast den 14 augusti 1951:* av pastor uppgift om envar främmande trosbekännare, som den 10 i månaden är kyrkobokförd i församlingen (2 §);

2. *fortlöpande efter den 10 augusti 1951:* uppgift om att anteckning gjorts eller överstrukits i personakt rum 10 (3 §).

Uppgifter enligt punkt 1 benämnas i detta cirkulär härefter *engångsuppgifter* och uppgifter enligt punkt 2 *fortlöpande uppgifter.*

Beträffande uppgiftsskyldighetens närmare utformning hänvisas till kungörelsen. Observera särskilt att *anmälan* av pastor skall göras till länsbyrån även om *intet* finnes att meddela enligt 1 här ovan.

Närmare anvisningar för tillämpningen av dessa bestämmelser meddelas här med stöd av 4 § kungörelsen. Anvisningarna beträffande den fortlöpande uppgiftsplikten skola, därest riksbyrån icke annorledes förordnar, tillämpas allenast beträffande kyrkobokföringsåtgärder, som vidtagas under år 1951.[1])

I. Engångsuppgifterna.

Uppgiftsunderlaget. Hämtas uppgifterna ur förteckningen över främmande trosbekännare måste genom jämförelse med församlingsliggaren (församlingsboken) uppgifternas fullständighet och riktighet av pastor kontrolleras, innan de avlämnas.

Observera särskilt att endast främmande trosbekännare, som voro kyrkobokförda i församlingen *den 10 augusti 1951,* enligt kungörelsen få medtagas. Under tiden till pastor inkommande personakter och personaktsrekvisitioner böra därför även beaktas till undvikande av obehörig uteslutning och dubbelredovisning av från resp. till annan församling inflyttade personer. Är vederbörande att anse såsom inflyttad i annan församling

[1]) För tiden efter den 31/12 1951 torde nya anvisningar få meddelas, om den av riksdagen antagna religionsfrihetslagen då träder i kraft; de närmare övergångsanvisningar, som i sådant fall kunna erfordras, komma att meddelas därvid.

Stat. cbn. 1237/1951. 2 200 ex.

före den 11 augusti 1951, medtages han icke i utflyttningsorten utan i inflyttningsorten, då personakten dit inkommit (jfr 2 § andra stycket kungörelsen). Har han inflyttat den 11 augusti 1951, medtages han i utflyttningsorten men icke i inflyttningsorten.

Anm. Orden »främmande trosbekännare» i kungörelsens 2 § omfatta icke den som utträtt ur svenska kyrkan utan att inträda i främmande trossamfund (jfr lagen den 16 oktober 1908, ang. lindring i främmande trosbekännares skattskyldighet till svenska kyrkan samt hennes prästerskap och betjäning samt 3 § 1. b kungörelsen den 18 april 1947, nr 186). Av kyrkobok torde emellertid icke framgå, huruvida inträde i främmande trossamfund följt å utträde ur svenska kyrkan. Någon kontroll i sådant hänseende är icke avsedd. Om en sådan person till äventyrs skulle råka bli medtagen i engångsuppgifterna saknar förhållandet praktisk betydelse. Uppgifterna avses nämligen icke skola ligga till grund för lindring i skattskyldigheten till kyrkliga ändamål beträffande avgifter, som hänföra sig till tidigare taxering än den under år 1953, då även sådan person avses skola komma i åtnjutande av skattelindring. I fråga om avgifter, som hänföra sig till 1952 års taxering, torde debiteringen komma att — såsom hittills — grunda sig på intyg från föreståndarna för de främmande församlingarna.

Avtryckskort och särskilda blanketter. Uppgifterna meddelas lämpligen å *avtryckskort*, hämtat ur församlingsregistret. Finnes icke avtryckskort, användes den för sådant fall särskilt avsedda s. k. *hjälpblanketten* (form. 715).

Där antalet uppgifter, som skall lämnas, är mera avsevärt, kunna dessa — om detta medför arbetsbesparing — dock i stället få lämnas å *lista* med den uppställning och det format, som angives å sid. 3.

Anm. Observera att denna lista skall ha annat innehåll och annan uppställning än den förteckning, som enligt 3 § 1. b kungörelsen den 18 april 1947, nr 186, varje år avlämnas till lokala skattemyndigheten för röstlängdens upprättande. Bl. a. skola i här avsedda lista angivas de aktuella **kyrkobokföringsfastigheterna** (icke såsom till röstlängden senaste mantalsskrivningsfastighet). Uppgifterna skola vidare hänföra sig till förhållandena vid en **senare** tidpunkt och omfatta **alla** levnadsåldrar.

I uttaget avtryckskorts ställe bör stolpe insättas på vanligt sätt. Nytt kort erhålles, då uppgiften blivit registrerad i länsbyråns tryckande register. På sådant kort kommer tillhörighet till främmande trossamfund under år 1951 att vara utmärkt med de två sista siffrorna i detta årtal (51), placerade på rad 3.

Anteckningar på avtryckskorten. På varje avtryckskort införes under den tryckta texten följande anteckningar: »Sv. K. ut 51».

Avlämnas flera avtryckskort, är tillräckligt att på det första kortet införa bokstäverna »Sv. K.; korten böra då sammanhållas med gummisnodd. Beteckningen »ut 51» får däremot icke utlämnas på något kort.

Blanketternas ifyllande. *Hjälpblankett* ifylles enligt formulär och anvisningar; dock göras inga anteckningar i fält 2 (Ändringsuppgifter). I rubrikfältet (överst till vänster) antecknas »Sv. K. ut 51».

Lista bör ha uppställning och innehåll enligt utkastet nedan. Den bör vara upplagd i särskilda avdelningar för varje valdistrikt och upptaga fastigheterna i den följd, vari de förekomma i församlingsliggaren. Personerna skola redovisas å de fastigheter de äro kyrkobokförda (jfr under Anm. ovan). — Till lista bör användas papper av formatet A 4 (210×297 mm).

Förteckning

över främmande trosbekännare den 10 aug. 1951 i ..... förs.

Kyrkobokföringsfastighet	Efternamn, fullst. förnamn	Föd.tid år, månad, dag
1:a vd		
2:a vd		
O. s. v.		

II. Den fortlöpande aviseringen.

Fördelning mellan riksbyrån och pastor. Anteckning i personakt rum 10 kan ske

1. i samband med att personakt upprättas av *riksbyrån* (invandrare och från bok över obefintliga till församlingsbok överförda personer) eller av *pastor* (nyfödda); samt

2. i redan upprättad personakt.

I uppgiftsavseende att likställa med verkställandet av anteckning i rum 10 av personakt, är *utfärdandet* efter rekvisition av i riksbyråns emigrant- eller obefintlighetsregister ingående personakt, innehållande sådan anteckning.

Riksbyrån underrättar länsbyrå om att personakt, som upprättas av riksbyrån, innehåller anteckning i rum 10. Detta sker samtidigt med länsbyråns underrättande om invandrarens resp. den i bok över obefintliga upptagne personens kyrkobokföring i riket. Till sådan underrättelse användes ett exemplar av den inkomna personaktsrekvisitionen.

På pastor ankommer att underrätta länsbyrå i alla övriga fall, då anteckning i personakt rum 10 göres samt då sådan anteckning överstrykes i personakt, som ingår i församlingsliggaren.

Anm. Observera att riksbyråns avisering endast omfattar dem, som bliva kyrkobokförda i riket den 11/8 1951 eller senare. Dessförinnan kyrkobokförd person skall vara medtagen i pastors engångsuppgifter (se under I). Pastors löpande avisering avser den 11/8 1951 eller senare verkställd kyrkobokföringsåtgärd. — Om **redan gjord** anteckning i rum 10 av rekvirerad personakt för person, som inflyttar **från Stockholm**, lämnar **mantalsverket** länsbyrån uppgift i inflyttningsavin.

Pastorsämbetena erinras om nödvändigheten att härefter undantagslöst i rekvisition av personakt till riksbyrån ange trosbekännelse, där sådan skall antecknas i den rekvirerade personakten.

Blankettfrågan. Uppgift rörande anteckning, som införes i personakt rum 10 för nyfödd, innan länsbyrån underrättats om födelsen, meddelas samtidigt med uppgiften om födelsen å *födelseavin* (form. 714).

Anteckning, som eljest införes i personakt rum 10, ävensom överstrykning av sådan anteckning meddelas länsbyrån å *avtryckskort,* hämtat ur församlingsregistret eller — om avtryckskort ej finnes — å den förutnämnda *hjälpblanketten.*

Anteckningarna givas samma avfattning å blanketter och avtryckskort.

De införas

på avtryckskort	under den tryckta texten;
» födelseavi	i fält 4. Särskilda anteckningar;
» hjälpblankett	i rubrikfältet.

Följande beteckningssätt skola därvid användas:

för anteckning i personakt rum 10 ..... Sv. K. ut 51.

» överstrykning av sådan anteckning ..... Sv. K. in. Därjämte överstrykes den förutnämnda årtalssiffran 51 på avtryckskortets rad 3 (jfr sid. 2).

I fält 2 av hjälpblanketten göras inga anteckningar.

Stockholm i juli 1951.

KUNGL. STATISTISKA CENTRALBYRÅN.

KARIN KOCK.

Cecil Hammarberg.

STATENS REPRODUKTIONSANSTALT
314451

GÖTEBORGS STA

KUNGL. STATISTISKA CENTRALBYRÅN

RIKSBYRÅN FÖR FOLKBOKFÖRINGEN

Cirkulär nr 32 (december 1951).

Cirkulär till pastorsämbetena i riket med anledning av religionsfrihetslagen m. m.

1 kap. Inledande anmärkningar.

Nya författningar. *Religionsfrihetslagen* (nedan betecknad **RL**) den 26 oktober 1951 (nr 680) träder i kraft den 1 januari 1952. I anslutning till lagen hava den 26 oktober 1951 utfärdats åtskilliga följdförfattningar, beträffande vilkas innehåll hänvisas till Svensk författningssamling för år 1951 under n:ris 681—705.

I detta cirkulär meddelas, närmast i anslutning till de ändringar i kyrkobokföringskungörelsen, som genomförts genom kungörelsen 1951: 704, en översikt över vissa bestämmelser i RL och i sistnämnda kungörelse. *Översikten avser att bilda underlag för vissa påpekanden till underlättande av de nya bestämmelsernas tillämpning men gör ej anspråk på att vara sig fullständigt återgiva eller kommentera författningstexten.*

Genom RL *upphäves* bl. a. 1873 års förordning angående främmande trosbekännare och deras religionsövning; dock skall 18 § i förordningen fortfarande gälla. Detta sammanhänger med att den nya lagstiftningen icke inverkar på den rätt till särskild kyrkobokföring, som i viss utsträckning förekommer inom några romersk-katolska församlingar, vilka erhållit Kungl. Maj:ts tillstånd därtill.

Genom en lag om viss *lindring i skattskyldigheten* för dem som icke tillhöra svenska kyrkan (1951: 691), vilken likaledes träder i kraft den 1 januari 1952, upphäves 1908 års lag i ämnet. Den nya lagens övergångsbestämmelser torde likväl bl. a. medföra, att pastorsämbetena även under år 1952 — men då för sista gången — få granska sådana intyg över främmande trosbekännare, som avses i den upphävda lagen. Enligt den nya

Stat. cbn 1246 1951.2500 ex.

lagens övergångsbestämmelser gäller om rätt till skattelindring beträffande avgifter, som hänföra sig till 1952 års taxering, att avgörande för frågan om sådan rätt skall vara om den skattskyldige vid utgången av år 1951 rättsligen tillhört här befintlig församling av främmande kristna eller mosaiska trosbekännare, vilken då ägde rätt till offentlig religionsutövning.

Av intresse ur folkbokföringssynpunkt torde i övrigt vara följande nr i 1951 års författningssamling, nämligen 681, 683, 684, 697—701 samt 703.

Nya formulär. Genom kungörelsen 1951: 704 anbefallas åtskilliga smärre ändringar i formulären till vissa *kyrkoböcker,* i huvudsak innefattande annan formulering av rubriktext. Utan hinder härav må emellertid enligt övergångsbestämmelserna de blanketter enligt äldre formulär, som finnas tryckta, alltjämt användas. Någon skyldighet för pastor att bringa rubriktexten i dessa äldre blanketter i överensstämmelse med de nya formulären genom strykning och överskrift föreligger icke.

Riksbyrån har med giltighet från årsskiftet fastställt formulär till *lysningsbevis* och *vigselattest;* blanketter enligt motsvarande äldre formulär få därefter icke användas. Närmare upplysningar härom lämnas i 5 kap. nedan.

Missuppfattning av cirkulär 31. Med anvisningarna å sista sidan av cirkulär 31 angående ny uppgiftsplikt till länsbyråerna för folkbokföringen har avsetts, att beteckningarna »*Sv. K.* ut 51» och »*Sv. K.* in» skulle användas *i avi till länsbyrån* om att anteckning gjorts resp. överstrukits i personakten rum 10.

Emellertid synas anvisningarna på sina håll hava missuppfattats så att anteckningar i *personakten* rum 10 gjorts på detta sätt.

Där sådana felaktiga anteckningar gjorts i personakt skall rättelse oförd röjligen vidtagas, så att anteckningarna bliva i överensstämmelse med kyrkobokföringskungörelsens anvisningar till personakten.

2 kap. Medlemskap i svenska kyrkan.

A. Religionsfrihetslagens bestämmelser.

Allmänt villkor. Enligt 6 § RL må endast svensk medborgare eller här i riket bosatt utlänning vara medlem av svenska kyrkan.

Då i det följande angives, att någon inträder i eller tillhör kyrkan, förutsättes outsagt, att detta allmänna villkor är uppfyllt.

Årsskiftet 1951/1952. Envar svensk eller här bosatt utlänning som vid årsskiftet tillhör kyrkan eller står utanför densamma, fortfar även efter

religionsfrihetslagens ikraftträdande att intaga samma ställning till kyrkan, till dess ändring därutinnan sker genom inträde eller utträde. Utlänning har upphört att vara medlem av svenska kyrkan då han ej längre är bosatt här i riket.

Förteckningen över främmande trosbekännare skall efter årsskiftet anses såsom *förteckning över personer som icke tillhöra svenska kyrkan* (SFS 1951: 684). Detta stadgande uttrycker den nya principen, att kyrkobokföringen ej vidare skall redovisa trosbekännelse utan endast tillhörighet eller icke-tillhörighet till kyrkan.

Inträde vid födelsen (7 och 8 §§ RL). I svenska kyrkan inträder vid födelsen

1. barn i äktenskap om båda föräldrarna tillhöra kyrkan och barn utom äktenskap om modern tillhör kyrkan; samt

2. barn i äktenskap även om endast en av föräldrarna tillhör kyrkan *såframt ej inom sex veckor från födelsen anmäles, att barnet icke skall tillhöra kyrkan.* Angående sådan anmälan se vidare nedan.

Om dylik anmälan sker eller om båda föräldrarna till barn i äktenskap eller modern till barn utom äktenskap står utanför kyrkan, föreligga fall, då barnet *icke inträder* i kyrkan *vid födelsen.*

Inträde vid legitimation (8 § RL). Erhåller barn utom äktenskap, som icke inträtt i kyrkan vid födelsen, *innan det fyllt 12 år,* äktenskaplig börd genom att föräldrarna ingå äktenskap med varandra och tillhör en av föräldrarna kyrkan, inträder barnet i kyrkan vid föräldrarnas giftermål, *såframt ej inom sex veckor från äktenskapets ingående anmäles att barnet icke skall tillhöra kyrkan.*

Anmälan att barn icke skall tillhöra kyrkan (7 och 8 §§ RL) förhindrar, såsom ovan nämnts, i vissa fall att barn inträder i kyrkan vid födelsen eller vid legitimation. Anmälan skall göras till pastor i den församling, där barnet skall kyrkobokföras resp. är kyrkobokfört. Som regel skall anmälan göras av båda föräldrarna. Tillkommer vårdnaden om barnet dem ej gemensamt göres anmälan av den som har vårdnaden. Även om båda hava vårdnaden kan den ene ensam göra anmälan till förhindrande av inträde vid födelsen (7 §, ej 8 § RL), om föräldrarna före äktenskapets ingående eller eljest före barnets födelse skriftligen med vittnen överenskommit att barnet icke skall tillhöra kyrkan. Avtal om barns uppfostran i viss troslära[1]), som före RL:s ikraftträdande upprättats skriftligen och uppvisats för

[1]) Enligt den nya lydelsen av kyrkobokföringskungörelsen (1951: 704) behöver varken sådant avtal eller överenskommelse, som avses i 7 § RL, vidare antecknas i kyrkoböckerna.

vigselförrättare enligt 6 § i 1873 års förordning, har samma verkan som dylik överenskommelse, även om avtalet icke är bevittnat; se härom närmare övergångsbestämmelserna till RL.

Beträffande den *utredning angående vårdnadskapet,* som erfordras vid pastors prövning av anmälan att barn icke skall tillhöra kyrkan m. m.; se nedan.

Inträde vid förvärv av svenskt medborgarskap (9 § RL). Sådant förvärv medför automatiskt inträde i kyrkan för evangelisk-luthersk trosbekännare, såframt han icke hos pastor i sin kyrkobokföringsort anmält att han icke vill inträda i kyrkan.

Inträde efter ansökan (10 § RL). Ansökningen, för vilken viss form ej är föreskriven, göres hos pastor i kyrkobokföringsorten. Visar sökanden att han är döpt i svenska kyrkans ordning skall han upptagas i kyrkan. Detsamma skall ock gälla, om sökanden erhållit viss undervisning i kyrkans lära och inför pastor avgiver viss muntlig försäkran; se vidare härom i lagtexten.

Utträde (11 § RL) sker genom anmälan. Anmälan skall göras *personligen* hos pastor i kyrkobokföringsorten, ej per post eller telefon. Endast en anmälan erfordras, och den medför omedelbart utträde.

Bestämmanderätten om barns ställning till kyrkan (12 § RL). Den som fyllt 18 år äger själv göra ansökan eller anmälan som angår medlemskapet i svenska kyrkan. För yngre barn göres sådan framställning av vårdnadshavaren; har barnet fyllt 15 år krävs dess samtycke.

Utredning om vårdnadskapet.[1]) Beträffande vårdnad om barn i äktenskap gäller såsom huvudregel enligt 6 kap. 1 § föräldrabalken, att barn i äktenskap står under föräldrarnas gemensamma vårdnad till dess barnet fyllt 21 år eller ingått äktenskap. För beslut i vårdnadsfråga erfordras alltså, att enighet föreligger mellan föräldrarna om hur frågan bör lösas. Någon utväg att slita meningsskiljaktighet mellan dem anvisar lagen icke. I vissa fall — såsom då en av föräldrarna gör sig skyldig till grov försummelse vid vårdnadens utövande eller han för ett lastbart eller supigt liv eller han är till följd av frånvaro, sjukdom eller annan orsak för längre tid förhindrad att deltaga i vårdnaden — kan rätten fråntaga honom vårdnaden och förordna, att denna skall tillkomma den andre ensam. Inträffar

[1]) Framställningen här återger ett uttalande av lagrådet med endast de ändringar, som betingas av att i det av lagrådet granskade lagförslaget paragrafnumreringen och den ålder, vid vilken barns samtycke erfordras till ändring i samfundstillhörighet, var en annan än i RL.

sådant fall i fråga om båda föräldrarna, äger rätten överflytta vårdnaden å särskilt förordnad förmyndare. Ha föräldrarna på grund av söndring i äktenskapet flyttat från varandra, utan att det dömts till hemskillnad eller äktenskapsskillnad mellan dem, kan endera utverka domstols förordnande angående vårdnaden om barnen. Dömes till hemskillnad eller äktenskapsskillnad, måste domstolen giva förordnande, hur vårdnaden skall utövas. Dör en av föräldrarna, tillkommer vårdnaden den andre. Att märka är, att RL innehåller de avvikelser från föräldrabalkens regler, att vårdnadshavarens beslutanderätt i fråga om barns samfundstillhörighet upphör, när barnet fyllt 18 år, samt att sedan barnet fyllt 15 år dess samtycke erfordras.

Av nu återgivna regler framgår, att det normala är, att vårdnaden om barnen tillkommer båda föräldrarna gemensamt. Inställa sig föräldrarna inför pastor och förena sig i en anmälan eller ansökan av ifrågavarande slag, lärer pastor, försåvitt icke särskild anledning till annat föreligger, kunna nöja sig med en muntlig försäkran, att vårdnaden tillkommer dem båda. En sådan förklaring torde också i allmänhet vara tillräcklig, när anmälan, som avses i 7 § andra stycket eller i 8 § andra stycket, eller ansökan om inträde i svenska kyrkan göres i en av båda föräldrarna undertecknad och vederbörligen bevittnad skrift eller utav en av dem personligen under åberopande av fullmakt från den andre. Gör däremot eljest blott en av föräldrarna skriftligen eller muntligen anmälan, som nu sagts, föreligger som regel anledning att fordra närmare utredning, huruvida sökanden är ensam vårdnadshavare eller i fall, som avses i sista punkten av 7 § andra stycket, har del i vårdnaden, såvitt detta förhållande ej är känt för pastor. Så blir också fallet, när allenast en av föräldrarna vidtager åtgärd för barns inträde i eller utträde ur kyrkan. Föreligger hemskillnad eller äktenskapsskillnad mellan makarna, utvisar domstolens beslut i vårdnadsfrågan vem som har vårdnaden. Eftersom barnavårdsnämnden, enligt kungörelsen den 16 december 1949 om skyldighet för domstol att lämna uppgifter i mål och ärenden enligt föräldrabalken, skall erhålla underrättelse om domstols beslut rörande vårdnaden om barn, som ej fyllt 18 år, kan pastor genom förfrågan hos nämnden erhålla upplysningar i ämnet.

Medlemskap för invandrare. Invandring medför icke inträde i svenska kyrkan.

a. *Svensk medborgare* kan tillhöra kyrkan, fastän han varit bosatt utomlands och kanske aldrig varit här kyrkobokförd. Hur härmed förhåller sig får bedömas från fall till fall, bl. a. med ledning av de grundsatser som kommit till uttryck i stadgandena i 1873 års förordning om barns uppfostran i viss troslära.

b. *Utlänning,* vilket begrepp omfattar även statslös, skall alltid vid invandring bokföras såsom *icke* tillhörande kyrkan. *Särskilt observeras,* i motsats till äldre rätt, att detta gäller även om han är evangelisk-luthersk trosbekännare.

Vill han tillhöra kyrkan, måste han göra ansökan om inträde enligt 10 § RL; angående inträde vid förvärv av svenskt medborgarskap, se ovan.

Särskilda bestämmelser. Här må uppmärksamhet fästas på följande stadganden i RL:

1. Den som icke är och ej heller skall vara kyrkobokförd i riket äger göra anmälan eller ansökan enligt RL hos pastor i vistelseorten (13 §) eller, i utlandet, hos viss diplomatisk eller konsulär ämbetsman (14 §).

2. *Pastor* behöver ej personligen handlägga ärenden enligt RL. Se närmare härom i 16 §.

B. Åtgärder.

Övergången. I kyrkoböckerna skall som hittills medlemskap i svenska kyrkan framgå av att annat ej antecknats. Främmande trosbekännelse antecknas ej vidare, utan i stället »Tillhör icke sv. kyrkan». Vid överföring till nytt uppslag i församlingsbok eller till annan församlingsbok eller till bok över obefintliga eller vid omskrivning av personakt förvandlas anteckning om främmande trosbekännelse till anteckning om avsaknad av medlemskap i kyrkan. Så länge dylik anteckning kvarstår på det rum där den införts, förändras däremot icke anteckningens form.

I *förteckningen över personer som icke tillhöra svenska kyrkan* (förut: över främmande trosbekännare) göras inga nya anteckningar i kol. 5, vilken numera med omnumrering av de följande uteslutits ur formuläret. I det följande benämnes denna urkund »förteckningen».

Barns födelse efter år 1951. 1. Om barnet vid födelsen inträder i kyrkan förfares som hittills.

2. Om barnet icke inträder i kyrkan vid födelsen antecknas för barnet i *församlingsboken* kol. 14 och *personakten* rum 10: »Tillhör icke sv. kyrkan», varjämte barnet införes i *förteckningen.*

Därest det förhållandet, att barnet icke inträder i kyrkan vid födelsen, är föranlett av anmälan *inom sex veckor från födelsen*[1]) enligt 7 § RL, att barnet icke skall tillhöra kyrkan, antecknas vidare i *församlingsboken* kol. 14 för barnet och i barnets *personakt* rum 20 den dag, då anmälan skedde.

[1]) Anmälan senare än sex veckor från födelsen får ej verkan från barnets födelse utan blir att betrakta som ett utträde ur kyrkan.

I *födelseavi till länsbyrån* angives att barnet icke tillhör kyrkan. I den blankett (form. 714) som numera tillhandahålles av riksbyrån utmärkes detta med kryss i en för ändamålet avsedd ruta. Användes äldre blankett (form. 714), som icke upptager sådan ruta, antecknas i fält 4 »*Sv. K.* ut» samt de två sista siffrorna i födelseåret (t. ex. »52»).

Observera! Möjligheten att anmälan kan komma att ske, att barnet icke skall tillhöra kyrkan, får ej fördröja födelseavi till länsbyrån, som enligt vanliga regler skall insändas tidigare. I sådan avi behandlas barnet såsom tillhörande kyrkan. Göres sedermera dylik anmälan inom sex veckor från födelsen, underrättas länsbyrån å *avtryckskort* för barnet eller, om pastor ännu ej fått sådant, å hjälpblankett (form. 715) med anteckningen »*Sv. K.* ut 52»; siffrorna skola avse *födelseåret* (i exemplet 1952).

Legitimation efter år 1951. Om föräldrarnas giftermål med varandra medför, att barnet inträder i kyrkan, antecknas för barnet i *församlingsboken* kol. 14 och i *personakten* rum 20 t. ex.: »Intr. i sv. kyrkan vid föräldr. giftermål» jämte dagen för inträdet, d. v. s. vigseldagen. Vidare strykes i *personakten* rum 10 ordet »icke» i anteckningen »Tillhör icke sv. kyrkan»; förekommer i stället anteckning om främmande trosbekännelse strykes denna anteckning. I rum 10 antecknas vidare hänvisning till rum 20.

Barnet strykes i *förteckningen.*

Barnets *avtryckskort* insändes till länsbyrån med anteckningen t. ex. »*Sv. K.* in».

Sker *anmälan att barnet icke skall tillhöra kyrkan* inom sex veckor från vigseldagen antecknas dagen för denna anmälan i *församlingsboken* kol. 14 och *personakten* rum 20.

Om därvid ovan beskrivna åtgärder redan hunnit vidtagas måste barnet åter införas i *förteckningen,* anteckningarna om inträde i *församlingsboken* kol. 14 och *personakten* rum 20 strykas, i personakten rum 10 åter angivas, att barnet icke tillhör kyrkan, och *länsbyrån underrättas,* därvid å barnets avtryckskort antecknas t. ex. »*Sv. K.* ut 53» (barnet förutsättes i exemplet vara fött 1953).

Annat inträde i kyrkan. Då någon *upptagits i kyrkan*[1]) vid förvärv av svenskt medborgarskap (9 § RL) eller efter ansökan (10 § RL), antecknas för honom i *församlingsboken* kol. 14 och *personakten* rum 20 t. ex. följande: »Upptagen i sv. kyrkan» jämte dagen för inträdet, vilken i det förstnämnda fallet är densamma som för medborgarskapsförvärvet. Vidare strykes i *personakten* rum 10 anteckningen om främmande trosbekännelse eller, i

[1]) RL använder i 9 och 10 §§ detta uttryck för inträde i kyrkan i dessa fall.

förekommande fall, ordet »icke» i anteckningen »Tillhör icke sv. kyrkan», varjämte antecknas: »se rum 20». Vederbörande strykes i *förteckningen* och hans *avtryckskort* insändes till länsbyrån med anteckningen t. ex. »*Sv. K.* in».

Om myndighet enligt kungörelsen 1950: 614 har att underrätta pastor om medborgarskapsförvärv (se även riksbyråns cirkulär nr 30) skall myndigheten också i förekommande fall meddela pastor, att vederbörande är evangelisk-luthersk trosbekännare (SFS 1951: 701).

Innan pastor antecknar inträde i svenska kyrkan i samband med förvärv av svenskt medborgarskap, bör pastor i personakt och församlingsbok förvissa sig om att vederbörande icke jämlikt 9 § RL *anmält att han icke vill inträda i kyrkan.* Angående sådan anmälan se nedan.

Utträde ur kyrkan. För vederbörande antecknas i *församlingsboken* kol. 14 t. ex. »Tillhör icke sv. kyrkan. Utträde anm.» jämte dagen för anmälan samt i *personakten* rum 10 »Tillhör icke sv. kyrkan» och i rum 20: »Utträde ur sv. kyrkan anm.» jämte dagen för anmälan. Vederbörande införes i *förteckningen* och hans *avtryckskort* sändes till länsbyrån med anteckningen t. ex. »*Sv. K.* ut 52»; siffrorna skola utvisa utträdesåret.

Utlännings anmälan enligt 9 § RL att han icke vill inträda i kyrkan. För vederbörande antecknas i *församlingsboken* kol. 14 och *personakten* rum 20 t. ex.: »Vill icke intr. i sv. kyrkan enl. anm.» jämte dagen för anmälan.

Tillämpningen av 13 § RL. Därest någon, som icke är och ej heller skall vara kyrkobokförd i riket, hos pastor i vistelseorten gör anmälan eller ansökan enligt RL, skall pastor enligt 62 a § kyrkobokföringskungörelsen (SFS 1951: 704) *underrätta riksbyrån härom.* Avsikten är att riksbyrån skall förvara anteckning härom i sitt register för bevakning vid upprättande av personakt för vederbörande, om han sedermera skulle invandra.

Pastor skall däremot icke göra anteckning i någon kyrkobok, men pastor bör giva vederbörande skriftligt bevis om vad i ärendet förekommit.

3 kap. Rekvisition av personakt hos riksbyrån.

I varje rekvisition skall antecknas »*Tillhör sv. kyrkan*» eller »*Tillhör icke sv. kyrkan*» men däremot ej trosbekännelse.

Omfattar rekvisitionen flera personer, och tillhör någon kyrkan, annan däremot icke, komma båda beteckningarna till användning och skall därvid noga utmärkas *vilka personer som avses* med den ena och den andra.

Har någon innan rekvisitionen avlåtes efter ansökan inträtt i kyrkan eller anmält utträde därur skall detta angivas i rekvisitionen i förra fallet med orden »*Upptagen i sv. kyrkan*» jämte *datum* och i senare fallet med orden »*Utträde ur sv. kyrkan anm.*» jämte *datum*. Gäller sådan anteckning icke alla i rekvisitionen upptagna personer, skall noga utmärkas *vem som avses*.

Såsom datum för inträde eller utträde kan i vissa fall bliva att anteckna tidigare dag än för invandringen, nämligen då ansökan eller anmälan därom skett enligt 14 § RL hos svensk diplomatisk eller konsulär ämbetsman i utlandet.

Föreligger för barn, som upptagits i rekvisitionen, *anmälan enligt 7 eller 8 § RL att barnet icke skall inträda i svenska kyrkan,* skall förhållandet anmärkas med angivande av anmälningsdagen.

Ovan angivna anteckningar göras, till dess nytt rekvisitionsformulär fastställts, i fält 5 »Särsk. ant.» eller om utrymme ej finnes där, å rekvisitionens baksida, men kunna även utsättas i till rekvisitionen fogad och av pastor ifylld personaktsblankett, vars riktighet av pastor bestyrkts.

Observeras torde särskilt, att, om för barn i äktenskap, som står under båda föräldrarnas gemensamma vårdnad men inflyttar endast åtföljt av den ena av föräldrarna, denne gör ansökan eller anmälan om barnets medlemskap i kyrkan, sådan icke må godtagas med mindre dennes behörighet prövats på sätt i 2 kap. sägs. Motsvarande iakttages beträffande den, som gör ansökan eller anmälan, då barnet icke åtföljes av vårdnadshavare.

4 kap. Anteckningar rörande dop.

Kyrkobokföringskungörelsen 37 § 3 mom. I detta författningsrum har numera (SFS 1951: 704) uttryckligen framhållits, att där stadgad skyldighet för dopförrättare att avisera *gäller dop i svenska kyrkans ordning*. Då det sålunda icke föreligger skyldighet att avisera dop i annan ordning, vilket dop dock skall antecknas om uppgift därom inkommer, och en person alltså kan vara döpt i sistnämnda ordning utan att detta kommit till pastors kännedom, har den nya författningen, med strängare konsekvens av detta förhållande än tidigare, uteslutit äldre föreskrifter om anteckningen »icke döpt» i vissa kyrkoböcker.

I formuläret till församlingsbok enligt 1915 års kyrkobokföringsförordning betyder emellertid frånvaro av anteckning om dop, att vederbörande är döpt i svenska kyrkans ordning. Med hänsyn till de svårigheter det skulle medföra att i församlingsböcker, som föras enligt detta äldre formu-

lär, införa ett nytt system för anteckningarna, och då dessa böcker inom få år torde överallt vara ersatta med böcker enligt nyare formulär, har riksbyrån — vid författningens tystnad — funnit sig böra medgiva, att anteckningen »icke döpt» alltjämt göres i dessa äldre böcker. *Det bör emellertid understrykas, att denna anteckning i fortsättningen betyder, att dop icke kunnat antecknas enligt avisering eller uppgift.*

En översikt över de ändrade anvisningarna till kyrkoböckerna rörande dopanteckningarna lämnas nedan. Vid angivande av olikhet mellan kyrkobokföringskungörelsens formulär och de som voro föreskrivna före den 1 januari 1947 betecknas de sistnämnda »äldre formulär».

Församlingsboken. Äldre anteckningar bibehållas oförändrade så länge personen kvarstår på samma rum. Vid överföring till annat rum eller till annan församlingsbok eller till bok över obefintliga förfares som nedan sägs. Nya anteckningar göras enligt de ändrade anvisningarna.

a. Kyrkobokföringskungörelsens formulär. I *kol. 3* skall ej vidare antecknas »icke döpt» eller »icke av svenska kyrkan döpt», ej heller hänvisning till kol. 14, i vilken sistnämnda kolumn hänvisning till födelse- och dopbok ej längre skall göras.

I *kol. 11 översta raden* anges dop i svenska kyrkans ordning med bokstaven d och dop i annan ordning med samma bokstav inom parentes sålunda (d).

I *kol. 14* göras inga dopanteckningar.

Vid överföring iakttages, *att* för person med anteckning *icke döpt* denna anteckning icke överföres, *att* för person med anteckning *icke av svenska kyrkan döpt* denna anteckning icke överföres liksom icke heller häremot svarande hänvisning i kol. 14 men i vederbörande kol. sättes (d), *samt att* då av anteckning i kol. 14 framgår, att dopet förrättats i annan ordning än svenska kyrkans i vederbörande kol. sättes (d). Då person inflyttar med personakt utfärdad före 1952, förfares på motsvarande sätt.

b. Äldre formulär. I *kol. 1* antecknas för den som är döpt i annan än svenska kyrkans ordning *»döpt i annan ordning»* och orden understrykas. Ingen hänvisning till kol. 14 eller — i denna kolumn — till födelse- och dopbok antecknas.

Då ingen uppgift om dop föreligger, införas som hittills orden *»icke döpt»* och orden understrykas; angående betydelsen av denna anteckning se ovan.

Vid överföring iakttages, *att* anteckningen *icke av svenska kyrkan döpt* utbytes mot *döpt i annan ordning* utan att hittills föreskriven hänvisning i kol. 14 medtages, *att* anteckningen *icke döpt* bibehålles, *att* då av anteck-

ning i kol. 14 framgår, att dopet förrättats i annan ordning än svenska kyrkans, orden *döpt i annan ordning* införas i kol. 1 och understrykas, *samt att* hänvisning till födelse- och dopbok i kol. 14 icke överföres. Då person inflyttar med personakt, utfärdad före 1952, förfares på motsvarande sätt.

Personakten. Å tidigare upprättad personakt får anteckning i rum 11 kvarstå, liksom eventuell anteckning i rum 20 om församling, till vars födelse- och dopbok hänvisning gjorts, samt dag för dop eller bekräftelse av dop.

Vid upprättande av personakt å hittills föreskrivet formulär ifylles i rum 11 för den, som döpts *i svenska kyrkans ordning,* ordet »döpt» samt strykes i den tryckta texten orden »döpt F. & DB.» För den, som döpts *i annan ordning* än svenska kyrkans, ifylles ordet »döpt», varjämte den tryckta texten överstrykes och ovanför densamma skrives orden »i annan ordning». För annan göres ingen anteckning.

Födelse- och dopboken. Uppgift om dopförrättare införes i kol. 20 (äldre formulär kol. 18) endast då dopet förrättats i svenska kyrkans ordning. Har dopet varit nöddop skall detta särskilt angivas. När nöddop blivit av präst i svenska kyrkan bekräftat, skall förhållandet antecknas i kol. 22 (äldre formulär kol. 20).

Har uppgift inkommit[1]), att dop förrättats i annan ordning än svenska kyrkans, antecknas i kol. 20 (äldre formulär kol. 18) orden »Se kol. 22» (äldre formulär »Se kol. 20»). I denna kolumn antecknas den ordning i vilken dopet enligt uppgift skett samt den uppgivne dopförrättarens namn.

5 kap. Vigsel.

Ändrade bestämmelser om kyrklig vigsel. Enligt 4 kap. 2 § giftermålsbalken i dess från den 1 januari 1952 gällande lydelse må kyrklig vigsel äga rum i följande fall:

Inom svenska kyrkan må kyrklig vigsel ske, om båda de trolovade eller en av dem tillhör svenska kyrkan. Tidigare förbud att viga medlem av svenska kyrkan vid medlem av icke kristet trossamfund eller vid person, som är konfessionslös, har sålunda bortfallit.

Inom annat trossamfund må kyrklig vigsel ske, om de trolovade eller en av dem tillhör samfundet. Förutsättning är vidare att Konungen medgivit att vigsel må förrättas inom samfundet.

[1]) Ordet »inkommit» synes antyda, att lagstiftaren avsett skriftlig uppgift.

Präst eller befattningshavare i trossamfund, vilket erhållit K. Maj:ts medgivande att vigsel må förrättas inom samfundet, må emellertid icke utöva sin behörighet att viga förrän länsstyrelsen i det län, där samfundets styrelse har sitt säte, på framställning av samfundet meddelat intyg om att han är behörig att förrätta vigsel inom samfundet. Regler härom ha givits i kungörelse den 26 oktober 1951 (nr 703) med vissa bestämmelser angående vigselförrättare inom annat trossamfund än svenska kyrkan. Enligt övergångsbestämmelserna upphäves samtidigt tidigare kungörelse den 6 augusti 1894 (nr 63) angående vissa skyldigheter, som åligga föreståndare för församling av främmande kristna trosbekännare. *Intyg om någons behörighet att förrätta vigsel, som utfärdats med stöd av den äldre kungörelsen, behöver dock icke ersättas med nytt sådant intyg enligt den nya kungörelsen.*

Avisering av vigsel. Underrättelse om vigsel från annan vigselförrättare än präst i den församling, som är rätt inskrivningsort, skall från årsskiftet lämnas enligt av riksbyrån för folkbokföringen fastställt formulär till *vigselattest.* Stadgande om avisering medelst vigselattesten har intagits i 48 § kyrkobokföringskungörelsen, som korresponderar med anvisningarna till lysnings- och vigselboken kol. 11—13, (äldre formulär kol. 9—12). Där föreskrives, att anteckning om vigsel, som förrättats av annan än i församlingen tjänstgörande präst, skall ske med ledning av i vederbörlig ordning av vigselförrättaren utfärdad vigselattest. Den hittills gällande föreskriften, att vigselattesten skall åtföljas av behörighetsintyg har uteslutits ur anvisningarna. Vid anteckning i lysnings- och vigselboken iakttages, att i kol. 4 (äldre formulär kol. 3) i förekommande fall icke såsom tidigare skall lämnas uppgift om främmande trosbekännelse utan om saknad av medlemskap i svenska kyrkan.

Riksbyrån har fastställt formulär till *lysningsbevis* och *vigselattest* på sådant sätt, att de båda blanketterna sammanhänga. Den präst, som utfärdar lysningsbeviset, skall därvid även ifylla vigselattestens personuppgifter, såsom närmare framgår av anvisningar å blanketten. Denna innehåller även anvisningar för vigselförrättaren.

De nya formulären äro fastställda att gälla fr. o. m. den 1 januari 1952. På grund av förhandlingar med de förlag, som vanligen tillhandahålla blanketter till kyrkobokföringen, räknar riksbyrån med att pastorsämbetena skola hava tillgång till de nya blanketterna före årsskiftet. *Blanketter enligt äldre formulär få ej vidare användas.*

Under det nya årets första månader komma emellertid vigslar att ske på grund av lysningsbevis, utfärdade år 1951. Riksbyrån hemställer, att, därest någon vigselförrättare, som ej i egenskap av församlingspräst har tillgång till de nya blanketterna, hos pastorsämbete anhåller att få sådan blankett,

pastorsämbetet ville tillmötesgå denna begäran. I den mån det är möjligt skall riksbyrån försöka nå andra trossamfund och borgerliga vigselförrättare med underrättelser om de nya formulären och hur blanketterna kunna erhållas.

Det torde emellertid icke kunna under den första tiden undvikas, att vigsel i en del fall aviseras enligt den äldre ordningen. Därest vid sådan avisering betygas allt, som enligt det nya formuläret skall innehållas i vigselattesten, synes den kunna godtagas trots eventuell olikhet i uppställning. I annat fall bör attest enligt gällande formulär infordras, därvid lämpligen blankett översändes för ifyllande.

6 kap. Jordfästning.

Gällande bestämmelser om jordfästning ha i väsentliga delar ändrats genom lag den 26 oktober 1951 (nr 683) om ändring i lagen den 25 maj 1894 (nr 36 s. 2) angående jordfästning.

Enligt anvisningarna till död- och begravningsboken skall, då uppgift inkommit, att den avlidne blivit jordfäst i annan ordning än svenska kyrkans, antecknas i kol. 23 (äldre formulär kol. 22) den ordning, i vilken den uppgivna jordfästningen skett, samt dagen för denna.

I kol. 5 (äldre formulär kol. 6) skall i förekommande fall icke såsom tidigare lämnas uppgift om främmande trosbekännelse utan om saknad av medlemskap i svenska kyrkan.

Stockholm i december 1951.

Kungl. statistiska centralbyrån.

IVAR UHNBOM.

Alf Olsson.

STATENS REPRODUKTIONSANSTALT
493251

<Stockholm>

FP54 Statist Sv Acta

KUNGL. STATISTISKA CENTRALBYRÅN

RIKSBYRÅN FÖR FOLKBOKFÖRINGEN

Cirkulär nr 33 (juni 1952).

Cirkulär till rikets pastorsämbeten, mantalsverket i Stockholm samt den lokala skattemyndigheten i Göteborg, ang. 27 § folkbokföringsförordningen m. m.

1. 27 § folkbokföringsförordningen.

Vissa ändringar i folkbokföringsförfattningarna träda i kraft den 1 juli 1952 enligt författningar den 30 maj 1952, som utkommit av trycket den 16 innevarande juni under n:ris 336—349.

Riksbyrån kommer att i ett utförligare cirkulär lämna anvisningar om de nya bestämmelserna.

Bland andra stadganden har 27 § folkbokföringsförordningen ändrats.

Riksbyrån vill fästa pastorsämbetenas uppmärksamhet på att hittills använda formulär till förelägganden icke överensstämma med paragrafens nya lydelse.

Den nya 27 § innehåller fyra moment. Av dessa stadgar 1 mom. angående anmaning och 2 mom. angående föreläggande samt innehålla 3 och 4 mom. i huvudsak oförändrade bestämmelser om bokföring av flyttning inom församlingen med stöd av mantalsuppgift och om gemensamt föreläggande för familjemedlemmar med tillägg av bestämmelser om gemensam anmaning.

Enligt *1 mom.* skall pastor anmana den som flyttat men ej gjort anmälan därom att fullgöra sin anmälningsplikt. En förutsättning för att denna åtgärd skall få tillgripas är att pastor *vet* att den som anmanas har flyttat till eller inom församlingen. Om anmaningen ej åtlydes, kan den fullföljas hos länsstyrelsen som äger ålägga och utdöma vite, men anmaningen med-

Stat. cbn 1254 1952. 2 500 ex.

för icke — i motsats till föreläggande — befogenhet för pastor att bokföra flyttningen utan den anmanades vidare hörande. I vissa fall, då pastor både vet att flyttning skett och utan den flyttandes medverkan har eller kan vinna tillräckliga upplysningar i övrigt för att kunna rekvirera personakt, kan därför kyrkobokföringen ordnas snabbare genom att föreläggande meddelas i stället för anmaning. Författningen medger ett sådant förfaringssätt.

Då pastor ej *vet* utan *endast finner anledning antaga* att flyttning skett får anmaning icke meddelas; pastor tvekar t. ex. om huruvida vederbörande endast tillfälligt vistas i församlingen.

Enligt *2 mom.* skall pastor, om han finner anledning till antagande att en person flyttat till eller inom församlingen, förelägga honom att inom viss tid till pastor lämna de upplysningar, som erfordras för bedömande av hans kyrkobokföring.

Ändringen av uttryckssättet »bedömande av huruvida ändring skall ske i hans kyrkobokföring» till uttrycket »bedömande av hans kyrkobokföring» torde endast vara redaktionell.

Sakligt betydelsefullt är däremot, att orden »inställa sig för pastor» och orden »vid äventyr att han eljest varder utan sitt vidare hörande kyrkobokförd, där han vistas» utgått ur författningstexten.

I *föreläggandet* får således vederbörande ej åläggas att inställa sig på pastorsexpeditionen.

Underlåter han att efterkomma föreläggandet blir han däremot skyldig att efter *anmaning* inställa sig för pastor och fullgöra upplysningsskyldigheten. Har pastor utfärdat sådan anmaning och blir ej heller den hörsammad, kan den fullföljas hos länsstyrelsen, som äger ålägga och utdöma vite.

Pastor äger dock i stället för att meddela sådan anmaning kyrkobokföra vederbörande utan hans vidare hörande, »där sannolika skäl tala för antagandet att vederbörande flyttat samt erforderliga uppgifter för hans kyrkobokföring kunnat inhämtas». Med orden »sannolika skäl» har lagstiftaren avsett att angiva, att anledningen att antaga flyttning skall vara något starkare än som erfordras för att föreläggande skall kunna meddelas.

Underlåtenhet att hörsamma föreläggande kan således liksom förut medföra, att vederbörande kyrkobokföres ohörd. Enligt uttalande av departementschefen i propositionen bör föreläggandet ej innehålla upplysning om denna påföljd. Däremot hade departementschefen intet att erinra emot att föreläggandet innehåller upplysning om att vederbörande kan förvänta sig anmaning för den händelse han underlåter att efterkomma föreläggandet.

Vad i det föregående sagts om flyttning gäller i tillämpliga delar även beträffande invandring.

Riksbyrån har för avsikt att så snart ske kan fastställa formulär till anmaningar och förelägganden enligt de nya bestämmelserna.

Därest under tiden nuvarande blanketter till förelägganden användas bör däri överstrykas vad de innehålla om inställelse, äventyr och medborgarkort.

2. Rekvisition av personakter.

I sitt cirkulär nr 15 (september 1947) har riksbyrån (s. 5) föreskrivit, att till rekvisition av personakt skola fogas antingen i huvudskrift eller styrkt avskrift de intyg och andra handlingar som invandraren företett eller ock en ifylld personaktsblankett, vars riktighet av pastor bestyrkts *i rekvisitionsblanketten.* Numera är det mycket vanligt, att pastorsämbetena bifoga sådana s. k. stödakter. Därvid förekommer ej sällan, att bestyrkandet tecknas å stödakten i stället för å rekvisitionsblanketten.

Inom riksbyrån pågår utredning om olika uppslag till personaktsarbetets förenklande. Som ett provisorium överväger riksbyrån emellertid, huruvida icke det arbete, som pastorsämbetena nedlagt på stödakters upprättande, kan tillvaratagas så att stödakt, om inga eller endast obetydliga ändringar behöva göras, återställes med påteckning att personakten utfärdats av riksbyrån.

Detta användningssätt omöjliggöres om *stödakten* är försedd med pastors bestyrkande av uppgifternas riktighet. *I enlighet med ovannämnda föreskrift i cirkulär nr 15 bör därför bestyrkandet tecknas på rekvisitionsblanketten.*

Till undvikande av missförstånd må här framhållas, att pastor liksom hittills har frihet att välja mellan att insända handlingar och att insända stödakt.

3. Vissa påpekanden rörande prästbevis.

a. För barn, födda år 1947 eller senare, utvisa församlingsboken och personakten i allmänhet icke vilken församling som är den verkliga födelseorten. Då på grund härav *födelsehemort* antecknas i prästbevis, skall däri angivas, att den antecknade församlingen är födelsehemort. Om någon behöver intyg om sin verkliga födelseort och denna ej med säkerhet framgår av församlingsbok eller personakt, bör sådant intyg grundas på födelseboken kol. 18. Efter omständigheterna äger pastor avgöra, huruvida sådant intyg lämpligen bör meddelas i form av utdrag ur nämnda bok eller intagas i annat prästbevis.

b. Då i prästbevis skall utsättas *födelsenummer* utskrives *födelsetiden* på det sätt formuläret föranleder. I anslutning därtill skrives det tal, som utgör födelsenumret, därvid, om formuläret ej innehåller rubrik eller kolumn för sådant nummer, på lämpligt sätt utmärkes, att detta tal är födelsenumret. Det är sålunda ej nödvändigt att använda länsbyråns skrivsätt, t. ex. 190512-137.

c. Då någon, som är född under år 1934, begär prästbevis för förtidsinskrivning såsom värnpliktig skall hans födelsenummer utsättas i beviset.

Stockholm den 18 juni 1952.

KUNGL. STATISTISKA CENTRALBYRÅN.

KARIN KOCK.

Alf Olsson.

STATENS REPRODUKTIONSANSTALT
250552

GÖTEBORGS STADSBIBLIOTEK

FP54

KUNGL. STATISTISKA CENTRALBYRÅN

RIKSBYRÅN FÖR FOLKBOKFÖRINGEN

Cirkulär Nr 34 (augusti 1952)

Cirkulär till rikets pastorsämbeten ang.
vissa författningsändringar m. m.

1 kap. Nya bestämmelser om dödsbevis (1952:336). [1]

Innebörden av den nya 19 § folkbokföringsförordningen (1952: 336) kan i huvudsak återgivas på följande sätt:

Dödsfallet har inträffat inom stadsbygd. Med stadsbygd avses här de i paragrafen angivna tätorterna. I fråga om dessa innebär 1952: 336 ingen ändring. (Övriga orter sammanfattas under benämningen landsbygd.)

Den som anmäler dödsfallet skall avlämna dödsbevis till pastor *utom* då det åligger befattningshavare å sjukvårdsinrättning eller polismyndighet att till pastor översända sådant bevis.

Dödsfallet har inträffat inom landsbygd och läkare har anlitats. Har läkare vårdat den avlidne under hans sista sjukdom *eller* biträtt vid förlossning, varunder modern eller barnet avlidit, *eller* efter dödsfallet besiktigat den avlidnes kropp, skall den som anmäler dödsfallet avlämna dödsbevis till pastor *utom* då det åligger befattningshavare å sjukvårdsinrättning eller polismyndighet att till pastor översända sådant bevis.

Samma ordalag användas i 1952: 346 för att bestämma läkares skyldighet att utfärda dödsbevis kostnadsfritt. Det består sålunda, såvitt angår dödsfall på landsbygden, ett intimt samband mellan denna skyldighet och allmänhetens skyldighet att lämna dödsbevis.

Dödsfallet har inträffat inom landsbygd men läkare har ej anlitats på nyssnämnt sätt. I dessa fall är den som anmäler dödsfallet ej skyldig att avlämna dödsbevis.

Om det ej åligger befattningshavare å sjukvårdsinrättning eller polismyndighet att till pastor översända dödsbevis, skall den som anmäler dödsfallet uppgiva sannolik dödsorsak och namn å läkare, som under sista året före dödsfallet rådfrågats av eller för den avlidne.

[1]) Siffrorna ange årgång och nummer i Svensk författningssamling.

Stat. cbn. 1256. 1952. 2 500 ex.

Dödsbevis från sjukvårdsinrättning. Angående vilka sjukvårdsinrättningar som äro skyldiga att översända dödsbevis till pastor gälla oförändrade bestämmelser i sjukhuslagstiftningen. De grundläggande föreskrifterna i sjukhusstadgan (1940: 1045) och sinnessjukvårdsstadgan (1929: 328), till vilka övriga bestämmelser på ett eller annat sätt anknyta, hava i någon mån omredigerats (1952: 344—345). Det kan numera — jämför 54 § kyrkobokföringskungörelsen — icke råda någon tvekan om att *dödsbeviset skall sändas till pastor i rätta inskrivningsorten för dödsfallet.*

Dödsbevis från polismyndighet. Har genom polismyndighets försorg verkställts undersökning till utrönande av dödsorsak, skall polismyndigheten ombesörja, att pastor i rätta inskrivningsorten för dödsfallet erhåller skriftlig uppgift om dödsorsaken (8 § kungörelsen med vissa bestämmelser angående befolkningsstatistiken 1949: 702).

Läkare skall utfärda dödsbevis kostnadsfritt om han vårdat den avlidne under hans sista sjukdom, biträtt vid förlossning, varunder modern eller barnet avlidit, eller efter dödsfallet besiktigat den avlidnes kropp (1952: 346). Bestämmelsen gäller vare sig dödsfallet inträffat inom stadsbygd eller landsbygd.

Bokföring och avisering av dödsfall utan tillgång till dödsbevis. Numera stadgas (1952: 336) att »den som enligt 18 § gör anmälan om dödsfallet» skall avlämna dödsbevis.

Förut var föreskrivet att dödsbevis skulle företes »vid anmälan om dödsfallet».

Enligt propositionen (216/1952) är avsikten med denna ändring i formuleringen att klarlägga, att *dödsbevis icke nödvändigtvis måste avlämnas vid just det tillfälle, då anmälan om dödsfallet sker.*

I propositionen understrykes vikten av att dödsfallsanmälan ej blir fördröjd därför att dödsbevis först skall anskaffas. Det ansågs ytterst angeläget att pastor snarast möjligt får meddelande om dödsfallet för att han i sin tur skall kunna underrätta länsbyrån och sistnämnda myndighet skall kunna underrätta pensionsstyrelsen.

Riksbyrån har redan i cirkulär nr 27 (s. 13—14) framhållit, att dödsfall skall bokföras och aviseras genast vid anmälan och *att det är av synnerlig vikt att aviseringen ej fördröjes genom väntan på dödsbevis.*

Om den, som anmält dödsfall och är skyldig att avlämna dödsbevis, ej ens efter påminnelse fullgör denna skyldighet, har pastor ej enligt folkbokföringsförordningen någon möjlighet att tvinga honom därtill; enligt propositionen ansågs det ej nödvändigt att stadga något tvångsmedel för dylika fall. Ofta torde den smidigaste utvägen vara att pastor hänvänder sig till vederbörande läkare.

Därest det emellertid i något fall skulle visa sig omöjligt att införskaffa dödsbevis, ehuru skyldighet att avlämna sådant bevis föreligger, hemställer riksbyrån, att meddelande därom så snart ske kan sändes till statistiska centralbyråns avdelning för befolkningsstatistik. Meddelandet bör — om det är möjligt — även innehålla uppgift om sannolik dödsorsak. Det är nämligen av stor betydelse för arbetet, att avdelningen så snart som möjligt får överblick över vilket material som kan läggas till grund för statistisk bearbetning.

Insändande av dödsbevis till centralbyrån. Oförändrade bestämmelser gälla härom; se 6 § kungörelsen 1949: 702 med vissa bestämmelser angående befolkningsstatistiken samt riksbyråns cirkulär nr 27. Kungörelsen 1952: 349 innefattar endast en redaktionell ändring av nyssnämnda paragraf, i det att hänvisningen till 19 § 1 mom. folkbokföringsförordningen ersatts med en hänvisning till 19 § utan angivande av visst moment.

Därest dödsbevis insändes till centralbyrån från annan församling än rätta inskrivningsorten för dödsfallet, hemställer riksbyrån, att namnet å den församling, som är rätt inskrivningsort, antecknas på dödsbeviset.

2 kap. Ny lydelse av 27 § folkbokföringsförordningen (1952:336).

En redogörelse för paragrafens nya innehåll har lämnats i riksbyråns cirkulär nr 33.

Formulär. Riksbyrån har fastställt formulär till

1. *anmaning* att anmäla flyttning eller invandring jämlikt 27 § 1 mom. folkbokföringsförordningen;

2. *föreläggande* att lämna upplysningar till kyrkobokföringen jämlikt 27 § 2 mom. folkbokföringsförordningen; samt

3. *anmaning* efter föreläggande jämlikt 27 § 2 mom. folkbokföringsförordningen.

Blanketter enligt de fastställda formulären torde inom kort vara tillgängliga hos de större blankettförlagen.

Riksbyrån har bemyndigat mantalsverket i Stockholm och den lokala skattemyndigheten i Göteborg att såvitt angår deras blanketter vidtaga de ändringar i formulären, som erfordras med hänsyn till de särskilda bestämmelserna om folkbokföringen i dessa städer.

Hos pastorsämbetena kvarliggande äldre blanketter till förelägganden må alltjämt användas, men vad de innehålla om inställelse, äventyr och medborgarkort skall överstrykas.

Å de nya blanketterna har viss plats markerats för utsättande av ett nummer å anmaningen eller föreläggandet. Numreringen är dock ej obligatorisk.

Enligt 63 § folkbokföringsförordningen gäller bland annat, att infordrad handling må avlämnas till den som delgiver anmaning, och att polisman, som verkställer delgivning, äger att därför av den försumlige undfå gottgörelse med fem kronor för varje förrättning.

Då i allmänhet postverket torde komma att anlitas för delgivningen (se nedan) hava dessa bestämmelser ej återgivits i anmaningsformulären.

Delgivning. Föreläggande skall översändas i rekommenderat brev.

Då det gäller anmaning kan även polisdelgivning ifrågakomma.

Riksdagens justitieombudsman har emellertid i ämbetsberättelsen år 1951 (s. 76) gjort följande uttalande om 63 § folkbokföringsförordningen:

»Vid prövningen av frågan vilken delgivningsform som skall anlitas bör tillbörlig hänsyn tagas till att den försumlige icke i onödan betungas med kostnad för delgivningen. Polismyndighet bör följaktligen icke anlitas för delgivningen i andra fall än då det visat sig svårt att nå vederbörande genom postverkets försorg, exempelvis på grund av ofullständiga adressuppgifter, eller då han underlåter att utlösa rekommenderat brev. Vilketdera sättet som skall anlitas för anmaningens delgivning måste prövas från fall till fall.»

Detta justitieombudsmannens uttalande föranleddes av att en mantalsskrivningsförrättare låtit anmaningar att lämna mantalsuppgifter i stort antal delgivas genom polismyndighets försorg.

Då postverket anlitas för delgivning av anmaning eller föreläggande skall försändelsen *rekommenderas*. Att *mottagningsbevis* skall begäras är ej föreskrivet i folkbokföringsförordningen. *Kungl. Maj:ts cirkulär den 5 november 1943 (nr 772) om postverkets anlitande för delgivning av myndighets beslut m. m.* innehåller bland annat följande: Erfordras bevis om dagen för delgivningen, bör mottagningsbevis begäras, därvid en kortfattad uppgift om handlingens diarienummer, datum eller dylikt bör lämnas såväl å försändelsens adressida som å mottagningsbeviset. Denna uppgift bör av tjänsteman hos myndigheten med hans signatur bestyrkas.

Det torde sålunda ankomma på pastorsämbetets bedömande från fall till fall, huruvida mottagningsbevis skall begäras.

Den som fått anmaning eller föreläggande skall fullgöra sin skyldighet inom visst, av pastor utsatt antal dagar efter det han fått del av handlingen. Delgivningsdagen är sålunda utgångspunkt för beräkningen av »förfallodagen». Då mottagningsbevis föreligger framgår delgivningsdagen av mottagningsbeviset. I andra fall torde såsom delgivningsdag få anses den sista

dag, då försändelsen kunnat utfås på adresspostanstalten (liggetidens sista dag). I många fall torde frågan om delgivningsdag icke bli aktuell, därför att anmaningen eller föreläggandet hörsammas inom kort tid. Det torde dock kunna anses motiverat att här redogöra för vissa bestämmelser i *allmänna poststadgan* till ledning för bedömandet.

Liggetiden är i allmänhet högst 15 dagar, ankomstdagen oräknad (§ 98: 1); därefter återgår försändelsen såsom obeställbar (§ 98: 8 och § 105: 1). För eftersänd försändelse räknas liggetiden från tidpunkten för försändelsens ankomst till den nya adressorten (§ 98: 7). Genom en iögonenfallande anteckning på försändelsens adressida kan avsändaren bestämma att försändelsen ej får eftersändas (§ 103: 3). Genom en liknande anteckning kan avsändaren bestämma kortare liggetid än den i allmänhet fastställda (§ 98: 6).

Man torde böra räkna med en tid av åtminstone tre veckor, inom vilken försändelsen kan återkomma såsom obeställbar; i de tre veckorna ingå befordringstider, 15 dagars liggetid och ytterligare några dagar som säkerhetsmarginal. I denna beräkning är liggetiden den största posten. Liggetiden kan förlängas vid eftersändning (§ 98: 7, jfr § 103: 3) eller förkortas (§ 98: 6). Dessa och andra omständigheter, t. ex. särskilt långsam postgång, kunna i det enskilda fallet påverka beräkningen av väntetiden.

Blankett till anhållan om flyttningsbetyg. Det torde i vissa fall kunna vara lämpligt att lägga in en sådan blankett i försändelse innehållande anmaning eller föreläggande enligt 27 § folkbokföringsförordningen.

Formuläret är fastställt genom 1915 års kyrkobokföringsförordning och gäller alltjämt enligt punkt 5 i övergångsbestämmelserna till kyrkobokföringskungörelsen.

Minnesanteckningar. Genom 1952: 337 har 33 § kyrkobokföringskungörelsen ändrats så, att minnesanteckningar skola föras även över anmaningar.

Minnesanteckningarna kunna föras enligt lösbladssystem på kopior av anmaningarna och föreläggandena. Det torde vara lämpligt att vidfoga rekommendationsbevisen och i förekommande fall mottagningsbevisen. »Den tid, inom vilken han har att fullgöra vad honom ålagts» framgår på visst sätt redan av kopian. För att kunna snabbt ingripa med ytterligare åtgärder, då så erfordras, kan pastor emellertid finna det lämpligt att direkt anteckna »förfallodagen», exempelvis »ff[1]) 10 nov». Då mottagningsbevis ej begärts, kan det vara praktiskt att till en början utsätta endast

[1]) »förfaller».

en preliminär förfallodag, beräknad förslagsvis tre veckor framåt från rekommendationsbevisets dag. Tidigare kan pastor nämligen i dylikt fall ej överväga att fullfölja ärendet med ytterligare åtgärd. Då fullföljden sedermera blir aktuell bör frågan om delgivning skett och om delgivningsdagen prövas med större noggrannhet.

3. kap. Skyndsammare avisering till länsbyrå om barns födelse (1952:337).

Genom 1952:337 har 40 § första stycket kyrkobokföringskungörelsen ändrats.

Födelsen aviseras omedelbart. Då födelsen inskrives i födelsehemortens födelse- och dopbok, skall pastor därstädes *ofördröjligen* sända födelseavi till länsbyrån.

Detta gäller även om barnet då ännu icke fått namn.

Avisering om barns förnamn. Aviseringen åligger som förut pastor i barnets kyrkobokföringsort.

Enligt 14 § 7 mom. folkbokföringsförordningen är födelsehemorten barnets första kyrkobokföringsort.

Är förnamn inskrivet för barnet, då födelsen aviseras, skall namnet antecknas i *födelseavin.*

I andra fall — och dessa torde bli de flesta — skall födelseavin sändas utan uppgift om förnamn. *Aviseringen om barnets födelse får nämligen ej längre anstå i väntan på namngivning.*

Förnamn, varom länsbyrån icke fått underrättelse genom födelseavin, aviseras å *avtryckskort* för barnet eller å *hjälpblankett nr 715* (brunt tryck).

Stockholm och Göteborg. Beträffande avvikande bestämmelser hänvisas till de särskilda kungörelserna angående folkbokföringen i dessa städer (jfr 1952:339 och 340).

Äldre anvisningar. Anvisningarna i detta kapitel ersätta vad som sägs under avdelning D. å s. 6 i cirkulär nr 20 och å s. 7 i cirkulär nr 27; dock gäller alltjämt vad där framhållits såsom *viktigt observandum.*

Författningsändringen föranleder ej ändring av anvisningarna om *avisering av levande fött barns födelse* å s. 7 och 8 i cirkulär nr 27; dock torde punkterna 2 och 3 under *särskilda observanda* vid ett noggrant iakttagande av de nya bestämmelserna förlora praktisk betydelse.

I cirkulär nr 20 s. 10 gälla alltjämt anvisningarna om *avisering av förnamn.*

4 kap. Blanketten till födelseavi (nr 714).

På grund av gjorda erfarenheter har riksbyrån särskild anledning att erinra om vissa anvisningar å blankettens baksida.

Oriktig användning. Nedtill å blankettens baksida läses följande: »Blankett till födelseavi får ej användas för avisering *enbart* om förnamn eller inträde i eller utträde ur svenska kyrkan. Härför användes avtryckskort eller blankett 715.»

Blankett till födelseavi får sålunda endast användas vid det tillfälle, då födelsen aviseras.

Det förekommer emellertid ofta, att blanketten användes även vid en *senare* avisering rörande barnet, t. ex. om förnamn.

Det är därvid nästan undantagslöst *omöjligt* att skilja den från en blankett, på vilken *födelse* och förnamn aviseras. Följden blir att barnet får två plåtar i det tryckande registret och två olika födelsenummer. Även hos statistiska centralbyrån uppkomma svårigheter i det statistiska arbetet, om blanketten användes till annan avisering än den är avsedd för.

Uppkomna felaktigheter bli väl som regel upptäckta och rättade. Men arbetet härmed är tidsödande och borde i varje fall vara onödigt.

Flerbörder. Upptill å blankettens baksida läses följande: »Barn i samma börd upptagas på samma blankett, ett på varje förnamnsrad.»

Denna anvisning har särskild betydelse för födelsestatistiken, som skall redovisa flerbörder. Om t. ex. tvillingar redovisas på var sin blankett, kan flerbörden lätt förbises. Att sådan oriktig redovisning erfarenhetsmässigt förekommer, föranleder särskild uppmärksamhet vid den statistiska bearbetningen av blanketter, som ej utvisa flerbörd; och då detta uppgiftsmaterial är stort tynges arbetet härigenom oproportionerligt.

5 kap. Församlingsboken kol. 4 (1952:337).

Kyrkobokföringskungörelsens anvisningar till församlingsboken kol. 4 hava ändrats såvitt angår angivande av yrke eller levnadsställning.

Föreskriften att *yrke skall angivas så noga som möjligt* kvarstår.

Däremot har *exemplifieringen* utgått. Vidare hava de särskilda bestämmelserna om hantverkare och om personer med flera yrken borttagits.

Avsikten torde vara att bereda *pastorsämbetena större frihet* vid yrkesangivningen; denna har ej längre samma betydelse som förut för folkräkningarna, vilkas yrkesredovisning numera sker efter förändrade metoder.

För den som ej utövar något särskilt yrke skulle enligt de ursprungliga anvisningarna *alltid* någon levnadsställning angivas. Bestämmelsen har nu omformulerats så, att i dylika fall »må annan uppgift om levnadsställning eller titel utsättas».

Denna ändring (jämför anvisningarna till personakten rum 5) innebär bl. a., att pastor ej är skyldig att för kvinna, som är eller varit gift och som ej utövar yrke, angiva mannens yrke i hennes personakt rum 5. I anvisningarna till församlingsboken kol. 14 punkterna 21, 23 och 24 har ordet »yrke» borttagits. För make, som ej är bokförd tillsammans med andra maken, för frånskild och för änka behöver sålunda andra makens yrke ej utsättas i denna kolumn.

Då kvinna efter giftermål upphört att utöva yrke och pastor i vederbörlig ordning erhållit kännedom därom, torde yrkesanteckningen i allmänhet böra *strykas,* där ej särskilda skäl finnas att låta den kvarstå; jämför den ovan anförda bestämmelsen om att levnadsställning eller titel må antecknas.

För den som pensionerats eller av åldersskäl upphört att utöva yrke torde det i allmänhet vara lämpligt att låta yrkesanteckningen kvarstå, föregången av »f. d.».

Med författningsändringen torde även ha avsetts att utmönstra sådana beteckningar för levnadsställning som »kommunalarbetar*änka*», »skomakar*hustru*» och »understödstagare» m. fl.

6. Kap. Ny polsk medborgarskapslag.

Komplettering till cirkulär nr 30, bilaga 2, Polen. I bilagan redogöres bl. a. för bestämmelserna om förvärv och förlust av polskt medborgarskap genom giftermål enligt lagen den 20 januari 1920. *Ny polsk medborgarskapslag har trätt i kraft den 19 januari 1951.* Enligt den nya lagen förvärvar kvinna *icke* polskt medborgarskap genom giftermål med polsk medborgare. Polsk kvinna förlorar *icke* sitt polska medborgarskap genom giftermål, *oavsett om* kvinnan därigenom erhåller medborgarskap i annat land eller icke. Dessa bestämmelser skola tillämpas, om giftermålet skett den 19 januari 1951 eller senare.

Stockholm den 14 augusti 1952.

Kungl. statistiska centralbyrån.

KARIN KOCK.

Alf Olsson.

STATENS REPRODUKTIONSANSTALT
312352

<Stockholm> FP54 Statist Sv. Acta

KUNGL. STATISTISKA CENTRALBYRÅN

RIKSBYRÅN FÖR FOLKBOKFÖRINGEN

Cirkulär Nr 35 (mars 1953)

Cirkulär till rikets pastorsämbeten ang. bilagda bestämmelser rörande folkbokföringsmyndigheternas medverkan vid inskrivning av värnpliktiga under år 1953 samt för de värnpliktigas redovisning.

Antalsräkning. Folkbokföringsmyndigheterna äro under 1953 befriade från skyldighet att verkställa beräkning av antalet inskrivningsskyldiga värnpliktiga (17 § inskrivningsförordningen).

Inskrivningskort. Pastorsämbetena äro under år 1953 befriade från skyldighet att upprätta och insända inskrivningskort (18 § inskrivningsförordningen).

Angående skyldighet för länsbyråerna, därunder inbegripna mantalsverket i Stockholm samt de lokala skattemyndigheterna i Göteborg och Malmö, att upprätta och insända sådana kort hänvisas till de bilagda bestämmelserna.

Inflyttningskort och anmälningskort. (149 och 150 §§ inskrivningsförordningen).

a. Till inskrivningschef. Uppgiftsskyldigheten upphör med den 15 april 1953. Har uppgiftsskyldighet inträtt före den 15 april 1953 — genom kyrkobokföringsåtgärd senast den 14 april 1953 — kvarstår densamma till dess den fullgjorts. Angående länsbyråernas övertagande av denna uppgiftsskyldighet hänvisas till de bilagda bestämmelserna.

b. Till sjömanshusombudsman. Uppgiftsskyldigheten kvarstår.

Församlingsboken kol. 15. Då personakten rum 15 innehåller militärt registreringsnummer eller — se nedan— bokstaven *i* (inskriven) eller bokstaven *f* (frikallad) skall som hittills i denna kolumn antecknas bokstaven *i* eller bokstaven *f*. Sådan anteckning skall vidare allt framgent göras i denna kolumn för envar, vilken enligt meddelande från länsbyrån *förtidsinskrivits* eller *frikallats* (se punkt 5 i bilagda bestämmelser; länsbyrån aviserar pastor, ej som hittills tvärtom). Beträffande övriga inskrivna komma folkbokföringsmyndigheterna däremot icke att erhålla underrättelser från inskrivningscheferna och ifrågakommer sålunda ingen anteckning i denna kolumn.

Stat. cbn. 1260/1953. 2 300 ex.

Personakten rum 15. Här skall alltjämt vara antecknat militärt registreringsnummer för den som erhållit sådant nummer; vid omskrivning av personakten skall numret sålunda överföras till den nya akten. De värnpliktiga, om vilkas förtidsinskrivning pastor erhåller meddelande genom länsbyrån, skola dock ej ha militärt registreringsnummer (se punkterna 1 och 4 i bilagda bestämmelser). Vad kyrkobokföringskungörelsens anvisning till detta rum föreskriver om anteckning av sådant nummer skall därför beträffande sådan förtidsinskriven i stället tillämpas så, att bokstaven *i* antecknas i rummet och i förekommande fall redan antecknat nummer överstrykes. För frikallad antecknas som hittills bokstaven *f*. För annan inskriven än förtidsinskriven sker här ingen anteckning; folkbokföringsmyndigheterna komma ej att underrättas om andra än förtidsinskrivna och frikallade. (Enligt bilagda bestämmelser punkt 1 erhålla värnpliktiga av åldersklass 1954 och yngre åldersklasser icke något militärt registreringsnummer.)

Beteckning å avtryckskort. Personplåtarna i de tryckande registren för för länen samt städerna Göteborg och Malmö torde komma att omedelbart före födelsetiden hava ett plustecken (+) för förtidsinskriven och en asterisk (*) för frikallad. Utredning pågår om beteckningssättet på plåtarna i det tryckande registret för Stockholm. Registreringsnummer komma ej att vara utsatta för andra än sådana som redan inskrivits med sådant nummer. Beträffande övriga inskrivna värnpliktiga — utom de förtidsinskrivna — komma plåtarna ej att innehålla någon beteckning, utvisande att de inskrivits.

Rekvisition av personakt hos riksbyrån. Då pastor rekvirerar personakt hos riksbyrån och vederbörande har militärt registreringsnummer samt detta är känt för pastor, skall numret utsättas i rekvisitionen. I utdrag ur bok (register) över obefintliga, som för personakts upprättande tillställes riksbyrån, skall i boken (registret) antecknat militärt registreringsnummer medtagas.

Stockholm den 6 mars 1935.

Kungl. statistiska centralbyrån.

IVAR UHNBOM.

Alf Olsson.

STATENS REPRODUKTIONSANSTALT
116653

GÖTEBORGS STADSBIBLIOTEK

<Stockholm> FP54 Statist Sv Acta

KUNGL. STATISTISKA CENTRALBYRÅN

RIKSBYRÅN FÖR FOLKBOKFÖRINGEN

Cirkulär Nr 36 (januari 1954)

Cirkulär[1]) *till rikets pastorsämbeten* ang. bilagda bestämmelser rörande folkbokföringsmyndigheternas medverkan vid inskrivning av värnpliktiga under år 1954 samt för de värnpliktigas redovisning.

Ordet registreringsnummer användes i detta cirkulär om registreringsnummer enligt 13 § i 1941 års inskrivningsförordning samt därjämte om motsvarande nummer — inskrivningsnummer — enligt 1925 och 1936 års inskrivningsförordningar, då sådant äldre nummer ifrågakommer. Däremot användes ordet icke om identitetsbeteckning som består av födelsenummer i förening med uppgift om födelsetiden.

Antalsräkning. Folkbokföringsmyndigheterna äro under 1954 befriade från skyldighet att verkställa beräkning av antalet inskrivningsskyldiga värnpliktiga (17 § inskrivningsförordningen).

Inskrivningskort. Pastorsämbetena äro under år 1954 befriade från skyldighet att upprätta och insända inskrivningskort (18 § inskrivningsförordningen).

Inflyttningskort och anmälningskort. (149 och 150 §§ inskrivningsförordningen).

a. Till inskrivningschef. Uppgiftsskyldigheten har upphört med den 15 april 1953.

b. Till sjömanshusombudsman. Uppgiftsskyldigheten kvarstår.

Församlingsboken kol. 15. Med *ändring av 1953 års bestämmelser* har nu förordnats, att registreringsnummer, som i samband med inskrivning år 1953 eller senare tilldelats värnpliktig, född 1933 eller tidigare, skall meddelas pastor genom länsbyrån för anteckning i kyrkoböckerna. Då sådant meddelande kommer eller då personakten rum 15 innehåller registreringsnummer eller — se nedan — bokstaven *i* (inskriven) eller bokstaven *f* (frikallad) skall som hittills i denna kolumn antecknas bokstaven *i* eller bokstaven *f*. Sådan anteckning skall vidare allt framgent göras i denna kolumn för envar, vilken enligt meddelande från länsbyrån *förtidsinskrivits* eller *frikallats*. Beträffande övriga inskrivna ifrågakommer ingen anteckning i denna kolumn.

[1]) Jfr cirk. nr 35 (mars 1953).

Stat. cbn. 1272/1954. 2 500 ex. SRA 52354

Personakten rum 15 skall innehålla för den som är värnpliktig och som är född:

a. 1933 eller tidigare: registreringsnummer eller bokstaven *f* (frikallad);

b. 1934 eller senare samt förtidsinskriven: bokstaven *i* (inskriven);

c. 1934 eller senare samt frikallad: bokstaven *f* (frikallad);

d. 1934 eller senare samt inskriven i vanlig ordning eller icke inskriven: ingen anteckning.

Beteckning å plåtar och avtryckskort. Såsom beteckning användes numera ett plustecken (+) för förtidsinskriven och en asterisk (*) för frikallad dock utan omprägling av äldre beteckningar. Mantalsverket i Stockholm har dock i stället förkortningarna *inskr* och *frik.* För de före 1934 födda utsättas i förekommande fall registreringsnummer. I övrigt visa ej de tryckande registren vilka som äro inskrivna.

Rekvisition av personakt hos riksbyrån. För värnpliktig, född 1933 eller tidigare, skall i rekvisitionen utsättas registreringsnummer, om numret är känt för pastor. I obefintlighetsbok antecknat registreringsnummer skall medtagas i utdrag ur boken, som tillställes riksbyrån för personakts upprättande.

År för förvärv av svenskt medborgarskap. Beträffande ändring av nationalitet skall vid *avisering till länsbyrå* följande tillägg till 3 kap. 14 i riksbyråns cirkulär nr 20 iakttagas:

Obligatoriskt skall, då en man i åldern 18—47 år förvärvat svenskt medborgarskap, invid aviseringsfallets beteckning på avin till länsbyrån *Nat* utsättas årtalet för förvärvet, exempelvis *Nat 53, Nat 54* etc.

Tillrådligt är att taga för vana att *alltid,* då nationalitetsändring aviseras, skriva *Nat* jämte årtalet för ändringen.

Registerkontroll. Med stöd av Kungl. Maj:ts bilagda beslut samt 75 § kyrkobokföringskungörelsen förordnar riksbyrån, *att följande åtgärder skola vara slutförda senast den 31 maj 1954.*

Församlingsregistret genomläses med uppmärksamheten riktad i första hand på födelseåret samt på förnamn och födelsenummer.

På varje kort, som sålunda befinnes avse en man, född något av åren 1907—1933, granskas vidare utrymmet mellan efternamnet och födelsedata. Flyttar en man i denna ålder ut ur församlingen, innan genomläsningen av församlingsregistret slutförts, skall hans avtryckskort granskas, innan personakten avsändes. Normalt skall avtrycket här innehålla

a. antingen *registreringsnummer*

b. eller uppgift om *frikallelse*

c. eller beteckning, som visar att mannen är *utländsk* eller *statslös.*

Påträffas ett kort, som saknar alla tre uppgifterna, skall detta kort jämföras med personakten.

Härefter förfares på följande sätt.

1. Någon av de tre uppgifterna finnes i personakten, som alltså visar, att mannen har registreringsnummer eller är frikallad, utländsk eller statslös.

Åtgärd. Uppgiften antecknas på avtryckskortet, ordet *Rättelse* skrives över kortets tryckningsdatum och kortet insändes till länsbyrån (senast den 31 maj 1954).

2. Ej heller personakten innehåller någon av de tre uppgifterna.

Det kan här röra sig om ett fel i kyrkobokföringen; men det kan också vara så att mannen icke blivit vare sig inskriven eller frikallad.

Åtgärd. En blankett till inskrivningskort ifylles och insändes (senast den 31 maj 1954) till inskrivningschefen för det inskrivningsområde, som församlingen tillhör.

Några sådana blanketter bifogas detta cirkulär. Ytterligare blanketter kunna vid behov rekvireras hos *Försvarets Civilförvaltning, Blankettförrådet, Valhallavägen 117, Stockholm Ö. Tel. 60 92 82.*

I sinom tid erhåller pastor genom länsbyrån den uppgift, som enligt inskrivningschefen skall antecknas i kyrkoböckerna.

Stockholm den 25 januari 1954.

Kungl. statistiska centralbyrån

KARIN KOCK.

Alf Olsson.

GÖTEBORGS STADSBIBLIOTEK

KUNGL. STATISTISKA CENTRALBYRÅN

RIKSBYRÅN FÖR FOLKBOKFÖRINGEN

Cirkulär Nr 37 (februari 1954)

Cirkulär till vederbörande pastorsämbeten samt mantalsverket i Stockholm och den lokala skattemyndigheten i Göteborg ang. formulär till personaktsrekvisition.

Nytt formulär till personaktsrekvisition har fastställts av statistiska centralbyrån att tillämpas vid rekvisition hos centralbyrån av personakt för invandrare och från bok över obefintliga till församlingsbok överförda personer.

Äldre blanketter få alltjämt användas, till dess befintliga upplagor därav förbrukats. *Så länge de äldre blanketterna användas, skall det hittillsvarande rekvisitionsförfarandet tillämpas.* Till rekvisitionen skola i dylikt fall såsom hittills sålunda fogas (jfr cirk. 33 s. 3).

a. antingen i huvudskrift eller styrkt avskrift de intyg och andra handlingar, som invandrare företett;

b. eller ock en ifylld personaktsblankett, s. k. stödakt, vars riktighet av pastor bestyrkts genom en *å rekvisitionsblanketten* gjord påteckning (bestyrkandet bör alltså icke tecknas på personaktsblanketten).

Anm. Beträffande anteckning om tillhörighet till svenska kyrkan resp. avsaknad av sådan tillhörighet se cirkulär 32, 3 kap. (s 8 f.).

Nya blanketter kunna beställas hos samma förlag som de äldre blanketterna.

Då ny blankett användes tillämpas ett förenklat rekvisitionsförfarande. S. k. stödakt eller pass (hemlands- el. främlingspass) i huvudskrift eller avkrift behöver aldrig bifogas.

Enda handling, som obligatoriskt skall fogas vid rekvisitionen i huvudskrift eller avskrift är *intyg av utländsk registreringsmyndighet (flyttningsbetyg, dop- el. vigselattest el. dyl.),* varigenom en i rekvisitionen införd uppgifts riktighet blivit inför pastor styrkt. Bifogad huvudskrift återställes till pastor med personakten.

Anm. Avlämnat svenskt utvandringsbetyg (utflyttningsbetyg) kan, om pastor så finner lämpligt, bifogas för invandrare, som avförts ur församlingsboken före ingången av år 1947.

Bilaga 1 och 2 utvisa det nya formulärets uppställning samt exempel på hur det skall ifyllas.

Stat. cbn. 1277/1954. 2 500 ex. SRA 103354

Observera att även icke inflyttade familjemedlemmar, om vilka anteckningar skola införas i en rekvirerad personakt (rum 16: föräldrar; 18 kol. 7: barn, kol. 8: fader till barn u. ä.), skola förtecknas i samma fält (kolumn) i rekvisitionsblanketten som den inflyttade, samt att varje sådan icke inflyttad person i rekvisitionsblanketten skall utmärkas med ett kryss (x) i rutan i vänsterkolumnen invid efternamnet. Personakt utfärdas alltså endast för person, som *icke* är utmärkt med kryss i nyssnämnda ruta. För kontrollens skull uppgives därjämte särskilt *antalet rekvirerade akter* (i övre vänstra hörnfältet).

Icke åtföljande familjemedlem förtecknas i regel endast till *namn, födelsetid och -ort.* Beträffande barn, som icke åtföljer modern, anges i förekommande fall dock även *börd.*

Anm. Make i föregående gifte upptages i förekommande fall i fältet för »Särsk. anteckn.» Här kan även införas anteckning om i laga ordning fastställt faderskap till barn utom äktenskap och om fadern, då modern är gift med annan man, samt om sådana särskilda förhållanden, som skola införas i rum 20 av personakten och för vilka särskild rubrik saknas i rekvisitionsblanketten. Förslår icke utrymmet, kan anteckning fortsättas på blankettens baksida i det tomma fältet.

Till rekvisition användas vid behov två blanketter, varvid i efternamnskolumnen å det första exemplaret angives att personförteckningen fortsättes å särskild tilläggsblankett.

Stockholm den 23 februari 1954.

Kungl. Statistiska Centralbyrån

KARIN KOCK.

Cecil Hammarberg.

Personakts-rekvisition

Företett hemlandspass [1]: [x] främlingspass [2]: [ ] passets nationalitet: finskt

Bifogade handlingar [3]: Perheluettelo

Riksbyråns stämpel: Bilaga 1.

Antal rekvirerade akter: 4 st.

Akt rekvireras ej för nedanst. (×) [4]: [ ]

Ärende: arbetsanställning

beräknad varaktighet: stadigvarande

mannens yrke: jordbruksarb.

kvinnans yrke:

Inrest från: hemland FI år 53 mån. 10 Ob. i församling

Inflyttad: år 54 mån. 1 dag 7 Före 1/11 [ ] Efter 1/11 [ ]

Värnplikt:

	M/K		Efternamn [5]	Förnamn	civ.st.	vacc.	föd.år	mån.	dag	föd.nr	nat.	föd.ort. (kommun e. d. o. stat)
1	Man	[ ]	Lehtinen	Ensio Penti	g	v	1923	7	24		FI	Bromarf, FI
2	Kv.	[ ]	" f.Åhman	Maria	g	v	1915	10	22		FI	Helsingfors FI
3	Barn	[x]	Pakarinen	Paula Anneli	fam.st. hd		1946	5	12			"
4	Barn	[ ]	Lehtinen	Harry Valdemar	s	v	1950	3	20		FI	"
5	Barn	[ ]	"	Henry Mikael	s	v	1951	7	19		FI	"
6	Barn	[x]	Andersson	Karl	hs		1937	10	5			Enskede Sth stad

Vigsel K [x] B [ ]: år 49 mån. 9 dag 25 Äktensk. upplöst: år mån. dag gm dödsfall [ ] gm beslut [ ] år mån. dag domstolens (myndighetens) namn

	Ej sv. k.	Intr.	Utr.	år	mån.	dag	dop	konf.	nattv. [6]	i annan ev. luth. k. (angiv stat)	börd	lyte	Särsk. anteckn. (adoption m. m., make i föreg. gifte).
1	[ ]	[x]	[ ]	54	1	7	(d)	(k)	(n)	Finland	/		
2	[ ]	[x]	[ ]	"	"	"	(d)	(k)	(n)	"	/		
3	[ ]	[ ]	[ ]								iä		1.g.med P., Reino Holger f.060803
4	[ ]	[x]	[ ]	"	"	"	(d)				iä	b	i Åbo FI. Vigsel K.431002+480512
5	[ ]	[x]	[ ]	"	"	"	(d)				iä	ssl	roli
6	[ ]	[ ]	[ ]								uäT		Fader:A.,Johan F.120910 i Borås Ca-

Förs. o. länsbokst.: Västerhaninge B

Kyrkobokf. fastigh.: Hemfosa 5:1

Bost.adr. (gata, husnr, by, gård, postbox etc.): Hemfosa gård

Adr.postanst.: Hemfosa

municip., kommun om förs. är delad:

Past.exp. adr.postanst.: Västerhaninge

Rekv. ifylld den 7/1 1954

av N.N.

Anvisningar:

Sätt kryss (×) i tillämplig ruta. Bruka följande förkortningar.

Hemland, nat. o. födelsestat: enl. förteckning å kopians sista sida.

Civ.st: samma som på avtryckskorten (og, g, s, ä).

Fam.st: s, hd, as, fd etc. (gemensam son, hustruns dotter, adoptivson, fosterdotter).

Vacc., dop, konf., nattv. o. lyte: samma som i förs.boken, kol. 4, 8 resp. 11.

Börd: samma som i personakten rum 13. Att uppgift saknas, markeras med snedställt (/) streck (ej i kryssruta).

[1]) Make, föräldrar, barn, som ej åtfölja den inflyttande, anges endast till namn, födelsetid o. -ort (glöm ej × vid personens namn). För barn anges dock i förek. fall även börd. Make i föreg. gifte (av. äv. fader till barn u. ä.) upptages under »Särsk. anteckn.». [2]) Behöver ej insändas. [3]) Medfört intyg av utländsk registerförare (flyttningsbetyg, dop- o. vigselattest) eller avskrift därav skall alltid bifogas (huvudskrift återställes med personakten). [4]) För kvinna, som är eller varit gift, även flicknamnet. [5]) Endast konf. o. nattv. i svenska kyrkan eller annan ev. luth. kyrka anteckn.as.

Personakts-rekvisition

Företett hemlandspass [1] ☐ | främlingspass [1] ☐ | passets nationalitet | Bifogade handlingar [2] Virkatodistus | Riksbyråns stämpel Bilaga 2.

Antal rekvirerade akter 1 st. | Avsikt med vistelsen beräknad varaktighet: Adopterad (se nedan) | mannens yrke | kvinnans yrke

Akt rekvireras ej för nedanst. (×) [1] | Inrest från hemland FI år 53 mån. 12 | Ob. i församling | Inflyttad år 54 mån. 2 dag 12 Före 1/11 ☐ Efter 1/11 ☐ | Värnplikt

	M/K		Efternamn [4]	Förnamn	civ.st.	vacc.	föd.år	mån.	dag	föd.nr	nat.	föd.ort. (kommun e. d. o. stat)
1	Man	×	Salminen	Sirkko Johannes	g		03	8	13			Helsingfors FI
2	Kv.	×	" f.Lahti	Kyllikki	g		10	2	7			Tammerfors FI
3	Barn	☐	Johansson	Penti Juhani	fam.st. s	v	39	4	3		FI	" "
4		☐										
5		☐										
6		☐										

Vigsel K ☐ B ☐ år mån. dag | Äktensk. upplöst år mån. dag | gm dödsfall ☐ | gm beslut ☐ år mån. dag | domstolens (myndighetens) namn

	Ej sv. k.	Intr.	Utr.	år	mån.	dag	dop	konf.	nativ. [5]) i annan ev. luth. k. (angiv stat)	börd	lyte	Särsk. anteckn. (adoption m. m., make i föreg. gifte).
1	☐	☐	☐									adopt. av J.Oscar Emil f. 071011-
2	☐	☐	☐									621 i Väse, Värml., o.h.h. Ellen
3	×	☐	☐				(d)	(k)	Finlands ev.luth.	iä		Josefina, f. Andersson 060103-622
4	☐	☐	☐									i Sunne, Värml., gm. Råneå tgs
5	☐	☐	☐									Hrtts beslut 54 jan. 5.
6	☐	☐	☐									

Förs. o. länsbokst. Råneå nedre Y

Kyrkobokf. fastigh. Alen 1 10

Bost.adr. (gata, husnr, by, gård, postbox etc.) Lisero Box 161

Adr.postanst. Råneå | municip., kommun om förs. är delad

Post.exp. adr.postanst. Råneå

Rekv. ifylld den 12/2 1954

av N.N.

Anvisningar:

Sätt kryss (×) i tillämplig ruta. Bruka följande förkortningar.
Hemland, nat. o. födelsestat: enl. förteckning å kopians sista sida.
Civ.st: samma som på avtryckskarten (og, g, s, ä).
Fam.st: s, hd, as, fd etc. (gemensam son, hustruns dotter, adoptivson, fosterdotter).
Vacc., dop, konf., nativ. o. lyte: samma som i förs.boken, kol. 4, 8 resp. 11.
Börd: samma som i personakten rum 13. *Att uppgift saknas,* markeras med snedställt (/) streck (ej i kryssruta).

[1]) *Make, föräldrar, barn, som ej åtfölja den inflyttande, anges endast till namn, födelsetid o. -ort (glöm ej × vid personens namn).* För barn anges dock i förek. fall även börd. Maka i föreg. gifte (ev. äv. fader till barn u. ä.) upptages under »Särsk. anteckn.». [2]) Behöver ej insändas. [3]) Medfört intyg av utländsk registerförare (flyttningsbetyg, dop- o. vigselattest) eller avskrift därav skall alltid bifogas (huvudskrift återställes med personakten). [4]) För kvinna, som är eller varit gift, även flicknamnet. [5]) Endast konf. o. nativ. i svenska kyrkan eller annan ev. luth. kyrka antecknas.

KUNGL. STATISTISKA CENTRALBYRÅN

RIKSBYRÅN FÖR FOLKBOKFÖRINGEN

Cirkulär Nr 38 (februari 1954)

Cirkulär till rikets pastorsämbeten angående lysningsbevis.

Lysningsbevis, avseende medborgare i annan nordisk stat.

Kungl. förordningen den 12 februari 1954 angående ändrad lydelse av 2, 7 och 9 §§ förordningen den 31 december 1931 (nr 429) om vissa internationella rättsförhållanden rörande äktenskap, adoption och förmynderskap har utfärdats i anslutning till en överenskommelse angående ändrad lydelse av motsvarande artiklar i 1931 års nordiska konventioner på familjerättens område.

Den viktigaste ändringen innebär, att i praktiskt betydelsefulla fall vigsel skall få förrättas i ett nordiskt land på grundval av lysning, som ägt rum i ett annat nordiskt land. För närmare kännedom om vad sålunda skall gälla hänvisas till svensk författningssamling.

Vid överläggningarna mellan de nordiska ländernas representanter underströks önskvärdheten av att varje nordisk stat inför en regel av innehåll att lysningsbevis avseende medborgare i annan nordisk stat skall innehålla uppgift om den lag, efter vilken hindersprövningen skett.

Riksbyrån har därför med stöd av 69 § 1 mom. kyrkobokföringskungörelsen beslutat ändring i formuläret till lysningsbevis av innehåll, att i lysningsbevis, avseende medborgare i Danmark, Finland, Island eller Norge skall antecknas, huruvida hindersprövningen skett efter svensk lag eller efter lagen i annat nordiskt land. (Angående vilken lag som skall tillämpas se 1 § förordningen 1931: 429.)

Det sålunda ändrade formuläret skall gälla fr. o. m. den 1 mars 1954.

Blanketter enligt hittills gällande formulär må även efter den 1 mars 1954 användas dels då ingen av de trolovade är medborgare i annan nordisk stat dels ock eljest till dess blanketter enligt det ändrade formuläret hunnit anskaffas.

Användes blankett enligt det hittills gällande formuläret till lysningsbevis, då de trolovade eller en av dem är medborgare i annan nordisk stat, skall i det fria utrymmet mellan raderna 5 och 6 i blanketten till lysningsbevis antecknas:

»Hindersprövningen har skett beträffande mannen efter ..... lag och beträffande kvinnan efter ..... lag.» (Punktlinjerna markera stället för något av orden »dansk», »finsk», »svensk» etc.)

Stockholm den 24 februari 1954.

Kungl. Statistiska Centralbyrån

KARIN KOCK.

Alf Olsson.

Stat. cbn. 1278/1954. 2 500 ex.

SRA 103251

GÖTEBORGS STADSBIBLIOTEK

KUNGL. STATISTISKA CENTRALBYRÅN

RIKSBYRÅN FÖR FOLKBOKFÖRINGEN

Cirkulär Nr 39 (april 1954)

Cirkulär till mantalsverket i Stockholm, den lokala skattemyndigheten i Göteborg och samtliga pastorsämbeten med vissa påpekanden rörande personakter.

Personakten rum 23.

Utflyttningsdag. Enligt kyrkobokföringskungörelsens anvisningar till rum 23 skall här antecknas utflyttningsdagen jämlikt 13 § 1 mom. sista stycket folkbokföringsförordningen.

Vid tolkningen av detta stadgande synas pastorsämbetena tveka mellan den dag, då utvandraren lämnade landet, och den dag, då han avföres ur församlingsboken.

I enlighet med den tolkning, som uppenbarligen ligger till grund för föreskriften i 11 § 3 mom. tredje stycket mantalsskrivningskungörelsen den 25 augusti 1947 (nr 654), anser riksbyrån att *den dag, då utvandraren avföres ur församlingsboken, skall antecknas såsom utflyttningsdag.*

Sättet för utvandringens styrkande. Enligt kyrkobokföringskungörelsens anvisningar till rum 23 skall här antecknas sättet för utvandringens styrkande.

Med tre exempel anger författningen mönstret för dessa anteckningar.

Riksbyrån vill fästa uppmärksamheten på att dessa exempel mycket nära svara mot bestämmelserna i 14 § 8 mom. tredje stycket folkbokföringsförordningen. Dessa bestämmelser räkna med tre olika sätt för utvandrings styrkande. Samma betraktelsesätt återkommer i 60 § 2 mom. kyrkobokföringskungörelsen.

Motsvarigheten framgår av följande sammanställning:

Enligt 14 § 8 mom. FBF skall såsom utvandrare avföras den som	*Enligt anvisningarna till rum 23 skall där antecknas* t. ex.
1. enligt utvandringsbevis lämnat landet	(utvandringsbevis 1947 april 2)
2. enligt skriftlig anmälan är stadigvarande bosatt å utrikes ort	(skriftlig anmälan 1949 maj 3)
3. enligt vid två mantalsskrivningar i följd vunnen säker upplysning är stadigvarande bosatt å utrikes ort	(mantalsskr. 47, 48)

Stat. cbn. 1279 1954. 2 200 ex.

SRA 174154

Eftersom de i kyrkobokföringskungörelsens anvisningar förebildade anteckningarna innehålla tidsuppgifter (1947 april 2, 1949 maj 3 och 47, 48) ha de betecknats som exempel. Även om formuleringarna därför icke kunna anses vara alldeles bindande, är avsikten dock uppenbarligen att de skola tjäna till mönster.

Uppenbart är också, att skyldigheten att anteckna sättet för utvandringens styrkande är ovillkorlig, och att därmed avses de i 14 § 8 mom. tredje stycket folkbokföringsförordningen angivna tre sätten.

Här återges tre korrekt avfattade anteckningar i rum 23:

1. *1953 juli 2 Norge (utvandringsbevis 53 juni 30);*
2. *1953 okt. 6 Frankrike (skriftlig anmälan 53 okt. 1);*
3. *1953 dec. 3 Finland (mantalsskr. 52, 53).*

Den av kyrkobokföringskungörelsen anvisade formen för dessa anteckningar är enkel, klar och kortfattad.

Det oaktat uppvisa de till riksbyrån insända personakterna ofta avvikelser. Ibland göres alls ingen anteckning om sättet för utvandringens styrkande. Ej sällan antecknar man: »Avförd enl. 14 § 8 mom.»; eftersom detta författningsrum är tillämpligt på överhuvudtaget alla fall, då någon rätteligen avföres ur församlingsboken, är en dylik anteckning fullkomligt intetsägande och icke godtagbar såsom en anteckning om sättet för utvandringens styrkande. Understundom antecknas i rum 23 indicier för att personen utvandrat. Följande anteckning, i vilken namnen här ersatts med bokstäver, förekommer i en personakt, som nyligen insänts till riksbyrån från A församling: »Enl. landsfiskalen i B utfl. till C 5/2 47. Enl. medd. fr. C:s personalregister slutade anst. 28/7 47. N. N. uppgav då att han skulle resa till Norge». Dylika anteckningar, vilka förekomma i olika variationer, äro icke författningsenliga. Dessutom inkräkta de alltför mycket på det skrivutrymme, som borde stå till förfogande för den icke ovanliga händelsen, att personen efter återinvandring på nytt utvandrar. I detta sammanhang vill riksbyrån uttala sitt ogillande av att även kortfattade anteckningar ofta skrivas med så stor stil och så olämplig placering i rum 23, att rummet därigenom blockeras för framtida anteckningar.

Att rum 23 icke ifylles på riktigt sätt beror måhända i de flesta fall på att kyrkobokföringskungörelsens anvisningar ej tillräckligt beaktats. Det torde dock ej vara opåkallat att fästa uppmärksamheten på att en fri avfattning av anteckningarna i vissa fall kan föranleda tvekan huruvida 14 § 8 mom. tredje stycket folkbokföringsförordningen riktigt tillämpats.

Det förekommer ej sällan, att pastorsämbeten begära riksbyråns råd i svårigheter som uppstått, sedan någon, vilken avförts såsom utvandrare, återkommit och det visat sig, att han lämnat landet endast för en affärs- eller rekreationsresa eller något annat tillfälligt besök i utlandet.

Pastorsämbetena torde i en del av dessa fall icke hava nog beaktat, att det ej räcker med att veta, att vederbörande lämnat landet. Utvandrare är enligt folkbokföringsförordningen den som reser ut ur riket för att *stadigvarande bosätta sig på utrikes ort*. Detta framgår av ordalagen i 14 § 8 mom. tredje stycket och, såvitt angår den som enligt utvandringsbevis lämnat landet, 24 § 1 och 2 mom. folkbokföringsförordningen. Innebörden av ordet utvandringsbevis anges i 24 § 2 mom. så, att det icke kan avse annan än den för vilken utvandringscertifikat är utfärdat. Och enligt 24 § 1 mom. skall utvandringscertifikat uttagas av den som har för avsikt att stadigvarande bosätta sig på utrikes ort. Då någon enligt utvandringsbevis lämnat landet är det sålunda redan genom hans anmälan för utfående av utvandringscertifikat upplyst, att han har för avsikt att stadigvarande bosätta sig på utrikes ort.

Överföring till bok över obefintliga. Anteckning härom *skall göras* i personakten *rum 19*. Det är felaktigt att, såsom stundom sker, göra anteckningen i rum 23.

Personakten är blad i kyrkobok.

Enligt 10 och 11 §§ folkbokföringsförordningen gäller, att församlingsliggaren är kyrkobok och att personakterna äro blad i denna kyrkobok.

Lika litet som å annat blad i kyrkobok bör pastorsämbetets ämbetsstämpel anbringas å personakt.

Ej heller bör pastor avhända sig personakt i andra fall än enligt bestämmelserna i 7, 16, 55 och 60 §§ kyrkobokföringskungörelsen.

Det är därför ej god ordning att, såsom stundom sker, personakter bifogas remissyttranden eller annat utredningsmaterial i förvaltningsärenden, och att — vilket ibland förekommer — pastorsämbetets stämpel anbringas å personakter, inkräktande på skrivutrymmet.

Stockholm den 9 april 1954.

Kungl. statistiska centralbyrån:

ALF OLSSON.

Cecil Hammarberg.

GÖTEBORGS STADSBIBLIOTEK

KUNGL. STATISTISKA CENTRALBYRÅN

RIKSBYRÅN FÖR FOLKBOKFÖRINGEN

Cirkulär Nr 40 (dec. 1954)

Cirkulär till samtliga pastorsämbeten samt till mantalsverket i Stockholm och den lokala skattemyndigheten i Göteborg.

Angående vissa psykiskt efterblivna.

Ny lag och ny kungörelse. Lagen den 4 juni 1954 (nr 483) om undervisning och vård av vissa psykiskt efterblivna träder i kraft den 1 januari 1955, från och med vilken dag lagen den 30 juni 1944 (nr 477) om undervisning och vård av bildbara sinnesslöa upphör att gälla. Undervisningen och vården meddelas, enligt lagen, vid *särskolor* och *vårdanstalter,* som äro upptagna i fastställd plan eller godkänts i särskild ordning. Lagen har ej tillämpning på dem som äro intagna på eller försöksutskrivna från sinnessjukhus eller staten tillhörig anstalt för psykiskt efterblivna.

En kungörelse den 10 december 1954 (nr 734) med tillämpningsföreskrifter till lagen har utkommit av trycket.

Uppgifter till pastorsämbetena. Från särskolor och vårdanstalter erhålla pastorsämbetena uppgifter om vissa psykiskt efterblivna, som äro där inskrivna eller som utskrivits. För närmare kännedom härom hänvisas till 15 § 2 mom. 6) tillämpningskungörelsen.

Ändring i kyrkobokföringskungörelsen. Frågan om vilka anteckningar i kyrkobok som dessa uppgifter skola föranleda kommer att närmare regleras genom en författning om ändring av vissa bestämmelser i kyrkobokföringskungörelsen. Denna författning väntas utkomma under januari 1955.

Interimistiska anvisningar. I väntan på dessa ytterligare bestämmelser uppkommer svårighet för kyrkobokföringen på grund av att en uppgift från särskola eller vårdanstalt enligt tillämpningskungörelsen icke, såvitt stadgats, kommer att utvisa, huruvida den psykiskt efterblivnes sinnesbeskaffenhet är eller icke är sådan, att äktenskapshinder enligt 2 kap. 5 § giftermålsbalken är för handen. I detta läge är det rådligt att icke låta uppgiften föranleda att anteckning såvitt angår lyte göres i församlingsboken kol. 4 och personakten rum 9 eller att vederbörande införes eller strykes i förteckningen över sinnessjuka och sinnesslöa. Däremot är det tillrådligt att i församlingsboken kol. 14 och i personakten rum 20 göres en anteck-

Stat. cbn. 1284/1954. 2 300 ex. SRA 551754

ning om uppgiften och att pastor, i händelse lysning begäres, vänder sig till anstalten med begäran om närmare uppgifter av vederbörande läkare. Dessa anvisningar gälla till dess den väntade författningen utkommit.

Stockholm den 31 december 1954.

Kungl. statistiska centralbyrån.

KARIN KOCK.

Alf Olsson.

GÖTEBORGS STADSBIBLIOTEK

FP
SY

KUNGL. STATISTISKA CENTRALBYRÅN

RIKSBYRÅN FÖR FOLKBOKFÖRINGEN

Cirkulär Nr 41 (maj 1955)

Cirkulär till samtliga pastorsämbeten samt till mantalsverket i Stockholm och den lokala skattemyndigheten i Göteborg.

1 kap. Angående vissa psykiskt efterblivna.

Författningsändringar. I sitt cirkulär nr 40 fäste riksbyrån uppmärksamheten på lagen den 4 juni 1954 (nr 483) om undervisning och vård av vissa psykiskt efterblivna samt på den i anslutning till lagen utfärdade *tillämpningskungörelsen* den 10 december 1954 (nr 734), vilka författningar trädde i kraft den 1 januari 1955.

Vidare meddelades, att ändringar i kyrkobokföringskungörelsen vore att vänta med anledning av tillämpningskungörelsens bestämmelser om uppgifter till pastorsämbetena.

De väntade ändringarna föreligga nu i *kungörelsen den 11 mars 1955 (nr 137)* om ändring i de vid kyrkobokföringskungörelsen fogade formulären och anvisningarna till kyrkoböckerna. Kungörelsen träder i kraft den 1 juni 1955.

Samtidigt träda vissa andra ändringar i kraft, vilka angå uppgifter till pastorsämbetena om psykiskt efterblivna. Praktiskt taget likalydande bestämmelser äro i detta hänseende meddelade genom *kungörelsen den 11 mars 1955 (nr 135)* om ändrad lydelse av bl. a. 15 § 2 mom. tillämpningskungörelsen, genom *kungörelsen den 11 mars 1955 (nr 136)* om ändrad lydelse av § 27 reglementet den 15 juni 1922 (nr 337) för vårdanstalten i Lund för blinda med komplicerat lyte samt enligt en *ämbetsskrivelse från ecklesiastikdepartementet till skolöverstyrelsen den 15 april 1955* angående skyldighet för rektor vid vårdanstalten (å Mogård) för döva med komplicerat lyte att till pastorsämbete insända vissa uppgifter (ej intagen i Svensk författningssamling).

De sålunda meddelade bestämmelserna om uppgifter till pastorsämbetena innebära — jämte annat varom hänvisas till författningstexten —

att sådan uppgift skall åtföljas av intyg från skol- eller anstaltsläkaren eller centralstyrelsens läkare, huruvida det är anledning antaga att för den, som uppgiften gäller, med hänsyn till hans psykiska utveckling föreligger äktenskapshinder, varom förmäles i 2 kap. 5 § giftermålsbalken;

Stat. cbn. 1291/1955. 2 500 ex. SRA 219665

samt att uppgiftsskyldigheten skall fullgöras å blankett enligt formulär, fastställt av medicinalstyrelsen efter samråd med statistiska centralbyrån och skolöverstyrelsen.

Ändringar i kyrkobokföringskungörelsen. Vårdanstalterna i Lund för blinda och å Mogård för döva med komplicerat lyte inbegripas, då i det följande talas om vårdanstalt. I övrigt menas med särskola och vårdanstalt detsamma som i tillämpningskungörelsen.

De redan gällande anvisningarna till församlingsboken kol. 4 ha bibehållits och nya anvisningar ha tillagts. I anvisningarna till församlingsboken kol. 14 och till personakten rum 9 och rum 20 ha skett ändringar, vilka i huvudsak innebära att hänvisningar gjorts till kol. 4, resp. kol. 14.

De nya anvisningarna till församlingsboken kol. 4 gälla de fall, då sådan uppgift som ovan nämnts inkommit från särskola eller vårdanstalt. Med avseende å dessa fall stadgas bl. a., att i kol. 14 skall återgivas huruvida det enligt uppgiften är eller icke är anledning antaga att sinnesslöhet föreligger, samt att en i kol. 4 förekommande anteckning om sinnesslöhet skall strykas, därest uppgiften utvisar att det ej är anledning till dylikt antagande. Med avseende å andra fall gälla oförändrade bestämmelser; det har icke blivit närmare reglerat än det var förut, under vilka förutsättningar en anteckning om sinnesslöhet skall göras eller strykas. Inkommer t. ex. en underrättelse enligt 37 § stadgan om sinnessjukvården i riket (1929: 328) förfares sålunda som hittills.

En dylik underrättelse skall enligt det nyssnämnda stadgandet sändas till pastor först *då till fullo utrönts* att den som uppgiften gäller är sinnesslö. Däremot skall en uppgift från särskola eller vårdanstalt endast utvisa vad som är *anledning antaga* i detta hänseende. En uppgift med detta innehåll har ej ansetts kunna läggas till grund för en anteckning i kol. 4 att vederbörande är sinnesslö.

Enligt 3 kap. 2 § 4 mom. giftermålsbalken måste trolovad för att få lysning visa läkarintyg eller giftermålsdispens, om det är *anledning antaga* att den trolovade är sinnesslö. I detta hänseende har bl. a. en i kol. 14 antecknad uppgift från särskola eller vårdanstalt, att det är *anledning antaga att sådant äktenskapshinder föreligger,* samma verkan som en anteckning om sinnesslöhet i kol. 4. Med hänsyn härtill är det föreskrivet, att i kol. 4 skall göras en så lydande hänvisning till anteckningen i kol. 14: »Se kol. 14».

Utvisar däremot den i kol. 14 antecknade uppgiften, att *det ej är anledning till sådant antagande,* skall ingen hänvisning göras i kol. 4. I detta fall föreligger, såvitt nu är i fråga, intet hinder att meddela lysning. Den föreskrivna anteckningen i kol. 14 torde bl. a. skola trygga den trolovade mot att, om det blir känt att han fått undervisning eller vård såsom psykiskt

efterbliven, detta anses vara anledning att avkräva honom läkarintyg för lysning.

Utvisar en inkommen uppgift från särskola eller vårdanstalt att *det ej är anledning till sådant antagande* och har den, som uppgiften gäller tidigare antecknats såsom sinnesslö, skall anteckningen om sinnesslöhet överstrykas, jämte det uppgiftens innehåll antecknas i kol. 14. Under vilka andra förutsättningar en anteckning om sinnesslöhet må kunna överstrykas är ej närmare reglerat.[1])

Beträffande uppgift från särskola eller vårdanstalt gäller vidare, att *dagen då den inkommit* skall antecknas i kol. 14.

I detta sammanhang bör erinras om att uppgiften dessutom kan föranleda *anteckning om vistelseort* enligt vad som sägs i anvisningarna till församlingsboken kol. 14 under punkten 26.

Samma anteckningar som i församlingsboken skola göras i *personakten* enligt de till kyrkobokföringskungörelsen fogade anvisningarna till rum 9 och till rum 20 punkterna 4 och 14.

Anteckningarna kunna lämpligen formuleras sålunda:

»55 10 12 ink. uppgift från (anstaltens namn). Anledning antaga (resp. Icke anledning etc.) äktenskapshinder enl. 2 kap. 5 § GB (ssl). Vistelseort etc.»

Förteckningen över sinnessjuka och sinnesslöa. Det torde icke vara avsett att den, beträffande vilken det endast föreligger anledning antaga sinnesslöhet enligt därom antecknad uppgift, skall upptagas i förteckningen.

Övergångsstadganden. Anstalterna skola meddela pastorsämbetena uppgifter enligt de nya bestämmelserna jämväl beträffande varje där avsett fall, som inträffat under tiden den 1 januari—den 31 maj 1955.

Äktenskapsbetyg. Med stöd av 69 § 1 mom. kyrkobokföringskungörelsen kommer riksbyrån att inom kort fastställa nytt formulär till äktenskapsbetyg.

Med avseende å gällande formulär, som skall få användas alltjämt så länge förefintliga blankettupplagor räcka, föreskrives följande tillägg till de enligt 1915 års kyrkobokföringsförordning gällande anvisningarna till formuläret.

Utvisar församlingsboken eller personakten enligt *senast* inkommen uppgift, varom ovan i detta cirkulär förmäles, att det är anledning antaga att

[1]) Enligt en av riksbyrån omfattad åsikt får strykning ske åtminstone om det med läkarintyg styrkes att sinnesslöhet ej kan påvisas och läkarintyget är utfärdat och av medicinalstyrelsen granskat i den ordning som enligt Kungl. kung. den 3 dec. 1915 gäller angående vissa läkarintyg för vinnande av lysning.

visst äktenskapshinder (sinnesslöhet) föreligger för mannen, skall i äktenskapsbetyg å raderna 9—13 göras en så lydande anteckning: »Anledning antaga visst äktenskapshinder enligt GB 2:5».

I äktenskapsbetyg skall icke antecknas uppgift enligt vilken det icke är anledning till sådant antagande.

2 kap. Angående konfirmationsbetyg.

Konfirmationsboken. Enligt kungörelsen den 11 mars 1955 (nr 137) om ändring i de vid kyrkobokföringskungörelsen fogade formulären och anvisningarna till kyrkoböckerna (se författningens ingress) skall den för anteckning om konfirmationsbetyg avsedda kol. 9 utgå. I stället skall anmärkningskolumnen, nuvarande kol. 10, erhålla beteckningen kol. 9.

Det sagda innebär bl. a. att i konfirmationsböcker, som föras på blanketter enligt hittills gällande formulär, från och med den 1 juni 1955 inga anteckningar skola göras i nuvarande kol. 9.

Församlingsbok och personakt. Ur anvisningarna har utgått vad som hittills varit stadgat om konfirmationsbetyg.

I fråga om övergången till vad sålunda är stadgat bör följande iakttagas.

Konfirmationsbetyg antecknas ej vidare, utan endast bokstaven *k*. Vid överföring till nytt uppslag i församlingsbok eller till annan församlingsbok eller till bok över obefintliga eller vid omskrivning av personakt införes beteckningen *k* i stället för anteckning om konfirmationsbetyg. Så länge anteckning om konfirmationsbetyg kvarstår på det rum där den införts, förändras däremot icke anteckningens form.

Prästbetyg. I utfärdade prästbetyg utsättes ej vidare konfirmationsbetyg i andra fall än om det särskilt begäres av någon, för vilken kyrkobok innehåller sådant betyg, eller av myndighet.

3 kap. Tillägg angående vissa beteckningar å avtryckskort.

Vad här sägs har ej samband med det föregående.

Den 9 mars 1955 har riksbyrån fastställt ny instruktion för länsbyråerna angående prägling av plåtar för fysiska personer.

Till ledning och för kännedom vid avläsning av avtryckskort meddelas härmed att bl. a. följande beteckningar numera användas i plåtregistren:

å församlingen skriven	= å förs
å kommunen skriven	= kn

utan känt hemvist	= uh
mantalsskriven utan att vara i församlingen kyrkobokförd	= ejk
angiven kyrkobokföringsort är varken nästföregående, gällande eller presumerad mantalsskrivningsort	= k
invandrad	= iv
överförd från obefintlighetsbok	= ob
utvandrad	= till utl (utflyttningsdagen angives med siffror i ordningen år, månad, dag; skall personen uteslutas i nästkommande mantalslängd ehuru den i kyrkobok antecknade utflyttningsdagen är ett senare datum än 1/11, förrättningsåret, tillföres »f 2/11» samt förrättningsårets årtal med två siffror)
utesluten ur mantalslängden såsom obefintlig fr. o. m. mantalsåret	= till ob fr o m (årtal med två siffror)

I följande exempel visas ett fall då beteckningen *k* (d. v. s. kyrkobokförd; jfr beteckningen *ejk,* d. v. s. ej kyrkobokförd) kommer till användning:

Exempel. En plåt antages å raderna 4—5 innehålla följande uppgifter.

54 Blädinge G Torpa 1: 1
53 Öckerö O Storbryggan 2: 3 M3

I september 1954 flyttar personen till Kumla landskommun, Söderkulla 1: 15 mf varigenom plåtens text blir

54 Blädinge G Torpa 1: 1
55 Kumla 2 T Söderkulla 1: 15

För år 1955 mantalsskrives emellertid personen sedermera i Lerbäck, T, Bya 3: 5 ejk. Eftersom plåten alltid skall utvisa var personen är kyrkobokförd, måste Kumla etc. kvarstå. Denna ort är varken nästföregående, aktuell eller presumtiv mantalsskrivningsort. Årtalet utplanas därför och ersättes med bokstaven k (= kyrkobokförd i). Plåtens text blir alltså:

55 Lerbäck T Bya 3: 5 ejk
k Kumla 2 T Söderkulla 1: 15 mf

I följande exempel visas användningen av beteckningen *iv* (för invandrare):

Exempel 1. En person antages i aug. 1955 invandra till Solna B Svalkan 4. Därav föranledd prägling

å skaldelarna 4: 2—3:		**iv**
å rad 5	:	**56 Solna B Svalkan 4.**

Exempel 2. Om invandraren enligt ex. 1 före den 2/11 55 flyttar, exempelvis till Blädinge G, nedflyttas bokstäverna iv till skaldelarna 5: 2—3 (= den rad som upptager invandringsorten); å rad 4 präglas de nya uppgifterna. Plåtens text blir alltså

å rad 4:	56 Blädinge	G Torpa 1: 1
» » 5:	iv Solna	B Svalkan 4

Om personen efter 1/11 55 flyttar på nytt, inpräglas de nya uppgifterna och tillämpligt årtal å rad 5.

Beteckningen ob för person överförd från obefintlighetsbok användes på analogt sätt.

Anm. Om invandraren icke blir mantalsskriven, skall mantalsåret utplanas och ersättas med bokstaven k, enligt regeln ovan. Skulle så bliva förhållandet i det härovan exemplifierade invandringsfallet bleve plåtens text å plåtraderna 4—5

iv		
k	Solna	B Svalkan 4 resp.
k	Blädinge	G Torpa 1: 1
iv	Solna	B Svalkan 4.

Stockholm den 14 maj 1955.

Kungl. statistiska centralbyrån.

KARIN KOCK.

Alf Olsson.

KUNGL. STATISTISKA CENTRALBYRÅN

RIKSBYRÅN FÖR FOLKBOKFÖRINGEN

Cirkulär Nr 42 (sept. 1955)

Cirkulär till de lokala skattemyndigheterna i riket utom Stockholm.

Angående årets mantalsblankett 1 R kol. 5.

På grund av bestämmelser i KK 27 maj 1955 (nr 412) har en ny kolumn (kol. 5) jämte anvisningar införts på framsidan av mantalsblankett 1 R. Alla avlämnade mantalsuppgifter skola ha denna kolumn ifylld med en bokstav, B eller Ö, för var och en som upptagits i kol. 1, dvs för hushållets samtliga medlemmar, uppgiftslämnaren själv inräknad. Med B betecknas »bostadslägenhetsinnehavaren» och med Ö de övriga.

För flertalet av de undersökningar, som statistiska centralbyråns utredningsinstitut utför på uppdrag av statliga myndigheter, kommittéer m. fl., erfordras ett register över bostadslägenheter. Inom ramen för folkbokföringen finnes intet annat register till hjälp vid urvalet av lägenheter än mantalsuppgifterna. I detta material kan det emellertid förekomma, att flera blanketter härröra från en och samma lägenhet och att vissa typer av bostadshushåll på så sätt bli överrepresenterade, vilket leder till systematiska fel i undersökningsresultaten. Med hjälp av de nu införda beteckningarna kan man komma till rätta med dessa svårigheter. De nya bestämmelserna ha sålunda till syfte att förbättra möjligheten att använda mantalsuppgifterna som lägenhetsregister.

På blanketten ges en anvisning om vem som skall anses som bostadslägenhetens innehavare. Observera att det skall vara en av de i lägenheten *boende* och den i vars namn *hela* lägenheten hyrs, ägs eller disponeras. Om t. ex. en hyresgäst i sin tur hyrt ut hela lägenheten till en annan, är det vanligen den senare som bor där och skall räknas som innehavare. Den som disponerar endast en del av lägenheten, t. ex. en inneboende, räknas ej som innehavare. Det kan inträffa, att två eller flera av de i lägenheten boende äro samägare eller ha gemensamt hyreskontrakt och alltså samtliga skulle betecknas som lägenhetsinnehavare. Har så skett får mantalsuppgiften givetvis godtagas; men det är i överensstämmelse med stadgandets syfte att endast en av dem betecknas med B, och detta förfaringssätt bör därför kunna tillrådas vid förfrågan. Såsom framgår redan av vad som sägs på blanketten om inneboendes mantalsuppgift kan det förekomma mantalsuppgifter där alla betecknats med Ö.

Stat. cbn. 1297/1955. 500 ex. SRA 360855

Centralbyrån påfordrar ej att mantalsuppgifterna granskas med avseende å kol. 5 vid mantalsskrivningen i år. Med hänsyn till syftet att få ett korrekt register över bostadslägenheter till stånd är det dock synnerligen tacknämligt och betydelsefullt att granskning sker.

Stockholm den 24 september 1955.

Kungl. statistiska centralbyrån.

KARIN KOCK

Alf Olsson.

GÖTEBORGS STADSBIBLIOTEK

FP
54

KUNGL. STATISTISKA CENTRALBYRÅN

RIKSBYRÅN FÖR FOLKBOKFÖRINGEN

Cirkulär Nr 43 (april 1956)

Cirkulär till pastorsämbetena utom i Stockholm och Göteborg med anvisningar och formulär till avgångslängd.

Avgångslängd.

När upprättas den? Se 10 § 2 mom. folkbokföringsförordningen.

Avgångsregister föras fr. o. m. den 1 januari 1948 (se riksbyråns cirkulär nr 18 s. 7). Senast år 1958 blir det sålunda nödvändigt att upprätta avgångslängd. I församling med stor befolkning eller omflyttning får avgångslängd upprättas tidigare, om så erfordras. Avskrivningsperiodens längd är ej närmare reglerad. Där man ej anser sig kunna vänta med avskrivningen till år 1958, synes det lämpligt att låta första perioden omfatta åren t. o. m. 1955. I fortsättningen torde det vara lämpligt att perioderna omfatta jämnt 5 eller 10 år. Riksbyrån meddelar ej någon föreskrift härutinnan. Samråd med kyrkobokföringsinspektören rekommenderas. Framhållas må, att det ur praktiska synpunkter, såsom med hänsyn till längdens användbarhet, inbindningskostnader o. d., är av betydelse att perioderna ej göras för korta.

Avgångsregistrets uppordnande. Innan avgångsregistret avskrives bör tillses, att det är i vederbörlig ordning enligt föreskrifterna i 31 § kyrkobokföringskungörelsen och de anvisningar riksbyrån meddelat i cirkulär nr 18 (s. 4, 7 och 8). Sedan avskrivningen börjat får givetvis den avdelning av registret som avskrives, ej ändras genom att kort för senast löpande år insorteras där. Samtliga till denna avdelning av avgångsregistret hörande hänvisningskort böra vara inordnade i den alfabetiska namnföljden. En del pastorsämbeten torde ha även hänvisningskorten för personer, som alltjämt stå kvar i församlingsboken, inordnade i avgångsregistret. Där detta är fallet skall tillses, att endast sådana kort avskrivas, vilka hänföra sig till personer som förekomma i den del av avgångsregistret som avskrives.

Antal exemplar. Enligt 10 § 2 mom. folkbokföringsförordningen skall ett av pastor bestyrkt exemplar av avgångslängden för arkivering tillställas vederbörande landsarkiv. Det synes vara avsett, att längden skall upprättas i mer än ett exemplar. Enligt vad riksbyrån erfarit är det emellertid ett

Stat. cbn. 1301/1956. 2 500 ex. SRA 181456

angeläget önskemål för landsarkiven att de icke belastas med ett exemplar utöver det som utskrives för pastorsämbetets egen räkning och enligt gällande regler skall i sinom tid avlämnas till landsarkiv. Riksbyrån har därför hos Kungl. Maj:t hemställt, att 10 § 2 mom. andra stycket folkbokföringsförordningen måtte ändras eller, om det där behandlade ämnet anses böra regleras genom föreskrifter givna i administrativ ordning, upphävas, och att i stället meddelas sådana bestämmelser, att avgångslängd behöver upprättas i endast ett exemplar, vilket skall avlämnas till landsarkiv efter vanlig leveransfrist. Enligt vad riksbyrån sedermera inhämtat torde proposition i ämnet komma att föreläggas 1957 års riksdag. Den gällande bestämmelsen synes kunna tolkas så, att med det bestyrkta exemplarets överlämnande till landsarkiv kan få anstå. Därest något pastorsämbete ej har möjlighet att låta anstå med avgångslängdens upprättande till dess bestämmelsen ändrats, har pastorsämbetet sålunda likväl möjlighet att avvakta resultatet av riksbyråns framställning på det sättet, att endast ett exemplar upprättas nu.

Innehåll. Vilka uppgifter som skola medtagas i avgångslängden bestämmes i 32 § kyrkobokföringskungörelsen.

Titelblad. Till titelblad användes ett blad av samma format och papperskvalitet som övriga blad i avgångslängden men utan annat tryck eller annan skrift än att mitt på sidan angives församlingens och länets namn samt orden »Avgångslängd för åren» jämte årtal som utvisa den tid längden omfattar på det sätt som framgår av följande exempel:

Säby församling
Jönköpings län
Avgångslängd
för åren 1948—1955

Övriga blad. Anvisningar till formuläret m. m. Se även bildbilagan. Formuläret är avsett för formatet A 3 eller A 4 b. Det mindre formatet rekommenderas för sådana fall, då avgångslängden blir av ringa omfång.

Avgångslängderna komma säkerligen att bli mycket flitigt använda hos pastorsämbetena och i sinom tid även i landsarkiven. Därför skall normalpapper av klass 1 användas.

Blanketterna skola vara enkla blad (ej dubbelvikta). De skola ifyllas med skrift på båda sidorna. Maskinskrift är ej obligatorisk. Använt färgband eller normalbläck skall vara av sådant slag som godkänts av statens provningsanstalt (se årlig kungörelse i nr 1 av Svensk författningssamling).

Sidorna skola numreras. Detta skall göras fortlöpande, allteftersom skrivningen fortgår, så att man före bindningen kan kontrollera, att bladen ligga i rätt ordning.

Blanketterna ifyllas på det sätt som närmare framgår av bildbilagan till detta cirkulär. Särskilt iakttages följande.

Blanketten är avsedd för skrivning på varje rad. Det är sålunda ej avsett att en rad skall lämnas tom efter varje person för att skriften skall bli mera spatiös.

För varje person anslås sålunda som regel en rad. Det sagda innebär dock icke, att man ej skulle få taga två eller flera rader i anspråk om detta behövs för att få plats med det som skall skrivas.

Kol. 1. Då man börjar skrivningen här är det betydelsefullt att hålla i minnet, om mer än en rad tagits i anspråk i någon av de övriga kolumnerna för närmast föregående person.

Har under den tid, för vilken avgångsregistret förts, församlingsboken omskrivits, bör med förkortningarna Gb och Nb utmärkas, om uppslag i den gamla boken eller den nya boken avses (ang. antecknande av uppslag på avtryckskorten se 30 § andra stycket kyrkobokföringskungörelsen).

Kol. 2. Namnen skrivas i samma alfabetiska ordningsföljd som i avgångsregistret, sedan detta bragts i vederbörlig ordning (se ovan). För varje person skrives efternamnet först, därefter förnamnen i rätt ordning enligt avgångsregisterkortet. Om två eller flera personer i följd ha samma efternamn, är det tillåtet att använda upprepningstecken (se bildbilagan).

Om mer än en rad behöver tagas i anspråk för namnen, skall skriften på den eller de följande raderna vara indragen och börja vid det märke, som för detta ändamål finnes tryckt på varje rad i blanketten (se bildbilagan).

Då samma person efter ny inflyttning eller invandring återkommer såsom ånyo utflyttad, utvandrad eller överförd till bok över obefintliga eller ock såsom avliden, införas flyttningarna etc. i kronologisk ordning, varvid i kol. 2 och 3 upprepningstecken användes.

Inkommer anmälan om dödsfall, som timat under den tid avgångslängden avser, först sedan längden upprättats eller i varje fall så sent, att den avlidne ej kan upptagas på vederbörlig plats i den alfabetiska ordningen, antecknas där en hänvisning till slutet och införes den avlidne efteråt i längden, såframt han ej redan är i längden upptagen som obefintlig eller utvandrare. I sistnämnda händelse antecknas på det ställe i längden där han är upptagen i kol. 5—6 ordet »Död» samt dödsdagen.

Kol. 3. Födelsetid och födelsenummer skrivas som på avtryckskortet, årtalet som regel med två siffror, månaden och dagen likaledes med två siffror och siffrorna ordnade i följden år, månad, dag och — efter streck — födelsenummer. För den som fyllt 99 år utskrivas alla fyra siffrorna i årtalet.

Kol. 4. År, månad och dag anges med siffror på samma sätt som i kol. 3. För dödförklarad anges år, månad och dag, som enligt domstolens beslut skall anses såsom dödsdag. Upprepningstecken får användas i förekommande fall.

Kol. 5. Här skrives för den som avlidit ordet »Död», för den som dödförklarats ordet »Dödförklarad», för den som överförts till boken över obefintliga förkortningen »Ob», för den som utvandrat det nya hemlandets namn och för den som utflyttat den nya kyrkobokföringsorten med angivande av församlingens namn och namnet på det län — i förkortning — eller den stad, där församlingen är belägen, på sådant sätt som gäller beträffande församlingsboken kol. 7. Vid införande av uppgifter som finnas å hänvisningskort antecknas dock i denna kolumn endast en hänvisning till det nya efternamnet.

Kol. 5—6. Gränslinjen mellan kol. 5 och kol. 6 i kolumnhuvudet har ej dragits ned i skrivutrymmet. Avsikten är, att det sammanlagda utrymmet skall stå till förfogande i varje fall, då så erfordras. För en utvandrare kan sålunda det nya hemlandets namn, om det är långt, få sträcka sig in i utrymmet för kol. 6. För en utflyttad skrives lämpligen den nya kyrkobokföringsorten och den nya kyrkobokföringsfastigheten i en följd utan hinder av gränslinjen mellan de båda kolumnerna.

I kol. 5 och 6 få upprepningstecken användas, om det kan ske utan att tydligheten äventyras.

Fastighets namn får förkortas, om förkortningen är otvetydig och förståelig för envar.

Eventuell anteckning å avtryckskortet om postadress i den nya kyrkobokföringsorten införes ej.

Inbindning. Den färdigskrivna avgångslängden bindes i pärmar av samma slag som för kyrkoböcker. Inbindning skall ske inom ett år efter det avskrivningen av avgångsregistret påbörjades, där ej kyrkobokföringsinspektören medger längre anstånd.

Gallringsföreskrift. Avskrivna kort skola förstöras (10 § 2 mom. folkbokföringsförordningen). Samtliga kort skola dock bevaras till dess avskrivningen avslutats.

Riksbyrån har i sin ovannämnda skrivelse om ändring av 10 § 2 mom. andra stycket folkbokföringsförordningen ifrågasatt, att gallringsföreskriften skall få den lydelsen att avskrivna kort må förstöras.

Stockholm den 18 april 1956.

Kungl. statistiska centralbyrån.

IVAR UHNBOM

Alf Olsson.

Bilaga till cirk. nr. 43

Uppslag i församlingsboken	Efternamn, förnamn (behövs två namnrader, skall skriften på den andra raden börja vid märket på linjen)	Födelsetid och -nummer (år, månad, dag, nr)	Avgången		
			År, mån, dag	Död. Obefintlig. Utflyttad till (församling och län el. stad el. främmande stat)	Kyrkobokföringsfastighet i inflyttningsförsamlingen
kol. 1	kol. 2	kol. 3	kol. 4	kol. 5	kol. 6
155	Alexandersson Johan Axel	000101-123	480119	Husby-Ärlinghundra Sthlm Bergsåsa 2:5	
"	" Martin Elias Axel	441224-111	"	" "	
"	" Vera Elisabet Anna Greta	100718-244	"	" "	
	f Bengtsson				
156	Andersson Anna Lena f Karlsson	18480405-244	491112	död	
160	" Anshelm Kristoffer	150907-227	490108	Gustav Adolf Hälsingborg Måsen 15	
187	" " "	"	530629	U.S.A.	
388	" Karin Amalia f Jansson	201109-366	501207	Länghem Älvsb Storgården 115:55	
160	" Lisa Emilia f Larsson	211230-188	490108	Gustav Adolf Hälsingborg Måsen 15	
388	" Per Daniel	471124-681	501207	Länghem Älvsb Storgården 115:55	
160	" Ulrika Margareta	501228-284	490108	Gustav Adolf Hälsingborg Måsen 15	
	Bengtsson Vera Elisabet Anna Greta			se Alexandersson	
220	Gran Viktor Emil	300428-127	520228	Ob	

Anvisningar för tryckningen av blanketten.

Vänstermarginal 4½ cic | 5 cic | 5 cic | 14 cic | 7 cic | 4 cic | 21 cic | Högermarginal 5½ cic

Övermarginal: minimum $1^1/_2$ cic. Undermarginal: minimum $5^1/_2$ cic. (1 cic.=4,5 mm).
Radhöjd: 2 radsteg för skrivmaskinsskrift enligt GSK:s terminologi (11 k, 11 k, 12 k, 11 k, 11 k, 12 k osv).
Antal skrivrader (punktlinjer): det maximalt möjliga med iakttagande av angivna mått för radstegen och av minimimåtten för över- och undermarginaler.
Alla heldragna linjer: stumfina; angivna typografiska mått inkludera linjerna.
Format: A 3 eller A 4b. Papper: normal 1. Tryck på blankettens båda sidor.

KUNGL. STATISTISKA CENTRALBYRÅN

RIKSBYRÅN FÖR FOLKBOKFÖRINGEN

Cirkulär Nr 44 (maj 1956)

Cirkulärskrivelse till länsbyråerna för folkbokföringen, mantalsverket i Stockholm, de lokala skattemyndigheterna samt pastorsämbetena angående vissa adressbeteckningar.

För personer kyrkobokförda på viss fastighet innehålla personplåtarna i länsbyråernas tryckande register i regel uppgift om en postal bostadsadress, som svarar mot kyrkobokföringsfastigheten. För dem som utan att sakna känt hemvist skola vara kyrkobokförda under rubrik å församlingen skrivna och som mantalsskrivas under rubrik å kommunen skrivna innehåller det tryckande registret i regel ingen postadress. Dessa fall avse huvudsakligen personer som vistas på anstalter av olika slag. Uppgift om vistelseorten i dylika fall förekommer däremot i viss utsträckning i kyrkoböckerna (kol. 14); pastor aviserar dock vanligen ej postadressen till länsbyrån. Även om uppgift härom till äventyrs aviserats länsbyrån, har aviseringen i regel ändock icke föranlett inprägling av postadressen på personplåt. Denna praxis har särskilt gällt personer som äro intagna på fångvårds- eller alkoholistanstalter eller sinnessjukhus. Anteckningar om sådan vistelseort äro sekretesskyddade enligt 13 § lagen om inskränkningar i rätten att utbekomma allmänna handlingar och böra icke inflyta i det tryckande registret. Det kan vara olägligt med adressuppgifter på personplåtarna även i andra fall än dem, som falla under sekretessbestämmelserna, om ömtåliga förhållanden prisgivas, eftersom plåtarna användas för tryckning av bl. a. mantalslängder, debetsedlar, sjukförsäkringsbesked och av avtryckskort till sjukkassor och till åtskilliga andra myndigheter. Det har emellertid förekommit, att sådana adresser tillskrivits på debetsedlar. Det har också förekommit, att sådana adresser antecknats i stomme till mantalslängd och därifrån på grund av rutinen obeaktat influtit i det tryckande registret.

Med anledning av vad sålunda i vissa fall förekommit vill riksbyrån fästa länsbyråernas, de lokala skattemyndigheternas och pastorsämbetenas uppmärksamhet på att adressuppgifter av detta ömtåliga slag ej böra införas på personplåtar och — till förebyggande av att så av förbiseende sker — ej heller tillskrivas i stomme till mantalslängd eller i pastorsämbetenas avier. Ej heller böra sådana adresser införas i mantalslängd.

I anslutning härtill får riksbyrån rekommendera att officiella försändelser, t. ex. debetsedelsförsändelser, till personer som äro intagna på fångvårds- eller alkoholistanstalter eller sinnessjukhus befordras i slutna kuvert, på vilka icke angivits den enskilde adressatens namn utan endast anstaltens adress, varvid det sålunda överlämnas åt anstaltsledningen att bryta försändelsen och sörja för dess vidarebefordran inom anstalten. Anses i något fall att särskild diskretion bör iakttagas, kan försändelsen lämpligen också inneslutas i ett innerkuvert med den enskilda adressatens namn.

Stat. cbn. 1303/1956 3000 ex. SRA 250556

Därest förmyndare för omyndigförklarad person begärt få sig tillsända debetsedlar, återbetalningskort och dylikt för den omyndige, bör ett i tillämpliga delar motsvarande förfaringssätt tillämpas (ev. kan förmyndare-adressen för hand tillföras såsom s. k. c/o-adress).

Förmyndarens adress bör däremot icke inpräglas på plåten på grund av att automatiskt verkande avisering till länsbyrån om upphört eller ändrat sådant förmynderskap icke kan ordnas på ett tillförlitligt sätt.

Till detta cirkulär fogas såsom bilagor dels en förteckning över fångvårdsanstalter och nykterhetsvårdens anstalter (bil. 1) dels ett särtryck av tabell 25 i Sveriges officiella statistik Allmän hälso- och sjukvård 1954, vilken bl. a. utvisar år 1954 förefintliga anstalter för vård av sinnessjuka, sinnesslöa och epileptiker (bil. 2). Ytterligare anstaltsadresser av därmed jämförligt slag kunna finnas eller tillkomma.

Stockholm den 17 maj 1956.

Kungl. statistiska centralbyrån.

KARIN KOCK

Alf Olsson

A. *Fångvårdsanstalter*		*Postadress:*
Fångvårdsanstalten	i Falun	Villavägen 17, Falun
»	» Gävle	Hamiltongatan 1, Gävle
»	å Hall	Box 179, Södertälje
»	i Halmstad	Södra Vägen 3, Halmstad
»	» Haparanda	Stationsgatan 10, Haparanda
»	» Hudiksvall	Första Parkgatan 9, Hudiksvall
»	å Härlanda	Box 688, Göteborg 6
»	i Härnösand	Box 2027, Härnösand
»	» Jönköping	Vallgatan 10, Jönköping
»	» Kalmar	Ravelinsgatan 2, Kalmar
»	» Karlskrona	Norra Smedjegatan 59, Karlskrona
»	» Karlstad	Karlbergsgatan 3, Karlstad
»	» Kristianstad	Kanalgatan 32, Kristianstad
»	» Luleå	Stationsgatan 5, Luleå
»	å Långholmen	Box 9090, Stockholm 9
»	i Malmö	Gevaldigergatan 1, Malmö
»	» Mariestad	Marieholms Kungsgård, Mariestad
»	» Norrköping	Dragsgatan 13, Norrköping
»	» Nyköping	Östra Rundgatan 1, Nyköping
»	å Roxtuna	Linköping
»	» Svartsjö	Box 112, Stockholm 12
»	i Umeå	Storgatan 62, Umeå
»	» Uppsala	Stockholmsvägen 13, Uppsala
»	» Visby	Skeppsbron 1, Visby
»	» Vänersborg	Box 106, Vänersborg
»	» Västervik	Bangatan 2, Västervik
»	» Västerås	Box 31, Västerås
»	» Växjö	Esplanaden 22, Växjö
»	» Ystad	Box 212, Ystad
»	» Örebro	Slottsgatan 4, Örebro
»	» Östersund	Fältjägargränd 5, Östersund
Håga sjukhus		Box 182, Södertälje
Kolonien	Aspliden	Östra Husby
»	Björkahemmet	Kalvuddsvägen 5, Hässelby Villastad
»	Bogesund	Box 16, Vaxholm
»	Bondängen	Mariefred
»	Bredsjönäs	Åkers Styckebruk
»	Grötingen	Grötingen
»	Gustavsström	Långbansände
»	Hildero	Box 48, Asmundtorp
»	Högskogen	Upplands-Bälinge
»	Johannesberg	Skepptuna
»	Kungsgården	Box 112, Stockholm 12
»	Lingatan	Hallinden
»	Lockerud	Fångvårdsanstalten, Mariestad
»	Långviken	Katrineholm
»	Mäshult	Varberg

Kolonien	Ollestad	Ljung
»	Orretorp	Box 61, Deje
»	Rommersnäs	Lillhärdal
»	Rödjan	Fångvårdsanstalten, Mariestad
»	Sandsjön	Fack 18, Lillhamra
»	Singeshult	Lidhult
»	Sjöboda	Stångsjö
»	Skenäs	Box 11, Östra Husby
»	Skogsgård	Veinge
»	Skåltjärnshyttan	Box 2141, Filipstad
»	Smälteryd	Sätila
»	Sörbyn	Håknäs
»	Tenhult	Tenhult
»	Tygelsjö	Tygelsjö
»	Tönnersjöheden	Simlångsdalen
»	Vångdalen	Box 24, Uppsala 10
»	Åby	Bärby
»	Älgberget	Leksand
»	Ödevata	Box 24, Eskilsryd

B. *Nykterhetsvårdens anstalter*	*Postadress:*
Björstorp	Emmaljunga
Dagöholm	Lerbo
Hagbyhemmet	Almunge
Hemmet Ribb..ugebäck	Järlåsa
Hem net Älvgården	Hedemora
Holmahemmet	Höör
Holmforshemmet	Boden
Hägerstad	Falerum
Härnö	Taxinge-Näsby
Kalbo	Katrineholm
Kurön	Adelsö
Lillegården	Eksjö
Statens alkoholistanstalt å Haknäs	Knivsta
» » vid Salberga sjukhus	Sala
» » å Svartsjö	Svartsjö
» » » Venngarn	Sigtuna
» » i Växjö	Växjö
Vårnäshemmet	Vingåker
Västkusthemmet	Sundholmen
Åsbrohemmet	Åsbro
Östfora	Järlåsa

GÖTEBORGS STADSBIBLIOTEK

Tab. 25. Anstalter för vård av sinnessjuka, sinnesslöa och epileptiker år 1954

Hospitals for mental diseases and deficiency

Tabellen avser att utgöra en fullständig förteckning över de svenska anstalter för vård av sinnessjuka, sinnesslöa och epileptiker, som varit verksamma under redovisningsåret. Psykiatriska kliniker vid lasarett ingår dock i kroppssjukhusen på tab. 11 A (jfr tab. 10). Vidare är att märka, att de i tab. 11 E upptagna enskilda sjukhemmen i en del fall även mottager personer med lättare psykiska rubbningar. Tab. 25 hänför sig i princip till den slutna vården men innehåller, som ett undantag, även uppgifter om externatskolor för sinnesslöa (punkt G). Parentes kring summatal betyder, att talet är ofullständigt, enär uppgift för en eller flera anstalter saknas. — Tecken och kodförteckning finnes på sidan IX i början av boken.

Vårdform, anstalt, adress (huvudman) *Type of care, establishment, address (sponsor)*	Upptagningsområde (region) *Region served*	Antal vårdplatser den 31/12 *Beds* Primär [1]	Sekundär [1]	Antal intagna under året *Admissions*	Antal vårddagar *Bed-days*
A. Statens och storstädernas (Stockholms, Göteborgs och Malmö) sinnessjukhus *Mental hospitals of the State and the three largest cities*		**25 597**		**15 807**	**10543064**
1. Statens sinnessjukhus (huvudman S) *State mental hospitals*		**18 362**	**2 140**	**10 754**	**8 619 703**
För sinnessjuka For mentally diseased		*16 562*	*2 140*	*10 359*	*7 950 257*
Psykiatriska sjukh., Sthlm	[2]	—	312	44	107 068
Ulleråkers sjukhus, Uppsala	1	1 425	—	634	551 273
S:ta Annas » , Nyköping	2	206	—	129	95 468
Sundby » , Strängnäs	3	895	[3] 240	701	475 590
Birgittas » , Vadstena	4	910	[3] 78	392	362 360
Ryhovs » , Jönköping	5	1 350	—	891	596 961
S:t Sigfrids » , Växjö	6	970	[3] 35	424	441 773
S:ta Gertruds » , Västervik	7	986	—	574	452 986
S:t Olofs » , Visby	8	216	—	176	107 457
S:t Lars sjukhus, Lund	9	1 417	—	550	558 454
S:ta Maria » , Hälsingborg	10	1 293	—	937	605 077
S:t Jörgens » , Lillhagen	11	410	—	473	194 359
Restads » , Vänersborg	12	1 080	—	551	541 809
Källshagens » , Vänersborg	[2]	—	870	233	329 028
Därav för sinnesslöa		—	283	86	..
Mariebergs sjukhus, Kristinehamn	13	1 098	—	662	422 507
Säters » , Säter	14	984	[3] 271	608	564 703
Sidsjöns » , Sundsvall	15	917	—	772	371 226
Gådeå » , Härnösand	[2]	—	279	23	130 589
Frösö » , Östersund	16	757	[3] 55	658	342 591
Umedalens » , Umedalen	17	978	—	650	427 278
Furunäsets » , Piteå	18	670	—	277	271 700
För sinnesslöa For mentally deficient		*1 800*	—	*395*	*669 446*
Källshagen (se ovan)					
Västra Ny sjukhus, Motala †	—	160	—	121	50 522
Vipeholms » , Lund †	—	914	—	86	360 084
Västra Marks » , Örebro [4] †	—	392	—	65	139 818
Salberga » , Sala †	—	334	—	123	119 022

Noter, se slutet av tabellen.

Vårdform, anstalt, adress (huvudman) *Type of care, establishment, address (sponsor)*	Upptagningsområde (region, län) *Region served*	Antal vårdplatser den 31/12 *Beds*	Antal intagna under året *Admissions*	Antal vårddagar *Bed-days*
2. Storstädernas sinnessjukhus (huvudman U) *Mental hospitals of the three largest cities*		**5 095**	**5 053**	**1 923 361**
Beckomberga sjukhus, Bromma	A	1 768	2 585	668 757
Långbro » , Älvsjö	A	888	931	359 364
S:t Eriks » , (avd.), Sthlm[6]	A	374	28	117 533
Norrtulls » , » »	A	214	61	77 457
Rånäs »	A	105	13	38 492
Malmö östra »	(M)	532	328	220 868
Lillhagens »	(O)	1 214	1 107	440 890
B. Övriga kommunala jämte enskilda sinnessjukhus *Other mental hospitals*		**910**	**607**	**305 911**
1. Kommunala (huvudman K, där ej annat anges) *Of local communes*		**854**	**320**	**288 457**
Uppsala	C	29	4	7 039
Nyköping	D	23	14	7 525
Eskilstuna	D	50	46	21 012
Linköping	E	65	8	21 260
Sandbyhovs norra sjukhus, Norrköping (U)	(E)	52	54	23 305
Markaryd	G	10	4	3 353
Höganäs	M	14	4	4 344
Bergalid, Hälsingborg (U)	(M)	92	12	33 360
Landskrona	M	39	11	12 224
Ystad	M	28	11	8 957
Trollhättan	P	14	—	4 641
Lidköping	R	16	4	4 753
Vilan, Skara	R	35	28	12 407
Karlstad	S	24	5	8 703
Kristinehamn	S	19	1	6 598
Ekshärad	S	14	5	4 145
Fryksände, Torsby	S	18	4	6 060
Norra Råda, Myra	S	29	8	9 925
Backa, Molkom	S	16	1	5 997
Ljusnarsberg, Rällså	T	28	2	8 918
Ö. Bohr, Vedevåg	T	22	2	7 557
Gävle (U)	(X)	47	35	19 283
(forts. C 1)				
Barkåkra, Ängelholm	L	30	32	10 950
Bommeryd, Tyringe	L	25	3	9 075
Borrby	L	30	32	10 950
Kristianstad	L	99	137	38 116
Värnhem, Malmö (U)	(M)	199	59	78 039
Hörby	M	33	3	12 032
Landskrona	M	63	9	22 995
Ramlösa	M	61	3	22 257
Trelleborg	M	60	18	21 817
Ystad	M	63	9	22 895
Falkenberg	N	72	10	26 254
Halmstad	N	77	17	28 574
Varberg	N	31	2	10 587
Kungälv	O	105	10	38 119
Borås	P	48	67	17 819
Herrljunga	P	23	11	9 133
Torpagården, Vänersborg	P	106	33	38 501
Aspö, Skövde	R	54	7	19 684
Sjöryd, Hjo	R	79	44	25 010
Hålahult	T	137	170	33 966
Sala	U	51	16	18 207
Folkarbo, Krylbo	W	40	6	12 179
Hovgården, St. Tuna	W	92	17	31 512
Gysinge	X	79	8	22 573
Hudiksvall	X	27	3	9 855
Söderhamn	X	31	4	11 243
Frånö	Y	45	31	16 237
Timrå	Y	77	32	24 252
Mörsil	Z	117	29	38 597
Flurkmark	AC	120	23	43 662
Grannäs, Kvarnbysund	AC	42	14	15 125
Björkgården, Öjebyn	BD	237	72	85 830
2. Enskilda (huvudman P) *Private*		**879**	**(587)**	**(197 750)**
Höglandsgården, Bromma	A	8	5	2 101
Borgebo, Storängen	B	15	..	..
Bylehemmet, Täby	B	22	..	..
Saltsjöbaden	B	14	..	..
Söderås, Lidingö	B	23	11	6 375
Vrå, Alsike	B	39	4	14 153
Göransgården, Bergsbrunna	C	28	18	9 240

Härnösand	Y	62	3	7 890
Västhagen, Sundsvall	Y	85	43	32 096
Östersund	Z	23	11	7 105
2. Enskilda (huvudman P) *Private*		**56**	**287**	**17 454**
Lunnagård, Eksjö	F	26	23	8 834
Betaniastiftelsen, Göteborg	(O)	30	264	8 620
C. Vårdhem för lättskötta sinnessjuka *Nursing homes for mentally diseased*		**4 829**	**(2 701)**	**(1584594)**
1. Landstings eller stads utom landsting (huvudman L, där ej annat anges) *Of the county councils and county boroughs*		**3 950**	**2 114**	**1 386 844**
Karlshäll, Stockholm (U)	A	30	5	10 883
Maria sjukhus (avd.), Sthlm (U)	A	31	14	11 241
Albyhemmet, Fittja	B	16	94	5 194
Knivsta	B	22	24	1 242
Norrby gård, Häverö	B	70	38	25 250
Norrtälje	B	56	13	20 249
Rimbohemmet, Rimbo	B	8	62	2 409
Ulvsunda, Bromma	B	112	435	39 242
Aspa, Ludgo	D	22	6	6 996
Emtnäs gård, Nyköping	D	52	22	17 177
Gnesta	D	37	16	12 208
Katrineholm	D	25	2	6 985
Oxelösund	D	22	10	7 084
Trosa	D	30	10	8 982
Norra sjukhuset, Norrköping (U)	(E)	56	97	19 366
Ingelstad, Finspång	E	42	6	15 293
Kisa	E	38	5	13 805
Motala	E	15	4	5 463
Sörby, Klockrike	E	36	11	13 088
Tjällmo	E	22	1	8 030
Vadstena	E	16	4	5 842
Eksjö	F	38	4	13 892
Gislaved	F	35	6	12 714
Herrestad, Kärda	F	60	10	21 825
Tranås	F	31	17	10 898
Ekebo, Lenhovda	G	37	29	15 195
Hallanäs, Alvesta	G	120	50	42 132
Ingelshov, Ingelstad	G	50	10	19 654
Hultsfred	Hn	31	11	11 476
Högsby	Hs	39	13	13 394
Kalmar	Hs	42	3	15 285
Nybro	Hs	69	9	24 977
Ronneby	K	228	78	82 269
Areslöv, Vinnö	L	59	64	21 059
Samariterhemmet, Uppsala	C	24	143	8 710
St. Sunnersta, Sunnersta	C	14	..	..
Ekvallen, Boxholm	E	28	2	10 190
Berglunda, Eksjö	F	19	13	6 905
Björkhamra, Jönköping	F	13	..	..
Björkhem, Eksjö	F	12	..	..
Kongsbacken, Tranås	F	21	45	6 054
Kullalyckan, Eksjö	F	21	14	7 582
Lillvik, Ormaryd	F	18	3	6 205
Lundagården, Bredaryd	F	23	26	7 145
Sjövik, Stensjön	F	12	1	4 817
Sjöås, Eksjö	F	20	5	6 882
Solhem, Mariannelund	F	16	6	5 629
Stora Vänhem, Österkorsberga	F	20	13	7 255
Kullagården, Växjö	G	16	5	5 750
Vallanäs, Växjö	G	10	15	3 620
Vidéns vilohem, Alvesta	G	20	..	..
Järnforsen	Hn	12	..	..
Sjögårda, Skaftet	Hn	14	..	..
Solhäll, Virserum	Hn	17	17	5 918
Solviken, Målilla	Hn	14	5	4 432
Manhem, Tyringe	L	33	..	..
Stensborg, Osby	L	14	19	778
Syster Annas sjuk- o. vilohem, Tyringe	L	19	31	6 930
Thulins vilohem, Ängelholm	L	30	51	10 880
Bokebo, Ludvigsborg	M	12	10	3 628
Eslövshemmet, Eslöv	M	14	1	5 096
Soldala, Harlösa	M	11	8	3 520
Solliden, Åkarp	M	16	7	5 565
Talassa, Hälsingborg	(M)	18	..	..
Tusculum, Hörby	M	12	..	..
Vintriehemmet, Vintrie	M	14	5	4 511
Fredriksdal, Göteborg	(O)	50	..	..
Eskekärr, Tostared	P	35	..	..
Granviken, Västra Bodarna	P	18	47	3 841
Anneborg, Lundsbrunn	R	25	3	9 113
Fredriksborg, Salstad	R	25	33	8 955
Furugården, Mellansel	Y	20	21	5 970
D. Skolhem för psykopatiska och nervösa barn *Schools for psychopathic and nervous children*		**172**	**(153)**	**(48 065)**
Barnbyn, Skå (U)	A	63	90	17 514
Mellansjö, Täby (F)	B	42	21	15 640
Nyhem, Höör (U)	(M)	20	8	6 276
Råbylund, Lund (F)	M	24	34	8 635
Skärsbo, Alingsås (F)	P	23	..	..

Vårdform, anstalt, adress (huvudman) *Type of care, establishment, address (sponsor)*	Länsbokstav *County (borough)*	Vårdplatser den 31/12 *Beds*				Antal intagna[6] *Admissions*	Antal vårddagar under året *Bed-days*
		Upptagn.-hem *Nursing home*	Skolhem *School home*	Arbetshem *Work home*	Vårdhem *Asylum*		
E. Anstalter för sinnesslöa *Establishments for mentally deficient* (se även tab. 25 A)		**263**	**2136**	**2580**	**4944**	**(1402)**	**(2809295)**
1. Statliga (huvudman S) *State institutions*		—	**125**	**104**	**58**	**(37)**	**(32 465)**
Statens anstalt för blinda med komplicerat lyte, Lund	—	—	52	64	58	..	..
» uppfostringsanstalt f. sinnesslöa flickor, Vänersborg	—	—	38	—	—	[7] 16	[7] 12 123
» uppfostringsanstalt f. sinnesslöa gossar, Salbohed	—	—	35	40	—	[7] 21	[7] 20 342
Källshagen, Västra Ny, Vipeholm, Västra Mark med Brotorp, Salberga, se tab. 25 A.							
2. Landstings och städers utom landsting anstalter (huvudman L, där ej annat anges) *Belonging to county councils and county boroughs*		**263**	**1862**	**1441**	**2509**	**(940)**	**(1524004)**
Carlslund, Upplands Väsby (U)	A	—	—	22	260	67	69 312
Slagsta, Fittja (U)	A	60	123	—	—	28	46 785
Sättra, Adelsö (U)	A	—	—	81	51	10	34 386
Årsta, Johanneshov (U)	A	—	—	—	42	2	15 162
Hammarbo, Tungelsta	B	—	—	—	26	3	9 488
Upplands Väsby	B	46	62	76	36	40	65 719
Östhammar	B	—	—	—	38	2	13 857
Rickomberga-Håga, Uppsala	C	—	56	70	—	23	35 428
Löt, Malmby	D	18	57	40	76	24	63 969
Värnhem, Norrköping (U)	(E)	—	—	31	66	10	35 162
Söderköping, provisorisk	D	—	—	—	25	11	8 423
Storängen, Söderköping	E	—	80	90	[8] 64	28	82 623
Nannylund, Eksjö	F, G, H	—	138	36	—	28	45 548
Vilhelmshöjd, Värnamo	F	—	—	—	75	..	..
Gladhammar, Verkebäck	H	—	—	—	15	15	1 193
Ekhagen, Karlshamn	K	—	60	—	—	19	18 280
Stampaholm, Karlshamn	K	—	—	—	45	1	16 793
(forts. E 3)							
Karlsvik, Södertälje	B	—	—	37	—	—	9 855
Sjövik, Gräddö	B	—	—	14	—	..	5 110
Söderhaga, Drevviken	B	—	37	14	—	7	16 332
Torsby, Hemmestavik	B	—	—	43	—	11	16 189
Vallbostrand, Vallentuna	B	—	—	—	47	5	17 937
Wråå, Alsike	B	—	—	26	13	4	14 153
Överby, Rotebro	B	—	—	—	5	..	1 779
Haga, Enköping	C	—	—	—	91	9	34 353
Helgesta, Grillby	C	—	—	—	24	2	8 605
Lövsätra, Bro	C	—	—	—	26	4	10 667
Segersta, Ekolsund	C	—	—	30	—	9	9 781
Älby, Dalboda	C	—	—	—	62	4	25 550
Björsund, Gnesta	D	—	—	—	10	13	4 745
Charlottendal, Gnesta	D	—	10	—	—	3	..
Häckelsta, Malmköping	D	—	—	—	30	4	10 273
Majgården, Gnesta	D	—	—	—	31	1	11 407
Rinkesta, Ärla	D	—	—	29	103	13	47 621
Solvik, Valla	D	—	—	—	26	10	11 434
Sävstaholm, Vingåker	D	—	60	19	—	12	..
Liljestad, Söderköping	E	—	—	27	17	1	16 790
Schedevi, Rimforsa	E	—	—	22	81	3	38 763
Skogsfrid, Linköping	E	—	—	—	39	10	14 235
Bergshyddan, Smålands-Taberg	F	—	—	—	25	1	7 898
Betesda, Flisby	F	—	—	—	80	2	28 934
Biskopsbo, Vrigstad	F	—	—	—	70	2	29 200
Björkliden, Kortebo	F	—	—	6	71	4	27 694
Björksäter, Smålands-Taberg	F	—	—	—	43	—	15 731
Bredablick, Värnamo	F	—	—	—	40	15	15 929
Dalary, Tenhult	F	—	—	35	—	—	13 234
Ebenezerhemmet, Jönköping	F	—	—	—	22	..	7 938
Fridhem, Vaggeryd	F	—	—	—	39	1	14 203
Furuberg, Smålands-Taberg	F	—	—	20	—	3	6 802
Lättarp, Forserum	F	—	—	59	—	2	20 476
Majgården, Horda	F	—	—	61	33	41	34 205
Solbacken, Smålands-Burseryd	F	—	—	37	—	3	13 519
Solhem, Sävsjö	F	—	—	13	34	3	17 151
Tallbacka, Smålands-Taberg	F	—	—	—	45	3	17 209
Tallebo, Horda	F	—	—	17	45	5	24 090

Arriehemmet, Arrie	L	—	—	—	15	..	..
Backagården, Finja	L	—	—	95	—	15	29 762
Fridhem, Hässleholm	L	—	[9] 85	—	—	11	24 222
Osby	L	—	—	—	37	1	13 335
Håkanstorp, Malmö (U)	(M)	—	30	—	—	3	..
Lindängen, Malmö (U)	(M)	—	—	19	—	1	..
Nyhem, Hälsingborg	L + M	—	—	33	182	6	78 682
Blinkarpshemmet, Röstånga	M	—	—	58	—	7	21 039
Klågerupshemmet Klågerup	M	—	—	10	—	10	1 780
Möllevångshemmet, Lund	M	—	106	37	—	20	51 276
Hallagården, Heberg	N	—	62	—	—	10	18 746
Älvdalen, Åled	N	—	—	—	10	10	1 587
Öringe, Genevad	N	—	—	—	32	8	11 507
Björboholmshemmet, Björboholm[10] (U)	(O)	—	—	—	22	7	8 321
Gläborg, Håbygård (L + U)	O	—	—	—	29	4	11 457
Stretered, Kållered (L + U)	O	30	135	78	—	49	77 778
Styrsö (L + U)	O	—	—	—	135	11	49 066
Johannesbergshemmet, Alingsås	P+R	—	—	5	17	63	..
» , Mariestad	P+R	—	132	132	148	63	..
Lilla Edet	P+R	—	—	3	17	2	..
Strands barnhem, Ulricehamn	P+R	12	—	—	—	3	..
Björkåsen, Glava	S	—	—	14	46	6	21 535
Ulleberg, Karlstad	S	—	49	40	[8] 62	34	56 555
Kristinaskolan, Askersund	T	—	42	14	—	10	15 245
Marieborg, Askersund	T	—	—	—	53	12	21 739
Vasshammar, Hammar	T	—	—	6	54	4	22 223
Sofielund, Strömsholm	U	—	56	60	91	36	62 861
Haggården, Hedemora	W	14	56	70	67	32	..
Karlsberg, Gävle (U)	(X)	—	—	33	38	1	25 864
Höghammar, Bollnäs	X	42	83	48	30	..	59 219
Bodaborg, Viskan	Y	—	72	60	93	26	73 595
Kullabo, Trehörningsjö	Y	—	—	—	18	—	6 570
Furuhagen, Bräcke	Z	17	38	36	48	12	44 940
Brattby gård, Vännäsby	AC	—	—	52	—	..	..
Brattby skolhem, »	AC	—	220	50	18	38	..
Norsjö	AC	—	—	—	39	5	14 025
Strömsör, Håknäs	AC	—	—	30	97	17	45 764
Gällivare	BD	—	—	—	196	29	61 748
Ingridshem, Gammelstad	BD	—	—	—	96	34	31 435
Tallheden, Råneå	BD	24	120	12	—	29	..
3. Enskilda, med statsbidrag (huvudman P) *Private*		—	**149**	**1035**	**2377**	**(425)**	**(1252826)**
Björkebo, Fagersjö	A	—	—	—	28	1	10 928
Rörstrandshemmet, Stockholm	A	—	—	30	—	1	10 181
Bergåsa, Tullinge	B	—	—	7	7	—	5 010
Granebo, Västerhaninge	B	—	—	—	42	..	15 693
Dänningelanda, Växjö	G	—	—	—	20	6	8 317
Furuliden, Ingelstad	G	—	—	34	—	3	12 064
Holmsborg, Lagan	G	—	—	39	—	1	14 854
Wilhelminahemmet, Växjö	G	—	—	—	42	5	15 228
Värend, Väckelsång	G	—	—	—	40	6	14 040
Vartorp, Gamleby	H	—	—	32	—	5	11 878
Tjället, Nävragöl	K	—	—	—	39	3	14 040
Ekeliden, Tyringe	L	—	—	17	119	16	49 640
Tallåsen, Tollarp	L	—	—	—	125	12	45 471
Agnesfrid, Malmö	(M)	—	—	—	23	1	3 223
Georgshill, Hörby	M	—	—	—	78	3	28 534
Kullebohemmet, Stehag	M	—	—	25	—	3	9 539
Ringvik, Höör	M	—	—	—	36	3	12 750
Rönneholms slott, Stehag	M	—	—	68	38	7	37 600
Rönås, Bjärsjölagård	M	—	—	50	—	25	14 351
Betaniahemmet, Askim	(O)	—	42	67	67	26	57 315
Alsterlunds vårdhem, Alingsås	P	—	—	—	8	11	2 630
Höglunda, Gräfsnäs	P	—	—	—	29	2	10 585
Skansen, Lödöse	P	—	—	27	49	5	28 019
Talleröd, Strömsfors	P	—	—	44	—	22	7 133
Aspa, Hasselrör	R	—	—	10	26	..	13 443
Höra, Järpås	R	—	—	—	51	1	18 980
Klovasten, Ulvåker	R	—	—	5	22	1	10 379
Hinseberg, Frövi	T	—	—	34	131	13	59 624
Östanby, Gusselby	T	—	—	—	45	9	16 511
Hyddan, Norberg	U	—	—	—	32	3	12 324
Näs, Näs bruk	W	—	—	—	25	3	7 758
Björknäs, Bräcke	Z	—	—	14	34	4	18 606
Gevågs vård- och arbetshem, Gevåg	Z	—	—	14	28	6	15 315
Lockegården, Lockne	Z	—	—	9	41	8	21 071
F. Anstalter för epileptiker (huvudman P, där ej annat anges) *Establ. for epileptics*		**31**	**171**	**659**	**111**	**(238)**	**(261560)**
Vilhelmsro, Jönköping (S)	—	7	126	89	—	..	..
Stora Sköndal, Enskede[11] (F)	A	—	—	165	[12] 59	155	75 480
Erstagården, Nacka	B	—	—	29	—	12	10 774
Margaretahemmet, Knivsta (F)	B	24	45	17	24	21	37 994
Röingegården, Hässleholm	L	—	—	65	—	7	23 900
Sönnarslövsg., Ö. Sönnarslöv (L)	L	—	—	32	—	7	11 624
Fogdarödshemmet, Höör	M	—	—	67	—	6	22 138
Sätoftahemmet, Höör	M	—	—	63	28	20	30 798
Ervalla	T	—	—	52	—	10	18 931
Skogsudden, Korsnäs	W	—	—	32	—	—	11 680
Staberg, Korsnäs	W	—	—	29	—	—	11 306
Granudden, Härnösand	Y	—	—	19	—	—	6 935

Anstalt, adress (huvudman) *Establishment, address (sponsor)*	Länsbokstav *County (borough)*	Befintliga vid slutet av året *No. of pupils*
G. Externatskolor för sinnesslöa *Schools for mentally deficient*		**951**
1. Centralskolor (fristående skolor) (huvudman U)		**447**
Katarina västra skola, Stockholm	A	211
Norrköping	(E)	36
Celsiusskolan, Malmö.....	(M)	39
Hälsingborgs stads, Råå	(M)	59
Östra Hagaskolan, Göteborg	(O)	76
Gävle	(X)	26
2. Till internat anslutna skolor.....		[13] **504**

[1] Primärplatser är i första hand avsedda för akut sjuka, sekundärplatser för kroniskt klientel. Begreppen tillämpas endast vid statliga sinnessjukhus.

[2] Sekundärsjukhusen tager emot patienter från primärsjukhusen, nämligen Psykiatriska sjukhuset från Ulleråkers och Sundby sjukhus, Källshagens från Ryhovs, Restads och Mariebergs sjukhus och Gådeå från Sidsjöns sjukhus.

[3] Sekundärplatserna är förlagda till sjukhus på andra orter enligt följande. Tillhörande Sundby sjukhus: Ribbingelund, Ärla (120 vårdpl.) och Rosöga, Härad (120 vårdpl.); tillhörande Birgittas sjukhus: Hammar (78 vårdpl.); tillhörande S:t Sigfrids sjukhus: Långasjö (35 vårdpl.); tillhörande Säters sjukhus: Pärlby, Grangärde (151 vårdpl.) och Olofsfors, Avesta (120 vårdpl.); tillhörande Frösö sjukhus: Järvsö (55 vårdpl.).

[4] Inklusive Brotorps arbetshem, Hidingebro (42 vårdpl.).

[5] Inklusive alkoholistavdelning.

[6] Under året i sluten vård jämte i familjevård intagna. I externatundervisning intagna patienter ingår alltså icke.

[7] Avser budgetåret 1953/54.

[8] Inkluderar platser för upptagningshem.

[9] Inkluderar platser för arbetshem.

[10] Hem för hjärnskadade barn.

[11] Inklusive annexen Scheve (39 vårdpl.), Norrbyvälle (27 vårdpl.) och Nyhem (27 vårdpl.), samtliga med postadress Järna.

[12] Därav 14 vårdpl. på undersökningsavdelning.

[13] Uppgifter för de särskilda skolorna lämnas icke.

Kungl. Boktr. Stockh. 1956
561060

KUNGL. STATISTISKA CENTRALBYRÅN

RIKSBYRÅN FÖR FOLKBOKFÖRINGEN

Cirkulär Nr 45 (augusti 1956)

Cirkulär till rikets pastorsämbeten angående ändring i kyrkobokföringskungörelsen med anledning av ny inskrivningsförordning med mera.

I. Nya författningar.

Den 1 september 1956 träda i kraft bl. a. följande den 27 april 1956 utfärdade författningar, nämligen

1. förordning angående inskrivning och redovisning av värnpliktiga samt deras tjänstgöring (inskrivningsförordning) (1956: 188);
2. kungörelse om upphävande av kungörelsen den 28 april 1911 (nr 19) angående prästbevis för vissa krigsmän (1956: 192);
3. kungörelse om ändring i kyrkobokföringskungörelsen den 30 december 1946 (nr 801) (1956: 193);
4. kungörelse angående skyldighet för vissa folkbokföringsmyndigheter att meddela sjömanshus underrättelser rörande vid sjömanshus inskrivna personer (1956: 194); samt
5. kungörelse angående upphävande av kungörelsen den 27 december 1945 (nr 666) om vissa åtgärder till främjande av calmettevaccinering av värnpliktiga (1956: 195).

II. Värnpliktsförhållanden.

Uppgiftsskyldighet, som definitivt upphört. På grund av provisoriska bestämmelser (se riksbyråns cirkulär nr 35 och 36) ha folkbokföringsmyndigheterna sedan 1953 varit befriade från skyldighet att verkställa beräkning av antalet inskrivningsskyldiga värnpliktiga (jfr 17 § i 1941 års nu upphävda inskrivningsförordning).

Pastorsämbetena ha vidare provisoriskt varit befriade från skyldighet att upprätta och till *inskrivningschef* insända inskrivningskort samt inflyttningskort och anmälningskort (18, 149 och 150 §§ i 1941 års inskrivningsförordning).

Denna uppgiftsskyldighet har nu definitivt bortfallit. Enligt 15 och 16 §§ i den nya inskrivningsförordningen skola länsbyråerna upprätta inskrivningskort och lämna inskrivningschef underrättelse om vidtagna registreringsåtgärder. Såsom länsbyråer räknas även mantalsverket i Stockholm och de lokala skattemyndigheterna i Göteborg och Malmö.

Stat. cbn. 1307/1956. 3000 ex. SRA 339556

Inga anteckningar i kyrkoböckerna. Ändringarna i kyrkobokföringskungörelsen innebära vidare, att anteckning om värnpliktsförhållanden ej längre skall ske i kyrkoböckerna. Uppgift om student och med student i värnpliktshänseende likställd skall inte längre lämnas till de militära myndigheterna, varför särskild anteckning därom inte längre behöver göras i kyrkoböckerna. (Däremot kvarstår skyldigheten att föra anteckningar om inskrivning och avregistrering på sjömanshus).

Enligt kyrkobokföringskungörelsen i dess nya lydelse skall därför församlingsboken kol. 15 fr. o. m. den 1 september 1956 ha rubriken »Sjömanshusförhållanden». Ur personakten rum 15 utgår i formuläret ordet »Värnpl.» och rummet har sålunda fr. o. m. den 1 september 1956 ej längre någon rubrik. Utan hinder av dessa ändringar i formulären få dock de blanketter enligt äldre formulär, som finnas tryckta, alltjämt användas.

En detaljändring är ytterligare att anmärka. Vad som i kyrkobokföringskungörelsen stadgas under punkt 30 i anvisningarna till kol. 14 av församlingsboken skall upphöra att gälla, likaså kungörelsen den 28 april 1911 angående prästbevis för vissa krigsmän. I församlingsboken skall sålunda ej vidare göras anteckning om att krigsman håller sig undan eller rymt ur tjänsten.

Övergångsbestämmelser. En anteckning om värnpliktsförhållanden får stå kvar där den står i församlingsboken eller personakten. Men sker någon ändring, så att personen flyttar till annan församling eller inom församlingen, införes i bok över obefintliga, återföres till församlingsboken från bok över obefintliga eller upptages i ny församlingsbok i samband med omskrivning av boken, då skall anteckningen inte medtagas på det nya ställe där personen uppföres. Upprättas ny personakt i stället för sådan akt som förstörts, förkommit eller genom skada eller nötning blivit bristfällig, skall den nya akten ej innehålla någon anteckning i rum 15.

Prästbevis. Genom 1956 års inskrivningsförordning upphäves tidigare gällande bestämmelse (144 § 1 mom. i 1941 års inskrivningsförordning) om förbud för värnpliktig att utflytta ur riket utan Konungens tillstånd, och om förbud att utfärda flyttningsbetyg till utlandet för värnpliktig som ej fått sådant tillstånd.

Vidare innebär en av ändringarna i kyrkobokföringskungörelsen att 67 § upphävts.

Från och med den 1 september 1956 behöver alltså värnpliktig ej uppvisa Konungens tillstånd till utvandringen för att få ut utvandringscertifikat och utvandringsbetyg.

Ett annat förbud mot utfärdande av prästbevis har bortfallit genom att 1911 års kungörelse angående prästbevis för vissa krigsmän upphävts. Den ovannämnda anteckningen i församlingsboken kol. 14 (enligt punkt 30 i anvisningarna) avsåg att förhindra, att prästbevis utfärdades för krigsman, som höll sig undan eller rymt ur tjänsten.

År för förvärv av svenskt medborgarskap. Beträffande ändring av nationalitet skall vid avisering till *länsbyrå* följande tillägg till 3 kap. 14 i riksbyråns cirkulär nr 20 iakttagas:

Obligatoriskt skall, då en man i åldern 18—47 år förvärvat svenskt medborgarskap, invid aviseringsfallets beteckning på avin till länsbyrån *Nat* utsättas årtalet för förvärvet, exempelvis *Nat 56, Nat 57* etc.

Tillrådligt är att taga för vana att alltid, då nationalitetsändring aviseras, skriva *Nat* jämte årtalet för ändringen.

III. Sjömanshusförhållanden.

Aviseringsbestämmelser. Enligt 149 och 150 §§ i 1941 års inskrivningsförordning skulle pastor, i Stockholm mantalsverket, meddela sjömanshus vissa underrättelser. Denna skyldighet gällde endast värnpliktiga.

Motsvarande bestämmelser äro nu meddelade i en särskild kungörelse (1956: 194).

Uppgiftsplikten gäller nu alla å sjömanshus inskrivna personer, både värnpliktiga och andra.

Har sådan person

1. anmält nytt släktnamn till införande i kyrkobok;
2. flyttat till församling inom riket;
3. flyttat inom församlingen;
4. utvandrat ur riket;
5. avlidit; eller
6. har för sådan person i kyrkobok införd uppgift om födelsetid eller födelsenummer i vederbörlig ordning ändrats,

skall pastor i den församling, där personen är eller efter flyttning blivit kyrkobokförd ofördröjligen underrätta vederbörande sjömanshus därom.

Underrättelse om flyttning till församling inom riket meddelas sålunda av pastor i inflyttningsorten.

Underrättelserna skola sändas till det sjömanshus, där vederbörande enligt personakten är inskriven.

I Stockholm är det mantalsverket, som meddelar dessa underrättelser.

Blanketter. För dessa underrättelser ha hittills använts blanketter till inflyttningskort och anmälningskort enligt formulär, fastställda genom 1941 års inskrivningsförordning (IF 12 b och IF 13).

De blanketter enligt dessa formulär, som finnas tryckta, få alltjämt användas. Sådana blanketter kunna tills vidare rekvireras hos riksbyrån, som från det militära förrådet övertagit den restupplaga som finnes kvar.

Sedan restupplagan tagit slut kommer riksbyrån icke vidare att tillhandahålla blanketter för dessa underrättelser.

Blankettförlagen komma att saluhålla blanketter enligt ett av riksbyrån fastställt formulär, vilket skall lända till efterrättelse.

Stockholm den 27 augusti 1956.

Kungl. statistiska centralbyrån

KARIN KOCK

Alf Olsson

GÖTEBORGS STADSBIBLIOTEK

KUNGL. STATISTISKA CENTRALBYRÅN

RIKSBYRÅN FÖR FOLKBOKFÖRINGEN

Cirkulär Nr 46 (september 1956)

Cirkulär till de lokala skattemyndigheterna i riket utom Stockholm.

Angående årets mantalsblankett 1 R kol. 5.

På grund av bestämmelser i K K 13 april 1956 (nr 154) har liksom i fjol en kolumn (kol. 5) jämte anvisningar införts på framsidan av mantalsblankett 1 R. Alla avlämnade mantalsblanketter skola ha denna kolumn ifylld med en bokstav, B eller Ö, för var och en som upptagits i kol. 1, dvs för hushållets samtliga medlemmar, uppgiftslämnaren själv inräknad. Med B betecknas »bostadslägenhetsinnehavaren» och med Ö de övriga.

För flertalet av de undersökningar, som statistiska centralbyråns utredningsinstitut utför på uppdrag av statliga myndigheter, kommittéer m. fl., erfordras ett register över bostadslägenheter. Inom ramen för folkbokföringen finnes intet annat register till hjälp vid urvalet av lägenheter än mantalsuppgifterna. I detta material kan det emellertid förekomma, att flera blanketter härröra från en och samma lägenhet och att vissa typer av bostadshushåll på så sätt bli överrepresenterade, vilket leder till systematiska fel i undersökningsresultaten. Med hjälp av de införda beteckningarna kan man komma till rätta med dessa svårigheter. De meddelade bestämmelserna ha sålunda till syfte att förbättra möjligheten att använda mantalsuppgifterna som lägenhetsregister.

På blanketten ges en anvisning om vem som skall anses som bostadslägenhetens innehavare. Observera att det skall vara en av de i lägenheten boende och den i vars namn hela lägenheten hyrs, ägs eller disponeras. Om t. ex. en hyresgäst i sin tur hyrt ut hela lägenheten till en annan, är det vanligen den senare som bor där och skall räknas som innehavare. Den som disponerar endast en del av lägenheten, t. ex. en inneboende, räknas ej som innehavare. Det kan inträffa, att två eller flera av de i lägenheten boende äro samägare eller ha gemensamt hyreskontrakt och alltså samtliga skulle betecknas som lägenhetsinnehavare. I sådant fall skall enligt en anvisning på blanketten endast en av dem betecknas med B. Såsom framgår redan av vad som sägs på blanketten om inneboendes mantalsuppgift kan det förekomma mantalsuppgifter där alla betecknats med Ö.

Stat. cbn. 1310/1956. 500 ex. SRA 383756

Centralbyrån påfordrar ej att mantalsuppgifterna granskas med avseende å kol. 5 vid mantalsskrivningen i år. Med hänsyn till syftet att få ett korrekt register över bostadslägenheter till stånd är det dock synnerligen tacknämligt och betydelsefullt att granskning sker av mantalsuppgifterna i de kommuner som ingå i basurvalet (se bilaga).

Stockholm den 19 september 1956.

Kungl. statistiska centralbyrån

KARIN KOCK

Alf Olsson

Bilaga

FÖRTECKNING

över kommuner för vilka mantalsuppgifter skola användas av statistiska centralbyråns utredningsinstitut för urval av bostadshushåll m. m.

Län	Kommuner	I kommunen ingående församlingar (kbfd)
Sthlm	Almunge	Almunge
	Boo	Boo
	Danderyds köp.	Danderyd (den del som omfattar Danderyds köp.)
	Ekerö	Munsö, Adelsö, Ekerö, Lovö
	Frösåker	Forsmark, Valö, Börstil, Hökhuvud, Harg
	Huddinge	Huddinge
	Södertälje	Södertälje
	Turinge	Turinge
	Öregrund	Öregrund, Gräsö
	Östertälje	Östertälje, Tveta
	Österhammar	Österhammar
Upps.	Uppsala	Uppsala domk., Helga Trefaldighet, Gamla Uppsala, Vaksala
	Vaksala	Vaksala, Danmark, Funbo
	Vendel	Vendel, Tegelsmora
Söd.	Eskilstuna	Fors, Kloster
	Hällby	Torshälla l., Tumbo, Råby-Rekarne
	Kafjärden	Barva, Jäder, Kjula, Hammarby, Sundby, Vallby
	Malmköpings köp.	Lilla Malma, Dunker
	Mellösa	Mellösa
	Nyköping	Nyköpings S:t Nicolai, Nyköpings östra
	Oxelösund	Oxelösund
	Rönö	Råby-Rönö, Lid, Ripsa, Ludgo, Spelvik, Runtuna
	Svärta	Helgona, Svärta
	Torshälla stad	Torshälla st.
Östg.	Folkunga	Hov, Appuna, Hogstad, Rinna, Väderstad, Kumla
	Hällestad	Hällestad
	Kärna	Slaka, Kärna, Kaga, Ledberg
	Landeryd	Landeryd
	Linköping	Linköping, S:t Lars
	Norrköping	S:t Olai, Hedvig, Matteus, Östra Eneby, Borg, S:t Johannes, Styrstad, Tingstad.
	Skärblacka	Kullerstad, Vånga
	Tjällmo	Tjällmo
Jönk.	Bankeryd	Bankeryd
	Hakarp	Hakarp
	Huskvarna	Huskvarna
	Jönköping	Sofia, Kristina, Ljungarum, Järstorp
	Lannaskede	Lannaskede, Myresjö
	Månsarp	Månsarp
	Norrahammars köp.	Norrahammar
	Vetlanda l.	Vetlanda, Bäckseda, Näsby
	Vetlanda st.	Vetlanda
	Vrigstad	Svenarum, Nydala, Vrigstad, Hylletofta
Kron.	Berga	Berga, Dörarp, Vittaryd
	Bergunda	Öja, Bergunda, Öjaby
	Ljungby	Ljungby
	Moheda	Ormesberga, Ör, Moheda, Slätthög, Mistelås
	Växjö	Växjö

Län	Kommuner	I kommunen ingående församlingar (kbfd)
Kalm.	Hjorted	Hjorted
	Hultsfreds köp.	Hultsfreds kbfd
	Lönneberga	Lönneberga
	Målilla	Målilla kbfd, Gårdveda kbfd
	Mörbylånga	Vickleby, Resmo, Mörbylånga, Stenåsa, Hulterstad, Kastlösa
	Ottenby	Smedby, Södra Möckleby, Segerstad, Gräsgård, Ventlinge, Ås
	Torslunda	Glömminge, Algutsrum, Torslunda, Norra Möckleby, Gårdby, Sandby
	Vena	Vena kbfd
Gotl.	Romakloster	Barlingbo, Endre, Hejdeby, Follingbo, Akebäck, Roma, Björke, Viklau, Halla, Sjonhem, Vänge, Guldrupe, Buttle, Ala, Kräklingbo, Anga, Gammelgarn, Östergarn
	Visby	Visby
Blek.	Gammalstorp	Gammalstorp, Ysane
	Jämshög	Jämshögs kbfd
	Karlskrona	Stadsförs., Amiralitetsförs., Tjurkö, Aspö
	Mjällby	Mjällby
	Mörrum	Mörrum, Elleholm
	Nättraby	Nättraby
	Olofströms köp.	Olofströms kbfd
	Sölvesborg	Sölvesborg.
Krist.	Araslöv	Norra Strö, Önnestad, Färlöv
	Bromölla köp.	Ivetofta
	Ivetofta	Ivetofta
	Kivik	S:t Olof, Rörum, Södra Mellby, Vitaby
	Kristianstad	Heliga Trefaldighet, Norra Åsum
	Nosaby	Nosaby, Fjälkestad, Österslöv
	Simrishamn	Simrishamn, Simris, Östra Nöbbelöv, Järrestad, Gladsax
	Tommarp	Bolshög, Östra Tommarp, Östra Vemmerlöv, Stiby
	Vittsjö	Verum, Visseltofta, Vittsjö
Malm.	Bjärsjölagård	Öved, Östra Kärrstorp, Östraby, Västerstad
	Bunkeflo	Bunkeflo, Västra Klagstorp och Tygelsjö
	Flädie	Borgeby, Flädie, Fjelie
	Hälsingborg	Maria, Gustav Adolf, Raus
	Härslöv	Glumslöv, Härslöv, Säby, Vadensjö, Örja
	Landskrona	Landskrona
	Lund	Domkyrkoförs., S:t Peters kloster, Stora Råby
	Malmö	S:t Petri, Slottsstaden, Kirseberg, S:t Pauli, S:t Johannes, Möllevången, Limhamn, Fosie, Västra Skrävlinge, Husie, Södra Sallerup.
	Marieholm	Reslöv, Östra Karaby, Torrlösa
	Röstånga	Konga, Röstånga, Ask, Billinge
	S:t Ibb	S:t Ibb
	Sjöbo köp.	Ilstorp, Björka, Södra Åsum
	Svedala köp.	Svedala
	Trelleborg	Trelleborg
	Vallåkra	Bårslöv, Ottarp, Fjärestad, Kvistofta

Län	Kommuner	I kommunen ingående församlingar (kbfd)
Hall.	Eldsberga	Tönnersjö, Eldsberga, Trönninge
	Halmstad	Halmstad
	Himledalen	Nösslinge, Skällinge, Rolfstorp, Gödestad, Hunnestad, Grimeton
	Onsala	Onsala
	Särö	Valda, Släp
	Söndrum	Söndrum, Vapnö
	Träslöv	Träslöv
	Varberg	Varberg
Göteb.	Askim	Askim
	Forshälla	Forshälla
	Göteborg	Domkyrkoförs., Kristine, Gamlestad med Gamlestads kbfd och Nylöse kbfd, Härlanda, Vasa, Johanneberg, Annedal, Haga, Oskar Fredrik, Masthugg, Karl Johan, Västra Frölunda kbfd, Älvsborgs kbfd, Örgryte, Lundby kbfd, Brämaregårdens kbfd, Backa, Tyska
	Kungälv	Kungälv, Rödbo
	Ljungskile	Grinneröd, Ljung, Resteröd
	Lysekil	Lysekil, Lyse
	Mölndal	Mölndal
	Stångenäs	Bro, Brastad
	Uddevalla	Uddevalla
	Ytterby	Ytterby
Älvsb.	Axelfors	Örsås, Revesjö, Redslared, Ullasjö
	Bollebygd	Töllsjö, Bollebygd
	Borås	Caroli, Gustav Adolf
	Brämhult	Brämhult
	Fritsla	Skeppshult, Fritsla
	Sandhult	Bredared, Sandhult
	Seglora	Seglora
	Svenljunga köp.	Svenljunga
	Trollhättan	Trollhättan
	Vänersborg	Vänersborg, Väne-Ryr
Skar.	Ardala	Händene, Synnerby, Marum, Härlunda, Vinköl, Västra Gerum, Skallmeja
	Kinnekulle	Kestad, Fullösa, Forshem, Österplana, Medelplana, Västerplana
	Kvänum	Ljung, Fyrunga, Kvänum, Öttum, Norra Vånga, Edsvära
	Lidköping	Lidköping
	Mariestad	Mariestad, Leksberg
	Skara	Skara
	Tidan	Flistad, Götlunda, Vad
	Ullervad	Ullervar, Utby, Ekby, Tidavad, Odensåker, Låstad, Ek
Värml.	Forshaga köp.	Forshaga
	Grava	Grava
	Hammarö köp.	Hammarö kbfd, Skoghalls kbfd
	Karlstad	Karlstad
	Norra Ny	Norra Ny
	Svanskog	Svanskog, Långserud
	Ullerud	Nedre Ullerud, Övre Ullerud
	Östra Fågelvik	Östra Fågelvik

Län	Kommuner	I kommunen ingående församlingar (kbfd)
Ör.	Axberg	Kil, Ervalla, Axberg, Hovsta
	Hallsbergs köp.	Hallsberg
	Hallsberg l.	Hallsberg
	Karlskoga	Karlskoga
	Kumla l.	Hardemo, Kumla
	Kumla stad	Kumla
	Mosjö	Mosjö, Täby
	Örebro	Nikolai, Olaus Petri, Längbro, Ånsta, Almby, Eker
Västm.	Kungsåra	Irsta, Kärrbo, Kungsåra, Ängsö, Björksta
	Köping	Köping
	Munktorp	Odensvi, Munktorp
	Sala	Sala stadsförs., Sala landsförs.
	Tärna	Norrby, Tärna, Kumla, Kila
	Västerås	Västerås, Lundby, Badelunda, Skerike
Kopp.	Avesta	Avesta
	Borlänge	Stora Tuna, del av = Borlänge kbfd
	Falun	Falu Kristine
	Folkärna	Folkärna kbfd, Krylbo kbfd
	Grytnäs	Grytnäs
	Krylbo köp.	Krylbo kbfd
	Mora	Mora
	Morastrands köp.	Mora
	Sollerön	Sollerön
	St. Kopparberg	Grycksbo kbfd, Stora Kopparbergs kbfd, Aspeboda
	Stora Tuna	Stora Tuna kbfd, Torsång
Gävl.	Gävle	Heliga Trefaldighet, Staffan
	Harmånger	Ilsbo, Harmånger, Jättendal
	Hille	Hille
	Rengsjö	Rengsjö
	Sandviken	Sandviken
	Söderala	Ljusne, Söderala, Bergvik, Mo
	Valbo	Valbo
Vrnl.	Arnäs	Arnäs
	Borgsjö	Borgsjö kbfd
	Grundsunda	Grundsunda
	Sköns köping	Skön
	Sundsvall	Sundsvall, Skönsmon
	Säbrå	Häggdånger, Stigsjö, Viksjö, Säbrå, Hemsö
	Timrå köping	Timrå
	Ånge köping	Ånge kbfd
Jämtl.	Frösö köping	Frösö
	Hogdal	Överhogdal, Ytterhogdal, Ängersjö
	Östersund	Östersund
Vb.	Byske	Byske, Fällfors
	Lycksele l.	Lycksele kbfd, Björksele kbfd
	Lycksele st.	Lycksele kbfd
	Skellefteå st.	Skellefteå kbfd, Skelleftehamns kbfd
	Stensele	Stensele kbfd, Umnäs kbfd
Nb.	Gällivare	Gällivare kbfd, Malmbergets kbfd, Niilivaara kbfd, Hakkas kbfd, Nattavaara kbfd, Vitträsks kbfd.

FP
54

KUNGL. STATISTISKA CENTRALBYRÅN

RIKSBYRÅN FÖR FOLKBOKFÖRINGEN

Cirkulär Nr 47 (april 1957)

Cirkulär till pastorsämbetena angående äktenskapsbetyg m. m.

Äktenskapsbetyg och vigselavi.

Formulär. Med stöd av 69 § 1 mom. kyrkobokföringskungörelsen den 30 december 1946 (nr 801) har riksbyrån fastställt formulär till *äktenskapsbetyg* och till anmälan om vigsel enligt 49 § 1 mom. kungörelsen *(vigselavi)* upptagande jämväl anvisningar för utfärdandet. Formulären skola lända till efterrättelse från och med den 1 juli 1957. De blanketter enligt äldre formulär, som då finnas tryckta, må dock fortfarande användas till utgången av år 1958. Med detta undantag skola, enligt övergångsbestämmelserna till kyrkobokföringskungörelsen, från och med den 1 juli 1957 de genom förordningen den 3 december 1915 (nr 476) angående kyrkoböckers förande fastställda formulären såvitt angår ifrågavarande prästbevis upphöra att användas. Skulle under den övergångstid, då äldre formulär få fortfarande användas, äktenskapsbetyg vara utfärdat enligt det äldre formuläret, utgör detta ej hinder att till vigselavi använda blankett enligt det nya formuläret. I så fall måste man i lysningsförsamlingen från den sammanhängande nya blanketten avskilja aviblanketten och ifylla denna även å raderna 1 och 5 samt utsätta mannens kyrkobokföringsort och pastorsämbetets adressort å raderna 2 och 3.

De nya formulären, vilka äro fastställda för sammanhängande blanketter i formatet A 5 B, återgivas i härvid fogad bilaga.

Äktenskapsbetyg. Enligt 3 kap. 2 § 1 mom. giftermålsbalken är äktenskapsbetyget ett intyg om vad kyrkoböckerna i mannens församling innehålla angående hans behörighet att ingå äktenskapet. Huruvida mannen är behörig till äktenskapet prövas av lysningsförrättaren med ledning av äktenskapsbetyget och annan utredning. Sådan utredning som i vissa fall erfordras för lysning utöver äktenskapsbetyget — såsom angående giftomans eller förmyndares samtycke eller rättens tillåtelse till äktenskapet, angående giftermålsdispens eller angående medicinalstyrelsens prövning av läkarintyg — skall av den lysningssökande underställas lysningsförrät-

Stat. cbn. 1319/1957. 2 500 ex. SRA 188457

taren; anteckning därom skall ej göras i äktenskapsbetyget. Företes i samband med begäran om äktenskapsbetyg bevis om medicinalstyrelsens prövning av läkarintyg utvisande, att sinnessjukdom, sinnesslöhet eller fallandesot som härrör av övervägande inre orsaker icke kan hos mannen påvisas, och är för honom sådant lyte antecknat i kyrkoböckerna, föranleder detta till att anteckningen därom i kyrkoböckerna överstrykes, därvid för den som varit sinnessjuk antecknas från och med vilken dag vederbörande anses tillfrisknad; och äktenskapsbetyget utfärdas i enlighet med vad kyrkoböckerna därefter innehålla.

Har undersåte i stat, vilken icke är ansluten till konventionen den 12 juni 1902 för lösande av konflikter mellan lagar i fråga om äktenskap, sedan minst två år hemvist här i riket och vill han inför svensk myndighet träda i äktenskap, gäller enligt 7 kap. 4 a § i lagen den 8 juli 1904 om vissa internationella rättsförhållanden rörande äktenskap, förmynderskap och adoption, att hans rätt att ingå äktenskap *må* prövas efter svensk lag, där han det begär. Vidare gäller enligt 1 § förordningen den 31 december 1931 om vissa internationella rättsförhållanden rörande äktenskap, adoption och förmynderskap, att om dansk, finsk, isländsk eller norsk medborgare vill träda i äktenskap inför svensk myndighet, hans rätt att ingå äktenskap *skall* prövas efter svensk lag, om han sedan minst två år har hemvist i Sverige, men eljest enligt hemlandets lag.

Frågan om vilket lands lag som i ett givet fall skall tillämpas prövas av lysningsförrättaren, ej av den präst som utfärdar äktenskapsbetyg. I äktenskapsbetyg skall ej antecknas huru länge utlänningen varit kyrkobokförd i Sverige. Bevis om att han sedan viss tid varit kyrkobokförd i svensk församling innefattar ej tillräcklig utredning om att han har sådant hemvist här i landet som den ifrågavarande lagstiftningen åsyftar. Angående prövningen härav innehålla motiven till 1931 års förordning följande uttalanden:

»För att medborgare i en stat skall kunna sägas hava hemvist i en annan förutsättes uppenbarligen en mera stadigvarande bosättning. Vid prövning, huruvida en vistelse har denna karaktär, måste enligt sakens natur avseende fästas vid dess varaktighet. Även andra omständigheter äro emellertid av betydelse, särskilt vistelsens syfte. Är det upplyst, att främlingen slagit sig ned i landet för framtiden, kan han anses hava tagit hemvist därstädes, även om han ej vistats där någon längre tid. Å andra sidan är ej ett längre uppehåll tillräckligt, där förhållandena tyda på en avsikt att åter vända landet ryggen. Särskild försiktighet måste iakttagas, om det kan misstänkas, att vistelsens egentliga syfte är att bringa landets lag i tillämpning i stället för hemlandets, med andra ord att kringgå där gällande regler. Av vad nu yttrats lärer följa, att såvitt angår frågan om dansk, finsk eller norsk undersåte tagit hemvist i Sverige, mantalsskrivningen ej är allena

avgörande. Väl lärer det mycket sällan föreligga tillräckliga skäl att antaga förhandenvaron av hemvist här i riket, innan mantalsskrivning ägt rum. Däremot kan det oftare inträffa, att en främmande medborgare, som blivit här mantalsskriven, likväl ej kan sägas hava tagit hemvist här i landet i den mera snäva bemärkelse, vari detta ord här tages.

I syfte att förebygga kringgående av hemlandets lag göres i vissa fall domicilprincipens tillämpning beroende av att någon sedan minst två år har hemvist i den stat, varom fråga är. Hava två år förflutit efter en bosättning, vilken dåmera framstår såsom stadigvarande, bör nämnda villkor anses uppfyllt, även om tvivel från början kan hava rått angående bosättningens karaktär.»

Om t. ex. en norrman blir kyrkobokförd i svensk församling den 1 juli 1957 och lämnar mantalsuppgift på hösten men återvänder till hemlandet i december utan att då eller sedan göra anmälan därom, kommer han författningsenligt att den 1 juli 1959 vara fortfarande kyrkobokförd i Sverige, eventuellt med en på hösten 1958 vid mantalsskrivningen gjord anteckning »utr» i församlingsboken. Vid denna tid skall emellertid rätteligen hans behörighet att ingå äktenskap, även om frågan prövas vid lysning i Sverige, bedömas enligt norsk lag; något tvåårigt hemvist i Sverige kan han ej åberopa.

Stockholm den 16 april 1957.

Kungl. statistiska centralbyrån

ALF OLSSON

Herbert Lindström

GÖTEBORGS STADSBIBLIOTEK

Bilaga till riksbyråns cirkulär nr 47 (april 1957)

ÄKTENSKAPSBETYG

Uppslag i förs.bok 743

Detta betyg är inom riket giltigt 2 månader från kungörandet, vilket äger rum söndagen efter utfärdandet.

Utfärdat till äktenskap mellan nedanstående personer av pastorsämbetet i (mannens kyrkobokf.ort): Västra Strö

Pastorsämbetets adressort: Trollenäs

Mannen Efternamn och alla förnamnen: Skoglund, Nils Erik Wilhelm

Föd.år med bokst.: ett åtta | I siffr.: 1918 | mån.: 12 | dag: 14 | föd.nr: 417

Yrke eller titel: gjutare

Födelse(hem)ort och län/stad: Skönsmon, Sundsvall

Tillhör svenska kyrkan: [X] ja [ ] nej

Främm. nat.:

Kyrkobokföringsfastighet: Farstorp 1:16

Ogift: [ ] frånskild: [ ] änkl.: [X] senaste äktensk. ordn.nr 2

Skoglund, Britta Gunhild f. Vesterberg, Nysätra Vb, död 54 nov. 5.

Kvinnan Efternamn och alla förnamnen: Johansson, Inga Margaretha

Yrke eller titel: hembitr

Kyrkobokföringsort och län/stad: Kortedala, Göteborg

Bostad: c/o Hellgren, Aprilg. 10, Göteborg N.

Pastorsämbetets stämpel

Härmed intygas att ovan återgivits vad kyrkoböckerna härstädes innehålla angående mannens behörighet att ingå detta äktenskap.

Ort och dag för utfärdandet: Trollenäs 5.7.1957

Underskrift: *Sigurd Eriksson*

Namnet med tryckbokstäver: Sigurd Eriksson

Ämbets- eller tjänstetitel: Kyrkoherde

Anvisningar till blankettens ifyllande återfinnas på baksidan.

Anvisningar till äktenskapsbetyget.

Rad nr

2 Mannens kyrkobokföringsort (församling eller i förekommande fall kyrkobokföringsdistrikt) anges på rad 2.

5 Födelseåret anges med både bokstäver och siffror; med bokstäver skrivas dock endast de två sista siffrorna i årtalet, t. ex. »två fem» (1925).

6 I fråga om angivande av födelseort utom riket gäller i tillämpliga delar vad som i anvisning till församlingsboken kol. 7 är stadgat i kyrkobokföringskungörelsen.

6 Huruvida mannen tillhör eller icke tillhör svenska kyrkan anges med kryss (x) i vederbörlig ruta.

6 Främmande nationalitet anges i klartext, t. ex. »dansk», »norsk» etc. I förekommande fall skrives ordet »statslös».

7 Civilstånd anges med kryss (x) i vederbörlig ruta. För den som varit gift mer än en gång lämnas uppgift om senaste äktenskapets ordningsnummer med siffra (2, 3 etc).

8—9 På raderna 8—9 anges i fråga om änkling avlidna makans namn, sista kyrkobokföringsort och dödsdag.
Vidare antecknas här, i den mån uppgift därom förekommer i kyrkoböckerna,
att mannen är omyndigförklarad,
att han lider av sinnessjukdom, sinnesslöhet eller fallandesot eller
att han inom de tre sista åren lidit av sinnessjukdom, därifrån han tillfrisknat.

Om det enligt senast inkommen, i församlingsboken kol. 14 och personakten rum 20 antecknad uppgift är anledning antaga, att för mannen med hänsyn till hans psykiska utveckling föreligger äktenskapshinder, varom förmäles i 2 kap. 5 § giftermålsbalken, skall här göras en så lydande anteckning: »Anledning antaga visst äktenskapshinder enligt GB 2:5». Däremot skall icke anteckning göras i äktenskapsbetyget, om det enligt senaste uppgift icke är anledning till sådant antagande.

Är för pastor av kyrkoböckerna känt, att mannen och kvinnan till varandra stå i sådant släktskaps- eller svågerlagsförhållande, som avses i 2 kap. 7—9 §§ giftermålsbalken, skall även sådant här uppgivas.

5 Då äktenskapsbetyg utfärdas för kvinna (till vigsel utan föregående lysning), ändras formuläret i erforderliga delar. Samtidigt ändras
7—10 formuläret till vigselavi. — Avser äktenskapsbetyget änka, göres på raderna 8—9 motsvarande anteckning som i fråga om änkling; avser
12 det frånskild kvinna, antecknas på nämnda plats datum för äktenskapets upplösning.

Samtidigt med äktenskapsbetyget skrivas raderna 1—5 på blanketten till vigselavi antingen såsom genomslagskopia, därvid skrivmaskin och svart karbonpapper av godkänd typ skola användas, eller direkt med skrivmaskin eller med bläck. Raderna 6—9 må medtagas vid genomslagskopiering på vigselavin men däremot icke raderna 10—16. Dessa senare rader på vigselavin skola helt ifyllas i lysningsförsamlingen. Lämpligt är därför att använda ett karbonpapper, som endast täcker raderna 1—5 eller 1—9 på vigselavin.

VIGSELAVI

Uppslag i förs.bok 743

(mannens kyrkobokf.ort)

Pastorsämbetet i Västra Strö

Adressort Trollenäs

Anmälan enligt 49 § 1 mom. kyrkobokföringskungörelsen om vigsel förrättad | år | mån. | dag: 1957 8 18

Kyrklig inom svenska kyrkan	Kyrklig inom annat trossamf.	Borgerlig
X		

Mannen Efternamn och alla förnamnen: Skoglund, Nils Erik Wilhelm

Föd.år med bokst.	i siffr.	mån.	dag	föd.nr
ett åtta	1918	12	14	417

Kvinnan Efternamn och alla förnamnen: Johansson, Inga Margareta Sofia

Föd.år	mån.	dag	föd.nr
1925	8	17	510

Yrke eller titel	Kyrkobokföringsort och län/stad	Födelse(hem)ort och län/stad
hembitr	Kortedala, Göteborg	Oviken, Jämtl.

Kyrkobokföringsfastighet: Äggskeden 4

Pastorsämbetets stämpel

Härmed intygas att ovanstående personer ingått äktenskap samt att uppgifterna om vigseln och om kvinnan (raderna 3–4 och 10–12) överensstämma med kyrkoböckerna härstädes.

Ort och dag för utfärdandet: Göteborg, 19.8.1957

Underskrift: *Axel Lind*

Namnet med tryckbokstäver: Axel Lind

Ämbets- eller tjänstetitel: Komminister

Anvisningar till blankettens ifyllande återfinnas på baksidan.

Anvisningar till vigselavin.

Pastorsämbetet i lysningsförsamlingen avskiljer och behåller äktenskapsbetyget.

Uppgifter om vigseln på raderna 3—4 och om kvinnan på raderna 10—12 ifyllas av pastor i lysningsförsamlingen. I fråga om angivande av födelseort utom riket gäller i tillämpliga delar vad som i anvisning till församlingsboken kol. 7 är stadgat i kyrkobokföringskungörelsen.

Avin underskrives och återsändes till det pastorsämbete som anges på raderna 2—3. Fönsterkuvert, typ M 65 h 3, kan användas.

KUNGL. STATISTISKA CENTRALBYRÅN

RIKSBYRÅN FÖR FOLKBOKFÖRINGEN

Cirkulär Nr 48 (maj 1957)

Cirkulär till samtliga länsstyrelser, lokala skattemyndigheter och pastorsämbeten i riket.

Angående vissa förkortningar i de tryckande registren.

Nedanstående förteckning över förkortningar, som skola användas i länsbyråernas tryckande register för beteckning av län, församling eller kyrkobokföringsdistrikt samt nationalitet, ersätter bilagorna 2—5 till statistiska centralbyråns cirkulär i juli 1945 till vederbörande pastorsämbeten med anvisningar och närmare föreskrifter rörande pastors åligganden enligt kungörelsen den 29 juni 1945 (nr 554) angående vissa förberedande åtgärder för genomförande av en omorganisation av folkbokföringen. De ändringar, som förteckningen utvisar i förhållande till de nyssnämnda bilagorna, vilka härmed upphöra att gälla, äro i huvudsak föranledda av ändringar i församlingsindelningen. Förkortningarna äro bestämda med hänsyn till att församlingsnamn *å tryckplåtarna* får upptaga högst 11 bokstävers utrymme och äro ej avsedda att normera hur församlingsnamn skall skrivas i kyrkoböcker. Länets namn får i kyrkoböcker förkortas men ej ersättas med litterabeteckning (jfr kyrkobokföringskungörelsens anvisningar till församlingsboken kol. 7). Förteckningen över nationalitetsbeteckningar har väsentligt utökats. Ej heller dessa förkortade beteckningar äro avsedda för användning i kyrkobok.

Stockholm den 29 maj 1957.

Kungl. statistiska centralbyrån
KARIN KOCK

Alf Olsson.

Förkortningar av församlingsnamn m. m. i de tryckande registren

Länsbeteckningar[1] såsom komplement till församlingsnamn

Län	Beteckning	Län	Beteckning	Län	Beteckning
Blekinge län	K	Kopparbergs län	W	Uppsala län	C
Gotlands län	I	Kristianstads län	L	Värmlands län	S
Gävleborgs län	X	Kronobergs län	G	Västerbottens län	AC
Göteborgs o. Bohus län	O	Malmöhus län	M	Västernorrlands län	Y
Hallands län	N	Norrbottens län	BD	Västmanlands län	U
Jämtlands län	Z	Skaraborgs län	R	Älvsborgs län	P
Jönköpings län	F	Stockholms län	B	Örebro län	T
Kalmar län	H	Stockholms stad	A	Östergötlands län	E
		Södermanlands län	D		

[1] Samma länsbeteckningar användas för att å framställda avtryckskort angiva den länsbyrå, som tryckt korten. Invid sådan beteckning angives även tryckningsdatum. Å kort, tryckt av länsbyråerna i städerna Göteborg och Malmö, användes dock i stället beteckningen Os resp. Ms. Ex. B 570117; Os 570117

Av mantalsverket i Stockholm använda förkortningar

av namn på församlingarna i staden vid betecknande av födelsehemort (födelseort)

Församling (kyrkobokföringsdistr.)	Förkortning	Församling (kyrkobokföringsdistr.)	Förkortning	Församling (kyrkobokföringsdistr.)	Förkortning
Adolf Fredrik	AF St	Hovförsamlingen	Hov St	Nikolai (Storkyrkoförs.)	N St
Bromma	Bm St	Hägersten	H St	Oscar	O St
*Bromma kbfd	Bm kbfd St	Hässelby kbfd	Hy kbfd St	S:t Göran	SG St
Brännkyrka	Bk St	Högalid	Hö St	Skarpnäck	S St
*Brännkyrka kbfd	Bk kbfd St	Jakob	Ja St	Skeppsholm	Skeppsh St
Engelbrekt	Eb St	Johannes	Jh St	Sofia	So St
Enskede	En St	Katarina	Kt St	Spånga kbfd	Sp kbfd St
Essinge	Ess St	Klara	Kl St	Tyska S:ta Gertrud	Tyska St
*Essinge kbfd	Ess kbfd St	Kungsholm (Ulrika Eleonora)	Kh St	Vantör	V St
Farsta	F St	Maria Magdalena	Mr St	Västerled	Vd St
Finska	Finska St	Matteus	Mt St	*Årsta kbfd	År kbfd St
Gustav Vasa	GV St				
Hedvig Eleonora	HE St				

* Kyrkobokföringsdistriktet har upphört

Stat. cbn. 1321/1957. 3 000 ex. SRA 257357

Av andra länsbyråer än mantalsverket i Stockholm använda förkortningar av namn på församlingar och kyrkobokföringsdistrikt vid betecknande av födelsehemort (födelseort) samt kyrkobokförings- och mantalsskrivningsort.

Namn angives utan s. k. s-genitiv och åtföljes icke av ordet »församling», »församlingen» (såsom fristående del av namnet) eller »kyrkobokföringsdistrikt».

Ex. Jäder = Jäders församling
Nyköping Ö = Nyköpings östra församling
Tyska = Tyska församlingen
(jfr Storkyrkof. = Storkyrkoförsamlingen)
Hörken = Hörkens kyrkobokföringsdistrikt
Sävar övre = Sävars övre kyrkobokföringsdistrikt

Följande förkortningar — utan efterföljande punkt — användas generellt om de utgöra fristående del av namnet.

N = Norra G = Gamla I = landsförsamling
S = Södra St = Stora s = stadsförsamling
Ö = Östra L = Lilla
V = Västra S:t = Sankt

Ex. N Björke = Norra Björke Nyköping Ö = Nyköpings östra
Eda N = Eda norra V Ed = Västra Ed
S Mellby = Södra Mellby G Uppsala = Gamla Uppsala
St Malm = Stora Malm Laholm I = Laholms landsförs.
L Isie = Lilla Isie Piteå s = Piteå stadsförs.
S:t Per = Sankt Per

Namn av typen Norrbyås, Storsjö etc må icke förkortas på dylikt sätt, enär förleden Norr-, Stor- osv icke utgör en fristående del av namnet.

Därest ett namn oaktat ovan nämnda förkortningsregler kräver ett utrymme om mer än 11 skrivtecken inklusive mellanslag, fastställes förkortning av riksbyrån för folkbokföringen.

Förkortningar av namn på församlingar och kyrkobokföringsdistrikt, som kräva ett textutrymme om mer än 11 skrivtecken inklusive mellanslag

Församling (kbfd)	Län	Förkortning
Adolf Fredrik	Sth. stad	Adolf Fr.
Angerdshestra	Jönk.	Angerdsh-a
Bingsjö-Dådran	Kopp.	Bingsjö-D.
Biskopsgårdens kbfd	Göteb.	Biskopsgård
Biskopskulla	Upps.	Biskopsk-a
Björkö-Arholma	Sth. län	Björkö-Arh.
Borlänge stads kbfd	Kopp.	Borlänge
Bosjökloster	Malm.	Bosjöklost.
Brämaregårdens kbfd	Göteb.	Brämaregård
Dänningelanda	Kron.	Dänningel.
Enköpings-Näs	Upps.	Enköp.-Näs
Eskilstuna Fors	Söd.	Esk-tuna F.
Eskilstuna Kloster	Söd.	Esk-tuna Kl
Falu Kristine	Kopp.	Falu Krist.
Fellingsbro norra	Ör.	Fellingsb. N
Glommersträsks kbfd	Nb.	Glommerstr.
Guldsmedshyttan	Ör.	Guldsmedsh.
Gustav Adolf	Krist.	Gustav Ad.
Gustav Adolf	Malm.	Gustav Ad.
Gustav Adolf	Skar.	Gustav Ad.
Gustav Adolf	Värml.	Gustav Ad.
Gustav Adolf	Vrnl.	Gustav Ad.
Gustav Adolf	Älvsb.	Gustav Ad.
Gåsinge-Dillnäs	Söd.	Gåsinge-D.
Göteborgs domkyrkoförs..	Göteb.	Göteb. domk.
Hallingebergs n. kbfd	Kalm.	Hallingeb. N
Hallingebergs s. kbfd	Kalm.	Hallingeb. S
Hallstahammar	Västm.	Hallstahamm
Hassle-Bösarp	Malm.	Hassle-Bös.
Hedvig Eleonora	Sth. stad	Hedvig El.
Hel(i)ga Trefaldighet	Upps.	Hel. Trefald
Heliga Trefaldighet	Gävl.	Hel. Trefald
Heliga Trefaldighet	Krist.	Hel. Trefald
Hemmesjö med Tegnaby	Kron.	Hemmesjö T.
Hjortsberga och Kvenneberga	Kron.	Hjortsb-Kvb
Hovförsamlingen	Sth. stad	Hovförsaml.
Hunnebostrand	Göteb.	Hunnebostr.
*Husby-Lyhundra	Sth. län	Husby-Lyh.
Husby-Långhundra	Sth. län	Husby-Långh
Husby-Oppunda	Söd.	Husby-Opp.
Husby-Rekarne	Söd.	Husby-Rek.
Husby-Sjuhundra	Sth. län	Husby-Sjuh.
Husby-Sjutolft	Upps.	Husby-Sjut.
Husby-Ärlinghundra	Sth. län	Husby-Ärl.
Häradshammar	Östg.	Häradshamm.
Hörsne med Bara	Gotl.	Hörsne Bara
Karlskrona amiralitetsförs.	Blek.	Amiral-f.
Karlskrona stadsförs.	Blek.	Karlskron. s
Klädesholmen	Göteb.	Klädesholm.
Korpilombolo	Nb.	Korpilomb.
Kristianopel	Blek.	Kristianop.
*Kristianstad	Krist.	Kristianst.
Kristinehamn	Värml.	Kristineh.
Kullings-Skövde	Älvsb.	Kullings-S.
Kungs-Barkarö	Västm.	Kungs-Bark.
Kyrkheddinge	Malm.	Kyrkhedding
Kyrkoköpinge	Malm.	Kyrkoköp.
Kållands-Åsaka	Skar.	Kållands-Å.
Källs-Nöbbelöv	Malm.	Källs-Nöbb.
Ljusnarsbergs kbfd	Ör.	Ljusnarsb.
Lunds domk.-förs.	Malm.	Lund
Löddeköpinge	Malm.	Löddeköp.
Maria Magdalena	Sth. stad	Maria Magd.
Mellan-Grevie	Malm.	M:n Grevie
Misterhults n. kbfd	Kalm.	Misterh. N
Misterhults s. kbfd	Kalm.	Misterh. S
Munka-Ljungby	Krist.	Munka-Lj.
Muonionalusta	Nb.	Muonional.
Nedre Ullerud	Värml.	Ned. Ullerud
Nora bergsförs.	Ör.	Nora bergsf
Norra Skrävlinge	Malm.	N Skrävl.
Nyköpings S:t Nicolai	Söd.	S:t Nicolai
Oskar Fredrik	Göteb.	Oskar Fr.
Risekatslösa	Malm.	Risekatsl.
Roslags-Kulla	Sth. län	Rosl.-Kulla
Råby-Rekarne	Söd.	Råby-Rek.
Saltsjöbaden	Sth. län	Saltsjöbad.
S:t Johannes	Malm.	S:t Johann.
S:t Johannes	Östg.	S:t Johann.
S:t Laurentii	Östg.	S:t Laurent
S:t Peters kloster	Malm.	S:t Peters
Skelleftehamns kbfd	Vb.	Skellefteh.
Skellefteå landsförs.	Vb.	Skelleft. l
Skellefteå stadsförs.	Vb.	Skelleft. s
Skillingmark	Värml.	Skillingm.
Skinnskatteberg	Västm.	Skinnsk-b.
Skogs-Tibble	Upps.	Skogs-Tibb.
Skånes-Fagerhult	Krist.	Fagerhult
Skånings-Åsaka	Skar.	Skånings-Å.
Slottsstaden	Malm.	Slottsstad.
Stengårdshult	Jönk.	Stengårdsh.
Stockholms-Näs	Upps.	Sthlm-Näs
Stora Herrestad	Malm.	St Herrest.
Stora Kopparberg	Kopp.	St Kopparb.
Storkyrkoförs. (Nikolai)	Sth. stad	Storkyrkof.
Strövelstorp	Krist.	Strövelst-p
Surteby-Kattunga	Älvsb.	Surteby-K.
Söderby-Karl	Sth. län	Söderby-K.
*Södertälje landsförs.	Sth. län	Södertälj. l
*Södertälje stadsförs.	Sth. län	Södertälj. s
Södervidinge	Malm.	Södervid.
*Sölvesborgs landsförs.	Blek.	Sölvesb. l
*Sölvesborgs stadsförs.	Blek.	Sölvesb. s
Torbjörntorp	Skar.	Torbjörnt-p
Trehörningsjö	Vnrl.	Trehörn.sjö
Trolle-Ljungby	Krist.	Trolle-Lj.
Trosa-Vagnhärad	Söd.	Trosa-Vagnh
Tyska S:ta Gertrud	Sth. stad	Tyska
Tösse med Tydje	Älvsb.	Tösse Tydje
Valdemarsvik	Östg.	Valdemarsv.
Vartofta-Åsaka	Skar.	Vartofta-Å.
Varv och Styra	Östg.	Varv Styra
*Vassända-Naglum	Älvsb.	Vassända-N.
Vilske-Kleva	Skar.	Vilske-K.
Vreta kloster	Östg.	Vreta klost
Vännäs landskommuns kbfd	Vb.	Vännäs
Vännäs köpings kbfd	Vb.	Vännäs köp.
Västerfärnebo	Västm.	Västerfärn.
Västerhaninge	Sth. län	Västerhan.
Västerlövsta	Västm.	Västerlövst
Västerås-Barkarö	Västm.	Västerås-B.
Västra Skrävlinge	Malm.	V Skrävl.
Västra Sönnarslöv	Krist.	V Sönnarsl.
*Ytterenhörna	Söd.	Ytterenhörn
Örnsköldsvik	Vrnl.	Örnsköldsv.
Österfärnebo	Gävl.	Österfärneb
*Österhaninge	Sth. län	Österhaning
Österhaninge n. kbfd	Sth. län	Österhan. N
Österhaninge s. kbfd	Sth. län	Österhan. S
Östervallskog	Värml.	Östervallsk
Östra Sönnarslöv	Krist.	Ö Sönnarsl.
Överkalix nedre kbfd	Nb.	Öv. kalix ne
Överkalix övre kbfd	Nb.	Öv. kalix öv
Övre Ullerud	Värml.	Öv. Ullerud

* Förekommer endast som beteckning för födelsehemort (födelseort) samt tidigare kyrkobokförings- och mantalsskrivningsort.

Nationalitetsbeteckningar

Stat	Kodbeteckning använd av		Stat	Kodbeteckning använd av	
	andra länsbyråer än mantalsverket i Stockholm[1]	mantalsverket i Stockholm[2]		andra länsbyråer än mantalsverket i Stockholm[1]	mantalsverket i Stockholm[2]
Abessinien	AB	ETIOP	Kanada	KA	CANAD
Afganistan	AF	AFGAN	Kina	KI	KIN
Albanien	AL	ALBAN	Korea	KO	KOREA
Amerikas Förenta Stater	US	AMER	Laos	LA	LAOS
Andorra	AN	ANDO	Lettland	LE	
Argentina	AR	ARGEN	Libanon	LN	LIBAN
Australien	AU	AUSTR	Liberia	LB	LIBER
Belgien	BE	BELG	Libyen	LY	LIBY
Bolivia	BO	BOLIV	Liechtenstein	LS	LIECH
Brasilien	BN	BRASI	Litauen	LI	
Brittiska Riket	BR	BRITT	Luxemburg	LU	LUXEM
Bulgarien	BU	BULG	Marocko	MA	MAROC
Burma	BA	BURMA	Mexico	MX	MEXIK
Canada	KA	CANAD	Monaco	MO	MONAC
Ceylon	CE	CEYL	Nederländerna	NE	NEDER
Chile	CH	CHIL	Nepal	NP	NEPAL
Colombia	CO	COLOM	Nicaragua	NI	NICAR
Costa-Rica	CR	COSTA	Norge	NO	NORSK
Cuba	CU	CUBA	Nya Zeeland	NZ	NYZEE
Danmark	DA	DANSK	Pakistan	PK	PAKI
De Socialistiska Rådsrepublikernas Union	RY	SOVJR	Panama	PA	PANAM
Dominikanska Republiken	DO	DOMIN	Paraguay	PY	PARAG
Ecuador	EC	ECUAD	Persien	IN	IRAN
Egypten	EG	EGYPT	Peru	PE	PERU
Eire	IR	EIR	Polen	PO	POLSK
England	BR	BRITT	Portugal	PG	PORTU
Estland	ES		Rumänien	RU	RUMÄN
Etiopien	AB	ETIOP	Ryssland	RY	SOVJR
Filippinerna	FP	FILIP	Saar (Saarområdet)	SO	SAARL
Finland	FI	FINSK	Salvador	SA	SALVA
Frankrike	FR	FRAN	San Marino	SM	SANMA
Franska Marocko	FM		Saudiarabien	SD	SARAB
Ghana	GA	GHAN	Schweiz	SC	SCHWE
Grekland	GR	GREK	Siam	TH	THAIL
Guatemala	GU	GUATE	Sovjetunionen	RY	SOVJR
Haiti	HA	HAIT	Spanien	SP	SPAN
Holland	NE	NEDER	Statslös	SL	STLÖS
Honduras	HU	HONDU	Storbritannien	BR	BRITT
Indien	ID	IND	Sydafrikanska Unionen	SY	SYAFR
Indonesien	IO	INDO	Syd-Rhodesien	RS	SYRHO
Irak	IK	IRAK	Syrien	SR	SYR
Iran	IN	IRAN	Thailand	TH	THAIL
Irländska Republiken	IR	EIR	Tjeckoslovakien	TJ	TJECK
Island	IS	ISL	Tunisien	TN	TUNIS
Israel	IL	ISR	Turkiet	TU	TURK
Italien	IT	ITAL	Tyskland	TY	TYSK
Japan	JA	JAP	Ungern	UN	UNG
Jemen	JE	JEM	Uruguay	UR	URUG
Jordanien	JO	JORD	Vatikanstaten	VA	VATIK
Jugoslavien	JU	JUGOS	Venezuela	VE	VENEZ
Kambodja	KB	KAMB	Vietnam	VI	VIETN
			Österrike	ÖS	ÖSTER

[1] Koderna användas även som beteckning för födelsestat. Besittningar, kolonier och mandatområden betecknas med samma koder som moderlandet. Om nationaliteten är oviss, angives detta med lilla bokstaven o omedelbart framför nationalitetsbeteckningen, t. ex. oUN (oviss sannolikt ungersk medborgare).

[2] Beteckning för födelsestat förkortas i regel icke.

Kodnummer för sjömanshus

Sjömanshus	Kodnr	Sjömanshus	Kodnr	Sjömanshus	Kodnr
Gävle	37	Landskrona	13	Sundsvall	40
Göteborg	07	Luleå	46	Söderhamn	38
Halmstad	11	Lysekil	02	Sölvesborg	19
Hälsingborg	12	Malmö	14	Trelleborg	15
Härnösand	41	Marstrand	05	Uddevalla	04
Kalmar	23	Norrköping	27	Umeå	43
Karlshamn	20	Nyköping	31	Visby	36
Karlskrona	22	Oskarshamn	24	Västervik	25
Karlstad	03	Stockholm	33	Ystad	16
Kristianstad	18	Strömstad	01	Örnsköldsvik	42

STADSBIBLIOTEKET

KUNGL. STATISTISKA CENTRALBYRÅN

RIKSBYRÅN FÖR FOLKBOKFÖRINGEN

Cirkulär Nr 49 (juni 1957)

Cirkulär till pastorsämbetena utom i Stockholm och Göteborg ang. avgångslängd.

Ändrade bestämmelser om avgångslängd.

Enligt förordning den 1 mars 1957 nr 58, som träder i kraft den 1 juli 1957, stadgas numera i 10 § 2 mom. folkbokföringsförordningen endast att avgångsregistret skall genom pastors försorg avskrivas i en avgångslängd.

De närmare bestämmelserna ha genom kungörelse den 6 juni 1957 nr 277, som träder i kraft den 1 juli 1957, överförts till 32 § kyrkobokföringskungörelsen.

Jämfört med vad som gällt tidigare innebära de nya bestämmelserna följande.

1. Den tid, inom vilken avgångslängd senast skall upprättas, har förlängts från 10 till 20 år. Pastor har sålunda möjlighet att låta anstå till år 1968 med att upprätta avgångslängd.

2. Föreskriften om att ett av pastor bestyrkt exemplar av avgångslängden skall för arkivering tillställas vederbörande landsarkiv har bortfallit. Det föreligger ej längre skyldighet att upprätta avgångslängden i mer än ett exemplar.

3. Bestämmelsen att avskrivna kort skola förstöras har ersatts med bestämmelsen att avskrivna kort må förstöras. Om pastor finner det vara av värde att behålla de avskrivna korten föreligger sålunda numera möjlighet därtill.

Detta meddelas till ändring av vad häremot stridande finnes anfört i de i riksbyråns cirkulär nr 43 (april 1956) givna anvisningarna.

Stockholm den 28 juni 1957.

Kungl. statistiska centralbyrån

KARIN KOCK

Alf Olsson

Stat. cbn. 1322/1957. 2 500 ex.

SRA 293757

GÖTEBORGS STADSBIBLIOTEK

Stlm

KUNGL. STATISTISKA CENTRALBYRÅN

RIKSBYRÅN FÖR FOLKBOKFÖRINGEN

Cirkulär Nr 50 (september 1957)

Cirkulär till de lokala skattemyndigheterna i riket utom Stockholm.

Angående årets mantalsblankett 1 R kol. 5.

På grund av bestämmelser i K K 5 april 1957 (nr 93) har liksom i fjol en kolumn (kol. 5) jämte anvisningar införts på framsidan av mantalsblankett 1 R. Alla avlämnade mantalsblanketter skola ha denna kolumn ifylld med en bokstav, B eller Ö, för var och en som upptagits i kol. 1, dvs för hushållets samtliga medlemmar, uppgiftslämnaren själv inräknad. Med B betecknas bostadslägenhetens innehavare och med Ö de övriga.

För vissa av de undersökningar, som statistiska centralbyråns utredningsinstitut utför på uppdrag av statliga myndigheter, kommittéer m. fl., erfordras ett register över bostadslägenheter. Inom ramen för folkbokföringen finnes intet annat register till hjälp vid urvalet av lägenheter än mantalsuppgifterna. I detta material kan det emellertid förekomma, att flera blanketter härröra från en och samma lägenhet och att vissa typer av bostadshushåll på så sätt bli överrepresenterade, vilket leder till systematiska fel i undersökningsresultaten. Med hjälp av de införda beteckningarna kan man komma till rätta med dessa svårigheter. De meddelade bestämmelserna ha sålunda till syfte att förbättra möjligheten att använda mantalsuppgifterna som lägenhetsregister.

På blanketten ges en anvisning om vem som skall anses som bostadslägenhetens innehavare. Observera att det skall vara en av de i lägenheten boende och den i vars namn hela lägenheten hyrs, ägs eller disponeras. Om t. ex. en hyresgäst i sin tur hyrt ut hela lägenheten till en annan, är det vanligen den senare som bor där och skall räknas som innehavare. Den som disponerar endast en del av lägenheten, t. ex. en inneboende, räknas ej som innehavare. Det kan inträffa, att två eller flera av de i lägenheten boende äro samägare eller ha gemensamt hyreskontrakt och alltså samtliga skulle betecknas som lägenhetsinnehavare. I sådant fall skall enligt en anvisning på blanketten endast en av dem betecknas med B. Såsom framgår redan av vad som sägs på blanketten om inneboendes mantalsuppgift kan det förekomma mantalsuppgifter där alla betecknats med Ö.

Stat. cbn. 1328/1957. 800 ex. SRA 360857

Centralbyrån påfordrar ej att mantalsuppgifterna granskas med avseende å kol. 5 vid mantalsskrivningen i år. Med hänsyn till syftet att få ett korrekt register över bostadslägenheter till stånd är det dock synnerligen tacknämligt och betydelsefullt att granskning sker av mantalsuppgifterna i de kommuner som ingå i basurvalet (se bilaga).

Stockholm den 18 september 1957.

Kungl. statistiska centralbyrån

ALF OLSSON

A. H. Lindström

Bilaga

FÖRTECKNING

över kommuner för vilka mantalsuppgifter skola användas av statistiska centralbyråns utredningsinstitut för urval av bostadshushåll m. m.

Län	Kommuner	I kommunen ingående församlingar (kbfd)
Sthlm	Almunge	Almunge
	Boo	Boo
	Danderyds köp.	Danderyd (den del som omfattar Danderyds köp.)
	Ekerö	Munsö, Adelsö, Ekerö, Lovö
	Frösåker	Forsmark, Valö, Börstil, Hökhuvud, Harg
	Huddinge	Huddinge
	Södertälje	Södertälje
	Turinge	Turinge
	Öregrund	Öregrund, Gräsö
	Östertälje	Östertälje, Tveta
	Österhammar	Österhammar
Upps.	Uppsala	Uppsala domk., Helga Trefaldighet, Gamla Uppsala, Vaksala
	Vaksala	Vaksala, Danmark, Funbo
	Vendel	Vendel, Tegelsmora
Söd.	Eskilstuna	Fors, Kloster
	Hällby	Torshälla l., Tumbo, Råby-Rekarne
	Kafjärden	Barva, Jäder, Kjula, Hammarby, Sundby, Vallby
	Malmköpings köp.	Lilla Malma, Dunker
	Mellösa	Mellösa
	Nyköping	Nyköpings S:t Nicolai, Nyköpings östra
	Oxelösund	Oxelösund
	Rönö	Råby-Rönö, Lid, Ripsa, Ludgo, Spelvik, Runtuna
	Svärta	Helgona, Svärta
	Torshälla stad	Torshälla st.
Östg.	Folkunga	Hov, Appuna, Hogstad, Rinna, Väderstad, Kumla
	Hällestad	Hällestad
	Kärna	Slaka, Kärna, Kaga, Ledberg
	Landeryd	Landeryd
	Linköping	Linköping, S:t Lars
	Norrköping	S:t Olai, Hedvig, Matteus, Östra Eneby, Borg, S:t Johannes, Styrstad, Tingstad.
	Skärblacka	Kullerstad, Vånga
	Tjällmo	Tjällmo
Jönk.	Bankeryd	Bankeryd
	Hakarp	Hakarp
	Huskvarna	Huskvarna
	Jönköping	Sofia, Kristina, Ljungarum, Järstorp
	Lannaskede	Lannaskede, Myresjö
	Månsarp	Månsarp
	Norrahammars köp.	Norrahammar
	Vetlanda l.	Vetlanda, Bäckseda, Näsby
	Vetlanda st.	Vetlanda
	Vrigstad	Svenarum, Nydala, Vrigstad, Hylletofta
Kron.	Berga	Berga, Dörarp, Vittaryd
	Bergunda	Öja, Bergunda, Öjaby
	Ljungby	Ljungby
	Moheda	Ormesberga, Ör, Moheda, Slätthög, Mistelås
	Växjö	Växjö

Län	Kommuner	I kommunen ingående församlingar (kbfd)
Kalm.	Hjorted	Hjorted
	Hultsfreds köp.	Hultsfreds kbfd
	Lönneberga	Lönneberga
	Målilla	Målilla kbfd, Gårdveda kbfd
	Mörbylånga	Vickleby, Resmo, Mörbylånga, Stenåsa, Hulterstad, Kastlösa
	Ottenby	Smedby, Södra Möckleby, Segerstad, Gräsgård, Ventlinge, Ås
	Torslunda	Glömminge, Algutsrum, Torslunda, Norra Möckelby, Gårdby, Sandby
	Vena	Vena kbfd
Gotl.	Romakloster	Barlingbo, Endre, Hejdeby, Follingbo, Akebäck, Roma, Björke, Viklau, Halla, Sjonhem, Vänge, Guldrupe, Buttle, Ala, Kräklingbo, Anga, Gammelgarn, Östergarn
	Visby	Visby
Blek.	Gammalstorp	Gammalstorp, Ysane
	Jämshög	Jämshögs kbfd
	Karlskrona	Stadsförs., Amiralitetsförs., Tjurkö, Aspö
	Mjällby	Mjällby
	Mörrum	Mörrum, Elleholm
	Nättraby	Nättraby
	Olofströms köp.	Olofströms kbfd
	Sölvesborg	Sölvesborg
Krist.	Araslöv	Norra Strö, Önnestad, Färlöv
	Bromölla köp.	Ivetofta
	Ivetofta	Ivetofta
	Kivik	S:t Olof, Rörum, Södra Mellby, Vitaby
	Kristianstad	Heliga Trefaldighet, Norra Åsum
	Nosaby	Nosaby, Fjälkestad, Österslöv
	Simrishamn	Simrishamn, Simris, Östra Nöbbelöv, Järrestad, Gladsax
	Tommarp	Bolshög, Östra Tommarp, Östra Vemmerlöv, Stiby
	Vittsjö	Verum, Visseltofta, Vittsjö
Malm.	Bjärsjölagård	Öved, Östra Kärrstorp, Östraby, Västerstad
	Bunkeflo	Bunkeflo, Västra Klagstorp och Tygelsjö
	Flädie	Borgeby, Flädie, Fjelie
	Hälsingborg	Maria, Gustav Adolf, Raus
	Härslöv	Glumslöv, Härslöv, Säby, Vadensjö, Örja
	Landskrona	Landskrona
	Lund	Domkyrkoförs., S:t Peters kloster, Stora Råby
	Malmö	S:t Petri, Slottsstaden, Kirseberg, S:t Pauli, S:t Johannes, Möllevången, Limhamn, Fosie, Västra Skrävlinge, Husie, Södra Sallerup.
	Marieholm	Reslöv, Östra Karaby, Torrlösa
	Röstånga	Konga, Röstånga, Ask, Billinge
	S:t Ibb	S:t Ibb
	Sjöbo köp.	Ilstorp, Björka, Södra Åsum
	Svedala köp.	Svedala
	Trelleborg	Trelleborg
	Vallåkra	Bårslöv, Ottarp, Fjärestad, Kvistofta

Län	Kommuner	I kommunen ingående församlingar (kbfd)
Hall.	Eldsberga	Tönnersjö, Eldsberga, Trönninge
	Halmstad	Halmstad
	Himledalen	Nösslinge, Skällinge, Rolfstorp, Gödestad, Hunnestad, *Grimeton*
	Onsala	Onsala
	Särö	Valda, Släp
	Söndrum	Söndrum, Vapnö
	Träslöv	Träslöv
	Varberg	Varberg
Göteb.	Askim	Askim
	Forshälla	Forshälla
	Göteborg	Domkyrkoförs., Kristine, Gamlestad med Gamlestads kbfd och Nylöse kbfd, Härlanda, Vasa, Johanneberg, Annedal, Haga, Oskar Fredrik, Masthugg, Karl Johan, Västra Frölunda kbfd, Älvsborgs kbfd, Örgryte, Lundby kbfd, Brämaregårdens kbfd, Backa, Tyska
	Kungälv	Kungälv, Rödbo
	Ljungskile	Grinneröd, Ljung, Resteröd
	Lysekil	Lysekil, Lyse
	Mölndal	Mölndal
	Stångenäs	Bro, Brastad
	Uddevalla	Uddevalla
	Ytterby	Ytterby
Älvsb.	Axelfors	Örsås, Revesjö, Redslared, Ullasjö
	Bollebygd	Töllsjö, Bollebygd
	Borås	Caroli, Gustav Adolf
	Brämhult	Brämhult
	Fritsla	Skeppshult, Fritsla
	Sandhult	Bredared, Sandhult
	Seglora	Seglora
	Svenljunga köp.	Svenljunga
	Trollhättan	Trollhättan
	Vänersborg	Vänersborg, Väne-Ryr
Skar.	Ardala	Händene, Synnerby, Marum, Härlunda, Vinköl, Västra Gerum, Skallmeja
	Kinnekulle	Kestad, Fullösa, Forshem, Österplana, Medelplana, Västerplana
	Kvänum	Ljung, Fyrunga, Kvänum, Öttum, Norra Vånga, Edsvära
	Lidköping	Lidköping
	Mariestad	Mariestad, Leksberg
	Skara	Skara
	Tidan	Flistad, Götlunda, Vad
	Ullervad	Ullervad, Utby, Ekby, Tidavad, Odensåker, Låstad, Ek
Värml.	Forshaga köp.	Forshaga
	Grava	Grava
	Hammarö köp.	Hammarö kbfd, Skoghalls kbfd
	Karlstad	Karlstad
	Norra Ny	Norra Ny
	Svanskog	Svanskog, Långserud
	Ullerud	Nedre Ullerud, Övre Ullerud
	Östra Fågelvik	Östra Fågelvik

Län	Kommuner	I kommunen ingående församlingar (kbfd)
Ör.	Axberg	Kil, Ervalla, Axberg, Hovsta
	Hallsbergs köp.	Hallsberg
	Hallsbergs l.	Hallsberg
	Karlskoga	Karlskoga
	Kumla l.	Hardemo, Kumla
	Kumla stad	Kumla
	Mosjö	Mosjö, Täby
	Örebro	Nikolai, Olaus Petri, Längbro, Ånsta, Almby, Eker
Västm.	Kungsåra	Irsta, Kärrbo, Kungsåra, Ängsö, Björksta
	Köping	Köping
	Munktorp	Odensvi, Munktorp
	Sala	Sala stadsförs., Sala landsförs.
	Tärna	Norrby, Tärna, Kumla, Kila
	Västerås	Västerås, Lundby, Badelunda, Skerike
Kopp.	Avesta	Avesta
	Borlänge	Stora Tuna, del av = Borlänge kbfd
	Falun	Falu Kristine
	Folkärna	Folkärna kbfd, Krylbo kbfd
	Grytnäs	Grytnäs
	Krylbo köp.	Krylbo kbfd
	Mora	Mora
	Morastrands köp.	Mora
	Sollerön	Sollerön
	St. Kopparberg	Grycksbo kbfd, Stora Kopparbergs kbfd, Aspeboda
	Stora Tuna	Stora Tuna kbfd, Torsång
Gävl.	Gävle	Heliga Trefaldighet, Staffan
	Harmånger	Ilsbo, Harmånger, Jättendal
	Hille	Hille
	Rengsjö	Rengsjö
	Sandviken	Sandviken
	Söderala	Ljusne, Söderala, Bergvik, Mo
	Valbo	Valbo
Vrnl.	Arnäs	Arnäs
	Borgsjö	Borgsjö kbfd
	Grundsunda	Grundsunda
	Sköns köping	Skön
	Sundsvall	Sundsvall, Skönsmon
	Säbrå	Häggdånger, Stigsjö, Viksjö, Säbrå, Hemsö
	Timrå köping	Timrå
	Ånge köping	Ånge kbfd
Jämtl.	Frösö köping	Frösö
	Hogdal	Överhogdal, Ytterhogdal, Ängersjö
	Östersund	Östersund
Vb.	Byske	Byske, Fällfors
	Lycksele l.	Lycksele kbfd, Björksele kbfd
	Lycksele st.	Lycksele kbfd
	Skellefteå st.	Skellefteå kbfd, Skelleftehamns kbfd
	Stensele	Stensele kbfd, Umnäs kbfd
Nb.	Gällivare	Gällivare kbfd, Malmbergets kbfd, Niilivaara kbfd, Hakkas kbfd, Nattavaara kbfd, Vitträsks kbfd.

FP
51

KUNGL. STATISTISKA CENTRALBYRÅN

RIKSBYRÅN FÖR FOLKBOKFÖRINGEN

Cirkulär Nr 51 (december 1957)

Cirkulär till pastorsämbetena och de lokala skattemyndigheterna samt mantalsverket i Stockholm.

Angående 14 § 8 mom. folkbokföringsförordningen.

Såsom tillsynsmyndighet granskar riksbyrån bl. a. hur rum 23 i de till riksbyrån insända personakterna för utvandrare ifyllts. I viss utsträckning iakttages därvid att kyrkobokföringskungörelsens anvisningar till detta rum icke efterföljas och att 14 § 8 mom. folkbokföringsförordningen tillämpas oenhetligt och understundom på ett sätt som ej överensstämmer med ordalydelsen. I sitt cirkulär nr 39 har riksbyrån erinrat om dessa anvisningar och genom en sammanställning sökt påvisa, att anvisningarna och 60 § 2 mom. kyrkobokföringskungörelsen förutsätta en viss tillämpning av bestämmelserna i folkbokföringsförordningen. I vissa ärenden, däri riksbyrån har haft att avgiva utlåtanden, har iakttagits att en avvikande tillämpning medfört ekonomiska konsekvenser för enskilda. Efter samråd med kyrkobokföringsinspektörerna har riksbyrån därför beslutat bringa ett nyligen avgivet sådant utlåtande till mera allmän kännedom. I utlåtandet har riksbyrån utförligt framlagt sin uppfattning om de ifrågavarande bestämmelsernas innebörd. Utlåtandet, vilket är avgivet till socialstyrelsen i ett av Kungl. Maj:t remitterat ärende angående rätt till barnbidrag, återges här i valda delar och med person- och församlingsnamn ersatta med bokstavsbeteckningar:

»Till Kungl. Socialstyrelsen. På grund av remiss i skrivelse den 29 oktober 1957 får riksbyrån för folkbokföringen — med återställande av de vid skrivelsen fogade handlingarna — avgiva yttrande rörande åtgärd av pastorsämbetet i X församling att avföra finska medborgarna J. J. A., hans hustru A. L. A. och deras två barn från församlingsboken såsom utvandrare.

Den som utvandrat ur riket skall avföras ur församlingsboken. Såsom riksbyrån i sitt bifogade cirkulär nr 39 framhållit för pastorsämbetena räcker det därvid ej med att veta, att vederbörande lämnat landet. Utvandrare är enligt folkbokföringsförordningen den som reser ut ur riket för att stadigvarande bosätta sig på utrikes ort. Detta framgår av folkbokföringsförordningens föreskrifter i 14 § 8 mom. beträffande den utredning som erfordras för att någon skall få avföras ur församlingsboken såsom ut-

Stat. cbn. 1332/1957. 3 500 ex. SRA 49358

vandrare och i 24 § beträffande utvandringscertifikat; detta skall utfärdas för den som anmält avsikt att stadigvarande bosätta sig på utrikes ort. Ett av Kungl. Kammarrätten den 21 maj 1952 meddelat utslag (K. Å. 1952 nr 3) synes förutsätta att pastor, innan utvandringscertifikat utfärdas, har befogenhet att pröva, att den anmälda utlandsvistelsen verkligen avser stadigvarande bosättning på utrikes ort. En person, svensk medborgare, som avförts ur församlingsboken med stöd av utvandringsbevis, blev det oaktat genom utslaget mantalsskriven, därvid Kammarrätten anförde, att hon icke kunde anses ha övergivit riket under sådana förhållanden att hennes bortovaro bort föranleda hennes avförande ur församlingsboken. Beträffande de praktiska möjligheterna för pastor att, då utvandringscertifikat begäres, göra en sådan prövning bör emellertid anmärkas att pastor endast sällan kan ha annan grund för bedömandet än vad den anmälande själv uppger om sina avsikter. Särskilt då en utlänning begär utvandringscertifikat för att återvända till hemlandet eller skriftligen anmäler sig vara stadigvarande bosatt därstädes är presumtionen stark för att avsikten verkligen är att kvarstanna i det främmande landet. Betydelsen av Kammarrättens principståndpunkt framträder emellertid då frågan huruvida utvandring skett kommer under bedömande på grund av senare utredning t. ex. i ett besvärsmål eller i ett ärende av nu förevarande art.

För att någon skall anses som utvandrare måste det sålunda vara styrkt att han har för avsikt att stadigvarande bosätta sig å utrikes ort och att han lämnat Sverige. I cirkuläret nr 39 har uppvisats den parallellitet som föreligger mellan kyrkobokföringskungörelsens bestämmelser om förfarandet med utvandrares personakt och 14 § 8 mom. folkbokföringsförordningen i fråga om de tre där angivna sätten för utvandrings styrkande. Detta stöder tolkningen att endast dessa tre sätt äro tillåtna. Skulle utvandring anses styrkt på annat sätt föranledes nämligen därav även avvikelse från bestämmelserna om vad som skall antecknas i personakten.

Anmälningsskyldighet enligt 24 § folkbokföringsförordningen åligger den som har för avsikt att stadigvarande bosätta sig å utrikes ort. Det förfaringssätt därvid som förordningen förutsätter som det i första hand riktiga — men som i praktiken mindre ofta tillämpas, särskilt av utlänningar — är att före utresan utvandringscertifikat uttages; på begäran skall även utvandringsbetyg utfärdas. Förordningen möjliggör emellertid, att anmälningsskyldigheten kan fullgöras även efter utresan. Anmälningen skall i detta fall innehålla, att vederbörande är stadigvarande bosatt å utrikes ort, och skall, enligt 14 § 8 mom., vara skriftlig för att medföra den verkan, att han avföres ur församlingsboken såsom utvandrare. På framställning i sådan anmälan skall enligt 24 § utvandringsbetyg utfärdas; däremot utfärdas i detta fall icke utvandringscertifikat. Enligt 15 § skall enskild person åliggande anmälningsskyldighet fullgöras av den anmälningsskyldige eller behörigt och i saken kunnigt ombud för honom. Härav

följer att en skriftlig anmälan som avses i 14 § 8 mom. skall härröra från den det gäller; att detta, ehuru ej särskilt utsagt i författningsrummet, varit avsett framgår även av förarbetena till förordningen.

Skälet till denna författningens ståndpunkt är lätt att inse. Om en utrikes vistelse har karaktären av stadigvarande bosättning beror i hög grad på vad vederbörande själv avser; men därom kan, på det tidiga stadium då anmälningsskyldighet skall fullgöras, i allmänhet ingen annan hava ett säkert omdöme. Tidens förlopp skapar emellertid en presumtion som är grunden till förordningens stadgande, att den som enligt vid två mantalsskrivningar i följd vunnen säker upplysning är stadigvarande bosatt å utrikes ort skall, utan egen anmälan, avföras från församlingsboken.

Vad härefter angår utresan förutsätter 24 § folkbokföringsförordningen i första hand att denna styrkes med ett i gränskontrollen på utvandringscertifikatet tecknat bevis, utvandringsbevis. Emellertid kan utresan styrkas på annat sätt. Har nämligen icke inom viss tid, sedan utvandringscertifikat uttagits, utvandringsbevis inkommit eller utvandringscertifikatet återlämnats, skall pastor enligt 4 mom. söka utreda huruvida utvandring skett och i sådant fall tid och ort för utresan. I detta fall är sålunda avsikten att stadigvarande bosätta sig å utrikes ort styrkt genom utvandringscertifikat och utresan styrkt på annat sätt än genom utvandringsbevis. En rimlig tolkning föranleder att, vid tillämpningen av 14 § 8 mom., denna utredning likställes med utvandringsbevis.

Makarna A. och deras barn blevo den 19 december 1956 avförda från församlingsboken i X såsom utvandrare. Det är ostridigt att de avrest till Finland. Enligt nu föreliggande ansökan har »flyttningsbetyg» uttagits. Då utvandringscertifikat eller utvandringsbetyg utfärdas skall enligt anvisningar i kyrkobokföringskungörelsen anteckning därom göras i församlingsboken kol. 14 och personakten rum 20. Sådan anteckning finnes emellertid, enligt vad riksbyrån erfarit från vederbörande pastorsämbeten, icke i någon av dessa urkunder. Däremot innehåller den rekvisition av personakter, som pastorsämbetet i Y församling tillställt riksbyrån sedan familjen den 15 februari 1957 efter sin återkomst från Finland kyrkobokförts i denna församling, en anteckning om att för pastorsämbetet företetts ett av pastorsämbetet i X den 4 januari 1957 utfärdat utvandringsbetyg. Enligt en uppgift i handlingarna skulle makarna och barnen ha avrest från X den 17 december 1956. Förekomsten av detta nära tre veckor senare utfärdade utvandringsbetyg lämnar fältet fritt för olika antaganden. I ansökningen uppges att vistelsen i Finland räckte endast omkring tre veckor. Det kan sålunda möjligen ha gått till så att de först efter återkomsten vänt sig till pastor med begäran om flyttningsbetyg för att kunna kyrkobokföras i annan församling och att pastor därvid ansett sig ej kunna utfärda annat betyg än ett utvandringsbetyg. Eftersom pastor då ej hade tillgång till personakten, vilken skulle ha insänts till riksbyrån, skulle detta antagande

kunna förklara, varför betyget ej antecknats i kyrkoböckerna. Och om detta antagande är riktigt kan deras begäran om betyg ej ha varit grunden till att de avförts ur församlingsboken. Men antagandet motsäges av ansökningen. Enligt denna reste de i december 1956 till Finland och »togo i samband härmed ut flyttningsbetyg». Vidare sägs att »den förestående resan anmäldes för pastor i X». Av det man sålunda har att hålla sig till kan ej annat antagas än att det verkligen förekom en anmälan hos pastorsämbetet innan familjen avflyttade från X. Oförklarat är då, varför utvandringscertifikat ej utfärdades och varför utvandringsbetyget utfärdades först tre veckor senare.

Ovissheten skingras ej av pastorsämbetets yttrande i saken. Där sägs visserligen att roteombudet på sin flyttningslista uppgivit att hela familjen den 18 december 1956 utflyttat till Finland och att familjen på grund av detta avfördes den 19 december. En sådan rapport har roteombudet enligt 5 § 1 mom. folkbokföringsförordningen att avgiva efter vunnen kännedom om den inträffade förändringen i rotens befolkning. Men detta innebär icke i och för sig att anmälan, som enligt förordningen ankommer på den enskilde, blivit gjord. I allmänhet bör det, enligt uttalande i propositionen med förslag till folkbokföringsförordning (1946: 255 s. 62), icke åligga roteombuden att mottaga och vidarebefordra anmälningar till kyrkobokföringen. Att skyldighet i sådant hänseende enligt 5 § 2 mom. ålägges roteombud genom fastställd instruktion förutsätter, enligt vad det åberopade uttalandet vidare innehåller, att det är ett lokalt intresse med hänsyn till särskilda förhållanden, t. ex. stora avstånd och kommunikationssvårigheter. Utan stöd av sådan instruktion får roteombud enligt 15 § ej anlitas som ombud för den anmälningsskyldige. Och i varje fall gäller även för roteombud enligt 15 §, att den som gör anmälan å annans vägnar skall vara behörig och i saken kunnig, vilket såvitt angår utvandringsanmälan förutsätter en på vederbörandes uppdrag grundad vetskap om hans avsikt att stadigvarande bosätta sig å utrikes ort. Det framgår ej av handlingarna i ärendet, att roteombudet haft och ägt mottaga makarna A:s uppdrag att å deras vägnar uttaga utvandringscertifikat eller anmäla, att de stadigvarande bosatt sig i Finland. Enligt denna tankegång borde vad som förekommit ej ha föranlett, att familjen omedelbart avfördes ur församlingsboken såsom utvandrare.

Emellertid inledes pastorsämbetets yttrande med en reservation som visar att detta endast är vad pastor nu efteråt kan erinra sig. Och med hänsyn till innehållet i ansökningen och till det utfärdade utvandringsbetyget har man anledning antaga, att makarna gjort en anmälan till pastorsämbetet.

Enligt vad som kunnat inhämtas innehålla familjemedlemmarnas personakter i rum 23 följande anteckning: »Enl. skriftl. medd. 56 dec. 19 utv. t. Finland». Den riktiga avfattningen enligt riksbyråns cirkulär nr 39 skulle

ha varit: »1956 dec. 19 Finland (skriftlig anmälan)» jämte anmälningens datum. Såsom i cirkuläret påpekats, kan en fri avfattning av anteckningarna föranleda tvekan huruvida 14 § 8 mom. tredje stycket folkbokföringsförordningen riktigt tillämpats. Men en bestämd slutsats är i förevarande fall ej möjlig.

I ett liknande ärende, vari ämbetsverket avgav yttrande den 8 maj 1957 men förutsättningarna voro andra och utredningen berättigade till antagandet att utlandsvistelsen endast var tillfällig, fann sig verket kunna uttala, att pastorsämbetets åtgärd att avföra vederbörande ur församlingsboken icke var lagligen grundad. Därför föreslogs att åtgärden, såsom grundad på oriktig tillämpning av författningen, skulle genom rättelse bringas att återgå; och så skedde, sedan pastorsämbetet funnit sig kunna biträda förslaget[1]). Ansökningen om barnbidrag behövde därefter ej föranleda någon Kungl. Maj:ts åtgärd. Då det i förevarande ärende ej varit möjligt att komma till visshet om vad som verkligen förekommit, anser sig riksbyrån förhindrad att här framställa ett sådant förslag.

Ehuru sålunda en oriktig tillämpning av folkbokföringsförordningen hos pastorsämbetet ej kunnat påvisas är det likväl icke uteslutet att, om pastors beslut överklagats och den nu föreliggande utredningen om utlandsvistelsens varaktighet m. m. åberopats, besvärsinstansen skulle hava, liksom Kammarrätten i det år 1952 avdömda målet, förklarat att makarna A. och deras barn icke kunde anses ha övergivit riket under sådana förhållanden att deras bortovaro bort föranleda deras avförande ur församlingsboken. Även i detta hänseende lämna handlingarna emellertid rum för viss tvekan. — — — Enligt riksbyråns mening tala övervägande skäl för att anse vistelsen i detta land [Finland] såsom endast tillfällig.

Att i processuell väg vinna ändring i deras kyrkobokföring torde numera icke vara möjligt, eftersom enligt 65 § folkbokföringsförordningen besvär över pastors beslut i ärende rörande tillämpningen av vad om rätt kyrkobokföringsort är stadgat skola hava till länsstyrelsen inkommit sist å trettionde dagen efter det klaganden erhållit kännedom om beslutet.

I detta sammanhang får riksbyrån uttala att, eftersom makarna och deras barn voro bosatta i X den 1 november 1956, de synas ha, jämlikt 35 § 1 mom. folkbokföringsförordningen, rätteligen mantalsskrivits där för år 1957.

Under åberopande av det anförda får riksbyrån tillstyrka bifall till ansökningen.

I den slutliga handläggningen av detta ärende ha undertecknade deltagit.

Stockholm den 4 november 1957.

(Karin Kock)

(Alf Olsson)»

---

[1]) Jfr Westerberg, Om rättskraft i förvaltningsrätten, s. 818.

Genom beslut i ärendet den 20 december 1957 har Kungl. Maj:t medgivit, att vederbörande barnavårdsnämnd finge till sökanden, oaktat hon och hennes barn icke varit kyrkobokförda här i riket vid ingången av år 1957, utbetala ett belopp, motsvarande allmänt barnbidrag för nämnda barn för första kvartalet 1957, dock högst 145 kr., varom centralbyrån underrättats genom avskrift av ämbetsskrivelse.

Angående ändring av förnamns stavning i kyrkobok.

Riksbyrån har beslutat offentliggöra följande utdrag av sitt protokoll i vissa namnärenden för den 10 oktober 1957 (närvarande: överdirektören Karin Kock, byråchefen Alf Olsson och t. f. förste byråsekreteraren W. Högberg).

Beslutet gäller en ansökan om ändring av dopnamnet Karl till Carl, varöver pastorsämbetet i kyrkobokföringsorten samt vederbörande kyrkobokföringsinspektör och domkapitel avgivit yttranden. Protokollet innehåller — förutom anteckningar därom — följande.

»Vid ärendets föredragning hemställde byråchefen Olsson, att ansökningen icke måtte föranleda till annan ämbetsverkets åtgärd än att handlingarna överlämnades till pastorsämbetet för prövning och avgörande, och anförde till utveckling av sin mening följande:

Enligt 17 § folkbokföringsförordningen gäller förbud mot ändring av förnamn, som blivit efter vederbörlig anmälan i födelse- och dopbok infört, samt därjämte mot ändring av dopnamn; dock äger ämbetsverket på ansökan medgiva ändring eller tillägg av namn, om synnerliga skäl därtill äro.

Det råder tvekan om huruvida förbudet även gäller ändring av förnamns stavning i kyrkobok och, såsom en följd därav, huruvida ämbetsverkets behörighet att besluta enligt det anförda stadgandet inbegriper ärenden angående sådan ändring. Jag har icke i författningsmotiven kunnat finna tillräcklig ledning för denna frågas bedömande.

I rättslitteraturen ha olika meningar kommit till uttryck. Forkman har i sin år 1948 utgivna handledning för pastorsexpeditionerna med huvudtiteln Kyrkobokföringen uttalat, att den stavning, som en gång införts i födelseboken, icke sedermera får ändras av pastor, såvida icke en uppenbar felskrivning föreligger, men att riksbyrån har rätt att på ansökan medge ändring. Däremot har Sundberg i sitt samma år utgivna verk Kyrkorätt uttalat en annan uppfattning. Efter att ha omnämnt förbudet mot att utan riksbyråns medgivande ändra förnamn anför han att, i brist av förbud däremot, hinder ej bör möta, att stavningen av förnamn ändras på den kyrkobokfördes begäran. Slutligen har Westerberg i sin år 1951 utgivna avhandling Om rättskraft i förvaltningsrätten ställt de båda uppfattning-

arna mot varandra och kommit till att Sundbergs mening torde vara riktig, enär namnförändringsförbudet synes böra tolkas restriktivt.

Även i ämbetsverkets praxis torde man kunna finna spår av denna tvekan. I beslut som fattats å senare tid har dock ett ståndpunktstagande i den principiella frågan kommit till klart uttryck. Det ligger emellertid i ämnets natur att frågan, huruvida en stavningsändring i det enskilda fallet medför namnändring och följaktligen ej utan ämbetsverkets medgivande får vidtagas, i många fall kommer att medföra svårigheter, vilka icke med ett enkelt grepp kunna lösas. Det synes icke möjligt att giva en regel, som generellt och otvetydigt löser problemet. Ett enkelt sätt att undkomma dessa svårigheter vore att ämbetsverket ansåge sig behörigt att upptaga frågan om stavningsändring till saklig prövning, oavsett om denna kan anses medföra ändring av namnet. Därigenom skulle även en viss enhetlighet i bedömningen främjas. Jag har övervägt, om dessa synpunkter böra få inverka på ämbetsverkets prövning av sin behörighet.

Jag delar den av de båda juris professorerna uttalade uppfattningen. Folkbokföringsförfattningarna måste anses bygga på att det, utom i undantagsfall varom särskilda bestämmelser givits, tillkommer pastor att besluta om ändring i kyrkobok, då skäl därtill förekommer. Pastors beslut kan efter besvär eller, under viss förutsättning, efter underställning överprövas av domkapitel och i sista hand av Kungl. Maj:t. Då det i 17 § folkbokföringsförordningen och 74 § kyrkobokföringskungörelsen stadgats, att det i vissa fall tillkommer riksbyrån att besluta om sådan ändring, har ett undantag gjorts från denna instansordning. Redan häri ligger en anledning att tolka dessa bestämmelser restriktivt. Därtill kommer att riksbyråns beslut i dessa ärenden ej få överklagas. Synpunkten, att riksbyrån icke genom sättet att bestämma sin behörighet kan beröva den enskilde förmånen att kunna få sin sak prövad av Kungl Maj:t i vidare mån än uttryckligt stöd av lag därtill förekommer, anser jag väga över de i och för sig beaktansvärda praktiska skälen för att riksbyrån tillerkänner sig en vidsträcktare behörighet.

Jag anser sålunda till en början, att ämbetsverket icke bör anse sig hava behörighet enligt 17 § 3 mom. folkbokföringsförordningen att avgöra fråga om ändring av förnamns stavning i kyrkobok, där ej ändringen medför att namnet ändras. Då frågan ej heller angår ändring av tidsuppgift eller dylik i kyrkobok enligt anmälan eller avisering gjord anteckning anser jag vidare, med åberopande tillika av vad jag anfört om nödvändigheten av en restriktiv tolkning, att ämbetsverket ej heller enligt 74 § kyrkobokföringskungörelsen har behörighet.

Då förbud mot sådan stavningsändring ej finnes stadgat tillkommer det enligt allmänna grundsatser pastor att besluta därom. Denna behörighet att besluta innebär att pastor, efter prövning av anförda skäl, har att bifalla eller avslå den kyrkobokfördes begäran om ändringen.

Då en ansökan om ändring av förnamns stavning inkommer till ämbetsverket bör den, såsom i förevarande ärende skett, utställas på remiss till vederbörande domkapitel. Vad myndigheterna anföra är av betydelse för ämbetsverkets prövning av frågan, huruvida stavningsändringen medför namnändring.

Den omständigheten att ämbetsverket finner sig sakna behörighet att avgöra ärendet innebär icke att ämbetsverket även är förhindrat att avge ett yttrande i saken, varigenom bifall till ansökningen tillstyrkes eller avstyrkes. Då skyldighet att inhämta sådant yttrande ej föreligger, bör det enligt min mening ej avgivas utan att det begärts av sökanden eller pastorsämbetet.

Då Karl och Carl äro vanligt förekommande stavningsformer av samma namn anser jag det uppenbart att övergång från den ena stavningen till den andra icke medför att namnet ändras. I enlighet med den av mig utvecklade åsikten anser jag därför att det tillkommer icke ämbetsverket utan pastorsämbetet att avgöra, huruvida ansökningen skall bifallas. Då det ej begärts något annat ämbetsverkets yttrande i saken än ett beslut, som sålunda ej kan givas, anser jag att ansökningen icke bör föranleda till annan ämbetsverkets åtgärd än att handlingarna i ärendet överlämnas till pastorsämbetet för prövning och avgörande.

Sedan föredraganden biträtt byråchefens uppfattning meddelades följande

Beslut

Enär den ifrågasatta ändringen i skriftbeteckningen icke medför att namnet ändras samt något ämbetsverkets yttrande i ärendet icke erfordras, *finner centralbyrån vad däri förekommit icke kunna föranleda till annan* ämbetsverkets åtgärd än att handlingarna i ärendet överlämnas till pastorsämbetet för prövning och avgörande.»

Utöver vad som framgår av beslutet må anmärkas att ändring, om sådan beslutas, skall ske i såväl födelse- och dopboken som personakten och församlingsboken. I förekommande fall kan ansökningen sålunda komma att prövas av två pastorsämbeten.

Stockholm den 30 december 1957.

KUNGL. STATISTISKA CENTRALBYRÅN

KARIN KOCK

Alf Olsson.

GÖTEBORGS STADSBIBLIOTEK

FP
54

KUNGL. STATISTISKA CENTRALBYRÅN

RIKSBYRÅN FÖR FOLKBOKFÖRINGEN

Cirkulär Nr 52 (juni 1958)

Cirkulär till samtliga pastorsämbeten samt uppbördsverket i Stockholm och den lokala skattemyndigheten i Göteborg.

1 kap. Vigsel efter lysning utom riket.

Ändring i 25 § kyrkobokföringskungörelsen. Ändringen i 25 § genom kungörelsen den 10 januari 1958 (nr 3) avser att täcka behovet av en rätt inskrivningsort för vigsel, som ägt rum här i riket efter s. k. *internordisk lysning* (jfr riksbyråns cirkulär nr 38).

Därjämte har bestämts en inrikes rätt inskrivningsort för vigsel, som förrättats här i riket efter *lysning i en svenska kyrkans utlandsförsamling.*

I båda fallen gäller att, om kvinnan är kyrkobokförd i riket, hennes kyrkobokföringsort är rätt inskrivningsort för vigseln. Om hon åter varken är eller bör vara kyrkobokförd i riket, skall den församling i riket där hon vistas vara rätt inskrivningsort.

Lysningsförsamlingen är däremot rätt inskrivningsort endast om lysningen skett här i riket. Har lysningen skett i svensk utlandsförsamling, torde det bero på församlingens kyrkoordning, om vigseln skall inskrivas även där. Denna fråga regleras däremot ej i kyrkobokföringskungörelsen.

En följd av att denna endast bestämmer en inrikes rätt inskrivningsort och att det sålunda är dit den i 48 § föreskrivna underrättelsen om vigseln skall sändas är, att kyrkobokföringskungörelsen icke stadgar någon skyldighet för vigselförrättaren att sända sådan underrättelse till pastor i svensk utlandsförsamling, ehuru denna är lysningsförsamling.

Det är därför önskvärt och angeläget att pastor i den inrikes rätta inskrivningsorten ville draga försorg därom, om så kan ske.

Såvitt på riksbyrån beror kan det förväntas att förhållandet mellan de inrikes och utrikes församlingarna i kyrkobokföringen kommer att upptagas till lagstiftning i vederbörligt större sammanhang.

Ändring i 49 § 1 mom. kyrkobokföringskungörelsen. 1. Att kyrkobokföringskungörelsen icke innehåller föreskrifter för pastor i svensk utlandsförsamling framträder även här genom en förtydligande ändring. Det sedan förut gällande stadgandet, att pastor i lysningsförsamlingen skall meddela pastor i den församling, från vilken äktenskapsbetyg för mannen utfärdats,

Stat. cbn. 1337/1958. 3 000 ex.

underrättelse om vigsel, har nämligen preciserats så, att detta gäller om lysningen skett här i riket.

Tvekan kan uppkomma för det fall, att lysning skett i inrikes församling på grund av äktenskapsbetyg från utlandsförsamling av svenska kyrkan. Den nyssnämnda begränsningen i kungörelsens giltighetsområde hindrar emellertid ej den även sakligt motiverade tolkningen efter stadgandets ordalydelse, att pastor i den inrikes församlingen även i detta fall skall sända underrättelse om vigseln till pastor i den församling, från vilken äktenskapsbetyget utfärdats.

2. Stadgandet innehåller numera vidare, att om vigsel har ägt rum utan lysning eller efter lysning utom riket och mannen är kyrkobokförd i riket, vigselförrättaren skall meddela pastor i mannens kyrkobokföringsort underrättelse om vigseln.

Då i kyrkobokföringskungörelsen icke synes ha kunnat inrymmas en föreskrift om underrättelseplikt för vigselförrättaren i det fall, att mannen är kyrkobokförd i svensk utlandsförsamling, är det önskvärt och angeläget att pastor i den inrikes rätta inskrivningsorten ville ombesörja en sådan underrättelse om det är möjligt.

Lysnings- och vigselboken. I anvisningarna till kol. 14 har genom kungörelsen 1958: 3 tillagts att, om vigsel skett på grundval av lysning enligt dansk, finsk, isländsk eller norsk lag, anteckning därom skall göras.

Ändring i formuläret till vigselattest. Formuläret kommer att ändras så att nytryckta blanketter skola upptaga ett särskilt rum för anteckning — då vigsel skett på grund av lysning enligt dansk, finsk, isländsk eller norsk lag eller i utlandsförsamling av svenska kyrkan — om denna lag eller församling.

På den anslutande blanketten till lysningsbevis komma vidare att tryckas de ändrade anvisningar för vigselförrättaren, som de nya bestämmelserna föranleda.

Utan hinder av dessa ändringar få de blanketter som finnas tryckta fortfarande användas.

Anvisningar för vigselförrättare. Dessa anvisningar meddelas på grund av Kungl. Maj:ts kungörelse den 10 januari 1958 (nr 3) om ändring i kyrkobokföringskungörelsen den 30 december 1946 (nr 801).

1. Då vigselattest utfärdas på blankett enligt hittills gällande formulär skall jämte anvisning 1. på blanketten till lysningsbevis och i stället för anvisningarna 2. och 3. på blanketten iakttagas följande.

2. Då *vigseln skett efter lysning inom riket* skall vigselförrättaren ofördröjligen sända vigselattesten till pastorsämbetet i lysningsförsamlingen; han skall därvid först förvissa sig om att även raderna 1—5 äro vederbörligen ifyllda.

3. Då *vigseln skett utan föregången lysning* (se 4 kap. 7 § giftermålsbalken) eller *efter lysning utom riket* (d. v. s. lysning enligt dansk, finsk, isländsk eller norsk lag eller lysning i utlandsförsamling av svenska kyrkan) skall vigselförrättaren med ledning av makarnas äktenskapsbetyg eller motsvarande handlingar ifylla även raderna 1—4 i vigselattesten och å rad 5 anteckna den församling, där kvinnan är kyrkobokförd. Om kvinnan varken är eller bör vara kyrkobokförd i riket antecknas den församling där hon vistas samt orden »ej kyrkobokförd i riket».

Vidare skall i det fria utrymmet under rad 10 antecknas efter vilken främmande lag eller i vilken församling av svenska kyrkan lysning utom riket ägt rum, t. ex. »Lysning enl. dansk lag», »Lysning i sv. förs. Helsingfors». Har lysning ej skett antecknas »4: 7 GB».

Vigselattesten skall ofördröjligen sändas till pastorsämbetet i den församling inom riket, där kvinnan är kyrkobokförd, eller, om hon varken är eller bör vara kyrkobokförd i riket, den församling i riket där hon vistas.

Är mannen kyrkobokförd i riket skall vigselförrättaren därjämte å blankett till vigselattest meddela pastorsämbetet i mannens kyrkobokföringsort underrättelse om vigseln.

2 kap. Anteckningar om fallandesot.

Inledning. Enligt 5 § kungörelsen den 6 juni 1957 (nr 469) om epileptikeranstalter få endast med epilepsi behäftade intagas å epileptikeranstalt.

Så länge den intagne vistas på anstalten göres ingen anmälan om honom till pastorsämbetet i hans kyrkobokföringsort.

En sådan anmälan göres enligt 15 § först sedan han fyllt 18 år, om han då är eller blir utackorderad i familjevård eller slutligt utskrives utan att i samband därmed intagas på annan epileptikeranstalt eller på sinnessjukhus eller inskrivas vid anstalt för psykiskt efterblivna.

Anmälan göres av anstaltens föreståndare på blankett enligt formulär, som fastställts av medicinalstyrelsen.

På blanketten tecknar anstaltens läkare intyg, huruvida anledning finnes antaga, att för vederbörande med hänsyn till hans epileptiska sjukdom föreligger äktenskapshinder, varom förmäles i 2 kap. 6 § giftermålsbalken.

Anvisningar om vilka anteckningar som i anledning därav skola göras i församlingsboken och personakten hava införts i kyrkobokföringskungörelsen genom kungörelsen den 10 januari 1958 (nr 3).

Anvisningarna äro avfattade så som riksbyrån föreslagit i underdånig skrivelse den 28 oktober 1957.

Då därför den tankegång som lett fram till förslaget är ägnad att tjäna till ledning, återgives skrivelsens innehåll här nedan.

»Äktenskapshinder enligt 2 kap. 6 § giftermålsbalken är endast fallandesot som härrör av övervägande inre orsaker.

Enligt 3 kap. 2 § 5 mom. giftermålsbalken skall trolovad för att få lysning till äktenskap förete visst läkarintyg, om han är känd för fallandesot. Eljest skall trolovad avge skriftlig försäkran på heder och samvete att han, såvitt honom är veterligt, icke är behäftad med fallandesot. Här avses uppenbarligen även sådan fallandesot som icke är äktenskapshinder.

Fallandesot skall enligt kyrkobokföringskungörelsen (1946: 801) antecknas i församlingsboken kol. 4 och personakten rum 9. Anteckningen synes icke tjäna något annat ändamål än att vara till ledning för hindersprövningen vid lysning till äktenskap.

I princip gäller enligt 5 § kyrkobokföringskungörelsen att endast styrkta förhållanden skola antecknas i kyrkobok. Vad som skall styrkas beträffande fallandesot är ej stadgat. Lagberedningen har emellertid i motiven till lagen om äktenskaps ingående och upplösning (se N. J. A. II 1916 s. 109) påvisat att pastor endast undantagsvis kan hava annan grund för denna anteckning än sin egen kännedom om församlingsborna. Sjukdomens art att ofta vara för omgivningen påfallande ansågs göra att denna personalkännedom ej sällan torde lämna en fullt tillräcklig ledning. Då emellertid detta, särskilt i folkrikare församlingar, ej kunde vara till fyllest, föreslogs den ovannämnda försäkran om frihet från sjukdomen. Är trolovad känd för fallandesot skall enligt anvisning i formuläret till denna försäkran där uteslutas vad som avser sjukdomen i fråga.

Vad som på detta sätt kan bliva känt för pastor är emellertid endast sjukdomens förekomst men ej dess orsak. Av vad nu sagts om innehållet i giftermålsbalken och lagmotiven framgår att fallandesot skall antecknas i kyrkobok även då det icke är styrkt att den härrör av övervägande inre orsaker. Emellertid aktualisera vissa bestämmelser i kungörelsen den 6 juni 1957 (nr 469) om epileptikeranstalter frågan, huruvida anteckning skall göras även då det enligt läkarintyg icke finnes anledning antaga, att för vederbörande med hänsyn till hans epileptiska sjukdom föreligger äktenskapshinder, varom förmäles i 2 kap. 6 § giftermålsbalken.

Ett skäl för att likväl göra denna anteckning är att lysningsförrättaren eljest skulle berövas en möjlighet att iakttaga den nyssnämnda anvisningen i formuläret till försäkran om frihet från vissa äktenskapshinder, att vad som avser sjukdomen i fråga skall uteslutas. Detta skäl synes dock ej kunna vara avgörande. Med hänsyn till syftet med denna försäkran måste det anses i sista hand ankomma på den trolovade att göra uteslutningen.

Det är ej föreskrivet att anteckning i kyrkobok om fallandesot skall kunna överstrykas. Emellertid är det uppenbart att så skall kunna ske t. ex. då anteckningen grundar sig på en oriktig diagnos av ett sjukdomstillstånd som sedermera befunnits icke vara fallandesot. Centralbyrån har vidare ansett sig kunna i cirkulär till pastorsämbetena uttala uppfattningen, att en anteckning om fallandesot bör strykas i kyrkoböckerna då det företes bevis om medicinalstyrelsens prövning av läkarintyg utvisande, att fallandesot som härrör av övervägande inre orsaker icke kan hos vederbörande påvisas. Genom denna åtgärd kan ej vållas att ett äktenskap, som enligt lagen skall förhindras, blir ingånget. Däremot skulle anteckningen, om den kvarstode, kunna förorsaka, att den, som en gång genom att underkasta sig det i lagen stadgade förfarandet styrkt sig vara fri från detta äktenskapshinder, måste ånyo genomgå samma förfarande för att få detsamma styrkt. Och om han

med denna bakgrund skulle förbise att, då han vid begäran om lysning avger föreskriven försäkran, utesluta vad som avser sjukdomen, synes detta ej kunna läggas honom till last på annat sätt än som en försvarlig misstolkning, eftersom denna försäkran enligt formulärets rubrik avser frihet från äktenskapshinder och han är fri från detta hinder.

Då kyrkobokföringskungörelsen förutsätter att även annan fallandesot än den endogena skall antecknas i kyrkoböckerna synes detta sammanhänga med utredningssvårigheterna på sådant sätt, att regeln icke bör utsträckas till att omfatta fall, då det redan från början är styrkt att sjukdomen icke är sådan som utgör äktenskapshinder.

Enligt 5 § kungörelsen om epileptikeranstalter få endast med epilepsi behäftade intagas i sådan anstalt. En underrättelse till pastor enligt 15 § kungörelsen styrker därför att den det gäller är fallandesjuk. Innehåller underrättelsen därjämte att anledning finnes antaga, att för honom med hänsyn till hans epileptiska sjukdom föreligger äktenskaphinder, skall enligt den tolkning av kyrkobokföringskungörelsen som här givits, i församlingsboken kol. 4 och personakten rum 9 antecknas att han är fallandesjuk. Därmed är förutsättningen given för en framtida tillämpning av 3 kap. 2 § 5 mom. giftermålsbalken. Det skulle icke för denna tillämpning fylla en funktion att därjämte i församlingsboken kol. 14 och personakten rum 20 göres anteckning om uppgiftens innehåll, såsom enligt gällande bestämmelser skall ske, då en motsvarande uppgift inkommer till pastor från särskola eller vårdanstalt för psykiskt efterblivna. Däremot kan det vara lämpligt att föreskriva, att dagen då uppgiften inkommit skall antecknas. Av särskilda bestämmelser i kyrkobokföringskungörelsen följer, att uppgiften dessutom kan föranleda en anteckning om vistelseort. En på punkt 34 i kyrkobokföringskungörelsens anvisningar till församlingsboken kol. 14 grundad praxis hos pastorsämbetena kan medföra, att även uppgiftens innehåll i övrigt blir antecknat, ehuru detta ej särskilt föreskrives. Det synes icke föreligga någon anledning att förbjuda detta.

Innehåller uppgiften åter, att det icke finnes anledning antaga att det föreligger äktenskapshinder, skall enligt den uppfattning som här hävdats, ingen anteckning om fallandesot göras i församlingsboken kol. 4 och personakten rum 9. Detta torde icke vara uppenbart för pastorsämbetena och synes, om uppfattningen gillas av Eders Kungl. Maj:t, böra på något sätt komma till uttryck i författningen. Däremot synes i detta fall uppgiftens innehåll böra återgivas i församlingsboken kol. 14 och personakten rum 20. Frågan om verkan av en sådan anteckning är emellertid ej fullt klar. Beträffande en psykiskt efterbliven utesluter en motsvarande anteckning tillämpningen av 3 kap. 2 § 4 mom. giftermålsbalken, eftersom enligt detta lagrum skyldigheten att förete läkarintyg är beroende av att det är anledning antaga att den trolovade är sinnesslö och sådan anledning enligt anteckningen icke föreligger. Enligt 3 kap. 2 § 5 mom. giftermålsbalken åligger däremot sådan skyldighet den som är känd för fallandesot oavsett sjukdomens orsak; och en anteckning om att det icke finnes anledning antaga, att det för vederbörande med hänsyn till hans epileptiska sjukdom föreligger äktenskapshinder, innebär bl. a. att han blivit känd för fallandesot. Då vid begäran om lysning blankett till försäkran angående frihet från vissa äktenskapshinder förelägges honom skall därför enligt given bestämmelse vad som angår sjukdomen uteslutas. Men anteckningen får dessutom anses innebära, att med läkarintyg styrkts att fallandesot, som härrör av övervägande inre orsaker, icke kan hos honom påvisas. Detta läkarintyg är emellertid ej sådant

som trolovad enligt kungörelsen den 3 december 1915 har att förete för vinnande av lysning till äktenskap och har ej, som där föreskrives, varit underställt medicinalstyrelsens prövning. Skall anteckningen om intygets innehåll medföra samma verkan som medicinalstyrelsens bevis efter prövning av läkarintyg enligt 1915 års kungörelse synes det böra framgå av författningsföreskrift, att anteckningen har denna verkan. Tillräckligt tydligt torde detta komma till uttryck om det föreskrives att en uppgift från epileptikeranstalt med detta innehåll skall medföra, att en redan införd anteckning om fallandesot skall överstrykas i kyrkoböckerna.

Under åberopande jämväl av vad i övrigt här anförts förordar centralbyrån att en dylik föreskrift meddelas.

I äktenskapsbetyg för den som av sin epileptiska sjukdom är förhindrad att om ej annat visas ingå äktenskap torde såsom hittills endast böra antecknas att han är fallandesjuk. De nu föreslagna bestämmelserna torde böra medföra, att i äktenskapsbetyg för annan epileptiker ingen anteckning göres varigenom hans sjukdom röjes.»

Anledning antaga äktenskapshinder. På anmälningsblanketten har anstaltens läkare intygat, att anledning finnes antaga, att för vederbörande med hänsyn till hans epileptiska sjukdom föreligger äktenskapshinder, varom förmäles i 2 kap. 6 § giftermålsbalken.

I *församlingsboken kol. 4* införes därför anteckningen *fsj.*

I *församlingsboken kol. 14* antecknas dagen då uppgiften inkom, till exempel: »Uppg. fr. N. N. epileptikeranst. ink.» jämte dagens datum. Det står pastor fritt att därjämte anteckna uppgiftens innehåll.

I detta sammanhang bör erinras om att uppgiften dessutom kan föranleda en anteckning om vistelseort enligt vad som sägs i anvisningarna till församlingsboken kol. 14 under punkten 26.

I *personakten rum 9 och 20* göras motsvarande anteckningar. Detta följer av den lydelse anvisningarna till dessa rum hava redan enligt kungörelsen den 11 mars 1955 (nr 137). Beträffande anteckning om vistelseort se anvisning till personakten rum 20 under punkten 14.

Utfärdas *äktenskapsbetyg* för vederbörande skall däri enligt anvisningarna på blanketten antecknas att han lider av fallandesot. Någon anteckning om uppgiften från anstalten ifrågakommer icke.

Vid begäran om *lysning* har anteckningen om fallandesot den verkan, att den trolovade, såsom känd för fallandesot, antingen måste med medicinalstyrelsens bevis om prövning av föreskrivet läkarintyg styrka, att fallandesot, som härrör av övervägande inre orsaker, icke kan hos honom påvisas, eller ock visa medicinalstyrelsens tillstånd att utan hinder av sjukdomen ingå äktenskapet (se 3 kap. 2 § 5 mom. giftermålsbalken).

Icke anledning antaga äktenskapshinder. På anmälningsblanketten har anstaltens läkare intygat, att anledning *icke* finnes antaga, att för vederbörande med hänsyn till hans epileptiska sjukdom föreligger äktenskapshinder, varom förmäles i 2 kap. 6 § giftermålsbalken.

I *församlingsboken kol. 4* göres ingen anteckning. Finnes där redan anteckningen *fsj* skall den överstrykas.

I *församlingsboken kol. 14* antecknas dagen då uppgiften inkom samt därjämte uppgiftens innehåll, t. ex. »Enl. uppg. fr. N. N. epileptikeranst. ink.» (jämte dagens datum) »ej äkt. hinder p. g. a. fsj.»

I detta sammanhang bör erinras om att uppgiften dessutom kan föranleda en anteckning om vistelseort enligt vad som sägs i anvisningarna till församlingsboken kol. 14 under punkten 26.

Beträffande *personakten* gälla motsvarande regler om strykning av anteckning i rum 9 och om anteckningar i rum 20.

Utfärdas *äktenskapsbetyg* för vederbörande skall däri *icke* antecknas att han lider av fallandesot; ej heller skall den i församlingsboken kol. 14 gjorda anteckningen återgivas i betyget.

Lysning skall beviljas vederbörande utan att det erfordras något ytterligare läkarintyg om att fallandesot, som härrör av övervägande inre orsaker, icke kan hos honom påvisas. Detta är redan styrkt genom det i församlingsboken antecknade läkarintyget från anstalten, vilket tillagts den verkan att en redan förekommande anteckning om fallandesot skall överstrykas.

3 kap. Död- och begravningsboken.

Kungörelsen 29 november 1957 (nr 642) innehåller ändringar i kyrkobokföringskungörelsen föranledda av den nya jordfästningslagen.

I 28 § har tillagts en bestämmelse om rätt inskrivningsort för vissa fall, då den avlidnes lik eller aska införts i riket.

I anslutning till uttryckssättet i jordfästningslagen, där begravning utgör en sammanfattande benämning för jordfästning och gravsättning, har nu i kungörelsen uttrycket begravning i 22, 28, 29 och 57 §§, där det använts för att beteckna gravsättning av lik, ersatts av uttrycket *gravsättning*. Sistnämnda uttryck användes även för att beteckna nedsättande eller utströende av aska.

Även i formulären till födelse- och dopboken och till död- och begravningsboken samt i anvisningarna till dessa båda kyrkoböcker ha vissa uttryck ändrats. Sålunda ha beteckningarna E = eldbegängelse, G = gravsättning av lik, N = nedsättande av eller däremot svarande förfarande med aska och U = utströende av aska annorstädes än på begravningsplats införts, medan beteckningen B = begravning borttagits. Vidare har i formuläret till död- och begravningsboken samt i anvisningarna till denna uttrycket dödsattest resp. läkares dödsattest ersatts med dödsbevis.

Utan hinder av ändringarna i formulären få emellertid, enligt en övergångsbestämmelse, de blanketter enligt äldre formulär, som finnas tryckta, alltjämt användas.

Därvid böra de nya bestämmelserna föranleda följande ändrade anteckningssätt, såvitt angår eldbegängelse och gravsättning.

Eldbegängelse antecknas i kol. 18—21 på andra raden, därvid den i kol. 18 tryckta bokstaven B ändras till E. I kol. 23 göres ej annan anteckning än som föranledes av föreskriften i rummets rubrik, att »mottagna attester» skola där antecknas.

Gravsättning av lik antecknas i kol. 18—21 på tredje raden, därvid den i kol. 18 tryckta bokstaven N ändras till G. Beträffande kol. 23 gälla, frånsett uttryckssättet, oförändrade bestämmelser.

Nedsättande av eller däremot svarande förfaringssätt med aska antecknas i kol. 18—21 på tredje raden, därvid den i kol. 18 tryckta bokstaven N kvarstår. Beträffande kol. 23 gälla, frånsett uttryckssättet, oförändrade bestämmelser.

Utströende av aska annorstädes än på begravningsplats antecknas i kol. 18—21 på tredje raden, därvid den i kol. 18 tryckta bokstaven N ändras till U. I kol. 23 antecknas den underrättelse om förfarandet, som pastor erhållit från länsstyrelsen enligt 13 a § 3 mom. kungörelsen angående eldbegängelse (se kungörelse den 29 november 1957 nr 640). Därjämte antecknas »platsen för gravsättningen».

Anmärkning. Ytterligare lagstiftning på området är under beredning. Den nyligen utkomna förordningen den 2 maj 1958 (nr 200) om ändrad lydelse av 19 § 1 och 3 mom. folkbokföringsförordningen är ett led i förberedelserna. Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1959, från och med vilken dag även de väntade ytterligare bestämmelserna — angående eldbegängelse och gravsättning m. m. — torde komma att gälla.

Sedan författningen utkommit avser riksbyrån att fastställa formulär för tillståndsbevis, jordfästningsbevis (se nedan), gravsättningsbevis m. m.

Jordfästningsbevis. Enligt 57 § 1 mom. kyrkobokföringskungörelsen, nya lydelsen, skall den som förrättat *jordfästning i svenska kyrkans ordning* utfärda bevis därom.

Att bevis skall utfärdas innebär att det skall vara skriftligt. I övrigt är formen för beviset ej föreskriven.

Undantag från skyldigheten att utfärda bevis är angivet endast för det fall att pastor i rätta inskrivningsorten förrättat jordfästning i sin egen församling.

Detta är en tillämpning av principen i 5 § 1. kyrkobokföringskungörelsen, att pastor äger inskriva egen ämbetsåtgärd i kyrkobok utan stöd av annat bevis eller, med andra ord, att inskrivningen är det bevis om ämbetsåtgärden som upprättas.

Det nyssnämnda undantaget får därför även anses omfatta fall, då pastor i rätta inskrivningsorten förrättat jordfästning i annan församling på den

egna församlingens begravningsplats eller beträffande person, som är intagen å barnbördshus etc. (se 28 § 2 mom. andra stycket).

Det är vidare otvivelaktigt att, när jordfästning eljest ägt rum i annan församling och förrättats av pastor i församlingen, denne skall utfärda bevis därom till pastor i rätta inskrivningsorten men för sin egen församlings del ej behöver upprätta bevis på annat sätt än genom den inskrivning i kyrkoboken som skall ske där enligt 28 § 2 mom.

Har annan präst i församlingen än pastor förrättat jordfästningen, skall han utfärda bevis därom till pastor i rätta inskrivningsorten, om denna är en annan församling. Han skall även meddela sin egen pastor bevis.

Då särskild form för beviset ej föreskrivits, bör detta kunna ske genom inskrivning i kyrkoboken. Detta förfaringssätt var förutsatt i stadgandets ursprungliga lydelse och är även, i fråga om vigsel, förutsatt i 48 §, som för övriga fall föreskriver attest enligt fastställt formulär.

Denna tolkning leder till att jordfästningsbevis skall *utfärdas särskilt* (d. v. s. annorledes än genom inskrivning i död- och begravningsboken) endast i följande fall.

1. Jordfästningen äger rum i rätta inskrivningsorten eller å dess begravningsplats i annan församling eller avser person, intagen å barnbördshus etc. (se 28 § 2 mom. andra stycket) och förrättas av annan prästman än präst i rätta inskrivningsorten.

Beviset tillställes pastor i rätta inskrivningsorten.

2. Jordfästningen äger rum i annan församling och förrättas av präst i församlingen.

Beviset tillställes pastor i rätta inskrivningsorten.

3. Jordfästningen äger rum i annan församling men förrättas av annan prästman än präst i församlingen.

Bevis tillställes dels pastor i församlingen dels ock pastor i rätta inskrivningsorten.

4 kap. Äktenskapsskillnad i utlandet.

På förekommen anledning erinras om följande.

Enligt 3 kap. 4 § lagen den 8 juli 1904 om vissa internationella rättsförhållanden rörande äktenskap m. m. skall ett av myndighet i främmande stat givet beslut om äktenskapsskillnad mellan undersåtar i *samma* stat (d. v. s. i samma stat som myndigheten tillhör) lända till efterrättelse här i riket.

Vid tillämpningen härav gäller den s. k. förvandlingsregeln i 7 kap. 2 § att fråga som angår äktenskapsskillnad mellan makar, vilka äro undersåtar i olika stater, skall bedömas som om bägge makarna vore undersåtar i den

stat, de sist gemensamt tillhört, eller, om de ej hava tillhört samma stat, i den stat mannen tillhör.

Befinnes enligt dessa regler att myndigheten i den främmande staten beviljat äktenskapsskillnad mellan undersåtar i annan stat, måste beslutet stadfästas av Svea Hovrätt, innan det kan vinna tillämpning, såvitt angår frånskild makes rätt att träda i nytt äktenskap (3 kap. 5—7 §§).

På grund av den s. k. internordiska familjerättskonventionen mellan Sverige, Danmark, Finland, Island och Norge gälla dock i förhållande till dessa länder särskilda regler, för vår del upptagna i förordningen den 31 december 1931 om vissa internationella rättsförhållanden rörande äktenskap m. m.

Enligt 7 § kan där upptagas yrkande om äktenskapsskillnad mellan medborgare i fördragsslutande stat. Detta innebär att båda makarna skola vara medborgare i något av länderna men ej nödvändigtvis i samma land och ej heller nödvändigtvis i det land där beslutet meddelas.

Enligt 22 § skall beslutet gälla även i övriga stater utan särskild stadfästelse.

Däremot gäller konventionen icke, om någon av makarna skulle vara medborgare i annat land än Sverige, Danmark, Finland, Island eller Norge. I sådant fall måste frågan om äktenskapsskillnadens giltighet i Sverige bedömas efter 1904 års lag, även om den beviljats av grannlandsmyndighet.

Slutligen bör framhållas, att det städse är viktigt att tillse att beslutet har laga kraft och att det verkligen gäller äktenskapsskillnad, ej t. ex. endast separation.

5 kap. Utrikes födelseort men svensk födelsehemort.

I ett underdånigt remissutlåtande den 1 april 1958 har centralbyrån anfört följande.

»Den stora befolkningsrörelsen mellan särskilt grannländerna och vårt land samt en viss allmän obenägenhet, framför allt bland utlänningar, att göra anmälningar medför att många utlänningar stå kvar i församlingsböckerna till ett par år efter hemresan och därefter, i en del fall, i obefintlighetsböckerna under obestämd tid. Många barn med utländsk födelseort ha av denna anledning svensk födelsehemort. Nu är det emellertid ej heller ovanligt att sådana barn i olika åldrar medfölja då föräldrarna återinvandra. Då barnen äro invandrare synes av vissa bestämmelser följa, att de skola omedelbart kyrkobokföras i inflyttningsorten och att riksbyrån skall upprätta personakter för dem. Lika oeftergivligt synes emellertid vara att födelsehemorten skall vara barnets första kyrkobokföringsort. Frågan om barnet skall införas i födelseboken och om dess personakt skall upprättas av pastor

i födelsehemorten beror av om dess födelse anmälts här i Sverige och, där så ej redan skett, om invandringsanmälan skall anses som födelseanmälan. I personakten skall födelseorten antecknas endast om födelsehemort ej finnes; men om födelsehemorten antecknas utan att födelsen blivit där inskriven, ledes en framtida forskare in på ett blindspår. Här uppkommer även frågan, om församlingens egenskap av födelsehemort är beroende av pastors beslut att inskriva födelsen. Processuella skäl kunna anföras för ett sådant betraktelsesätt. Å andra sidan följer denna egenskap av så entydiga bestämmelser och rättsfakta, att ett förnekande därav i allmänhet skulle innebära ett uppenbart lagtrots. Det må slutligen anmärkas att folkbokföringsförfattningarna icke räkna med en retroaktiv kyrkobokföring; som ett exempel till denna regel kan nämnas, att en invandrare, som haft flera bostadsorter efter varandra sedan han kom in i landet men anmäler inflyttning endast i den sista, kyrkobokföres endast där. I det föreliggande dilemmat har riksbyrån, bl. a. med tillämpning av denna regel, stannat vid följande lösning. Därest omständigheterna i det särskilda fallet ej föranleda en annan bedömning, anses barnet som invandrare, inflyttningsorten som första kyrkobokföringsort och födelsen såsom icke anmäld här i riket. Personakten upprättas av riksbyrån och födelsehemorten antecknas i rum 8 med en hänvisning till rum 20, där anmärkning göres om att födelsen, då personakten utfärdas, ej är inskriven i födelsehemorten, varjämte födelseorten antecknas. Då anledning därtill gives efterhöres hos pastor i födelsehemorten, om födelsen är eller förväntas bli där inskriven, samt förfares vidare efter omständigheterna. Emellertid vore en översyn av bestämmelserna önskvärd.»

Detta meddelas till kännedom om den praxis som riksbyrån numera tillämpar.

Skulle det i något fall först sedan riksbyrån upprättat personakt och därvid i rum 8 antecknat utländsk födelseort bliva upptäckt, att barnet har svensk födelsehemort, bör personakten rättas av pastor enligt dessa principer, därvid födelsehemorten antecknas i rum 8 och anteckningen om födelseort strykes. Därjämte göres, om födelsen ej är eller blir inskriven i födelsehemorten, i rum 20 anteckning därom och om födelseorten.

En anteckning i rum 20 om att födelsen ej inskrivits bör överstrykas, om det kommer till pastors kännedom att inskrivning sedermera skett.

Stockholm den 18 juni 1958.

Kungl. statistiska centralbyrån

INGVAR OHLSSON

Alf Olsson

STATENS REPRODUKTIONSANSTALT
29/3 25.
GÖTEBORGS STADSBIBLIOTEK

KUNGL. STATISTISKA CENTRALBYRÅN

RIKSBYRÅN FÖR FOLKBOKFÖRINGEN

Cirkulär Nr 53 (juli 1958)

Cirkulär till samtliga pastorsämbeten.

Angående uppgifter om skolpliktiga barn.

Riksbyrån för folkbokföringen får härigenom för pastorsämbetenas kännedom nedan återge ett av Kungl. Maj:t den 18 juni 1958 meddelat beslut angående uppgifter om skolpliktiga barn.

Stockholm den 19 juli 1958.

Kungl. statistiska centralbyrån

JOHANNES SJÖSTRAND

A. H. Lindström

AVSKRIFT

ECKLESIASTIK-
DEPARTEMENTET

På därom gjord underdånig framställning förordnar Kungl. Maj:t som följer:

1. Den skyldighet att lämna uppgifter om skolpliktiga barn, som åvilar kyrkoherde enligt § 36 förnyade stadgan den 26 september 1921 (nr 604) angående folkundervisningen i riket, skall gälla intill utgången av juli 1958.

2. Från och med den 1 augusti 1958 skall länsbyrå för folkbokföringen beträffande barn, som under året fylla lägst 7 och högst 16 år, genom avtryckskort underrätta skolchef om sådana registreringsåtgärder, om vilka denne bör få kännedom. Avtryckskort skall snarast efter registreringsåtgärden sändas till skolchefen i den kommun, där barnet är eller — då underrättelsen avser flyttning till annan kommun — före flyttningen var kyrkobokfört.

3. Vad i punkten 2 sagts om länsbyrå skall äga motsvarande tillämpning beträffande mantalsverket i Stockholm samt de lokala skattemyndigheterna i Göteborg och Malmö.

4. Närmare föreskrifter om tillämpningen av punkterna 2 och 3 utfärdas av riksbyrån för folkbokföringen efter samråd med skolöverstyrelsen.

Detta får jag, på nådigste befallning, meddela statistiska centralbyrån för vederbörandes underrättande i den ordning centralbyrån finner lämplig. Stockholm den 18 juni 1958.

RAGNAR EDENMAN

I. Ulveson

Stat. cbn. 1338/1958. 2 500 ex.

STATENS REPRODUKTIONSANSTALT
305758

GÖTEBORGS STADSBIBLIOTEK

FP
54

KUNGL. STATISTISKA CENTRALBYRÅN

RIKSBYRÅN FÖR FOLKBOKFÖRINGEN

Cirkulär Nr 54 (juni 1959)

Cirkulär till samtliga pastorsämbeten och länsstyrelser samt de lokala skattemyndigheterna i Stockholm, Göteborg och Malmö angående nya bestämmelser om ympning mot smittkoppor (vaccination), jämte ett utlåtande i annat ämne av JO.

A. Angående vaccination.

Nya författningar m. m.

Lagen den 28 juli 1958 (nr 428) om ympning mot smittkoppor, nedan kallad *ympningslagen,* trädde i kraft den 1 januari 1959, då lagen den 2 juni 1916 (nr 180) om skyddskoppympning upphörde att gälla. Till ympningslagen ansluter sig *Kungl. Maj:ts kungörelse den 5 december 1958 (nr 649) med tillämpningsföreskrifter till lagen om ympning mot smittkoppor,* nedan kallad *ympningskungörelsen,* vilken likaledes trädde i kraft den 1 januari 1959. Vidare har utfärdats *Kungl. Maj:ts kungörelse den 5 december 1958 (nr 651) om ändring i de vid kyrkobokföringskungörelsen fogade formulären och anvisningarna till kyrkoböckerna,* nedan benämnd *kungörelsen 1958: 651,* vilken träder i kraft den 1 juli 1959.

Bestämmelserna innebära i huvudsak för pastorsämbetenas del, att den skyldighet att registrera och avisera ympning, som tidigare åvilat pastor, överflyttas till länsbyråerna. Under en övergångstid skall dock pastor fullgöra vissa skyldigheter i detta sammanhang. Vad i ympningskungörelsen sägs om länsbyrå för folkbokföringen skall äga motsvarande tillämpning å de lokala skattemyndigheterna i Stockholm, Göteborg och Malmö.

Beträffande den tid inom vilken ympning skall ske anger ympningslagen (2 §) såsom huvudregel, att barn skall undergå ympning före utgången av det kalenderår under vilket barnet fyller fyra år. Enligt övergångsbestämmelse i ympningslagen skall barn, som är fött 1953 eller 1954 och som icke ympats före ympningslagens ikraftträdande, undergå ympning före den 1 januari 1960. Under vissa i lagen angivna förutsättningar kan anstånd med ympning eller undantag från ympningsplikten medgivas.

Avisering och registrering av ympning m. m.

Enligt övergångsbestämmelse i ympningskungörelsen skall före utgången av januari 1959 uppgift om *ympning, som under 1958 ägt rum* på grund av

Stat. cbn. 1343/1959. 3 000 ex.

stadgandet i 2 § lagen den 2 juni 1916 (nr 180) om skyddskoppympning eller eljest utförts på förut icke ympad person, av ymparen ha insänts till pastorsämbetet. Anteckning härom skall ha införts i församlingsbok och personakt på sätt föreskrives i kyrkobokföringskungörelsens nuvarande anvisningar till kol. 8 församlingsboken och rum 6 personakten.

Beträffande ympning som sker 1959 eller senare skall i vissa fall uppgift lämnas länsbyrån av den som verkställt ympningen (13 § ympningskungörelsen), dock ej om barnet fyllt 15 år. Ympningen registreras i länsbyråns tryckande register genom inprägling på personplåten av tecknet *v*, dock icke, även om uppgift inkommit, därest barnet fyllt eller under registreringsåret fyller 16 år. Denna ympningsmarkering återfinnes i plåtavtrycket längst till höger i ungefärlig höjd med postadressen. I avtryckskort, som framställts av uppbördsverket i Stockholm, återfinnes dock ympningsmarkering längst till vänster ovanför postadressen.

Pastor kommer icke att underrättas om ympningen för anteckning i kyrkobok.

Från och med den 1 juli 1959 skola rubrikerna och anvisningarna till församlingsboken kol. 8 (»vacc. el. haft koppor») och personakten rum 6 (»vacc.») — men ej kolumnen, rummet eller deras numrering — utgå enligt kungörelsen 1958: 651. *Därmed ha vaccination och smittkoppor upphört att vara förhållanden som skola antecknas i dessa kyrkoböcker.* Likväl få de blanketter enligt äldre formulär som finnas tryckta — hos pastorsämbeten eller förlag — alltjämt användas enligt övergångsbestämmelserna; men även i dessa blanketter ha de upphävda rubrikerna upphört att innehålla föreskrift om anteckningsskyldighet.

Vunnen kännedom om vaccination eller smittkoppor föranleder härefter ingen anteckning i dessa kyrkoböcker. Då någon första gången inskrives i församlingsbok göres ingen anteckning i kol. 8, ej heller i rum 6 då personakt upprättas. Redan skedd anteckning medtages icke vid överföring till nytt uppslag i församlingsbok eller till annan församlingsbok eller till bok över obefintliga eller vid omskrivning av personakt; ett annat förfaringssätt skulle innebära att anteckning gjordes i ett utrymme, varom icke längre gäller att det skall innehålla sådan anteckning.

Däremot kvarstår en dylik anteckning oförändrad på det rum där den införts. Det är ej föreskrivet att den skall överstrykas eller eljest anses avförd från kyrkoboken.

Detsamma som ovan sagts om församlingsbok följer beträffande folkregister, register över obefintliga och arkivregister hos uppbördsverken i Stockholm och Göteborg av att, enligt de för dessa städer gällande kungörelserna om folkbokföringen, folkregisterkortet skall ha samma innehåll som församlingsbok, såvitt nu är i fråga.

De genom 1915 års kyrkobokföringsförordning fastställda formulär, vilka enligt punkt 6 i övergångsbestämmelserna till 1947 års kungörelse angå-

ende folkbokföringen i Stockholm (nr 944) alltjämt skola tillämpas vid utfärdande av sådana flyttningsbetyg, som i Stockholm kyrkobokförda personer skola innehava till dess medborgarkort utfärdats, kunna — sedan vaccination och smittkoppor upphört att vara förhållanden som skola antecknas i kyrkobok — ej vidare anses medföra skyldighet att angiva huruvida dylikt förhållande ägt rum, då sådant betyg utfärdas efter den 30 juni 1959; till undvikande av missförstånd böra de tryckta orden därom överstrykas i blanketten vid betygets utfärdande.

Blanketten till rekvisition av personakt kommer att ändras i bl. a. förevarande hänseende. Vid användning av redan tryckta blanketter erfordras fr. o. m. den 1 juli 1959 icke att uppgift om vaccination eller smittkoppor meddelas i rekvisitionen.

Prästbevis m. m. Beträffande vissa flyttningsbetyg i Stockholm, vilka historiskt och funktionellt intaga en särställning, hänvisas till det ovan sagda.

På grund av föreskrifter i de *upphävda* stadgorna för kommunala mellanskolor (1933: 345 § 23), för folkskoleseminarierna (1937: 535 § 23) samt för småskoleseminarierna (1938: 42 § 23) och en numera ändrad föreskrift i läroverksstadgan (1945: 581 § 28) torde det alltjämt hos pastorsämbeten eller förlag finnas blanketter till prästbetyg för inträde i läroanstalt, vilka innehålla tryckt förtext för uppgift om vaccination m. m. Någon sådan föreskrift innehålles däremot icke i motsvarande nu gällande bestämmelser, nämligen 28 § 1 läroverksstadgan (1958: 335), 20 § stadgan för högre kommunala mellanskolor (1958: 342) och 22 § 2 mom. a) stadgan för folkskoleseminarierna (1958: 427). Pastor kan därför anses berättigad att i prästbetyg, som avses i dessa bestämmelser, underlåta att angiva huruvida vederbörande är vaccinerad eller har haft smittkoppor. Användes blankett med tryckt förtext för sådan uppgift bör lämpligen, till förebyggande av missförstånd, förtexten överstrykas.

Riksbyrån har fäst medicinalstyrelsens uppmärksamhet på att det av styrelsen jämlikt 10 § 4 sinnessjuklagen fastställda formuläret till prästbevis för intagning å sinnessjukhus (Med.styr. III 105) synes förutsätta, att uppgift om vaccination lämnas.

På grund av ämnets svåröverskådlighet hemställer riksbyrån om att bliva underrättad genom vederbörande kyrkobokföringsinspektör, för den händelse det skulle upptäckas någon ytterligare — här förbisedd — föreskrift enligt författning, fastställt formulär eller myndighets beslut om att i prästbevis skall intagas uppgift angående vaccination e. d.

Kvarstår i kyrkobokföringsortens församlingsbok eller i personakten uppgift om att någon är vaccinerad eller haft koppor, är pastor alltjämt

oförhindrad att giva intyg därom i prästbevis. Likaså kan intygas att kyrkoboken icke innehåller anteckning därom.

Då prästbetygen i princip äro utdrag av kyrkobok torde i allmänhet uppgift om vad vederbörandes avtryckskort innehåller eller icke innehåller i sådant hänseende komma att lämnas i annan form. Finner pastor emellertid av praktiska skäl lämpligt, att i något prästbetyg intaga uppgift om sådant förhållande enligt avtryckskort, tillrådes att denna källa angives, exempelvis med tillägg av orden »enligt avtryckskort».

Även sedan hittillsvarande särskilda föreskrifter om pastors intygsplikt i dessa hänseenden upphört att gälla, kvarstår den skyldighet att på begäran utlämna uppgift om vad kyrkobok eller avtryckskort i pastors register innehåller härutinnan, som följer av gällande bestämmelser om allmänna handlingars offentlighet.

Pastorsämbetenas medverkan vid ympningskontrollen.

Pastors skyldighet att lämna uppgift om skolpliktiga barn har upphört med utgången av juli 1958 (riksbyråns cirkulär nr 53 av juli 1958). Därigenom har även pastors uppgiftsskyldighet, huruvida skolpliktigt barn har undergått skyddskoppympning, bortfallit. I stället skall länsbyrå årligen tillställa hälovårdsnämnd uppgift beträffande ett vart i riket kyrkobokfört och i länsbyråns register upptaget barn, som under året fyllt eller fyller fem år och som enligt registret icke undergått ympning. Uppgiften skall före den 15 april översändas till hälsovårdsnämnden i den kommun, inom vilken barnet är kyrkobokfört (16 § ympningskungörelsen). Enligt övergångsbestämmelse i ympningskungörelsen skall länsbyrå beträffande barn fött 1953 eller 1954 översända sådan uppgift före den 15 april 1960.

I övergångsbestämmelse till ympningskungörelsen stadgas vidare, att pastor i den ordning, som föreskrives av riksbyrån, skall tillställa hälsovårdsnämnd uppgift om de barn, födda tidigast under 1953, vilka enligt anteckning hos pastor blivit ympade före den 1 januari 1959. Detta gäller även pastorsämbetena i Stockholms församlingar.

Under en övergångstid åren 1960—63 påkallas enligt ovanstående viss pastors medverkan vid ympningskontrollen. Under nämnda år kommer vederbörande länsbyrå att i god tid före den 15 april respektive år tillställa pastorsämbetet avtryckskort, nedan kallade *kontrollkort,* avseende i församlingen kyrkobokförda barn, som tillhöra vissa åldersklasser enligt följande.

Kort sändes år	*för barn födda år*
1960	1953, 1954, 1955
1961	1956
1962	1957
1963	1958

Kontrollkorten avse barn, vilka enligt länsbyråns register icke äro ympade och som sålunda sakna ympningsmarkering. Med ledning av kontrollkorten skall pastor undersöka, om anteckning finnes att vederbörande barn blivit vaccinerat eller haft smittkoppor. Kontrollen skall göras med ledning av församlingsliggaren. Denna är i detta avseende fullständigare än församlingsboken beträffande personer som efter den 1 juli 1959 efter flyttning eller eljest införts i boken eller på nytt uppslag i denna, därför att anteckning om vaccination eller smittkoppor, som eventuellt finnes i personakten, i dylikt fall ej skall överföras till församlingsboken enligt de nya bestämmelserna.

Om personakten i rum 6 innehåller bokstaven *v* eller *s*, antecknas denna bokstav med rött i nedre högra hörnet av kontrollkortet. Finnes i rum 20 anteckningen »vacc. enl. uppg.», »vacc. ej styrkt» e. d., vilket särskilt kan vara fallet beträffande invandrade barn, tillägges å kontrollkortet efter den antecknade bokstaven *v* eller *s* orden »ej styrkt». På kontrollkort, varå *v* eller *s* ej skall antecknas, göres lämpligen ett vågrätt streck.

Efter vidtagen kontroll skall pastor översända samtliga erhållna kort till vederbörande hälsovårdsnämnd före den 15 april det år korten överlämnats till pastor. Vid översändandet skall medicinalstyrelsens cirkulär MF nr 30/1959 åberopas. Genom nämnda cirkulär ha hälsovårdsnämnderna erhållit kännedom om att kontrollkort enligt ovanstående är att förvänta från pastor.

B. Angående barns börd i vissa fall.

Från Riksdagens Justitieombudsman har mottagits följande:

»Till Kungl. Statistiska Centralbyrån.

I skrivelse, som hit inkom den 20 juli 1957, framställde kyrkobokföringsinspektören kyrkoherden H. G. W. Lillieroth två frågor angående anteckning i kyrkobok av faderskap till barn.

Den första frågan gällde det fall, att en kvinna efter äktenskapsskillnad enligt 11 kap. 3 § giftermålsbalken och omgifte föder barn å sådan tid efter det första äktenskapets upplösning att barnet kan vara avlat dessförinnan. Vad Lillieroth ville veta var huruvida såsom fader till barnet borde antecknas mannen i det förra eller i det senare äktenskapet.

Den andra frågan var hur det förhåller sig med faderskapet, när äktenskapsskillnad erhållits enligt 11 kap. 8 § giftermålsbalken och hustrun — som förutsättes icke ha ingått nytt äktenskap — föder barn inom nio månader efter äktenskapets upplösning.

I ärendet inkom Centralbyrån med infordrat yttrande och anförde däri:

I de till kyrkobokföringskungörelsen den 30 december 1946 fogade anvisningarna till födelse- och dopboken kol. 9 stadgas, att såsom fader till barn, som födes under äktenskap, antecknas mannen, oavsett hur med makarnas sammanlevnad sig förhåller. Vidare stadgas, att om barn födes av änka eller frånskild hustru å sådan tid efter äktenskapets upplösning, att det kan vara avlat dessförinnan, likaledes mannen skall antecknas som fader. Det må anmärkas, att enligt kyrkobokföringskungörelsens terminologi en kvinna betecknas som änka eller frånskild hustru endast så länge hon icke ingått nytt äktenskap.

Med tillämpning av dessa anvisningar blir svaret på första frågan, att mannen i det vid barnets födelse bestående äktenskapet skall antecknas som fader.

Den andra frågan synes vara avsedd att besvaras under antagande, att barnet kan vara avlat före äktenskapets upplösning. Under denna förutsättning följer av kyrkobokföringskungörelsens anvisningar, att mannen i det upplösta äktenskapet skall antecknas som fader till barnet. Detta gäller även om man ytterligare gör det antagandet, att det är barnets avlelse som föranlett äktenskapsskillnadsdomen enligt 11 kap. 8 § giftermålsbalken.

Kyrkobokföringskungörelsens anvisningar torde få anses klart angiva vem som i de båda fallen skall antecknas som fader. Såvitt angår det första fallet kan den tvekan som uppkommit förmodas ha sitt upphov i 1 kap. 1 § föräldrabalken, vars presumtionsregel i detta fall är tillämplig med avseende å båda äktenskapen utan att i balken utsäges hur denna konkurrens skall lösas. Beträffande presumtionsregelns innebörd föreligger ett uttalande av ärvdabalkssakkunniga i deras betänkande med förslag till ärvdabalk (SOU 1954: 6) å s. 141. Där påpekas att barn, som avlats innan äktenskap blivit upplöst men födes sedan modern ingått nytt äktenskap, jämlikt 1 kap. 1 § föräldrabalken presumeras ha äktenskaplig börd i det senare äktenskapet.

Tveksamhet kan vidare ha uppkommit på grund av att frågan om den frånskilde mannens faderskap besvaras olika, ehuru i bägge fallen barnet avlats innan äktenskapet med honom upplöstes.

Föräldrabalkens svar på andra frågan är emellertid utan tvekan detsamma som kyrkobokföringskungörelsens.

Det må i anslutning till Centralbyråns yttrande anmärkas, att 1 kap. 1 § föräldrabalken — vilket lagrum ersatt 1 § lagen den 14 juni 1917 om äktenskaplig börd — har följande lydelse: 'Barn, som födes under äktenskap eller å sådan tid efter dess upplösning att det kan vara avlat dessförinnan, har äktenskaplig börd *(barn i äktenskap),* såvida ej, i den ordning som sägs i 2 kap., förklaras att barnet icke har sådan börd'.

Sedermera inkom Centralbyrån självmant med nytt yttrande och framhöll däri, att Centralbyrån — efter att ha tagit del av vissa uttalanden av chefen för justitiedepartementet vid remissen år 1955 till lagrådet av förslaget till ny ärvdabalk m. m. — kommit i tvekan beträffande kyrkobokföringskungörelsens innebörd.

I sitt anförande anknöt departementschefen till ärvdabalkssakkunnigas av Centralbyrån i dess första yttrande åberopade uttalande om tolkningen av 1 kap. 1 § föräldrabalken och yttrade (se prop. nr 144/1958 s. 171—173):

De sakkunniga har gjort gällande att barn, som avlats innan äktenskap blivit upplöst men födes sedan modern ingått nytt äktenskap, jämlikt 1 kap. 1 § föräldrabalken presumeras ha äktenskaplig börd i det senare äktenskapet. En remissinstans — föreningen Sveriges häradshövdingar — har i anledning av detta uttalande yttrat att en motsatt tolkning av presumtionsregeln bättre syntes överensstämma med förarbetena till lagen om äktenskaplig börd, från vilken nyssnämnda lagrum överflyttats till föräldrabalken, samt med grunderna till 2 kap. 11 § giftermålsbalken. Den tveksamhet, som sålunda måste anses föreligga om hur presumtionsregeln skall förstås, borde enligt föreningens mening undanröjas, särskilt som kollisionsfallen ingalunda vore fåtaliga och tenderade att bli talrikare.

Vad sålunda anförts ger mig anledning erinra om att samma invändning framfördes redan vid behandlingen av förslaget till föräldrabalk (jfr prop. nr 93/1949 s. 62 och 63). Vid remissbehandlingen av nämnda förslag yttrades nämligen att presumtionsregeln ej gåve klart besked i det fall, att barnet födes under äktenskap men å sådan tid efter upplösningen av ett moderns tidigare äktenskap att det kunde vara avlat dessförinnan. Då det tidigare äktenskapet upplösts efter hemskillnad syntes 2 kap. 11 § giftermålsbalken ej erbjuda tillräcklig garanti för att det nämnda fallet ej kunde uppkomma.

Till bemötande av vad sålunda anmärkts hänvisade jag i första hand till innehållet i 2 kap. 11 § giftermålsbalken. I nämnda lagrum stadgas som regel en väntetid av tio månader, varunder kvinna som varit gift ej får ingå nytt äktenskap. Från denna regel göres undantag för två fall, nämligen att kvinnan ej är havande från tiden före äktenskapets upplösning samt att tio månader förflutit från det sammanlevnaden med mannen upphörde.

I fortsättningen uttalade jag att anledningen till väntetiden vore den ovisshet om faderskapet, vartill hustruns omgifte under den närmaste tiden efter äktenskapets upplösning kunde leda, samt att det ansetts stötande om hennes under senare äktenskap födda barn rättsligen kunde anses såsom barn i ett tidigare gifte. Stadgandet om väntetid anslöte till den i 1917 års lag om äktenskaplig börd upptagna regeln att barn, som födes under äktenskap eller å sådan tid efter dess upplösning att det kan vara avlat dessförinnan, har äktenskaplig börd. De båda medgivna undantagen från föreskriften om väntetid kunde sammanfattas till det enda, av stadgandets syfte omedelbart förestavade, att nytt gifte vore tillåtet så snart havandeskap från det förra giftet vore uteslutet.

Det torde emellertid — framhöll jag vidare — trots bestämmelserna i 2 kap. 11 § giftermålsbalken i undantagsfall kunna inträffa att äktenskap kommer till stånd, ehuru kvinnan är havande från tiden före upplösningen av ett föregående äktenskap. Dom å äktenskapsskillnad enligt 11 kap. 3 § giftermålsbalken kunde sålunda ha utverkats, oaktat makarna haft samlag med varandra under hemskillnadstiden. I ett par uppmärksammade rättsfall (NJA 1939 s. 48 och 1945 s. 260) hade till och med dömts till äktenskapsskillnad enligt detta lagrum, ehuru i målet utretts att samlag mellan makarna förekommit under hemskillnadstiden. Och efter äktenskapsskillnadens meddelande kunde kvinnan träda i nytt gifte utan iakttagande av någon väntetid. Domen å äktenskapsskillnad finge nämligen anses innefatta bevis att sammanlevnaden mellan makarna upphört för mer än ett

år sedan. Liknande fall kunde inträffa även vid äktenskapsskillnad enligt vissa andra lagrum i giftermålsbalken.

Jag tillade att för det fall, att barn födes efter ett senare äktenskaps ingående men å sådan tid att det kan vara avlat före upplösningen av ett tidigare äktenskap, presumtionsregeln i 1917 års lag ej gåve någon ledning för avgörandet om barnet skall anses härstamma ur det ena eller det andra äktenskapet. I dylika, veterligen sällsynta fall torde — yttrade jag vidare — enligt sakens natur barnet i regel ha kyrkobokförts såsom barn i det senare giftet. Någon ovisshet angående barnets börd i nu avsedda fall syntes ej heller såvitt känt ha uppstått till följd av lagens ståndpunkt. Det skulle enligt min då uttalade mening även vara vanskligt att i lag meddela en allmängiltig presumtionsregel rörande härkomsten i dylika kollisionsfall. Å andra sidan vore det självfallet önskvärt — yttrade jag slutligen — att såvitt möjligt hindra att sådana fall som nu avsåges inträffade. Jag ansåg mig emellertid icke böra i detta syfte upptaga frågan om en skärpning av 2 kap. 11 § giftermålsbalken i dåvarande sammanhang.

Vad jag sålunda vid behandlingen av förslaget till föräldrabalk uttalade finner jag icke anledning frångå. Det torde få ankomma på rättstillämpningen att från fall till fall avgöra hur bördsställningen för barn, som här avses, skall gestaltas. I regel torde enligt sakens natur barnet vid kyrkobokföringen ha hänförts till det senare äktenskapet. Mannen i detta är då behörig att föra bördstalan mot barnet. Bifalles sådan talan, torde barnet i regel få anses ha äktenskaplig börd i moderns tidigare äktenskap.

Statistiska Centralbyrån anförde i anslutning till det återgivna departementschefsuttalandet:

Departementschefen biträder ej ärvdabalkssakkunnigas uppfattning. Enligt hans mening är det överlämnat åt rättstillämpningen att från fall till fall avgöra hur bördsställningen för barn, som här avses, skall gestaltas. Därest riksdagens behandling av lagstiftningsärendet ej föranleder till annat torde det kunna anses slutligen avgjort att det diskuterade lagrummet har denna innebörd.

Vid kyrkobokföringen ha emellertid pastorsämbetena ej att omedelbart tillämpa lagrummet. Till deras efterrättelse äro vissa anvisningar givna i kyrkobokföringskungörelsen. Såsom Centralbyrån fattat dessa anvisningar medge de intet val mellan de två äktenskapen. Möjligheten av ett sådant val synes emellertid vara förutsatt, då departementschefen vidare anför, att *i regel* torde enligt sakens natur barnet vid kyrkobokföringen ha hänförts till det senare äktenskapet.

Om anvisningarna skola anses inrymma denna möjlighet, kan Centralbyrån emellertid ej vidhålla sitt uttalande, att de torde få anses klart angiva vem som i de båda fallen skall antecknas som fader.

Departementschefens ovan återgivna uttalanden vid remissen till lagrådet av förslaget till ärvdabalk m. m. mötte icke någon gensaga vid lagstiftningsfrågans fortsatta behandling. Den av honom hävdade uppfattningen — att 1 kap. 1 § föräldrabalken icke lämnar någon ledning för avgörandet ur vilket äktenskap ett barn stammar, när det fötts efter det

modern ingått nytt äktenskap men å sådan tid att det kan vara avlat innan hennes tidigare äktenskap upplöstes — överensstämmer i huvudsak med vad som allmänt uttalats inom den juridiska litteraturen (se bl. a. Undén, Föräldrar och barn, 2 uppl. s. 21, Löfving och Carlsson, Lagstiftningen om barn utom äktenskap m. m. s. 17, Walin, Föräldrabalken s. 11 f., Beckman, Svensk familjerättspraxis s. 63 samt Malmström, Föräldrarätt s. 23 ff). Vissa författare (Löfving och Carlsson, Walin samt i synnerhet Malmström) mena dock att presumtion i allmänhet bör vara för den senare mannens faderskap.

Om föräldrabalken sålunda får anses lämna frågan om faderskapet i ett fall som det förevarande mer eller mindre öppen, är emellertid att märka att pastor — såsom Statistiska Centralbyrån framhållit — vid kyrkobokföringen icke har att omedelbart tillämpa föräldrabalken utan skall ställa sig till efterrättelse föreskrifterna i kyrkobokföringskungörelsen jämte de därvid fogade anvisningarna. De åberopade anvisningarna till födelse- och dopboken kol. 9 — vari i andra stycket stadgas bl. a., att såsom fader till barn, som födes under äktenskap, antecknas mannen, oavsett huru med makarnas sammanlevnad sig förhåller — syfta visserligen i första hand på andra situationer än det undantagsfall som här är i fråga. Stadgandet täcker emellertid enligt sin ordalydelse även detta fall och har, tillämpat på fallet, en klar innebörd. Med »mannen» kan nämligen i detta sammanhang rimligen icke förstås annat än mannen i det vid barnets födelse bestående äktenskapet (jfr dock Malmström a. a. s. 24, not. 13, där stadgandet angives vara formellt dubbeltydigt). Det må tilläggas, att den följande meningen i anvisningarna — 'Födes barn av änka eller frånskild hustru å sådan tid efter äktenskapets upplösning, att det kan vara avlat dessförinnan, antecknas likaledes mannen.' — icke här är tillämplig enär, såsom Centralbyrån påpekat, en kvinna i kyrkobokföringskungörelsen betecknas såsom änka eller frånskild hustru endast så länge hon icke ingått nytt äktenskap. Att första och icke andra meningen i de förevarande anvisningarna här är att tillämpa bestyrkes också av den omarbetning som andra meningen undergick efter kommittéförslaget i ämnet (SOU 1944: 52 s. 83) där meningen löd: 'Födes barn å sådan tid efter äktenskapets upplösning, att det kan vara avlat dessförinnan, antecknas likaledes mannen'.

En tillämpning av anvisningarna till födelse- och dopboken leder alltså till att såsom fader antecknas mannen i det senare äktenskapet. I praxis synes man också, åtminstone i allmänhet, ha förfarit på detta sätt. Vad som möjligen skulle kunna föranleda tvekan är att en sådan tillämpning icke alltid kommer att harmoniera med de civilrättsliga reglerna. Såsom ovan framhållits har emellertid föräldrabalken lämnat frågan om faderskapet i föreliggande situation mer eller mindre öppen och beroende av prövning från fall till fall. Det kan svårligen antagas ha varit lagstiftarens avsikt att låta pastor — som i kyrkobokföringsärendet icke har tillgång

till den utredning som kan förebringas i en rättegång — företaga en sådan prövning. Att i departementschefens ovan återgivna uttalanden inlägga en avsikt att lämna pastor fri prövningsrätt synes mig icke riktigt. Såvitt jag kan förstå har departementschefen endast uttalat sig om hur praxis faktiskt gestaltat sig. Den regel, som framgår av anvisningarna till födelse- och dopboken, torde vidare i det övervägande flertalet fall träffa rätt. I sakens natur ligger nämligen att det i allmänhet är mannen i det senare äktenskapet som är den faktiske fadern.

Med hänsyn till det anförda vill jag såsom min mening uttala, att stadgandet i andra stycket första meningen av anvisningarna till födelse- och dopboken kol. 9 bör tillämpas även på det här behandlade fallet och att sålunda mannen i det vid barnets födelse bestående äktenskapet bör antecknas såsom dess fader.

Vad därefter angår Lillieroths andra fråga — hur det förhåller sig med faderskapet, när äktenskapsskillnad erhållits enligt 11 kap. 8 § giftermålsbalken och hustrun, som förutsättes ej ha ingått nytt äktenskap, föder barn å sådan tid att det kan vara avlat före äktenskapets upplösning — kan jag helt instämma i Centralbyråns åsikt, att mannen i det upplösta äktenskapet skall antecknas såsom fader till barnet. Förändras exemplet därhän, att hustrun antages ha ingått nytt äktenskap före barnets födelse följer däremot av vad jag ovan utvecklat att mannen i det senare äktenskapet skall antecknas såsom barnets fader.

Med dessa uttalanden är ärendet av mig slutbehandlat.

Stockholm i justitieombudsmansexpeditionen den 4 juni 1959.

Ulf Lundvik

/ T. Johansson»

Stockholm den 11 juni 1959.

KUNGL. STATISTISKA CENTRALBYRÅN

OTTO ZETTERBERG

Alf Olsson

STATENS REPRODUKTIONSANSTALT
239059

FP 54

Observandum. I all korrespondens med riksbyrån om personer torde såvitt möjligt födelsetid och födelsenummer uppges. Därigenom sparas tid och besvär, enär riksbyråns register äro ordnade på dessa data.

KUNGL. STATISTISKA CENTRALBYRÅN

RIKSBYRÅN FÖR FOLKBOKFÖRINGEN

Cirkulär Nr 55 (februari 1960)

Cirkulär till samtliga pastorsämbeten angående formulär till utdrag av födelse- och dopbok m. m.

I. Nytt formulär till utdrag av födelse- och dopbok.

På framställning av kyrkobokföringsinspektörerna i riket, efter kyrkobokföringsinspektörers granskning av flera successiva förslag och med stöd av 69 § 1 mom. kyrkobokföringskungörelsen (1946: 801) har riksbyrån fastställt det i härvid fogad bilaga återgivna formuläret till *utdrag av födelse- och dopbok,* avsett för blanketter i formatet A 4.

Formuläret länder till omedelbar efterrättelse. Enligt kyrkobokföringskungörelsen, punkten 5. i övergångsbestämmelserna, har därigenom det genom förordningen den 3 december 1915 (nr 476) angående kyrkoböckers förande fastställda formuläret till utdrag av födelse- och dopbok upphört att gälla. Blanketter enligt motsvarande formulär, som redan finnas tryckta hos pastorsämbeten eller förlag, få dock alltjämt användas till dess upplagorna förbrukats.

Med beaktande av anmärkningar mot de äldre blanketterna har genom det nya formuläret eftersträvats en bättre överensstämmelse med formulären till kyrkoböcker, bland annat så att begreppet födelsehemort kommit till uttryck i rubriktexten. Sättet för angivande av födelsehemort, födelseort och moderns bokföringsort vid nedkomsten har bestämts efter prövning av olika tänkbara metoder; ordet bokföringsort betecknar församling, där vederbörande är kyrkobokförd eller bokförd som obefintlig. Syftet har vidare varit att endast en blankettyp skall finnas och att den skall vara

Stat. cbn. 1351/1960. 3 000 ex. SRA 111860

användbar i samtliga fall, sålunda vare sig utdraget utfärdas i rätta inskrivningsorten eller i annan inskrivningsort för födelsen och oavsett om den det avser är född före eller efter folkbokföringsförordningens ikraftträdande; blanketten skall kunna användas till utdrag för olika ifrågakommande ändamål och vare sig det utfärdas ex officio till pastorsämbetes eller annan myndighets underrättande eller på därom gjord framställning.

Därest utdraget utfärdats för *dop av svenska kyrkan,* kan dopförrättaren, om så befinnes lämpligt, avisera rätt inskrivningsort genom att översända utdraget med anteckning om förrättat dop på den från tryck fria nedre delen av blanketten.

II. Avisering av utlännings födelse, vigsel eller dödsfall.

A. Gällande författningsbestämmelser m. m.

Enligt *73 § kyrkobokföringskungörelsen* skall vederbörande pastor beträffande utlänningar, som uppehålla sig eller vistas i riket, till statistiska centralbyrån så snart ske kan insända intyg om födelse, kyrklig eller borgerlig vigsel samt dödsfall. Intygen skola vara avfattade enligt bestämmelserna i 69 § kyrkobokföringskungörelsen. I intygen skola vederbörandes födelseort och nationalitet noggrant angivas. Där intyget avser barns födelse eller dödsfall, skola föräldrarnas födelseort och nationalitet jämväl noggrant angivas. Beträffande vigsel mellan utlänningar skall iakttagas, att intyg insändas i två exemplar. Vid avisering av dödsfall skall uppgift tillika lämnas om vad pastorsämbetet kan hava sig bekant om den avlidnes förmögenhetsvillkor, om föräldrarnas namn, yrke och hemort samt om de arvingar den avlidne här i riket kan ha efterlämnat.

Enligt författning, konventioner och en mer än halvsekelgammal praxis samt med behörigt hänsynstagande till berörda enskilda personer i förekommande fall översänder centralbyrån efter granskning vissa av dessa prästbetyg till en del främmande länders härvarande myndigheter för kännedom i dessa länders folkregistrering m. m.; framför allt gäller detta grannländerna och stater som å sin sida iakttaga reciprocitet. Enligt praxis erhåller vidare statens utlänningskommission dessförinnan del av samtliga prästbetygen till kännedom i mån av behov för dess registrering m. m.

I detta sammanhang vill riksbyrån fästa pastorsämbetenas uppmärksamhet på Kungl. kungörelsen den 25 september 1952 (nr 644) angående *skyldighet för myndighet att i vissa fall meddela underrättelse till brittisk konsul* och Kungl. kungörelsen den 28 juli 1958 (nr 401) angående *skyldighet för pastor att meddela underrättelse om fransk medborgares dödsfall* m. m. Där föreskrivna underrättelser skola avlåtas vid sidan av att, i förekommande fall, prästbetyg utfärdas enligt 73 § kyrkobokföringskungörel-

sen. Enligt förstnämnda kungörelse har pastor, som på grund av anmälan eller eljest fått kännedom om att brittisk medborgare avlidit här i riket, att omedelbart sända skriftlig underrättelse om dödsfallet till brittisk konsul. Med brittisk medborgare förstås medborgare i Det Förenade Konungariket Storbritannien och Nord-Irland med kolonier, i Syd-Rhodesia eller i brittiskt protektorat. Underrättelsen skall sändas till brittiske generalkonsuln i Göteborg, såvitt gäller Jönköpings, Kronobergs, Blekinge, Kristianstads, Malmöhus, Hallands, Göteborgs och Bohus, Älvsborgs, Skaraborgs och Värmlands län, samt till brittiske konsuln i Stockholm, såvitt gäller Sverige i övrigt. En motsvarande aviseringsskyldighet åvilar pastor enligt sistnämnda kungörelse beträffande fransk medborgares dödsfall. Med fransk medborgare förstås medborgare i republiken Frankrike eller annat Franska Unionen tillhörigt område. Sådan underrättelse skall sändas till Franska ambassadens konsulatavdelning, adress Narvavägen 28, Stockholm.

Följande tillämpningsföreskrifter meddelas enligt 75 § kyrkobokföringskungörelsen.

B. Födelser.

1. **I vilka fall skall utdrag insändas?** Aviseringsskyldigheten enligt 73 § kyrkobokföringskungörelsen åvilar pastorsämbetet i barnets födelsehemort. Bestämmelserna äro att tillämpa så att *endast utländskt barns födelse skall aviseras.* Därför skall så ej ske, om barnet är fött i äktenskap av svensk fader och utländsk moder eller om barnet är fött utom äktenskap av utländsk fader och svensk moder, i vilka båda fall barnet från födelsen förvärvat svenskt medborgarskap.

2. **När skall utdrag insändas?** Enligt 73 § kyrkobokföringskungörelsen skall utdrag insändas »så snart ske kan». Praxis synes ha varit, att utdrag för utländska barn i regel ha insänts samtidigt med att födelsen inskrivits i födelse- och dopboken. På grund av att namngivning av barn jämlikt 16 § folkbokföringsförordningen icke behöver ske förrän inom sex veckor från födelsen, ha ofta uppgifter om förnamn saknats i de insända utdragen. För de finska registreringsmyndigheternas räkning har Finlands ambassad i Stockholm hos riksbyrån hemställt att utdrag avseende finska barns födelse såvitt möjligt i framtiden skola upptaga förnamn för de anmälda barnen. Det är uppenbart, att utdragen skulle öka i värde även för andra länders myndigheter, om de upptoge barnens förnamn.

Riksbyrån får därför föreskriva den tillämpningen, att *underrättelse avseende utländskt barns födelse skall insändas till riksbyrån först i samband med att första gången förnamn för barnet antecknas i födelse- och dopboken.* Om barnets vårdnadshavare icke kunnat nås med påminnelse och anmaning att lämna förnamnsanmälan på sätt stadgas i 16 § tredje stycket folk-

bokföringsförordningen, skall dock utdrag insändas, ehuru förnamn icke antecknats för barnet. Förhållandet att förnamnsanmälan icke kunnat erhållas bör anmärkas i utdraget.

Det har förekommit, att utdrag insänts först lång tid, i vissa fall flera år, efter födelsen, beroende på förbiseende av aviseringsskyldigheten. Riksbyrån vill därför erinra om att *i födelse- och dopboken kol. 22 skall antecknas, att till riksbyrån avsänts föreskriven underrättelse.* Födelse- och dopboken torde kontrolleras i detta avseende vid lämplig tidpunkt, om så anses erforderligt.

3. **Vad skall särskilt antecknas i utdrag?** Enligt 73 § kyrkobokföringskungörelsen skola *födelseort och nationalitet angivas såväl för barnet som för föräldrarna.* I födelse- och dopboken antecknas för utländska föräldrar deras nationalitet och födelseort, medan det icke finnes särskild rubrik för anteckning om främmande nationalitet för barnet. Likväl torde i viss utsträckning främmande nationalitet för barnet bruka särskilt antecknas i födelse- och dopboken. Riksbyrån anser denna praxis lämplig och vill tillråda, att sådan anteckning göres i kol. 22 födelse- och dopboken. Om där icke särskilt antecknats barnets nationalitet, skall denna uppgift inhämtas från församlingsbok, personakt eller församlingsregister; källan må men behöver ej anges å utdraget.

I hittillsvarande formulär till utdrag av födelse- och dopbok återfinnes icke rubriktext för anteckningar om främmande nationalitet och utländska föräldrars födelseort. Så länge *äldre formulär* användes vid avisering av utländskt barns födelse, bör därför observeras, att barnets nationalitet och föräldrarnas födelseort samt nationalitet särskilt skola antecknas. I det jämlikt detta cirkulär fastställda *nya formuläret* ha särskilda rubriker och utrymmen å raderna 6, 9 och 11 införts för anteckningar om främmande nationalitet för barnet samt om utländska föräldrars nationalitet och födelseort. Enligt anvisningarna till rad 5 *skall barnets verkliga födelseort alltid antecknas i utdrag, som utfärdas enligt 73 § kyrkobokföringskungörelsen.*

C. Vigslar.

1. **I vilka fall skall utdrag insändas?** Aviseringsskyldigheten åligger pastorsämbetet i den församling, som jämlikt 25 § kyrkobokföringskungörelsen är rätt inskrivningsort för vigseln. Bestämmelserna i 73 § kyrkobokföringskungörelsen äro att tillämpa så att *endast i Sverige förrättad vigsel skall aviseras,* däremot icke sådana utrikes ingångna äktenskap, som under i 26 § kyrkobokföringskungörelsen angivna förutsättningar skola antecknas i lysnings- och vigselboken. I sistnämnda fall torde vederbörande myndighet i den eller de utländska kontrahenternas hemland regelmässigt få förutsättas redan ha fått kännedom om vigseln, varför något behov av avisering icke föreligger.

Observeras bör föreskriften i 73 § kyrkobokföringskungörelsen, att *två utdrag skola insändas, om båda kontrahenterna äro utlänningar.* Anledningen härtill är, att möjlighet skall finnas till underrättelse av olika myndigheter i utlänningarnas hemland.

2. **När skall utdrag insändas?** Enligt 73 § kyrkobokföringskungörelsen skola utdragen insändas »så snart ske kan». Praxis synes ha varit, att utdrag i regel ha insänts samtidigt med att vigseln inskrivits i lysnings- och vigselboken. Riksbyrån anser denna praxis lämplig. Det har emellertid förekommit, att utdrag insänts först lång tid, i vissa fall flera år, efter vigseln, beroende på förbiseende av aviseringsskyldigheten. Riksbyrån vill därför erinra om att *i lysnings- och vigselboken kol. 14 skall antecknas att till riksbyrån avsänts föreskriven underrättelse.* Lysnings- och vigselboken torde kontrolleras i detta avseende vid lämplig tidpunkt, om så anses erforderligt.

3. **Vad skall särskilt antecknas i utdrag?** Enligt 73 § kyrkobokföringskungörelsen skola födelseort och nationalitet angivas för båda kontrahenterna. Brukade formulär till utdrag av lysnings- och vigselbok ange icke i rubrik eller förtext vilka uppgifter om kontrahenterna som skola antecknas i utdraget. För att ett utdrag om vigsel enligt 73 § kyrkobokföringskungörelsen skall kunna tjäna sitt ändamål, skola i detsamma *antecknas båda kontrahenternas efternamn, fullständiga förnamn, födelsetid, födelseort samt nationalitet.*

D. Dödsfall.

1. **I vilka fall skall utdrag insändas?** Aviseringsskyldigheten åvilar pastor i den församling, som är rätt inskrivningsort för dödsfallet enligt 28 § kyrkobokföringskungörelsen. Bestämmelserna i 73 § kyrkobokföringskungörelsen äro att tillämpa så att *endast i Sverige inträffat dödsfall skall aviseras,* däremot icke om en i Sverige kyrkobokförd eller såsom obefintlig bokförd utlänning avlidit i utlandet. I sistnämnda fall torde vederbörande myndighet i den avlidnes hemland regelmässigt få förutsättas redan ha fått kännedom om dödsfallet, varför något behov av avisering icke föreligger.

Beträffande *pastors särskilda aviseringsskyldighet till brittisk och fransk myndighet* angående brittisk, resp. fransk medborgares dödsfall, hänvisas till vad som ovan sagts under A. Denna avisering fritager icke pastor från att jämväl insända utdrag till riksbyrån.

2. **När skall utdrag insändas?** Enligt 73 § kyrkobokföringskungörelsen skola utdragen insändas »så snart ske kan». Praxis synes ha varit, att utdrag i regel ha insänts samtidigt med att dödsfallet inskrivits i död- och

begravningsboken. Riksbyrån anser denna praxis lämplig. Det har emellertid förekommit, att utdrag insänts först lång tid, i vissa fall flera år, efter dödsfallet, beroende på förbiseende av aviseringsskyldigheten. Riksbyrån vill därför erinra om att *i död- och begravningsboken kol. 23 skall antecknas, att till riksbyrån avsänts föreskriven underrättelse.* Död- och begravningsboken torde kontrolleras i detta avseende vid lämplig tidpunkt, om så anses erforderligt.

3. **Vad skall särskilt antecknas i utdrag?** Enligt 73 § kyrkobokföringskungörelsen skola den *avlidnes födelseort och nationalitet angivas,* och, då avin avser barns dödsfall, jämväl föräldrarnas födelseort och nationalitet. Dessa bestämmelser böra observeras med hänsyn till att brukade formulär till utdrag av död- och begravningsbok icke upptaga särskild rubrik eller förtext för ifrågavarande uppgifter.

Vidare bör observeras, att pastor i utdraget eller, om så befinnes lämpligt, i bilaga till utdraget skall anteckna, vad pastor känner till *om den avlidnes förmögenhetsvillkor, om föräldrarnas namn, yrke och hemort samt om de arvingar den avlidne här i riket kan ha efterlämnat.*

Stockholm den 26 februari 1960.

KUNGL. STATISTISKA CENTRALBYRÅN

INGVAR OHLSSON

Alf Olsson

Utdrag av födelse- och dopbok i

1 församling och län/stad

Barnet

2 Alla förnamnen (eller streck om namn saknas) | Kön

3 Födelseåret med bokstäver om så erfordras: | Födelsetid och födelsenummer med siffror: | år | mån. | dag | föd.nr

4 Födelsehemort (för den som är född 1947 eller senare)

5 Födelseort (för den som är född 1946 eller tidigare; beträffande annan om så erfordras)

6 Främmande nationalitet | Icke döpt ☐ | Döpt ☐ av svenska kyrkan ☐ i annan ordning | år | mån. | dag | ____

7 Dopförrättare

Föräldrarna

8 F a d e r n Efternamn och alla förnamnen | Föd.år | mån. | dag | föd.nr

9 Yrke | Främmande nationalitet | Födelseort (anges blott för utlänning)

10 M o d e r n Efternamn och alla förnamnen (för den, som är eller varit gift, även flicknamnet) | Föd.år | mån. | dag | föd.nr

11 Yrke | Främmande nationalitet | Födelseort (anges blott för utlänning)

12 Vid nedkomsten kyrkobokförd eller bokförd som obefintlig i ☐ barnets födelsehemort (se rad 4) ☐ annan församling, nämligen:

13 Bostad i bokföringsorten | Föräldrarna vigda | år | mån. | dag | ____

14 Vid nedkomsten icke bokförd men boende i (ort och bostad)

Övriga anteckningar

15

16

17

18

19

20 Pastorsämbetets stämpel

Rätt utdraget betygar: ort och dag

21 Underskrift

22 Namnet med tryckbokstäver

23 Ämbets- eller tjänstetitel

Anvisningar för blankettens ifyllande återfinnas å baksidan.

Anvisningar

Rad nr

1, 4, 5, 9, 11, 12 — **Församlingens namn** utskrives utan förkortning; dock behöver ordet församling eller ordet kyrkobokföringsdistrikt ej tilläggas. Därjämte utsättes **länets eller stadens namn** så som kyrkobokföringskungörelsen föreskriver i anvisning till församlingsboken kol. 7, och med förkortning på sätt där stadgas. Utom å rad 12 må namn ej ersättas med hänvisning; sålunda ej med citationstecken, ej heller med "ovanstående", "samma", "denna" e. d.

2 — **Kön** anges med **m** (manligt) eller **k** (kvinnligt).

3 — **Årtalets** två sista siffror återges på avsedd plats även med bokstäver, t. ex. "fem nio" om födelseåret är 1959. Detta må dock underlåtas i utdrag, som från pastorsämbetet översändes omedelbart till myndighet eller ämbets- eller tjänsteman i tjänsteärende.

4 — **Om barnet fötts år 1947 eller senare** anges här dess **födelsehemort** enligt 14 § 7 mom. folkbokföringsförordningen; om så erfordras skrives därjämte å rad 5 den verkliga födelseorten (se nedan).

5 — a. **Om barnet fötts år 1946 eller tidigare** anges å rad 5 dess **födelseort** men sker ingen anteckning å rad 4 (denna födelseort införes visserligen i församlingsboken kol. 7 under rubriken födelsehemort men är icke egentlig födelsehemort).

b. Detsamma gäller beträffande barn fött år 1947 eller senare om, i något fall, födelsehemort ej kan anges för barnet (nedkomstorten var utrikes ort och modern, såvitt känt, ej ens såsom obefintlig bokförd här i riket).

c. Däremot behöver i allmänhet icke, om födelsehemorten utsatts å rad 4, därjämte å rad 5 antecknas födelseorten. Så skall dock ske — och även om födelsehemorten och födelseorten äro samma församling —

dels alltid i utdrag som utfärdas jämlikt 73 § kyrkobokföringskungörelsen eller för att företes för utländsk myndighet i annat fall,

dels ock eljest om det erfordras för utdragets ändamål, t. ex. för anteckning därom i kyrkobok, för sökande av visst stipendium e. d.

6, 9, 11 — **Främmande nationalitet** för barnet behöver icke antecknas med mindre särskild uppgift därom införts i födelse- och dopboken. Dock skall barnets nationalitet alltid anges i utdrag, som utfärdas enligt 73 § kyrkobokföringskungörelsen, varvid uppgiften ifråga, om så erfordras, inhämtas från församlingsbok, personakt eller församlingsregister.

Rad nr

Nationaliteten anges i klartext, t. ex. "dansk", "norsk" etc. I förekommande fall skrives ordet "statslös".

6—7 — Tillämplig ruta avseende **dop** ifylles med ett kryss (x). Dopförrättare antecknas enligt födelse- och dopboken kol. 20 eller 22. Erfordras i något fall intyg om faddrar eller dopvittnen eller om dopets ordning, där denna ej varit svenska kyrkans, återges å raderna 15—19 vad därom kan finnas antecknat i födelse- och dopboken.

9, 11 — Här anges — med förkortning om så erfordras — beteckning för **yrke eller titel,** men ej t. ex. "arbetarhustru", "änkefru", "fröken" e. d. Civilståndsbeteckning utsättes ej här, utan närmare uppgift om civilståndet lämnas på raderna 15—19, om sådant erfordras utöver vad som framgår av rad 13.

10 — För kvinna, som är eller varit gift och bär mannens **efternamn,** antecknas även flicknamnet, föregånget av bokstaven **f.** (född). För gift kvinna, som bär makens å rad 8 angivna efternamn, må efternamnet utelämnas och ersättas av bokstäverna **h.h.** (= hans hustru).

12—14 — På rad 12 ifylles tillämplig ruta med ett kryss (x). Sättes kryss i högra rutan, skall därinvid anges den församling där modern var kyrkobokförd eller bokförd såsom obefintlig vid nedkomsten. Därvid må i stället för namn skrivas "samma som å rad 5", om denna hänvisning är tillämplig.

Om endera rutan på rad 12 ifyllts, antecknas på rad 13 moderns bostad i församlingen enligt födelse- och dopboken kol. 9 eller hänvisning till bok över obefintliga.

Var modern vid nedkomsten ej på nyssnämnt sätt bokförd i riket, antecknas å rad 14 hennes boningsort och bostad enligt födelse- och dopboken kol. 9.

13 — År, månad och dag för **vigsel** antecknas här enligt födelse- och dopboken kol. 16. Vad denna bok innehåller i kol. 9 angående tid för upplösning av moderns äktenskap samt i kol. 12—15 rörande hennes civilstånd återges å raderna 15—19, om och i den mån så erfordras för utdragets ändamål.

15—19 — Här införes, om och i den mån så erfordras för utdragets ändamål, andra anteckningar i födelse- och dopboken än de som avses med rubrikerna å övriga rader.

Observandum. I all korrespondens med riksbyrån om personer torde såvitt möjligt födelsetid och födelsenummer uppges. Därigenom sparas tid och besvär, enär riksbyråns register äro ordnade på dessa data.

KUNGL. STATISTISKA CENTRALBYRÅN

RIKSBYRÅN FÖR FOLKBOKFÖRINGEN

Cirkulär Nr 56 (december 1960)

Cirkulär till samtliga pastorsämbeten angående ny kungörelse om gravsättning och eldbegängelse och ändring i kyrkobokföringskungörelsen samt fastställande av vissa formulär.

Detta cirkulär upphäver 3 kap. i cirkulär nr 52 (juni 1958).

Kungörelser den 11 november 1960 om gravsättning och eldbegängelse m. m. (nr 640) och om ändring i kyrkobokföringskungörelsen (nr 642) träda i kraft den 1 januari 1961.

De i härvid fogade bilagor återgivna formulären till *intyg för gravsättning eller eldbegängelse* och till *jordfästningsbevis* skola lända till efterrättelse från och med den 1 januari 1961.

A. Kungörelsen om gravsättning och eldbegängelse m. m. (KGE)

Här beröras i huvudsak endast bestämmelser av intresse vid kyrkobokföringen. I övrigt hänvisas till författningstexten. Såsom en särskilt viktig nyhet påpekas att i normala fall tillstånd till eldbegängelse av stoftet efter den som avlidit här i riket icke längre erfordras.

1. Dödsbevis (14 §).

Nytt formulär till dödsbevis att tillämpas från och med den 1 januari 1961 har fastställts av medicinalstyrelsen. Bevisets innehåll är bestämmande för om gravsättning och eldbegängelse får äga rum utan tillstånd. Det nya formuläret har sådan utformning att med ledning av

Stat. cbn. 1368/1960. 4 000 ex.

de på beviset gjorda kryssmarkeringarna kan avgöras om tillstånd erfordras.

Enligt 19 § folkbokföringsförordningen och följdföreskrifter gäller följande.

a. *Dödsbevis är obligatoriskt:*

1. alltid då eldbegängelse skall ske (1 mom. sista stycket);

2. alltid då dödsfallet inträffat inom någon av vissa tätorter (1 mom. första stycket); samt

3. eljest därest läkare vårdat den avlidne under hans sista sjukdom eller biträtt vid förlossning, varunder modern eller barnet avlidit eller efter dödsfallet besiktigat den avlidnes kropp (1 mom. andra stycket).

Enligt 14 § 2 mom. KGE skall dödsbevis bl. a. innehålla uttalande huruvida anledning finnes till antagande, att döden orsakats av annan person eller huruvida skäl eljest är för handen att företaga en fullständigare undersökning av den döda kroppen.

b. *Skyldighet åligger:*

1. i vissa fall sysslоman eller annan å sjukvårdsinrättning anställd person eller ock polismyndighet att översända dödsbevis till pastor (2 mom.);

2. i övriga fall, då dödsbevis är obligatoriskt, den som gör anmälan om dödsfallet att avlämna beviset till pastor (1 mom.).

Enligt 14 § 3 mom. KGE skall dödsbevis av läkaren utan dröjsmål tillhandahållas den som har att avlämna eller översända beviset till pastor.

I 6 § kungörelsen med vissa bestämmelser ang. befolkningsstatistiken (1949: 702) stadgas om insändande av dödsbevis till statistiska centralbyrån. Pastor skall förfara på samma sätt med *komplettering till dödsbevis*, som läkare i vissa fall kan komma att sedermera insända enligt föreskrift på blanketten. Sådan komplettering gäller dödsorsaken men ej frågan om gravsättning eller eldbegängelse får äga rum.

c. *Är dödsbevis ej obligatoriskt, iakttages följande:*

1. Den som gör anmälan om dödsfallet skall uppgiva sannolik dödsorsak samt namn å läkare, som under sista året före dödsfallet rådfrågats av eller för den avlidne (4 mom.).

2. Pastor skall anteckna uppgifterna på en blankett enligt fastställt formulär (dödsorsaksavi) och ofördröjligen sända blanketten till tjänsteläkaren i det distrikt där dödsfallet inträffat (SFS 1959: 502 § 7).

3. Inom 14 dagar skall tjänsteläkaren återställa blanketten med anteckning om vad han kunnat utröna rörande dödsorsaken.

Vid tillämpning av kungörelsen med vissa bestämmelser om befolk-

ningsstatistiken förfares därefter med blanketten på samma sätt som med dödsbevis (SFS 1959: 502 § 7).

Däremot bör observeras, att den icke gäller som dödsbevis vid tillämpning av KGE.

2. Gravsättning och eldbegängelse.

Enligt 16 § KGE skall pastor till vilken anmälan om dödsfall gjorts omedelbart *skriftligen* underrätta polismyndigheten i den ort, där dödsfallet inträffat, om pastor finner,

att det kan antagas att döden orsakats av annan person,

eller att skäl eljest är för handen att företaga en fullständigare undersökning av den döda kroppen.

Underrättelsen förutsätter ej att brott misstänkes. Genom ordet »orsakats» anges, att underrättelse skall meddelas även om den andre varit orsak genom ren olyckshändelse.

I dödsbevis besvaras dessa frågor av läkaren (se 14 § 2 mom. 3. KGE) genom kryssmarkeringar i rutor.

Skall dödsbevis ej företes, grundas pastors bedömning på den anmälandes uppgifter enligt 19 § 4 mom. folkbokföringsförordningen eller på vad pastor eljest kan ha sig bekant.

Ingivet dödsbevis skall bifogas underrättelsen (16 § KGE).

I död- och begravningsboken kol. 23 antecknas »Hinder mot IG» (se nedan).

Är annan församling rätt inskrivningsort för dödsfallet, skall även pastor därstädes underrättas för dylik anteckning (16 § KGE).

Efter sådan underrättelse skall polismyndighetens eller länsstyrelsens *tillstånd* till gravsättning eller eldbegängelse avvaktas. Pastor i anmälningsorten för dödsfallet får besked därom och skall i sin tur underrätta pastor i rätta inskrivningsorten, om denna är en annan församling. Ingivet dödsbevis skall bifogas beskedet och underrättelsen (16 § KGE).

Tillstånd till gravsättning eller eldbegängelse erfordras vidare alltid om det gäller stoftet efter *utomlands* avliden person. I detta fall har den som ombesörjer begravningen att göra ansökan därom, vilken skall inges till polismyndigheten. Anmälan om stoftets införande skall göras hos pastor (19 § KGE).

Anteckningen »Hinder mot IG» överstrykes, då besked om tillstånd erhållits.

Om dödsbevis avlämnats eller icke är obligatoriskt, föreligger i övriga fall intet hinder mot att *gravsättning* av stoftet efter den avlidne sker utan vidare prövning.

Detsamma gäller *eldbegängelse,* men det bör observeras att dödsbevis *alltid* är obligatoriskt för eldbegängelse (15 § KGE).

Intyg för gravsättning eller eldbegängelse enligt härvid fogat formulär kan utfärdas, *om* hinder ej möter mot att gravsättningen eller eldbegängelsen sker utan vidare prövning *eller om* tillstånd erhållits (18 § KGE).

Intyget utfärdas omedelbart på begäran. Pastor i anmälningsorten för dödsfallet är skyldig därtill; är annan församling rätt inskrivningsort, skall han ofördröjligen tillställa pastor i rätta inskrivningsorten underrättelse därom jämte avlämnat dödsbevis (se 18 § KGE).

Intyg för *gravsättning* »må krävas» om begravningsplatsen icke förvaltas av kyrkorådet i rätta inskrivningsorten (22 § KGE).

Obligatoriskt är intyg för gravsättning eller eldbegängelse för att stoftet efter här i riket avliden person skall få utföras ur riket (21 § KGE); likaså intyg för eldbegängelse för att *eldbegängelse* skall få ske (23 § KGE).

I död- och begravningsboken kol. 18 skall enligt den nya lydelsen av kyrkobokföringskungörelsen antecknas med

E: eldbegängelse;

G: gravsättning av stoft;

N: nedsättning av aska i grav eller däremot svarande förfarande;

M: nedgrävning eller utströende av aska i minneslund; samt

U: utströende av aska på plats som ej är begravningsplats.

Pastor i *rätta inskrivningsorten* underrättas om

E: av krematorieföreståndaren (23 § KGE);

G, N och M: av den som förvaltar begravningsplatsen (22 och 29 §§ KGE); samt

U: av länsstyrelsen (29 § KGE).

Blanketten till intyg för gravsättning eller eldbegängelse är inrättad så att å intyget kan skrivas underrättelse om E, G, N eller M.

Pastor i rätta inskrivningsorten underrättas vidare av krematorieföreståndare om att aska utförts ur riket (27 § KGE).

Pastor som utfärdat intyg för gravsättning eller eldbegängelse återfår, om stoftet utförts ur riket, intyget med tullmyndighetens anteckning därom och har att, i förekommande fall, vidarebefordra intyget till pastor i rätta inskrivningsorten (21 § KGE).

Pastor i rätta inskrivningsorten har enligt 24 § KGE att vidtaga åtgärder, om gravsättning av stoft eller eldbegängelse icke sker inom 2 månader efter dödsfallet.

B. Ändringarna i kyrkobokföringskungörelsen.

1. I 1 § har tillagts ett andra stycke, föranlett av att ordet *gravsättning* bibehållits såsom kyrkobokföringskungörelsens gemensamma beteckning för de olika förfaringssätt med stoftet eller askan, som äro tillåtna, oaktat ordet i KGE har en snävare betydelse.

2. *Dop* skall numera antecknas endast i födelse- och dopboken i rätta inskrivningsorten. De hittills gällande bestämmelserna i 20 § andra stycket ha upphört att gälla. För att ett här i riket förrättat dop alltid skall kunna inskrivas har bestämmelsen om rätt inskrivningsort något ändrats. Vidare har 37 § 3 mom. något omformulerats till följd av dessa ändringar.

3. Även *jordfästning* skall numera antecknas endast i rätta inskrivningsorten. Detta har möjliggjort den förenklade formuleringen och sammanslagningen av förutvarande andra och tredje stycket av 28 § 2 mom.

4. Däremot skall *gravsättning,* som skett på begravningsplats, vilken förvaltas av kyrkoråd och tillhör annan församling av svenska kyrkan än rätta inskrivningsorten, fortfarande antecknas i båda församlingarna (28 § 2 mom. andra stycket).

Såsom nämnts ovan under A har skyldigheten att underrätta pastor i rätta inskrivningsorten om verkställd gravsättning numera reglerats i KGE på det sättet att underrättelsen sändes direkt till rätta inskrivningsorten. Det förutvarande stadgandet i 57 § 2 mom. har därför ersatts med en hänvisning till KGE.

Anvisningarna till kyrkoböckerna.

1. Död- och begravningsboken.

Kol. 15. Såsom källor till anteckning om dödsorsak har angivits dödsbevis, tjänsteläkarens anteckning å de s. k. dödsorsaksavierna jämlikt 7 § kungörelsen med vissa bestämmelser ang. befolkningsstatistiken (se numera SFS 1959: 502) samt uppgift om dödsorsak från polismyndighet enligt 8 § samma kungörelse. I de nya anvisningarna har uttryckligen föreskrivits beträffande dödsorsaksavi, att med anteckning om dödsorsak i kol. 15 skall anstå till dess avin återkommit från tjänsteläkaren.

Vidare skall antecknas namn å läkare, som utfärdat dödsbeviset eller, i förekommande fall, då dödsbevis ej är obligatoriskt, under sista året före dödsfallet rådfrågats av eller för den avlidne.

Föreskrifterna, som ej längre erfordras för den officiella statistiken, torde vara motiverade av bl. a. hänsyn till medicinsk forskning i kyrkoböckerna.

Anteckningar om våldsamt dödssätt skola däremot icke längre göras i kyrkoböckerna; de exempel som föranledde sådan anteckning hava uteslutits.

Kol. 16 och Kol. 23. Anvisningarna till kol. 16 och andra stycket av anvisningarna till kol. 23 ha givits för att pastor med ledning av anteckningarna i död- och begravningsboken skall kunna avgöra om gravsättning av stoftet eller eldbegängelse må äga rum.

Avlämnat dödsbevis antecknas med D, beviljat tillstånd till gravsättning eller eldbegängelse med T. Att författningen ej föreskriver skilda beteckningar för de två slagen av tillstånd sammanhänger med att dödsbevis alltid är obligatoriskt för eldbegängelse och att, därest detta villkor är uppfyllt, eldbegängelse får ske om gravsättning får ske. Med avseende å tillståndsfallen innebär detta att kombinationen D T alltid å ena sidan möjliggör, å andra sidan erfordras för eldbegängelse.

Härvid bör emellertid uppmärksammas följande. Skulle det undantagsvis inträffa, att pastor erhåller besked om tillstånd till eldbegängelse utan att D redan är antecknat eller kan samtidigt antecknas med stöd av bifogat dödsbevis, tillrådes såsom en lämplig försiktighetsåtgärd att pastor per telefon rådför sig med den tillståndsbeviljande myndigheten. Ett misstag kan nämligen då ha förelupit, t. ex. en felskrivning eller så att myndigheten visserligen själv infordrat dödsbevis men förbisett att bifoga detta.

Anteckningen »Hinder mot IG» i kol. 23, d. v. s. hinder att utfärda intyg för gravsättning, utgör så länge den kvarstår ett hinder både för gravsättning och för eldbegängelse. Föreskriften om att anteckningen skall överstrykas när hindret bortfaller bör därför noga iakttagas.

Trots frånvaron av denna anteckning föreligger hinder mot eldbegängelse om anteckningen D saknas i kol. 16.

Gravsättning torde få ske om »Hinder mot IG» ej antecknats. Härvid bör omnämnas, att 19 § 1 mom. andra stycket folkbokföringsförordningen har en sådan avfattning att skyldigheten att lämna dödsbevis i vissa fall beror på om läkare anser sig ha *vårdat* den avlidne. Med anmärkning härom har riksbyrån i skrivelse till statsrådet och chefen för ecklesiastikdepartementet den 13 oktober 1960 ifrågasatt, om icke intygshinder bör antecknas även i sådant fall att dödsfallet inskrivits men pastor först efter samråd med läkaren kan avgöra, huruvida han äger utan tillgång till dödsbevis utfärda intyg för gravsättning. Föreskriften om när »Hinder mot IG» skall antecknas och föreskriften att anteckningen skall överstrykas, när hindret bortfaller, har fått den av riksbyrån därvid föreslagna formuleringen och torde få anses innebära att anmärkningen beaktats.

Kol. 18—21. Med N skall här liksom — beträffande dödfött barn — i födelse- och dopboken kol. 22 betecknas sådant förfarande med aska, varom är stadgat i 28 § 1 mom. gravsättningskungörelsen.

Beträffande ändringarna i övrigt av anvisningarna till död- och begravningsboken hänvisas till författningstexten.

2. Övriga kyrkoböcker.

Riksbyrån hänvisar till författningstexten.

Formulären.

Det har ansetts vara behov av större inskrivningsrum i lysnings- och vigselboken och död- och begravningsboken. Enligt de nu fastställda formulären har antalet inskrivningsrum minskats i den förra boken från 15 till 9 och i den senare boken från 20 till 12. De nya formulären torde inom kort finnas att tillgå hos blankettförlagen. Såsom framgår av övergångsbestämmelserna må de blanketter enligt äldre formulär, som finnas tryckta, alltjämt användas. Med hänsyn härtill må ytterligare följande omnämnas.

Formuläret till *personakt* rum 22 har ändrats så som framgår av den nya författningens ingress.

Enligt rubriker och anvisningar förutsätter det nya formuläret till *lysnings- och vigselbok* att i kol. 5—6 skall antecknas jämväl födelsenummer och att i kol. 10 skall antecknas K eller B, allteftersom vigseln varit kyrklig eller borgerlig. Däremot skall ej längre anges huruvida borgerlig vigsel varit fakultativ eller obligatorisk.

I det nya formuläret till *död- och begravningsbok* ha orden »namn å läkare» flyttats från rubriken över kol. 23 till rubriken över kol. 15, och har rubriken till kol. 16 lydelsen »Dödsbevis m. m.».

I lysnings- och vigselboken kol. 14 och död- och begravningsboken kol. 23 har särskild plats — övre högra hörnet — markerats för de i anvisningarna föreskrivna anteckningarna L och P.

I den mån så är möjligt torde detta böra iakttagas även vid anteckningar i blanketter enligt hittills gällande formulär.

C. Formuläret till intyg för gravsättning (IG) eller eldbegängelse (IE).

Av blanketten utgör övre delen formulär till intyg för gravsättning eller eldbegängelse, nedre vänstra delen formulär till bevis om gravsättning m. m., och nedre högra delen formulär till bevis om eldbegängelse och om gravsättning å begravningsplats belägen invid krematoriet.

Endast det övre formuläret är föreskrivet i författning. Att de nedre formulären medtagits är att betrakta som en lämplighetsåtgärd; att där avsedda underrättelser skola meddelas enligt sådant formulär är icke föreskrivet men kan förväntas bli praxis.

Det är tänkt att blanketten skall kunna användas på följande sätt.

Då i det följande talas om IG och IE avses det omedelbara syftet med intyget och bortses från att IG, om dödsbevis föreligger, rutinmässigt utfärdas även som ett IE.

1) *Endast ett exemplar.* IG utlämnas i ett exemplar. Det räcker även med ett exemplar av IE, om det är avsett att askan skall gravsättas på begravningsplats, som är belägen invid krematoriet, inom den tid av en vecka, som är bestämd för pastors underrättande om eldbegängelsen. Sannolikt kommer endast ett exemplar av IE till användning även i det fall att askan efter tillstånd av länsstyrelse skall utströs annorstädes än på begravningsplats.

Å IG tecknar den, som förvaltar begravningsplatsen, bevis om gravsättning av stoftet.

Å IE tecknar krematorieföreståndaren utdrag av sin journal med uppgifter om eldbegängelsen och askans gravsättning, då denna skett invid krematoriet.

2) *Två exemplar.* I övriga fall bör IE lämpligen utlämnas i två exemplar.

Det ena sändes till pastor i rätta inskrivningsorten med journalutdrag angående eldbegängelsen inom en vecka därefter.

Det andra exemplaret behåller krematorieföreståndaren tills vidare.

Gravsättes sedermera askan på begravningsplats, belägen invid krematoriet, sändes det till pastor i rätta inskrivningsorten med journalutdrag därom.

Utlämnas askan till enskild (27 § KGE) för att inom riket gravsättas, nedgrävas eller utströs på begravningsplats, tecknas därå det journalutdrag, som enligt 28 § skall översändas till den som förvaltar begravningsplatsen. Denne tecknar å intyget (raderna 15 a—20 a) bevis om det slutliga förfarandet med askan och sänder det till pastor i rätta inskrivningsorten.

Utlämnas askan för att lämnas i förvar i annat krematorium, översändes intyget med påtecknat journalutdrag enligt 28 § till föreståndaren för det andra krematoriet. Det är lämpligt och önskvärt, att denne förvarar och använder eller vidarebefordrar intyget så, att det i sinom tid kommer pastor i rätta inskrivningsorten till handa med bevis — på raderna 15 a—20 a eller, om så erfordras, utanför formulären — om det slutliga förfarandet med askan.

Skall askan utföras ur riket, utlämnas intyget med journalutdrag enligt 28 § andra stycket till den som får askan till sig utlämnad för att av denne avlämnas till tullmyndigheten, såframt det ej finnes lämpligare att utfärda ett särskilt journalutdrag. I varje fall är det önskvärt att den avi om utförandet, som krematorieföreståndaren enligt stadgandet skall sända till pastor i rätta inskrivningsorten, tecknas på intyget.

D. Formuläret till jordfästningsbevis.

För att tillgodose därom framställt önskemål har formuläret till jordfästningsbevis givits sådan utformning att blanketten kan användas dels till prästbetyg *för* jordfästning, om utdrag av kyrkoböckerna begäres av den som skall förrätta jordfästningen (fält 1 i kombination med fält 2), och dels för utfärdande av bevis *om* den förrättade jordfästningen (fält 1 i kombination med fält 3). Sistnämnda kombination utgör alltså det formulär till jordfästningsbevis, varom stadgas i 57 § 1 mom. kyrkobokföringskungörelsen.

I enlighet med detta författningsrum är formuläret fastställt för underrättelse om jordfästning i svenska kyrkans ordning och närmast för det fall att denna förrättats av annan än präst i den församling som är rätt inskrivningsort för jordfästningen.

Eftersom anteckning om jordfästning skall göras endast i rätta inskrivningsortens död- och begravningsbok, behöver beviset aldrig utfärdas i mer än *ett exemplar*.

Då skyldighet att till inskrivning i kyrkobok anmäla jordfästning i annan än svenska kyrkans ordning icke stadgats och det ej heller föreskrivits att sådan anmälan skall göras enligt visst formulär, har riksbyrån icke ansett sig böra fastställa formulär till dylik anmälan.

Stockholm den 7 december 1960.

Kungl. statistiska centralbyrån

INGVAR OHLSSON

Alf Olsson

Stockholm 1960
STATENS REPRODUKTIONSANSTALT
469660

Intyg för gravsättning eller eldbegängelse

2	Efternamn och alla förnamnen (för kvinna med mannens namn även flicknamnet)		Föd.år | mån | dag | föd.nr		2
3	Yrke eller titel	Civilstånd	Dödsår | mån | dag | db.nr		3
4	Rätt inskrivningsort för dödsfallet, även pastorsämbetets postadress				4
5	Vid dödsfallet icke bokförd men boende i (ort och bostad)				5
6	Dödsbevis avlämnat ☐	Gravsättning må äga rum ☐	Eldbegängelse må äga rum ☐		6
7	Dödsbevis ej avlämnat ☐	Gravsättning må äga rum ☐	Eldbegängelse må ej äga rum ☐		7

8	»db.nr» = inskrivningens nummer i rätta inskrivningsortens död- och begravningsbok.	Församling (om annan än rätta inskrivningsorten)	8
9	Pastorsämbetets stämpel	Betygar: ort och dag	9
10		Underskrift	10
11		Namnet med tryckbokstäver	11
12		Ämbets- eller tjänstetitel	12

13a	Bevis om *gravsättning av stoft (G) eller aska (N) eller nedgrävande eller* utströende av aska i minneslund (M)	Journalutdrag ang. eldbegängelse m. m.	13b
14a		Eldbegängelse, krematorium | år | mån | dag | nr	14b
15a	| | | år | mån | dag ☐ G ☐ N ☐ M		15b
16a	Begravningsplats	Gravsättning å begravningsplats belägen invid krematoriet | år | mån | dag | —	16b
17a			17b
18a	Betygar: ort och dag	Askan utlämnad till	18b
19a	Underskrift		19b
20a	Namnet med tryckbokstäver	Betygar: ort och dag	20b
21a	Med »gravsättning av aska (N)» avses sådant förfarande med askan varom stadgas i 25 § 1 mom. KGE.	Underskrift	21b
22a	Har intyg för gravsättning icke utfärdats, ifyllas även raderna 2—5 så fullständigt som möjligt.	Namnet med tryckbokstäver	22b

Anvisningar

(KGE = Kungl. kung. 11/11 1960 (nr 640) om gravsättning och eldbegängelse m. m.)

Rad

1—12. Se 18 § KGE. Intyget utfärdas på begäran. Skyldighet därtill är ålagd pastor i den församling där anmälan om dödsfallet gjorts. För att underrättelse till pastor om gravsättning av aska skall kunna tecknas å intyg för eldbegängelse erfordras att sådant intyg utskrives i 2 exemplar, dock icke om det förutses att gravsättningen inom en vecka efter eldbegängelsen sker å begravningsplats belägen invid krematoriet. Intyg för gravsättning av stoftet efter den avlidne utskrives i 1 exemplar.

2. Sätt komma (,) före förnamnen.

5. Här antecknas den avlidnes hemort och/eller hemland. I förekommande fall skrives »Hemvist okänt».

6—7. Se 15 och 16 §§ KGE samt död- och begravningsboken kol. 16 och 23. Å den av de två raderna, som med ledning därav befinnes tillämplig, sättes kryss (x) i alla tre rutorna.

8. Ifylles ej om intyget utfärdas i rätta inskrivningsorten.

STATENS REPRODUKTIONSANSTALT 469552

JORDFÄSTNINGSBEVIS

jämlikt 57 § 1 mom. kyrkobokföringskungörelsen

	Fält 1						
1	Efternamn och alla förnamnen (för kvinna med mannens namn även flicknamnet)	Civ.st	Föd.år	mån	dag	föd.nr	1
2	Rätt inskrivningsort för dödsfallet		Dödsår	mån	dag	db.nr	2

»db.nr» = inskrivningens nummer i död- och begravningsboken.

	Fält 2		Fält 3				
3a	Ovanstående uppgifter om den avlidne bestyrkas enligt kyrkoböckerna		Jordfäst i sv. kyrkans ordning	år	mån	dag	3b
4a	Ort och dag		Jordfästningsort				4b
5a	Underskrift		Betygar (jordfästningsförrättarens underskrift)				5b
6a	Namnet med tryckbokstäver		Namnet med tryckbokstäver				6b
7a	Ämbets- eller tjänstetitel		Titel				7b

Pastorsämbetets stämpel

Anvisningar

Om prästbetyg begärts för jordfästningen, ifyller pastor fält 1 och 2 och jordfästningsförrättaren fält 3.

I annat fall ifyller jordfästningsförrättaren även fält 1 så fullständigt som möjligt (men ej fält 2).

Jordfästningsförrättaren sänder beviset till pastor i rätta indrivningsorten.

STATENS REPRODUKTIONSANSTALT 48966

Observandum. I all korrespondens med riksbyrån om personer torde såvitt möjligt födelsetid och födelsenummer uppges. Därigenom sparas tid och besvär, enär riksbyråns register äro ordnade på dessa data.

KUNGL. STATISTISKA CENTRALBYRÅN

RIKSBYRÅN FÖR FOLKBOKFÖRINGEN

Cirkulär Nr 57 (juni 1961)

Cirkulär till pastorsämbetena samt uppbördsverken i Stockholm och Göteborg angående in- och utländsk medborgarskapslagstiftning. Cirkuläret delges länsbyråerna och de lokala skattemyndigheterna till kännedom.

1 kap. Inledning.

Ändrat cirkulär. Cirkuläret nr 30 (januari 1951) ersättes av detta cirkulär. Vad cirkuläret nr 30 innehåller om den *svenska medborgarskapslagstiftningen* har i väsentliga delar omtryckts. Uteslutna äro den inledande författningsöversikten och vad som under en särskild rubrik upptagits angående "det huvudsakliga innehållet i MBL 1950". Vad cirkuläret nr 30 i övrigt innehåller, särskilt i bilagorna, angående *utländsk medborgarskapslagstiftning* ersättes helt av 3 kap. härnedan.

Den i sistnämnda kapitel lämnade redogörelsen för den utländska rätten har sammanställts ur olika källor, med vilkas hjälp riksbyrån söker fortlöpande följa den utländska lagstiftningen, bl. a. i det dagliga arbetet med personakter.

Av utrymmesskäl och för att redogörelsen skall bliva mera överskådlig i de fall, som torde vara vanligast i praktiken, har den begränsats till rättsregler som bliva tillämpliga, då barn av utländsk fader eller moder fötts här i riket eller här legitimerats genom föräldrarnas giftermål, eller då en här i landet kyrkobokförd kvinna ingått äktenskap med en man av annan nationalitet. Redogörelsen återger därför bestämmelser om förvärv av medborgarskap genom födelsen, då denna ägt rum utanför lagens hemland, samt angående förvärv

Stat. cbn. 1385/1961. 5 000 ex.

eller förlust av medborgarskap genom legitimering eller giftermål. Den största gruppen av fall, i vilka medborgarskapsfrågor måste avgöras enligt jämväl andra lagbestämmelser, torde uppkomma i samband med kyrkobokföring av invandrare. I dessa fall, liksom eljest på förfrågan, är riksbyrån i tillfälle att giva mera direkt vägledning.

Från samma synpunkter har ett urval gjorts så att länder, vilkas medborgarskapslagstiftning enligt erfarenhet endast sällan vinner tillämpning i svensk kyrkobokföring, icke medtagits i redogörelsen.

Det bör observeras vid framtida användning av cirkuläret, att detta återger den vid utgivningen aktuella lagstiftningen. Ny lagstiftning kommer att meddelas pastor i kommande cirkulär. Detta kan dock av ekonomiska och tekniska skäl icke göras omgående utan endast med vissa tidsintervaller. För pastors egna minnesanteckningar angående rättelser och tillägg m. m. har ett antal otryckta sidor fogats till cirkuläret.

Cirkulärets användning.

Rättsreglerna äro upptagna under staternas namn, ordnade alfabetiskt. *Observeras* bör att, då föräldrarna till ett nyfött eller legitimerat barn eller då trolovade vid äktenskapets ingående äro av olika nationalitet, medborgarskapsbestämningen bör ske enligt de berörda personernas lagar; det är icke tillräckligt att undersöka enderas lag.

Exempel:

1) Ett barn, fött i äktenskap mellan svensk man och fransk kvinna, förvärvar *dubbelt* medborgarskap, svenskt enligt faderns och franskt enligt moderns lag.

Ett barn, fött i Sverige i äktenskap mellan argentinsk man och tysk kvinna, blir *statslöst,* enär barnet enligt argentinsk lag icke förvärvar faderns och enligt tysk lag icke förvärvar moderns medborgarskap.

2) Ett utomäktenskapligt barn till svensk moder och finsk fader legitimeras: Barnet *förvärvar* finskt medborgarskap och *behåller* sitt svenska, så länge det bor kvar i riket; är modern i stället norsk medborgare och barnet bosatt i Sverige, medför legitimeringen *omedelbar förlust* av det norska medborgarskapet.

Barn fött utom äktenskap till svensk moder och kanadensisk fader legitimeras: Barnet *förvärvar icke* kanadensiskt medborgarskap och *behåller* sitt svenska.

Barn fött utom äktenskap till svensk moder och fransk fader legitimeras: Barnet *förbliver* svensk och fransk medborgare. Barnet har nämligen icke blivit utländsk medborgare genom att föräldrarna ingått äktenskap med varandra (jfr 7 § 4. lagen om svenskt medborgarskap) utan förvärvat båda medborgarskapen genom födelsen.

3) Svensk kvinna ingår äktenskap med norsk man: kvinnan *blir icke* norsk medborgare och *behåller* sitt svenska medborgarskap.

Svensk kvinna ingår äktenskap med finsk man: kvinnan *förvärvar automatiskt* finskt medborgarskap och behåller sitt svenska.

Svensk kvinna ingår inför brittisk myndighet äktenskap med brittisk man och lämnar i samband med vigseln uttryckligen sitt samtycke till förvärv av brittiskt medborgarskap: Kvinnan *förvärvar* brittiskt medborgarskap och *förlorar* sitt svenska.

2 kap. Lagen om svenskt medborgarskap (MBL).

Lagen den 22 juni 1950 (nr 382) om svenskt medborgarskap trädde i kraft den 1 januari 1951 och upphävde *lagen den 23 maj 1924 (nr 130)* om förvärvande och förlust av svenskt medborgarskap, dock med undantag av 13 § första stycket (se 15 § MBL).

A. Förvärv av svenskt medborgarskap.

Översikt över de olika slagen av förvärv. Vissa förvärv skola i kyrkobok regelmässigt antecknas enligt avisering; beträffande dessa angives här den aviserande myndigheten men upptages ej någon närmare redogörelse för bestämmelserna därom.

Förvärvsgrund	Aviserande myndighet
Födelse: 1 § jfr 10 § a.	
Enligt 16 § (vissa barn)	
Legitimering: 2 §	
Increscens: 3 § jfr 10 § a—b.	Länsstyrelsen 2 § 1950:614
Återvinning: 4 §, 10 § c. 18 §	Länsstyrelsen 2 § 1950:614
Återvinning: 13 § 1 st. i 1924 års lag. Detta stadgande gäller alltjämt enligt 15 § MBL.	
Naturalisation: 6 §	
a. Utan villkor	a. Justitiedepartementet
b. På visst villkor	b. Länsstyrelsen, sedan villkoret fullgjorts. 5 § 1950:614
Såsom biperson (barn) 5 §	Se nedan

Förvärv vid födelsen (1 §). Svensk mans barn i äktenskap och svensk kvinnas barn utom äktenskap bliva svenska medborgare vid födelsen, oavsett i vilket land denna skett. Hittebarn som anträffas här i riket anses tillsvidare som svensk medborgare. Under följande förutsättningar förvärvar barn i äktenskap svenskt medborgarskap vid födelsen, ehuru fadern icke är svensk (1 § 2).

1. Modern skall vara svensk medborgare.

2. Barnet skall vara fött i Sverige, Danmark eller Norge (se 1 § 2, 10 § a och kungörelsen 1950: 664).

Här avses den faktiska födelseorten, ej födelsehemorten.

Tillsvidare är födelseort i Finland eller Island icke likställd med svensk födelseort. Detta kommer att bliva fallet, därest avtal därom träffas med dessa stater. Dylikt avtal kommer att av Kungl. Maj:t kungöras på samma sätt som avtalet med Danmark och Norge (se 1950:664).

3. Det förhållandet skall föreligga att antingen

a. fadern ej har medborgarskap i någon stat eller

b. barnet icke vid födelsen förvärvar faderns medborgarskap.

Under remissbehandlingen av det betänkande, som låg till grund för MBL, framfördes den meningen att bestämmelsen borde utsträckas till att omfatta även sådana fall, då faderns medborgarskap är ovisst eller okänt. Denna mening vann dock icke bifall vid lagstiftningen. I dylika fall blir sålunda även barnets medborgarskap ovisst eller okänt.

Då det för anteckning om barns medborgarskap gäller att pröva, huruvida fadern äger medborgarskap i viss stat eller saknar medborgarskap i varje stat, synes pastor som regel med stöd av 5 § 1. kyrkobokföringskungörelsen kunna utgå från vad därom antecknats i kyrkobok utom då pastor har anledning antaga att detta är felaktigt.

Enligt 62 § 2. kyrkobokföringskungörelsen gäller vidare, att pastor äger inhämta riksbyråns yttrande i nationalitetsfrågor, då tvekan yppas. Bestämmelser om skyldighet att i vissa fall inhämta sådant yttrande, innan barn med stöd av förevarande stadgande antecknas som svensk medborgare, hava varit föreslagna men hava icke av Kungl. Maj:t meddelats.

Vad nu sagts om prövningen av faderns nationalitetsförhållanden äger motsvarighet i fråga om prövningen av att modern är svensk medborgare.

Observera! Främlingspass utfärdas av utlänningskommissionen icke blott för statslös person utan även för medborgare i viss stat, vilken saknar möjlighet att anskaffa hemlandspass eller dylik handling, t. ex. på grund av att han är politisk flykting eller därför att

hemlandet här saknar diplomatisk eller konsulär representation (6 § utlänningskungörelsen den 4 juni 1954 nr 457).

Till ledning för prövningen av den ovan under 3 b. omnämnda förutsättningen, att barnet (då fadern icke är statslös utan medborgare i främmande stat) icke vid födelsen förvärvar faderns medborgarskap, hänvisas till framställningen i 3 kap. av detta cirkulär.

I detta sammanhang bör anmärkas, att 1 § 2. MBL icke torde vara tillämplig på utländska diplomaters barn.

Förvärv enligt 16 §. Bestämmelsen i 16 § torde numera sällan behöva tillämpas. Här kan hänvisas till redogörelsen i cirkulär nr 30.

Legitimering (2 §).

För att barn utom äktenskap skall bliva svensk medborgare genom föräldrarnas äktenskap gäller att barnet skall vara ogift och ej hava fyllt 18 år. Med hänsyn till iakttagna missförstånd framhålles att förvärvet endast omfattar makarnas gemensamma barn, ej hustruns barn i tidigare äktenskap eller hennes barn utom äktenskap med annan man.

Observera! Adoption medför *icke* förvärv av svenskt medborgarskap.

Förvärv såsom biperson.

Angående barns förvärv såsom bipersoner stadgas i 5 §.

Beträffande tillämpningen av 5 § erhåller pastor utom i ett sannolikt sällsynt undantagsfall (se 15 § andra stycket) hjälp av länsstyrelsen.

Förvärv enligt 5 § inträder nämligen — utom i undantagsfallet — alltid i anslutning till ett förvärv enligt 3, 4 eller 10 §, varom länsstyrelsen meddelar beslut. Om detta beslut underrättar länsstyrelsen pastor. Beslutet omfattar ej barnen men i underrättelsen skall angivas, vilka barn, såvitt av handlingarna kan bedömas, enligt länsstyrelsens mening omfattas av förvärvet (se 2 § 1950:614 och 2 § 1950:664).

Enligt 6 § sista stycket MBL 1950 bestämmer Konungen, huruvida naturalisation skall omfatta även sökandens barn. Detta kommer att framgå av den underrättelse om naturalisationen som pastor erhåller. Förvärv av svenskt medborgarskap enligt stadgandet i detta stycke är att anse som förvärv genom naturalisation. Hustrun förvärvar *icke* svenskt medborgarskap såsom biperson.

Naturalisation. Härom underrättas pastor genom justitiedepartementets eller länsstyrelsens försorg.

I anvisningarna till församlingsboken kol. 14 (se 1950:615) har uttryckligen stadgats, att anteckning om naturalisation, som medde-

lats under villkor, icke må göras, förrän pastor erhållit del av bevis att villkoret fullgjorts. Sådant bevis skall vara meddelat av länsstyrelse. Det tecknas dels å sökandens exemplar av Kungl. Maj:ts beslut dels ock å en avskrift därav, som länsstyrelsen tillställer pastor (se 5 § 1950:614).

B. Förlust av svenskt medborgarskap.

Sådan förlust inträder

1. genom vissa förvärv av utländskt medborgarskap (7 §)
2. genom s. k. preskription vid födelse i utlandet och vistelse där till fyllda 22 år (8 § jämför 19 §)
3. genom Kungl. Maj:ts beslut om befrielse (9 §).

1. Vid förvärv av utländskt medborgarskap.

Förlusten inträder omedelbart, ej såsom tidigare först vid hemvisttagande i det nya hemlandet; se dock 7 § 4.

Ej alla förvärv av utländskt medborgarskap medföra förlust av det svenska, utan endast förvärv på något av följande sätt:

a. efter ansökan eller uttryckligt samtycke;
b. genom inträde i allmän tjänst i annan stat;
c. såsom biperson i vissa fall; samt
d. vid legitimering.

a. Huvudregeln i MBL är, att förvärv av utländskt medborgarskap medför förlust av det svenska endast när förvärvet sker efter ansökan eller uttryckligt samtycke (7 § 1).

Bestämmelsen är tillämplig ej blott på ansökan eller samtycke, som är lagstadgad förutsättning för förvärv av utländskt medborgarskap, utan även i förekommande fall på ansökan eller samtycke, som icke kräves enligt lag men likväl tillmätes betydelse i den utländska statens praxis (enligt uttalande av första lagutskottet). Hänsyn skall tagas endast till ansökan eller samtycke, som varit ägnat att inverka på förvärvet. Vid ett automatiskt förvärv, t. ex. genom giftermål, saknar ett samtycke till förvärvet uppenbarligen betydelse. "Föreligger tvekan, synes det riktigast att icke låta ansökningen eller samtycket medföra förlust av det svenska medborgarskapet" (första lagutskottet). Samtycket skall vara uttryckligt. Ett tyst samtycke, t. ex. genom underlåtenhet att avgiva viljeförklaring, som skulle hava hindrat ett eljest automatiskt inträdande förvärv av utländskt medborgarskap, medför ej förlust av svenskt medborgarskap. Såsom exempel må nämnas att enligt fransk rätt en dylik före giftermål avgiven förklaring hindrar ett eljest automatiskt förvärv av franskt medborgarskap genom giftermålet för kvinnan.

För barn avgives ansökan eller samtycke av den som enligt allmänna rättsregler äger handla på barnets vägnar.

Vid stadgandets tillämpning har man sålunda att skilja mellan, å ena sidan, automatiska förvärv av utländskt medborgarskap, vilka icke medföra förlust av det svenska, och, å andra sidan, förvärv efter ansökan eller uttryckligt samtycke, vilka medföra sådan förlust. Stadgandets syfte är att förhindra, att någon mot sin vilja förlorar sitt svenska medborgarskap.

Såsom exempel på "ansökan eller uttryckligt samtycke" må nämnas ansökan om naturalisation, samtycke därtill då sådant fordras av någon som vid naturalisationen behandlas såsom biperson, anmälan såsom enligt 3, 4 och 10 §§ MBL, åtgärd för vinnande av registrering, genom vilken förvärv inträder, o. s. v.

Vid anteckning i kyrkobok om giftermål mellan svensk kvinna och utländsk man torde pastor sällan komma att omedelbart ställas inför frågan om förlust av kvinnans svenska medborgarskap. Sådan förlust inträder nämligen icke, om hon automatiskt genom giftermål blir medborgare i mannens hemland, och i andra fall uppkommer frågan först då det kommer till pastors kännedom att hon förvärvat det utländska medborgarskapet på annat sätt, som innebär att hon ansökt om eller uttryckligen samtyckt till förvärvet. I det förstnämnda fallet erhåller hon dubbelt medborgarskap.

Rörande gift kvinnas medborgarskap enligt främmande länders lagstiftning hänvisas till framställningen i 3 kap. av detta cirkulär.

Svensk kvinna, vars man förvärvar utländskt medborgarskap och som därvid automatiskt förvärvar samma medborgarskap, förlorar icke sitt svenska medborgarskap.

Angående verkan av barns förvärv av utländskt medborgarskap såsom bipersoner eller genom legitimering, se nedan under c. och d. samt 7 § 3. och 4.

Huvudregeln i 7 § 1. MBL är sålunda att endast förvärv av utländskt medborgarskap, som skett efter ansökan eller uttryckligt samtycke, medför förlust av svenskt medborgarskap.

Undantag från denna regel gälla enligt 7 § 2—4.

b. Förvärv av utländskt medborgarskap genom inträde i allmän tjänst i annan stat medför förlust av svenskt medborgarskap (7 § 2.). Här avses icke blott statstjänst utan även kommunaltjänst, tjänst hos offentligrättslig korporation o. s. v.

Observera förutsättningen: förvärv av utländskt medborgarskap. Har pastor endast upplysning om att någon vistas utrikes i allmän tjänst men ej upplysning att han förvärvat utländskt medborgarskap får förlust av svenskt medborgarskap icke antecknas.

c. Förvärv av utländskt medborgarskap för barn såsom biperson till en av föräldrarna (7 § 3.) medför förlust av svenskt medborgarskap för barnet under vissa villkor. Den av föräldrarna, som barnet följer, benämnes för korthetens skull här nedan ledaren.

Villkoren för barnets förlust av svenskt medborgarskap äro följande:

1) Ledaren skall hava förvärvat det utländska medborgarskapet efter ansökan eller uttryckligt samtycke eller genom att inträda i allmän tjänst i annan stat och sålunda enligt 7 § 1. eller 2. förlorat svenskt medborgarskap.

2) Ledaren skall hava vårdnaden om barnet. Hava båda föräldrarna vårdnaden gäller såsom villkor, att den andra antingen icke är svensk medborgare eller ock samtidigt förlorar detta medborgarskap.

3) Barnet skall vara ogift.

4) Barnet skall vara under 18 år.

d. Förvärv av utländskt medborgarskap genom legitimering (7 § 4.). Det är här fråga om ett utom äktenskap fött barn till svensk kvinna och utländsk man. Barnet skall vara ogift och under 18 år då föräldrarna gifta sig. Har barnet icke hemvist i riket, inträder då omedelbart förlust av svenskt medborgarskap för barnet, eljest först då barnet flyttar ur riket. Är barnet vid utflyttningen fyllda 18 år eller har det då ej kvar sitt utländska medborgarskap, inträder icke förlust av det svenska. Avgörande torde vara den faktiska utflyttningsdagen, ej den dag då barnet avföres ur församlingsboken.

2. **Förlust av svenskt medborgarskap genom s. k. preskription (8 §).**

Endast undantagsvis torde den, som förlorar svenskt medborgarskap enligt detta stadgande, vara kyrkobokförd i riket.

a. Enligt 8 § första stycket förlorar svensk medborgare, som är född utom riket samt aldrig här haft hemvist och ej heller uppehållit sig här under förhållanden som tyda på samhörighet med Sverige, sitt svenska medborgarskap när han fyller 22 år. På dessförinnan gjord ansökan må dock Konungen medgiva att medborgarskapet bibehålles (dispens).

b. Enligt 8 § andra stycket medför förlust, som ovan nämnts, förlust av svenskt medborgarskap även för vederbörandes barn, som förvärvat medborgarskapet till följd av att denne varit svensk medborgare.

c. Förlust av det svenska medborgarskapet inträder, även om vederbörande blir statslös.

Återvinning av förlorat medborgarskap kan ej ske genom anmälan, utan svenskt medborgarskap kan endast återförvärvas genom naturalisation.

3. Förlust genom Kungl. Maj:ts beslut (9 §).

Konungen kan på ansökan befria den som är eller önskar bliva utländsk medborgare från hans svenska medborgarskap.

Justitiedepartementet underrättar pastor om beslutet.

Detta kan vara villkorligt. Om vederbörande ej redan är utländsk medborgare, inträder nämligen befrielsen först om han inom viss, i beslutet angiven tid förvärvar medborgarskap i annan stat.

Enligt anvisningarna till församlingsboken kol. 14 (se 1950:615) skall beslutet dock genast antecknas. Därvid skall villkoret angivas. Först sedan det styrkts att villkoret inom angiven tid blivit uppfyllt må antecknas, att vederbörande ej längre är svensk medborgare. Det är ej ålagt någon myndighet att underrätta pastor härom utan styrkandet torde ankomma på vederbörande själv. Visar det sig därvid, att han blivit utländsk medborgare efter den i Kungl. Maj:ts beslut angivna tiden, skall pastor anteckna dubbelt medborgarskap. I dylikt fall bör pastor uppmana vederbörande att på nytt hos Konungen söka befrielse från det svenska medborgarskapet.

3 kap. Utländsk medborgarskapslagstiftning.

Albanien (lag 7/6 1954).

Förvärv genom födelsen.

Barnet förvärvar albanskt medborgarskap, om *båda föräldrarna* äro albanska medborgare.

Är endast *en av föräldrarna* albansk medborgare, förvärvar barnet albanskt medborgarskap, om en av föräldrarna vid tiden för barnets födelse bor i Albanien; om båda föräldrarna vid denna tid bo utanför Albanien, bestämmes genom överenskommelse mellan dem, huruvida barnet skall vara albansk medborgare. Det är likgiltigt, om barnet är fött inom eller utom äktenskap, och likgiltigt vilken av föräldrarna som är albansk medborgare och vilken av dem som är bosatt i Albanien.

Förvärv eller förlust genom legitimering.

Varken förvärv eller förlust inträder.

Förvärv eller förlust genom ingående av äktenskap.

Varken förvärv eller förlust inträder.

Amerikas Förenta stater (Nationality Act av år 1940 med senare ändringar).

Förvärv genom födelsen.

A. Barn i äktenskap.

Båda föräldrarna äro amerikanska medborgare: Barnet förvärvar amerikanskt medborgarskap, om åtminstone en av föräldrarna före barnets födelse varit bosatt i USA eller i någon av dess besittningar.

En av föräldrarna är amerikansk medborgare: Barnet förvärvar amerikanskt medborgarskap, om dess amerikanske fader eller moder före barnets födelse varit bosatt i USA eller i någon av dess besittningar, oavbrutet eller periodvis, sammanlagt minst 10 år, därav minst 5 efter fyllda 14 år. Med bosättning i USA jämställes oförvitlig tjänstgöring inom dess väpnade styrkor.

Anm. Det torde i många fall vara svårt för pastor att avgöra, huruvida de i föregående stycke nämnda kraven på bosättning i USA äro uppfyllda. I tveksamma fall bör till grund för avgörandet läggas intyg av amerikansk myndighet att barnet är eller icke är amerikansk medborgare.

B. Barn utom äktenskap.

Barnet förvärvar amerikanskt medborgarskap, om *modern* är amerikansk medborgare och före barnets födelse varit bosatt i USA eller någon av dess besittningar.

Förvärv eller förlust genom legitimering.

Om barnet blir legitimerat innan det fyllt 21 år, *förvärvar* det amerikanskt medborgarskap under samma förutsättningar, som om dess föräldrar varit gifta med varandra vid dess födelse.

Anm. Förvärvet anses ha skett redan genom födelsen.

Legitimering är *ingen förlustgrund* enligt amerikansk rätt.

Förvärv eller förlust genom ingående av äktenskap.

Varken förvärv eller förlust inträder.

Argentina (medborgarskapslagen 8/10 1869; ny lagstiftning är att vänta).

Förvärv genom födelsen.

Förvärv inträder icke utom för barn till föräldrar, tillhörande Argentinas härvarande beskickning.

Förvärv eller förlust genom legitimering.

Varken förvärv eller förlust inträder.

Förvärv eller förlust genom ingående av äktenskap.
Varken förvärv eller förlust inträder.

Anm. Enligt argentinsk rätt äro födelse på landets eget territorium och naturalisation de enda grunderna för förvärv av argentinskt medborgarskap.

Australien (Nationality and Citizenship Act 21/12 1948 med senare ändringar).

Förvärv genom födelsen.
Barn i äktenskap förvärvar australiskt medborgarskap, om *fadern* är australisk medborgare och barnets födelse registreras vid australiskt konsulat.

Barn utom äktenskap förvärvar australiskt medborgarskap, om *modern* är australisk medborgare eller brittisk undersåte (= medborgare i Storbritannien och dess kolonier eller i något av de s. k. Dominions) och vid tiden för barnets födelse bosatt i Australien eller Nya Guinéa samt barnets födelse registreras på sätt som nyss sagts.

Anm. När registrering skett, räknas barnet såsom australisk medborgare från tiden för födelsen. I avvaktan på om registrering kommer att ske antecknas barnet med det medborgarskap det kan ha förvärvat på grund av lagen i det land den andra av föräldrarna tillhör eller — i förekommande fall — såsom statslöst. När registrering skett, undersökes om den medborgarskapsanteckning, som tidigare gjorts för barnet, skall strykas eller om barnet i fortsättningen skall vara antecknat med dubbelt medborgarskap.

Exempel 1. Ett äktenskapligt barn födes till australisk fader och svensk moder. Barnet antecknas såsom svensk medborgare jämlikt 1 § 2. i den svenska lagen. Registrering sker vid australiskt konsulat. Barnet antecknas såsom australisk medborgare. Anteckningen om att barnet är svensk medborgare strykes, enär grunden för dess förvärv av svenskt medborgarskap blivit undanryckt genom registreringen.

Exempel 2. Samma som i exempel 1 utom att modern är fransk medborgare. Födelsens registrering påverkar i detta fall icke barnets franska medborgarskap, som förvärvats genom födelsen, oavsett att barnet samtidigt förvärvat medborgarskap i annat land. Barnet skall alltså vara antecknat med dubbelt medborgarskap.

Förvärv eller förlust genom legitimering.
Om barnet blir legitimerat, *förvärvar* det australiskt medborgarskap under samma förutsättningar, som om dess föräldrar varit gifta med varandra vid dess födelse.

Legitimering är *ingen förlustgrund* enligt australisk rätt.

Förvärv eller förlust genom ingående av äktenskap.
Varken förvärv eller förlust inträder.

Belgien (lag 14/12 1932 i lydelse 11/2 1953).

Förvärv genom födelsen.

A. Barn i äktenskap.

Barnet förvärvar belgiskt medborgarskap, om *fadern* är belgisk medborgare.

B. Barn utom äktenskap.

Enligt belgisk rätt förvärvar utomäktenskapligt barn belgiskt medborgarskap icke genom födelsen i och för sig utan genom att faderskapet och moderskapet för barnet fastställas. Reglerna äro:

Om moderskapet fastställes före faderskapet, förvärvar barnet belgiskt medborgarskap, om modern är belgisk medborgare vid tiden för fastställandet. Ett senare fastställande av faderskapet påverkar icke barnets belgiska medborgarskap.

Om faderskapet fastställes före eller samtidigt med moderskapet, förvärvar barnet belgiskt medborgarskap, endast om fadern är belgisk medborgare vid tiden för fastställandet. Är endast modern belgisk medborgare, förvärvar alltså barnet i detta fall icke belgiskt medborgarskap.

Anm. I Sverige fastställes ju moderskapet så gott som undantagslöst genom att modern antecknas i födelse- och dopboken när barnets födelse inskrives, medan faderskapet fastställes genom erkännande eller dom. Om faderskapserkännandet lämnats före barnets födelse eller i samband med födelseanmälningen, blir alltså ett utomäktenskapligt barn till svensk fader och belgisk moder statslöst, medan ett barn till belgisk fader och svensk moder får dubbelt medborgarskap.

Förvärv eller förlust genom legitimering.

Om barnet blir legitimerat, innan det fyllt 21 år, *förvärvar* det belgiskt medborgarskap, om fadern är belgisk medborgare, och *förlorar* belgiskt medborgarskap, om det genom legitimeringen förvärvar medborgarskap i faderns land.

Förvärv eller förlust genom ingående av äktenskap.

Utländsk kvinna som ingår äktenskap med belgisk man, *förvärvar* därigenom belgiskt medborgarskap.

Belgisk kvinna, som ingår äktenskap med utländsk man, *förlorar* därigenom sitt belgiska medborgarskap, om hon enligt lagen i mannens land förvärvar mannens medborgarskap.

Brasilien (lag 18/9 1949).

Förvärv genom födelsen.

Barnet förvärvar brasilianskt medborgarskap, om fadern eller modern är brasiliansk medborgare och i sitt lands tjänst. Det är likgiltigt, om barnet är fött inom eller utom äktenskapet.

Förvärv eller förlust genom legitimering.

Varken förvärv eller förlust inträder.

Förvärv eller förlust genom ingående av äktenskap.

Varken förvärv eller förlust inträder.

Bulgarien (lag 19/3 1948 med senare ändringar).

Förvärv genom födelsen.

Barnet förvärvar bulgariskt medborgarskap, om *båda föräldrarna* äro bulgariska medborgare.

Om endast *en av föräldrarna* — likgiltigt vilken av dem — är bulgarisk medborgare, förvärvar barnet bulgariskt medborgarskap, om medborgarskap icke tillkommer barnet vare sig i det land, i vilket den andra av föräldrarna äger medborgarskap eller i födelselandet. Detta gäller såväl barn i äktenskap som barn utom äktenskap.

Anm. Om barnet är fött i äktenskap, fadern bulgar och modern svenska, uppkommer på grund av stadgandet i 1 § 2. MBL en lagkonflikt, som icke kan lösas utan ett auktoritativt avgörande. Skulle en sådan fråga uppkomma, torde vederbörande hänvisas att söka förklaring jämlikt 11 § andra stycket MBL. På grund av motsvarande stadganden i de danska och norska medborgarskapslagarna och på grund av 1 § kungörelsen 22/12 1950 (nr 664) uppkommer samma lagkonflikt, om modern är danska eller norska.

Förvärv eller förlust genom legitimering.

Varken förvärv eller förlust inträder.

Förvärv eller förlust genom ingående av äktenskap.

Varken förvärv eller förlust inträder.

Canada (lag 27/6 1946 i dess avfattning 14/5 1953).

Förvärv genom födelsen.

Barn i äktenskap förvärvar *faderns*, och barn utom äktenskap *moderns* kanadensiska medborgarskap, om födelsen blir registrerad vid kanadensiskt konsulat.

Anm. När registrering skett, räknas barnet såsom kanadensisk medborgare från tiden för födelsen. I avvaktan på om registrering kommer att ske antecknas barnet med det medborgarskap det kan ha förvärvat på grund av lagen i det land den andra av föräldrarna tillhör eller — i förekommande fall — såsom statslöst. När

registrering skett, undersökes om den medborgarskapsanteckning, som tidigare gjorts för barnet, skall strykas eller om barnet i fortsättningen skall vara antecknat med dubbelt medborgarskap.

Exempel 1. Ett äktenskapligt barn födes till kanadensisk fader och svensk moder. Barnet antecknas såsom svensk medborgare jämlikt 1 § 2. i den svenska lagen. Registrering sker vid kanadensiskt konsulat. Barnet antecknas såsom kanadensisk medborgare. Anteckningen om att barnet är svensk medborgare strykes, enär grunden för dess förvärv av svenskt medborgarskap blivit undanryckt genom registreringen.

Exempel 2. Samma som i exempel 1 utom att modern är fransk medborgare. Födelsens registrering påverkar i detta fall icke barnets franska medborgarskap, som förvärvats genom födelsen, oavsett att barnet samtidigt förvärvat medborgarskap i annat land. Barnet skall alltså vara antecknat med dubbelt medborgarskap.

Förvärv eller förlust genom legitimering.

Varken förvärv eller förlust inträder.

Förvärv eller förlust genom ingående av äktenskap.

Varken förvärv eller förlust inträder.

Chile (Statsförfattningen 18/9 1925).

Förvärv genom födelsen.

Barnet förvärvar chilenskt medborgarskap, om båda föräldrarna äro chilenska medborgare och en av dem är i sitt lands tjänst. Det är likgiltigt om barnet är fött inom eller utom äktenskap.

Förvärv eller förlust genom legitimering.

Varken förvärv eller förlust inträder.

Förvärv eller förlust genom ingående av äktenskap.

Varken förvärv eller förlust inträder.

Danmark (lag 27/5 1950).

Den danska lagens bestämmelser överensstämma i de hänseenden, varom här är fråga, med den svenska lagens.

Anm. Enligt kungörelsen 22/12 1950 (nr 664) har avtal jämlikt 10 § i de danska, norska och svenska medborgarskapslagarna träffats mellan Danmark, Norge och Sverige (däremot icke Finland och Island!), så att vid tillämpningen av 1 § 2. i de fördragsslutande ländernas lagar med födelse i det egna landet likställes födelse i vilket som helst av de andra.

Egypten, se Förenade Arabrepubliken.

Eire, se Irland

England, se Storbritannien

Finland (lag 9/5 1941).

Förvärv genom födelsen.

Barn i äktenskap förvärvar finländskt medborgarskap, om *fadern* är finländsk medborgare. Är *modern* finländsk medborgare, förvärvar barnet finländskt medborgarskap, om fadern är statslös och barnet icke genom födelsen förvärvar medborgarskap i annat land.

Barn *utom* äktenskap förvärvar finländskt medborgarskap, om *modern* är finländsk medborgare.

Förvärv eller förlust genom legitimering.

Om barnet blir legitimerat, medan det är ogift och ännu ej fyllt 21 år, *förvärvar* det finländskt medborgarskap, om fadern är finländsk medborgare.

Den som genom legitimering förvärvar medborgarskap i annat land, *förlorar* sitt finländska medborgarskap, om han är bosatt utanför Finland.

Förvärv eller förlust genom ingående av äktenskap.

Utländsk kvinna, som ingår äktenskap med finländsk man *förvärvar* därigenom finländskt medborgarskap.

Finländsk kvinna, som genom ingående av äktenskap förvärvar medborgarskap i annat land, *förlorar* sitt finländska medborgarskap, om hon är bosatt utanför Finland.

Anm. Avtal jämlikt 10 § MBL har *icke* träffats med Finland.

Frankrike (lag 19/10 1945).

Förvärv genom födelsen.

Barnet förvärvar franskt medborgarskap, om fadern eller modern är fransk medborgare. Det är likgiltigt, om barnet är fött inom eller utom äktenskap.

Förvärv eller förlust genom legitimering.

Om barnet legitimeras, innan det fyllt 21 år, *förvärvar* det franskt medborgarskap, om fadern är fransk medborgare.

Anm. På grund av vad som ovan sagts om förvärv genom födelsen kan denna bestämmelse förefalla egendomlig. Emellertid förhåller det sig så, att med barnets förvärv av franskt medborgarskap genom födelsen i vissa fall är förenad en rätt att avsäga sig medborgarskapet omedelbart före uppnådd myndighetsålder. I och med att barnet blir legitimerat, har det icke längre denna rätt. Dessutom har bestämmelsen om förvärv genom legitimering betydelse för barn, födda före den franska medborgarskapslagens ikraftträdande.

Barn, som förvärvat sitt franska medborgarskap genom sin moder, *förlorar* detta, om det legitimeras före 21 års ålder genom moderns äktenskap med den utländske fadern. Det *behåller* dock sitt franska

medborgarskap, om det icke förvärvar faderns, eller om både barnet och dess moder äro födda i Frankrike.

Förvärv eller förlust genom ingående av äktenskap.

Utländsk kvinna, som ingår äktenskap med fransk man, *förvärvar* därigenom franskt medborgarskap. Om hennes lag tillåter henne att behålla sitt medborgarskap, har hon dock rätt att före vigseln avstå från det franska medborgarskapet genom förklaring inför behörig fransk myndighet.

Fransk kvinna, som ingår äktenskap med utländsk man, *behåller* sitt franska medborgarskap, om hon icke före vigseln avstår från detta genom förklaring inför behörig fransk myndighet. Sådan förklaring är endast giltig, om kvinnan enligt mannens lag förvärvar eller kan förvärva mannens medborgarskap.

Förenade arabrepubliken (Egypten och Syrien, lag 22/6 1958).

Förvärv genom födelsen.

Barnet förvärvar arabiskt medborgarskap, om *fadern* är arabisk medborgare. Det är likgiltigt, om barnet är fött inom eller utom äktenskap.

Förvärv eller förlust genom legitimering.

Varken förvärv eller förlust inträder.

Förvärv eller förlust genom ingående av äktenskap.

Förvärv inträder icke.

Arabisk kvinna, som ingår äktenskap med utländsk man, *behåller* sitt arabiska medborgarskap, såvida hon icke, före vigseln eller under det att den äktenskapliga sammanlevnaden består, inför behörig arabisk myndighet i hemlandet eller utomlands förklarar att hon jämlikt mannens lag vill förvärva mannens medborgarskap.

Grekland (lag 20/9 1955).

Förvärv genom födelsen.

Barn i äktenskap förvärvar grekiskt medborgarskap, om *fadern* är grekisk medborgare. Är endast *modern* grekisk medborgare, förvärvar barnet grekiskt medborgarskap, om fadern är statslös.

Barn utom äktenskap förvärvar grekiskt medborgarskap, om *modern* är grekisk medborgare. Är endast *fadern* grekisk medborgare, förvärvar barnet grekiskt medborgarskap, om faderskapet blir fastställt genom erkännande eller dom, innan barnet fyllt 21 år.

Anm. I det i sista meningen av föregående stycke anförda fallet inträder barnets förvärv av grekiskt medborgarskap först i och med faderskapets erkännande. Det anses alltså icke hava inträtt genom födelsen.

Förvärv eller förlust genom legitimering.

Om barnet blir legitimerat före 21 års ålder, *förvärvar* det grekiskt medborgarskap, om fadern är grekisk medborgare.

Den, som före fyllda 21 år genom legitimering eller genom att faderskapet blir fastställt genom erkännande eller dom förvärvar medborgarskap i annat land, *förlorar* därigenom sitt grekiska medborgarskap.

Förvärv eller förlust genom ingående av äktenskap.

Utländsk kvinna, som ingår äktenskap med grekisk man, *förvärvar* därigenom grekiskt medborgarskap, såvida hon icke enligt sin lag behåller sitt medborgarskap och före vigseln inför behörig grekisk myndighet förklarar, att hon icke vill förvärva grekiskt medborgarskap.

Grekisk kvinna, som genom ingående av äktenskap med utländsk man, förvärvar medborgarskap i mannens land, *förlorar* därigenom sitt grekiska medborgarskap, såvida hon icke före vigseln inför behörig myndighet förklarar, att hon vill behålla det.

Holland, se Nederländerna.

Indien (lag 30/12 1955).

Förvärv genom födelsen.

Barnet förvärvar indiskt medborgarskap, om fadern är indisk medborgare vid tiden för barnets födelse. Är fadern medborgare endast på grund av härstamning (han är icke född i Indien och icke indisk medborgare på grund av naturalisation), förvärvar barnet indiskt medborgarskap, om födelsen registreras vid indiskt konsulat; var fadern vid barnets födelse i sitt lands tjänst, kräves icke registrering. Det är likgiltigt, om barnet är fött inom eller utom äktenskap.

Anm. När registrering skett, räknas barnet såsom indisk medborgare från tiden för födelsen. I avvaktan på om registrering kommer att ske antecknas barnet med det medborgarskap det kan ha förvärvat på grund av lagen i det land den andra av föräldrarna tillhör eller — i förekommande fall — såsom statslöst. När registrering skett, undersökes om den medborgarskapsanteckning, som tidigare gjorts för barnet, skall strykas eller om barnet i fortsättningen skall vara antecknat med dubbelt medborgarskap.

Exempel 1. Ett äktenskapligt barn födes till indisk fader och svensk moder. Barnet antecknas såsom svensk medborgare jämlikt 1 § 2. i den svenska lagen. Registrering sker vid indiskt konsulat. Barnet antecknas såsom indisk medborgare. Anteckningen om att barnet är svensk medborgare strykes, enär grunden för dess förvärv av svenskt medborgarskap blivit undanryckt genom registreringen.

Exempel 2. Samma som i exempel 1 utom att modern är fransk medborgare. Födelsens registrering påverkar i detta fall icke bar-

nets franska medborgarskap, som förvärvats genom födelsen, oavsett att barnet samtidigt förvärvat medborgarskap i annat land. Barnet skall alltså vara antecknat med dubbelt medborgarskap.

Förvärv eller förlust genom legitimering.
Ovisst.

Förvärv eller förlust genom ingående av äktenskap.
Varken förvärv eller förlust inträder.

Indonesien (lag 29/7 1958).

A. Barn i äktenskap.

Barnet förvärvar indonesiskt medborgarskap, om vid tiden för barnets födelse *fadern* var indonesisk medborgare och familjesamhörighet rådde mellan fadern och barnet.

Är barnet fött inom 300 dagar efter faderns död, förvärvar det indonesiskt medborgarskap, om fadern vid tiden för sin död var indonesisk medborgare.

Är *modern* indonesisk medborgare, förvärvar barnet indonesiskt medborgarskap, om fadern är statslös eller hans medborgarskap är okänt.

Är *modern* indonesisk medborgare, förvärvar barnet indonesiskt medborgarskap, om familjesamhörighet icke rådde mellan fadern och barnet vid tiden för barnets födelse.

Anm. I fall, som avses i föregående stycke, inträder icke förvärv av indonesiskt medborgarskap, om fadern är utlänning och barnet jämlikt faderns lag förvärvar dennes medborgarskap.

B. Barn utom äktenskap.

Barnet förvärvar indonesiskt medborgarskap, om *modern* var indonesisk medborgare vid tiden för barnets födelse.

Anm. Förvärv av indonesiskt medborgarskap inträder icke, om fadern är utlänning och barnet jämlikt faderns lag förvärvar dennes medborgarskap.

Är barnet fött inom 300 dagar efter faderns död, förvärvar det indonesiskt medborgarskap, om fadern vid tiden för sin död var indonesisk medborgare.

Förvärv eller förlust genom legitimering.

Ogift barn under 18 år *förvärvar* indonesiskt medborgarskap, om fadern vid tiden för legitimeringen var indonesisk medborgare.

Ogift barn under 18 år *förlorar* sitt indonesiska medborgarskap, dock icke om barnet därigenom skulle bliva statslöst.

Förvärv eller förlust genom adoption.

Endast adoption bekräftad av indonesisk domstol, medför *förvärv* av indonesiskt medborgarskap.

Barn under fem år, som adopteras av utlänning, *förlorar* därigenom indonesiskt medborgarskap, dock icke om barnet därigenom skulle bliva statslöst.

Förvärv eller förlust genom ingående av äktenskap.
Varken förvärv eller förlust inträder.

Iran (Code civil 16/2 1935).

Förvärv genom födelsen.
Barnet förvärvar iranskt medborgarskap, om *fadern* är iransk medborgare. Det är likgiltigt, om barnet är fött inom eller utom äktenskap.

Förvärv eller förlust genom legitimering.
Varken förvärv eller förlust inträder.

Förvärv eller förlust genom ingående av äktenskap.
Utländsk kvinna, som ingår äktenskap med iransk man, *förvärvar* därigenom iranskt medborgarskap.
Iransk kvinna, som ingår äktenskap med utländsk man, *förlorar* därigenom sitt iranska medborgarskap, om hon enligt lagen i mannens land förvärvar mannens medborgarskap.

Irland (the Irish Nationality and Citizenship Act 1956).

Förvärv genom födelsen.
Barnet förvärvar irländskt medborgarskap, om *fadern eller modern* är irländsk medborgare och förvärvat sitt irländska medborgarskap genom födelse i Irland. Är den av föräldrarna, från vilket barnet härleder sitt irländska medborgarskap, *född utanför Irland*, förvärvar barnet medborgarskapet, om födelsen registreras vid irländskt konsulat; var den av föräldrarna, varom nu är i fråga, i sitt lands tjänst, kräves icke registrering. Det är likgiltigt, om barnet är fött inom eller utom äktenskap.

Anm. När registrering skett, räknas barnet såsom irländsk medborgare från tiden för födelsen. I avvaktan på om registrering kommer att ske antecknas barnet med det medborgarskap det kan ha förvärvat på grund av lagen i det land den andra av föräldrarna tillhör eller — i förekommande fall — såsom statslöst. När registrering skett, undersökes om den medborgarskapsanteckning, som tidigare gjorts för barnet, skall strykas eller om barnet i fortsättningen skall vara antecknat med dubbelt medborgarskap.

Exempel 1. Ett äktenskapligt barn födes till irländsk fader och svensk moder. Barnet antecknas såsom svensk medborgare jämlikt 1 § 2. i den svenska lagen. Registrering sker vid irländskt konsulat. Barnet antecknas såsom irländsk medborgare. Anteckningen om att barnet är svensk medborgare strykes, enär grunden för dess förvärv av svenskt medborgarskap blivit undanryckt genom registreringen.

Exempel 2. Samma som i exempel 1 utom att modern är fransk medborgare. Födelsens registrering påverkar i detta fall icke barnets franska medborgarskap, som förvärvats genom födelsen, oavsett att barnet samtidigt förvärvat medborgarskap i annat land. Barnet skall alltså vara antecknat med dubbelt medborgarskap.

Förvärv eller förlust genom legitimering.
Ovisst.

Förvärv eller förlust genom ingående av äktenskap.
Varken förvärv eller förlust inträder.

Island (lag 23/12 1952).

Den isländska lagens bestämmelser överensstämmer i de hänseenden, varom här är fråga, med den svenska lagens.

Anm. Avtal jämlikt 10 § MBL har *icke* träffats med Island.

Israel (lag 1952).

Förvärv genom födelsen.
Barnet förvärvar israeliskt medborgarskap, om *fadern eller modern* är israelisk medborgare. Det är likgiltigt, om barnet är fött inom eller utom äktenskap.

Förvärv eller förlust genom legitimering.
Varken förvärv eller förlust inträder.

Förvärv eller förlust genom ingående av äktenskap.
Varken förvärv eller förlust inträder.

Italien (lag 13 juni 1912).

Förvärv genom födelsen.
Barnet förvärvar italienskt medborgarskap, om *fadern* är italiensk medborgare. Det är likgiltigt om barnet är fött inom eller utom äktenskap.

Är endast *modern* italiensk medborgare, förvärvar barnet italienskt medborgarskap, om fadern är okänd eller statslös eller om barnet icke jämlikt faderns lag förvärvar faderns medborgarskap.

Om faderskapet eller moderskapet fastställes först efter barnets födelse men innan barnet fyllt 21 år (eller innan det dessförinnan fått rättslig handlingsförmåga genom att ingå äktenskap eller, efter fyllda 18 år, genom beslut av förmyndarskapsdomaren), bestämmes barnets medborgarskap, som om fastställandet skett vid barnets födelse. Barnet följer sin italienske faders medborgarskap, även om faderskapet fastställes efter moderskapet.

Förvärv eller förlust genom legitimering.

Varken förvärv eller förlust inträder.

Anm. Ett legitimerat barn till italiensk fader är visserligen italiensk medborgare men icke på grund av legitimeringen i och för sig utan, såsom nyss sagts, på grund av faderskapets fastställande.

Förvärv eller förlust genom ingående av äktenskap.

Utländsk kvinna, som ingår äktenskap med italiensk man, *förvärvar* därigenom italienskt medborgarskap.

Italiensk kvinna, som genom ingående av äktenskap med utländsk man förvärvar medborgarskap i mannens land, *förlorar* därigenom sitt italienska medborgarskap.

Japan (lag 4/5 1950).

Förvärv genom födelsen.

Barnet förvärvar japanskt medborgarskap om *båda föräldrarna* äro japanska medborgare.

Är endast *fadern* japansk medborgare, kräves för barnets förvärv av japanskt medborgarskap registrering hos japansk myndighet.

Är endast *modern* japansk medborgare, förvärvar barnet japanskt medborgarskap, om fadern är okänd eller statslös.

Förvärv eller förlust genom legitimering.

Varken förvärv eller förlust inträder.

Förvärv eller förlust genom ingående av äktenskap.

Varken förvärv eller förlust inträder.

Jugoslavien (lag 28/8 1945).

Förvärv genom födelsen.

Barnet förvärvar jugoslaviskt medborgarskap, om *båda föräldrarna* äro jugoslaviska medborgare.

Är *fadern eller modern* jugoslavisk medborgare, förvärvar barnet jugoslaviskt medborgarskap, om föräldrarnas äktenskap är ingånget inför jugoslavisk myndighet. Är eljest fadern eller modern jugoslavisk medborgare, förvärvar ett utomlands fött barn jugoslaviskt medborgarskap, om båda föräldrarna leva utomlands tillsammans med barnet och den av dem, som är jugoslavisk medborgare, låter registrera barnet vid jugoslavisk beskickning eller konsulat. Det är likgiltigt, om barnet är fött inom eller utom äktenskap.

Förvärv eller förlust genom legitimering.

Varken förvärv eller förlust inträder.

Förvärv eller förlust genom ingående av äktenskap.

Varken förvärv eller förlust inträder.

Kanada, se Canada

Mexiko (lag 5/1 1934, ändrad senast 1949).

Förvärv genom födelsen.

Barnet förvärvar mexikanskt medborgarskap, om *fadern* är mexikansk medborgare. Det är likgiltigt, om barnet är fött inom eller utom äktenskap.

Är *modern* mexikansk medborgare, förvärvar barnet mexikanskt medborgarskap, om fadern är okänd.

Förvärv eller förlust genom legitimering.

Varken förvärv eller förlust inträder.

Förvärv eller förlust genom ingående av äktenskap.

Varken förvärv eller förlust inträder.

Nederländerna (lag 12/12 1892, ändrad senast 1958).

Förvärv genom födelsen.

Barnet förvärvar nederländskt medborgarskap, om *fadern* är nederländsk medborgare. Det är likgiltigt, om barnet är fött inom eller utom äktenskap.

Om *modern* är nederländsk medborgare, förvärvar hennes utomäktenskapliga barn nederländskt medborgarskap, om faderskapet icke är erkänt.

Anm. Ett barn, fött i Sverige av nederländsk kvinna och fader av annan nationalitet och för vilket faderskapet fastställts före födelsen eller fastställes i samband med födelseanmälningen, blir alltså statslöst, om barnet icke på grund av faderns lag förvärvar faderns medborgarskap.

Skulle faderskapet fastställas efter moderskapet, medför detta icke förlust av det nederländska medborgarskapet, icke ens om barnet skulle erhålla faderns medborgarskap.

Förvärv eller förlust genom legitimering.

Icke legitimeringen i och för sig utan fastställandet av faderskapet medför förvärv av nederländskt medborgarskap för barnet. Förvärvet anses ha inträtt retroaktivt från födelsen.

Förvärv eller förlust genom ingående av äktenskap.

Utländsk kvinna, som ingår äktenskap med nederländsk man, *förvärvar* därigenom nederländskt medborgarskap.

Nederländsk kvinna, som ingår äktenskap med utländsk man och som därigenom förvärvar eller kan förvärva medborgarskap i mannens land, *förlorar* sitt nederländska medborgarskap.

Norge (lag 8/12 1950).

Den norska lagen överensstämmer i de hänseenden varom här är fråga, med den svenska lagen.

Anm. Enligt kungörelsen 22/12 1950 (nr 664) har avtal jämlikt 10 § i de danska, norska och svenska medborgarskapslagarna träffats mellan Danmark, Norge och Sverige (däremot icke Finland och Island!), så att vid tillämpningen av 1 § 2. i de fördragsslutande ländernas lagar med födelse i det egna landet likställes födelse i vilket som helst av de andra.

Nya Zeeland (lag 6/9 1948).

Förvärv genom födelsen.

Barnet förvärvar nyzeeländskt medborgarskap, om *fadern* vid tiden för barnets födelse är nyzeeländsk medborgare och födelsen inregistreras vid nyzeeländskt konsulat. Registrering kräves dock icke, om fadern förvärvat sitt nyzeeländska medborgarskap genom födelse i Nya Zeeland eller om fadern vid tiden för barnets födelse var i sitt lands tjänst. Det är likgiltigt, om barnet är fött inom eller utom äktenskap.

Anm. När registrering skett, räknas barnet såsom nyzeeländsk medborgare från tiden för födelsen. I avvaktan på om registrering kommer att ske antecknas barnet med det medborgarskap det kan ha förvärvat på grund av lagen i det land den andra av föräldrarna tillhör eller — i förekommande fall — såsom statslöst. När registrering skett, undersökes om den medborgarskapsanteckning, som tidigare gjorts för barnet, skall strykas eller om barnet i fortsättningen skall vara antecknat med dubbelt medborgarskap.

Exempel 1. Ett äktenskapligt barn födes till nyzeeländsk fader och svensk moder. Barnet antecknas såsom svensk medborgare jämlikt 1 § 2. i den svenska lagen. Registrering sker vid nyzeeländskt konsulat. Barnet antecknas såsom nyzeeländsk medborgare. Anteckningen om att barnet är svensk medborgare strykes, enär grunden för dess förvärv av svenskt medborgarskap blivit undanryckt genom registreringen.

Exempel 2. Samma som i exempel 1 utom att modern är fransk medborgare. Födelsens registrering påverkar i detta fall icke barnets franska medborgarskap, som förvärvats genom födelsen, oavsett att barnet samtidigt förvärvat medborgarskap i annat land. Barnet skall alltså vara antecknat med dubbelt medborgarskap.

Förvärv eller förlust genom legitimering.

Varken förvärv eller förlust inträder.

Förvärv eller förlust genom ingående av äktenskap.

Varken förvärv eller förlust inträder.

Persien, se Iran.

Peru (peruanska författningen 29/3 1933).

Förvärv genom födelsen.

Barnet förvärvar peruanskt medborgarskap, om *fadern eller modern* är peruansk medborgare och barnet registreras i det peruanska civilregistret eller å peruanskt konsulat. Det är likgiltigt, om barnet är fött inom eller utom äktenskap.

Förvärv eller förlust genom legitimering.
Varken förvärv eller förlust inträder.

Förvärv eller förlust genom ingående av äktenskap.
Utländsk kvinna, som ingår äktenskap med peruansk man, *förvärvar* därigenom peruanskt medborgarskap.
Peruansk kvinna, som ingår äktenskap med utländsk man, *behåller* sitt peruanska medborgarskap, om hon icke uttryckligen inför peruansk myndighet frånsäger sig det.

Polen (lag 8/1 1951).

Förvärv genom födelsen.
Barnet förvärvar polskt medborgarskap, om *båda föräldrarna* äro polska medborgare.
Är endast *fadern eller modern* polsk medborgare, förvärvar barnet polskt medborgarskap, om den andre av föräldrarna är okänd eller av okänd eller icke fastställbar nationalitet. Det är likgiltigt, om barnet är fött inom eller utom äktenskap.

Anm. Barn till polsk moder, för vilket faderskapet icke är fastställt, antecknas alltså såsom polsk medborgare. När faderskapet sedermera fastställes, beror det på faderns nationalitet, om barnet därefter skall vara antecknat såsom polsk medborgare, såsom statslöst eller såsom medborgare i faderns land.

Förvärv eller förlust genom legitimering.
Varken förvärv eller förlust inträder.

Förvärv eller förlust genom ingående av äktenskap.
Varken förvärv eller förlust inträder.

Portugal (lag 29/7 1959).

Förvärv genom födelsen.
Utanför Portugal fött barn till portugisisk fader eller moder, som uppehåller sig i födelselandet i portugisiska statens tjänst, förvärvar portugisiskt medborgarskap.
I övrigt medför födelse utanför Portugal icke att portugisiskt medborgarskap automatiskt tillkommer barnet. Härför kräves en på sådant förvärv riktad viljeakt, antingen en förklaring, att vederbörande önskar vara portugisisk medborgare, eller födelsens inskrivande i portugisiska civilregistret.

Anm. Anteckna icke portugisiskt medborgarskap för ett här i riket fött barn, förrän medborgarskapet blivit dokumenterat.

Förvärv genom legitimering och adoption.
Legitimerat barns medborgarskap är att bedöma såsom om barnet vore äktenskapligt.

Endast *adoption*, som ägt rum enligt portugisisk lag, medför verkan såvitt angår förvärv av portugisiskt medborgarskap.

Anm. Anteckna icke portugisiskt medborgarskap för ett legitimerat eller adopterat barn, förrän medborgarskapet blivit dokumenterat.

Förlust genom legitimering eller adoption.
Förlust inträder icke.

Förvärv genom ingående av äktenskap.
Utländsk kvinna, som ingår äktenskap med portugisisk man, förvärvar portugisiskt medborgarskap, såvida hon icke före giftermålet förklarar, att hon icke önskar förvärva det och visar att hon icke förlorar sitt tidigare medborgarskap.

Förlust genom ingående av äktenskap.
Portugisisk kvinna, som ingår äktenskap med utländsk man, förlorar därigenom sitt portugisiska medborgarskap, utom för det fall, att hon icke förvärvar mannens medborgarskap eller före giftermålet förklarar, att hon önskar behålla sitt portugisiska medborgarskap.

Rumänien (lag 24/1 1952 i dess lydelse 9/8 1954).

Förvärv genom födelsen.
Barnet förvärvar rumänskt medborgarskap, om *båda föräldrarna* äro rumänska medborgare.
Är *endast en av föräldrarna* rumänsk medborgare, förvärvar barnet rumänskt medborgarskap, om fadern eller modern vid tiden för barnets födelse är bosatt på rumänskt område. Det är likgiltigt, om barnet är fött inom eller utom äktenskap, och likgiltigt vilken av föräldrarna som är bosatt i Rumänien. — Äro båda föräldrarna vid tiden för barnets födelse bosatta utanför Rumänien, äga föräldrarna själva överenskomma om barnet skall vara rumänsk medborgare eller icke. Det är likgiltigt om barnet är fött inom eller utom äktenskap.

Förvärv eller förlust genom legitimering.
Varken förvärv eller förlust inträder.

Förvärv eller förlust genom ingående av äktenskap.
Varken förvärv eller förlust inträder.

Ryssland, se Sovjetunionen.

Schweiz (lag 29/9 1952).

Förvärv genom födelsen.
Barn i äktenskap förvärvar schweiziskt medborgarskap, om *fadern* är schweizisk medborgare. Är endast *modern* schweizisk medborgare, förvärvar barnet schweiziskt medborgarskap, om det icke genom födelsen kan förvärva medborgarskap i annat land.

Barn utom äktenskap förvärvar schweiziskt medborgarskap, om *modern* är schweizisk medborgare.

Barn utom äktenskap till utländsk moder förvärvar faderns schweiziska medborgarskap, när faderskapet fastställes genom dom eller genom erkännande, medan barnet är under 20 år.

Anm. I fall som avses i sista stycket inträder förvärvet först genom domen resp. erkännandet.

Förvärv eller förlust genom legitimering.

Barnet *förvärvar* schweiziskt medborgarskap, om fadern är schweizisk medborgare.

Barnet *förlorar* schweiziskt medborgarskap, om det genom legitimeringen förvärvar eller redan dessförinnan har medborgarskap i faderns land.

Förvärv eller förlust genom ingående av äktenskap.

Utländsk kvinna, som ingår äktenskap med schweizisk man, *förvärvar* därigenom schweiziskt medborgarskap.

Schweizisk kvinna, som genom ingående av äktenskap förvärvar mannens medborgarskap eller som redan dessförinnan innehar detta, *förlorar* genom äktenskap sitt schweiziska medborgarskap, såvida hon icke under lysningen eller vid vigseln inför schweizisk myndighet förklarar, att hon vill behålla det.

Sovjetunionen (lag 19/8 1938. Jfr även lag 13/6 1930).

Förvärv genom födelsen.

Barnet förvärvar sovjetiskt medborgarskap om *fadern eller modern* är sovjetisk medborgare. Det är likgiltigt, om barnet är fött inom eller utom äktenskap.

Förvärv eller förlust genom legitimering.

Varken förvärv eller förlust inträder.

Förvärv eller förlust genom ingående av äktenskap.

Varken förvärv eller förlust inträder.

Spanien (civillagen i lydelse 17/7 1954).

Förvärv genom födelsen.

Äro *båda föräldrarna* spanska medborgare, förvärvar barnet spanskt medborgarskap.

Är endast *fadern* spansk medborgare, förvärvar barn i äktenskap spanskt medborgarskap, medan sådant förvärv för barn utom äktenskap inträder först genom barnets registrering hos spansk myndighet. Det är ovisst, om i sistnämnda fall förvärvet anses ha inträtt retroaktivt från födelsen eller om det inträder först genom registreringen.

Är endast *modern* spansk medborgare, förvärvar barnet spanskt medborgarskap, om det icke förvärvar faderns medborgarskap.

Förvärv eller förlust genom legitimering.
Ovisst.

Förvärv eller förlust genom ingående av äktenskap.
Utländsk kvinna, som ingår äktenskap med spansk man, *förvärvar* därigenom spanskt medborgarskap.

Spansk kvinna, som ingår äktenskap med utländsk man, *förlorar* därigenom sitt spanska medborgarskap, om hon genom äktenskapet förvärvar medborgarskap i mannens land.

Anm. Spansk medborgare av katolsk trosbekännelse kan enligt spansk lag ingå ett i Spanien giltigt äktenskap endast genom katolsk vigsel. Givetvis kan endast ett från spansk synpunkt giltigt äktenskap grunda förvärv eller förlust av spanskt medborgarskap för hustrun. Svensk kvinna, som genom protestantisk eller borgerlig vigsel ingår äktenskap med spansk katolik, förvärvar alltså icke därigenom spanskt medborgarskap, liksom icke heller spansk katolsk kvinna, som genom sådan vigsel ingår äktenskap med finsk man, därigenom förlorar sitt spanska medborgarskap. Likaså skall ett i ett sådant äktenskap fött barn mellan spansk man och utländsk kvinna betraktas såsom utomäktenskapligt, när det gäller att bedöma om barnet förvärvat spanskt medborgarskap.

Storbritannien (Nationality Act 1948).

Förvärv genom födelsen.
Barn i äktenskap förvärvar brittiskt medborgarskap, om *fadern* är brittisk medborgare vid tiden för barnets födelse.

Är fadern brittisk medborgare endast på grund av härstamning (han är icke född i Storbritannien eller dess kolonier och icke brittisk medborgare på grund av naturalisation), kräves för barnets förvärv av brittisk medborgarskap att födelsen *registreras* vid brittiskt konsulat. Är fadern i sitt lands tjänst, kräves icke registrering.

Anm. När registrering skett, räknas barnet såsom brittisk medborgare från tiden för födelsen. I avvaktan på om registrering kommer att ske antecknas barnet med det medborgarskap det kan ha förvärvat på grund av lagen i det land den andra av föräldrarna tillhör eller — i förekommande fall — såsom statslöst. När registrering skett, undersökes om den medborgarskapsanteckning, som tidigare gjorts för barnet, skall strykas eller om barnet i fortsättningen skall vara antecknat med dubbelt medborgarskap.

Exempel 1. Ett äktenskapligt barn födes till brittisk fader och svensk moder. Barnet antecknas såsom svensk medborgare jämlikt 1 § 2. i den svenska lagen. Registrering sker vid brittiskt konsulat. Barnet antecknas såsom brittisk medborgare. Anteckningen om att barnet är svensk medborgare strykes, enär grunden för dess förvärv av svenskt medborgarskap blivit undanryckt genom registreringen.

Exempel 2. Samma som i exempel 1 utom att modern är fransk medborgare. Födelsens registrering påverkar i detta fall icke barnets franska medborgarskap, som förvärvats genom födelsen, oavsett att barnet samtidigt förvärvat medborgarskap i annat land. Barnet skall alltså vara antecknat med dubbelt medborgarskap.

Förvärv eller förlust genom legitimering.

Ett barn, fött utom äktenskap, till brittisk fader, betraktas i och med äktenskapets ingående såsom ett äktenskapligt barn och *förvärvar* alltså brittiskt medborgarskap under samma förutsättningar, som om det vore fött i äktenskap.

Legitimering är *ingen förlustgrund* enligt brittisk rätt.

Förvärv genom adoption.

Ett adopterat barn får genom adoptionen ställning såsom äkta barn och *förvärvar* brittiskt medborgarskap under samma förutsättningar som om det vore äkta barn till adoptanten eller adoptivföräldrarna.

Förvärv eller förlust genom ingående av äktenskap.

Varken förvärv eller förlust inträder.

Syrien, se Förenade arabrepubliken.

Tjeckoslovakien (lag 13/7 1949).

Förvärv genom födelsen.

Barnet förvärvar tjeckoslovakiskt medborgarskap, om *båda föräldrarna* äro tjeckoslovakiska medborgare.

Är *endast en av föräldrarna* — likgiltigt vilken av dem — tjeckoslovakisk medborgare, kräves för barnets förvärv av tjeckoslovakiskt medborgarskap medgivande till förvärvet av tjeckoslovakisk myndighet. Det är likgiltigt, om barnet är fött inom eller utom äktenskap.

Förvärv eller förlust genom legitimering.

Varken förvärv eller förlust inträder.

Förvärv eller förlust genom ingående av äktenskap.

Varken förvärv eller förlust inträder.

Turkiet (lag 28/5 1928 i lydelse 6/4 1929).

Förvärv genom födelsen.

Barnet förvärvar turkiskt medborgarskap, om *fadern eller modern* är turkisk medborgare. Det är likgiltigt, om barnet är fött inom eller utom äktenskap.

Förvärv eller förlust genom legitimering.

Varken förvärv eller förlust inträder.

Förvärv eller förlust genom ingående av äktenskap.

Utländsk kvinna, som ingår äktenskap med turkisk man, *förvärvar* därigenom turkiskt medborgarskap.

Turkisk kvinna, som ingår äktenskap med utländsk man, *behåller* sitt turkiska medborgarskap.

Tyskland (lag 22/6 1913 med senare ändringar).

Förvärv genom födelsen.

Barn i äktenskap förvärvar tyskt medborgarskap, om *fadern* är tysk medborgare.

Barn utom äktenskap förvärvar tyskt medborgarskap, om *modern* är tysk medborgare.

Förvärv eller förlust genom legitimering.

Barnet *förvärvar* tyskt medborgarskap, om fadern är tysk medborgare.

Barnet *förlorar* tyskt medborgarskap, om det genom legitimeringen förvärvar faderns medborgarskap.

Anm. För att förvärv eller förlust genom legitimering skall inträda kräves, att legitimeringen har verkan enligt tysk rätt. Detta innebär, att enligt tysk rätt skall bedömas huruvida barnet genom föräldrarnas äktenskap erhållit ställning såsom äkta barn. Det tillkommer den tyska förmynderskapsdomstolen att fastställa att dessa rättsverkningar inträtt. När domstolens lagakraftvunna beslut härom föreligger, har barnet genom legitimeringen förvärvat resp. förlorat tyskt medborgarskap.

Ett utanför Tyskland ingånget äktenskap mellan kontrahenter, av vilka en är tysk medborgare, skall alltså icke medföra, att förvärv eller förlust av tyskt medborgarskap för makarnas före äktenskapet födda barn antecknas i de svenska kyrkoböckerna, förrän förvärvet eller förlusten dokumenterats.

Förvärv eller förlust genom ingående av äktenskap.

Varken förvärv eller förlust inträder.

Ungern (lag 6/6 1957).

Förvärv genom födelsen.

Barnet förvärvar ungerskt medborgarskap, om *fadern eller modern* är ungersk medborgare. Det är likgiltigt, om barnet är fött inom eller utom äktenskap.

Förvärv eller förlust genom legitimering.

Varken förvärv eller förlust inträder.

Förvärv eller förlust genom ingående av äktenskap.

Varken förvärv eller förlust inträder.

Österrike (lag 19/7 1945 i lydelse 4/11 1949).

Förvärv genom födelsen.

Barn i äktenskap förvärvar österrikiskt medborgarskap, om *fadern*

är österrikisk medborgare; är *modern* österrikisk medborgare, förvärvar barnet österrikiskt medborgarskap, om fadern är statslös.

Barn utom äktenskap förvärvar österrikiskt medborgarskap, om *modern* är österrikisk medborgare.

Förvärv eller förlust genom legitimering.

Barn under 21 år (dock icke gift dotter) *förvärvar* österrikiskt medborgarskap, om fadern är österrikisk medborgare.

Barn under 21 år (dock icke gift dotter) *förlorar* österrikiskt medborgarskap, om det genom legitimeringen förvärvar faderns medborgarskap.

Förvärv eller förlust genom ingående av äktenskap.

Utländsk kvinna, som ingår äktenskap med österrikisk man, *förvärvar* därigenom österrikiskt medborgarskap.

Österrikisk kvinna, som genom ingående av äktenskap med utländsk man förvärvar medborgarskap i mannens land, *förlorar* därigenom sitt österrikiska medborgarskap.

4 kap. Avisering till länsbyrån i vissa fall av medborgarskapsändringar.

Mellan Sverige och åtskilliga främmande stater, bl. a. samtliga nordiska länder, ha konventioner träffats, vars innebörd bl. a. är att bestämmelser om folkpension och allmän sjukförsäkring tillämpas för medborgare i dessa stater, som vistas i Sverige. Envar av dessa stater benämnes i det följande *konventionsstat.*

Konventionsstaterna äro *f. n.:*

Belgien	SFS 1956:489,	1957:150
Danmark	„ 1955:563,	1956:491
Finland	„ 1956:491	
Frankrike	„ 1957:626	
Grekland	„ 1961:448	
Irland	„ 1955:563	
Island	„ 1956:491	
Italien	„ 1957:458,	1958:502
Luxemburg	„ 1958:617	
Nederländerna	„ 1955:563	
Norge	„ 1955:563,	1956:491
Schweiz	„ 1955:222	(endast folkpension)
Storbritannien och Nordirland	„ 1955:563,	1957:154
Tyskland (förbundsrepubliken Tyskland)	„ 1956:488	

I fall av dubbelt medborgarskap redovisas ju endast ett av dem å personplåten i länsbyråns tryckande register. Därvid skall alltid det väljas, som angiver tillhörighet till konventionsstat.

Reglerna bli alltså:

svenskt + annat	*ingen prägling*
nordiskt + annat	*nordiskt präglas*

Vid dubbelt medborgarskap i olika nordiska länder präglas ettdera.

konv.stat + icke konv.stat	*konv.stat präglas*
konv.stat + konv.stat (båda utom Norden)	*ettdera präglas*

Om den ena staten är Schweiz, skall dock alltid det andra präglas.

icke konv.stat + icke konv.stat.	*ettdera präglas*

Beträffande invandrare med dubbelt medborgarskap underrättas länsbyrån av riksbyrån om vilket medborgarskap som skall angivas å personplåten.

Inträffar beträffande den, som är kyrkobokförd såsom icke tillhörande konventionsstat, att han förvärvar medborgarskap i sådan stat, eller upphör en person att vara medborgare i konventionsstat, ankommer aviseringen på pastor.

Exempel:

1) Amerikansk kvinna ingår äktenskap med nederländsk man. Hon förvärvar därigenom nederländskt medborgarskap men behåller sitt amerikanska. Avisering skall ske, så att *US* blir ändrat till *NE.*

2) På avtryckskortet för en finsk och amerikansk kvinna står *FI.* Hon ingår äktenskap med spansk man och förvärvar därigenom spanskt medborgarskap och förlorar sitt finska men behåller sitt amerikanska. — Avisering skall ske, så att *FI* blir ändrat till *US* eller *SP.*

3) Brittisk kvinna ingår äktenskap med italiensk man. Hon förvärvar därigenom italienskt medborgarskap men behåller sitt brittiska. — Avisering behöver icke ske.

4) Amerikansk kvinna ingår äktenskap med spansk man. Hon förvärvar därigenom spanskt medborgarskap men behåller sitt amerikanska. — Avisering behöver icke ske.

För undvikande av missförstånd må här påpekas, att vad som ovan *sagts, om att avisering till länsbyrån om medborgarskapsförändring* kan underlåtas, endast gäller *vissa fall av dubbelt medborgarskap.*

Stockholm den 20 juni 1961.

KUNGL. STATISTISKA CENTRALBYRÅN
ALF OLSSON

Bengt Molinder

OBS Ytterligare paginerade och linjerade anteckningssidor har uteslutits från digitalisering.

PF 54

KUNGL. STATISTISKA CENTRALBYRÅN

RIKSBYRÅN FÖR FOLKBOKFÖRINGEN

Cirkulär nr 57 a (april 1962)

Cirkulär till pastorsämbetena samt uppbördsverken i Stockholm och Göteborg angående ändringar i cirkulär nr 57. Cirkuläret delges länsbyråerna och de lokala skattemyndigheterna till kännedom.

1. Grekland.

Texten i cirkulär nr 57 sid. 16—17 angående Grekland skall kompletteras (jämför regeringsrättens årsbok 1961, JU not. 34) med följande anmärkning.

Anm. Grekisk medborgare av grekisk-katolsk trosbekännelse kan enligt grekisk lag ingå ett i Grekland giltigt äktenskap endast genom grekisk-katolsk vigsel. Givetvis kan endast ett från grekisk synpunkt giltigt äktenskap grunda förvärv eller förlust av grekiskt medborgarskap för hustrun. Svensk kvinna, som genom protestantisk eller borgerlig vigsel ingår äktenskap med grekisk man av grekisk-katolsk trosbekännelse, förvärvar alltså icke därigenom grekiskt medborgarskap, liksom icke heller grekisk kvinna av grekisk-katolsk trosbekännelse, som genom sådan vigsel ingår äktenskap med finsk man, därigenom förlorar sitt grekiska medborgarskap. Likaså skall ett i ett sådant äktenskap fött barn mellan grekisk man och utländsk kvinna betraktas såsom utomäktenskapligt, när det gäller att bedöma om barnet förvärvat grekiskt medborgarskap.

2. Polen.

I cirkulär nr 57 å sid. 24 har återgivits regler i den polska medborgarskapslagen av den 8 januari 1951. Enligt upplysningar, som numera erhållits från justitiedepartementet via utrikesdepartementet och som grunda sig på uttalanden av det polska utrikesministeriet, skall den polska lagen i fråga om förvärv av medborgarskap genom födelse givas annan tolkning än som redovisats i cirkulär nr 57.

Redogörelsen skall därför lyda som följer.

Förvärv genom födelsen.

Barnet förvärvar polskt medborgarskap om *fadern* eller *modern* är polsk medborgare. Det är likgiltigt, om barnet är fött inom eller utom äktenskap.

Förvärv eller förlust genom legitimering.

Varken förvärv eller förlust inträder.

Förvärv eller förlust genom ingående av äktenskap.

Varken förvärv eller förlust inträder.

Ny lag, som emellertid icke kommer att föranleda ändring i den ovan lämnade redogörelsen, träder i kraft den 21 augusti 1962.

Stockholm den 9 april 1962.

INGVAR OHLSSON

Alf Olsson

Stat.cbo. 1419/1962. 5 000 ex BRODERNA JOHANSONS BOKTR A B, STHLM

GÖTEBORGS UNIVERSITETSBIBL.

Observandum. I all korrespondens med riksbyrån om personer torde såvitt möjligt födelsetid och födelsenummer uppges. Därigenom sparas tid och besvär, enär riksbyråns register äro ordnade på dessa data.

KUNGL. STATISTISKA CENTRALBYRÅN

RIKSBYRÅN FÖR FOLKBOKFÖRINGEN

Cirkulär Nr 58 (november 1961)

Cirkulär till pastorsämbetena samt uppbördsverken i Stockholm och Göteborg angående formulär till personaktsrekvisition och om svensk medborgares vigsel inför svensk beskickning i utlandet. Cirkuläret delges länsbyråerna till kännedom.

1 kap. Nytt formulär till personaktsrekvisition.

Detta kapitel ersätter cirkulär nr 15 II, nr 33 2. samt nr 37.

Nytt formulär till personaktsrekvisition har fastställts av riksbyrån att tillämpas vid rekvisition av personakt för invandrare och från bok över obefintliga till församlingsbok överförda personer.

Äldre blanketter enligt det år 1954 genom cirkulär nr 37 fastställda formuläret få alltjämt användas, till dess befintliga upplagor förbrukats.

Blanketter enligt det år 1947 fastställda formuläret, som till äventyrs ännu kunna finnas kvar på pastorsexpeditionerna, böra makuleras.

Nya blanketter kunna beställas hos blankettförlagen.

Den i *Stockholms stad* hittills tillämpade ordningen vid rekvisition av personakt från riksbyrån skall fortfarande gälla.

Stat. cbn. 1390/1961 3 000 ex.

Vidtagna ändringar.

Det nya formulärets uppställning framgår av bilaga. Såsom synes ha endast några smärre förändringar vidtagits i 1954 års formulär.

Vunna erfarenheter under den tid sistnämnda formulär tillämpats ha föranlett, att *kryssmarkering* i endera av två rutor nu föreskrivits för samtliga under nr 1—5 upptagna personer.

För att rekvisitionen skall giva uttryck för det beslut om kyrkobokföring i församlingen, som fattats av pastor, har det föreskrivits, att *rekvisition från pastorsämbete skall underskrivas av präst* på samma sätt redan sker vid flyttning inom riket.

Vidare har föreskrivits att, förutom intyg av utländsk registerförare (flyttningsbetyg, födelse- eller vigselattest e. d.), även *utländsk skilsmässodom* i huvudskrift eller avskrift alltid i förekommande fall skall bifogas rekvisitionen. (Huvudskrift återställes till pastor med personakten.) Anledningen härtill är att riksbyrån skall få underlag för prövning av om skilsmässan är slutlig och äger giltighet i Sverige för ingående av nytt äktenskap utan att vara stadfäst av Svea Hovrätt.

Övriga ändringar framgå vid en jämförelse mellan formulären och torde icke vara i behov av kommentar.

Särskilda påpekanden.

Icke åtföljande familjemedlem förtecknas i regel endast till *namn, födelsetid och -ort samt födelsenummer,* om detta är känt. Beträffande barn, som icke åtföljer modern vid hennes invandring, anges i förekommande fall dock även *börd.*

För den som ingått mer än ett äktenskap bör åtminstone uppgivas, hur hans tidigare äktenskap upplösts, så att *s* eller *ä* kan antecknas på vederbörlig plats i personakten rum 17. Uppgift härom lämnas lämpligen i fältet för *Särsk. ant.*

I detta fält upptages även make i tidigare gifte. Här kan även införas anteckning om i laga ordning fastställt faderskap till barn utom äktenskap och om fadern, då modern är gift med annan man, samt om sådana särskilda förhållanden, som skola införas i rum 20 i personakten och för vilka särskild rubrik saknas i rekvisitionsblanketten. Förslår icke utrymmet, kan anteckning fortsättas på blankettens baksida eller på särskilt papper.

Till rekvisition användas vid behov två blanketter, varvid i efternamnskolumnen å det första exemplaret angives, att personförteckningen fortsättes å särskild tilläggsblankett.

Om det av särskilt, för den inflyttande väsentligt, skäl brådskar med personaktens expedierande, bör detta med iögonfallande skrift, helst med rödpenna, uppgivas på rekvisitionens framsida.

Med översändande av den undre hälften av rekvisitionen underrättar riksbyrån länsbyrån om invandringen eller överförandet, och

med ledning av denna avi präglas tryckplåten. Det är därför betydelsefullt, att även denna del är ifylld med tydlig och fullt läslig skrift. Helst böra båda delarna utskrivas medelst skrivmaskin och karbonpapper.

2 kap. Svensk medborgares vigsel inför svensk beskickning i utlandet.

På begäran av utrikesdepartementet får riksbyrån för kännedom meddela följande.

Enligt uppgift från beskickningen i Paris har det vid upprepade tillfällen förekommit, att förlovade par, varav ena parten icke varit svensk medborgare, infunnit sig vid beskickningen för vigsel. Beskickningen har emellertid endast vigselrätt under förutsättning att *båda* kontrahenterna äro svenska medborgare. I dessa fall, där vederbörande måst nekas vigsel, skulle felaktiga upplysningar ha erhållits från pastorsexpeditionen i hemförsamlingen.

En förteckning återfinnes i editionen Sveriges Rikes lag under giftermålsbalken (G) över de bemyndiganden, som Kungl. Maj:t lämnat vissa beskickningschefer att förrätta vigsel enligt lagen den 12 november 1915 om äktenskaps ingående i vissa fall inför svensk myndighet i utlandet.

En förteckning över dessa bemyndiganden har vidare lämnats i en å utrikesdepartementets rättsavdelning utarbetad översikt »Utlännings vigsel i Sverige och svenska medborgares giftermål å utrikes orter». Redogörelsen finnes intagen i Svenska Kyrkans Årsbok 1958, Pastoralkalendern, sid. 51 ff. Enär sistnämnda förteckning efter utgivningen har blivit ofullständig, lämnas här en aktuell förteckning över ifrågavarande bemyndiganden.

Etiopien: beskickningen i Addis Abeba. Endera kontrahenten skall vara svensk medborgare.

Frankrike: beskickningen i Paris. Båda kontrahenterna skola vara svenska medborgare.

Förenade Arabrepubliken: beskickningen i Kairo. Endera kontrahenten skall vara svensk medborgare.

Iran: beskickningen i Teheran. Endera kontrahenten skall vara svensk medborgare. Den andra får icke vara iransk medborgare.

Israel: beskickningen i Tel Aviv. Båda kontrahenterna skola vara svenska medborgare.

Japan: beskickningen i Tokio. Endera kontrahenten skall vara svensk medborgare. Den andra får icke vara japansk medborgare.

Libanon: beskickningen i Beyrut. Endera kontrahenten skall vara

svensk medborgare. Vigsel får dock ej förrättas mellan svensk kvinna och libanesisk man

Marocko: beskickningen i Rabat. Endera kontrahenten skall vara svensk medborgare. Den andra får icke vara marockansk medborgare.

Thailand: beskickningen i Bangkok. Endera kontrahenten skall vara svensk medborgare.

Tunisien: beskickningen i Tunis. Bada kontrahenterna skola vara svenska medborgare.

Turkiet: beskickningen i Ankara. Båda kontrahenterna skola vara svenska medborgare.

Stockholm den 2 november 1961

KUNGL STATISTISKA CENTRALBYRAN
INGVAR OHLSSON

STATENS REPRODUKTIONSANSTALT
454861

Personakts-rekvisition

Obs! Sätt kryss (×) i tillämplig kolumn.[1])

Akt rekvireras

Mannen företetett hemlandspass[2]) ☐ främlingspass[2]) ☐ utf. av (stat) | Bifogade handlingar[3])

Kvinnan företetett hemlandspass[2]) ☐ främlingspass[2]) ☐ utf. av (stat)

Riksbyråns stämpel

Bilaga till cirkulär nr 58

Avsikt med vistelsen, dess beräknade varaktighet | Mannens yrke

Inrest från[4]) år mån | Ob i församl. o. län | Inflyttad år mån dag före 2/11 ☐ efter 1/11 ☐ | Kvinnans yrke

		för	icke för	Efternamn[5]) förnamn	civ-st. / fam.st.	föd.år	mån	dag	föd.nr	nat.	föd.ort (kommun e. d. o. stat)
1	Man	☐	☐								
2	Kv	☐	☐								
3	Barn	☐	☐								
4		☐	☐								
5		☐	☐								

Vigsel K ☐ B ☐ år mån dag | Äktensk. upplöst år mån dag gm dödsfall ☐ | gm beslut ☐ år mån dag domstolens (myndighetens) namn

	Tillhör ej sv.k.	Intr. i sv. k.	år	mån	dag	dop	konf.	nattv.[6])	i annan ev. luth. kyrka (angiv stat)	sen. äkt. ordn.nr / börd	Särsk. ant. (värnpliktsnr, lyte, utträde ur sv. kyrkan, adoption, make i föreg. gifte m. m.)
1	☐	☐									
2	☐	☐									
3	☐	☐									
4	☐	☐									
5	☐	☐									

Förs. o. länsbokstav | Past.exp. postanstalt

Kyrkobokf. fastighet | Rekv. ifylld den

Bost.adr. (gata, husnr, by, gård, postbox etc.) | Underskrift[7])

Adr.postanstalt | municip., kommun om förs. är delad | Ämbets- eller tjänstetitel

[1]) I vänstra kol. sättes kryss (×) för inflyttad person, i högra kol. för icke inflyttade make, föräldrar och barn till den inflyttade. För de senare anges endast namn, födelsetid och -ort. För barn anges dock även börd. Make i föregående gifte upptages under »Särsk. ant.». För barn med andra föräldrar än de personer, som angivits å raderna nr 1—2 antecknas föräldrarna under »Särsk. ant.».

[2]) Behöver ej insändas.

[3]) Medfört intyg av utländsk registerförare (flyttningsbetyg, födelse- el. vigselattest o. d.) liksom utländsk skilsmässodom skall alltid bifogas i original el. avskrift (original återställes med personakten).

[4]) Här antecknas den stat, där den inflyttade senast haft stadigvarande hemvist.

[5]) För kvinna, som är eller varit gift, även flicknamnet.

[6]) Endast konfirmation och nattvardsgång i evangelisk-luthersk kyrka antecknas.

[7]) Undertecknas av i församlingen tjänstgörande präst (i Stockholm och Göteborg av vederbörande tjänsteman å uppbördsverket).

Anvisningar i övrigt se omstående sida.

Förteckning över nationalitetsbeteckningar

AB Abessinien *Etiopien*
AF Afganistan
AL Albanien
US Amerikas Förenta Stater *USA*
AN Andorra
FA Arabrepubliken *Förenade Arabrepubliken*
AR Argentina
AU Australien

BE Belgien
BO Bolivia
BN Brasilien
BR Brittiska Riket *Storbritannien*
BU Bulgarien
BA Burma

CM Camerun
KA Canada
CN Centralafrikanska republiken
CE Ceylon
CH Chile
CO Colombia
CR Costa Rica
CU Cuba
CY Cypern

DH Dahomey
DA Danmark
DZ Danzig*
DO Dominikanska republiken

EC Ecuador
EG Egypten, *se Förenade Arabrepubliken*
IR Eire *Irland*
EL Elfenbenskusten
BR England *Storbritannien*
ES Estland*
AB Etiopien

FP Filippinerna
FI Finland
FR Frankrike
FM Franska Marocko, *se Marocko*
FA Förenade Arabrepubiken
US Förenta Staterna *USA*

GB Gabon
GA Ghana
GR Grekland
GU Guatemala
GN Guinea

HA Haiti
NE Holland *Nederländerna*
HU Honduras

ID Indien
IO Indonesien
IK Irak
IN Iran
IR Irland
IS Island
IL Israel
IT Italien

JA Japan
JE Jemen
JO Jordanien
JU Jugoslavien

KB Kambodja
KA Kanada *Canada*
KI Kina
BK Kongo (Leopoldville)
FK Kongo (Brazzaville)
KO Korea
KU Kuwait

LA Laos
LE Lettland*
LN Libanon
LB Liberia
LY Libyen
LS Liechtenstein
LI Litauen*
LU Luxemburg

MD Madagaskar
MF Malajiska Förbundet
ML Mali
MA Marocko
MN Mauretanien
MX Mexico
MO Monaco
MG Mongoliska Folkrepubliken

NE Nederländerna
NP Nepal
NI Nicaragua
NG Niger
NA Nigeria
NO Norge
NZ Nya Zeeland
RS Nyasaland *Rhodesia och Nyasaland*

PK Pakistan
PA Panama
PY Paraguay
IN Persien *Iran*
PE Peru
PO Polen
PG Portugal
SY Republiken Sydafrika
RS Rhodesia och Nyasaland
RU Rumänien
RY Ryssland *Sovjetunionen*

SO Saar (Saarområdet)*
SA Salvador
SM San Marino
SD Saudi-Arabien
SC Schweiz
SG Senegal
TH Siam *Thailand*
SE Sierra Leone
SI Singapore
SN Somalia (Somaliland)
RY Sovjetunionen
SP Spanien
SL Statslös
BR Storbritannien (och Nordirland)
SU Sudan
SY Sydafrikanska Unionen *Republiken Sydafrika*
SR Syrien

TA Tanganyika
TC Tchad
TH Thailand
TJ Tjeckoslovakien
TO Togo
TN Tunisien
TU Turkiet
TY Tyskland

UN Ungern
UR Uruguay
US USA

VA Vatikanstaten
VE Venezuela
VI Vietnam

ÖS Österrike
ÖV Övre Volta

Anm. I förteckningen förekommer för vissa stater även annan benämning än den gängse brukade, till vilken i sådana fall hänvisas med kursivstil, t. ex. Abessinien *Etiopien*. Land, som icke längre finnes som självständig statsbildning, markeras med asterisk (*) i förteckningen.

Vid angivande av nationalitet i rekvisitionen betecknas besittningar, kolonier och mandatområden med samma förkortning som moderlandet. Är nationaliteten oviss, anges detta med lilla bokstaven o omedelbart framför kodbeteckningen, t. ex. oUN (= oviss, sannolikt ungersk medborgare).

Utlänningskommissionens yttrande angående nationalitet	Upplysning önskas därutöver angående					
	☐ inrese-datum	☐ uppehålls-tillstånd	☐ arbets-tillstånd	☐ passhand-ling	☐ civilstånd	☐ födelseort
Mannen						
Kvinnan						
Barnet(n)						

Anvisningar (för omstående sida)

Sätt kryss (×) i tillämpliga rutor.

Bruka följande förkortningar.

Staters namn: enligt förteckning på kopians sista sida.

Civilstånd: og, g, s. ä.

Familjeställning: s, hd, as, fd etc. (gemensam son, hustrus dotter, adoptivson, fosterdotter).

Dop, konfirmation och nattvardsgång: d, k, n = i svenska kyrkan; (d), (k), (n) = i annan ordning.

Börd: iä, uä, uäT, uäA.

Obs! Tryckplåt präglas icke för med kryss(×) markerade personer ↓

Avi om invandring eller överföring från bok över obefintliga

Mannens yrke

Iv fr. | år | mån | fr. förs. och län: Ob | Inflyttad | år | mån | dag | före 1/11 ☐ | efter 1/11 ☐ | Kvinnans yrke

			Efternamn förnamn	civ.st.	föd.år	mån	dag	föd.nr	nat.	föd.ort (kommun e. d. o. stat)
1	Man	☐								
2	Kv.	☐		fam.st.						
3	Barn	☐								
4		☐								
5		☐								

	K	B	år	mån	dag	Äktensk. upplöst	år	mån	dag
Vigsel	☐	☐							

Förs. o. länsbokstav

Kyrkobokf. fastighet

Bost.adr. (gata, husnr, by, gård, postbox etc.)

Adr. postanstalt | municip., kommun om förs. är delad

Särskilda uppgifter (ifylles av riksbyrån)

PF
57

Observandum. I all korrespondens med riksbyrån om personer torde såvitt möjligt födelsetid och födelsenummer uppges. Därigenom sparas tid och besvär, enär riksbyråns register äro ordnade på dessa data.

KUNGL. STATISTISKA CENTRALBYRÅN

RIKSBYRÅN FÖR FOLKBOKFÖRINGEN

Cirkulär Nr 59 (augusti 1962)

Cirkulär till pastorsämbetena och de lokala skattemyndigheterna i riket utom Stockholm och Göteborg med föreskrifter jämlikt 21 § kungörelsen den 18 juni 1958, nr 388, såvitt angår folkbokföring under krigsförhållanden.

1 kap. Författningar m. m.

Kungörelsen den 18 juni 1958 (nr 388) med vissa bestämmelser rörande taxering, uppbörd och folkbokföring under krigsförhållanden ålägger i 21 § statistiska centralbyrån att utfärda de ytterligare föreskrifter, som erfordras för tillämpningen av där meddelade bestämmelser.

Kungörelsen benämnes i det följande *1958 års kungörelse.*

Bestämmelserna i 1958 års kungörelse äro givna med stöd av 7 § *förordningen den 20 december 1957 (nr 686) om taxeringsväsendet under krigsförhållanden m. m.* Enligt 3 och 7 §§ förordningen äger Konungen meddela bestämmelser, som under krigsförhållanden skola gälla i stället för vad i folkbokföringsförordningen stadgas, ävensom uppdraga åt underordnad myndighet att meddela tillämpningsföreskrifter.

Till orientering om andra i olika avseenden betydelsefulla författningar med avseende å krigsförhållanden kan hänvisas till 9 § *bered-*

Stat. cbn aug. 1962. 5 000 ex.

skapskungörelsen den 3 juni 1960 (nr 515), enligt vilken beredskapslarm innebär förordnande om tillämpning av däri uppräknade författningar, bl. a. den nyssnämnda förordningen.

Angående *krigsgravtjänsten* för omhändertagande av döda från egen och fientlig krigsmakt samt, under vissa förutsättningar, döda civilpersoner gäller den av överbefälhavaren fastställda *krigsgravinstruktionen* (F st/P V 12/12 1959 nr 48:30), vilken torde hava utdelats till pastorsämbetena. Instruktionen skall tillämpas i krig eller då Kungl. Maj:t därom förordnar. *Dödrapport D* till pastorsämbetena enligt instruktionen skall gälla som dödsbevis och grund för anteckning och avisering om dödsfallet (2:111).

I *lag och kungörelse den 15 december 1961 (nr 655 och 656)* stadgas om *undanförsel och förstöring* av bl. a. arkivalier. Centralt planläggande och beslutande myndighet är överstyrelsen för ekonomisk försvarsberedskap, i samråd med bl. a. riksarkivet. Inom varje län ankommer planläggningen på länsstyrelsen. Undanförsel av folkbokföringshandlingar torde kunna påräknas endast i begränsad omfattning och endast inom vissa områden. Frågor angående undanförsel och förstöring regleras icke i 1958 års kungörelse, ej heller i detta cirkulär.

Angående folkbokföringen i *Stockholm och Göteborg* under krigsförhållanden avser centralbyrån att meddela särskilda föreskrifter.

Med *fredsbokföring* avses i det följande folkbokföring i enlighet med de under normala fredsförhållanden gällande bestämmelserna, med *krigsbokföring* sådan folkbokföring som verkställes i överensstämmelse med föreskrifter i 1958 års kungörelse.

2 kap. Krigsförhållanden. Övergång till krigsbokföring.

Definition. Av 1 § förordningen den 20 december 1957 (nr 686) om taxeringsväsendet under krigsförhållanden framgår, att med krigsförhållanden i förevarande sammanhang förstås:

1. krig vari riket befinner sig;
2. krigsfara vari riket befinner sig; samt
3. utomordentliga förhållanden, som föranletts av krig eller krigsfara, vari riket befunnit sig.

Propositionen 1957:176. Följande uttalanden av den tillkallade utredningsmannen återges ur propositionen såsom allmänna riktlinjer och bakgrund för detta cirkulär.

1. Vid övervägande av olika krigsplanläggningsfrågor är det av särskild betydelse att hålla i minnet, att planläggningens huvudsyfte icke är att organisera verksamheten i ett krigs senare skede, då läget

kan ha stabiliserats och förbindelserna mellan centrala och lokala myndigheter återknutits. I detta sammanhang må även särskilt framhållas, att en statsmyndigheternas övergång till krigsorganisation om möjligt måste ske före ett krigsutbrott så att de myndigheter, som skola flytta till annan uppehållsplats än den ordinarie, få möjlighet att genomföra en sådan förflyttning. Detta får till följd att myndigheterna — även om krigstillstånd icke inträtt — måste åsidosätta en mängd i och för sig viktiga arbetsuppgifter av den anledningen att personal icke finnes för dessa uppgifters lösande. Uppenbart är emellertid att, om — sedan en övergång skett till krigsorganisation — förhållandena medgiva att handläggningen av frågor av icke krigsviktig beskaffenhet återupptages, detta måste ske.

2. Svårigheterna för myndigheterna och allmänheten bli olika, beroende på huruvida riket befinner sig i krigsfara eller det befinner sig i krig. Vid krigsfara bör taxering, uppbörd och folkbokföring kunna ske i huvudsak enligt för fredstid gällande bestämmelser.

3. En fortlöpande befolkningsregistrering bör enligt utredningsmannen förekomma även under krig. Registreringen kommer dock knappast att kunna avse annat än huvudsakligen födelser och dödsfall samt civilståndsändringar. Att hos folkbokföringsmyndigheterna registrera alla fall av ändrad bosättning anses bli alltför omständligt.

Den i länsstyrelsens uppbördssektion ingående folkbokföringsdetaljen i en krigsorganiserad länsstyrelse bör ingå i skattesektionen.

De lokala skattemyndigheternas arbete med folkbokföringen anses komma att upphöra. Tyngdpunkten av arbetet med folkbokföringen anser utredningsmannen komma att ligga på pastorsämbetena. Dessa bör lämpligen, så länge förhållandena det medger, kvarligga inom församlingen.

Mantalsskrivning torde enligt utredningsmannen efter ett krigsutbrott ej kunna förrättas inom någon del av riket. Särskilda regler behöver utfärdas om vad som skall anses såsom »rätt mantalsskrivningsort».

Kyrkobokföringen torde böra radikalt förenklas. Huvuduppgiften bör under krigsförhållanden vara att registrera födelser, vigslar och dödsfall m. m. Pastor, som mottagit anmälan om förhållande, varom anteckning skall ske jämväl i kyrkoböckerna för annan församling, bör avisera pastor i nämnda församling allenast då det är uppenbart att aviseringen kan ha åsyftad verkan. Avisering från pastorsämbete till länsbyrå och vice versa bör alltid förekomma, där så utan olägenhet kan ske.

Enär det kan möta svårigheter för pastorsämbete att inom rimlig tid från länsbyrå erhålla uppgift om födelsenummer för nyfött barn, bör pastor, som mottager anmälan om barns födelse, omedelbart tilldela barnet »tillfälligt födelsenummer».

Utredningsmannen förutsätter att länsbyråernas verksamhet till följd av driftsstörningar måste inskränkas. Tryckning av längder av olika slag samt av debetsedlar kommer troligen ej att kunna ske i föreskriven ordning på grund av avbrott i krafttillförseln, uteblivna blanketter o. s. v. Avisering till och från länsbyråerna kan komma att omöjliggöras eller försvåras. Av vikt anser utredningsmannen dock vara att avisering — framför allt av födelser, vigslar och dödsfall — sker i största möjliga utsträckning.

Riksbyrån för folkbokföringen skall enligt gällande bestämmelser utöva central ledning av och tillsyn över folkbokföringen. Utredningsmannen uttalar att det i ett läge, där det ankommer på olika lokala myndigheter att anpassa verksamheten efter för tillfället rådande förhållanden, inte torde bli möjligt att utöva en sådan central ledning och tillsyn som förutsättes skola ske i fredstid.

I anslutning till dessa uttalanden anförde departementschefen, att folkbokföringsväsendet bör förenklas så långt det är möjligt och i huvudsaklig överensstämmelse med de av utredningsmannen uppdragna riktlinjerna. Riksdagen (rskr 1957:384) har ej haft något att erinra däremot.

Annan registrering. Krig eller krigsfara kan få till följd att omfattande folkförflyttningar måste verkställas genom utrymning. Särskilda register över evakuerade torde komma att föras i utrymnings- och i inkvarteringsorterna. Sannolikt möjliggöres att i inkvarteringsortens register även upptaga andra personer som slå sig ned i kommunen och att i dessa register verkställa viss flyttningsregistrering.

Då enligt 1958 års kungörelse i princip gäller, att flyttning inom riket ej skall registreras i kyrkoböckerna, och att andra förhållanden skola registreras i den församling, där anmälan om förhållandet göres, komma de kompletterande upplysningar, som kunna inhämtas från registren över evakuerade, att bli av värde även för folkbokföringsmyndigheterna.

Cirkulärets metod. Såsom i 1957 års proposition framhållits är det icke möjligt att i fredstid lämna detaljerade föreskrifter om hur det skall förfaras i det ena eller andra läget. Till utgångspunkt för de tillämpningsföreskrifter, som anbefallts i 1958 års kungörelse, har därför valts ett tänkt läge under den första tiden efter ett krigsutbrott och intill dess närmare föreskrifter kunna meddelas, d. v. s. under den tid på vilken planläggningen enligt de i propositionen uppdragna riktlinjerna i huvudsak skall inriktas. Därigenom har framställningen kunnat göras mera konkret. För att bilden skall bli fullständig, har läget måst tänkas sådant, att möjlighet att vidtaga anordningarna och åtgärderna förutsättes ännu vara helt för handen.

Föreskrifterna göra därför ej anspråk på att lända till efterrättelse under alla omständigheter. I avvikande lägen ge de en utgångspunkt för den bedömning, som då måste ske. I det längsta böra rekonstruktionsmöjligheter bevaras. Efter kriget skola splittrade familjer återförenas, förlorade rättigheter återställas, talrika och invecklade arvsfrågor utredas m. m. I sista hand bör offras sådant som har betydelse för detta arbete.

Det tänkta läget och den vidare utvecklingen. Krigstillstånd antages råda. Riksbyråns verksamhet har upphört. Befolkningsstatistiken har nedlagts. Länsbyråernas verksamhet fortgår men har inskränkts och kan komma att nedläggas. Flyttning inom riket registreras i allmänhet icke. En av de väsentliga anledningarna till den i fredstid omfattande utväxlingen mellan länsbyråerna av personplåtar och uppgifter har därmed bortfallit. Även av andra skäl har det antagits icke vara möjligt att med någon säkerhet bygga på, att sådan utväxling dem emellan likväl skall kunna förekomma eller att pastorsämbetena skola kunna erhålla nya avtryckskort till församlingsregister. En viss personalknapphet hos myndigheterna är att räkna med, likaså en omfattande lokal omfördelning av befolkningen för tjänstgöring i försvaret och på grund av utrymning, med en viss omfördelning av myndigheternas arbetsbörda såsom sannolik följd. Stora ansträngningar komma att göras för att hålla postförbindelserna öppna. Postförbindelser och andra kommunikationer bli emellertid ansträngda av krigsviktiga arbetsuppgifter. De kunna bli störda, hämmade eller avbrutna av krigshändelser. Blir utgångsläget bättre eller går den fortsatta utvecklingen i gynnsam riktning, kan det bli möjligt att lätta på inskränkningarna i folkbokföringsväsendet. En ogynnsam utveckling kan nödvändiggöra ytterligare inskränkningar. Det ankommer enligt 1958 års kungörelse på länsstyrelsen att besluta därom. Inom ramen för allmänt hållna direktiv eller i särskilda fall eller lägen måste varje myndighet inom sitt verksamhetsområde vara beredd att på eget ansvar bedöma hur det skall förfaras.

1958 års kungörelse i fredstid. Kungörelsen har enligt däri meddelad föreskrift trätt i kraft. Angående tillämpningen i fredstid stadgas i 1 §, att sådana förberedande åtgärder skola *omedelbart* vidtagas, som erfordras för att kungörelsen skall kunna tillämpas.

1958 års kungörelse under krigsförhållanden. Övergången. I 1 § stadgas, att bl. a. bestämmelserna i 18—20 §§ angående folkbokföringen skola träda i tillämpning *i den mån* Kungl. Maj:t därom förordnar. Total tillämpning eller en till vissa områden eller hänseenden inskränkt tillämpning kan påbjudas.

Beredskapslarm har ej omedelbart denna verkan. Enligt 9 § beredskapskungörelsen träda fullmaktsbestämmelserna i 1957 års krigstaxeringsförordning (nr 686) automatiskt i tillämpning vid beredskapslarm. Förutsättningen för ett tillämpningsförordnande beträffande 1958 års kungörelse är därmed given. Denna är ej bland de i 9 § beredskapskungörelsen uppräknade författningarna.

Enligt 2 § i 1958 års kungörelse har Kungl. Maj:ts förordnande, om annat ej framgår därav, närmast till följd, att det ankommer på länsstyrelserna att föreskriva, *i vilken utsträckning* folkbokföring skall verkställas i överensstämmelse med vad i kungörelsen stadgas. I dylikt fall bliva de lokala myndigheterna först genom ett sådant ytterligare beslut fullständigt underrättade om vad som skall iakttagas. Stadgandet lägger därjämte i länsstyrelsernas hand att under de fortsatta krigsförhållandena reglera, hur långt fredsbokföringen skall inskränkas inom ramen för de i kungörelsen uppdragna riktlinjerna. Ännu längre gående inskränkningar kunna beslutas av länsstyrelsen enligt 20 §, om sådana anses erforderliga med hänsyn till krigsförhållandena.

I dessa bestämmelser ligger en möjlighet, att fredsbokföring och krigsbokföring skulle kunna förekomma vid sidan av varandra inom skilda områden. Cirkuläret räknar icke med denna möjlighet såsom en praktisk eventualitet under tiden efter ett krigsutbrott och intill dess närmare bestämmelser kunna meddelas.

Cirkuläret i fredstid. Cirkuläret är en av de förberedande åtgärder som föreskrivits i 1 § i 1958 års kungörelse. Det är ett led i en fortgående allmännare planeringsverksamhet med avseende å krigsförhållanden och såväl en förutsättning för som beroende av denna verksamhet i övrigt, såvitt angår folkbokföringen och angränsande områden. På grund av detta ömsesidiga beroende utfärdas cirkuläret med förutseende av och förbehåll för möjligheten, att ändringar, tilllägg eller ett nytt cirkulär kunna bliva erforderliga.

3 kap. Kyrkoböcker och register.

Föreskrifter. Vid övergång till krigsbokföring iakttages följande.

a. Följande böcker skola vara obligatoriska:

1. *församlingsbok;*
2. *bok över obefintliga;*
3. *födelse- och dopbok;*
4. *konfirmationsbok;*
5. *lysnings- och vigselbok;*
6. *död- och begravningsbok;*

7. *minnesbok;* samt
8. *särskild förvaringspärm för personakter.*

Anmärkning. Böckerna äro obligatoriska i den förutsatta krigssituationen. Skulle krigsförhållandena nödvändiggöra improvisationer, t. ex. flyttning av pastorsexpeditionen med otillräckliga transportmedel, bedömer pastor huruvida någon av böckerna och vilken av dem som därefter kan föras. I denna göras alla inskrivningar. För sådan ospecificerad användning är minnesboken lämplig. Anbefalles ej förstöring av övriga böcker, böra dessa såvitt möjligt läggas i säkert förvar.

b. 9. *Inflyttningsbok* föres, där ej pastor föredrar att i stället införa dithörande anteckningar i minnesboken (7).

c. Om pastor finner det nödvändigt, föres vidare
10. *de i 11 § kyrkobokföringskungörelsen föreskrivna förteckningarna;*
11. *församlingsregister;*
12. *avgångsregister;* samt
13. *förteckning över tillfälliga födelsenummer.*

d. *Församlingsliggare* skall ej föras, ej heller de till inflyttningsboken hörande minnesanteckningarna rörande personer, beträffande vilka pastor beslutat att de icke skola kyrkobokföras i församlingen. Avgångslängd upprättas icke.

Överväger pastor att fortfarande föra sådana längder, förteckningar eller register, som avses i 10 § 3 mom. folkbokföringsförordningen, skall frågan om deras behövlighet omprövas med beaktande av de ökade svårigheterna under krigsförhållanden.

e. För de kyrkoböcker som skola föras under krigsförhållanden gälla oförändrade formulär.

Till *minnesbok* (7) användes blad till minnesanteckningar rörande personer, beträffande vilka pastor beslutat, att de icke skola kyrkobokföras i församlingen, med följande förändringar.

På bladen överstreckas i uppslagsrubriken orden efter ordet »Minnesanteckningar», i rubriken till kol. 9 ordet »ifrågasatt» samt i rubriken till kol. 10 samtliga ord. Sistnämnda kolumn avses för anteckningar angående de sakförhållanden, varom uppgifter inkommit.

Beträffande den inbördes ordningen mellan anteckningarna i boken meddelas ingen föreskrift. Bokstavsföljd efter personernas namn kan emellertid underlätta eftersökning i församlingar, där boken blir mera anlitad (se vidare nedan, Anvisningar).

Om för dylikt fall så finnes lämpligt, må boken föras enligt betryggande lösbladssystem och må — i lösbladsliggare eller vid bindning

— däri insättas mellanläggsblad med tumgrepp och utskärningar för alfabetets bokstäver eller särskilda uppslagsord, såsom exempelvis i vissa lexika, författningssamlingar eller handböcker.

Bladen skola på lämpligt sätt numreras. På försättsblad skola utsättas ordet »Minnesbok» och församlingens namn.

Till *särskild förvaringspärm för personakter* (8) användes pärm av typ, som godkänts för församlingsliggare.

Föres *församlingsregister* och beslutar länsstyrelsen, att det tryckande registret ej vidare skall föras, upprättas erforderliga nya kort på pastorsexpeditionen. Kortens innehåll bör begränsas till vad pastor finner oundgängligen nödvändigt för det med registrets fortsatta förande avsedda ändamålet.

Föres *avgångsregister* skall detta omfatta endast de efter övergång till krigsbokföring avförda personerna. Fredstidens avgångsregister skall förvaras.

f. Angående *tillfälligt födelsenummer* se 19 § tredje stycket i 1958 års kungörelse.

Det tillfälliga födelsenumret skrives i utdrag ur kyrkoböckerna och i andra handlingar rörande barnet såsom ett bråktal, därvid täljaren skall innehålla uppgift om *personen* och nämnaren uppgift om den *ort*, där födelsen anmälts. Exempel: $\frac{611204\text{-}6.}{R\ 13\ 04}$ Detta nummer innebär, att flickan är född den 4 december 1961 och att hon är den tredje flickan, född denna dag, vars födelse anmälts till Ledsjö församling av Husaby kommun i Skaraborgs län. Siffrorna 04 i nämnaren angiver det ordningstal, varunder församlingen är upptagen under kommunnamnet i *Årsbok för Sveriges kommuner*. Det bör anmärkas att årtalet 1961 valts endast som en formel för något framtida årtal; exemplet åsyftar icke ett redan fött barn. Täljarens siffra (eller siffror) efter bindestrecket, utgör barnets *ordningsnummer*. Hur tillfälligt födelsenummer skrives i kyrkoböcker framgår av 6 kap.

Angående förteckning över tillfälliga födelsenummer se nedan, Anvisningar.

Anvisningar. I detta sammanhang meddelas även vissa motiv till de ovan givna föreskrifterna.

I. *1958 års kungörelse* bestämmer icke vilka kyrkoböcker och register som skola föras under krigsförhållanden. Principen är emellertid att kyrkobokföringsarbetet skall begränsas. Denna princip har tillämpats. Angående länsstyrelses befogenhet att med stöd av 20 § kungörelsen föreskriva ytterligare inskränkningar hänvisas till vad därom anförts i 2 kap. ovan.

Enligt 8 § *beredskapskungörelsen* skall, då beredskapsgrad II anbefalles, sådan materiel, som erfordras för verksamhet på administrativ myndighets krigsuppehållsplats men icke oundgängligen erfordras på dess normala arbetsplats, överföras till krigsuppehållsplatsen eller till säker förvaringsplats. Av de ovan omnämnda kyrkoböckerna och registren torde de som föras redan under fredstid knappast kunna undvaras på den ordinarie arbetsplatsen redan då beredskapsgrad II intages. Sannolikt är eller blir det i ett flertal fall bestämt, att pastorsämbetets verksamhet skall forfarande under krig bedrivas på den normala arbetsplatsen och uppkommer sålunda ingen fråga om överföring av materiel.

Enligt 8 § beredskapskungörelsen gäller vidare för beredskapsgrad II, att värdefulla arkivalier, som icke erfordras för verksamheten i krig, skola undanföras i enlighet med tidigare planläggning. Beslutas ej undanförsel jämlikt de i 1 kap. omnämnda bestämmelserna, bör såvitt möjligt anordnas annan säker förvaring av de kyrkoböcker och register, som ej skola föras under krigsförhållanden.

II. a. 1. samt d. Den inskränkning i verksamheten, som erfordras under krigsförhållanden, nödvändiggör ett val mellan den löpande *församlingsboken* och *församlingsliggaren.* Det är lämpligt, att den av dessa böcker, som skall föras, är densamma i alla församlingar och att den andra boken överallt samtidigt vid övergång till krigsbokföring upphör att föras. Personakter skola ej utväxlas i krigsbokföringen. Församlingsliggaren har ansetts bäst lämpad att reserveras för undanförsel eller annan förvaring i avbidan på tryggare förhållanden. Såsom utgångspunkt för rekonstruktion bör församlingsliggaren utvisa de i församlingen kyrkobokförda personerna och deras förhållanden vid den tidpunkt, då man i församlingen övergick till krigsbokföring. Församlingsboken har ansetts i de flesta fall bliva lätthanterligare i dagligt bruk under de förhållanden, som man har att räkna med, mindre skrymmande, lättare att vid behov flytta till annan lokal etc.

a. 2. Huruvida *överföringar till boken över obefintliga* kunna förekomma under krigsförhållanden beror bl. a. av vad som enligt 18 § i 1958 års kungörelse beslutas om mantalsskrivning. *Överföringar från boken* äro tänkbara. I varje fall bör boken vara tillgänglig för anteckningar om förändringar enligt inkomna underrättelser i förekommande fall.

a. 3—6. *Ministerialböckerna* kunna i åtskilliga församlingar bli mera belastade än under fred. På grund av folkförflyttningar som ej registreras i kyrkobokföringen har man, bortsett från församlingar som mer eller mindre avfolkas, att räkna med talrika födelser, dödsfall och förrättningar, som ej kunna antecknas i församlings-

boken på anmälningsorten utan endast i de för dessa händelser avsedda särskilda kyrkoböckerna.

a. 7. Enligt 19 § andra stycket i 1958 års kungörelse skola även andra förhållanden, som äro av betydelse för kyrkobokföringen, registreras i anmälningsorten. *Minnesboken* är avsedd för sådana normalt till kyrkobokföringsortens församlingsbok men icke till ministerialbok hörande anteckningar, vilka till följd av krigsförhållanden måste ske i annan församling än kyrkobokföringsorten. Den fyller i motsats till de ordinarie kyrkoböckerna endast en tillfällig funktion, i krigsbokföringen bl. a. såsom uppslagsregister och vid återgång till fredsbokföring såsom hjälpmedel för rekonstruktion av kyrkoböckerna. Anteckningarna böra, åtminstone så länge krigsbokföring pågår, få kyrkoboks vitsord och därför göras med den omsorg som förhållandena medgiva. En alfabetisk uppställning efter personernas namn kan befinnas lämplig i församlingar, där boken kan beräknas bli mera anlitad, t. ex. i mottagningsorter för evakuerade eller på pastorsexpeditioner i närheten av domstolskanslier, sjukvårdsinrättningar eller andra dylika institutioner.

a. 8. I *särskild förvaringspärm för personakter,* insättes i alfabetisk följd efter personernas namn eller i annan ordning, som finnes lämplig, t. ex. efter kyrkobokföringsorter, dock i varje fall enligt konsekvent genomförda uppordningsgrunder, de personakter, som enligt 19 § i 1958 års kungörelse skola upprättas för nyfödda, invandrare och från bok över obefintliga överförda personer.

b. 9. Träder 19 § första stycket i 1958 års kungörelse i tillämpning, blir *inflyttningsboken* en relativt obetydligt anlitad kyrkobok. Vill pastor lägga fredstidens inflyttningsbok i förvar men likväl föra inflyttningsbok under krigsförhållanden, kan för sådant ändamål en särskild bok med färre antal blad enligt fastställt formulär anskaffas. Med hänsyn till inskrivningarnas beräknade fåtal har emellertid medgivits, att de i stället må göras i minnesboken. Sker så, skola de vid återgång till fredsbokföring, om ej annat då föreskrives, överföras till inflyttningsbok.

c. 10. Vad pastor kan finna nödvändigt i fråga om *de till församlingsboken hörande särskilda förteckningarna* torde komma att bero på vilken nytta pastorsämbetet i fredstid gör sig av dessa förteckningar med avseende å röstlängders upprättande och i församlingsarbetet m. m. ävensom bl. a. på vad som kan bliva föreskrivet om röstlängd under krigsförhållanden. Föreskriften ovan under d., andra stycket, gör det möjligt att i stället till krigsbokföringen överföra andra lämpliga anordningar för sådant ändamål.

c. 11—12. Beslutar länsstyrelsen, att det tryckande registret skall nedläggas, behöver *församlingsregister* ej föras för aviseringsändamål. *Avgångslängd* skall ej upprättas vid övergång till krigsbokföring eller medan denna pågår, ej heller skall det vara nödvändigt att under krigsförhållanden föra *avgångsregister* enbart för att avgångslängd skall kunna upprättas efter återgång till fredsbokföring. I övrigt bedömes angelägenheten av denna registerföring från praktiska synpunkter, t. ex. huruvida registren behövas såsom hjälpmedel i expeditionsarbete, till underlättande av sökning i kyrkoböcker e. d.

c. 13. *Förteckningen över tillfälliga födelsenummer* är endast ett arbetstekniskt hjälpmedel till säkerhet för att samma nummer ej tilldelas två personer med samma födelsedag. Risken därför sammanhänger med att ordningsföljden mellan inskrivningarna bl. a. i födelseboken kan bli en annan än efter födelsedagarna. Förteckningen behöver ej föras, där pastor bedömer att tillräcklig säkerhet kan vinnas på annat sätt, t. ex. genom en återblick på redan gjorda inskrivningar, om med hänsyn till dessas fåtal denna metod är betryggande och ej mera tidskrävande. Förteckningen bör föras i enklaste möjliga form, exempelvis så att pastor i ett till detta ändamål reserverat kalendarium för barnets födelseår vid födelsedagen antecknar det tilldelade ordningsnumret, i exemplet (se ovan under f) siffran 6. Användes denna form av förteckning över *barns* födelsenummer, kan ett eller flera blad i slutet av minnesboken anslås till anteckningar om *invandrares* eller återkomna *obefintligas* nummer. Vem som erhållit visst nummer behöver ej anges i förteckningen. Förteckningen bör, i vilken form den än föres, vara åtminstone häftad. En anteckningsbok i vaxdukspärmar kan t. ex. användas.

4 kap. Anmälningar och underrättelser till kyrkobokföringen.

Enskildas anmälningsplikt. Efter det att 19 § i 1958 års kungörelse försatts i tillämpning skall flyttning inom riket föranleda ändring i kyrkobokföringen *endast* om särskilda skäl föreligga. Den i folkbokföringsförordningen stadgade *skyldigheten* att anmäla flyttning inom riket får därmed anses hava upphört. En *rätt* att få flyttningsanmälan och åberopade skäl till ändring i kyrkobokföringen prövade kvarstår.

Bestämmelserna i 19 § kungörelsen förutsätta, att skyldighet att anmäla barns födelse och namn, dödsfall samt invandring alltjämt äger rum. Folkbokföringsförordningens bestämmelser om tvångsmedel mot försumliga torde gälla men böra tillämpas med skälig hänsyn till svårigheterna för enskilda och myndigheterna.

Åtminstone för vissa lägen kan förväntas att skyldigheten att vid anmälan om dödsfall avlämna dödsbevis inskränkes eller upphäves. Skyldigheten kan i varje fall icke göras gällande utan skäligt hänsynstagande till omständigheterna. Angående dödrapport D enligt krigsgravinstruktionen se 1 kap. ovan och 6 kap. D.

Underrättelser till kyrkobokföringen. Enligt 19 § i 1958 års kungörelse skall registrering av födelse, vigsel och dödsfall samt av andra förhållanden av betydelse för kyrkobokföringen ske i den församling där anmälan om förhållandet göres. Stadgandet kan få betydelse t. ex. vid en sådan förändrad tillämpning av 37 § 1 och 3 mom., 47 och 48 §§, 54 § andra stycket och 57 § kyrkobokföringskungörelsen, att däri föreskrivna underrättelser till pastor i rätt inskrivningsort angående födelse, dop, konfirmation, vigsel, dödsfall, jordfästning och gravsättning på grund av de ovissa kommunikationerna i stället sändas till närmaste pastorsämbete. Detsamma kan bli fallet med domstolars beslut rörande äktenskapsskillnad m. m. i stället för de i 52 § kungörelsen föreskrivna underrättelserna från äktenskapsregistret, därest detta liksom riksbyråns verksamhet nedlägges. En viss otillförlitlighet i underrättelseväsendet, som kan vålla att sådana underrättelser till kyrkobokföringen i större eller mindre omfattning utebli, är att räkna med i vissa lägen. Det kan i sådana lägen mera än under fredstid bli överlämnat åt de enskilda att själva genom företeende av handlingar sörja för att myndigheters beslut eller förrättningar bliva antecknade i kyrkobok. Angående krigsgravtjänsten se den i 1 kap. omnämnda krigsgravinstruktionen.

Underrättelser inom kyrkobokföringen. För ovannämnda fall stadgas i 19 § i 1958 års kungörelse: Är enligt kyrkobokföringskungörelsen annan församling rätt inskrivningsort, skall pastor i nämnda församling underrättas, därest det kan antagas att meddelandet kan komma honom tillhanda.

Skyldighet för pastor i anmälningsort, som upprättat personakt för barn, invandrare eller någon som varit bokförd såsom obefintlig, att översända personakten till pastor i annan församling är ej föreskriven.

Personakter böra ej utsättas för risken att förkomma till följd av de osäkra förhållandena. Församlingsliggaren är undanförd eller eljest lagd i förvar men bör, även om den skulle vara lättare tillgänglig, lämnas orubbad.

Skulle i något fall flyttning hava föranlett ändring i kyrkobokföringen och kan kommunikation uppnås mellan de berörda pastorsämbetena, bör i stället översändas ett utdrag av församlingsboken, exempelvis på personaktsblankett, blankett för personaktsrekvisition hos riksbyrån, blankett till kyrkoboksutdrag (se bilaga 1).

5 kap. Allmänt om kyrkobokföringsförfarandet.

Uppgifters styrkande. Av särskild vikt är, att i 3 kap. 4 § föräldrabalken föreskriven form för erkännande av faderskap eller trolovningsbarn m. m. noggrant iakttages även under krigsförhållanden. Formen har konstitutiv betydelse för erkännandets giltighet.

Äktenskapsbetyg kommer alltjämt att erfordras för hindersprövningen vid lysning eller vigsel — även s. k. krigsvigsel — i annan församling än den trolovades kyrkobokföringsort. På grund av ofullständigheter i kyrkobokföringen kan emellertid särskild dokumentation vid sidan av äktenskapsbetyg bliva nödvändig i större utsträckning än under fredstid (jfr 6 kap., arbetsschema F, mom. 14).

Enligt 5 § kyrkobokföringskungörelsen skola förhållanden, som antecknas i kyrkobok, vara vederbörligen styrkta. Så långt det är möjligt bör detta krav upprätthållas även under krigsförhållanden. Kan en eftergift få svåra verkningar, t. ex. återgång av äktenskap, får den icke göras. I andra fall kan det emellertid i stället vara av betydelse — bl. a. för utredningen angående rätta förhållandet efter återgång till fredsbokföring — att en anteckning grundas på tillgängliga ehuru obestyrkta uppgifter. Vad som är lämpligt får bedömas från fall till fall. Födelsebemort eller annan rätt inskrivningsort bör som regel kunna bestämmas utan att alltför stora krav ställas på utredningen angående bokföringsort eller nedkomstort m. m. Därest pastor anser visshet i något fall ej vara vunnen, bör i kyrkobok utsättas, på vilkens uppgift anteckningar grundas. Hänvändelse till uppgiftslämnaren kan ge värdefull ledning, när sedermera en noggrannare utredning blir möjlig.

Rätt kyrkobokföringsort i vissa fall. Nyfödd, invandrare eller förut obefintlig, för vilken personakt jämlikt 19 § tredje stycket i 1958 års kungörelse upprättats av pastor, som mottagit anmälan, skall därmed anses vara kyrkobokförd i anmälningsorten.

Födelsenummersättning. Till minskning av risken för att olika födelsenummer för samma person komma i omlopp föreskrives, att det av pastor jämlikt nyssnämnda stadgande fastställda tillfälliga födelsenumret skall gälla till dess krigsförhållandena upphört eller eljest annorlunda förordnas. Nummersättningen hos länsbyrån skall upphöra i och med att stadgandet i denna del trätt i tillämpning. Fortgår länsbyråns verksamhet inpräglas det tillfälliga födelsenumret på barnets, invandrarens eller den förut obefintliges personplåt; i sistnämnda två fall förutsättes, att ett i fredstid fastställt födelsenummer icke kunnat antecknas av pastor. Av utrymmesskäl måste på personplåten skriftbilden förändras, så att numrets nämnare sättes

på samma rad som och i regel före dess täljare, t. ex. (jfr exemplet i 3 kap.) R 1304 611204-6.

Minnesanteckning för rekonstruktion. Sedan krigsförhållandena upphört, måste i många fall underrättelser avsändas eller personakter m. m. kompletteras i fråga om förhållanden, varom anteckning skett efter övergång till krigsbokföring.

Minnesboken kommer att enbart innehålla i krigsbokföringen gjorda anteckningar. Detsamma gäller övriga kyrkoböcker från och med det första efter övergången till krigsbokföring påbörjade inskrivningsrummet. Församlingsboken kan emellertid innehålla sådana anteckningar även på äldre inskrivningsrum, likaså i viss omfattning övriga kyrkoböcker, dock knappast inflyttningsboken.

Följande föreskrift syftar till att underlätta uppsökningen av sistnämnda anteckningar.

De två sista siffrorna i årtalet för den *första* anteckning, som efter övergång till krigsbokföring göres på ett dylikt äldre inskrivningsrum, skola utsättas i uppslagets högra marginal, i höjd med den rad, där anteckningen skett.

Prästbevis. Utdrag ur kyrkobok. Sedvanliga blanketter användas så långt blankettförrådet räcker. Finner pastor lämpligt begränsa blankettförrådet böra emellertid såvitt möjligt blanketter till utdrag ur födelse- och dopbok, äktenskapsbetyg och trolovades försäkran om frihet från vissa äktenskapshinder medtagas.

Särskild blankett. Enligt 19 § tredje stycket i 1958 års kungörelse skall uppgift om tillfälligt födelsenummer meddelas barnets närmaste anhöriga. Detsamma skall i tillämplig del gälla, när personakt upprättats för invandrare och för den som varit registrerad såsom obefintlig. Uppgiften bör vara skriftlig och bestyrkt. Dessa av de enskilda förvarade skriftliga uppgifter äro användbara såsom präglingsmanuskript, om identitetsbrickor kunna tillhandahållas under krigsförhållandena. De kunna även i övrigt få betydelse i olika sammanhang under krigsförhållanden samt för familjers återförening och för rekonstruktion av kyrkobokföringen efter återgång till fredliga förhållanden, i all synnerhet om kyrkoböckerna i församlingen gått förlorade till följd av krigshändelser.

Uppgifterna meddelas lämpligen på blankett enligt det härvid fogade formuläret (se bilaga 1). Dessa blanketter kunna få en vidsträcktare användning. Man har att räkna med att de enskildas möjligheter att erhålla prästbevis i vanlig ordning bli begränsade genom att många leva skilda från sina kyrkobokföringsorter samt genom att pastorsexpeditionerna bli arbetstyngda och ej kunna hålla sitt blankettförråd lika rikhaltigt och differentierat som under fredstid. Av till en del

samma skäl utgå föreskrifterna i 3 kap. från att i ministerialbok och minnesbok komma att göras anteckningar, som tillsvidare ej kunna överföras till församlingsbok. Det vidfogade formuläret är så allmänt hållet, att blanketten skall kunna nödtorftigt ersätta andra blanketter. Den som önskar och behöver intyg om en skedd registrering bör kunna erhålla det på en sådan blankett.

Rörande vissa särskilt viktiga registreringar bör ett sådant intyg lämnas ex officio.

Med ordet *kyrkoboksutdrag* erinras härom i arbetsschemata i 6 kap.

Underrättelser. För underrättelser pastorsämbeten emellan kunna i mån av tillgång sedvanliga blanketter till prästbevis och utdrag ur kyrkoböckerna eller den nyssnämnda särskilda blanketten användas. Även blanketten till rekvisition av personakt hos riksbyrån, vilken icke kommer till avsett bruk sedan riksbyråns verksamhet nedlagts, användes för sådant ändamål, i vissa fall med fördel.

För underrättelser till länsbyrån användas lämpligen och i mån av tillgång riksbyråns blanketter nr 714 (födelseavi) och nr 715 eller blankett av nyssnämnt slag men icke — av skäl som anförts i 2 kap. — avtryckskort utan att länsstyrelsen meddelat att så alltjämt skall ske.

Kraven på att uppgift skall meddelas enligt fastställt eller eljest brukligt formulär måste minskas eller uppgivas. När pastor planlägger sitt blankettförråd med avseende å krigsförhållanden förtjänar emellertid beaktas, att olika blanketter kunna hava tillkommit i bl. a. arbetsbesparande syfte.

Uppgifter till statistik. I det tänkta läget förutsättes befolkningsstatistiken vara nedlagd. Sedvanliga befolkningsstatistiska uppgifter skola därför ej sändas till statistiska centralbyrån eller upptagas på underrättelser till länsbyrån, såframt ej annat blir föreskrivet.

Arbetsschemata i 6 kap. Dessa äro minneslistor över åtgärder, som i det tänkta läget böra såvitt möjligt vidtagas, avsedda till ledning och överblick men ej att vara detaljföreskrifter i fredstida bemärkelse; se närmare härom och om det förutsatta läget i 2 kap.

Där ej annat anmärkts avser arbetsschematas första del åtgärder i församling, där anmälan om förhållandet göres, och i allmänhet dess andra del, betecknad *Tillägg,* åtgärder i annan församling efter underrättelse inom kyrkobokföringen, merendels rätt inskrivningsort.

Åtgärder, som ha motsvarighet i fredstid, specificeras som regel ej närmare än med hänvisning till kyrkobok eller register, vari åtgärden förekommer.

Såvitt angår församlings- och avgångsregister erinras i allmänhet

endast om åtgärder, som i varje fall antagas erforderliga med hänsyn till det ändamål, för vilket pastor funnit nödvändigt att föra dessa register under krigsförhållanden. Ytterligare åtgärder kunna befinnas erforderliga enligt pastors bedömande med hänsyn till detta ändamål.

I minneslistorna har icke erinrats om urkunder, som pastor enligt 3 kap. d. efter fritt val äger medtaga i krigsbokföringen.

6 kap. Arbetsschemata.

A. Födelse. Dop. Förnamn. Ändring av förnamn.

1. *Anmälan (avi)* inkommer från anhörig eller annan barnets vårdare, barnmorska eller sjukhus, dopförrättare, barnavårdsmyndighet, polismyndighet eller annan myndighet (t. ex. beträffande hittebarn).

2. *Tillfälligt födelsenummer* bestämmes, när barns födelse anmälts.

3. *Förteckning över tillfälliga födelsenummer,* om sådan föres. I delen (kalendern etc.) för barnets födelseår vid födelsedagen antecknas barnets ordningsnummer.

4. *Födelse- och dopboken.* I kol. 2—3 antecknas ett *av länsbyrå eller riksbyrån fastställt födelsenummer* (födelsetid och ordningsnummer) helt enligt formuläret. Detta kan ifrågakomma t. ex. vid anmälan om namn för barn, vars födelse är inskriven i annan församling före övergången till krigsbokföring.

Tillfälligt födelsenummer (inklusive födelsetid) skrives däremot *under* mittraden i kol. 2—3. Utrymmet ovanför mittraden är reserverat för anteckningar som skola göras, sedan uppgift inkommit om ett av länsbyrå fastställt födelsenummer, t. ex. efter återgång till fredsförhållanden.

Av ett i församlingen fastställt födelsenummer *behöver* endast *täljaren* (födelsetid och ordningsnummer) utskrivas. Däremot *måste* hela födelsenumret, *både täljare och nämnare,* utskrivas, om numret fastställts av pastor i annan församling. Det är pastor obetaget att alltid — d. v. s. även om nämnaren är den egna församlingens beteckning — utskriva hela numret, om pastor finner denna metod lämpligare.

Förnamn skall som regel givas barnet av dess vårdnadshavare. Där till följd av krigsförhållandena förbindelse ej kan nås med den laglige vårdnadshavaren, kan det bliva nödvändigt att inskriva namn, som bestämts t. ex. av annan anhörig eller vårdare. I dylikt fall skall anteckning om namngivaren göras i kol. 22.

Ett sådant namn är ej att anse såsom infört efter vederbörlig anmälan (jfr 17 § 2 mom. folkbokföringsförordningen). Pastor äger ändra inskrivningen på framställning av den laglige vårdnadshavaren, dock ej om namnet givits i dop.

Bestämmelserna om *egentlig namnändring* torde bli upptagna i en

blivande namnlag och därmed falla utanför 1958 års kungörelses tillämpningsområde. I detta cirkulär meddelas ej föreskrifter om sådan namnändring.

Därest den centrala namnmyndighetens verksamhet inställes under krigsförhållanden, kunna möjligen länsstyrelserna få befogenhet att besluta namnändring eller att uppdraga detta åt pastorsämbetena, såvitt ej anses att därmed kan anstå tills fredsförhållanden återinträtt.

5. *Personakt* för barnet upprättas, när dess *födelse* anmälts. I rum 4 antecknas endast födelsetiden (ej nr). Det tillfälliga födelsenumret utskrives helt (täljare och nämnare) i rum 20. På rad 1 i rum 19 anges anmälningsorten såsom barnets första kyrkobokföringsort. Personakten insättes i

6. *Förvaringspärm för personakter.* Personakt i förvaringspärm — men ej personakt i församlingsliggare — påföres anteckning om namn, dop eller namnändring, då anmälan eller beslut därom föreligger.

7. *Församlingsboken.* Barn, för vilket personakt upprättats, skall upptagas i församlingsboken. Till följd av de anbefallda inskränkningarna i flyttningsregistreringen kan det inträffa, att fadern, modern eller annan vårdare, hos vilken barnet vistas, icke är kyrkobokförd i församlingen eller på bostadsfastigheten. Barnet uppföres under fadern, modern eller vårdare, om denne är kyrkobokförd i församlingen, (med *marginalanteckning för rekonstruktion* enligt 5 kap.), men eljest ensamt: om det vistas i församlingen, under bostadsfastigheten, och om det icke vistas i församlingen, under rubriken *Å församlingen skrivna.* I de två sistnämnda fallen antecknas i kol. 14 hos vem barnet vistas. I den mån upplysningar kunnat vinnas tillämpas därvid kyrkobokföringskungörelsens anvisning punkt 7 till kol. 14 beträffande föräldrar och göras motsvarande anteckningar ifråga om annan barnets vårdare, om denne ej är kyrkobokförd i församlingen.

Beträffande barnet antecknas i kol. 5—6 endast födelsetiden (ej nr). Det tillfälliga födelsenumret antecknas helt (täljare och nämnare) i kol. 14.

8. *Kyrkoboksutdrag* utfärdas till anhörig eller annan vårdare, då födelsen registrerats. Denne äger förete utdraget för anteckning om sedermera skedd registrering av namn, dop eller namnändring eller därvid erhålla nytt utdrag, om pastor så finner skäligt.

9. *Församlingsregistret,* om sådant föres. Ett hand- eller maskinskrivet kort med uppgifter om barnets namn (efternamn samt förnamn, när sådant anmälts), födelsenummer (endast täljaren) samt uppslag i församlingsboken insättes i stället för avtryckskort eller, om länsbyråns verksamhet fortgår, i avbidan på sådant kort.

10. *Födelseavi till länsbyrån,* om dess verksamhet fortgår. Rutinen här avser tillämpning av 40 § första stycket kyrkobokföringskungörelsen, rutin 11. (nedan) tillämpning av 40 § andra stycket. De två rutinerna sammanflyta i huvudsak, om länsstyrelsen medger anstånd med födelseavierna till dess namngivningen kan antagas vara avslutad.

Blankett. Den av riksbyrån tillhandahållna blanketten (nuvarande nummer 714) användes, om pastor har tillgång till denna blankett. Eljest meddelas uppgifterna på annat lämpligt sätt.

Blankettens ifyllande. Anvisningarna utgå från följande antaganden, hänföra sig till 1962 års formulär och gälla, såframt ej annat blir föreskrivet.

a. Befolkningsstatistiken antages nedlagd.

b. Det antages bliva lämpligast med hänsyn till omständigheterna och för rekonstruktion att såvitt möjligt genomgående på de under krigsförhållanden födda barnens personplåtar inprägla uppgift om moderns födelsetid i positionerna för samhörighetsbeteckning och låta en s. k. c/o-adress utvisa vem som är barnets huvudman i den meningen att denne är barnets vårdare.

Härav följer beträffande

Dödfött barn. Födelseavi skall ej sändas.

Fält 1. Kryssrutorna. Huruvida barnet tillhör eller ej tillhör svenska kyrkan skall markeras i avsedd ruta. Det är liksom i fredstid viktigt att detta ej förbises.

Övriga kryssrutor behöva ej ifyllas.

Fält 1. Raden för efternamn m. m. Rummet för ordningsnummer behöver ej ifyllas.

Fält 1. Raderna för förnamn m. m. Barn i flerbörd behöva ej upptagas på samma blankett. I kolumnerna för födelsetid och -nummer antecknas det tillfälliga födelsenumrets täljare på den övre raden, nämnaren på den undre. Exempel:

Eva Margareta 61 12 04 - 6
R 13 04

Barnets *kyrkobokföringsort* och den borgerliga *kommunen* framgå av nämnaren (i exemplet Ledsjö församling, Husaby kommun, Skaraborgs län).

Fält 1. Rad 4. Om annan församling är barnets födelsehemort anges denna på avsedd plats. Barnet är ej kyrkobokfört i den församlingen. Under rubriken »Kb.-fastigh. i föd.-hemorten» anges i stället fastighet i kyrkobokföringsorten (i förekommande fall »Å förs.»).

Fält 1. Rad 5—6. Behöver ej ifyllas enligt formuläret men kan användas för annan anteckning, t. ex. c/o-adress.

Fält 1. Rad 7—8. Fält 2 och 3. Ifylles enligt formuläret. I fält 2—3 meddelas de upplysningar om de naturliga föräldrarna som kunnat

vinnas. Är annan barnets vårdare, skall dennes namn anges i c/o-adress, exempelvis å rad 5—6 i fält 1.

11. *Namnavi till länsbyrån,* om dess verksamhet fortgår (40 § andra stycket kyrkobokföringskungörelsen).

Meddelas ej på avtryckskort utan på riksbyråns blankett 715 eller på annat lämpligt sätt.

Medger länsstyrelsen anstånd med födelseavins insändande till dess namngivningen fullbordats, iakttages därvid rutin 10.

Rutin 11. fortfar i dylikt fall att gälla vid namnändring.

12. *Underrättelse till pastor i barnets födelsehemort,* om denna är annan församling än anmälningsorten och underrättelsen kan antagas komma pastor till handa, såvitt möjligt på blankett till utdrag ur födelse- och dopbok.

Ehuru det är önskvärt, att antalet aviseringar begränsas, bör med hänsyn till de osäkra kommunikationerna i allmänhet icke anstå med underrättelse om barnets födelse till dess samtidigt namn kan aviseras.

13. *Underrättelse till barnavårdsnämnd,* om så erfordras och kan ske.

Tillägg. Åtgärder i barnets födelsehemort.

14. *Förutsättning,* se mom. 12.

15. *Födelse- och dopboken.* Anteckningar enligt avin och jämlikt mom. 4 i tillämpliga delar. Särskilt beaktas att tillfälligt födelsenummer, fastställt av pastor i annan församling, måste utskrivas helt.

16. *Församlingsboken,* om modern är kyrkobokförd i församlingen.

Barnet antecknas på moderns rum i kol. 14 (ej i kol. 1—3 o. ff.) enligt kyrkobokföringskungörelsens anvisning punkt 7 till kol. 14. *Marginalanteckning för rekonstruktion* enligt 5 kap. i där avsedda fall.

17. *Boken över obefintliga,* om modern är där bokförd. Samma förfarande som enligt mom. 16.

Är modern ej alls bokförd i församlingen blir mom. 15 den enda åtgärden.

B. Invandrare. Obefintliga.

1. *Anmälningar* kunna föranledas t. ex. av myndigheter som vaka över rikets säkerhet och kontrollera inflyttade. Försvarsplikt och ransoneringar kunna medföra att obefintligas vistelseort blir känd. Antalet fall, om det blir ringa eller större (hemvändande utlandssvenskar, flyktingar), kommer att bero på läget. Överföring till boken över obefintliga är knappast att räkna med. En förutsättning för bedömningen bortfaller i och med att flyttningar ej registreras.

Handlingar, föreskrivna i 23 § folkbokföringsförordningen, böra såvitt möjligt företes. Om säkerhetsorgan för sin kontroll utrustat någon med identitetsbevis eller liknande handling, är denna handling värdefull även för folkbokföringen. Personakt kan ej rekvireras från riksbyrån. I den mån upplysningar kunna inhämtas på annat sätt såsom en nödtorftig ersättning, bör så ske. Invandrare bör tillfrågas om han förut varit kyrkobokförd i riket och om han innehar någon handling till upplysning därom, t. ex. utvandringsbetyg eller annat prästbevis, skattekort, identitetsbricka e. d. Med ledning av sådana upplysningar kan utdrag av kyrkobok rekvireras, därest omständigheterna i övrigt medgiva det.

2. *Anteckning om att kyrkobokföring beslutats,* dagtecknad och med underskrift av prästen samt med pastorsämbetets stämpel, om denna får rum, göres där så kan ske på företedd identitetshandling. Åtgärden syftar bl. a. till att såvitt möjligt förebygga dubbelskrivning. Medtages i anteckningen uppgift om fastställt tillfälligt födelsenummer behöver särskilt kyrkoboksutdrag till upplysning därom ej utfärdas (jfr mom. 9).

3. *Inflyttningsboken eller, om sådan ej föres, minnesboken.* Inflyttningen registreras.

4. *Födelsenummer.* Redan fastställt nummer gäller i första hand. Saknas sådant nummer eller *säker* kunskap därom fastställes tillfälligt födelsenummer.

5. *Förteckning över tillfälliga födelsenummer,* om sådan föres. Därest sådant nummer fastställts, antecknas ordningsnumret under invandrarens (den obefintliges) födelseår och födelsedag.

6. *Personakt* upprättas. Födelsetiden antecknas i rum 4. Annat nummer antecknas ej där än sådant som är fastställt av länsbyrån eller riksbyrån. Tillfälligt födelsenummer utskrives helt (täljare och nämnare) i rum 20. På rad 1 i rum 19 skrives *Från* samt utvandringslandets namn eller förkortningen *Ob* (i förekommande fall) jämte för samling och län, varifrån överföring skett. På rad 2 skrives anmälningsorten såsom första kyrkobokföringsort.

Personakten insättes i

7. *Förvaringspärm för personakter.*

8. *Församlingsboken.* Den kyrkobokförde uppföres under fastighet, om han vistas i anmälningsorten, eljest under rubriken *Å församlingen skrivna.* I sistnämnda fall antecknas vistelseorten med tillämpning av kyrkobokföringskungörelsens anvisning punkt 26 till kol. 14.

I kol. 5—6 antecknas födelsetiden. Annat nummer antecknas ej där än sådant som är fastställt av länsbyrå eller riksbyrån. Tillfälligt födelsenummer utskrives helt (täljare och nämnare) i kol. 14.

9. *Kyrkoboksutdrag* utfärdas till bevis om födelsenummer Om så kan ske, må dock i stället numret införas i anteckning som avses i mom. 2.

10. *Församlingsregistret,* om sådant föres. Ett hand- eller maskinskrivet kort med uppgifter om namn, födelsenummer (endast täljaren) samt uppslag i församlingsboken insättes i stället för avtryckskort eller, om länsbyråns verksamhet fortgår, i avbidan på sådant kort.

11. *Underrättelse till länsbyrån,* om dess verksamhet fortgår, meddelas lämpligen på blankett till personaktsrekvisition hos riksbyrån, om så kan ske. Födelsenumret utskrives helt (om det är tillfälligt både täljare och nämnare).

12. *Underrättelse till pastor i tidigare kyrkobokföringsort,* om åtgärden kan ske.

Tillägg. Åtgärder i tidigare kyrkobokföringsort.

13. *Förutsättning,* se mom. 12.

14. *Församlingsboken.* Anteckning enligt sista stycket i kyrkobokföringskungörelsens anvisning till kol. 16. *Marginalanteckning för rekonstruktion* enligt 5 kap.

15. *Boken över obefintliga.* Den kyrkobokförde avföres. *Marginalanteckning för rekonstruktion* enligt 5 kap.

C. Vigsel.

1. *Anmärkningar.*

a. Angående hindersprövning, se 5 kap., Uppgifters styrkande.

b. Med *vigselbevis* avses nedan även protokollsutdrag, utfärdat av borgerlig vigselförrättare.

c. Arbetsschemat avser fall då vigseln och, där lysning föregått, lysningen ägt rum inom riket.

d. Enligt 1958 års kungörelse skall registrering ske i den församling, där anmälan om förhållandet göres. Har vigseln förrättats av pastor eller annan präst i församlingen, tillämpas detta så, som om anmälan om vigseln gjorts till pastor.

e. Åtgärderna i rätt inskrivningsort efter avisering äro icke angivna i tillägg till arbetsschemat utan upptagna tillsammans med övriga åtgärder.

2. *Anmälningar.* Utöver sedvanliga attester från vigselförrättare kan det förekomma, att make företer vigselbevis för inskrivning. Inskrivning kan vidare föranledas av underrättelse från annat pastorsämbete. Vigselbevis skall återställas till den som företett detsamma.

3. *Lysnings- och vigselboken.* Vigseln inskrives om församlingen är rätt inskrivningsort. I annan församling inskrives vigsel, om den för-

rättats av pastor eller annan präst i församlingen eller om den där anmälts av vigselförrättaren eller av enskild med företeende av vigselbevis.

4. *Personakt* för make.

a. Personakt i församlingsliggare: ingen åtgärd.

b. Personakt i förvaringspärm: äktenskapet antecknas.

Har barn legitimerats genom vigseln iakttages detsamma med avseende på barnets personakt.

5. *Församlingsboken.* Äktenskapet antecknas, om församlingen är kyrkobokföringsort för make eller för barn som legitimerats.

6. *Församlingsregistret,* om sådant föres. Erforderliga anteckningar göras i fall som avses i mom. 5.

7. *Underrättelse till länsbyrån,* om dess verksamhet fortgår, i nyssnämnda fall.

8. *Kyrkoboksutdrag* beviljas make på begäran, i synnerhet om denne saknar vigselbevis.

9. *Underrättelse till pastor i annan församling,* om meddelandet kan antagas komma honom tillhanda.

Om så kan ske bör aviseringsschemat i 48—49 §§ kyrkobokföringskungörelsen följas.

Vigselförrättaren bör sålunda underrätta pastor i *kvinnans kyrkobokföringsort.* Denna är alltid rätt inskrivningsort, i de flesta fall lysningsort. Har lysning ej ägt rum underrättar vigselförrättaren även pastor i *mannens kyrkobokföringsort.* I annat fall ombesörjer pastor i lysningsorten denna underrättelse.

Då vigseln inskrivits i lysnings- och vigselboken för annan församling än rätta inskrivningsorten, är pastor eller annan präst i församlingen i en del fall vigselförrättare och sålunda i sedvanlig ordning aviseringsskyldig. Har vigseln inskrivits efter anmälan ombesörjer pastor de underrättelser, som i dessa fall bort men antagligen icke kunnat fullgöras av vigselförrättaren. Så bör dock ej ske, om pastor äger kännedom om att vigselförrättaren avsänt vederbörliga attester.

Det kan i viss utsträckning bli nödvändigt att från fall till fall bedöma hur lämpligen bör förfaras. Därvid bör i den mån det är möjligt eftersträvas, att pastor i vardera makens kyrkobokföringsort erhåller underrättelse och att dubbelaviseringar undvikas.

D. Dödsfall. Jordfästning. Eldbegängelse. Gravsättning.

Anmärkningar.

a. I arbetsschemat gäller hänvisning till krigsgravinstruktionen (Krigs GI) under förutsättning att denna är i tillämpning. Såsom redan

anförts i 1 kap. tillämpas Krigs GI i krig eller då Kungl. Maj:t förordnar därom.

b. Följande översikt lämnas till orientering. Den kan ej tillämpas i stället för Krigs GI. Den är ej fullständig och berör endast vissa moment i den allmänna gången.

c. *Uppsamlingsplats* för döda upprättas vid bataljon, undantagsvis vid kompani (2:41). *Krigskyrkogård* upprättas av militärbefälhavare (3:31,81) och står under ledning av krigsgravfogde med biträde av krigsgravmästare (3:83). Plats utses i samråd med bl. a. pastor i församlingen (Bilaga 5: 1). Den kan anslutas till civil begravningsplats (3: 82, Bilaga 5: 3). När verksamheten upphör överlämnas *gravkarta* och *gravlängder* till pastor i församlingen (3: 92). Ifylld gravlängd *hemligstämplas* (3: 93). Gravsättning av stupade i *fältgrav* kan bli nödvändig (Bilaga 3: 1). Militärbefälhavare kan besluta om transport för gravsättning på *civil kyrkogård* efter samråd med berörda myndigheter (2: 62).

Högkvarterets krigsgravdetalj skall föra två centrala register (3: 2). Det *centrala namnregistret* omfattar döda tillhörande krigsmakten eller fienden ävensom civilpersoner, som avlidit till följd av stridshandlingar och gravsatts annorstädes än i hemförsamlingen. Det *centrala gravplatsregistret* redovisar krigskyrkogårdar, fältgravar samt kyrkogårdar och begravningsplatser, där de till namnregistret hörande personerna gravsatts. Nyssnämnda civilpersoner och var de gravsatts redovisas vidare *regionalt* i register hos *militärbefälsstaberna,* likaså fältgravarna (3: 35,36) samt beläggningen på krigskyrkogårdarna (2: 57). Hos *truppregistreringsmyndighet* förvaras *dödrapport C.* Myndigheten har dessutom kontrollerande och expeditionella arbetsuppgifter (3: 101—106).

Högkvarterets krigsfångbyrå för ett centralt register över döda krigsfångar (3: 11).

Vid förband *omhändertagas* alla döda, som påträffas inom förbandets område (2: 11), även döda civilpersoner och fiender (2: 17). Identifiering sker om möjligt vid omhändertagandet (2: 13,32) och kontrolleras vid uppsamlingsplats (2: 44) eller krigskyrkogård (3: 86,87). *Identitetssedel* med uppgifter om vad som utrönts fästs synligt vid den döde, likaså identitetsbrickans ena halva (2:14). *Dödrapport* (A, B, C och D) upprättas som regel vid uppsamlingsplats (2: 14) med ledning av identitetssedeln m. m. (2: 45). *Signalement* fästs vid dödrapport C, om identiteten ej kunnat fastställas (2: 44). Döda *fångar* behandlas lika, om de omhändertagits (3: 211), men vid dödsfall i fångläger eller vid fångplats gälla avvikande regler (3: 214, 217).

d. *Döda civilpersoner* överlämnas om möjligt, jämte tillhörigheter och identitetshandlingar, till närmaste pastorsämbete vid omhändertagandet (2: 18) eller från uppsamlingsplats eller krigskyrkogård (3:88).

Åtminstone i sistnämnda två fall erhåller pastor i regel *dödrapport B, C och D* tillsammans med den döde jämte *signalement,* om denne ej identifierats (2: 53, 3: 86,88). I samråd med polismyndighet bestämmer pastor var gravsättning skall ske (3: 116). Blir den döde ej gravsatt i sin hemförsamling, skall *dödboksutdrag* angående gravsättningen sändas till högkvarterets krigsgravdetalj via militärbefälsstab, såframt den döde avlidit till följd av stridshandling (3: 117). Död civilperson kan i vissa fall bli gravsatt på krigskyrkogård (3: 88, 90, 93).

e. *Döda tillhörande krigsmakt,* den egna eller fiendens, även omhändertagna döda fångar (3: 211), föras från uppsamlingsplats till krigskyrkogård eller civil kyrkogård (2: 47), i en del fall direkt efter omhändertagandet till krigskyrkogård (3: 86). De gravsättas. Även fiender kunna bli gravsatta på civil kyrkogård. Döda, tillhörande egen krigsmakt, kunna emellertid i stället föras vidare till hemorten (2: 64, 3: 94). *I krigsfångenskap avlidna* föras från fångplats till uppsamlingsplats (3: 217), från fångläger direkt till krigskyrkogård (3: 212, 214).

Dödrapport C och D följa i dessa fall den döde till gravsättning, *även vid* transport för *gravsättning i hemorten* (2: 53, 64, 3: 94). Hemtransporten adresseras till pastor i hemorten (2: 64, 3: 94).

Pastor i hemorten antecknar jordfästning, gravsättning och gravplats på båda rapportexemplaren. Rapport D behålles. Rapport C sändes till vederbörande truppregistreringsmyndighet (3: 113). I detta fall sändes *icke* till militärbefälsstab *utdrag ur död- och begravningsbok* (jfr 3:117).

Vid *gravsättning utom hemorten* av andra än civilpersoner ombesörjer krigsgravtjänsten motsvarande anteckningar och avisering. Rapport C och D sändas från krigskyrkogård till truppregistreringsmyndighet (2: 53, 56, 3: 105 samt blankettbilagan). Vid beläggning på civil kyrkogård får pastor i församlingen i allmänhet icke befattning med dessa rapporter. Pastor rapporterar gravsättningen till militärbefälsstaben med *utdrag ur död- och begravningsboken* (3: 117). Detta gäller under förutsättning att den döde avlidit till följd av stridshandling. Denna förutsättning kan förmodas föreligga, när den döde tillhört vår eller fiendens krigsmakt. Beläggning på civil kyrkogård i dessa fall registreras vid militärbefälsstaben och vid högkvarterets krigsgravdetalj på grund av pastorsämbetenas rapporter. Staben sänder till högkvarteret en fotostatkopia av rapporten, vilken förutsättes som regel vara ett utdrag ur död- och begravningsboken (3: 36). *Truppregistreringsmyndigheten* förvarar dödrapport C och sänder rapport D till pastor i den dödes hemort. Såvitt angår döda fiender sändas båda rapportexemplaren (jämte B) till högkvarterets krigsgravdetalj eller krigsfångbyrå (2: 54).

Sedan rapport C inkommit från krigskyrkogård eller pastor i den dödes hemort sänder truppregistreringsmyndigheten det *officiella meddelandet om dödsfallet* till pastor i hemorten jämte den dödes person-

liga tillhörigheter (3: 104, 111). Pastor skall överlämna meddelandet och tillhörigheterna till den dödes närmaste anhöriga eller förvara dem till dess de anhöriga kunna anträffas samt göra anteckningar därom (3: 112).

Angående fältgravar, flyttning av gravsatt och begravning till sjöss se Krigs GI (3: 37 samt bilagor).

Då *någon, som tillhör krigsmakten, avlidit* under tillfällig vistelse i hemorten eller annan församling, skall pastor därstädes underrätta den dödes chef (3: 114) och överlämna den döde till krigsgravtjänsten eller till civil begravning samt ordna med hans militära utrustning och tillhörigheter (3: 115).

f. Dödrapport D, som pastor erhåller i vissa fall tillsammans med den döde och i andra fall i försändelse från truppregistreringsmyndighet, gäller och behandlas som *dödsbevis* enligt folkbokföringsförordningen (3: 111).

g. I arbetsschemat sammanföres under *I Oavsett kyrkobokföringsort* åtgärder i anmälningsorten, som ifrågakommer oavsett om denna är kyrkobokföringsort för den döde eller dennes make (maka).

Under *II Kyrkobokföringsort* förtecknas åtgärder i anmälningsorten, som förutsätta att den döde, i vissa fall maken, är kyrkobokförd i församlingen.

I. Oavsett kyrkobokföringsort.

1. *Anmälningar.* Från enskilda (anhöriga), sjukhus eller läkare (dödsbevis), polismyndighet, civilförsvarsorgan, dödrapport (Krigs GI), bevis om jordfästning, gravsättning eller eldbegängelse, beslut om dödförklaring (översänt från domstol eller företett) m. m.

2. *Död- och begravningsboken.* Dödsfallet räknas till församlingen om denna är rätt inskrivningsort enligt kyrkobokföringskungörelsen. Jordfästning, eldbegängelse eller gravsättning inskrives efter anmälan, även om dödsfallet ej är förut inskrivet. Beläggning på *krigskyrkogård* inom församlingen redovisas ej i död- och begravningsboken. Däremot antecknas döda, tillhörande egen eller fiendens krigsmakt, krigsfångar och civilpersoner, som genom den militära krigsgravtjänsten gravsatts på begravningsplats, som förvaltas av kyrkorådet. *Icke identifierad död* antecknas med dödrapportens nummer (Krigs GI 3: 116) och på liknande sätt, om jämförlig rapport från civilt identifieringsorgan — polismyndighetens eller civilförsvarets — föreligger. Har identitetsutredning ej ägt rum, skall sådant organ underrättas, om det kan ske, och i annat fall andra lämpliga åtgärder vidtagas. *Det är av synnerlig vikt att alla möjligheter till identifiering snarast möjligt utnyttjas.*

I *kol. 16* antecknas dödsbevis eller dödrapport D med bokstaven D.

Dödrapportens nummer utskrives i kol. 23, såframt det ej redan, beträffande icke identifierad, framgår av annan anteckning. På motsvarande sätt förfares med avseende å liknande handling från polismyndigheter eller civilförsvarsorgan, om sådan föreligger.

Har skyldigheten att avlämna dödsbevis inskränkts eller kan den på grund av omständigheterna ej upprätthållas och föreligger ej dödsbevis, dödrapport eller motsvarande handling, förfares som då enligt folkbokföringsförordningen skyldighet att förete dödsbevis icke gäller. Dock skall underrättelse om dödsfall (dödsorsaksavi) jämlikt 7 § kungörelsen 16 december 1949 (nr 702) icke meddelas tjänsteläkare, ej heller centralbyrån, såframt ej annat föreskrives. Befolkningsstatistiken antas vara nedlagd.

När pastor (jfr Krigs GI 3: 111—112) mottager, till anhöriga överlämnar eller tillsvidare förvarar officiellt meddelande om dödsfall och den dödes personliga tillhörigheter göres anteckning därom i kol. 23 (jfr 3: 112 andra stycket). Truppregistreringsmyndigheten adresserar försändelsen till pastor i den dödes kyrkobokföringsort. Åtgärden kan emellertid ankomma på pastor i annan församling såsom mottagare till följd av omständigheterna eller från kyrkobokföringsorten för vidarebefordran.

Detsamma iakttages, när död civilperson och dennes tillhörigheter överlämnats till pastor (jfr Krigs GI 2: 27).

Beslutas (t. ex. enligt Krigs GI 3: 116) att den döde skall föras till annan ort för att gravsättas, är det av vikt att målet för den sista färden antecknas.

På motsvarande sätt förfares, när någon, som tillhör krigsmakten, avlidit under tillfällig vistelse i församlingen; avsänd anmälan till den dödes chef antecknas (Krigs GI 3: 114).

3. *Kyrkoboksutdrag* i erforderligt antal exemplar utfärdas till de anhöriga, om så kan ske.

4. *Intyg för gravsättning eller eldbegängelse.* I brist på blanketter enligt fastställt formulär meddelas motsvarande uppgifter å blankett till kyrkoboksutdrag (Bilaga 1).

5. *Kyrkoboksutdrag (utdrag ur död- och begravningsbok)* enligt Krigs GI 3: 117 beträffande i boken antecknad gravsättning (jfr mom. 2) av död, som icke tillhör församlingen och som avlidit till följd av stridshandling, översändes till vederbörande militärbefälsstab. Den dödes identitet anges så fullständigt som möjligt. Därjämte antecknas nummer för dödrapport om pastor äger kunskap därom, samt tid för gravsättning och uppgift om gravplats.

6. *Anmälan till chef för avliden, tillhörande krigsmakten,* (enligt Krigs GI 3: 114), om dödsfallet timat under tillfällig vistelse i församlingen. Uppgifter meddelas om hela förnamnet, efternamnet, registre-

ringsnummer (folkbokföringsnummer) eller, då detta ej är känt, födelsedatum, tid och plats för dödsfallet, dödsorsak, den dödes truppregistreringsmyndighet samt fältpostnummer. Adress: »Chefen, fältpost nr 0000». Angående förfarandet vid ovisshet eller kommunikationssvårigheter se 3: 114.

7. *Underrättelse till pastor i rätt inskrivningsort,* om denna är annan församling och meddelandet kan antagas komma pastor tillhanda.

8. *Dödrapporter B, C och D* från krigsgravtjänsten, signalement och andra identitetshandlingar beträffande omhändertagna döda, civilpersoner m. fl. förvaras såsom bilagor till död- och begravningsboken.

II. Kyrkobokföringsort.

9. *Personakt* för den döde eller dennes make (maka).

a. Personakt i församlingsliggaren: ingen åtgärd.

b. Personakt i förvaringspärm: dödsfallet antecknas.

Den dödes personakt skall icke sändas till riksbyrån. Den må överföras till särskild avdelning inom förvaringspärmen eller till särskild förvaringspärm, om så finnes lämpligt.

10. *Församlingsboken.* Dödsfallet antecknas på den dödes rum, i förekommande fall på makens rum. *Marginalanteckning för rekonstruktion* i förekommande fall enligt 5 kap.

11. *Församlings- och avgångsregister,* om sådant register föres. Den dödes kort överflyttas med anteckning om dödsfallet. Anteckning på makes kort, om pastor finner det erforderligt.

12. *Underrättelse till länsbyrån,* om dess verksamhet fortgår, på riksbyråns blankett 715 eller på annat lämpligt sätt (ej på avtryckskort).

13. *Förteckning över dödsfall till domstol* (K F 1 dec. 1916) upprättas, där ej annat föreskrives.

14. *Dödrapport C* till truppregistreringsmyndighet efter gravsättning i den dödes hemort (Krigs GI 3: 113).

15. *Officiellt meddelande om dödsfall* och den dödes personliga tillhörigheter, mottagna från truppregistreringsmyndighet, överlämnas till den dödes närmaste anhöriga eller förvaras till dess så kan ske (Krigs GI 3: 112).

16. *Dödsbevis, dödrapporter D, dödsorsaksavier m. m.*

Dödsorsaksavier jämlikt 7 § kungörelsen 16 december 1949 (nr 702) upprättas icke. Dödsbevis, dödrapporter D och motsvarande handlingar förvaras såsom bilagor till död- och begravningsboken. De kunna bli av stor betydelse vid återgång till fredsförhållanden.

Tillägg. Åtgärder i rätt inskrivningsort.

17. *Förutsättning* se 7.

18. *Död- och begravningsboken.* Dödsfallet eller förrättningen inskrives.

19—26. *Övriga åtgärder* lika med 9—16 i tillämpliga delar.

E. Flyttning inom riket.

1. *Anmärkningar.* Enligt 19 § första stycket i 1958 års kungörelse skall flyttning inom riket ej föranleda ändring i kyrkobokföringen, därest icke särskilda skäl föreligga. Under krigsförhållanden kan den frivilliga flyttningen förväntas bli mindre betydande än folkförflyttningar av annan karaktär, vilka torde bli föremål för annan registrering än den som sker i kyrkoböckerna. Registreringen hos folkbokföringsmyndigheterna och hos myndigheter, som utnyttja folkbokföringen, samt underrättelseväsendet måste begränsas. När länsstyrelsen enligt 2 § föreskriver i vilken utsträckning folkbokföring skall verkställas i överensstämmelse med vad i kungörelsen stadgas, kommer jämväl under bedömande, huruvida särskilda skäl föreligga till att låta flyttningsregistreringen fortgå eller, efter avbrott, återupptagas inom länet. Pastor kan endast tillämpa undantagsbestämmelsen för att i något enstaka fall förhindra svår olägenhet av att flyttning ej registreras.

2. *Anmälan* erfordras som regel. Huruvida företeende av flyttningsbetyg kan påfordras blir beroende av läget och av de särskilda omständigheterna i fallet. Prästbetyg, skattekort, sjukförsäkringsbesked, körkort, identitetsbricka e. d. skall företes om så kan ske.

3. *Anteckning om att kyrkobokföring beslutats,* dagtecknad och med underskrift av prästen samt med pastorsämbetets stämpel, om denna får rum, göres där så kan ske på företedd identitetshandling. Åtgärden syftar bl. a. till att såvitt möjligt förebygga dubbelskrivning.

4. *Inflyttningsboken eller, om sådan ej föres, minnesboken.* Inflyttningen registreras.

5. *Födelsenummer* antecknas, om det är med säkerhet känt. I annat fall antecknas endast födelsetiden i enlighet med vad företedd handling utvisar eller den anmälande uppgivit. Tillfälligt födelsenummer skall ej fastställas.

6. *Underrättelse till pastor i utflyttningsorten* med begäran om uppgifter ur församlingsbok avsändes, om meddelandet kan antagas komma pastor till handa. Blankett till rekvisition av personakt hos riksbyrån användes lämpligen, om sådan blankett är tillgänglig. Personakt rekvireras *icke.* Pastor i anmälningsorten ifyller på båda blan-

kettdelarna — rekvisitionsdelen och avidelen — kolumnerna för inflyttningsdag samt namn och födelsetid och meddelar i därför avsedda fält uppgifter om den nya kyrkobokföringsorten och kyrkobokföringsfastigheten samt postadressen ävensom rörande den egna pastorsexpeditionens postadress m. m. Är sådan blankett ej tillgänglig meddelas motsvarande uppgifter på annat lämpligt sätt.

7. *Församlingsboken.* Den inflyttade införes. Detta kan efter pastors bedömande ske omedelbart eller sedan begärda uppgifter inkommit från utflyttningsorten.

8. *Församlingsregistret,* om sådant föres. Ett hand- eller maskinskrivet kort med uppgifter om namn, födelsetid, i förekommande fall födelsenummer samt uppslag i församlingsboken insättes i stället för avtryckskort eller, om länsbyråns verksamhet fortgår, i avbidan på sådant kort.

9. *Underrättelse till länsbyrån,* om dess verksamhet fortgår, meddelas på blankett till personaktsrekvisition hos riksbyrån, på riksbyråns blankett 715 eller på annat lämpligt sätt. *Anmärkning.* I det förutsatta läget är det osäkert, om länsbyrån skulle kunna erhålla de erforderliga uppgifterna den vanliga vägen över länsbyrån i utflyttningsorten.

Tillägg. Åtgärder i utflyttningsorten.

10. *Förutsättning* se mom. 6.

11. *Personakt* skall ej översändas.

a. Personakt i församlingsliggaren: ingen åtgärd.

b. Personakt i förvaringspärm: flyttningen registreras (rum 19). Personakten må, om så finnes lämpligt, överföras till särskild avdelning i pärmen eller särskild förvaringspärm.

12. *Församlingsboken.* Avregistrering. *Marginalanteckning för rekonstruktion* enligt 5 kap.

13. *Utflyttningsbok,* om sådan föres. Flyttningen registreras.

14. *Församlingsregistret, avgångsregistret,* om sådant föres. Den utflyttades kort överföres med erforderliga anteckningar.

15. *Underrättelse till pastor i inflyttningsorten* med begärda uppgifter ur församlingsboken, om meddelandet kan antagas komma pastor tillhanda. Har från denne inkommit ifylld blankett till rekvisition av personakt hos riksbyrån, återställes blankettens rekvisitionsdel, vederbörligen rättad och fullständigad. Eljest meddelas uppgifterna på annat lämpligt sätt.

16. *Underrättelse till länsbyrån,* om dess verksamhet fortgår. Den från inflyttningsorten inkomna blankettens avidel, i förekommande fall

rättad, kan användas, om så finnes lämpligt. Eljest meddelas uppgifterna på riksbyråns blankett nr 715 eller på annat lämpligt sätt.

F. Andra förhållanden.

Anmärkningar.

Registrering av andra förhållanden, »som äro av betydelse för kyrkobokföringen», skall enligt 19 § i 1958 års kungörelse ske i den församling, där anmälan om förhållandet göres. Genom den citerade relativsatsen öppnas en möjlighet att begränsa registreringarna efter viss avvägning, i första hand beroende på graden av de svårigheter, under vilka pastorsämbetet arbetar, och vidare på huruvida anmälningsorten tillika är kyrkobokföringsort eller rätt inskrivningsort enligt kyrkobokföringskungörelsen. Att 1958 års kungörelse lägger särskild vikt vid registreringen i rätt inskrivningsort framgår av stadgandet, att pastor därstädes alltid skall underrättas från anmälningsort, därest det kan antagas att meddelandet kan komma honom tillhanda. Vissa ytterligare synpunkter till ledning för bedömandet anföres i de följande momenten.

Nedan omnämnd åtgärd kan i vissa fall ingå som ett led i redan behandlade rutiner. Här åsyftas väsentligen fall, då sådant sammanhang icke föreligger.

I. Anmälan i kyrkobokföringsort eller rätt inskrivningsort.

Jämte enskilds anmälan avses här underrättelse från myndighet till eller inom kyrkobokföringen.

1. *Födelse- och dopboken* i rätt inskrivningsort jämlikt 21 § kyrkobokföringskungörelsen. Registreringen av där omnämnda förhållanden rörande faderskap, trolovningsbarn, arvsrätt, dom angående barns börd samt adoptivförhållanden är av synnerlig vikt.

2. *Konfirmationsboken.* Underrättelse till rätt inskrivningsort från annan församling i förekommande fall är föreskriven.

3. *Lysnings- och vigselboken.* Giftermålsbalkens bestämmelser om rätt lysningsort torde komma att gälla även under krigsförhållanden.

4. *Personakt i församlingsliggare.* Ingen åtgärd.

5. *Personakt i förvaringspärm.* Anteckningar såsom i församlingsboken.

6. *Församlingsboken.* Vid nödvändig inskränkning i verksamheten prioriteras till fortsatt förande anteckningar, hörande jämväl till ministerialbok, i synnerhet om annan församling är rätt inskrivningsort (jfr mom. 1 och 2), anteckningar angående legitimation, lysning eller äktenskapsbetyg (certifikat), anteckningar till ledning vid hindersprövning, även i fråga om omyndigförklaring och återvunnen myndighet, samt i förekommande — sannolikt få — fall, anteckningar om ut-

vandring och i fråga om tillämpning av medborgarskapslagen och religionsfribetslagen. Anteckning om att barn utom äktenskap antagit faders eller styvfaders namn bör äga prioritet med hänsyn till risken, att erforderligt samtycke sedermera ej kan styrkas. Är namnmyndighetens (eller annan myndighets) beslut till sin verkan beroende av att anteckning i kyrkobok sker inom viss tid (jfr dock 10 § administrativa fullmaktslagen SFS 1942: 87), bör så ske. Beslut av namnmyndigheten, meddelade under krigsförhållanden, kunna antagas bli sällsynta, om ens förekommande. Med hänsyn till omständigheterna prövas, huruvida annan anteckning om antagande av släktnamn, som ej har samband med annan registrering, bör ske eller anstå tills läget förbättrats. Förhållanden med avseende å inskrivning å sjömanshus antecknas, om så kan ske. Frånvaro till följd av utrymning m. m. skall icke antecknas. Flyttning, som ej registreras, föranleder ej heller anteckning om frånvaro, utom då så finnes lämpligt.

7. *Marginalanteckning för rekonstruktion* enligt 5 kap. göres i förekommande fall i samband med ovannämnda anteckningar.

8. *Församlingsregistret och avgångsregistret,* om sådant föres. Namnändring och utvandring registreras. Åtgärder i övrigt enligt pastors bedömande.

9. *Underrättelse till länsbyrån,* om dess verksamhet fortgår, i den mån sådan underrättelse är erforderlig.

10. *Underrättelse till pastor i rätt inskrivningsort* (jfr mom. 1), om meddelandet kan antagas komma honom tillhanda.

II. Anmälan i annan församling.

11. *Födelse- och dopboken.* Mom. 1 tillämpas, ehuru församlingen ej är rätt inskrivningsort. Sådan ändring i 3 kap. 4 § föräldrabalken är ifrågasatt — ej enbart med avseende å krigsförhållanden — att behörighet att upptaga erkännande om faderskap eller trolovningsbarn m. m. skall tillkomma jämväl präst som för kyrkoböckerna i annan församling än barnets kyrkobokföringsort.

12. *Konfirmationsboken.* Jfr mom. 2. Anteckningar torde huvudsakligen kunna ifrågakomma i förrättningsort.

13. *Lysnings- och vigselboken,* för den händelse kvinnan varken är eller bör vara kyrkobokförd i riket. Är hon invandrare skall hon kyrkobokföras (arbetsschema B).

14. *Minnesboken.* Enligt 19 § i 1958 års kungörelse skola förhållanden, som äro av betydelse för kyrkobokföringen, registreras i den församling, där anmälan om förhållandet göres. Jämlikt 2 § i administrativa fullmaktslagen (SFS 1942: 87) kan Kungl. Maj:t förordna, att uppgifter, som tillkomma viss myndighet, skola övertagas av annan

myndighet. Vissa av de anteckningar, som avses i mom. 6, kunna därför ifrågakomma i annan församling än kyrkobokföringsort och böra där införas i minnesboken — såframt de ej jämlikt mom. 11—13 ovan eller enligt annat arbetsschema skola göras i ministerialbok — t. ex. av den anledningen, att enskild därstädes styrkt äktenskaps upplösning eller frihet från annat äktenskapshinder eller gjort anmälan eller ansökan enligt religionsfrihetslagen, eller därför att officiell underrättelse, som skall meddelas pastor i vederbörandes kyrkobokföringsort, i stället måst, i brist på upplysningar, adresseras till pastor i vistelseorten eller eljest inkommit till denne.

Civilståndsändringar höra till de förhållanden, som enligt 1957 års proposition (se 1 kap. ovan) förutsatts skola alltjämt registreras även under krigsförhållanden. En anteckning i minnesboken om t. ex. äktenskapsskillnad kan få omedelbar betydelse i anmälningsorten, exempelvis för bördsbestämningen vid registrering av barns födelse. Utdrag av minnesboken kan komma att behövas till komplettering av äktenskapsbetyg eller kyrkoboksanteckningarna i lysningsort; det kan ej genomgående förutsättas att trolovad i mån av behov har möjlighet att styrka hinderslöshet med dom e. d. Enligt 1958 års kungörelse gäller emellertid, att registrering, som pastor i ett givet fall finner betydelselös, t. ex. därför att den icke kan få åsyftad verkan, ej skall göras. Det kan ej utan vidare anses betydelselöst men ej heller i alla lägen tillräckligt angeläget, att inkomna anmälningar eller underrättelser diarieföras i minnesboken för vidarebefordran till pastor i kyrkobokföringsort eller rätt inskrivningsort, om och när så kan ske.

15. *Underrättelse till pastor i kyrkobokföringsort eller rätt inskrivningsort,* därest förhållandet är av tillräcklig betydelse för dennes kyrkobokföring och meddelandet kan antagas komma honom tillhanda.

16. *Kyrkoboksutdrag* utfärdas på begäran och i mån av behov.

7 kap. Mantalsskrivning.

1958 års kungörelse tillägger länsstyrelse befogenhet att föreskriva, att mantalsskrivningen för visst år skall inställas eller uppskjutas, men icke, för den händelse mantalsskrivning anses erforderlig, att meddela andra bestämmelser därom än de i fredstid gällande. Kungörelsen innehåller en bestämmelse om mantalsskrivningsort för den händelse mantalsskrivningen för visst år inställts men ej för något annat fall.

Detta torde innebära, att med mantalsskrivning sedan kungörelsen trätt i tillämpning måste anstå till dess närmare bestämmelser kunna meddelas av riksstyrelsen, såframt den ej kan förrättas eller, om den

påbörjats i fredstid, avslutas i enlighet med vad som gäller i fredstid. Sedan flyttningsregistreringen upphört, kommer den rätta kyrko- och mantalsskrivningsorten enligt folkbokföringsförordningen att i alltför många fall avvika från vistelseorten, för att en mantalsskrivning skall kunna antagas bli av värde eller ens möjlig, innan andra bestämmelser därom meddelats.

Med avseende å tiden efter ett krigsutbrott och intill dess närmare bestämmelser kunna meddelas har enligt 1957 års proposition ansetts, att de lokala skattemyndigheternas arbete med folkbokföringen kommer att upphöra, och att mantalsskrivning ej torde kunna förrättas inom någon del av riket.

Detta cirkulär innehåller därför icke föreskrifter om mantalsskrivning.

8 kap. Förberedelser i fredstid.

Enligt 1 § i 1958 års kungörelse skola *omedelbart* vidtagas sådana åtgärder, som erfordras för att kungörelsen skall kunna tillämpas.

Därmed åsyftas bl. a. *planläggning*. Mantalsskrivning har antagits icke kunnat förrättas efter ett krigsutbrott, och tyngdpunkten av arbetet med folkbokföringen har antagits komma att ligga på pastorsämbetena.

Det är därför väsentligen med avseende å kyrkobokföringen som planering erfordras. Allmänna förutsättningar för planeringen äro givna genom detta cirkulär. De närmare, lokala förutsättningarna komma ej att bli kända för centralbyrån men kunna antagas bli det, åtminstone i viss utsträckning, i annan ordning för pastorsämbetena.

Planer torde emellertid böra upprättas även under ovissa förutsättningar och tid efter annan revideras med hänsyn till vad som blir känt, så att den översyn av beredskapsplanerna, som enligt 8 § beredskapskungörelsen (SFS 1960: 515) skall ske vid inträde av beredskapstillstånd, icke blir alltför betungande.

Det torde icke vara nödvändigt att lägga upp ett *beredskapslager av blanketter m. m.* på det sättet, att ett förråd avskiljes och ligger orört i reserv för krigsförhållanden; men det är å andra sidan angeläget att undvika, att tryckerierna i ett hotande läge överhopas med beställningar. Ett förråd, som undan för undan förnyas, kan bringas att innehålla en erforderlig reserv för krigsförhållanden under den tid, för vilken planering skall ske, om det beräknas för en något förlängd förbrukningstid, och om nyanskaffning sker något tidigare än när förbrukningen av blanketterna och kyrkoböckerna nått den gräns, som eljest anses kunna avvaktas. Denna avvägning torde komma att utfalla olika i olika församlingar, beroende bl. a. på vad som kan antagas om arbetsbelastningen under krigsförhållanden.

I samband med den inledningsvis i detta kapitel omnämnda planläggningen och så snart pastor finner sig kunna taga ställning i fråga om detaljerna bör emellertid *minnesbok* bindas eller anordnas enligt lösbladssystem och läggas i förvar för framtida behov. Vidare bör övervägas anskaffning av material till *förteckning över tillfälliga födelsenummer* och av blanketter till *kyrkoboksutdrag* enligt bilaga 1.

Stockholm den 16 augusti 1962.

KUNGL. STATISTISKA CENTRALBYRÅN

INGVAR OHLSSON

Alf Olsson

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

	Sid
1 kap. Författningar m. m.	1
2 kap. Krigsförhållanden. Övergång till krigsbokföring	2
Definition	2
Propositionen 1957: 176	2
Annan registrering	4
Cirkulärets metod	4
Det tänkta läget och den vidare utvecklingen	5
1958 års kungörelse i fredstid	5
1958 års kungörelse under krigsförhållanden. Övergången	5
Cirkuläret i fredstid	6
3 kap. Kyrkoböcker och register	6
Föreskrifter	6
Anvisningar	8
4 kap. Anmälningar och underrättelser till kyrkobokföringen	11
Enskildas anmälningsplikt	11
Underrättelser till kyrkobokföringen	12
Underrättelser inom kyrkobokföringen	12
5 kap. Allmänt om kyrkobokföringsförfarandet	13
Uppgifters styrkande	13
Rätt kyrkobokföringsort i vissa fall	13
Födelsenummersättning	13
Minnesanteckning för rekonstruktion	14
Prästbevis. Utdrag ur kyrkobok	14
Underrättelser	15
Uppgifter till statistik	15
Arbetsschemata i 6 kap.	15
6 kap. Arbetsschemata	16
A. Födelse. Dop. Förnamn. Ändring av förnamn	16
Tillägg. Åtgärder i barnets födelsehemort	19
B. Invandrare. Obefintliga	19
Tillägg. Åtgärder i tidigare kyrkobokföringsort	21
C. Vigsel	21

D. Dödsfall. Jordfästning. Eldbegängelse. Gravsättning .. 22
Anmärkningar 22
I. Oavsett kyrkobokföringsort 25
II. Kyrkobokföringsort 27
Tillägg. Åtgärder i rätt inskrivningsort 28

E. Flyttning inom riket 28
Tillägg. Åtgärder i utflyttningsorten 29

F. Andra förhållanden 30
Anmärkningar 30
I. Anmälan i kyrkoboksföringsort och rätt inskrivningsort 30
II. Anmälan i annan församling 31

7 kap. Mantalsskrivning 32

8 kap. Förberedelser i fredstid 33

Formulär till kyrkoboksutdrag (lös bilaga)

SRA 470762

Bilaga 1 till cirkulär nr 59

Utdrag ur

Förs.(Ob)bok	Infl.bok	Föd.o dopbok	Konf.bok	Lysn. o vigsel-bok	Dödbok	Minnesbok	Uppslag nr
		x					68

Efternamn (för kvinna med mannens namn även flicknamnet): Svensson

Föd.år	mån	dag	nr
61	12	04	6

R 13 04

Alla förnamren: Karin Linnéa

Främm. nat:

Kyrkobokförc (Ob) i (förs. o länsbokstav): Ledsjö R

Registrering angående: födelse och namngivning

Registreringens innehåll

Födelsehemort: Björsäter R

Föräldrar: lantbrukaren Arne Torsten Svensson, född 280619-593, och h.h. Eivor Linnéa Svensson f. Malmgren, född 331026-

Registrerat i (förs. o länsbokstav); postadress: Ledsjö R Götene

Rätt utdraget betygar (underskrift): Anders Holmström

Ort o dag för utdragets utfärdande: Götene den 5 januari 1962

Namnet med tryckbokstäver: Anders Holmström

Pastorsämbetets stämpel

Ämbets- eller tjänstetitel: komminister

Fastställt av riksbyrån för folkbokf. aug. 1962

Utdrag ur

Förs.(Ob)bok:	Infl.bok	Föd.o dopbok	Konf.bok	Lysn.o vigsel-bok	Dödbok	Minnesbok	Uppslag nr

Efternamn för kvinna med mannens namn även flicknamnet)	Föd.år	mån	dag	nr

Alla förnamnen	Främm. nat

Kyrkobokförd (Ob) i (förs. o länsbokstav)	Registrering angående

Registreringens innehåll

Registrerat i (förs. o länsbokstav); postadress	Rätt utdraget betygar (underskrift)
Ort och dag för utdragets utfärdande	Namnet med tryckbokstäver
Pastorsämbetets stämpel	Ämbets- eller tjänstetitel

Fastställt av riksbyrån för folkbokf. aug. 1962

PF
54

Observandum. I all korrespondens med riksbyrån om personer torde såvitt möjligt födelsetid och födelsenummer uppges. Därigenom sparas tid och besvär, enär riksbyråns register äro ordnade på dessa data.

KUNGL. STATISTISKA CENTRALBYRÅN

RIKSBYRÅN FÖR FOLKBOKFÖRINGEN

Cirkulär Nr 60 (mars 1963)

Cirkulär till samtliga pastorsämbeten utom i Stockholm och Göteborg samt uppbördsverken i Stockholm och Göteborg angående nytt formulär till flyttningsbetyg. Cirkuläret delges pastorsämbetena i Stockholm och Göteborg samt länsbyråerna till kännedom.

Nytt formulär till flyttningsbetyg.

Med stöd av 69 § 1 mom. kyrkobokföringskungörelsen har riksbyrån efter hörande av kyrkobokföringsinspektörer och vissa länsbyråer fastställt det i härvid fogad bilaga återgivna formuläret till flyttningsbetyg.

Utförande m. m.

Blanketten skall utföras i format A 5 (148×210 mm) i vit kartong med en vikt av lägst 150 och högst 180 gr. Blankettens båda delar, benämnda A och B, skola vara åtskilda genom perforering för avskiljning. Del B kan efter makulering av del A användas separat för rekvisition av personakt i vissa fall (se nedan *Anvisningar för ifyllandet 5*). Därest så prövas fördelaktigt, vilket torde gälla större förbrukare, kan del B tryckas separat för dessa ändamål. Hinder möter ej att låta bok-

Stat.cbn mars 1963. 3 000 ex. SRA 182463

trycka i *del B fält 1* utflyttningsförsamlingens namn, län, statistisk kod ävensom, där församlingen är delad på kommuner, kommunnamn, *i fält 5* ortnamn och *i fält 6* församlingens namn och postadressen.

Vid boktryck liksom vid stämpelbeställning bör noga kontrolleras, att den statistiska koden blir riktig. Vid tvekan om rätt sifferbeteckning bör statistiska centralbyråns byrå för befolkningsstatistik tillfrågas. Det bör vidare observeras, att ändrad kommunindelning medför ändrad sifferbeteckning. Blanketter med den gamla koden i boktryck få därför ej användas oförändrade.

Användning av äldre formulär.

Det nya formuläret länder till omedelbar efterrättelse. Det ersätter dels formuläret till flyttningsbetyg, fastställt 1947, dels även det samma år fastställda särskilda formuläret i brevkortsformat (A 6) för personaktsrekvisition. Äldre formulär, som redan finnas tryckta hos pastorsämbeten eller förlag, må användas längst till utgången av 1963. *Observandum!* Om äldre formulär användes, skall dock — i stället för vad som i äldre formulär föreskrives i anvisningarna punkt 1 — gälla de nya föreskrifterna om upptagande av familjemedlemmar på gemensamt flyttningsbetyg; se nedan under *Anvisningar för ifyllandet 1.*

Särskilda bestämmelser vid utflyttning från Stockholm.

Enligt 6. övergångsbestämmelserna till kungörelsen den 19 december 1947 nr 944 angående folkbokföringen i Stockholm äger den, som flyttar från Stockholm till annan ort inom riket, vid anmälan därom i inflyttningsorten förete betyg utfärdat jämlikt förordningen den 5 december 1915 (nr 476) angående kyrkoböckers förande. I Stockholm förvara invånarna själva sina flyttningsbetyg. Förr skulle dessa vara utstämplade av pastor därstädes för att gälla utom Stockholm, vilket icke längre behövs. Pastor i inflyttningsorten får därför ej vägra att mottaga ett flyttningsbetyg från Stockholm enligt 1915 års formulär även om betyget ej är utstämplat från Stockholm och ej heller om det är försett med tryck eller påskrift att det ej gäller utom Stockholm.

Pastor i inflyttningsorten utskriver med ledning av stockholmsbetyget rekvisition av personakt, varvid del B av det för riket i övrigt fastställda flyttningsbetyget användes (jämför nedan *Anvisningar för ifyllandet 5.)* Rekvisitionen sändes till uppbördsverket i Stockholm (ej till pastor i någon av stadens församlingar.) Stockholmsbetyget bör *icke* bifogas rekvisitionen hos uppbördsverket. Det sistnämnda innebär en ändring av tidigare lämnad rekommendation i cirkulär 20 (juli 1948), sid. 10.

Ändringar i förhållande till tidigare formulär.

Betyget skall dateras; detta har ansetts riktigt bl. a. med hänsyn till att en utgångspunkt skall finnas för uppmaningen till den flyttande att inlämna betyget senast inom 14 dagar.

Den blivande *adress i inflyttningsorten,* som den flyttande kan uppge vid flyttningsbetygets uttagande, bör antecknas å del A av utflyttningsförsamlingen. Anteckningen får för efterforskning betydelse för den händelse den flyttande trots anvisningarna på betyget insänder detta med posten utan att själv uppge ny adress. Därest den flyttande känner till församlingens namn och kyrkobokföringsfastigheten i inflyttningsorten, vilket senare dock mera sällan torde vara fallet, är det önskvärt att även dessa uppgifter antecknas vid flyttningsbetygets utfärdande. Att uppgiven adress, ev. även församling och fastighet, i inflyttningsorten bör antecknas, innebär ej hinder mot utfärdande av flyttningsbetyg utan dessa uppgifter, om de ej kunna lämnas av den flyttande. Anteckningarna innebära icke heller, att flyttningsbetyget är ogiltigt för inflyttning i annan församling eller å annan fastighet eller adress än den som antecknats. Syftet med anteckningarna är endast hjälp vid erforderlig efterforskning.

Enligt hittillsvarande anvisningar skall barn, som fyllt 15 år, erhålla eget flyttningsbetyg. Med ändring härav har föreskrivits (se nedan Anvisningar 1.), att *barn under 21 år skrives på samma betyg som huvudmannen.* Viss arbetslättnad torde vinnas härigenom.

Yrke. I syfte att ernå en smidig aktualisering av yrkesbeteckningarna i det tryckande registret har rubrik för yrke införts i det nya formuläret. Anteckning om yrke göres av pastorsämbetet i inflyttningsförsamlingen, där så kan ske.

Bostadsadress och adresspostanstalt i utflyttningsorten ha utgått ur formuläret såsom obehövliga uppgifter.

Anvisningar för blankettens ifyllande ha uteslutits ur formuläret och i stället lämnas i detta cirkulär anvisningar nedan. Hos de förlag, som tillhandahålla flyttningsbetyg, torde även kunna rekvireras kartongblad med dessa anvisningar att förvaras lätt tillgängliga å pastorsexpeditionen.

Övriga ändringar framgå vid en jämförelse mellan formulären och torde icke vara i behov av kommentar.

Anvisningar för ifyllandet.

1. Makar och deras ogifta barn under 21 år (egna barn, adoptivbarn, styvbarn eller fosterbarn), liksom ensamstående jämte sådant

barn, vilka flytta till samma församling och fastighet, skola upptagas på gemensamt flyttningsbetyg. Eljest skall envar flyttande erhålla eget flyttningsbetyg.

2. Pastorsämbetet i *utflyttningsförsamlingen* ifyller del A och fält 1 av del B samt utsätter i fält 6 sin postadress.

3. Pastorsämbetet i *inflyttningsförsamlingen* avskiljer del B och ifyller fält 2 och 4.

Vid behov må anteckningar även göras i fält 3. Om familjeställning skall anges i församlingsboken för barn, som flyttar ensamt och som är under 18 år eller under flyttningsåret fyllt högst 18 år, antecknas i fält 2 för det tryckande registret tillämplig familjeställning i förkortning samt huvudmannens födelsetid, efternamn och förnamnsinitialer. Ex. b 091127 Karlsson K. G.

Del B sändes som rekvisition av personakt till utflyttningsförsamlingen. En ensam rekvisition sändes lämpligen som postkort men flera rekvisitioner samtidigt till samma pastorsämbete i ett gemensamt slutet brev. Om betyget avser ensamt flyttande barn med angiven familjeställning, skall rekvisitionen alltid sändas i slutet brev.

4. Sedan del B återställts till utflyttningsförsamlingen och personakt expedierats, ifylles fält 5 och sändes rekvisitionen till länsbyrån.

5. *I följande fall användes del B separat:*

a) *för rekvisition av personakt hos uppbördsverket i Stockholm* (kod för utflyttningsförsamlingen i Stockholm behöver ej anges);

b) *för rekvisition av personakt för inflyttad därest flyttningsbetyg ej företetts.* Rekvisition för inflyttad från Stockholm eller Göteborg göres hos stadens uppbördsverk. Utflyttningsförsamlingen har att i fält 1 anteckna den statistiska koden samt att i övrigt komplettera uppgifterna i fält 1 i erforderlig mån;

c) *för avisering till länsbyrå om flyttning mellan församlingar med gemensam pastorsexpedition;*

d) *för avisering till länsbyrå om flyttning inom församlingen, därest avtryckskort för den flyttande saknas.*

6. *Valdistrikt,* förkortat på lämpligt sätt, antecknas endast om församling är uppdelad på flera sådana distrikt.

7. *Efternamn.* Huvudpersonens namn antecknas på första raden. Om någon familjemedlem har annat efternamn, antecknas detta understruket på förnamnsraden, t. ex. »Andersson, Karl Gösta» eller, om utrymmet ej förslår, såsom anmärkning i fält 3. För kvinna som är eller varit gift behöver icke flicknamnet anges.

8. *Inflyttningsdatum.* Beträffande inflyttningsdag under tiden 2/11—31/12, anges med kryssmarkering (X), huruvida den *faktiska* inflyttningsdagen inträffat före den 2/11 eller efter den 1/11. Det tillkommer författningsenligt *pastor i inflyttningsförsamlingen att avgöra och anteckna inflyttningsdag* (se 13 § 1 mom. fjärde st. folkbokföringsförordningen). Det är följaktligen oriktigt och olagligt, om pastor i utflyttningsorten antecknar annan dag i församlingsbok och personakt eller ändrar anteckningen på flyttningsbetyget. Om så sker vid tidpunkt för mantalsskrivningen, kan den flyttande bli dubbelt mantalsskriven eller helt utesluten från mantalsskrivning. Därest pastor i utflyttningsorten vill göra gällande en avvikande mening beträffande flyttningsdatum, bör frågan anmälas till mantalsskrivningsförrättaren, som har möjlighet att genom skriftväxling tillse att frågan blir utredd.

Stockholm den 7 mars 1963.

KUNGL. STATISTISKA CENTRALBYRÅN

INGVAR OHLSSON

Alf Olsson

SRA 102453

DEL A

Flyttningsbetyget utfärdat för .... m. ..... kv.

Uppgiven adress i inflyttningsorten:

.....

.....

.....

.....

..... den ..... 19.....

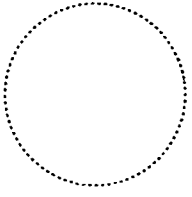

.....

Undertecknas av i församlingen tjänstgörande präst eller av vederbörande tjänsteman å uppbördsverk.

ANM. *Anvisningar till blankettens ifyllande återfinns i riksbyråns cirkulär nr 60.*

Använd skrivmaskin! Texta eljest eller skriv tydligt!

DEL B

uppslag i förs.bok

1. Utfl.

Förs., län, kod, kommun om förs. är delad (kodstämpel)

Fastigh. (reg.bet.)

Valdistr. | Municip.

Efternamn

Förnamn	Föd.år	mån.	dag	föd.nr

2. Infl. | år | mån. | dag | före 2/11 | efter 1/11 |

Förs., län, kod, kommun om förs. är delad (kodstämpel)

Fastigh. (reg.bet.)

Valdistr. | Municip.

Bost.adr. (gata, husnr, by, gård, postbox, c/o etc)

Adr.postanst.

Fam.st. i visst fall (se anvisn.)

Mannens yrke | Kvinnans yrke

Annan fam.medl:s yrke (ange förnamn)

3. Ytterl. ant.

Bilaga till cirkulär nr 60 DEL A

FLYTTNINGSBETYG

ANVISNINGAR FÖR DEN SOM FLYTTAR

1. Anmäl flyttningen *ofördröjligen och senast inom 14 dagar* till pastorsexpeditionen i Er nya församling (i Stockholm och Göteborg till uppbördsverket).

I folkbokföringsförordningen stadgas följande. Anmälan skall som regel göras *muntligt,* personligen eller genom behörigt och i saken kunnigt ombud. *Därvid avlämnas betyget.* Har *skriftlig anmälan* gjorts, bör den dock godtagas, men endast om den är fullständig och i övrigt tillförlitlig. *Det räcker således ej att enbart skicka in betyget med posten.*

2. Flyttningsanmälan skall göras även om Ni redan lämnat mantalsuppgift på det nya stället.

3. Ni fortfar att vara kyrkobokförd i Er gamla församling tills Ni anmält flyttningen till pastorsexpeditionen (uppbördsverket, se ovan) i den nya.

4. Betyget får ej sönderdelas. Inga anteckningar får göras på betyget utom av myndighet.

SRA 182463 Form. fastst. Riksb. f. folkbokf. 1963.

DEL B

(myndighetens namn)

POSTKORT

4. Personakter för omstående

..... m. ..... kv. rekvireras

.....

Rekvisitionen undertecknas av i församlingen tjänstgörande präst; i Stockholm och Göteborg av vederbörande tjänsteman i uppbördsverket.

Postadr. .....

5. Rekvisitionen överlämnas till länsbyrån.

..... den ..... 19.....

.....

Tjänste från

.....

6.

Till

.....

.....

PF
54

Observandum. I all korrespondens med riksbyrån om personer torde såvitt möjligt födelsetid och födelsenummer uppges. Därigenom sparas tid och besvär, enär riksbyråns register äro ordnade på dessa data.

KUNGL. STATISTISKA CENTRALBYRÅN

RIKSBYRÅN FÖR FOLKBOKFÖRINGEN

Cirkulär Nr 61 (mars 1963)

Cirkulär till pastorsämbetena samt uppbördsverken i Stockholm och Göteborg.

1 kap. Observanda.

1. Utlännings vigsel i Sverige och svenska medborgares giftermål i utlandet.

En reviderad översikt i detta ämne, utarbetad å utrikesdepartementets rättsavdelning, föreligger i Svenska Kyrkans Årsbok, Pastoralkalendern 1963, s. 38 ff. Översikten återspeglar den i oktober 1962 gällande svenska lagstiftningen i ämnet. Revisionen berör väsentliga punkter.

Riksbyrån finner det angeläget att tillråda ett noggrant studium.

På förekommen anledning fästes — i anslutning till vad å sid. 39 i den i Pastoralkalendern 1963 intagna redogörelsen för utlännings rätt till giftermål i Sverige sägs — uppmärksamheten vid att *enligt fransk lag* (Code Civil artikel 170) gäller att fransk medborgares giftermål utanför Frankrike städse skall ha föregåtts av franskt lysningsförfarande. Det synes lämpligt att franska medborgare som söker lysning i Sverige underrättas härom. Den svenske lysningsförrättaren saknar emellertid skyldighet kontrollera att bestämmelsen om fransk lysning iakttagits av vederbörande. Fransk lysning utgör ej förutsättning för vederbörandes vigsel i Sverige.

Stat. cbn mars 1963. 3 500 ex.

2. Ny svensk vigselmyndighet i utlandet.

Sedan Kungl. Maj:t åt ambassadören greve A. Lewenhaupt uppdragit att under den tid han är förordnad såsom beskickningsråd vid beskickningen i Leopoldville förrätta vigsel mellan svenska medborgare skall den å s. 3 i riksbyråns cirkulär nr 58 intagna förteckningen med detta tillägg hava följande ändrade lydelse:

Etiopien: beskickningen i Addis Abeba. Endera kontrahenten skall vara svensk medborgare.

Frankrike: beskickningen i Paris. Båda kontrahenterna skola vara svenska medborgare; vigsel blott helgfria onsdagar.

Förenade Arabrepubliken: beskickningen i Kairo. Endera kontrahenten skall vara svensk medborgare.

Iran: beskickningen i Teheran. Endera kontrahenten skall vara svensk medborgare. Den andra får icke vara iransk medborgare.

Israel: beskickningen i Tel Aviv. Båda kontrahenterna skola vara svenska medborgare.

Japan: beskickningen i Tokio. Endera kontrahenten skall vara svensk medborgare. Den andra får icke vara japansk medborgare.

Kongo: beskickningen i Leopoldville. Båda kontrahenterna skola vara svenska medborgare.

Libanon: beskickningen i Beyrut. Endera kontrahenten skall vara svensk medborgare. Vigsel får dock ej förrättas mellan svensk kvinna och libanesisk man.

Marocko: beskickningen i Rabat. Endera kontrahenten skall vara svensk medborgare. Den andra får icke vara marockansk medborgare.

Thailand: beskickningen i Bangkok. Endera kontrahenten skall vara svensk medborgare.

Tunisien: beskickningen i Tunis. Båda kontrahenterna skola vara svenska medborgare.

Turkiet: beskickningen i Ankara. Båda kontrahenterna skola vara svenska medborgare.

Observera!

Tillägget är av så sent datum att det ej kunnat medtagas i Svenska Kyrkans Årsbok 1963, Pastoralkalendern s. 47, där motsvarande förteckning finnes. *En tilläggsanteckning tillrådes.*

3. Otidsenliga blanketter till äktenskapscertifikat.

Från utrikesdepartementet har till riksbyrån överlämnats en anmälan av en beskickningschef, att för vigsel inför honom företetts ett äktenskapscertifikat, utfärdat enligt det före den 1 januari 1951 gällande formuläret, vilket i strid mot 1950 års medborgarskapslag innehåller, att utländsk kvinna, som ingår äktenskap med svensk man, därigenom förvärvar svensk medborgarrätt. Möjligheten till missförstånd och olämpligheten av att svensk myndighets intyg ger oriktig upplysning om svensk lag framhölls.

Med anledning av detta påpekande får riksbyrån rekommendera att eventuellt kvarliggande blanketter enligt det äldre formuläret makuleras.

4. Ändringar i intyg från utländsk myndighet.

Vid intygs mottagande bör uppmärksammas följande.

I personaktsarbetet hos riksbyrån iakttages i viss, numera ökad utsträckning, att namn, födelsedata eller andra uppgifter efter radering eller genom överstrykning eller tillskrift ändrats i företedda och med rekvisitionerna inkomna intyg från utländsk myndighet, t. ex. finska ämbetsbetyg, norska eller danska flytteattester, födelse-, dop- eller vigselbevis m. m. Att ändringen icke varit autentisk har i dylika fall framgått av nya uppgifter, som riksbyrån på förfrågan erhållit från den utfärdande myndigheten.

Denna kan ej anses som *utgivare* av intyget i dess förändrade skick. Ändring å intyg av myndighet å utrikes ort, som ej bestyrkts av myndigheten, är därför anledning till tvekan, ej om myndighetens men om *utgivarens* befogenhet. Jämlikt 5 § 2 mom. kyrkobokföringskungörelsen får intyget ej godtagas. Den som företett intyget bör anmodas inkomma med nytt, *behörigt* intyg.

5. Församlingsnamn i personakten rum 19.

a. Har någon, utan att flytta, genom indelningsändring kommit att tillhöra annan församling än förut; eller

b. har den kyrkobokfördes församling erhållit ändrat namn är det av betydelse att det nya församlingsnamnet blir antecknat i hans personakt rum 19. Där ej sådan ändring genomföres på en gång i hela det berörda personaktsbeståndet, bör i varje fall beträffande envar personakt tillses, att detta blir gjort innan personakten översändes till annan församling eller till riksbyrån. Oriktig anteckning om utflyttningsort i inflyttningsförsamlingen eller felaktig insättning i riksbyråns register kan eljest bli följden.

Det nya namnet bör införas på första lediga rad i rum 19. Anskaffas

stämpel för ändamålet behöver stämpeltexten endast innehålla det nya församlingsnamnet jämte länsbeteckning eller i förekommande fall stadens namn samt den dag, från och med vilken ändringen gäller, t. ex. *Latiksberg Vb 1/1 1962* eller *Högsbo Göteborg 1/1 1963*.

Endast vederbörligen godkänd stämpelfärg får användas (se SFS nr 1 årligen).

6. Kungl. Reglementet angående statens grupplivförsäkring den 14 december 1962 (nr 698).

Reglementet har trätt i kraft 1/1 1963. Enligt 2 § handlägger *statens grupplivnämnd* ärenden enligt reglementet.

Den som gör anspråk på försäkringsbelopp skall enligt 25 § till nämnden insända bl. a. *dödsfallsintyg och släktutredning* enligt ett formulär till prästbevis, som *nämnden* har att fastställa. Tills vidare bör den som begär sådant prästbevis uppmanas att själv medtaga erforderliga blanketter.

Blanketter enligt ett preliminärt fastställt formulär kan erhållas från Statens Pensionsanstalt, Försäkringsbyrån, Munkbron 17, Stockholm, postadress Box 2108, *Stockholm 2* [telefon, växel, (08) 23 27 30].

7. Patent- och registreringsverkets namnbyrå. Ny adress.

Patent- och registreringsverket handlägger sedan den 1 juli 1962 *ansökningar om släktnamn*. Namnbyrån har nu flyttat från den adress, som meddelades pastorsämbetena genom rundskrivelse härifrån den 26 juni 1962.

Fr. o. m. den 11/3 1963 är namnbyråns postadress: Patent- och registreringsverket, Namnbyrån, Box 5055, *Stockholm 5*. Gatuadressen är Artillerigatan 64 n. b. Telefon (växel): (08) 22 55 40.

Riksbyrån har alltjämt att pröva ansökningar om *ändring av förnamn*.

2 kap. Äktenskapsskillnads styrkande.

På grund av anmälda önskemål anföres följande efter kyrkobokföringsinspektörers hörande.

Enligt 5 § 1 mom. kyrkobokföringskungörelsen skola anteckningar i kyrkobok grundas på pastors vitsordande av sina ämbetsåtgärder, på församlingens egna kyrkoböcker eller på »behöriga uppgifter och intyg av vederbörande».

Behörigt intyg om äktenskapsskillnad är myndighetens beslut och, om det kunnat överklagas, lagakraftbevis; är myndigheten utländsk

erfordras dock *i vissa fall*[1], att Svea Hovrätt stadfäst beslutet, för att detta skall undanröja äktenskapshinder på grund av äktenskapet (se 3 och 7 kap. lagen den 8 juli 1904 om vissa internationella rättsförhållanden rörande äktenskap m. m.; ang. undantag i internordiska förhållanden jfr 22 § förordningen den 31 december 1931 nr 429). I detta sammanhang bör påpekas, att dansk eller norsk *separation (separasjon)* motsvarar *hemskillnad*, ej äktenskapsskillnad (»skilsmisse»). Under separation eller hemskillnad består äktenskapet fortfarande.

Svensk domstols skillnadsdom med lagakraftbevis har uppenbarligen icke mindre vitsord än utländsk myndighets beslut. Jämlikt 52 § kyrkobokföringskungörelsen grundas emellertid anteckningar om äktenskapsskillnader vanligen på uppgifter från äktenskapsregistret, utvisande bl. a. vilken dag domen vunnit laga kraft. »Äktenskapet anses upplöst den dag domen vann laga kraft» (kyrkobokföringskungörelsen, anvisningar till församlingsboken kol. 10).

Om parten, innan pastor hunnit få uppgiften från äktenskapsregistret, företer domen och lagakraftbevis för att styrka äktenskapets upplösning, t. ex. för att få lysning, har pastor för sin prövning ledning av samma bestämmelser som de vid äktenskapsregistret tillämpade. Enär anledning förekommit, meddelas följande upplysningar.

Enligt 50 kap. rättegångsbalken skall part, som vill överklaga domen, hos domstolen göra vadeanmälan inom *en* vecka och inkomma med vadeinlaga inom *tre* veckor, *allt* räknat från den dag domen gavs. Har detta iakttagits av ena parten, äger motparten rätt till s. k. anslutningsvad. Hans vadeinlaga skall vara inkommen inom *fyra* veckor från det domen gavs. Återkallas eller förfaller eljest den första vadetalan är även anslutningsvadet förfallet.

Till följd av dessa bestämmelser kan fullföljdstiden bli olika lång i olika fall. Formulär till lagakraftbevis torde ej vara fastställt; möjligheten av växlande formuleringar kan förutsättas. Såvitt riksbyrån har sig bekant, utsägs icke i lagakraftbeviset vilken dag domen vann laga kraft; bevisets dag kan ej regelmässigt förutsättas vara densamma. Man torde emellertid kunna räkna med att det innehåller tillräckliga upplysningar för beräkning av lagakraftdagen med ledning av följande bestämmelser i 3 § kungörelsen den 7 mars 1952 ang. äktenskapsregistret:

»I fall, då talan skall föras genom vad, skall härvid fullföljdstiden — om den ej förlängts på grund av styrkt laga förfall — anses utgången efter följande tidrymd från domens dag, nämligen, om vad ej anmälts, en vecka; om vad anmälts men ej rätteligen fullföljts, tre veckor; och om anmäld vadetalan rätteligen fullföljts, fyra veckor.»

Vid detta stadgandes tillkomst förelåg en inom justitiedepartementet,

[1] Se vidare riksbyråns cirkulär 52 (juni 1958), 4 kap.

andra lagbyrån, i november 1948 upprättad promemoria med bl. a. följande uttalanden:

»Det riktigaste torde vara att beräkningen sker på följande sätt:

1. Om vad ej anmälts inom föreskriven tid, anses domen ha vunnit laga kraft vid vadetidens utgång, d. v. s. en vecka från domens dag.

2. Om vad anmälts, kan frågan om domens rättskraft ej besvaras förrän tidigast vid utgången av den för ingivande av vadeinlaga bestämda tiden, tre veckor från domsdagen. Under vissa förhållanden kan det vara nödvändigt att dröja ännu en vecka. Följande fall äro att beakta.

a) Om den make som anmält vad ej inkommer med vadeinlaga, anses domen vinna laga kraft vid treveckorsfristens utgång. Därvid är det utan betydelse att andra maken eventuellt begagnat sin rätt till anslutningsvad. Hans talan förfaller nämligen i och med att det första vadet icke fullföljes.

b) Om vadeinlaga inkommer men befinnes avse endast annat än statusfrågan, kan statusfrågan ej anses rättskraftigt avgjord förrän det kan konstateras, huruvida motparten anslutningsvis fullföljer talan i denna fråga. Den avgörande tidpunkten blir alltså i dessa fall fyra veckor från domsdagen. *Detta torde gälla även om motparten själv vädjat och inkommit med vadeinlaga som endast avser bifråga.* Den omständigheten att make från början begränsat sin talan till bifråga lär nämligen ej betaga honom möjligheten att sedermera anslutningsvis klaga även i statusfrågan, detta oavsett om motparten fullföljt talan i sistnämnda fråga eller ej.

Slutligen må framhållas att de tider som ovan angivits kunna komma att förlängas, om någondera parten styrker laga förfall. (Jfr nya RB 32: 7.)»

I anslutning till mom. 2 b) i promemorian bör påpekas, att ett lagakraftbevis, som avser endast en del av domen — t. ex. beträffande äktenskapskillnaden — ej rätteligen kan vara utfärdat, förrän tiden för anslutningsvad utgått, d. v. s. förrän fyra veckor förflutit från domens dag.

Vid beräkning av fullföljdstiden bör vidare beaktas, att *lagen den 30 maj 1930 om beräkning av lagstadgad tid* numera har följande lydelse:

»1 §. Då enligt lag eller särskild författning tid skall räknas efter vecka, månad eller år, varde den dag för slutdag ansedd, som genom sitt namn i veckan eller sitt tal i månaden motsvarar den, från vilken tidräkningen börjas. Finnes ej motsvarande dag i slutmånaden, varde den månadens sista dag ansedd för slutdag.

2 §. Infaller tid, då enligt lag eller särskild författning åtgärd sist skall företagas, å söndag eller annan allmän helgdag, å lördag under

månaderna april—september eller å påskafton, midsommarafton eller julafton, må åtgärden företagas å nästa söckendag.»

Slutligen må framhållas följande.

Pastor bör kontrollera sin beräkning av fullföljdstiden mot uppgiften från äktenskapsregistret, sedan denna inkommit. Skulle det i ett lysningsärende inträffa, att sådan uppgift ej föreligger före tredje lysningsdagen, rekommenderas som en lämplig försiktighetsåtgärd, att pastor hos äktenskapsregistret efterhör anledningen (telefon, växel, 08 — 63 05 60).

3 kap. Vissa frågor som behandlats vid 1962 års kyrkobokföringsinspektörsmöte.

1. Civilståndsanteckningar.

a. Riksbyråns praxis.

I en promemoria till 1962 års kyrkobokföringsinspektörsmöte gavs följande sammanfattning:

Om invandrare uppgivit men ej styrkt ett bestående eller upplöst äktenskap antecknar riksbyrån i hans personakt detta äktenskap såsom bestående med reservationen »civilstånd ej styrkt». Men då kyrkobokföringskungörelsens formulär och anvisningar till församlingsboken och personakten — i motsats till vad som gäller beträffande annat civilstånd — icke föreskriver anteckningen »ogift» innebär detta, att redan författningen, genom att låta frågan stå öppen i dessa kyrkoböcker, gör en reservation för möjligheten av ett äktenskap, varom upplysning ej förekommit. Utöver vad lagberedningen anfört har detta varit motiv till att anteckningen »civilstånd ej styrkt» numera ej göres beträffande den som uppgivit men ej styrkt sig vara ogift.

I promemorian återgavs vidare, till ytterligare belysning, bl. a. följande utdrag av ett riksbyråns utlåtande till familjerättskommittén: Medan vissa obestyrkta uppgifter icke antecknas i personakterna, bl. a. sådana som går ut på att äktenskap upplösts, har det av olika skäl ansetts erforderligt att medtaga andra, bl. a. därför att frånvaro av anteckning på vissa rum i personakten och församlingsboken har en annan tolkning än att frågan lämnats öppen, så t. ex. att den för vilken något bestående eller upplöst äktenskap ej antecknats framstår som ogift.

b. Lagberedningen.

Lagberedningens betänkande 1913 ligger till grund för 1915 års äktenskapslag och därmed för motsvarande bestämmelser i giftermålsbalken. Den å utrikesdepartementets rättsavdelning upprättade översikten

innehåller å s. 43 i Pastoralkalendern 1963 överensstämmande synpunkter. Till undvikande av missförstånd må påpekas att detta parti har annan lydelse än i 1958 års pastoralkalender.

Ur lagberedningens betänkande återges följande (hänvisningarna kunna läsas såsom hänförliga till moment med motsvarande nummer i 3 kap. 2 § giftermålsbalken).

»Prästens uppgift beträffande undersökningen om de särskilda äktenskapshindren kan alltså enligt förslaget till sitt huvudsakliga innehåll angivas sålunda. De upplysningar om de trolovade, som innefattas i kyrkoböckerna, äktenskapsbetyg eller annan motsvarande handling, har prästen att nogsamt beakta. Med ledning av dessa upplysningar samt vad eljest är honom utan särskild undersökning känt skall han tillse, såsom i 2—8 mom. är närmare föreskrivet, att de trolovade avgiva skriftlig försäkran angående vissa omständigheter och i övrigt fullgöra den bevisskyldighet, som under vissa förutsättningar åligger dem. Någon rätt eller plikt att därutöver efterforska hinder har han åter ej.»

I motiv till 7 mom. framhåller lagberedningen, att redan i fråga om trolovad, »som alltjämt varit kyrkobokförd i riket», den möjligheten ej är utesluten, att han utomlands kan ha ingått ett äktenskap som ej blivit här registrerat, och att det beträffande trolovad, som ej är eller någon tid ej varit här kyrkobokförd, än lättare skall kunna råda ovisshet om hans frihet från annat äktenskap. Lagberedningen fortsätter, att kyrkoböckerna och de i 1 mom. omnämnda intygen, d. v. s. äktenskapsbetyg eller däremot svarande intyg av utländsk registerförare, kompletteras av den försäkran om frihet från vissa äktenskapshinder, som det åligger de trolovade att avgiva. Slutligen sägs följande: »Av skäl, vilka redan i annat sammanhang angivits, är denna försäkran den enda bevisning prästen äger fordra därom att den trolovade ej ingått något äktenskap, som i nyssnämnda handlingar ej kommer till synes — — —. Den trolovades försäkran kan naturligtvis ej göra annan utredning överflödig därom, att ett äktenskap, som han veterligen ingått, ej står hindrande i vägen för det tillämnade giftermålet. Det måste, innan lysning beviljas, vara ådagalagt att sådant tidigare äktenskap är upplöst, genom makens död, äktenskapsskillnad eller återgång.»

c. Kyrkobokföringsinspektörerna.

Riksbyrån underställde 1962 års möte frågan, huruvida det funnes skäl att återgå till äldre praxis, enligt vilken en obestyrkt uppgift av invandrare, att han var ogift, föranledde anteckning i hans personakt om att civilståndet ej styrkts.

Mötet tillstyrkte ej återgång utan förordade fortsättning av nuvarande praxis att ej göra sådan anteckning.

2. Titlarna herr, fru, fröken och änkefru i prästbetyg.

Vid 1962 års kyrkobokföringsinspektörsmöte uttalades, att dessa titlar saknade självständigt upplysningsvärde. Mötet enades om att de borde undvikas i prästbetyg.

Riksbyrån meddelar detta som rekommendation.

3. Domstols beslut om ny lags tillämpning på äldre adoption.

Vid 1962 års kyrkobokföringsinspektörsmöte anmäldes, att någon tvekan förekommit om pastors åtgärder i anledning av mottagna underrättelser om dessa beslut, bl. a. huruvida anteckning borde ske icke blott i personakt och församlingsbok utan även i födelse- och dopbok. Önskan uttalades om ett påpekande i cirkulär. Lagstiftning ansågs ej erforderlig. Följande anbefalles.

Underrättelse till pastor rörande domstolsbeslut om ny lags tillämpning på äldre adoption (se lag 12 dec. 1958 om ändring i föräldrabalken) skall föranleda anteckningar, lämpligen på samma sätt som domstols beslut om tillstånd att antaga adoptivbarn. Analogiskt tillämpas 45 § kyrkobokföringskungörelsen i fråga om underrättelse till födelsehemort.

Vid förfrågningar om lämplig lydelse av sådan anteckning i kyrkobok har riksbyrån tillrått följande: »Fr. o. m. 1959 juli 1 gällande best. tillämpas å adopt.förh. enl. förklaring av (domstolens namn och dagen för dess beslut)».

4 kap. Ett utlåtande av J. O.

Behandlade frågor.

1. Tolkning av 13 § sekretesslagen.
2. Bör pastor begära att få se fullmakt, när någon rekvirerar prästbevis för annan?

Utlåtandet.

Utlåtandet är ställt till en kyrkoherde. Det återges utan annan ändring än att namn ersatts med bokstäver. Återgivningen är fullständig. Den utförliga motiveringen kan bli till värdefull hjälp i andra problem.

I en den 10 april 1961 dagtecknad, till pastorsämbetet i S. församling ställd skrift anhöll jur. kand. Z. i Stockholm om prästbevis för fru I.M.-B.M. i S. I skriften angavs att beviset skulle användas vid ingivande av ansökan om äktenskapsskillnad. Skriften återsändes av

Eder till Z. försedd med påskrift av Eder att fullmakt borde företes. I anledning härav skrev Z. den 12 april 1961 till Eder och framhöll, att uppgifter i prästbevis av den typ, varom här vore fråga, icke fölle under sekretesslagen, varför det vore en tjänsteplikt för Eder att översända det begärda beviset. Z. begärde att beviset för undvikande av rättsförlust måtte omgående tillsändas honom. Sistnämnda brev besvarades av Eder genom skrivelse den 13 april 1961, däri Ni åter »vänligt anmodade» Z. att inkomma med begärd fullmakt och att angiva vilket slags prästbetyg som äskades. Påföljande dag skrev Z. på nytt till Eder och anhöll att Ni ville direkt till N. N. häradsrätt insända det begärda intyget att bifogas handlingar i mål om äktenskapsskillnad. I brevet upplyste Z. att övriga handlingar samma dag översänts till häradsrätten samt anhöll om besked huruvida Ni villfore denna begäran. Brevet föranledde icke någon åtgärd från Eder sida.

I en den 15 april 1961 hit inkommen klagoskrift anhöll Z. — under påstående att Eder vägran att utfärda det begärda beviset stode i strid med gällande lag och praxis — att JO måtte vidtaga erforderliga åtgärder i ärendet.

I häröver avgivet yttrande förklarade Ni att Ni — efter konferens med vederbörande kyrkobokföringsinspektör — vidhölle Eder uppfattning att fullmakt borde företes. Till stöd härför åberopade Ni bl. a. ett av ecklesiastikdepartementet den 26 juli 1940 utsänt cirkulär, däri pastorsämbetena anbefalldes att vid utfärdande av intyg för ansökningar om pass förvissa sig om att intyget begärts av avsedd person ävensom att vid utfärdande av intyg om medborgarskap iakttaga särskild noggrannhet och varsamhet.

X. domkapitel förklarade sig i infordrat utlåtande ansluta sig till vad kyrkobokföringsinspektören G. anfört i ett på begäran av domkapitlet avgivet yttrande. I detta anförde G. bland annat:

Kyrkobokförare, som önskar fullmakt, då annan person än den beviset avser begär bevis, gör detta för att förhindra missbruk. (Det finns de, som av samma skäl begär legitimation av person, som personligen anhåller om sådant bevis.) P. g. a. kännedom om hot om anmälan brukar en del kyrkobokförare, då fullmakt ej företes, sända beviset till den beviset avser i stället för till den, som begär det. I här gällande fall var detta icke möjligt, då meddelande ej lämnats om uppdragsgivarens adress. De flesta kyrkobokförare anser, att gällande lag förpliktigar till sådan försiktighet och att man är skyldig skydda människors personliga integritet. Prästbevis för äktenskapsskillnad kan p. g. a. det å beviset angivna ändamålet icke hos myndighet användas för något annat, men uppgifterna, som rör mycket personliga förhållanden, kan — i orätta händer — bli till skada. Såväl gällande lag som kännedom om missbruk av prästbevis (t. o. m. myndighets namn har obehörigen använts för att skaffa uppgifter) ger, enligt min mening, skäl för kyrkobokförares vägran att vid varje påfordran utfärda prästbevis. Många kyrkobokförare menar, att ledamotskap i Sveriges advokatsamfund kan anses som garanti för att prästbevis i vissa fall kan utfärdas utan fullmakt, då begäran göres å blankett med tryckt

uppgift om advokatens namn m. m. och om nämnda ledamotskap. Då jag vid samtal med kyrkoherde N. N. nämnde detta, tycktes han vara av samma mening. Många advokater (Z. ej ledamot av Sveriges advokatsamfund) bifogar, trots att de äro kända, fullmakt eller avskrift av fullmakt.

Det vore av värde om JO i yttrande ville, med beaktande av de erfarenheter och de skäl för sitt handlingssätt kyrkobokförarna har, lämna anvisningar till skydd för människors personliga integritet, till förekommande av uppgifters missbrukande och till skydd för kyrkobokförare, som söker handla enligt gällande lag och med ansvar för människorna.

Domkapitlet uttalade att Eder åtgärd att utan fullmakt från uppdragsgivaren vägra utfärda prästbevis att bifogas ansökan om äktenskapsskillnad torde helt stå i överensstämmelse med lag, varför Eder åtgärd måste betraktas såsom helt korrekt. Domkapitlet hade sig bekant att prästerskapet till skydd för den enskilde ägnade frågor av hithörande slag en restriktiv bedömning.

Z. avgav därefter påminnelser, däri han bl. a. upplyste att utfärdandet av prästbevis i detta fall varit en brådskande angelägenhet, eftersom den hustru, som beviset skulle avse, hade ett ekonomiskt intresse av att så länge som möjligt förhala äktenskapsskillnad. Z. påtalade att Ni icke angivit om Ni önskade fullmakt från mannen eller hustrun samt upplyste att hans juridiska byrå rekvirerat 100-tals bevis av samma slag, men att byrån aldrig tidigare avkrävts fullmakt.

Statistiska Centralbyrån anförde i infordrat utlåtande följande.

Kyrkoboksanteckning, som innehåller upplysning om enskilds personliga förhållanden och därför enligt 13 § sekretesslagen icke får utlämnas till envar, skall likväl utlämnas till annan, om med hänsyn till det ändamål för vilket utämnande åstundas och omständigheterna i övrigt trygghet kan anses vara för handen, att det ej kommer att missbrukas till skada eller förklenande för den enskilde som avses eller för hans nära anhöriga. I lagmotiven (prop. 1937: 107 sid. 54) har erinrats om att utlämnande skulle vägras endast om fara funnes för missbruk av erhållna upplysningar. Sålunda syntes i regel kontrahenterna vid ett tillämnat äktenskap kunna anses berättigade att få del av upplysningar om varandra. Med stöd av bl. a. detta exempel torde vidare få anses helt utom tvivel att det icke i lagens mening är missbruk till skada eller förklenande för den tappande parten, om sådana upplysningar i enlighet med domstolarnas praxis åberopas i rättegång mellan makarna angående äktenskapets upplösning. För detta ändamål bör vardera maken kunna erhålla ett prästbetyg med upplysningar även angående andra makens personliga förhållanden, såvitt dessa äro av betydelse i rättegången. I den mån barn behöva upptagas på ett sådant betyg torde i regel dessa, åtminstone såvitt i kyrkobok antecknats, vara makarnas gemensamma. Av den avgivna förklaringen att döma synes pastor i det föreliggande fallet ha varit beredd att översända det begärda prästbetyget till mannen personligen. Ett rent faktiskt hinder — okänd postadress — har åberopats.

Begär någon i uppgiven egenskap av ombud för part, till vilken en av lagen skyddad anteckning sålunda får utlämnas, att anteckningen i stället skall utlämnas till honom, måste jämväl beträffande honom prövas, huruvida trygghet mot missbruk är för handen. Lagen föreskriver ej hur prövningen i dylikt eller annat fall skall ske. I förarbetena framhålles, att härigenom en bety-

dande diskretionär prövningsrätt tillägges myndigheterna, vilken icke minst för kommunala befattningshavare emellanåt kan vara förenad med vissa svårigheter att rätt fullgöra. Därvid erinras, att stadgandet är så utformat, att så snart det icke kan anses uteslutet, att handlingens utlämnande kommer att missbrukas, vederbörande befattningshavare bör vara försvarad, om han vägrar utlämnande. — — — Mot bakgrunden av vad sålunda anförts synes det icke vara ett för strängt krav, om den, som i uppgiven egenskap av rättegångsombud begär utlämnande för annans räkning, anmodas styrka sin behörighet att företräda den andre genom att förete exempelvis sin rättegångsfullmakt.

Denna tankegång äger emellertid tillämpning i det föreliggande fallet endast under den förutsättningen, att det begärda prästbetyget skulle hava innehållit någon sekretesskyddad anteckning. Hur därmed förhåller sig framgår ej klart i handlingarna i ärendet.

I enlighet med JO:s tolkning i ämbetsberättelsen år 1953 s. 267 ff, att endast vissa anteckningar i kyrkobok äro undandragna offentlighet — vars resultat dock måste kunna modifieras med tillämpning av allmän rättsgrundsats, t. ex. vid fara för personlig säkerhet genom utlämnande av adress (jfr 14 § sekretesslagen) — torde sekretessen i församlingsboken, den kyrkobok som närmast har aktualitet med avseende å prästbetyg i äktenskapsmål, få anses ha i huvudsak följande omfattning, nämligen så att den otvivelaktigt gäller anteckningar rörande fader- och moderskap till barn utom äktenskap, straffpåföljder, i den mån sådana anteckningar ännu kvarstå, och sinnessjukdom såsom vittnesbörd om leverne och seder, vilka kunna lända till skada eller förklenande, uppenbarligen därjämte börd utom äktenskap såsom ett enskilt personligt förhållande (jfr prop. 1937: 107 s. 53, Kyrkoherden i Västervik) samt i konsekvens härmed (jfr även 1915 års kyrkobokföringsförordnings regler till flyttningsbetyg) anteckningar som avses i kyrkobokföringskungörelsen, anvisningar till församlingsboken kol. 14 punkterna 8 och 9, angående trolovningsbarn, dom angående barns börd och arvsrättsförklaring, anteckningar angående sinnesslöhet, fallandesot och uppgifter från särskolor eller vårdanstalter för psykiskt efterblivna eller från epileptikeranstalter och angående tillfrisknande (anvisningar till kol. 4 och till kol. 14, punkt 15, jfr SFS 1955: 137 och 1958: 3), anteckningar om frånvarandes vistelse å sinnessjukhus eller fångvårdsanstalt (anvisningar till kol. 14, punkt 26) samt anteckning om nattvardshinder (anvisning till kol. 14, punkt 28). Inom området för vad som kan betecknas såsom tveksamt faller en anteckning om att någon är eller har adoptivbarn men enligt centralbyråns nuvarande uppfattning (jfr RÅ 1944 s. 21) däremot icke en anteckning om omyndigförklaring, vilken får anses fullt offentlig (jfr 20 kap. 23 § FB).

— —

Om sekretesslagen icke stadgar förbud mot en allmän handlings utlämnande, betyder detta icke, att myndigheten äger pröva efter lämplighet, huruvida handlingen bör utlämnas. För dylikt fall gäller enligt 2 kap. 8 § tryckfrihetsförordningen ovillkorligen, att handlingen skall utlämnas för läsning eller avskrivning på stället eller i avskrift. Detta kan ske genom att ett prästbetyg lämnas. Men det är likväl av vikt att hålla i sär frågan om denna allmänna rätt att få del av kyrkoboks innehåll och frågan om rätt att utfå prästbetyg. Den senare frågan måste bedömas med avseende å de olika betygens funktion i samhällslivet.

— —

Att det icke föreligger en obegränsad rätt att utfå prästbevis rörande annan eller ens för eget vidkommande framgår emellertid av bestämmelser på olika

håll i lagstiftningen. Trolovad äger icke ens för egen del erhålla äktenskapsbetyg utan samtycke av den andra trolovade (3 kap. 7 § GB). Lysningsbevis skall lämnas till de trolovade, vigselbevis till makarna, uppgift från pastorsämbete i och för utredning angående brott endast till vissa angivna myndigheter (3 kap. 5 § och 4 kap. 8 § GB, Kungl. kungörelse den 30 juni 1960). Flyttningsbetyg, utvandringscertifikat eller utvandringsbetyg skall utfärdas till den flyttande (22 och 24 §§ folkbokföringsförordningen). Intyg för passökande skall ha begärts av »avsedd person» (i remissakten återgivet cirkulär). Exempelsamlingen gör ej anspråk på fullständighet. Den medger emellertid iakttagelsen, att det i dessa fall rör sig om prästbevis för särskilt ändamål, beträffande vilka icke generellt kan förutsättas att de skola innehålla någon sekretessbelagd anteckning, och att den avsedde mottagaren är någon för vilken detta ändamål gäller.

I 1894, 1910 och 1915 års kyrkobokföringsförordningar samt i 69 § 2 mom. sista stycket i den gällande kyrkobokföringskungörelsen förekommer med viss skiftning i uttryckssättet stadgandet, att i prästbetyg, för vilket formulär ej finnes fastställt, ändamålet för vilket betyget utfärdas skall angivas.

Utgår man från att syftet med bestämmelsen om ändamålets angivande bl. a. varit, att missbruk skall kunna förebyggas, synes det emellertid berättigat att inlägga ett krav på viss saklegitimation hos betygssökanden i den pastor ålagda skyldigheten att angiva och därför att underrätta sig om prästbevisets ändamål, då — såsom bestämmelsen numera lyder i kyrkobokföringskungörelsen — beviset avser ändamål, för vilket formulär ej finnes fastställt. Det må framhållas, att i vissa fall redan den föreskrivna ändamålsangivelsen i och för sig kan motivera en begränsning av kretsen av mottagare. Likaväl som giftermålsbalken vill förhindra, att någon genom äktenskapsbetyg obehörigen utges för att vara annans trolovade, framstår det såsom angeläget att förebygga obehörig användning av exempelvis ett prästbetyg som anges vara utfärdat för äktenskapsskillnad, även om betyget för övrigt i det givna fallet icke skulle innehålla andra upplysningar om makarna än sådana som i annan form kunde meddelas vem som helst. I princip torde ett berättigat anspråk på att utbekomma prästbevis, vari författningsenligt bevisets ändamål skall angivas, böra anses tillkomma endast den för vilken detta ändamål gäller. I vissa fall kan denne vara en annan än den som avses i beviset.

I 1915 års kyrkobokföringsförordning nämnas (SFS 1918: 339) flyttnings-, ålders- och arbetsbetyg, äktenskapsbetyg, lysningsbevis, vigselbevis, tillståndsbevis för begravning samt utdrag av födelse- och dop-, konfirmations-, lysnings- och vigsel- ävensom död- och begravningsböckerna. Formulären till åldersbetyg och till utdrag av ministerialböckerna torde kunna anses ha en mera allmän syftning, medan de övriga formulären framstå såsom fastställda för särskilda ändamål; i den mån betygsformulär ännu finnas fastställda i andra författningar torde de vara avsedda för särskilda ändamål. I praktiken synes en fusion mellan ålders- och arbetsbetyg ha ägt rum så att åldersbetyg med ett innehåll, som något överskrider formulärets, numera användas även såsom arbetsbetyg. Ministerialboksutdrag kan i särskilda fall tänkas få sådant innehåll, att 13 § sekretesslagen träder i tillämpning; med åldersbetyg kan detta ej hända utan att det genom SFS 1918: 339 fastställda formulären överskrides. Med undantag för dylika fall borde det icke möta hinder att till envar — och även rörande annan — utlämna ett ministerialboksutdrag eller åldersbetyg i enlighet med fastställt formulär, eftersom detta icke, såsom när det gäller bevis för särskilt ändamål, antyder ett begränsat användningsområde,

och eftersom i här avsedda fall innehållet är sådant, att rätt till avskrift av vad kyrkoboken i den delen innehåller enligt 2 kap. 8 § tryckfrihetsförordningen och Kungl. cirkuläret den 18 oktober 1946 tillkommer envar. Man måste dock ifrågasätta, om pastor kan anses skyldig att utfärda ett dylikt bevis till vem som helst rörande vem som helst för vilket syfte som helst.

— —

Av det anförda torde framgå, att det i författningar och praxis finnes stöd för båda de mot varandra stående synpunkterna, å ena sidan, att envar bör äga utbekomma det prästbevis, varav han har ett berättigat behov, även om det rör annan, såframt icke hinder möter enligt sekretesslagen, å andra sidan, att varsamhet måste iakttagas med utlämnande av prästbevis rörande annan, även då hinder mot utlämnandet icke möter enligt sekretesslagen. Med hänsyn till det vidsträckta och svåröverskådliga användningsområdet och de olikartade hänsyn som måste tagas, synes en lämplig avvägning icke kunna bestämmas på annat sätt än att en prövningsrätt från fall till fall får anses tillkomma pastor. Begäres prästbetyg rörande annan, bör pastor äga förvissa sig om beställarens befogenhet, även om betyget skall utfärdas enligt formulär, som icke är avsett för särskilt ändamål. Åberopar sökanden sin rätt enligt 2 kap. 8 § tryckfrihetsförordningen och kan önskemålet ej lämpligen tillgodoses med ett prästbevis enligt fastställt eller annat brukligt formulär, måste det villfaras på annat lämpligt sätt, t. ex. i form av ett intyg för särskilt ändamål, angivet med orden »Uppgift ur kyrkobok på begäran enligt 2 kap. 8 § tryckfrihetsförordningen» e. d., eller (jfr cirkuläret den 18 oktober 1946) genom ett meddelande i brevform.

Även svaret på frågan med vilken stränghet denna prövning skall ske måste utfalla olika efter omständigheterna. Strängheten bör avpassas efter skyddsbehovet. Olika grader måste kunna förekomma mellan den restriktivitet, som 13 § sekretesslagen förutsätter, och det förtroende, med vilket pastor bör kunna lita till sökandens egna uppgifter, när det gäller enklare prästbevis. Lika litet som i sekretesslagen är det här möjligt att giva detaljregler. Vad särskilt angår prövningen av behörighet som ställföreträdare, då sådan behörighet är av betydelse, kan ett förtroende grundas på andra omständigheter än företedd fullmakt, exempelvis ledamotskap i advokatsamfundet. Men pastor bör kunna kräva den grund för att förtroende skall uppkomma, som han med hänsyn till sakens vikt och omständigheterna i övrigt finner behövlig. En ansvarskännande myndighet bör äga påräkna respekt för sitt ansvar.

Ovan har uttalats, att det framstår såsom angeläget att förebygga missbruk av ett prästbetyg, som anges vara utfärdat för äktenskapsskillnad, även om betyget för övrigt i det givna fallet icke skulle innehålla andra upplysningar om makarna än sådana som i annan form skulle kunna meddelas vem som helst. Vid tillämpning av denna synpunkt och de nu senast anförda synpunkterna på det föreliggande fallet, synes pastorsämbetet icke kunna klandras för att företeende av fullmakt begärts, även om det skulle befinnas att praxis är mindre sträng hos något eller några andra pastorsämbeten. Därest det förelåg praktiska svårigheter att efterkomma denna begäran synes en redogörelse för dessa ha varit bättre ägnad än det svar som gavs att inge pastor förtroende för klagandens påstående om sin behörighet. Det synes emellertid önskvärt att pastor preciserat vems fullmakt han önskade få se. Det kan vidare ifrågasättas om ej pastor, med hänsyn till sakens vikt, bort taga fasta på klagandens slutliga förslag att översända betyget direkt till domstolen. Visserligen är det i hög grad angeläget att domstolarna icke belastas med försändelser av ovidkommande prästbetyg. Klagandens uppgift att målet var anhängigt synes emellertid, vid tvekan, ha varit lätt att kontrollera.

Z. inkom därefter med nya påminnelser.

På min begäran har Ni tillsänt mig det bevis som skulle ha utfärdats, om Z:s begäran bifallits.

Jag har även tagit del av häradsrättens handlingar i äktenskapsskillnadsmålet.

I 13 § lagen den 28 maj 1937 om inskränkningar i rätten att utbekomma allmänna handlingar stadgas, att anteckningar i kyrkoböcker, folkregister och mantalsböcker ävensom handlingar, vilka eljest röra kyrko- eller folkbokföringen, själavården eller kyrkotukten, icke må, i den mån de innehålla upplysning om enskilds personliga förhållanden, utan hans samtycke till annan utlämnas förrän 70 år förflutit från anteckningens eller handlingens datum, såvida icke, med hänsyn till det ändamål, för vilket utlämnande åstundas och omständigheterna i övrigt, trygghet kan anses vara för handen, att det ej kommer att missbrukas till skada eller förklenande för den enskilde som avses eller för hans nära anhöriga. Vid utlämnande böra erforderliga förbehåll göras.

Motsvarande bestämmelse återfanns tidigare i § 2 mom. 4 tryckfrihetsförordningen, däri stadgades förbud mot utlämnande av utdrag av kyrkoböcker eller av andra själavården och kyrkodisciplinen rörande handlingar, i vad de innehöllo upplysning huruvida enskild person ådragit sig påföljd enligt den numera upphävda 2 kap. 19 § strafflagen eller om enskild persons leverne och seder i övrigt, såvitt de lände honom till skada eller förklenande.

I den proposition (107/1937) som låg till grund för 1937 års lag i ämnet anförde departementschefen följande: Det hade synts lämpligt att något omlägga bestämmelserna i förevarande paragraf, så att de komme i full överensstämmelse med stadgandena i 14 §. Sålunda hade såsom förutsättning för sekretess angivits icke att handlingarna rörde någons leverne och seder utan att de rörde någons personliga förhållanden. Det måste nämligen vara en fördel att med avseende å alla bestämmelser, som vore givna med hänsyn till privatlivets helgd, samma uttryck användes. Såsom förutsättning för utlämnande av ifrågavarande handlingar i trots av sekretessföreskriften hade angivits icke blott att trygghet kunde anses vara för handen, att det ej lände den enskilde, vilkens personliga förhållanden avsåges, till skada eller förklenande, utan även att det ej lände till skada eller förklenande för hans nära anhöriga. — — — Den diskretionära prövning, som ålagts prästerna i fråga om tillhandahållande av kyrkoböcker, kunde otvivelaktigt mången gång vara ömtålig och ansvarsfull. En sådan prövning torde emellertid allraminst kunna undvikas då det gällde kyrkoböcker, där det förekomme många anteckningar om personliga förhållanden

samtidigt som ett starkt och berättigat offentlighetsintresse med avseende å dessa böcker funnes. Denna prövning torde i första hand böra åligga vederbörande pastor. Det kunde i anledning av vad som framkommit i yttrandena erinras, att utlämnande skulle vägras endast om fara funnes för missbruk av erhållna upplysningar. Sålunda syntes i regel kontrahenterna vid ett tillämnat äktenskap kunna anses berättigade att få del av upplysningar om varandra. Detta framginge i viss mån genom den i departementsförslaget företagna ändringen i formuleringen av villkoren för utlämnande därhän, att det särskilt nämnts att vid prövning om trygghet mot skada eller förklenande vore för handen hänsyn skulle tagas till det ändamål för vilket handlingen åstundades.

Med avseende å innebörden av hithörande stadgande har min företrädare i ämbetet i ett år 1952 avgjort ärende (se JO 1953 s. 267) — under hänvisning till vad som förekommit vid tillkomsten av lagen — uttalat, att då sekretesskydd beretts enskilds personliga förhållanden därmed icke avsetts andra förhållanden än dem, som tidigare voro skyddade genom tryckfrihetsförordningens stadgande om skydd mot offentliggörande av handlingar som innehöllo upplysning om enskild persons leverne och seder, såvitt de lände honom till skada eller förklenande. Departementschefens uttalande om skälet för ändring av de sakkunnigas förslag i denna del torde nämligen tydligt visa, att man icke avsåg att göra någon ändring i sak i fråga om de förhållanden, som borde skyddas mot offentliggörande. Skulle så varit fallet, hade utan tvivel skälet för den i departementsförslaget använda terminologin angivits på annat sätt än som skett. Det förtjänade även framhållas att, om alla personliga förhållanden vore skyddade, upplysning om exempelvis en persons civilstånd ej heller skulle kunna lämnas av vederbörande präst.

För egen del får jag beträffande innebörden av förevarande stadgande i sekretesslagen anföra följande.

Kyrkoboksanteckning, som innehåller upplysning om enskilds personliga förhållanden, må icke utlämnas till annan, såvida icke trygghet kan anses vara för handen, att utlämnandet ej kommer att missbrukas till skada eller förklenande för den enskilde, som avses med anteckningen, eller för hans nära anhöriga. Vid prövning av fråga om ett utlämnande till annan kan medföra missbruk skall hänsyn tagas till det ändamål för vilket utlämnandet åstundas och till omständigheterna i övrigt. Kan vid ett hänsynstagande till dessa förhållanden trygghet anses vara för handen, att utlämnandet ej kommer att missbrukas, innefattar sekretesslagen icke något förbud mot ett utlämnande. Envar är följaktligen på grund av bestämmelserna i 2 kap. 8 § tryckfrihetsförordningen berättigad att få del av anteckningen i den ordning som

stadgas i nämnda lagrum. Detta kan även ske genom utfärdande av sedvanligt prästbevis.

Såsom statistiska centralbyrån i sitt utlåtande framhållit föreligger icke en ovillkorlig rätt för envar att få del av kyrkoboksanteckning, som icke skall hållas hemlig, genom prästbevis enligt fastställt formulär. Vissa prästbevis kunna missbrukas av obehörig, t. ex. ett bevis för sökande av pass. Härtill måste hänsyn givetvis tagas. Envar kan därför icke kräva att få del av kyrkoboksanteckning av sistnämnda slag i form av prästbevis enligt fastställt formulär. Kan beviset befaras komma att missbrukas, får utlämnande av anteckningen ske på annat sätt.

Vid framställning om utfående av prästbevis enligt föreskrivet formulär rörande viss person har prästen alltså — om framställningen göres av annan än den beviset skulle avse — i enlighet med det anförda att i första hand pröva om de uppgifter, som skulle utlämnas, är av beskaffenhet att kunna missbrukas till skada eller förklenande för den enskilde som avses eller för hans nära anhöriga, exempelvis uppgifter om barn utom äktenskap eller om sinnessjukdom. Därest uppgifterna icke på grund av sekretesslagen skola hållas hemliga, har han vidare att pröva om ett utlämnande av uppgifterna genom utfärdande av prästbevis enligt fastställt formulär kan av obehörig missbrukas. Härvid måste hänsyn tagas till den person, till vilken utlämnandet skall ske.

I förevarande fall är fråga om utlämnande bort ske av uppgifter, avsedda att åberopas vid ingivande till domstol av ansökan om äktenskapsskillnad och som bruka lämnas å särskilt formulär. Sådana uppgifter kunna vara förklenliga för den som uppgifterna avse. Ett åberopande av sådana uppgifter i mål om hem- eller äktenskapsskillnad kan emellertid i lagens mening icke anses innebära ett missbruk till skada eller förklenande av den enskilde som avses. Envar av två makar är följaktligen berättigad att utfå sedvanligt prästbevis för sökande av skillnad, även om däri lämnas uppgifter om den andre maken, vilka i och för sig kunna anses förklenliga för denne.

Begäres — såsom i förevarande fall — utlämnande av sådant bevis av någon i egenskap av ombud för endera av makarna utan att därvid förete fullmakt från denne, har vederbörande präst otvivelaktigt att pröva om utlämnandet av beviset kan innefatta risk för missbruk. Bedömningen härav torde i första hand böra ske med hänsyn till beskaffenheten av de uppgifter som det begärda beviset skulle innehålla. Om beviset icke skulle innehålla något, som kan vara för någon av makarna menligt eller förklenligt, möter ur sekretessynpunkt icke hinder mot att utlämna beviset till det uppgivna ombudet, även om denne icke företett fullmakt. I dylikt fall saknas — eftersom prästbevis för sö-

kande av skillnad, såsom kyrkobokföringsinspektören Glimelius framhållit, icke lärer kunna användas för annat ändamål än det för vilket det är avsett — anledning att förvägra ombudet det begärda beviset.

Skulle emellertid beviset komma att innehålla upplysning, som kan missbrukas till skada eller förklenande för vederbörande, måste prövningen av frågan om risken för missbruk omfatta även frågan om det uppgivna ombudet är en person som rimligen kan antagas komma att använda beviset eller de uppgifter detta innehåller för annat ändamål än det uppgivna. Denna prövning måste självfallet ske med beaktande av att det är ett såväl allmänt som enskilt intresse av vikt att utlämnandet av prästbevis av förevarande slag för avsett ändamål sker utan dröjsmål och utan uppställande av formella hinder som icke äro nödvändiga. I enlighet härmed anser jag för min del att prästbevis för sökande av hem- eller äktenskapsskillnad, vilket innehåller upplysningar som kunna vara menliga för enskild, bör kunna — även om fullmakt icke företetts — utlämnas till det uppgivna ombudet, om denne är för pastor känd såsom pålitlig eller om han innehar sådan ställning, att man icke har rimlig anledning att räkna med missbruk. Exempelvis bör utlämnandet kunna ske till ledamot av Sveriges advokatsamfund med hänsyn till att sådan ledamot är underkastad disciplinär tillsyn. Om emellertid det uppgivna ombudet icke är känt av pastor och icke innehar sådan ställning som nyss nämnts, synes det mig fullt befogat att — om det begärda beviset skulle innehålla upplysningar av ömtålig art — uppställa krav på att det uppgivna ombudet företer fullmakt från sin huvudman.

I förevarande fall framgår av handlingarna att det begärda beviset — om det utfärdats — skulle ha innehållit allenast uppgifter om att mannen M., som icke var kyrkoskriven inom S. församling, är född den 16 januari 1931, att hans hustru I.M.-B.M. är född den 10 april 1931 och skriven å viss ort inom församlingen, att hon och hennes make ingingo äktenskap den 31 mars 1956, att ingen av makarna förut varit frånskild, och att makarna hade viss inom församlingen kyrkobokförd dotter, född den 18 april 1957. Beviset skulle sålunda icke ha innehållit någon uppgift, som över huvud taget kunde vara för vederbörande förklenlig eller som eljest skulle hållas hemlig. Z. — liksom varje annan medborgare — var följaktligen på grund av stadgandet i 2 kap. 8 § tryckfrihetsförordningen berättigad att taga del av uppgifterna. Med hänsyn härtill och då prästbevis för sökande av hem- eller äktenskapsskillnad, såsom förut nämnts, ej lärer kunna användas för annat ändamål än det avsedda, saknades anledning att betvivla Z. uppgift om ändamålet med det begärda beviset eller att befara att detsamma skulle missbrukas. I varje fall borde detta ha stått klart för Eder sedan Z. begärt att Ni skulle sända beviset direkt till N. N. hä-

radsrätt, varest skillnadsmålet var anhängigt. Jag anser därför att Ni i detta fall — där fråga icke var om utlämnande av uppgift som skulle hållas hemlig eller om prästbevis, som kunde missbrukas av obehörig — handlat oriktigt genom att vägra utfärda beviset till Z. utan att denne företedde fullmakt från sin uppdragsgivare.

Jag vill emellertid framhålla att sekretesslagens bestämmelser äro svårtolkade. Det är vidare uppenbart, att Ni handlat uteslutande i ett i och för sig erkännansvärt syfte att, såsom Ni uttryckt saken, värna församlingsbors och medmänniskors integritet. Det inträffade kan därför — ehuru Ni enligt min mening förfarit oriktigt — icke läggas Eder till last såsom tjänstefel. Klagomålen kunna följaktligen icke föranleda vidare åtgärd från min sida. Vad här anförts torde emellertid vara förtjänt av beaktande i framdeles förekommande fall av liknande beskaffenhet.

Med dessa uttalanden är ärendet av mig slutbehandlat.

Stockholm i justitieombudsmansexpeditionen den 14 augusti 1962.

ALFRED BEXELIUS

/ Ernst Huss

5 kap. Minnesbok under krigsförhållanden.

I cirkulär 59 (augusti 1962) ang. folkbokföring under krigsförhållanden har föreskrivits, att till minnesbok skall användas blad till minnesanteckningar rörande personer, beträffande vilka pastor beslutat, att de icke skola kyrkobokföras i församlingen, med vissa förändringar.

På framställda önskemål har riksbyrån, efter kyrkobokföringsinspektörers hörande, fastställt ett särskilt formulär i personaktsformat jämte försättsblad, avsett att användas i pärmar för personakter av godkänd typ. Blanketter enligt det fastställda formuläret må efter pastors bedömande användas i stället för de i cirkulär 59 föreskrivna. Blankettförlagen kommer att tillhandahålla blanketter enligt det nya formuläret.

Stockholm den 20 mars 1963.

INGVAR OHLSSON

/ Alf Olsson

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Sid

1 kap. Observanda 1

1. Utlännings vigsel i Sverige och svenska medborgares giftermål i utlandet 1
2. Ny svensk vigselmyndighet i utlandet 2
3. Otidsenliga blanketter till äktenskapscertifikat 3
4. Ändringar i intyg från utländsk myndighet 3
5. Församlingsnamn i personakten rum 19 3
6. Kungl. Reglementet angående statens grupplivförsäkring den 14 december 1962 (nr 698) 4
7. Patent- och registreringsverkets namnbyrå. Ny adress 4

2 kap. Äktenskapsskillnads styrkande 4

3 kap. Vissa frågor som behandlats vid 1962 års kyrkobokförings-inspektörsmöte 7

1. Civilståndsanteckningar 7
2. Titlarna herr, fru, fröken och änkefru i prästbetyg 9
3. Domstols beslut om ny lags tillämpning på äldre adoption 9

4 kap. Ett utlåtande av J. O. 9

5 kap. Minnesbok under krigsförhållanden 19

SRA 186963

PF
54

Observandum. I all korrespondens med riksbyrån om personer torde såvitt möjligt födelsetid och födelsenummer uppges. Därigenom sparas tid och besvär, enär riksbyråns register är ordnade på dessa data.

KUNGL. STATISTISKA CENTRALBYRÅN

RIKSBYRÅN FÖR FOLKBOKFÖRINGEN

Cirkulär Nr 62 (dec. 1963)

Cirkulär till pastorsämbetena samt uppbördsverken i Stockholm och Göteborg samt, för kännedom, till övriga lokala skattemyndigheter ävensom länsbyrårerna för folkbokföringen angående namnlagen m. m.

FÖRSTA AVDELNINGEN: allmän del.

1 kap. Inledning.

Cirkuläret föranledes av *namnlagen den 11 oktober 1963 (nr 521)* med följdförfattningar. Därjämte fästes uppmärksamheten på *lagen den 11 oktober 1963 (nr 509) om ändrad lydelse av 11 § religionsfrihetslagen den 26 oktober 1951 (nr 680)* samt den därav föranledda ändringen av 62 a § kyrkobokföringskungörelsen; enligt den nya lydelsen av 11 § religionsfrihetslagen skall anmälan om utträde ur svenska kyrkan »göras personligen eller ock enskilt i egenhändigt undertecknad, av två personer bevittnad handling».

a. Båda lagarna (nr 509 och nr 521) träder i kraft den 1 januari 1964. Se även namnkungörelsen samma dag (nr 528).

b. Ändrade eller upphävda stadganden.

Stat. cbn dec. 1963. 6 000 ex.

1. Giftermålsbalken (se SFS 1963: 522).

5 kap. 15 §: endast en hänvisning till namnlagen kvarstår.
10 kap. 8 §: helt upphävd.
11 kap. 31 §: helt upphävd.

2. Föräldrabalken (se SFS 1963: 523).

4 kap. 13 §: hänvisningen i sista stycket har utgått.
5 kap. upphävt så när som på en hänvisning till namnlagen.

3. Kyrkolagen (se SFS 1963: 525).

Det genom lag den 20 december 1946 införda tillägget till 3 kap. har följande ändrade lydelse:

Vid dop skall iakttagas, att därvid ej gives namn som kan väcka anstöt eller som kan antagas leda till obehag för bäraren eller som eljest uppenbarligen icke är lämpligt som förnamn.

4. Folkbokföringsförordningen (se SFS 1963: 527).

16 §: första stycket gäller numera endast *födelseanmälan*. Beträffande *förnamn* hänvisas till namnlagen.

Sista stycket har följande ändrade lydelse: Försummar någon att inom föreskriven tid göra anmälan om *barns födelse eller, på sätt i namnlagen föreskrives, om förnamn för nyfött barn, som ej blivit döpt inom svenska kyrkan,* och fullgöres ej heller anmälningsskyldigheten genast efter påminnelse, skall pastor i den ordning 63 § stadgar skriftligen anmana etc.

17 §: helt upphävd.

5. Ändringar i 6 § lagen 20.12.1946 (nr 807) om handläggning av domstolsärenden och i 52 § varumärkeslagen (SFS 1963: 524, 526).

6. Släktnamnsförordningen 5.12.1901.

Upphävd med *vissa begränsningar för åren 1964 och 1965* genom 45 § namnlagen.

7. Kyrkobokföringskungörelsen m. m. (se SFS 1963: 534).

Se tredje avdelningen av detta cirkulär.

Ur propositionen med förslag till namnlag (1963: 37 s. 155).

Remissyttrandena. Statistiska centralbyrån påpekar, att bestämmelser bör upptagas om vilken lagstiftning som skall tillämpas i ärenden som anhängiggjorts men ej slutbehandlats före lagens ikraftträdande.

Departementschefen. Den nya lagen ersätter främst släktnamnsförordningen och de i giftermålsbalken och föräldrabalken upptagna namnbestämmelserna.

Beträffande handläggningen av namnärenden, som anhängiggjorts men ej avgjorts före den nya lagstiftningens ikraftträdande, synes särskilda bestämmelser ej erforderliga. Den nya lagstiftningen bör tillämpas även på sådana ärenden. Vad angår ärenden, som avgöres före den nya lagens ikraftträdande, torde namnmyndigheten finna anledning att överväga om icke prövningen — i den mån den ej grundas på författningsbestämmelser utan på praxis — bör anpassas efter den nya lagstiftningens principer.

Med »propositionen» avses nedan i cirkuläret namnlagspropositionen (1963: 37).

c. Om detta cirkulär.

Det kan vara svårt att snabbt tränga in i namnlagen. Den skall börja tillämpas kort tid efter publicerandet. Till pastorsämbetenas ledning har därför i detta cirkulär vid de olika paragraferna införts sådana motivuttalanden (vanligen ur propositionen) som redan befunnits vara riksbyråns egna tjänstemän till hjälp att förstå lagen. Med hänsyn till de befarade tillämpningssvårigheterna har vidare i viss utsträckning egna åsikter samt till belysning konstruerade exempel anförts och sålunda något frångåtts den återhållsamhet, med vilken kommentarer, vari ny lag presenteras, vanligen inskränker sig till att låta lagmotiven i det väsentliga tala för sig själva. *Det bör understrykas att riksbyrån i enlighet med sin principiella inställning icke avsett att därigenom föreskriva hur lagen skall tolkas.* De citerade lagmotiven har sin egen auktoritet. Det övriga har karaktären av åsikter, råd och anvisningar, ej av föreskrifter.

Cirkuläret är ej avsett att sträckläsas och sedan läggas åt sidan. Det är lämpligt att omedelbart göra sig väl förtrogen med 2 kap., som innehåller varningar för felmöjligheter och översikter m.m. I övrigt bör cirkuläret användas som kommentar eller handbok. I varje fall bör lagtexten läsas i första hand. Den är kortfattad och ger överblick. Vid behov av en förklaring kan cirkuläret ha en funktion att fylla.

2 kap. Viktigare nyheter. Namnförvärv, översikt. Förfarandet vid anmälan m. m.

a.

Nyheter, som man bör vara medveten om från början för att undgå allvarligare förbiseenden, påpekas här i 12 punkter. För närmare underrättelse hänvisas till lagtexten och kommentarer i det följande.

1. Barn utom äktenskap får vid födelsen moderns aktuella släktnamn, även om detta är hennes namn på grund av giftermål (2 §).

2. Styvfaders namn kan antagas genom anmälan hos pastor först efter domstols prövning, om styvbarnet är under 18 år. Är styvbarnet över 18 år måste det ansöka om namnet hos namnmyndigheten. Detta gäller vare sig barnet är fött i eller utom äktenskap (4 §).

3. Hustru, som vill behålla det släktnamn som tillkom henne vid äktenskapets ingående, måste anmäla detta före vigseln till pastor eller vigselförrättaren (6 §). Vill hon vid omgifte behålla sin förre mans namn, måste hon vid anmälan uppvisa namnmyndighetens tillstånd därtill (s. k. namnbevis, se 5 § andra stycket namnkungörelsen). Vill hon anmäla det namn hon hade som ogift, erfordras endast att detta namn tillkommer henne som hennes aktuella släktnamn, i förekommande fall efter anmälan *hos pastor* om återtagande (7 §) av namnet.

4. Ej blott frånskild utan även änka kan numera återta det namn hon hade som ogift genom anmälan hos pastor (7 §). Detta gäller även om äktenskapet upplösts före 1964 (46 § 2 mom. sista stycket). Under bestående äktenskap kan sådan anmälan göras endast av kvinna som är gift vid lagens ikraftträdande och endast under åren 1964—65 (samma lagrum); i annat fall erfordras ansökan hos namnmyndigheten (11 §).

5. Adoptivbarn eller hustru, änka eller frånskild hustru kan ha visst *tilläggsnamn* framför släktnamnet och få detta antecknat i kyrkobok (utan bindestreck mellan namnen). I motsats till motsvarande led i de dubbla släktnamn som hittills uppkommit genom att för dylika personer antecknats »eget» och annat släktnamn »i förening» räknas tilläggsnamnet ej som släktnamn; det är personligt och övergår ej på familjemedlemmar. De gamla dubbelnamnen behåller sin egenskap av släktnamn, men nya sådana släktnamn skall ej uppkomma enligt namnlagen.

6. Den som är gift och har samma släktnamn som maken kan ej förvärva släktnamn annat än gemensamt med denne och *i allmänhet* ej på annat sätt än efter gemensam ansökan (14 §); således ej automatiskt (3 §) eller genom anmälan (t. ex. efter legitimation eller enligt 2, 3, 13 §§ etc.).

7. Uttrycket »*nytt släktnamn*» användes endast om »släktnamn som ej tidigare varit i bruk» (prop. s. 189). Ordet *efternamn* förekommer ej i namnlagen men har bibehållits i kyrkobokförings- och mantalsskrivningskungörelsen med definitionen (1 §) »släktnamn eller, i förekommande fall, tilläggsnamn och släktnamn».

8. Till den 1 januari 1966 har ordet *efternamn* därjämte kvar sin gamla betydelse, som inbegriper de *tillnamn* som i kyrkoböckerna finns antecknade för personer som saknar släktnamn.

9. Under åren 1964 och 1965 gäller § 1 punkt 3 i 1901 års släktnamnsförordning fortfarande. Den som saknar släktnamn kan alltså anta ett sådant namn som där sägs genom anmälan hos pastor (46 §

2 mom. andra stycket). För den som ej förvärvat släktnamn på detta eller annat sätt blir det i kyrkobok antecknade tillnamnet genom namnlagen släktnamn den 1 januari 1966. I övriga hänseenden behandlas (47 §) de i kyrkobok antecknade tillnamnen redan under 1964—1965 som om de vore släktnamn. Har den, vars släktnamn någon annan skall förvärva, endast tillnamn och är detta antecknat i kyrkobok, antecknas detta tillnamn även för hans barn, hustru etc., som sedan får samma rätt som han att åberopa § 1 punkt 3 släktnamnsförordningen; likaså kan änka eller frånskild hustru återtaga tillnamn, om hon som ogift ej hade släktnamn. *Det enda tillfälle när man behöver avgöra, om ett efternamn är tillnamn eller släktnamn, blir alltså när § 1 punkt 3 släktnamnsförordningen åberopas för namnbyte.*

10. Den som under år 1963 fått släktnamn godkänt av namnmyndigheten är enligt 46 § 2 mom. namnlagen bibehållen vid ettårsfristen, räknad från beslutsdagen, för att anmäla namnet till anteckning i kyrkobok. Däremot antecknas namnmyndighetens beslut som meddelas efter 1964 års ingång ej på anmälan utan ex officio efter underrättelse från namnmyndigheten (4 § namnkungörelsen).

11. I fråga om namn blir barn helt självständigt vid fyllda 18 år. Vårdnadshavarens bestämmanderätt upphör då (42 §).

12. I underrättelse om avslagsbeslut skall pastor meddela besvärshänvisning (28 §).

b.

Släktnamnsförvärven förtecknas nedan efter en indelningsgrund som framträder bl. a. i 13 § namnlagen.

Automatiska förvärv av släktnamn:

Släktnamn förvärvas *automatiskt* — liksom i hittills gällande rätt:

1. vid födelsen (1, 2 §§);
2. genom legitimation (barn under 18 år, 1 §);
3. genom adoption, om den adopterade ej tillåtes behålla sitt namn (3 §);
4. genom vigsel, för hustrun, om hon ej genom anmälan behåller sitt namn (6 §); samt
5. på vissa villkor som följd av föräldrars namnförvärv (13 §).

Anmälningsförvärv av släktnamn:

I de flesta — men ej alla — fall, då barn under 18 år förvärvar släktnamn genom att för barnet (av vårdnadshavaren) göres en *anmälan hos pastor,* föreskriver namnlagen att domstol skall ha funnit namn-

bytet vara förenligt med barnets bästa. I de anmälningsfall, som hittills varit ansökningsfall, har en sådan prövning ankommit på namnmyndigheten. *I följande förteckning betecknas domstolsfallen med (D),* såväl vid ordningsnumret som på textraden.

Genom anmälan hos pastor — utan ansökan hos namnmyndigheten — kan

1. legitimerat barn *över 18 år* antaga faderns namn (1 §);
2. D barn i äktenskap *under 18 år* antaga moders flicknamn (D) (1 §);
3. barn utom äktenskap *oavsett ålder,* som vid födelsen fått moderns giftonamn, antaga hennes flicknamn (2 §);
4. liksom nu barn utom äktenskap *oavsett ålder,* som är trolovningsbarn eller har faderns medgivande, antaga dennes namn (2 §);
5. adoptivbarn *oavsett ålder,* som behållit sitt eget namn, antaga adoptantens (adoptivfaderns) namn (3 §);
6. D adoptivbarn till makar, vilket är *under 18 år,* antaga adoptivmoderns flicknamn (D) (3 §);
7. D barn i eller utom äktenskap eller adoptivbarn *under 18 år* antaga styvfaders namn (D); vilket i fråga om barn utom äktenskap innebär en begränsning (4 §);
8. D fosterbarn *under 18 år* antaga fosterföräldrars namn (D) (5 §);
9. med samtycke av den som förvärvat »nytt släktnamn» (obs! detta begrepp) dennes barn, adoptivbarn eller dess avkomling, *oavsett ålder,* antaga samma namn (s. k. anslutningsförvärv, 13 §);
10. hustru behålla sitt flicknamn eller, med namnmyndighetens tillstånd, sitt tidigare giftonamn (anmälan före vigseln, 6 §);
11. hustru, som vid vigseln behållit sitt namn, antaga mannens namn (6 §);
12. kvinna i upplöst äktenskap (även änka) återtaga sitt flicknamn (7 §);
13. den som fått släktnamn godkänt under år 1963 inom ett år få namnet infört i kyrkobok (46 §);
14. under år 1964—1965 släktnamnslös fortfarande antaga son-namn eller gårdsnamn (46 §); samt
15. under år 1964 och 1965 kvinna, vars bestående eller upplösta äktenskap ingåtts före den tiden, återta sitt flicknamn (46 §).

Vidare kan genom anmälan hos pastor

16. adoptivbarn *oavsett ålder* få såsom **tilläggsnamn** antecknat sitt eget eller adoptantens namn, beroende på vilket av dessa som är barnets släktnamn (3 §);
17. kvinna i bestående eller upplöst äktenskap få såsom **tilläggsnamn** antecknat sitt flicknamn eller mannens namn, nämligen det av dem som hon ej har som släktnamn (6 §).

Förnamnsgivning:

Förnamn »gives», eventuellt vid dop eller »motsvarande religiös förrättning». Namngivningen räknas föregå anmälan till pastor. Anmälningstiden har utsträckts till 6 månader (23 §; i 16 § folkbokföringsförordningen stadgas numera endast om födelseanmälan samt om påminnelse och anmaning). Namntillägg kan ske vid dop eller förrättning som nyss nämnts. Förbud beträffande olämpliga namn med annan formulering än i folkbokföringsförordningen stadgas i 26 §; 17 § folkbokföringsförordningen är helt upphävd.

Ansökningsförvärv av förnamn och släktnamn:

Hos patent- och registreringsverket sökes släktnamn samt tillägg, strykning eller ändring av förnamn i andra fall än de ovan upptagna. Statistiska centralbyråns befattning med förnamnsärenden upphör med år 1963. Enligt 7 § namnkungörelsen skall vid ingivande av ansökan till namnmyndigheten sökande erlägga viss ansökningsavgift; detta gäller även ansökan om förnamn (se nedan i 6 kap.).

I fråga om villkoren för rätt att byta släktnamn i dessa fall bryter lagen med rådande principer, enligt vilka sådan rätt tillkommer endast den som har ett s. k. sonnamn. Enligt vad nu stadgas skall den, vars namn icke är tillräckligt särskiljande eller eljest är mindre tjänligt, äga ovillkorlig rätt att byta släktnamn. Detta innebär främst att var och en som har ett mera vanligt släktnamn skall få byta bort detta, oavsett till vilken bildningstyp namnet hör. Till vägledning för den kommande namnutvecklingen lämnas föreskrifter om hur ett nytt släktnamn från språklig synpunkt skall vara beskaffat.

I lagen upptages vidare regler om administrativt skydd för redan existerande släktnamn och andra kännetecken, såsom pseudonymer och varumärken. Därtill kommer bestämmelser om materiellt skydd för egenartat släktnamn, innebärande en rätt för den som har sådant namn att utesluta annan från att förvärva eller bruka namnet som namn eller annat kännetecken. I anslutning till regler om förlust av släktnamn meddelas särskilda föreskrifter om vilket släktnamn som skall förvärvas i stället för det förlorade.

c.

Namnärendena hos pastor blir ej på samma sätt som förut enbart kyrkobokföringsärenden. Mest uppenbart framgår detta av att pastors beslut, att gjord anmälan om namn »ej föranleder anteckning i kyrkobok» icke längre överklagas enligt 65 § folkbokföringsförordningen utan enligt bestämmelser som givits i namnlagen (29 §). Dessutom har i namnlagen upptagits bestämmelser om anmälan och om pastors beslut (27—28 §§).

Förfarandet vid anmälan om förnamn eller släktnamn hos pastor.

Vad som avses med pastor. I remissyttrande över kommittébetänkandet hade centralbyrån hänvisat till administrativa författningar, som berör denna fråga, och framhållit, att »pastor» merendels användes som beteckning på myndigheten. Avsåg man, att namnfrågorna skulle handläggas av pastor personligen, borde detta utsägas. Emellertid anförde departementschefen (prop. s. 138): »Vad som avses med pastor framgår av 2 § kyrkobokföringskungörelsen. Något särskilt stadgande härom i namnlagen synes ej erforderligt».

Anmälningsort: den församling där den som anmälningen avser är eller skall vara kyrkobokförd eller, om han varken är eller skall vara kyrkobokförd i svensk församling, där han vistas (27 §). Formuleringen bör jämföras med 3 kap. 1 § giftermålsbalken.

Till svar å vissa remissinstansers yrkande om bestämmelse för det fall, att svensk kvinna ingår äktenskap inför utländsk myndighet utan föregående svensk lysning och önskar bibehålla sitt namn även efter vigseln anförde departementschefen (prop. s. 137): »Något särskilt forum för den som ingår äktenskap utan föregående svensk lysning synes mig ej därutöver erfordras. Den som icke haft möjlighet att före äktenskapets ingående avge anmälan, som här avses, kan med åberopande av detta förhållande söka sitt tidigare namn åter med stöd av 11 §.»

Anmälnings form: muntlig vid personlig inställelse eller skriftlig. Detta gäller även kvinnas anmälan till vigselförrättare (enligt 6 §), att hon vill behålla sitt namn (27 §).

Bevittning på skriftlig anmälan är ej föreskriven, ej heller numera (30 §, jfr släktnamnsförordningen) bevittning på ansökan hos namnmyndigheten men väl däremot (41 §) bevittning på visst skriftligt samtycke. I anslutning härtill må anmärkas följande.

Enligt 33 kap. 3 § nya rättegångsbalken skall inkommen handling anses ingiven av den som undertecknat handlingen. Detta stadgande ersätter för domstolarnas del den gamla kungörelsen den 19 maj 1845, som emellertid ansetts böra alltjämt gälla, då »dessa bestämmelser alltjämt äro av stor betydelse i fråga om skrifters ingivande till andra myndigheter» (SOU 1944: 10 s. 40). Dessa bestämmelser angående »besvärsskrift eller ansökning, som till K. M:t samt vederbörande kollegier eller ämbetsmän ingives», har den innebörden, att fullmakt för den som inger skriften ej erfordras, därest skriften egenhändigt undertecknats av sakägaren. I detta sammanhang bör också nämnas 2 § lagen den 21 juni 1946 om rätt att i mål och ärenden som tillhöra stats- eller kommunalmyndighets handläggning insända handlingar med posten m. m., enligt vilken handling som inkommer med posten skall anses ingiven av den som undertecknat handlingen.

När skall en skrift anses egenhändigt undertecknad? Eftersom det ej får förekomma att dom eller beslut ändras på talan av obehörig, kommer denna fråga ofta under överdomstolarnas prövning beträffande *besvärsskrifter.* »Besvärsskrift anses egenhändigt undertecknad, då motsatt förhållande ej ådagalagts eller eljest framgår av omständigheterna i målet; jfr Nytt jur. Arkiv 1878 not B 165; 1881 not B 403; 1913 sid. 205» (Kallenberg, Rättsmedlen, s. 348). I fråga om *ansökningar* anses: »Egenhändigt undertecknande fordras liksom vid rättegång (jfr t. ex. RB 42: 2). Lika litet som i rättegång behöver det, om ej särskild anledning föreligger, styrkas, att ansökningen härrör från den uppgivne undertecknaren. Något behov av lagstiftning i dessa ämnen föreligger knappast» (Herlitz, Förvaltningsförfarandet, SOU: 1946: 69 s. 63). Misstänkes en underskrift bör detta givetvis vara anledning till kontroll.

Anmälan för barn under 18 år, som står under annans vårdnad, göres av vårdnadshavaren (42 §; angående utredning om vårdnadshavare se 9 kap. nedan).

Pastors beslut.

Finner pastor gjord anmälan ej kunna upptagas, skall han med angivande av grunden därför meddela beslut att anmälningen ej föranleder anteckning i kyrkobok. Meddelas beslutet ej genast i anledning av muntlig anmälan eller är anmälningen skriftlig, skall han ofördröjligen om beslutet underrätta den som gjort anmälningen. I underrättelsen skall angivas vad den som vill fullfölja talan mot beslutet har att iakttaga (28 §).

Departementschefen (prop. s. 138): »Det ligger i pastors tjänsteplikt att ej onödigtvis dröja med sådant beslut. Finner pastor att anmälan bör föranleda anteckning, behöver han ej meddela något formligt beslut därom.»

Besvärshänvisning.

Den vars rätt beröres av beslut, som pastor meddelat enligt 28 §, eller av annan åtgärd, som pastor vidtagit i namnärende, må söka ändring däri. Talan föres hos domkapitlet genom besvär.

Talan mot domkapitlets beslut i fråga, som enligt första stycket dragits under dess prövning, föres hos Konungen genom besvär (29 §).

Eftersom besvärstiden ej stadgats i namnlagen gäller därom:

Lag 4 juni 1954 om besvärstid vid talan mot förvaltande myndighets beslut.

Besvär över förvaltande myndighets beslut skola, om ej annat följer av lag eller författning, vid äventyr av talans förlust hava inkommit till

vederbörande myndighet inom tre veckor från det klaganden fick del av beslutet; dock skall besvärstiden för menighet vara fem veckor.

I fråga om delgivning av pastors beslut:

KCirk 5 nov. 1943 till statliga och kommunala myndigheter om postverkets anlitande för delgivning av myndighets beslut m. m. innehåller följande: Med hänsyn till angelägenheten av att magistrater, lands- och stadsfiskaler samt fjärdingsmän och polismän icke i onödan betungas med delgivning av myndighets beslut, tillställande av underrättelser eller handlingar från myndighet eller indrivning av lösenbelopp och andra avgifter, varmed beslut eller handlingar må vara belagda, vill K M:t härmed framhålla lämpligheten av att myndigheterna i de fall, då annat tillvägagångssätt icke är särskilt föreskrivet eller eljest av omständigheterna påkallat, i görligaste mån anlita postverket för dylika ärenden i stället för att påkalla handräckning. — När omständigheterna därtill föranleda, bör översändandet med posten ske under rekommendation. Erfordras bevis om dagen för delgivningen, bör mottagningsbevis begäras, därvid en kortfattad uppgift om handlingens diarienummer, datum eller dylikt bör lämnas såväl å försändelsens adressida som å mottagningsbeviset. Denna uppgift bör av tjänsteman hos myndigheten med hans signatur bestyrkas. Där så finnes påkallat bör genom anteckning å försändelsen utmärkas, att densamma må utkvitteras endast av adressaten personligen.

Formulär till besvärshänvisning:

Den vars rätt beröres av detta beslut äger söka ändring däri genom besvär hos Domkapitlet i — — —. Besvären skola vid äventyr av talans förlust hava inkommit till Domkapitlet inom tre veckor från det klaganden fick del av beslutet.

ANDRA AVDELNINGEN: namnlagen.

3 kap. Automatiska förvärv av släktnamn.

I Barn i äktenskap.

1 §. Barn i äktenskap förvärvar vid födelsen faderns släktnamn.

Exempel: Anders Addebys och h. h. Erna Bimes barn får släktnamnet Addeby.

1 §. Barn under aderton år, som erhåller äktenskaplig börd genom att föräldrarna ingå äktenskap med varandra, förvärvar därvid faderns släktnamn. Får barn äktenskaplig börd sedan det fyllt aderton år, äger barnet genom anmälan hos pastor antaga faderns släktnamn.

Departementschefen (prop. s. 47) har framhållit, att det ligger i sakens natur, *dels* att legitimationen ej får några verkningar i namnhänseende, om barnet redan såsom utomäktenskapligt förvärvat faderns namn, *dels* att ett *bortadopterat* barns namn ej automatiskt påverkas av att dess naturliga föräldrar ingår äktenskap med varandra.

Exempel: Bror Bime 16 år, son u. ä. till Anders Addeby och Erna Bime, som gifter sig, får automatiskt namnet Addeby.

13 § a. Förvärva makar släktnamn, tillkommer namnet jämväl makarnas barn och adoptivbarn, som (1) hava makarnas namn, (2) stå under makarnas vårdnad och (3) icke fyllt aderton år.

13 § b. Förvärvar någon eljest släktnamn (1) efter ansökan hos namnmyndigheten eller genom annan anmälan hos pastor än som avses i 6 och 7 §§, tillkommer namnet jämväl hans barn och adoptivbarn, som (2) hava hans namn och (3) icke fyllt aderton år, såvida (4) han ensam har vårdnaden.

I den ovan återgivna lagtexten har villkoren för barnets förvärv utmärkts med (1), (2) etc.

Anmärkningar.

Uttrycken »makarnas barn», »makarnas namn» och »makarnas vårdnad» i 13 § (regel 13 § a), förutsätter uppenbarligen att ej blott barnet utan även dess namn och vårdnaden är båda makarnas vid tiden för dessas förvärv av annat namn. Makarnas förvärvade namn tillkommer sålunda icke enligt regel 13 § a barnet automatiskt, om barnet icke har någonderas tidigare namn eller har endast endera, t. ex. därför att makarna hade olika namn eller att barnet — efter rättens prövning att det var till barnets bästa — genom anmälan jämlikt 1 § tredje stycket antagit moderns namn såsom ogift. Då barnet står under föräldrarnas gemensamma vårdnad följer ej heller av regel 13 § b automatiskt förvärv för barnet. Är det ett »nytt» släktnamn som föräldrarna förvärvat, kan anslutningsförvärv för barnet ske genom anmälan hos pastor enligt 13 § andra stycket (s. 28); med »nytt» släktnamn förstås i namnlagen »släktnamn som ej tidigare varit i bruk» (prop. s. 104, 189). I annat fall erfordras för barnets anslutning till föräldrarnas förvärv ansökan hos namnmyndigheten.

Enligt regel 13 § b skall *huvudpersonen* ha förvärvat släktnamn efter ansökan eller genom anmälan hos pastor för att *bipersonsförvärv* skall inträda automatiskt för underårigt barn under hans ensamma vårdnad. Om exempelvis en frånskild man, som har vårdnad om barn i det upplösta äktenskapet, adopteras och enligt 3 § automatiskt förvärvar adoptantens släktnamn, får detta ej automatisk verkan för barnet. Regel 13 § a — »förvärva makar släktnamn» — utesluter ej i och

för sig något förvärvssätt. En konsekvens av regeln i 14 § att makar med samma släktnamn endast gemensamt äger förvärva annat släktnamn är emellertid — såsom påpekas av *departementschefen* (prop. s. 106, jfr även s. 191) — »att denna regel medför, att namnförvärv, som enligt vissa bestämmelser i lagen (exempelvis 3 § och 13 §) eljest skulle för endera maken ske automatiskt eller kunna ske efter anmälan hos pastor, icke blir tillämpliga för maken, om båda har samma släktnamn. Vill makarna gemensamt förvärva namnet får de ansöka härom med stöd av 12 §.» Det vanliga fallet, då regel 13 § a skall tillämpas på makarnas barn, torde därför bli, att makarna förvärvat släktnamn efter ansökan hos namnmyndigheten.

Genom kravet att barnet står under *vårdnad* av makarna (regel 13 § a) eller den av dem som i det särskilda fallet är huvudperson för namnförvärvet (13 § b) *föreligger här en skillnad mot vad som gäller om* namnförvärv vid legitimation. *Departementschefen* (prop. s. 104) har påpekat denna skillnad och till motivering anfört: »I annat fall skulle det kunna inträffa att en frånskild makes namnbyte fick verkan för ett barn, som står under andra makens vårdnad. Därjämte måste i detta fall beaktas följden av att makar i äktenskapet kan ha olika namn och att, även om hustru förvärvat mannens namn, hon enligt vad i 14 § föreslås ensam kan återförvärva sitt tidigare namn. Den ena makens namnbyte bör i dessa fall ej få automatisk verkan för barn och adoptivbarn, som står under deras gemensamma vårdnad.»

Namnlagen föranleder sålunda i vissa fall att *utredning angående vårdnadskapet* erfordras. Beträffande vårdnadsfrågor hänvisas till 9 kap. nedan.

Departementschefen (prop. s. 104) har framhållit, att ändring kan åvägabringas med stöd av 11 §, om det namnbyte, som inträder automatiskt enligt nu återgivna regler, i något fall skulle vara ej önskvärt.

Exempel:

1) Anders Andersson och h. h. Erna Andersson, f. Bime, får hos namnmyndigheten mannens moders flicknamn Bjällind. Detta namn tillkommer då (regel 13 § a) automatiskt deras barn Albin (17 år) och Birgit (16 år) Andersson men ej deras son Cecil Bime (14 år), som antagit moderns flicknamn (1 § tredje stycket). Denne har ej »makarnas namn». (Barnen antages stå under föräldrarnas gemensamma vårdnad.)

2) Ett annat antagande: Anders Andersson [i ex. 1)], son u. ä. till änkan Anna Andersson, f. Bjällind, anmäler sedan han själv blivit änkling och ensam fått vårdnaden om Birgit och Cecil — Albin har hunnit fylla 18 år — enligt 2 § att han antar sin moders namn Bjällind. Birgit Andersson får automatiskt samma namn men ej Cecil Bime (annat namn än fadern), ej heller Albin Andersson (över 18 år), allt enligt

regel 13 § b. Eftersom fadern ej förvärvat namnet Bjällind »efter ansökan» och detta ej heller är »nytt släktnamn» utan »tidigare varit i bruk» i faderns mödernesläkt, kan Albin ej heller förvärva namnet genom anmälan hos pastor enligt 13 § andra stycket utan måste ansöka därom hos namnmyndigheten, om han vill förvärva det.

II Barn utom äktenskap.

2 §. Barn utom äktenskap förvärvar vid födelsen moderns släktnamn.

Observera lagändringen!

Barn u. ä. till exempelvis Anna Bime, f. Andersson, får namnet Bime, ej blott som hittills om modern är änka utan även därest hon är frånskild eller ännu gift med mannen Bime.

Departementschefen (prop. s. 53): »Jag anser för egen del, att vid ställningstagande till denna fråga hänsynen till barnets intressen bör väga över det intresse som den man, med vilken modern är eller har varit gift, eventuellt kan ha att barnet ej skall förvärva hans namn.»

13 § b. Förvärvar någon eljest släktnamn (1) efter ansökan hos namnmyndigheten eller genom annan anmälan hos pastor än som avses i 6 och 7 §§, tillkommer namnet jämväl hans barn som (2) har hans namn och (3) icke fyllt 18 år, såvida (4) han ensam har vårdnaden.

Anmärkningar.

(1) Ett *automatiskt* namnförvärv för modern (ej blott vid vigsel) medför ej att barnet automatiskt förvärvar samma namn. Om t. ex. en 17-årig moder legitimeras och därigenom förvärvar annat släktnamn (1 §) behåller hennes barn u. ä. sitt medfödda namn. Om modern till barn u. ä. gifter sig med annan än barnets fader och förvärvar mannens släktnamn vid vigseln eller genom anmälan under äktenskapet inverkar ej detta på barnets namn. — Att barn utom äktenskap automatiskt följer fadern vid dennes namnförvärv kan icke inträffa utan att barnet både antagit faderns namn och står under dennes ensamma vårdnad. — Angående styvfars namn se 4 §.

(2) *Makars* förvärv av släktnamn medför enligt 13 § första stycket automatisk namnändring endast för *makarnas* barn. Hustruns barn utom äktenskap förvärvar ej på detta sätt moderns och styvfaderns släktnamn. Är det ett *nytt* släktnamn som makarna förvärvat efter ansökan har barnet möjlighet till anslutningsförvärv enligt 13 § andra stycket (se nedan ex. 3). Denna utväg måste anlitas även om barnet redan antagit styvfaderns tidigare namn. Vill makar förvärva släktnamn, som ej är nytt, och att detta skall tillkomma även hustruns barn utom äktenskap bör ansökan därom göras hos namnmyndigheten (jfr 4 §).

Exempel:

1) Eva Andersson, själv dotter u. ä. till änkan Anna Andersson, f. Bime, antar genom anmälan enligt 2 § moderns flicknamn Bime; hennes son u. ä. Sven Andersson, 10 år, under hennes ensamma vårdnad får automatiskt detta namn.

2) Men om Sven hade annat namn än modern, t. ex. efter att ha antagit faderns eller fosterföräldrars namn, skulle denna namnändring ej inträda för barnet.

3) Anders Perssons hustru Anna Nilsson har en son u. ä. Erik Nilsson, 7 år, som står under hennes vårdnad. Makarna har hos namnmyndigheten sökt och fått det nybildade namnet Ömle. Får Erik automatiskt samma namn? Villkoren (1)—(4) i regel 13 § b är ju uppfyllda. Enligt betraktelsesättet i namnlagen har Anna ej förvärvat namnet Ömle såsom mannens namn utan »med samma rätt som mannen» (prop. s. 112). Om regel 13 § b stått ensam torde svaret på frågan ha blivit ja. Så var det i det ursprungliga departementsförslaget. På förslag av lagrådet upptogs emellertid såsom första punkt (regel 13 § a) »huvudfallet att makar förvärvar släktnamn» och såsom andra punkt (regel 13 § b) »övriga i stycket avsedda fall». Regel 13 § a tar sålunda bort det fallet att makar förvärva släktnamn från regel 13 § b. *Svaret på frågan torde därför bli: nej, Erik får icke automatiskt namnet Ömle.* Varken regel 13 § a eller 13 § b har tillämpning i hans fall. Men han kan få namnet genom anmälan enligt 13 § andra stycket, ty namnet är »nytt». Om namnet varit »gammalt», t. ex. i mannens mödernesläkt, hade Eriks enda möjlighet varit ansökan hos namnmyndigheten.

4) Förändras exempel 3) så att hustrun Anna e n s a m förvärvar annat släktnamn — vilket hon kan enligt 14 § därför att makarna har olika namn — får Erik enligt regel 13 § b (den ovan återgivna) automatiskt samma namn.

III Adoptivbarn.

3 §. Den som antages till adoptivbarn förvärvar därigenom adoptantens eller, om han adopteras av makar, adoptivfaderns släktnamn, såframt ej rätten tillåter, att han behåller det släktnamn han hade före adoptionen.

Det fallet att makar adopterat har uttryckligen reglerats i lagen, därför att makar enligt denna kan ha olika namn. I övrigt skiljer sig bestämmelsen från den gällande i föräldrabalken, vilken upphäves, på det sättet att rätten ej kan tillåta att adoptivbarnet bär sitt eget och adoptantens namn i förening såsom *släktnamn*. Angående *tilläggsnamn* se nedan, 5 kap. III.

13 § a. Förvärva makar släktnamn, tillkommer namnet jämväl makarnas adoptivbarn, som (1) har makarnas namn, (2) står under makarnas vårdnad och (3) icke fyllt 18 år.

13 § b. Förvärvar någon eljest släktnamn (1) efter ansökan hos namnmyndigheten eller genom annan anmälan än som avses i 6 och 7 §§, tillkommer namnet jämväl hans adoptivbarn som (2) har hans namn och (3) icke fyllt 18 år, såvida (4) han ensam har vårdnaden.

Samma lagbestämmelse gäller för barn och adoptivbarn. Beträffande kommentarer hänvisas till I och II ovan.

IV Hustru.

Översikt.

Hustru förvärvar (1) vid vigseln mannens släktnamn om hon ej förut gjort annat förbehåll. Detta kan hon ej förändra genom anmälan hos pastor under äktenskapet men väl därefter; se (9) nedan. Däremot ger 14 § henne möjlighet (2) att hos namnmyndigheten återförvärva sitt tidigare släktnamn. Så länge hon har mannens släktnamn får hon dessutom (3) bära sitt flicknamn (men ej annat namn) såsom tilläggsnamn och, utan begränsning till viss tid under eller efter äktenskapet, anmäla detta tilläggsnamn hos pastor för anteckning i kyrkobok. Hon kan emellertid utesluta förvärvet av mannens namn genom anmälan, senast före vigseln, (4) att hon ämnar behålla det släktnamn hon hade som ogift, i förekommande fall, om hon varit gift förut, efter att ha återtagit detta namn. En förut gift kvinna kan (5) alternativt genom sådan anmälan behålla släktnamn, som hon förvärvat genom sitt förra gifte, men måste då ha sökt och fått namnmyndighetens tillstånd att efter anmälan, vilken även i detta fall skall göras före vigseln, behålla namnet. I båda dessa fall kan hustrun (6) bära och anmäla mannens släktnamn som tilläggsnamn. Hon har kvar denna möjlighet, även om hon blir änka eller frånskild. Hon kan vidare, men endast under äktenskapet, (7) genom anmälan antaga mannens släktnamn. Även om hon sålunda först under äktenskapet förvärvat mannens släktnamn kan hon (8) bära och anmäla sitt flicknamn som tilläggsnamn. Detta gäller även om hon blir änka eller frånskild. Genom anmälan kan slutligen (9) änka eller frånskild hustru, som förvärvat mannens slätnamn, återtaga sitt flicknamn (men ej namn från ett tidigare äktenskap).

Nedan följer en närmare redogörelse för bestämmelserna. Det vid vigseln automatiskt inträdande förvärvet av mannens släktnamn behöver ej kommenteras. Hustruns förvärvshindrande anmälan — att hon vill behålla sitt namn — belyses med citat ur propositionen.

6 §. Hustru förvärvar vid vigseln mannens släktnamn, om hon icke dessförinnan till pastor eller vigselförrättaren anmält, att hon ämnar behålla det släktnamn hon hade som ogift. Anmälningen må i stället avse annat släktnamn som tillkom henne vid äktenskapets ingående, om namnmyndigheten efter ansökan funnit särskilda skäl föreligga att hon behåller detta släktnamn.

Departementschefen (prop. s. 74):

I fråga om grundsynen på dessa spörsmål kan jag liksom flertalet remissinstanser ansluta mig till namnrättskommittén. Den nuvarande huvudregeln, att hustrun genom vigseln förvärvar mannens släktnamn bör alltså bibehållas. Hustruns intresse av att behålla sitt tidigare släktnamn bör emellertid tillgodoses. Härvid har olika lösningar diskuterats. — — —

Med hänsyn till det anförda föreslår jag, att de fall där enbart anmälan skall vara tillfyllest begränsas till att avse bibehållande av flicknamnet. Har hustrun tidigare varit gift och kan hon förete särskilda skäl att behålla det släktnamn, som hon förvärvat genom sitt förra gifte, bör hon emellertid hos namnmyndigheten kunna erhålla tillstånd att efter vederbörlig anmälan behålla detta namn. I sak kommer en sådan lösning så till vida den norska ganska nära som båda förutsätter en prövning av hustruns rätt till namnet.

Statistiska centralbyrån har föreslagit, att anmälan skall få avse ej blott släktnamn utan, om hustrun saknar sådant namn före äktenskapet, även tillnamn. Visserligen är att hoppas, att företeelsen tillnamn så småningom skall komma att helt försvinna, men jag kan instämma i centralbyråns åsikt att regeln, så länge tillnamn faktiskt finns, under en övergångstid bör avse även dessa. Detta har beaktats vid utformningen av övergångsbestämmelserna (47 § andra stycket i departementsförslaget).

Av ett par remissinstanser har uttalats, att hustrus anmälan bör kunna få ske ej blott, såsom kommittén föreslagit, före vigseln utan även under äktenskapet. En efteranmälan av denna art skulle leda till namnändring, ej till bibehållande av en redan föreliggande namnsituation. Visserligen kan hustru under äktenskapet ha intresse av att återbekomma sitt tidigare namn. Detta intresse kan emellertid tillgodoses genom den särskilda bestämmelse som upptages i 11 § i departementsförslaget. Jag föreslår därför, att anmälan enligt 6 § första stycket skall göras före vigseln. För tydlighetens skull bör av lagtexten framgå, att anmälan skall ske till pastor eller till vigselförrättaren.

Såsom statistiska centralbyrån i sitt remissyttrande anför bör anmälan anses ha upphört att gälla, om det tillämnade äktenskapet ej kommer till stånd. Det synes ej erforderligt med uttryckligt stadgande härom.

Då namnmyndighetens tillstånd kräves, måste detta sökas i god tid före vigseln. I allmänhet torde de skäl kvinnan vill åberopa för att få behålla tidigare släktnamn ha att göra med hennes personliga förhållanden före det tillämnade äktenskapet. Starka skäl för en sådan framställning kan t. ex. vara att hon önskar bibehålla namngemenskapen

med sina barn från tidigare äktenskap eller att hon under namnet gjort sig känd som yrkeskvinna eller politiker. Namnmyndigheten har således att pröva dels om de åberopade skälen har erforderlig styrka, dels om kvinnans tidigare man har något beaktansvärt intresse av att hon ej tillåtes behålla namnet. Det finns därför ej anledning att göra ansökningen beroende av när hon ämnar ingå det nya äktenskapet och hinder bör ej föreligga att den göres innan lysning sökes. Då ärendet under alla förhållanden påkallar skyndsamhet, bör namnmyndigheten behandla det med förtur. Man torde få räkna med att — åtminstone intill dess förevarande regler blir mera allmänt kända — ansökan till namnmyndigheten stundom kommer att inges för sent för att dess beslut skall hinna meddelas före vigseln. Följden härav blir, att hustrun enligt huvudregeln förvärvar mannens släktnamn. Hon har emellertid då möjlighet att återförvärva sitt tidigare släktnamn i den ordning som föreskrives i 11 §. I den mån namnmyndigheten i nu avsedda fall får kännedom om vigseln, torde myndigheten böra behandla den tidigare ingivna ansökningen såsom avseende återförvärv av namn enligt nyssnämnda paragraf.

I anslutning till 27 § — återgiven under c. i kap. 2; jfr 3 kap. 1 § giftermålsbalken (lysningsförsamling) — anför *departementschefen* vidare (prop. s. 137):

Något särskilt forum för den som ingår äktenskap utan föregående svensk lysning synes mig ej därutöver erfordras. Den som icke haft möjlighet att före äktenskapets ingående avge anmälan, som här avses, kan med åberopande av detta förhållande söka sitt tidigare namn åter med stöd av 11 § i departementsförslaget.

Uttalandet hänför sig till vissa remissinstansers yrkande om bestämmelse för det fall, att svensk kvinna ingår äktenskap inför utländsk myndighet utan föregående svensk lysning.

Ett påpekande i 48 § kyrkobokföringskungörelsen.

»Har hustru, då så fordras med företeende av *namnbevis,* för vigselförrättaren anmält, att hon ämnar behålla det släktnamn, som *tillkom henne* vid äktenskapets ingående, skall underättelsen innehålla uppgift därom.» Avsikten med de (här) kursiverade orden är att påminna vigselförrättarna om att *dels* namnmyndighetens tillstånd i vissa fall erfordras för anmälan om namns behållande *dels ock* att endast namn som tillkommer kvinnan vid vigseln kan behållas; flicknamnet måste, vid omgifte, vara återtaget (hos p a s t o r, se 7 och 27 §§) för att det skall få behållas i det nya äktenskapet. *Lysningssökande änkor och frånskilda bör lämpligen upplysas härom på pastorsexpeditionen. Det är över huvud taget lämpligt att erinra lysningssökande kvinnor om innehållet i 6 § första stycket namnlagen. Ett förbiseende att göra anmälan före vigseln kan vålla omgång och kostnad för ett ansökningsförfarande enligt 11 § namnlagen.*

4 kap. "Det släktnamn hon hade som ogift."

Inledning.

Hustru förvärvar vid vigseln mannens släktnamn (6 §). Genom anmälan före vigseln kan hon dock behålla det släktnamn som tillkom henne vid äktenskapets ingående. I dylikt fall kan hon under äktenskapet — men ej efter dess upplösning — antaga mannens släktnamn genom anmälan. Har makar samma släktnamn kan de endast gemensamt förvärva annat släktnamn (14 §). *Beträffande hustrun har uttalats, att »namn som makarna gemensamt förvärvat tillkommer henne med samma rätt som mannen» (prop. s. 112). I detta fall har hustrun sålunda ej förvärvat mannens släktnamn utan vardera har namnet som sitt eget släktnamn.* Har makarna olika namn, kan vardera *självständigt* förvärva annat släktnamn. Oavsett om makarna har samma eller olika släktnamn gäller detsamma efter äktenskapets upplösning. Hustru, som förvärvat mannens släktnamn, kan efter äktenskapets upplösning genom anmälan återtaga det släktnamn hon hade som ogift (7 §). Sådan anmälan kan göras även av änka. Namnlagen ändrar hittills gällande rätt på denna punkt.

Med olika subjekt — modern, adoptivmodern, hustrun — förekommer uttrycket »det släktnamn hon hade som ogift» i 1—3 samt 6—7 §§ namnlagen. I vissa sammanhang syftar det på det släktnamn hon hade omedelbart före sitt första äktenskap. Det kan ifrågasättas om ej begreppet därjämte har en något vidare innebörd i lagen.

Tillämpningsföreskrifter.

Ur kyrkobokföringskungörelsen, anvisningar till församlingsboken kol. 3:

För hustru, änka eller frånskild hustru, som förvärvat mannens släktnamn vid vigseln eller genom anmälan under äktenskapet, skall här antecknas det släktnamn hon hade som ogift, föregånget av bokstaven *f* (född). Blir detta namn åter hennes släktnamn genom anmälan, till följd av namnmyndighetens beslut eller till följd av dom, skall namnet jämte bokstaven *f* här överstrykas i samband med att det antecknas i kol. 2.

Förvärva makar släktnamn gemensamt eller förvärvar hustru, änka eller frånskild för egen del annat släktnamn, skall det namn kvinnan hade som ogift jämte bokstaven *f* överstrykas i samband med att det sålunda förvärvade namnet antecknas i kol. 2. Ingår hon därefter nytt äktenskap, skall vad ovan stadgats om det namn hon hade som ogift tillämpas på det förvärvade namnet.

Ur kyrkobokföringskungörelsen, anvisningar till personakten rum 2.

Förvärvar kvinna vid vigsel eller genom anmälan under äktenskapet mannens släktnamn, sättes framför det släktnamn hon hade som ogift

bokstaven *f* (född) och tillskrives mannens släktnamn, understruket med en heldragen linje. Blir det förra namnet åter kvinnans släktnamn genom anmälan, till följd av namnmyndighetens beslut eller till följd av dom, överstrykes såväl bokstaven *f* framför hennes namn som mannens släktnamn.

Förvärva makar släktnamn gemensamt eller förvärvar hustru, änka eller frånskild för egen del annat släktnamn, skall det namn kvinnan hade som ogift jämte bokstaven *f* överstrykas i samband med att det sålunda förvärvade namnet tillskrives. Ingår hon därefter nytt äktenskap, skall vad ovan stadgas om det namn hon hade som ogift tillämpas på det förvärvade namnet.

Exempel.

Då syftet här endast är att illustrera namnlagens tillämpning har de anteckningar som skolat göras i församlingsboken kol. 14 och personakten rum 20 ej medtagits.

a) Anderssons hustru Eva Andersson, f. Bengtsson, har efter ansökan gemensamt med mannen förvärvat släktnamnet Ad.

Personakten rum 2: ~~f. Bengtsson Andersson~~ Ad.
Församlingsboken kol. 2: ~~Andersson~~ Ad.
Kol. 3: Eva, ~~f. Bengtsson~~.
Eva gifter om sig med Nilsson:
Personakten, rum 2: ~~f. Bengtsson Andersson~~ f. Ad Nilsson.
Församlingsboken kol. 2: Nilsson.
Kol. 3: Eva, f. Ad.

b) Anderssons hustru Eva antages i stället ha behållit namnet Bengtsson och ensam förvärvat namnet Ad.

Personakten rum 2: ~~Bengtsson~~ Ad.
Församlingsboken kol. 2: ~~Bengtsson~~ Ad.
Kol. 3: Eva.
Eva gifter om sig med Nilsson:
Personakten rum 2: ~~Bengtsson~~ f. Ad Nilsson.
Församlingsboken kol. 2: Nilsson.
Kol. 3: Eva, f. Ad.

c) Änkan Eva Andersson återtar flicknamnet.

Personakten rum 2: ~~f.~~ Bengtsson ~~Andersson~~.
Församlingsboken kol. 2: ~~Andersson~~ Bengtsson.
Kol. 3: Eva, ~~f. Bengtsson~~.
Eva förvärvar namnet Ad.
Personakten rum 2: ~~f. Bengtsson Andersson~~ Ad.
Församlingsboken kol. 2: ~~Andersson Bengtsson~~ Ad.
Kol. 3: Eva, ~~f. Bengtsson~~.

Eva gifter om sig med Nilsson:
Personakten rum 2: ~~f. Bengtsson Andersson~~ f. Ad Nilsson.
Församlingsboken kol. 2: Nilsson.
Kol. 3: Eva, f. Ad.

d) Frånskilda Eva Andersson förvärvar namnet Ad utan att först återtaga flicknamnet. *Obs! Ändrat förfarande;* jfr Forkman, Kyrkobokföringen; Handledning (1962) sid. 125.

Personakten rum 2: ~~f. Bengtsson Andersson~~ Ad.
Församlingsboken kol. 2: ~~Andersson~~ Ad.
Kol. 3: Eva ~~f. Bengtsson~~.
Eva gifter om sig med Nilsson:
Personakten rum 2: ~~f. Bengtsson Andersson~~ f. Ad Nilsson.
Församlingsboken kol 2: Nilsson.
Kol. 3: Eva, f. Ad.

Konsekvenser.

Enligt vissa regler i 1, 2 och 3 §§ namnlagen kan barn förvärva »det släktnamn modern (adoptivmodern) hade som ogift». Enligt 6 § namnlagen måste hustru ha namnmyndighetens tillstånd, om det släktnamn hon vill genom anmälan behålla, är ett annat än »det släktnamn hon hade som ogift». Vilket detta namn är skall framgå av församlingsboken, vanligen kol. 3, i en del fall — när kvinnan behållit eller återtagit flicknamnet — kol. 2, eller av motsvarande anteckningar i personakten, likaså av prästbevis, som ju skall grundas på kyrkoböckerna. Kyrkobokföringskungörelsens anvisningar om hur »det namn hon hade som ogift» skall antecknas kommer på detta sätt att leda även tillämpningen av namnlagen. Sammanfattningsvis kan sägas att uttrycket »det släktnamn hon hade som ogift» enligt dessa anvisningar kommer att tillämpas så att det betyder: släktnamn, som kvinnan förvärvat på annat sätt än genom vigsel eller genom sådan anmälan under äktenskap, som avses i 6 § namnlagen och varigenom hon antagit mannens släktnamn. Vanligen kommer det väl att sammanfalla med hennes släktnamn omedelbart före första äktenskapet; men förvärvar hon släktnamn gemensamt med mannen eller för egen del under äktenskap, där makarna har olika namn, eller såsom änka eller frånskild, träder det förvärvade namnet ej blott in som hennes aktuella släktnamn utan även i stället för hennes namn före det första äktenskapet såsom »det släktnamn hon hade som ogift».

Det bör avslutningsvis anmärkas, att denna av Kungl. Maj:t föreskrivna tillämpning bygger vidare på en grund, som redan är lagd i nuvarande praxis (jfr Forkman, Kyrkobokföringen, andra upplagan, s. 125).

Det är ju sedan åtskilliga år praxis att ge frånskild kvinna, för vilken släktnamn godkänts av namnmyndigheten, rådet att om så ej redan skett återtaga det namn hon hade som ogift, innan hon låter anteckna det godkända namnet i kyrkoböckerna. På grund av kyrkobokföringsreglerna bortfaller eljest det godkända namnet vid omgifte; hon förvärvar mannens släktnamn och hennes namn före det första äktenskapet antecknas som det namn, vilket hon hade som ogift och får återtaga vid ny skilsmässa. Däremot får en kvinna, som återtagit flicknamnet, detta i kyrkoböckerna ersatt med det godkända namnet och det godkända namnet vid omgifte antecknat som »det namn hon hade som ogift» (jfr GB 11: 31). *Men obs!* exempel d) ovan: I motsvarande fall är det nu inte längre nödvändigt att flicknamnet återtas innan det förvärvade namnet antecknas.

5 kap. Anmälningsförvärv av släktnamn.

I Barn i äktenskap.

1 §. Barn i äktenskap, som ej fyllt 18 år, må genom anmälan hos pastor antaga det släktnamn modern hade som ogift, såframt rätten funnit namnbytet vara förenligt med barnets bästa. Har barn i äktenskap fyllt aderton år må barnet, om särskilda skäl äro därtill, efter ansökan hos namnmyndigheten erhålla släktnamn som nu sagts.

Observera villkoren vid anmälan:

(1) att barnet ej fyllt 18 år;

(2) att rätten funnit namnbytet vara förenligt med barnets bästa. Ansökan hos namnmyndigheten erfordras om barnet fyllt 18 år.

Ur propositionen:

Efter kritik i lagrådet mot det ursprungliga förslaget, som förutsatte prövning både hos domstol och hos namnmyndigheten beträffande barn under 18 år, frångicks detta och *departementschefen* anförde bl. a. (s. 200):

Därest domstolen, som två ledamöter av lagrådet synes förutsätta, vid prövning av frågan om barnets bästa även beaktar, huruvida bytet som sådant kan anses motiverat från namnrättslig synpunkt, torde redan genom domstolsprövningen ofta en tillräcklig spärr finnas mot namnändringar, som stör namnstabiliteten och ej motiveras av ett behov hos den som önskar byta namn. Med stöd av det sagda kan jag ansluta mig till den inom lagrådet framförda meningen, att sedan domstolens positiva beslut vunnit laga kraft ytterligare prövning av namnbytet ej skall komma i fråga. Namnet bör därefter kunna antagas genom anmälan hos pastor.

Exempel.

1) Makarna Persson anmäler en sons födelse och vill att gossen skall antecknas med moderns flicknamn Berg. Pastor förklarar, varför gossen nu måste antecknas med namnet Persson. Utrustade med ett prästbevis, varav moderns namn Berg framgår, vänder föräldrarna sig till rätten och förnyar efter någon tid sin anmälan hos pastor med bevis att rätten funnit namnbytet förenligt med barnets bästa. Då därvid någon förändring i kyrkobokföringsort, vårdnaden om barnet e. d. ej konstateras, antecknas Berg som gossens släktnamn.

2) Makarna Nilsson i ex. d) i 4 kap. anmäler för ett barn moderns ursprungliga namn Bengtsson såsom släktnamn och åberopar förevarande stadgande. Pastor visar i församlingsboken och kyrkobokföringskungörelsen att Ad är och skall vara antecknat såsom det namn modern hade som ogift och tillråder ansökan hos namnmyndigheten. Då makarna står fast vid sin åsikt meddelar pastor följande beslut: »Anmälningen avser annat namn än det som enligt gällande bestämmelser angående kyrkobokföringen skall vara antecknat såsom det släktnamn barnets moder hade som ogift. Jämlikt 1 § sista stycket namnlagen föranleder anmälningen därför icke, att namnet antecknas i kyrkobok såsom släktnamn för barnet.» Därjämte meddelas besvärshänvisning (se 2 kap. ovan). Det synes lämpligt att detta beslut utfärdas skriftligen även om anmälningen är muntlig (jfr 28 §) och att det, om så kan ske, anmärkes i det prästbevis som makarna vill och bör få för sin ansökan hos rätten. I detta bevis kan pastor visserligen ej enligt kyrkobok och författning intyga annat än att Ad är moderns namn som ogift, men däri bör också antecknas att hennes ursprungliga namn var Bengtsson. Ty om domstolen skulle finna förvärvet av detta namn förenligt med barnets bästa blir detta av betydelse även i ett ansökningsärende enligt 12 § namnlagen.

Enligt lagen har domstolen endast att pröva denna fråga. Domstolspraxis kan ej på detta stadium förutses, men det kan ifrågasättas om domstolarna kommer att taga ställning till den till en annan instansordning (domkapitlet, regeringsrätten) hörande frågan huruvida det namnförvärv, som förklaras förenligt med barnets bästa, skall ske genom anmälan eller efter ansökan. Om makarna Nilsson får bifall hos rätten beträffande namnet Bengtsson, behöver detta ej innebära att domstolen avgjort att det skall kunna förvärvas genom anmälan hos pastor. Ett sådant beslut som det ovan formulerade bör kunna meddelas även i ett fall där domstolens gillande beslut föregår anmälan hos pastor (såframt ej domstolens beslut fått en avfattning, genom vilken pastor anser sig bunden i det avgörande som han har att träffa). Skulle domstolspraxis utveckla sig på annat sätt än här antagits har detta

principiell betydelse. Förekommande fall bör då genast inrapporteras till riksbyrån.

1 §. Får barn äktenskaplig börd sedan det fyllt aderton år, äger barnet genom anmälan hos pastor antaga faderns släktnamn.

Lagregeln är lika med den hittills gällande.

Beträffande *styvfaders namn, fosterföräldrars namn* och *anslutningsförvärv* se nedan IV Gemensamma regler om barns namnförvärv.

II Barn utom äktenskap.

2 §. Har modern förvärvat sitt namn genom vigsel eller genom anmälan som avses i 6 § andra stycket, må barnet genom anmälan hos pastor antaga det släktnamn modern hade som ogift (2 §).

Anmärkningar.

I fall som här avses har barnet vid födelsen förvärvat moderns giftonamn. Lagen föreskriver icke, att rätten skall ha prövat namnbytet vara till barnets bästa. Denna skillnad mellan barn utom äktenskap, som det här är fråga om, och barn i äktenskap bör uppmärksammas.

Exempel:

1) En änka anmäler *dels* för egen del att hon återtar sitt flicknamn (7 §) *dels* som vårdnadshavare för sitt barn u. ä. att barnet antar samma namn. Båda namnförvärven är sådana, att de hittills måst sökas hos namnmyndigheten.

2) En vuxen ogift man, son u. ä. till en änka, vars genom vigsel förvärvade släktnamn han har enligt 5 kap. 2 § föräldrabalken, antar genom anmälan moderns namn som ogift.

3) Däremot ser sig pastor nödsakad att vägra en annan man i samma situation denna förmån, därför att han är gift och makarna har samma släktnamn (14 §). Men de hade gift sig före 1964, hustrun anmäler under år 1964 enligt 46 § 2 mom. sista stycket att hon återtar sitt flicknamn och mannen kan därefter förnya sin anmälan med framgång.

4) Sven Eriksson och h. h. Erika Eriksson, f. Gren, har på gemensam ansökan fått nytt släktnamn, Räve. Anteckningar i församlingsboken för hustrun (jfr 4 kap.):

Kol. 2: ~~Eriksson~~ Räve.
Kol. 3: Erika, ~~f. Gren~~.

Efter skilsmässa och en u. ä. sons födelse vill Erika genom anmälan få till stånd, att sonens släktnamn Räve skall bytas mot hennes ur-

sprungliga namn Gren. Pastor vägrar. Erika har ej förvärvat namnet Räve »genom vigsel eller genom anmälan som avses i 6 §». Enligt kyrkobokföringskungörelsen tillämpas för övrigt på Räve vad som stadgats om »det namn hon hade som ogift». Detta namn har barnet redan.

2 §. Är barnet trolovningsbarn eller har fadern medgivit att det förvärvar hans namn, må barnet genom anmälan hos pastor antaga faderns släktnamn.

I 40 § stadgas om faderns medgivande:

40 §. Medgivande av fader att barn utom äktenskap antager hans släktnamn må lämnas samtidigt med och på samma sätt som erkännande av faderskapet. Föreligger ej medgivande i sådan ordning, när anmälan om namnet sker, lämnas medgivandet muntligen inför pastor, hos vilken anmälningen sker, eller ock skriftligen med vittnen.

Angående formen för erkännande av faderskap se 3 kap. 4 § föräldrabalken. Anteckning i kyrkobok är föreskriven.

Beträffande *styvfaders namn, fosterföräldrars namn* och *anslutningsförvärv* se nedan IV Gemensamma regler om barns namnförvärv.

III Adoptivbarn.

3 §. Har adoptivbarn behållit sitt tidigare släktnamn, må barnet senare genom anmälan hos pastor antaga det släktnamn, som barnet ägt förvärva genom adoptionen (d. v. s. adoptantens eller, om barnet adopterats av makar, adoptivfaderns).

Departementschefen (prop. s. 57): »I betraktande av att förvärv av adoptantens namn enligt paragrafens huvudregel är det normala, torde sådant senare namnförvärv kunna få ske genom anmälan och, oavsett barnets ålder, utan prövning av domstol. Liksom enligt primärregeln skall, om barnet adopterats av makar, förvärv av denna typ endast avse adoptivfaderns släktnamn.»

3 §. Barn, som adopterats av makar och som ej fyllt aderton år, må genom anmälan hos pastor antaga det släktnamn adoptivmodern hade som ogift, såframt rätten funnit namnbytet vara förenligt med barnets bästa. Av makar adopterat barn som fyllt aderton år må, om särskilda skäl äro därtill, efter ansökan hos namnmyndigheten erhålla släktnamn som nu sagts.

Stadgandet att adoptivbarn som adopteras av makar skall äga rätt att förvärva adoptivmoderns flicknamn, grundar sig på uppfattningen, att adoptivbarn inom sin nya familj så mycket som möjligt bör äga samma ställning som ett barn i äktenskap har inom sin familj. (Prop. s. 57.)

Beträffande *styvfaders namn, fosterföräldrars namn* och *anslutningsförvärv* se nedan IV Gemensamma regler om barns namnförvärv.

Beträffande *tilläggsnamn* för adoptivbarn stadgas följande.

3 §. (1) Adoptivbarn som förvärvat adoptants släktnamn må framför detta bära det släktnamn barnet hade före adoptionen.

(2) Har adoptivbarnet behållit sitt tidigare släktnamn, må barnet framför detta bära det namn, som barnet ägt förvärva genom adoptionen (d. v. s. adoptantens eller, om barnet adopterats av makar, adoptivfaderns släktnamn).

(3) Anmälan om tilläggsnamnet må göras hos pastor.

Departementschefen (prop. s. 57):

Adoptivbarns intresse av att få bära tilläggsnamn har i huvudsak samma grund som dess intresse i förekommande fall att behålla sitt tidigare namn. Det synes befogat att i lagen upptages bestämmelse om tilläggsnamn. Sådant namn bör få bäras, vare sig barnet förvärvat adoptantens namn eller icke. Har barnet förvärvat adoptantens namn, bör det få såsom tilläggsnamn bära sitt namn före adoptionen. Om barnet å andra sidan behållit sitt tidigare namn, skall tilläggsnamnet vara det namn som barnet enligt huvudregeln kunnat förvärva vid adoptionen. Tilläggsnamnet bör bäras framför släktnamnet.

Statistiska centralbyrån har utgått från, att tilläggsnamnet ej skall inflyta i officiella handlingar. Jag kan icke se, att något hinder härför bör föreligga, om man såsom nu sagts ger tilläggsnamnet en bestämd plats i namnkombinationen. På denna punkt torde reglerna om adoptivbarn och hustru böra samordnas. Såsom framhålles i det följande har hustru ofta ett starkt intresse av att få tilläggsnamnet upptaget i officiella handlingar. Även för adoptivbarnet kan sådant intresse föreligga. Jag föreslår därför, att tilläggsnamnet efter anmälan hos pastor må antecknas i kyrkoboken.

Anmärkningar.

Tilläggsnamnet är ej adoptivbarnets släktnamn. Om den adopterades hustru och barn förvärvar hans släktnamn, omfattar förvärvet icke tilläggsnamnet.

Detta gäller däremot icke namn som redan är antecknade i kyrkobok vid lagens ikraftträdande. Har ett av adoptivbarnets och adoptantens namn sammansatt namn (jfr 5 kap. 3 § föräldrabalken) antecknats i kyrkobok, är det sammansatta namnet enligt gällande rätt adoptivbarnets släktnamn. Namnlagen avser ej att förändra detta förhållande. Släktnamn, vilket vid lagens ikraftträdande finnes för någon antecknat i kyrkobok, tillkommer enligt 46 § 1 mom. denne som om han förvärvat det enligt namnlagen.

Att tilläggsnamn anmäles hos pastor och antecknas i kyrkobok är icke ett villkor för att namnet skall få bäras. Endast den som vill ha namnet

antecknat behöver göra anmälan. Beträffande anteckningssätt se tredje avdelningen av detta cirkulär jämte bilaga.

IV Gemensamma regler om barns namnförvärv.

Beträffande förvärv av (4 §) *styvfaders namn*, (5 §) *fosterföräldrars namn* och (13 §) *anslutningsförvärv* gör lagen ej skillnad mellan barn i äktenskap, barn utom äktenskap och adoptivbarn.

4 §. Barn under aderton år, vars moder är gift med annan än barnets fader, må genom anmälan hos pastor antaga styvfaderns släktnamn, om denne samtycker därtill och rätten funnit namnbytet vara förenligt med barnets bästa.

Vad nu sagts skall ock gälla i fråga om adoptivbarn och adoptivmoders man, som ej tillika är barnets adoptivfader.

Samma bestämmelse gäller för barn och adoptivbarn. Villkoren är sålunda:

(1) att barnet är under 18 år;

(2) att styvfadern samtycker antingen (se 41 §) muntligen inför pastor, hos vilken anmälan sker, eller och skriftligen med *vittnen;* samt

(3) domstols prövning.

Departementschefen har anfört bl. a. (prop. s. 61):

»Säkerligen kan det i vissa fall vara anledning att låta ett styvbarn förvärva styvfaderns namn även sedan denne avlidit. Då styvfaderns samtycke ej kan inhämtas, bör det emellertid få ankomma på namnmyndigheten att pröva, huruvida barnets intresse av att förvärva namnet eller styvfaderns släktingars eventuella behov av namnskydd skall ges företräde. Möjlighet för barnet att efter ansökan hos namnmyndigheten erhålla namnet öppnas genom den i 12 § — — — upptagna regeln.»

Statsrådet tillade (s. 200):

»Lagrådets samtliga ledamöter föreslår, ehuru delvis från olika utgångspunkter, att regeln i 4 § om styvbarns rätt att förvärva styvfaders släktnamn göres tillämplig allenast på den som ej fyllt aderton år. Jag biträder denna tanke. Genom en sådan ordning vinnes större enhetlighet i avsnittet om barns släktnamn. Det kan också ifrågasättas, om det finnes skäl att låta vuxen person, vars moder gifter om sig, ha tillgång till ett formlöst släktnamnsbyte. Den som är över aderton år har möjlighet att enligt 12 § göra ansökan hos namnmyndigheten under åberopande av synnerliga skäl.»

Observera sålunda! Barn u. ä. som fyllt 18 år kan ej längre antaga styvfaders namn genom anmälan hos pastor.

5 §. Barn (1) under 18 år, som (2) för fostran och vård stadigvarande omhändertagits av annan än barnets föräldrar, må genom anmälan hos pastor antaga fosterfaderns eller, i fall då barnet omhändertagits av ensamstående kvinna, fostermoderns släktnamn, om (3) den vars namn avses samtycker därtill och (4) rätten funnit namnbytet vara förenligt med barnets bästa.

Departementschefen (prop. s. 63):

Enligt min mening föreligger det, såsom kommittén och flertalet remissinstanser funnit, ett behov av särskilda regler, som ger fosterbarn möjlighet att förvärva fosterföräldrarnas släktnamn. Det möter vissa svårigheter att avgränsa fosterbarnsbegreppet i detta sammanhang. Vad kommittén anfört härom synes ej ge anledning till erinran, men det förefaller knappast lämpligt, att frågan om åldersgränsen lämnas öppen i lagtexten. Måhända förekommer det, att en person, vilken under sin barndom kallats vid fosterföräldrars släktnamn utan att lagligen ha förvärvat det, först som vuxen tar initiativ till ett formellt namnbyte, men sådana fall torde kunna behandlas enligt departementsförslagets 12 §. Behov av särskilda regler föreligger alltså endast för de minderåriga fosterbarnen, och stadgandet rörande fosterbarnen torde böra begränsas till barn under aderton år.

Den prövning som avses i kommittéförslaget är närmast av familjerättslig karaktär och bör enligt vad jag tidigare sagt ankomma på domstol. Kommitténs anvisning, att en prövning av fosterbarnsförhållandets stabilitet och väntade bestånd skall ske, synes riktig. Givetvis måste även stor hänsyn tagas till den inställning som barnets naturliga föräldrar har i namnfrågan (jfr 38 §). Om domstolen finner, att namnbytet är förenligt med barnets bästa, bör det sedan vara tillfyllest med anmälan hos pastor.

Omhändertages barnet av ensamstående person, bör det få förvärva hans eller hennes släktnamn, men omhändertages barnet av makar, bör det förvärva fosterfaderns släktnamn. Sedan namnförvärvet ägt rum enligt denna bestämmelse, tillkommer namnet barnet även om fosterbarnsförhållandet skulle upphöra. Då detta förhållande ej är formbundet, kan en uttrycklig förlustbestämmelse såsom vid hävande av adoptivförhållande (jfr departementsförslaget 15 § andra stycket) knappast komma i fråga.

Anmärkning.

Villkoret (2), fosterförhållandets stabilitet, prövas av domstolen. Pastor har väsentligen att se upp med de mera formella villkoren: barnet kan ha hunnit fylla 18 år, ett samtycke kan ha återtagits, förändring i vårdnadskapet eller barnets kyrkobokföringsort kan ha skett efter domstolens beslut etc. Skulle det av domstolen prövade fosterförhållandet ej längre bestå, när anmälan göres, torde detta vara ett hinder för namnförvärvet. Först sedan detta ägt rum är barnets namnrätt oberoende av fosterförhållandets fortbestånd.

13 §. Har någon efter ansökan förvärvat nytt släktnamn, må hans barn eller adoptivbarn, som ej enligt första stycket förvärvat samma namn, så ock dess avkomling med hans samtycke genom anmälan hos pastor antaga namnet. Har namnet förvärvats av makar, erfordras samtycke av dem båda.

Departementschefen (prop. s. 104):

Har någon efter ansökan hos namnmyndigheten fått ett nytt släktnamn med tillämpning av 8 § i departementsförslaget, bör hans vuxna barn eller adoptivbarn ha möjlighet att, om de så önskar, förvärva namnet. Med nytt släktnamn förstås sådant som ej tidigare varit i bruk; skulle 12 § ha åberopats vid huvudpersonens namnförvärv får anslutningsförvärv enligt föreliggande bestämmelse ej ske. Anslutningsförvärv av barn och adoptivbarn bör få ske genom anmälan hos pastor, under förutsättning att huvudpersonen samtycker därtill. Motsvarande möjlighet synes böra föreligga för barns och adoptivbarns avkomling. Föräldrar, syskon och syskons barn bör få rätt att, likaså med samtycke av huvudpersonen, förvärva namnet, dock först efter ansökan hos namnmyndigheten i vanlig ordning. Huvudpersonens samtycke undanröjer härvid det hinder som enligt kollisionsreglerna i 10 § i departementsförslaget eljest skulle ha förelegat för namnets godkännande.

Anmärkningar.

1. Huvudfallet torde ha antagits bli, att *vuxet* barn anmäler anslutningsförvärv. Med orden »barn eller adoptivbarn, som ej enligt första stycket förvärvat samma namn», erinras i lagrummet om att detta även kan bli tillämpligt på *barn under 18 år,* nämligen i sådana fall, då första styckets krav i fråga om namngemenskap och vårdnaden ej uppfyllts och namnet följaktligen ej automatiskt tillkommer barnet. Även när det gäller underåriga är det viktigt att hålla i minnet, att anslutningsförvärv genom anmälan kan ske endast om namnet är *nytt.*

2. Även *avkomling* till barn (adoptivbarn) kan genom anmälan vinna anslutning till huvudpersonens namnförvärv.

3. Huvudpersonens *samtycke* erfordras. Samtycke avges muntligen inför pastor eller skriftligen med *vittnen* (41 §). Har namnet förvärvats av makar, erfordras bådas samtycke.

4. *Hur får pastor veta att släktnamnet är »nytt»?* Beträffande beslut som namnmyndigheten meddelar efter namnlagens ikraftträdande gäller följande bestämmelse i kyrkobokföringskungörelsens anvisningar till församlingsboken kol. 14 och personakten rum 20: »Har någon efter ansökan förvärvat *nytt släktnamn* — — — skall efter den antecknade dagen för namnmyndighetens beslut inom parentes tillfogas anteckningen *nytt*». Såsom anmärkts i 2 kap. (a. 10.) skall namnmyndigheten ex officio underrätta pastor om bifallna ansökningar rörande släktnamn. I förekommande fall kommer underrättelsen att utvisa, om släktnamnet är »nytt».

Beträffande släktnamn som godkänts av namnmyndigheten före 1964 finns ingen sådan anteckning i kyrkoböckerna. Anmäles anslutningsförvärv till sådant namn blir följande tillägg i 5 § kyrkobokföringskungörelsen av betydelse:

»Den som jämlikt 13 § andra stycket namnlagen anmäler sig antaga släktnamn, som förvärvats av annan, skall med intyg av namnmyndigheten styrka, att namnet godkänts för denne såsom nytt släktnamn, där ej detta framgår av anteckning i kyrkoböckerna.»

Detta stadgande är av intresse ej minst därför att det visar, att 13 § andra stycket namnlagen ansetts tillämplig även på sådana äldre namnbeslut.

Exempel:

1) Makarna Gustavsson har efter ansökan hos namnmyndigheten erhållit »nytt» släktnamn, Glom. Namnet antecknas för dem och, enligt 13 § första stycket (automatiskt) för två av deras barn, som är under 18 år. Efter någon tid anmäler sonen Anders, 20 år, att han vill anta namnet. Han har med sig ett skriftligt samtycke av fadern men måste anmodas skaffa även moderns och två vittnens underskrift (41 §). Sedan han fullgjort detta och pastor i kol. 14 eller rum 20 i vederbörande kyrkobok kontrollerat att namnet är »nytt» antecknas det även för Anders.

2) Evert Persson, dotterson till Niklas Svensson, som efter ansökan hos namnmyndigheten förvärvat »nytt» släktnamn, Mångby, företer morfaderns av 2 personer bevittnade samtycke och anmäler sig antaga samma namn.

3) Med ett namnbevis från år 1932 och förvärvarens samtycke anmäler hans barns avkomlingar anslutningsförvärv. Vidare åberopas en privat utredning, som skall visa att namnet godkänts såsom nytt släktnamn. Pastor erinrar om bestämmelsen i 5 § kyrkobokföringskungörelsen och begär att man skall förete intyg från namnmyndigheten. Denna bestämmelse är meddelad därför att annan utredning ej ansetts tillräckligt säker. I detta fallet visar det sig också, att 1932 års förvärv är härlett, och att den ursprunglige förvärvaren fick namnet godkänt redan ett par år tidigare. Anmälningen återkallades.

4) Makar, som saknar släktnamn, antar mot slutet av år 1965 jämlikt 46 § 2 mom. andra stycket genom anmälan ett sådant släktnamn som avses i § 1 punkt 3 släktnamnsförordningen. Makarnas vuxna barn antages ha annat släktnamn men vilja få föräldrarnas nya namn i stället. Eftersom föräldrarna ej »efter ansökan förvärvat nytt släktnamn» kan barnen ej förvärva deras namn genom anmälan enligt 13 § andra stycket utan blott efter ansökan.

V Hustru, änka, frånskild hustru.

6 §. Har hustru behållit henne tidigare tillkommande släktnamn, må hon under äktenskapet genom anmälan hos pastor antaga mannens släktnamn.

Departementschefen (prop. s. 76):

Kommitténs förslag att hustru, som behållit sitt tidigare namn, skall äga under äktenskapet antaga mannens släktnamn har icke utsatts för någon principiell erinran. Däremot har kritik riktats mot den av kommittén föreslagna begränsningen, att sådan rätt ej skall tillkomma henne, om makarna på grund av söndring lever åtskilda. Kritiken grundar sig främst på de praktiska svårigheterna för pastor att avgöra, när makar skall anses leva åtskilda och vad som är orsaken till särlevnaden. Det har också framhållits, att hemskillnad kan erhållas på andra skäl än söndring, varför regeln ej alltid skulle få avsedd verkan. Från ett par håll har å andra sidan yrkats, att hustrus rätt att antaga mannens namn skall begränsas utöver vad kommittén föreslagit.

För egen del vill jag ansluta mig till ståndpunkten, att hustrun skall kunna förvärva mannens namn under äktenskapet, och denna möjlighet bör ej vara utesluten på den grund att makarna lever åtskilda till följd av söndring. Ett chikanöst utnyttjande från hustruns sida av dessa situationer synes mig ej vara att befara.

I sällsynta fall kan hustru, som under äktenskapet behållit sitt tidigare släktnamn, även efter äktenskapets upplösning ha ett välgrundat intresse av att få förvärva mannens släktnamn. Någon särskild regel för dylika fall — utöver den som upptages i 12 § — finner jag emellertid ej erforderlig.

Anmärkningar.

Förvärvar hustrun under äktenskapet för egen del annat släktnamn än mannens namn (t. ex. nytt släktnamn efter ansökan hos namnmyndigheten), bör hon likväl anses ha kvar sin rätt att anmäla antagande av mannens namn. Bestämmelsens syfte är att göra det lätt för hustrun att få namngemenskap med mannen, när en vilja därtill uppstår, liksom 14 § syftar till att bevara en uppkommen namngemenskap. Den situation som uppkommit vid vigseln genom att hustrun behållit sitt namn, förändras däremot genom att hon förvärvar mannens namn; då har hon ej längre »behållit henne tidigare tillkommande släktnamn».

Exempel:

När Lisa Andersson gifter sig med Nils Berg har hon redan en ansökan hos namnmyndigheten om ett nytt släktnamn för egen del. Hon behåller därför sitt namn Andersson och förvärvar någon tid efter vigseln det sökta namnet genom namnmyndighetens beslut. När hon, sedan barnen börjat komma, ångrar sig och vill anta mannens namn Berg genom anmälan, synes det överensstämma ej minst med det allmännas i

lagen klart dokumenterade intresse att främja en vilja till namngemenskap, att pastor bifaller detta.

7 §. Upplöses äktenskap genom äktenskapsskillnad eller genom mannens död må hustru, som förvärvat mannens släktnamn, genom anmälan hos pastor återtaga det släktnamn hon hade som ogift. Detsamma gäller, om hustru vid återgång av äktenskap tillåtits behålla mannens släktnamn.

Anmärkningar.

Rätt att genom anmälan hos pastor återtaga namn som ogift har hittills tillkommit hustru endast efter äktenskapets upplösning genom skillnads- eller återgångsdom. Nu får änka, som hittills måst söka sitt flicknamn åter hos namnmyndigheten, samma rätt.

Det är endast om hustrun förvärvat mannens namn som hon har denna möjlighet. Makar kan enligt namnlagen ha olika namn. Hustru som i dylikt fall självständigt förvärvat släktnamn under äktenskapet kan ej i denna ordning byta namn efter äktenskapets upplösning.

Ej heller kan annat namn än det släktnamn hon hade som ogift (se 4 kap.) återtagas i denna ordning. Vill den frånskilda hustrun eller änkan återgå till ett släktnamn, som hon förvärvat genom vigsel eller anmälan i ett tidigare äktenskap, måste hon ansöka därom hos namnmyndigheten.

Anmälan skall göras hos pastor. Vill kvinnan gifta om sig kan hon hos pastor — eventuellt samtidigt — anmäla både att hon återtager flicknamnet och att hon vill behålla det i sitt nya äktenskap. Vigselförrättare är ej i denna sin egenskap behörig att mottaga anmälan om återtagande av namn.

Observandum för 1964—1965 (jfr 46 §).

1. Under dessa två övergångsår kan hustru göra anmälan att hon återtar sitt namn som ogift även under bestående äktenskap, dock endast om detta ingåtts före 1964.

2. Såväl under de två övergångsåren som därefter är 7 § tillämplig även på kvinna vars äktenskap upplösts före 1964.

Exempel.

Anteckningarna i församlingsboken kol. 2—3 och personakten rum 2 enligt de nya anvisningarna i kyrkobokföringskungörelsen kommer att ge ledning i fråga om vilket namn som får återtagas. Exemplen nedan hänför sig till motsvarande exempel i 4 kap.

a) Efter namnändringen i första äktenskapet har Eva Ad intet namn att återtaga; det ursprungliga flicknamnet Bengtsson är struket. Upplöses hennes äktenskap med Nilsson blir Ad det namn hon kan återtaga.

b) För Anderssons hustru Eva Bengtsson är flicknamn ej antecknat i kol. 3 därför att hon behållit detta som släktnamn även i äktenskapet. I kol. 3 är anteckningsbilden oförändrad även efter namnbytet till Ad och motsvarar det förhållandet, att Eva ej kan återfå namnet Bengtsson, om hon skulle vilja det, genom anmälan enligt 7 §.

c) Exemplet c. visar till en början en reguljär tillämpning av 7 §. Efter namnförvärv och omgifte utvisar kol. 3, att Ad är det namn som får återtagas efter upplösning av äktenskapet med Nilsson.

VI Angående tilläggsnamn och om makars namngemenskap.

6 §. Hustru som förvärvat mannens släktnamn må framför detta bära det släktnamn hon hade som ogift. Har hustru behållit henne tidigare tillkommande släktnamn, må hon framför detta bära mannens släktnamn. Anmälan om sådant tilläggsnamn må göras hos pastor. Vad nu sagts om tilläggsnamn gäller även beträffande änka eller frånskild hustru.

Departementschefen (prop. s. 76):

Kommitténs förslag angående möjlighet för hustru att bära tilläggsnamn synes vara välgrundat och en bestämmelse därom bör upptagas i lagen. Liksom beträffande adoptivbarns namn föreslår jag, att tilläggsnamnet skall bäras framför släktnamnet. Statistiska centralbyrån har anfört, att tilläggsnamnet ej torde få antecknas i kyrkobok, då detta skulle kunna medföra risk att båda namnen uppfattades såsom ett av dubbelnamn bestående släktnamn. Denna anmärkning synes ha visst fog för sig. Om det emellertid bara är fråga om ett muntligt användande av namnet, skulle, som centralbyrån säger, en uttrycklig bestämmelse knappast vara erforderlig. En hustru som behållit sitt flicknamn kan dock ha starkt intresse av att under resor, vid vistelse på hotell eller eljest i miljöer, där hon tidigare är okänd, kunna dokumentera sin samhörighet med mannen. Tilläggsnamnet bör därför kunna inflyta i pass och liknande officiella handlingar. Även om i allmänhet ej samma synpunkter kan anläggas på frågan, därest hustrun förvärvat mannens namn och önskar ha flicknamnet som tilläggsnamn, synes samma regel böra gälla för båda fallen. Med hänsyn till det anförda har jag i departementsförslaget upptagit en bestämmelse, att hustru äger anmäla tilläggsnamn för anteckning i kyrkobok.

Såsom familjerättskommittén påpekat, kan intresse av tilläggsnamn gälla även för änka och frånskild hustru. Även de har därför i förslaget tillerkänts rätt att bära sådant namn.

Anmärkningar.

Tilläggsnamnet är ej släktnamn för den som bär tilläggsnamnet. Genom namnlagen upphäves 5 kap. 15 § giftermålsbalken; men de av dubbelnamn bestående släktnamn som redan uppkommit genom att hustru enligt detta stadgande anmält sig bära sitt eget och mannens

namn i förening bevarar denna karaktär även i fortsättningen på grund av övergångsbestämmelsen i 46 § 1 mom. namnlagen, att släktnamn, vilket vid lagens ikraftträdande finnes för någon antecknat i kyrkobok, tillkommer denne som om han förvärvat det enligt namnlagen. — Beträffande anteckningssätt se tredje avdelningen av detta cirkulär jämte bilaga.

Exempel.

Anteckningarna i församlingsboken kol. 2—3 och personakten rum 2 enligt de nya anvisningarna kommer att ge ledning i fråga om vilket tilläggsnamn som får bäras. Exemplen a) och b) nedan hänför sig till motsvarande exempel i 4 kap.

a) Hustrun Eva Andersson, f. Bengtsson, kunde ursprungligen ha kallat sig Bengtsson Andersson. Men namnet Ad »som makarna gemensamt förvärvat tillkommer henne med samma rätt som mannen» (prop. s. 112); hon har således ej »förvärvat mannens namn». I kol. 3 har namnet Bengtsson ej längre någon motsvarighet som skulle kunna antecknas som tilläggsnamn. Efter omgifte med Nilsson kan hon heta Ad Nilsson.

b) Anderssons hustru Eva Bengtsson kan kalla sig Andersson Bengtsson. (Om hon antar mannens släktnamn och även då vill ha tilläggsnamn blir namnföljden som i a) Bengtsson Andersson.) Hon förvärvar emellertid ej mannens namn utan ett släktnamn Ad för egen del; sedan torde hon få heta Andersson Ad. Det finns skäl att tolka uttrycket »behållit henne tidigare tillkommande släktnamn» på samma sätt som i den ovan under V anmärkta bestämmelsen i 6 §.

c) (utan motsvarighet i 4 kap.). Vid omgifte uppvisar Elsa Ad, f. Pettersson, hos vigselförrättaren namnmyndighetens tillstånd och anmäler att hon vill behålla namnet Ad. Samtidigt anmäler hon sin nye mans namn Runberg som tilläggsnamn. Är vigselförrättaren präst som äger mottaga anmälningar till kyrkobokföringen i kvinnans kyrkobokföringsort har även anmälningen om tilläggsnamn skett i behörig ordning. Om en annan vigselförrättare tar emot och vidarebefordrar anmälningen, bör pastor vid mottagandet anse anmälningen som gjord genom vigselförrättaren såsom ombud för kvinnan eller — beroende på formen — skriftligen av kvinnan.

Verkan av makars namngemenskap har berörts i 2 kap. a 6. och därefter i olika sammanhang. Här återges lagbestämmelsen jämte motiv.

14 §. Har makar samma släktnamn, kan de endast gemensamt förvärva annat släktnamn; dock må hustrun efter prövning enligt 11 § (d. v. s. hos namnmyndigheten) ensam förvärva henne tidigare tillkommande släktnamn.

Departementschefen (prop. s. 106):

Det är självfallet angeläget, att uppkommen namngemenskap mellan makar i möjligaste mån vidmakthålles så länge äktenskapet består. Kommittén har reglerat denna fråga genom två skilda stadganden, av vilka det ena avser förvärv genom ansökan och det andra förvärv på annat sätt. Enligt min mening är det tillfyllest med en gemensam bestämmelse, som avser såväl förvärv genom ansökan som förvärv genom anmälan; från automatiska förvärv torde i detta sammanhang kunna bortses. Det bör sålunda stadgas att, sedan hustru i den ordning i 6 § sägs förvärvat mannens släktnamn, makarna endast gemensamt må förvärva annat släktnamn. Regeln bör gälla oavsett om makarna lever åtskilda (jfr vid 6 § i departementsförslaget). Det bör uppmärksammas, att denna regel medför, att namnförvärv, som enligt vissa bestämmelser i lagen (exempelvis 3 § och 13 §) eljest skulle för endera maken ske automatiskt eller kunna ske efter anmälan hos pastor, icke blir tillämpliga för maken, om båda har samma släktnamn. Vill makarna gemensamt förvärva namnet får de ansöka härom med stöd av 12 §.

6 kap. Ansökan om släktnamn. Stavningsändring.

Beträffande bestämmelserna, vilkas tillämpning närmast ankommer på namnmyndigheten — patent- och registreringsverket (se 43 §) — hänvisas till 8—12 §§ i lagen. Följande må här anmärkas såsom av mera omedelbart intresse på pastorsexpeditionerna.

1. Ändring av släktnamns stavning.

Hittills har viss befogenhet att medge stavningsändring ansetts tillkomma pastor. Olika synpunkter framfördes i remissyttranden.

Departementschefen (prop. s. 86):

Det har därvid bl. a. yrkats, att stavningsändring skall jämställas med namnbyte och vara underkastad prövning av namnmyndigheten. Att så skall vara fallet beträffande nya släktnamn, som tillkommit efter godkännande av namnmyndigheten, håller jag för självklart. Även andra särskiljande namn torde i och med namnlagens ikraftträdande få anses vara fixerade vid den stavning kyrkoböckerna uppvisar. När det gäller icke särskiljande släktnamn bör man kunna inta en friare hållning. Namnhavaren bör i sådant namn kunna vidtaga sådana smärre stavningsändringar som ej medför att namnet blir särskiljande. Vill han ha dylik ändring införd i offentliga handlingar, torde han emellertid även i dessa fall få inhämta namnmyndighetens tillstånd.

Namnlagen torde sålunda medföra att pastors befogenhet att medge stavningsändring i kyrkobok upphör. Kyrkobokens stavning blir den som allmänt skall användas i offentliga handlingar.

2. Ansökningshandlingar (30 §).

Samma bestämmelser i fråga om släktnamn gäller för ansökningar i förnamnsärenden, vilka genom namnlagen överflyttas från centralbyrån till patent- och registreringsverket.

Det torde vara av värde, att rådsökande kan få följande upplysningar på pastorsexpeditionen.

Ansökningen skall vara skriftlig och ställas till Patent- och Registreringsverket, Namnbyrån, Box 5055, Stockholm 5. Den skall innehålla uppgift om sökandens postadress och de skäl som han grundar ansökningen på. Något särskilt formulär för ansökningen är ej föreskrivet, men en av patent- och registreringsverket rekommenderad blankett torde komma att finnas.

Vid ansökningen skall fogas prästbevis med uppgifter om sökandens (sökandenas) fullständiga namn och födelsetid. Avser ansökningen förvärv av släktnamn, skall prästbeviset dessutom innehålla uppgift om sökandes civilstånd och barn under 18 år, som står under hans vårdnad och har hans släktnamn.

Namnbevis skall enligt 5 § namnkungörelsen utfärdas för varje sökande särskilt; dock må bevis rörande släktnamn utfärdas gemensamt för man och hustru samt deras barn och adoptivbarn, som ej fyllt aderton år.

Namnbevis avseende rätt för hustru att under äktenskap behålla annat släktnamn än det hon hade som ogift skall innehålla erinran om vad hon har att vidare iakttaga för att behålla namnet.

Vid ingivande av ansökan i namnärende till namnmyndigheten skall sökande erlägga ansökningsavgift med femtio kronor. Upptager ansökan om erhållande av släktnamn mera än tre namnförslag, skall för varje förslag utöver de tre första därjämte erläggas en tilläggsavgift om tio kronor.

Göres ansökan om släktnamn gemensamt av personer, för vilka enligt 5 § gemensamt namnbevis må utfärdas, skall i ärendet erläggas avgift allenast såsom för en sökande. Göres eljest ansökan om släktnamn gemensamt av flera, må ej mer än dubbel avgift uttagas i ärendet.

3. Underrättelse till pastor om beslut.

Enligt 1901 års släktnamnsförordning har sökanden att själv förete sitt namnbevis hos pastor för att få det godkända namnet infört i kyrkoböckerna. Han kan dröja därmed upp till ett år, även om året utlöper först 1964; men detta gäller blott 1963 års namnbevis. Denna ordning förändras i övrigt helt. Namnmyndigheten skall enligt namnlagen ex officio underrätta pastor om sitt beslut. Anteckning skall göras med stöd av denna underrättelse och utan att någon viss tidsfrist avvaktas.

7 kap. Förlust av släktnamn.

a. Vid förlust av äktenskaplig börd.

15 §. Förklaras någon icke hava äktenskaplig börd och har hans moder annat släktnamn än mannen, förlorar han dennes släktnamn och förvärvar istället moderns släktnamn, där ej rätten tillåter att han behåller mannens namn.

Departementschefen (prop. s. 109):

Departementsförslaget innebär, som tidigare omtalats, att barn utom äktenskap vid födelsen förvärvar moderns aktuella släktnamn. Om modern är gift och i äktenskapet bär sin mans namn, blir alltså det utomäktenskapliga barnet berättigat till samma namn. Någon konsekvens av bördstalan kommer i sådant fall icke i fråga. Har modern behållit sitt tidigare släktnamn eller födes barnet först sedan modern efter äktenskapets upplösning återtagit sitt tidigare namn, skall barnet emellertid enligt huvudregeln förvärva detta. Det är allså i dessa fall som barnet, om det förklaras icke ha äktenskaplig börd, förlorar rätt till den tidigare presumerade faderns släktnamn.

Anmärkningar.

Följande tre fall synes kunna uppkomma (jfr SFS 1963: 531 bilaga 1).

1. I domen tillåtes barnet uttryckligen att behålla mannens namn. Beträffande barnets namn göres ingen ändring i kyrkoböckerna.

Exempel:

Gossen Per, enligt kyrkoböckerna son till Sven Andersson och h. h. Eva Bime och sålunda antecknad med släktnamnet Andersson, frändömes äktenskaplig börd men tillåtes behålla mannens namn. I underrättelsen från domstolen till pastor (SFS 1963: 531 bilaga 1) torde följande bli antecknat: »Barnet har tillåtits behålla släktnamnet Andersson».

2. Barnets moder har samma namn som mannen. Barnet fick som barn i äktenskap mannens namn och skall efter domen såsom barn utom äktenskap ha moderns namn, vilket är detsamma. Beträffande barnets namn göres ingen ändring i kyrkoböckerna. Att barnet numera har moderns namn är emellertid en omständighet, som kan få betydelse vid framtida namnändringar.

Exempel:

Det förra exemplet varieras så att gossens moder antages heta Andersson, f. Bime. Domstolen meddelar pastor: »Barnet har behållit moderns namn Andersson» (SFS 1963: 531 bilaga 1).

3. Barnets moder har annat namn än mannen. Detta är det fall som avses i stadgandet (jfr departementschefens uttalande). Barnet fick som barn i äktenskap mannens namn men skall numera, om ej annat sägs i domen, såsom barn utom äktenskap ha moderns namn, vilket är ett annat. Beträffande barnets namn sker i detta fall ändring i kyrkoböckerna.

Exempel:

Per Andersson, som förklaras sakna äktenskaplig börd i äktenskapet mellan Sven Andersson och Eva Bime, tillåtes ej behålla namnet Andersson. Domstolen meddelar pastor: »Barnet har förlorat släktnamnet Andersson och i stället förvärvat moderns släktnamn Bime».

b. Vid hävande av adoption (jfr SFS 1963: 531 bilaga 3).

15 §. Häves adoptivförhållande, förlorar adoptivbarnet adoptantens släktnamn och återförvärvar det namn barnet hade före adoptionen, där ej rätten tillåter att barnet behåller adoptantens namn.

c. Vid återgång av äktenskap.

15 §. Dömes till återgång av äktenskap, förlorar hustrun släktnamn som hon enligt 6 § första eller andra stycket förvärvat och återförvärvar det släktnamn hon hade före äktenskapet, där ej rätten tillåter att hon behåller mannens namn.

Departementschefen (prop. s. 112):

Regeln bör avse endast sådant namn, som hustrun förvärvat genom vigseln eller efter anmälan under äktenskapet. Namn som makarna gemensamt förvärvat tillkommer henne med samma rätt som mannen, och det bör ej komma i fråga att hon till hans förmån frändömes rätten att bära sådant namn.

Då hustrun till följd av återgången av äktenskapet förlorar mannens släktnamn, bör hon få återförvärva det namn som tillkom henne före äktenskapet. Detta bör gälla även om namnet är ett annat än hennes flicknamn. Vid återgång av äktenskap bör ju såvitt möjligt de förhållanden som förelåg vid äktenskapets ingående återställas, en grundsats som leder till att hustrun bör kunna återfå namn, som hon förvärvat i ett tidigare äktenskap.

d. Då någon frändömts ett genom anmälan hos pastor eljest förvärvat namn.

16 §. Har någon i annat fall än som avses i 15 § genom anmälan hos pastor förvärvat släktnamn, som rätteligen icke tillkommer honom, kan rätten på talan av den vars namn han förvärvat förklara honom namnet förlustig. Han återförvärvar det släktnamn han hade före anmälningen.

Departementschefen (prop. s. 109):

Kommittén har även upptagit stadgande om namnförlust i fall, då ett barn förklaras icke vara trolovningsbarn. Detta är dock ej ett så typiskt fall, att det bör föranleda särskild reglering. Såsom vid remissbehandlingen framhållits kan flera andra fall tänkas, såsom då medgivande eller samtycke felaktigt lämnats, då arvsrättsförklaring av misstag avgivits eller då formellt fel skett vid anteckning av släktnamn. För att täcka alla dessa fall torde böra upptagas en allmän regel om namnförlust i fall, då någon genom anmälan hos pastor förvärvat släktnamn, som rätteligen icke tillkommer honom. Med bestämmelsen avses alla fall, då pastor ej bort upptaga anmälan, vare sig detta beror på att formell brist förelegat vid förfarandet eller att åberopat lagrum ej varit tillämpligt för den anmälande.

e. Då någon frändömts ett hos namnmyndigheten förvärvat namn.

Om annan lider förfång av namnet till följd av risk för förväxling kan han föra talan hos domstol mot förvärvaren. Förklaras denne namnet förlustig återförvärvar han det släktnamn han förut hade. För närmare kännedom om stadgandets innehåll hänvisas här till lagtexten, 17 §.

f. Förlust för biperson till någon som enligt 15—17 §§ (a—e ovan) förklarats släktnamn förlustig.

Av 18 §, beträffande vilken hänvisas till lagtexten, framgår att huvudpersonens namnförlust ej automatiskt medför sådan förlust även för bipersonen. Dom mot denne erfordras. I domen skall fastställas det namn som förvärvas i stället för det förlorade.

8 kap. Förnamn.

Folkbokföringsförordningens bestämmelser om förnamn har med vissa ändringar överförts till namnlagen. I 16 § finns fr. o. m. den 1 januari 1964 endast en hänvisning till namnlagen utöver vad som gäller angående födelseanmälan samt en bestämmelse om anmaning vid försummelse att anmäla förnamn; 17 § har upphävts. Nedan återges namnlagens bestämmelser.

a. Namngivning (23 §).

Barn skall, om det lever, givas förnamn inom sex månader efter födelsen. Har förnamn givits annorledes än vid dop inom svenska kyrkan, skall namnet före utgången av nämnda tid anmälas hos pastor.

Observera att den nuvarande sexveckorsfristen för förnamnsanmälan förlängts till *sex månader*. I lagen har ej medtagits den av kommittén

föreslagna bestämmelsen att »inom ett år efter födelsen må barnet givas ytterligare förnamn». (Kommittén avsåg därutöver att namntillägg skulle få ske vid dop etc. liksom enligt lagen).

Departementschefen i övrigt (prop. s. 129):

Det föreslagna stadgandet innebär, att det står envar öppet att med stöd därav ge barnet förnamn på det sätt som vederbörande önskar. Sker det vid dop inom svenska kyrkan, skall dopförrättaren underrätta pastor i födelseförsamlingen därom — — —, och anteckning om namnet sker automatiskt. Någon ytterligare förnamnsgivning blir i sådant fall ej möjlig enligt förevarande lagrum. Sker den första förnamnsgivningen på annat sätt, skall vårdnadshavaren göra anmälan om namnet hos pastor. En särskild bestämmelse om anmälningsskyldighet samt om den tid inom vilken anmälan skall göras, torde få upptagas i ett andra stycket av paragrafen; att anmälan skall göras av vårdnadshavaren framgår av 42 § i departementsförslaget. Ända till dess anmälningen skett är dock föräldrarna oförhindrade att ändra sig; förnamnsgivningen är alltså i dessa fall ej definitiv förrän pastor fått anmälan om namnet. Vid sådant förhållande bör tidsfristen för anmälningen sammanfalla med fristen för själva namngivningen. Sedan anmälan skett, kan förnamnsgivning enligt förevarande paragraf ej heller i dessa fall vidare förekomma. Möjlighet bör beredas att efter den nu föreslagna sexmånadersfristens utgång i särskild ordning ge ytterligare förnamn eller i undantagsfall byta förnamn. Bestämmelser härom upptagas i nästföljande båda paragrafer.

Anmärkning. Tankegången i detta yttrande synes med andra ord vara denna. Namngivningen vid dop inom svenska kyrkan är definitiv; barnets vårdnadshavare (vanligen föräldrar) har inget inflytande på det automatiska förfarande, som leder till namnens antecknande i kyrkobok. Men har namn givits vid annat dop eller eljest i annan ordning, blir kyrkoboksanteckningen enbart beroende på vårdnadshavarnas anmälan. Det står dem fritt att anmäla andra eller flera namn. Men med deras anmälan är ej blott anmälningsmöjligheten utan även namngivningsmöjligheten slut, såvitt på 23 § beror; beträffande ceremoniellt namntillägg och anmälan därom i vissa fall samt beslut av namnmyndigheten se 24—25 §§. Vid möte i december 1963 inför riksbyrån med rikets kyrkobokföringsinspektörer uppnåddes enighet om åsikten, att efter en första anmälan ytterligare förnamn för barn ej får anmälas, där det ej är fråga om ceremoniellt namntillägg, som anmäles enligt 24 §.

b. Namntillägg (24 §).

Vid dop m. m.: Äger dop eller motsvarande religiös förrättning rum efter det förnamn givits enligt 23 §, må därvid givas ytterligare förnamn. Sådant

namn skall, om det ej givits vid dop inom svenska kyrkan, anmälas hos pastor.

E l j e s t: Efter ansökan hos namnmyndigheten må dock eljest, om särskilda skäl äro därtill, den som förvärvat förnamn erhålla ytterligare sådant namn.

Observera att genom denna bestämmelse och den följande (nedan under c.) ärendena om tillägg och ändring av förnamn överflyttas från statistiska centralbyrån till patent- och registreringsverket.

Departementschefen (prop. s. 131):

Av ålder har dopet haft en central betydelse för förnamnsgivningen, och kommitténs förslag, att dop som sker efter den första namngivningen skall medföra rätt att tillägga förnamn, har icke från något håll föranlett erinringar. Denna både av religiösa motiv och av tradition betingade förnamnsgivning bör också enligt min mening bibehållas. Även kommitténs förslag att här inbegripa andra religiösa förrättningar, till vilka en förnamnsgivning kan vara knuten, synes befogat. Tillägg av förnamn bör alltså få göras vid dop eller motsvarande religiös förrättning.

Vad angår frågan om omdop har flera remissinstanser vänt sig mot tanken, att en vuxen person som övergår från en religion till en annan därvid skall äga tillägga ytterligare förnamn. Det synes emellertid föreligga ett befogat intresse för den, som inträder i svenska kyrkan eller från denna övergår till annat trossamfund, att äga möjlighet att i samband därmed göra tillägg till tidigare förnamn. Ett omdop inom samfund som vederbörande redan tillhör torde däremot, med hänsyn till den innebörd som brukar ges dopet, ej få anses utgöra grundval för antagande av ytterligare förnamn. Det synes ej vara erforderligt att i lagtexten markera denna begränsning. Lagtexten bör alltså kunna utformas så, att ytterligare förnamn må ges vid dop eller motsvarande religiös förrättning, som äger rum efter det namn givits enligt huvudregeln i 23 §. Någon anledning att använda olika terminologi i fråga om namngivningen med hänsyn till om personen är under eller över 18 år finner jag ej föreligga. Föreskrift bör liksom i 23 § meddelas om anmälan av namnet hos pastor.

Såsom kommittén föreslagit bör även beredas möjlighet att på administrativ väg erhålla namntillägg. Den av kommittén förordade begränsningen, att endast ett förnamn må erhållas i denna ordning, synes dock kunna slopas. I särskilt fall bör alltså mer än ett namn kunna godkännas, om sökanden visar att han har behov därav.

c. Namnändring (25 §).

Om synnerliga skäl äro därtill, må efter ansökan hos namnmyndigheten den som förvärvat förnamn i stället för detta erhålla annat förnamn så ock vinna förklaring, att han ej längre skall bära visst förnamn.

Observera ärendenas överflyttning till patent- och registreringsverket.

Anmärkning: Frågan om ändring av förnamns stavning i kyrkobok har ej berörts i prop. Den befogenhet att besluta härom, som hittills ansetts tillkomma pastor, har samband med bestämmelsernas plats och lydelse i folkbokföringsförordningen samt pastors allmänna befogenhet i fråga om ändring i kyrkobok. Sistnämnda befogenhet kan ej längre åberopas, sedan bestämmelserna om förnamns form upptagits i allmän lag. Det synes därför vara riktigast att anse, liksom i fråga om ändring av släktnamns stavning (se 4 kap.), att pastors befogenhet att besluta upphört.

d. Förnamns beskaffenhet (26 §).

Såsom förnamn må ej godkännas namn, som kan väcka anstöt eller som kan antagas leda till obehag för bäraren eller som eljest uppenbarligen icke är lämpligt såsom förnamn.

Observera att stadgandet har annan lydelse än det motsvarande i 17 § folkbokföringsförordningen.

Departementschefen (prop. s. 134):

De av kommittén föreslagna bestämmelserna om förnamns form anknyter till motsvarande bestämmelser om släktnamn (9 § i departementsförslaget). Vad som i detta sammanhang är väsentligt är enligt min mening att förhindra, att barn belastas med kuriösa eller frånstötande förnamn. Vidare bör i princip ej såsom förnamn godkännas namn av påtaglig släktnamnstyp. Vad angår s. k. patronymikon bygger förekomsten av sådana inom vissa släkter på en mycket långvarig tradition. I den mån det ej finns risk för att patronymikon uppfattas såsom det verkliga släktnamnet, bör förnamn av denna typ kunna godkännas. Som regel torde dylik risk ej föreligga, eftersom patronymikon nästan enbart brukar ges i sådana fall, då släktnamnet ej är sonnamn.

De grundsatser som enligt det anförda bör gälla beträffande förnamns form synes ha kommit till ett i huvudsak riktigt uttryck i den av kommittén föreslagna formuleringen av stadgandets första stycke. Det bör således stadgas, att såsom förnamn ej må godkännas namn som kan väcka anstöt, som kan antagas leda till obehag för bäraren eller som eljest uppenbarligen icke är ägnat såsom förnamn. Dopförrättare vid dop inom svenska kyrkan har att iakttaga en i lag den 20 december 1946 om tillägg till 3 kap. kyrkolagen meddelad bestämmelse, att vid dop ej får ges namn, som uppenbarligen kan väcka anstöt eller åtlöje. Denna bestämmelse torde böra ändras, så att dess avfattning överensstämmer med den regel som nu upptages i namnlagen. En sådan ändring förutsätter medverkan av kyrkomötet.

Vid anmälan om förnamn ankommer det på pastor att pröva om namnets form uppfyller de krav som anges i namnlagen. Folkbokföringsförordningens bestämmelse, att pastor ej må vägra att i födelse- och dopbok införa namn som givits i dop, förrättat eller bekräftat inom svenska kyrkan, ändock att han för egen del anser att namnet ej bort givas, synes ha sin grund däri, att förordningen endast reglerar förut-

sättningarna för anteckning i kyrkobok. När bestämmelserna om förnamns form upptages i allmän lag, ligger det i sakens natur, att kyrkobokförande pastor icke, lika litet som då det gäller av namnmyndigheten godkänt namn, kan få vägra att införa förnamn, som godkänts vid dop inom svenska kyrkan. Någon särskild föreskrift härom synes därför ej längre erforderlig.

9 kap. Vårdnadsfrågor. Utlänningar.

a. Vårdnadsfrågor.

1. Anmälan enligt namnlagen för barn under 18 år skall göras av vårdnadshavaren. I en del fall har även automatiska namnförvärv för sådant barn gjorts beroende av att det står under viss persons vårdnad. Såsom framgår av redogörelsen i 7 kap. riskerar den, som ej rätteligen förvärvat sitt namn, under vissa omständigheter att bli frändömd namnet. Frågan om vem som är vårdnadshavare har därför stor betydelse.

2. Där pastor ej finner tillräcklig ledning av att annan myndighet nyligen prövat vårdnadskapet (jämför de fall då domstols förklaring att namnbytet är till barnets bästa erfordras) kan i anmälningsfall de riktlinjer för utredning om vårdnadskapet, som lagrådet på sin tid angav för religionsfrihetslagens tillämpning, alltjämt och analogivis tagas till utgångspunkt. Lagrådets yttrande[1], som intagits i riksbyråns cirkulär nr 32, återupprepas här.

Beträffande vårdnad om barn i äktenskap gäller såsom huvudregel enligt 6 kap. 1 § föräldrabalken, att barn i äktenskap står under föräldrarnas gemensamma vårdnad till dess barnet fyllt 21 år eller ingått äktenskap. För beslut i vårdnadsfråga erfordras alltså, att enighet föreligger mellan föräldrarna om hur frågan bör lösas. Någon utväg att slita meningsskiljaktighet mellan dem anvisar lagen icke. I vissa fall — såsom då en av föräldrarna gör sig skyldig till grov försummelse vid vårdnadens utövande eller han för ett lastbart eller supigt liv eller han är till följd av frånvaro, sjukdom eller annan orsak för längre tid förhindrad att deltaga i vårdnaden — kan rätten fråntaga honom vårdnaden och förordna, att denna skall tillkomma den andre ensam. Inträffar sådant fall i fråga om båda föräldrarna, äger rätten överflytta vårdnaden å särskilt förordnad förmyndare. Ha föräldrarna på grund av söndring i äktenskapet flyttat från varandra, utan att det dömts till hemskillnad eller äktenskapsskillnad mellan dem, kan endera utverka domstols förordnande angående vårdnaden om barnen. Dömes till hemskillnad eller äktenskapsskillnad, måste domstolen giva förordnande, hur vårdnaden skall utövas. Dör en av föräldrarna, tillkommer vårdnaden den andre. Att märka är, att förslaget innehåller de avvikelser från föräldrabalkens regler, att vårdnadshavarens beslutanderätt i fråga om barns samfundstillhörighet upphör, när barnet fyllt 18 år, samt att sedan barnet fyllt 12 år dess samtycke erfordras.

[1] Vid 5—6 §§ i förslaget, lika med 7—8 §§ i religionsfrihetslagen.

Av nu återgivna regler framgår, att det normala är, att vårdnaden om barnen tillkommer båda föräldrarna gemensamt. Inställa sig *föräldrarna inför pastor och förena sig i* en anmälan eller ansökan av ifrågavarande slag, lärer pastor, försåvitt icke särskild anledning till annat föreligger, kunna nöja sig med en muntlig försäkran, att vårdnaden tillkommer dem båda. En sådan förklaring torde också i allmänhet vara tillräcklig, när anmälan, som avses i andra stycket av paragrafen eller i 6 § andra stycket, eller ansökan om inträde i svenska kyrkan göres i en av båda föräldrarna undertecknad och vederbörligen bevittnad skrift eller utav en av dem personligen under åberopande av fullmakt från den andre. Gör däremot eljest blott en av föräldrarna skriftligen eller muntligen anmälan, som nu sagts, föreligger som regel anledning att fordra närmare utredning, huruvida sökanden är ensam vårdnadshavare eller i fall, som avses i sista punkten av 5 § andra stycket, har del i vårdnaden, såvitt detta förhållande ej är känt för pastor. *Så blir också fallet, när allenast en av föräldrarna vidtager* åtgärd för barns inträde i eller utträde ur kyrkan. Föreligger hemskillnad eller äktenskapsskillnad mellan makarna, utvisar domstolens beslut i vårdnadsfrågan vem som har vårdnaden. Eftersom barnavårdsnämnden, enligt kungörelsen den 16 december 1949 om skyldighet för domstol att lämna uppgifter i mål och ärenden enligt föräldrabalken, skall erhålla underrättelse om domstols beslut rörande vårdnaden om barn, som ej fyllt 18 år, kan pastor genom förfrågan hos nämnden erhålla upplysningar i ämnet.

3. Lagrådets uttalande hänför sig närmast till anmälningsfall. Den möjlighet av kontroll hos barnavårdsnämnd, som påpekas i slutet av uttalandet, står emellertid öppen även vid tillämpning av automatiskt verkande regler om namnförvärv.

b. Utlänningar (8 §).

Endast frågan om utlännings rätt att förvärva namn efter *ansökan* hos namnmyndigheten har reglerats i lagen. Därom stadgas:

Lika med svensk medborgare anses utlänning, som är gift med svensk medborgare. Annan utlänning, som stadigvarande vistas här i riket, äger, om skäl äro därtill, erhålla släktnamn enligt vad nu är sagt.

Med varning för okritiska analogier från detta stadgande inom det område, där pastorsämbetena har att tillämpa namnlagen, återges nedan utförligt ur propositionen den diskussion som förekommit i detta ämne. *I tveksamma fall bör pastor som hittills rådgöra med riksbyrån.*

Ur propositionen:

1. Enligt förslagets inledande bestämmelse skall lagens regler om namnrätt gälla endast för svensk medborgare. Lika med svensk medborgare skall emellertid anses u t l ä n n i n g, som erhållit bosättningstillstånd i riket, samt utländsk kvinna, vilken efter äktenskap

med svensk man tager stadigvarande hemvist i riket. Vidare föreslår kommittén, att Kungl. Maj:t skall äga efter avtal med främmande stat förordna, att namnlagen skall tillämpas på alla den andra statens här i riket bosatta medborgare och att bestämmelserna om skydd för släktnamn skall tillämpas på i den andra staten inhemskt namn.

2. Endast ett fåtal remissinstanser har yttrat sig om förslagets bestämmelser om utlänningars namn, men de gjorda uttalandena är å andra sidan över lag kritiska. Statistiska centralbyrån föreslår, att namnlagen tills vidare antages endast med tillämpning på svenska medborgare och att utlännings rätt till namn blir föremål för ytterligare utredning. Familjerättskommittén påpekar, att hittillsvarande bestämmelser i giftermålsbalken och föräldrabalken ej innehåller någon reglering av internationellrättsliga spörsmål. I vissa fall är det självklart, anser kommittén, att svensk lag är tillämplig på utlänning, såsom då här i riket bosatt svensk man gifter sig med utländsk kvinna eller då utländskt barn adopteras av här bosatt svensk. I andra fall kan frågan vara vansklig att avgöra. Man bör här liksom beträffande andra internationellrättsliga frågor av familjerättslig karaktär söka anknytningsmoment. Man torde därför göra klokast i att avhålla sig från att lösa de internationellrättsliga frågorna i lagtexten. Familjerättskommittén tror ej, att konventionsmöjligheten utanför de nordiska staterna kommer att ha någon praktisk betydelse. Ej heller i fråga om det privaträttsliga skyddet är förslagets schematiska regler lämpliga. Däremot finner familjerättskommittén, att det kan vara önskvärt att det administrativa förfarandet kommer att vara tillämpligt endast på en närmare angiven personkrets, inom vilken förutom svenska medborgare t.ex. här i landet kyrkobokförda utlänningar kan inrymmas.

Även hovrätten över Skåne och Blekinge anser, att den av namnrättskommittén förordade lösningen medför så stora svårigheter, att det vore att föredraga att göra lagen tillämplig på alla i riket bosatta utlänningar. Därtill är emellertid ett stadgande om införande av namn till riket påkallat. Det framstår såsom en lucka i lagen att däri icke anges den förvärvsgrund, som består i att utlänning som bosätter sig i riket behåller släktnamn och förnamn, till vilka han har rätt enligt annat lands lag.

Departementschefen:

Jag anser jämväl, att en i kommittéförslaget upptagen särskild bestämmelse (36 §) om utlännings rätt till namn bör utgå. Frågor om utlännings familjerättsliga förvärv av släktnamn och förnamn torde liksom nu kunna lämnas öppna för praxis. Däremot bör, såsom familjerättskommittén påpekar, det administrativa förfarandet i denna del regleras. Jag föreslår, att den paragraf, i vilken de allmänna förutsättningarna för rätt till administrativt namnbyte anges, kompletteras med bestämmelser om de fall, i vilka annan än svensk medborgare äger rätt till sådant namnbyte. Någon uttrycklig regel om utlännings rätt att vid inflyttning till riket behålla honom enligt utländsk lag tillkommande namn finner jag ej påkallad.

10 kap. Övergången. Åren 1964—1965.

I. Rätten till kyrkobokfört namn.

Släktnamnsförordningen gav ett *administrativt* namnskydd. Den angav villkoren för att släktnamn skulle få antecknas i kyrkobok. Den förbjöd namnmyndigheten att godkänna namn som var i bruk för annan släkt. Men det var ovisst om detta namnskydd hade till bakgrund en verklig *privaträtt till namn,* som kunde göras gällande även inför domstol. På grund av prejudikat antogs dock en sådan rätt gälla till adliga namn. Genom namnlagen skapas en sådan rätt även till borgerliga namn. I 7 kap. ovan har omnämnts bestämmelserna om förlust av släktnamn till följd av dom. I detta sammanhang må även erinras om bestämmelserna i 19—22 §§ namnlagen om särskilt skydd för egenartat släktnamn, för vilka det ej ansetts behövligt att redogöra i detta cirkulär.

Omedelbart ger lagen den som förvärvar släktnamn enligt lagen en sådan rätt till namnet. Samma rättsskydd får enligt 46 § 1 mom. de *släktnamn* som redan vid lagens ikraftträdande är antecknade i kyrkoböckerna. Stadgandet lyder:

Släktnamn, vilket vid denna lags ikraftträdande finnes för någon antecknat i kyrkobok, tillkommer denne som om han förvärvat det enligt denna lag.

Anmärkning. Av 46 § 3 mom. framgår indirekt, att talan om ensamrätt till sådant namn ej kan väckas efter lagens ikraftträdande. Ett undantag har dock gjorts för namn, som godkänts av namnmyndigheten under åren 1962 och 1963. Denna talerätt preskriberas dock på 2 år från godkännandets dag.

Departementschefen (prop. s. 159):

Enligt min mening bör man nu tillse, att namnförhållandena slutgiltigt stabiliseras. Namnlagen bör därför medföra, att sådana tvister, som hittills varit möjliga även mellan släkter vilka i flera generationer använt samma släktnamn, ej längre kan ifrågakomma. Undantaget beträffande godkända namn motiveras med, att sådant namn kan ha antecknats kort tid före lagens ikraftträdande, och att även efter ikraftträdandet sådan anteckning kan komma att ske (se under 2 nedan).

II. Godkänt men ej antecknat namn.

46 § 2 mom. Släktnamn, som någon fått godkänt enligt § 1 punkt 5 släktnamnsförordningen (d. v. s. av namnmyndigheten) **men som ej vid namnlagens ikraftträdande är antecknat för honom i kyrkobok, skall tillkomma honom som om han förvärvat namnet enligt namnlagen, om han inom ett år från den dag namnet godkändes anmäler det hos pastor till införande i kyrkobok.**

Departementschefen (prop. s. 158):

Enligt § 1 punkt 5 släktnamnsförordningen innefattar namnmyndighetens godkännande av nytt släktnamn rätt för sökanden att få namnet antecknat i kyrkobok. Sådan anteckning kan dock endast ske efter sökandens egen anmälan, och enligt § 6 släktnamnsförordningen skall han inom ett år från den dag godkännandet meddelades anmäla namnet hos pastor till införande i kyrkobok. Underlåter han att göra sådan anmälan, är godkännandet utan verkan. En följd härav synes kunna bli, att ett godkännande som före namnlagens ikraftträdande meddelats enligt släktnamnsförordningen, grundar rätt till namnbyte utan att det nya namnet ändock enligt förevarande paragrafs första moment tillkommer sökanden såsom släktnamn. Enligt min mening bör han i sådant fall ha möjlighet att inom den ursprungliga ettårsfristen anmäla namnet till införande i kyrkobok. Endast om så sker, bör namnet tillkomma honom såsom om han förvärvat det enligt namnlagen.

Påpekande. Eftersom ettårsfristen för ett namn, som godkänts vid utgången av år 1963 utlöper vid utgången av år 1964, kan fr. o. m. 1.1.1965 detta stadgande ej vidare föranleda anteckning av namn. Stadgandets tillämplighet upphör successivt under år 1964, eftersom ettårsfristen räknas från dagen för godkännandet, ej från dagen för lagens ikraftträdande.

III A. Släktnamnslösa (åren 1964—1965).

46 § 2 mom. Den som vid namnlagens ikraftträdande saknar släktnamn äger inom 2 år därefter antaga sådant namn enligt bestämmelserna i § 1 punkt 3 i 1901 års släktnamnsförordning. Har han ej inom sagda tid förvärvat släktnamn, skall tillnamn, under vilket han är antecknad i kyrkobok, tillkomma honom såsom släktnamn enligt namnlagen.

Fr. o. m. 1.1.1966 är sålunda alla efternamn i kyrkoböckerna släktnamn, med undantag av tilläggsnamn, som anmälts enligt namnlagen.

Enligt § 1 punkt 3 släktnamnsförordningen äger den, som saknar släktnamn, efter anmälan hos pastor som släktnamn anta sonnamn, som bildats på hans faders, farfaders eller morfaders eller i almanackans namnlängd upptaget manligt förnamn, eller ock gårdsnamn, med vilket han efter ortens sed allmänneligen benämnes.

Ur propositionen.

Inledningsvis må återges följande till belysning av de använda begreppen (prop. s. 20):

S l ä k t n a m n är ett namn, vilket uttrycker samhörighet mellan namnhavaren och hans föräldrar, barn och syskon samt är avsett att oförändrat brukas generation efter generation för att utmärka sådan samhörighet. Bruket av släktnamn har i vårt land ännu ej helt trängt

ut det äldre namnskicket med personliga tillnamn. Sådana förekom tidigare av varierande slag men nu kvarstår i bruk huvudsakligen endast två typer, patronymikon och gårdsnamn. Ett patronymikon utmärker namnbärarens samhörighet med fadern och utgöres numera oftast av ett sonnamn byggt på faderns förnamn. Bruket av gårdsnamn är väsentligen knutet till lokala sedvänjor inom vissa landsändar, främst Dalarna.

I *remissyttranden* över den av kommittén föreslagna bestämmelsen uttalades tvekan om lämpligheten av att helt förhindra bruket av patronymikon i fortsättningen. Vidare ifrågasattes, om icke bestämmelsen borde få tillämpas generöst så att även ett sonnamn, som burits under två generationer, kunde utbytas, om det redan fastställts att det bäres som släktnamn. Som ett allvarligt problem framhölls, att stadgandet kan komma att innebära många arbetskrävande ändringar inom en mycket kort tidsperiod.

Departementschefen (prop. s. 158):

Från några håll har ifrågasatts, huruvida man i fortsättningen bör förhindra bruket av s. k. patronymikon. Det synes emellertid som om patronymikonbruket vållat vissa olägenheter för folkbokföringen. I den mån det finns intresse att bibehålla en inom en släkt upprätthållen patronymikontradition, synes den möjlighet som enligt förslaget föreligger att ge patronymikon såsom förnamn vara tillfyllest.

Lagrådet har föreslagit att i 46 § 2 mom. andra stycket skall upptagas en bestämmelse, att namnmyndigheten skall bestämma släktnamn för den som saknar sådant och ej heller har i kyrkobok antecknat tillnamn. Den grupp medborgare det här gäller torde vara mycket liten och synes knappast kunna utgöra något problem från identifieringssynpunkt. En sådan regel skulle därför närmast bli en ordningsföreskrift. Jag vill emellertid erinra om att redan namnrättskommittén avböjt tanken på en så långt gående namnplikt, att den som helt saknar »efternamn» ålägges att förvärva släktnamn. Någon erinran mot denna ståndpunkt har vid remissbehandlingen ej framställts. Ej heller för egen del kan jag förorda, att en bestämmelse av angiven innebörd upptages i lagen.

Anmärkningar. Den s. k. generationsregeln.

1. Betydelsen av att far och son haft samma sonnamn har prövats av Regeringsrätten i rättsfallen RÅ 1954 ref. 19 och RÅ 1956 not E 20. I 1954 års fall åberopade domkapitlet, att namnet Johansson burits i två generationer före barnen och därför måste betraktas som deras släktnamn. Regeringsrätten föredrog den obestämdare formuleringen: »med hänsyn till i målet upplysta förhållanden», och då samma domkapitel i 1956 års fall övergick till denna formulering, skrev Regerings-

rätten: »ej ändring». Slutsatsen blev dock i båda fallen densamma: att faderns och farfaderns sonnamn betraktades som barnens *släktnamn.*

I 1956 års fall hette klaganden Tore Svensson, och hans far hette Ernst Svensson. Klaganden ville att hans barn skulle få antaga släktnamnet Toreson. Två skiljaktiga regeringsråd ville bifalla hans talan. Båda utgick i sina yttranden från att Ernst Svensson »i likhet med sina förfäder brukat faderns förnamn med tillägg av son». *Regeringsrådet Eckerberg* anförde bl. a.: »Väl har även klaganden antagit tillnamnet Svensson. Emellertid må med hänsyn till omständigheterna i målet tilltro sättas till klagandens uppgift därom, att ej heller han antagit detta namn som släktnamn». *Regeringsrådet Kuylenstierna* anförde bl. a.: »Emellertid har klaganden uppgivit att han icke antagit namnet som släktnamn, men att han behållit det som tillnamn därför att han funnit namnet Ernstsson för tungt såsom sådant». Båda regeringsråden ansåg därför — i motsats till majoriteten — att barnen saknade släktnamn.

I 1954 års fall förekom ej några skiljaktiga meningar. Regeringsrådet Kuylenstierna var även då ledamot vid målets avgörande. När det som i förevarande fall gäller tillämpning av sedvanerätt är det svårt att ge en regel med få ord. Därför lämnas nedan en historik över uttalade åsikter.

2. I meddelanden från centralbyråns namnbyrå på förfrågningar brukade sägas, att »därest samma son-namn blivit i kyrkobok antecknat såsom efternamn för två generationer i följd och namnet *burits* av såväl fader som hans barn, är *presumtionen* för att son-namnet antagit karaktär av släktnamn.» Namnet synes »dock under vissa förutsättningar kunna anses *icke* hava fått karaktär av släktnamn för vederbörande, nämligen om det saknas uppgift i kyrkobok om att namnet antecknats såsom släktnamn och det icke heller varit avsett, att namnet skulle i och med antecknandet i kyrkoboken bliva släktnamn. I sådant fall torde pastor äga såsom släktnamn anteckna faders förnamn med tillägg av son, om det styrkes, att det i kyrkobok antecknade son-namnet icke burits av den senare generationen i det dagliga livet utan denna i stället benämnts med det begärda son-namnet.»

3. Förslag till ändringar i släktnamnsförordningen i 1936 års uppbördskommittés betänkande (SOU 1938: 41) och folkbokföringskommitténs betänkande (SOU 1944: 52) utgår från generationsregeln. I namnrättskommitténs betänkande (SOU 1960: 5 s. 80) sägs att »enligt uppfattningen inom riksbyrån för folkbokföringen bör vad sålunda föreslagits redan nu tillämpas och kyrkobokförarna synes i allmänhet handla i överensstämmelse därmed. Ett efterföljande av dessa rekommendationer medför dock icke, att patronymikon automatiskt övergår till att rätteligen utgöra släktnamn. Saknar vederbörande släktnamn kan patronymikon endast under de förutsättningar som angives i SIF antecknas som släktnamn».

Rekommendationer i enlighet med regeln gavs emellertid redan innan

statistiska centralbyrån genom 1946 års lagstiftning blev namnmyndighet och riksbyrå för folkbokföringen; och inom namnbyrån synes åsikterna beträffande regeln vara oförändrade, även sedan namnbyrån numera överförts till patent- och registreringsverket. Regelns ålder i kyrkobokföringspraxis är svårbestämbar. En sådan praxis omnämnes av uppbördskommittén i 1938 års betänkande. Men kommitténs förslagsmotivering i övrigt går, liksom sedermera folkbokföringskommitténs, tillbaka på uttalanden i professor Gösta Ebersteins namnlagsbetänkande av år 1921. Följande referat därur torde kunna bidra till en närmare förståelse av regelns innebörd.

4. I 1921 års betänkande (s. 40) erinras om att det förekommer två slags sonnamn, »nämligen å ena sidan sådana, som i oförändrad form övergått på avkomlingar och därigenom enligt den terminologi, som får anses vara gängse, kunna sägas utgöra verkliga släktnamn, samt å andra sidan sådana, som växla från generation till generation — — —».

Beträffande de senares övergång till namn av det förra slaget sägs följande (s. 23):

»Detta gäller de *tillnamn, som äro bildade av faderns förnamn med tillägg av -son. Dessa hava ju t. o. m. en tendens att efterhand övergå* till släktnamn genom att en ny generation upphör att kalla sig efter faderns förnamn och i stället antager hans tillnamn i oförändrad form, vilket därigenom anses få karaktären av släktnamn. Intill dess detta skett äro emellertid dessa namn — — — tillnamn i nu ifrågavarande mening.»

»Huruvida ett namn på -son hör till den ena eller andra kategorien kan tydligen avgöras först efter vunnen kännedom om dess bärares faders namn. Härom kan ju vederbörande kyrkobok icke annat än i undantagsfall lämna upplysning. När en person är bärare av ett namn på -son och barn till honom skall i kyrkobok antecknas, råder fördenskull i många fall ovisshet, vilket tillnamn barnet skall bära. Denna fråga blir ju i regel icke omedelbart aktuell, då såsom nämnt hemmavarande barn antecknas efter föräldrarna med angivande blott av förnamnen, så att tillnamn utskrives endast för föräldrarna. Men om icke förr måste, när barnet skall införas i konfirmationsboken, ett avgörande ske, huruvida såsom dess tillnamn skall antecknas faderns tillnamn eller något av hans förnamn med tillägg av -son. — — — Vilketdera som skall ske bör givetvis utom på sedvänjan i orten närmast bero på hur vederbörande själv kallar sig, i den mån upplysning härom kan vinnas. I tvivelaktiga fall beror emellertid avgörandet på kyrkobokförarens eget bedömande, och faktiskt tillkommer honom i dessa fall en mycket vittgående bestämmanderätt, så att man kan säga, att rättsutvecklingen på denna punkt till väsentlig del ligger i våra kyrkobokförares händer. Finner sig kyrkobokföraren böra anteckna faderns tillnamn även för hans barn, är presumtionen för att därigenom för barnet tillskapats ett verkligt släktnamn och släktnamnsförordningen 1 § 3 är ej längre tillämplig för dess del.»

5. I 1921 års betänkande nämnes »*sedvänjan i orten*» såsom betydelsefull. Genom en rundfråga till kyrkobokföringsinspektörerna sökte

namnrättskommittén komma till en uppfattning om vilken utbredning seden med generationsväxlande tillnamn alltjämt har. Kommitténs utredning gav enligt betänkandet (s. 80) vid handen, att denna sed numera i regel är ganska lokalt begränsad men dock kvarlever inom alla inspektörsdistrikt, inom en del med förvånande livskraft. I betänkandet anföres vidare bl. a. följande: »I stor utsträckning har prästerskapet förklarat, att allmänheten icke har förståelse för regeln att när två generationer burit samma tillnamn den senare skall anses ha namnet såsom släktnamn. Prästerna i allmänhet — däribland nio svarande inspektörer — föreslå, att man skall häva denna praxis och tillåta fri övergång från ett sonnamn till ett annat.» Sådan lag har kommittén ej ansett sig kunna föreslå, men en tvåårig övergångstid, under vilken den gamla bestämmelsen gäller, har föreslagits och numera lagfästs. Namnrättskommittén fortsätter (s. 81):

»Tendensen har varit att binda en släkt vid ett förefintligt patronymikon genom två generationers *bruk* av namnet. Här uppkomma svårigheter genom att man icke alltid kan avgöra om det föreligger två generationers *bruk* av namnet. Det synes som om anteckning i kyrkobok av patronymikon ofta skett utan medverkan av vederbörande själv. Sålunda har pastor för barn antecknat faders patronymikon, ehuru barnet i själva verket *brukar* eget patronymikon.»

6. Namnlagspropositionen innehåller ej några uttalanden som ger närmare ledning för regelns tillämpning.

Exempel.

1. Bror Andersson har enligt förfäders sed sin faders förnamn med tillägg av son såsom tillnamn, men i kyrkoböckerna har namnet Andersson blivit antecknat såsom efternamn även för hans son Sven och dennes hustru, född Grönvall. Det befinnes dock att dessa enligt egen och ortens sed allmänneligen benämnes icke med efternamnet utan med ett gårdsnamn, som de under år 1964 anmält sig vilja antaga som släktnamn enligt § 1 punkt 3 släktnamnsförordningen. Pastor anser, att Sven saknar släktnamn, att hustrun kommit att dela hans släktnamnslöshet samt att just den fortfarande tillämpningen av nyssnämnda stadgande är ett undantag från att makar som vill förvärva släktnamn gemensamt måste ansöka därom hos namnmyndigheten (jfr 14 §). Gårdsnamnet antecknas alltså som makarnas släktnamn på deras anmälan.

2. Antages makarna ha barn, som saknar släktnamn, är det möjligt att tillämpa § 1 punkt 3 släktnamnsförordningen även på dem. De av dem, som har makarnas tillnamn Andersson, står under makarnas vårdnad och icke fyllt 18 år, förvärvar emellertid automatiskt makarnas antagna släktnamn enligt 13 § första stycket namnlagen.

3. Statistiska centralbyrån antages ha som namnmyndighet år 1960 godkänt moderns flicknamn Grönvall som släktnamn för en son till

makarna. Han är ännu under 18 år och står under makarnas vårdnad men har ej deras namn och saknar ej släktnamn. Han förvärvar ej deras nya namn automatiskt eller genom anmälan enligt § 1 punkt 3 släktnamnsförordningen. Vidare är tillämpningen av 13 § andra stycket namnlagen utesluten, därför att makarna icke förvärvat sitt nya namn »efter ansökan».

III B. »Tillnamn» (under åren 1964—1965).

47 §. Skall någon enligt namnlagen förvärva annans släktnamn och saknar denne sådant namn men finnes för honom i kyrkobok antecknat tillnamn gäller under åren 1964—1965 förvärvet detta namn. Se även IV nedan.

Ur propositionen. (s. 160).

Statistiska centralbyrån — som i samband med behandlingen av bestämmelserna om hustrus släktnamnsförvärv samt frånskild hustrus och änkas rätt att återtaga namn yrkat, att dessa regler skall gälla även beträffande tillnamn — hemställer, att paragrafen formuleras så, att liksom hittills skillnad mellan släktnamn och tillnamn ej behöver göras annat än vid tillämpning av släktnamnsförordningen.

Departementschefen. Vad statistiska centralbyrån anfört vid förevarande paragraf torde böra beaktas. Den av kommittén föreslagna bestämmelsen bör därför kompletteras med stadgande, att hustru, som ej har släktnamn, under övergångsperioden skall äga vid giftermålet behålla tillnamn som finns antecknat för henne i kyrkobok. Kvinna som ingått äktenskap före lagens ikraftträdande och därför enligt departementsförslagets 46 § 2 mom. tredje stycket under övergångstiden äger återtaga sitt flicknamn, bör likaledes få göra detta, även om flicknamnet har karaktär av tillnamn.

I 47 § sista stycket stadgas vidare:

För den som enligt denna paragraf förvärvat eller behållit tillnamn gäller vad i 46 § 2 mom. andra stycket sägs.

Anmärkning.

Detta betyder att vederbörande under åren 1964—1965 har kvar möjligheten att genom anmälan hos pastor enligt § 1 punkt 3 släktnamnsförordningen byta tillnamnet mot ett sådant släktnamn som där avses.

IV. Kvinnas behållande eller återtagande av namn i vissa fall.

Kvinna, som är gift när namnlagen träder i kraft, äger inom två år från ikraftträdandet genom anmälan hos pastor återtaga det släktnamn hon hade som ogift. Har äktenskap upplösts före lagens ikraftträdande, skall vad i 7 § stadgas äga tillämpning. (46 § 2 mom. tredje stycket).

Vad i 6 § och 46 § 2 mom. tredje stycket första punkten stadgas om rätt för hustru att behålla eller återtaga släktnamn, som hon hade såsom ogift, skall, om hon saknar eller före äkenskapet saknat sådant släktnamn, under åren 1964—1965 i stället gälla tillnamn, som är eller varit för henne såsom ogift antecknat i kyrkobok. — För den som enligt denna paragraf förvärvat eller behållit tillnamn gäller vad i 46 § 2 mom. andra stycket sägs (d. v. s. ang. rätt att under åren 1964—1965 antaga släktnamn genom anmälan hos pastor enligt § 1 punkt 3 släktnamnsförordningen).

Anmärkningar.

1. Enligt 6 § kan hustru som vid vigsel eller därefter genom anmälan hos pastor förvärvat mannens släktnamn, ej under äktenskapet återtaga sitt flicknamn utan att ansöka därom hos namnmyndigheten. Den första av de ovan återgivna bestämmelserna ger kvinnor, som är gifta vid lagens ikraftträdande, förmånen att återtaga flicknamnet genom anmälan hos pastor under 1964—1965. Enligt 7 § kan änka eller frånskild hustru med mannens namn återtaga sitt flicknamn genom anmälan hos pastor. Detta skall enligt förevarande bestämmelse gälla även om äktenskapet upplösts före lagens ikraftträdande, som härvid icke föreskriver begränsning till åren 1964—1965.

2. Denna rätt att återtaga flicknamnet skall enligt den andra av de två bestämmelserna gälla även om flicknamnet endast var tillnamn, förutsatt att det var antecknat i kyrkobok för henne såsom ogift. Anmäler kvinna före vigseln att hon vill behålla sitt flicknamn gäller detta, även om flicknamnet endast är tillnamn, förutsatt att hon har det enligt kyrkobok. Att kvinnan sålunda behåller eller återtar tillnamn, som ej är släktnamn, hindrar ej att hon under 1964—1965 tillåtes anmäla sådant släktnamn som avses i § 1 punkt 3 släktnamnsförordningen.

TREDJE AVDELNINGEN: kyrkobokföringen.

11 kap. Födelse- och dopboken.

a. Formuläret.

Ingen annan ändring än att rubriken till kol. 8 skall vara endast *Förnamn* och att i rubriken till kol. 22 efter ordet »arvsrätt» inskjutes orden *rätt att antaga faderns släktnamn.* Blanketter enligt äldre formulär som redan finns tryckta får alltjämt användas.

b. Rätt inskrivningsort och annan inskrivningsort.

Stadgandet i 19 § 1 mom. första stycket om rätt inskrivningsort för barns födsel är oförändrat. Likaså gäller fortfarande enligt andra styc-

ket att födelseanmälan i annan församling skall föranleda att födelsen inskrives i anmälningsortens födelsebok. Detsamma skall däremot ej längre gälla i fråga om förnamnsanmälan. Förnamn inskrives ej i annan födelse- och dopbok än rätta inskrivningsortens. En särskild bestämmelse om rätt inskrivningsort för förnamn har införts i 20 §. Dop och förnamn har rätt inskrivningsort enligt samma regler. Den församling där namn anmälts eller dop förrättats är rätt inskrivningsort i brist på annan.

Enligt 40 § namnlagen — i 5 kap. ovan återgiven efter exemplen till 2 § — skall faders medgivande att hans barn utom äktenskap får anta hans namn kunna avges ej blott i anslutning till namnanmälningen utan även i viss annan ordning och antecknas i kyrkobok. I 21 § kyrkobokföringskungörelsen är nu stadgat att *utomäktenskaplig faders medgivande att barnet äger antaga hans släktnamn* skall inskrivas i födelse- och dopboken för barnets födelsehemort.

c. Underrättelser.

1. Oförändrat gäller (se 37 § 3 mom.) att den som förrättat dop i svenska kyrkans ordning skall underrätta pastor i rätta inskrivningsorten därom och om dopnamnen.

2. Förnamn som givits vid dop i annan ordning, vid »motsvarande religiös förrättning» eller utan ceremoni skall inom sex månader efter födelsen anmälas hos pastor, som regel i barnets kyrkobokföringsort (23 och 27 §§ namnlagen, jfr 2 kap. *c* och 8 kap. ovan).

3. Namntillägg vid dop eller »motsvarande religiös förrättning» bringas till pastors kännedom på motsvarande sätt, d. v. s. av dopförrättare inom svenska kyrkan genom avisering och i övrigt genom anmälan (24 § namnlagen).

4. Namnmyndigheten (Patent- och registreringsverket) underrättar pastor, då ansökan om tillägg eller ändring av förnamn bifallits (4 § SFS 1963: 528).

5. Som hittills gäller skyldighet för pastor i anmälningsorten att underrätta pastor i rätta inskrivningsorten, när anmälan gjorts om barns födelse eller förnamn (37 § 2 mom. kyrkobokföringskungörelsen).

6. Har fader till barn utom äktenskap samtidigt med erkännande av faderskapet lämnat medgivande, att barnet antager hans släktnamn, skall landsfiskal, notarius publicus, barnavårdsnämnd (SFS 1963: 532) eller barnavårdsman (SFS 1963: 533) intaga uppgift därom i sin anmälan om faderskapserkännandet till pastor i barnets kyrkobokföringsort.

7. Har faders medgivande, att hans barn utom äktenskap får anta

hans släktnamn, styrkts hos pastor i annan församling än barnets födelsehemort skall pastor ofördröjligen meddela pastor i födelsehemorten underrättelse därom för anteckning i födelseboken (43 § kyrkobokföringskungörelsen).

d. Anteckningsregler.

1. I anvisningar till församlingsboken och personakten har sedan gammalt stadgats, att förnamn skall upptagas i samma ordning som i födelse- och dopboken. Namnföljden i denna bok har först nu reglerats. I anvisningarna till kol. 8 har upptagits bestämmelser om ordningsföljden såväl vid den första inskrivningen som vid ändring eller tillägg av namn.

2. Enligt anvisning till kol. 9 skall där antecknat tilläggsnamn utmärkas medelst understreckning, liksom i församlingsboken och personakten (se nedan).

3. Medgivande av fader till barn utom äktenskap, att barnet äger antaga hans släktnamn, antecknas i kol. 22. Detta skall göras, även om namnet samtidigt ändras och är till skydd för barnet, om dess namnrätt framdeles skulle bestridas.

4. Anteckning om ändring eller tillägg av förnamn dagtecknas i kol. 22. Beslutande myndighets namn och dagen för dess beslut antecknas i förekommande fall. Patent och registreringsverket bör förkortas PR liksom i församlingsboken och personakten (se nedan).

12 kap. Lysnings- och vigselboken.

a. Formuläret.

I rubriken till kol. 8 har tillagts: *anmälan om släktnamn.* I rubriken till kol. 14 har efter orden »mottagna attester» inskjutits: om *anmälan angående släktnamn.* Blanketter enligt äldre formulär som redan finns tryckta får alltjämt användas.

b. Underrättelse om vigsel. Vigselattest.

I 48 § har tillagts en bestämmelse om att underrättelse angående vigsel i förekommande fall skall innehålla uppgift om hustruns anmälan till vigselförrättaren, att hon ämnar behålla det släktnamn som tillkom henne vid äktenskapets ingående. Stadgandet innehåller ett observandum, att i vissa fall erfordras namnmyndighetens tillstånd (namnbevis) till sådan anmälan. Paragrafens innehåll i övrigt är oförändrat.

c. Anteckningsregler.

1. Understreckning av tilläggsnamn i kol. 4 har anbefallts.

2. Har kvinna *hos pastor* anmält sig ämna behålla sitt släktnamn skall detta antecknas i kol. 8; är det annat namn än »det hon haft som ogift» antecknas vidare dagen för namnmyndighetens beslut, att hon må behålla namnet.

3. Har kvinna *till vigselförrättaren* anmält sig ämna behålla sitt släktnamn göres de under 2 nämnda anteckningarna i kol. 14 i stället med ledning av underrättelsen från vigselförrättaren.

13 kap. Församlingsboken.

a. Varför ordet efternamn behållits (jfr 1 §). Formuläret.

Blanketter med detta ord i förtexter kan alltjämt användas. Oberoende av lagstiftningen kommer ordet att leva kvar i dagligt tal, använt bl. a. som sammanfattande benämning för en persons tilläggsnamn och släktnamn. Även i officiellt språk är det bra att ha denna sammanfattande benämning på en företeelse, som ibland består av ett släktnamn eller tillnamn enbart, ibland av en kombination med tilläggsnamn.

I kyrkobokföringskungörelsen har denna definition inbesparat många terminologiska ändringar. Bl. a. har *rubriktexterna i formuläret till församlingsbok* bibehållits oförändrade. Man har vidare sluppit ändra bestämmelserna om *alfabetisk namnordning* i 10 §, 12 § 3 mom., 18 §, 30 §, 31 § 2 mom., 63 § och anvisning till fastighetslängden kol. 1. Det bibehållna ordet efternamn medför i dessa sammanhang att man i förekommande fall — liksom hittills i fråga om dubbelnamn — ordnar på det första ledet i första hand, även om detta är ett tilläggsnamn.

Genom ämbetsskrivelse 29.11.1963 (ecklesiastikdepartementet) till centralbyrån har meddelats, att Kungl. Maj:t medgivit, att *till församlingsbok må användas blankett med allenast 15 inskrivningsrum* på uppslaget men i övrigt enligt fastställt formulär, dock att i envar av kol. 2, 3 och 14 ytterligare en rad må tilläggas.

b. Anteckningsregler.

1. »*Kol.* 2. Här antecknas för var och en fullständigt och utan förkortning hans släktnamn,» således *även för minderåriga,* skrivna hos föräldrarna. Namnlagen möjliggör större namnvariationer inom familjerna än som hittills kunnat förekomma; och den citerade föreskriften i kyrkobokföringskungörelsen syftar till att förebygga tvekan och förväxlingar rörande släktnamn.

2. Den gamla regeln om tillskrivning och överstrykning vid namnändring finns kvar men har omformulerats. Avvikelserna från regeln har blivit annorlunda än förut. Anteckningsreglerna präglas av strävan att, såvitt möjligt, minska eller fördela den belastning på kol. 2 och kol. 3, som eventuellt kan orsakas särskilt av namnlagens bestämmelser om tilläggsnamn och namnändringsmöjligheter för kvinnor i eller efter äktenskap.

Hittillsvarande regler för det fall, att hustru vill bära eget och mannens namn i förening, har ersatts med regler rörande tilläggsnamn. I vissa fall beträffande frånskilda har man skolat »i kol. 3 inom parentes 'utsätta' hennes förutvarande mans efternamn, föregånget av g (gift).» Enligt de nya anvisningarna skall *ingen anteckning om mannens namn göras i kol. 3* vare sig i nyssnämnda fall eller då hustrun i äktenskapet behållit sitt tidigare släktnamn, bortsett från fall då namnet antecknas där som tilläggsnamn (se nedan).

Däremot gäller fortfarande ifråga om kvinnor som genom vigsel eller anmälan förvärvat mannens namn, att deras namn såsom ogifta skall antecknas i kol. 3. På grund av sin betydelse för namnlagens tillämpning har de nya bestämmelserna härom återgivits och exemplifierats i 4 kap., vartill här må hänvisas.

I bl. a. församlingsboken skall *tilläggsnamn* understrykas med en streckad linje (— — —) för att kunna skiljas från släktnamn. *Härmed förbjudes att använda sådan linje i annan betydelse, t. ex. som återställningstecken, i kyrkobok.* Ordningsföljden mellan tilläggsnamn och släktnamn är bestämd i 3 och 6 §§ namnlagen. Tilläggsnamnet skall bäras framför släktnamnet. I anvisningarna till församlingsboken har erinrats om att detta skall iakttagas i prästbevis. Anledningen är att ordningen kan bli en annan i församlingsboken. För hushållningen med utrymme och arbete har det ansetts bäst att ej binda anteckningen om tilläggsnamn till platsen framför släktnamnet i kol. 2. Detta gäller både adoptivbarns och hustrus tilläggsnamn.

Frånsett de närmare anteckningar som skall göras i kol. 14 (se nedan) behövs i åtskilliga fall, när det namn som blir tilläggsnamn redan finns antecknat, ingen annan åtgärd än en understreckning på namnets plats, t. ex. i kol. 3, om hustrus namn som ogift anmäles som tilläggsnamn, eller i kol. 2, om hustru som behållit sitt flicknamn antar mannens namn men vill ha flicknamnet som tilläggsnamn och anmäler detta när mannens namn införes i kol. 2. I andra fall måste tilläggsnamnet tillskrivas »i den av kolumnerna 2 och 3, där så är lämpligt med hänsyn till tillgängligt utrymme», t. ex. om hustru som behållit sitt namn anmäler mannens namn som tilläggsnamn. »Förvärvas ett i kol. 2 antecknat tilläggsnamn såsom släktnamn, utmärkes detta genom att den streckade linjen heldrages», exempelvis när hustru, som i kol. 2 haft

mannens namn antecknat som tilläggsnamn anmäler sig antaga detta som släktnamn. Skulle i ett motsvarande fall tilläggsnamnet stå i kol. 3 måste det däremot överföras till kol. 2, som alltid skall vara platsen för det aktuella släktnamnet. Överstrykning av tilläggsnamn, som ej längre skall bäras och som ej förvandlas till släktnamn är föreskriven; se därom i anvisningarna till kol. 2.

3. Då vid barns födelse eller på grund av vigsel släktnamn antecknas i kol. 2, är ingen anteckning i kol. 14 föreskriven.

I övrigt gäller ifråga om *byte av släktnamn* och ifråga om *tilläggsnamn* — tillkomst, förändring, upphörande — att anteckningen i kol. 2 (kol. 3) skall

(1). dagtecknas i kol. 14; vidare anges

(2). anledningen;

(3). samtycke eller medgivande (jfr 2, 4, 5, 13 och 40 §§; jfr 41 § namnlagen — bevittning);

(4). myndighets namn och dagen för dess beslut, som ligger till grund för anteckningen, t. ex. att rätten funnit namnbytet vara till barnets bästa enligt 1, 3, 4 eller 5 §§ namnlagen, att namnmyndigheten (förkortas PR, d. v. s. Patent- och registreringsverket) godkänt släktnamnet, utslag på besvär etc.; samt

(5). enligt underrättelse från namnmyndigheten i förekommande fall, att släktnamnet är nytt. Se vidare i anvisningarna samt exempelbilaga till detta cirkulär.

4. Lägg i *anvisningarna till kol. 14* märke till följande föreskrifter om släktnamn:

p u n k t *8: anteckning för barn utom äktenskap om faders medgivande* att antaga dennes släktnamn;

p u n k t 9: anteckning för barn, som frändömts äktenskaplig börd, att det i domen tillåtits behålla annat släktnamn än moderns.

p u n k t 10: anteckning att barn tillåtits behålla adoptantens namn, sedan adoptivförhållandet hävts.

5. Beträffande anteckning om *förnamn* har anvisningarna till kol. 3 något omformulerats; beträffande ordningsföljden för tillskrivet namn vid ändring eller tillägg hänvisas till anvisningarna till födelse- och dopboken kol. 8. I huvudsak gäller emellertid detsamma som förut.

Dagen för anteckning om ändring eller tillägg av förnamn skall som hittills anges i kol. 14. Däremot behöver ej längre beslutande myndighets namn samt beslutsdagen antecknas. Den numera föreskrivna anteckningen därom i födelse- och dopboken har ansetts tillräcklig.

14 kap. Personakten.

Rum 1. Beträffande förnamn är anvisningarna nästan likalydande med motsvarande anvisningar till församlingsboken (se ovan 13 kap. b. 5.).

Rum 2. Förbudet att göra anteckning å nedre raden, innan utrymmet på den övre blivit otillräckligt, har borttagits.

Enligt de nya anvisningarna skall i kvinnans personakt ingen anteckning om mannens efternamn (jämte g.) göras i rum 2, vare sig i sådana fall då dylik anteckning hittills skolat ske (frånskild kvinna har återtagit flicknamnet) eller i de nytillkommande fallen, då hustru vid vigseln anmält sig ämna behålla henne tillkommande namn; makens namn framgår av rum 17. Såsom tilläggsnamn för hustrun kan hans namn dock bli antecknat i rum 2.

Om kvinnan vid vigseln behåller sitt namn sker sålunda ingen anteckning i rum 2, om ej anmälan om tilläggsnamn ger anledning därtill. Anvisningarna följer samma principer som motsvarande anvisningar till församlingsboken. Avvikelser beror på olikheter i formulär.

Förvärvar hustru mannens namn — vid vigseln eller genom anmälan under äktenskapet — förfar man som hittills; uttryckligen har föreskrivits att linjen under namnet skall heldragas. Tilläggsnamn utmärkes genom en streckad linje under namnet. Liksom i församlingsboken kan ordningsföljden mellan tilläggsnamn och släktnamn växla; man söker spara utrymme och arbete genom att i görligaste mån undvika omskrivningar. Tilläggsnamn förvandlas till släktnamn genom heldragning av den streckade linjen under namnet. Släktnamn blir tilläggsnamn genom understreckning; i förekommande fall måste den streckade linjen dragas under en heldragen.

Angående anvisningarna för angivande av det släktnamn, hustru, änka etc. hade som ogift se 4 kap. ovan.

Rum 13. Till de hittills gällande förkortningarna T och A kommer nu S (har faderns medgivande att antaga hans släktnamn).

Rum 16. De kursiverade orden i den följande meningen i anvisningarna är nya och torde ha tillagts som ett uttryck för de principer, som beskrivits i kap. 4: för kvinna, *som vid vigsel eller genom anmälan under äktenskap förvärvat mannens släktnamn* antecknas även hennes namn som ogift.

Rum 17. Följande mening i anvisningarna har ny lydelse: Har hustru vid vigseln förvärvat mannens släktnamn antecknas även hennes namn som ogift.

Rum 18. Beträffande anteckningar i sjätte kolumnen har tillagts att där skall antecknas faderns medgivande för barnet att antaga hans släktnamn.

Rum 20. I anvisningarna till rum 1 och 2 har meddelats något ändrade föreskrifter om anteckningar i detta rum vid namnändring m. m. De *nya föreskrifterna är lika med de motsvarande till församlingsboken* kol. 14.

I 13 kap. ovan (b.4.) har erinrats om tillägg till punkterna 8—10 i anvisningarna till församlingsboken kol. 14. Det första av dessa har en motsvarighet i anvisningarna till rum 13 (bokstaven S: »släktnamnsmedgivande» av fader till barn u. ä.). *Ehuru ej uttryckligen stadgat bör dessutom i rum 20 göras anteckningar i enlighet med de två övriga punkterna (9 och 10), då barn i dom om börd eller adoptivbarn i beslut att häva adoptivförhållandet tillåtits behålla visst namn.* Det torde vara avsett att kunskap därom skall finnas även i ny församling till vilken barnet flyttar.

Rum 25. Anvisningarna från och med orden »Då kvinna» etc. har ersatts med följande hänvisning: »Beträffande ändringar av efternamn skall i tillämpliga delar förfaras på sätt i anvisningarna till rum 2 är stadgat.»

15 kap. Ny uppgiftsplikt för pastor m. m.

a. 67 § kyrkobokföringskungörelsen.

Pastor skall meddela namnmyndigheten underrättelse om vederbörandes *efternamn:*

1. då pastor fått underrättelse om att någon upptagits till svensk medborgare; för gift eller förut gift kvinna med annat namn än som ogift skall uppgift lämnas om *båda* dessa namn.

2. då någon som är svensk medborgare förvärvat utländskt namn på annat sätt än efter ansökan hos namnmyndigheten.

Anmärkningar.

Enligt namnlagen skyddas varje svensk medborgares släktnamn. När en utlänning blir svensk medborgare kommer hans namn in under detta skydd. Namnet skall registreras hos namnmyndigheten, så att det kan bevakas i myndighetens handläggning av ansökningar om släktnamn.

till punkt 1. Syftet med bestämmelsen föranleder den tolkningen, att ej blott förvärv av svenskt medborgarskap genom naturalisation avses, utan även increscens och återvinning. *Underrättelse till namnmyndigheten enligt denna punkt föranledes alltså antingen av en underrättelse från justitiedepartementet eller från länsstyrelsen.* Det är endast då

någon blivit svensk medborgare som underrättelse sker. *Utlännings namn skall icke av någon anledning — vare sig t. ex. invandring, giftermål eller dylikt — registreras hos namnmyndigheten på detta sätt.* Däremot skall underrättelse meddelas, när en svensk mans utländska hustru blir svensk medborgare, även om hon som gift (änka, frånskild) bär mannens svenska namn; ty lagen skyddar hennes och hennes barns latenta rätt till hennes utländska namn som ogift. Ett annat exempel: blir ett utländskt par svenska medborgare skall ej blott makarnas gemensamma utländska namn skyddas, utan även hustruns namn som ogift. För vederbörande kvinna (hustru, änka, frånskild) skall i *båda* fallen *båda* namnen uppges, således i det första fallet även det svenska giftonamnet.

till punkt 2. Se även i detta fall upp med att den vars namn meddelas ej är utlänning. Det kan här röra sig om olika slags förvärv av det utländska namnet: vid legitimation och adoption, genom antagande av moders, faders, styvfaders, fosterfaders m. fl. släktnamn, för svensk kvinna genom giftermål etc. Genom invandring och naturalisation har en mängd ursprungligen utländska namn blivit svenska. Å andra sidan kan det särskilt i grannländerna förekomma namn, som ser svenska ut men likväl ej tidigare funnits i Sverige. Av ett namns språkkaraktär kan därför ej avgöras, om det är svenskt eller utländskt. För närvarande kan inget annat kriterium anges, än att ett namn anses som utländskt, om det i det förekommande fallet förvärvats från en utlänning. Utländska namn, som slutar på son eller sen och även i övrigt motsvarar våra vanligare sonnamn, behöver dock ej rapporteras. Sammanfaller det utländska namnet eljest med ett namn som är så vanligt i Sverige, att pastor kan känna sig fullt övertygad om att det måste finnas i namnmyndighetens register, kan likaledes rapportering underlåtas.

till båda punkterna. Det är ett gemensamt intresse för namnmyndigheten och pastorsämbetena att slippa onödig rapportering. Den nya förteckning över befintliga svenska släktnamn, som snart torde utkomma, kan bli stommen i ett förenklat rapporteringssystem. Diskussioner härom kommer att upptagas sedan någon erfarenhet vunnits. Tillsvidare bör såsom regel gälla: i första punktens fall rapportering utan undantag, i andra punktens fall: vid tvekan är det bättre att rapportera än att riskera att någons namn blir utan skydd.

Formulär till uppgiftsblankett har fastställts av riksbyrån och kommer att tillhandahållas av de vanligen anlitade blankettförlagen. Såsom framgår av blanketten är endast namnet av betydelse för namnmyndigheten, ej vem som bär det: Uppslag i församlingsbok antecknas för att möjliggöra identifiering, om namnmyndigheten behöver göra en förfrågan.

b. Övergångsstadgande i kyrkobokföringskungörelsen.

En lucka i namnmyndighetens register är att släktnamn (sonnamn, gårdsnamn), som antagits enligt § 1 punkt 3 släktnamnsförordningen ej influtit. Uppgifter om dylika namn, som blir antagna under åren 1964 och 1965, skall lämnas till namnmyndigheten. Den under a. berörda blanketten är avsedd även för dessa namn.

c. 62 a § kyrkobokföringskungörelsen.

Föreskriften att pastor skall tillställa den som anmält utträde ur svenska kyrkan bevis därom har tillkommit på önskemål av remissinstanser, som starkt understöddes av kyrkolagsutskottet, sedan även vederbörande departementschef ansett att frågan borde övervägas i den administrativa lagstiftningen.

16 kap. Diverse meddelanden.

a. Prästbevis.

Då detta cirkulär överlämnas till sättning återstår ännu arbete med följande formulär till ändrade eller nya blanketter i eller för kyrkobokföringen:

1. lysningsbevis med vigselattest;
2. bevis för ansökan till domstol rörande barns släktnamn;
3. uppgift om efternamn enligt 67 § kyrkobokföringskungörelsen.
4. bevis att utträde ur svenska kyrkan anmälts (62 a § kyrkobokföringskungörelsen).
5. blankett till beslut att anmälan om namn ej föranleder anteckning i kyrkobok.
6. blankett till prästbevis i äktenskapsmål.

Då detta cirkulär utkommer har förslag till dessa formulär diskuterats vid ett i december 1963 hållet möte med rikets kyrkobokföringsinspektörer och arbete med tryckningen av berörda blanketter påbörjats av vederbörande blankettförlag.

Från och med den 1 februari 1964 får blanketter till lysningsbevis med vigselattest enligt äldre formulär ej längre användas. Icke fastställda blanketter till bevis för äktenskapsmål (sökande av hem- och äktenskapsskillnad m. m.) må användas längst till utgången av 1964.

Beträffande blanketter enligt övriga fastställda eller eljest brukade formulär bör den nya *definitionen av ordet efternamn* iakttagas. Frågan blir emellertid aktuell först sedan tilläggsnamn börjat antecknas i

kyrkobok. Då den enskilde berättigats till sådan anteckning för att kunna få tilläggsnamnet medtaget i officiella handlingar, bör det utsättas i prästbevis. Man kan för närvarande förutse att åtskilliga ändamål kommer att kräva att namnets egenskap av tilläggsnamn utmärkes i prästbevis för ändamålet. Till dess erfarenheten gör det möjligt att skilja mellan olika slag av prästbevis och för att ej beteckningen skall råka bli uteglömd i sammanhang där den är nödvändig *föreskrives med giltighet tillsvidare att tilläggsnamn i prästbevis skall understreckas med bruten linje* (— — —). I detta sammanhang må påpekas, att sådan beteckning av tilläggsnamn ej är föreskriven med avseende å mantalslängder och annat länsbyråtryck, ej heller i mantalsuppgifter; på avtryckskort kommer frånvaron av bindestreck att antyda att man har ett annat efternamn än »eget» och adoptantens eller »mannens namn i förening» framför sig.

b. Namnmyndighetens adress m. m.

Följande uppgifter har meddelats:

KUNGL. PATENT- OCH REGISTRERINGSVERKET

Namnbyrån	Artillerigatan 64 n. b.
Box 5055	Postgiro 156 84
Stockholm 5	Tel. 22 55 40

Namnbyråns expedition
vardagar 9—14, lördagar 9—12

Kommissionären alla dagar 10—12
(april—sept. lördagar stängt).

Beträffande förfrågningar om lagtolkning, namnrättslig praxis och ärendens handläggning bör framhållas den uppdelning av ämnesområdet som skett genom att namnmyndigheten och riksbyrån blivit olika myndigheter. Patent- och registreringsverket kommer ej att få omedelbar kontakt med frågor rörande automatiska förvärv och anmälningsförvärv av släktnamn och sådana frågor rörande släktnamn eller förnamn i övrigt, där avgörandet i första hand ankommer på pastor. Riksbyrån å sin sida kan ej längre på grund av egen erfarenhet lämna upplysningar rörande namnmyndighetens praxis och principer i ansökningsärenden eller om inkomna ärendens fortsatta handläggning. Frågor av det förstnämnda slaget liksom kyrkobokföringsfrågor rörande namn bör alltjämt riktas till riksbyrån. Detsamma gäller frågor där pastor är tveksam om adressaten. I den mån så erfordras kommer frågor,

som riktats till riksbyrån, att besvaras efter samråd med namnmyndigheten eller överlämnas till denna för besvarande.

Stockholm den 20 december 1963.

KUNGL. STATISTISKA CENTRALBYRÅN
INGVAR OHLSSON

Alf Olsson

Exempel
å
kyrkoboksanteckningar enl. namnlagen.

Syftet med exemplen är att illustrera namnlagens tillämpning i kyrkobokföringen men icke att ge fullständiga arbetsschemata. Rutinanteckningar i övrigt har medtagits endast i den mån så ansetts lämpligt med avseende å den åsyftade illustrationen. Om exempel 1 nedan skolat kunna godtagas som arbetsschema hade däri bort medtagas åtminstone en införing i födelse- och dopboken kol. 19—20, i barnets personakt rum 11 och 25, måhända en strykning av anteckningen »icke döpt» i församlingsboken kol. 11 för barnet etc.; därjämte hade eventuellt anteckningar på moders eller faders personakt eller rum i församlingsbok bort illustreras med detta eller ytterligare exempel. I en helt verklighetstrogen exempelsamling hade emellertid läsaren måst söka det nya bland mycket som redan är välbekant. Den knappa tiden för cirkulärets färdigställande och vissa tekniska skäl är anledningen till att anteckningarna återges såsom nedan synes och ej införda i avbildade formulär.

Använda förkortningar för kyrkoböcker m. m. torde förstås utan förklaring. Om följande nya förkortningar, fastställda i kyrkobokföringskungörelsen, må här ånyo erinras, nämligen PR för Patent- och registreringsverket och S för släktnamnsmedgivande av fader till barn utom äktenskap (för anteckning i personakt).

1. Förnamn tillagt vid dop. PR-beslut om förnamn.

Dop i födelsehemorten. Annan kyrkobokföringsort.

Födelse- och dopboken.

Kol 8. Erik Bertil ~~Roger~~ Robert.

Kol. 22. Febr. 5 ant. namntillägg (Erik). Avi s. d. till pastor i By. 67 apr. 5 ink. och ant. PRs beslut om ändr. av förn.

Personakten.

Rum 1. Erik Bertil ~~Roger~~ Robert.

Rum 20. 65 febr. 6 ant. namntillägg (Erik). 67 apr. 6 ant. förnamnsändring.

Församlingsboken.

Kol. 3. Erik Bertil ~~Roger~~ Robert.

Kol. 14. 65 febr. 6 ant. namntillägg (Erik). L s. d. 67 apr. 6 ant. förnamnsändring. L s. d.

2. Barn förklaras sakna äktenskaplig börd.

Modern har sin makes namn och sitt flicknamn som tilläggsnamn. Födelsehemort och kyrkobokföringsort skilda församlingar.

Födelse- och dopboken.

Kol. 8. Erik Bertil Robert.

Kol. 9. Fader: ~~Addeby, Nils~~ etc.

Moder: h. h. Bime Addeby, Eva etc.

Kol 22. 67 maj 16 ant. enl. underr. fr. pä i By att By Hrtt i dom apr. 4 förkl. barnet sakna äkt. börd.

Personakten.

Rum 1. Erik Bertil Robert.

Rum 2. Addeby (obs! ingen ändring).

Rum 13. ~~i. ä.~~ u. ä.

Rum 16. Fader: ~~Addeby, Nils~~ etc.

Moder: Addeby, f. Bime, Eva etc.

Rum 20. 67 maj 15 ant. att By Hrtt i dom apr. 4 förkl. barnet sakna äkt. börd; ändr. i rum 13, 16.

Församlingsboken.

Kol. 1. ~~b. s.~~ h. s. u. ä.

Kol. 2. Addeby (obs! ingen ändring).

Kol. 3. Erik Bertil Robert.

Kol. 14 Förkl. sakna äkt. börd gm By Hrtts dom 67 apr. 4. L maj 15. Underr. t. pä i Ås s. d.

3. Barn förklaras sakna äktenskaplig börd.

Makarna har olika namn. Orter som i ex. 2.

Födelse- och dopboken.

Kol. 8. Erik Bertil Robert.

Kol. 9. Fader: ~~Addeby, Nils~~ etc.

Moder: h. h. Bime, Eva etc.

Kol. 22. 67 maj 16 ant. enl. underr. fr. pä i By att By Hrtt i dom apr. 4 förkl. barnet sakna äkt. börd.

Personakten.

Rum 1. Erik Bertil Robert.
Rum 2. ~~Addeby~~ Bime.
Rum 13. ~~i. ä.~~ u. ä.
Rum 16. Fader: ~~Addeby, Nils~~ etc.
Moder: Bime, Eva etc.
Rum 20. 67 maj 15 ant. saknad av äkt. börd och annat släktn., Bime, enl. By Hrtts dom apr. 4.

Församlingsboken.

Kol. 1. ~~b. s.~~ h. s. u. ä.
Kol. 2. ~~Addeby~~ Bime.
Kol. 3. Erik Bertil Robert.
Kol. 14. 67 maj 15 ant. saknad av äkt. börd och annat släktn. Bime, enl. By Hrtts dom apr. 4. Medd. L och pä i Ås s. d.

4. Barn förklaras sakna äktenskaplig börd. Tillåtes behålla annat släktnamn än moderns.

Födelse- och dopboken.

Kol. 8. Erik Bertil Robert.
Kol. 9. Fader: ~~Addeby, Nils~~ etc.
Moder: h. h. Bime, Eva etc.
Kol. 22. 67 maj 16 ant. enl. avi fr. pä i By att By Hrtt i dom apr. 4 förklarat barnet sakna äkt. börd men tillåtit att det behåller namnet Addeby.

Personakten.

Rum 1. Erik Bertil Robert.
Rum 2. Addeby.
Rum 13. ~~i. ä.~~ u. ä.
Rum 16. Fader: ~~Addeby, Nils~~ etc.
Moder: Bime, Eva etc.
Rum 20. 67 maj 15 ant. att By Hrtt i dom apr. 4 förkl. barnet sakna äkt. börd men tillåtit att det behåller namnet Addeby.

Församlingsboken.

Kol. 1. ~~b. s.~~ h. s. u. ä.
Kol. 2. Addeby.
Kol. 3. Erik Bertil Robert.
Kol. 14. Förkl. sakna äkt. börd men tillåtits behålla namnet Addeby gm By Hrtts dom 67 apr. 4. L maj 15. Underr. t. pä i Ås s. d.

5. Barn i. ä. under 18 år anmäles anta det släktnamn modern hade som ogift.

Personakten.

Rum 2. ~~Addeby~~ Bime.
Rum 16. Fader: Addeby, Vilhelm etc.
Moder: Addeby, f. Bime, Erna etc.
Rum 20. 66 maj 25 ant. namnet Bime i rum 2 enl. föräldr. anmälan och By Hrtts beslut febr. 20.

Församlingsboken.

Kol. 2. ~~Addeby~~ Bime.
Kol. 14. 66 maj 25 ant. i kol. 2 Bime enl. föräldr. anmälan och By Hrtts beslut febr. 20. L s. d.

6. Skild kvinnas barn u. ä. anmäles anta det släktnamn modern hade som ogift.

Personakten.

Rum 2. ~~Andersson~~ Berg.
Rum 16. Moder: Andersson, f. Berg etc.
Rum 20. 66 okt. 3 ant. i rum 2 Berg enl. moderns anmälan.

Församlingsboken.

Kol. 2. ~~Andersson~~ Berg.
Kol. 14. 66 okt. 3 ant. i kol. 2 Berg enl. moderns anmälan. L okt. 6.

7. Faderskapserkännande och släktnamnsmedgivande.

Anmälan från barnavårdsman. Födelsehemort och kyrkobokföringsort olika.

Födelse- och dopboken.

Kol. 9. Fader: Bjällind, Orvar etc.
Moder: Lund, Greta etc.
Kol. 22. 65 apr. 21 enl. underr. fr. pä i By ant. erk. av faderskap och medg. att anta fad. släktn.

Personakten (barnets).

Rum 13. u. ä. S.
Rum 16. Fader: Bjällind, Orvar etc.
Moder: Lund, Greta etc.

Personakten (moderns).

Rum 18 kol. 6: S; *kol. 8 o. f.:* Bjällind, Orvar etc.

Församlingsboken (å barnets rum).

Kol. 14. Fader enl. anmälan fr. barnavårdsman om erkännande 65 apr. 17 Bjällind, Orvar etc., som medgivit, att barnet äger antaga hans släktn. 65 apr. 19 pä i Ås underr. därom.

8. För barn u. ä. (ej T.) anmäles antagande av faders släktnamn och företes dennes av 2 personer bevittnade medgivande.

Födelsehemort och kyrkobokföringsort samma församling.

Födelse- och dopboken (på barnets rum).

Faderskapet antages redan vara antecknat.

Kol. 22. 69 okt. 3 ant. faderns skriftl. medgiv. 69 aug. 25 för barnet att anta hans släktn.

Personakten.

Rum 2. ~~Nilsson~~ Vete.

Rum 13. u. ä. S.

Rum 20. 69 okt. 3 ant. enl. moderns anmälan och företett medg. 69 aug. 25 av fadern dennes släktnamn Vete i rum 2.

Församlingsboken (på barnets rum).

Kol. 2. ~~Nilsson~~ Vete.

Kol. 14. 69 okt. 3 ant. enl. moderns anmälan och företett medg. 69 aug. 25 av fadern dennes släktnamn Vete i kol. 2. L s. d.

9. Sedan adoptivbarn enligt rättens beslut antecknats med behållet släktnamn, anmäles vid olika tidpunkter först att barnet antager adoptivfaderns släktnamn och bär sitt förra namn som tilläggsnamn och sedermera, med företett bevis om rättens bifall, att barnet antar det släktnamn adoptivmodern hade som ogift men behåller tilläggsnamnet.

Barnet antages vara under 18 år hela tiden i exemplet.

Personakten.

Rum 2. Bylund ~~Ceder~~ Torpson.

Rum 20. Adopt. av Ceder, Erik, f. 25 maj 11 nr 621 i By, Vb. l., och h. h. Ceder, f. Torpson, Elin, f. 28 juni 3 nr 542 i Sunne, Värml., gm By Hrtts besl. 64 jan. 19. 65 aug. 4 ant. tilläggsn. Bylund och ad.faders släktn. Ceder enl. ad.föräldrarnas anmälan för ad.barnet. 67 maj 3 ant. enl. ad.föräldrarnas anmäl. och By Hrtts beslut febr. 12 förv. av ad.moderns namn som og Torpson.

Församlingsboken.

Kol. 1. ads.

Kol. 2. Bylund ~~Ceder~~ Torpson.

Kol. 14. Adopt. gm By Hrtts besl. 64 jan. 19. L jan. 31. 65 aug. 4. ant. tilläggsnamn Bylund och ad.faders släktn. Ceder enl. ad.föräldr. anmälan för ad.barnet. L s. d. 67 maj 3 ant. enl. ad.föräldr. anmälan och By Hrtts beslut febr. 12 förv. av ad.moderns namn som og Torpson. L maj 5.

10. Styvfars namn för barn under 18 år (i. ä. eller u. ä.).

Personakten.

Rum 2. ~~Bengtsson~~ Borg.

Rum 20. 64 apr. 4 ant. enl. moderns anmälan, By Hrtts besl. jan. 17 och styvfaderns skriftl. samtycke förvärv av dennes släktn.

Församlingsboken.

Kol. 2. ~~Bengtsson~~ Borg.

Kol. 14. 64 apr. 4 ant. enl. moderns anmälan, By Hrtts besl. jan. 17 och styvfaderns skriftl. samtycke förvärv av dennes släktn. Borg. L s. d.

11. Styvfars namn för barn över 18 år (i. ä. eller u. ä.).

Personakten.

Rum 2. ~~Andersson~~ Bylund.

Rum 20. 64 apr. 4 ant. släktn. Bylund (styvf.) enl. PR besl. febr. 15.

Församlingsboken.

Kol. 2. ~~Andersson~~ Bylund.

Kol. 14. 64 apr. 4 ant. släktn. Bylund (styvf.) enl. PR besl. febr. 15. L apr. 6.

12. Fosterföräldrars namn för barn under 18 år (i. ä. eller u. ä.).

Personakten.

Rum 2. ~~Byström~~ Svensson.

Rum 13. u. ä.

Rum 20. 64 juni 11 ant. enl. moderns anmälan, By Hrtts besl. apr. 28 och fosterfadern Edvin Svenssons, f. 07 jan. 14 nr 621 i Väse, Värml., skriftl. samtycke förvärv av dennes släktn. Svensson.

Församlingsboken.

Kol. 1. f. s.

Kol. 2. ~~Byström~~ Svensson.

Kol. 14. 64 juni 11 ant. enl. moderns anmälan, By Hrtts besl. apr. 28 och Edvin Svenssons skriftl. samtycke förvärv av dennes släktn. Svensson. L juni 13.

13. Lysningssökande änka anmäler hos pastor att hon vill behålla sin förre mans namn.

Lysnings- och vigselbok.

Kol. 4. Kv.: Lindstam, f. Jönsson, Margareta, dirigent.

Kol. 8. Behåller enl. PRs namnbevis 64 maj 17 och anmälan släktn. Lindstam.

14. Lysning. Frånskild kvinna återtar hos pastor flicknamnet och anmäler senare hos vigselförrättaren sin avsikt att behålla det.

Personakten (före och efter vigseln).

Rum 2. ~~f.~~ Viste, ~~Andersson~~.

Rum 17: 1. kol. 1—6: K 59.10.11 — S 62.7.4.

Rum 17: 2. kol. 1—7: K 64.12.18 — — — Berggren etc.

Rum 20. 64 nov. 14 anm. sig återta släktn. Viste.

Församlingsboken (före vigseln).

Kol 1. — — —.

Kol. 2. ~~Andersson~~ Viste.

Kol. 3. Elsa, ~~f. Viste.~~

Kol. 10. S 62.7.4.

Kol. 14. 64 nov. 14 anm. sig återta släktn. Viste. L nov. 16.

Lysnings- och vigselboken.

Kol. 4. M.: Berggren etc.

Kv.: ~~Andersson, f.~~ Viste, Elsa etc.

Kol. 11. dec. 18.

Kol. 14. Enligt vigselattest ank. dec. 20 anmält sig behålla sitt namn som og Viste. L dec. 21.

Församlingsboken (efter vigseln, ny bostad).

Kol. 1. h.

Kol. 2. Viste.

Kol. 3. Elsa.

Kol. 9. K 64 12 18.

15. Frånskild kvinna förvärvar efter ansökan nytt släktnamn och anmäler att hon vill behålla det i nytt gifte, till vilket lysning söks.

Personakten.

Rum 2. ~~f. Persson, Svensson~~ Postarp.

Rum 20. 64 maj 23 anteckn. släktn. enl. PRs beslut apr. 20 (nytt).

Församlingsboken.

Kol. 2. ~~Svensson~~ Postarp.

Kol. 3. Anna Katrina, ~~f. Persson.~~

Kol. 14. 64 maj 23 anteckn. släktn. Postarp enl. PRs beslut apr. 20 (nytt). L s. d.

Lysnings- och vigselboken.

Kol. 4. Kv.: Postarp, Anna Katrina.

Kol. 8. Behåller enl. anmäl. sitt släktn. som og Postarp efter vigseln.

16. Hustru antar mannens släktnamn och anmäler som tilläggsnamn sitt flicknamn.

Personakten.

Rum 2. f. Vallgård Rackberg.

Rum 20. 64 maj 20 ant. enl. anmälan släktn. Rackberg (mannens), tilläggsnamn Vallgård.

Församlingsboken.

Kol. 2. Vallgård Rackberg.

Kol. 3. Eva, f. Vallgård.

Kol. 14. 64 maj 20 ant. enl. anmälan släktnamn Rackberg (mannens) och tilläggsn. Vallgård. L maj 23.

17. Hustru som behållit sin förre mans namn anmäler tilläggsnamn.

Personakten.

Rum 2. f. Prång Molnevall Frångby.

Rum 17: 2 kol. 7: Frångby, Harry Evert etc.

Rum 20. 67 juli 12 anteckn. tilläggsn. Frångby enl. anm.

Församlingsboken.

Kol. 2. Frångby Molnevall.

Kol. 3. Anna, f. Prång.

Kol. 14. 67 juli 12 anteckn. tilläggsn. Frångby enl. anm.

18. Hustru, gift 1962, återtar flicknamnet genom anmälan.

Obs! möjligt endast 1964 och 1965 enl. 46 § 2 mom. tredje stycket namnlagen, och endast i äktenskap slutna före 1964.

Personakten.

Rum 2. f. Bime, ~~Addeby~~.

Rum 20. 64 maj 11 ant. släktn. Bime, återtag. gm anmälan.

Församlingsboken.

Kol. 2. ~~Addeby~~ Bime.
Kol. 3. Margareta, ~~f. Bime~~.
Kol. 14. 64 maj 11 ant. släktn. Bime, återtaget gm anmälan. L s. d.

19. Makar med samma namn förvärvar efter ansökan »nytt» släktnamn.

Jfr i cirkuläret 4 kap.

Personakt (mannens).

Rum 2. ~~Andersson~~ Kimmestig.
Rum 20. 67 apr. 30 ant. släktn. Kimmestig enl. PRs beslut mars 20 (nytt).

Personakt (hustruns).

Rum 2. ~~f. Lindgren, Andersson~~, Kimmestig.
Rum 20. 67 apr. 30 anteckn. släktn. Kimmestig enl. PRs beslut mars 20 (nytt).

Församlingsboken.

Kol. 1. — — —.
Kol. 2. ~~Andersson~~ Kimmestig.
Kol. 3. Tor.
Kol. 9. K 44.8.8.
Kol. 14. 67 apr. 30 anteckn. släktn. Kimmestig enl. PRs beslut mars 20 (nytt). L maj 3.

Kol. 1. h.
Kol. 2. ~~Andersson~~ Kimmestig.
Kol. 3. Karin, ~~f. Lindgren~~.
Kol. 9. K 44.8.8.
Kol. 14. 67 apr. 30 anteckn. släktn. Kimmestig enl. PRs beslut mars 20 (nytt). L maj 3.

20. Barn under 18 år till makarna Kimmestig.

Se 13 § första stycket namnlagen.

Personakten.

Rum 2. ~~Andersson~~ Kimmestig.
Rum 20. 67 apr. 30 ant. släktn. Kimmestig som följd av föräldr. förvärv enl. PRs beslut mars 20.

Församlingsboken.

Kol 1. bs.

Kol. 2. ~~Andersson~~ Kimmestig.

Kol. 14. 67 apr. 30 ant. släktn. Kimmestig som följd av föräldr. förvärv enl. PRs beslut mars 20.

21. Barn över 18 år till makarna Kimmestig.

Se 13 § andra stycket namnlagen.

Personakten.

Rum 2. ~~Andersson~~ Kimmestig.

Rum 20. 67 okt. 29 ant. släktn. Kimmestig på anmälan med skriftl. samtycke av båda föräldr.

Församlingsboken.

Kol. 2. ~~Andersson~~ Kimmestig.

Kol. 14. 67 okt. 29 ant. släktn. Kimmestig på anmälan med skriftl. samt. av båda föräldr. L nov. 3.

Beträffande ytterligare exempel hänvisas till 4 kap. och under lagparagraferna i cirkuläret.

Innehållsförteckning

Sid.

Första avdelningen: allmän del 1
1 kap. Inledning 1
a. Ikraftträdande 1
b. Ändrade eller upphävda stadganden 1
c. Om detta cirkulär 3

2 kap. Viktigare nyheter. Namnförvärv, översikt. Förfarandet vid anmälan m. m. 3
a. Nyheter 3
b. Översikt över namnförvärv 5
c. Förfarandet vid anmälan om förnamn eller släktnamn hos pastor 7
Begreppet pastor i namnlagen 8
Anmälningsort 8
Anmälningsform 8
När skall en skrift anses egenhändigt undertecknad? .. 9
Anmälan för barn under 18 år 9
Pastors beslut 9
Besvärshänvisning 9
Formulär till besvärshänvisning 10

Andra avdelningen: namnlagen (§-tecknen nedan avser namnlagen) 10
3 kap. Automatiska förvärv av släktnamn 10
I Barn i äktenskap 10
1 § Vid födelsen. Vid legitimation. Exempel 10
13 § Såsom biperson till föräldrar m. fl. Exempel. 11
II Barn utom äktenskap 13
2 § Vid födelsen 13
13 § Såsom biperson till föräldrar m. fl. Exempel. 13
III Adoptivbarn 14
3 § Vid adoption 14
13 § Såsom biperson till adoptant m. fl. 15
IV Hustru 15
Översikt 15
6 § Vid vigseln. Anmälan om avsikt att behålla namn .. 16
Ett påpekande i 48 § KBK 17

4 kap. »Det släktnamn hon hade som ogift» 18
Inledning 18
Tillämpningsföreskrifter 18
Ur KBK, anv. till församlingsbok, kol. 3 18

Sid.

Ur KBK, anv. till personakten, rum 2 18
Exempel 19
Konsekvenser 20

5 kap. Anmälningsförvärv av släktnamn 21
I Barn i äktenskap 21
1 § Antagande av moders namn. Exempel. 21
1 § Efter legitimation 23
II Barn utom äktenskap 23
2 § Antagande av moders namn. Exempel. 23
2 § Antagande av faders namn 24
40 § Faders medgivande därtill 24
III Adoptivbarn 24
3 § Antagande av adoptantens namn 24
3 § Antagande av adoptivmoders namn 24
3 § Tilläggsnamn 25
IV Gemensamma regler om barns namnförvärv 26
4 § Antagande av styvfaders namn 26
5 § Antagande av fosterföräldrars namn 27
13 § Anslutningsförvärv 28
Hur får pastor veta att släktnamnet är »nytt»? 28
Exempel 29
V Hustru 30
6 § Anmälan om antagande av mannens namn 30
Exempel 30
7 § Återtagande av namn 31
Observandum för 1964—65 (jfr 46 §) 31
Exempel 31
VI Bestämmelser om tilläggsnamn och om makars namngemenskap 32
6 § Tilläggsnamn 32
Exempel 33
14 § Namngemenskap 33

6 kap. Ansökan om släktnamn. Stavningsändring 34
1. Ändring av släktnamns stavning 34
2. Ansökningshandlingar (30 §) 35
3. Underrättelse till pastor om beslut 35

7 kap. Förlust av släktnamn 36
a. Vid förlust av äktenskaplig börd. 15 §. Exempel 36
b. Vid hävande av adoption. 15 § 37

Sid.

c. Vid återgång av äktenskap. 15 § 37
d. Då någon frändömts ett genom anmälan hos pastor eljest förvärvat namn. 16 § 37
e. Då någon frändömts ett hos namnmyndigheten förvärvat namn. 17 § 38
f. Förlust för biperson till någon som enligt 15—17 §§ (a—e ovan) förklarats släktnamn förlustig 38

8 kap. Förnamn 38
a. Namngivning. 23 § 38
b. Namntillägg. 24 § 39
c. Namnändring. 25 § 40
d. Förnamns beskaffenhet. 26 § 41

9 kap. Vårdnadsfrågor. Utlänningar 42
a. Vårdnadsfrågor 42
b. Utlänningar. 8 § 43

10 kap. Övergången. Åren 1964—1965 45
I Rätten till kyrkobokfört namn. 46 § 1 mom. 45
II Godkänt men ej antecknat namn. 46 § 2 mom. 45
III A Släktnamnslösa (åren 1964—1965). 46 § 2 mom. 46
Den s. k. generationsregeln 47
1. Rättsfall anmärkta (1954, 1956) 47
2. Jämförelse m. m. 48
3.—6. Historik över åsikter 48
Exempel 50
III B »Tillnamn» (under åren 1964—1965) 51
IV Kvinnans behållande eller återtagande av namn i vissa fall 51

Tredje avdelningen: kyrkobokföringen 52
11 kap. Födelse- och dopboken 52
a. Formuläret 52
b. Rätt inskrivningsort och annan inskrivningsort 52
c. Underrättelser 53
d. Anteckningsregler 54

12 kap. Lysnings- och vigselboken 54
a. Formuläret 54
b. Underrättelser om vigsel. Vigselattest 54
c. Anteckningsregler 55

Sid.

13 kap. Församlingsboken. Formuläret 55
a. Varför ordet efternamn behållits. (1 §) 55
b. Anteckningsregler 55

14. kap. Personakten 58

15 kap. Ny uppgiftsplikt för pastor 59
a. 67 § KBK 59
b. Övergångsstadgande i KBK 61
c. 62 a § KBK 61

16 kap. Diverse meddelanden 61
a. Prästbevis 61
b. Namnmyndighetens adress m. m. 62
Bilaga 1 64

Anteckningar

OBS Ytterligare paginerade och linjerade anteckningssidor har uteslutits från digitalisering.

PF
54

Tillhör riksbyråns cirkulär nr 62 (december 1963)

Bilaga 2

EXEMPEL

å

anteckningar vid avisering med avtryckskort

I pastors församlings- och avgångsregister placeras korten såsom hittills i alfabetisk ordning efter efternamn, oavsett om efternamnet består endast av släktnamn eller av tilläggsnamn jämte släktnamn (1 § andra st. kyrkobokföringskungörelsen). För den som bär tilläggsnamn, vilket alltid placeras före släktnamnet, skall hänvisningskort till släktnamnet upprättas (30 § kyrkobokföringskungörelsen; se vidare riksbyråns cirkulär nr 18, 20, 43 och 49 angående förande av församlings- och avgångsregister samt upprättande av avgångslängd).

Präglingsinstruktion för länsbyråns tryckande register har kompletterats med föreskrift, att - därest hustru sammanbor med make och bär annat efternamn än denne, d.v.s. annat släktnamn eller tilläggsnamn jämte släktnamn - skall å kvinnans kort makens initialer och efternamn inpräglas invid adressen. I länsbyråns tryckande register placeras, såsom beträffande prästbevis har föreskrivits, tilläggsnamnet före släktnamnet. Ett namns karaktär av tilläggsnamn kan dock ej i det tryckande registret utmärkas med bruten understreckning på sätt skall ske i kyrkobok. Huruvida ett dubbelnamn i sin helhet är släktnamn eller består av tilläggsnamn och släktnamn kan i regel men ej alltid utläsas av att i det förra fallet är namnen förenade genom bindestreck.

Alltjämt gäller, dels att beteckningen "Efternamn" utsättes endast om ändringen ej framgår av annat förhållande, som samtidigt aviseras, såsom adoption, vigsel etc., dels även att aviseringsfallets beteckning utsättes ovanför länsbyråns tryckningsdatum.

Exempel lämnas icke i det följande å anteckningar för aviseringsfall, där samma anteckningar skall göras som för närvarande, dock att en mera fullständig exemplifiering skett beträffande kvinnans efternamn.

Obs! att vid avisering avseende kvinna, som bär annat efternamn (släktnamn eller tilläggsnamn jämte släktnamn) mannens initialer och efternamn alltid skall anges nedtill å kortet.

I. Anmälan om tilläggsnamn för adopterad..

Aviseringsfallets beteckning: E f t e r n a m n.

1) Barnet har efter förvärv av adoptantens släktnamn Ceder anmält släktnamnet före adoptionen Bylund som tilläggsnamn.

Bylund)
(Ceder
Johan Olof

2) Barnet, som enligt rättens beslut behållit sitt släktnamn Bylund före adoptionen, har anmält adoptantens släktnamn Ceder som tilläggsnamn.

Ceder)
(Bylund
Johan Olof

3) Barnet, som behållit sitt eget släktnamn Bylund och som bär adoptivfaderns släktnamn Ceder såsom tilläggsnamn, har efter rättens tillstånd anmält adoptivmoderns släktnamn som ogift Torpson med bibehållande av tilläggsnamnet Ceder.

Ceder ~~Bylund~~ Torpson
Johan Olof

II. Efternamn för kvinna vid vigsel.

Aviseringsfallets beteckning: V i g s e l.

1) Kvinnan, född Qvist, har vid vigseln förvärvat mannens släktnamn Landström.
   a) Icke tidigare gift.

Landström f.)
(Qvist
Britta Maria

   b) Tidigare gift Berglund.

Landström)
~~Berglund~~ f Qvist
Britta Maria

2) Kvinna har före vigseln anmält sig behålla det släktnamn hon hade såsom ogift(Qvist).

   a) Icke tidigare gift (ingen ändring göres på kortet av efternamnet).

Qvist
Britta Maria

   b) Tidigare gift Berglund; namnet som ogift Qvist har återtagits före vigseln.

~~Berglund f~~ Qvist
Britta Maria

3) Kvinnan har vid vigseln förvärvat mannens namn Landström och har anmält sitt namn som ogift Qvist såsom tilläggsnamn.

a) Icke tidigare gift.

Qvist Landström
Britta Maria

b) Tidigare gift Berglund; namnet som ogift Qvist har återtagits före vigseln.

~~Berglund f~~ Qvist Landström
Britta Maria

4) Kvinnan har anmält sig behålla sitt släktnamn som ogift Qvist och bära mannens släktnamn Landström såsom tilläggsnamn.

a) Icke tidigare gift.

Landström
Qvist
Britta Maria

b) Tidigare gift Berglund; namnet som ogift Qvist har återtagits före vigseln.

Landström
~~Berglund f~~ Qvist
Britta Maria

5) Kvinnan har med namnmyndighetens (Patent- och registreringsverkets) tillstånd anmält sig behålla annat namn, som tillkom henne vid äktenskapets ingående, och har jämväl anmält nye makens namn som tilläggsnamn.

Landström
Berglund f Qvist
Britta Maria

Anm. Motsvarande regler som vid vigsel gäller för anteckning av tilläggsnamn, då kvinna under bestående äktenskap eller efter äktenskapets upplösning anmält tilläggsnamn.

III. Kvinna, gift 1963 eller tidigare, har genom anmälan återtagit sitt släktnamn som ogift (möjligt endast åren 1964 och 1965).

Aviseringsfallets beteckning: E f t e r n a m n.

~~Landström f~~ Qvist
Britta Maria
64 Danderyd

Efternamn
B 640108

SL Landström

IV. Kvinna har gemensamt med maken förvärvat "nytt" släktnamn (jfr i cirkuläret 4 kap.).

Aviseringsfallets beteckning: E f t e r n a m n. Observera, att även flicknamnet skall strykas.

Addeby
~~Svensson f Persson~~
Karin Anita

V . Kvinna, som bär annat efternamn än maken, har förvärvat "nytt" släktnamn (jfr i cirkuläret 4 kap.).

Aviseringsfallets beteckning: E f t e r n a m n. Maken antages heta Svensson, vilket namn jämte hans initialer skall finnas inpräglat ovanför adressen.

Addeby
~~Persson~~
Karin Anita
64 Solna

LHB Svensson

Efternamn
B 640206

DF
54

KUNGL. STATISTISKA CENTRALBYRÅN

Riksbyrån för folkbokföringen

Cirkulär Nr 63 (juni 1964)

Cirkulär till pastorsämbetena och uppbördsverken i Stockholm och Göteborg angående överflyttning på centrala folkbokförings- och uppbördsnämnden av statistiska centralbyråns verksamhet i egenskap av riksbyrå för folkbokföringen m.m. Cirkuläret delges domkapitlen, länsstyrelserna och de lokala skattemyndigheterna för kännedom.

Författningar.

Jämlikt förordning den 29 maj 1964 (nr 355) överföres fr.o.m. den 1 juli 1964 de arbetsuppgifter och befogenheter, som hittills tillkommit statistiska centralbyrån (nedan benämnd SCB)i egenskap av riksbyrå för folkbokföringen, till centrala folkbokförings- och uppbördsnämnden (nedan benämnd CFU). Till CFU överföres även den nuvarande centrala uppbördsnämndens verksamhet.

Hos SCB skall dock alltjämt föras dödregistret, bestående av personakter för döda eller dödförklarade.

Förordningen innebär att benämningen "riksbyrån för folkbokföringen" utgår, att det sålunda ej längre skall finnas någon myndighet med denna benämning och att de bestämmelser i folkbokföringsförordningen och andra författningar, som innehåller orden "riksbyrån för folkbokföringen" (eller enbart "riksbyrån"), skall läsas som om orden i stället varit "centrala folkbokförings- och uppbördsnämnden". Det har ej ansetts lämpligt att av enbart terminologiska skäl ändra ett stort antal författningsrum, eftersom lagstiftningen ändock inom en snar framtid kommer att omarbetas i samband med övergången till ADB-system i folkbokföringen.

Ett par författningsändringar har dock ansetts erforderliga för att skapa tillräcklig klarhet. Genom två kungörelser den 29 maj 1964 (nr 358 och nr 359) ändras sålunda 41 och 73 §§ kyrkobokföringskungörelsen samt 29 § kungörelsen den 30 juni 1948 (nr 621) angående folkbokföringen i Göteborg.

Vidare har i förordningen stadgats: "Därest tvekan uppkommer huruvida visst ärende eller grupper av ärenden skola såsom avseende folkbokföringen i riket överföras till centrala folkbokförings- och uppbördsnämnden eller icke, skola nämnden och statistiska centralbyrån i samråd meddela föreskrifter härom."

I detta sammanhang må nämnas att den samtidigt gjorda ändringen i 1 och 57 §§ kyrkobokföringskungörelsen icke har samband med överflyttningen av arbetsupp-

Stat. cbn juni 1964. 3500 ex.

gifter till CFU utan med att kungörelsen den 11 november 1960 (nr 640) om begravningsplatser samt gravsättning och eldbegängelse m.m. numera ersatts av begravningskungörelsen den 18 oktober 1963 (nr 540).

Innebörden av överflyttningen.

De arbetsrutiner, som hittills tillämpats av SCB för den centrala ledningen och tillsynen av folkbokföringsverksamheten, kommer i huvudsak att oförändrade övergå på CFU, dock med det betydelsefulla undantaget, att dödregistret alltjämt skall föras av SCB.

Personakter för avlidna och dödförklarade skall sålunda även i fortsättningen insändas till SCB. I prop. 46/1964 uttalas härom:

> "Motivet härför är att dessa personakter saknar egentlig betydelse för folkbokföringsverksamheten såsom sådan. Däremot har de betydelse för den statistiska verksamheten och utnyttjas därjämte i viss utsträckning vid sådant forskningsarbete, där vederbörande forskare samtidigt behöver ha tillgång till annat hos centralbyrån arkiverat material. Ett ytterligare skäl till att personakterna för döda och dödförklarade tills vidare bör kvarbli hos centralbyrån är, att frågan om var dessa akter lämpligen skall arkiveras är föremål för prövning."

Till pastors ledning lämnas nedan en översikt såsom hjälp för den fortsatta korrespondensen med CFU, resp. SCB. Översikten är ej uttömmande utan upptar endast de mera vanligt förekommande ärendena. Såsom i förordningen om överflyttningen stadgats, skall CFU och SCB i samråd meddela föreskrifter, därest tvekan uppkommer, huruvida visst ärende avseende folkbokföringen skall överföras till CFU. Paragrafhänvisningarna gäller kyrkobokföringskungörelsen, där ej annat sägs.

I händelse av tvekan huruvida viss skrivelse eller annan åtgärd bör riktas till SCB eller CFU bör den riktas till CFU, som ombesörjer att ärendet blir vederbörligen handlagt.

A. Till CFU sändes:

rekvisition av personakt för invandrad eller i bok över obefintliga upptagen person	59 § 1 mom.
personakt för den som överförts till bok över obefintliga	16 §
personakt för den som avförts som utvandrad	60 § 2 mom.
anmälan om förstörd eller förkommen personakt	7 § 2 mom.

avi för anteckning i personakt	34 §
begäran om översättning av intyg från myndighet å utrikes ort	5 § 2.
begäran om yttrande angående nationalitet	62 § 2.
prästbevis om utlännings födelse, vigsel eller dödsfall	73 §
begäran om rättelse av födelsenummer	3 § KK 20.12.46 nr 783

B. Till SCB sändes:

avi om dödfött barn	41 §
personakt för död eller dödförklarad	55 § 2 mom.
summarisk folkmängdsredogörelse	1 § KK 16.12.49 nr 702 ang. befolkningsstatistiken (statistikkungörelsen)
dödsbevis och dödsorsaksavi	6 och 7 §§ statistikkungörelsen

Anm. SCB (byrån för rätts- och socialvårdsstatistik, R-byrån) kommer liksom hittills att meddela pastor underrättelser om äktenskapsskillnad m.m. enligt 52 § kyrkobokföringskungörelsen.

A d r e s s m. m.

Inom CFU kommer folkbokföringsärendena att handläggas inom en särskild sektion, folkbokföringssektionen, med undantag för ärenden rörande länsbyråernas organisation. Dessa ärenden ankommer på nämndens organisationssektion.

Till dess nya lokaler erhålles under hösten 1964 kommer folkbokföringssektionen och organisationssektionens länsbyrådetalj att arbeta i SCB:s lokaler Linnégatan 87. Till denna sektion gående försändelser, d.v.s. i huvudsak de som uppräknats under A. i det föregående, liksom föräandelser till organisationssektionens länsbyrådetalj skall tills vidare adresseras till Centrala folkbok-

föringa- och uppbördsnämnden, Fack, Stockholm 27. Telefonnumret till folkbokföringssektionen (länsbyrådetaljen) är detsamma som hittills, d.v.s. (växel) 08/63 05 60.

SCB:s adress och telefonnummer är som förut Fack, Stockholm 27; (växel) 08/63 05 60.

Samtidigt med detta cirkulär distribueras en information från CFU.

Stockholm den 22 juni 1964.

KUNGL. STATISTISKA CENTRALBYRÅN

INGVAR OHLSSON

S. Rengby

Information från
Centrala Folkbokförings- och Uppbördsnämnden

Den 1 juli 1964 börjar centrala folkbokförings- och uppbördsnämnden, **CFU**, sin verksamhet. Nämnden skall enligt sin instruktion ha en central funktion med tillsyn över folkbokföring och uppbörd i fråga om debitering och uppbörd av skatt.

CFU kommer att överta arbetsuppgifter från andra organ. Sålunda kommer riksbyråns för folkbokföringen och centrala uppbördsnämndens verksamhet att överföras till CFU. Vidare skall CFU från riksskattenämnden övertaga mål rörande handräckning i skatteärenden avseende Danmark, Finland och Norge. Därjämte överföres till CFU bland annat fastställandet av preliminärskattetabeller och värden å naturaförmåner.
Det s. k. Danofiregistret och skattereklamationskontot skall överföras från länsstyrelsen i Stockholms län till CFU.

CFU kommer att verka för

dels en riktig och enhetlig tillämpning av folkbokförings- och uppbördsförfattningarna

dels ett folkbokförings- och uppbördssystem, som fungerar rationellt och säkert.

CFU kommer att ha väsentliga uppgifter i det nya ADB-systemet (automatisk databehandling) inom folkbokföring och uppbörd. Förberedelserna för detta nya system, som skall träda i full drift fr.o.m. början av år 1968, har pågått sedan år 1958 inom uppbördsorganisationskommittén. Denna kommitté upphör den 30 juni 1964 och dess arbete övertas av CFU. Närmare upplysningar om detta dataprojekt kan erhållas från den informationsbroschyr, ADB inom folkbokföring och uppbörd, vilken har utsänts till all berörd personal i början av detta år.

Nämnden har följande sammansättning:

Ordförande:	överdirektören Kjell Edström
V ordförande:	kammarrättsrådet Sten von Otter
Ledamöter:	ombudsmannen Björn Bergström
	komministern Gösta Dahlsten
	förbundskassören Edvin Grafström
	budgetavdelningschefen Lars Lindmark
	överdirektören Åke Pernelid
	ekonomidirektören Per Prydz
	kronokamreraren Bengt Åkerstedt

CFU:s organisation framgår av organisationstablån på nästa sida. Där finns även namnen på respektive befattningshavare i chefsställning.

Riksbyråns arbetsuppgifter kommer att handläggas på folkbokföringssektionen. De från riksskattenämnden och centrala uppbördsnämnden övertagna ärendena handläggas på uppbördssektionen.

För närmare information om CFU:s organisation och arbetsuppgifter hänvisas till Uppbördsorganisationskommitténs betänkande härom (Finansdepartementets stencil 1963: 8) och till Kungl. Maj:ts proposition 1964: 46.

Som ett led i sin centrala funktion inom folkbokföring och uppbörd kommer CFU att utge tryckta meddelanden med i princip samma uppläggning som riksbyråns cirkulär och centrala uppbördsnämndens meddelanden hittills haft. Av ADB-systemet berörd personal kommer att hållas informerad genom bland annat informationsskrifter.

Folkbokföringssektionen kommer fram till september 1964 att ha **samma** adress och telefonnummer som statistiska centralbyrån har, dvs. Linnégatan 87, postadress Fack, Stockholm 27 (telefon 08 / 63 05 60). I övrigt kommer nämnden fram till denna tidpunkt att ha sina lokaler på Drottninggatan 21, Stockholm. Under september flyttar CFU i sin helhet till Jakobsbergsgatan 32, Stockholm. Närmare uppgift om tidpunkten samt om det nya telefonnumret kommer att meddelas i god tid.

Nämndens telefonnummer är — med undantag för folkbokföringssektionen — nu och fram till flyttningen 08 / 24 55 00 (länsstyrelsens i Stockholms län telefonväxel).

Nämndens postadress är — likaledes med undantag för folkbokföringssektionen — fr.o.m. den 1 juli Box 40142, Stockholm 40.

ORGANISATIONSPLAN FÖR CENTRALA FOLKBOKFÖRINGS- OCH UPPBÖRDSNÄMNDEN

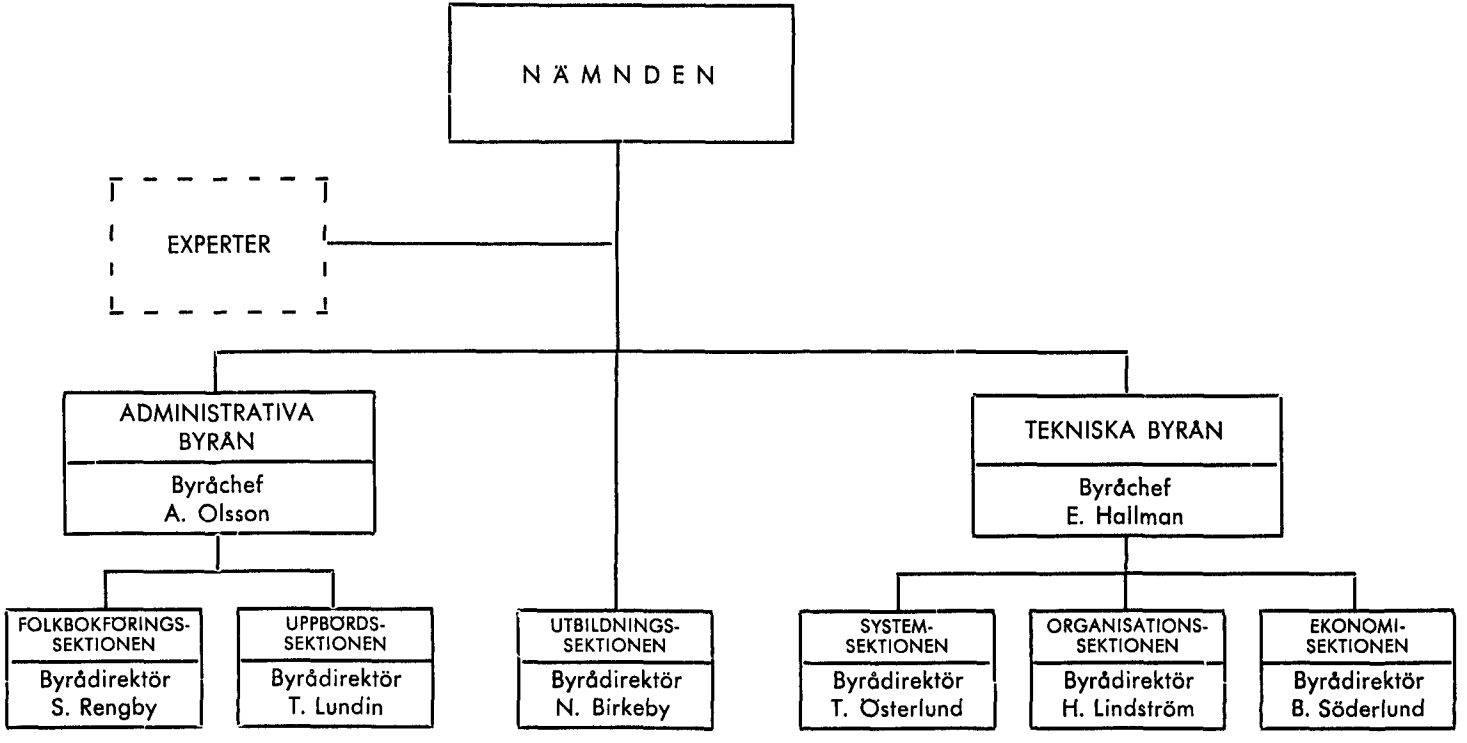

civtr 6697